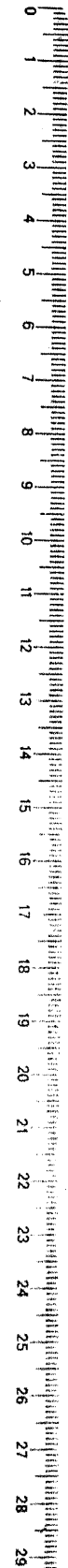
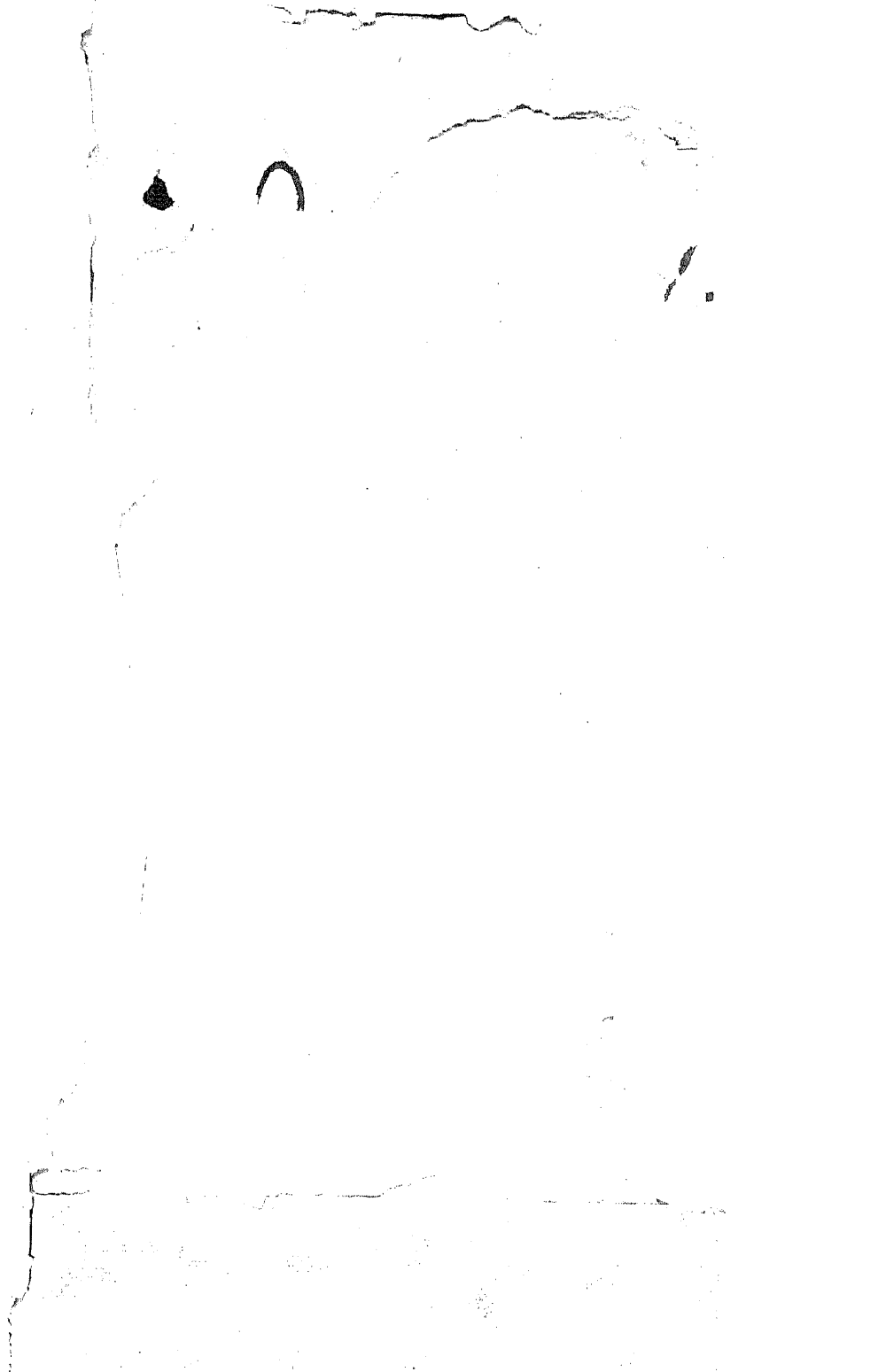

97-10-2

1-500-25 1/2" (130 cm)

CARMINVM LIB. I.

AD MÆCENATEM Ode 1.

Alios aliis rebus duci : se lyricorum versuum studio teneri.

A

MÆCENAS atavis edite regibus,
O & presidium, & dulce decus meum:
Sunt quos curriculo puluerem Olympicum
Collegisse iuuat, metâq, feruidis
Euitata rotis, palmâque nobilis
Terrarum dominos euehit ad Deos.
Hunc si mobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus:
Illum, si proprio condidit horreo
Quicquid de Libycis verritur arcis,

D

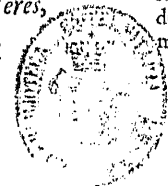
Handwritten notes in cursive script, likely a library or collector's mark.

Gaudentem patrios findere sarculo
Agros : Attalicis condicionibus
Numquam dimoueas, vt trabe Cypria
Myrtoïum pauidus nauata secet mare.
Luctantem Icarïus fluctibus Africum
Mercator metuens, otium, & oppidi
Laudat rura sui: mox reficit rateis
Quassas, indocilis pauperiem pati.
Est qui nec veteris pocula Massici,
Nec partem solido demere de die
Spérnit, nunc viridi membra sub arbuto
Stratus, nunc ad aque lene caput sacr.e.
Multos castra iuuant, & lituo tube
Permissus sonitus, bellâque matribus
Detestata, manet sub Ioue frigidò
Venator, tenera coniugis inmemor,
Seu visa est catulis cerua fidelibus,
Seu rupit tereteis Marsus aper plagas.
Me doctarum ederæ premia frontium
Diis miscent superis: me gelidum nennus,
Nympharumq, leues cum Satyris chori,
Secernunt populo, si neque tibus
Euterpe cohibet, nec Polyhymnia
Lesboïum refugit tendere barbiton.
Quod si me Lyricis vatibus inseres,
Sublimi feriam sidera vertice.

MÆCENAS] In omnibus
ferè manuscriptis codicibus, E
quibus vsus sum, nomē Mæ-
cenas scriptū reperi & in pri-
ma & in secunda syllaba sine
diphthongo: quam scriptu-
ram tamen si nō probè omni
ex parte, sequor in eo tamen, quòd secunda per
e, vocalem, non vt vulgò, per o: diphthongum
scribitur, adiuuat me codex orationum M. Tullij
Ciceronis calamo exaratus in Cluentiana: quo
loco scriptū etiam est hoc nomen sine diphthon-
go in vtraque syllaba. Tam verò quòd ad pri-
mam attinet, Græcorum historicorum auctori-
tate moueor, apud quos Μαικηνας per ay diph-
thongum scribi solet in ea syllaba, vt in secun-
da per η, quæ vocalis vertitur in e longum: &
item apud Suidam, in iis vocibus, quarum syl-
laba prima est μ cum diphth. ay. Quin Ælia-
nus, qui cum Romanus esset, Græcè scripsit,
lib. 12. Παιδ. 17. op. hanc scripturam retinet. Pra-
terea apud P. Victorem lib. de regionibus vrbs,
& Priscianū libro de accentibus in exempl. Aldi-
nis sine vlla varietate perpetuò ita scriptū est hoc
nomē. Vnius præterea marmoris antiqui testimo-
niū producā, quod Romæ vîstur in ædibus Fu-
sconū, è regione ædium Farnesianarum: in quo
hæc sunt incisa, LIBERTORVM ET LI-
BERTARVM C. MÆCENATIS L. F.
POMT. POSTERIS QVE FORVM, ET
QVI AD ID TVENDVM CONTV-
LERVNT, CONTVLERVNT. Fuerunt au-
tem Mæcenates ordinis equestris, quæadmodum
declarat M. Tull. in ea oratione, quâ modò com-
memoravi, his verbis, Tunc C. Flavius Puffo, Cn.

F

A Titinius, C. Maecenas, illa robora pop. Rom. ceterique hu-
 iusmodi ordinis, non fecerunt idem, quod nunc Clu-
 entius, &c. Horatius ipse multis locis hunc Maecena-
 natem, equitem appellat, vt Od. x x. huius lib.
 datam in theatro Cum tibi plausus, Cave Maecenas e-
 ques, &c. & Od. xv i. lib. 3. iure perhorruu Latè
 confpicuum tollere verticem, Maecenas equitum decus.
 De eodem sic C. Vellicus Paternulus, Tunc urbis
 custodiu prapostus C. Maecenas equestri, sed splendido
 genere natus, vir, ubi res vigiliam exigeret, sanè ex-
 somnis, providens, atque agendi sciens: simul verò ali-
 quid ex negotio remitti posset, otio ac mollitibus pene vl-
 tra faminam fluens, nò minus Agrippa Casari carus,
 sed minus honoratus. quippe vixit angusto clamo pane
 contentus: & maiora cõsequi potuit, sed non cõcupivit.

A T A V T S] atatum ait esse dictum Nonius
 Marcell. quasi tatam aui, id est, patrem. Pueri en-
 nim, inquit, parvuli patres tatus, matres mammas ap-
 pellant. Varro Bimargo. Ati & atati nostri cum
 allium ac cepe eorũ verba olerent, tamen optimè ani-
 mati erant. **R E G I B V S**] Etruscis. Od. x x i x.
 lib. 3. Tyrrhena Regum progenies. & Saty. 6. lib. i.
 Non, quia, Maecenas, Lydorum quicquid Etruscos In-
 coluit finis, nemo generosior est te, &c. & Od. x x. hu-
 ius lib. vt paterni Ebumis ripa, &c. & Propert.
 lib. 3. Maecenas eques Etrusco de sanguine regũ,
 Inter fortunam qui cupis esse tuam, &c.

O B T P R A S I D I V M] sic epist. i. lib. i.
 rerum tutela mearum. Cum sis, &c. Ponitur autè
 hoc loco meo praesidij nomè trãslatè, vt & epist. 2.
 ad Loll. lib. i. tuterisque tuo fidem praesidio, &c.
 & Od. i. lib. 2. Insigne mastis praesidium reis. & Od.
 v. ltius lib. Ne quicquam Venere praesidio ferox. &
 Od. xxix. lib. 3. Tunc me birem praesidio Caphe Tu-
 tum per Aegeos tumultus Aura feret. propriè e-
 pistola i i. lib. 2. Praesidium regale loco deiecit.

P E C V S] ornamentum. Nam & M Tull. sa-
 penumero hæc duo coniungit, praesidium, & or-
 namentum. sic & Virg. ad Mæc. Georg. 2. O de-
 cis, ô sumæ meritò pars maxima nostræ. & Propert.
 lib. 3. Maecenas nostræ pars inuidiosa iuuentæ:
 Et vitæ & mortis gloria iusta meæ.

S V N T Q V O S C V R R I C .] id est, sunt
 qui delectantur equorum alendorum & certami-
 num curulicũ studio ob victorias Olympicas,
 quæ omnium erant clarissima. curriculum autem
 nomine, malim hoc loco currum significari, q̃
 spatium, in quo curritur, Festo auctore fretus,
 qui curriculum à curru diminutum esse scribit.

P V L V E R E M O L Y M P .] equorum cursu
 pulvis excitatur. Itaque ex eo, quod subsequitur,
 id, quod antecedit, intelligere debemus. sic Il.
 ↓ in certamine illo equestris, quod instituit A-
 chilles in funere Patrocli, magna vis pulveris at-
 tollitur. τὸ δὲ τέρπειοι κοινὴ ἴσατ' ἀερομύδην.
 id est, sub pectorebus autem pulvis sublatus sta-
 bat. & paullo post vitur Homerus verbo κορίον-
 τες, quod idem ferè valet, quod pulverem collig-
 gentes. οἱ δ' ἐπέτορτο κορίοντες πεδίοιο. Sic Virg.
 lib. 3. Georgic. tum fulua nimbus arenâ tollitur.

Quidam hoc referunt ad pulverem corporibus D
 aspersum, seu corpora pulvere inquinata, quale
 est illud Od. i. lib. 2. Audire magno id video du-
 ces Non indecoro pulvere fordidos, &c. Certamen
 porò Olympicum ab Hercule fuisse institutum
 post Augeam deuictum, Elida direptam ac vâ-
 statam, Phyleum restitutum, atque in patrio re-
 gno collocatum, cum virorum pænuriam, quam
 belli calamitas effecerat, eorum, qui in acie ceci-
 derant, vxoribus cum reliquis exercitus commi-
 sceri iussis, expleuisset, scribunt Homeri inter-
 pretes Il. λ. Iam Paufanias in Eliacis tradit
 x x v i. Olympiade cõceptum esse Olympiæ e-
 quorum adultorum cursu certari, Thebanũq;
 Pagondam pronuntiatum esse victorem. Pater-
 cūlus autem Olympicorum certaminum aucto-
 rem Iphitum quendam Eleum fuisse tradit. Qui
 equos hoc animo alebant, vt Olympiæ certaret,
 dicebatur à Græcis ἰπποποροφῆν, & τερπειπορο-
 φῆν. **C O L L E G I S S E**] Sic vitur hoc verbo
 Saty. 4. lib. i. quin per mala praecepta Fertur, uti pulvis
 collectus turbine. alibi aliter: vt epist. 2. lib. i. Tur-
 culus citharæ collecta forde dolentis. & x. Imperat,
 aut seruit collecta pecunia cuique. & x i. nec qui Fri-
 gus collegit, furios & balnea vitas, &c. & xii. Fru-
 ctibus Agrippa siculis, quos colligit Icci, &c. & x v.
 collectosne bibant imbreis. & 2. libii 2. collecta viati-
 ca multis A Eriummis. sic Virg. Melib. Aut si, nox
 pluuiam ne colligat ante, venemur. & Lucret. lib. i.
 Quod calor à medio fugiens ibi colligit igneis.

M E T A Q V E F E R V I D I S E V I T A -
T A R O T I S] eo ipso Il. d. libro, quem mo-
 dō testem produxi, Nestor Antilocho filio qua-
 drigarum curriculum agitaturò tum alia, cum hæc
 in primis præcipit, vt equum dexterem stimu-
 let, eique habenas laxet: det operam, vt sinistè-
 rior ita metæ appropinquet, vt modiolus rotæ
 summam metam attingere quidem videatur: sed
 non tangat tamen, ne & equos vulneret, & cur-
 rum effringat. Versus Homeri ascribam non so-
 lum vt quiuis intelligat, quàm fuerit cursoribus
 illis metæ tactus periculosus ac fugiendus, verum
 etiam vt hic locus aliquantum illustretur. τὸ σὺ

μάλ' ἐγγεῖμαζας ἐλάσας σχεδὸν ἄρμα καὶ ἴσ-
 τως. Αὐτὸς δὲ κληθῆναι ἐνὸς ἐλάσας ἐνὶ δίφρῳ
 ἦν' ἐπ' ἀριστέρα τοῖν, ἀπὸ τ' δεξιῶν ἴστων Κε-
 σαίμοι κληθῆσας, εἰζὼ τ' οἱ νῆα χερσίν. Ἐννῶσθ
 δὲ τοῖ ἴστων ἀριστέρος ἐγγεμῶσθῃα. Ὡς αὖ τοι
 πλῆμῃ τε δόσασται ἄκρον ἰκέσθαι Κύνου
 ποσσίοιο, λήθῃ δ' ἀλέσασθαι ἐπαυρῶν. Μήπως ἴπ-
 πος τε τρώσῃς, καὶ ἄλ' ἄρματ' ἄζῃς. id est, huic
 metæ valde appropinquans ad eam quàm prox-
 imè currum & equos impelle. Tu ipse autem in
 curru bene compacto incūbito. paullum in par-
 tem sinistram horum: at dexterem equũ pungito
 vociferans, eque manibus laxato habenas. Me-
 tæ autem equus sinistèrior sic appropinquato, vt
 tibi rotæ modiolus summam quidè metam atti-
 gisse videatur, sed lapidis tactum vitas tamen: ne
 quo pacto & equos vulneres, & currum perfrin-

A gas. Sophocles autem in Electra sic describit cer-
 tamen equestre, seu curule, vt pene oculis cerne-
 re videamus. Eo loco Pseudorestes ille cum laxa-
 ta laua habena alter ex equis cursum suum inflex-
 isset, imprudens ad summam columnam offen-
 dit: quo facto modiolos rotarum, axemque per-
 fregit, ipse è curru excussus est. Equi autè eo col-
 lapso, lorisque diruptis implicato, per medium
 Circum fugientes diuersi abierunt, atque ita au-
 rigam suam dilacerarunt, vt represso tandem à
 ceteris aurigis equorum cursu, solutus & expli-
 catus ille à nemine suorum agnosceretur. Versus
 eos duntaxat ascribam, qui ad hunc locum perti-
 nent: Εἴπειτα λῶαν ἠνία ἀριστέραν Κέμπου-
 τος ἴστων λαυθῶναι, σὴλιν ἀρμα Πάσας ἔ-
 θραυστο δ' ἔξωτος μέσας χροάς, καὶ ἄντύγων
 ἀλάσθ' σὺν δ' ἐλίσσεται Τυρπητῶν ἰμάσι, τῆ δὲ
 πνέποντος πῆδῳ Πῶλοι διεσάθησαν εἰς μέσον
 δρόμον. eodem pertinet illa Theocriti ἐδ. λα.
 Ἴστωσ, δ' ἐξ ἐλάσας ἴψ' ἄρματι, καὶ περὶ νόσ-
 σαν Ἀσφαλῆος κέμπουσα προχῶ σπρηγὰ φυλά-
 ξει Ἀμφιτρύων δὲ σάδρα φίλα φρονέων ἐδίδα-
 σαν Αὐτὸς, docuerat (inquit) Amphitryo ipse
 B filium suum ita equos curru iunctos agitare, ro-
 tæq; modiolum circum metam inflectere, vt eâ
 vitaret. Videtur mihi etiam M. Tullius in ora-
 tione pro M. Caelio, quo loco adolescentiæ volu-
 ptates, ac libidines extenuat, postulatque à iudi-
 cibus, ne vicinitas, & familiaritas Clodiar, mulie-
 ris impudica, Caelio fraudi sit, ad hunc flexum
 tantopere in certaminibus illis periculosum, re-
 spexisset. sic enim ille, In hoc flexu atatis (nihil enim
 occultubo fieri humanitate ac sapientia vestra) fama
 adolescentis hæst ad metas, notitia noua mulieris, &
 infelici vicinitate, & insolentia voluptatum. Et item
 Eurip. in Hippol. coron. Τέλος δὲ χεῖμαζαι,
 ὡσπερ ἡρξάμεν, βίη, id est, detur mihi vitæ finè
 ita, vt capri, flectere, quod valet, contingat mihi
 mors vitæ consentanea. metam in epist. de arte
 poet. pro calce stadij vsurpauit. Qui cupit optatâ
 C cursu contingere metam, Multa tulit, fecitque puer.
 F E R V I D I S] sic Virgil. Aneid. 2. Frenâq;
 seruentisque rotas. Idem Georgic. 3. volat vt
 seruidus axis.

H V N C S I M O B I L I V M] eo libètius mo-
 bilium lego, non nobilium, quòd hanc scripturam
 & Porphyry agnoscat, & nostra atatis viri do-
 ctissimi probant. Mobilis autem, Quiritis ap-
 pellat Horatius propter comitiorum inconstan-
 tiam, & varietatem, populique Rom. in suffra-
 giis ferendis leuitatem, quâ pluribus locis decla-
 rat M. Tullius, vt in orat. pro Murena his verbis,
 Quod enim scietum, què Euripum tot motus, tantæ, tam
 variis habere putatis agitationes fluctus, quantas per-
 turbationes, & quantos aestus habet ratio comitiorum?
 Dies intermissus vnus, aut nox interposita sepe pertur-
 bat omnia, & totam opinionem parua nonnumquam
 commutat aura rumoris, &c. & item pro Plancio.
 Non enim comitiis iudicat semper populus, sed mouetur
 plerumque gratia: cedit precibus, facit eos, à quibus est

maximè ambitus: denique si iudicat, nò dilectus, aut sa-
 pientia ducitur ad iudicandum, sed imperu nonnum-
 quam, & quadam etiam temeritate, &c. quæ fuerat
 à M. Antonio Mureto annotata. sed quod idem
 Muretus scripturâ nobilium iccirco rejicit, quòd
 in mandandis honoribus non modò nobiles, sed
 etiam humiles & obscuro, & plebeij ius suffragij
 habebant, ea ratio apud me non admodum vale-
 ret. Nam Quiritum nobilitas, penditur & spe-
 ctatur non ex ordine, sed ex vnuerſi populi anti-
 quitate: quæ sanè à Quirino, id est, Romulo Ro-
 mani generis auctore ducitur. magis me mouet
 quòd epithetum nobilium. hoc loco mihi videtur
 & otiosum, neque satis consonum: otiosum, quia
 nobilitatem populi Romani hîc commemorare
 superuacuum est: non est autem consonũ, quia
 absurdum videtur, cum turbam dicat, nobilitatè
 ascribere. Contrà cum turba & nobilitas artifi-
 simè vnâ cohæreat: loquatur autè Horatius de
 suffragijs & comitiis, quibus nihil est incertius,
 nihil mutabilius, & in quibus magni corporum
 & animorũ motus versantur, vox mobilium mihi
 videtur huic loco valdè conuenire. Nam nomen
 mobilis non ad res inanimas tantum pertinet, vt
 Od. v i i. lib. i. mobilibus pomaria iuinis, &c. &
 Od. xxiii. Nam seu mobilibus veris inhorruit A-
 uentus foliis. & Saty. v i i. lib. 2. vt neruis alienis
 mobile lignum. & epist. ad August. puncto mobilis
 horæ: verum etiam ad animum, vt Q. Metell. ad
 Cicer. lib. 5. epist. Te tam mobili in me, meoque esse
 animo non sperabam. & Cicero ad Metell. secunda
 eius libri epist. nec in re, vt scribis, animo sui mobili,
 sed ita stabili, vt in mea erga te voluntate, etiam de-
 sertus ab officiis tuis permanerè. Idem pro Q. Rosc.
 Com. quem hominem leuem? immo grauisimum. mo-
 bilem? immo constantissimum. Cæsar lib. 3. de bell.
 Gall. Itaque cum intelligeret, omnes ferè Gallos nouis
 rebus studere, & ad bellum mobilitèr, celeritèrque ex-
 citari, &c. Idem lib. 4. mobile in cõsiliis capien-
 dis appellat. Hor. lib. 4. de Arte poet. Mobilibusque
 decor naturis dandus & annis.

T E R G E M I N I S T O L L E R E H O N O R I -
B V S] Cogor hîc ab iis dissentire, qui tergemini-
 nos honores accipiūt quæsturam, tribunatũ ple-
 bis, adilitatem maiorem, præturam, cõsulatum,
 censuram. Nam tergemini non sex, aut senos: sed
 treis, aut ternos significant. declarant tergemini
 Horatij, & tergemini Curiatij, adde Geryonem
 tergeminum, cui tria corpora fuisse confectũ est
 à poetis: quem iccirco ter amplum idem Horat.
 appellat Od. x i i i. lib. 2. Lucret. lib. 5. Quis ve
 tripellora tergemini vis Geryonai? Virg. lib. 8. Nam
 maximus vltor Tergemini nece Geryonis, &c. Acce-
 dat triceps Cerberus, de quo sic Tibullus eleg.
 III. lib. 3. Nec canis anguinea redimitus terga cater-
 us, Cui tres sunt lingua, tergeminiq; caput. Hoc igi-
 tur positum sit, per tergeminos honores vel treis
 magistratus significari, non sex: vel, quod magis
 probò, amplissimos & maximos honores. si treis,
 qui sint hi, videamus. Honorum gradus sunt hi,
 a ij

A quæstura, ædilitas maior, (nisi cum tribunatus interponeretur,) prætura, consulatus, quod & M. Tullius declarat in Lucullo, *In Asiam quæstor profectus sum, deinde absens ædilis factus, continuo prætor, post in Africam, inde ad consulatum.* & T. Lilius lib. 32. annalium. *Comitia per M. Fulvium, & M. Curium tribunos plebis impediuntur, quod T. Quintium Flamini consulatum ex quæstura petere non patiebantur. Iam ædilitatem, præturamque fastidiri, nec per honorem gradus documentis sui dantes nobiles tendere ad consulatum, sed transcendendo medio summa imis continuare.* De censura & dictatura quid attinet dicere, cum dictatura quidem difficilibus tantum, & turbulentis reipub. temporibus adhiberi solita sit: censoria autè notatio, neq; impedimento cuiquam fuerit vniquam, quo minus eius ratio haberetur in petendis honoribus, & nonnumquam de rep. sublata sit: censes denique ipsi subscriptione censoria sibi standum esse nunquam existimant, ut ostendit M. Tull. in Cluentiana? Adde quod ex cæsurâ nihil ad dignitatem hominis consularis accedere potest, cum scribat M. Tull. in Planciana, honorum populi finem esse consulatum. His igitur positis existimari ternarium numerum hoc loco, vel simpliciter & litteratè & propriè accipiendum: vel translata & prouerbij loco. Si simpliciter & propriè placebit accipi, tergeminos honores intelligem⁹ ædilitatem maiorem, præturam, consulatum. Quod si quis querat quamobrem quæsturam è numero trium honorum tollam, præsertim cum primus magistratus vrbis nomen, & M. Tull. Verr. v 11. honoris nomine afficiat his verbis, *ita sum quæstor factus, ut mihi hunc honorem non delatum, sed commissum arbitrer:* respondebo, magistratum quidem fuisse, & honorem, sed nõ curulem, & minima auctoritatis, nulliusque ferè Imperij. Itaque idem M. Tull. lib. 2. accusat. primum honoris gradum nominat, non honorem. deinde quæstores dabatur prætoribus & consulibus tanquam adiutores, & administri quidam. Præterea quæstor prætor parentis erat loco, & quæstor prætori, liberorū, vt ex multis M. Tullij locis intelligere licet. Tum verò quæstorem prætor poterat coercere, quin etiam homini privato licebat eum in ius vocare. Neque autem vocationem, neq; prehensionem in vrbè habebat: ergo neque licentem, neque viatorem, vt scribit A. Gellius ex Varrone: quod tamè verum non est. nam factes & licentes habuisse perspicuum est ex oratione pro Plancio. Postremò fortasse dici potest, quæstorem nõ habuisse sententiæ in senatu dicendæ potestatem: sed tantummodo pedibus in aliorum sententiâ discedere solitum esse: quæ de re tamen nihil affirmo. agere quidem cum populo, & contionem habere suo iure non poterat. neque est quod quisquam mihi dicat, et, qui quæstor non fuisset, non licuisse maiore petere magistratus: ergo quæsturam suam in honoribus locum debere obtinere. ad hoc enim respondebo

tanto magis eam in ennumerandis honoribus nobis prætermittere licere, propterea quod etiam si nõ numeretur, reliquos magistratus tamen antecessisse intelligatur. De ædilitate maiore autè cum multa dici possint, quamobrem in honorum numero sit habenda, tum ea multum valent, quæ scribit M. Tull. lib. 5. accusat. de sua ædilitate verba faciens: *Ob earum rerum laborem & sollicitudinem fructus illos datos, antiquiorem in senatu sententiâ dicendæ loci, rogam præteritum, scilicet curulem, ius, imagines ad memoriam, posteritatemque prodendam.* Nam ex illo loco perspicuum esse potest, quantum dignitatis atque amplitudinis afferat ædilitas. Præterea ædili contionem aduocare, & cum populo agere licebat, quod non nisi maiori magistratu licebat. Quamuis autem prætura & consulatum obtinere poterat, qui ædilitatem non gessisset: sæpe tamen accidebat, vt offenderetur populus, si quis ædilitatè non petuisset. Nam in suspicionem illiberalitatis & auaritiæ veniebat: quod declarat locus ille Ciceronis lib. de Offic. secundo his verbis, *Vitanda tamen est suspicio auaritiæ. Nam Mamercus, homini ditissimo prætermisso ædilitatis consulatus repulsam attulit.* Ne illud quidem me mouet, quod multi ædilitatis repellam passi, prætores & consules facti sunt. Id enim comitorum inconstantia, populique leuitati ascribendum est. Postremò M. Tull. ostendit lib. 3. de legibus, ædilitatem, primū ascensum fuisse ad ampliores honoris gradū. Iam verò de prætura quin ea secundum locū suo quodammodo iure tibi vendicet, nemo, opinor, dubitabit. Prætores enim absentibus consulibus cōsulare munus obtinebāt more maiorū, vt scribit M. Tull. epist. ad Plancum lib. 10. & T. Lilius lib. 7. tradit prætores dictos & habitos esse consulum collegas. Sequitur consulatus, quem honorum populi finem fuisse paulo antè ex M. Tullio diximus. Ex superiorib⁹ igitur colligi potest per tergeminos honores ab Floratio significari ædilitatè, præturam, cōsulatum: vel, si quis ædilitatem prætermitti ponuisse impune contendet, quæsturam, præturam, consulatum. Tribunatus potèd quamuis fuerit magistratus sacrosanctus, & auxilij causa ab initio cōparatus, non erat tamen necesse, eum, qui præturam, aut consulatum petiturus esset, tribunatum gessisse. Præterea tribunatus multis annis post vrbè conditam, ex dissensione senatorum & plebis natus, & sæpe intermissus est, vt ex Ti. Litiō intelligere licet. Quod item ostendit M. Tullius Verr. 11. vel potius proæmio accusat. Verr. his verbis, *Ipsè denique Pompeius cum primum contionem habuit: vbi (id quod maxime expectari videbatur) ostendit se tribunatiam potestatem restitutum, factus est in eo strepitus & grata contionis admiratio.* Deinde tribunatum nemini, nisi qui è plebeia esset familia, capere licebat. deinde tribunatum prebent ferè homines populares, & ab optatimum consilio & secta remoti. Si igitur propriè tergeminos accipiem⁹, tres eos, quos dixi, honores intelligemus,

+

E

F

A Sin trāslatè & *μωτηρωδῶς* accipimus: per tergeminos honores, legitimum quendam, & iustū, & absolutum honorum numerum intelligemus, seu potius, vt supra dixi, summos & amplissimos honores, vt ædilitatem maiorem, præturam, consulatum, &c. quemadmodum sæpe apud poetas Græcos & Latinos *τρίς*, & ter, vsurpatum videmus pro multum, & sæpe. Hom. Od. e. τρίς μάχες Δαναοὶ καὶ τετρακίς. quod Virgil. expressit primo Æneid. & Hor. Od. x 111. huius libri, *felices ter & amplius, Quos irrupta tenet copula.* & apud Æsch. i Prometh. *χρῆκόν τριπέπλια.* sic Od. x x v i i. ciuidem, *licebit iniecti ter puluere curruis.* & Od. x v i i. secundi, *Latum theatris ter crepuit sonum.* & Od. tertia lib. 3. *Ter si resurgat murus ænæum.* & Od. xviii. *Gaudet inuisam pepulisse fossor Ter pede terrā.* & Od. x x i i. *Quæ laboranteis vtero puellas Ter vocata audis.* & Od. x v i i. lib. 2. *Cum populus frequens Latum theatris Ter crepuit sonum.* Atque hoc ex eo natum, quod numero ternario in sacris, in rebus diuinis, atque ad eodè in carminibus & excantationibus utebantur, tanquam naturæ diuinæ accommodatissimo, & gratissimo.

B Theocr. *Φαρμακείτρ. Ἐς τρίς Σαρραίδας, καὶ τρίς τῶδε ποτνια Φωνά.* quæle est illud Virgilij in sua pharmac. *Terna tibi hæc primum triplici diuersi colore Licia circundo,* &c. sic Tib. eleg. secunda lib. 1. *Ter canet, ter dictis despecte carminibus.* Etiam oratores vsurpant, vt Demosth. *περὶ τῶν ὑπερέσθ. τρίς, καὶ ἑπὰξ ἀπὸ λαλῶν δίκηςτος.* id est, dignus, qui ter, non semel moriatur. Errant autem vehementer qui per tergeminos honores, maximos & sæpius iteratos populi plausus significari putant. TOLLERE HONORIB.] Vel dixit tollere honoribus pro eo quod est, tollere ad honores, vel ita, vt dicimus ferre & tollere laudibus. sic enim Od. x x i. huius lib. *vos Tempè totidem tollite laudibus.*

SI PROPRIO COND. HONR.] id est, si quam plurima fructuosissimorum agrorum habet iugera, si copiosus & diues est arator. ita vti-tur eodem verbo epist. ad August. lib. 2. *Condita post frumenta leuantes tempore sesto Corpus, & ipsam animum spe finis dura seruent.*

QVICQVID DE LIBYCIS VER. AR.] Libyam seu Africam numerant scriptores in regionibus frumenti fertilissimis: eodè respiciens, dixit Sat. 3. lib. 2. *Frumenti quantum metit Africa.* & Martialis lib. 6. *Possideat Libycas menses Hermimque Tagimque, &c.* Seneca Thyeste. *Non quicquid Libycis terit Feruens arca messibus.* Ennius Satyr. lib. 3. *Lati campi, quos gerit Africa terra politos.*

ATTALICIS CONDITIONIBVS.] id est, opulentissimis atque amplissimis condicionibus, & vel regno Asiae proposito, vel Asiaticis opibus oblati, numquam neque huic ambitioso præsertim apud populum gratiofo, neque illi aratori præsertim abundant, & copioso, persuadent vt suo studio, vitæq; instituto relicto, nauigationis periculū quæsus causa subire velit. Fuit

autem Attalus rex Pergami, & totius Asiae, qui D. populū Rom. fecit heredem. de quo plura ad Od. x v i i. lib. 2.

NVMQVAM DIMOVEAS] sic quidem scriptum reperi in libris omnibus manu scriptis, sed malim legi *demoueas*, vt hæc sit sententia: nūquam eum de suo instituto sententiæ deducas, aut demoueas. Non dubium est autem, quin hoc verbum non apud hunc poetam solū, verum etiam apud M. Tull. per multis locis ita sit emendandum. Vt in orat. contra Rull. *ex ea possessione temp. demouere.* & parad. *de sententiâ demouere.* & Philipp. quarta, *Virtus est vna altissimis defixa radicibus, quæ nunquam vlla vi labefactari potest, nunquam demoueri loco.*

TRABE CYPRIA] trabe, id est nauis, hypallage. sic Virg. Æne. 3. *Velæ damus, vastumque caua trabe currimus æquor.* Sed quamobrem Cypria? quia Cyprus abundat materia opportuna atque vtili ad nauis ædificandas vel à carina vsque ad summam mali partem. Quidam tamè nauem intelligunt, totam ex trabibus cypriis, id est, cypri arboris compactam.

MYRTOVM] mare Myrtoum à Myrtoo E. Oenomai auriga nominatum esse traditum est: quem Pelops ab Hippodamia falsò apud se accusatum, quasi ei stuprum inferre conatus esset, cum illa absente Pelope Myrtoi complexum & concubitum vltro appetisser: in mare proximum è curru præcipitem deciecit. Verum Pausan. Arcadicis hæc nõ probat. vult enim, mare Myrtoum à muliere quadam Myrtoone esse appellatū. Pausania verba sunt hæc, *Ὅν αὐτὸ τὸ Myρτώον ἀπὸ Myρτίλης τῆς Ἐρμῆς φωνήϊο καὶ κληιδύου, ἀρχοῦ δρόνον τε ἀπὸ Εὐβοίας, καὶ παρὰ Ἑλλένων ἐρήμην γήσον καὶ ἄγονέϊς τὸ Αἰγαίον, ἀλλὰ μοι δοκεῖσιν Εὐβοίων ὁ τὰ ἀρχαῖα μνημονεύοντες ἐπιτόστα εἰρηκέναι, λέγοντες ἀπὸ γυμνασίου Myρτῆς τῶ πελάγει γεγενῆσθαι τὸ ὄνομα τῶ Myρτώου.* id est, non igitur mare Myrtoum à Myrtilo Mercurij filio videri debeat appellatum, quod initium capit ab Eubœa, & præter Helenam, insulam desertā, vsque ad mare Ægeum pertinet: sed mihi videtur Eubæorum ij qui res antiquas memoriæ prodiderunt, verisimilia quædam & probabilia dixisse, in eo quod tradiderunt mari Myrtoo nomen esse impositum à muliere quadam Myrtoone. est autem mare Myrtoum maris Ægei pars, & ita vndosum, procellosum, & naufragiis infestum. PAVIDVS NAVTA.] aptum epithetum. sic Od. x x i i. huius lib. Ceruam pauidam: & Od. 11. epod. leporem pauidum appellat. pauidum autè hoc loco nauam dixit propter aduersas tempestates, & naufragij metum. alibi nauas audios dicit, vt Oda. x x v i i. ciuidem libri, *Exiit est audis mare nauis.*

LVCSTANTEM ICARIIS.] participium luctantem cum dandi casu cōiunxit, vt Od. 11. huius lib. dixit, decerantem Aquilonibus, & ita de similibus sentiendū, lege quæ annotata sunt

E

F

A ad Od. v. l. lib. 2. ibi, *viridique certat Bacca Penafro*. Dædalum & Icarum eius filium post Pasiphaæ cum tauro concubitu, Minois iram fugientes sese è Creta subduxisse, Icarumq; Solis propinquitate alis colliquefactis, in mare subiectum decidisse, atque ab eo, mare Icarium esse nominatum, notius est, quam vt inculcare debuerim. infra Od. 11. lib. 4. *Ceratis ope Dædala Nititur pennis*. Est autem etiam mare Icarium, maris Aegæi pars.

A F R I C V M] ventū ab occasu hiberno flantē: de quo Virg. lib. 1. *Æn. Crebërque procellis Africus*. I N D O C I L I S P A V P. P A.] id est, qui neque aduersa tempestate, neque naufragio, neque vilo alio nauigationis incommodo patientiã pauertatis doceri potest. Hæc quidem est nominis, *indocilis*, ppria significatio, sed vsurpauit M. Tull. pro eo, quod Græci *ἀδιδάκτων* dicūt, in Lucullo, his verbis: *sed incredibilis quædam ingenij magnitudo non desiderauit indocilem vsus disciplinam*. disciplinam vsus, indocilem dixit, quæ nullis præceptis contineatur, quæ doceri non possit.

E S T Q V I N E C V E T E R I S] aliud hominū genus proponit, qui totã ætatē in comotationibus, in somno, in otio, & voluptatibus cōsumunt.

M A S S I C I] vinū Massicum posuit pro quouis vino generoso. Nascitur autem in Massicis montib; qui sunt in Campania, de quibus Plin. lib. 3. cap. 7. *Ab hoc sinu incipiunt vitiferi colles, & temulentia nobilis succo per omnes terras inchoylo atque (vt veteres dixerunt) summum Liberi patris cum Cere certamen. Hinc Setini & Cæcubi obtenduntur agri. His iunguntur Falerni, Caleni. Dein consurgunt, Massici, Gaurani, Surrentinique montes*. Oda. xxj. lib. 2. *Quocinque lectum nomine Massici, &c.* & Satyra 4. li. 2. *Massica si calo supponas vina sereno, &c.* addidit nomen veteris quia vetustas vinum commēdat. qua de re alibi dicemus.

N E C P A R T E M S O L I D O.] demere partem de die solido idē valet, quod dicit Ode v. l. lib. 2. frangere diem. Et solidum diem, sine integrum appellare malis, hęc nominat, quo die nihil quis edit, nec bibit: vt Od. v. lib. 4. *dicimus integro sicci manē die, &c.* Est autem frangere diem, opere & labore vsitato, & quasi legitimo intermissio, atque interrupto, corpus cibo, & potione curare ac rescicere, Geniōque indulgere. Solebant enim magna ex parte Romani illi veteres totum ferē diem in rebus agendis ponere: sub vesperum aut, aut certē post meridiem corpora curare, vinōq; & epulis operam dare. Significat igitur, nonnullos ad eō non esse vel in rep. administranda, vel in re familiari tuenda, vel in aliis studiis, & negotiis occupatos, vt multo malint magnam diei partem in conuiuio, & cōpotationibus consumere, quàm sicci, & iciuni vsque ad vesperum permanere. Eadem ratione videtur M. Tullius in epistola ad Papirium Pætum lib. 9. epist. integram famem appellare eam, quæ ad cenam tempus perferret, neq; vel tantillo cibo sedata, aut leuata est. *Integrã* (inquit)

famem ad ouum assero. ita vsque ad assum vitulinum opera perducitur. Quem igitur hęc solidū diem nominat, Od. v. lib. 4. integrum appellat: & dies fractus opponitur integro, vt integer sit, de quo nihil sit detractū, quod in curādo corpore ponatur: fractus autem, qui totus in negotio non sit positus, sed diuifus ita, vt eius pars vel multo maxima, vel quāntacunque sit, ad vinum, atq; epulas, eiusmodiq; delicias, & voluptates siue necessarias, siue non necessarias, conferatur.

S P E R N I T] videtur esse *μείωσις*, seu *ἐλάττωσις*, non spernit, pro exoptat, cōcupiscit. ordo autē hic est, nec spernit pocula optimi vini veteris, nec spernit demere, id est, detrachere partem de die, & ad epulas ac voluptates conferre.

N V N C A D A Q V Æ L E N E C A P V T S A C.] aquam sacrã, fontem intellige: qua de re mox dicemus. fontis caput autem, est fontis principium, & origo, vnde primū crumpit & manat aqua. Ex quo à capite arcessere, id est, ab ipso principio petere, seu repetere, & caput pro cuiusque rei principio, & origine. Cic. pro Plãcio, *sed si quid sine capite manabit, aut si quid erit eiusmodi, vt nō extet auctor, qui audierit, &c.* & ib. caput & fontem coniungit. *Etenim ad caput, & ad fontem vtriusque generis veniamus.* & pro Caelio: *in autem ut riuulus arcessitus, & ductus ab ipso capite accusationis vestrae, labor, &c.* & ibid. *horum duorum criminum video fontem, video auctorem, video certum nomen & caput.* & lib. 2. de finib. *Atque ab ipso capite fluere necesse est omnem rationem bonorum, & malorum.* Caput fluij autem est, quo in mare influit, quod ostium appellauit Virg. Georg. 4. *Trifidus ad extremi sacrũ caput affluit amnis.* & Cæsar lib. 4. de bello Gall. loquens de Rheno, *Multisq; capitibus in Oceanum influit.* Nam qui putant caput fluij esse principium & originem fluij, errant: neque rectē explicant locum illum Virg. *Æneid.* lib. 8. *Hic mihi magna domus celsis caput vrbibus exit.* Per caput enim Roma significatur. Hoc modo autem Virgilij versus explicādus est. *Hic*, id est, non longē ab exitu meo, & ostio, quo in mare ingredior, *magna domus mihi exit*, id est, oriri incipit: *celsis caput vrb.* id est, quæ futura est aliarū magnarū vrbium caput & princeps. Quod autem illi ex iis quæ paulō post sequuntur, sententiam suam confirmari dicunt, *Quo te cumque lacus miserantem incommoda, &c.* Nihil dicunt, nam planē & perspicuē his verbis fons fluij significatur: quis neget? sed cum suprã dicat, *Hic mihi magna domus, &c.* Certum locum indicat Tiberis fluius, vbi domus sua futura sit, & caput vrbis. *Æneas autē cū ita loquitur, Quo te cumque lacus, &c.* incertum sibi esse significat vbi sit origo Tiberis. Præterea cum *Æneas* longissimē abesset ab origine & fonte Tiberis, non possunt illa verba, *Hic mihi magna domus*, de fonte fluij intelligi, vt potest quæ locum propinquam indicant.

M V L T O S C A S T R A.] multi castris, & studio rei militaris delectantur.

A E T L I T V O T V B Æ P E R M. S O N.] quæ admodum hęc tubæ sonitum cum lituo: ita Od. 1. lib. 2. lituorum strepitū cum cornuum murmure coniungit in descubienda pugnæ imagine, his verbis, *Iam nūc minaci murmure cornuum Perfringis aureis, iam litui strepunt.* solebant enim Romani nō solum tubis, verum etiam lituis acere militum animos, ex quo apud Tull. tuba belli ciuilib; & lituus profectionis ad Pompeium, pro impulsore posita sunt. Verba Ciceronis sunt hæc in epist. ad Ampium Balb. lib. 6. epist. *qui tulissent acerbius, veniam tibi dari, quem illi appellant tubam belli ciuilib; idem lib. 11. epist. ad Attic. Posteaque, quàm mihi litteræ à Balbo Cornelio minore misse essent, illum existimare, Quinctum fratrem lituum mee professionis fuisse (ita enim scripsit) &c.* eodem pertinent illa Virgil. Georg. 3. *Primus equi labor est, animos, atque arma videre bellantum, litusq; pati.* & *Æneid.* vi. de Miseno, *Hæciora circum, Et lituo pugnas insignis obibat, & hasta.* Vide Aul. Gell. lib. 1. cap. 11. Fuit autem & alius lituus in signe auguratus: de quo sic M. Tul. lib. 1. de diuinat. *quid lituus iste vester, quod clarissimū est in signe auguratus? vnde vobis est traditus? nempe eō Romulus regiones direxit tum, cum urbem condidit: qui quidem Romuli lituus, id est, incuruum, & leuiter à summo inflexū bacillum, quod ab eius litui, quo canitur, similitudine nomen inuenit: cum situs esset in curia saliorum, qua est in Palatio, eaque desagrasset, inuentus est integer.*

B E L L A Q V E M A T R I B V S D E T E S T.] detestata posuit παρητικῶς, vt notat Priscian. lib. 8, matris autem detestata bella dixit, propterea quod in eis matres plerumque filijs orbantur. sic inf. Od. x. v. 1. lib. epos. *Parentibusque abominatus Annibal.* eodem pertinet illud Eurip. in Hecuba, *πολιόν τ' ὅπι κρὰ τὰ μήτηρ τέκνον θάροντων πύρεται χέρη, δρῦπτεαί τε παρὰν διαμὼν ὄνυχαι πύρεθρα ἀσπαράγμοις, πύρεθρα γμοις,* quorum verborum hæc ferē sententia est. canōque capiti mater manum infert liberis in bello mortuis, genasque lacerat vngue cruento. sic & Virgil. lib. 11. *Æneid.* *Hic matres miseræq; natus, hic cara fororum Pectora merentum, puerique parentibus orbi Dirum exsecrantur bellum.*

M A N E T S V B I O V E F R I G I D O.] si dixisset, cubat sub Ioue frigido, verbum Græcū expressisset ἀσθροιοιτῆι. Iam quod Iouem pro celo posuit, vsitatum est omnibus poetis Græcis & Latinis. Theocr. eid. d. χ' ὦ (eius ἀλλοχῆ ἰδὴ πῆλει ἀστρος, ἀλλοχῆ δ' ἕει. Nunc pluit, & clauo nunc Iupiter arthere fulget. Virg. Georg. 1. *Iupiter humidus Austri denset, erant que rara modo, & que densa relaxat.* idem secund. *Et iam maturus metuendus Iupiter visis.* Horat. Od. x. x. 1. huius. lib. *quod latus mundi nebula, malisq; Iupiter urget.* & Od. x. lib. 3. *puro numine Iupiter.* Od. x. 1. 1. epos. *Horrida tempestas celum contraxit, & imbreis, Niueisque deducunt Iouem.* Catullus autem pro vento posuit: siue vtrumque Iupiter simul secundus incidisset in pedem. Iam verò notum est ita loqui La-

tinus, celum graue, tenue, frigidū, caliginosum, D crassum, humidum, potius quàm aër grauis, tenuis, &c.

V E N A T O R] sic Hom. de venatorib. ὄδωας, ἰδῶτα, οἱ τε χεῖ' ἕλω Αλγὰ πᾶσχασον κορυφᾶς ὄριων ἐφ' ἐπιτόλις, id est, qui in silua dolores perferūt, dū in summis mōtib; versantur. & M. Tull. lib. 2. Tuscul. *pernoctant venatores in niue, in montibus vri se patiuntur.* Horat. Saty. 11. lib. 1. *Le-porem venator vt alta In niue festatur.*

C A T V L I S F I D E L I B.] Canum fidelitatem, & studium venandi, pluribus verbis declarat M. Tull. lib. 2. de nat. deorū. *Canum tam fida custodia, tamque amans dominorum adulator, tantumque odium in externos, & tam incredibilis ad inuestigandum sagacitas narium, tāta alacritas in venando, quid significat aliud, nisi ad hominum commoditates esse generatos? vigilis appellat Horat. Ode. x. v. 1. lib. 3. & vigilum canum Trifidis excubie.* Vtrumque coniunxit Lucret. lib. 5. *Et leuissima canum fido cum pectore corda.* Theocrit. eid. λβ. hoc animal in primis ad hominum conuiuium aptum ait esse, & prouidum, in eoque iudicium duntaxat desiderat, quo discernat eos, in quos sauire debeat, E ab iis, quibus eum parcere ac blandiri oportet. sic Theocr. Ω. *πόποιοῖον τῆ το θεοῖ ποιῶσαν ἀνακτες, Θυριον ἀθρῶποισι μετῆρομενα, ὡς ἐπιμηθες.* Ei οἶκε φῆρες ὡδε νοήμονες ἐνδοθῆν ἦσαν. Hδ ει δ' ὄτε χεῖ χαλεπῶν ἰδῶτα, ὄτε χεῖ κελί: Οὐκ ἀντιθῆρα γ πῆς ἐδ ἦρισαν ἀπὸ τιμῆς, &c. quorū versum hæc fere sententia est. O dij immortales. Qualem hanc bestiam dij fixerunt? quàm aptam ad hominum cōiuctum? quàm prouidam, & sagacem? Si ea in eo intelligētia esset, vt sciret cui irasci, cui nonnulla cum ea de principatu, & honore certaret. MARSVS APER.] Marli Apulia populi.

M E D O C T A R V M E D E R Æ] edera præmia doctorum capitum, id est, doctorum virorū: nempe poetarum. nam poetæ victores coronis edere acis donabantur. epist. ad Iulium Florum. lib. 1. *seu condis amabile carmen, Prima feves edere vitricis præmia.*

D I I S M I S C E N T S V P E R I S] in Deorum me contubernio quodammodo collocant. Diis me parcm efficiunt.

N Y M P H A R V M Q V B L E V E S.] Nymphæ aliæ in nemoribus habitant: & hæ à Græcis ἀλσινίδες, id est, nemorales appellantur: aliæ in aquis, quæ naiades, seu naiades, & hydriades cōmuni & generali nomine dicuntur. sed harum aliæ sunt κρηνίδες Græcè, Latinè (si placet) fontanae nominentur: aliæ ἐπιποταμιίδες, licet has fluitatilib; appellare. sunt & aliæ ὄπιμηλήιδες, seu ὄπιμηλιάδες (vt Pausan. in Arcad.) quibus pecora sunt cura: nonnullæ etiam ὄρες ἰδίδες, quæ mōtes incolunt. Nymphas ita definit Theocriti interpretes eid. γ. *Νύμφαι δ' εἰσι τὰ εἰ γυγακεία σχήματα ἐν τοῖς ὄρεσι φαινόμενα δαμόνια.* id est, Nymphæ autem sunt, quæ muliebri figura in montibus conspicuntur: dæmonia, seu

A deorum numina. Ac de Nymphis quidem sic Hom. ἰλ.υ. Οὐτ' ἄρα Νυμφῶν, τ' αὖτ' ἄλλα χαλὰ νέμονται, καὶ πηγᾶς ποταμῶν, καὶ πείσεα ποιήενται. Veteres autem cum omnium aquarum naturam, ut in qua præcipua vis infit alendi, atque augendi, diuinam existimabant, tum fluuiorum, & perennium fontium maximè. Ex quo & Nymphis natiadibus antra consecrabant, & eas maxima religione venerabatur & colebant. Itaque Vlysem experrectum, & patriam suam agnoscentem Homerus facit Nymphas manibus ad caelum sublatis ad hunc modum precantem, *Αὐτίκα δὲ Νύμφας ἤρῃσατο χεῖρας ἀνασχῶν: Νύμφαι νηϊάδες, κ' ἔραυ Διὸς, ἐπιθέουγε Οὐρανὸν ἔμμι ἐφάμην, κενδ' εὐχαλῆς ἀγαθήσι Χάριετ', ἄταρ καὶ δῶρα δίδωσομένο, ὡς ποπάρσασετ.* quorum versuum hæc ferè sententia est. statim Nymphas manibus sublatis veneratus est. Nymphæ Natiades Iouis filie, desperabam me vnquam vos visurum. At nunc blandis precibus à me venerata, saluete. Porro etiam vobis dona largiemur, quæ admodum & antea. & ἰδύου. p. Vlyse à Melanthio caprario calce percussio, Eumæus tamen cum nondum agnosceret, tamen tam improba & perulanti in hospitem egentè iniuria & contumelia commotus, Nymphas fontium præfides & custodes precatur, ut, si vnquam eas Vlyses piè, religioseq; coluit, saluus in patriam reuertatur, ut illius insolentiam comprimat, iniuriamq; hospitibus illatam vlcisatur. sic igitur Hom. *Νύμφαι χερναῖαι, κ' ἔραυ διὸς, ἐπιπὸν ὀδυσσεύς Τιμὴ ἐπιμήριε κλη καλύψας πῖον δῖμα, &c.* Theocritus autem Nymphas quasdam facit Castalidas, tanquam Musas. sed nihil vetat, quod minus & fons Castalius suas Nymphas habeat. Ne hoc quidem præteribo, Nymphas terrorem injicere interdum, non solum agricolis, sed & quibuslibet aliis, ebsque de gradu mentis deturbare. Vnde *νυμφόληπτοι* dicti, quos Latini, Lymphatos appellant, qua de re dicemus ad Od. x x x v i i. huius lib.

B *Secernunt populo* à vulgo separant, ut ceteris hominibus præstantem. Vtitur hoc verbo epist. de arte poet. *Publica priuatis secernere.* & Ode i i i. lib. 3. *Secernit Europen ab Afro.*

C *Nec Polyhymnia* apparet ex hoc loco Polyhymniæ nomen ab hymno ductum esse. sed Lucianus lib. *Ἐπιφρονήσεων* vult *ἄπο τῆς μεμνησῶν*, his verbis *καὶ τὴν ἵστατέρα αὐτῆς πολυμνείαν, ἵλεων ἔχων αὐτῆς ἀποκείλαι, καὶ μεμνησῶν πείραται ἀπ' αὐτῶν.* & filia eius Polymniâ propitiâ habere ei propositum est: & omnia memoria tenere conatur. Ex eo quidam censuerunt hoc loco legendum esse *πολυμνία*: quod nomen, quâmq; lectionem probarem, nisi codices omnes reclamarent. huic alij agriculturam, alij benè dicendi facultatem, alij artem gestu loquendi ascribunt: Horat. *ἔτυμον* nominis secutus, lyram & cantum. Iam verò etiam Ouidius Polyhymniam dixit, ut annotat Muretus, *Dissen-*

tere Deæ, quarum Polyhymnia cepit Prima. & Virg. in Ciri. *Nam verum fateamur: amat Polyhymnia verum.*

L E S B O V M Propter Sapphonem & Alcaeam.

Q U O D S I M E L Y R I C I S Quod si me ad poetarum lyricorum numerum ascribes, &c. Inferes autè, scripturam reperi in tribus lib. Vaticanis, quam scripturam magnopere probo.

S V B L I M I F E R I A M non assentior iis, qui hoc loco legi volunt, *sublimis*. Nam & reperi scriptum *sublimi* in omnibus ferè codicibus manu scriptis, & sublimi vertice ita dictum esse putato, ut Od. x x v i. lib. 3. sublimi flagello. Præterea, quod Germano Valenti Pimpuntio viro doctiss. videtur, fortasse loquendi figuram Homericam exprimere voluit, *Ἰλιάδ. δ. Ουρανὸν ἐστέρησε κάρη.* quod tamen Virgilius sic videtur Latine reddidisse: *caput inter nebula condit.* si quis tamen sublimis maler, non pugnabo. sic Ter. in And. *sublimem hunc intro rape, quantum pote st.* id est, ita cum sublatum rape, ut terram nõ tangat. & Virg. *Aneid. 5. quem præpes ab Ida sublimem pedibus rapuit Iouis armiger vnctis.* Illud autem, quod est Od. x v. huius libri *sublimi anhelitu*, translatum est. significat enim anhelitum ex alto petitoris recessu ductum: quod contingit iis, qui longo cursu defatigati, agrè animam recipiunt.

A D A V G V S T V M C A E S A R E M . Ode 2.

Deos omnes iratos esse Romanis, ob Cæsaris eadem: vnâ imperij spem in Augusto constitutam.

I *Amisus terris iniuis, atque dira Grandinis misit pater, & rubente Dextera sacras iaculatus arceis, Terruit urbem: Terruit genteis graue ne rediret Seculum Pyrrhæ noua monstra quæstæ, Omne cum Proteus pecus egit altos Visere monteis: Piscium & summa genus hæsit vltimo, Nota quæ sedes fuerat columbis: Et superiecto pauide natarunt Equore damæ. Vidimus flauum Tiberim retortis Littore Etrusco violenter vndis, Ire deiectum monumenta regis, Templaque Vestæ:*

A *Ilia dum se nimium querenti Iaculat vltorem, vagus & sinistra Labitur ripa, Ioue non probante, & Xorius ammis. Audiet, ciuicis acuisse ferrum, Quo graues Persæ melius perirent: Audiet pugnas, vitio parentum Rara iuuentus. Quem vocet diuum populus ruentis Imperi rebus? prece qua fatigent Virgines sanctæ minus audientem Carmina Vestæ? Cui dabit parteis scelus expiandi Iupiter? tandem venias precamur, Nube cadenteis humeros amictus Augur Apollo: Sive tu manis Erycina ridens, B Quam Iocus circumuolat, & Cupido, Sive neglectum genus, & nepotes Respicis auctor. Heu nimis longo satiæ ludo: Quem iuuat clamor, galeæq; leues, Acer & Mauri peditis cruentum Vultus in hostem. Sive mutata iuuenem figura, Ales in terris inuitaris, abmæ Filius Maie, patiens vocari Cæsaris vltor: Serus in caelum redeas, diuq; C Latus interseis populo Quirini: Nè te nostris vitiiis iniquum Ocyor aura Tollat: hinc magnos potius triumphos, Hic ames dici pater, atque princeps: Ne u sinas Medos equitare inultos Te duce Cæsar.*

R V B E N T E D E X T E R A .] per rubentem dexteram significat Horatius fulmen, aut certè dextram, qua Iupiter fulmina mittit, ut apud Virg. Georg. i. *Ipse pater media nimborum in nocte coruscæ Fulmina molitur dextra.* vbi tamen *coruscæ* coherere debet cum voce *fulmina* potius, quam cum voce *dextra*. sic Pindar. *είδ. i.* fulmen Iouis βάλος πυρράλαμον nominat: id est, telum igneum dextra contortum: Et Hesiodus, *κέραιον αἰθήρα-*

λόντα: id est, fulmen rubicundum. Non temerè autem dixit sacras arceis fulmine esse percussas, hoc enim referendum est ad treis Iouis manubias: quarum maxima sunt eæ, quæ cum igni veniunt. Dicuntur autè esse Iouis manubie tres, ut docet Festus. Vnâ minima, quæ mouent tantum, placidaque sunt: altera, quæ maiores, & quæ veniunt cum fragore discutuntque aut diuellunt: tertia his ampliores, quæ cum igne veniunt: & quanquam nullum sine igne fulgur est, hæ tamen propriâ differentiâ habent, quod aut adurant, aut fuligine deformant, aut accendant: quæ statum mutant consilio deorum superorū.

I A C U L A T V S A R C E I S .] iaculati arceis pro petere, & ferire, cum Horatianum sit, tum minus est apud alios visitati, sic idem Ode x i i. lib. 3. *iaculari cernos.* & Ode x v i. lib. 2. multa iaculari dixit per tralationem pro multa petere, multaque sibi proponere, quæ quis consequi velit: quod Græci *τοχάζεσθαι* dicunt. neque verò dubium est, quin Græcos imitatus, qui dicunt *βάλλειν τὴν κεφαλὴν, τὸ τεῖχος, τὸ ἦπαρ, τὴν καρδίαν*, iaculandi verbum cum quarto casu rei, quæ petitur, iunxerit: quod itè prior fecerat Lucret. lib. 4. *Sine puer membris muliebribus hunc iaculatur.* At Virg. aliter *Aneid. i.* *iaculata è nubibus igne.* & *ii.* *Vel Danæum Phrygius iaculatus puppibus igneis:* & alibi, *iaculari manibus Ornos.* Idem tamen in Moreto, si modò eius auctor Virgilius est, hoc verbum ita vsurpauit. *sæpe viri naveis acer iaculatur apertas spiritus.* Iam arces sacre caelo tactæ, funesta & dira portendunt, sic M. Tullius. *Nam pater altitonans stellanti nixus Olympo, Ipse suos quondam tumulos, ac templa petiuit: Et Capitolinis iniecit sedibus igneis.* & Horat. Od. 12. lib. 1. *Tu parum castis inimica mittes Fulmina lucis.*

T E R R U I T G E N T E I S .] proximè dixerat terruit urbem, nempe Romam: nunc autem terruit genteis: quod longè illo superiore grauius & maius est.

S A C V L V M P Y R R H A E .] Pyrrham Epimethæi & Pandoræ filiam, Deucalionisque uxorem fuisse: ebsque eluisionis illius tempore Parrasium montem omnium altissimum, vel (ut alij volunt) Lycorim, conscendisse, atque eò confugisse, ex interpretibus poetarum Græcorum, & Ouidio cognoscere licet. Aiunt autem alij, eluisionem illam esse hominibus à Diis inuectâ propter Tantali scelus, qui Pelopem filium in minutas parteis concisum, & coctum eis comedendū apposuit: alij propter Lycaonis filium, cum vellet Iupiter omnem hominum impietatem è terra funditus delere, atque extinguere: qua de re Pindarus *ἀλυμπεῖδ. θ.* *Λέγοντι μὲν χθονὶ μὲν κατακλύσαι μέλαρ αὐτῶν ὕδατος ὀφειλόμενος, id est, aiunt porro aquarum vi terram esse obrutam.*

N O V A M O N S T R A Q V E S T A E .] etiam M. Tull. hoc verbum cum accusandi casu iunxit. ut pro Flacco, *non enim omnia, quæ dolemus, eadem queri possimus,* & epist. ad App. Pulchrum lib. 3.

A Multa nos quidem questi sumus. & hic poeta epist. ad Scævam: *Qui queritur salebras & acerbum frigus.* & Cæf. lib. 6. de bel. Gall. *Frugum questi.*

O M N E C V M P R O T E V S] Protea phocærum Neptuni custodé fuisse ex Hom. *ὄδ' ὄσ' δ'.* & Georg. 1111. notum est. qua de re nonnulla dicemus ad illum locum, *Quo tenent vultus mutantem Protea nodo?* epistola prima lib. 1. de Phocis autem, & Homerus eo, quem dixi, libro, & Oppianus, lib. 1. *Φόκαι δ' ἐνὺχαι μὲν ἀειλέπ' ἐσι θάλασσαν: Πόλλ' αὖ δ' ἡμάτια πέτρης ἐνὶ καὶ ἑσπέραισι.* Εὐχλοιοί μιν ὄσ' ἐσι, καὶ ἔξαλον ὑπὸν ἔχ' ὄσ'.

P E C V S] Potest quidem dici, Phocas, cum vituli marini sint, non ad modum noué, pecus esse dictas: verum tamen si cui nouum hoc videbitur, quia pisces sint, admonet Nonius, nō solūm pecudem quadrupes animal, verūm etiam animal omne vocari. Plaut. Rud. *Non vides referre me viduum vete sine squamato pecu?* Nanius Egisto. *Tum autem lasciuum Nerei sinuum pecus Ludens ad cantum classium lustrat.*

E G I T A L T O S V I S E R E] hoc loquendi genus merū Græcum est, id est, egit vt viseret: de quo plura dicemus ad Od. xxi. huius libri. **B** De his igitur monstis queri poterat Pyrrha: Phocas, quæ solebant in litroibus pascere, in montium culminibus esse visas, propterea quod aquæ terrarum planitium operuerant: pisces in summis arborum ramis, in quibus aues sident, & nidus construere solent, constitisse: damas, quæ vel in siluis vagari, vel in lustris delitescere & quiescere consueverunt, in mari super terras effuso, natate coactas esse.

N O T A Q V Æ S E D E S F V E R. C O L. Columbas agresteis intellige, quæ palumbes appellantur.

V I D I M V S F L A V V M T I B E R I M] vidim⁹ Tiberim reiectis ac repulsis vndis ab Etrusco litore (influxit enim in mare Tyrrhenū Tiberis) vel ab Etruriæ sinibus, ita creuisse, vt sinistra ripa effusus, quā agrum Romanum alluit, vrbemque hodiè attingit, Regum priscorum monumenta, & templa Deorum deicere, atq; euertere velle videretur. Vtitur autē hoc eodem epitheto, Od. 111. lib. 2. *Villique flauus, quam Tiberis lauit, Cedes.*

V E S T Æ.] Vestā, quam ἑσπέραι nominant Græci, Rheæ filiam facit Pindarus *Νεμε. εἰδ. 12.* Hæc dea, foci custos & præfes habetur: ex quo etiam toti domui præsidere existimatur. Vnde Vesta, & focum domus, & totam domū significat. nouum prouebium *ἀφ' ἑσπέραις ἀρχεσθῆναι*, quod est vel à propinquis & domesticis: vel à melioribus & præstantioribus initium ducere.

Q V E R E N T I] de Iulij Cæsaris nece. Ab Ilia autem Marris, aut Tiberis, aut, (vt alij volunt) Anicenis, vxore vult Iulium Cæsarem, seu gētem Iuliam ortum habuisse.

I A C T A T] sic vtitur hoc verbo Od. x111.

huius libri. *Quamuis Pontica pinus silua filia nobilis lactes & genus & nomen inuitile.*

I O V E N O N P R O B A N T E] significat Horatius gratificans Augusto, & pæne dicam, assentans: illum terrorem, illamque eluuiōis calamitatem, nullam aliam ob culpam Romanis esse illatam, quàm ob Cæsaris eadem: cuius rei argumentum est, quod Iupiter non modò non fuit illius terroris atque eluuiōis auctor, sed ne approbator quidem: sola Ilia à Tiberi viro suo adiuta, iusto dolore excitata, iustoque odio incensa, tam graucis pœnas à populo Romano expetiuit Ioue pæne inuito.

V - X O R I V S A M N I S] qui nimium in ea re vxori gratificaretur, nimiumque indulgeret. Hoc nomine appellantur mariti, qui se totos ad vxorum arbitrium fingunt & accommodant, qui cis omnibus ferè in rebus obtemperant. Virg. Æn. 1111. *Pulchramque vxoribus vrbem Exstruis.* Admonendus est lector minus in his litteris tritus, primā syllabam nominis vxorius pertinere ad verbum superiorem: hoc modo, *Ioue non probante v - Xorius amnis.*

A V D I E T, C I V E I S A C.] huius loci hæc sententia est, Posterius nostri ex bellorum ciuiliū calamitate reliqui, atq; ideò rari, audient, ciuicis in ciuium corpora exacuisse, & strinxisse ferris: quo quidem longè æquius, ac reip. vtilius erat Persas, ceterosq; populi Rom. hosteis interimere, acuere ferrum propriè dictum: illud translata epist. 111. lib. 1. *seu linguam cauis acuis.* & illud lib. de Arte poet. *Tyræthæque mures animos in Martia bella Versibus exacuit.*

Q V O G R A V E S P E R S Æ] sic Ode vii. lib. epod. *Quò quò scelesti ruitis? aut cur dexteris Aptantur enses conditi? Paruumne campis, atque Neptuno super Fusum est Latini sanguinis? Non ut superbus inuide Karthaginis Romanus arces vreret?* & **M E L I V S**] rectius, iustus.

F A T I G E N T] assiduus precibus obsecrèt, & tandem exorèt. sic loquitur T. Lilius lib. 23. *inde fatigatus Campanorum precibus sequenti die citi omni apparatu oppugnanda urbis Cumis redit.* aliter hoc verbo vtitur Od. x111. lib. 4. *spectandus, in certamine Martio Deuota morti pectora libera, Quantis fatigaret ruinis.*

V I R G I N E S S A N C T Æ] Vestales, virginis intactæ, & incorruptæ.

P A R T E I S] munus, tratatio à partibus histriōnum, vt epist. de Arte poet. *Ne forte seniles Mandentur iuueni partes.*

S C E L V S E X P I A N D I] respexit morem veterum, qui sanguine humano contaminatos congressu & aditu prohibebant, donec expiati essent: & ij ipsi, qui manus habebant cruentas, & sanguine inquinatas, egebant aliquo maiore, à quo expiarentur: & quoad hoc impetrassent, manus habebant impuras: lege annot. ad Od. 22. huius lib. ibi, *scelersique purus.* & ad Od. 1. lib. 2. *Nondum expiatis vincta crinibus.*

A N V B E C A N D E N T E I S H V M E R O S] in duobus lib. Vatic. & in Tornes. ita scriptum reperi, *Nube candenti humeros amictus.* quam scripturam si quis probabit, non repugnabo. nam quod vocis sequentis initium vocalis est aspirata, non est hoc nouum. sic enim Ode x x v i i. huius lib. *Osibus & capiti inhumato, &c.* Nube amictus autem, id est, ἀόρατος, & hominibus sese conspicuendum non præbens. Videtur expressisse illud Homericum *νεφέλη εἰλυμένος ὄμους.*

A V G V R] augur ab auium garritu dictus est, ex quo augurium. Hoc loco augurum, *μάντιν* intellige, id est, rerum futurarum prouidum, qui presentit ac diuinat futura, eaque interpretatur. Sic Chiron apud Pindarum *πυθ. εἰδ. θ. αἰτ.* Apollini rerum omnium euentum certum, fixum, notum esse: illū rerum progressiones & causas cernere: illum scire, quot frondes ineunte vere terra profundat, quot arena in mari, & fluminibus impetu ventorum, & fluctibus agitentur. Verba Pindari sunt hæc, *Κύριον, ὃς πάντων τέλος οἶσα, καὶ πάσας κελειθῆς, ὅσα τε χεῖρ' ἠρωή φύλλ' ἀναπέμπει X' ἄποσσι ἐν θαλάσῃ καὶ ποταμοῖς.*

B Idem Horat. in Carm. seculari pro Imper. Rom. *Augur & fulgentis decorus arcu Phæbus,* cantorem appellat in lib. de Arte poet. *ne forte pudori sit tibi Musæ line solleys & cantori Apollo,* etiam augurum appellat Virg. Æn. 1111. *nunc augur Apollo,* &c. Imploratur autem primo loco Apollo, quia deus habebatur, Romanis maximè propitiis, & beneuolus: atque ob hanc causam religiosissime ab illis colebatur.

E R Y C I N A R I D E N S] frequens est Veneris epithetum *φιλολειδῆς* apud Homer. quod procul dubio hic expressit Horatius. *φιλολειδῆς* autem scriptum per η in tertia syllaba, aliud est ab illo. vult enim Hesiodus Venerè *φιλολειδέα* appellatam quia *μυθῶν ἐξορασθῆναι*, id est, τῶν αἰδοῖων. secundo loco Venus imploratur quia **C** Ænca mater: & ita Romani generis parens. Lucret. lib. 1. *Æncaudem genetrix hominum, diuinique voluptas, Alma Venus.*

Q V A M I O C V S C I R C V M V O L A T] vel circum quam Iocus volat, vel quam circumuolat, vt sit verbum compositum, quomodo quibusdam placet. qua de re alio loco dicemus.

A V C T O R] auctor: id est progenitor Romanorum quia Mars, Romuli parens: Romulus vrbis Romæ conditor.

L V D O] bellis, quæ sunt Martis delicia, & oblectamenta.

L Æ V E S.] expolite, non aspera. sic Od. vii. lib. 2. *Leuia ciboria.* & Od. vii. c. iud. lib. *Leues plumæ.* & Od. vi. lib. 4. *Leuis Agyiæ,* id est, imberbis. & Od. xvii. huius lib. *Leuia personare saxa.* & Od. x1. lib. 2. *fugit retro Leuis Iuuentas.* & epist. de Arte poet. *sciantem leuia nervi Deficiunt. ibid, aut leui seruanda cupressu.*

A C E R E T M A V R I P E D I T I S] per

acrem Mauri peditis vultum, *ἀνδρ. ἰδ.*, id est, D virilem, & quasi truncem significat. Taleis autem vultu atque aspectu Mauros fuisse tradit Ælianus his verbis: *Εἰσι δὲ μαυροὶ σιοὶ καὶ καλοὶ, καὶ μεγέλοι, καὶ ἀνδρῶν ὄρασι:* quem locum mihi Io. Scaliger, iuuenis eruditissimus, indicauit.

S I V E M V T A T A] vult Mercurium induta specie humana, Augusti nomine appellari, & Augustum esse Mercurium. Et ita Augusto assentatur.

P A T I E N S V O C A R I C Æ S A R I S V I T O R] Græca planè est hæc loquendi figura, *ἴστω μὲν καλεῖσθαι καὶ σαρπός ἐκδικητής.* Demost. *καὶ ἡ παραπροσβ. ἡ παύτης ἀναδρίας καὶ κακίας ὁμολογεῖτε υμῖν εἶναι μαρτοί.* Latine enim diceremus: patiens te vocari Cæsaris vltorem. sic epistola ad Quinctium lib. 1. *Cum patris sapiens emendatūque vocari.* sic Od. x x v i i. lib. 3. *vxor inuicti Iouis esse nefcis?* & epist. ad Torquat. lib. 1. *patiarque vel inconsulit haberi.* sic Catullus: *Sit fuisse nauium celerimus.* & Virgil. lib. 2. Æn. *senfit medios delapsus in hosteis.* & Propert. lib. 1. eleg. vi. *Turabo & bis sex integer esse dies.*

S E R V S] serus redeas, pro serò redeas: olet E hoc quoque Græcum quiddam. quo de genere dicemus ad Od. x v i i. epod. precatur autem tacitè, neque tamen obscure, vt diu viuat Augustus. hoc enim valent illa, serò in cælum redire, quasi Mercurius sumta Augusti specie & figura è cælo in terras deuolarit, sitq; aliquando in cælum reuolaturus.

P O P V L O Q V I R I N I.] in mēbrana Don. Iannocti, & vna Vatic. *Quirini* scriptum est. fortasse rectè, & Horatiano more. Nam & in carmine seculari ita locutus est: *Romule genti date remig, prolemque, Et decem omne.* & Od. x i i. lib. 4. *Quæ nunc Sulpicis accubat horreis.*

I N I Q V V M] offensum, iratum, infensum.

H I C A M E S D I C I P A T E R, A T Q V E P R I N C E P S] hæc ad historiam pertinet. Nam Augustus senatus consulto parens patriæ appellatus est.

M E D O S] puto eisdè hic Medos dici, quos suprâ Persas appellauit, vt Od. x x v i i. Medum P acinacem dixit gladium Persicam. Et fortasse eodem nomine Parthos significat. Nam Augustus hoc tempore Parthis bellum inferre cogitabat, quod cum illi sensissent, Augusti fama permoti, signa, quæ Crassus & M. Antonius amiserant, vltro ad Augustum remisertunt. vt Od. x v. lib. 4. *Et signa nostro restituit Ioui Derepta Parthorum superbis Postibus, horribilib, Medo.* & epist. x v i i. lib. 1. *Militiam puer, & Cantabrica bella tulisti sub duce, qui templis Parthorum signa refecit.*

E Q V I T A R E] vel equitare posuit translata pro Romanis insultare, vel propriè pro ex equo pugnare. Erant enim Parthi, equites.

A IN VIRGILIVM A-thenas proficiscentem. Ode 3.

Secundam ei navigationem precatur: deinde occasionem nactus, hominum audaciam detestatur.

SIC te diua potens Cypri, Sic fratres Helena, lucida sidera, Ventorumq; regat pater, Obscristis aliis, prater Iapyga, Nautis, qua tibi creditum Debes Virgilium: finibus Atticis Reddas incolunem precor: Et serues animæ dimidium mee. Illi robur, & æs triplex Circa pectus erat, qui fragilem truci B Commisit pelago ratem Primus, nec timuit præcipitem Africum Decertantem Aquilonibus, Nec tristis Hyadas, nec rabiem Noti: Quo non arbiter Adriæ Maior, tollere, seu ponere vult freta. Quem mortis timuit gradum, Qui siccis oculis monstra natantia, Qui vidit mare turgidum, & Infameis scopulos Acroceramia: Nequicquam Deus abscondit Prudens Oceano dissociabili Terras si tamen impie Non tangenda rates transiliunt vada. C Audax omnia perpeti Gens humana ruit per vetitum nefas. Audax Iapeti genus Ignem fraude mala gentibus intulit. Post ignem atheria domo Subductum, macies, & noua febrium Terris incubuit cohors: Semotiq; prius tarda necebitas Leti, corripuit gradum. Expertus vacuum Dædalus aëra Pennis non homini datis. Perrupit Acherunta Herculeus labor.

D Nil mortalibus arduum est. Cælum ipsum petimus stultitia: neque Per nostrum patimur scelus Iracunda Iouem ponere fulmina.

S I C] Cùm aliquid ab altero petimus, id vt facilius imperemus, ea solemus illi precari & optare, quæ scimus ei esse optatissima, addita particula sic. Estq; hoc genus omnibus poetis, Græcis & Latinis, perquam vsitatum. Ac primum sanè ab hoc poeta ordiamur. infra Od. x v i i i. huius lib. sic quodcumque minabitur Eurus Fluctibus Hesperis, Venusina Plectatur silua. & Saty. i i i. lib. 2. stoice, post damnum sic vendas omnia pluris. & hoc loco, sic te diua potens Cypri, &c. Catullus ad Colonia: sic tibi bonus ex tua Pons libidine fiat. & de coma Berenices: sic magis ò nupta semper concordia vestras, sèper amor sedes incolat assiduas. Virg. in Mœride: sic tua Cymæus fugiant examina taxos: sic cyris pastæ dissentent vbera vacca. & in Gallo: sic tibi cum fluctus inter labere Sicanos, Doris amara suam non intermiscat vndam. Tibullus lib. 2. eleg. v i. Anne, sic tibi sint in tonsi Phæbe capilli: sic tua perpetuo sit tibi casta soror. Apollon. lib. 2. Argon. ἰληκοῖς: ἃ εἰ ποὶ ἀναξ ἄτρηστοί ἐδδ-ραι: Ἀἰὲν ἀδύλητοι. τὸς γὰρ θέμις. vbi omiffa est, vox ἔτος, quod valet, sic. Illorū autem versuum hac ferè sententia est: propitius sis, sic tibi ò Apollo, comæ sint non præcisæ, id est, intōse, semper illæ: ita enim fas & iustum est. Lucilius lib. 2. epigr. in quædam edacem, Dionysium nomine. Οὐ πο σοὶ πέψαι Διονυσίε ταῦτα γένοτο Πάντα νόμῳ δὲ χάρῃ δὸς π χῆ ἄδῃ φαγεῖν, &c. id est, sic tibi Dionysi hæc omnia, quæ comedisti, concoquere contingat. At legis certè gratia, seu quia lex postulat, etià hîc aliquid nos comesse sine: neque omnia solus deuora.

POTENS CYPRI.] id est, domina Cypri: exemplo Græcorum, qui ita loquuntur κρατῆσαι κούρῃ, simile est illud Od. x v. lib. 3. Ο Ναιάδῳ ποτὲς, Baccharūmq; valentium Proceras manibus vertere faxinos. & Ode v. huius libri, suspēdisse potēti vestimenta maris Deo. & Ode x i x. lib. 3. ille potens sui, Latius, deget, cui licet, in diem, dixisse, vixi. quo loco videtur potens idem valere, quod apud Græcos ἐγχερατῆς, ἢ κύριος. & Ode v i. huius libri, Imbellisque Lyra Musā potens, id est, musa, quæ res ludicras & amatorias tantum canere potest: bellicas & grauiores non potest. & carmine saculari, Ode vltima, epod. Phæbe, sylvanūmq; potens Diana. & Virgil. Æn. i. Nimborūmq; facis, tempestatūmq; potentem. & i i i. Dij maris & terræ, tempestatūmq; potentes. Sed cur nauigaturo Virgilio, secundam nauigationem optans, Venerem aduocat? quia Venus ex mari nata est. Nota Venus ἀναδυομένη, anadyomene, id est, ex mari exiens, seu ex alto caput, & reliquum corpus proferens, Apellis epus: de qua Plinius lib. 35. cap. 10. Hinc marina dicta. idem Horat.

A Horat. Od. x v i. lib. 3. defunctūmq; bello Barbiton in patris habebit, Lenum marina qui Veneris latus Cæstodit, &c. & Odæ x i. lib. 4. Qui dies æternam Veneris marina Findit Aprilem.

FRATRES HELENÆ] Castor & Pollux, de quibus vide annot. in Od. x i i. huius lib.

VENTORVM QVÆ REGAT PATER] Æolus, de quo Hom. ὀδυσσ. κ. in principio libri Αἰολὴν δ' εἰς νῆσον ἀφ' ἰχθύων: εἰς δ' ἄρ' ἐκείνη Αἰόλος ἰσποτοδῆς φίλος ἀθανάτοισι θεοῖσι, &c. quo loco appellat eum ταμίην ἀνέμων, id est, ventorum promū & condum, vt Plautino verbo vtar. de eodē sic Virg. Æn. i. Æole namque tibi Diuūm pater, atque hominum rex Et mulcere dedit fluctus, & tollere vento, &c.

OBSTRACTIS ALIIS PRÆTER] sic & apud Homerum ὀδ. κ. Æcolus ceteris ventis in vtre illo, quem Vlyssi dederat, inclusis & constrictis, solum Zephyrum, qui eū in patriam deferat, liberum, ac solumum relinquat, his verbis: Εὐθάδε βουλεύσων ἀνέμων κατέδησε κελυθῶ. Κεῖνον γὰρ ταμίην ἀνέμων ποίησε κρονοῖον Ηἰδὺ παυέμεθα, ἢ δ' ὄρνυμεν, ὄνε γέλασι. id est hîc mugientium & rudentium ventum vias vinculis constrinxit. Illum enim promum & condum ventorum fecit Iupiter, vt eos possit modò comprimere, modò excitare quemcumq; velit.

PRÆTER IAPYGA.] ventum Calabria, seu Apuliæ iis vtilem, & secundum, qui ex Italia in Græciam nauigat: hūc album nominat Od. x v i i. lib. 3. quid album peccet Iapyx. Vergil. lib. x i. Æneid. equum Apulum, Iapyga dixit: & equo venator Iapyge fertur. & ibidem, Garganum Apuliæ montem, Iapyga. Ille urbem Argypriam patriæ cognomine gentis Vltor Gargani cōdebat Iapygis agris. Idem lib. 8. per Iapygem, perspicue ventum Appulum significat, Fecerat ignipotens vndis & Iapyge ferri. Est autē Iapygia vel Apulia ipsa, vel eius pars, & fortasse ea quam hodie appellant Itali terra di Bari.

QVÆ TIBI CREDITVM, &c.] tralatio ducta est à rebus creditis. quemadmodū igitur, quod mihi creditū est, id debeo ei, qui mihi credit: ita & Horatius ait nauem Virgilium sibi cōmissum, Atticæ debere, id est, æquum esse nauem, quæ Virgilium vehendum receperit, finibus Atticis reddere saluū & incolunem. de verbo credendi vide annot. ad Od. v. lib. 3.

REDDAS INCOLV MEM] animaduertat lector quàm significatibus, & ad rem accommodatis verbis vtar Horatius. antecedit vox creditum, sequitur deinceps, debes. postremò, reddas. neque verò nomen incolunem, otiosum est. Nam quæ nobis credita sunt, ea salua & integra reddere debemus, & vt loquuntur Iuriscōsul- ti, in eadem causa: quod Lilius dicit restè reddere.

ILLI ROBRET ÆSTRIPLEX] id est, erat ille animo pæne ferreus, atque aduersus omneis terrores pectore maximè cōmunio, qui primus nauigare ausus est: vel sic, erat ille audax,

& impeterritus, & impavidus, & ita rigido pectore, vt nullius periculi metu frangeretur, seu terretur: erat immāni audacia præditus. σιδηρόφρονα vocant Græci virum ferreo pectore, qui non cōmouetur. Æsch. in Prometh. σιδηρόφρον τε κὲν πέτρας εἰργασμένος, &c. Primam autem nauem dicunt Argò fuisse, qua vecti sunt Græciæ principes illi Argonautæ: vellus aureum petentes. vide Plinium lib. 8. cap. l v i. Catull. in carmine illo pulcherrimo de Pelei, & Theridis nuptiis. Illa rudem enīsu primū imbuit Amphitriten. cum hoc loco congruunt illa Oppiani, lib. i. ἀλλῶ. ὠ πόποι, ὅς τρωπίστος ἔχυσ' ἀλὸς εὐρατο νῆας, Εἰ τ' οὐδ' ἀθανάτων τις ἐπεφρόσσει, εἴτε τις ἀνὴρ, Τολμῆεις τρωπίστος, ἐπεύξατο κλύμα περῆσαι, &c. quorum versuum hæc ferè sententia est. O dij immortales, qui primus maris vehicula reperit, nauicis, siue quis deus ille fuerit, siue mortalis, primus omnium audacissimus gloriatus est se fluctus traicisse, &c.

PRÆCIPITEM AFRICVM] Africus, quæ Græci λῦβα appellat, ab occasu hiberno spirat, vt scribit Aristoteles μετρωβ. β. opponiturque Cæciæ linea ventus, ab ortu æstiuo flant, Zephyròque seu Fauonio proximus est. Aquilo autem à Septentrione spirat, vt videtur Horatius non admodum accuratè in describenda ventorum pte gna & concertatione, ventos per lineam rectam oppositos exquisiuisse. Præcipitem autem appellat, ab effectu, quia quicquid impellit, præceps agit, seu præcipitat.

DECERTANTEM AQUILONIBVS] participium decertatem iunxit cum dandi casu, quo de genere vide annot. ad Od. v i. lib. 2.

NEC TRISTIBUS HYADAS] Atlantis & Æthræ duodecim fuerunt filiae, & filius vnus Hyas nomine. Hunc, cùm in Lydiâ venaretur, à serpente ictum & interfectum sorores ita miserè, perditèque luxerunt, vt mærore, & lachrymis contabuerint. sed ex illis, quinque, quæ immo-deratiū fratris mortem tulerunt, Iupiter in stellas vertit, easque in tauri fronte collocavit: reliquæ septem, quæ πλειάδες appellantur, mærore quoq; illæ quidem confectæ sunt, verumtamen & diutius restiterunt, & serius victæ sunt. de quibus dicemus ad Od. x i i i. lib. 4. Hyadas autem nominatas esse dicunt vel ab Hyante fratre, vel ἀπὸ τῆς ἕβης, id est, à pluendo, quia iis orientibus pluuia & tempestates soleant excitari, vel quia castrum situs & ordo o literæ similitudinem præ se ferat. M. Tullius lib. 2. de natura Deorum: Tauri caput stellis conspersum est frequentibus. Has Græci stellas Hyadas vocitare fuerunt, à pluendo: ἕβη enim est pluuere: nostri imperite fuculas, quasi à suis essent, nō ab imbris nominata. tristis autē dixit, quia pluias denuntiant, atque aded important: vnde nomen ductum, vt vult M. Tullius. Itaque eas Virgilius pluias appellat lib. i. Æn. in extr. & lib. 3.

QVO NON ARBITER ADRIÆ] quo

A nullus ventus maius, in mare Adriaticum, impetrium obtinet, siue tempestates commouere, siue mare tranquillare velit. Itaque hic arbitrum, dominum, & eum, qui alteri suo arbitratu imperat, intellige, vt Ode v i r. lib. 2. bibendi arbitri appellat, conuiuij regem, eum, qui leges bibendi in conuiuij ponit. in epistola autem ad Bullatium, locum effusi latè maris arbitrum, mari vicinum intelligendum esse docebimus.

TOLLERE, SEV PONERE VULT FRET A.] siue velit fluctus excitare, quib⁹ mare attollitur: siue componere, καθίζειν, sedare, placare, atque ad æqualitatem redigere: à qua æquoris fluxit appellatio. Virgil. lib. 1. ponere vsurpauit absolute pro quiescere, vt interpretatur Seruius: Cum venti posuere, &c. omisit autè alterum seu: vt & siue Saty. v. lib. 2. *turdus, sine alind primum dabitur tibi, denolet illuc, &c.* & Ode v i. huius lib. *Cantamus vacui, siue quod vrimur, &c.* & Ode x v. *te Stenelus sciens pugna siue opus est imperitare equis, Non auriga piger.* sic Catull. in faseli dedicatione: *Lana, siue dextera Vocaret aura.* & idem Horat. Od. x x i i. huius libri: *Qui ferro bello, fames inter arma, siue iactata religarat vdo Littore nauim, &c.* & Od. x v i i. lib. 3. *potes hac ab orno Pèdulum zana bene te secuta e. Lidere collum, siue te rupes, & acuta letho saxa delectant.* Et M. Tull. contra Rullum: *adiungit agros in Macedonia, qui Regis Philippi fuerunt, siue Persei.* & ad Atticū lib. 8. *Nil perturbatis hoc ab urbe discessu, siue potius turpissima fuga.* Terent. Andr. *Dehinc postulo, siue equum est, te oro Daue.*

QVEM MORTIS TIM. GRA.] id est, quod mortis periculum? aut, quod mortis genus? aut, quam mortis viam? aut, quem mortis aditū? tralatio est: quasi ad mortem gradibus deueniamus, aut descēdamus. sic Lucretius, Lecti ianuam dixit. **SICCIS OCVLIS.]** ἄδακρυς.

MONSTRA NATANIA.] Oppianus lib. a. *Κήττα δ' ὀβριμόγυμα, πέλωρια, θαύματα, πόντες, &c.* **MARE TVRGIDVM]** sic Hesiod. *πέλαγος οἰδέματι γύον.* Aratus vnum ex signis insurgentium ventorum ponit mare intumescens. *Σήμα δέ τοι ἀνέμοιο κηῖ οὐδ' ἀνέμοιο θάλασσα Γίγνεται.* id est, signum autem tibi sit venti orientis mare turgescens. præterea qui irati sunt, iis cor turgere dicunt poëta. Homer. *ἰλ. 1. Ἀλλὰ μοι οἰδένεται παραδὴν χόλον.* id est, At mihi cor penitus turgescit tristibus iris.

ACROGERAVNIA.] monteis in Epiro ita dictos, quod ea altitudine sint, vt sæpenumero fulmine petantur. Pausanias diuisit hoc nomē in Atticis: *ἄκρα τῶν ὄρων, ἃ κεραυνία λέγουσι.* sic Virgil. Georg. 1. *Aut Arbo, aut Rhodopen, aut alta Ceraunia telo Dejicit.* & 3. *Æneid. Prouehimur pelago vicina Ceraunia iuxta.* Mela monteis Ceraunios nominat: à quibus (inquit ille) flexus est in Adriam: Infameis autem propter naufragia, vel propter naufragij periculum, ac metum, vt alij malunt, ego autem puto propter naufragia a-

lium naufragium factum est, quid est quod quicquam naufragij periculū apud eos extimescat?

NEQVICOQVAM DEVS ABSCIDIT.] id est, frustra Deus terras à mari seclusit, si contra hanc Dei prouidentiam audent homines nauigare.

DISSOCIABILI.] quæ par erat à terris dissociari, ac separari. **IMPIA.]** impia dicit hominum nauis, quia Dei consilium negligere, & aspernari videantur. hanc autem hominum audaciam impiam etiam Sophocles insectatur in Antigone: *Πολλὰ τοῖ δεινὰ κείδεν ἄν-Θρώπων δεινότερον πέλει. Τύτο κηῖ πολλὴν πέραν Πόντος χειμερῖω νότῳ Χάρει ἀέβρωχοῖσι Πτερόν υἱὸν οἰδέμασι, &c.* & Oppian. lib. quinto in principio: *Ὡς ἔδεν μερόπεσον ἀμήχανον, ὅτε ἐνὶ γαίῃ Μιτρίκαμειν, ἔκλονποι ἄν εὐρώπειοι θαλάσσης,* quæ Oppiani locū annotauit Muretus.

VADA.] maria: ἐλάττωσις. Io. Passeratius tamē non putat esse ἐλάττωσις, sed per vada significari loca in mari periculossima, & in quibus hærentes naues sæpe dissoluuntur, & perfringuntur, vt apud Virgilium *Æneid. 1. Ἰλλίδι, vadi, &c.* ibid. *in vada ceca tulit.* & lib. x. *Nimisque insicta vadis dorso dum pendet iniquo Anceps sustentata diu, fluctusque fatigat: soluitur, atque viros medius exponit in vndis.*

AVDAX OMNIA PERPETI.] cur non dixit facere? culpam vel continuò, vel certè aliquando sequitur pœna. ex consequenti igitur, factum est intelligendum, quod antecedit. non enim paterentur, neque pœnas darent homines, nisi iniuste atque impie facerent. Præterea sic potest hic locus explicari: Gens humana propositis etiam ante oculos grauisissimis pœnis, non deterretur tamen à maleficio: immò quemuis cruciatum subire ac perferre parata est, dummodo eò, quod cupiditas vocat, peruenire possit. ita est audax ad facinoris pœnam susserendam, vt ad res nefarias, & lege veritas concitatissimè, & effrenatissimè ruat.

AVDAX IAPETI GENVS.] Prometheus, Ex Hesiodo autem & Æschylo notum est, Prometheum, ignem à Ioue occultatum subduxisse, hominibusque distribuisse, atque ob eam causam iratum Iouem, viuendi rationem antea facilem, quietam, laboris ac doloris expertem hominibus abdidisse. sic Hesiod. *ἔργ. 5. ἡμέρ. Κρήνη δέ πῦρ, τὸ μὲν αὐθιγὲς πᾶσις ἰαπέττω Ἐκλέν' ἀνθρώποισι, διὸς τὸ δὲ μνησθέντι Ἐν κοίλων ἀρήνηκ λαβὼν Δία περπιέραννον.* Euphorion autè scribit hanc causam Iouem arripuisse, cur Prometheum Caucasu affigeret, quod comperisset, eum ex furtiuo & violento Eurymedontis cum Iunone concubitu natum esse. Atque hæc ille occasione nactus, Prometheum quidem in vincula coniecit: Eurymedontem autè ad inferos deturbauit. Sed quod ignis furtum Prometheo ascribunt, tradit Pausanias in Corinthiacis, Argios cam laudem Prometheo ademtam ad Phoroneum Inachi filium

lium transcribere.

FRAUDE MALA.] mala, est epithetū perpetuum: ne quis fortè ita accipiat quasi aliqua fraus sit bona. sic Satyra v i. lib. 1. dixit *mala lustrata.* quanquā in quibusdam codicib. manu scriptis legitur *mala luera* (vt dicemus illo loco) & *prauam stultitiā* epist. 1 i. lib. 2. & *malos fures* Saty. 1. lib. 1. & *malam ambitionem* Saty. v i. lib. 2. & Hom. *κεκλήνυσον: κακῶν πόλεμον.*

TERRIS INCUBVIT.] terras occupauit, obfedit, atque oppressit. tale illud Virgil. Georg. 1 i. *Præsertim si tempestas à vertice siluis Incubuit.* aliter dictū est ab eodem, lib. 3. *Condit opes alius, defossosque incubat auro.* cui proximo simile illud est Ciceron. in Cluentiana. *qui illi pecunia, quam condiderat, spe iam atque animo incubaret.* hac de re sic Hesiod. *Χάρεις πύρρα λέβητας, κηῖ ἐμὰς φρένας ἤπερ ποπέουσαι, Σοῖτ' αὐτῶ μέγα πῆμα, κηῖ ἀνδράσιν εὐσπέρηοισι.* id est, Prometheu, gaudes, quod ignem furatus sis & me deceperis, quod quidem furtum & tibi & posteris magno malo erit. Idem de Pandora. *Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρεσι πίθη μέγα πῶμ' ἀφελύσαι Ἐσέδασι,* *Ἀνθρώποισι δ' ἐμίστα κηῖ θαλυρά.* id est, At mulier cum de dolo operculum detraxisset, omnia, quæ in eo erant, dissipauit, hominibus autem tristitia mala molita est. Idem paullo post: *Ἀλλὰ δὲ μυρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπους ἀλάληται Πλείη μὲν γὰρ γαῖα κελῶν, πλ' ἠὲ δὲ θάλασσα, &c.* Alia autem innumerabilia mala apud mala homines tumultuantur, seu tumultus excitant: plena est terra malorum, plenum mare.

SEMOTIQVE PRIVS TARDA NECESSITAS.] hunc locum profert Seruius ad illum locum Virgil. in Sileno, *Caucasusq, refert voluerunt, furtiuoque Promethei.*

TARDA.] vivebant enim diutius homines, tardiusque moriebantur.

NECESSITAS LETHI.] Quam hic lethi necessitatem nominat Horat. eam Ode 1. lib. 3. necessitatē simpliciter appellat. Ode x x i i i. ciuid. *diram necessitatem,* id est, *ἀνάγκην,* quam dicunt Græci. Homer. autem *ἰλιε δ. π. die moris, ἀναγκῆσιν ἡμαρ* appellat: idēmq, quam Horat. lethi necessitatem dicit, *μοῖραν ὀλοῆν θανάτου* nominat ὀδυροσγ. Pindarus verò *ὀλομπα. ἰδ. β. sententiam* illam, quam ferunt Pluto & Æacus aduerfus improbos, & sceleratos, *ἀνάγκην ἐχθρῶν* vocat, quia iudicium illud nulla ratione infirmari, nulla gratia inflecti, nullò denique pretio corrumpi possit. vide annot. ad Oden x x v. huius libri. & xxiii. tertij.

CORRIPVIT GRADVM.] celerius aduenit: celerauit gradum, vt Virgil. loquitur, *Æneid. 4. illa gradum studio celerabat amili.*

EXPERTVS VACVVM DÆDALVS.] & suprà de Dædalo diximus nonnulla, & vt nihil dixissemus, notissima omnibus est fabula: eamque etiam Virg. tangit Æn. v i. *Dædalus, vt fama est, fugiens Minoia regnis, Præpetibus pennis au-*

sus se credere celo. Traditum est autem, Dædalum Eprestantem fabrum, atq; architectum fuisse, eundemque ædificandam nauium rationem, primum reperisse, atque ex eo natam de eius pennis & volatu fabulam. Itaque Græci poëta opera affabrè, & summo artificio elaborata, *δαίδαλα* nominant. Hom. *ἰλ. σ. αὐτὰρ εἰ αὐτῶ Ποίει δαίδαλα πολλὰ ἰδύμισι παραδέεσι.* & ibid. *Πάντοσε δαίδαλλον.* & Apollon. lib. 1. *argon. εἰδὲ ἐχέτω Τέρματι δαίδαλα πολλὰ διακρίδον εὐκέεατο.* Et Lucret. lib. 4. *linguā dædalum verborum appellat,* propterea quod voces articulat, vt ille loquitur, & dædalum Telluricem: & Virgil. Georg. 4. *Et munire fœuos & dædala fingere te. Et.* Plato in Menone quadam *Δαυδύλα ἀγαλματα,* id est, simulacra commemorat, quæ soluta aufugiunt, fugitiorumque in morem dominum relinquunt: victa autem manent: ad qua respiciēs scribit illa in Eurythphrone: *Θαυμάσιον οὐ ταῦτα λέγων, εἰάν σοι ἰο λόγοι φαίνωνται μη μόνοντες, ἀλλὰ βαδίζοντες, κηῖ ἐμε ἀπίσταν τῶν Δαυδαλον, βαδίζοντες αὐτὸς ποίειν, αὐτὸς ἂν πολὺ τεχνικώτερος τῶ Δαυδύλας, κηῖ κύβητος περὶ ἰόντας ποίων.* id est miraberisne igitur tu, qui ista dicis, si verba videatur nō manētia & scabilla, sed ambulantia, & mobilia, & criminaberis me ea facere ambulatoria, cum tu sis multo maior artifex, quam Dædalus: cumque ea in orbem circumeuntia facias? Præterea *λογοδαυδύλας* Græci nominant verborum opifices quosdam, & variadæ atque ornanda orationis facultate instructos. Xenophon autem *Σπομνη. β. co* in loco, in quo ostendit, sapientiam sapientibus interdū esse inutilem, ac damnosam, scribit Dædalum à Minoë captum esse propter sapientiam, eique seruire coactum: denique vno tempore & patria & libertate esse spoliatum: cum aliquando autem aufugere cum filio conatus esset: filium quidem amisisse, sibi autem salutē expedire non potuisse: sed ad Barbaros delatum rursus illic seruitutem, quam fugiebat, perculisse. Pausanias verò in Achaicis narrat Dædalum, sororis filio interfecto, sua voluntate se ad Minoem cōtulisse: deinde aliquanto post in suspitionem, crimēque nescio quod vocatum, atque ab illo in carcerem vnā cum filio coniectum esse: postremò δ̄ custodia furtim elapsum ad Siculos confugisse.

VACVVM.] inanem, ἔρημον, ab hominibus infrequentem, vt Od. x x v. lib. 3. *vacuum penus.*

FERRVIT ACHERONTA.] Herculi duodecim illis notissimis laboribus perfuncto, decem & octo mensium spatio, Eurythæus duos ex eis nō probans: vnum, quem ille in expurgando Augia stabulo, alterum, quem in hydra conficienda susceperat, ac pertulerat, decimum tertium imposuit, vt Orci canem Cerberum ab inferis ad superos protraheret. Cum igitur ad Tænarū venisset Hercules, per cuius faucibus ad inferos descendens pater, duce Mercurio descendit. Ac de hoc Hercules ad inferos descendit, meminit duo-

A bus locis Homerus, semel ὄδου. λ. vbi sic loquitur Hercules, seu eius idōlum, *Καὶ ποτὲ ἐνθάδ' ἔπεμψε κύν' ἄξοντ', ἔρχετ' ἄλλον Φράζετο τῆδε τί μοι χαλεπότερον εἶναι ἀεγλον*: iterum *ἰλιάδ. θ.* vbi Pallas de Ioue queritur, eiq; exprobrat toties à se adiutum in periculis, & seruatum Herculem: ait deniq; se, si Iouis in Græcos acerbiteratem præsciuiſſet, numquam fuiſſe paſſuram, vt Hercules ab inſorſis reueteretur. ſic Hom. *Εἰ γὰρ ἐγὼ τὰ δὲ ἦδ' ἐνὶ φρεσὶ πευκαλίμῳσιν, Εὐτέ μιν εἰς Αἰδαο πύλαρταο πρὸς πεμψεν Εξ ἑρέβους ἄξοντα κύνεσσι γὰρ εἰς Αἰδαο, Οὐκ αὖ ὑπέξερυγε σὺ γὰρ ὕδατος ἀπὸ πρὸς ἔργα.* Perrupit autem legendum ſine copulatione, *que*, & ita cod. Don. Faëri, Vrſini, & vnus Vat. & Torneſ.

B A C H E R V N T A] Pauſanias in Atticis ſcribit, in Theſprotide Acheruſiam paludem eſſe nõ longè à Cichyro, & flumiũ Acheruntem, & Cocytum aquam omnium iniucidiſſimam: ſibi que videri Homerum ijs fluminibus viſis & cognitis, auſum eſſe demũ illa de inferis fabuloſa conſingere. Tũ verò flumiis infernis, ab iis, qui ſunt in Theſprotide, mutuatum, nomina impoſuiſſe.

C Æ L V M I P S V M P E T I M V S S T V L T I T I A] vel propter Phaëtonem hoc dicit, de quo dicemus annot. ad Oden x. l. lib. 4. vel propter Gigantes: quod credibilis eſt.

N E Q V E P E R N O S T R V M P A T I M V R S C E L V S] noſtris maleficiis, & ſceleribus, videmur quodammodo vim Ioui aſſerre, eũ que cogere, vt aſſiducũ fulmen habeat in manibus. Nam improbitate & impietate noſtra Deum irritantes, non ſimul cum erga uos æquum eſſe, aut placabile: ſed contrà impellimus, vt nos ſuo fulmine exterreat, atque exanimet.

C I R A C V N D A] quæ Iupiter effectus iracundus hominum impietate, ſæpe ſumit in manus. ſic Od. x. l. lib. 2. *paumentum ſuperbum dixit, paumentum domini ſuperbi, vt vult Porphy. & reſtè.*

P O N E R E] de manibus. ſic dicimus ponere veſtem, ponere perſonam.

AD L. SEXTIVM CONſulare. Ode 4.

D Aduentu veris, & communi moriendi conditione propoſita, hortatur ad voluptates.

S O L V I T V R acris hiems grata vice Veris, & Fauoni: *Trabuntque ſiccæ machine carinas: Ac neque iam ſtabulis gaudet pecus, aut arator igni: Nec prata canis albicant pruinis.*

Iam Cytheræa choros ducit Venus imminente Luna:

Iunctæq; Nymphis Gratiae decentes

Alternò terram quatunt pede, dum graueis Cyclopyum

Vulcanus ardens vrit officinas.

Nunc decet aut viriditidum caput impedire myrto,

Aut flore, terræ quem ferunt ſolutæ.

Nunc & in vmbroſis Fauno decet immolare lucis,

Seu poſcat agnam, ſiue malit hædam.

Pallidâ mors æquo pulſat pede pauperum tabernas,

Regumque turres, ð beate Sexti,

Vitæ ſumma brevis ſpem nos vetat inchoare longam.

Iam te premet nox, fabulæq; manes,

Et domus exilis Plutonia, quò ſimul mearis:

Nec regna vini ſortiere talis,

Nec tenerum Lycidam mirabere, quo calet iuuentus

Nunc omnis, & mox virgines tepebunt.

S O L V I T V R A C R I S] deſcriptio veris eſt, quo tempore maximè omne animantium genus hilaritati ac lætitiæ ſeſe dedere ſolet, omni triftitia, quam aſſert hiemis deformitas, cælique grauitas, & diei obſcuritas, depulſa. Sed quòd ſolui hiemem dicit veris aduentu, cum quicquid ſoluitur, aſtrictum, aut vincitum fuiſſe intelligatur: hiems autem non aſtringatur, neque vinciat, ſed aſtringat potius & contrahat: perinde illud accipiemus, ac ſi dixiſſet, ſoluitur terra veris aduentu, quæ fuerat vi hiemis, & frigore aſtricta: quo quidem proximo modo inſitã locutus eſt eadem Ode *Aut flore, terræ quem ferunt ſolutæ*, id eſt, laxatæ, mollitæ. V I C E] viciffitudine. ſic Ode v. l. lib. 4. *Mutat terra vices.*

T R A H N T Q V E S I C C A S M A C H I N A.] ſcribit Vegetius libro quarto de re militari, cap. x. l. ex die tertio iduum Nouemb. vſque ad diem ſextum id. Mart. maria claudi. Heſiodus item *ἔργ. χυμῆρ.* vetat poſt Virgiliarum occaſum nauigare, propterea quòd eo tempore mare tempeſtatibus maximis concitatur. iu bet autem naucis in littus ſubducere, faxiſque vndique communire, vt ventorum vim facilis perferre poſſint. ſic Heſiod. *Εὐτ' αὖ πλῆθ' ἀδὲς εὐθὺς ὄμβριμον ὄριονος Φεύγῃσαι πὶ πλωσὶν ἐς ἠεροειδέα πόντον, Δὴ τότε περὶ τοῖαν ἀνέμων δύσιν*

A si aĩtaw, Καὶ τότε μικετινῆας ἔχεν ὅπ' ὀνοπι πόντω, ἰλιῶ δ' ἐργαζομαι μεμημένος, ὡς σε κελῶν. Νῆα δ' ἐπ' ἠπείρου ἐρύσαι, πύλασσι δ' ἐλίθοισι Παιτοθῶν ὄρη ἰχθῶσ' ἀνέμων ἰδῶσ' ὕπερδ' αἰγῶν Χέμαροι ἐξέρουσαι, ἵνα μὴ πύθη δῖος ὄμβρος. Hoc igitur tempore naues in littus ſubducite, trabibusque, quibus fulciebantur, impoſite, tantisper ibi continebantur, dum tempus ad nauigationem idoneum adueniret. tunc verò machinis, vt palangis, in mare retraherentur. Palangæ enim, vt docet Nonius, fuſtes ſunt teretes, qui nauibus ſubijciuntur, cum attrahuntur ad pelagus, aut cum ad littora ſubducuntur. Ita hæc huius loci ſenſentia eſt, nauis ſiccæ, quæ menſibus hibernis in littore, lignis ſubiectis, à nauigatione

B conquieuerunt, nunc veris aduentu machinis in mare trahuntur, atque hiſi ſignificatur veris aduentus. Solebant autem veteres, etiam cum per anni tempus nauigare licebat, nauis tamen hoc modo lignis ſubiectis in littore collocare, tantisper ſcilicet dum in bello, aut alia in re occupati nauigatione ſuperfederant: quod declarat Homerus *ἰλιάδ. α.* *Νῆα μὲν οἷγε μέλαιναν ἔσ' ἠπείρου ἐρύσαι Ἰφὶ ὅπ' ἠμαμάτῃσιν, ὑπὸ δ' ἔρματα μακρὰ πῶνυσαν. Αὐτοὶ δ' ἐσκήδυναντο χεῖρ', &c.* Exemplum autem nauium è continente in mare deducendarum, extat in ſecũdo libro: cum Græci Agamemnonis oratione, qua eorum animos tentarat, decepti cupidiffimè ad nauis concurrunt, atque ad reditum omne ſuum ſtudium conferunt. Τοὶ δ' ἀλλήλοισι κέλευον Ἀπλοῦσαι πᾶν, ἠδ' ἐλκέρου εἰς ἄλα δ' ἴαν, Οὐρῆσ' τ' ἔξερχεσθαι, αὐτῆ δ' ἔρανον ἴκεν Οἴχιδ' ἀντιδῶν, ὑπὸ δ' ἠρεὼν ἔρματα πᾶν. id eſt, illi autem mutuo hortabantur, vt manus ad nauis admouerent, & in mare traherent: Et naualia purgabāt: clamor autem eorum ad cælum ibat, domũ redire cupientium, trabes autem nauibus ſubiectas, ſubſtrahebant. Adde hoc Attij, quod eſt apud Nonium, in voce *anima*: *Chiffes trahere in ſalum, & vela ventorum anima immittere.*

C nã, ἠδ' ἐλκέρου εἰς ἄλα δ' ἴαν, Οὐρῆσ' τ' ἔξερχεσθαι, αὐτῆ δ' ἔρανον ἴκεν Οἴχιδ' ἀντιδῶν, ὑπὸ δ' ἠρεὼν ἔρματα πᾶν. id eſt, illi autem mutuo hortabantur, vt manus ad nauis admouerent, & in mare traherent: Et naualia purgabāt: clamor autem eorum ad cælum ibat, domũ redire cupientium, trabes autem nauibus ſubiectas, ſubſtrahebant. Adde hoc Attij, quod eſt apud Nonium, in voce *anima*: *Chiffes trahere in ſalum, & vela ventorum anima immittere.*

M A C H I N A] machinam ita deſinit Vitruuius. Eſt continens ex materia coniunctio, maximas ad onerum motus habens virtutes. Ea mouetur ex arte, circuloꝝ rorũdationibus, quem motum Græci *κωλικὴν κίνησιν* appellant.

D A V T A R A T O R I G N I] Virg. Daphnide, *Ante focum ſi frigus erit.*

A L B I C A N T] albescunt.

I A M C Y T H E R E A C H O R O S D V C I T V E N V S] Venus, inquit, dux chori, iam cum Nymphis & Gratiis ad lunam ſaltat. *Luna imminente*, id eſt, propinqua: ex quo intellige *lucente*: & ita noctu, Nam *imminere* valet propinquum eſſe, non longè abeſſe: Vt cum dicimus, mortem nobis quotidie imminere. ſic Horat. Od. xxvii. lib. 3. *Imbrium diuina auis imminentiũ.* & Od. xii. huius lib. *Partho Latio imminenteis*, id eſt, animo & voluntate nocendi propinquos. & Od. xxii. lib. 2. *Imminens villa tua primum eſto.* Significat au-

tem, mulieres & puellas, veris tempore, ad lunã saltare ſolere; idq; Venus hortante, ac præcõite. Venus enim, Vere inuenite, & Aprilis menſe, quæ nonnulli *παρὰ τῶν Αφροδίτῃν*: id eſt, à Venere, putant eſſe nominatum, reuerti exiſtimabatur: ex quo Lucretius lib. 5. *It Per, & Venus, & Venereis prænuuntius antè Pennatus Graditur Zephyrus veſtigia propter.* & Horatius Aprilem menſem Venereis dicit Oda x. l. lib. 4. Neque merè Gratiæ commemorantur, & numerantur cum Venere. Nam ſcribit Plutarchus *ἐν ἐρατιῶν* Gratiã ab antiquis appellatam eſſe, mulieris conſeſſionem, qua ſe ſummitit, & commodat viro, quæ admodum Pindarus ait, è Iunone ſine Gratiis natum eſſe vulcanum, quia nondum erat matura cum à Ioue compreſſa eſt: & Sappho puellam nondum nubilem, parum & Gratiæ expertem appellat. Poſtremò Seruius ad illum Virgilij locum, *Matris Scidalia, &c.* ſcribit Gratiã Venere ſacratas eſſe: quia eius ipſius, & Liberi filia: ſunt. nec immeritò. Gratiæ enim per horũ Deorum munera conciliantur.

GRATIÆ DECENTES] Inter omneis conuenit treis eſſe Gratiis: de nominibus autem non conuenit. Homerus quidem *ἰλιάδ. σ.* Vulcani vxorem, ſeu concubinam, facit vnã ex Gratiis, ſed eam communi nomine appellat *χάριν*, niſi quis dicat eius nomen fuiſſe Calam, *καλλιῶ*, id eſt, pulcrã: quod videtur probare Eufſtathius. ſic Homer. *τῆν δὲ ἰδὲ παρρημόλοισα χάριν λιπαροκρήδεμνος Καλλιῶ, τῶν ὄπιγε παειλυτὸς ἀμφιγυῖαις.* & Iliados *ἔ* cum Iuno Iouem ſopire ac fallere in animo haberet, vt eo dormiente Troiani minore negotio à Græciſ opprimerentur, Somno Deo pollicetur ſe ei vnã ex Gratiis in matrimonium daturã. Paſitheam nomine: *Ἀλλ' ἴθ', ἐγὼ δὲ κὲ τοι Χαρίτων μίαν ὀπλοτεράων Δώσω ὀπιπέδου, καὶ σὴν κεκλιπῶσαι ἀκοιτιν Παισιγῆν, ἧς αἶν ἰμείρεται ἡμᾶτα πάντα.* Heſiodus autem in Theogon. treis Gratiis, Iouis & Eurynomæ vult eſſe filias, carũmq; nomina hæc commemorat, Aglaĩam, Euphroſynam, Thaliã, ſic Heſiod. de Ioue, *Τρεῖς δὲ οἱ Ευρυνόμῃ Χαρίτων τέκε καλλιπαρήες. Ἀγλαΐην τε, καὶ εὐφροσύνην, θαλίηντ' ἐρατεινήν.* Pindarus quoque *ὄλυμπ. εἰδ'. ὕσῳτῳ* tres facit Gratiis iſſdem nominibus, quibus eas aſſicit Heſiodus, appellatas. **H** Πότνι Ἀγλαΐα, φιλοπόμοιπέτ' Εὐφροσύνη, θεῶν κρατῆσ παῖδες Ἐπακοῖ νῦν, Θαλία τε ἐρασιμόλοπε. Plutarchus denique in libello *περὶ ἔπιμάλισα τοῖς ἡγεμόσι τῶν φιλόσοφον δ' εἰ δ' ἀεὶ λέγεσθαι*, hæc eadem Gratiarum nomina comprobatur his verbis, *χαρῆς γὰρ ἔδεν ἔτα γνῶμῶν ἔσθιν, ὡς χάρις. Ἀλλὰ σοφὸς ἰὼ ὁ τᾶς χάρισι τὰ ὄνοματα θεῶν, ἀγλαΐην, καὶ εὐφροσύνην, καὶ θαλίαν, &c.* id eſt, Nihil enim gaudij gignendi tantam vim habet, quantum gratia. Quin ſapiens erat ille, qui Gratiis nomina impoſuit, Aglaĩam, Euphroſynam, Thaliã. Iam Pauſanias in Bœoticis Eteoclem primum omnium morta-

A lium Gratiis sacrificasse scribit. Idem tradit, Antimachum, neque numero Gratiarum definitio, neque earum nominibus prolatis, eas Solis & Aeglae filias fecisse: Hermecianactem autem quendam elegorum scriptorē Pithō, id est, Suadam in Gratiis numerasse: quod item scriptū reperi in Proculi commercariis in Hesiodum *ἔργα καὶ ἡμέρας*. Sic autem ille: *Χαρίτες εἰσὶ τρεῖς Παιδά, Ἀγλαία καὶ Εὐφροσύνη καὶ τρεῖς Εὐνομία, Δίκη, Εἰρήνη*. Strabo vero *libro Georg. v i i i*, tradit, Eteocle in eo, quod primus Gratiarum templum constituerit, diuitias & opes suas declarasse: quippe qui suae in accipiendo beneficio, siue in dando felix fuerit, siue in vtroque, has deas veneratus sit. Necessē est enim eū, qui ad illarum Deorum cultum animum, studiumque suum contulerit, ad bene merendum de aliis fuisse aptum naturam: multaque alia eodem loco addit Strabo de Eteocle, & eius, in dando & accipiendo beneficio, felicitates: quae iccirco omitto, quia ad hūc locum non admodum pertinent. Non arbitror autem mihi praeterendum, Theocritum *ἐιδ. ις*. Gratiis Eteocleas Deas appellare, propterea quia (inquit interpres) Eteocles primus omnium mortalium Gratiis sacrificauit. sic Theocrit. *Ω Επὶ κλειοὶ χαρίτες θεαί, &c.* quae congruunt cum iis, quae tradit Pausanias. Cur autem nudae sint Gratiis, dicemus ad illum locum, Ode *xx*. huius libri, & *solutis Gratia zonis*, & cetera, & ad Odam *xix*. *lib. 3.* *ibi, Gratia nudis iuncta sororibus*, & Od. *vii*. *lib. 4.* *ibi, Gratia cum nymphis geminisque sororibus audeat Ducere nudas choros*. ALTERNO TERRAM QVATIVNT PEDE] saltant nunc hoc, nunc illo pede terram pulsantes. sic loquitur Od. *i*. *lib. 4.* *In morem salium ter quatiant humi*. & Od. *xvii*. *lib. 3.* *Gaudet inuisam pepulisse foras Ter pede terram*. & huius lib. Od. *xxvii*. *Nunc est bibendum, nunc pede libero pulsanda tellus*. sic Apoll. *i*. Argon. *εὐμελέως χαρπυῖοι πέδον ῥήσασσι πόδασι*. & Catull. in nupt. Iuliae & Manlij: *Pelle humi pedibus*. & Lucr. *lib. 5.* *Et duro terrā pede pellere matrē*. alterno pede autē licet etiā ita explicare: numerose. **D**VM GRAVES CYCLOPVM] Horatius alios poetas secutus Vulcani officinā vult in Aetna fuisse: ex qua ignes illi, omnibus notissimi, auditi quidem certē, erumpunt. Atque hinc fortasse nata est fabula, Vulcanum cum Cyclopi- bus massas illas ferreas tundere, Iouisque fulmē quotidie aliud atque aliud cadere. Verisimile hoc etiam est poetas ad Vulcanias insulas respicere, quas Vulcanus quondam dicitur tenuisse. quanquam Appollonius *lib. 3.* argon, Vulcanum facit fabricatē in Hiera insula, quae est vna ex Aëoli insulis. Sed quod Cyclopi, nunc Vulcani dicit officinas, id eō pertinet, quod Vulcanus eorum ministerio & opera vitur in fabricādo. sic apud Virgil. *Aen. v i i*. in armis Aeneae cudendis Cyclopes Vulcani praesbē sunt, & subseruiunt. & apud Apollon. argon. *i*. Iouis fulmen cudunt. Ey

μὲν ἔσαν κύκλωτες ἐπὶ ἀφ' ἴτω ἠῆμοι ἔργα E *Ζεὺς κεραυνοῖ ἀνακτι πονεῦν ἰδύοι, &c.* Homerus autem *ἰλιάδ. σ.* Vulcanum facit in caelo, non in Aetna, sine Cyclopi opera Thetidis rogatu Achil- lis arma fabricantem, viginti follibus nunc v- hementiorem, nunc remissiofrem statum, & prout operis vel ratio, vel necessitas postulat, mittentibus. Grauis officinas Cyclopium sic dixit, vt Tibull. opus rusticum graue. sic autem Tib. *Et graue suspensio vomere cesset opus*. **V**ULCANVS] cuius vxor est Venus. Quin etiam vna ex Gratiis, Vulcani est amica, seu concubina, vt paullo ante ostendimus. Interea (inquit) dum Vulcanus in officina Cyclopium fabricatur, Venus cum Nymphis & Gratiis saltat, & choros ducit. *ardens* autem, vel ad ignis naturam referēdū, cuius deus est Vulcanus, vel, vt mauult Passeratius, ad Vulcani operis intenti studium: vt apud Virg. *Aen. lib. i.* *Instant ardentis Tyrii*. & Georg. *4.* *Ferret opus, redolentque thymo fragrantia mella*. Idem *lib. 4.* *Aen. opere omnis semina feruet*. Propert. *lib. 4.* epist. Arethusa. *Succinūque calent ad noua lucra popa*. Horat. epod. Oda *xvii*. *Cales venenis officina Colchicis*. Vider autem officinas sic dictum esse putat idem Passerat. vt illud à Propertio. *Colchis Colchicis vrat athena fociis*. **N**UNC DECET AVT] nūc decet aut myrteam coronam capiti imponere, aut ex aliis floribus cōcinnatam, quos terra laxata & soluta veni temporis tepore, extulit: quo more in conuiuīis veteres vtebantur. attendat autem adoles- cens hoc loquēdi genus: caput impedire myrto, pro eo quod est, corollas ex myrto capiti imponere. nō admodum dissimilia sunt illa, Ode *v i i*. *Tempora populea fertur vinxisse corona*. Ode *xxv*. *lib. 3.* *Cingentem viridi tempora Pampino*. Od. *i*. *lib. 4.* *Et vincire nouis tempora floribus*. aliter dixit Saty. *v i*. *lib. i.* *crus pellibus impedire*. Nam vt quisque infanus nigris mediū impedit cruis pellibus. **N**I TIDVM] λιπαρὸν, vnguentis delibutum, vt Od. *vii*. *lib. 2.* *nitentes Malobathro Syrio capillos*. & M. Tull. Catil. *i*. *qui nitent vnguentis, qui fulgent purpura*. & Plaut. Truculent. *seruidē vt tota floret, vt oleo nitide nitet*. & Virgil. *Aen. v*. *Nudatōsque humeros oleo perfusa nitescit*. **F**AVNO DECET IMMOLARE.] Dionysius Halicar. ἀρχ. ρομ. α. tradit, Faunum Regem Aboriginū fuisse, à Marte prognatū, eūmq; à Romanis, tanquam aliquem patrium Deum, sa- crificiis & carminibus coli. Dionysij verba sunt haec, *Ἐτύχων δὲ τότε πλὴν βασιλείαν τῆ Αἰθιοπικήν ἀνέλαβεν ὡς φάσινος Ἄρεος, ὡς φασιν, ἀ- πόγονος ἀνὴρ μετὰ τῆ δραστηρίᾳ, καὶ συνετος: καὶ αὐτὸν, ὡς ἔπι χαρίων πινά. Ρομῆοι δαμῶνον Ἰου- σίας καὶ ὠδαίς. γεραῖρας σι*. Varr. *lib. 6.* de lingua Latina, Faunos Latinorum Deos appellat. M. Tull. *li. 2.* de nat. Deor. sub persona Balbi, ait saepe Faunorum voces exauditas: saepe vias formas Deorum, quonuis non hebet, aut impium deos esse praesentis confiteri coegit. Faunum

A quidam volunt eundem esse, atque Pana, qui & Irius dicitur, Graecē *Ἐπίδωλος*. Fatidiciū appel- lat Virgil. *lib. 7.* *Et rex sollicitis manibus oracula Fauni Fatidici genitoris adit*. Fauno autem rem diuinam faciebant, & ouilia lustrabant Romani vere ineunte. Immolabant tamen eodem etiam nonis Decembris, vt Od. *xv i i i*. *lib. 3.* *Faune nympharum fugientum amator, &c.* **S**EV ROSCAT AGNAM, &c.] sic codex Iannoct. & duo Vaticanī, non, vt vulgō, agna, haedo. Atque ita locutus est Od. *xv i i i*. *li. Epod. Paratus expiare seu poposceri Centum iuuenos, siue mendacii lyra Poles sonari, &c.* Siue autem hīc sub- intelligatur, *sibi immolari*, siue nihil subintelligatur, *agnam* & *haedam* videtur legendum potius, quam *agna* & *haedo*. Quod si quis dicit subintel- ligi *sibi fieri*, & ita retineri posse lectionem vulga- tam, vt intelligamus eum ita esse locutum, seu po- scat *sibi fieri*, id est, sacrificari, agna, &c. quemad- modum Virgili. *Palem. Cum faciam vitula pro fru- gibus, &c.* nimis erit violenta haec explicatio. **P**ALLIDA MORS] eadem figura loquen- di mors dicitur pallida ab Horatio, qua *χλωρὸν δέος* ab Homero, & *φρίσσαντες ὑμῆροι* à Pinda- ro Πυθ. *ἐιδ. α.* & *τακερὸς ἔρωος* ab Anacr. & *μαρ- ῆος ἔρωος* ab Apollon. *lib. 2.* Videtur autem haec sententia ex Pindaro expressa *Νεμ. ἐιδ. ζ.* *ἀφνέος τε, περιχρὸς τε θανάτου σπῆμα νεόντων*. sic idem Horat. Od. *xviii*. *lib. 2.* *agna tellus pauperi recluditur, regūque pueri*. vide annot. ad Od. *xxviii*. huius lib. **Q**VO PVLSAT PEDE PAVP. TAB.] id est aequē fortiter, & liberē pulsat diuitum fo- reis, atque pauperū: aequē audeat ingredi in aedīs sumtuosas, validas, & munitas regum ac princi- pum, vt humileis & fragilibus pauperum casus. Nam qui domum aliquam ingredi volunt, interdum pedibus & calcibus pulfant, & (vt loquitur ille in Eunucho) insultant foreis. Sic & ille senex Plautinus Mostell. *Fultrando pedibus pene confregi assulas*, inquit: omnes quidem, qui in clausam do- mum intrare cupiunt, ostium pulfant. *fat. i. lib. i.* *sub Gallie cantum consultor ubi ostia pulsat*. **V**ITAE SVMA BREVIS SPERM NOS VETAT] sic Od. *x i*. huius libri, & *spatio breui spem longam refices*. summam posuit pro spatio. Et animaduerte in vtroque loco esse antithesin. breue enim longo opponitur. **I**AM TE PREMET NOX] noctis nomi- ne mortem intellige. sic Catull. *omale tenebrae Orci*. & infra Od. *xxviii*. *Omnes vna manet nox*. quanquam illo loco in quibusdam exemplari- bus, scriptum est *vna manet mors*. **F**ABVLE QVEMANES] Integra & emē- data huius loci scriptura haec est, fabulae que manes. neq; inest hoc in loco vlla vel difficultas, vel obscuritas. Iam te (inquit) premet nox, manēsq; & inferi fabulosi, id est, de quibus tam multa & Philofophi fabulantur, & poetae. Plato quidem omnem ferē, quem de inferis, paenitque infero-

rum habet, sermonem, *μῦθον*, id est, fabulam ap- pellat: vt in Phaedone extremo. *ἀλλὰ μὴν ἔφη ὁ Συμμίλας, ὁ Σώκρατες, ἡμεῖς γε τῶν τε μῦθῶν ἡδῶος ἀκούσομεθα*. & primo de rep. *Οἵ τε γὰρ θεοὶ καὶ ἄνθρωποι μῦθον ἀεὶ τῶν ἀδῶ*. Et M. Tull. in Clu- entiana: *Nam nunc quidem quid illi tantē mali mori attulit nisi forte ineptis, & fabulis ducimur, vt ex- stimemus illum apud inferos impiorum supplicia per- ferre*. & Tuscul. *tricipitē apud inferos Cerberū, Cocyti fremitum, transfusionēmq; Acherōtis, mēto summam aquam attingentē, sicut enectum Tantalum, & Sisyphum, postarum portenta di- cit esse*. Idem in Catilinaria quarta: *Itaque vt ali- qua in vita formido improbis esset posita, apud inferos eiusmodi quaedam illi antiqui supplicia impijs consti- tuta esse voluerūt, quod videlicet intelligebant, his re- motis, non esse mortem permissendam*. Ad hunc lo- cum pertinet illud Callimachi, quod extat *lib. 3.* *epig. Graec. Ω Χαρίδα, τί τὰ νεφές, πολλὸ σκότος αἰδῶ ἀνοδοί, τίς Ψεύδος. ὁ δὲ Πλάτωνος μῦθος ἀ- παλόμεθα*. id est, *O Charida, quid styx: nox est, quid aerna? tenebrae. quid verō ad superos tam celebres reditus? mendaces vatiū voces. quid Pluto, vel Orcus? Fabula. nam exstincti pulvis ē umbra sumus*. Ho- merus tamen, & tragici poētes, & ceteri ferē tūm Graeci, tūm Latini inferos, & poenas post mortē in improbos, & impios constitutas comprobant. de quibus dubitare nobis Christianis est nefas. **E**T DOMVS EXILIS PLVTONIA] exilis, id est, angusta & parua, vt epist. *lib. i.* epist. ad Mæce. *2.* *Exilis domus est, ubi non ē multa su- persunt, Et dominum, &c.* Exilis autem domus Plutonia iccirco dicitur, quia manes, & vmbrae, quae hanc domum incolunt, exiles & tenues, & aspectum oculorum fugientes. sic Virg. domos Ditis vacuas, & iniqua regna dixit *lib. vi.* Aeneid. significans fortasse vmbrae & imagines mortuo- rum, esse inanēis. **Q**VO SIMVLEMEARIS,] quō simul at- que perimearis, ac perueneris. simul apud hunc poētā plurimis in locis valet simulac, seu sim- ulatq; itēque apud Catull. M. Tull. Horatius Ode *ix*. huius libri. *qui simul strauerē ventos a- gnore seruido Deprelatēis, &c.* & *xi.* *quorum simul alba nautis stella refulsit*. & Ode *viii.* *lib. 2.* *simul obligasti Persidum votis caput emitefcis Pul- chrior multo*. & Ode *xv i*. *eiufdem, simul atra nu- bes candidit lunam*. & *xii.* *lib. 3.* *simul vntos Ti- berinis humeros lauit in vndis*. & *xiii.* *eiufdē, militia simul Fessas cohortes abdidit oppidis*. & *xxvii*. *Quae simul centum terigit potentem Oppidis Cretam*. & *lib. 4.* Od. *vii.* *Per proterit astra Interitura simul Po- miser autumnus fruges effuderit*. *lib. i.* epist. ad Mæ- cenatem epistola ea quae proximē antecedit vl- timam: *Hoc simul edixit, &c.* & *lib. 2.* epist. *secūda.* *Vnde simul primū me dimisere Philippi Decisus humi- lem pennis*. & *lib. i.* serm. Saty. prima: *Quae simul in- uersum cōtristat Aquarius annum*. & *lib. 2.* Saty. *vi.* *simul domus alta Molossis Perfonnit canis*. Sic Cat. de Pelei & Thetidos nupt. *Quae simul optatē finito*

A *tempore lucas Aduenere. & ad Iuuentiu. Nam simul id factum est, multis diluta Labella Gutris absterfist' omnibus articulis. sic M. Tull. academic. i. i. Itaque simul experrecti sumus, visa illa cõtemnimus, & epist. ad Art. lib. 3. & simul a Casare ei littera, quas expectaret, remissa essent, auctorem etiam daturum.*

NEC REGNA VINI SORTIERE] regna vini ea appellat, quæ in conuiuuis constituebantur, in quibus is è conuiuuis, cui tale regnum sorte obtigisset, leges bibendi ferebat: quibus ceteros omneis parere necesse erat. huiusmodi Regem, arbitrum bibendi nominat Ode v. 11. lib. 2. *Quem Venus arbitrum Dicit bibendi?* ad hunc morem spectans videtur illa dixisse M. Tull. Ver. v. *Iste enim prator severus ac diligens, qui populi Rom. legibus nunquam parauisset, illis diligenter legibus, qua in poculis ponebantur, obtemperabat.* Has autem leges poeta noster insanas appellat Saty. v. 1. lib. 2. *solutus legibus insanis.* eò pertinet illud Catullianum ad puerum, *Ingere mi calices amariores, Et lex Postumia iubet magistra. Ebriosa acino ebriosorum.* quo loco Postumiam bibendi arbitram, magistratam nominat. sic M. Tull. in Catone, *me verò & magisteria delectant, à maioribus instituta, & is sermo, qui more maiorum à summo adhibetur in poculo.* regna igitur vini ab Horatio dicuntur, ea, quæ à M. Tullio magisteria.

SORTIERE TALIS] Veneris iactus regò vini, seu magistrum efficiebat, Ode v. 11. lib. 2. *Quem Venus arbitrum Dicit bibendi?* qua de re plura dicemus ad eum locum. Sed nõ est mihi silentio prætereundum, Lucretium, alioqui virum doctum, minus rectè hunc locum ita explicasse: nec regna talis vini, id est, tam suavis & generosi vini, fortiore, vt talis, sit patrij casus à recto tale. cum sic sexu casus numeri multitudinis à recto talus. NEC TENERVM LYCIDAM MIRABERE] puerum mollem & impudicum, cuius nunc iuuenes ardent amore, dum imberbis est, & impubes: sed vbi adoleuerit, nucibusque (vt aiunt) ludere desierit, quod non lógum fiet: tum eius cõplexu, virgines cupient potiri. Pero autem, à verecundo lectore, vt, quoties tales loci occurrant, qui ad puerilis illos, & flagitiosos amores pertineant, dent mihi hanc veniam, vt vel strictim attingam, vel omnino tacitos prætermittam.

ET MOX VIRGINES TEPEBVNT.] & quem mox virgines exoptabunt: cuius amore erunt incensa, totius igitur huius loci ab illis verbis, *Nunc decet aut viridi, &c.* vsque ad extremũ, hæc sententia est: Tantisper dum tempus anni patitur, & vita suppetit, epulandum, & bibendum est, atque ex floribus confectæ corollæ capiti imponendæ sunt. omnibus enim peraquè moriendum est: & hæc vita breuissima est. iamiam tempus aduenat, cum tibi sit moriendum. quod quidem cum euenerit, neque amplius bibere, neque amare erit integrum. sed hac de re alibi plura. est enim sententia, tum ab hoc poeta, tum ab aliis

multis sæpe decantata. Vide Od. i. x. huius libri. E Sed fugerat me lectore admonere, hunc L. Sextium, Bruti amicissimum fuisse: & nihilominus tamen ab Augusto, cum esset consul, & Calpurnium Pisonem collegam haberet, in suum locũ esse substitutum, anno ab vrbe condita 730.

AD PYRRHAM.

Ode 5.

Miseros esse, qui illius amore teneantur. se ex eo, tanquam è naufragio, enataste,

QVIS multa gracilis te puer in rosa
Perfusus liquidis vrget odoribus
Grato, Pyrrha, sub antro?

Cui flauam religas comam
Simplex munditiis? heu, quoties fidem,
Mutatosque deos flebit, & aspera
Nigris æquora ventis
Emirabitur insolens,

Qui nunc te fruitor credulus aurea:
Qui semper vacuam semper amabilem
Sperat, nescius aure
Fallacis: miseri, quibus
Intentata nites, me tabula sacer
Votiuâ paries indicat vuida
Suspendisse potenti
Vestimenta maris deo.

QVIS MVLT A] quis puer, id est, quis adolefcens, aut iuuenis tener, vnguento delibutus, ac perfusus te tam molliter, arcèque amplectitur? de verbo vrgendi vide ad Oden x. v. i. lib. 2. perfusus liquidis odoribus? proprie dixit, vt Cicero Ver. III. *agua denique ferventi Philodamus à Rubrio perfunditur.* Nam per liquidos odores, vnguenta significat. alij autem sunt aridi, quæ Græci *Νανδ' ορατα* appellant.

CVI FLAVAM RELIGAS COMAM] vel cuius comam religas: vel cui, vt placeas, comam religas tuam.

SIMPLEX MVNDITIIS?] simpliciter culta atque ornata? non admodum exquisito, neque sumtuoso corporis cultu adhibito?

HEV QVOTIES] tale est illud Ode x. v. epod. *Eheu, translato aliò marebis amores.*

ET ASPERA NIGRIS ÆQVORA VENTIS.] tralatio perpetua est, ducta à mari ventorum agitata & concitata. Significat, hunc adolefcentem, qui nunc Pyrrham vtitur facillima ac liberalissima, valde miraturum, cum illius leuitatem

A uitatem, mobilitatem, sauitiam, perfidiam cognouerit. hi enim sunt venti, hæc tempestates, hæc denique naufragia, in quibus assidue miseri versantur amatores.

NIGRIS VENTIS] cur nigris ventis? an quia tempestates, quæ à ventis excitantur, nigrae sunt: iccirco tempestatibus, & hiemi nigra pecus immolatur. Virgil. lib. 3. *Æneid. Nigram hiemi pecudem, &c.* & lib. 5. *Treis Eryci vitulos, & tempestatibus agnam.* an quia Eurus pluias excitat: cælum autem imbribus, & nubibus nigrescit? Itaque infra Oda ro. epod. Eurus, nigrum appellauit. *Niger rudentis Eurus inuerso mari, &c.* an quia nigra omnia, deformia, & iniucunda sunt? B epist. ad Pison. *vt turpiter atrum Desinat in piscem, &c.* tempestates autem turbuletæ, & minus ferocæ, scædæ & informes dicuntur. Virg. Georg. i. *Et scædam glomerant tempestatem imbribus atris.* Horat. Od. x. li. 2. *informis hiemes reducit Iupiter.* Sic autem Eurus, nigrum appellat Oda x. epod. *Niger rudentis Eurus inuerso mari, Fractisque remos differat.*

INSOLENS] id est, insuetus, qui tales in Pyrrha mores non sit expertus. sic dicimus insolens belli, iniuriæ, &c. Caesar lib. 2. de bello ciuili, *Erat in oppido multitudo insolens belli diuturnitate orij.* M. Tull. lib. i. de orat. ad Q. Frat. *ea requiruntur à me, quorum sim insolens, atque ignarus.* Sallust. in Procerio hist. *Cat. que tamen si animus aspernabatur, insolens malorum artium.* aliter Od. huius lib. x. v. i. exercitum insolentem appellat. & Od. III. lib. 2. Achillem insolentem. & Od. x. v. i. epod. equitem insolentem.

TE FRVITVR CREDVLVS AVREA:] te perexitur admodum paratam, promptam, ac liberalem: non asperam, non duram, neque sauiam, neque ferream. Auream autem vel pulchram accipe & formosam: vel optatã, carã, amabilem. Quid enim auro carius aut amabilius est? Eadem ferè ratione mediocritatem auream dixit Od. x. lib. 2. significans nihil esse mediocritate melius, nihil optabilius, nihil amabilius.

QVI SEMPER VACVAM] id est, qui sperat te vnico semper amatore fore contentam, nullisque aliis gratificaturam.

D NESCIVS AVRE FALLACIS] nescius, atque ignarus amoris muliebris, qui quouis vèto mobilior, incertior, ac fallacior est. permansit autem in tralatione, vt videatur à *Νηροφία* ab illo loco, *Heu quoties fidem Mutatosque deos, &c.* vsque ad extremum.

MISERI QVIBVS] miseri sunt ij, quibus places, & quibus videris amabilis. intentata, id est, non spectata, inexpectata, non perspecta, neque vsu cognita. vtitur hoc nomine lib. de arte poet. *Nil intentatum nostri liquere poeta.*

ME TABVLA SACER] qui naufragiũ fecerant, solebant naufragij sui casum in tabula pingendum curare, eamque tabulam è pariete templi suspensam, vnà cum vestimentis, in qui-

bus fuerant seruati, Neptuno consecrare. quod E idem & hodie fieri solet, præterquam, quod hic honos vel Diuæ Mariæ, vel alicui alij Diuo habetur. Significat igitur se, amores expertum esse nõ admodum leuos, neque dulces, neque secundos: atque in eis naufragium aliquando fecisse, cum Pyrrham amaret, scilicet; ab ea mutuo amari crederet. Nunc autem posteaquam eius inconstantiam, leuitatemque perspexerit, & cognouerit: se iterum ad eundem scopulum suam nauim non appulsurum, id est, non amplius in eius amore mutuo spem habiturum. M. Tullius ad illum naufragiorum morem alludens, sic ad Attic. scribit lib. 4. *hæc enim me vna ex hoc naufragio tabula delectat.* VVIDA] secutus sum aliquot lib. scripro, qui ita habent, non vt vulgati, *humida:* in his Vatic. vnum, Vrl. Tornel.

POTENTI VESTIMENTA MARIS DEO.] ordo est, Deo potenti maris, id est, imperium maris obtinenti, nempe Neptuno.

AD M. VIPSANIUM Agrippam. Ode 6.

Bella ab eo gesta, à Vario cantatum iri: se conuiuuis tantum, & amoribus describendis aptum esse.

SCRIBERIS Vario fortis, & hostiũ
Victor, Meonij carminis alite,
Quam rem cũq, ferox nauibus, aut equis
Miles te duce gesserit.
Nos, Agrippa, neque hæc dicere, nec grauem
Pelulæ stomachum cedere nescij,
Nec cursus duplicis per mare Vlyssæi,
Nec sauiam Pelopis dormum
Conamur, tenues grandia: dum pudor,
Imbellisque byræ musa potens vetat
Laudes egregij Caesaris, & tuas
Culpa deterere ingeni.

Quis Martem tunica te elum adamantina
Dignè scripserit? aut puluere Troico
Nigrum Merionen? aut ope Palladis
Tydidem superis parem?
Nos conuiuia, nos prælia virginum
Seclis in iuuenes vnguibus acrum
Cantamus vacui, siue quòd vrimur,
Non præter solitum leues.

SCRIBERIS VARIO] id est, Scribentis à Vario. de quo genere alibi dicemus. Varius

A poëta (inquit Horat.) res abs te fortissimè gestas, tuasque victorias Heroico carmine persequetur, & immortalitati commendabit. Commemoratur hunc Varium multis locis Horat. ut epist. ad August. lib. 2. *Dilecti tibi Virgilius, Variusque poëta.* & Saty. v. i. lib. 1. *optimus olim Virgilius, post hunc Varius dixere, quid essem.* & i. x. *non Visum pluvius amicum, Non Varium facies.* & in epist. ad Pisonem de Arte poet. *quid autem Cæcilio, Plantòq; dabit romanus, ademptum Virgilio, Variòque?* Virg. Varii nusquã, quod scia, commemorat, Varii aliquot locis. falluntur autè qui in illis locis legendi putant Varum, quamvis nonnulli codices antiqui ita scripti habeat. Iam de Agrippa sic Paternus: *M. Agrippa virtute nobilissimus, labore, vigilia, periculo inuictus, parentique, sed vni, scientissimus: alius sane imperandi cupidus, et per omnia extra dilaciones positus, consultisque facta coniungens.* Vipsianum autem nomen addidimus ex libro Rainuntij Farnes. Card.

MÆONII CARMINIS ALITE,] sic omnes quidem habent libri, sed Io. Passeratius legendum existimat *aliti*, neque probat vulgatam interpretationem, seu explicationem huius loci, *alite Mæonij carminis*, auspiciis Homærici carminis, seu granditate, & maiestate, seu celeritate Heroici & Homærici carminis. ipse sic explicat, *scribentis Vario aliti Mæonij carm. &c.* id est, scribentis à Vario, aut Mæonij carminis, hoc est poëta Heroico, seu poëta res gestas canente Homærico carmine, seu cantu prædico planè Mæonio, & Homærico.

C NEC GRAVEM PELIDÆ STOMACHVM] nec iram Achillis implacabilem, id est, *μῆνιν*, quæ est argumentum Iliadis.

CEDERE NESCIIT.] nam ne Diis quidem cedit in acie. nō longè abieris. Apollini, qui Hectorem seuarar, atque è manibus ipsius cruentis eripuerat, minatur supplicium, si sibi vlciscendi potestas decur. sic enim Achilles Apollini *Ἰλιάδ. χ' ἢ σ' ἀν' πιαμῶν, εἰ μοι δύναμις γε παρήν.* Iam Agamemnon è iurgio interfecisset, nisi à Pallade prohibitus, ac repressus esset *Ἰλιάδ. α.* Homærus deniq; cum *ἀπειστον* nominat quodam loco. Cum idem Atacem & Vlyssæ, & vnà cum eis Phœnicem legatos ad eum misisset ut eū placarent, redierunt re infecta.

D NEC CVRSVS] nec errores Vlyssis, navigationes longas, vagas, incertas, & periculosas, quas Homærus in Odyss. persequitur.

DVPLICIS] sic habent codices Donati, Faerni, & vnus Vaticanus. Est autem coniungendum nomen duplicis cum voce Vlyssæ, ut duplicem Vlyssæ intelligamus subdolum, versutum, aliud loquentem, aliud sentientem, & (ut Græci dicunt) *διπλοῦς*. sic in epigramm. Græcis *Μισῶ τ' ἀνδρα ἰδὲ διπλῆν πεφουκότα, Χρηστὸν λόγῳ, πολὺμιον δὲ τοῖς πέποις.* id est Odi hominem duplicem natura, verbis probum, & liberalem: moribus inimicum ac malignū. & Eurip. in Rheso. *φιλῶ λέγειν Τ' ἀληθῆς ἀεὶ, κ' ἔδιπλῆς πέφυκε.*

ἀνδρ. & ita cum Mureto Catulli locum illū intelligo, ad Manlium. *Nam mihi, quam dedit duplex Amathuntia curam, scitis, et in quo me torruerit genere.* sic autem secundum versum Turnebus emendavit, cum in vulgatis omnibus legatur *corruerit*, sed ut redeam ad Vlyssæ, epitheta Vlyssæ apud Homerum huic, quod ei ascribit Horatius, consentanea, sunt hæc, *πολύτροπος, πολύμητις, ἐχέφρων, ποιηλομήτης, δόλων ἀτης, δολοφρονέων.* Iam quod ille *ἰδουσι*, ait se aquè atque Orci portas eum odisse, qui paupertate coactus homines insidiola oratione inducat ac fallat, (sic enim loquitur *Εχέφρος γὰρ μοι κείνος ὁμῶς Αἰδαο πύλῃσι Γίνεται, ὅς πενιέκων ἀπατήλια βλάει*) respondeo Vlyssæ in eo ipso, quod de se falsò prædicat, sui similem esse, id est, duplicem, fallacem, ac mendacem. Achilles autem *Ἰλιάδ. ι.* verè, subque ingenio conuenienter ait se morte acerbius eum odisse, qui aliud loquatur, aliud in animo clausum, & rectū habeat. *Εχέφρος γὰρ μοι κείνος ὁμῶς Αἰδαο πύλῃσι, ὅς ἕτερον μὲν κεύθη ἐνί φρεσὶ, ἄλλο δὲ εἶπῃ.* Priscianus tamen lib. 6. vbi hunc versum producit, legit duplices, nisi exēplaria sunt mendosa. Præterea doctissimi quidā viri, in his Germanus Valens Pimpuntius existimat, lectionem vulgatam ferri posse, ut per cursus duplicis intelligamus nauigationem ad urbem Troiam, & inde laboriosum, & multis erroribus implicatū in patriam reditum, quem Græci vno verbo *Ναυλον* nominant. Nam *Ναυλος* non solum in stadio locum habet, verum etiam ad cursum marinum transfertur: ut Euripid. in Hecuba. *πολλοῖς ναυλοῖς κυμάτων φοροῦμενος* id est, multis fluctuum amfraetibus agitatus. sic iidem Græci dicunt *ἀμφοτέρωπλου, & ἐπέρωπλου, & χερόπλου, κη ἀνάπλου,* inquit ille.

NEC SÆVAM PELOPIS DOMVM] Notæ sunt omnibus Atrei, & Thyestæ, Pelopidarum tragædia: notum etiã est Pelopa à Tantalò patre primùm in frustra disiectum, atque in lebetem coniectum esse: deinde Diis epulanti-bus appositum. denique notum est Atreum & Agamemnonem ab Ægypto, & Clytemnestra occisos esse, Clytemnestram ab Oreste filio. non immeritò igitur Pelopis domus ab Horatio *saeva* nominatur, id est, iracunda, aspera, horribilis, *χαλεπή*.

TENVES GRANDIA] nos, qui tenues, & humiles scriptores sumus, non conamur illa dicere, quæ sunt grandia, nostrisque viribus superiora, ac maiora. esset enim noster omnis inanis & irritus conatus.

DVM PVDOR, IMBELISQVE] dum pudor, & Iyra nostra ad res bellicas scribendas inepta, utpote quæ res imbellis tantum, leuissq; & amatorias scribere & possit, & soleat, verant me tuas, & Cæsaris laudes attingere, ne, cum eas velim amplificare, ornare, atque illustrare, mei ingenij culpa imminuam, extenuem, obscurem.

A muni, & generali appellatione nemora significat: proprie autem loca sunt inter Olfam & Olympum interiecta, amœnissima, quæ appellatur Theffalica *περπη*.

SUNT QUIBUS VNVM OPVS EST] sunt qui in hoc vno sunt occupati, vt Athenas carnibus suis nobilitent.

PALLADIS VRBEM] id est, Athenas. quod cur ita sit, docet interpres Pindari ad *ἔδ.* *Ἐ.* Olymp. his verbis. Iouis capite, qua parte grauidus erat & parturiebat, à Vulcano, secto ac diuiso, Mineruæque ex eo edita, præmonuit Sol Rhodiös, vt primi omnium ei sacra facerent, quod esset necessarium, & fatale, illam apud eos habitare, domiciliūque suum collocare, à quibus ei primis sacrificatum esset. Cum igitur Rhodij in arcem, vt Mineruæ sacrificarent, ascendissent, fugit eos cum ceteris rebus ad sacra comparatis, ac necessariis ignem capere. Ita sine igni sacra fecerunt. Athenienses autem, qui primi igni adhibito sacrificassent, digni sunt habiti, in quorum vrbe Mineruæ habitaret: vide Pindari *ἔδ.* *Ἐ.* *ὄλυμπ.* & interpres. Quidam libri veteres habent, *Palladis arcis.* INTRACTÆ] virginis. Virg. *Æn.* 1. *Cui pater intactam dederat.*

ET VNDIQUE DECERPTÆ FRONDI PRÆPONERE] id est, & omnibus omnium locorum & terrarū frondibus, oliuam antepondere. Est autem oliua Palladis propria, quod cur ita sit, docet interpres Homeri his verbis. Dicuntur olim Neptunus & Minerua diu inter se de Attica decertasse, & cōtendisse. Neptunus tandem (hæc enim controuersia finiendæ ratio ab utroque probata est) in arce Atticæ terra tridente pulsata, fluctum marinum excitauit: Minerua verò è terra oliuam extulit. Cæcrops iudex utrique datus, Atticam Mineruæ adiudicauit, cū diceret mare multis aliis in locis esse, oliuam autem Athenarū esse propriam. Hic locus erat ita scriptus in omnibus codicibus calamo exaratis: *Vndique decerptam fronti præponere oliuam*: in vulgatis autem fere omnibus, sic legitur: *undique decerpte frondi præponere oliuam*: vt, si forte hæc lectio minus probetur hominibus, non possim argui libros veteres, corrupisse, sed vulgatos secutus esse, hoc tantum, sic igitur habent membranæ veteres: *undique decerptam fronti præponere oliuam*. Atque hanc lectionem tuetur & retinet Turnebus lib. x. 1. & x. 1. x. Aduersar. & ita explicat: ex omni loco & materia, & argumento veluti colligere oleagineum, termitem & ex eo coronam necere: quod est vbique & in omni argumento de Athenis & olea Mineruæ narrare: cuius felici, festaq; fronde homines coronantur. Sed ego à Turnebo discessio. Nam primum sententia ipsa hæc lectionem refellit: deinde poetæ, opinor, nõ oleaginas, sed ederaceas coronas suis capitibus imponebant: sup. Ode 1. *Me doctarum edere premia frontium*, &c. & epist. 3. lib. 1. *Prima feres edere victricis premia*. Aut si etiam ex oliua

coronam sibi imponebant: vt apud Papin. *Huc gemini vates sanctam canentis oliuæ Fronde comam, & nives ornati tempora vittis*: & si coronas ederaceas ij foli merebantur, qui vicerant, vt ego fateor: nihil tamen oleagina corona frons cuius, atq; ornata pertinet ad id, quod sentit Horatius. Nam non continuò qui coronam ex oliua concinnatam capiti suo imposuerit, Mineruam, aut vrbe Mineruæ laudant, neque eius ipsius coronæ ornatu Palladis vrbe laudare intelliguntur. quod Horatius velle dicere videtur. Præterea quis mortalium sic vniquam locutus est, *præponere oliuam fronti*, pro eo, quod est, *frontem olea coronare*, seu *ornare*. Postremo quod paulo antè significauit, cum hoc sentiat Horatius, nonnullos esse, qui toti sunt occupati in laudandis Athenis, vrbe Palladis, nõnne aptius coheret hoc statim subiectum, & *in oliua omnibus frondibus antepondera*, quàm illud, & *in colligendo oleagineo termitem ex omni argumento & ex eo corona necenda*? verum tamen si quis scripturam antiquam plus faciet & hanc damnabit, non equidem reclamabo.

PLVRIMVS IN] id est, plurimi dum Iunoni gratificari, & honorem habere volunt, Argos dicunt esse magnis & laus ipatiis explicatum, & ita ad equorū cursum, aptum. Nam Græci poetæ *Ἄργος ἰππειον* nominant: vt Eurip. in Iphige. in Tauris. *ὄταν ἐς ἑλλάδα, ἰππειον τ' Ἄργος μόλης & ἰππόβοτον*. Homer. *ἰλιάδ.* γ. *Ἄργος ἐς ἰππόβοτον*. & Theoc. *εἰδ.* λα. *ἔπει μάλα πολλὰ θοῶν ἐξήρατ' ἀγώνων Ἄργει ἐῖς ὄπασ' ἑοτῶν κειμῆλια*. Iam *ἰλιάδ.* δ. Iuno ait sibi treis vrbes esse carissimas: Argos, Spartam, Mycenæ. *Ἄργος τε, Σπάρτη τε, καὶ εὐρυάγεια Μυκῆνη* & Pindarus. *Νεμ. εἰδ.* 1. *Ἄργος ἦρας δῶμα θεοσπεπέ* appellat, id est, domum Iunonis decoram, & dea dignam.

DITESQUE MYCENAS.] expressit Græcum epithetum *πολυχρύσος*, quod ascribit Mycenis Sophocles in Electra. *φάσκων Μυκῆνας τοὺς πολυχρύσους ὄρεν*.

ME NEC TAM PATIENS LACEDÆMON] Homeri interpres, vt hoc quasi preteriens annotet, scribit agrum Lacedæmonium, Lacedæmona appellari: Spartam, vrbe: nonnullos autem esse, qui ipsius vrbs partem Lacedæmona, partem Spartam nominent. Iam quod Horatius patientem vocat, id ad publicam pueros institutionem referendum est, quæ tota erat posita in patientia disciplina. Plutarchus in Lucullo hac de re sic scribit. *χεῖμα ματα μὲν ἐνεχε τῆς χρείας ἐμάθανον. ἢ δ' ἄλλη πάντα παιδεία σπεῖς τὸ ἀρχαῖον καλῶς ἐγίνετο, καὶ χερτερῶν ποιοῦντα καὶ νικῶν μαχόμενον*. id est, literas quidem vtilitatis causa discibant: Alia verò tota institutio eò referre batur, bene vt quisq; pareret, & vt labore perferre fortiter, & pugnans vincere posset. Et M. Tul. Tulcul. 2. *Spartæ verò pueri ad aram sic verberibus accipiuntur, vt multus è visceribus sanguis exeat, nonnunquam etiam, vt*

A cum ibi essem audiebam, ad necem: quorum non modo nemo exclamavit unquam, sed ne ingenuit quidem. quod item narrat Plutarchus loco supra commemorato: τῶν ἐφ' ἡβῶν πολλὰς ἔπι τῷ βωμῷ τῆς ὀρθίας ἐσθλάσθησαν ὄπισθ' ἠχοῦσαν τῶν ἀπληγῶν, id est, multos ephebos in ara Dianae Orthiae vidimus plagis morientis.

L A R I S S Æ] Larissam Theffalicam designat, quam condidit Acrisius, à Larissa Pelasgi vrbe nominatam, vt ait Hellanicus. sunt enim Larissæ rres, vt docet interpres Apollonij lib. i.

P E R C V S S I T] sic legendum, non percussit, vt habet vulgati, & nonnulli scripti cod. quod verbum ne Latinum quidem est, nam à verbo percello, prateritum vnum est, perculli. hanc scripturam confirmant cod. Innot. Faër. Vrsini, duo Vaticanæ, Tornef. percussit autem idem valer, quod permouit, affectit. Cicer. ad Attic. lib. 4. Audiui ex Gauius hoc Firmiano Roma esse hominem, & fuisse asiduum, percussit animum: dices: tantulane causa? sic Terent. Andr. Percussit illico animum.

O P I M Æ] Larissam opimam nominauit, Homerū secutus, qui φῆλυ ἐριβάλων vocat, ἱλιάδ. ἠ. μαρτί κέν τριπότω Φῆλυ ἐριβάλων ἱοίωμιν. Ita idem Horat. infrâ eod. lib. Od. x x x i. sardiniam opimam.

A N I O] Anienem fluium sic describit Dionys. Halic. lib. quinto. ἡ ἀλφειὸς δὲ ἄγυς τῶν ποταμῶν τῆς ἐξ ἠττικῆς ἀνίησι, ὅς ἐκ πόλεως μὲν τριβύρων καθ' ὑψέλης πολλὰ ἐκχεῖται σιστελάς, φέρεται δὲ διὰ τῆς Σαβίρων καὶ Ἰαμαρῶν ποταμῶν ὄρεϊ τὴν ἐκατέρωθεν χάρων τὴν ἀπὸ τοῦ ῥέματος τῶν Τιβέρι ποταμῶν καλῶς μὲν ὀφθῆναι, γλυκὺς δὲ πίνεσθαι, id est Valerius autem prope hosteis ad fluium Anienem, qui ex vrbo Tibure deorsum de celfo scopulo multam aquam effundit, habitat autem per Sabinorum & Romanorum campum, vitorumque regionem desiniens. Influit autē hic fluius in Tiberim aspectu quidem pulcher, potu autem iucundus.

A L B V N Æ R E S O N A N T I S] de qua Virg. Æn. vii. memorum que maxima sacro fonte fontat, &c. fuit autem Albunea Nympha & Sybilla Italica, & ab ea fons & nemus appellatur.

T I B V R N I L V C V S] rectè admonet M. A. Murctus legendum esse hoc loco Tiburni, & Ita excudendum curauimus: cum præsertim sic habeant nonnulli libri manufr. & ita legèdum quoque est Æn. vii. Fratris Tiburni dictam cognomine gentem: non Tiburti. Quòd autem Adr. Turnebus Tiburni, legi posse putat, fallitur. Nam primūm Tiburis conditor dicebatur Tiburnus: deinde Tiburtinus non à Tiburto, sed à Tiburte, cuius rectus casus est Tiburs, formatur.

A L B V S V T O B S C V R O, &c.] albus Notus Δευκλονοτρος. vide Arist. μετεωρ. β. Homerus quidem ἱλιάδ. λ. Notum ἀργεῖον appellat, quæ vox λευκόν, id est, album valer. quamuis ταχυὸν interdum significet. Videtur autem Horatius totum hunc locum ex Pindaro expressisse, nō ser-

uato tamen ordine, & paucis quibusdam immutatis. sic Pindarus Νεμ. ἐδ. i. Εἰ δὲ νόος τις ἔχει θνατῶν ἀλαθείας ὁδόν, ἡ δὲ τῶν μακίστων τῶν χῆνον τα, εὐπαχέμων ἄλλο τε δ' ἄλλοιαι πνοιαι ὑψιπέτων ἀνέμων, id est, si quis mortalium veram vitæ rationem ac viam inuestitit, debet ille iis bonis, quæ à Diis immortalibus cōsecutus est, frui. aliàs enim alij flant venti. hæc Pindari, si ordinè immutes, videbuntur cum Horatianis ferè congruere. hoc modo Pindarus: Non semper idem sunt venorum flatus, & ventis pluuias. ac turbulentis succedunt alij, qui serenitatem & tranquillitatem afferunt. Horat. Albus vt obscuro, &c. Pindarus: si quis mortalis veram vitæ traducèdat rationem animo comprehensam habet. Horat. sapiens. Pindarus: oportet eū cum sinunt Dij immortales, bonis quæsitis frui, & iucundè viuere, sibi denique bene facere. Hor. finire memento Tristitiam, vitæque labores. Atque hæc quidem iccirco ita exposui, & pæne oculis subiecti, vt intelligat adolescens quemadmodum sint nobis imitandi interdum veteres poetæ, & ceteri scriptores.

D E T E R G E T] detergit quidem reperit scriptum in duobus libris calamo scriptis Don. & & Faër. sed detergit tamen, repositus, factus lib. 2. Vaticanos, & Vrsini, & Tornef. In eadem coniugatione hoc verbo vsus est Saty. i. lib. 2. Hoc potius, quam gallina tergere palatum. sic Lucret. lib. 4. Et quasi perterget pupillas, atque ita transit. & paulo post. Et nostros oculos perterget longior aura.

N E Q V E P A R T V R I T I M B R E I S **P E R R.**] tralatio à mulieribus grauidis, ad ventum pluuium, seu nubecis pluuiæ grauidas. alia tralatio est epistola ad Pisonem. Parturiunt montes: nascitur ridiculus mus.

M O L L I M E R O] Virgil. Geor. i. Tunc agni pingues, tunc sunt mollissima vina. Sic Græci vinum, quod ad potum maturum est, quòdque gratum & mitem saporè atque collegit, μαλακῶν appellant. **S E V T E F V L G E N T I A S I G N I S**] siue militiæ, siue domi tuæ eris, de signis militariibus dicemus fortasse alibi nonnulla.

T E V C E R S A L A M I N A, P A T R E M Q V E] Teucer & Ajax Telamonijs fratres fuerunt ὁμοπατέριοι, sed non ex eadem matre. Nam Teucer ex Hefione Laomedontis filia, Priami sore care captiua susceptus est: Ajax autem ex Peribœa, iam Telamon & Peleus Æaci, & Endeidos filij Phoco Plamathi filio interfecto, Ægina profugere coacti sunt, illèque Salamina, hic in Theffaliam se cōtulit. Teucer igitur Trōia euerfa cum in patriam reuersus patri in suspicionè de Aiæci morte venisset, à patris conspectu sefc longè remouit, atque in Cyprum profectus est, vbi alteram Salamina condidit eiusdem nominis, atque illam priorem in Attica sitam. quod & Isocrates narrat in oratione ad Euagor. his verbis. Τεῦκερος ἐπειδὴ Τροίαν ἐμὲξέλει, ἀφικόμενος εἰς Κύπρον, Σαλαμῖνά τε καὶ ὠμίον ἐμὴν ἀνὸν ποιήσας τῆς ἀστυγῆος αὐτῶ πατρὸς ἕσσης, &c. M. Tullius

A Tullius i. de oratore profert aliquot Pacuij versus de hac Telamonis falsa in Teucrū suspicionem, seu ira quod fratris mortem vltus non esset, & negare abs te ausus, aut sine illo salamina ingredi & neque paternum aspectum es veritus quem atate exadta indigū Liberrim lacerasti, orbasti, exin xisti, neque fratris necis, Neque gnati eius parui, qui tibi in tutela est traditus, &c. hac eadē de re C. Velleius Paterculus lib. 2. quem locum quamuis proferat Muretus, adscribam tamen. Teucer non receptus à patre Telamone ob segnitiam non vindicata fratris iniuria Cyprum appulsus cognominem patriæ suæ salamina constituit.

P O P V L E A C O R O N A] Hercules deuictō Cerbero, populū arbore ex Acheronte secum deculit, frondibusque populæ coronatus, lætitiā, quam ex toto victorij ceperat, declarauit. Itaque quam λεύκη Græci vulgò nominant, Homerus ἱλιάδ. ν. ἀχεροΐδα ab Acheronte appellat. Exemplo Herculis omnes in certamine aliquo cum laude & gloria versati, victoriāmque consecuti, populi fronde coronabantur. Theoc. ἐδ. Σαρπητ' ἔχων λεύκαι ἠρακλῆος ἱερὸν ἔργον. quo loco interpres scribit, populū, sacrā esse Herculi, propterea quòd quàm plurimis laboribus perfunctus erat, & quàm plurima certamina obierat, & proffigarat. Virg. Æncid. 8. Dixerat: Hercule a bicolor cum populū umbra scēlit, comas, folijs innexa pendit. Pausanias scribit in Ellacis populū apud Acherontem fluium in Theffrotia ab Hercule esse reperat, atque ob eam causam ab Homero Acherōida appellatam. Pausania verba sunt hæc altius repetita: Τῆς δὲ λεύκης μῶσις τοῖς ξύλοις ἐς τὴν διὸς τοῖς θυσιῶν ἀπ' ἐδνός δὲν δρῶν τῶν ἄλλων οἱ πλείοι ἡρώτων νομίματ' ἄλλο μὲν δὲν ἄσπιτῶν τῶν ἐμοὶ δοκεῖν, τὴν λεύκην: ὅτι δὲ ἠρακλῆς ἐκομῆσεν αὐτὴν ἐς ἑλλάδα, ἐκ τῆς θεσπρωτῆδος χῶρας, καὶ μοι καὶ αὐτὸς ὁ ἠρακλῆς ἐφάμετο, νηϊκῆ ἐνὶ ἄρῃ ἐν Ὀλυμπῆξ, τῶν ἱερῶν τὰ μύρια ἔπι λεύκης καύσαι ξύλων. τὴν δὲ λεύκην ὁ ἠρακλῆς πεφικῆται παρὲς τὸν ἀχέροντα ἔρπετο ἐν θεσπρωτῆ ποταμῶν, καὶ τῶ ἐν ἐκείφασιν αὐτὴν ἀχεροΐδα ὑπὸ μύρῃ καλεῖσθαι. id est, Solius autem populi lignis ad sacrificia Iouis, & nullius alius arboris Elci vti in more possum habent, nullam aliam ob causam, mea quidem sententia, populū ceteris arboribus anteponeutes, nisi quòd Hercules eam ex Theffrotide regione ad Græcos deportauit. Quinctiam ipse Hercules eum Olympia Ioui sacrificabat, victimarum coxas lignis populæis cremasse mihi videbatur. Populū autem natam circum Acheronta fluium reperit in Theffrotia. Atque ob hanc causam aiunt eam Acheroidem ab Homero appellari. Iam de hoc loquendi genere, caput se tempora corona vincire, diximus ad Odam i i i. huius libri. ibi, nitidum capus impediēte myrto. Quiddam existimant iccirco dici hinc ab Horatio Teucrum capiti coronam populæam potius, quàm ex alia arborē

imposuisse, quòd Bacchi sacerdotes, & bacchantes hac frōde vti cōsueverint: ex quo Demosth. de corona τῆς ἐσθραυμδύους τῶ μαρδάρῳ καὶ τῇ λεύκῃ. vbi grammatici notant ἐσθραυμδύοι τα βαλχικῆ τελοῦδμοι τῇ λεύκῃ διὰ τὸ χῆνον μὲν εἶναι τὸ φυτόν: χῆνον δὲ καὶ τὸν τῆς περσφονῆς δόγυσον: τὴν δὲ λεύκην πεφικῆται φασὶ τὸς τῶ ἀχέροντι: ὅθεν καὶ ἀχεροΐδα καλεῖσθαι ὑπὸ μύρῃ. id est, coronabantur populo ij, qui sacris Bacchi iniciabātur, propterea quòd & hæc arbor inferna est, & Dionysus Proserpinæ filius, infernus ac terrestris. Populū autem natum esse dicunt ad fluium Acherontem: unde & Acheroidem ab Homero nominati.

E T A V S P I C E T E V C R O] id est, auctore, hortatore. ductum ab auspiciōrum morè, nihil enim publicè Romæ gerebatur, nisi auspiciatō, Erat autem magistratuū auspiciari, & consuleri auspicia, coronèdemque obnuntiare. sic locutus est epist. 3. lib. i. fidibusne Latinis Thebanos aptare modos studet auspice musa? contra epist. 2. cui si vitiosa libido fecerit auspiciū, proprie posuit Od. x x v i i. lib. 3. ego cui timebo Promiūdas auspex? & M. Tullius in Cluentiana, nullis auspiciibus, funestis ominibus omnium. eodem pertinet locus Od. x i i i i. lib. 4. immaneisque Rheatos Auspiciū populit secundis. & Od. v i. lib. 3. Iam bis Monastis, & Pacori manus Non auspiciatos contudit impetus nostros. & epist. ad August. lib. i. cuiusq. Auspiciū totum confecta duella per orbem. Quidam per auspiciem Teucrum Apollinè significari volunt. Sed facilius hoc obtineat, si, auspice Teucro, loqueretur: quam scripturam reperi in duobus libris manu scriptis. Hac de re tota, iudicet lector. ego interea receptam tueur.

C E R T V S E N I M P R O M I S I T] de hoc Apollinis oraculo sibi edito sic loquitur Teucer ipse apud Eurip. in Helena, ὅσην νεὸς τεύχερος αὐ ἕρπον πτερόν, εἰς γλῶ ἐναλίαν Κύπρον. εἰ μὲν ἐγίσσασιν Ὀικεῖν Ἀπόλλων ὀνομανησιδῶν Σαλαμίνα θέμενον τῆς ἐκεί χῆριν πάτρας. certum autem accipe non cuius oracula aperta & simplicem sententiam habeant, (λοζίας enim propter obscuritatem & ambiguitatem dicebatur) sed verum, minimèque mentiètem. Nam, vt est apud Pacuuium in Perib. Flexi, non falsa, aut mare dictio Delphis solet.

A M B I G V A M T E L L V R E N O V A] id est fore nobis alteram Salamina in Cypro, quæ cū illa priore, quæ est in Attica, cōparari possit.

O F O R T E S, P E I O R A Q V E P A S S I] sumtum ex Homero ὄδωσ. μ. ὁ φίλοι· ἡ γὰρ ποπικῶν ἀδελήμονες εἰμὲν· οὐ μὲν δὴ τὸ δὲ μείζον ἐπιπαχὸν ἢ ὅτε Κύκλωψ· εἰ λει ἐνὶ στείφ· γλαφυρῶ κρατερῆφι βίβηφι. quem quidem Homeri locum vberius atque ornatus expressit Virgil. Æncid. i. O scij, neque enim ignari sumus ante malorum, o passi grauiora, &c.

N V N C V I N O P E L L I T E C V R A S] tale illud est Ode x i. lib. 2. διβίρατ Ευίης Κυραε. c ij

A *daceis.* &c. i. x. epod. *Curam, metumq; Caesaris rerum*
imur Dulci Lyco solvere. sic Anacreon. Σιεδδ-
 σα θέλω μερίμνας, volo dissipare curas. idem,
 Όταν πίνω τον οίνον, Εὐδυσιν αἰ μερίμνας, Bibete
 me Falernum, Curæ anxie quiescunt, idem, ὅτ'
 ἐγὼ πίνω τον οἶνον, Απορίσθηται μερίμνας. Latice
 vbi Lyco Bibo, curæ abiguntur atræ. & Theo-
 gnis, Τοῦ πίνων Σπὸ μὲν χαλεπὰς σιεδδᾶσεις
 μελεδῶνας, Θωρηχθεὶς δ' ἔσται πολλὸν ἐλαφρό-
 τερος. id est, Vina bibensatras pelles è pectore cu-
 ras: Et madidus Baccho ritè leuabis onus. Iterū
 Horat. epist. ad Vall. lib. i. *generosum & lene re-
 quiro, Quod curas abigat.*

B *CRAS INGENS ITERABIMVS A-
 QVOR.]* vel id mare, quod in patriam redeun-
 tes, permenſi fumus, iterum peragrabimus, patri-
 am, patriæque fugientes: vel simpliciter ite-
 rum nauigabimus. sic Od. x x x i i i. huius lib.
atque iterare cursus Cogor relictos. i. repetere cursus
 relictos. aliter hoc verbo vitur Ode x i x. li. 2.
atque truncis Lapsa cauis iterare mella: id est, iterū
 atque iterū canere, seu dicere. Od. x i i. epod.
*Muricibus Tyriis iterata vellera lana Cui properaban-
 tur?* per vellera iterata muricibus Νίβοφα. signi-
 ficat, purpureas vesteis bis tinctas. Od. i i i. li. 3.
*Troia renascens alite Lugubri Fortuna tristi clade ire-
 rabitur.* id est; iterū expugnabitur, ac delebitur.
 epist. ad Loll. lib. i. *Sic iterat voces. sic verba cadentia
 tollit.* Cic. ad Att. lib. i4. ex quodā poetā. *iterā
 dum eadem isfec mibi.* & Tuscul. 2. *Iterā dum eadem
 isfec mibi. non enim intelligo.*

A D LYDIAM.
 Ode 8.

Obscurè iuuenem quendam, quem Sybarin
 vocat, vt amore perditum, & volu-
 pratibus colliquefactum, notat.

L *YDIA dic. per omneis*
Te deos oro: Sybarin cur properes
amando

D *Perdere: cur apricum*
Oderit campum patiens pulueris, atque
solis.

Cur neque militaris
Inter equalis equitet: Gallica nec lupatis
Temperet ora frenis.

Cur timet flauum Tiberim tangere? cur
oliuum

Sanguine viperino
Cautius vitat? neque iam liuida gestat
armis

E *Brachia, saepe disco,*
Sape trans finem iaculo nobilis expedito?
Quid latet, vt marine
Filium dicunt Thetidis sub lacrymosa
Troia
Funera, ne virilis
Cultus in cædem, & Lycias proriperet
cateruas?

A *MANDO]* dum ab eo amaris. sic Virg. *urit-
 que videndo Famina:* id est, dum videtur. vel dum
 te amat.

C *VR APRICVM ODERIT CAM-
 PVM.]* cur oderit campum Martium, non quod
 puluerem, laborēve ferre non possit, neq; pro-
 pter vllam animi, aut corporis molliem, cum
 sit horum patientissimus: sed propter tui amo-
 rem, quo miserè torquetur.

C *VR NEQVE MILITARIS INTER
 A QVALEIS]* cur Sybaris neque inter aqua-
 leis equitet militaris, id est, militare in morem,
 vel vt hominem militarem decet, vel cum sit mi-
 litaris, vel qui militaris esset, si equitaret. & hoc
 postremo modo sæpe loquitur Horat. vt Saty.
 v i, lib. 2. *si veneror stultus nihil horum,* id est, si
 nihil horum à Diis precor, quod si facerem, stul-
 tus essem. quo de genere dicemus ad Oden
 x x v i i i. huius libri, & ad oct. tertij. militaris
 autem est militiæ idoneus: in re militari exerci-
 tatus. Sallust. coniur. Catilin. de M. Petreio: *ho-
 mo militaris, quod amplius xx x. annis tribunus,
 aut præfectus, &c. fuerat, plerisque ipsos, factaque
 eorum fortia nouerat:* T. Liuius lib. 35. annalium.
*Nihil ea res animum militaris viri, & multos exper-
 ti casus imminuit.*

G *ALLICA NEC LVPATIS, &c.]* nec
 ora equorum Gallicorum, seu equos ipsos Galli-
 cos moderetur, & regat frenis lupinorū dentiū
 in morem asperis, atque inæqualibus: cur non
 flectat equos Gallicanos in cæpo Martio. Lupati
 freni, quibus equi ferociore coërentur: à lupi-
 norum dentium similitudine, seu à lupo, in stru-
 mento ferreo, vnco, & tortuoso instar dentium
 lupinorum, quod pro lupato freno vsurpatur.
 Ouid. *Duros accipit ore lupos.* vnde equi præfero-
 ces, & ad tractandum difficiles λυκοσπᾶδες à
 Græcis nominantur. Extat Plutarchi disputatio
 διὰ τί τὸς λυκοσπᾶδες ἵππους θυμῶδες εἶναι
 λέγεται. lib. i. συμποσι. Virgil. Georgic. libro
 i i i. *duris parère lupatis.* Græci poetæ lupos à
 dentium asperitate καρχαρόδοντας appellant.
 Oppian. li. i. de piscib. καρχαρόδοντες ἑρκος.
 T E M P E R E T] moderetur, coëreat, regat.
 Od. x i i. huius libri. *varisque mundum Temperat
 horis.* Od. i i i. lib. 3. *qui terram inertem, qui ma-
 re temperat,* id est, regit, moderatur. sic Saty. v.
 lib. 2. *mulier siforte dolosa, Libertis ve senem deli-
 rum*

A *rum temperet.* epist. i i. lib. 2. *scit Genius, natale co-
 mes qui temperat astrum.* Od. x v i. epod. *Vtrumque
 rego temperante calitum.* & fortasse Od. i i. lib. 4.
*O refudinis aureæ, Dulcem quæ strepitum Pieri tempe-
 ras,* aliàs pro verbo abstinenti. vt Od. x x i i i. lib. 3.
*Illic matre carentibus Prinignis mulier tempe-
 rat innocens.* quemadmodum & Virgil. Georg. i.
Iam sibi tum curuis male temperat vnda carinis. aliàs
 pro eo, quod est ad mediocritatem quandam re-
 digere. vt Od. x i x. lib. 3. *quis aqua temperet igni-
 bus?* & epist. ad Mæcenat. tertia lib. i. *Temperat
 Archilochi Musam pede mascula Sappho.* aliter Od.
 xx. huius lib. *mea nec Falerna Temperat vites,
 neque Formiani Pocula colles.* & Od. v i i. epod.
Desiderique temperare poculum.

B *TANGERE?]* cur à natando, & à decursione
 seu denatatione Tiberina abhorret? sic Oda. 7.
 lib. 3. *vtrumque coniunxit, equitationem in cam-
 po Martio, & decursionē Tiberinam. quamvis
 non alius Flectere equum sciens, Equè conspiciat gra-
 mine Martio: Nec quisquam citius aequè Tusco denat. ut
 alieo.* **C** *VR OLIVVM, &c.]* cur luctari de-
 sist? cur luctam horret? cur palæstram fugit mor-
 tis instar? Luctaturi oleo vngebantur, iccirco pal-
 læstras Græci λιπαράς nomināt, id est, pinguis,
 & veluti oleo nitēcis. Et Battus ille apud Theo-
 critum cum dixisset ei Corydon Ἐγὼnem vnā
 cum Milone ad Alphēum, id est, ad certamina
 Olympica esse profectum: quærit ex eo deridens,
 quando ille oleum oculis viderit, significans illū
 nunquam, luctatum esse, quippe qui nunquam
 oleo vnctus sit. sic Theoc. eid. d. καὶ ποῦα τῶος
 ἔλειπον ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὀπώτη; Marcus Tullius
 autem libro accusat. i v. scribit, cum à senatu
 arcessitus in curiam Syracusanam iccirco se an-
 tea non venisse dixisset, quod Syracusanos ami-
 cos esse Verri suspicaretur, neque se ausum esse
 postulare, vt quicquam contra Verrem decer-
 neretur in ea curia, in qua inauratam C. Ver-
 ris statuum videret (fuerat autem hæc statua ex
 Heraclij bonis posita, quorum bonorum possessi-
 onem palæstræ Syracusanorum Verres contra
 omnia iura tradiderat) maximo gemitu facto, a-
 spectu & commemoratione statuae, sibi respon-
 sum esse. ex Heraclij hereditate, quam palæstritis
 concessisset, multo maximam partē Verrem ab-
 stulisse, neque postulandum fuisse, vt ille palæ-
 stritas diligeret, qui etiam inuentorem olei sustu-
 lisset. Catull. de Berecinthia & Attide. *ego gym-
 nasi sui slos, ego eram decus olei.*

C *LYCIAS PRORIPERET]* cur luctari de-
 sist? cur luctam horret? cur palæstram fugit mor-
 tis instar? Luctaturi oleo vngebantur, iccirco pal-
 læstras Græci λιπαράς nomināt, id est, pinguis,
 & veluti oleo nitēcis. Et Battus ille apud Theo-
 critum cum dixisset ei Corydon Ἐγὼnem vnā
 cum Milone ad Alphēum, id est, ad certamina
 Olympica esse profectum: quærit ex eo deridens,
 quando ille oleum oculis viderit, significans illū
 nunquam, luctatum esse, quippe qui nunquam
 oleo vnctus sit. sic Theoc. eid. d. καὶ ποῦα τῶος
 ἔλειπον ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὀπώτη; Marcus Tullius
 autem libro accusat. i v. scribit, cum à senatu
 arcessitus in curiam Syracusanam iccirco se an-
 tea non venisse dixisset, quod Syracusanos ami-
 cos esse Verri suspicaretur, neque se ausum esse
 postulare, vt quicquam contra Verrem decer-
 neretur in ea curia, in qua inauratam C. Ver-
 ris statuum videret (fuerat autem hæc statua ex
 Heraclij bonis posita, quorum bonorum possessi-
 onem palæstræ Syracusanorum Verres contra
 omnia iura tradiderat) maximo gemitu facto, a-
 spectu & commemoratione statuae, sibi respon-
 sum esse. ex Heraclij hereditate, quam palæstritis
 concessisset, multo maximam partē Verrem ab-
 stulisse, neque postulandum fuisse, vt ille palæ-
 stritas diligeret, qui etiam inuentorem olei sustu-
 lisset. Catull. de Berecinthia & Attide. *ego gym-
 nasi sui slos, ego eram decus olei.*

S *ÆPE DISCO]* Saty. i i. lib. 2. *seu te disco
 agit, pete cedentem aëra disco.* Propert. lib. 3. *Misile
 nunc disci pondus in orbe rotat.* Hom. ὀδυσ. θ. Δί-
 σκω δ' αὐπᾶντων παρθεράτος ἦεν Ἐλαίρεος.
 Disco autē omniū præstantissimus erat Elatreus
 Idem ὀδυσ. ρ. Μνηστῆρες δὲ παρθεῖν ὀδυσῆος
 μεγάλροιο Δίσκωσιν τέρποντο καὶ ἀργυρήσιν ἰε-
 τες. Eν τυνλίῳ διαπέδω. id est, Proci autem ante
 Vlyssis acieis discis delectabatur, & inculis mit-

tendis, in area ad eam rem facta. erat aut discus E
 aneus, aut ferreus, aut etiā lapideus, qui cum me-
 dius esset loro, seu amento circū exus, non mo-
 dō viribus & lacertis, verūm etiam ante quadam
 adhibita ita in sublime iaciebatur, vt intra certos
 sineis decideret. sic enim describit Eustrat. Δί-
 σκος ἐκ σιδήρου ἔγνωτο, ἢ ἐκ ἔύλας, ἢ ἐκ χαλλοῦ:
 ἐκ λίθου δὲ ὡς ὄπτιο πλείστοι, μάλιστα τὸ μέσον
 εἰερμύω τρεφόμενος, καὶ ἀφιέρμενος. i. discus ex
 ferro fiebat, vel è ligno, vel ex ære: sed plerūque
 è lapide, qui loro circū exus medius cōtorque-
 batur, ac iaciebatur. Dictus est auteni à verbo
 δύνειν, quod est βάλλειν, hoc est iacere. Itaque lu-
 dus erat planè Græcus, & à Græcis ad Romanos
 manarat.

S *ÆPE TRANS FINEM IACVLO, F
 &c.]* sæpe contorto & misso ultra finem consti-
 tutum, iaculo nobilitatus.

E *X P E D I T O]* id est, expeditè, & validis la-
 certis emisso. de verbo expediti vide annot. ad
 Oden x x i i. huius libri.

F *ILIVM THETIDIS]* Achillem. mari-
 næ autem, quia nymphae marinæ. Itaque apud
 Hom. lib. 2. Ἰλιάδ. ab Achille vocata, & implo-
 rata exit è mari, vt crastus quidam & caliginosus
 halitus. sic autē Homerus, καρπαλιμῶς δ' ἀνέ-
 δυ πολίης ἀλός ἠὲ τ' ὀμίχλη.

S *V B LACRYMOSA TROIÆ FV-
 NER A]* paullo ante euerſionem Troiæ. hæc fa-
 bulam sic narrat interpres Hom. Ἰλιάδ. i & τ.
 Thetis sciens Achillem si in Thesſalia remane-
 ret, neque cum ceteris Græciæ principibus ad
 Troiam oppugnandam nauigaret, sine gloria il-
 lum quidem, sed diu tamen victurum: in vnā cū
 illis proficisceretur, vitam eius breuem, gloriam
 immortalē futuram: eum in thalamo quodam
 cum puellis, & mulieribus apud Lycomedē col-
 locarat in Scyro, vna ex Cycladibus oraculo au-
 tem edito, Troiam sine Achille capi non posse:
 missi sunt à Græcis Nestor, Phænix, Vlysses ad
 Peleum Achillis patrem, rogatum vt Achillem
 dimitteret. Peleo autem Achillem domi esse ne-
 gante, id quod erat, Scyrum profecti sunt. Ac su-
 spicati & subodorati cum virginibus Achillem
 educari, de Vlyssis sententia hinc arma, illinc
 quasillos, & fusos, & cetera huius generis, ante
 ostium cubiculi, in quo erat puella, & Achilles, H
 exposuerunt. Ita puella quidem in calathos con-
 tinuū imperum fecerūt. Achilles verò arma cor-
 ripuit, quo facto est cognitus. hæc interpres Ho-
 meri, vt dixi: & Eusthatius Ἰλιάδ. τ. de propo-
 sitione, *sub,* hoc modo accepta dicemus ad Od.
 prox. **N** *E VIRILIS CVLTVS IN CÆ-
 D E M, &c.]* ne vestitus virilis eum protraheret
 ad bellum Troianum, id est, ne virili vestitu a-
 gnosceretur, & ita ad bellum Troianum profici-
 scisci cogereetur. *Virilis cultus,* sunt recti casus, nu-
 meri singul. & ita subintelligendum, *eum.*

A AD THALIARCHVM.

Ode 9.

Hieme indulgendum voluptati.

VIDES, vt alta stet nive candidum Soracte: nec iam sustineant onus Silua laborantes: geluque Flumina constiterint acuto.

Dissolue frigus, ligna super foco Largè reponens: atque benignius Deprome quadrimum Sabina

B O Thaliarche merum diota.

Permitte diuis cetera: qui simul Strauere ventos aequore feruido Depraehant eis, nec cupressi, Nec veteres agitantur orni.

Quid sit futurum cras, fuge querere: Quem fors dierum cumque dabit, lucro Appone: nec dulces amores Sperne puer, neque tu choréas, Donec virenti canities abest

C Morosa nunc & campus, & arca,

Lenesque sub noctem susurri Composita repetantur hora: Nunc & latentis proditor intimo Gratus puellae risus ab angulo: Pignusque dereptum lacertis, Aut digito male perimaci.

VIDES, vt ALTA] Expressit illos Alcaei versus, qui apud Athen. leguntur lib. 10. & ei μὲν ὁ θεός, ἐν δ' ὄρασι μέγας Χειμῶν, πεπλάσιν δ' ὑδάτων ῥοαί, Καὶ Καλλεῖ τὸν χειμῶν ὅτι μὲν πηγῆς Πύρρ, ἐν δὲ καρναίῳ ἄφειδῶς. id est, Pluit quidem Iupiter, in caelo autem magna est hiems seu tempestas: aquarum autem fluxiones concretae sunt. hiemem depelle igne iniecto, vinoque largè infuso.

NIVE CANDIDVM] sic lib. 3. Od. xxv. Hebrum proficiens, & nive candidam Thracen. Quidam putant haec ita esse coniungenda, stet nive, pro eo quod est, horreat, vel plenu sit niue: quale est illud Virgil. lib. 12. Aeneid. Iam pulvere caelum stare videt. sic & Cicil. Siracus. hic amet: familia fame pereant: ager autem stet festibus. & Sifenna, Calum caligine stat.

SORACTE] mons est in Sabinis, vel, vt alij volunt, Faliscis, quod nomen ferè hodie retinet, quanquam & à nonnullis mons Diui Siluestri

nominatur: monte san Tresto. Virg. Aeneid. x i, E summe deum sancti custos Soractis Apollo. SUSTINEANT ONVS] proprie dixit su finire onus.

GELVQVE FLVMINA CONSTITERINT ACVTO] lumina nisi vehementi frigore conglaciarint, liberè fluunt: vi frigoris autem quodam modo impedita, & constricta insistunt. gelu autem acutum appellat, vt Pindarus χύρα ὄρεῖαν: & Virg. penetrabile frigus, quia & qui niuem tractant, & qui à frigore offenduntur, ac laeduntur, simili quodam modo afficiuntur, atque ij, quos ferri acies pupugerit.

DISSOLVE FRIGVS] Alcaeus καὶ Καλλε τὸν χειμῶνα. LIGNA SUPER FOCO, &c. [hac respondent illis Alcaei ὅτι μὲν πηγῆς Πύρρ. sic infra Od. xvii. lib. 3. dum potes, aridum compone lignum. LARGE] Alcaeus ἀφειδῶς.

BENIGNIVS] liberalius, prolixius, largius. de nomine benignus, vide, quae sunt annotata ad Od. xvii. huius libri, ad illum locum, benigno cornu. vbi complura ex hoc poeta, & aliis bonis scriptoribus collegimus exempla.

DEPROME] deprome diota, pro, prome de diota, Horatio vsitatiss. vt deduxit corpore epist. ad Loll. & Od. i. lib. 3. Decedit arata triremi, & familia, de quibus alibi.

QUADRIMVM] vinum commendat vetustas: non item cantilenas. Nam quo quaeq; recentior est, eo placet magis, inquit Pindarus. Horat. epist. ad Aug. lib. 2. si meliora dies, vt vina poemata reddidit, &c. Alcaeus ἔγγχευ, κέρρα παλαίον. id est, infunde, misce vinum vetus.

DIOTA] amphora duarum aurium, id est, duarum anasarum. aureis enim ὄρα nominant Graeci. Est autem & amphora nomen Graecum. ἀμφορεύς enim; & ἀμφοιρεύς appellatur, & ita à Graecis Grammaticis explicatur, ac describitur, ἀγγεῖον κεραμοεῖον ἀμφοτέρωθεν φερόμενον, ὃ ἔστι δίωτον. id est, vas ficitile, quod vtrique portatur, id est, duas ansas habens. Latini hoc vas quadrantal appellat. quod octo & quadraginta sextarios capit: vt docet Festus.

PERMITTE DIVIS] videtur hoc loco Deorum prouidentiam, & procuracionem reru humanarum probare: non item Saty. v. lib. i. credat Iudaeus Apella, Non ego namq; Deos didici seruum agere auum. quem versus à Lucretio mutatus est lib. 5. & 6. vt ostendimus suo loco. Vult igitur hoc loco Horatius, dierum accessionem ad vitam superiorem, id est, vitæ longitudinem hominibus à fortuna donari.

SIMVL] id est, simulatque, vt annotauimus ad Od. iv.

STRAVERE VENTOS AEQVORE FERVIDO DEPRORLIANTEIS] id est, posteaquam ventos inter se decertanteis in mari sedauerunt, domuorunt, compresserunt, ἐσβεσαν, ἐκόμισαν.

QVID

A QVID SIT FVTVRVM CRAS, FVGE] nam vt ait Od. vii. lib. 4. Quis sit, an adijciant hodierna tempora vita Crastina Dis Superis? Cum igitur dies crastinus nihil ad nos pertineat, neque in nostra potestate situs sit, stultum est, quid eo die sit futurum, scire velle. sed hac de re vide, quae annotauimus ad Oden illam septimam. Iam Ode huius libri xi. tota in hoc argumento occupata est.

QVEM FORSDIERVM] id est, quemcunque: tmesis, vt Od. xvi. quem criminosis cuique voles modum Pones iambis. & xxxvi. Quae te cunq; domat Venus, Non erubescendis adurit Iguibus. & epist. i. lib. i. Quò me cunq; rapit tempestas, &c. & sup. Od. vii. Quò non cunq; feret melior fortuna parente. & Saty. v. lib. 2. Qui testamentum tradet tibi cunq; legendum. Secutus sum autem hoc loco meliores codices: in his duos Vatic. Faër. Tornef. in quibus scriptum est fors, non fors. Iam verò fors idem, quod fortuna, quam Graeci interdum δαιμόνα appellat. vide annot. ad Saty. i. lib. i.

LVCRO APPONE] quisquis dies tibi ad vitam acceperit, eum tibi deputato esse in lucro, vt loquitur Ter. sic M. Tullius epist. lib. 9. ad Patum: quia de lucro prope iam quadriennium viuimus. SPERNE] aspernare, reijce.

DONEC VIRENTI CANITIES ABEST] sic Od. i. i. lib. 2. Q. Dello suadet, vt hilariter viuat, animo oblectantur, & voluptati operam det, Dum res & etas, & sororu Filatrum

patiuntur atra. & Od. xi. i. epod. dñmque virè genua, Et decet, obducta soluantur fronte senectus. & Ode x. i. lib. 2. Cur non sub alta vel platano, vel hac pinu iacentes sic temere, & rosa Canos odorati capillos, Dum licet, Absistatque narado Potamus vnti? & Theognis: Ηδη τερπιδρος παύλω. Σηδὸν γὰρ εἰρήνη Γῆς ὀλέσσει, ἢ χερῶν κείσομαι, ὡς ἄλλος, Ἀφρογῆος: λέλω δ' ἔρατον φάος ἡελίοιο. id est, Pubertate fruens ludo, nam multa iacebo saecula sub terra, mortuus, exanimis. Voce carens instar saxi. tum tela dici Aspicere, & solis lumina despero. Idem praecipiens omnibus mortalibus, vt, dum aetas integra est, iucundè viuant, suisque bonis vtantur, fruantur: hanc rationem subiungit, quia neque iterum pubescere, neque reuiuiscere Dij immortales quenquam mortalem sinunt. Verba autem illius haec sunt: Ζῶον δ' ἀθρόποις ἐσπῆσσομαι, ὅσρα τις ἦδης Ἀγλαδὸν αἰῆος, ἔχων, καὶ φρεσὶν ἐσθλὰ νοῖ, Τὼν αὐτῶ κλέων ἐν παρχίμδν. ἔργα ἀνῆσάν Δίε πέλεται, τὰς δὲ θεῶν, & δὲ λύσις θαλάτῃ Θνητοῖς ἀθρόποισι. Simile est hoc Tibulli: Interea dum fata sinunt, iungamus amores. Iam veniet tenebris mors adoperta caput. Iam subrepet iners aetas, nec amare licebit, Dicere nec cano delicias capite. sic Plautus Bacchid. Non tibi venit in mentè, amabo, si, dum viuas, tibi bene facias: Iam pol id quidem esse haud perlonginquum? neque si hoc hodie amisseris, post in morte id euenturum esse unquam? sic Lucret. lib. 3. Hoc etiam faciunt, ubi discubere, tenentque Vocula saepe homines, & innumbrant ora coro-

nis: Ex animo vt dicant: breuis est hic fructus homulis: Iam fuerit, neque post unquam reuocare licebit, sic infra Od. x i. lib. 4. Nigrorumque memor, dum licet, ignium, &c. & Saty. v. i. lib. 2. Dum licet, in rebus iucundis vine beatus. CANITIES MOROSA] difficilis, & morosa senectus.

CAMPVS] Martius, vt sup. cur apricum Oderit campum.

SVB NOCTEM] vel paullo ante noctem, vel paullo post. Vtrumq; enim significat apud probatos auctores: sed illud frequentius. vt sup. Od. proxima, sub lacrymosa Troia Funera. & Od. xvii. lib. 2. Tu secunda marmora Locas sub ipsum funus. & Od. i. i. epod. Laçi sub aduentum viri. & Saty. i. libri i. sub galli cantum consultor vbi ostia pulsat. & epist. ad Quintium lib. i. occultam febrem sub tempus edendi Dissimules. & Saty. v. i. lib. 2. iusserit ad se Maecenas serum sub lumina prima venire. & epist. i. i. lib. 2. Sub noctem gelidam lignis calefactat aenum: & Saty. v. i. lib. 2. iusserit ad se vbi sub lucem densa inter nubila sese Diuersi rumpent radij. ibid. sub ipsum Arturum tenui sat erit suspendere sulco. iteru Horatius Saty. i. lib. 2. Irriguumque mero sub noctem corpus habento. Catull. de nuptiis Pelei & Thetidis: Aurora ex oriente vagi sub lumina solis. Apud M. Tull. valet paullo post, lib. 10. epist. ad Plancum, sub litteras Lepidi statim recitatae sunt tuæ.

LENES SVSVRR] quales edi solent ab amantibus, dum summissa voce vnà colloquantur, ne ab aliis exaudiantur. nonnulli ad sulcos rei venerat referunt, sic Theocr. eid. λς. Ως οἱ μὲν χλοεροι σιν ἰαγνῶρον μελέεσσιν Ἀλλήλοισ ψιθυρίων. id est, sic illi viridibus membris se oblectantes inter se susurrabant.

COMPOSITA REPETANTVR HOR A.] tempore constituto iterum atque iterum vsurpentur. T. Liuius dixit, ad compositam horam lib. 22. annualium: Ad compositam cu ijs horam excitationis puerorum custodiibus profectus, &c.

NYNC ET LATENTIS PRODIGIT OR] solet nonnumquam puella sese in angulum aliquem abdere, non quod amantem aspernetur, sed vt partim eius amorem exerceat, atq; exacuat: partim maiorem & sibi, & illi voluptatem pariat reperta. nam non ita diu quaesita, statim se ipsa risu prodit. iccirco hunc risum proditorum appellat, id est, indicem puellae delictiscentis. repetatur igitur, id est, iterum. atque iterum vsurpentur talis risus, repetatur etiam pignus è puellae lacertis dereptum, nempe armilla, vel è digito, nempe annullus, è digito (inquam) non admodum pertinaci: quia sibi facile patitur puella ab amante pignus eiipi, neque sese praebet in eum nimis pugnacem, neque pernicem.

DEREPTVM] sic legendum, non vt antea, direptum. Est autem direpere de quouis loco rapere, sed maximè de superiore. Plau. in Menegchmis. sed quis hic est, qui capillo me hinc de curris deric

A *piis* & apud huc poet. Od. xxvi. li. 3. *Parcis* deripere horreo Cessantem Bibuli consulis amphoram. & apud Virgil. lib. 1. *Ancid.* Tergora deripiunt co-
stis. & lib. 3. *tum litore funem* Deripere, excussosque inbet laxare rudentes. & apud eundem lib. 11. *De-*
reperitumque ab equo dextra complectitur hostem. & M. Tull. in orat. pro Sylla in princip. *sed ut ille, iudi-*
ces, quantum de mea auctoritate deripisset, tantum se
de huius praesidiis deminutum speravit, &c. ubi in codicibus vulgatis corrupte legitur diripisset, cum diripere sit dilacerare, ac discerpere: deri-
pere autem, de aliquo loco per vim mouere, & rapere, ut diximus. Idem lib. accus. 4. *Enna tu de*
manu Cerevis victricem deripere, & deam dea detra-
here conatus es? ubi vulgati codices habent *diripere.*

B *MALE PERTINACI* parum pertinaciter retinenti: male alius pro valde, ut annotatum est ad illum locum, & male *laxus* In pede calcis heret, Saty. 1. 1. lib. 1. quo loco tamen aduerbium male, coherere debet cum verbo heret, ut dicemus suo loco.

IN MERCVRIVM.

Ode 10.

MERCVR I facunde, nepos Atlantis,
Qui ferus cultus hominum recentum
Voce formasti catius, & decorae

C *More palestra:*
Te canam magni Iouis, & deorum
Nuntium, curu, eq. byrae parentem,
Callidum, quicquid placuit, iocoso
Condere furto.
Te, boues olim nisi reddidisses
Per dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret, viduus pharetra
Risit Apollo.

D *Quim & Atridas duce te superbos*
Ilio diues Priamus relicto,
Thessalosque igneis, & iniqua Troia
Castra fefellit.
Tu pius letis animas reponis
Sedibus: virgaque leuem coerces
Aurea turbam, superis deorum
Gratus, & imis.

NEPOS ATLANTIS] Maia Atlantis filia, Mercurij mater ex Ioue, vulgatissimū illud pratero de Atlante caelum, totamque hanc mundi fabricam humeris sustinente, qua de re Homer.

ὀδυσσ. α. Ατλαντος θυγάτηρ ὀλοόφρονος, ὃς τε θαλάσσης Πάσης βάρηα διδεν, ἔχει δὲ τε κίονας αὐτὸς Μακράς, ἀγῶναι τε καὶ ἔρπονδον ευρύ ἐ-
χουσι. Plato in Phaedone extremo eos reprehendit, qui alium Atlantem mente diuina robustiore ac valentiore, magisque immortalem se repleturos existimant. hac Plato: ἀλλ' ἠρώωνται πότε ἂν ποτε Ἄτλαντα ἰχυρώτερον, καὶ ἀθανάτωτερον, καὶ μᾶλλον ἅπαντα συνέχοντα ἐξυρεῖν. M. Tullius poetarum fabulas, & famam secutus in oratione pro Sextio, Pisonem false insectans, dicit in eius oculo tantam inesse grauitatem, tantam frontis contractionem, ut illo supercilio resp. seu annus ille, quo consulatum gerebat, tanquam Atlante caelum, niti videatur. Dionys. Halicarnass. Ρωμαϊκ. ἀρχαιολ. α. Atlantem primum Arcadia Regem fuisse scribit. ἄλλοι δὲ (inquit) πάλιν λέγουσιν ἄλλοι καὶ ἄλλοι ὄρον. Iterum M. Tullius Tuscul. v. ait Atlantem caelum sustinere idē traditum esse, quod rerum caelestium diuina cognitio nomen eius ad errorum fabulae traduxisset. Ad hunc locum pertinent hi Virgilij versus lib. 8. *En. de Euandro*, quos mihi indicauit vir doctiss. Germ. Valens. *Vobis Mercurius pater est, quem candida Maia Cyllene gelido*
Conceptum vertice fudit: Et Maian (auditis si quicquam
credimus) Atlas, Idem Atlas generat, celi qui sidera torquet.

QVI FEROS CVLTVS] M. Tullius lib. 1. de inuentione, & 1. de oratore ad Quint. fratrem, scribit, nullam aliam vim, quam sermonem, & eloquentiam, aut dispersos homines vnum in locum congregare, atque ad fera, agrestique vita ad hunc humanum, cultum, ciuilemque viuendi morem deducere: aut iam constituta ciuitatibus, leges, iudicia, iura describere potuisse. Idem tamen in Sextiana, hominum a feritate ad iustitiam atque mansuetudinem, traductionem, prudentiam, consilioque paucorum assignat. Verum cum prudentia sine oratione in se ipsa vertatur, ut idem scribit alibi, neque ad alios vim suam explicare possit: intelligendum est, primorum illorum hominum consilium, cum sermone & facundia coniunctum perfecisse, ut feritas illa de vita hominum tolleretur. Cum igitur oratione & eloquentia plurimum exulta sit hominum vita, isque rebus maximē homines a feris differant, non im merito Mercurio, qui propterea quod in eo praecepta vis eloquentiae fuerit, Deorum interpret esse fingitur, hunc mansuetiore, & ciuiliorem vitam cultum vult Horatius acceptum referri. in epistola autem ad Pisonem. de arte poet. ad poetis & musicis hac tanta beneficia ad homines vult esse profecta. Non absurdum fortasse fuerit huc ascribere quod mihi indicauit Germ. Valens, seniores Mercurios ita fingi a veteribus esse solitos, sine manibus & pedibus, membris virilibus. arrectis, cum significarent, senes a ceteris muneribus, quae corpore obeuntur, immunitis, eloquentia & prudentia, & consilio reip. prodesse, & ciuitatibus

A uitatis commoda amplificare debere. Refert Plutarch. lib. εἰδ' εἰ ἀρεσβύτην πολιτεύεσθαι. Verba Plutarchi sunt hac in extr. si quis forte desideret: Διδ' καὶ τὸν ἐρμῶν τὴν ἀρεσβύτερην, ἀχειραὶ μὲν καὶ ἀποδᾶς, ἐν τῶν μὲν δὲ τοῖς μορφοῖς ἀμμοιορηοῦσιν, ἀνιψὶ ὁμοῖοι τὸν γερῶν τὸν ἐλαχιστα δειδῶν διὰ τῶν σαμῶντος ἐνεργῶντων, ἐὰν τὸν λόγον ἐνεργῶν ὡς ἀρεσβῆται καὶ γομῶν ἔχωσι.

FEROS CVLTVS] viuendi morem ferū, immanem, nullaque humanitate politum.

VOCE FORMASTI] oratione & eloquentia, vnde λόγος, dictus: fere (si quis malit) musica conformauisti, atque expoliuisti. sic vtitur hoc verbo lib. 3. Ode xxi. *tenera nimis Mentis*
asperioribus Formanda studiis. & in epistola ad Pisonem. *Format enim natura prius nos intus ad omnem*
Fortunarum habitum, iuuat, aut impellit ad irā, &c. & ibid. *vnde parentur opes, quid aliat, formēt, poetam.* & epist. ad August. *Mox etiam peccus praecipis format amicis.* Saty. 1. 1. lib. 1. *sic me Formabat puerum dicitis.* pro eodem vsurpatur verbum fingere, ut Od. vi. lib. 3. *fitingitur artibus iam nunc, & incestos amores De tenero meditatatur ungui.*

CATVS] id est, follers, callidus, consideratus, acutus. quo nomine Aelius Sextus appellatus est, ut declarat versus Ennii, qui extat apud M. Tull. lib. 1. Tusculan. *Egregie cordatus homo Catius Aelii sextus.* Idem de legib. 1. *quis igitur prudentem, & (ut ita dicam) catum non ex ipsius habitu, sed ex aliqua vi externa iudicat? Vtitur & noster Horat. Od. xii. lib. 3. Catius idem per apertum fugientis*
Agitato grege cernus iaculari. & lib. 2. epist. ad Iul. Florum. *Post hac ille catius, quantumvis rusticus, ibit, &c.* Plaut. Mostell. *Heracle mihi canendum est: nimis orator elues cattus.* idem in Menachmis, *sic decet dari facitē verba custodi catē.* Terent. Andria: *Nescio quis senex modo venit: cellum: confidens, catius.* Ennius: *Iam cata signa fera sonitum dare voce parabant.* quae versus producit Varro lib. 6. de lingua Latina, & interpretatur *catia*, acuta, atque verbum esse Sabinum: (vō Catum Aeliū Sextum esse nominatum: non (vt aiunt) sapientem, sed acutum: & cata dicta, accipienda pro acutus.

ET DECORE MORE PALAESTRAE] feram, & agrestem hominum vitam expoliuisti, non voce solum, & oratione: verum etiam palaestra, eaque decora, venusta, & artificiosa. itaque ἀγῶνιος etiam dicitur.

DEORVM NVNTIVM] expressit Homericum epithetum, Νῦντιος, seu Νῦντιος, & καὶ Νῦντιος. nuntius autē hoc loco significat eū, qui nūtiat. sic Od. 7. lib. 3. *Atqui sollicita nūtiū hospita*
suffragare Chloen, &c. & Od. 3. li. 4. *Cartagini in non ego nuntios Mittam superbos.* quamquam potest dici illo loco pro rebus, quae nuntiantur, poni. Cicero in orat. pro Murena, *repente eō accedit ipse nuntius sua calamitatis.* Idem in Vatiniū. *adeo ne tibi misera & prostrata resp. visa est, ut non nuntios pacis ac belli, non curatores, non interpretes, non bellici*

consilij auctores, non ministros muneris prouincialis senatus more maiorum deligeret passeri. Lucret. lib. 4. *refrigescit enim cunctando plaga per auras, nec calida ad sensus decurrit nuntia rerum.* sic enim legendū, non decurrunt. nuntia autem nomen est tanquam adiectiuum, vt grammatici appellant, quemadmodum in duobus subsequētibz exemplis ex eod. auctore, cod. lib. *Conueniunt simulacra foris ē corpore quoque Nuntia praecleari vultus, pulchricoloris: Qui ciet inuitans loca turgida semine multo.* *Nuntia praecleari vultus*, id est, quae nūtiant & perferunt vultum praeclearum. Idem lib. 6. *Nec de corpore qua sancto simulacra feruntur, In mentis hominum diuina nuntia forma, suscipere haec animi tranquilla pace valebis.* factantur igitur qui ex his locis, & ex Tibulli versibus, quos mox proferam, ostendere conantur, nuntium in neutro genere vsitatum esse pro re, quae nuntiat. sic Tibull. eleg. 1. lib. 2. *ventura precor: viden ut felicitibus extis significet placidos nuntia sibra Deos?* Idem eleg. 1. 1. lib. 3. *Diui vera moment ventura nuntia sortis: Vera moment Tuscis extra probata viris,* quorum verborum ordo est, exta nuntia sortis futurae vera moment. sic Virgil. lib. 4. *En. de fama. Tam sibi, prauisque tenax, quam nuntio veri.* Idem 6. *Infelix Dido: verus mihi nuntius ergo Fenerat extinctam.* quamquam in hoc postremo exemplo nuntius accipi potest pro re nuntiata. Propert. eleg. 1. 1. lib. 3. *Omnis enim debet sine vano nuntius esse, Maioremque metu debet habere fidem.* vsurpatur praeterea pro re nuntiata in eodem genere, nō in neutro: cuius rei extant exempla similiter apud probatos lingua Latinae auctores. Virg. *Ancid. 1. x.* *Turbantique viros perferunt nuntius, hostem feruere caede noua.* Caesar lib. 1. de bello ciuili: *Multi ex Italia ad Cn. Pompeium proficiscuntur, alij ut principes talem nuntium atrulisse, alij ne euentum belli expectasse, aut ex omnibus nobilissimis uenisse videntur.* M. Tull. pro Corn. Balbo. *nolite per Deos immortales, iudices, hunc illi acerbum nuntium velle deferrī.* Idem ad Att. lib. 3. *Me & tuae littera, & quidam boni nuntij, non optimis tamen auctoribus, & expectatio uestrarum litterarum, & quod tibi ita placuerat, adhuc Thessalonice tenebant.* ibid. de Q. Fratre: *nuntij nobis tristes, nec varij venerant.* & Catull. ad Verann. *venisti? o mihi nuntij beati.* Idē de Arrio. *Cum subitō affertur nuntius horribilis.*

CALLIDVM, VICQVID PLACVIT, IOCO SO CONDERE] callidum condere, genus est loquendi ad Gracis sumtum: de quo dicemus ad Oden oct. lib. 4. de huiusmodi autem Mercurij ingenio hac tradunt Graci. Iupiter Maie vnius Atlantidum amore captus Iunone insciente cum illa concubuit. ea hoc concubitu grauida facta, Mercurium in Cyllene Arcadiae monte peperit, incredibili furandi studio deditū, non aliam (vt aiunt illi) ob causam, quam quod Iupiter concubuit illum vxori suae furatus sit: quasi verō omnes Iouis amores, & concubitus non sint furtiui, & clandestini, Verum, vt

A redcam ad Græcorum fabulas, eo ingenio natus Mercurius, & (quod hinc ei laudi ascribit Horatius) boues Apollinis furto auertit, eidemq; malum minanti etiam arcum subduxit, & cū Maia mater cum sororibus suis lauret, omnium vestes clam sustulit, ita villā nudę relicta, quod se verterent, non haberent. sed Homeri & Pindari interpretes tradunt, Mercurium pro bobus Apollini sub. eptis lyram ei reposuisse. Itaque χάλω chelyn, dictam esse λύραν, quasi λύρα, quod ea se redemerit. Iccircō Horatius Ode xx i. huius libri Apollinis humerum fraterna lyra insignem dicit. Mercurius enim & Apollo fratres sunt ὁμοπάτεροι.

B VIDVVS PHARETRA RISIT APOLLINO.] id est, dum te voce territat, tibi que malū minatur Apollo, nisi boues redderes: sentit continuo te sibi pharetram quoque furtime ademisse. Quibus rebus cognitis, ridendum sibi, non te grauiore aliqua pœna dignum esse existimauit.

VIDVVS PHARETRA] spoliatus pharetra, hoc nomine vtitur M. Tull. in iis, quæ de Æschulo vtrū i. Tuscul. sic me ipse viduus pestis excipio anxias. Virg. in Ciri Cogor adire lacus viduus à lumine Phœbi. Immeriti autē reprehendit hinc Horatium Seruius, quasi minus propriè locutum, ad illū Virgil. versum 8. Æn. multis viduasset ciuium urbem, his verbis: Proprie viduasset, quia vrbe est generis feminei. Horatius autem abusiue, & satis incongruè in masculino posuit, cum dixit, viduus pharetra. Sed respondet Seruius, non esse verum viduare locum habere tantū in feminis. Nam viduare, est priuare, spoliare, aut separare, & disiungere. Itaque idem Horatius iterum dixit Ode 9. lib. 2. Et solius viduatur Orni.

QVIN ET ATRIDAS] hæc sunt petita ex ἱλιάδ. ω. vbi Homerus Mercurium inducit adolefcentis nunc primūm pubescentis induta persona, Priamo scē ducem præbentem, ad Achillis nauis per media Græcorum castra eunti, & Hectoris corpus sepeliendi causā ab Achille redimere cogitanti.

THESSALOSQVE IGNEIS.] vigilias Thessalicas, quæ agebantur in castris, & nauibus Achillis.

D INIQVA] inimica, infesta. Quod autē quidam libri manu scr. habent inimica, id natum est ex glossa.

FEFFELLIT] ἐλάττει, id est, latuit: quod perinde est, ac si diceret, ita per media Græcorum castra ad Achillis nauis peruenit, vt à nemine cognitus, ac ne visus quidem fuerit. atque eo ipso verbo vtitur Homerus: apud quem sic Achilles, Καὶ δὲ σε γνώσκω Πριάμω φρεσίν, ἐδὲ με λήθεις, Οἳ τὶ θεῶν τις ἦγε θεός, ὅτι νῆας Ἀχαιῶν, ἔχρησαν τλάην βροτός, ἐλθέμεν, ἐδὲ μάλ' ἠβδων Ἐστρατόν, ἐδὲ γὰρ αἰ φιλάνεες λάβοι, ἐδὲ κ' ὄχληας Ρεία μετοχλίσει θυράων ἡμετεράων, id est, Et te animo cognosco, Priamē, neque me fal-

lis, te à deorum aliquo ad celeris Græcorum nauis deductum esse. Non enim auferit quicquam mortalis venire, ne valde iuuenis quidem, in exercitum Græcorum. neque enim custodes latèro possit, neque repagula & seras forium nostrarū facillè conuellere, aut trāsmouere queat. Sed verbum fallere, apud Horatium pro Græco λαθάνειν, quod est latere, vsurpari, id exemplis ostendere libet. Od. x i. lib. 3. & scelestas Falle sorores. & Od. x i i. lib. 3. Adartacum si qua potuit uagantem Fallere testis. & Od. x v i. & segetis certa fides meæ Fulgentis imperio fertilis Africa Fallit sorte beator. quem locum suo loco explicabo. & Od. i i i. lib. 4. quos opimus Fallere & effugere est triumphus. epist. ad Loll. lib. i. An secretum iter, & fallentis semita vita. & epist. ad Quinctiū. sit spes fallendi, miscebis sacra profanis. ibid. Da mihi fallere, da iustum, sanctūmq; videri. & epist. ad Scquam. Nec vixit male, qui natus, moriensque fessellit. Idem epist. ad Iulium Florum, lib. 2. Dum mea delectent mala me, vel denique fallant. epist. ad Pison. de arte poetica: Numquam te fallant animi sub vulpe latentes. & Od. x v. epod. Nec te Pythagora fallant arcana renati. & Od. i i i. ciuid. lib. Num viperinus his cruor Incautus herbis me fessellit? Vsurpat pro eodem & alij scriptores, vt Lucret. lib. 4. Nec Veneres nostras hoc fallit. Idem lib. 5. Et si fallit enim Divum genus, humanūque, Perpetuo tamē id fore clā dissidere debet. Et Virgil. lib. 4. Æneid. Nec me a deo fallit veritatem te memia nostra Suspectus habuisse domos Xanthaginis altae. Terent. heauront. num me fessellit hūc id struere? Cicero, pro Flacco: multa nos fessellerunt. idem lib. 9. epist. ad Attic. etiam illum ipsum, quem sequimur, multa fessellerunt. Tit. Liuius lib. 31. non fessellit Schæos, quō spectasset tam benigna pollicitatio. piget ex aliis exempla colligere.

TV PIAS LÆTIS ANIMAS] Iccircō πτωχός, & λυχοπομπός dicitur à Græcis.

VIRGA QVE LEVEM] Videtur exprimerē voluisse Græcā vocem χρυσόραπις. sic enim dictus est à Græcis Mercurius, ab aurea virga, quam tenet, vt diximus ad Odam x x i. huius libri. de hac virga sic Homer. ἱλιάδ. ω. Εἶλετο δὲ ῥάβδον, τῆ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει. Ὄν ἐβλάφη τὸς δ' αὐτὲ καὶ σπινθῶν ἔγειρει, quem Virgil. imitatus est lib. 4. Æneid. Tum virgam capis, hac animas ille euocat Orco, &c. ὄδωσ. ω. autē hac eadem virga animas deducit ad inferos. Τῆ ῥ' ἄγε κνήσας, αἱ δὲ τὸ ἔσσαι ἔποντο. & ibid. Ἀρχιμαλὸν δὲ σφ' ἠλθε διάκλ' ὀρος Ἀργεῖφ' ὄντης Ψυχὰς μνηστῆρων κατ' ἄγων Ὀδυσσῆϊ δαίμωντι. vnde λυχοπομπός à Græcis appellatus est, vt paullo antē dixi. huc pertinet illud Od. 24. ciuid. lib. Non vana redeat sanguis imagini, Quam virga semel horrida nigro compulerit Mercurius gregi. hanc Virgam κληρικέον appellant Græci: Latini caduceū, seu caruceum potius, vt docti quidam malunt.

SEPERIS DEORVM GRATVS ET IMIS] id est, Diis & superis & inferis gratus. notum prouerbium κοινός Ερμῆς. i. communis Mer-

A Mercurius: quamquam huius prouerbij vsus etiam ad aliud pertinet. sciendum autem, hoc genus loquendi olère hellenismum: vocantq; grammatici patrium casum diuisionis. Deorum alij superi, alij inferi. Isocrat. τὰ κατὰ τῶν ζῶων. sic Plin. nigrae vinum.

A D L E V C O N O E N.

Ode II.

Indulgendum voluptati, ommissa futurorum cura.

B TV ne quaesieris scire, (nefas) quem mihi, quem tibi

Finem Dij dederint, Leuconoe: nec Babylonios

Tentaris numeros, vt melius, quicquid erit, pati:

Seu plures hiemes, seu tribuit Iupiter ultimam:

Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare

C Tyrrenhenum: sapias: vina liques: & spatium breui

Spem longam reseces. dum loquimur, fugerit inuida

Ætas, carpe diem, quàm minimum credula postero.

TV NE QVÆSIERIS SCIRE, (NEFAS).] omnes, qui in hunc poetam scripserunt commentarios, coniunctè legunt, scire nefas: vt Ode x v i. lib. epod. nefas videre: & ita nefas, erit hoc loco idem, quod Græci dicunt ἀδύνατον. vt Ode xx i i i i. Durum, sed leuius sit patientia, quicquid corrigere est nefas. quo modo etiam à M. Tull. vsurpatur in Timæo. Atque illum quidē quasi parentem huius vniuersitatis inuenire difficile, & cum iam inuenis, indicare in vulgus, nefas. Platonis verba, quæ interpretatur eo loco M. Tullius, sunt hæc: πῶν μὲν οὐκ ποιητῶν, ἢ πατέρα τῶν πάντων εὐρεῖν τε ἔργον, καὶ εὐρόντα εἰς πάντας ἀδύνατον λέγειν. eadē ratione videtur Od. i i i i, lib. 4. fas pro eo, quod ἀδύνατον dicunt illi, posuisse. Nec scire fas est omnia. quamuis scia aliter accipi posse, vt dicemus suo loco. sic ergo hic locus explicandus est, si hoc modo distinguamus, scire nefas. sed quid vetat, quo minus ita legamus: Tu ne quaesieris scire (nefas) quem mihi, &c. vt hoc, scire, cum verbo quaesieris coniungatur, & nefas, se-

paratim legatur. Nam nemo, opinor, negabit, æque Latine dici posse, quæro scire, vt quæro doceri: quo vsus est Virgil. lib. 6. Æneid. ne quare doceri, Quam panam, aut quæ forma viros, fortunāve miser. & M. Tull. lib. 3. de finib. Ego nō quæris (inquit) scire, quid sentiam? & hic idem Horat. Ode x x v i i. lib. 3. speciosa quæro Pascere tigres. & epist. prima ad Mæcen. lib. i. quæris Mæcenus iterum antiquo me includere ludo. & Ode i. lib. 4. Si torere secur quæris idoneum. & Od. x x i i i. lib. 3. Si quæret pater vrbiū subscribi status. & Ode x v i. huius libri. nunc ego mitibus Mutare quoque tristitia. Iam quod ad genus carminis attinet, tale est illud Alcæi, apud Athen. lib. 10. Τῆσδε πνεύμονας διγὰ τὸ γὰρ ἀστὸν ἀετῶν λέγεται. & Catulli. Alphe ne memores, atque vnanimes false satalibus. Extat autem similis sententia Oda x x i x. lib. 3. Prudens futuri temporis exitum Caliginosa nocte premit Deus, &c.

NBC BABYLONIOS TENT. NUM.] M. Tullius de Babylonis lib. de diuin. 2. quedā scribit, quæ videntur ad hunc locum pertinere, his verbis: Nam quod aiunt quadringenta, & septuaginta millia annorum in periclitandis, experiendisque pueris, quicunque essent nati, Babylonios pessisse, fallunt, &c. eadēmq; reperitur lib. i. Contēnamus etiam (inquit) Babylonios, qui ex Caucasō calis signa seruantes, numeris, & motibus stellarum cursu persequuntur, &c. huc pertinent hi Lucretij versus ex lib. v. Nec Babylonia Chaldaeam doctrina refutans, Astrologorum artem contrā conuincere pergit.

VT MELIVS QVICQVID ERIT] merus est hellenismus. ὄσσει, vel ὄσι πῶν τὸ συμπελησομένων ἐἴλαπτον φέπει, id est, vt fortius, aut facilius, quicquid acciderit, feras. neque verò quicquam subaudiendum est. sic enim loquuntur Græci, ὄσι φέπει, id est, vt pati. & ita Linacæ & Erasimus. At Muretus legit cum interrogatione. Vt melius quicquid erit pati? id est, quàm melius est pati, quicquid euenierit? quam explicationem nō improbo: puto tamen sic potius posse explicari, nec Babylonios tētaris numeros ὄσι βέλαπτον δν, id est, tanquam melius quiddam sit, pati quicquid acciderit, quàm futura præscire velle. solet enim ita loqui Horat. vt Saty. v i i. lib. 2. Et leporum auulso, vt multo suauius, armos. Atque hanc explicationem cum hinc legisset Adr. Turnebus, probatam in Aduersaria sua retulit.

SEV PLUREIS HIEMES] videtur hiemis nomen hoc loco nō simpliciter, nec vno modo ponit, sed duobus. Nam hiemem nisi fallor, hic intelligere debemus anni tempus, id est, brumā: vt pars anni totum annum significet: & plures hiemes, plures annos: vt Ode x v. huius lib. Post certas hiemes vret Aethæicus Ignis Iliacas domos. sic Virg. in Tity. Post aliquot mea regna videns mirabam aristas. sed quæ sequuntur deinceps, seruata eadem significatione constare nō possunt. Nam hæc verba, Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare, proculdubio ita intelligi nō possunt, vt di-

A camus annum, qui nunc debilitat, &c. sed hie-
mem, id est, χειμῶνα vndam, fluctum, tempesta-
rem, quibus mare debilitatur, ac frangitur faxis
oppositis, vt apud Pindar. ἰσχυρὰ εἰδ' ἐκ'. Ἀλλὰ
νῦ μοι γαῖάοχος εἰδέναι ὡπάσει ἐν χειμῶνος: id
est, Sed nunc mihi Neptunus tranquillitate ob-
tulit ex tempestate, & hieme. Ad hunc locum
pertinet illa Ciceronis, quæ sunt in epist. ad Pæ-
tum lib. 9. *Quam existimo leuem & imbecillam, ab
animo firmo & graui, tanquam fluctum à saxo frangi
oportere.* Sic Lucretius littus fluctifragum dixit
lib. 1. propterea quod fluctus ad littus illisi, ab eo
franguntur, & debilitantur.

S A P I A S, V I N A L I Q V E S] id est, fac sa-
pias, fac vina liques. vult sapientis esse in rebus
feriis, ac seueris non multum temporis ponere:
in vino, epulis, & voluptatibus maximam vitæ
partem consumere, vt sup. sic tu sapiens finire me-
mento Tristitiam, vitæq; labores. Priscianus lib. 18.
hunc locum producit, & sapias vult esse positum,
pro s; sapias, potest tamen ita explicari, vt ego
paullo antè ostendi. *vina liquare* autem positum
pro; vina promere, & fundere, potare: vel referè-
dum ad veterum delicias, qui sacculis, & colis vi-
nariis vina percolabant, & liquabant, vt essent li-
quidiora, quam explanationem probat Muretus.

E T S P A T I O B R E V I, &c.] quanto bre-
uius est nostræ vitæ spatium, tanto minus longæ
nostræ spes esse debent. Sunt autè eius spes lon-
gæ, exempli causa, qui iucundè viuendi cõsilium
in annum decimum differat, cum sit fortasse po-
stetridiè, immò verò eo ipso die moriturus. quod
vetat epist. ad Bullatium lib. 1. *Tu quamcumque Deus
tibi fortunauerit horam, Grata sume manu, nec dul-
cia differ in annum.* simile est huic loco is, qui est
sup. Od. 1111. *O beate Sexti, Vina summa breuis
sem nos vetat inchoare longam.*

D V M L O Q V I M V R, F V G E R I T] Sua-
det item Theognis, vt animum conuiuuiis & epu-
lis oblectemus, quia pubertas celeriter, & cogi-
tationis in morem, prætereat, equorum cursum,
ac celeritatem superans. Ημῆς δ' ἐν θαλίῃσι φί-
λον κατὰ νόμαθ' ἀθυροῖν, Ὀφρ' ἐπὶ τερπάλῃσι ἐργῶ-
ν ἐρατεινὰ φέρῃ. Ἀλλὰ γὰρ ὡσεὶ ἰόνμα, παρ' ἄρ' ἕταρ
ἀγλάος ἦβη. Οὐδ' ἴππων ὀρμηγέται ὀπιλέρη.

C A R P E D I E M] tralatio artificiosa vel à fru-
ctibus, & floribus carpendis, vel à lanificio. Què-
admodum igitur ij, qui vel flores, vel lanam car-
punt, paulatim carpunt: sic debent homines ho-
dieinæ vitæ munere ac beneficio vti frui, nō spe
& cogitatione quidem multos annos præcipere,
occasionem autem, & facultatem iucundè viuè-
di oblatā negligere ac prætermittere, aut in lon-
gum tēpus differre. libet autem mihi huius ver-
bi vsum aliquot maximè huius poetæ, secundò
loco aliorum exemplis ostendere. Ode x xvii.
lib. 3. *meliusne fluctus Ire per longos fuit, an recentis
Carpere flores?* & ibid. *nisi herile manus Carpere pen-
sum.* Od. 1 x. lib. 4. *Tòr vecenos patiar labores Impune
Lolli carpere linidas Obliniones.* Saty. 1. lib. 2. *Cār-*

pe viam (mibi crede) comes. & Saty. v. lib. 1. *Inde ru-
bos festi peruenimus, vt pote longum Carpentis iter;*
Od. 1. lib. 4. *ego apud Matinā More, modòque Grata
carpentis thyma, &c.* Plautus in Menæchm. *Inter
ancillas sedere iubetas, lanā carpere.* Catull. ad Manl.
illa mihi sedes, illic mihi carpitur aras, id est, sensim
senesco. Virgil. Georgic. 1111. *tenuemque magis,
magis aëra carpunt,* id est, paulatim hauriūt. Idem
1111. *En, solāne perpetua marens carpere iuuenta?*
id est, paulatim senescas, minuēris, tabesces, li-
quesces: Georg. 1111. *Imisto sub fæce viam cū car-
pit.* Idem ibidem *acri Carpere prata fuga, Flu-
uidisque innare recentis.* M. Tullius pro Cluentio:
*Vt non animaduertas in omnes, sed carpas, vt velis,
& paucos esse multis ad ignominiam sortiare:* carpere
agmen apud Iulium Cæs. lib. 1. de bello ciuili.
Relinquebatur Cæsari nihil, nisi vri agmen aduersa-
riorum male haberet, & carperet. & ita Liuius mul-
tis locis.

Q V A M M I N I M V M C R E D, P O S T.]
quàm maximè diffidēs dici, seu temporì futuro.

A D A V G V S T V M.

Ode 12.

Diis, heroibus, virisque aliquot claris lau-
datis, postremò commendat
Augustum.

Q Vem virum, aut heroa lyra, vel acri
Tibia, sumes celebrare Clio?

Quem deum? cuius recinet iocosa

Nomen imago,

Aut in vmbrosis Heliconis oris,

Aut super Pindo gelidove in Hæmo?

Vnde vocalem temere insecuta

Orphea silua,

Arte materna rapi los morantem

Fluminum lapsus, celereisque ventos,

Blandum & auritas fidibus canoris

Ducere quercus.

Quid prius dicam solitis parentis

Laudibus: qui res hominum, ac deorum:

Qui mare, & terras, variisque mundum

Temperat horis?

Vnde nil maius generatur ipso:

Nec viget quicquam simile, aut secundum:

Proximos illi tamen occupant

Pallas honores.

E

F

G

H

A Prælijs audax neque te filebo
Liber, & sœuis inimica virgo
Belluis: nec te metuende certa
Phæbe sagitta.

Dicam & Alciden, puerosque Ledæ,
Hunc equis, illum superare pugnis
Nobilem: quorum simul alba nautis
Stella refulsit:

Defluit saxis agitatus humor:
Cõcidunt venti, fugiuntque nubes:
Et minax (quod sic voluere) ponto
Vnda recumbit.

B Romulum post hos prius, an quietum
Pompili regnum memorem, an superbos
Tarquini fasceis, dubito, an Catonis
Nobile lethum.

Regulum, & Scauros, animæq; magna
Prodigum Paullum superante Pæno,
Gratus insigni referam cameæna,
Fabriciumque:

C Hunc, & incomitis Curium capillis
Vtilem bello tulit, & Camillum
Sæua paupertas, & auitus apto
Cum lare fundus.

Crescit, occulto velut arbor æuo,
Fama Marcelli: micat inter omneis
Iulium fidus, velut inter igneis
Luna minores.

Gentis humanæ pater, atque custos
Orte Saturno, tibi cura magni
Cæsaris satis data: tu secundo
Cæsare regnes.

D Ille, seu Parthos Latio imminenteis
Egerit iusto domitos triumpho:
Sine subiectos Orientis ora
Seras, & Indos:

T e minor latum reget æquus orbem:
Tu graui curru quaties Olympum:
Tu parum castis inimica mittes
Fulmina lucis.

Q V E M V I R V M, A V T H E R O A] vi-
dentur hæc ex Pindaro expressa εἰδ' β. ὄλυμπ.
Ἀναξίφωρος μὲν ἔμοιγε τίνα θεὸν, τίνα ἦρωα, τίνα

δ' ἀδρα καλαδίσοιδος, quòd quidem & Mure-
tus nuper, & alij iam pridem annotarunt, Iam
quòd vel lyra, vel tibia vult homines, aut heroas
laudari posse, Pindar. item vitamque complectitur
εἰδ' δ. ἰσχυρὰ. Κλέοντα δ' εἶτε φορμίσσειν, εἰ ἀ-
λῶν τε παμφόνοιο ὀμοκλήσας μύριον χεῖρόν.
A C R I] sonora, actiorem sonitum edente,
quàm lyra.

S Y M E S C E L E B R A R E] id est, suscipies
celebrandum, vel vt celebres: quo de genere di-
cemus ad Od. x x i i i. huius lib. *sumes* autè mul-
to plures habent libri veteres, quàm *sumis*.

C V I V S R E C I N E T I O C O S A, &c.] i-
mago vocis & cautionis tuæ. *sumes*, & *recinet* ex-
cudendum curavi, secutus cod. Vrf. & Tornes.
Est autem ἦχος (vt Aristot. scribit in problem. F
τμμ. ἰθ.) ἀφ' ὧν τῆς νεατῆς ληροῦσης. Id
est, echo tactio est nouissima, seu postremæ vo-
cis desinentis. Virgil. Georgic. 4. *aut ubi concava
pulsu saxa sonāt, vocisq; offensa refultat imago.* poë-
ta noster Od. x x. huius lib. *vt iocosa redderet Lau-
des tibi Vaticanæ Montis imago.* De ratione Echus
seu Echonis lege pulcherrimos Lucretij versus
lib. 4. &, si vacas, qua in eos annotauimus.

A V T I N V M B R O S I S H E L I C O N I S]
de Helicòne sic Strabo lib. 9. δ' ἑλικῶν συνέ-
χης ἔστι τῆ φωνιδί ἐκ τῶν ὄρεος Ἀρκιῶν αὐτῆς
μερῶν. id est, Helicon Phocidi est cõtinens, seu
continuus, quibus ex partibus Septentrionè spe-
ctat. commemorat Horat. & in epist. ad Pison.
Excludit sanos Helicone poetæ Democritum. & in e-
pist. ad Augustum lib. 2. *Vt studio maiore petant
Heliconæ virentem.*

P I N D O] Pindus, mons Arcadiæ, & fluuius.
Alii autem volunt, Perrhebiæ montem esse ma-
ri propinquum: Interpres Theocriti Thessaliæ
fluuium. sed hoc loco montis nomen est.

H A M O] Hæmus & Rhodope montes sunt
Thraciæ, sacris Liberi patris & manadam cætu,
Orpheo primùm initiante, celebrati, ac nobili-
tati.

V N D E V O C A L. T E M E R È I N S E C.]
Quid illa de Orpheo fabula notius, cum cithara
canentem etiam arbores secutas esse: quàm qui-
dem sic interpretatur hic poëta in epistola ad
Pisones: *siluestres homines sacer, interpretæ, Deorum
Cadibus, & vinctu fædo deterruit Orpheus. Distus ob
hoc lenire tigres, &c.* Apollon. lib. 1. Argonaut.
Ἀυτὰρ τοῦ γ' ἐπέβασιν ἀπειρέας ἔρεισι πέτραις
Θέλειαι ζωιδίων ἐποπῆ, ποταμῶν τε πέεθρα. Φη-
ροὶ δ' ἀργιάδες κείνης ἐπὶ σήματα μολοπῆς Ἀ-
κτῆς θρηνηλῆς ζῶνις ἔπι τιλλεθ' ὄσοιαι Εξείης τι-
χῶσιν ἐπίτημοι. Apud Euripidem Iphigenia
negat sibi Orpheï eloquentiam datam esse, qua
persuadere possit faxis, vt se sequantur: itaque la-
crymas in subsidium adhibeturam. Εἰ μὲν τὸν Ὀρ-
φέως εἶχον, ὡπάτερ, λόγον Πέειν ἐπέδ' ἔσα. ὡς
ὄμαρ τείν μοι πέτρας, Κηλεῖν τε τοῖς λόγῳσιν
ἐς βελόλυμι, Ἐντ' αὖτ' ἀπ' ἡλθον: γυῖ δ' ἐπέπ' ἐ-
μού σοφὰ. Δάκρυα παρ' ἔξω. Philostratus iunior
d.

A in imaginib. hac de Orpheo: *νεανεύεται δὲ πρὸς μέλιον ὁ ζωγράφος. δειδραγὰρ ἀναπλάσσει πάντων ἰσχυρῶν ἀειρούνας ἀγει ταῦτα τῶν Ὀρφείων καὶ περὶ τῆσιν αὐτῶν πένυι τε οὖν, καὶ κτυπάρητος, καὶ κληῖρος, καὶ ἀγχιερὸς αὐτῆς, καὶ ὅσα ἄλλα δειδρα συμβαλόβια τὰς πόρθους, οἷον χέρσας, καὶ τὸν Ὀρφέα ἔφηκε.* id est, aucter autem etiam quidam maius pictor. Nam radicitus euulsis arboribus eas ipsas ad Orpheum ducit auditrices, & circum eum constituit, vt corona speciem præbeant. Pinus igitur & cupressus, & alnus, & nigra populus, & omnes aliæ arbores, quotquot sunt, ramos conferentes, veluti manus, Orpheum circumstant. Pausanias *Ἡλιακῶν β.* narrat, Ægyptium quendam sibi dixisse, Amphionem & Orpheam magos fuisse, atque iccirco hunc feras & arbores: illum saxa quibusdam vocibus, & carminibus, id est, ἐπαφθαίς quoquod voluerint, ducere dictos esse. Virg. Georgic. 4. *Mulcentem tigris, & agentem carmine quercus.* Propert. lib. 3. *Orpheam te tenuisse feras, & concita dicitur Flumina Threicia detinuisse lyra.* De eod. plura libro 3. epigram. Græc. quæ huc ascribere superuacaneum videtur.

T E M E R E] τὸ ἀλόγως, ἀνομάτως, sine ratione, sua, insec, & ita mirabiliter: alij passim, vulgò. **I N S E C V T A]** sunt, subaud.

F L Y M I N V M L A P S V S] bend, fluminum lapsus. nam labi dicuntur flumina. epist. 2. lib. 1. *at ille Labitur & Libetur in omne volubilis auium.*

B T A N D V M E T A V R I T A S] blandum ducere, dictum ab Horatio, vt alibi *solers ponere, & catus iaculari.* quo de genere dicemus ad Od. VIII. lib. 4.

A V R I T A S] tralatio est ab animatis. auritus (inquit Festus) vel à magnis auribus dicitur, vel ab audiendi facultate.

Q U I D P R I V S D I C A M] Cùm M. Ant. Muretus hunc locum corruptum esse iudicasset, eum ita putauit emendandum: *quid prius dicam? solitis parentum Laudibus, qui res hominum, &c.* vt Iouem ipsum parentem nominari intelligamus, quam quidem hominis eruditiss. coniecturam magno opere probò, eique vt ignoscatur, vehementer ab omnibus harum litterarum studiosis peto, qui locum perspicue corruptum, à libris veteribus destitutus ita restituit, vt eius diuinatio, nisi nobis libri calamo exarati subuenissent, pro vera scriptura haberi possit. Ego autè antè quam veram scripturam in vno codice Vaticano reperissem, vulgatum sic explicari posse putabam, *quid prius dicam solitis parentum Laudibus?* id est, quam solitas parentum nostrorum laudes: laudes porò parentum intelligebam, non eas, quibus afficiendi sint parentes nostri: sed quibus illi Iouem afficere solebant, & quarum argumentum erat Iupiter, & eius laudes. Itaque Iouem parentum laudes eò appellari arbitrabar, quòd veterum carmina magna ex parte è Iouis laudibus constabant: proinde quasi ita diceret Horat. *quid prius dicam Ioue,* quem primo loco patres nostri can-

re, & laudare solebant? vel hoc modo, *quid prius dicam?* scripta hinc interrogatio nota: *solitis parentum laudibus,* id est, quemadmodum parentes nostri Iouem laudare consueverunt, dicam subaudi, eum, *qui res hominum ac Deorum, &c.* Quæ iccirco ascripsi, vt si quis forte pertinacius contender hunc locum non esse corruptum, ei quoque satisfactum sit. Nam ego quidem lectionem ex optimo cod. Vatic. erutam sequor: cuius mihi testes sunt ipse Muretus, & Federicus Brutius bibliothecæ Vaticanæ custos. Eius autem sententia perspicua est: *quid prius dicam solitis parentum laudibus?* id est, *quid prius dicam, quam solitas, & vnitatas parentis, nempe Iouis laudes?* *qui res hominum ac Deorum.* In nonnullis libris legitur, *qui res hominum ac Deorum,* quam scripturam equidem non damno: sed alteram sequor, præsertim ab optimis cod. Faër. Virf. vno Vaticano. Tornes. confirmatam. **Q V I M A R E, E T T E R R A]** huic loco simillimus, ac planè geminus est ille ex lib. 3. Od. I I I I. *qui terram inertem, qui mare temperat ventosum, & vrbeis, regnaque tristiæ.* Quædam libri habent, *& terram.*

T E M P E R A T] moderatur, vel temperatum efficit. vide ann. ad Od. V I I I. supra de hoc verbo. **H O R I S]** horas hoc loco quatuor anni parteis dissimileis intellige.

P R O X I M O S I L L I T A M E N] nihil est Ioui secundum: est tamè ei Pallas proxima, sed longo proxima interuallo, secundum enim intelligitur, quod statim sequitur, & adhæret: proximum verò, etiam quod longè remotum est, dummodò inter duo discretæ nihil medium interiectum sit, vt docet Nonius: & annotarat Mureto. sic Virg. lib. 4. *Æneid. Proximus huic, longo sed proximus interuallo, & M. Tull. in Bruto: L. Philippus Antonio proximus accedebat, sed longo interuallo tamen proximus.* Ita autem proximos Phæbi carminibus esse verisimile est, quâ tumis magni poetæ mortalis versus, cum Phæbi carminibus comparatos. Sic igitur Virgilianus ille Corydon in Melib. de Corydron. *Nam proxima Phæbi versus ille facit.*

P R O E L I I S A V D A X] nota est omnibus illa Deorum & gigantum pugna, in qua Bacchus interfuisse, cuiusque magna pars fuisse dicitur, vt est in Oda X I X. lib. 2. quo loco plura hac de re H

H Y N C E Q V I S, I L L V M] hunc equitè nobilem & victorem, videlicet Castorem: illum pugilem præstantissimum, nempe Pollucem, sic Saty. I. lib. 2. *Castor gaudet equis, ouo prognatus eodè pugnis.* & Hom. vt sup. diximus. *Kάστωρ ὃ ἵπποδάμων, καὶ Πύθω ἀγαθὸν Ἰολυδένεα.*

Q V O R V M S I M V L A L B A N A V T I S] id est, simulatq; Castoris & Pollucis sidus nautis apparuit, &c. quod amicum appellat Ode x. e. *Nec sidus atra nocte amicum appareat, propter eà quòd sit nautis salutare, periculùmque abesse significet.* & sup. Od. 3. lucida sidera nominat. *sic te diua potens Cypri, sic frater Helena lucida sidera, ventorumq; regat pater, &c.*

A sic Od. X I X. *semel puer, & XII. lib. 3. Citherea puer alex,* & de arte poet. *Nec pueros coram populo Medæa trucidet:* significat autem per Leda pueros Castorem & Pollucem. Ambrorum enim vnà esse matrè Ledam inter poetas cõuenit: Sed iidè Castoris Tyndareum, seu Tyndatū, Pollucis Iouem patrem esse volunt: vt Pindarus Nem. e. d. i. apud quem sic Iupiter Polluci, *Εὐσὶ μοι ἕδωκέν πόν δὲ δ' ἐπέτατο, ποσειδάωνος θνητὸν μάτρει τεσσεπέλασας, ἕταχ' ἕρος.* id est, Tu mihi filius es: istum autem vir heros semen mortale cum matri tuæ admonisset, cõstituit. Iccircò illū mortalè, hunc immortalem esse natum, vt Iouis filiū, Castorem autem ab Ida (vt scribit Pausanias Messanicis, cum quo consentit Theocrit. *διοσκύροισ*) vel, vt alij malunt, à Meleagro, vel, vt nonnulli, **B** à Polynice, interfecto, Pollux, cùm ei liceret esse immortalis, maluit cum fratre Castore immortalitatem suam communicare, partemq; vicissim mortalis cõditionis, quæ illius erat propria, ferre ac subire, quàm solus immortalitate potiri, quod declarat Pindarus in eo carmine, quod supra proximè commemorauit. *μεταμειβόμενοι δ' ἐναλλὰξ ἀμέραν τῶν μὲν πατρὶ φίλων Διὶ νέμονται, τῶν δ' ἕσσο κεύθεσι γαίας ἐὶ γυάλοισι θεράπνας πόντον ἀμφιπλανήτες ὁμοῖον, ἐπεὶ τῆσιν ἢ πάμπαν θεὸς ἐμυδρανοῖσιν ἐκέν τ' ἕραυῶ ἐλεῖ, αὐθιὰ φημιδὲ Πιολυδένους Κάστρος ἐν πολέμῳ.* id est, Permutantes autem inter se alternis diem C alium quidem apud matrem patrem traducunt, aliū sub terræ latebris in Therapnæ cavitatibus, sortem simile subeuntis. Nam hanc vitam maluit Pollux, frater Castore in bello mortuo, quæ profusus deus esse, & in calo habitare. sic & Hom. οδυσσ. λ. *Κάστωρ δ' ἵπποδάμων, καὶ Πύθω ἀγαθὸν Ἰολυδένεα. Τὴς ἀμφω γὰς κε τε χεῖ φροσέως αἶα. Ὅτ' καὶ νέρον γῆς πῆριν τρεῖς ἧν ἰδὸς ἐχόντες Ἄλλοτε μὲν γὰς ἐτερήμεροι, ἄλλοτε δ' αὐτὲ Τεθνῆσσι, πῆριν δὲ λελόγγησιν ἴσασθεοισσι.* Dicitur autem ambo nihilominus *Διοσκύροι.* & in carmine illo Homericò in *Διοσκύρους,* perspicuè vtique dicitur esse à Ioue procreatus: Τὴς ἕσσο Τειυῆτος κορυφῆ ὄρεος μεγάλοιο Μιχθεῖοσ ἐφίλοτ' ἴσιν καλὸν ἔφει Κρονίῳ. Σωτήρας τεκεσσάδαεσ ἐπιχθονίαν ἀνθρώπων. à quo nihil discrepat Theocritus *Διοσκύροι.*

H Y N C E Q V I S, I L L V M] hunc equitè nobilem & victorem, videlicet Castorem: illum pugilem præstantissimum, nempe Pollucem, sic Saty. I. lib. 2. *Castor gaudet equis, ouo prognatus eodè pugnis.* & Hom. vt sup. diximus. *Kάστωρ ὃ ἵπποδάμων, καὶ Πύθω ἀγαθὸν Ἰολυδένεα.*

Q V O R V M S I M V L A L B A N A V T I S] id est, simulatq; Castoris & Pollucis sidus nautis apparuit, &c. quod amicum appellat Ode x. e. *Nec sidus atra nocte amicum appareat, propter eà quòd sit nautis salutare, periculùmque abesse significet.* & sup. Od. 3. lucida sidera nominat. *sic te diua potens Cypri, sic frater Helena lucida sidera, ventorumq; regat pater, &c.*

D E F L. S A X. A G I T A T V S H Y M. &c.] R tale est: illud Ode VI I I. lib. 4. *Clarum Tindaride sidus ab infimis Quisq; eripiunt æquoribus nautis.* sic & Hom. vel aliquis alius in carmine illo. εἰς Διοσκύρους: Αὐτήκε δ' ἀρχαλέον ἕμεων κατέπασσαν ἀέλλας, Κύματα δ' ἐξορῶσαν λευκῆς ἀλόσεσ τελάργεσσι. Νάυταις σηματού χαλά πο νεσφισοῖσι δὲ ἰδόντες Ἰήθησασ, παύσαντο δ' οἰύροιο πόνου. quorum versum hæc ferè sententia est: Statim autem fauorum ventorū procellas compresserunt, fluctus maris strauerunt, nautis signa lata laboris: illi autem vt viderunt, letati sunt, & finem metuendi ac laborandi fecerunt. & Pindarus Που. e. d. e. *εὐδῖαν δὲ μετὰ χημέριον ὄμρον τεὰν κατ' αὐθιῶσιν μαχηραμ ἔσαν.* Et Theocr. multo apertius, *Διοσκύροι: Ἄλλ' ἐμπης ἕμεῖς τε καὶ ἐκ βουθῆσ ἐλαλέε γαὰς Αὐτοῖσιν ναύταισι οἰόμενοι θανέσθασιν Ἀῖψα δ' ἀπολήθησαν ἀνεμοί, λιπὸσ δὲ δὲ γαλλιῶ Αμπέλαργεσ, νεφέλαι δὲ δέσπραμοι ἀλλυδῆσ ἄλλαι: Ἐκ δ' ἀρῆλοισι τ' ἐφαθησαν, ὄνων τ' ἀνὰ μέσον ἀμαυρῆ φάτην σημήνοισσι τοὺσ τρεῖσ πλόον εὐδῖα παύσα.* quorum versum hæc ferè sententia est. At tamen vos ex imo maris fundo naueis trahitis vnà cum ipsi nautis iamiam sese interituros putantibus. Statim autem quiescunt venti, oprata autem & nitida tranquillitas per totum mare permanat, nubes aliæ aliò dissipantur, vr̄æ sese aperunt, ac patrefaciunt, & asinorum præsepe obscurum, significat omnia ad nauigationem esse parata, atque expedita. *Defluit faxis, profluit de faxis,* Horatianum: de quo alibi.

C O N C I D V N T V E N T I,] tale illud Virgilianum putat esse Germanus Valens, *sic cumulus pelagi cecidit si. agor.* Æneid. 1.

E T M I N A X (Q V O D S I C V O L V E N T I] sic reperi scriptum in cod. Faërrni, Vrfin. & duob. Vatic. Donati autem liber habet, quia sic. Torn. nam sic: quæ idem valent.

R E C V M B I T] sternitur, exæquatur, sedatur, quiescit, eundè ἔτασι, σπρηνται.

R O M V L V M P O S T H O S P R I V S] qui plura de Romulo & Numa Pompilio scire vollet, legat Liuium lib. 1. & Plutarch. in Rom. Verum tamen hæc pauca ex Liuiò huc ascribam: *Ita duo deinceps reges alia via, ille bello, hic pace ciuitatem auxerunt: Romulus septem & triginta regnavit annos: Numa treis & quadraginta. Num valida, tum temperata & belli & pacis artibus erat ciuitas.*

A N S V P E R B O S T A R Q V I N I F A S C E I S] id est, an superbus Sext. Tarquinij Imperium. Alij existimant significari Iunium Brutum, quia (inquit) Tarquinio exacto, cùm statim L. Tarquinius se consulatu abdicasset, fasces penes vnum Brutum remanserunt, alij, vt Porphy. & Acron, Tarquinium Priscum: & superbus fasces interpretantur magnificos, gloriosos, & præstantes. sic sup. Od. XI. *Ætridas superbos dixit & infr. Od. XXV. Superbos triumphos.* & Od. 4. lib. 2. *pauimentum superbum.* & Virgil. Æneid. 6. d ij

A animamque superbam Vltoris Bruti.

AN CATONIS NOBILE LETHVM.] M. Tull. epist. ad Pap. Pactum, Ceteri quidem, Pompeius, Lentulus tunc, Scipio, Afranius sedē perierunt: at Cato praeclear. Plutarchus scribit, Catonē, cum audisset, Scipionem, Afranium, Iubam à C. Casfare deuictos esse, sese Vtica gladio percussisse, & cum filij interuentu prohibitus esset, vulnusq; curari captum esset, interea dum curaretur, vulnus obligatum rescidisse, atque ita animam efflasse. Laudat etiam offic. r. genus hoc mortis M. Tull. & Hor. Od. r. lib. 2. Et cum sita terrarum suba-

ta, Prater atrocem animum Catonis. REGVLVM] de Regulo lege Oden v. li. 3. & offic. lib. r. & 3. & orat. in Pisonem. quo loco ita de Regulo: Nec mihi ille M. Regulus, quem Karthaginenses rescitū palpebris illigatum in machina vigilando necauerunt, supplicio videtur affectus, &c. & pro Sextio: Tu mihi etiam M. Atilium Regulum commemoras, qui redire ipse Karthaginem sua voluntate ad supplicium, quam sine iis captiuis, à quibus ad senatum missus erat, Roma manere maluerit.

SCAVROS] Cūm Scaurorum in primis nobilis & clara virtus in rep. administranda extiterit, tūm singularis fuit M. Scauri grauitas & constantia, qui cūm accusaretur à Q. Vario Hispano, quod focios ad arma concitasset, ita causam egit suam. Q. Varius Hispanus M. Scaurum principem senatus arguit focios ad arma concitasse: M. Scaurus princeps senatus negat: testis nemo: utri vos quiritis credere debetis? quibus auditis absolutus est, hunc commemorat M. Tull. epist. lib. r. ad App. cuius principium est periuicunda: & lib. r. de orat. & in Bruto, & orat. pro Fonteio.

ANIMAE QVE MAGNE PRODIGVM PAVLLVM] qui animam, id est, vitam pro rep. profudit. Paullum igitur Aemilium significat, Terentij Varronis collegam: quibus consiliibus, ac ducibus maximā eladem ad Cannas accipit ab Annibale populus Ro. eo enim praelio caesa sunt XLV Romanorum millia cum Paulo Cōsule, & LXX senatoribus: xxx partim cōsularibus, partim pratoribus, partim adilitiis, vide Liuium lib. 22. Quod autem ad magnam animam attinet, magnorum virorum magnas animas esse credibile est. Itaque per magnas animas, magnarum animarum, seu magnorum animorum viros intelligere debemus.

FABRICIUM QVE] M. Tull. offic. 3. tradit, persequam quendam, qui à Pyrrho in castra Fabricij venerat, eique pollicitus erat, si praeiū sibi proposuisset, se, vt clam venisset, sic clam in Pyrrhi castra rediturum, & cum veneno necaturum, à Fabricio cum custodia ad Pyrrhum esse remissum. Plutarchus autem in Pyrrho scribit, epistolam à medico ad Fabricium esse missam, in qua promitteret se veneno regem necaturum, si sibi Romani sui facinoris praeium pollicerentur. Fabricium autem offensum hominis iniustitia, collega in eadem sententiā adducto, ad Pyr-

rhum litteras misisse, quibus eum moneret, vt sibi caueret. Plutarchi verba sunt haec: Ηκεν ανηρ εις το στρατοπεδον τω εως Φαβρικιου οτι φολη καμω, ην εγραψεν ο τω βασιλεως ιατρος επα γλαυκομυδνος ανωρησει τον Πυρρον, ει χαρις αυτω παρ εκεινων ομολορησειν λυσαντα τον πολωνον ακινδυνως. Ο δε Φαβρικιος δυχερνας τω εως την αδελφειαν τε ανθρωπος, και τον σωμαρχοντα δια της ομοιως επειμυσε γραμματα τω εως τον Πυρρον χυ παχος φυλακισαν τον κινδυνον κελειων. hunc eundem Fabricium scribit ibidem Plutarchus, aurum à Pyrrho oblatum accipere noluisset, & cūm die postero Pyrrhus iussisset elephantum (quod animalis genus numquam ille antea viderat) à Fabricij tergo, aulao interiecto collocari, deinde aulao sublato, elephantus ille supra Fabricij caput, immanem, atque horribilem vocem misisset, dixisse neque heri se ab auro esse corruptum, neque hodie à fera exterritum.

HVN C] Fabricium. ET INCOMTIS CVRIVM] M. Tull. scribit in Catone maiore, Curio ad focum sedēti magnum auri pondus cūm Samnites attulissent, ab eo repudiatus esse. non enim aurum habere praeclearum sibi videri dixit, sed eis, qui haberent aurum, imperare.

CAMILLVM] L. Furius Camillus, cūm ei dies à L. Apuleio tribuno p. dicta esset, in exsiliū sua voluntate abiit: eodem Roma à Gallis capta, absens & exsul consul creatus, Gallis in auro appendendo iam occupatis, cum exercitu interuenit, eosque sexto post Romam captā mēse, ex Italia expulit.

SÆVA PAVPERTAS] χαλεπη, ἀργαλήν: aspera, & perpeffu difficilis. sic χαλεπόπληα, seu itiam Latine reddidimus apud Arist. in libris de moribus, quos annis superioribus in lucem edidimus. Hesiodus paupertatem, κακήν appellat ἔργ. χ. ημ. Αλλά χαλεπὸν πένιν. idem ibide, ουλομυδνον θυμοφθόρον, sine coniunctione id est, perditam, seu pestiferam, & animi corruptricē. & item Theognis: θυμοφθόρον simpliciter. Horat. epist. 2. lib. 2. audacem. paupertas impulit audax, vt versus facerem. Plutarchus lib. περὶ φιλοσοφ. quanta sit paupertatis seuitia declarat his verbis: Οί μὲν γάρ πένιες οὐ τρέφουσι τέκνα φοβέμενοι, μὴ χεῖρον, ἢ αὐτοῖσιν, παραφέντα δολοσπορήσῃσι ἀπαίδευται, καὶ τῶν καλῶν πάντων ἐρθεῖα γίνονται. τὴν γὰρ πένειαν, ἐχέουσι ἢ γουμυδνοὶ κακὸν ἔργον. οὐ μὲν οὖν μεταδιδύουσι τέκνοις, ἀσπαστηνὸς χαλεπὸς καὶ μετὰ λυσοπίματος. id est, Nam pauperes, liberos à se procreatos non alunt, metuentes ne deterius quàm conuenit, educati, feruleum in modum humiles atque abiecti, & indocti, & rerum omnium honestarum expertes euadant. Paupertatem enim malorum omnium extremum arbitranes, à se impetrare non possunt, vt eam filiis suis impetrantur, tanquam morbum quendam seuum, grauem, ac difficilem, Hunc locum mihi indicauit Germ.

A Germ. Valens. T.VLIT] protulit, extulit. ET AVITVS APTO CVM IARE FVNDVS.] fundus non emtus, sed à maioriibus acceptus, cū domo non sumtuosius, nec magnificentiū, quàm fundi fructus ferrent, aut quàm fundum deceret, extructa.

CRESKIT OCCVLTQ VELVT, &c.] Hæc videntur esse ex Pindaro sumta, & imitata, vt indicauit mihi Scaliger, Nem. eid. η. Αὐξεται δ' ἀρετῶς, χλωραῖς ἔρποις ὡς ὅτε δένδρον ἀλωῖ, &c. id est, Crescit autem virtus, vt cūm arbor recentibus & viridibus herbas elicientibus roribus, surgit, &c.

FAMA MARCELLI] M. Claudium Marcellum significari vulgò existimant, qui Gallos Insubres Viridomaro corū duce superauit: qui Syracusas expugnauit: qui quinq; consul fuit: postremò qui cum collega speculari causa è castris egressus ab equitatu Annibalis circumuentus, & occisus est. Quem cūm interfectum esse audisset Annibal (vt scribit Plutarch. in eius vita) ipse ad locum, in quo exanimis iacebat, accurrit, mortuo diu assistit: staturam, & formā corporis diligenter & attentè considerauit, neque hoste tam infesto ac molesto sublato, aut vocem arrogantiorem misit, aut lætitiā immoderatam vultu significauit: sed mortis casum inopinatum miratus, anulum quidem ei de digito detraxit, corpus autem honorifico & insigni vestitu ornatum, comburendum curauit, cineresq; in vna argentea conditos, imposita etiam aurea corona, ad eius filium misit. De eodem M. Tull. lib. 4. accusat. cūm alia multa, tum hæc quoque valde honorifica cōmemorat. Nemo ferè vestriūm est, quin quemadmodum capta sint à M. Marcello Syracusas, sepe audierit, nonnūquam etiam in annalibus legerit. Conferre hanc pacem cum illo bello, huius pratoris aduentum cum illius imperatoris victoria, huius cohortem impuram cum illius exercitu iniuncto, huius libidines cum illius continentia: ab illo qui cepit, conditas: ab hoc, qui constitutas accepit, captas dicetis Syracusas. Ego M. Marcellum Octauiae filium significari puto: & ita Porph. de quo & Virgil. lib. 3.

D Tu Marcellus eris. & Paterculius poster. volumine. IVLIVM SIDVS] Iulium Cæsare in Deorum numerum relatum accipe. Creditū est enim stellam illam comatam, quæ nocteis septem fulsit, Cæsaris animum fuisse in cælum subuolantē, de qua sic Plutarch. Εφ' αὐτὴν γὰρ ἔβη ἡ σελήνη ἐπὶ μετὰ τὴν ἑξήσπερος σφαζὴν διασπορῆς μεγάλης κομῆτης. id est, visus est enim nocteis septem post Iulij Cæsaris eadem stella comata, illustris & magna. Virg. Mær. Ecce Dionæi processit Cæsaris astrum.

TV SECVNDO CÆSARE REGNES.] ita diuisum sit inter te, & Cæsarem Augustum mundi totius Imperium, vt tu in cælo regnes: Cæsar orbem terrarum & res humanas moderetur, & procuret.

ILLE, SEV PARTHOS] Parthos Augustus non domuit, sed pacem cum eis fecit. Illi enim signa militaria tūm ea, quæ Crassus, tūm ea, quæ Antonius amiserat, Augustus repositū reddiderunt. vide annad Od. x v. lib. 4.

LATIO IMMINENTIBS] Italia insidianteis, & malè cogitanteis. Virg. lib. r. ο. Ἐνεὶ muris iterum imminet hostis trāscentis Troia.

ORIENTIS ORÆ] sic habent cod. Iann. Faër. Vrsini, duo Vat. Torn. & Russard. Nicot. Cleric. EGERIT] duxerit, neque quicquam referet vtrum Augustus ipse de Parthis triūpharit, an eo vel imperante, & principatum obtinente, vel consule, vel auspice, alij Parthos in triumphum duxerint.

TE MINOR, &c.] quantumuis magnas res gesserit, æquo animo tamen, te inferior terrarum Imperium obtinebit: tu autem in cælo regnabis.

LATVM REGET] nonnulli veteres codices, & quidem non pauci, habent Latum.

ÆQVVS] æquo animo, vt Od. xxix. lib. 3. quod adest, memento Componere æquus.

TV GRAVI CVRRV QVATIES] tale illud est Ode xxxiii. huius libri. namque Diespiter Igni cornū nubiā diuidens Plerumque per purum tonanteis Egir equos, voluerimque currum.

AD LYDIAM.

Ode 13.

Dolet sibi Telephum anteponi.

CVM tu Lydia Telephi Cervicem roseam, cerea Telephi Laudas brachia: va, mecum Feruens difficili bile tumet icur. Tunc nec mens mihi, nec color Certa sede manent. humor & in genas Furtim labitur arguens, Quam lentis penitus macerer ignibus. Vror, seu tibi candidos Turparunt humeros immodicæ mero Rixa: siue puer furens Impresit memorem dente labris notam: Non, si me satis audias, Speres perpetuum, dulcia barbarè Ludentem oscula, quæ Venus Quinta parte sui nectaris imbuit. Felices ter, & amplius, Quos irrupta tenet copula, nec malis

A *Dimulsus querimonis, Suprema citius soluet amor die.*

C V M T V LYDIA] Hoc vnum est ex iis, quæ valde mordent, & vnum amatem, si amica vel illo audiente, riualem laudet, vel eo excluso, hunc inromittat, vel denique aliquam rem huic gratificetur, quam illi denegat. cuius rei elegans exemplū est id, quod in Eunuchō parasitus suadet militi: *Vbi nominabit Phœdriam, tu Pamphilam Continuo: si quando illa dicit, Phœdriam Intromittamus commissatum. tu Pamphilam Cantatum pronocemus, &c.*

CERVICEM ROSEAM] sic Virg. lib. 1. *En. Dixit auertens rosea ceruice refulsit.*

CEREA] vel solida, vel polita & sine rugis, vel flexibilia, vel candida, vel tenera, & ita pulchra, dudum fortasse à cereis imaginibus, quas habebant Romani veteres in atriiis.

BILE TYMETIBOVR] iecur, sedes est libidinis, non ira. Idque ita esse voluit ij, qui animi partes sua quasque in sede collocatas esse dicunt, vt Plato, quam sententiam sequitur & Horati^o alio loco, vt Ode 1. lib. 4. *Si torrens iecur quaris idaneum*: ad quem locum plura dicemus. cur igitur hoc loco dissidet à seipso, neque sibi constat? Poeta sunt liberiores, quam Philosophi, & maiore ex parte sequuntur sensum vulgi, & opinionem popularem. Et fortasse hac in re Archi-

Clochum imitatus est, vt aliis in rebus. cuius extrat hic versiculum apud Athen. lib. 3. *χολήν γάρ οὐδε ἔχεις ἐν ἡπατι.* sic Saty. 1. x. lib. 1. *meum iecur vtere bilis.* Germanus Valens putabat hoc etiam dici posse, ad κύων χολήδου, id est, fellis receptaculum, seu liencem, Horatium spectasse: qui sine dubio hepatis adiunctus est: & pro humoris copia, aut paucitate, intumescit, aut extenuatur, ac minuitur. Atque iccirco tumere bile iecur dixit Horatius: quemadmodum Homerus *ἰλιάδ. i.* mentem etiam prudentium ira intumescere dicit, his versibus, *Ἄλλ' ὅτε δὴ Μελέαρον ἔδου χόλος, ὅς τε καὶ ἄλλων Οἰδῶν ἐν ἤθεσσι νόον πιυχεύει περ φρονούντων. πῶ quod mens tumeat ira, sed quod fel, quod iecori proximum locatum est, vt sanguinem impurum, & biliosum exciperet, immoderata bilis copia dilatetur, ac turgescat. Virgilius quidem *En. octavo* perspicue iram in felle posuit, ibi. *Acida furis exarserat atro Felle dolor*: simulque quavis bilis sit natura ostendit, verbo, *exarserat.* At Homerus eodem lib. sub persona Achillis, cor, sedem esse iracundia videtur sentire. *Ἄλλὰ μοι οὐδὲνεται κραδίη χόλω,* &c. id est, vt M. Tull. verit. Tuscul. quæst. lib. 3. *Còrque meum penitus turgescit tristibus iris.* sic & Virg. lib. 6. *En. tumida ex ira tum corda residunt.**

TUNC NEC MENS MITHI] hæc sunt amoris indicia. quibus alia quædam adjicit Od. 1. lib. 4. *sed cur, heu, Ligurime cur Manat rara meas lacryma per genas? Cur facunda parum decoro Inter*

verba cadit lingua silentio? & Od. x. 1. epod. conuiviorum & paniter, in quibus amatem, & languor, & silentium Arguit, & latere petius imo spiritus. sed longè plura, eaque certiora eruditissima fœmina Sappho posuit in mollissimo illo, & politissimo carmine, quod Franciscus Portus Graecorum hominum, qui hodiè viuunt, mea quidem sententia, longè doctissimus, emendauit. *Ὡς ἴδον γὰρ σε, βραχέας μοι αὐδῆς. Οὐδὲν ἔτ' ἤχει: Ἄλλὰ χαμῶδ' ὀφθαλμοῖσ' ἐλάγ', αἰδὲ λειπὸν ἄσπινα ζεῶ πυρρὰ πῶδ' ἀδρόμακεν, Ομμάτωσιν δ' ἔδδ' ὄρημι, βομβεῦ- Σὺ δ' ἀκούσ' μοι: Καδδ' ἰδρῶς ψυχρῶς χέεται, πρόμος δὲ Πάσαν ἀίρει, χλωροτέρη δὲ ποίως Ἑμμί, περὶ ναυδ' ὀλίγης δέοισι Φόνομα ἀπνύς.* Quod totum expressit Catull. ad Lesbiam: nam simul te, Lesbiam, aspectu nihil est super me. *Lingua sed torpet, tenuis sub artus Flamma dimanat, fontis super te minuit aures, gemina integuntur lumina nocte. Plutarchus autem in Demetrio narrat, Erasistratum medicum ex his amoris affectibus, & indicibus non solum collegisse, ac deprehendisse Antiochi morbum, qui ex amore natus erat: sed etiam, cuius amore captus esset, cognouisse. Plutarchi verba sunt hæc: *τῆς δὲ στρατοῦ καὶ κατ' εὐνοίαν, καὶ μετὰ Ἐσσεύου φοιτήσεως πολλὰ κίσι, ἐγένετο τὰ τῆς Σαπφῆς ἐκείνα ἄδει αὐτὸν παῖτα φωνῆς ὄψι- χροίσι, ἐρύθημα πυρῶδες ἴσφρας ἄσπινα, ἰδρῶτες ὄψεις, ἀτάξια καὶ βομβῶδες ἐν τοῖς σφουγμοῖς, τέλος τῆς ψυχῆς τῆς κρατὸς ἠφροδῶδης ἀπορία, καὶ θάμβος, καὶ ἀλγίασις: id est, Stratonica autem (hæc erat Antiochi nouerca, quam ille amabat) & sola, & cum Seluco saepe ad Antiochum eunte, existebat in eo omnia illa, quæ Sappho ponit, amoris indicia: vocis compressio, & hæsitantia lingua: rubor igneus: oculi in terrâ defixi, sudores acres & celeres, inæqualitas, & perturbatio in pulsibus, ad extremum animo oppresso, & succumbente, cõsilij inopia, & stupor, & pallor. Simile illud est Simathe apud Theocritum Daphnidis amore captæ, cuiusque aspectu perturbatæ, & percussæ: *πᾶσα μ' ἐφόβησε χόλος πλέον, ἐκ δὲ μετὰ πῶ ἰδρῶς μευ το χύσειεν ἰσονοπίασιν ἔφρασι. Οὐδὲ π φωνῶσα δυνάμην, ἔδ' ὅσον ἐν ἰστρον Κνυζῶνται φωνεῦντα φίλων ποτὶ μίσητα τρενα. Ἄλλ' ἐπαγλυθὰ γὰρ δὲ καλὸν ἰδρῶτα πάντοθεν ἴσσε, quorū versum hæc ferè sententia est: tota quidem niue frigidior effecta sum: ex fronte autem sudor multus manabat roris australis instar. Neque quicquam eloqui, immo ne vocem quidem mittere poteram, ne tantam quidem quantam pueri dormientes ad matrem optatam quasi gannières, edere solent. sed obrigui toto corpore, & congelauit, vt glacies. Lucianus quoque in eo dialogo, qui *ζῶς τρυφῶδης* inscribitur, similia quædam profert: *τὰ σημεῖα γὰρ ταῦτα, οἱ σπυγαμοὶ καὶ τὰ δάκρυα, καὶ τὸ ἀλγεῖν εἶναι, οὐκ ἄλλως τὰ ἡ ἔρατος ὅβρι. & Apollonius lib. 3. argonaut. de Medea: *Ἐκ δ' ἀρα οἱ κραδίη σθηθῶν πέσει, ὁμματα δ' αὐτῶς Ἡ. λ. u.****

σα, d iij

A *σα, θερμὸν δὲ παρήιδας εἶλεν ἑρέυθος: Τὴν αἰά δ' ἔτ' ὀπίσσω, ἔτε τ' ἀσπασαίται ἀείρωι Εσθεν. ἄλλ' ὑπερβύτη πα γη ἰπῶδης.* quorum versum hæc ferè sententia est. Cor igitur ei ex præcordiis excidit, oculi caligarunt, rubor genas occupauit, genua neque in anticam, neque in posticam partem attollere poterat, sed proruis ei pedes obriguerunt. Ne Valerij Aeditui quidem poeta veteris versus, quos profert Aul. Gellius lib. 19. cap. 9. ab hoc loco, & hac sententia alieni sunt. *Dicere cum conor curam tibi Pamphila cordis, quid mi abs te quaram: verba labris abeunt: per pectus miserum manat subitò mihi sudor: si tacitus subidus, duplo i- deò pereò.*

B CERTA SEDE MANENT] sic cod. Don. Faër. duo Vatic. Tornes.

ARGVENS] indicans. Virg. Aeneid. 4. *Degeneres animos timor arguit.* & Hor. epist. ad Mæcen. 3. lib. 1. *Laudibus arguitur vini vinosus Homerus.* id est, eo ipso, quod Homerus multus est in vino laudando, indicat se vinosum fuisse.

QVAM LENTIS PENITVS MACERER] quanto sunt amoris flammæ languidiores, tanto & grauior morbus est, & longior. nam neque amans ita affectus cõualescere potest, nisi re adamata potiatur: neque vel metu, vel pudore deterritis, potiendi viam sibi expedire, neque languens interire.

MACERER] tabescam, liquefam, cõsumar: vt Od. xii. 1. epod. *me libertina nec vno Contenta Phryne macerat.* Lucret. lib. 3. *Procer, Macerat inuidia ante oculos illum esse potentem, &c.*

IMMODICAE MERO RIXAE] rixæ ob vinum ultra modum progredientes.

PVER FVRENS] ardens libidine, & ἐν τῇ συνόρα.

IMPRESSIT MEMOREM DENTE LABRIS] labra tibi momordit: quale est illud Catulli. *quem basabis? cui labella mordebis?* solent enim amantes inter basia & amplexus mutuo labella mordere ita acriter interdum, vt morsicularum notæ impressæ maneat. quod declarat & M. Tullius Ver. v. 1. 1. *hic scilicet est metuendum ne excitetur Verres, ne denudetur à peltore, ne cicatrices populus Rom. aspiciat ex mulierum morsu vestigia libidinis, atque nequitiæ.* Et Plautus in Pseud. *Teneris labellis molles morsicula papillarum horridularum.* & Lucret. lib. 4. *Quod petiere premunt arctè, faciuntque dolorem Corporis, & dentes illidunt saepe labellis.* & ibid. *Assigunt autè corpus, iunguntque salinas Oris, & inspirant pressantes dentibus ora Nequicquam, quoniam nil inde abraderè possunt.* & Tibull. lib. 1. eleg. v. 1. *Tunc succos, herbæque dedi, quæis linor abiret, quem facit impresso mutua dente Venus.* idem v. 1. 1. *Et dare anhelanti pugnantis humida linguæ oscula, & in collo figere dente notas.* eodè pertinet id, quod narrat Plutarchus, in Pomp. Floram meretricem cõmemorare solitam se è Pompeij complexu morsu expertem nunquam cessissè. ὡς ὄν τῷ ἀδελφῶς ἀπελθῆν ἐκείνῳ

συναπαυστα μὲν βίω. NON, SI ME SATIS AVDIAS] hæc pertinent ad alienandam à riuiali Lydiam, cùm dicit credibile non esse eum constantè in amore fore, qui barbarum in morem acriore morsu lardat oscula.

SPERES PERPETVVM] sume negationis particulam, non, è superiore versu, hoc modo. *Non speres perpetuum, &c.* id est, non debes sperare eum fore tibi amatorè perpetuum, qui, &c.

OSCVLA, QVÆ VENVS] id est, oscula, quæ rei Venereæ fructu cumulatur. quinque enim sunt amoris partes, seu gradus, seu lineæ: aspectus, collocutio, tactus, osculum, concubitus. Terent. Eunuch. *certè extrema linea amare haud nihil est.*

FELICES TER, ET AMPLIYS] τῆς μακαρες. Homer. ὀδυσσ. ε. vel τῆς ὀλβιοι.

QVOS IRRVPTA TENET] quorum coniunctio & concordia nullis dissidiis dirimi possit. irruptam copulam autem dixit, imitatus, vt mihi indicauit Germ. Valens, Homericum illud, *δυσκλὸν ἀρρηκλον,* id est, vinculum irruptum, sic Homerus *ἰλιάδ. ο. ἀρεῖ χειροῖ δὲ δυσκλὸν ἴλλε Χρῦσεον ἀρρηκλον.*

SVPREMA] vltima, vt epist. ad Torq. lib. 1. *supremo te sole domi Torquate manebo.* & Od. xviii. lib. 2. *ibimus, ibimus, vicumque precedes, supremum Carpere iter comites parati.* Catullus in carmine de Thetidis & Pelei nupt. *potius germanum amittere creni, Quam tibi fallaci superno in tempore deesse.* Varr. ex xii. tab. *solis occasus diei suprema tempus est.*

IN BRVTVM BELLVM ciuile reparantem. Ode 14.

O *Nauis, referent in mare te noui Fluctus, ð quid agis? fortiter occupa Portum. nōne vides, vt Nudum remigio latus, Et malus celeri saucius Africo, Antennæq; gemant, ac sine fumibus Vix durare carine Possint imperiosus Equor? non tibi sunt integra lintea: Non Dij, quos iterum pressa voces malo; Quamuis Pontica pinus, Siluæ filia nobilis Iactes & genus, & nomen inutile: Nil pietis timidus nauita puppibus*

d iij

A *Fidit, tu, nisi ventis
Debes ludibrium, caue.
Nuper sollicitum quæ mihi tædium,
Nunc desiderium, curâque non leuis,
Interfusa nitentis
Vites æquora Cycladas.*

O NAVIS, REFERENT IN MA-
R E] Quintilianus scribit perpetuâ in hac Ode esse allegoriam, & hoc rectè: tum navis nomine temp. significari: quod proximum non probant crudelitissimi viri, multâque hîc esse dicunt, quæ ad repub. accommodari non possint. sed videamus utrûm, quod Quintilianus scripsit, defendi possit, an sine controuersia sit damnandum. Primum igitur Cn. Pompeium Magnum aduersus Iul. Cæsarem: deinde Brutum & Cassium aduersus M. Antonium, & Octavianû: postremò Sex. Pompeium Magni filii aduersus Octavianum pro senatu, populôque Rom. id est, pro libertate ferro decerasse omnibus notum est. fuerunt igitur Pôpeius Magnus, Brutus, Cassius, Sex. Pompeius, & ceteri earundem partium, reip. scilicet & libertatis propugnatores, ac defensores: atq;, vt illis pugnantibus, de sua libertate dimicauit populus Rom. ita denictis ac superatis, resp. profligata, & ad vnius principatum, dominatûmque redacta est. Cum autè victa esset reip. causa Pompeio duce, & penes vnum Iulium Cæsarem omnis potestas esset: eo idibus Martiis à Bruto & Cassio, ceterisque coniuratis interfecto, visa est respub. respirasse. Nihil enim aliud agebant Brutus & Cassius, quàm vt populum Rom. nô solum tyranno, verum etiam tyrannide sublata, liber esset. Verùm ne his quidem ducibus suum ius recuperauerit: sed illi duobus præliis, in quibus interfuit Horatius, victi mortem sibi conciuerunt: & ita respub. primùm in trium, deinde in duorum, postremò in vnius potestatem venit. Successit his Sextus Pompeius. conatus est temp. toties iugulatam ac perditam, præsidisq; , atque ornamentis suis omnibus spoliatam restituere, atque in libertatem pristinam vindicare. Verùm de Sexto Pompeio fortasse nihil hîc dicere attinet. M. Brutus igitur victo, & mortuo Cassio, de libertate altero prælio decernere cogitat. dissuadet Horatius. Quid agis M. Brute, seu tu popule Romane, cuius te vindicem ac propugnatorem M. Brutus proficitur? nõne vides Cassio superato, & extincto, totque amplissimis, & clarissimis viris eadem belli calamitate consumtis tuas vires infirmas, & imbecillas esse? non vides te cum exercitum habeas mutilatum, parâque belli subsidia: cum ciuitates olim populi Rom. amicissimæ vel abs te sint alienatæ, vel ab aduersariis tuis occupatæ, atque oppressæ, vel denique metu percussæ, belli fortunam non satis tuò de inte-

gro tentare, neque posse aduersariorum tuorum vires, potentiamque sustinere? Nulla tibi res integra sunt, nulla propugnacula, non alia subsidia, non noua auxilia, non alia belli gerendi facultates suppetunt: ne Deos quidem villos habes tibi propitios, quos accepta clade iterum implorare possis. Neque verò est, quòd vel senatus, populique Rom. nobilitatem, vel tui generis antiquitatem, vel eorum, qui pro te propugnât, amplitudinem ac virtutem iactes, vel armorû pulchritudine, auròque glories. Quemadmodum enim nautis nihil profunt ad tutius nauigandû nauis fractæ, & conuassatæ pigmenta, a plustra, ceteraque ornamenta: sic neque debes tuæ nobilitati nimium considerare. Quare nisi te nauis bellorum ciuiliu calamitate funditus deleri, atque extingui: ne te toties præliorum periculo cõmittito, siue illa superiora, quæ hæctenus hac de re exposuimus, ad populum Rom. accommodetûr, siue ad Brutum: non videntur omnino absurda, aut inepta futura. Bruto tamen magis, quàm populo Rom. videntur conuenire. Quòd autè nonnulli malunt, hâc oden ad Sext. Pompeium pertinere, libertatis, Cassio & Bruto mortuis, defensores: planè ab iis dissentio. Ad hunc locû pertinent, quæ scribit Plutarch. in Bruto his verbis, Αλλ' ὡσαύτ' ἐν πλοίῳ πηδάλῃ συντεβέητος ἔπερα ἔβηλα σπασσομένου, καὶ σπασσομένου τῆν ἑπιχειροῦσιν, ὅσα ἐν ῥῆθι, ἀναγκασίᾳ δὲ μαχόμενοι σπας τῶν ῥεῖαν. Ἔπει Βρούτος εἰ δυνάμει τοσαύτῃ, καὶ μετ' ἄλλοις ἀράγμασιν, ὅσα ἔχων ἰσθροπόμῳτα σπρήνηρον, ἠναγκάσθη εἰς ἄστυ τοῖς παρούσιν, &c. Id est, quemadmodum in nauigio, clauo comminuto nautæ alia ligna affigere, atque adiungere conantur, non rectè quidem, sed necessitate coacti, & utilitati seruiētes: sic Brutus in tanto exercitu, & in rebus arduis, incertis, ac perturbatis, cum ducem parem non haberet, cogebatur eo vti, quod fors obtulerat. Omnino ad Bruti potius, quàm ad Sext. Pompej tempora videtur hæc Ode pertinere. Si quis autem nauis nomine temp. aut populum Rom. significari existimet, quod fecit Quintilianus, verba totius Ode fortasse non inuita sequetur. nam sic & M. Tull. nauis nomine temp. aut certè reip. partem significat epist. ad Q. Cornif. lib. 12. *Quamobrem, mi Quinte, confende nobiscum, & quidem ad puppim. Vna nauis est iam bonorum omnium: quam quidem nos damus operam vt rectam teneamus: vti nam prospero cursu: sed quicunque vēti erunt, ars nostra certè non deerit.* Sin Brutum malit: omnia magis quadrare videbuntur, vt multi existimant, sed Turnebus non item.

N Ò N N E V I D E S, V T] nõne vides Cassium interiisse? exercitum tuum accepta clade in Philippis imminutum & fractum esse: animos reliquorum militum metu percussos concidisse? N V D V M R E M I G I O] sic dixit Saty. 3. li. 2. *Nudus agris, nudus nummis.*

ET MALVS CELERI SAVCIVS] malus

A malus Africo saucius, id est, ab Africo perfractus. translatio est, sic Propertius de Ianua: *Nunc ego nocturnis potorum saucia rixis, pulcata indignis sepe queror manibus:* quem locû mihi indicauit Palsferatius: & præterea illum ex Liuij annal. lib. 37. *contemplatus Eudamum hosteis, claudas, mutilatisq; nauis veniulis trahentis.* idem paullo post: *Ipsius Eudamus multo ictibus vulnerata nauis erat.*

D V R A R E] perferre, & πορεύειν, κατερεῖν. hoc loco enim significat actionem. sed de hoc verbo alibi.

I M P E R I O S I V S A Q V O R] tempestatem, & fluctus belli ciuilis: vim & potentiam aduersariorum. Translatè autem dixit, imperiosum æquor. propriè Saty. v. lib. 2. *sed me Imperiosa trahit Proserpina.*

N O N D I I, Q V O S I T E R V M P R. v. m.] Veteres habebant in puppi nauis quoddam veluti larariû, in quo erant locati dij nauis præfides, custodes, & quasi tutelares, siue Apollo, siue Castor & Pollux, siue Minerva, seu quis alius deus. Helych. *παταμοὶ θεοὶ φοίνικας, ἔς ἑσῶσι καὶ τὰς ἀρῆνας τῶν νεῶν:* id est, Patæci dij Phœnices, quos ponunt in puppibus nauû. hic pertinet illud Persij, *iacet ipse in littore, & vnâ ingentes de puppe Dei.* appellabuntur dii illi, turela, & παράσημον τῶ πλοῖος: id est, in signe nauis.

Q V A M V S P O N T I C A P I N V S] quâvis generis nobilitate, & antiquitate glories, nilites tamen speciosis istis imaginibus nihilo sunt ad pugnadum alacriores, nihilòve pugnaciores. referri possunt hæc vel ad populi Rom. vel ad Bruti nobilitatem. sed hoc magis verbis conuenit, quàm aliter videtur. Ponticam pinum autem dixit, quia in Ponto magna copia materia est, vnde naues fiât. Catull. *vbi iste post fœlus, antea fuit Comata silua. nam Citorio in iugo loquente saepe sibilum edidit com.*

N I L P I C T I S T I M I D V S] nauis pictura illustrare solebant antiqui. Virg. Georg. 4. *Et circum pictis vehitur sua rura fœlis.* ποικίλας vnaς dicunt Græci: quem morem etiam nunc retinemus.

T V N I S I V E N T I S D E B E S L V D I B R I V M] id est, tu nisi vis tuarum fortunarum, D libertatis, vitæ naufragium facere, noli amplius tentare belli fortunâ. Virg. lib. 6. *Æneid. Ne turbata volent rapidis ludibria ventis.* Genus autem hoc loquendi, debes ludibrium ventis, pro eo, quod est, ludibrio ventis futura es, planè Græcum est. sic enim loquuntur illi, *ὀφλισχένειν γέλωσα,* id est, debere risum, quod Latini dicunt, ludibrio esse. & *ὀφλισχένειν δὴλευ,* condemnari. Plato in apolog. Socr. *Νῦν δὴ ἐγὼ μὲν ἄπειμι ἀφ' ὑμῶν θανάτῃ δὴλευ ὄφλων:* ἔτοι δὲ ὑπο τῆς ἀληθείας ὀφλιότες μοχθηρίαν καὶ ἀδύνατον. Idem in Sympos. *ἴνα μὴ γέλωσα ὄφλω.* Eurip. in Medea. *Καὶ τοι τὶ πύσχοι βέλουμε γέλωσα ὄφλω.* Εὐχρόδῳ μεθεῖσα τῶς ἐμῆς ἀσημίης; Idem I-

phig in Tauris: *μορῶν τ' ὀφλισάγει.* Demosth. E Philippica 1. *ἐξ ὧν ἀρχήν τε, καὶ ἀναδύσαν, καὶ πάντα τὰ ἀρχίζεσθαι ὀφλιότες ἀπ' ἡμῶν δημοσίαι.* iisdem ferè verbis vitur Olynth. secûda. Et Plutarch. in Bruto. *ὀφλισκαλον οὐδ' τὰς διχάς ἐρήμας.* Dionys. Halicarn. lib. 3. *ραμαί. ἀρχαῖοι πολλῶν ὀφείλοντες ἀρχίζεσθαι ἀπὸ τῶν.*

N V P E R S O L L I C I T U M] Tu respubli- ca, quæ cum te tribunus militum Bruto duce defendebam, mihi tædio fuisti: nunc autem me absentem desiderio afficis, ac maceras, curâque recuperandæ libertatis torques, vita scopulos, & angustias belli ciuilis: vel quod magis probant alij, tu Brute, qui mihi te duce rempublicam defendenti magno tædio fuisti: nunc autem &c. vt suprâ. Turnebus autem sic hûc locum explicat, P Me nuper istius reip. tædebar, & pigebat, & iniquo animo victores istos ferebam: nunc autem postquam periculû iteratur, ac renouatur: quod erat mihi tædio, nunc desiderio esse incipit: vt magnopere metuum, ne status reip. mutetur factò naufragio.

I N T E R V S A N I T E N T E I S V I T E S] Vites æquora effusa inter Cycladas: vites freta, & maris angustias naufragiis infestas, vnde te explicare non facile possis. Cycladas, in sulca sunt in mare Ægæo, quas Virgilius (sparsas appellat lib. 3. *Æneid. sparsasque per æquor Cycladas, & crebra legimus freta cõcita terris.* ad quem locum notat Seruius, sparsas dici, quia nullo cërto ordine constant: Cycladas autem appellari nõ à rotunditate, sed quòd longo ordine, longòque flexu eas circumire necesse sit, vel propter promuntoria, vel quia natura fert, vt concitiora sint maria terris vicina. Dionys. *Ἐπενν. Οὐ γὰρ τις κείνῳ ἐναλίγνια κύματα:* ὀφέλλει: id est, nullû mare fluctus attollit mari Ægæo simileis, aut aqualcis. Epigramm. Græc. lib. 4. *πᾶσα δάλασσα, ἴδασσα. τὶ νεκλάδασι; &c. interfusa nitentis positum pro sulca inter nitentis, vt dicemus ad Oden v 11. lib. 2.*

N E R E I V A T I C I N I V M
de ruina Troiæ. Ode 15. H

P A S T O R cum traheret per freta nauibus
Ideis Helenam perfidus hospitam:
Ingrato celereis obruit otio Ventos, vt caneret fera
Nereus fata. M A L A D V C I S A V I domum,
Quam multo repetet Græcia milite,
Coniurata tuas rumpere nuptias,

A *Et regnum Priami vetus.*
Eheu, quantus equis, quantus adest viris
Sudor? quanta mores funera Dardanae
Genit? iam galeam Pallas, & Aegida,
Currusque, & rabiem parat.
Nequicquam Veneris praesidio ferox,
Pectus caesariem: grataque feminis
Imbelli cithara carmina divides:
Nequicquam thalamo graueis
Hastas, & calami spicula Cnosij
 B *Vitabis strepitumque, & celerem sequi*
Aiacem, tamen, heu! serus adulteros
Crimeis puluere collimes.
Non Laertiaden, exitium tuae
Genit, non Pylum Nestora respicis?
Vrgent impauidi te Salaminij
Teucer, te Sthenelus sciens
Pugnae siue opus est imperitare equis,
Non auriga piger. Merionen quoque
Nosces, ecce furit te reperire atrox
Tydidis melior patre:
Quem tu, ceruus vti vallis in altera
 C *Visum parte lupum graminis immemor,*
Sublimi fugies mollis anhelitu,
Non hoc pollicitus tuae.
Iracunda diem proferet Ilio,
Matronisque Phrygum classis Achillei.
Post certas hiemes vret Achaicus
Ignis Iliacas domos.

mihī amor ita mentē occupavit, ne tum quidem cum te primū ē Lacedaemone raptam nauibus Troiam aduexi.
 INGRATO] non grato, molesto. cum ventorum naturae nihil sit accommodatius, atque opatius, quam flare, seu spirare, vt pote qui sint spiritus, otium illis esse molestissimū probabile est, *Ventos autem obruit otio*, id est, compressit, ne spirarent. NERVS] Vultus Ponti filius, à mendacio alienus, & verax, vt vult Hesiod. in Theog. Νηρέα δ' ἀψευδέα, καὶ ἀληθέα γένατο Πόντος. Idem Thetidis pater: & deus marinus. propter has causas hīc Nereus, nempe quia & deus marinus est, & minime mendax, fatā Troiana canit. Nam quamvis etiam alij dij & futura praesciant, & vera loquantur, tamen magis erat consentaneum & consonum, a deum marinum nauiganti Paridi vaticinari, quam quemvis alium.
 MALA AVI] ἀπαισία ἔρησι, malis auspiciis, vt Od. I. I. lib. 3. *Troia renascens alite lugubri* *Fortuna tristi clade iterabitur.* & Od. x. epod. *Mala soluta nauis exit alite.* contra Od. v. I. lib. 4. *potiore ductos Alite muros.* & Od. xv. I. epod. *secunda ratem occupare quid moramur alite?* sic Catull. in nuptias Iuliae: *bona cum bona Nubit alite virgo.* & Tibull. *Fulserit his nives Delium alitibus.* & Sophoc. in Oedip. Tyranno *ρηθι αἰσῶν, contra ἀπαίσοι ὄρητες.*
 FERA FATI] translatio est à feris animantibus. CONIVRATA TVAS RVMPERE] Eustathius in illum locū Homeri *ἰλ. β. Πῦρ δὲ συνήσειά τε, καὶ ὄρηα βήσεται ἡμῖν,* hac tradit ex Stefichoro. Cum Graecorū fortissimus, & praestantissimus quisque Helenam sibi vxorē expeteret tum propter generis splendorem, tum propter eximiam formam: pater Tyndareus, seu Tyndarus veritus ne vno delecto, & ceteris anteposito, alios sibi inimicos atque in senfos redderet: eos omnes ad iusiurandum adiecit, ei, cui filiam suam in matrimonium collocaret, ceteros opitulaturos, siqua in illum propter Helenam à quoquam inferretur iniuria. Quo iuraciurando ab omnibus dato, & accepto, Helenam Menelao despondit: ita non multo post tempore rapta Helena, principes Graecorum in societatem belli venerunt iurifurandi religione obstricti, Pausanias Laconic. tradit, post iusiurandum illud vitro, citroque datum, & acceptum, Tyndarum, eorum, quem eo ipso tempore mactauerat, in eundem locum deo dissiisse. errant autem qui hoc, *coniuurata*, ad sacramentum militiae referunt.
 RVMPERE NVPTIAS] diuimere, dissoluere. Idem verbum etiam pertinet ad versum, qui sequitur. *Et regnum Priami vetus.* valebit autē ibi, euertere, diruere.
 EHEV, QVANTVS EQVIVS] sic Hom. *ἰλιάδ. β. Ἰδρώσει μὲν τευ τελαμών ἀμφὶ σῆ- θεσι Λαπίδος ἀμφὶ βρότῳ, καὶ δ' ἔγγχει χεῖ- ρα καμῖται Ἰδρώσει δὲ τευ ἴππος εὐζῶον ἄρμα πτόμων.* in vtroque enim loco est *ἄρμα πτόμων*, in vtroque enim loco est *ἄρμα πτόμων*, in vtroque enim loco est *ἄρμα πτόμων*.

E
F
G
H

A *praeliorum, & cladis futurae.*
 QVANTA MOVES FVNERA] quantā cladem, quātas strages Troianis excitare paras? IAM GALEAM PALLAS] Pausanias Elia. i. in ornamentis, & donis Olympiacis numerat Palladis statuam galea, & Aegide armatā. his verbis, *Ἀθωῶ* (inquit) *ἔθηκε κρῆνος ὀπικει- μένη καὶ ἀγίδα ἐπὶ δαδουκίᾳ.* Hom. sic de Pallade *ἰλιάδ. ε. Ἀμφὶ δ' ἄμοισιν βάλειτ' ἀγίδα ἴσο- σαμβόεσσαν Δεινῆν, ἣν αἰεὶ μὲν πάντῃ φόβος ἐ- σπαθαύεται.* En δ' ἔρις ἐπὶ δ' ἀλκιμ, ἐπὶ δὲ κρυβέσ- σα ἰωκῆ. id est, Humeris autem Aegida fimbriatam humeris impostū, horribilem aspectū, & vndique terrore coronatam: In ea erat contentio, in ea vires, in ea persecutio, seu clamor bellicus. & *ἰλιάδ. β. μετό δὲ γλαυκῶπις Ἀθήνη* *Ἀργὸν ἔγγισ' ἐρήπιμον, ἀρηραον, ἀγῶνά τε.* id est, postea autē Pallas vultu horribili Aegida tenens valde honoratā, senij expertem, & immortalē. Non temerē autem Horatius in describenda praelij imagine Palladem appellat. Ei enim Dea, vt & Marti, rei militaris, & belli gerendi partes datae sunt. Itaque Iupiter apud Hom. *ἰλιάδ. ε.* Venerem ab omni studio, & munere rerum bellicarum remouens, eas res Marti & Palladi curae fore dicit. *Οὐ τοι τέκνον ἐμὸν δέδοται πολεμικὰ ἔργα. Ἀλλὰ σὺν ἴμερόντα μετέρχου ἔργα γάμοιο.* Ταῦτα δ' Ἀργίη βοῶ, καὶ Ἀθήνη πάντα μελήσει. Non tibi filia mea res bellicae datae sunt. At tu tracta & persequere res nuptiales, optabiles & amoris plenas. Hæc autem omnia marti celeri, & Mineræ curae erunt. Pindarus itē Pallada κῶμα ἐγγυχίβρομον vocat *ἰδ. ζ. ὄλυμπ* id est, hasta frementem, seu, si dicere licet, haltifremam.
 NEQVIVAM VENERIS] hoc ex Homeri *ἰλιάδ. γ. Οὐκ ἂν τοι χεῖρασιν κίτα- ρις, τὰ τε δ' ἄρ' Αφροδίτης, ἠτε κομῆν, ποτὲ εἶδος, ὅτ' ἐν κοίτησι μαγείης, id est, non tibi proficior, aut praesidio fuerit cithara, & Veneris munera, coma, forma, cum in terrā deiectus fuicris, & eodem libro Venus Paridē cum Menelao singulari certamine decertantē, iamiamque; pane victū, & campo subducit, ac liberat, & in thalamo odorato collocat. τὸν δ' ἐξήρπασ' Αφροδίτη Πείρα μάλ', ὅσπε θεός, ἐχάλυψε δ' ἐν ἦρι πολλῆν.*
 D *Καδδ' εἰς ἐν θαλάμῳ εὐώδει, κηῶντι.* aduerbium autem *nequicquam* vel cum nomine *ferox* coniungi potest hoc modo: *nequicquam praesidio Veneris ferox, id est, fretus, confusus, pectus Caesariem, vel (quod minus probō) cum verbo pectus: alterum, nequicquam autem, quod sequitur, cum verbo, vitabis, cohaerere omnino debet. non admodum huic dissimile est illud Virgil. *Æn. XII. de Ænēa. Longe illi Dea mater erit, quæ tūbe fugacem Fæminea regat.* Iam ferox, idem ferē valet, quod animosus, elatus, superbus: non, vt vulgus putat, crudelis, aut inhumana: idque exempla ex bonis auctoribus linguæ Latinæ declarabunt. Atque ab Horatio or-*

diamur. Od. xxxix. i. huius lib. de Alcaeo: *qui ferox bello, tamen inter arma, &c.* Od. xxxv. ciuid. *Ἐρβέσθ, γένεσθ, & Latium ferox.* & Od. xxv. i. ciuid. *Deliberata morte ferocior,* cuius loci explanationem suo loco legito: & Od. v. lib. 2. *currit enim ferox Atlas.* Od. I. I. lib. 3. *Partbos ferocis Peret eques metuendus hasta.* & I. I. *Roma ferox.* Od. I. I. lib. 4. *quandoque trahet ferocis Per sacrum clium merita decorus Fronde Sicambria.* & Od. I. I. I. ciuid. *nec imbellem feroces Progenerat aquila columbam.* & I. x. ciuid. *non ferox Hector, vel acer Deiphobus graueis exceptit ictus pro pudicis Coniugibus, puerisque primus.* & de Arte poet. *Sit Medea ferox, inuitaque.* M. Tull. Philipp. I. I. *Appellatus es de pecunia, quam pro domo, pro hortis, pro sectione debebas. Primum respondisti plane ferociter, & ne omnia videar contra te dicere, propemodum aqua, & iusta dicebas.* Idem Philipp. xxi. *sunt autem fortes illi quidem: sed propter memoriam rerum, quas gesserunt, pro populi Rom. libertate, & salute reip. nimis feroces, & ad suam vim omnia nostra consilia renocantes.* Idem ad Attic. lib. 10. *epist. indulget illi quidem suus pater semper: sed non facit indulgentia mendacem, aut auarum, aut non amantem suorum: ferocem fortasse, & arrogantē, & infestum facit.* Idem epist. ad M. Marcell. lib. 4. *sed miserrus nihil, quam ipsa victoria: que etiam si ad meliores venit, tamen eos ipsos ferociore, impotentioresque reddit.* Virg. *Æn. I. Bellum ingens geret Italia, populosque feroces contundet.* Idem lib. 4. *stat sonipes, ac frena ferox spumantia mandit.* Catull. de nupt. Thet. & Pel. *Morte ferox Thebesus,* id est, morte Minorauri elatus. T. Livius lib. 24. *legatisque Syracusanorum de cede stationis Rom. querentibus, ferociter responsum est.* Idem lib. I. *pistor accola eius loci nomine Cacus, ferox viribus, &c.* ibidem. *In eum hac gloriā cum globo ferocissimorum iuuenum Romulus imperum facit.* apud eundem: *ferox responsum, & ferociter respondere crebro leguntur.* Sallust. de bello Iugurth. *sed Hiempsil, qui minimus ex illis erat, natura ferox, & iam antea ignobilitatem Iugurtha despicens, &c.* Idem ibid. *ut ille, qui nunc sceleribus suis ferox, atque praclarum est, &c.* IMBELLI CITHARA] CARM. DIVIDES] non, distribues feminis, vt nonnulli explicant: sed grata feminis carmina distinet, apte, accomodatē, dispositē lyra canes: carmina aliis atque aliis nervis carptis ac percussis modulaberis. vt Prop. *Hæc ederas legit in thyrsois, hæc carmina nervis aptat.* IMBELLI CITHARA] minime ad bellum apta oriosis, & pacem colentibus conuenienti. Itaque, qui ad Achillem iratum missi sunt Ajax & Achilles, vt eū placent, & molliant, reperierunt eum cithara canentem. Hom. *ἰλ. I. I. τὸν δ' εὐρον φρένα περιπόδον φέρμασι λιγυρίη, &c.* Hor. ep. 7. lib. I. *sed vacuū Tibur placet, aut imbellem Tarētum.* CNOSSIT] Cretensis. Cnosia vrbs Crete, de qua Hom. *ὄδωσ. τ. Cretensem calaumum autem posuit propter Idomencum Cretensium ducem.* STRIPTVM QVY] pugnantiū: vt Tit. Li-

A
B
C
D

E
F
G
H

PASTOR] Paris, fuerat enim in monte Ida expositus propter Hecubæ somnium, & à pastore quodam educatus.
 HELENAM] sic habent cod. Iann. Tornef. & vnus Vatic. non vt vulg. *Helenen.*
 HOSPITAM] Paridem duce Venere Lacedaemone profectum esse, & à Menelao hospitio pethonorifico acceptum, eius vxori Helenæ incontinentius, quam hospitem decebat, oculos adiecit, eamque raptam in vrhem Phœnicia Sidonē primū, deinde Troiam aduexisse, cum alij complures tradunt, tum Hom. in terps scribit *Iliad. λ.* Apud Homerum autem sic loquitur Paris eo, quem dixi, *Iliad. libro. ε. γ. π. ὅποτε μὲν ὄδε ἔρας φρένα ἀμφεκέληεν, Οὐδ' ὅτε σε ἄρῳτερον Δαλεδάμονος ἐξ ἔρατεινῆς Ἐπλεον ἀρπάξας ἐν ποτιποταμοῖσι νέεσι.* quorū versuum hæc ferē sententia est: Numquam enim antea

A uius lib. 4.4. annalium. & ab xii. millibus propè clamorem, & strepitum pugnantium audiret.

CELEREM SEQVIT] genus loquendi à Græcis sumtum, Horatio vitatum, vt aliàs pluribus verbis ostendemus.

SERVS] serò, vt Od. xv. i. epod. Nec vespertinus circum gemit vrsus onile. & epist. ad Aug. Serus enim Græcis admouit acumina chartis.

CRINEIS PVLVERE COLLINES.] ocumbes, cades, mortuus trahêris. sic ferè Od. vi. lib. 4. posuitque collum in Pulvere Teucro. de quo genere dicemus ad Oden vi. i. lib. 2. quamquam qui puluere oblititi sunt, ac fordidi, non semper victi, aut cæsi intelliguntur. Sunt enim nonnulli Non indecoro puluere sordidi, vt Od. i. lib. 2.

B & Od. v. i. li. i. puluere Troico Nigrum Merionen. nisi forte intelligas mortuos quidem esse illos, sed eam mortem esse laudabilem, & gloriosam. Pindarus sanè perspicue hoc genere loquendi vtitur ad significadum animum in ipsa acie fortem & inuictum, corpusque ad omnia belli pericula, & vulnera excipienda promptum, ac paratum. sic enim Tiresias apud eum multo antè prædicit, crineis Hercules in illa Deorum & Gigantum pugna luto & puluere inquinatum iri. & γάρ οὐ ταν θεοὶ ἐν πεδίῳ φλέγγας γιγάντεσσι μάχην ἀπτάζωσι, μελέων ἄπο ριπῶσι κείνῃ φαιδιμαν γαῖα πεφύρσε δακρύοισιν, sed non mihi videtur tacendum, in cod. Tornef. ita legi: tamen, heu, serus adulteros Cultus puluere collines. quam scripturam tamen nufquam alibi repererim, damnare tamen non ausum. Verùm de ea iudicet lector emuncta naris.

EXITIUM T. G.] Quidam libri veteres habent exitium tua Geni. sic autem locutus est apud M. Tull. lib. i. de diuinatione nescio quis poeta vetus, fortasse Pacuuius. huc si tolleret, Eum esse exitium Troia, pestem Pergamo.

VRGENT] insequuntur.

TE SALAMINVS TEVCER, TE STHENELVS] discrepant hîc libri manu scripti & à vulgatis, & inter se. Nam cum vulgati omnes, quos quidè viderim, sic habeat, Teucerque, & Sthenelus, ego copulatione que in nullo manu scripto reperit. habent autem scripti alij hoc modo, Teucer, te Sthenelus sciens in his duo Vatic. Ian. Faër. Ruffard. Nicotiani. alij, Teucer, & Sthenelus: in his Vatic. vnus, & Tornef. neque est quod quemquam moueat syllaba posterior in nomine Teucer, breuis. sic enim sæpe alibi, vt, Perrupit Acheriua, &c. & Od. i. & Cæca timeat alimunde fata. & Od. x. i. i. lib. 2. & vltimo versus huius Od. Iguis Iliacos domos. ego hanc scripturam, vt simplicior, & vetiore olim secutus eram. Nunc alteram malo. vulgaram autem planè non probo.

SCIENS PVGNÆ] hoc epitheto sæpe vtitur Homerus, vt il. 6. Eγῆ Εχλωρ δλο φῶτε κατελάει, εὐ εἶδῶτε χάρμης. & eod. lib. Κρήτων, Ορσίλοχος τε, μάχης εὐ εἶδῶτε πάσης, & δ. πτολέμων εὐ εἶδῶς. & ibidem: Οὔ τις οἴσπεσαις ἔ-

βαλεν τῶζων εὐ εἶδῶς, sic infra Od. ix. lib. 3. Dulceis docta modos, & cithara sciens.

SIVE OPVS EST IMPERITARE] omissum alterum, siue, esset autem integra loquendi ratio hoc modo: & Sthenelus, siue pugnandum sit, pugnandi scientia instructus: siue equi moderandi, promississimum auriga. erat autè Sthenelus Diomedis comes. Hom. il. i. d. d. & e.

MERIONEN QVOQVE] Meriones Idomei comes. Homer. il. i. d. θ. καὶ ὀπάων Ἰδομενῆος Μηριόνης, ἀτάλατος Εὐραλίῳ ἀνδρῶν φόντη. & il. i. d. γ.

ECCE FVRIT TE REPERIRE ATROX] Vel fuit te reperire atrox: id est, fu- renter persequitur, vt te reperiat: vel atrox te reperire, id est, atrox in te reperiendo. nam vtrumque loquendi genus & à Græcis ductum, & Horatianum est. Præterea illud furit, videtur Horatius ex Homero expressisse il. i. d. ζ. ἀλλ' ὄδῃ λίλυ Μάγεται, ἔ δὲ τις οἱ δύναιται μῦθος ἰσοφαιρίζων. id est, At hic valde furit, neque ei quifquam par esse potest.

TYDIDES MELIOR PATRE] cum Agamemnon il. i. d. d. Græcia principes ad fortiter pugnandū cohortans, & alios, vt ignauos, obiurgans: alios laudans, vt strenuos, & acceis, & forteis, Diomedem ignauia argueret, dicens, patrem eius quidè Tydem, fortissimum & pugnacissimum fuisse: sed ex eo filii natum esse, oratione & lingua promptiorè, in pugna verò tardior, ac deterior: Diomedes pudore deteritus, regisque maiestatem reueritus, nihil respōdet: Sthenelus autem, eius comes & familiaris, pro se, & pro illo refert, se & Diomedem patribus esse meliores. Verba Hom. sunt hæc. Τοῖός ἐστι Τυδεὺς Αἰτάλορος, ἀλλὰ τῶν ἰδὼν Γέναιτο εἶο χέρεια μάχη, ἀγρηθὲ δὲ τ' ἀμείνω. &c. responsum autè Stheneli: ἡμῖς τοι πατέρων μὲν ἀμείνωνες εὐχόμεσθ' εἶναι. Idem Homerus ὀδυσ. β. ait paucos admodum filios patribus virtute pares esse, pluris deteriores, raros meliores. sic Hom. Πάυροι γάρ τοι παῖδες ὁμοιοι πατρὶ σέλονται. Οἱ πλεονες κακίως, πᾶυροι δὲ τε πατρὸς ἀμείνωνες. MELIOR] fortior, valentior, ἀμείνων, κρείστων, κέρρον, vt Od. v. i. lib. 3. ille misilibus melior sagittis. & epist. x. lib. i. Ceruus equum pugna melior communibus herbis Pellebat. sic Virgil. lib. 3. Georg. Deterior qui visus, εὐ, ne prodigus obfit, Dede neci: melior vacua sine regnet in aula. sic & Græci, vt declarant superiora exēpla ex Hom. & hoc ex Eurip. in Phœn. Επεὶ δὲ κρείστων τὸ κακὸν ἔστι τ' ἀχρῶν. Non me pigebit occasione oblata Plutarchi locum in Pyrrho corruptum in omnibus exemplaribus etiam manu scriptis, emendare, & explicare. Verba Plutarchi sunt hæc: εἰς δὲ τῶν παρόντων ὄνομα μανδρινίδης εἶπε τῇ φωνῇ λακωνικῶν, αἰ μὲν εὐστί τινα θεός, ἔδεν μὴ παθῶμεν, ἔ γάρ ἀδικούμεν ἀπὸ ἀθροστος, ἔσται καὶ πνευμαρῶν ἄλλος. Legendum ἔσται καὶ σεν κέρρον ἄλλος, id est, quidam ex iis, qui aderant, Mandri-

G

H

H

A Mandricida nomine, dixit Laconico sermone: si tu quidem Deus es, non metuius, ne quid abs te incommodi nobis accidat: non enim te iniuria afficimus: si homo es, existet etiam aliquis alius te melior. quam quidem emendatione cum ego olim Amiotton viro doctiss. qui nuper Plutarchi vitas in sermone Gallicum vertit, exposuissim, ita probauit, vt eam secutus sit.

QVEM TV, CERVVS VTI] quætu tu non aliter fugies, quam lupū ceruus. εἰκῶν. Aristoteles ceruum in timidis animantibus numerat. Tum Homerus timidos homines, & fugacis, cum ceruis comparare solet. il. χ. Ως οἱ περὶ χυῖ ἀστυπεφύσῳτες ἠστὲ γέβροι, &c. & Achilles Agamemnonem in iurgio dicit cerui cor habere, notus est versus ille Οἰνοβαρέες, κλυδὸς ὄμματ' ἔχων, κρηδίου δ' ἐλάφοιο, infra Od. 4. lib. 4. Cerui luporum præda rapacium sectantur ultro, quos opinus fallere, & effugere est triumphus.

SUBLIMI FVGIES MOLLIS ANHELITV] sublimem anhelitum accipio, eum, qui multo extrinsecus hausto aëre, & ita dilatatis, & diductis pulmonibus expiratur, & qui ex alto, imòque pectore ducitur: quod accidere solet in magno corporis labore, & longo cursu, vel grauiore aliqua animi cura. Virg. Georg. 3. Tum verò ardentes oculi, atque attractus ab alto spiritus.

NON HOC POLLICITVS TVÆ.] Helena. multa enim de te magnificè prædicaras. C quod quidem ei exprobat Helena il. i. d. γ. his verbis, ἢ μὲν δὴ ὀρίγγ' εὐχέο, &c. vel dic pollicitus χεῖρ' ἃ σιωπῶ μύθων. tuæ dixit, vt Od. xxv. Me tuo longas pereunte nocte, &c.

IRACVNDA DIEM PROFERET] diuturna illa & pænè implacabilis Achilles ira bellū Troianū producet, Troiaeq; expugnationem, & euersionem morabitur, ac retardabit. Hom. principio Iliad. Μῆνιν ἄειδα θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος. POST CERTAS HIEMES.] post annos nouem: anno decimo. quod item Chalcas auguratus fuerat ex passerum numero.

PALINODIA.

Ode 16.

Veniam petit à puella, quam iam bis læserat.

O Matre pulchra filia pulchrior, Quem criminosis cumq; voles, modū Pones iambis siue flamma, Siue mari libet Adriano. Non Dindyriene, non adytis quatit Mentem sacerdotum incola Pythius. Non Liber æquè: non acuta

Sic geminant Corybantes ara, Tristes vt ira: quas neque Noricus Deterret ensis, nec mare naufragum, Nec seuis ignis, nec tremendo Iupiter ipse ruens tumultu.

Fertur Prometheus addere principi Limo coactus particulam vndique Delectam, & insani leonis Vm stomacho apposuisse nostro.

Ira Thyesten exitio graui Strauere: & altis vrbibus vltima Stetere causa, cur perirent Funditus, imprimeretque muris Hostile aratrum exercitus insolens.

Compesce mentem: me quoque pectoris Tentauit in dulci iuuenta Fernor, & in celereis iambos Misit furentem. nunc ego mitibus Mutare quæro tristitia, dum mihi Fias recantatis amica Opprobriis, animūmque reddas.

QVEM CRIMINOSIS CVM QV E] G quemcumque. sic epist. i. ad Mæcenat. Quo me cumque rapit tempestus, &c. & sup. Od. i. x. Quem fors dierum cumque dabit.

PONES IAMBIS] sic loquitur Od. xv. lib. 3. Vxor pauperis Ibiçi Tandem nequitia pone modum tuae. sic enim legitur in nonnullis membranis manu scriptis, vbi libri vulg. habet, fige modū. IAMBIS] quos in te scripti, & edidi.

NON DINDYMENE] Cum studeat Horatius puellam offensam verbis maledictis, sibi placare: primūm permittit ei, vt versus de medio tollat, siue exurere velit, siue in mare deijcere: Deinde quia vult videri iratus scripsisse, ostendit quanta sit ira vis, quippe quæ vehementius commoueat hominum animos, quàm Cybele, H Apollo, Liber mentem sacerdotum: inter fratres implacabilis inimicitias cōcitet, vt beis funditus euerat. Postremò fatetur se ira impulsūm versus olim iambicos scripsisse, cum iuuenis esset: sed nunc ætatis maturitate mitigatum esse.

DINDYMENE] Cybele, Rheca. Dindymene autem à Dindymis, monte Phrygie: vt Berecynthia à Berecyntho, Pessinuntia à Pessinunte. Bonam Deam Romani appellabāt, cuius sacra oculis viri ne imprudentis quidem aspici fas erat. vide Catulli Galliambum.

ADYTIS] remotis & occultis templi, vt interpretatur Cæf. lib. 3. de bello ciuili. his verbis,

A Pergamique in oculis ac remotis templi, quò præter sacerdotes adire fas non est, quæ Græci ἀδύη appellat, tympana sonauerunt. Sic autem restitui hunc locum apud Casarem, ubi libri vulgati habent ac remotis tēplis ἀδύη (inquit Hesych.) ἀσήλων, ἢ τὸ Σπουδερὸν μέρος τῆς ἱερῆς. Id est, adytum, est spelunca, aut intima, & abstrusa pars templi.

M E N T E M S A C E R D O T Y M] sic Virgil. *Æn. v. 1.* mentem Sybillæ ab Apolline concitatam describit. *Non comæ mansere comæ, sed pectus anhelum, Et rabie fera cordatum, &c. M.* Tull. hanc concitationem mentis à quadam vi & potestate terræ effici solitâ esse putat. sic enim scribit de diuinat. lib. 1. *Potest autem vis illa terra, quæ*

B mentem Pythiæ diuino afflatu concitabat, enauisse vetustate.

I N C O L A P Y T H I V S] interpres Pindari, Pythia scribit à loco esse appellata: loco autem nomen fuisse Pythô. Iam Pythô tradit interpres Homeri fuisse urbem Phocidis. *Hom. δ. 250. θ. Πυθὸς ἐν ἠλαίῃ, ἢ ὑπέβη λαίην ἐδὸν Χρησίδου.* Idem *ἰλ. 1. Οὐδ' ὅσα λαίης οὐδὸς ἀφίπτορος εἶτος ἐέργει Φοίβης Ἀπόλλωνος Πυθὸς ἐνὶ πετρῆσσι.* id est, neque quàm multa saxum limen, seu solum Phœbi oracula reddentis continet in vrbe Pythone lapidosa. Incola igitur Pythius intelligitur Apollo, quod Pythô, vel Pythôna incolit, urbem sibi sacram. Est autem dicta vel *ὑπὸ τῆς πυθῆνης*, quod est scilicet, quarere: vel ab eo, quod oraculi custos draco ab Apolline sagittis confixus ibidem computruerit, quod Græci dicunt *πύθη θῆαι*. lege qua scripsimus ad illum locum, qui *Pythia cantat*, in epistola de arte poet. ad Pisones.

N O N L I B E R A Q V E] Iram Bacchi senserunt Pentheus & Lycurgus: sentit eius sacerdotes manades: experti sunt denique & Centauri. Virgil. *Georg. 2. Bacchus & ad culpam causas dedit, ille furentis Centauros leto domuit, Rhœcumq, Pholiumq, Et magno Hylæum Lapythiæ crateris minantem.*

C O R Y B A N T E S] Corybantes, Rheæ sacerdotes *ὑπὸ τῆς κρύβειν* dicti, propterea, quod cum Rheæ partum, partusq; dolores Saturnum filios suos deuorare solitum celare vellet, eos ad

D cam rem administratos, & adiuutores adhibebat: illi autem tympanorum pulsus, cymbalorum sonitu, cornuum, & tibiæ cantu partim Saturnum terrebant, partim Iouis vagientis, & Rheæ parturientis vocem auertebant. quod declarat & Callim. hymno in Iouem. *Οὐλα δὲ κρήνῆς γε δειλὸν ὄρησιον ὄρησιον Τεύχερα πεπληθυσίης, ἵνα κρονος ἕασιν ἠχῆν Ἀσπίδος εἰσαίτοι, καὶ μὴ σο κρήνῆς ὄρησιον.* Et Lucret. lib. 2. *Hic armata manus (Curetas nomine Graij Quos memorant Phrygios) inter se fortè catenas ludunt, in numerumque exsultant sanguine pleni, Terrificos capium quatientes numine cristas, Dicitas referunt Curetas: qui Iouis illum Vagitem in Creta quondam occultasse feruntur, Cum pueri circum puerum pernice chorea Armati in numerum*

E starent: pernice chorea Armati in numerum pulsarentibus ara, Ne saturnus enim malis mandaret adeptus, Eternumque daret matri sub pectore vulnus.

Legè & Strab. lib. 10. ubi multa de Curetibus, quos eisdem esse, atque Corybantas, ait. Idem Strabo eodem libro principii cuiusdam dithyrambi Pindari præfert, in quo Pindarus ritus sacrorum Bacchi apud Græcos, & cætemonias sacrorum matris Deorum, quæ fuit apud Phryges, communiōe quadam omnium rerum & similitudine inter se coniungere videtur: quod item facit Horat. *Od. x. v. 1. 1.* huius lib. *seu tene cum Berecynthio Cornu tympana.* sic Virg. *Æneid. 3. Hinc mater cultrix Cybeli, Corybantiaq, ara.* à Corybantibus manant apud Græcos verbū *κρυβαίνω*, quod valet Corybantum more insanire ac furere, diuino quodam spiritu afflati. Plato in Symposio: *Εγὼ γ' οὐκ ὄμνῶ ἀνδρες ἐμὴ μὲλλον κομῆθαι δόξεν μεθύειν, εἴπον ὁμοῖως ἀλλ' ὑμῖν οἶα δὴ πέποιθα αὐτὸς ὑπὸ τῶν τῶν λόγων, καὶ πάχων ἐπὶ κρήνῃ. ὅταν γὰρ ἀκούω, πολὺ μὲν μάλλον, ἢ τῶν Κορυβαίνωντων, ἢ τε καρδία σπινθῆρα, καὶ δάκρυα ἐκχέεται ὑπὸ τῶν λόγων τῶν τῶν.* id est, Ego igitur, viri, nisi vererer ne valde ebrius viderer, dixissem vobis iuratus quomodo ab istius verbis affectus sum, atque etiâ nunc afficiar. Cum enim audio, mihi multo magis, quàm Corybantū in morem insanientibus, & diuino quodam furore concitatis & cor saltit, & lacrymæ excutiuntur vi verborum. & in Idone: *καὶ οἱ μελοποιοὶ οἱ ἀγαθοὶ ὁσάτωσ, ὡσπερ οἱ Κορυβαίνωντες, ὅσα ἔμφροτες ὄντες ὀρχοῦνται.* id est, & boni poëtae, qui mele faciunt, similiter, vt diuino furore afflati, cum sana mente non sint, saltant. & ibid. *ὃ γὰρ τέχνη, ἢ ἐπιπένη δειλὸν ὁμῆρος λέγει, ἀ λέγει, ἀλλὰ θεοὶ μοῖρα, καὶ χεῖρα χροῖσας οἱ Κορυβαίνωντες ἐκείνῃ μῶν ἐμοῦ δάνονται τῆς μέλῃς ὄρεας, ὃ ἀ ἢ τῆς θεῆς, ἐξ ὅτῃ ἀ χεῖρα ὄνται.* id est, non enim arte, neque scientia de Homero loqueris, sed diuino quodam numine atque afflatu, quemadmodum qui diuino quodam furore sunt concitati, illud solum melos statim intelligunt, atque arripiunt, quod fit eius dei, cuius spiritu afflati sint.

Q V A S N E Q V E N O R I C V S D E T E R R E T E N S I S] significat, eum, qui iratus H est, neque ensis, neque vllum denique peticulum, aut cruciatū extimescere. Itaque rectè Ennius iram principium insaniam esse dixit: & Pindarus *ὄλυμπε, εἰδ. ζ. αἶ δὲ φρεσὶν παραχρῆ παρ' ἰπλαζαν καὶ σφόν.* id est, metis perturbaciones, etiam sapientem à recta via deduxerunt. Et Eurip. in Med. *Θυμὸς δὲ κρείστων τῶν ἐμῶν βελεωμάτων Ὅσπερ μεγίστων αἴτιος βροτοῖς κελών.* id est, ira autem meis consiliis potentior est: Quæ quidem hominibus magnorum malorum causas afferre solet. Noricus ensis à Noricis appellatus. sic *Od. x. v. 1. 1.* epod. *Modò ense pectus Norico recludere.*

F E R T V R P R O M E T H E V S] Hæc de particu

particulis vndique decerptis, & defectis, hominibus; illi primo adiunctis, apertissime & elegantissime ad Horatio sunt excogitata. nullus enim alius horū auctor extat, quod sciam: nisi quis hæc ad fabulam illam Platoniam referat, quæ est in Protogora: ubi scribit, cum Epimetheus in fingendis animalibus rationis expertibus omnes naturæ facultates cōsumsisset, & ita eum genus humanū fingendū esset, nihil, vnde instrueretur, atque ornaretur, superaret: Prometheū coactum esse sapientiam artificalem à Minerâ, ignem à Vulcano suffurari: Mercurium postea Iouis mandatu iustitiam & pudorem hominibus impertisse, vt ciuilem inter se societatem colere possent. huic igitur fabule hæc addit de suo Horatius. Ac fuit Prometheus Iapeti & Clymenæ filius, vt scribit Hesiodus in Theogon. vide sup. *Od. 1. 1. 1.* Faciunt autem Prometheus poëtae prouidum, sagacem, ac sapientem, idque à Theophrasto scriptū esse refert interpres Apollon. lib. 2. argonaut. itaque & nomen *ὑπὸ τῆς προνοίας*, vel *ὑπὸ τῆς προνοίας* collocutus est: contra Epimetheū eius fratrem, imprudentem, atque insipientem, & malo demum accepto, atque ex rerum euentu, quod expedit, quid non, intelligentem.

P R I N C I P I] primo. sic *Od. v. 1. 1. 3.* *Princeps Ælium carmen ad Italos Deduxisse modos.* & *Oda x. v. 1. 1.* eiusdē, *Qui Formidarum mœnia dicitur Princeps, &c.* sic Casar lib. 1. de bello Gall. *cuius legationis Numenius, & Perodolchus principem locum obtinebant.* idem ibid. *ea pars princeps pœnæ persoluit.* M. Tull. *Accus. lib. 2.* *Primum quod omnium nationū princeps Sicilia se ad amicitiam & fidem populi rō applicuit: prima omnium, id quod ornamento imperij est, prouincia est appellata.* & lib. 2. epist. ad Attic. *ego princeps in adiutoribus, ego secundus.*

L I M O] πηλῶ: quomodo nati sunt primi homines ex eorum sententia, quos hîc sequitur Horatius, lege Diodorum Siculum lib. 1. & Lucret. lib. 5. & Hesiod. interpres non longè à principio, huc pertinet illud Varronis, Eumenid. *Empedocles natos homines ex terra air, vti blitum.*

I N S A N I L E O N I S] iracundi, rabidi. tralatio est à ratione præditis. Lucretius lib. 3. de leonibus: *sed calidi plus est illis, quibus acris corda, trucidandæque mens faciliè effersit in ira: Quo genere in primis vis est violenta leonū, Pectora qui fremitu rum punit plerumque gementes, Nec capere irarum fluctus in pectore possunt.*

S T O M A C H O] hinc stomachum facere, & stomachari dicunt Latini, pro eo, quod est, iram commouere, & irasci.

I R A T H Y E S T E N] quamuis hæc sint omnibus nota ex tragicis poëtis: tamen M. Tullium ad hunc locum explicandum adhibeamus. sic igitur ille *Tufcul. 4.* *Ira verò quamdiu perturbat animum, dubitationē insaniam non habet: cuius impulsu exsistit etiam inter fratres tale iurgium. Quis tunc homo superauit unquam gentium impudentia? Quis autem malitia tæ nosti, quæ sequuntur, alterius enim*

versibus intorquentur inter fratres grauissima contumelia, vt facile appareat. Atrei filios esse, eius, qui meditatur penam in fratrem nouam. Maior mihi moles, maius miscendum malum, Quis illius acerbum cor contundam, & comprimam. Quæ igitur hæc erunt moles? Audi Thyesten ipsum. imp. Floratur frater, vt meos malis miser Mandem natos: corum apponit viscera. Quid est enim quò non progrediat iras eodem, quò furor, &c. ubi vulgò mendosè legitur manderem. eadem ferè reperitur in tertio libro de orat. ad Q. fratrem.

V L T I M A S T E T E R E C A V S A] vltimæ causæ sunt, quibus nullæ aliæ sunt propinquiores, verbum steterè autem significat eas esse certas, fixas, & pæne necessarias: vel vltimas causas eadem ratione dixit, qua supplicium vltimū, seu extremum dicimus, vt vltimas intelligamus causas, quæ exitum habeant, quæ non sint inanes. sic *Liuius lib. 7.* *ea vltima fuit causa, cum multa ante querimonia vltro citroque iactata essent, cur per fetiales rebus repetitis bellum Tiburti populo indiceretur.*

I M P R I M E R E T Q V E M V R I S] Caius iurifconsultus in pædectis iuris ciuilibis tit. de usufructu, ait Karthagini euerfæ aratrū impressum esse: eoque probare, & colligere solent iurifconsulti tum demum urbem aliquam esse desinisse, atque interiisse, cum in ea aratrum circumductum sit. Ad hanc rem pertinet locus ille *M. Tullij Philipp. 1. vt vexillum tolleres, vt aratrum circumduceres: cuius quidem vomere portā Capua pane perfrinxisti, vt florentis Colonia territorium minueretur.*

I N S O L E N S] victoria elatus. vt *Od. 16.* epod. *esse quiriini (Nefas videre) dissipat in solēs.* M. Tull. pro Marcell. *victoria natura est insolēs & superbæ.*

C O M P E S C E M E N T E M] Comprime animum. vt epist. ad Loll. lib. 1. *animū rege, qui nisi paret, Imperat: hunc frenis, hunc tu compefice catena.* *Od. 14. lib. 2.* *Tityōng, tristis Compefice vnda.*

M E Q V O Q V E P E C T O R I S] vitur exultatione ætatis, & perturbationis animi, quod in eam olim scripserit iambos.

N V N C E G O M I T I B V S M V T A R E] studeo tristem atque acerbam naturam meam lenire ac mitigare: studeo tristitia relinquere, mitia autem persequi, atque amplecti. hæc enim verbi mutare, vis est interduci: vt *Od. 19.* huius libri. *so craticum & domum mutare lorici Iberis Pollicitus meliora tendis.* & epist. ad Mæcen. 2. lib. 1. *nec Otia diuitiis Arabum liberrima muto.* sic Sallust. *Nemo nisi victor pæce bellum mutauit.* & Propert. lib. 3. *Durus, qui potuit lucro mutare pellam.* sic & verbū *ἀλλάττειν* apud Græcos nonnumquā. Eurip. in Hec. *λατῶσ' Ἀσπυ Εὐρύπτης θεράπαιναν, ἀλλὰ ξασ' ἀἰδὰ θαλάμῃς.* cōtra *Od. 34.* huius lib. *valet ima summis mutare.* & *Od. 1.* epod. *Pectusve Calabris ante sidus feruidum Lucana mutet pæcis.* sic *Od. 12. lib. 2.* *Nim tu, quæ tenuit diues Achæmenes, Permutare velis crine Lycymnia? & Od. 1. lib. 3.* *Cur velle permutare Sabina Diuitias operosiores? &c.*

e ij

A Od. 9. epod. *Punico lugubre mutavit sagum. & Ode prox. Velox amœnum saepe Lucretilem Mutat Lycaeo Faunus.* sciendum est autem, veteres mutandi verbo vfos esse pro eo, quod est, emere aut vendere. vt Saty. 4. lib. 1. *Hic mutat merces surgente à sole ad eum, quo Vesperina tepet regio.* cui simile est illud Virgil. Pollione: *nec nautica pinus Mutabit merces: omniū feret omnia tellus.* & Georg. 3. *quânis Milesia magno Velleram mutantur Tyrios incocta rubores.* & Horat. Serm. lib. 2. Saty. 7. *an hic peccat, sub noctem qui puer uam Furtina mutat strigili:* id est, emit. sed illud, quod est in principio primi libri Georg. *vestro si munere tellus Chaoniam pingui glandem mutauit arista:* simile est huic loco Horatiano. Catullus quoque mutari, videtur dixisse pro emi, in Asinium: *crede Pollioni Fratri, qui tua fuita vel talento Mutari velit.* Neque verò fit hoc temerè, veteres enim venditione & emtione nõ utebantur, sed permutatione: in qua res pro re, non pretium dabatur. qua de re lege Aristotelis lib. 5. de moribus, & pandectas iuris ciuilibis tit. de rerum permutatione. M. Tullius quoque (vt redeam ad id, quod initio dicebam) commutandi verbum in vtramque partem vsurpauit: vt pro Sextio, *vt cum patriæ caritate constantis gloriam commutaret:* id est, vt patriæ caritati constantiæ gloriam anteponeret: & in Cluentiana, *qui fidem suam ad perniciem innocentis pecunia commutarunt:* id est, qui fidem suâ pecunia vendiderunt. quod Greci dicunt ἀπικατιλλᾶξαιτο, vel κατιλλᾶξαιτο. Ex his, quid sit apud M. Tullium *permutare pecuniam,* & *pecuniæ permutatio,* intelligere licet. qua de re tamen dicemus alio loco.

DVM MIHI FIAS RECENTATIS AMICA] id est, vsque cò dum & ego stilo verso, isq; maledictis, quæ in re cõteci, obliteratis, ac tuis laudibus scriptis, tecum in gratiam redeã, & tu placata me tua à me alienatione exanimatum, recrees, & in spem erigas meliorem. ANIMVM QVE REDDAS.] sic loquitur Terent. And. reddidisti animum.

AD TYNDARIDEM.

Ode 17.

Inuitat eam in Lucretilem.

VELOX amœnum saepe Lucretilem Mutat Lycaeo Faunus: & igneam Defendit æstatem capellis Vsq; meis pluuuioſque ventos. Impune tutum per nemus arbutos Querunt latenteis, & thyma deuia Olentis vxores mariti: Nec virideis metuunt colubras,

Nec Martialeis hædilia lupos, Vt cumque dulci Tyndari fistula Valles, & Vsticæ cubantis Læuia personuere saxa.

Dij me tuentur: Diis pietas mea, Et Musa cordi est. hinc tibi copia Manabit ad plenum benigno Ruris honorum opulenta cornu.

Hic in reducta valle, canicula Vitabis æstus: & fide Teia Dices laboranteis in vno Penelopen, vitreadmque Circen.

Hic innocentis pocula Lesbij Duces sub vmbra: nec Semelæius Cum Marte confundet Thyoneus Prælia: nec metues proteruum Suspecta Cyrum, ne male dispari Incontinenteis iniiciat manus, Et scindat hærentem coronam Crimbus, inmeritãque vestem.

VELOX AMOENVM] id est, Faunus lacte ex monte Lycaeo in Lucretilem (qui mons est in Sabinis) demigrat. vide que annotauimus de verbo mutandi, ad Oden superiorem. Sed nõ est omittendum, Priscianum lib. 18. hunc locum ita explicare, Lucretilem mutat Lycaeo, id est, Lycaeam mutat Lucretilem. de Fauno autem, vide que supra ad Oden 4. annotauim.

DEFENDIT ÆSTATEM] id est, propulſat æstatem à capellis. sic Virg. Melibæo: *solstitium pecori defendite.* Plautus Rudente: *vt illas ferues, vim defendas, dum ego herum adduco meū.* M. Tull. in Catone maiore: *& nimios solis defendit ardores.* Idem pro Roscio Amer. *iniuriam nouo scelere cõstatam putant oportere defendi.* Idem offic. 3. *etenim si is, qui non defendit iniuriam, neque propulſat à suis cum potest, iniuste facit, &c.* Cæsar lib. 1. *de bello Gall. & quòd non bellum intulerit, sed defendit.* & Horat. Saty. 3. lib. 1. *& toga, qua defendere frigus, quamuis crassa, queat.*

PLUVIUSQVE VENTOS] ventos, qui pluuiam pariunt. epist. de arte poët. *aut pluuius describitur arcus.*

IMPUNE TUTVM, &c.] quidam libri veteres habent, *Impune totum per nemus, &c.*

DEVIÆ] quæ saepe à recta via, seu regione dectrant. paullo aliter dixit *deuium scortum* Od. x 1. lib. 2.

OLENTIS VXORES] hirci vxores, videlicet capellæ. *ἀουποι,* vt Saty. 3. lib. 2. *Bellina cognatos elisérin,* & Virgil. Melib. *Vir gregis ipse caper.*

A per. & Georg. 3. *quem legere ducem, & pecori dixere maritum.*

COLYBRAS] sic habent cod. 2. Vatic. & Faër. neque verò refert vtrum legamus, colubros, an colubras. vtrumque enim vsu receptum est. No nius.

Nec Martialeis hædilia lupos] nec hædorū septa, id est, greges metuūt lupos. hædilia autè pes est Ionicus pro choriambo. qui pedes tempore sunt inter se pares. sic Hom. ὀδυσ. δ. *Ἐὸς ἐγὼ αἰεὶ κείνα πολὺν βίον τον σινεΐ γείρω* Ἠλώων. & Cat. ad Cinnam: *Conſule Pompeio primum duo Cinna sedebant Mæchilia: facto cõſule nunc iterum, &c.* vbi anapæstus pro spondæo positus est. ductum est autè mæchilicè à mæcho, vt hædile ab hædo. Et puto, id ἔστι περὶ domum Luculli, cuius vxorem Clodiam, Clodij sororem, Clodius ipse adulterasse dictus est, vt scribit Plut. in Cæsare, & domum Lepidi, quem dolore perisſe, vxoris adulterio ex quadam epist. cognito, Pompeio primum cõſule, scribit Plutarchus in Põpeio, sed Auratus & apud Catullum, non mæchilia, sed mæchidia legèdum putat: & hic hædilei. hædulcos autem idem vult valere quod hædulcos. ego hædulia, malim legi, vt per hædulia intelligamus hædilia. Et verò liquidò confirmare possunt, in libris veteribus ferè omnibus scriptum esse hædilia.

VTCVMQVE] id est, quandocumque, seu vbiicumque. Nam, vt, quidem apud bonos scriptores valet interdum, vbi, qua parte, quo tempore, cum, simulatque. Catull. ad Fur. & Aurel. *Litrus ut longè resonante Eoa Tunditur vnda.* Idem ad Colonium: *Verum totius vt lacus, putidæq; puluidis, Liuidissima, maximeq; est profunda vorago.* id est, vbi. & ad Licinium: *vt conuenerat esse.* id est, simul vt, vel vbi. & Virgil. Aneid. 5. *cæſis vt forte inuencis Fusus humum, viridæſque super madefecerat herbas:* id est, vbi, seu quo loco. sic Terent. *ma ter conſequitur: iam vt limen exirem, ad genua accidit.* id est, cum limen exirem. Horat. Od. 3. epod. *Vt Argonautas præter omneis candidum Medea mirata est ducem, Perunxit hoc Iasonem.* & Saty. 9. *vt illi Nil respondebam, miserè cupis (inquit) abire.* M. Tull. offic. 3. *at ille, vt ingressus est, confestim gladiū deftrinxit.* addatur igitur particula, cumque, tantumdem valebit, aut etiam amplius. sic Ode 35. huius libri: *vt cumque mutata potentis Veste domos inimica linguis.* & Ode 4. libri quarti: *vt cumque descere mores, Deducorant bene nati culpa.* & Ode 17. libri 2. *ibimus, ibimus, vt cumque præcedes, supremum Carpere iter comites parati.* & Od. 17. epod. *vt cumque fortuna exſiliis puerpera.* & Ode 3. lib. 3. *vt cumque mecum vos eritis, libens Insanientem nauita Bosphorum Tentabo.* sic Terent. in Heautont. *sed noſtrum est intelligere vt cumque, atque vbi cumque opus sit, obſequi.* id est, quandocumque, & quocumque loco: & Plaut. in Epidico. *vt cumque in alto ventus est, Epidice, ex imo velum verſitur.*

AD PLENUM] ita loquitur Virg. Geor. 2. *Hinc ager ille malus, dulcèſque à fontibus vnda Ad plenum calcetur.*

BENIGNO CORNV.] pleno & largo cornu, vt in carmine ſaculari ad Deos: *apparètque beata pleno Copia cornu.* & epist. ad Iccium: *auræa fruges Italia pleno defudit copia cornu.* ordo est, hinc, id est, ex agro meo opulenta ruris honorū copia tibi manabit ad plenum, benigno cornu. ruris honores appellat ea omnia, quæ ruri nascuntur. benignus autem valet idem, quòd largus; liberalis, munificus: propriè, qui bonis & dignis largitur, interdum etiam qui indignis, tum apud M. Tull. tum apud hunc poëtam, & ceteros bonos latinitalis auctores: ex quo benignitas, quæ idem valet, quòd beneficentia & liberalitas. M.

DVLCI FISTVLA] fistula Panos scilicet, aut Fauni. Pan enim fistule inuètor. Virg. Alexi. *Pan primus calamos cera coniungere plureis Inſtituit: Pan curat oueis, ouiumque magiſtros.* Idem pharmacæut. *semper paſtorum ille audit amores, Panæque, qui primus calamos non paſſus inerteis.* Pan dicitur paſtorum est: atque iccirco monteis, siluas, valleis, & ſolitudines colit. Idem Virgil. ibidem. *Me cum etiam in siluis imitabere Pana canendo.* idem Georg. 2. *Fortunatus & ille, deos qui nouit agreſteis, Panæque, siluaniūque ſenem, Nymphæſque ſorores.* & Lucret. lib. 4. *Sex etiam aut ſeptem loca vidi redde-re voces, Pnam cum iãceres: ita colles collibus ipſis Verba repulſantes iterabant dicta referre.* Hæc loca capri pedes ſatyros, Nymphæſque tenere Finitimi ſingunt, & Faunos eſſe loquuntur: *Quorum nocturno ſtrepitu, ludòque iocanti Affirmant vulgò taciturnam ſilentia rumpi: Chordarumque ſonos fieri, dulcèſque quere-las, Tibia quas fundit digitis pulſata canentium: Et genus agricolūm late ſentiſcere cum Pan Pineæ ſemiſeri capitis velamina quaſſans, Pncō ſæpe labro calamos percurrit hiantens, Fiſtula ſilueſtrem ne ceſſet ſundere muſam.*

VSTICÆ CVBANTIS] montis in Sabinis: *cubantis,* leuiter decliuus, vt cubantis hominis ſpeciem præ ſe ferre videatur.

LÆVIA] læuia ſaxa, aſſiduo aquarum curſu attrita, & expolita. Virg. Georg. 2. *Nec rilia laues.* & ibid. *Tum laueis calamos, &c.* vide ſup. quæ annotauimus ad Oden 2.

PERSONVERE] propriè, & vſitate, id est, ſonitū acceptū reddidere: vel ſonitu cõplere fuerunt. sic Saty. 6. lib. 2. *ſimul domus atra Molofis Perſonuit canibus.* & M. Tull. ad Lept. lib. 6. *& ſi abeſt maturitas ætatis, iam tamen perſonare aureis eius huiſmodi vocibus non eſt inutile.* & pro Roſc. Amc-rino. *animi & aurium cauſa tot homines habet, vt quotidiano cantu vocum, & neruorum tota vicinitas perſonet.* alia huius verbi vis est, epist. 1. lib. 1. *Eſt mihi, purgatam crebro qui perſonet aurem.* sic Virg. Aen. 6. *Cerberus hæc ingens latratu regna trifurci perſonat.* & ibid. *Sed tum forte caua dum perſonat equora concha.*

HINC] ex mco fundo. AD PLENUM] ita loquitur Virg. Geor. 2. *Hinc ager ille malus, dulcèſque à fontibus vnda Ad plenum calcetur.*

BENIGNO CORNV.] pleno & largo cornu, vt in carmine ſaculari ad Deos: *apparètque beata pleno Copia cornu.* & epist. ad Iccium: *auræa fruges Italia pleno defudit copia cornu.* ordo est, hinc, id est, ex agro meo opulenta ruris honorū copia tibi manabit ad plenum, benigno cornu. ruris honores appellat ea omnia, quæ ruri nascuntur. benignus autem valet idem, quòd largus; liberalis, munificus: propriè, qui bonis & dignis largitur, interdum etiam qui indignis, tum apud M. Tull. tum apud hunc poëtam, & ceteros bonos latinitalis auctores: ex quo benignitas, quæ idem valet, quòd beneficentia & liberalitas. M.

A Tull. frumentaria. qui benignitate adducti per beneficium & gratiam civitatibus concesserunt, ut numeros pro frumento darent. & offic. i. videndum est, ne obste benignitas & is ipsi, quibus benignè videbitur fieri, & ceteris. Idem pro Deiotaro. Deiotarus dicere est solitus benignè sibi à populo Rom. esse factum, & c. iterum, frumentaria. ut ambitiosi homines, & benigni, cum plurius senatus estimasset, quam quanti esset annona, ex senatus estimatione, non ex annonae ratione soluisse. ibid. benignè ac liberaliter. orat. contra Rullum ad popul. Gracchorum benignitas. de orat. lib. 2. raro datur, ut possit liberalitatem ac benignitatem ab ambitu, atque largitione suingere. Terent. in Hecyra. nihil tibi apud me deseri patiar, quim, quod opus sit, benignè præbeatur. Plaut. Menæchm. Tanta ad narrandum argumentum est benignitas. T. Lilius lib. 9. prædæ erat largitor: & benignitatem per se gratiam comitate adiunabat. Horat. Od. 29. lib. 3. de fortuna. Nunc mihi, nunc alij benigna. & Od. 18. lib. 2. At fides, & ingeni benigna vena est. & Od. 1. epod. satis superque me benignitas tua. Ditavit. & Saty. 2. lib. 1. Quippe benignus erat: contra hic ne prodigus esse dicatur, metuens, inopi dare nolit amico, Frigus quo, duramque famem depellere possit. ibid. at hic sit, quæ res, quæ ratio suaderet, quaque modestè Mimusco esse licet, vellet bonus atq. benignus esse, daret quantum satis esset. & Saty. 3. lib. 2. vini, somnique benignus. & Od. 2. lib. 4. dabimusque Divis Turæ benignis. & Od. 17. epod. Egens benigna Tantalus semper dapis. & epist. ad Scævam lib. 1. si prodesse tuis, C pauloque benignius ipsum Te tractare voles. & epist. ad Mæcenat. secunda lib. 1. benigne, respondet. Festus vult esse compositum ex bono & gignendo. notissimum est proverbiū Αμαλθηϊκῆς κέρως: id est, capræ Amalthææ cornu: quo significatur omnium rerum vbertas & copia.

Hic in REDUCTA VALLE] vallem reductam appellat (opinor) quæ sinus quosdam flexuosos, & recessus habeat: in quibus quis à vêtis, & iniuria cæli tutus esse queat. sic Virgilius Georgic. 4. inq. sinus scindit sese vnda reductos. eadèmq. repetita sunt Æncid. 1. & Æncid. 6. In terea videt Æneas in valle reducta seclusum nemus. & Horat. Od. 2. epod. Aus in reducta valle mugientium Prospectat erranteis greges.

D CANICULÆ VITABIS ÆSTVS] Canicula nimios ardores vitabis. sed de Canicula dicemus nonnulla ad Od. 13. lib. 3. ibi, Te flagrantis atrox hora Canicula Nescit tangere. ET FIDE TEÏA] Lyræ Anacreontis Teij, id est, modis & cantibus, qui Anacreontis versibus sint pares, & similes. Anacreontis (vt scribit M. Tull. Tuscul. quæst. lib. 4.) tota pœsis est amatoria. de codè sic Paulinas Atticæ. Anacreontis Teij, qui maiore ex parte res amatorias scripsit, statua in arce Atheniensium prima post Saphonem locata est, eo habitu, & statu corporis, cuiusmodi credibile est esse hominis ebrij canentis. sed de Anacreonte plura dicemus ad Od. 14. lib. epod.

DICES LABORANTEIS IN VNO PENELOPEN] canes Penelope, & Circeam utramque vnus Vlyssis amore ardentem. Vlysses autem ex Penelope Telemachum, ex Circe Telegonum patricidam suscepisse traditum est.

VITREAM] vel splendidam instar vitri, & ita formosam: vel pellucidam, quales ab Epicuro Deos inductos esse scribit M. Tull. de diuinat. 2. his verbis: Deos enim ipsos iocandi causa induxit Epicurus pellucidos, & perslabiles, & c. quos alibi μωροζάμους appellat: vel marinam, quod magis probò. aqua enim, corpus est διαφανές, vt vitru. Atque iccirco aqua, vitrea dicitur: & color aquæ, vitreus, quasi pellucidus ac caruleus. Itaq. Nymphæ marinæ apud Virg. 4. Georg. vellera carpūt vitreo colore fucata. sic Virg. eam circum Milesia vellera Nymphæ Carpebant hyali saturo fucata colore. & Horat. pontum, vitreum appellat. lib. 4. Od. 2. vitreo daturus nomina ponto. iam caruleus, seu glaucus color diis & deabus marinis, & fluuiis tribuitur. idem Od. 13. epod. de Thyetide: nec mater domum Carula te reuehet. Virg. lib. 8. Æncid. de Tiberi. eum tenuis glaucio velabat amictu, Carbasus & crineis umbrosa regebat arundo. Idem 12. & quæ caruleus sunt nomina ponto. Idem quinto de Neptuno: Caruleo per summa leuis volat equora curru. Idem 8. extr. de Nilo: ex tota veste vocantè Caruleum in gremium alia ratione dixit famam, vitream Saty. 3. lib. 3. quem cepit vitrea fama. per vitream enim, fragilem significari voluit, vt famam popularem. Apud Varronem vitreum, pellucidum significat. Quorumdam vitree togæ ostentant tunica claus. Nonius in nomine vitreum.

Hic INNOCENTIS POCVLA] vinū Lesbium innocens appellat, id est, innoxium, quod, qui eo vtatur, nihil intemperanter, nihil iracundè, nihil furiosè agat: vel refer ad moderatum, ac temperatum eius vsum. quod idè tamen de ceteris vinis dici potest.

D V C E S] bibes, hauries. sic Plautus Amphit. eam ego, vt matre fuerat natum, vini eduxi meri: id est, ebibi, sic Horat. Od. 12. lib. 4. sed pressum C. ilibus ducere Liberum si gestis. & Od. 3. lib. 3. lucidas Inire sedes, ducere nectaris Succos. non dissimile est illud Od. 1. lib. 4. Illic plurimar naribus Duces thura. & verbum compositum obducere. Cicer. Tuscul. H. 1. de Theramene: qui cum coniectus in carcerem triginta iussu tyrannorum venenum, vt strens, obduxisset, reliquum sic è poculo eiecit, vt id resonaret. & ita quidam intelligèdum putant locum illū. 1. epist. lib. 1. ad Attic. qui sic inopes & ab amicis, & ab exiimatione sunt, vt mihi videatur non esse ἀδυνατον Curium obducere. i. vt non videatur esse ἀδυνατον æquo animo ferre etiā Curium competitorum. sic P. Victorius Florētinus explicat. tralatio ducta est à medicamentis liquidis, quæ ægri exorbere solent, vt conualescant. vnde nata sunt illa genera loquedi, exorbere & deourare molestiā.

N E C S E M E L E I V S C V M M A R T E] tun confundit Bacchus cum Marte prælia, cum à vino

A à vino & poculis, ad ferrum & arma venitur: vel cum vino simul, & ferro certatur, quale fuit Laphitharum, & Centaurorum conuiuium.

THYONEVS] sic dictus est Bacchus ἀπό τῆς θυόνης τῆς Σεμέλης. Nam Semelen Pindarus Thyonen appellat Πυθ. εἰδ. γ. ἀπὸρ λευκαλέω γὰρ ζωὸς πατὴρ ἦλυθεν ἐς λέχος ἰμερτὸν θυόνας. Verum Thyonen rursus dici voluit ἀπὸ τῆς θύων, quia Bacchus in choris concitatus feratur, & furat. Interp. Apollon. argon. τ. τῶ Σεμέλει θυόνη καλῶσιν, ἐπὶ δὲ Αἰχιδίος ἔγκυον αὐτῶ παρρησιόχαρον ἔσται, καὶ ἐν γὰρ Σοιδίλλω. id est Semelen, Thyonen nominant, quoniam Æschylus prægnantem, seu grauidam eam induxit, & diuino numine afflatam.

S V S P E C T A] tu suspecta Cyro, videlicet suspicanti alium abs te amari. NE MALÈ DISPARI] ne tibi tuo malo, dispari, vel miserè & valde dispari viribus, id est, inferiori, imbecilliori, & c. Alij sic: non respondentem in amore. vel coniunge, male, cum verbo injiciat, vt paulo post dicemus.

INICIAT MANVS] iniicere manus non est inferre, hoc enim semper cum vi intelligitur: illud autem etiam sine vi esse, & intelligi potest. vt M. Tull. pro Q. Roscio com. hic mihi veritas manum iniicit, & paulisper consistere, & commorari cogit. Et dominus apud Iuriconsultos, rei suæ manus iniicere dicitur, cum eam apud aliū possessorem repertam, apprehendit, & vendicat. ex quo manus iniectio apud eosdè. Patereculus lib. posteriore. secutus deinde est consularis C. Cæsaris, qui scribenti manum iniicit, & quamlibet festinarem in memorari cogit. hoc loco autem nomen, incontinentes, adiectū, videtur augere vim verbi. Quin mihi magis placet, quod Passeratius nuper mihi dixit in sermone, videri malè coniunctim esse intelligendum cum verbò injiciat: vt malè iniiciat intelligamus, immaniter, & sceleratè iniiciat, quam sententiam adiuvant hi Tibulli versus. Non ego te pulsare velim: sed venerit iste sis furor, optarim non habuisse manus. Idem. Ah, lapis est, feruntque, suam quicumque puellam verberat: è celo deripit ille deus. sic alibi malum pro scelerato & impio vsurpatur. Hor. Od. 12. lib. 4. quod malè barbaras Regum est vltæ libidines.

CORONAM] corollam è floribus. solebant enim vti coronis in conuiujs antiqui, quæ de re & supra diximus, & dicemus plura ad Od. 11. lib. 4. verum tamen etiam ex Lucretio, hoc intelligere licet lib. 3. Hoc etiā faciunt, vbi discubuerunt, et neque Pocula sepe homines, & innumbrant ora coronis. quod item declarat versus ille, quem citat Athen. lib. 3. ex Arcestrato. Αἰεὶ δὲ περὶ ἀνοισι καὶ παρὰ τῶν δούτων πυνχέει.

IMMERITAM QVE VESTEM] quæ nihil cõmeruit, quamobrem ab amante Cyro irato scindatur. Satyra. 3. lib. 2. Culpanitur frustra calami, immeritisque laborat Iratis natus paries diis atq. poetis. Virgil. moreto. Immeritoque furens dicit con-

uicia fumo. Terent. Adelph. Discidit vestem: re-sarcietur.

A D V A R V M.

Ode 18.

Vini potu moderato hilarari animum: immoderato, rixas excitari.

N V L L A M V A R E, sacra vite prius seueris arborem Circa mite solum Tiburis, & maenia Catili.

Siccis omnia nam dura Deus proposuit: neque Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines. Quis post vina grauem militiam, aut pauperiem crepat? Quis non te potius Bacche pater, teque decens Venus?

At, ne quis modici transiliat munera Liberi, Centauræa monet cum Lapithis rixa super mero

Debellata: monet Sithoniis non leuis Euius:

Cum fas, atque nefas exiguo sine libidine discernunt auidi. non ego te candide Bassareu

Inuitum quatiā: nec variis obsita frondibus

Sub diuum rapiam. seu tene cum Berrecinthio

Cornu tympana: quæ subsequitur cæcus amor sui,

Et tollens vacuum plus nimio gloria verticem, Arcanig, fides prodiga, perlucidior vitro.

N V L L A M V A R E S A C R A] hic versus ex Alcæo expressus est. Μῆδεν ἄλλο φουτώσης τῶν ἄνθρωπων δένδρον ἀμπετέλα.

MITE SOLVM] mite, quia vna in eo nara mites sunt, seu quia mites vvas effert. Virgil. Georgic. 1. Hec male tum miteis defendit Pampinus vvas. ab eodem mites vindemia dicta, lib. 2. extr. Mitis in apricis coquitur vindemia saxis.

C A T I L I] Virgilius geminat literam l. Tunc e iiii

A gemini s' atres Tiburtia limina linquunt, Fratris Tiburni dictam cognomine gentem, Catillusque, acceque Coras. sic Horat. inf. Od. 22. lib. 3. in nomine Apullicum geminat l.

S I C C I S] sobriis, vino nequaquam madidis. vt Od. 5. lib. 4. *dicimus integro Sicci manè die.* & epist. ad Mæcenat. 3. lib. 1. *forum, putealque Libonis Mandabo sicci, adimam cantare seueris.* & M. Tull. contra Rullum in Senatu, *Primum esse vobis consilia siccorum, an vinolentorum somnia videntur?* & Academ. quæst. lib. 4. *dormientium, & vinolentorum, & furiosorum visâ imbecilliora esse dicebas, quam vigilantium, siccorum, sanarum.* & Plaut. in Persa. *Iamdiu factum est, cum bibimus: nimis sicci somus.*

M O R D A C E S] sic curas edaceis appellat Ode 11. lib. 2. *dissipat Erius curas edaceis.* Græci γυοκόρης, & θυμοδάκεις, μελεδδωνας nominât, quasi membra rodentes, & animum mordenteis: & θυμαλγείς, & θυμοβόρης.

G R A V E M M I L I T. A V T P A V P E R. C R E P A T ?] id est, quis potus militia, aut paupertatis incommoda queritur? quis de militia & paupertate loquitur, vt oneribus grauibus, & nõ ferendis: duobus codicibus calamo scriptis reclamationibus, qui habent, *incerepat, crepat* excudendû curauit, vnum Vaticanum secutus, in quo scriptû est, *incerepat*, alia manu, vt facile appareat initio, *crepat*, scriptum fuisse. Præterea Nonius Marcellus docet, *crepare* hoc loco valere, queri, & dolere, citatque & hunc versum Horatij, & alterum Lucret. lib. 2. *Et crepat antiquum genus, vt pietate repletum Persæ facile angustis toleraret sinibus anu.* sed simpliciter dici potest, *crepare*, per translationem quandam sermonis, esse assidue aliqua de re loqui, sempèrque eam in ore habere. quemadmodum in epist. ad Mæcen. 2. lib. 1. *sulcos & vinea crepat meri,* & in epist. ad Pisones de arte. *Aut immunda crepent, ignominiosaque verba.* & Saty. 3. lib. 2. *si quid stertitini vcri crepat.* & ita verlus, qui deinceps sequitur, *quis non te potius,* &c. facillime poterit explicari, hoc modo, *Quis* post vina militiam, aut paupertatē habet in ore? quis non potius Bacchum, & Venerem crebris vsurpat vocibus, ac sermonibus? Tale est illud Theognidis: *Εἰ πτόμῃ πεινῆς θυμοφόρη ἔμελε δάγναι, Οὐδ' ἀνδρῶν ἐχθρῶν, οἱ με λέξῃσι κακῶς.* id est, si bibero, paupertatem animorum pestē non curo: neque inimicos & maleuolos homines, qui mihi maledicunt.

A T, N E Q V I S M O D I C I] At, ne quis supra modum bibat, monet Centaurorum, & Lapitharum pugna in poculis orta, & commissa, &c. sic Theognis, *Ὅς δ' αὖ ὑπερβάλλῃ πόσιος μέτρον, ὁδὲ ἐπὶ κείνος τῆς αὐτῆς γλώσσης καρτερός, ἔδδ' ἄνδρ'.* quorum versuum hæc ferè sententia est, *Qui* autem bibendi modum superarit, neque ille iam linguæ suæ, neque mentis compos est. idem, *Ἀφρονος ἀνδρὸς ὁμῶς, καὶ σφόδρονος οἶνος ὅταν δῆ Πίνῃ ὑπὲρ τὸ μέτρον, καὶ φονεῖνκε νόον.* id est, *Cum* vinum supra modum hau-

stum fuerit, stulti peræquè & intelligentis mentem leuem ac mobilem reddidit. citantur & hi versus ab Athen. lib. 2. *Πᾶσαι δ' ἐκ κραδίας ἀνίας ἀνδρῶν ἀλαπάξει Πινόμβρος καὶ μέτρον, ὑπὲρ μέτρον δὲ χερσαίον.* id est, Vinum modicè potum omnes ex animo molestias abigit, ac dissipat: sin immodicè hauriatur, malû est. huic pertinent & versus Anacreont. qui citantur item ab Athen. lib. 14. *Ὁὖ φίλος, ὃς κρατῆρι παράπλεον ὀνοποτάζων Νεῖκα, καὶ πολεμον διακρυβέντα λέγει. Ἄλλ' ὅστις, μυστῶν τε, καὶ ἀγλαὰ δῶρ. Ἀφροδίτης Συμμισηγῶν ἐρατῆς μνήσεται, εὐφροσύνης, ἰ. nõ est mihi gratius qui ex pleno crattere vinum immoderate hauriens contentiones & bellum lacrymosum narrat: sed qui mularum & Veneris munera temperans, & commiscens, nihil præter lætitiã, & hilaritatē in ore habet.*

C E N T A V R E A M O N E T C V M L A P I T H I S] Pithous Ixionis, & Dia filius, epulum nuptiale Centauris, vt sibi necessitudine cõiunctis, præbuit. Cum fugisset autem cum Marti sacrificare, Deum illi irritauit, sibi que inensum, atque inimicum reddidit. Ita Centauri plus nimio poti sibi ipsi temperare non potuerû, quin ingenio suo indulgentes Lapitharum vxoribus vinum inferre conaretur. Lapithæ autem hanc tam atrocem iniuriam, & contumeliam iniquo animo ferentes, ac propulsare volentes, magnas Centaurorû strages ediderû. Antinous apud Hom. *ἰλιάδ. φ. malus auctor quidem ille, sed tamē hac parte verus, deterrere Vlyssēm volens, ne arcum illum difficillimum ad insectendum, intendere conaretur: hanc Lapitharum & Centaurorum historiam profert, dicens, Vlyssēm immodico vini potu impulsam, & mente captum, vt illos, rem suis viribus imparem suscipere, ac tentare. Οἶνός σε τὸ ὄει μεληδῆς, ὃς τε καὶ ἄλλον Βλάπη, ὃς ἀν μὲν χερσὶν ἔλη, μὴδ' αἰσῖμα πῖνι. Οἶνος καὶ Κένταυρον ἀγαλλυτὸν Εὐρυπῶνα Λαοσὲν ἐν μεγάροις μεγαθύμους Περσέβοιο Εἰς Λαπίθας ἔλθον, ὃ δ' ἐπεὶ φρονεῖς ἄσασεν ὄνω.* &c. M. Tullius oratione in Pisōnem, consulum perperationem cum Lapitharum & Centaurorum conuiuio cõparat. sic ille, *quod quidem istius in illis reip. luctibus symposium, quasi aliquod Lapitharum aut Centaurorum conuiuium ferrebatur.* Centaurum Pindarus ex Ixione & nube Iunonis similitudinem gerente natum facit: eoque loco hanc Centaurorum & Lapitharum pugnam multis verbis persequitur interpres: quam in templo Thefei depictâ fuisse scribit Plutarchus in Theseo. lege & de eadem Hesiodi Apfidem.

R I X A S V P E R M E R O D E B E L L A T A .] rixa in conuiuio armis & ferro dijudicata. Verbo *debellandi* crebrò vtitur T. Liuius, sed impersonaliter, vt loquuntur Grammatici: & interdum absolutè.

M O N E T S I T H O N I S N O N L E V I S **E V I V S .**] monet & Bacchus, qui à Thracibus summa religione colitur: quem non contemnunt

A temnūt Thraces Lycurgi exitio docti, vel, quem sæpe sibi habent iratum, cum plus a quo poti, quicquid sibi liber, etiam licere putant.

S I T H O N I S] id est, Thracibus. Ode 26. lib. 3. *Memphim carentem Sithonia niue.* Euuium autem Bacchum esse appellatum à voce bacchantium ὄνω, cum sit notum, de ea re nõ dicã plura.

C V M F A S, A T Q V E N E F A S .] cum fas, & nefas non iure, nec ratione, nec honestate, sed sua libidine discernere, ac metiri volunt: quod cum fit, res inter se maximè dissimiles, ac contrariæ facillè miscentur, & confunduntur. Libido enim omnium rerum discrimen, ac delectû tollit, resq; maximè inter se dissimilatas, ac diuersas coniungit, & exæquat, necdû rãquã finis, ac terminus.

F A S, & N E F A S discernere, aut distinguere queat. **A V I D I**] libidine inflâmati. aliter *avidos nauatas* dixit Od. 28. huius lib. & saty. 3. lib. 2. *avidum heredem.* & *coniuuius avidos* saty. 5. lib. 1.

N O N E G O T E C A N D I D E .] candidè, liber, simplex, aperte, verax, sincere, Ode 11. epod. *candidum pauperis ingeniu.* & saty. 5. lib. 1. *animæ, quales, neq; cãdiiores Terra tulit.* & Ode 14. epod. *candidè Mæcenas.* & epist. 6. lib. 1. epist. *siquid nonisti rectius istis, Cãdiidm imperti, si nõ, bis vtere mecum.* **I N V I T V M Q V A T I A M .**] facta Bacchi maxima, occultissimãque religione contineri, reconditissimãque in eis mysteria subesse scribunt boni auctores. huius igitur loci ferè sententia est. te inuitum non commouebo, non te exagitabo.

C (nemo enim te laceffit impune) neque tua sacra pampinis inuoluta proferam in lucem, aut diuulgabo: neque res vllas arcanas, & reconditas enuntiabo, quod valet, non progrediar bibendo vsque ad ebrietatē. nam qui immoderatè bibût, & nimio vini potu sunt ebrii, res arcanas & reconditas ac tacendas enuntiare ac vulgare solēt. *inuitum* autem dixit, quia quamuis Bacchus non inuitus munera sua largiatur hominibus, inuitus tamen eos vino obrui, & ebrios fieri videt.

N E C V A R I I S O S S I T A .] id est, obdusta, operta. obferere enim hoc significat per translationem. Plautus in Trinummo. *hem, istic oportet obferi mores malos, si in obseruado possint interficier.* Orgia autem significat.

S V B D I V V M R A P I A M .] diuulgabo, aperiam. ordo, nec sub diuum rapiam tua sacra variis frondibus obducta.

S E V A T E N E C V M B E R E C I N T H I O .] diximus supra ad Oden 16. tympana, cymbala, cornua in sacris Cybeles, & Bacchi adhiberi solita, eadẽmque fere religione, & eodem ritu vtraque culta esse. qua de re, qui plura scire volent, legat Clementis Alexandrini *ερωματα*. Tu igitur Bacche tympana, & cornua tua, quæ impios ad insaniam adigunt, cõtine, & comprime: ne patere, me ad insaniam immoderato vini potu adigi, quemadmodû tuæ Bacche auditu tuo tympano, & Berecinthio cornu, furore præcipientes aguntur.

Q V A E S V B S E Q V I T V R C A C V S A M O R .] hi sunt vini intemperantius poti comites: cæcus amor sui, quem Græci φιλαυτίαν nominant: arrogantia, atque insolentia caput altius, quàm par est, attollens: linguæ incontinetia, seu lingua soluta, atque expedita ad res arcanas, fideique commissas, enuntiandas ac diuulgandas.

A R C A N I Q V E F I D E S P R O D I G A .] fides parum certa, & constans in tacendis consiliis occultis, atque arcanis: fides effusa in efferendis, & prodendis rebus tacendis. sic locutus est supra Ode 12. *animæ magna prodigum paullum.* & epistola secunda ad Mæcenatem lib. 1. *neque multa prodigus herba.*

P E R L V C I D I O R V I T R O .] idem dicit, quod iam satis significat: *fides perlucidior vitro:* id est, fides non cõtineas clausa consilia sibi commissa, sed ea omnibus aperiens, & indicans. aptissima autem vitri similitudine vsus est ad significandam eorum leuitatem, ac perfidiam, qui consilium aliquod occultum sibi commissum continere, & tegere non possunt. Quemadmodum enim vitri natura, quæ perlucida est, nihil earum rerum, quibus imponitur, occultare, aut tegere solet: immò eas perspicuas, & aspectabiles, omniumque oculis expositas relinquit: sic ingenia vana, & futilia, nihil rerum occultarum clausum habere possunt, sed eas non solum lingua, verum etiam fronte & vultu aperiant ac declarent. Ad hunc locû pertinet illud Ode 11. epod. *simul calentis inuerecundis Deus Arcana promorat loco.* & saty. 4. lib. 1. *Condita cum verax aperit præcordia Liber.*

DE GLYCERA

Ode 19.

Se illius amore vri.

M A T E R seu a Cupidinum, Thebanæq; iubet me Semela puer, Et lasciuia licentia

Finitis animum reddere amoribus.

Vrit me Glyceræ nitor

Splendentis Pario marmore purius:

Vrit grata proteruitas,

Et vultus nimium lubricus aspici.

In me tota ruens Venus

Cyprum deseruit: nec patitur Scythas,

Et versis animosum equis

Parthum dicere: nec que nil attingunt.

Hæc vinum mihi caspit em, bic

Verbenas pueri ponite, turæque

A *Bini cum patere meri.*

Maestata veniet lenior hostia.

MATER SÆVA CUPIDINVM] multos esse vni^o Veneris Cupidines ad nemine (quod sciam) traditum est. Philostratus autem multitudinem illam Cupidinum mala carpentium (ne quis forte miretur) Nympharum subolem esse dicit his verbis: *εί δε πληθος αὐτῶν* (inquit) *μη θαυμάσις. Νυμφῶν γάρ δι παίδες ἔσσι.* Quamobrem autem Lucianus dialogum quendam inscripserit, *Ερωτες*, ex eius dialogi lectione intelligi, quam à me doceri, malo. hic versus iteratur Od. 1. lib. 4.

B THEBANÆ QVÆ IVBET] Cadmus Rex Thebarum : eius filia Semele. Hesiod. in Theog. *Καδμείη δ' ἄρα οἱ Σιμέλει τέκε φαιδριον ἰδὸν Μιχθῆισ' ἐν φιλόττητι Διόνυσον πολυγυῖα.* id est, Cadmea autem peperit clarum filium Dionysium valde hilarum congressa cum Ioue. Iam Semelem complexu Iouis grauidam, & ad parientium viciniam, dolis Iunonis circumuentam, atq; inductam petiisse à Ioue, vt ea ad se specie, eoque habitu ventitaret, quo fuerat tum, cum primùm Iunonis nuptias expetuerat : Iouem autem, qui ei pollicitus erat, se, quicquid illa pereret, concessurum, in curru ad eam venisse cum fulgure, & fulmine, illamque metu exanimatam esse, vel (vt alij volunt) fulmine conflagrasse : Bacchum verò è flamma creptum, in Iouis femur coniectum, & insutum esse, docet Euripides in Bacchis. aliquot libri veteres habent *inbent*. paullo post omnes fere *semele* non vt vulg. *semeles*.

C FINITIS ANIMVM REDDERE AMORIBVS] id est, referre animum ad amores, quibus finem constitueram. aliter dictum est illud supra, *animumque reddas*, Od. 16.

SPLIDENTIS PARIO MARMORE] de Pario marmore sic Strabo lib. 10. *εί δε τῆ Παρίῳ ἢ Παρία λίθος λεγομένη ἀρίστη πέτρα τῶν μαρμαρογλυφίαν.* In Paro est Parius lapis, qui dicitur esse optimus ad marmoris calaturam.

D GRATA PROTERVITA] qui sunt exercitati in rebus amatoriis, dicunt ingenij ferocitatem, feruorem, & proteruitatem in puella, modestia, & pudore, & taciturnitate gratiorem esse. sic Od. 5. lib. 2. *Iam proterua Fronte peret Lala-ge mariuū.* Od. 25. huius libri. *iunenes proterui*. per translationem autem Od. 26. huius libri. *ventos proteruos* nominat. & Od. 16. epod. *proteruiū Africuū.*

LUBRICVS ASPICIT] lubricus ad aspiciendum, quem difficile fit ita constanter, & cōtinenter aspicere, vt Glyceræ complexum nō expectas. qui aspicientem percellere solet. & trahitio ducta est à via lubrica, in qua insistere, aut ingredi sine casu aliquo, vel prolapsione egrè quicquam potest. nonnulli sic: cuius splendorem oculi ferre non possunt. quod non displicet : alij vulturnum aspicit lubricum, politissimum, nitidissimū,

& pulcherrimum interpretatur. nihil praterca. E animaduertendum autem hoc loquendi genus *lubricus aspicit*, à Græcorum consuetudine ductū. de quo ad Od. 8. lib. 4. dicemus.

CYPRVM DESERVIT.] Cyprium, vbi religiosissimè colitur, & cuius est præfex, custos & domina, vt supra Od. 3. hoc loco autè studiosum adolescentem admonere volo de eo, quod tradit interpretes Homeri *ιλιάδ. e. cur* Venus Cypri dicatur, recentioribus hominibus non esse notum. Ait enim ille Cyprium dictam ab Homero, quasi *κυτόριον*, propterea quod sine Venere, id est, sine concubitu, & complexu venereo mulieres grauidæ non fiant. Induxit autem (inquit ille) & decepit Hesiodum, ceterosq; poetas Homero posterioribus, id, quod ait Homerus *ιλιάδ. θ. ή δ' ἄρα Κύπριον ἔλανε φιλομειδής Αφροδίτη.* ex illis verbis enim existimatur Venerem in Cyprio esse natam. sed eò (inquit) profecta est, quia ibi colitur. non cōtinuū autem si quis Deus aliquo in loco colitur, in eo quoque natus est. Ita nunquam ab Homero Apollinem Delium, aut Pythium esse appellatum, quamuis sciat Homerus vtroque in loco eum sanctissimè coli, & templaque ei religiosissima esse consecrata. Omnia autem ferè deorum epitheta apud Homer. vel ab animi affectibus, vel ab actionib^o, vel ab iis, quæ ad corpus pertinent, deducta sunt : vt *Ἀπόλλων ἑκατηβέλτης*, & *ἐκμβόλος* & *ἐκέρρος* : *γλαυκῶπις* Ἀθήνη. *λευκώλεος* Ἥρη. *ροδδάκτυλος* Ἥως. *λευκόςφυρος* Ἥβη. *νεφεληγερέτα* Ἑως. Ἀρης *βροτόλοιρος*. *Ποσειδῶν εὐοστῆαιος*, & *κλυοχῆτης*. id est. Apollo iaculator, & longe iaciens, & procul à se arcēs : Pallas glaucis oculis, seu horribili aspectu : Iuno candidis vlnis. Aurora roseis digitis : Hobe candidis talis, seu calcaneis. Iupiter nubiu congregator. Mars mortalium pestis ac pernicies. Neptunus terræ concussor, & glauca cæcario.

ET VERSIS ANIMOSVM EQVISPARTHVM] Parthos fugientes pugnatè traditum est: sic Ode 13. lib. 2. *Miles sagittas, & celere fugam Parthi: catenas Parthi, & Italū Robur.* repetendum verbum, perhorrescit *ἀποκωνίς*. & epistola ad August. lib. 2. *Ipse ego, qui nullus me affirmo scribere versus, inuenio Parthi mendacior.* de quo loco suo loco. Virg. Georg. 3. *Fidentemque fugam Parthum, versisq; sagittis.* Cicero ad Papir. Pætum, iocans. *Itaque obtemperare cogito præceptis tuis. hoc amplius, nauicularum habere aliquid in ora maritima. contra equitem Parthum negant vllam armaturam meliorem inueniri posse.* Quidam legūt hoc loco, *Nec versis*: quam scripturam quamuis nullam repererim, non improbo tamen. Sed receptam sequor. nam copulatio, *Et*, pertinet ad nomen *scythas*, non ad verbum *patitur*. sic Ode 12. lib. 2. *Nec scæus Lapithas, & nimū mero Hylaum.*

NEC, QVÆ NIHIL ATTINET] Venus non patitur me bella scribere, nec Scythas, nec alia id genus, quæ nihil ad amorē attinent. HIC

A HIC VIVVM MIHI CÆSPITEM] agreditur ad Venerem sacrificio placandam, vt facilius eius puellæ, cuius amore vitur, complexu potiat. viuis cæspes autè interdū aræ locū obtinet, maxime in rebus subitris, & longiorē morā non ferentibus, vt Od. 8. lib. 3. *positūque carbo in Cæspite vino.* Verbenarum quoque in sacrificiis vsus erat, & ad aras adhibebatur. Terent. in Andria. *ex ara sume verbenas.* & Od. 11. lib. 4. *ara castis vincta verbenis, sagmina* (inquit Festus) *vocantur verbenas, id est, herba pura, quia ex loco sancto arcescebantur à consule, pratorēve, legatis proficiscentibus ad sedes faciendum.* Quin etiam frondeis felicis, vt laurum, myrtum, oliuam, verbenas appellabant veteres, & his aras coronabant: Prærea tus adolebant, & vinum è patera libabant: quæ omnia hic enumerantur. Vium autem cæspitem intellige virentem : seu cuius herba adhuc viridis est, & terræ humore alitur. Contra Homerus. *ιλ. 11.* Flammam arctatam seu marcefactam esse dicit, quæ extincta est. *Ἀντὰρ ἐπεὶ καὶ τῶν ἐκείνῃ καὶ τῶν ἐμαρτυρῆν.*

MAESTATA HOSTIA] id est, postea quam maestata fuerit hostia. Scio aliter explicare Erasmus, & referre hoc in prouerbiorum numerū, lenior maestata hostia, pro homine facili & mansueto. sed errat. VENEIT.] Glyceræ.

C AD MAECENATEM.

Ode 20.

Inuitat eum ad conuiuium minimè sumtuosum.

VILE potabis modicis Sabinum Cantharis, Græca quod ego ipse testa

Conditum leui, datus in theatro

Cum tibi plausus,

Care Maecenas, eques : vt paterni

Fluminis ripæ, simul & iocosa

Redderet laudes tibi Vaticanæ

Montis imago.

Cæcubum, & prælo domitam Caleno

Tu bibes vnam, mea nec Falernæ

Temperant vites, neque Formiani

Pocula colles.

VILE SABINVM] vinum Sabinum, id est, non admodum magni pretij. epist. 12. lib. 1. Vilem amicorum annonam esse dicit, vbi quid deceat viris bonis. epist. 17. *omnium vile*. & 1. *Vilius argentum est auro.* Saty. 1. lib. 1. *vilem assem.* Sat. 11. lib. 2. *vilibus ouis.*

GRÆCA TESTA] cōdebant vinum in testis, id est amphoris, seu cadis fictilibus, antiquit quarum optimæ erant, quæ fingebantur in Græcia. propterea Græcam testam dixit. Græcanc autem vel Cumanam, vel Samiam intellige. huc pertinet illud Od. 14. lib. 3. *spartacum si qua potuit vagantem Fallere testa.* & Od. 21. *teu* (idem). *O nata mecum consulem amlio, &c.* Falluntur autem qui testam, dolium interpretatur, quamuis dolia, fictilia fuisse, non negem.

LEVI] leui à verbo lino, id est, picau, vel gypso obdusi. hinc relino. Ter. in Heaut. *releui dolia omnia, omneis serias.*

DATVS IN THEATRO CVM, &c.] Tempus notat. notum est autem, claros, & gratiosos, & bene de rep. meritis viros, nisi forte aliqua inuidia laborarent, à populo ludos spectantē solitos esse planū excipi : factiosos contrā, & inuidiosos, sibilis. M. Tull. pro Sextio. *In hunc confesum P. Sextius tribunus pl. cum ageret nihil aliud in eo magistratu, nisi meam causam, venit, ac se populo dedit, non plausus cupiditate : sed vt ipsi inimici nostri voluntatem vniversi populi viderent. Venit (vt scitis) ad columnam Meni. im. tantus est ex omnibus spectaculis vsque à Capitolio, tantus ex fori cancellis plausus excitatus, vt nunquam maior consensio, aut apertior populi Regm. vniversi fuisse vlla in causa diceretur. ad quem morem referendum est illud Saty. 1. lib. 1. *populus me sibilat : at mihi plaudo Ipse domi simulac nummos contemplet in arca.**

VT PATERNI FLVMINIS.] Etruscus G fluminis, id est, Tiberis: Maecenas enim Etruscus erat origine, & à regibus Etruscis prognatus, vt diximus supra ad Oden primam, *Maecenas atavis editæ Regibus* : quod & Prop. docet. lib. 3. *Maecenas eques Etrusco de sanguine Regum.* Tiberis autem ab Etruria fluit.

IOCOSA IMAGO] echo, vt sup. Od. 12.

CÆCVBVM] Vinum subintell. Vinum Cæcubum etiam ab Athenæo commendatur lib. 1. his verbis: *ἐν γὰρ δὲ καὶ ὁ χαμῆς βῶς, πληκτικῶς, εὐπνοῦς, παλαῖς τῶν δε μετὰ κινὰν ἔτη.* i. generosum autem est Cæcubum, sensum pungēs, ac feriens, vehemēs. colligit autem verustatē post aliquam multos annos. scriptum est etiā in nonnullis codicib. Cæcubam, vt pertineat ad no- H men, vnam.

ET PRÆLO DOMITAM CALENO.] de vino Caleno idē Athen. cod. lib. 6. *Καλιῶδες, καὶ φῶς, τῆ φαλέρνου εὐφραχωτέρως.* id est, vini Calenum, ventriculo vtilius, quàm Falernū. Od. 31. huius lib. *Præmāt Calena falce, quibus dedit Fortuna vitem.* Calenum autem à Calibus dictum, quod deducta est Colonia à Romanis, vt scribit Paterculus lib. 1.

MEANEC FALERNÆ TEMPERANT.] nec Falernæ vites, nec Formiani colles mea pocula temperant: id est, pocula mea non sunt temperata vino Falerno, neque Formiano. lege quæ annot. ad Od. 8. sup.

A INDIANAM, ET Apollinem. Ode 21.

Saculare Carmen,

DIANAM tenera dicite virgines: Intonsum, pueri, dicite Cynthium, Latonamque supremo Dilectam penitus Ioui.

Vos letam fluiuis, & nemorum coma, Quacumque aut gelido prominet Algido,

B Nigris aut Erymanthi Siluis, aut viridis Cragi:

Vos Tempe totidem tollite laudibus, Natalamque, mares, Delon Apollinis, Insignemque pharetra, Fraternalque humerum lyra.

Hic bellū lacrymosum, hic miserā famem, Pestemq; a populo, & principe Cesare in Persas, atque Britannos Vestra motus ager prece.

DIANAM] carmen est saculare Διοτιόπειοι: id est, comparatum ad mala impendētia, seu alicui timenda, auertēda: ad Apollinem & Dianam. Hi autem dij offensi & irati, horribiles & formidolosi sunt. exanimant enim & interimunt: Exemplo est Niobe, cuius liberos mares quidem Apollo, feminas autē interfecit Diana. Hom. ὄδυσ. ο. Ελθὼν ἀργυρότοχος Ἀπόλλων Ἀρπέμυδι ξυῶ. Οἷς ἀγανοῖς βελέεσσι κατέκτανε. Praterea Apollo, qui idem Phæbus est, & sol, annum metitur: Diana, quæ cadē est luna, menstruum spatium conficit. & ita hi dij temporum omnium æternitatem regunt & continent. Hoc igitur carmine puellæ Dianam, pueri mares Apollinem placare ab Horatio iubentur, vt bello composito, & sedato, pacem atque otium: fame discussa, & profligata, frugum vbertatem & rerum omnium copiam: peste depulsa, cæli salubritatem, & corporum valetudinem populo Rom. imperrent. Denique si cui huius carminis sententia videbitur obscurior, legat aliud carmen saculare, quod est post epod. Confirmo, illius carminis lectionem multum ad hoc, lucis allaturā. Verum non est omittendum, Apollinem apud Homerum semper fauere Troianis. Itaque Paris sagittam in Achillis eam corporis partem, quæ vulnerabilis esset, direxit. Virg. lib. Ænci. 6. princip. Phæbe grauius Troia semper miserate labores, Dardana qui Paridis direxisti tela, manusq; Corporis in Æacida. Merito igitur orant cum Romanis, qui ab Ænēa orti sunt.

INTONSVM] ἀπεροτόμων. Od. 15. epod. E Intonsaque agitaret Apollinis aura capillos. Tibull. lib. 3. Annue, sic tibi sint intonsi Phæbe capilli.

LATONAMQUE SUPREMO.] Hestodus Latonam quartam numerat Deam, cum qua Iuppiter Titanibus deuictis, regnōq; pacato, concubuerit. Δητὸ δ' Ἀπόλλωνα, καὶ Ἀρτέμιον ἰοχέουρον Ἰμερόβητα γόνον πέρι πάντων Ἑραιῶνων Γείνατ' ἀπ' Αἰγυόχοιο Διὸς φιλότρητι μυγέισα.

VOS LETAM FLVIVIS, ET NEMORVM.] id est, vos virgines dicite Dianam letam fluiuis, &c. id est, quæ fluiuis delectatur, & arborum frondibus. coma autē lego, non comam, veterum codicum auctoritatem secutus, duorum Vatican. Iannoct. Vrsini, Faër. Tornef. Nicotian.

NEMORVM COMA.] arborum frondibus, vt Od. 3. lib. 4. Et spissa nemorum coma. & Od. 7. F redeunt iam gramina campis, Arboribusq; coma. & Catull. de fufelo: nam Cytorio in iugo loquente sepe sibilum edidit coma.

ALGIDO.] Algidum (inquit Strabo) πολίχγιον, id est, vrbs parua est inter Tusculum, & montem Albanum: & mons eiusdem nominis. vide Oden 4. lib. 4. & 23. lib. 3.

ERIMANTHI.] Erimanthus Arcadiæ fluiuis, vt scribit Mela, & mons eiusdem nominis.

CRAGI.] seu Cragi: nihil refert. est autem Cragus (inquit Strabo 14. lib.) mons, & oppidum in Lycia.

VOS] mares, quod sequitur versu proximo.

TEMPE] Tempe Thessalica. de quibus sup. Od. 1. & inf. Od. 1. lib. 3. Νῶ Ζεφυρίας ἀγίτατα tempe. G

TOLLITE LAVDIBVS] ferte laudibus, laudate.

NATALEMQUE DELON.] in qua nati sunt Apollo & Diana: qua de re sic M. Tullius libro accusat. 3. ne postea quidem potuisti accipere id, quod est proditum memoria, ac litteris? Latonā ex longo errore & fuga grauidam, & iam ad parientiū viciniam, temporibus ex altis fugisse Delum, atque ibi Apollinem, Dianamque peperisse, &c.

FRATERNALQUE.] & tollite laudibus Apollinis humerum insignem lyra fraternal, id est, quam a Mercurio fratre accepit, vt supra diximus ad Oden 10. Mercurius enim fratri Apollini pro bobus ab eo furtim ablatis lyram reposuit: ex quo χροσάωρ Apollo dictus ἀπὸ τῆς καθάρσεως ἀοφτίστος. sed rursus Apollo Mercurio virgam dedit ad vaticinandum magnam vim habentem. Vnde χροσάωρ est nominatus.

BELLYM LACRYMOSVM.] πόλεμον δακρυόεντα, vel πολύδακρυον. Hom. ἰλιάδ. γ. πολύδακρυον Ἄρηα. lacrymosum Martem, id est, bellum. hic enumeratur tria horribilia mala, bellum, fames, pestis, quæ placatum & propitium Apollinem confirmat Horatius a populo Rom. depulsum. neque verò hoc incredibile aut absurdum est. Appellatur enim etiam hic deus ἀλεξικακός: id est, malorum depulor.

ET MISERAM FAMEM.] recte miserā. Nam

A Nam fame nihil miserius. M. Tull. ad Attic. lib. 5. iter igitur ita per Asiam feci, vt etiam fames, qua nihil miserius est, quam tum erat in hac mea Asia (mestis enim nulla fuerat) mihi optanda fuerit. Hom. ὄδυσ. μ. ait mortuis omnes esse hominibus tristis, atque acerbas: sed omnium miserimum esse fame mori. verba Homeri sunt hæc: Πάντες ἰδοὺ τυχεροὶ θάνατοι δειλοὶσι βροτοῖσι. Διμῶ δ' ὀκλίτησιν θορέειν καὶ πότμον ὄπισσασθαι.

PESTEMQUE] Pestem immittit, & calamitatē importat A pollo iratus, vt lib. a. ἰλιάδ. Νούσον ἀνὰ στρατὸν ὄρου κακλώ. Est ergo eiusdem etiam depellere.

AGET.] a populo Ro. in hosteis eius transfert: cum præsertim sua sponte Romanis amicus sit ac propitius, vt Troianorum nepotibus. depellet (inquit) a populo Ro. mala vestris precibus adductus, nempe bellū, & famem, & pestē.

AD ARISTIVM. Ode 22.

Vita integritatem, & innocentiam vbique esse tutam.

INTEGER vitæ scelerisque purus, Non eget Mauris iaculis, neque arcu:

C Nec venenatis grauida sagittis, Fuscæ pharetra,

Sive per Syrteis iter astuofas, Sive facturus per inhospitalem Caucasum, vel, quæ loca fabulosus Lambit Hydaspes.

Namque me silua lupus in Sabina, Dum meam canto Lalagen, & vltra Terminum curis vagor expeditis,

Fugit inermem: Quale portentum neque militaris Daunia in latis dicit osculeris:

D Nec Iuba tellus generat, leonum Arida nutrix.

Pone me, pigris vbi nulla campis Arbor astiuare creatur aura: Quod latus mundi nebula, malisq; Iupiter vrget:

Pone sub curru nimum propinqui Solis, in terra domibus negata: Dulce ridentem Lalagen amabo, Dulce loquentem.

INTEGER VITÆ.] Sic dictum integer vitæ, vt illud Saty. 3. lib. 2. Integer animi. Quod si quis natam pro cara deuouet agna, Integer est animi & ibid. Integer est mentis Damaspipi creditor? & Saty. 9. lib. 1. ὁ τε Βολανε. cerebri Felicem. simile illud Virg. Æncid. 2. vos ὁ, quibus integer ani sanguis, ait. & 9. atque integer ani Ascanius. ibid. Hic annis grauis, atque animi maturus Aethes. & alibi. O præstant animi iuuenis. & lib. 5. Hoc Elymus facit, hoc ani maturus Accetes. & lib. 4. Isq; amens animi. & lib. 11. fortunatūque laborum, egregiūque animi iuuenis. & Catull. in Galliambo. Vigus animi. & Plautus Trinummio: fatin tu sanus mentis, aut animi tui, qui conditionem hanc repudies?

SCELERISQUE PURVS.] sceleris purū accipio eum, qui castas, & puras a sanguine manus habet: qualeis Hyppolyti dicit esse Phædræ nutrix apud Eurip. Ἀγνοῖς μὲν ὦ παῖ χεῖρας ἀμαρτίας Φέρεϊς. cōtrā Adrastus ille apud Herodot. Clioneis, qui fratre suo interfecto sefe ad Cræsum contulerat, non habebat puras manus. sic Herod. ἀπικνωέται εἰς τὰς Σαφίδας ἀγὴρ συμφορῆν ἐχθρὸς, καὶ ἔκαθηρὸς χεῖρας ἑῶν, &c. sic Horat. Satyr. 1. lib. 2. filij dexteram, quæ a matris cæde temperet, ridiculè, & dissimulanter piam vocat, quamuis ille matrem veneno sit necaturus. Od. 17. epod. Tibi hospitale pectus, & pura manus: & Saty. 4. lib. 1. at bene si quis, Et vniat puris manibus. M. Tull. purus a sanguine ciuili, Liiuis lib. 45. cum omnis præfatio sacrorum eos, quibus non sint pura manus, sacris arceat, vos penetrabilia vestra contaminari cruento latronis corpore sineis? Sic loquuntur & Græci. Plato lib. sex. de Rep. καὶ ἀκαρῶς ἀδίκας, καὶ ἀνοσίων ἔργων. id est purus inultitie, & impiorum facinorum. & vsquequaque apud eodem ἀνὸς φόνου, id est purus a cæde. hoc idem nomen iunxit, cum auferendi casu Saty. 3. lib. 2. stras animo, & purum est vitio tibi, cum tumidum est cor? eadem satyra cruentum sanguine paterno dixit, qui manus habet impuras sanguine paterno, id est, qui parentem interfecit.

NON EGIT MAVRIS IACVLIS.] hanc esse germanam scripturam testantur aliquot antiqui codices. atque huic generi geminū est illud Od. 6. lib. 2. vbi Maura semper Æstuat vnda. & Od. v. lib. 3. Nec Mauris animum mitior anguibus. in cod. Torn. delectū erat s. ab aliquo imperito, & arrogante lectore. Maura autem iacula dixit quia Mauri optimi erant iaculatores.

SIVE PER SYRTEIS ITER.] siue iter facturus per Syrteis, siue per Caucasum. Duæ Syrtes in mari Lybico a scriptoribus commemorantur, magna & parua. de quibus cum alia multa scribit Strabo lib. 17. tum hæc in primis: ἡ χαλεπότης δὲ ταύτης τῆς Σύρτεως, ἢ μιν: καὶ πολλὰ καὶ τεναγώδης ἐστὶν ἡ βυθὸς καὶ τὰς ἀμπώτεις, καὶ τὰς πλυμμυρίδας. συμβαίνει δὲ ποταμὸς εἰς τὰ βραχέα, καὶ κατὰ τὴν ἀπὸ τῶν δ' ἄνω τὸ σαφὲς ὄμιλλον σκέφος. διοπερ τὸ πλοῦτος ποιοῦται φυλακόμενοι μὴ ἐμπέσειεν.

A εἰς τὴν κόλπον ὡς ἀνέμων ἀφύλακτοι ληφθέντες. &c. id est, huius autem Syrtis, & alterius, quæ minor appellatur, difficultas est, quodd multus locis fundus, paludosus est limosus est sub æstus maritimos recedentis, & accedenteis. Euenit igitur nonnullis, vt in breuia incidant, & cōfidant: raræque sit ea nauis, quæ feruatur. Quocirca longè ab his navigationis suæ cursum remouent, cauentes, ne, cū in sinus inciderint, à ventis occupentur imparati. Quibus consentanea sunt, quæ de iis scribit Apollon. lib. 4. argon. πάντη γὰρ τὴν ἁγῶν, πάντη μὴ ἰδόντα βυθόιο Τάφῃ φῶα, κωφῇ δὲ σφῆν ἐπιβλήθῃ ὑδάτος ἀχρη, Ἡερῆν δὲ ἀμῶος πα ρακέλευται. id est vsquequaque enim lacuna limosæ, vsquequaque fossæ in fundo

B alga referta surda in eis scateat aqua spuma. Obscura autem & densa arena adiacet. Dicta autem Syrtis est ὡς τὸ πῶρον ὅτι καὶ κωφῆς τῆς πῶρος πολλὴ ὑδῶν ἐκσπύρεται. De his Syrtibus ita scribit Dionysius Alexand. Εξείης δ' ἐπὶ Σύρτις ἀγάρροον ὄκλον ἐλίσσει Βαγοτέρη, μέλα τῶν δὲ πῶρος αὐχῆς ἔρχεται ἄλλη. Et Sallustius de iisdem sic bello lugurt. Nam duo sunt sinus propè in extrema Africa, impares magnitudine, pari natura, quorum proxima terra prædita sunt: cetera vti fors nitit, alias alta sunt, alias in tempestate vadosa. Nam ubi mare magnum esse, & saviæ cœpit ventis, limum, arenamque, & saxa ingentia stultus trahunt: ita facies locorum cum ventis simul mutantur. Syrtis ab tractu nominata. Horat. Od. 6. lib. 2. Syrtis barbaras appellat: ubi Maura semper æstuat vnda. Sed cum Horat. hic loquatur non de eo, qui nauigat, sed de eo, qui pedibus iter facit, & qui per loca belluis immanibus infesta ambulans iaculis & sagittis eget: nō sunt hic intelligendæ syrtis illæ in mari Lybico, sed potius Lybiæ solitudines mediterraneæ arenoæ, puluerulæ, & sticulosæ: seu, si quis malit, littora talibus marinis syrtibus propinqua. tales sunt syrtis illæ Getulæ, quas ait, se aditurum auem canorâ factum, Ode vlt. lib. 2. Ἰψὴν γένεσις littoræ Βοσφοῖ, Syrtisquæ Getulus canorus Ales, Hyperboreosque campos.

C ÆSTVOSAS.] æstuosas vocat non propter æstus maris accedentis, & recedentis: vt Od. 7. lib. 2. Te rursus in bellum resorbens vnda fretis tulit æstuosus, cum hæ Syrtis sint Mediterraneæ: sed propter cæli, aut arenarum calorem: quemadmodum Ode 31. Calabriam æstuosam dicit. INHOSPITALEM.] Ἰξέων, ἀπύρρωπον appellat Æschylus: quod annotauit Muretus. Idem Æsch. ἀβατον ἐρημίαν.

VEL, QUÆ LOCA FABVLOSVS.] vel per ea loca, quæ Hydaspes India fluiuis preterlabitur, & alluit: de quo multa fabulosa scribuntur ab historicis. CVRIS VAGOR EXPEDITIS.] securus sum omnium veterum librorum fidem, atque auctoritatem: in quibus sine vlla varietate, excepto Faëni codice, reperi scriptum curis expeditis, non, expeditus. quam quidem scripturam

agnoscit Porphy. Quamuis autem sciam, Latine dici posse, curis expeditus: tamen nescio quo modo hoc alterum est venustius, & magis Horatianum. sic dixit Catullus curis solutus, ad Sirmionem peninsulam: O quid solutus est beatius curis? quemadmodum enim vsitate dicunt Latini, soluere animum cura, metu, & similibus: & item soluere curâ, & metum, Horat. Od. 9. epod. metum, Cæsaris reu' iunat Dulci Lyæo soluere. Virg. Æn. 1. Soluite corde metu Teucri. Lucr. lib. 4. atque animi curas è pectore soluat. & Græci, vt Eurip. in Oreste. σὺ γὰρ χάρην μοι τὸν φόβον λύσασθαι δός: sic expedire animum curis, & expedire curas. Prioris generis exempla ex Horatio petere licet. Od. 23. lib. 3. non animum metu, Non mortis laqueis expedit caput. Od. 27. huius lib. vix illigatum te triformi Pegasus expedit Chimæra. quamquam scio nonnullis in libris legi Chimæra: quæ scriptura si placet, subaudiendum, amore, aut seruitute, aut Chimæra ipsa, aut quippiam aliud simile. & Od. 11. epod. Amor Lyciis me tenet, Vnde expedire non amicorum queant Libera consilia, Nec contumelia græues. Iam apud M. Tull. crebra sunt hæc loquendi genera: expedire se ab occupationibus, expedire se ex laqueis, expedire salutem. pro Rabir. Post. si quidem tam non semper stulti, quam sero sapientis est, cum stultitia sua impeditus sit, quoquo modo possit, se expedire. Idem ad Attic. nos expeditis omni molestia. Terent. Hecyra. At sic citius, qui te expeditis his ærumnis, reperias. alterius exempla sunt, expedire negotia, expedire exitū, expedire nodum. & Horat. Od. 3. huius libri, iaculo nobilis expedito. sic Terent. Hecyra: Rem cognoscis: iram expeditis. Virgil. Æncid. 4. Non arma expeditent?

FVGIT INERMEM.] vox, inermem, non est otiosa. videtur enim lupus ille tam ferus, & immanis Horatium inermem diuinitus fugisse, quod si iaculis instructum, atque armatum suffisset: neque ita mirum esset, neque integritati & innocentie vitæ assignandum videretur. MILITARIS DAVNIA] ad militiam apta. supra Od. 8. cur neque militaris Inter aquales equitet. vel militaris, quæ milites effert strenuos, ac fortes. Apulos Strabo lib. quinto tradit Daunos à Græcis appellatos esse. ESCVLETIS.] ab esculo esculetum, vt à frutice fruticetum, à salice salicetum, à dumo dumetum. NEC IVBÆ TELLVS] Mauritania: cuius rex Iuba. ab hoc C. Curio legatus Cæsaris in Africa cum exercitu cæsus est. qua de re Iulius Florus lib. 110. & C. Cæsar. lib. 2. de bello ciuili.

FIGR. VBI NVLLA CAMP.] pone me in campis incultis, & sterilibus, & horridis propter immoderatū frigus, in quibus denique (vt ait ille) nulla arbores frondecunt, nulla vites pampinis pubescunt, nulli rami bacarū vberitate incurvescunt, &c. Hæ sunt igitur oræ duæ inhabitabiles, quæ obriguerunt pruina. tertia est, quæ maximo solis ardore torretur, vt ait M. Tull. lib. sexto de

rep.

A rep. quam Horatius his verbis describit infra deinceps. Pone sub curra nimium propinqui solis. Atqui hanc esse temperatam, & habitabilem, qui nostra & aorum nostrorum ætate nauigarunt, compererunt. huc pertinet ille locus lib. 3. Od. 3. Qua parte debacchentur ignes, Quæ nebula, pluuia, rores. & Ode 24. eiusdem lib. si neque feruidis Pars inclusa caloribus Mundi, nec Boreæ finitimum latus, Duratæq; solo nimes Mercatorem abigunt. hæc eadem oras significat & describit Virg. Georgic. 1. Quinque tenent calum zona, quarū vna corusco semper sole rubens, &c. notissimi enim sunt versus: & M. Tull. lib. sexto de rep. vt paullo antè diximus. & lib. Tufcul. ceteras partes incultas, quod aut frigore rigeant, aut vrarum calore. & Lucret. lib. 5. sed paullo aliter. Inde dum porro propè partes feruidus ardor, Absidiusq; geli casus mortalibus aufert. & Tib. lib. 4. ad Mellallam pluribus versibus. no mine autem Latino, pigris, videtur Græcum nomen ἀργῶς exprimerè voluisse.

MALVS QVE IVPITER.] graue, caliginosum, infalubre cælum. vide supra ad Oden 1. manet sub Ioue cælum. VRGET.] premit, occupat, perpetuo tegit. SVB CVRRV NIM. PROP. SOLIS.] hanc orbis terrarum partem existimabant veteres Solis ardore torreti: quæ tamen est temperata, vt dixi, eiusque temperationis rationem iam antea docuerat Albertus Magnus.

C DVLCERIDENTEM.] sic Catullus ad Lesb. identidem te spectat, & audit Dulce ridentem, misero quod omnes Eripit sensus mihi. Quod quidè Sappho Græcè dixerat (nam ab ea transtulit in vsum suum Catullus) γαλώσσας ἰμερόων. Idè Catull. illa, quam videtur Turpe incedere. Hom. ὀδ. ε. γῆ γ' ἀπὸ λῶν γαλάσῃ. & Pindar. in Pyth. carm. 9. γλαῖρον γαλάσῃ. & Apollon. 3. Argon. Νεχάρεον μειδίση. similia sunt hæc Horatiana. Od. 12. lib. 2. me voluit dicere lucidum Fulgentis oculos. & Od. 19. lib. eod. turbidum Latatur. & epist. ad Iul. Flor. lib. 2. canet indoctum, sed dulce bibenti. & Ode 27. lib. 3. Perfidum ridens Venus. Quanquã illud canet indoctum, sed dulce bibenti, potest dici esse dissimile, propterea, quod verbum canere cum quarto casu coniungi solet, & vocis agentis est.

D

AD CHLOEN.

Ode 23.

Non esse iam, quod virileis complexus extimefcatur, viro matura.

VITAS inuleo me similis, Chloë, Querenti pauidam montibus auis Matrem, non sine vano Aurarum, & filia metu.

Nam seu mobilibus veris inhorruit Aduentus foliis: seu virides rubum Dimouere lacerta: Et corde, & genibus tremis. Atqui non ego te, tigris vt aspera, Getulivæ leo frangere persequor. Tandem desine matrem Tempestina sequi viro.

VITAS INVL. ME SIMIL.] Videret Horatius hæc ex Anacreonte expressisse, vt iam pridem indicauit Erricis Stephanus vir doctiss. versus autem Anacr. aliquantum deprauatos, sic emendauit: Α τε νεβρόν νεοθηλέα γαλαθλῶδον, ὅς ἐν ὕλῃ κερσόουης σπλομφῆς ἀπὸ μιντῆος ἐπλοήη. Iam verò, inuleo habent libri veteres com plures sine aspirationis nota, quos secutus sum.

ET SIMILIB.] διασπείσις est, vt Ode 13. epod. xxiusque deducunt Iouem. Nunc mare nunc siluæ Threicio Aquilone sonant. Sic Catullus de coma Berenices. Pristina vota nouo munere dissoluit. ibid. Conditæ quin verè pectoris euoluiam. & de poemate Smyrna, Smyrnæ incana diu sæcula peruoluit. Et Lucret. lib. 1. Materies igitur, solido qua corpore constat, Esse aterna potest, cū cetera dissoluantur. & eod. lib. 3. Quò quasi res possint discedere, dissoluique: nisi quis contèdat versus esse spondiacos. & Tibull. eleg. 7. lib. 1. Hunc cecinere diem Parca fatalia nentes Stamina non vlli dissoluenda Deo. & 10. Sit satis ornatus dissoluisse comas.

NON SINE VANO. &c.] Virg. Georg. 3. Nec vanos horret strepitus.

NAM SEV MOB. VERIS INH.] cum hæc scriptura optimorū codicū maau scriptorū auctoritate nitatur, ex eaq; optima sententia ducatur, non video, cur debeat mutari, eaque probari, quam quidam viri docti dicunt in antiquis nonnullis libris reperiri, Nam seu mobilibus vitis inhorruit Ad ventum foliis. per veris aduentum autè Fauonium significari puto, veris comitem.

ET CORDE ET GENIB. TREM.] Virg. lib. 2. Æn. Nunc omnes terrent aura, sonus excitat omnis suspensum, &c.

TIGRIS VT ASP.] epist. ad Pis. Serpentes auibus gementur, tigris agni. Virg. Æn. 4. Hircanæq; admorunt vbera tigris.

GETVLVS VLEO] Virg. Æn. 5. tergum Getuli immane leonis.

FRANGERE PERS.] persequor vt frangam, & dilacerem. placet hoc loco colligere aliquot huiusmodi loquendi genera Horatiana à Græcis sumta. sup. Od. 12. sumis celebrare Clio. Od. 18. lib. 2. hic leuare functum Pauerem laboribus Vocatus, atque non vocatus audir. supra Od. 15. ecce finit te reperire. infra. Od. 26. Mysis amicus tristitiam, & metum Tradam proteruis in mare Creticum f ij

A *Portare ventis. & Od. 3.7. s. auis Liburnis scilicet invidens Priuata deduci superbo Non humilis mulier triumpho. & Od. 3. lib. 2. quā obliquo laborat Lympha fugax trepidare riuo.*

TEMPEST. VIR O.] Virg. lib. 7. *Iam matura viro, plenis & nubilis annis.* Est autem femina viro tempestiua, sententia iurifconsultorum, anno duodecimo: Xenophontis in œconom. xv. Plato scribit, ἀκμῆς χρόνον, id est, tempus floris in femina esse annum x. Hesiodus autem vult annos quattuor virginem pubescere: anno à pubertate quinto nubere. sic enim intelligendus versus ille Hesiodi est, ἢ δὲ γυνὴ τέτορ ἢ βῶν, πέμψω δὲ γαμοίτο: id est, femina quattuor annos pubescat, quinto nubat. Itaque si pubertas, vt iurifconsulti sentent, anno duodecimo incipit, anno xv. erit nubilis: si anno x. i. i. i. (vt mauult Proculus) x. i. x. erit viro tempestiua.

φίλη κεφαλή, μισρά κεφαλή. vnde hæc Latinis vilitatissima: festinum caput, lepidum caput, ridiculū caput. ex nobilissima corporis scilicet parte, totum intelligimus.

PRÆCIPE LVGVBR. CANT.] Hortatur, & orat Musam, vt sibi suggerat, & subministrer cantus lugubres, & funebres, & ad deplorandam Quinctilij mortem accommodatos. non est autem præcipere idem, quod iubere, aut imperare, vt vulgus putat: sed præmonstrare potius, & docere. vt Sary. secunda lib. 2. *Nec meus hic sermo est, sed quem præcepit Ofellus.* & in epistola de arte Poët. *Quicquid præcipies, esto breuis.* vnde precepta, quæ Græci vocat ἐπισημας epist. ad August. *Max etiam pectus præcepit format amicis.* M. Tull. Catilinaria 3. *orare, vt item illi facerent, quæ sibi legati eorum præcepissent.* Idem pro Murena. *Quod si è portu solueribus ij, qui iam in partum ex alto inuehuntur, præcipere summo studio solent & tempestatum rationem, & prædonum, & locorū, & c.* Idem Catil. 2. ad Quirit. *quibus hoc præcipiendum videtur, vnum scilicet, & idem, quod ceteris omnibus, vt desperent, se id, quod conantur, consequi posse.* Terent. adelph. *Docui, monui, bene præcepi semper, quæ potui, omnia.* ibid. *& quod queo, Conseruis ad eundem illis præcipio modum. Hoc falsum est, hoc aduersum est, hoc lautum est parum.*

ERGO QVINCTILIVM.] hi sunt cantus lugubres, quos fingit Horatius à Musa sibi esse præmonstratos, præceptos, & traditos. Non sine artificio autem Horatius Virgilium magno animi dolore ex Quinctilij morte affectum consolaturus, sensum & caritè ægro, faucibus animo medicinam adhibet, ne ad vulnus recens illidat manus, vt ait ille apud Æschylum. Videtur enim primum assentiri, atque indulgere lugētī, cuiusq; fletum & lacrymas approbare, quæ talis amici iacturam fecerit: Itaque cum Diis immortalibus de hac Quinctilij morte quodammodo expositulat: Deinde posteaquam sese Virgilio lacrymarum & luctus quodammodo sociū adiunxit, aggredditur paullo maiore fiducia ad eius ægritudinem minuendam, ac leuandam commemoracione condicionis humane: quæ est, vt semel omnibus moriendum sit. Postremò ostendit nihil cū lugendo assecuturum, neque vlla vnquam ratione effecturum, vt Quinctilius reuiuifcat.

PERPETVVS SOPOR.] mors. Longum somnum appellat Od. 11. lib. 3. *ne longus tibi somnus, vnde Non times, detur.* Græci χάλκρον ὕπνον, νήρετον, νήδυμον vocant. ferreū somnum: somnum, vnde nemo expergiscitur: somnum, quem nunquam quisquā exuere potest, vel à quo nemo (vt ita dicā) egredi, aut exire potest: quamquam νήδυμος ὕπνος interdum vsurpatur pro dulci, aut alto somno: Virgil. ferreum somnum, & duram quietem. Somnum autem mortis fratrem dici à poetis vel pueri norunt. Homerus ἰλιάδ. ε. Ἐν ὕπνῳ ἐμβέλωτο κασιγνήτω θανάτω. Hesiod. Theog. somnum & mortem mortis

A tis esse filio tradit. Ἐνθα δὲ νυκτὸς παῖδες ἐρεμνῆς οἰκῆ ἐγγύσιν Ἰππος καὶ θάνατος, δεινοὶ θεοί, & δὲ ποτ' αὐτῶν Ἡέλιος φαέθων ὅπι δ' ἐραχέλι ἀκίλησιν, Οὐρανὸν εἰσευίων. Pausanias Eliacor. i. narrat se inter ceteras statuas, quæ erant Olympiæ, Noctem vidisse in muliebrem figuram, habitumque formatam, quæ manu dextera puerum album dormientem teneat: læua nigrum dormientem similem: vt rumque distortis pedibus esse autem θάνατος, alterum: alterum, somnum, & vt utriusque Noctem esse nutricem. De somno & morte & eorum causis post Aristot. lege Plutarchum ἀπὲ τὸν ταῖς φιλοσόφ. ἀρεσκ.

VIRGET.] occupat, opprimit, constrictum tenet: IUSTITIÆ SOROR, & c.] fidem appellatam esse ab eo, quod dicitur, quod dicitur est, scribit M. Tull. offic. 1. & in epistola quadam ad Tiron. & epist. ad Att. lib. 12. quæ res maximè est iustitia consentanea. Nam vt qui fidem fallit, iustus nullo modo dicendus est: ita qui iustus est, is maximè fidem præstat. verba autem Ciceronis in epist. ad Att. sunt hæc. *Coccium velim appelles. quod enim dixerat, non facit.* id est, nō præstat fidem. INCORRPTA.] quæ neque precio, neq; gratia violatur. ἀδόροδοκτος, vel ἀδίκαιος, vel ἀφθαρτος, vt virgo. Rara appellat Od. 35. ciuf. d. li. NVDA QVE VERITAS.] cur nuda? an quòd, qui eam colunt, aperti sunt, ac simplices, minime omnium tecti, aut insidiosī, aut fraudulenti: an quòd veritatis oratio simplex esse debet, neque vllum verborum ornamentum, neq; artificium, neque fucum, aliūve cultum desiderat: an quòd vult in luce, & in omnium oculis collocari: fugit latebras ac tenebras: non semper tamen nuda debet esse veritas, vt ait Pindarus: qua de re vide Oden 2. lib. 3.

MVLTI ILLI BONIS.] sic habent libri manu scripti: 2. Vatic. Don. Faër. Vrsin. Tornef. Nicotian. Russard. Sententia aperta est. Subintelligendum enim, *uiris.*

FLEBILIS.] desendus, deplorandus, non idem valet hoc nomen Od. 2. lib. 4. *Flebili sponsa iuuenem ve raptum florat:* neque Od. 9. lib. 2. *Tu semper urges flebilibus madis Mysen adentum.*

NON ITA CREDITVM] non enim ita tibi creditus est Quinctilius à Diis immortalibus, vt sibi cum nūquam abs te repetere liceret: immò verò ea lege in lucem editus fuit, vt aliquando, & cum ita eis videretur, moreretur, iniquus es igitur, qui quasi eo repetito, aut erepto tibi facta sit iniuria, ita cum illis exoptules, petasque vt eum tibi ab inferis excitatum restituat, quod nunquam obtinebis, etiam si blandius Orpheo cithara canas.

QVID SI THREICIO.] de Orpheo supra diximus Ode 12. Threicio autem dictū more Græcorū ὀρνίθιον, sic Od. 13. epod. *nunc mare, nunc sibiæ Threicio Aquilone sonant.* secutus sum hoc loco scripturam cod. duorū Vatic. Faër. Vrs. cum quibus in eo consentit cod. Iannoët. quòd

habet, Num: dissentit in eo, quòd habet, *Quòd si.* Tornefianus contra cōgruit, quòd habet. *Quid si.* discrepat, quòd habet, *Non.* vulgati autem codices sic habent, *Quòd si Threicio bland.* Orph. & c. *Non vana redeat sanguis imagini.*

AVD. MODER. ARB.] sup. Od. 12. *Blandum & auribus fidibus canoris Ducere querentes.* VANÆ IMAGINI.] τῶ εἰδωλῶ. sic Virg. Æneid. 4. *Et nunc magna mei sub terras ibit imago.* sic Vlyss. ὁδ. λ. εἰδωλον quidem Hercules apud inferos esse narrat: ipsum autem in celo cum ceteris Diis immortalibus oblectari. qua de re extat apud Lucianum facerissimus, & argutissimus dialogus.

VIRGA HORRIDA.] de hac virga diximus sup. Od. 10. NON LEN. PREC. FATA RECL.] qui non est ea lenitate, vt precibus fati nexus, & necessitatem resoluat, ac rescindat. *lenis recludere* genus loquendi Græcim, de quo aliàs.

NGRO COMPLERIT] complerit in animarum, seu vmbraum gregem.

QVICQ. CORR. EST NEF.] ἀδύναλον; non pote, vt supra Od. 12. ad hanc sententiā pertinet illud Eurip. Med. Κέφως φέρεν γρη θνητῶν ὄντα συμφοράς. id est, Oportet eū, qui mortalis sit, calamitates leuiter ferre. Idem in Hippoly. coron. Πάρον δὲ νόσον μασ' ἰουχλας, καὶ γερνάς λήματος οἴσει; id est, quiescendo, seu patientiando, & animo generoso facilius morbū ferres.

A D L Y D I A M. Ode 25.

Insultat ei, quòd iam vetula, vicissim à iuuenibus contemnatur.

PARCIVS iunctas quatunt fenestras Iētibus crebris iuuenes proterui: Nec tibi somnos adiununt, amatque Ianua limen:

Quæ prius multum facileis mouebat Cardines. audis minus, & minus iam, Me tuo longas percunte nocteis Lydia dormis?

Inuicem mæchos anus arroganteis Flebis in solo leuis angiportu, Thracio bacchante magis sub interlunia vento,

Cum tibi flagrans amor, & libido, Quæ solet matres furiare equorum, Sæuiet circa iecur vlcerosum, Non sine questu.

A D V I R G I L I V M. Ode 24.

Deflet Quinctilij mortem.

QUIS desiderio sit pudor, aut modus Tam cari capitis? præcipe lugubres Cantus Melpomene: cui liquidam pater Vocem cum cithara dedit.

Ergo Quinctilium perpetuus sopor Virget: cui pudor, & iustitiæ soror Incorrupta fides, muddaque veritas, Quando vllum inuenient parem? Multis ille bonis flebilis occidit: Nulli flebilior, quàm tibi, Virgili. Tu frustra pius, heu, non ita creditum, Pofcis Quinctilium deos.

Quid si Threicio blandius Orpheo Auditam moderere arboribus fidem? Num vana redeat sanguis imagini: Quam virga semel horrida Non lenis precibus fata recludere, Negro compulerit Mercurius grægi? Durum, sed leuius fit patientia, Quicquid corrigere est nefas.

QUIS DESIDERIO, & c.] id est, quid est, cur quenquam pudeat desiderio tam cari hominis affici? aut quid est, cur quisquam eius desiderij finem facere debeat? CARI CAPITIS.] sic loquuntur Græci

A *Lata quod pubes edera virenti
Gaudet, pulla magis atque myrto:
Aridas frondeis hiemis sodali
Dedicet Hebro.*

PARCIVS IVNCTAS] dicit Horatius, Lydiæ fenestras ab adolescentibus rarius, quàm antea, lapidum iactu verberari, neque iam eam nocturno amatorum aduentu è somno excitari: quibus verbis significat, pristinam eius formam, qua incendebantur amantes, tempore defloruisse. codices Donati & Faëni & quidam alij, discordant hîc à vulgatis, iactibus enim in eis legitur, non, iactibus: cum quibus consentit Torneſ. atque hæc lectio fortasse est verior. Præterea in quibusdam libris veterib. scriptum reperi, *vin-ctas*: quos non sequor.

AMATQVE IAN. LIM.] ianua tua, quæ crebrò aperiebatur propter multitudinem eorum, qui tuû complexum expetebant, nunc perpetuò clausa & obſerata est.

MVLTVM FACILEIS] multum faciles erât cardines, quia ianua crebrò aperiebatur. quidam legunt *facilis*, vt fit recti casus num. ſing.

AVDIS MIN. ET MIN. IAM.] minus sæpe audiuntur à te illæ miserabiles amatorum voces, quos tu ætatis flore, & oris pulchritudine feroc excludebas. sic loquitur Satyra 5. lib. 2. *quarta sit partu Vlyſſes, Audieris, heves. & Saty. 6. lib. 1. Audis continuo, quis homo hic est? quo patre natus? & Homerus* *Ἰλιάδ. φ. ὡς ἄρα μιν Πριάμω παροτρύνει φάειμος, υἱὸς Λιασίδου ἐπέεσσιν: ἀμείλιχον δ' ἔπ' ἔλεγε. Νήπιε, μή μοι δέποινα πιφάσκειο, μὴ δ' ἀγόρευε.* id est, Sic eū affatus est Priami filius suppliciter orans. At hic vocem duram, & immitte audiuit, Stulte, ne mihi munera fare, neque narra. & M. Tull. Tuscul. 3. *Afflictus, & lamentabili voce plorans audies, O virum fortem? idem fragm. Academ. ad Varr. Et quare quæm magis amet: Zenonem, à quo bestia nominatur, an Arceſilam, à quo audit, Tu fortasse verum dicis: sed requiram diligentius.*

ME TVO LONG. PERE. NOCT.] hæc erat amoris exclusi vox. post verbum dormis, in codice Faëni scripta est interrogatio nota: quom secutus sum.

LONGAS NOCTEIS] epist. 1. lib. 1. *Vt nox longa quibus mentitur amica, &c.*

INVICEM MOECHOS] tu nunc vicissim anus facta tuæ præteritæ arrogantia, atque intollerantiæ pœnas dabis, eomplexumque iuuenum exoptans, illorum fastidium, ferociam, & superbiam experieris. Mæchos autem appellat, corruptores, & amatores, vt infra Od. 33. *Quam turpi Phobæ peccet adultero. & 36. Nec Damalis nono Diuellerur adultero. & Od. 16. lib. 3. Nocturnis ab adulteris.* IN SOLO ANG. P.] deserto, vt Catull. de nupt. Pel. *sola sub rupe.* Et Lucret. lib. 4. *quo patto per loca sola, Saxa parvas formas verborum*

ex ordine reddant. & Virgil. lib. 11. Pastorum & solis Ecegit montibus anum. angiportus, & angiportum, vtrumque est in vsu. Catull. Nunc in quadriuiis, & angiportis Glubit magnanimos Remi nepotes. Terent. Adelph. id quidem angiportum non est peruium. Est autem angiportus iter compendiarium in opido, inde dictus, quod sit angustus in portum aditus. Festus.

LEVIS.] amans, præfertim anus. nã si amare leue est etiã in iuuenibus, & puellis: quanto magis in senibus, & vetulis? vel leuis, id est, vilis & contenta, & nullius pretij.

THRACIO.] Thracia vento, Aquilone, de quo sic Hesiodus: *Ὅς τε δὴ Θρηκίης ἰπποπόδες ἐρεῖ πόντω Εμπνεύσαι ἄρνε. idem, Πυκνὰ Φρηκίης Βορέης νέφεα χλοόντοσ.* Theocrit. *ἐιδ. λβ. Ἡὲ Νόστοιο βίην, ἠὲ Θρηκίος Βορέαο.* Aratus de Andromeda. *Ἡ μὲν γὰρ Θρηκίος ἑὸσ πνοιῆ βορέαο, &c.* Homer. autem *ἰλ. 1. Boream & Zephyrum facit è Thracia spirantes. Βορέης καὶ Ζέφυρος, τῷ τε Θρηκίηθεν ἀπτοσ.* Horat. infra Od. 13. epod. *Nunc mare, nunc silua Threicio Aquilone sonant.* Appellata autem est à nonnullis Thracia ἀνέμων ἐργαστήριον, ἢ οὐκμητήριον id est, ventorum officina, seu domicilium propterea, quod est frigidissima. Itaq; Eurip. in Hecuba: *Θρηκίω χιονώδη* appellat, & itè Apollon. lib. 1. argon. id est, Thraciã niuosam. vide annotation. ad Od. 12. li. 4.

BACCHANTE] vehementer, & pœne dicã, furenter flante. ducta tralatio est à sacerdotibus Bacchi bacchantibus.

SVB INTERLVN.] amplificatio est. Est enim grauissimum, noctu, flãte Aquilone, & interlunij tempore, sub dio pernoctare, & attende, verum non esse nomine integro clausum, quod vitiosum esse docet Hephæstion in enchiridio, profertq; versus hos Simonidis, ἢ ἔθ' Ἀθηναίοισι κλέος γένεθ' ἠνιδε Ἀριστο-Γείων Ἰππαρχον κλέινε καὶ Ἀρμόδιος. sed fortasse in Lyrico, & maxime Sapphico carmine licentia maior est. itaque vitur ea interdum Sappho exempli causa: *Οὐ μάλ' ἔθεσιν δ' ἔδεν ὄρημι: βομβεῦ-Σιν δ' ἀκούσμιος.* Et Horat. itè Od. 16. li. 2. *no gemit, neq; purpurave-Nale, nec auro.* Idè tamè crebrò diuidit nomina composita in hexametris. vt Saty. 9. lib. 1. *est locus vni-Cuique suus.* Saty. 3. lib. 2. *age, si stramentis incubet vnde-Octoginta annos natus.* ibidem, Præterea ne vos ritillet gloria, iure- Iurando obstringam ambo. epist. ad Iulium Florum lib. 2. *Quanto cum fastu, quanto molimine circum- spectemus vancuã romanis vatibus eadem.* epist. ad Pison. de Arte poet. *si non offenderet unum quemque poetarum lima labor.* Est autè interlunium, tempus illud, quo Sol cum Luna coniungitur, quo tempore maximæ sunt noctis tenebræ: Varro vocat *intermentrum*: Plinius lunam silentem, aut silentium lunæ. vide infra ad Od. 8. lib. 2.

SVB] paullo antè, vel circiter. vt sup. Od. x. QVÆ SOLET MATR. &c.] quæ solet equas concitare, & ad furorem adigere. Virgil. Georg.

A Georg. 3. *Sicilicet ante omnis furor est insignis equarum: illas ducit amor trans Gargara, transque sonantem Ascanium superat montes, & flumina tranant.* vnde dicuntur *ἰππομανεῖν*, id est equire, quod valet libidine maris ardere, ὄργων εἰς ὄχλειαν. Et mulieres libidinosæ, & libidine ardentes dicuntur *ἰππομανεῖς*, & ὑππομανεῖν: quamuis aliàs ἰππομανεῖς significet eū, qui immoderato equorum studio teneatur: & ἰππομανία immoderatum equorū studium. Hæc à Germ. Valente. lege Plin. de equarum libidine.

FVRIARE] Virg. *Æn. 2. furia mente Choræbus. CIRCA IECVR.]* iecur sedes est libidinis, vt ostendemus lib. 4. ad Od. 1. Plato quidem cupiditatem in iccore locat.

B VLCEROSV] vlceribus madens propter ardorem libidinis: Itaque Virgil. & ante eum ceteri, Tityi iecur fingunt à vulture depastum, perpetuò renasci. sic Virg. lib. 6. *rostraque immanis vulture adunco Immortale iecur tonsens, faciundaque pennis viscera, rimaturque epulis, habitaturque sub alto pectore, nec requies sibi datur vlla renatis.* & Hom. *ὄδ. λ. γυῖτε δὲ μιν ἐν γαστρεσσιν παρημόσων ἡπαρ ἔκερον, &c.* id est vultures autem duo ei vtrinque assidentes iecur tondebant.

NON SINE QV.] quæreris, quod iuuentus hilara magis delectetur edera virenti, & myrto, quàm frondibus aridis, id est, quod puellas vetulis anteponat. ederam Festus ait esse dictam vel quod hæreat, vel quod edita petat, vel quod id, cui adhæret, edat. reliqua lege apud Fest.

PVLLA MAG. ATQVE MYRTO] magisque gaudeat pulla, id est, subuiridi myrto, subaud. quàm frondibus aridis. fallitur autem, qui atque positum putant hoc loco pro, quàm. Nam & supra myrtum viridem nominavit Od. 4. & sicbât ex myrto corolla, vt intelligere licet ex eadem Ode, & ex 7. lib. 2. *quis vdo Deproperare apio coronas, curâve myrto?* & Ode 15. eiusdem libri, myrtum numerat in iis floribus, seu frondibus, è quibus suaves odores efflantur. tum violaria, & Myrtus, & omnis copia narium spargent oliuetis odorem Fertilibus domino priori. & Ode vltima huius libri solam myrtum in cõiuiij apparatu vult adhiberi. *simpliciter myrto nihil allabores.* & Catull. in carm. in nuptias Lulie & Manlij, virginè Iuliam cum myrto comparat his verbis: *Floridis velut enitens Myrtus Asia ramulis.* Est autem myrtus sacra Veneri, eademque gratissima, vt Oliua Palladi, & Populus Herculi, Laurus Apollini. Virgil. in Melibæo, *Populus Alcide gratissima, vitris laccho: Formosæ myrtus Veneri, sua laurea Phæbo.* & Georg. 1. de Cæsare Aug. loquens. *cingens materna tempora myrto.* Itaque nonnulli Venerem Murtiam à myrto dicunt esse nominatam, vt scribit Varro lib. 4. de lingua Latina. Præterea myrtus memoratur in frondibus felicibus, vt laurus, oliua, &c.

HIEMIS SODALI.] sic Od. 18. lib. 3. *crateram Veneris sodalem* appellat. & Home. *Ἰλιάδ. ι. Φύλας φόβος κρύοντος ἔταϊρου.* Id est, fugam

timoris horribilis sodalem. HEBRO.] Thraciæ fluuius. Est autem Thracia orbis terrarum pars frigidissima, sentetia veterum, vt paullo antè diximus.

DE AELIO LAMIA.
Ode 26.

Sic, soluto animo, velle Lamiam laudare.

MVSIS amicus, tristitiam, & metus
Tradam proteruis in mare Creticū
Portare ventis, quis sub arcto
Rex gelida metnatur ora,
Quid Tivridatem terreat, vnicè
Securus, ò, quæ fontibus integris
Gaudes, apricos nocte flores:
Nocte meo Lamie coronam,
Pimplæa dulcis, nil sine te mei
Profunt honores, hunc fidibus nouis,
Hunc Lesbio sacrare plectro,
Tæque tuasque decet sorores.

MVSIS AMICVS] significat eū, qui Musas colat, non facile à cura, metu, molestia, ægritudine, & ceteris animi pestibus inuadi solere. Hesiodus quoque ait in Theogonia, si quis maiore affectus, poetam, aut cantorem aliquem audierit vel Deorum, vel superioris ætatis hominū laudes canentem, statim omnem ex animo molestiam, luctumque deponere, his verbis: *Εἰ γὰρ τις καὶ πένης ἔχων νεοκλήδει θυμῷ Ἀχαιοῦρα δῖου ἀκαχιδέος, αὐτὰρ αἰοῖδὸς Μυσῶν ἠερέων κλεῖα παροτρύνει ἀνθρώπων ὕμνησιν, μάκαρὰς τε θεῶσ. οἱ Ὀλυμπιον ἔχουσιν, Ἀψὲ δὲ δυσφροσύνῃν ἐπιλήθεται, ἔδῃτι κλέων Μέννηται.* Theocritus autem Musas dicit optimū esse ad amoris vulnus sanandum, remediū ac medicamentum, in Cyclõpe. *Οὐδὲν πῶλλον ἔρωτα ἠπεφύκει φαρμακον ἄλλο Νικία, ἔτ' ἐγχεῖσιν, ἐμοὶ δοκεῖ ἔτ' ὄπιπασον, Ἡ τοῦ Πιερίδῆσ.*

TRISTITIAM ET MET. TRAD. PROT.] id est, tristitiam, & metum ex animo eiciam: ægritudines, & curas omnes pellam. sic loquuntur poetæ, cum significare volunt aliquid se obliuisci, aut negligere, aut deponere, ac delectare ex animo velle. Homer. *ὄδυσσ. θ. ἔπος δ' ἔπειτα βεβαλῆσαι Δεινὸν, ἀφῆρ τὸ φέροισεν ἀνορπάσαι (αὐθὲν ἄλλοι) id est, si quid autem grane ac molestum dictum est, id ablatum diripiant & dissipent venti, seu procellæ. Anacreon. *Ἀπορῆσθονται μέριμναι, Πόλον φρόντιδες τε βεβαλῆσαι ἐσ ἀλυκὸν ὑπὸ βλάστησας.* id est, abijciuntur ac dissipantur*

A tur curæ, & sollicitæ cogitationes in vētos mare verberanteis, seu maris murmur excitanteis. Idē. *Ε μὴν Φρονῶν μὲν ἀβρογὰς Φέρον ἔδωκα λύπας.* id est. animi mei ægritudines auris dedi differendas. Theocr. *Διοσκύρ. Ἰχθὺν τοιάδε πολλὰ: τὰ δ' εἰς ὕψρον ἢ χροτύμα Πυοῖ ἐχθισ' ἀνέμοιο.* habebat talia multa: sed hæc in fluctu maris abstulit venti flatus. Apollon. lib. 1. argon. *ἀλλ' ἀνέμοισι Δάοιδον ἀπολακίλει, ὡς καὶ παρὸς εὐδρόοντες.* id est, at peccatum præteritum ventis tradamus, & ut antea, benevolentiam inter nos colamus. Carull. ad Ortalum. *νε τὰ δὲ τὰ νῆας νεοῖσιν ἄνεμοισι* credita ventis Effluxisse meo forte putes animo. Idem de nuptiis Pelei. *Ἰρριτα ventosa linguens promissa procella.* Idem ad Alphenum. *Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia, factaque Ventos irrita ferre ad nebulas aërias sinis.* Tibull. eleg. 5. lib. 1. *Ἦε μὴ σινεβῆ, quæ nunc Cauriusque, Notiusque Iactat odoratos vota per Armenios.* & Hor. Ode II. epod. *Ἦε ἄνεμοισι διὰ τὸν αἶαντα* Ingrata ventis diuidat Fomenta. Lucret. lib. 4. *tu fac ne ventis verba profundam.* Virgil. Æneid. 9. *sed auræ Omnia discernunt, & nubibus irrita donant.*

PROTERVIS] sic Lucretius petulanteis Euros; seu, ut habent alij libri, auras, dixit lib. 6. *Interdum persicilla furit petulantibus Euris.*

SVB ARCTO.] duæ vr̄sæ in regione Aquilonari elucēt, altera maior, quæ & Ἐλική, & Ἄμαξα, id est, currus, quia currus similitudinem gerat, appellatur: altera ei propinqua, minor, quæ Cynosura, sic dicta, quod cum sinis caudæ inflexæ similis sit. Callistonem autem Lycæonis filiam à Ioue amatam, & compressam esse: deinde à Iunone re cognita in vr̄sam conuersam, & Dianæ, instar feras, sagittis cõfigendam esse traditam: postremò à Ioue in cælo collocatam, poëtæ fabulantur. Aratus paullo aliter hanc fabulam narrat, atque ab his duabus vr̄sis Iouem, cum puer esset, & cum à Corybantibus custodiretur, educatum esse.

GELIDÆ MET. ORÆ] vel ab ora gelida metuatur: vel dic, à quibus Rex oræ gelidæ metuatur. QVID TIRID. TERR.] non admodum sollicitus, quid Tyrīdates extimescat, aut quis ei bellum inferre cogitet. sic Od. x. l. lib. 2. *Quid bellicosus Cantaber & Scythæ Hirpīne Quinethi cogitet,* &c. quidam libri scripti habent, *Mithridatem,* sed cum litura.

PONTIBVS INTEG.] puris, sinceris, ἐλαργέσι. sic Lucr. lib. 4. *innat integros accedere fonteis,* Atque haurire, iunatque nomos decerpere flores.

PIMPLEA DVLCIS.] Musa Pimplea à Pimpleo monte & fonte sic appellata: de quo Strabo lib. 9. *Θράκες τὴν Πιπλίαν, καὶ τὸ Δέβηρον, καὶ τὸ Πιμπλῶν ὄρος τῆς Μῆδος ἀπέεισαν.* Ἐκλίπτοντων δ' ἐκείνων. Μακεδόνες νῦν ἐχθροὶ τῆς χωρίας ταύτης. Catull. *Mencula conatur Pimpleum scandere montem: Musæ furellis præcipitem ejicunt.* Callimach. in hymno ad Delū. *Ὡς μὲ σῶσι τον Δοῖδον, ὃ μὴ πῖμπληαι ἀείσει.* Εχθροὶ.

NIL SINE TE MEI PROS.] codex Do-

nati & nonnulli alij habent, *Nil sine te mei Possunt honores:* quæ lectio non est rejicienda, immò verò fortasse vulgatae anteponeunda.

H V N C] Lamiam. LESBIO SACRARE] decet te & tuas fo- rores hunc immortalitati consecrare fidibus Latinis, & carmine Sapphico, vel Alcaico.

Ode 27.

Ad sodales inter pocula rixanteis, & poculis ipsis pugñateis: hoc esse barbarorum. inuita- tur vt bibat, id se ea lege facturum, si fra- ter Megillæ nomen amicæ suæ proferat, vel sibi in aurem dicat.

NATIS in vsu latitiae scyphis Pugnare, Thracū est. tollite barbarū Morem: verecundūque Bacchum Sanguineis prohibete rixis.

Vino, & lucernis Medus acinaces Immane quantum discrepat. impium

Lenite clamorem sodales: Et cubito remanete presso.

Vultis seneri me quoque sumere Partem Falerni? dicat Opuntia

Frater Megillæ, quo beatus Vulnere, qua pereat sagitta.

Cessat voluntas: non alia bibam Mercede, quæ te cumque domat Venus,

Non erubescendis adurit Ignibus: ingenūque semper

Amore peccas. quicquid habes, age, Depone tutis auribus, ab miser,

Quanta laboras in Charybdi! Digne puer meliore flamma.

Quæ saga, quis te solvere Thessalis Magus venenis, quis poterit deus?

Vix illigatum te triformi Pegasus expediet Chimæra.

NATIS IN VSVM] Natis, id est, natura factis, πεφυκόσι. alioqui scyphi sunt ab artifice, non nascuntur. hoc igitur dicit. sic Lucilius, *Judicis Hortensi, est ad eam rem nata palastra:* profert Porphir. Ad comotationem, & hilaritatem scyphi comparati sunt natura: iis abuti ad pugnas, & prælia, & Thracum est, & similibus barbarorum, non humanitate politorum, & excul-

A torum hominū. Thracum, & Scytharum ebrietatem notat Plato libro 1. de legibus, his verbis: *Σκυθαὶ δὲ, καὶ Θράκες ἀκράτω πάντα πασι γυναικῶν γυναικῶν τε, καὶ αὐτοὶ, καὶ τῶν ἰματίων καταχρόνιοι, καλὸν, καὶ εὐδαιμόνιον ἐπιτήδευμα, νεομίχασι.* id est, Scythæ autem, & Thracæ vino magno profusus vcentes, & ipsi & mulieres, perfusæsq; ac mædæfactas vino vesteis habentes, præclarum, & beatum studij esse existimant, idq; ab illis more & consuetudine receptum est. Concinat his Horatianis, illud Anacreontis: *Ἄγε, δῶτε, μὴ κέ' ἔτω Πατάγω, τε, καὶ ἀλαλήτῳ Σκυθῶν πόνον παρ' οἴῳ Μελετώμῳ, ἀλλὰ καλοῖς ὑποπίνοντες ἐν ἡμῶν, quorū verūm hæc ferè sententia est: (Nam mihi properanti, & aliud, quod magis ad rem attinet, agenti, numeros verūm reddere non licet) Age, date vt bibam, neque ita strepitu, & clamore omnia miscentes in vino Scythicam comotationem meditemur: sed carminibus potius concinnis ac iucundis pocula temperemus.*

VERECVNDVM] id est, verecundè tractandum, eundem inuerecundum nominat Od. II. epod. *Simul calentis inuerecundus Deus Ferrudiore mero arcana promorat loco.* alia scilicet ratione, nempe quia qui vinum intemperantius biberunt, inuerecundi sint, nihilque neque vereantur, neque extimescant.

SANG. PROH. RIXIS.] vel prohibete rixas à Baccho, vt sit hypallage: vel propriè, & vsitato more locutus est. sic enim M. Tull. pro lege Manil. *Erit igitur humanitatis vestra tantum civium Rom. numerū calamitate prohibere.* Idem Hor. de arte poet. *Concubitu prohibere vago.* vsitatoria sunt illa, *prohibere itinere, prohibere domo.* Cæf. & Terent.

VINO ET LVCERN. MED. ACIN. IMM. &c.] .i. longissimè distat, ac magnopere discrepat ferrum à vino & cõiuuiis. lucernas autem cum vino coniungit, quia olim noctu potif. simum conuiuia agitabantur. Od. 8. lib. 3. *et viles lucerna Perfer in lucem.* ad quem locū plura.

MEDVS ACINACE] acinaces nomē est peregrinum. quod genus γλωτρίαν appellat Aristot. lib. 8. de Rep. eo loco, vbi ostendit, quemadmodum rerū publ. status, hominēque, qui in eis versantur, commutentur, Persarum regis gladium acinacem ostendit appellari his verbis. *τὸ φιλοζήματων, μέγαν βασιλέα ποιῆν εἰς εἰρήνην, πάρος τε καὶ τρεπῆδες, καὶ ἀκινάχες παρὰ τὸν οὐμῶσα.* & Dion. lib. 50. de Antonio. *καὶ ἀκινάχων ἔστιν ὅτε παρὰ τὸν οὐμῶσα: ἐσθῆτι τε ἐξὼ τῶν πατρῶων ἐλθόντων:* id est, & acinacem interdū accingebat: & vestitu alieno à patrii institutus vestitur. Medium autem appellat, quia Medorum imperium ad Persas translatum fuit, Medique, & Persæ vni Cyro paruerunt. sic sup. Ode 2. *Medos pro Persis possuit,* vt annotauimus. & Catull. de coma Bereniccis. *Cum Medi irrupere no-*

uum mare. Atque hæc à M. Ant. Mureto fuerant iam pluribus verbis explicata.

IMMANE QVANT. DISCR.] summo- pere discrepat. Est autem hoc genus loquendi Græcorum proprium. sic enim loquuntur illi θαυμαστὸν ὄσον, mirabile quatum, id est, mirificè, & mirum in modum, ἀμύθητον ὄσον, ἀμήθητον ὄσον. Arist. πολιτ. β. ἐπὶ δὲ καὶ κατὰ τὸν ἰδὸν αὐτῶν ὄσον διαφέρει νομίζων ἰδίῳ π, id est, præterea dici non potest, quantum referat ad voluptatem, existimare aliquid summe esse & propriū. Demosth. *καὶ τὸ θαυμάσιον ὡς θαυμάσια ἡλίκα πεισθῆναι διὰ τῆς ἀγαθῆς.* i. tamquam mirabilibus quantis per hos bonis abundatur. Plato polit. a. *ἰσθότος θαυμαστῆ ὄσον.* Idem θ. *ἐκὼν εἰ ποσῶν ἰδὸν ἡμέα ὁ ἀγαθὸς τε, καὶ διχασμὸς τὸν κακὸν τε καὶ ἀδικίαν, ἀμύθητον ὡς νομίζουσι εὐχρημοσύνη τε βίης, καὶ κελδεί, καὶ ἀρετῆ.* Si igitur vir bonus & iustus tanto improbum & iniustum hominem voluptate & iucunditate vitæ superat, inexplicabili quanto superabit vitæ elegantia, decore, & pulchritudine. Idem in Alcibiade. *θαυμαστῶ ὄσω καὶ σε παρὰ τὴν ἔχου.* Tale illud Aristoph. in Ranis. *ὡς γὰρ ἡμῶν τῆσιν ἔσαν ὄσον.* id est statim enim aberrauit cæleste quantum: id est spatium ingens, quantum scilicet cælum à terris distat. Atque ad eundem modum M. Tullius loquitur lib. de finib. 4. *sed differre inter honestū, & turpe, nimum quantum, nescio quid immensum.* idem orat. perf. *huic generi orationis aspergatur etiam sales, qui in dicendo mirū quantum valent,* id est, θαυμαστὸν ὄσον. non dissimile exemplum est, quod è secundo historiarum Sallustij libro producit Nonius Marcellus, *immane quantum animi exarsere.* nam immanis ponitur interdum pro magno, vt docet Festus. sic & Cornel. Tacitus lib. 19. *Et Flavianus exercitus immane quantum animo, exitium Valentis, vt finem belli, accepit.*

LENITE CLAM. SOD.] sic Od. 8. lib. 3. *procul omnis esto clamor & ira,* notum est illud Pindari *ἀσυχία φιλεῖ τὸ συμπόσιον,* id est, silentium conuiuio carum est. hortatur autem siue Horatius, siue quis alius sodales suos, vt vociferari & contendere inter se desinant, seseque in lectis eo corporis situ contineant, quo esse & bibere, non autem pugnare possint.

ET CVBITO REM. PR.] hoc corporis habitu ac situ cenabant Græci ferè omnes, & Romani illi veteres, accumbentes scilicet, & cubito innitentes, non sedentes: cuius rei complura in ruinis & parietinis Italiæ, vestigia ac monumenta vidi. ad hunc locum pertinet ille, qui est Sary. 4. lib. 2. *Nec satis est cara piscis auertere mensa ignarum, quibus est ius aptius, & quibus abis Languidus in cubitum sese conuina reponat.* quos versus suo loco explicabimus: hoc tantum dicemus in præsentia, ex his duobus locis perspicuū esse ita cõposito corpore cenasse veteres, vt modicè inflata, & incuruata superiore corporis parte, reliquã

A iacèrent: quod est accubare. Nam ridiculum est, quod scribit Acron, deorum esse accumbere, virorum discumbere, ferarū recumbere, cum ita loquatur M. Tullius oratione de suppliciiis: *ut muliebria quotidie conuiuia essent, vir accumberet nemo, prater ipsum & prater statum filium*, Idem epistol. ad Pap. Pætum, lib. 9. *Accubueram hora nona cum ad te harum exemplum in codicillis exarauit*. & pro Deiot. *huc te de balneo, prius quam accumberes, ducere volebat*. & in Catil. 2. ad Quir. *qui mihi accubantes in conuiuio complexi mulieres impudicas, vino languidi, conferti cibo, &c.* & Terent. Eunuch. *Et dum accubabam, quam videbar mihi esse pulchre sobrius*? Itaq; hoc tantū interesse puto inter illa duo priora, accumbere & discumbere, q̄ discumbere semper de pluribus dicitur: vt M. Tull. ad Art. lib. 5. epist. 1. *discubimus omnes prater illam*: accumbere autem, & de vno, & de pluribus siue hominibus, siue diis. *Qui* autem recubare putat ad feras duntaxat pertinere, legat primum verbum Virg. in Tityro: & illum locū M. Tull. pro Deiot. *Cum in lectulo recubauisset*. & 2. de orat. cum ceteris in capro se exercitibus, in herba ipse recubauisset. & de diuinat. 2. *deinde cum se collegisset, idq; visum pro nihilo habendum esse dixisset, recubauisset*. Nam ex illis locis intelligere licet, recubare, seu recumbere, non esse ferarum proprium. Est autem recumbere toto corpore iacere, ita scilicet composito, vt facile somnum capere possis. interdum tamen pro accumbendi verbo vsurpatur: vt epist. ad Torquat. lib. 1. *si potes archaicus conuiuia recumbere lectis*. Herodas porro, & primos illos homines sedisse inter cenandum, non accubuisse, ex Homero perspicere potest. vno aut altero exēplo contenti erimus. *Ἰλιάδ. λ. αὐτοὶ ἔπειτα ἐς κλισίῳ ἐλθόντες ἔπι κλισμοῖσι κρήζον*, &c. id est, Postea porro cum in tabernaculū venissent, in sedibus sedebant. & ὀδυσσ. v. *Δαυτύμονες δ' ἀνὰ δῶματ' ἀκράζωνται αἰοῖδ' Ἡρόδοι ἔξειν*. Coniux autem in ædibus audiens cantorem ordine sedētes. quod item scribit Athen. lib. 7. his verbis: *Ἐπολαμβαίνοντες οὐδ' τῶς θεῖς πληστον αὐτῶν εἶναι, τὰς ἑορτὰς κοσμίως καὶ σιφρόνως διήγον*. ὅθεν ἔτε κατακλίνομεθα τῶδε τοῖς ἀρχαίοις ἔθος ἦν, ἀλλὰ δαίμων ἔζόμενοι: id est, moderatē, & temperanter dies festos agitantur antiqui. Itaque neque solebant accumbere, sed epulabantur sedentes. Iterum Hom. ὀδυσσ. η. *Δαίμωνται τε παρ' Ἑμμε καθήμενοι, εἴηα περ ἡμῖς*. Idem alibi: *Ἐξειν δ' ἐόνιο χ' κλισμῶς τε, θρόνους τε*. Catullus etiam Deos sedentes, non accubentes facit in carmine de Pelei & Thet. nuptiis: *Qui postquam ueniens flexerunt sedibus artus, &c.* Et Apollon. argon. lib. 2. *Αὐτὰρ ἐπεὶ μέγα δόρυπον ἐνι μεγάροισιν ἔθεντο, Δαίμων δ' ἐζόμενοι*. id est, Posteaquam autem magnam & copiosam cenam in amplis ædibus apposuerūt, Tum epulari cœperunt sedentes. Quod autem Germanus valens indicat mihi Seruium notare ad illum locum Virgil. lib. 7. *Æne. hic ariete*

caso Perpetui soliti patres considerare mensis: maiores enim nostri sedentes epulabantur. quem morem habuerunt a Laconibus & Cretensibus, ut Varro docet lib. de populo Rom. nihil hoc valet ad refellendū quod dicebamus initio, Romanos illos veteres, cubātes cenasse. Nā hec verba Seruij, quæ sumpta sunt ex Varrone, & Virgillij, referēda sunt ad primos illos & antiquissimos Romanos, qui feueriores, & duriores, & cōtinentiores erant. posteriores enim molliis & remissius vixerunt antiquis, quemadmodum ostendimus ex Athenæo & Homero Heroas sedentes corpora cibo curasse, non accumbētes. Quin si res eget pluribus argumētis aut ampliore auctoritate, Plutarchus accedat, qui lib. συμποσ. πότερον αὐτῶν δὲ κατακλίνοιν τῶς ἐπιώδους τῶν Ἐπιδεχόμενον. vsquequaque his vocibus vitur *κατακλίνοιν, κατακλίσις, κατακλιέσθαι, κατακλίνοσθαι*. & Plato lib. 2. de rep. de epulis loquens: *ἔπι κλισίων κατακλιέσθαι*, i. in lectis cubare. ibid. *κατακλιέσθαι ἔπι τῆς ἑδῶν ἐστρωμένων μίλακι καὶ μυρρίνῳσι*: id est, discumbentes in lectis graminis edera & myrto stratis. Aristoph. Pluto, *κόσμιως κατακλιέσθαι*, id est, modeste discumbebamus. idem Vespr. *κατακλιόμενοι τε ἔπι τῶς κλιταῖς*: id est, & accubētes in lectis. que postrema exempla suppeditauit mihi Germanus Valens. De triclīnijs verō, in quibus discumbere solebant, dicemus ad illum locum Saty. 4. lib. 1. *scæpe tribus lectis videas cenare quaternos*.

V V E T I S S E V E R I] inuitus ad cōmbibendum; id se alia condicione facturum negat, quā si frater Megillæ vnus ē coniuuiis, amica suæ nomen edat, & pronuntiet, siue sibi in aurem dicat.

S E V E R I F A L E R N I] austeri. forte appellat Saty. 4. lib. 2. *Ausfidius forti miscebat mella Falerno, Mendosē*. Athen. lib. 1. scribit, vinum Falernum aliud austerum esse, aliud dulce: dulce autē fieri, cum sub vindemia tempus Noti flauerit, &c. verba Athen. sunt hæc, *εἰδη δὲ τῶ φαιέρνῳ, ὁ αὐστηρός, καὶ ὁ γλυκύς. ἔτος δὲ τοῖς ἔτος γινέσθαι, ὅταν τῶν τε γνητῶν νότοι πνεύσονται*.

O P V N T I Æ] à nomine Opus fit Opuntius. Est autem Opus vrbs Locridis.

Q V O B E A T V S V V I N E R E, Q V A P E R B A T] id est, cuius puella amore faucius sit. sed quomodo quisquā vno tempore? & beatus, & faucius esse, atq; adeo perire potest? amor est variū quiddam & multiplex. noti sunt dyseruantes: notum illud *γλυκύπικρον*: notum illud Terent. Eun. *in amore hæc omnia insunt vitia, iniuria, suspiciones, &c.* Postremò notum illud Anacreontis, *χαλεπὸν τὸ μὴ φιλεῖν, χαλεπὸν δὲ καὶ φιλεῖν, χαλεπὸν τὸ πᾶν τὸ ἀπὸ τῆς φιλίας φηλουῦται*. id est, Et non amare durum, Et verò amare durum, Durissima omnium res Amare, nec potiri. quibus consentanea est hoc Tibull. lib. 2. *Ab miseri, quos hic graniter Deus urget, at ille Felix, cui placidus leniter afflat amor*. in summa

A summa, amans eo, quod potiat, beatus dici potest: quod seruiat autem, & quod semper sollicitus sit, perit, & miser est.

S A G I T T A] noti sunt Cupidinis arcus, notæ sagittæ. nihil tritius est apud poetas tum Græcos, tum Latinos. Vnus Propertius nobis erit nunc instar omnium lib. 2. *Et meritò hamatis manus est armata sagittis: Et pharetra ex humero Cnæstia utroque iacet*. Lege & Philostratum in imaginib. & infra Ode 8. lib. 2. *Semper ardentes acuens sagittas Cote cruenta*. Xenophon autem *Ἐπιμῶν. α. αἰττικὸς* Cupidines sagittarios fingi, quod so rimosi & formosæ etiam è longinquo loco vulnerant. verba illius hæc sunt. *ἴσως δὲ καὶ οἱ ἔρωτες τοξόται διὰ τὸ το καλοῦνται, ὅτι καὶ πορρωθεν οἱ καλοὶ πηρῶσαισι*.

C E S S A T V O L V N T A S ? N O N A L I A B I B. &c.] id est, negas te mihi eius puellæ, quā amas, nomen editurum, aut in aurem dicurum? at nihil aliud mereri velim, vt bibam: nulla alia mercede, nullò alio pretio adducar ad bibendū. voluptas habet cod. Iann. Vrsin. Varic. Torn. Ruffard. & nonnulli alij, nō, voluntas: quam scripturam non sum secutus tamen.

Q V A T E C V M Q. D O M. V E N.] blāditur ei nunc, vt nomen amicæ ab eo eliciat, atq; exprimat. hoc modo: quicumque puellā amas, quocumque amorem tuum contulisti, eam tibi amicam quæsisisti, & comparasti, cuius te neq; pudere, neque pœnitere debeat. amas aliquam honesto loco natam, & forma præstātem puellam, amorem tuum honesto aliquo, & gloriatione potius, quā pudore digno loco collocasti. *que te cumque, pro, quæcumque te*.

I N G E N V O Q V E S E M P. A M. P E C C.] non aliquam ignobilem, & generis seruilis, sed liberam, & ingenuam amas.

Q V I C Q V I D H A B. A G E, D E P.] quæcumque ea sit, age, committe mihi tacituro: dic mihi in aurem non vulgatur.

T V T I S A V R I B V S] non perfluentibus, neque timosis: sed vndique septis & clausis ad continentendam rem arcanam creditam.

A H M I S E R] audito tandem puellæ illius nomine, immitis fortasse, & illiberalis, & seuo ingenio prædita, ita exclamat.

D Q V A N T A L A B. I N C H A R.] quālem sciam, difficilem, improbam, rapacem, auarā puellam natus es? Proculdubid tibi res est cum illiberali, & immiti puella, quæ te sit excruciatu- ra: qua nunquam sis potiturus. Non dissimulabo, in tribus libris manu scriptis scriptum esse, *quanta laborabas Charybdi*.

C H A R Y B D I] Charybdi aquarū dicūt esse voragine inter Adriaticum, & Tyrrenū mare, quæ vim quamdam absorbendi habeat, Scyllæ maxime geminam, quam Scyllam credibilis est scopulum aliquem fuisse, idque ex Homero ipso colligere licet, cuius hi sunt versus. ὀδυσσ. μ. *Τῶ δ' ἐν ἑρμεῖος ἔβη μέγας φύλλοισι τετραλάς*.

Τῶ δ' Ἐπιδεχόμενος ἀναρροῖσθε μελαυ ἕδωρ. Τρις ἰδὼ γὰρ τ' ἀνίστην ἐπ' ἡμεῖσι, τρις δ' ἀναρροῖσθε Δειδὼν, μὴ σὺ γὰρ κείη τυχοῖς, ὅτε ποῖσθε σέσθαι. eodē libro, Ἐρθεν ἰδὼ γὰρ Σκύλλ', ἐπείρω δὲ δῖα χάρυδης Δειδὼν ἀναρροῖσθε θαλάσσης ἀλμυρῶν ἕδωρ. Idem videtur sensisse Virgil. *Æncid. 3. Dextrum Scyllæ laeum implacata Charybdis Obsidet, atque imo barathri ter gurgite vastos sorbet in abrup- tum fluctus rursusque sub auras Erigit alternos & sidera verberat vnda*. M. Tull. orat. de harusp. responsis: *quam denique tam immanem Charybdis poëta fingendo exprimeret potuerunt, quæ tantos exhaustos rive gurgites posset, quantas iste Byz. anteriorum, Progi- tarorumq; prædas exorbuit?* Idem de orat. 3. *Charybdi bonorum, voragine potius dixerim, facilius enim ad ea, quæ visâ, quā ad illa, quæ audita sunt, mentis oculi feruntur*. Idem Phil. 2. *Quæ Charybdis tam vorax: Charybdi dico? quæ si fuis, fuit animal vnum. Occanus mediusfidius vix videtur tot res tam dissipatas, tam distantibus in locis positas, tam citò absorbere potuisse*. Tibull. ad Mess. lib. 4. *Nec violētâ suo consumpsit more Charybdis, vel si sublimis fluctu confurgeret imo, vel si interrupto nudaret gurgite pontū*. iam admonui, me in tribus exemplaribus antiquis scriptū reperisse *Quanta laborabas Charybdi*. quā scripturā tamen nō sum secutus. sic enim loquitur Oda 17. sup. *Et fide Theia Dices laborantes in vno Penelopen, vitreamq; Circeam*.

F L A M M A] Virg. *Æncid. 4. est mollis flamma medullas*.

Q V A S A G A] quæ te saga cantionibus, & carminibus amore poterit liberare? *sagire* (inquit M. Tull. de diuinat. lib. 1.) *sentire acutē est. ex quo saga anus, quia multa scire voluit*.

T H E S S A L I S.] Thessali portionibus & venenis, id est, medicamentis, & poculis quibusdā partim bonam mentem hominibus adimebant, partim contrariis restituebant. Plaut. Amphit. *Ego pol illum ulciscar hodie Thessali venescium, qui peruersè adeo perturbauit familia mentem meæ*. Tibull. lib. 2. eleg. 4. *Quicquid habet Circe, quicquid Medea veneni: Quicquid & barbarum Thessala terra gerit, gradatio est. saga, magnus, Deus*.

V I X I L L I G. T E T R I F.] puellā illam cū Charybdi paullo antè cōparauit: nunc cū Chimæra: quam triforimē fuisse ex vulgatissimo Homeri versu notū est, *Πρόθε λέων, ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμυρα*. atque idem versus apud Hesiodum quoque reperitur in Theog. vt necessē sit vel Hesiodum ab Homero mutuatum esse, vel vtrumque ab aliquo superioris ætatis poëta, si quis Homero antiquior poëta fuit. Iam Chimæra ex Thiphōne & Echidna nata est. foror eius fuit Hydra, fratres Orthus & Cerberus, vt scribit Hesiod. in Theog. Chimæram interfecit Bellorophon equo Pegaso vectus, qua de re sic Hesiod. *τὴν μὲν Πήγασος εἶλε καὶ ἐδῆλός Βελ- λοροφόντης*.

P E G A S V S] equum Pegasum Medusa fia-

A Iium nominat Pindarus, quia ex Gorgonis capite, quod ei absceidit Perseus, exsilerit, vt scribit Hesiodus in Theog. τῆς δὲ δι Περσεὺς κεφαλῆν ἄπο δειροτόμησεν, Ἐξέτορον χερσίων τε μέγας, καὶ πηγάσος ἵππος. Quantas autem, & quam multas ad res fortiter & præclare gerendas hic equus Bellerophonti fuerit vtilis atque opportunus, & quemadmodum eidem Bellerophonti Pallas in somnis frenum dederit, quo equum antea ferum, indomitum, indocilem regeret, ac moderaretur, & quemadmodum eius opportunitate fretus Amazonas, Chimæramque flammas ex ore euomētem, & Solyinos deuicerit, copiose narrat Pindar. Olymp. ἐῖδ' ἴγ' ὅσιν δ' ἐκέλευε (Pegaso) καὶ ποτ' Ἀμαζόνιδαν αἰθέρος ἄλγεα ἀπὸ κόλπων ἔρημυς ποδοῦν βάλων χυμὰ κλεῖον ἔραπον, καὶ χέμυθραν πύρ πνέει (Cm, χ) σολύμυθ' ἔπεφε, &c. Homerus autem hanc de Pegaso & Bellerophonte fabulam omnium plenissimè narrat, ἰλιὰ δ. σ. Aratus quoque de Pegaso scribit nonnulla. ex eis petat, qui volent. ΕΧΡΕΔΙΒΕΤ] illigatum, & impeditum expedit, id est, soluet. Chimæra quidem habent libri vulgati, & nonnulli scripti: Chimæra autem Donati, Faëni, Vrsini, vnus Vartic. Tornef. vt triformi Chimæra cohæreat cum verbo expedit.

Ode 28.

C Inducitur Archytas nauæ cuidam respondens, omnibus esse moriendum, orans que, ne se in sepulchrum iacere patiatur: sed corpori suo terram, aut arenam iniiciat.

TE maris, & terræ, numeroque carentis arenæ

Mensorem cohibent, Archyta,
Pulueris exigui prope litus parua Matinum
Munera: nec quicquam tibi prodest
Aërias tentasse domos, animoque rotundum
Percurrisse polum morituro.

D Occidit & Pelopis genitor, coniuua deorum:
Tithonusque remotus in auras:
Et Iouis arcanis Minos admissus: habentque
Tartara Panthoiden iterum Orco
Demissum: quamuis clypeo Troiana refixo
Tempora testatus, nihil vltra
Nervos, atque cutem morti cōcesserat atræ,
Iudice te, non sordidus auctor
Naturæ, verique. Sed omnis vna manet nox:
Et calcanda semel via leti.

Dant alios Furia toruo spectacula Marti:
Exitio est auuidis mare nautis.

Mista senum, ac iuuenum densentur funera, nullum

Sana caput Proserpina fugit.
Me quoque deuexi rapidus comes Orionis
Illyricis Notus obruit vndis.

At tu nauta vagæ ne parce malignus, arenæ
Ossibus, & capiti inhumato
Particulam dare, sic, quodcumque minabitur
Eurus

Fluctibus Hesperis, Venusina
Plectantur siluæ te sospite: multaq; merces,
Vnde potest, tibi desinat æquo
Ab Ioue, Neptunòq; sacri custode Tarenti.

Negligis immeritis nocituram
Postmodò te natis fraudem cōmittere forsã.
Debita iura, vicēsque superba
Te maneat ipsum, precibus non linquar
inultis:

Tæque piscula nulla resoluent,
Quamquam festinas: non est mora longa:
licebit
Iniecto ter puluere curras.

TE MARIS, ET TERRÆ] Archytas Tarentinus ita fuit philosophus, & geometra, vt à reip. administratione tamen non abstinerit, quemadmodum declarat pulcherrima illa Platonis ad eum epistola.

COHIBENT] continent & coërcent te, qui viuus maria & terras dimensus es, cælumq; adeò ipsum mente & animo percurristi.

PVLVERIS EXIGVI PARVA MVMERA] paulum pulueris: non tantum terræ, quantum satis sit ad totum corpus tuum contegendum.

PROPE LITTVS MAT.] in Apulia, Ode 2. lib. 4. ego apud Matina More, modòque, &c. Carmina fingo.

NEC QVICQ; TIBI PROD. &c.] nec quicquam tibi adiumenti attulit ad mortem effigendam, quod in rerum cælestium cognitionem plurimum studij, operæq; contulisti, cæliq; magnitudinè mente peragrasti, cum esses omnino moriturus. Phauorinus apud Aulum Gellium lib. 10. hac de Archyta, Αρχύτας Ταρραντίνος φιλόσοφος ἄμα καὶ μηχανικός ὄν' ἐποίησε θεῶν σφῆραν ἐν ἡλίῳ πετομένῳ, ἵπτις ἐίποτε καθίστηεν, ὅτε ἐπ' ἀνίστατο, μέγας γάρ τ' ἔστι * cetera desunt

A defunt apud Aulum Gell. id est, Archytas Tarentinus cum philosophus simul & machinarum opifex esset, columbam ligneam effecit volantem: quæ si quando consideret, non amplius surgebat.

OCCIDIT ET PELOPIS] responso est Archyta. Pelopis genitor est Tantalus. de quo plura lib. 1. SATY. 1. Quid mirum est (inquit Archytas) me mathematicum, & philosophum, mortuum esse? mortuus est & Tantalus coniua Deorum: Tithonus quoque Auroræ coniux ex hominum numero sublatus est, alii que præstantissimi viri mortem obierunt. Plutarchus ἐν τῷ παραμύθη. θεῶς Απολλών. scribit, Antimachum poetam mortua sibi vxore Lyda, quam vehementer amabat, scripsisse elegiam quamdam ad consolandum & leniendum mærorem suum: in qua calamitates Heroicas colligebat, malis alienis suum casum, ac dolorem leuate ac minuere studens. Est autem vnum hoc quoque ex iis, quæ in consolationibus adhibere & vsurpare solemus, si quem magnum & præstantem virum, cui similibus calamitas, atque ei, quem consolari volumus, acciderit, proferre possimus. Eo argumento vsus est Seruius Sulpicius ad consolandū M. Tullium Cicero de obitu filia. Primū enim ostendit, vrbis antiquissimas, & florentissimas, funditus esse deletas, deinde viros clarissimos interiisse. sic Seruius. Quæ res mihi non mediocrem consolationem attulit, volo tibi commemorare, si forte eadem res tibi minuere dolorem possit. Ex Asia rediens cum ab Ægina Megaram versus nauigare, cæpi regiones circumcirca prospicere, post me erat Ægina, ante Megara, dextra Piræus, sinistra Corinthus: quæ oppida quodam tempore florentissima fuerunt, nunc prostrata, & diruta ante oculos iacent. Cæpi egomet mecum sic cogitare: Hem, nos homunculū indignamur, si quis nostrum interit, aut occisus sit, quarum vita breuior esse debet, cum vno loco tot oppidorum cadavera proiecta iacent? &c. & M. Tull. ad Torquatū lib. 7. Postremò is vir, vel etiã ij viri hoc bello occiderunt, vt impudentis videatur eandem fortunam, si res cogat, recusare. sic & Achill. ἰλιὰ δ. φ. Lycaonem vnū è filiis Priami mortè deprecantem, pretiūmque salutis & vitæ promittentem, hortatur, vt æquo animo mortem ferat: cælum esse Patroclum illo multo meliorem: se quoque eximia corporis statura, & pulchritudine præditum, Eaci & Thetidis filium, vel manè, vel meridie, vel vespere moriturum, sic ille. Αλλὰ φίλος θάνα καὶ σὺ, πῆ ὀλοφύραται αὐτῶς; Κἀτθανε καὶ Πάτροκλος, ὅτερ σὸ πολλὸν ἀμείνων. Οὐχ ὄραας οἷος καὶ γὰρ κελός τε μέγας τε; Πατρὸς δ' εἶμι ἀγαθότα, θεὰ δὲ μ' ἐγένεατο μήτηρ. Αλλ' ὅτι τοὶ καὶ μοὶ θάνατος, καὶ μοῖρα κραταιή Εἰσατομῆ ἢ ἦο, ἢ δειλίη, ἢ μέσον ἡμῶν, &c. Atque hoc eodem mortis solatio nos vt iubet Lucret. lib. 3. ostendēs, Æneam, Xerxem, Scipiones, Homerum, & innumerabilis alios clarissimos viros de vita dececisse. Hoc etiam tibi tute interdum dicere possis, Lymina sis ocu-

lis etiam bonus Ancu' reliquit: Qui melior, quam tu, multis fuit improbe rebus: Inde alij multi reges, rerumque potentes, occiderunt, magni qui gentibus imperitarunt. & apud Virgil. lib. 10. Æneid. Iupitet Herculem ob imminētē, & propinquitim Pallantis interitum, ingemiscētem, his verbis solatur. Stat sua cuique dies: breue, & irreparabile tempus Omnibus est vite: sed famam extendere factū, Hoc virtutis opus. Troia sub manibus altis Tot nati cecidere Deum: quin occidit vnā Sarpedon, mea progenies, etiam sua Turrim Fata vocant, merasque dati peruenit ad eui. Postremò Horatius duobus locis pro eo, quod est, mori, posuit, ire, aut decidere, quò Æneas, quò Numa, quò Ancus, & ceteri, Ode 7. lib. 4. Nos, vbi decidimus Quò pius Æneus, quò Tullus datus, & Ancus, &c. & epist. ad Numicium lib. 1. cum bene notum Porticus Agrippa, & via te confexerit Appi: Ire tamen restat, Numa quò deuenit, & Ancus.

TITHONVS QVE REMOTVS] Ode 16. lib. 2. Longa Tithonum minuit senectus.

ET IOVIS ARCANIS MINOS] Hom. ἰδ. τ. de Minōe τοῖσι δ' ἐπὶ Κνωσὸς μεγάλη πόλις, ἐστὶ τε Μίνως Ἐννείωρος βασιλεὺς Διὸς μεγάλῃ σαρφύς. i. In his autē Cnossus, vrbs magna, in qua Minos regnavit, qui cū magno Ioue sermones habere solebat. & Plāto in Min. cōm multa alia de hoc tradat, qualia sunt, Minoem fuisse à Ioue eruditum atq; institutum, & non quoque anno cum eo versari & sermones conferre solitum: tūm illos Homeri versus profert, eorumque sententiam explicat.

PANTHOÏDEN.] Pythagoram significat, qui παλιγενεσίαν illam, & μετεμψύχωσιν in seipso confirmans, dicebat se Euphorbum fuisse Panthoi filium: de quo Hom. ἰλιὰ δ. π. Πανθοῖδης Εὐφορβός, ὃς ἠλίλιον ἐπέσχετο Εὐχχέϊ' ἵπποσσην τῆσδ' ἑσσι τῆ χαρταλίμοισι. Nam Pythagoras quidem (vt scribit Pausan. Corinth.) Mnefarchi fuit filius, Euphronis nepos, Hippasii pronepos.

QVAMVIS CLYPEO TROIANA, &c.] id est, quauis detracto è poste templi Euphorbi clypeo testatus se Troianis temporibus Euphorbum fuisse, nihil præter corpus interire sibi persuaserat. Diogenes Laërtius hos versus ait se in hanc de Pythagora fabulam iussisse.

Τὰς φρένας ἦν ἐφίλησ τὰς Πυθαγόρα νοῦσας; Ασαπίδος Εὐφορβὸς βλάψον ἐς ὀμφαλόον. Φησι γὰρ, ἔλος ἐγὼν ἦμην τρωάων βροτός: ὃς δὲ Ὅττ' ὄρε ἦν, φάσκει: ὅτις ἔτι, ὅτ' ἔτι; i.

Pythagoræ penitus si vis cognoscere mentem, Euphorbi scutum conspice Panthoïdæ. Quondam, inquit, fuit homo hic, qui cum haud erat, ipse fuisse

Se dicit: viuus, dic mihi, qualis erat? Interpretes autem Sophoclis de Pythagora mihi videtur quædam scripsisse digna, quæ huc ascribantur. Πυθαγόρας κερδίζεας εαυτὸν ἐν ἔσση-

C lit, volo tibi commemorare, si forte eadem res tibi minuere dolorem possit.

D mittentem, hortatur, vt æquo animo mortem ferat: cælum esse Patroclum illo multo meliorem:

F

G

H

H

desunt

A γείω, λογοποιῶν ἐκέλευσε τὴν μητέρα, ὡς τε-
 θνητῶς εἶναι, καὶ μετὰ ταῦτα ἑπιφανεῖς, ἀεὶ πα-
 λιψησεῖας, καὶ τῶν κατὰ τὴν εἰρατεῖαν εἰσο-
 λην ἄλλοις, καὶ τῶν οὐκ εἰρατεῖαν ἔλεγε, ἐξ ὧν ποιῶ-
 τιν ἐαυτῶν δόξαν ἀεὶ ἔθηκεν, ὡς ἀεὶ τῶν
 περικλῶν Αἰθαλίδης ἢ ὁ Ἑρμῆς, εἴτα Εὐφορέως,
 εἴτα Ἑρμῆος, εἴτα Πύθαγος ὁ Διῶν, εἴτα ἐπὶ
 πᾶσι Πυθαγόρας, id est, Pythagoras cum se in
 loco quodam subterraneo conclusisset, iussit ma-
 trem hunc de se sermonem vulgare, se mortuum
 esse: Postea autem cum sese in conspectum ho-
 minum retulisset, quaedam de palingenesia, id est,
 iterata quadam origine, & de iis rebus, quæ sunt
 apud inferos monstri similia, prædicabat: verba
 faciens apud eos, qui vivebant de eorum propin-
 quis: quibuscum se apud inferos locutū & con-
 gressum esse dicebat. ex quibus hanc sibi homi-
 num de ipso opinionē comparavit, se fuisse ante
 Troiana tempora Æthalidem Mercurij filium,
 deinde Euphorbum, deinde Hermotimū, dein-
 cept Pythium Delium, postremō Pythagoram.
 similia quædam scribit interpres Apollon in ar-
 gonaut. lib. 1. πυθαγόρας δὲ ἐπὶ τῶν μεταλλοῦ-
 σθαι τοῖς ψυχῶν, καὶ παρεσθύνει εἰς ἕτερα σώ-
 ματα φησὶν ὅτι γένοιτο ἕρως ἕδος, καὶ Σαμίας
 εταίρας, καὶ πυθαγόρας, id est, Pythagoras in eo
 quod animæ immutantur, & migrant in alia cor-
 pora, dicit se fuisse Mercurij & meretricis cuius-
 dam Samiæ filium, & Pythagoram.

C R E F I X O] id est, detracto. vt epist. ad Loll. 2.
 lib. 1. sub duce, qui templis Parthorum signa refixit.
 & Od. 17. epod. Refixa celo denocæ sidera.

N O N S O R D I D V S A V C T O R N A -
 T V R E , &c.] id est, qui rerum omnium ocul-
 tarum naturas, & causas studiosissimè exquisic-
 rat, quique in vero inveniendū plurimum studij
 posuerat, ex iisq; rebus magnam sibi auctorita-
 tem compararat. scripserat autem lib. de natura,
 vt tradit Laërt. sic infra Od. 15. epod. Nec te Pytha-
 gora fallant arcana renati.

S E D O M N E I S V N A M A N E T N O X .]
 vt sententia hæc verissima est, ita à scriptoribus
 admodum frequentata. Horat. supra Od. 4. Pal-
 lida mors aquo pulsat pede pauperum tabernas, re-
 gūmq; turris. & Od. 14. lib. 2. Eben fugaces postu-
 me, Postume, Labuntur anni, nec pietas moram, &c.
 quæ sequuntur. & Od. 3. eiusdem: Omnes eodem
 cogimur: omnium versatur vna. & Od. 18. eiusdē:
 aqua tellus pauperi recluditur, Regūmq; pueris. &
 Od. 3. lib. 2. Divine prisco natus ab Inacho, Nil in-
 terest, an pauper & infima. De gente sub dño moreris
 victima nil miserantis Orci. & Ode 1. lib. 3. aqua le-
 ge necessitas sortitur insigne & imos. & Homerus
 ἰλιάδ. 2. Μοῖραν δὲ ἔπειτα Φημί πεφουγμένον
 ἔμμενον ἀδραν Ὀ κακόν, ἔδδ' ἔμδ' ἐσθλόν, ἐ-
 πὴν τὰ παρὰ γένετα. Parcām autem nem-
 nem effugere posse dico, neque malū, neque bon-
 um, postquam semel natus sit. & Pindar. ἰοσμ.
 εἰδ. ἐκλῶ: θράσικολον γὰρ δμῶς ἀπαυτεῖς, Δαί-

μων δ' αἰσος. id est, Omnes enim similiter mori-
 rimur. Parca autem non cernitur. & Lysias ἐπὶ ἐ-
 πιταφίῳ τοῖς κορυθίων βοητοῖς, ὥστε τὶ δαί, ἀ-
 πάλα προσεδουκίω μὲν πείσεσθαι, ὑπὲρ τῶντων
 νῦν ἀχθεσθαι, ἢ λίαν ἔτα βαρείας φέρειν, ἥτι
 τοῖς τῆς φύσεως συμφοραῖς, ἥτις ἀμύνησ ὅτι ὁ
 θάνατος κοινός, καὶ τοῖς χειρταῖς, καὶ τοῖς βελ-
 τίστοις, ἔτε γὰρ τῶς πηνηρῶς ὑπερρεῖς, ἔτε τῶς
 ἀγαθῶς θάναμας, ἀλλ' ἴσον ἐαυτὸν παρέχ' ἅπασι.
 id est, Quare quid oportet quæ nos olim mala
 exspectabamus, vt nobis euentura, iis nunc ang-
 i, aut ita grauitate ferre naturæ casus aduersos, cum
 sciamus, mortē esse deterrimis, & præstitiff. cō-
 munem? Nam neque improbos despicit, neq; bo-
 nos admiratur: sed sese omnibus æqualem præ-
 bet. Iterum Horat. Saty. 6. lib. 2. neque vlla est cur
 magno, aut paruo lethi fuga. & Propert. lib. 3. eleg.
 16. sed tamē huc omnes, huc primus, & ultimus ordo.
 Est mala, sed cunctis ista tenenda via est.

N O X] id est, mors. sic Catull. Nobis cum semel
 occidit brevis lux, Nos est perpetua vna dormienda.
 Nam vt lux pro vita à scriptoribus vsurpatur
 (M. Tull. pro Rosc. Amer. propter quos hanc stua-
 nissimam lucem aspexeris, eos indignissimè luce priua-
 ret & lib. 4. accus. de signis, cur piratis lucis vsu-
 ram tam diurnam delisisti?) ita nox, & tenebra
 pro morte. iterum Catull. Et vobis male sit male
 tenebra Orci, quæ omnia bella denorat. & supra
 Hor. Ode 4. tam te premet nox, subulæq; manes. in
 tribus lib. antiquis reperi scriptum, sed omnis vna
 manet mors.

M A N E T] id est, vna omnibus nox imminet,
 vna mortis necessitas omnis exspectat, omnis
 exceptura est.

D A N T A L I O S F V R I E] significat à Fu-
 riis bella conflare, & furiosorum esse armis de-
 certare. Itaque apud Virgil. lib. 7. Æn. Iuno bel-
 lum conflare inter Latinos & Troianos cogitās,
 Alcēdō ab inferis euocat, vt hoc negotium cōfi-
 ciat. sic Virg. Hæc ubi dicta dedit, terras horrida pe-
 tiuit: Luctificam Alcēdō dirarum ab sede fororum, In-
 fernisq; ciet tenebris: cui tristia bella, Iteq; insidiasq;
 & crimina noxia cordi. hoc igitur dicit non obscu-
 rē, alij in acie occidit, alij naufragio pereunt.
 cod. Tornes. habet, Exitio est auidum mare nauis.
 fortasse non malē. vt Od. 29. lib. 3. Adiant auaro
 diuitias mari. ego tamen sequor alteram scriptur-
 am, & vulgatam.

D E N S E N T V R] sic in cod. Tornes, & trib. aliis
 scriptū est, densentur, in quā, nō vt in vulgatis den-
 santur. quo verbo vsus est Lucret. nō semel. den-
 sentur autem, id est cumulantur, exagerantur.
 ἔπαυστέροι κένταυοι ἢ γέροντες καὶ οἱ νέοι.

N V L L V M S Æ V A C A P V T P R O S E R -
 P I N A .] Proserpina mortis & vitæ arbitra est,
 Martial. ad Lucinum quendam: Non omnis fallis:
 scit te Proserpina canum: Personam capiti detrahēt
 illa tuo. Et apud Virg. lib. 4. Æn. extr. Cum Dido
 magno cum cruciatu, & longo tractu temporis
 moreretur, quia ei, vt pote ante diem morienti,

Proser-

A Proserpina nondum flammam vertice crimem Ab-
 stulerat, stygiæque caput damnauerat Orco, deuolat
 Iris è celo, quæ eā corpore exfoluat. & Satyra. 5.
 lib. 2. Tiresias cum Vlyss. pauca locutus à Proser-
 pina retrahitur, sed me (inquit ille) Imperiosa tra-
 hit Proserpina, vixit, valeq; fugit autem hoc loco,
 cum priorem syllabam habeat productam, tem-
 poris præteriti est.

R A P I D V S] liber Faëni, habet rabidus. non
 probo.

O R I O N I S .] Hyrieus Neptuni & Alcyonæ
 filius Tanagra, quæ vrbs est Bæotia, habitabat:
 hic cum esset hospitalissimus, Deo loco aliquan-
 do liberaliter hospitio accepisset, Iupiter, Neptu-
 nus, Mercurius ob eam hospitalitatem, gratiam
 ei referre volentes, iusserunt, vt, quod ei commo-
 dum esset, abs se peteret. Ille autem cum liberis
 careret, & neque vxorem ducere vellent tamen, fi-
 lium petiuit, Tum Dij pellem bouis sibi ab illo
 immolati comminuerunt, & semine consperse-
 runt. quo facto, monuerunt, vt eā pellem in terra
 conderet, ac defoderet, & decem post mensibus
 effoderet. Interea natus est Ourion, ducto no-
 mine Σπυρτὸ ἔραϊν, id est, meiando, qui paul-
 lum immutatis litteris, ὄριων, Orion speciosioris
 & honestioris appellationis gratia postea dictus
 est. is Dianæ, cum qua venabatur, stuprum infer-
 re conatus est. quæ re dea irritata scorpionis est ter-
 ra exultit, à quo Orion in talo icetus interiit. Iu-
 piter autem, eū miseratus, in astra retulit. eò fit,
 vt Oriente Scorpio occidat Orion. Verum Ho-
 merus ὄριων. e. dicit eū à Diana sagittis esse con-
 fixum. Εὐὸς μὲν ἐν Ὀρτυγίη χροσθρόνος Ἄρτε-
 μίς ἀγνή Οἷς ἀθανοῖς βαλέσων ἐποιορμῶν
 κατέπεφνε. Lege Aratum de Orione, & Diana.
 Horatius lib. 3. Od. 4. Tentator Orion Diane. & 13.
 lib. 2. Nec curat Orion leones, Aut timidus agitare
 lyncas. deuexū autem intellige, vel qui ad occa-
 sum vergit, vel qui in decliui cæli parte stus est.
 Siue autem oriatur, siue occidat, tempestates exci-
 tat. iccirco Virgilius nimbofolum vocat.

A T T V N A V T A V A G Æ .] At tu nauta
 ne parce malignus particula arenæ dare offibus,
 & capiti inhumato. terram offibus & capiti in-
 humato benignè inijce,

M A L I G N V S .] malignus esses si parceres:
 vel ne te in eo malignum præbe, vt parcas. sic lo-
 quitur Saty. 6. lib. 2. si veneror stultus nihil horum,
 id est, si non sum ita stultus, vt aliquid horum ve-
 nerer, seu precer, & optem. vide annot. ad Od. 13
 lib. 3. iam illud parce dare huic poetæ vsitatū est:
 exempli causa, Od. 28. lib. 3. Parcis deripere horreo
 cessantem, &c. & Saty. 2. lib. 2. Et nisi mutatu par-
 eis diffundere vinum: id est, non vult. sic Catullus de
 nuptiis Pelei, Nil metuis iurare, nihil promitte-
 re parcunt. id est, nihil est, quod promittere non
 audeant. & Titus Liuius lib. 34. Proinde parce sic
 fidem ac iura societatis iactare. iterum Horat. Od. 8.
 Parce priuatus nimium cauere. Malignus idem ferè
 valet, quod angustus: opponiturque benigno, vt

annotatum est ad illum locum epist. ad August. E
 lib. 2. Laudare malignè.

S I C] lege, quæ supra diximus de hac parti-
 cula, Od. 3.

Q V O D C V M Q V E M I N A B .] verbū mi-
 nandi iuxta casui accusandi, vt epist. ad Celsum,
 dic pulchra & multa minantem, Vixere nec recte, nec
 sanitate. & Od. 19. epod. Mimatius vrbi vincla. sic
 sæpe M. Tull. vt Tuscul. 1. Theodoro cum Lysima-
 chus rex crucem minaretur, istis quæso (inquit) ista
 horribilia minare purpuratis tuis.

V E N V S I . P L E C . S I L V Æ] in Venusinas
 siluas recidat: silua Venusinae luant, &c. sic lo-
 quitur epist. 2. lib. 1. Quicquid delirant reges, ple-
 etuntur Achini.

T E S O S P I T E .] te saluo: te incolumi.

Æ Q V O A B I O V E .] æquo, id est, tibi pla-
 cato, seu fauente, seu non irato. sic epist. ad Au-
 gust. lib. 2. Et mecum facit, & Ioue iudicat æquo.

N E G L . I M M E R . N O C . P O S T M . &c.]
 hūc locū in omnibus libris corruptum non leui
 coniectura ductus emendauit. Nam cum in vno
 eddice Vaticano, & in Iannoct. & in Cleric. Ruf-
 fard. Nicot. forsan pro fors &, in nōnullis aliis for-
 set, reperiissem: facile mihi persuasi, illud forsan,
 principio fuisse ascriptum ad explicandam vocē
 obsecratioem forset, seu forset, quod idem valet:
 deinde deletō forset, quo & alibi vritur Horat. in
 eius locum fuisse substitutum fors &. verumtam-
 en nequis religiofor me paullo audaciorē
 esse diceret, forsan quod reperitur in quinque lib.
 antiq. pro meo iure arripui, ita tamē vt forset mul-
 to malim. sententia autem huius loci sic restituti
 non est obscura. forset, seu forsan non dubitas, aut
 non vertis religioni culpam admittere, quæ sit
 etiam tuis liberis immerentibus noctura. si ita
 est, debita iura, id est, Iustitia, quæ aliqua ex par-
 te in reciproca perfectione consistit, & vicissitu-
 do mali, te maneat, id est, tibi impendant &
 insistent, te excipiant, pœnā s denique abs te repe-
 tant: vel sic, Hoc idem malum, nempe insepul-
 tum esse, tibi enuiant.

P O S T M O D O] paullo post.

T E N A T I S] ex te natis.

F R A V D E M] culpam, noxam.

D E B I T A I V R A , V I C . S V P .] nūc his,
 quæ sequuntur, ei malè precatur, si se insepultum
 relinquit.

V I C E ' S Q V E S V P E R B Æ .] pœnā recipro-
 cæ graues & acerbæ, ἀμοιβῶν, τὸ ἀντιπεποηδός.
 talio, pœnā vlticres: vel pœnā superbis factis di-
 gnæ. Sed Passeratius mauult legi superbe, in vocā-
 di casu: adiuvat eum codex vnus manuscr. quem
 domi habeo, in cuius ora ascriptum est ad hunc
 locum, superbe quia me inhumatum esse iussisti.

T E M A N E A N T I P S V M] tibi sint para-
 tæ, te expectent. M. Tull. cum dandi casu con-
 iunxit Philipp. 2. cuius quidem tibi fatum, sicut C.
 Curioni, manet: sic enim scriptum est in antiq. co-
 dice. & Catullus. scelestæ, tene: quæ tibi manet vitæ?

A cum accus. Plaut. Mostell. *Meum bonū me, te tuum maneat malum.* & Hor. Od. 13. epod. *Te manet Assaraci tellus;* id est, tibi parata, & reservata est, te expectat. & Od. 16. epod. *Nos manet Oceanus circumvagus.* & Od. 17. *Si tardiora fata te votis manent?* & epist. ad Torquat. lib. 1. *Supremo te sole dormi Torquate manebo.* & epist. ad librū suū lib. 1. *Hoc quoque te manet, ut pueros elementa docentem Occupet extremis in vicis balba senectus.* id est, hoc tibi impendit, hoc tibi euenturū est. & hac Ode paullo antē, *sed omnis una manet nox.* & Od. 18. lib. 2. *Nulla certior tamen rapacis Orci sine destina-ta Aula diuitum manet Eterum.* Terent. Phor. *Simul autem nō manebat atas virginis Meam negligentiam.* & ita loquuntur Græci: vt Pindarus *ἰδὲ μὲν εἶδ', ἤ τ' ὅ γ' ἄρ' παρ' Διὸς γλυκὺν πικροτάτα κλέβει τελευτά.* cōuerfa ratione dixit Horat. Od. x. lib. 3. *Quæ manent culpas etiam sub Orco.* id est, quæ etiam apud inferos, vbi pœnas suarum culparum sufferunt, nondum tamen culpis liberantur: vel ita tuunt pœnas, vt culpæ inexpiabiles manent.

PRECIBVS NON LINQVAV] præces appellat, execrationes, ἀράς: vt Od. 5. epod. vel simpliciter accipito. significat autem Deos suis precibus adductos pœnas inhumanitatis ab hoc nauta repetituros, proinde ac si diceret, euentura precatus sum.

PRECIBVS NON LINQVAV INVL TIS] Passeratius putabat *inultus* esse reponendum, vt sit hæc sententia: non linquar inultus, ob eas præces, quibus te deuouii.

TEQVE PIAC. NULLA RES.] nullæ victimæ, nullæ sacrificia, nullæ denique placationes te culpa exfoluent, nec liberabunt, nisi meis ossibus terram inieceris. significat, scelus admiffurum nefarium, atque inexpiabile, nisi cadauer suum insepultum repertum, terra iniecta tegat: quod sepulture genus erat omnium postremum. Verum tamen qui corpus insepultum reliquerat, neque saltē iniecta gleba sepelierat, hoc nefas à se admiffum, porca præcidanea immolata expiare ac luere poterat, vt docet Festus in voce *præcidanea*, seu *præcidaria agna* & *porca*.

QVAMQVAM FEST.] iterum studet ei blandiendo persuadere, vt humo iniecta corpus suum contegat.

INIECTO TER PVLV. CVR.] tradit M. Tull. lib. 2. de legibus, *humatos proprie dictos esse eos, quos humus iniecta contegeret*, eumque morem à iure pontificali confirmari, quod priusquàm in os iniecta gleba sit, locus ille, vbi crematū corpus est, nihil habeat religionis. Et Varro lib. 4. de lingua Latina scribit, quoad quis inhumatus sit, qui Romæ combustus nō est, aut cuius in sepulchrum iniecta gleba non est, eius familiam funestam manere. Et Seruius ad hunc locum Virgil. lib. 6. *Æneid.* vbi Misenus sepelitur, *Præcipue prius Æneas* &c. hæc ascribit. *Qui de pietatis generibus scripserunt, primum locum in sepultura esse*

voluerunt: Vnde cum pōtificibus nefas esset cadauer videre, magis tamen nefas fuerat, si visum insepultum relinquerēt. Genus autem sepultura fuerat, iniectio pulueris: vnde est, *aut tu mihi terram inijce*: & Horat. *non est mora longa: licebit iniecto te puluere curras.* Idem Seruius ad illum locum eiusd. eod. lib. inops, inhumatūque turba, Inopē (inquit) intelligit sine pulueris iactu. Nam Ops terra est. Iniectio autem fieri poterat etiam sine cadauere, nempe quibusdam sacris sollennibus, ex ritu Pontificali. & sepultura inanis tantumde valebat, quantum plena, vt intelligere licet ex ea qua Deiphobus affectus est. Nam nihilo minus eius vmbra traucta est, quamuis ei Æneas cenotaphium dumtaxat fecerit, id est, tumulum inanem, vt lib. 5. *Æneid.* *Tunc egomet tumulum Rhætæo in litore inanem Constitui,* & magna manes ter voce vocauit, &c. Horribile autem & formidolosum fuisse veteribus illis iacere inhumatos, cum alij scriptores, tum maximè poëtæ declarant. Hector quidem apud Hom. *ἰλ. χι* iam iam moriturus in magni beneficij loco ab Achille perit, ne se canibus dilacerandū relinquat: sed patri Priamo potius, matrisq; Hecubæ sepeliendū, atque humanum reddat. Apud eundem Patroclus Achilli in somnis obiectus eum orat, vt se quàm primum sepultura afficiat, ne ab introitu, & ostio inferorum excludatur. vmbra enim & manes sibi obstare, quominus fluiuium trajicere possit, ideòque se vagari, & errare per vastas Orco solitudines. verba Patrocli sunt hæc *ἰλ. ψ. Θάπτε με ὅτι τὸ χι: πύλας Αἰδῶο περὶ σοῦ. Τῆ δέ με ἐργασίη ψυχῆς εἰδὼλα χερμῶντων, Οὐδὲ με πῶς μισγεσθαι ὑπὲρ ποταμοῖο εἴωσι, Αλλ' αὐτῶς ἀλλήμην ἀν' εἰρυσυλῆς Αἰδῶς δῶ.* Attiadna quoque apud Catullum queritur se pro tot in Theſea officiis, ac beneficiis, dilacerandam feris relictum iri, neque iniecta terra tumulatum iri. sic illa: *Pro quo dilaceranda feris labor, alitibusque Præda, nec iniecta tumulabor mortua terra.* & apud Virgil. Palinurus Æneam orat, vt aut sibi terram iniiciat, aut corpus suum secū tollat per vndas: *sedibus vt saltem placidis in morte quiescam* (inquit ille.) Denique torum Antigonæ Sophoclis argumentum in eo vertitur, quòd Creon Polynicen vetuit sepeliri: soror Antigona eum clam humo contextit: quo in facto deprehensa, subòque ipsius indicio prodita, viuā in terram desossa est. & ὀδυσ. γ. Telemacho de Agamemnonis nece querenti cum alia multa, tum hoc respōdet Nestor, si Menelaus Troia reuersus Ægistum Agamemnonis percussorem domi viuū offenderet, neminem illi fuisse mortuo terram iniecurum: sed eum canes & volucres fuisse discerpturos, ac dilaceraturos, neque vllam de Græciæ mulieribus mortē eius fuisse desleturam. sic Hom. *Εἰ ζῶοντ', Αἰγιάδων ἐνὶ μεγάροισιν ἔτετμον Ατρεΐδης ποσίν: θεῖον ἰὼν Σαρῆος Μεγέλαος.* Τῶ κέ οἱ ἐδὲ γαυόν: πικρῶν ὄπι γαυῶν ἔχεναι. Αλλ' ἄρα τοῖ γὰ κωπῆς τε καὶ οἰωνοῖ κατεδάψαν Κέραιον ἐν πεδίῳ

A *ἴψ' ἐκείς Ἀργείος, ἠδὲ τοκίων.* qua de re plura dicemus ad Od. 5. epod.

T E R] hic numerus non solum perfectionem quamdam significat, sed etiā *μυθηρῶνδης τῆς ἔστιν*, vt diximus supra ad Oden primam.

C V R R A S] nauiges. ex quo cūsum etiam in navigatione vsurpant Latini per translationem. M. Tull. offic. 3. *si idē sciat complures mercatores ab Alexandria soluisse, nauisq; in cursu frumento onustas petentes Rhodum viderit.* Idem de nat. deorum lib. 3. *Dionysius cum fanum Proserpinae Locri exhibisset, nauigabat Syracusarum: cum secundisimē cūsum teneret, Videtisne (inquit) amici, quam bona à Diis immortalibus nauigatio sacrilegis detur?* Idem ad Brutum epist. cuius initium est, *Messalam habebis.* Itaque in medio *Achaico cursu*, cum *Etesiarum diebus Auster me in Italiam, quasi diffusor mei consilij retulisset, se vidi Vela.* Hor. Od. 34. huius lib. nunc *retorsum Vela dare*, atque iterare *cursus Cogor relictos.* Catull. de nupt. Pel. & Ther. *Illam rudem cursu prima imbuat Amphitriten.* & crebrò Virgil.

autem Augustum hoc tempore Parthis & Arabibus bellum inferre cogitasse. eòq; referēdum est id quod est infra Od. 35. huius lib. & *iuuenum recens Exami Bois tenendū Parribus, Oceanòq; rubro.*

G A Z I S.] Γάζα (inquit Hefych.) πόλις: τῆ δὲ Πέρσας βασιλείων. ἢ οἱ ἐκ τῶν πολλῶν φερόμενοι φόροι, ἢ τὰ τιμὰ. M. Tull. qui ab auro, Gazāq; regia manus abstinisset. & offic. 2. *omni Macedonia Gazā, quæ fuit maxima, potius est Paulus.* Horat. infra Od. 16. lib. 2. *Non enim Gazā, neque consularis summonet licitor miseris tumulus Mentis.* Pompon. Mela. *Ceterum in Palostina est ingens & munita admodum Gazā (sic Persæ ararium vocant) & inde nomen est, quòd cum Cambysis armis Egyptum peteret, huc belli opes, & pecuniam intrulerat.*

H O R R I B I L I Q V E M E D O] Medis & Persis, & Parthis, vt sup. Od. 2. *Non sinas Medos equitare inultos Te duce Casar.* quibuscum bellum gerere populus Rom. seu potius Augustus populi Rom. nomine cogitabat.

N E C T I S C A T E N A S] seruitutem meditaris, & comparas. nam bello capti, corū, qui uicerunt, serui fiunt, iure gentium.

E X A V L A] vel puer aliquis, qui regi seruiret, vel puer nobili genere natus à te bello captus. T. Lilius lib. 45. *annal. Pueri Regij apud Macedonay vocabantur principum liberi ad ministerium Regis electi.*

C A P I L L I S V N C T I S] vnguēto delibūtis. A D C Y A T H V M S T A T V E T V R] popula tibi ministrabit in conuiuio.

S A G I T T A S T E N D E R E, &c.] Od. x. lib. 2. *arcum tendere dixit magis proprie.* Verum tamen etiam Virg. ita locutus est lib. 9. *Æn. & Spicula tendere cornu.*

QVIS NEGET ARDVIS] quis neget, fluuios sursum relabi & refluxu posse, cum tu libros Platonis, Panætij, Xenoph. Aristot. quos tu legendi causa coemeras, armis commutes: philosophiæque studio relicto, te ad rem militarem conferas? Sunt autem hæc ex Euripidis Medea sumta, vbi sic chorus: *ἄνω ποταμῶν ἱερὸν χαρῆσι παγαί. καὶ δίκην καὶ πάντα πάλιν ἑρπέται.* id est sursum fluuiorum sacrorum eunt fontes: & iustitia, & omnia retro vertuntur. & pro uerbij speciē quandam obtinent. vitur M. Tull. ad Atticum lib. 15. *de Lenio rem laudo: si verò etiam Carsulenus, ἄνω ποταμῶν.* Vsurpauit & Demosth. in orat. *καὶ τῶν ἀρεσθῆας, ἀλλὰ δὴ τὰ ἄνω ποταμῶν ἐκείνη τῆ νύκτα πάντες, ὅσοι οἱ καὶ πορρείας, ἐρρῆν (Carlóροι.* id est, sed planè scilicet fluuiorum instar sursum relabentium illo die omnia, quæ de impudicitia facta sunt, verba fluxerunt. non dissimile est illud eiusdem Euripid. *ἰκετῆδ'. ἄνω γὰρ ῥεοῖ. τὰ ἀρὰ γαυῶν ἔπας, εἰ περὶ τὰ ἔομεν δα δὴ,* id est, sursum enim fluere res videbuntur, si nobis alterius imperio parendum erit.

R E L A B I] id est, lapsos è montibus in montibus reuertit.

A D I C C I V M.

Ode 29.

Mirum quiddam, & monstri simile dicit esse, eum à philosophiæ studio ad militiam transisse.

I C C I] beatiss nunc Arabum inuides
 Gazis: & acrem militiam paras
 Non antē deuictis Sabæe
 Regibus, horribilique Medo
 Nectis catenas, quæ tibi virginum
 Sponso necato barbæra seruiet?
 Puer quis ex aula capillis
 Ad cyathum statuetur vinctis,
 Doctus sagittas tendere Sericas
 Arcu paterno? quis neget arduis
 Pronos relabi posse, riuos
 Montibus, & Tiberim reuerti:
 Cum tu coemtos vndique nobiles
 Libros Panæti, Socraticam & domum
 Mutare lorice Iberis,
 Pollicitus meliora, tendis?

B E A T I S] opulentis. N V N C A R A B, I N V I D.] Arabia eūdαιμων, cinnami, thurisq; feracissima, infra Ode 34. lib. 3. *Inacthis opulentijs Theſauris Arabum, &c.* & epist. 2. ad Maccen. li. 1. *nec Oria dimittis Arabum liberrima mure.* Constat

A PANÆTI] Panætij, philosophi Stoici, quem saepe commemorat M. Tullius, quemque imitatus est in libris de officiis.

SOCRATICAM ET DOMVM] id est, Socraticam familiam, Platonem, Aschinem Socratici, Xenophotem, denique Academicos videres. vide annot. ad illum locum epist. r. lib. i. quo me duce, quæ lares tute.

MVTARE LORICIS IBERIS, &c.] id est, loricas Iberas Philosophiæ antepone, vel Philosophiæ studio omisso, militiam persequi, & arma capere. de verbi mutare structura lege quæ annotata sunt ad Od. r. huius lib.

TENDIS] in quibusdam libris scriptum est B tenuis, quam scripturam si probamus, idem fere valet, quod non dubitas, non veris religioni, audes. vt sup. Od. prox. negligi fraudem committere forsit. sed plures, iique manuscripti: in his cod. Don. Farnes. Torn. tres Vaticanis, habent tendis. quam scripturam secutus sum. tendis autem positum esse intelligemus pro, contendis, seu cogitas, & in animo habes.

POLLICITVS MEL.] quàm rei militari operam dare. longè enim præstat philosophari, quàm militare.

AD VENEREM.

Ode 30.

Vtin ædis Glyceræ veniat.

Venus regina Cnidi, Paphique, Sperne dilectam Cypron, & vocantis Thure te multo Glyceræ decoram Transfer in adem. Feruidus tecum puer, & solutis Gratie zonis, properentque Nympha, Et parum comis sine te Iuventas, Mercuriisque.

D REGINA CNIDI.] Venerem Cnidi sanctissimè coli tradit boni auctores. in his Pausan. Attic. Κυπριοι (inquit) πικρόσιν Αφροδίτην μάλα, & σφισιν ἔστιν ἱερά & ἕως, &c. de Cypro supra diximus Od. 19.

ET VOC. THURE TE MVLTQ] tibi sacrificantis.

ADEM.] cur nō dixit ad ædis decoras: cum ædes numero singulari significet templum, & locum, in quo Deus aliquis colitur? dicendum, per ædem Glyceræ significari sacellum à Glyceræ Veneri consecratum, colebat enim domi suos quisque Deos, qui dicebantur lares familiares, & penates. FERVIDVS PVBR.] Cupido.

ET SOLVT. GRAT. ZON.] cur Gratiarum zonæ solutæ sunt? an quòd munifici & liberales homines, qui sunt omnibus gratissimi, omnia habent aperta ac soluta? & ob eandem causam nudæ dicuntur ab eodem Od. 7. lib. 4. Gratia cum Nymphis, geminisq; sororibus audet Ducere nuda choros. & 9. lib. 3. Gratia Nudis iuncta sororibus. an quòd Gratia, quæ Veneris sunt comites, τὴν ζώνην λύουσιν, id est, zonam solvunt (si quis autè nescit, quid sit zonâ solvere, dicat ex Homer. ὀδυσσ. λ. λυσε δὲ παρθενίω ζώνην, & ὕπνον ἐχουσε. & Theocr. εἰδ. κ. λυσε δὲ οἱ μάτην, & οἱ λέχος ἐπὶ τῶν ὄρων, & Catul. ad Ian. Ne quarendū aliunde foret nervosus illud, quod possit zonam solvere virginem. an quòd etiã pauperes, & qui nullis diuitiis, aut facultatibus instructi sunt, possunt ab altero gratiam inire, & in eum beneficium aliquod conferre, puta opera, & arte, & virtute? an quòd inter amicos omnia sunt nuda, soluta, & aperta? quod postremum est Porphyri. Ita autem pingi solebant Gratia tres, vt restatur Seneca, manibus implexis, ridentes, iuvenes, virgines, solutis ac perucidis vestibus. Adde huic Seruium, qui hæc notat ad illū Virg. locum Æneid. r. Matris Acidalia: In monte Acidalio lauant se Gratia, quas Veneri constat esse sacratas. Ipsius enim & Liberi filia sunt, nec immeritò. Gratia enim per horum ferè numinum munera conciliantur. Ideo autè nudæ sunt, quòd Gratia sine fuce esse debent: ideo connexæ, quia eas insolubileis esse decet. Horat. segnè que nudum solvere Gratia. (hæc sunt ex Od. 21. lib. 3.)

Quòd verò vna auctra pingitur, duæ nos aspicientes, hæc ratio est, quia profecta à nobis gratia, duplex solet reuerti. alij sic, in quibus Michael Ephesius in lib. 5. de moribus ad Nicom. διὰ τὸ καὶ κερῶν ἑσῶν ἐν τῷ γῶ χαρίτων ἢ μεσῖ θῶα τῶν ἀφρον, ἐμπαιλιν ἐτραπῆ πρὸς τὸν χαρισάμενον, καὶ δεξιῶται: καὶ τὸ ἰδὴ ἐπετραφῆται πρὸς τὸν εὐπεποικίτα, ἢ σύμβολον ὑπερσίας. τὸ δὲ δεξιῶσαι, τὸ πάλιν ἀρχὴν αὐτὴν ποιεῖσθαι τῷ ἀπτενεργεῖται. id est, iccirco media trium Gratiarum, quæ in templo sunt posita, retro versa est in eum, qui beneficiū contulit, & dextrâ ei porrigit, benignèq; eū accipit. Ac quòd in eum, qui bene meritis est, sit conuersa, signum est officij, atque obsequij: quòd autem manu porrecta eum accipiat, significat, eā non fatis habere gratiam referre, sed etiam nouum beneficij conferendi initium facere.

ET PARVM COM. SINE TE IVV.] significat, iuuenes sine robur Veneris, & amatorius seueriores ac tristiores esse, quàm atatem deceat. est autem Iuventas, iuuenta Dea, Iouis & Iunonis filia, quam lauem, id est, imberbem appellat Od. r. lib. 2. fugit retrò Lauis Iuventas. De ea M. Tullius lib. r. de natura deorum sic scribit: At poeta quidem nectar, ambrosiam, epulas copulant, & aut Iuuentatē, aut Ganymedem pocula ministrantem. & Tuscul. lib. r. non enim ambrosia Deos, aut ne-

clare,

A Etare, aut Iuuentate pocula ministrante letari arbitror. Appellatur autè hæc à Græcis Hebe, id est, pubertas: quam Homerus Herculis vxorē facit.

Ode 31.

Se non diuitias: sed tranquillam, hilaramque vitam ab Apolline poscere.

QVID dedicatum poscit Apollinem Vates? quid orat, de patere nouum Fundens liquorem? non opimæ Sardinie segetes feraceis:

B Non est uos & grata Calabria Armenta: non aurum, aut ebur Indicum: Non rura, quæ Liris quietæ Mordet aqua, taciturnus annis. Premant Calena falce, quibus dedit Fortuna vitem: diues & aureis Mercator exsiccat culullis Vitis Syra reparata merce, Diis carus ipsi: quippe ter, & quater Anno renuens equor Atlanticum Impune, me pascent oliuæ: C Me cichoræa, leuisque malua. Frui paratis & valido mihi Latoe dones, & precor, integra Cum mente: nec turpem senectam Degere, nec cithara carentem.

QVID DEDIC. POSC. APOLL.] Apollinem, cui templum excitauit, dedicauitq; Cæsar Augustus in palatio, vt scribit Sueton. eodemq; loco bibliothecam libris omnibus instructam. Horat. epist. ad Iul. Flor. lib. i. & tangere vitet scripta, palatinus quæcumq; recepit Apollo. & lib. 2. ad August. si munus Apolline dignum vis comple-

D DE PATERA NOV. FVND. LIQV.] vini primitias libans & offerens Diis immortalibus. sic Od. 5. lib. 4. te profecquitur mero Desuso pateris.

NON OP. SARDINIÆ SEGETES FERACEIS:] sic habent libri veteres Donati, Faëmi, Vrf. Tornes. duo Vatic. non admodum dissimile est illud, quod optat Pindarus εἰδ ἢ Νεμ. Alij (inquit) aurum optant, alij possessiones, fundos, & prædia: mihi autem detur, postea quàm meis ciuib' placuerim, res laudabileis laudibus affecerim, iniustus & improbas, vituperarim, ossa terræ mandare. Verba Græca perat ex

Pindaro, qui vult, nos locum indicauimus. OPIMÆ] pinguis & vberis, sed tamen infalubris, & pestilentis. M. Tull. epist. lib. 7. ad Fad. Gallum. Id ego in Lucris pono non ferre, hominem pestilentiore patriâ sua. Idem ad Q. Frat. lib. 2. Curâ mi frater, vt valeas, & quamquam est hiems, tamen Sardiniam esse cogites. Opimum Varro, & Festus ab Ope deducit Saturni vxore, quòd ipse agrorum cultor habetur, à satu nominatus, tenèntique falcem effingitur: quod est insigne agricolæ. Unde spolia quoque, quæ dux populi Rom. duci hostium detraxit, opima dicuntur. Hæc Festus. sic supra idem Horatius Larissum opimam dixit.

SEGETES FERACEIS] agros fertilis. seges ea pars agri, quæ arata & conlita est. Horatius translata posuit epist. 7. lib. r. Hæc seges ingratos culis & feret omnibus annis.

ASTVOSÆ] folis ardore torrida. sic supra Od. 22. Syrtis æstuosus appellat.

EBVR INDICVM] Virgil. Georgic. lib. r. India mittit ebur. sed cui sunt inauditi elephanti Indici?

LIRIS.] Campania fluuius. mendosè autem scribitur per y in quib. cod. de quo plura ad illū locū, & innantem Maricæ littoribus ten. Lirim. Od. 17. lib. 3.

MORDET] alluit. tralatio est. Lambit. sup. Od. 22. alia tralatione. sic Lucret. lib. 5. & ripas radentia flumina rodunt. & Virgil. lib. 8. Æneid. ego sum, pleno quem flumine cernis stringentem ripas & pinguis citha secantem.

PREMANT] amputent presso pollice, vel uas cultello abscessas in torculari calcet, & premant. sic ferè Virg. i. Georgic. dixit falce umbras premere. & vris opaci Falce prems umbras.

CALENA FALCE.] cultello falcis instar incuruo Calena autem à Callibus, vt sup. Od. 20. Vinum Calenum. falce autem Calena, qua vitem premant domini, vinum Calenū vult significari, vt Od. 20. per uam pralo domitam Caleno vinum Calenum. sic Propert. Vinâq; fundantur prælis elisa Falernis. Idem Horat. per amphoram Læstrygoniam vinum Formianū vult intelligi Od. 16. lib. 3. Nec Læstrygonia Bacchus in amphora Languescit mihi, quæ sunt obseruata à Passeratio.

EXSICCET] exhauriat, ebibat. hypallage. H dicimus enim exsiccare culullis, & pocula. vt Sa ty. 6. lib. 2. Siccat inæquales calices conuua tribulis. Q. Cicero ad Tiron. lib. 16. epist. lagenas etiã manen obfignabat, ne dicerentur inanes aliqua fuisse, quæ fuerim essent exsiccata. Priscianus lib. 2. scribit, ex, ante C. P. Q. S. manere integrum: verum tamen, ne offendantur aures, S. elidi, quod si verum est, scribendum excicet. ego tamen exsiccet scribendū cenleo: & cur cenleam, causam afferre possum.

CVLLIS] poculis, calicibus. epist. ad Pif. Reges dicuntur multus urgere culullis, Et torquere mero, &c. sed cululli erant initio fictiles, & in sacrificiis tantum vitiles, vt vult Acron. Alij volunt culullis, à culleis dictos per diminutionem: neque

A tamen pocula, quibus in conuiuio vteretur, suis se negant.

VINA SYRA REPARATA.] Franc. Duarense, iuriconsultus clarissimus, qui nuper morte immatura nobis ereptus est, lib. i. anniuers. disputation. hunc locum sic explicat: vna, quae sint emta nummis ex venditione Syra mercis refectis: idque confirmat testimonio veterum iuriconsultorum: apud quos parare pro emendi verbo in usu est. sic & M. Tullius vsurpat cum alibi, tum in orat. pro Flacco. Si tam te Crassi agri delectabat, hic alicubi in Crustumio, aut in Capenati parauisses, & Horat. Saty. 3. lib. 2. seruis ve tuos, quos are parauis, quemadmodum autem redimere pro eo, quod est emere, ponere solemus: ita & reparare, pro parandi verbo ab Horatio vsurpatum est: vel reparata dictum est pro, permutata: quod idem valet, vt supra docuimus. aliter vsurpauit Ode 37. huius lib. ibi, nec latenteis Classe ita reparauit oras, vt suo loco dicemus.

DIIS CARVS IPSIS] argumentum est à consequentibus. ter, & quater in anno mare Atlanticum saluus nauigat: ergo Diis carus est. fieri enim non potest, vt quicquam tam secunda nauigatione vtatur sine Deorum immortalium beneficio ac benignitate: quemadmodum neque cuiquam res aduersae sine eorundem ira, aut certe voluntate accidunt, quod ita esse Theognis ostendit. Οὐδὲ τις ἀγρόπων ἔτ' ἐλβιος, ἔτ' ἐπειρηδός, οὐτε κελύδος νόσφι δαίμονος, ἔτ' ἀγαθός. id est, Nullus mortalis neque diues, neque pauper: neque malus, neque bonus sine deo est.

I M P V N E] sine vlla iactura, sine naufragio sup. Od. 17. Impune tutum per nemus arbutos Quarunt latentes. &c.

M E P A S C. O L I V A E.] sic Ode xi. epod. Non attagen Ionicus incurdior. Quam lecta de pinguisimus Oliua ramis arborum.

C I C H O R E A] cichorea est numeri multitudinis κίχρηρα à singulari κίχρηρον, e, autem ex diphth. et longum est. vide P. lib. 2.

L E V E S] quae ventrem graue leuant: non vt quidam, inemta, aut contemta: quamquam iudicet lector. M A L V A E.] sic Od. 2. epod. aut graui Malua salubres corpori.

F R V I P A R A T I S] semper Horat. vsum bonorum partorum commendat: quod pluribus verbalisibi ostendemus.

V A L I D O] omnium enim rerum humanarum optimum est valere, proximum pulchritudo, tertium vires corporis, quartum diuitiae. Vulgatissimus est apud Graecos hic scnarius Γεῦ εὐδ' ὑγείας κρείττον ἔδεν ἐβίω. id est, Bona valetudine nihil est in vita melius.

L A T O E] ὁ Apollo, da mihi, vt possim firmus & validus bonis quaeritis & partis frui. Latoum dixit à Graeco λητάος.

I N T E G R A C V M M E N T E] humanitatem ex homine exiit, homoq; esse desit, tamen si hominis figuram, & speciem gerat, qui sana me-

tis non est. Nam neque homo quicquam in seipso mente melius haber, & vnulquisque nostrum mens est, vt docet Aristoteles in libris de moribus ad Nicomachum. Theognis autem nihil in nobis esse mente melius, nihil contra amentia grauius, aut molestius, ita declarat. Γνώμης δ' ἔδεν ἀμεινον ἀνὴρ ἔχει ἐν γαστρῷ, οὐδ' ἀγνώμοσθης Κύβη ἀνηρέτορ. legendum autem, & precor integra, non, at precor. T V R P E M] inerrem, vel inhonoratam, atque ingloriam.

Ode 32.

Barbiton, siue testudinem suam commendat.

P O s c i m u s, s i q u i d v a c u i s u b v m b r a L u s i m u s t e c u m, q u o d & h u n c i n a m n i V i n a t, & p l u r e i s: a g e, d i c L a t i n u m

Barbiton carmen, Lesbio primum modulate cui: Qui ferox bello, tamen inter arma, Sive iactatam religarat vdo Littore nauim:

Liberum, & musas, Veneremque, & illi Semper haerentem puerum canebar: Et Lycum nigris oculis, nigroque Crime decorum.

O decus Phœbi, & dapibus supremi Grata testudo Ionis, ὁ laborum Dulce lenimen, mihi cumque salue Rite vocanti.

V A C V I] otiosi, feriati, χορῶδες. L A T I N V M] cui ego sum auctor, & princeps. L E S B I O P R I M V M M O D V L A T E] id est, qui primum modulatis, & distinctis sonis temperatus es ab Alcæo. vel quod primum Alcæus vsus est. sup. Od. 26. Hunc Lesbio sacrare plestro Tia, tuasq; decet sorores. & Ode 6. lib. 4. Lesbium seruate pedem, meiq; pollicis ictum. vocem modulate ita accipio, vt sit participium παθητικῶν, cuius contrar. immodulatus. de arte poet. Non quibus vides immodulata poemata index. vel sic: modulate, id est, qui Alcæo obsecutus, & gratificatus, cantus modularos edidisti: qui ab Alcæo sumtus, vsurpatus, adhibitus es ad modulandos & canēdos ver sus lyricos.

T A M E N I N T E R A R M A] omisit alterum, siue, vt sup. Od. 3. collere, seu ponere vult freta. hoc modo. siue inter arma, id est, siue esset in castris, siue in aliquo portu constiterat à longa, & difficili nauigatione conuiescens. Constat autē Alcæum virum militarem, & bellicosum fuisse Gessit

A Gessit enim bellum cum Atheniensibus, & maxime cum tyrannis. nam Pittacum tyrannū Mitylenis expulit. Od. 12. lib. 2. Vtrumque sacro digna silētio Mirantur umbra dicere, sed magis Pugnauit, & exactos tyrannos, &c.

R E L I G A R A T.] apto & vsitato verbo vsus est. sic Saty. 5. lib. 1. ac misse passum retinacula mulla Nauta piger saxo religat. & Cat. in nupt. Pelei, & Thec. Perfidus in Retā religasset nauita funem. simile est illud sup. Od. 5. Cui suauam religas comā. Iam quod ait Horatius hoc loco Alcæum virum militarem interdum res amatorias cecinisse, id testatur Cicero lib. 4. Tusc. his verbis, Fortis vir in sua rep. cognitus, quae de iuuenis amore scripsit Alcæus?

B E T I L L I S E M P. H A R.] Cupidinem. Neque ab hoc loco aliena, neque fortasse omnibus nota illa est fabula apud Platonem in symposio, quae nouam rationē affert, cur Veneri semper adhæreat Cupido. Scribit igitur Plato, nata Venere Iouem natalitia Diis præbuisse, atque in eo conuiuio cum ceteros Deos, tum Porum Metidis filium interfuisse: Illum autē largius equo potum, nectarēque ebrium, in Iouis hortos introiisse, ibiq; obdormiisse: Peniam verò (paupertatem Latini dicunt) quae ad illud conuiuium mendicanti gratia venerat, insidias Poro egestate coactam struxisse, & propter illum cubuisse, vt ab eo (si modò id consequi posset) grauida facta filium pareret: illam igitur à Poro compressam esse, atque ex eo concubitu grauidam factam, Cupidinem peperisse: Inde euenisse, vt Cupido Venerem potius, quam matrem, sequeretur, illique ministraret. Iam cum omnes ferē Cupidinem Veneris filium faciant, Sappho ab aliis distidens è caelo & terra natum fingit, vt scribit Interpr. Apollon. in lib. 3. Argon.

C E T L Y C. N I G R. O C. N I G R O Q V E] nigros oculos laudabant veteres illi in pueris, & puellis. Catull. in Acmen. salue nec minimo puella naso, Nec bello pede, nec nigris ocellis. & Horat. epist. ad Pisones, spectandum nigris oculis, nigroq; capillo. Anacreon talcis suo Bathyllo oculos, & capillos depingit iubet. Διαπράς κόμας ποίνισον τὰ μὲν ἐνδὸθεν μελαίννας, τὰ δ' ἐς ἄκρον ἠλιόστας. deinde paucis versibus interpositis, Μέλαν ὄμμα γοργόν ἔστω Κελερασ μύθον γαλιών. talem & suae puella comam esse vult. Γράψε τὴν ἐμὴν ἐτώσρα, Γράψε μοι τὸ χεῖρας τὸ σφῶτον Ἀπαλός τε καὶ μελαίννας, id est, mihi pinge meam puellam, primum comas tenellas, Nigrasq; pinge pictor. Itaque quibus natura nigri non erant oculi, siue feminis, siue maribus, feminarum similibus, ij fuligine supercilia denigrabant. Arnob. lib. 2. aduers. Gentilis: Laminas peruulnerent aurium, immiuerēt fronteis limbis, fuligine oculos obumbrarent, nec in formis erubescerent masculorum calamistris vibrare cæsariem. Homer. ἐλίκω πας Graecos appellat, id est, μελανοφθαλμους, seu nigris oculis, quamuis scia etiam aliter accipi.

E T D A P I B V S S V P R. G R. T E S T.] Itaque apud Hom. ἰλ. α. Apollo cithara canit, cui Musa voce respondent. Δάμνωτ', ἔδ' ἐπιθυμὸς ἔδ' ἐπέτο δαγρός ἐπίσης, Οὐ μὲν φόρμιγγος περικαλλέος, ἢν ἔχ' Ἀπόλλων, Μουσῶν θ' αἰ δειδὸν ἀμειβόμενοι ὄπι καλῆ. id est, Epulabantur, neque quicquam eis deerat, quod comesse vellet: neque cithara, quae tenebat Apollo: neque Musae, quae ei vicissim voce respondebant.

D V I C E L E N. M I H I C V M Q V] cumq; & quandoque idem valent. quandoque autem apud hunc poetam saepe pro quandoquomque ponitur, vt alibi dicemus. vno nunc exemplo contentus ero. Od. 1. lib. 4. Et quandoque potentior Laris muneribus riserit amuli: Albanos prope, te, lacus, Pomet Marmoream, sic igitur hunc locum explicat Porph. ὁ barbite, mearum curarum, ac molestiarum lenimen mihi suaue, ac iucundum, quotiescumque te euoco, salue. alij salue mihi, &c. ego, cumque, puto accipiendum pro quouis tempore. hoc modo: salue dulce lenimen mihi quouis tempore te vocanti.

A D A L B I V M T I B V L l u m. Ode 33.

Ne doleat sibi riualem iuniorem à Glycera anteponi.

A L B I ne doleas plus nimio memor Inmmitis Glycerae, neu miserabileis Decantes elegos, cur tibi iunior Lesa praeniteat fide:

Insignem tenui fronte Lycorida Cyri torret amor: Cyrus in asperam Declinat Pholoen, sed prius Appulis Iungentur capre, & lupis, Quam turpi Pholoë peccet adultero.

Sic visum Veneri: cui placet impares Formas, atque animos sub inga aenea Saeno mittere cum ioco.

Ipsum me melior cum peteret Venus: Grata detinuit compede Myrtale Libertina, fretis acrior Adria Curuantis Calabros sinus.

A L B I N E D O L E A S] Albi ne fortē doleas, &c. hoc te scire volo, insignem tenui, &c. hanc ascriptam, ne quis putet, ne hic esse prohibētis particulam. nā hic valer, ne fortē, vel vt ne: vt Ode 4. lib. 4. Ne fortē credas, &c.

A **PLVS NIMIO MEMOR EPIM.]** plus nimio, id est, plus multo, idem epist. 10. lib. 1. *quæ res plus nimio delectauere secunda, &c.* sic Lucret. lib. 5. *Nec nimio solis maior rota, nec minor ardor.* Idem ibid. *Nec nimio tum plus, quam nunc, mortalia sæcla dulcia linguebat labentis lumina vitæ.* Anton. ad Ciceron. lib. 10. epist. ad Attic. *sed quia te nimio plus diligo, non possum dissimulare, &c.* Plautus Bacchid. *Vixisse nimio satius est, quam vivere.* Idem ibid. *Nimio es tu ad istas res discipulus docilior, quam ad illa, quæ te docui, ubi operam perdidisti.*

CVR TIBI] ne supra modum doleas, quod tibi rivalis iunior anteponeatur, (hec enim verbi, *præuicet, visus est*) seu, quod plus fiat à Glycera, quam tu: id est, quod ei carior sit, & gratior: Insignem tenui fronte, &c. sic supra verbo simplici vsus est, Od. 5. *miseri, quibus intentata nites: id est, grata es, places, cur, autem eleganter posuit pro, eod quod, vt epist. ad Celsum Albinoua. lib. 1. Fidis offendat medicis, irascant amicis, Cur me funesto proferent arcere veterno? & ita ferè semper loquitur Horat. paullo aliter M. Tull. vt Verr. de iure dicundo. tamen digna causa esset, cur inimicitias hominis improbiissimi susciperem.* cuius rei plura exem pla legito ad illum locum, *Cur me funesto, &c.*

INSIGNEM TENYI FRONTE LYCORIDA.] ostendit, quam misera sit amantium condicio, qui rarò admodum pari voluntate, mutuoque amore inter se respondent. Lycoris (inquit) Cyri amore incenditur: Cyrus à Lycoride abhorret, in Pholoën, à se alienam, propensior. quæ ed tibi dico, ne forte dolcas, &c.

C Nam hæc pendeat & apra sunt ex superioribus diximus: hæc animorum & voluntatum in amantibus diffensionem ac discordiã pulcherrimè describit Lodoicis Ariostus, poëta Italus, versibus Italico sermone scriptis: quos, quia in his cõmèteriis alium sermonem, quam, quo olim Latini utebantur, inculcare, indecorũ esse puto, verti hoc modo: *Improbe amor, puer inuisissime: cur ita rarò Nostra à te efficitur voti sententia compos? Cur ita delectat te, perfide, corda duorum Cornere disidiis inter se in festis superbis? Arces me à liquidisque vadis, & gurgite tuto. Pertrabis in rapidisque amneis, cæcæque lacunas. Quæ me vltro petis, hinc venocas, aliòque retorques: Quæ fugis, hinc me tabescere cogis amore.*

D Ad eandem sententiã pertinent hi Moschi versus, *Ἡρα Πάν Αχώς τὸς γάτος, ἦρατο δ' Αχὼ Σμυρτητὸ σατύρω. σατύρος δ' ἐπεμύειντο Δύδα. Ως Αχὼ τ Πάνα, τὸσον σατύρος φλέγει Αχὼ. Καὶ Δύδα σατύρισον. ἔρος δ' ἐσμύχετ' αμοιβῶ.* id est, *Echbonem ardebat vicinam Pan, satyrum Echo lasciuum, satyrum Lyde flagrabat amore. Quantum Echo Panem, Pan tantum Echona coquebat. Tam Lyde satyrum, perdebat talio amorem: Tãwτα δ' ἐπι ἐπὸρισον ἐμοὶ Φελαίδος ὁ Ουρβάνος, ἀνὴρ Πάνυ πεπαιδευμένος.*

TENYI FRONTE] sic epist. 2 ad Mæcen. lib. 1. *reddes. Forte latus nigros angusta fronte capillos.* **SED PRIVS APPVRS]** sic Ode 16.

Epod. Nouaque monstra iunxerit libidine miris amor, iunet vt tigres subsidere ceruis. Adulteretur & columba miluio. significat autè, Cyrum numquam Pholoa potiturum.

QVAM TVRP]I] quàm Cyro amatori Pholoë gratificetur, & morem gerat, sic infra amato rem, adulterum appellat, Ode 36. *nec Damalis nouo Diuellerur adultero.* sic Catull. ad Furium & Aurel. *Cum suis uiuat, valeatque mæchus.* & Plaut. in Mil. glor. *herus meus ita magnus mæchus est mulierum, vt neminem fuisse, neque futurum credo. turpem autè accipe, non quod reuera sit turpis, sed quod ei talis videatur: vel refer ad animi turpitudinè.*

SIC VISVM VENERI] sic loquebantur veteres in rebus parum secundis, & casibus aduersis. Virgil. lib. 3. *Postquam res Astia, Priamiq, euertere gentem Immeritam visum superis.* Idem 2. *Diis aliter visum.* idem ibidè. *si nihil ex tanta superis placet urbe relinqui.* Homer. *ἰλ. β. οὐτὸ πῦρ δὴ μέλλει ὑπερβῶνι φιλῶν εἶναι.* qui versus iteratur & *ἰλ. ι. ω. τ. α.*, & alibi.

CVI PLACET IMP. FORMAS, ATQVE] sine dubio ex formarum, aut animorum dissimilitudine nascitur amoris inæqualitas, atque adèd alienatio ac dissensio: cum vel deformis formosam, vel senex puellam, vel quis alius ingenio & moribus disparem amat. Quoniam autem non sepe contingit, vt pares ætates, formæ, naturæ, mores, ingenia copulerent inter se, & ad amandum sese applicent: iccirco quamplurimi existunt in amore naufragi, & calamitosi, & vt Græci appellant, *δυσέρωτες*: pauci admodum, quibus omnia ex animi sententiã procedât.

SVB IVGA AËNEA] sub coniunctionionem inæqualem, ac disparem, duramque seruitutem. Est enim durissimum seruitutis genus eam amare, quæ aspernetur amantem. *ænea* autè scriptum reperi in cod. Donati & Faërii sine aspirationis nota in secunda syllaba: quam scripturã secutus sum. nam & Aulus Gell. lib. 2. cap. 4. testatur nomen *ænea* in libro mirandæ vetustatis 2. *Æneid.* scriptum fuisse sine aspiratione. Idem tamen ascribit aspirationis notam postea esse appositam.

S E V O] χαλεπῶ, difficili, immiti, vt supra Ode 19. *Mater sana Cupidinum.* hæc enim vis est nominis, seuus. sic & Ode 29. lib. 3. *Fortuna seuo lata negotio.* & epist. ad Iul. Flor. lib. 2. *ne mea seuus iurgares, ad te quod epistola nulla veniret.* & Saty. 2. lib. 2. *hic neque seruis Albuci senis excipio, dum munia didit, seuus erit.* sup. Ode 12. *Seuua pauperitas.* infra Ode 35. *seuua necessitas.* epist. ad Lollium lib. 1. *vt puerũ credas seuo dictata magistro reddere.* Lucretius lib. 3. *seuua tolerare procellas.* Terentius Phorm. *Conclusam hîc habeo uxorem sanam.* Ex quo seuuitia, asperitas quadam, & iracundia, χαλεπότης. Ode 12. lib. 2. *dum fragrantia detorqueat ad oscula Ceruicem, aut facili seuuitia negat.* Virgil. *Æneid. 1. seuuimq, ambobus Achilles.* & 2. *hic seuus tendebat Achilles.* & verbũ fauure χαλεπῶνεν Saty.

A Saty. 2. lib. 2. *seuiat, atque nouos moueat fortuna tumultus, &c.* & Ode 3. lib. 3. *Dum lógus inter seuiat illum, Romamque pontus.* Plautus Epidico: *sed memento, si quid seuuunt senes, suppetias mihi cum sorore ferre.* Virgil. *Æneid. 6. ne seui magna sacerdos.*

I O C O] Iocum, Deum hoc loco accipio. vt supra Ode 2. *Quam Iocus circumuolat, & Cupido: vt sit, cui Veneri, vnà cū seuo Cupidine, placet impares & discordes formas inter se iungere.* Sed Passeratius mauult iocum hîc poni pro re ludicra & oblectamento Veneris: vt Od. 2. huius libri, bellum Martis ludum appellauit: *Heu nimis longo satiate ludo.* similia sunt illa: Od. 29. lib. 3. *Fortuna seuo lata negotio, Ludum insolentem ludere pertinax.* & Ode 1. lib. 2. *Ludumque fortuna, &c.*

B & Od. 28. huius lib. *Dant alios furia seuo spectacula Marti, &c.*

I P S V M M E M E L I O R] cum ego ipse ab elegantiore & commodiore puella vltro experer, Myrtalè tamen difficili, seuu, iracundæ, à me alienæ seruebam: quæ mihi seruitus erat iucunda.

G R A T A D E T I N V I C O M P. M Y R T.] id est, grata seruitute. duo inter se coniunxit propemodum repugnãtia. nam vix credibile est cuiquam seruitutem & compedes esse gratas. Et tamen hoc in amore euenit, quale est illud γλυκύπυρον. Ita autem grate sunt amantibus compedes, vt seruis dulcis est seruitus sub eo domino, vnde aliqui emolumentum sperant. Nam vt hi emolumentum spe capti dominorum seuuitiam

C perferunt: sic illi dominarum suarum amore irretiti, vnde sibi incredibileis voluptates promittunt, earum asperitatem æquo animo ferunt. hîc igitur nomen *compedis* seruitutem significat: epithetum autem *grata* ei adiunctũ declarat, amantibus libèter, & iucundè puellis iis, quarum amore deuincti sunt, seruire, quantumuis difficiles sint, atque illiberales. sic Oda 11. lib. 4. *tenetq, grata Compede vincitum.* Verbis propriis amantium seruitutem, & puellarum dominationem demonstrauit Oda 8. lib. 2. *Adde quod pubes tibi crescit omnis: seruitus crescit noua, nec priores Impia tectum domina relinquunt sepe minati.* alia trãllatione dixit epist. ad Iul. Flor. lib. 1. *Thracæne vos, Ebrusque niuali Compede vincitum, &c.*

A C R I O R] iracundior, vt Ode 9. lib. 3. *Improbo Iracundior Adria.* ὑπερβολῆ.

CVR VANTIS CALAB. SINVS] id est, sese in Calabriam insinuantis.

Ode 34.

Pœnitere se, quod dum Epicuræam disciplinam sectaretur, parum studiose Deos coluerit.

P Arcus Deorum cultor, & infrequens, Insanientis dum sapientia Consultus erro, nunc retrosum

E *Vela dare, atque iterare cursus Cogor relictos. namque Diespiter Igni corusco nubila diuidens, Plerumque per purum tonant eis Egredietur equos, volucrumque currum: Quo bruta tellus, & vaga flumina, Quo Styx, & inuisi horrida Tanari Sedes, Atlanteis que finis Concutitur. valet ima summis Mutare, & insignem attenuat Deus, Obscura promens. hinc apicem rapax Fortuna cum fridore acuto Sustulit: hîc posuisse gaudet.*

P A R C V S D E O R V M] Dicit se, qui antea non satis pie, neque religiose deos immortalis coluerit, Cyrenaica & Epicuræa sectæ præceptis ac decretis imbutus, sententiã, consiliũque nunc necessariò mutare, Deorum metu non inani perterritum.

I N S A N. D V M S A P.] consultus sapientia sic dictũ, vt dicimus, iuriconsultus. *sapientiam* autem *insanientem* intelligit Epicuræam, aut Cyrenaicam, quæ præter cetera, docet contemnere omnem religionem. veniunt autem *insanientem sapientiam* dixit Græcorum exemplo: apud quos crebrum est hoc genus loquendi. Eurip. in Hecuba, *νύμφη ἀνυμφον, παρθένον τ' ἀπαρθενον.* Sopho. in Aiace: *χθρῶν ἀδωρα δῶρα.* Oppianus ἀλιεὺς. *δῶρα δὲ δῶρα.* Iterum Sophocli. *γάμοι ἀγάμοι.* Idem in Electra: *μήτηρ ἀμήτηρ.* Aristoph. *βίος ἀβίωτος.* & Hom. *ὀδυς. σ. ἢ τὰ χαίρα ἵπος δὲ ἵπος ὄπισσας. καὶ ἔξει. & ὀδυς. ψ. μήτηρ δυσμήτηρ.* & illud: *ἀ χαρίς ἀ βραδυσῶς, ἀ χαρίς χαρίς.* quæ cum alijs Latini scriptores, tum Horatius noster multis locis esse imitatus. M. Tullius Philippica. 1. *iudicium bustum in foro facerent, qui illam insipulam sepulcrum effecerant.* & vetus quidam poëta apud M. Tull. lib. 3. de orat. *Qua tempestate Paris Helenam inuuptis inuicit nuptiis.* Catul. de nuptiis Pelei. *funera nec funera.* (quo loco admonitum lectorem velim, nec funera, vnum nomẽ esse: qualia sunt illa, necopinatò, & apud Iuriconsul. res necmancipi, furtum necmanifestum.) Idem in Lucullo *vsus disciplina indocilis.* Ennius *artem inertem.* Horat. Ode 12. lib. 2. *facili seuuitia.* (nam supra ostendimus, seuum idem valere, quod χαλεπὸν, id est, difficile.) his fere similia sunt illa, epist. ad Bullat. *strenua nos exerceat inertia.* & epist. ad Iccium *concordia discors.*

H **N V N C R E T O R S V M V E L A D A R E,]** sic Virg. lib. 3. *Cerui est dare lintea retrò, &c.*

A T Q V E I T E R A R E C V R S. C O G. R E L.] Gracum verbum expressit *παλινδρομεῖν*, id est, recurrere. De verbo *iterare* dixim⁹ ad Od.

A 7. est autem ἀλλήροια. cum significet se cogi mutare consilium. Cursum perspicue hic posuit pro navigatione, vt supra annot. ad Od. 28.

D I E S P I T E R.] Iupiter, Varro lib. 4. de lingua Lat. Diespiter id est, Dies pater. Dies pater, id est, dici & lucis pater. Dionem etiam δια κεραύνιον, id est Iouem fulmineum esse dicunt: quæ notio hinc loco valde quadrat.

I G N I C O R V S C O.] fulmine, sic M. Tull. Tuscl. 2. Iace obsecro in me vim corusciam fulminis. at Virg. Æn. 2. enssem coruscum appellat.

P L E R V M Q U E P E R P V R V M.] hoc negat Lucret. lib. 6. fieri posse, his verbis, Fulmina gignit et crasibus, atque putandum est Nubibus exstru- tis. nam celo nulla sereno. Nec leniter densis mittitur nubibus umquam. idem paulo post, Denique cur numquam celo iacit undique puro Iupiter in terras fulmen, sonitusque profundis: Sallust. tamen hist. de bell. Catilinar. narrat M. Herennium die sereno fulmine ictum esse. Sed in his intelligendum est tonitrua & fulmina naturalia, celo nubilo, & nu- bibus alte exstructis fieri: prodigiosa autem & di- uina puro, & sereno. Itaq; videtur hic Horatius (vt rectè iudicabat Germanus Valens) significa- re, talia fulmina, qualia hic describit, malum sibi minari, nisi respiscat: eademque valere, ad se & ceteros homines ab impietate deterrédos. Nam tonitrua & fulmina diuina, qualia sunt ea, quæ celo puro fiunt, tristia, & mala portendunt ho- minibus. Ex ea opinione sunt illa Virg. Georg. 1. Non aliàs celo ceciderunt plura sereno Fulgura, nec diri toties arserè cometa. Idem lib. 8. Æn. Iterù atque iterum flagor intonat ingens, Arma inter nubem cali regione serena Per sudum rutilare vident, & pulsa to- nare. Idem lib. 9. Æneid. Audiuì & celo genitor de parte serena Intonuit læuam. Homer. ὄδυος. ἢ μέγαλ' ἐβρόντησας ἀπ' ἑραυῖς ἀσπρόεντος Οὐ- δὲ πῶτι νεφός ἐστ' ἰτέρας νυ τῶσ τῶδ' εὐάνειας. id est, ὁ Iupiter, profectò grauiter è celo tonuisti: neque tamen vsquam nubes est: ostentum igitur aliquid tuum nobis præbes. M. Tull. Aut cum terribili percussus fulmine ciuis Luce serenati vitas lumina liquit.

P E R P V R V M.] celo sereno, sic Virgilius Georg. 2. & dum se læuis ad auras Palmes agit læ- xis per purum immisissus habentis. δι' αἰθρίας dicunt Græci.

T O N. E G I T E Q. V O L V C R.] tonuit, sed poetarum more locutus est, vt supra Ode 12. Tu graui curru quaties Olympum.

Q V O B R V T A T E L L Y S.] sic infra Ode 4. lib. 3. tellurem inertem appellat: vtrumq; quia hoc elementum omniū grauissimum, atque (vt ita dicam) immobilissimum est. Nam brutum (inquit Festus) antiqui grauem appellabant. Nonius autem Brutum dicitur hebes atque obrusum.

S T Y G.] Cum multa scribat Pausanias in Arcadicis de Styge, tum hæc quoque tradit, Home- rum Stygis nomen in suam poesin coniecisse re- spicientem ad eam aquam, quæ è Styge, fluuii

Arcadico manat. Nam in iureiurando Iunonis (inquit) fecit eam ita loquentem, ἴστω γὰρ τὸδ' ἔργον καὶ ἑραυῖς εὐρύς ὑπερθε, καὶ τὸ καλεῖσθαι μένον ἑρῆος ὑδάσ. Paulo post idem Pausanias, Τὸ δὲ ὑδῶρ τὸ ὑπὸ τῆς κυρμῶν τῆς ὠκεῖας τὴν Νάνακριν σέλιον ἐμπιπτεῖ μὲν πρῶτον εἰς τὴν Τεταν ὑψηλὴν διεξελθὸν δὲ διὰ τῆς πέτρας εἰς τὴν Κράθην ποταμὸν ἵκνεται. θάνατον δὲ τὸ ὑδῶρ φέρεi τῆστο καὶ αἰγρόστροφω, καὶ ἄλλω ζῶω παντι. Λέγεται δὲ οὐ γένοιτο ποτε ὀλέσθωσ ἀπ' αὐτῆς ἕ ἄλγιν, αἱ τῆς ὑδάτος ἐπιον πρῶτον. id est, aqua autem, quæ è saxo prærupto ad Nonacrin manat, incidit primùm quidè in rupem excelsum: deinde posteaquam per rupem illam dimanauit, & inde exiit, in Crathin fluuium delabitur. Mortem autè hæc aqua & homini, & alij cuius animanti affert. Atque etià aiunt, capras quon- dam omneis, quæ ex hac aqua bibissent, interii- se. Sequitur deinceps apud Pausaniam, Fueritne hoc veneni genere enectus Alexander magnus, pro comperito non habeo. memoriæ certè proditum esse scio. Hac Pausan. Plutarchus autem in Alexandro videtur non dubitare, quin Alexan- der huius aquæ potu extinctus sit. Iam quamobrem Dij per Stygiam paludem iurent, consule Eustath. & Seruium, & Arnobium.

T A N A R I.] Τάναρως (inquit interpres Pin- dari) πόλις λακωνικὴ, ἐν ἣ ἐστὶ πύλη εἰς ἀΐδα. id est, Tanarus vrbs est Laconica, in qua est ad inferos ianua. alij dicunt esse promontorium in Peloponneso, vbi specus est, Acherusæ ei, quæ in Ponto est, similis.

V A L E T I M A S V M M. M V T.] id est, po- test ea, quæ sunt humilia, & infima, summa effi- cere, & contrà. Atque hanc sententiam mutua- tus esse videtur ab Hesiodo ἔργ. καὶ μίση. vt re- ctè annotat M. Anton. Muretus: P a μὲν γὰρ βριάει, πῶα δὲ βριάονται χαλαρῆσι. Pindar. autè εἰδ' ἢ Πυθ. docet, bona quæ appellantur, præfer- tim ea, quæ non sunt labore parata, nõ esse cuius- quam sapientiæ, aut consilio assignanda: sed deo, seu fortunæ. nõ enim esse in hominibus situm, vt sint opulenti ac beati: sed à fortuna facultates rei familiaris & copias suppeditari, ac præberi, quæ modò hunc attollat, ceterisq; omnibus superio- rem efficiat: modò illum deprimat, & in aliorù potestatem redigat. Sic Pindar. Τὰ δ' ἔσ' ἐσ' ἀνδράσι κείτω δάμιαν δὲ περιχεῖ. ἄλλοτε δ' ἄλλον ὑπερθε βάλλον μῦθ, ἄλλον δ' ἔσθ' χειρῶν μέτρω καταβαίνει. Eandem rem sic Xe- nophon libro 6. ἐλληνικῶν. Καὶ ὁ θεός δ' ὡς εἶποι πολλὰς χεῖρει τῶς μὲν μικρῆς, μεγά- λης ποιῶν, τῶς δὲ μεγάλης μικρῆς. id est, Deus autem, vt appàret, sæpenumerò amat & paruos atque humileis magnos facere, atque at- tollere: & magnos atque excellos, minuere, ac deprimere. & Sallust coniuir. Catil. sed profectò Fortuna in omni re dominatur: ea res cunctas ex libi- dine magis, quàm ex vero celebrat, obscuratque.

I N S I G N E M A T T E N Y A T.] obscurat, ita tenuem

tenuem reddit, vt fugiat aspectù. τὸν ἀριωρεπὴ ἀμυροῖς ἐπιφανὴ ἀφανίζει, ἢ ἀφανὴ ποιεῖ. O B S C V R A P R O M E N S.] id est, ea, quæ non appàrent, retogens, apericiens, in promptu, at- que in oculis omnium ponens.

H I N C A P. R A P A X, & C.] Hæc coherent cum superioribus, vnòque spiritu (vt ita dicam) continentur. Ab hoc (inquit) fortuna summas opes, & amplissimos honores aufert, in illù trãf- fert. ita videtur Deum & Fortunam pro eodem ponere.

C V M S T R I D. A C.] His verbis puto signifi- cari subitam fortunæ commutationem: quæ vix intelligi potest sine magno sonitu ac fragore, po- tius, quàm eorum, qui de superiore gradu in in- feriozem deturbantur, clamores & lamentatio- nes. fridor enim sonitum ac strepitum signifi- cat, non clamorem. quamquam si quis hoc mal- lit, pugnare nolo, cum præferim sic explicet Por- phyrus.

O D E 35.

Ad Fortunam orans, vt seruet Cæsarem in Britannos ire meditantem.

O D I V A, gratum quæ regis Antium, Præsens vel imo tollere de gradu Mortale corpus, vel superbos Vertere funeribus triumphos: Te pauper ambit sollicita prece Ruris colonus: te dominam æquoris, Quicumque Bithyna læcesit Carpathium pelagus carina. Te Dacus asper, te profugi Scythæ, Vrbesq; gentesq; & Latium ferox, Regumq; matres barbarorum, & Purpurei metuumt tyranni, Iniuriosò ne pede proruas Stantem columnam: neu populus frequēs Ad arma cessantem, ad arma Concitet, imperiumq; frangat. Te semper anteit sæua necessitas, Claus trabaleis, & cumeos manu Gestans æna: nec seuerus Vncus abest, liquidumq; plumbum. Te spes, & albo raris fides colit Velata panno, nec comitem abnegat, Vt cumque mutata potenteis Veste domos inimica linquis.

At vulgus infidum, & meretrix retro Periuura cedit, diffugiunt cadis Cum face siccatas amici, Ferre ingum pariter dolosi. Serues iturum Cæsarem in vltimos Orbis Britannos, & iuuenum recens Examèn Eois timendum Partibus, Oceanòque rubro. Ebeu: cicatricum, & sceleris pudet, Fratrumque, quid nos dura refugimus Ætas? quid intactum nefasti Liquimus? vnde manus iuuentus Metu Deorum continuit? quibus Pepercit aris? ò vitam noua Incude defigas recusum in Massagetis, Arabásque ferrum.

O D I V A.] M. Tull. lib. de natura Deor. 3. sub persona Cottæ ea, quæ à Balbo de diis fuerat disputata, refellens, & contrà differens, iis Diis reiectis, qui à veterè Græcia conficti sunt, diuque habiti, ea quoque, quæ rerum vim habent, non Deorum, è numero, &, pæne dicam, è concilio Deorum tollit, qualia sunt, mens, fides, spes, vi- ctoria, salus, concordia: Aut enim illa (inquit) in nobismet insunt ipsis, vt mens, vt spes, vt virtus, vt concordia: aut optanda nobis sunt, vt honos, vt salus, vt victoria: quarum rerum utilitatem video: etiam consecrata simulacra: Quare autem in his vis deorum insit, tum intelligam, cum cognouero: quo in genere maxime est fortuna numeranda, quam nemo ab inconstan- tia & temeritate seungit: quæ digna certè non sunt Deo. Pindarus autem Iouis liberato- ris filiam, & seruatricem vrbiùm appellans, eius opera naucis in mari, in terra bellù, hominùmq; conuentus, & conciones gubernari dicit, atque ita duodecimum carmè Olymp. orditur. Αἰετα- μὲν πῶα (ἴωδς ἐλευθέρησ' ἰμῶρ εὐρυοθένη ἀμυρὶ πόλει σπῶερα πύχα: πιν γὰρ εἰ πόντω κυβε- ρῶνται) θοαί, εἰ χεῖρωσ τε λαμψροὶ πόλε- μοι, καὶ γροαὶ βεβληφόροι. Non est porrò dubiù, quin fortunam in Deorum ceteri homines collo- carint, ea, quorum causas ignorat, fortuitò fieri, magnàmque partem rerum humanarum nutu, & arbitrio fortunæ gubernari existimantes. Pau- sanias scribit in Messenicis, Bupalum quendam præstantem templorum ædificandorum, singen- dorùmq; animalium artificem, primùm Smyr- nazis Fortunæ statuam fecisse, polium in capite su- stinentem, & altera manu Amaltheæ cornu su- stinentem. Idem Achaicis admonet, Pindarù For- tunam vnã è Parcibus facere, eamque omnium so- rorù potentissimam: quæ in re se illi assentiri di- cit. Pausan. verba sunt. Εἰ γὰρ μὲν οὐδὲ Πινδαρὸς

O D I V A.] M. Tull. lib. de natura Deor. 3. sub persona Cottæ ea, quæ à Balbo de diis fuerat disputata, refellens, & contrà differens, iis Diis reiectis, qui à veterè Græcia conficti sunt, diuque habiti, ea quoque, quæ rerum vim habent, non Deorum, è numero, &, pæne dicam, è concilio Deorum tollit, qualia sunt, mens, fides, spes, vi- ctoria, salus, concordia: Aut enim illa (inquit) in nobismet insunt ipsis, vt mens, vt spes, vt virtus, vt concordia: aut optanda nobis sunt, vt honos, vt salus, vt victoria: quarum rerum utilitatem video: etiam consecrata simulacra: Quare autem in his vis deorum insit, tum intelligam, cum cognouero: quo in genere maxime est fortuna numeranda, quam nemo ab inconstan- tia & temeritate seungit: quæ digna certè non sunt Deo. Pindarus autem Iouis liberato- ris filiam, & seruatricem vrbiùm appellans, eius opera naucis in mari, in terra bellù, hominùmq; conuentus, & conciones gubernari dicit, atque ita duodecimum carmè Olymp. orditur. Αἰετα- μὲν πῶα (ἴωδς ἐλευθέρησ' ἰμῶρ εὐρυοθένη ἀμυρὶ πόλει σπῶερα πύχα: πιν γὰρ εἰ πόντω κυβε- ρῶνται) θοαί, εἰ χεῖρωσ τε λαμψροὶ πόλε- μοι, καὶ γροαὶ βεβληφόροι. Non est porrò dubiù, quin fortunam in Deorum ceteri homines collo- carint, ea, quorum causas ignorat, fortuitò fieri, magnàmque partem rerum humanarum nutu, & arbitrio fortunæ gubernari existimantes. Pau- sanias scribit in Messenicis, Bupalum quendam præstantem templorum ædificandorum, singen- dorùmq; animalium artificem, primùm Smyr- nazis Fortunæ statuam fecisse, polium in capite su- stinentem, & altera manu Amaltheæ cornu su- stinentem. Idem Achaicis admonet, Pindarù For- tunam vnã è Parcibus facere, eamque omnium so- rorù potentissimam: quæ in re se illi assentiri di- cit. Pausan. verba sunt. Εἰ γὰρ μὲν οὐδὲ Πινδαρὸς

LIBER I.

85

A πούτ' ἄλλα πείρουμι τῆ ᾠδῆ, καὶ μοιρῶν τε εἶνα μίαν τὴν τύχην, καὶ ὑπέρτατος ἀδελφῶς. πὶ ἰχθύων.

QVÆ REGIS ANTIUM] quemadmodū suprā Od. 28. Neptunum Tarenti custodem dixit non aliam ob causam, quā quod illi ea in vrbe templum erat consecratum: sic & hoc loco Antium, ait à fortuna regi: proinde ac si diceret, fortunam Antio præfesse, ac præfidere: hoc est, Antij coli, sacrificiūscū fellonnibus placari, vt vrbis custodem. & ita sepe M. Tull. loquitur. nō longè abiero. pro lege Man. restorūque omnes Deos & eos maxime, qui huic loco, temploque præfident. appellantur autem Græci Deum, qui aliquo in loco præcipue colitur, & in quo maxime toti ciuitati præsidium est constitutum, πολιεύχον.

PRÆSENS VEL IMO, &c.] id est, quæ potes etiam ex infimo gradu, & loco hominē ad summum extollere, & contrā è fastigio rerū humanarum, & maxima gloria, ad interitum, præcipitē agere. iam hoc genus, præfens tollere, tale est, qualia sunt illa, pertinax ludere, durus componere versū, nobilis superare, & cetera: de quibus dicemus Od. 8. lib. 4. iccirco autem præfens pro potente positum est, vel quod is, qui prestō. est, maiorem vim habet, quā qui abest: vel quod visitato loquendi more Deos præfentis appellamus, qui in nostris dubiis, ac difficilibus temporibus statim nobis auxilium ferūt, aut, qui à nobis coluntur, & oculis cernuntur, vt Sol, & Luna. M. Tull. Tufcul. 1. & vsque ad oceanum Hercules, tantus, & tam præfens habetur Deus. Terent. in Phorm. non tu huic habes planē præfentē Deum? Virgil. in Tityro. Nec tam præfentis alibi cognoscere Diuos. & iterum M. Tull. Cat. 3. de Diis: ritum verō ita præfentis his temporibus opem & auxilium nobis tulerunt, vt eos pane oculis videre possemus. ex eodem fonte manarunt illa, præfens animus, præfens venenum, præfens auxilium, præfens pestis. & fortasse assentās Augusti Horatius ambiguē dixit illud epist. 1. lib. 2. Præfenti tibi maturos largimur honores, vt dicemus suo loco. idē Od. 5. lib. 3. præfens Diuus habebitur Augustus. & Saty. 3. lib. 2. Reiecta prædā, quā præfens Mercurius fert.

VERTERE EVNERIBVS] vertere in funera. similia sunt his illa, quæ sunt in Od. superiore de deo & fortuna: valet ima summis Mutare, &c. & quæ Ode 29. lib. 3. Fortuna sano late negotio, &c.

TE PAVPER AMB. SOLL. P. RVR. COLONVS] Od. 14. lib. 2. Sive inopes erimus coloni. LACESSIT CARP. PEL.] remis impellit, in Carpathio mari nauigat è Bithynia profectus: vel, quod magis probō, speciem pro genere positam intelligitō.

PROFUGI SCYTHÆ] eadē ratione hīc profugos Scythas appellat, quā Od. 24. lib. 3. camp pestreis. Camp pestreis (inquit) melius scythæ, Quorum plausura vagas rite trahunt domos.

PVRPVRREI] id est, purpurati: purpura col

lucentes. itaque plus dixit; quā si purpuratos E dixisset. PRORVA S] percellas, euertas. Vritur hoc verbo & Od. 4. lib. 4. multa proruet integrum Cum laude victorem.

STANTEM COLVMN.] statim, & incolunitatem imperij: Donat. in Phor. columnam hīc positum dicit esse pro coluntine imperij.

NEV. POP. FREQ.] nēvē populis cōgregatus seditionem cōcitet, & quietos ad arma capiēda in tyrannum hōrretur. hęc autem repetitio ad arma, ad arma populi concitat imperium, & furorem declarat, & pæne dicam, oculis subjicit, ἐπαλαδὶ τρωσιν vocant Græci.

TE SEMPER ANTEIT SÆVA] primum mendose legitur in quibusdam libris, serua necessitas, cum sena legendum sit, vt habent libri manu scripti, Deinde Aristoteles li. 3. de morib. ad Nicomach: quattuor rerum causas enumerat φύσιν, ἀνάγκην, τύχην, νόον: id est, naturam, necessitatem, fortunam, mentem. Earum igitur rerum dominam esse fortunam, easque res esse fortuitas arbitramur, quæ neque semper, neque plerumq; neq; alicuius rei gratia fiunt, & quarū causa non sunt terminata, vel quarū causas ignoramus, cū ea causa nō sint necessaria, & cū earū effecta possint esse, vel non esse. quarum autem rerū causa sunt nobis quidē incognita, & occultā, sed necessaria: earum causas necessitati ascribimus. Propterea autē, quod nō necessariō fiūt, exploratiora, certiora, stabiliora deniq; sunt, quæ fortunō, iccirco fortunam anteit necessitas. necessitatis autem firmitatem, ac stabilitatē, de-

clarant clauī trabales, cunei, vncus, plumbū. hęc enim omnia ad colligandam, firmiterque continendum valēt. Appellant porō Græci necessitatem ἀνάγκην, eamque nonnulli eandem esse volunt, atque ἐμπεδισίτη, id est, fatum. Itaque & suprā Horat. lechi necessitatem nominat, mortem, & Parcæ, & multis aliis locis, vt ad Oden 3. annotauimus. alij necessitatem Parcæ matrem faciunt. Plato quidem lib. vltimo de Rep. necessitati, vt Parcæ, sūsum attribuit, colum, vncum, verticillum. Idem in Timæo mundi principium, & originem à necessitatē & mentis conspiratione ducit, mentemque necessitati imperantem dicit plurima eorum, quæ sunt, modificare, & in quā moprimū habitum fingere, & conformare. Intelligendum est autem, hęc fuisse Antij in tabula, depicta: quæ nunc Horat. nobis pulcherrimis versibus expressā proponit.

CLAVOS TRABALEIS] clauī trabales, vncus, & cætera, quæ necessitati tribuuntur, pertinent vel ad exprimendam necessitatis vim ac potentiam, vel potius ad significandam firmitatem, ac stabilitatem. Quemadmodum enim hęc omni vel vim afferunt, & adhibentur ad torquendum, & cruciandum: vel valent ad continendum, vincendum, ac firmandum: sic necessitas primum quouis impellit inuitos, neq; quicquam eam effugere, neque domare, neq; flectere potest:

A potest: deinde ad perpetuitatem fixa & stabilis est, adē vt neque labefactari, neque moueri, neque refigi possit. Sunt autem clauī trabales, quibus trabes configurantur: quos necesse est magnitudinem præstare. vnde prouerbiū, clauo trabali figere. M. Tull. Verrina de suppliciis. vt hoc beneficium (quemadmodum dicitur) clauo trabali figeret, id est, confirmaret, & constabilliret. clauos adamantinos attribuit necessitati Od. 24. lib. 3. nofter Horat. si figit adamantinos summis verticibus dira necessitas Clauos: non animum metu, Non mortis laqueis expedies caput. necessitate autem nihil esse potentius cū alijs multi, tūm Euripides ait in Helena his verbis. λόγος γὰρ ὄβρις ὄσα ἐμὸς, σφῶν δ' ἔπος, Δευῆς ἀνάγκης ἔδδεν ἰχθύων πλέον. ET CVNEOS MANV GEST.] cuneis inseritis non solum res perumpuntur, & finduntur, vt lib. 1. Georg. Nam primi cunei simdebant sibile ligni: & Tufcul. 2. Hos ille cuneos fabrica crudeli inserens, Perrupit artus: sed etiā cōtinentur, vt intelligere licet ex Vitruuij lib. 10. cap. 10.

VNCVS] vncō vtēbantur antiqui ad cruciatus, & maleficiorum pœnas. M. Tull. Philip. 2. vncus impactus est fugitimo illi. Suet. in Tiber. Putant Neronem ad voluntariam mortem coactum, cum ei carnifex, quasi ex senatus auctoritate missus, laqueos, & vncos ostentaret. Iterum M. Tull. in orat. pro C. Rabirio. nos à verberibus, ab vncō, à crucis denique terrore neque res gesta, neque acta atus, neque

C nostri honores vindicabunt? vtēbantur olim vncis etiā ad astringendū, & continendum plumbō liquido addito, itēmq; nos hodie vtimur. sunt autē tales vnci, hami quidam ferrei, quibus saxa & cæmenta firmissime inter se deuiiciuntur & cōtinentur, præferim plumbō adiectō. Vitruuius anfas appellat lib. 2. cap. 8. quod si quis noluerit in id vitium incidere, medio cauo seruato. secundum orthostratas intrinsecus ex rubro saxo quadrato, aut ex testu, aut siccibus ordinarijs struat bipedaleis parietes, cum ansis ferreis & plumbō fronteis vincula sint. Arnobius. Quid miserius his esse, aut quid infelicius poterit, quā si eos in basibus ita vnci retinent, & plumbea vincitiones: liquidum autem plumbū ad tenacitatē, & vincitionem plurimum valere declarat etiam Eurip. his versibus. Κἀθησ' ἐδρωῖα, καὶ γὰρ εἰπέριε σ' ἔχει Τιμὸς μολυβδῶς ἐξανασησῶ σ' ἐγὼ: id est sedeto stabilis & firma. Nam etiam si te circum deuinctam cōtinebit liquidum plumbum, ego te è loco excitabo, & emouebo.

TE SPES] Nota est illa Hesiōdi de Pandōra, eiusque dolio fabula: quā cum Epimetheus domum recepisset, dolijque operculum remouisset, innumerabilis illa malorum colluio, quæ in dolio inclusa continebatur, erupit, & ab eo vsq; tempore in omnes terrarum parteis dispersa, ac dissipata, homines assidue exagitat, vexat, excruciat. spes sola dolio, priusquam & ipsa cum alijs euolaret, obturato, remansit, vt hęc esset humanarum miseriarum solatiū, & lenimen.

Itaque non temerē cū Fortuna in illa tabula, pinē gebatur, significabat enim pictura, homines in aduersa fortuna, spe sola sustentari, tanquam maximo, & vnico incommodorū, & dolorum suorum alleuamento. Versus Hesiōdi sunt hi: Μὲν δ' αὐτῶν ἐλπὶς εἰ ἀρήρηλοισι δόμοισιν Ἐνδὸν ἐμμενε, πῶς ἔσπεο χεῖλεσσι, ἔδδ' ἰθὺραξο Εξέπιη, πρῶθεν γὰρ ἐπέμπεαλε πᾶμα πῶδοιο, &c. Atque ad hanc, opinor, fabulā respiciens Theognis, spem solam in terris cū hominibus remansisse deam præfentē, & propitiā: ceteros Deos, ac Deas in caelum abiisse dicit, Ἐλπὶς εἰ ἀνθρώποισι μόνη θεὸς ἐσθλῆ ἐμμενε, Ἄλλοιδ' ἐλυμπῶν δ' ἐκπερλίπωντες ἔβαν. hoc igitur significat Horat. spem & fidem assiduas aduersæ fortunæ comites, ac socios esse: spem, quia fortis, & animosus est in rebus afflictis sperare: nam (vt ait Theocritus) viuorum est sperare, mortuis autem nihil reliquum est, quod sperēt: ἐλπιδες εἰ ζῶοισιν, ἀνέλπιτοι δὲ θανόντες: fidem, quia veri, & fideles amici numquam, ne fortuna quidem aduersante, ac reflante, deserūt: sed vel amicis optulantur, vel eorum miseriam, propē æquē dolēdo, faciunt leuiorem: assentatores autem, parafiti, curræ, lenones, ineretrices statim, vt aliquid aduersi incidit, diffugiunt, neque à se impetrare possunt, vt rerum aduersarum onus pro sua parte ferant.

ET ALBO RARA FIDES, &c.] Seruius in illum Virgil. vers. Æneid. 1. Cana fides & vesta Remo cum fr. Quir. hęc annotat: Cana fides vel quod in canis hominibus inuenitur, vel quod ei albo panno inuoluta manu sacrificatur: per quod significatur fidem oportere esse arcanam, teētā & velatā. Vnde & Horat. Te spes & albo rara fides, &c. idem ferē notat ad illum locum, raptas sine iure sabinas Confessu cauea magnis circensibus actis, &c.

NEC COM. ABN. VTCVMQVE, &c.] id est, nec te comitem aspernatur, vel nec ipsa tibi comes esse recusat, quā do cumque tu fugis, & deseris eos, quos antea coluisti, ac beasti, id est, cum tu commutaris, & ex amica, & secunda, sis inimica, & aduersa. significat, viros bonos, & fideles amicos non deserere amicū olim florētē, nunc miserum fortuna commutata, & rebus conuersis. per fortunam abeuntem, & aufugiētem, significatur aduersa: per manentē, secundā, vt Od. 29. lib. 3. Laudo manentem: si celereis quatis Pennas, resigno quæ dedit: ad quem locū plura exempla afferemus.

AT VVLG. INF. ET MERETR.] At vulgus, & infideles amici diffugiunt, te mutata. Bonis autem omnium, qui vniquam fuerunt, corrector & ineptiss. & audaciss. malē hīc, & pro, at, reponit.

DIFVVG. CADIS CVM FÆCE] ἀληγορία est. significat autem Horat. infideles amicos, & eos, qui emolumentum sequuntur in amicitia, rebus amicorum accisis, & afflictis, diuitiisque vel consumptis, atque exhaustis, vel casu

A aliquo amissis, atque ceptis, diffugere. Huc pertinet Græcorum proverbum *Ζῆ χύτρα. Ζῆ φιλία*: id est, feruet olla, viuit amicitia. eodem Petronij Arbitri versus: *si fortuna manet, vultum seruat is amici: Cum cecidit, turpi vertit ora fuga. Grex agit in scena mimum: ater ille vocatur: Filius hic, nomen diuinit ille gerit. Mox tibi ridendas incluserit pagina pariter, Vera redit facies, dissimulata perit.*

FERRE IUG. PARTER DOL.] *dolosi ferre iugum, vnum est ex iis loquendi generibus, quæ à Græcis mutuatum est Horatius: de quibus alibi. dolosi igitur ferre, id est, dolosi in ferendo pariter cū amicis calamitate affectis, iugo. quod simile est, ac si diceret: in secunda amicorum fortuna superiora omnia habere, aut omnium commodorum participes esse volunt: in aduersa autem, calamitatis partem subire nolunt. translatio est à bobus iunctis, non vacat autem dolo is, qui in societate, lucri partem æqualem, aut etiam maiorem sibi deposcit: damni verò si quid incidat, id ne minima quidem ex parte ad se pertinere velit. Sed verum est, quod & hic ait Horatius, & Nem. 2. d. 1. d. r. Pindar. paucos reperiri in laboribus, & periculis fideles. verba Pindari sunt hæc, quibus consentanea sunt hæc Horatiana: Πᾶντοιο δ' ἐν πόνω πιστοὶ βροτῶν κενώματα μεταλαμβάνειν. Nam quale est hoc, quod dixit Hor. *dolosi ferre*, tale est illud Pindari, *παντοιο πιστοὶ μεταλαμβάνειν*. Horat. *iugum*, Pindar. *κενώματα*. Theognis hanc eandem sententiam sæpe iterat.*

C Vno & altero exemplo erimus contenti. Eὐ μὲν ἔχοντος ἐμῆ πολλοὶ φίλοι ἢ δὲ τι δεινὸν ἔγκλημα, πάντοιο ἐχέσι νόον. & alibi, Πᾶντοιο εὐρήσεις Πολυπράγμα ἀδράς ἐταίρους, Πιστοὶς ἐν χαλεποῖς ἀρῆμασι χινοῦδρα, Οἱ πηγὲς αὐτὸν πολὺν ὁμόφροντα θυμὸν ἔχοντες Ἴσον τ' ἀγαθῶν, τῶν τε κακῶν μετέχων. Πολλοὶ τοι πόσιος καὶ ῥεῶσιος εἰσὶν ἐταῖροι, Εἰ δὲ πῶς δ' αὖτε ἀρῆματι πικρὸτεροι.

IN VLTIMOS ORBIS BRIT.] Virg. Tit. *Et penitus toto diuisos orbe Britannos.*
ET IUVENVM RECENS EXAMEN] exercitum ex iuuenibus cōflatum. examen de apibus propriè dicitur. transfertur autem ad alia, vt hic, & Ode 2. epod. *Postosq, vernas ditius examen domus.*

E OIS TIMEND. PARTIB. OCEANOV.] *serua* (inquit) exercitum populi Rom. formidolosum partibus solis orientis, eiq; mari, quod ad orientem spectat. nonnulli Oceanū rubrum positum esse volunt, ad significandam eam mundi partem, quæ sita est ad solem occidentem: à quibus dissentio. hoc enim significat Horatius, se precari, vt, quemadmodum hic exercitus metuendus est partibus & mari solis orientis: puta Persis, Medis, Parthis, Arabibus: ita sit horribilis Britannis, qui oram mundi soli occidenti propinquam incolunt: aduersus quos hunc exercitum ducturus sit Augustus.

HEV CICATRIVM, &c.] cur pudet? quia tupta sunt vulnera in bello ciuili accepta. Qui hic tuentur nescio quā scripturam antiquā, *Heu, Heu, cicatr. & scil. p.* nihil de eis grauius dicam, quam quod in sole caligante oculos habent. ET SCCLERIS] scelus est enim ciuem interficere, & bellis ciuilibus interesse. FRATRVMQVE] ciuium, vel dic propriè, cōsanguineorum, & germanorum. eueniebat enim interdum, vt duo fratres contrariarum essent partium. QVID NOS DVRA REFVG. ETAS?] atas annorum triginta spatium cōtinet, vt infra dicemus. Bella autem ciuilia à Sylla, Mario, Octauiio, Cinna, iterum Sylla & Mario, Carbone, Pompeio, Cæsare gesta in triginta annorum spatio vertuntur. Consecuta sunt Octauiiani, M. Antonij, Bruti & Cassij tempora. Itaque bella ciuilia ad alteram ætatem peruenerunt ac permanserunt, vt idem ait Ode 16. epod. *Altera iam vertitur bellis ciuilibus atas.* hoc igitur dicit Horatius. A quo maleficio aut scelere refugerunt huius ætatis homines? quid est tam nefarium, quod non admiserint? quas aras non violauerunt? METV DEORVM] metum deorum hic pro cultu deorū, seu pietate, & religione aduersus deos, quā *εὐσεβείαν* Græci appellant, posuisse videtur. nam propriè metus deorum in vitio locum habet, & vituperatur. Est enim superstitio, & vitiosa religio, quā *δεισιδαιμονίαν* appellant Græci, id est, metum seu timorem deorum, vt Saty. 3. lib. 2. *quòne malo mentē concussit timore deorū.* O VVINAM NOVA INCVDE DEFIGAS RECVSVM] ego hunc locum in omnibus libris & impressis & manuscriptis corruptum, litteris leuiter immutatis, olim sic relictum putaueram, *o vvinam noua Incude destringas recusum In Mas &c.* Vulgata enim lectio *distingua*, planè corrupta erat. nam *distingere* est dissoluere, & demoliri, vt Ode 29. lib. 3. *neq, Distinguer, infestūque reddet, quod fugiens semel hora vexit.* quod huic loco non conuenit. *distringere* autem ferrum cum aliis optimis linguæ Latinæ auctoribus valdè vsitatum est, tum Horatio. M. Tull. offic. 3. *At ille, vt ingressus est, cōfestim gladiū destrinxit.* Idem in Catil. 3. *iudēq, gladiū in temp. destrictos retundimus.* Horat. Ode 1. lib. 3. *Destrictus ensis cui super impia Cervice pendet, &c.* & Saty. 1. lib. 2. *quem (ensem) cur destringere coner? &c.* præterea illud alterū verbū, *recusum*, quod erat etiā corruptum, emendauimus, & *recusum*, substituiimus. Erat igitur huiusmodi horum verborum sententia. O vvinam destringas ferrum in Massagetis & Arabas, & ceteros hostes populi Rom. noua incude recusum, id est, posteaquam noua incude fuerit recusum. est enim bellis ciuilibus, & corporibus ciuium Rom. recusum. Sed nunc posteaquam aduersaria mea regi, in quibus notatum mea manu reperi, in codice Ful. Vtini scriptum fuisse *defigas*, eodēque modò Canterium in alio codice item manu scripto, legisse audiui: scripturam

A ram veterem coniecturæ meæ antepono, & sic in omnibus exemplis reponendum cenfeo: quod ad vocem *recusum* attinet, sententiam non mutuo. Nam *recusum* nullo modo ferri potest. Iam quod Adr. Turnebo vulgata lectionem *distingua* tueti conatur, & *distingua* ita explicat, aliter *dingua* fingas, non probo. Nihilominus quod Pseudoporphirio, *distingua* interpretatur, *redacuas*. Nam neque Porphirioni hoc venit vquam in mentem, neq; à quoquo emuncta naris homine ferri potest: cum, *distingere*, vt dixi, sit, id, quod cūsum, sicutum, & fabricatum est, deformare, corrumpere, atque interimere: qui deintegro autē ensem acuat, non perimat, sed reparat, ac restituat. Præterea si daremus (quod tamen nō possumus) *distingere*, esse reparare, reficere, atque vt ita dicam, refrabricari, nōne ineptissimum esset hic sermo: o vvinam reficias ensem, seu redacuas ferrum, quod cæde ciuium recusum est, in Massagetis & Arabas? nōne elegantia Horatiana indignissimum? Postremò quid sibi vult illud reuacere, seu redacuerere ferrum noua incude? noua cote diceret potius. Omnino nihil hac explicatione pinguius fingi potest.

Ode 36.

Ob Numidæ reditum gaudio exsultat.
ET THVRE, & fidibus iuuat Placare, & vituli sanguine debito Custodes Numidæ deos: Qui nunc Hesperia sosses ab vltima Caris multa sodalibus, Nulli plura tamen diuidit oscula, Quam dulci Lamia, memor Actæ non alio rege puertia, Mutat æq, simul togæ. Cressa ne careat pulchra dies nota: Neu promtæ modus amphoræ, Neu morem in Saliū sit requies pedum: Neu multi Damalis meri Bassum Threicia vincat amysside: Neu desint epulis rosæ: Neu vinox apium, neu breue lilium. Omnes in Damalim putreis Deponent oculos: nec Damalis nouo Diuulletur adultero, Lasciuus ederis ambitiosior.
ET THVRE] thus semper adhibetur in sa-

crificiis, vt supra, Od. 19. *Verbenas pueri ponite, sba-raque, &c.* & 30. *Et vocantis Thure te multo Glycera decoram Transfer in adem.*

PLACARE] placare deos, iratos futuros, nisi eis sacrificia promissa persoluantur, de arte poet. *vinoque diurno Placari Genius festis imprime diebus.*

SANGVINE DEBITO] debito vel voti, vel officij causa. vt Od. 6. lib. 2. *ibi tu calentem Debita sparges lacryma famulam Patris amici.*

HESPERIA VLTIMA] epithetum, vltima, distinguunt eam Hesperiam, quæ pro Italia ponitur, ab Hesperia, quæ est ad Occidentem versa. Nam aliàs per Hesperiam etiam apud hunc poetam, Italia significatur, vt Ode 6. lib. 3. *Dij multa neglecti dederunt Hesperia mala luctuosa.* & Ode 5. lib. 4. *Longas o vvinam dux bone ferias Præses Hesperia.*

SOSPES] saluus, & incolūmis. NULLI PLVRA TAMEN, &c.] Nulli tamen plura tribuit, aut impertit oscula, quam Lamia.

ACTÆ NON ALIO REGE.] memor pueritiæ eodem rege traductæ, id est, eodem magistro, ac doctore, seu eodem & communi amico potentiore: vt epist. ad Mæcen. 2. lib. 1. *reque patetque Audisti coram.* & ad Scæuam: *Coram rege suo de paupertate tacentes plus poscente ferent.* idem valet potes amicus, vt epist. ad Loll. lib. 1. *tu cede potētis amici Lenibus imperiis.* & Ode 18. *nec præterit amicū Largiora flagito.* sic parasitus apud Plautum in Afinaria regem eum appellat, à quo alitur. *Nam ni impetro, regem perdidit. ex amore tantum est homini incendium.* itēque in Menæchmis. Ego igitur hæc verba, *non alio*, sic accipio, vt significent, Pompeium Numidam & Lamiam eodem & cōmuni rege, id est, potenti, seu magno amico, qui hic non nominatur, vfos esse, seu eodem magistro ac doctore: quod probabilis est, atque ita Turnebo videtur: alij, vt dicat Horat. Lamiam Numidæ regem fuisse: à quibus dissentio.

MYTATÆQVE SIMVL TOGÆ.] cum essent æquales, eodem tempore togam virilem sumpserunt.

CRESSA NE CAREAT] Cressa nota, id est, alba, à Creta insula. ex quo nomine, Cressus, Cretensis, Creticus. Neque verò referendum est hoc ad Cretensium morē, quo Acro & Porphirio eos solitos ait dies lætos albis lapillis notare, & contra, &c. Thracum enim fuit hæc consuetudo, qui (vt scribit Plinius lib. 7.) eos dies, quibus secunda fortuna essent vsi, iucundeq; & beatè vixissent, albo lapillo notabant, nigro contrarios: sed Cressa idem valet, quod alba, seu candida, vt dixi: & Creta non solum insulæ nomen est: sed etiam lutum illud album significat, quo vrebatur ceræ loco Græci Asiatici ad obsignandas litteras & priuatas, & publicas, propterea quod in Creta magna est talis luti copia. Cic. pro Flacco: *Hæc quæ est à nobis prolata laudatio, obsignata erat creta illa Asiatica, qua vntur omnes in*

A publicis, & privatis litteris. Hoc igitur dicit Horat. notetur hic dies candida nota, vt verè felix & faustus: sic Catullus ad Lesbiam. *O lucem dignam candidiore nota.* & fortasse idem Catullus, *soles candidos* appellat dies candida nota notandos, vt Horat. contra satyra 9. lib. 1. *nigrum solem.* nisi forte alia ratione dictum est *nigrum solem*, vt videbimus suo loco.

NEV PROMTÆ MODVS, &c. [néve modus adhibeatur in bibendo. promere & depromere vinum, & vini amphoras, Latinis scriptoribus vsitatum est loquendi genus. Ode 21. lib. 3. *Descende Coruino iubente Promere languidiora vina.* & 28. eiusd. libri: *promere reconditum Lyde strenua*

B Cacubum. & infr. Ode prox. *Antehac nefas depromere Cacubum.* & Plaut. in milit. glor. *Promissisti tu illi vinum? LVC.* non promiss. Quidam libri habent vbique *Nec*, pro *Neu.*

NEV MOREM IN SALIVM] neu cessamus Saliorum more salire, seu potius saltare. Ode 1. lib. 4. *In morem salium ter quatit humum.* Virg. lib. 8. *Hinc exsultateis salios nudosq; lupercos.* Erant autem Salij, Martis Gradiui sacerdotes à Numa Pompilio instituti, qui certis anni temporibus carmina cantabant cum tripudiis & saltibus sollennibus: de quibus qui plura scire voler, legat Dionys. Halicarn. lib. 2. Salium autem quartum casus esse numeri singularis, non patrij in numero multitudinis esse puto, ab adiectiuo (vt grammatici vocant) Salius, a, um: vt à Sulpicio subst. adiectiuum facit Ode 12. lib. 4. *Qui nunc sulphicis accubat horreis.*

NEV MVLTIV DAM. MERI] id est, néve Damalis puella bibacissima, certatibus inter se vino coniuuiis, Bassum vincere contendat bibendo, aut magnitudine poculorum, sed cum Numida certet potius. sic dictum est autem ab Horat. *Damalis multi mari*, vt à M. Tull. homo nō multi cibi, sed multi ioci. in epist. vltima lib. 9. ad Papium Patum. De huiusmodi certamine faceret in quemdam Falcidium Cicero pro Flacco: *Magnum erat ei certamen propositum, magna cum Gracis contentio: qui tamen (vt opinor) iacent victi. Nā iste vnus totam Asiæ magnitudine poculorum, bibendoque superavit.*

D BASSVM THERËCIA VINCAT AMYSTIDE.] Amytidem poculi genus fuisse quidam dicunt *Σποτὸν ἄμυτι πνευ*, id est, ab eo, quod est, haustum, & labris nō clausis bibere. *μύζω* enim est mussare, fugere, os & labra claudere. qd si quis *ἀμυτιδα*, seu *ἀμυτιν* talē computationem intemperatam, & barbaram intelligit, ei libentiam affentat. vitur hoc nomine Anacr. *ἄγε δὴ φέρ' ἡμῖν ὁ σάϊ Κελέβιν.* ὅπως ἀμυτιν Πρωπίου. & Eurip. seu Arist. in Cyclope: *Ἐδέξατ' ἕσασσεν ἀμυτιν ἐλκίνας.* Ex quo fit *ἀμυτιζέω*, quod valet, sine respiratione, & vno quasi spiritu bibere. Plutar. *συμπος*. lib. γ. κεφ. ε. *Τὸς γὰρ ἀφροῦ καὶ ἀπνευστὶ πίνοντας, ὅπερ ἀμυτιζέω ἀνόμασται, οἱ παλαιοὶ ἤμισα φασὶ*

ἀμυτιζέω μέγας, id est, eos enim, qui vno haustu & sine respiratione bibunt, quod *ἀμυτιζέω* nominatur, veteres aiunt minimè esse ebrietati opportunum.

NEV DESINT EP. ROSÆ, NEV VITAX AP.] sic & Qd. 3. lib. 2. rosa & vnguentata in conuiuio adhibentur. *Hic vina & vnguentata, & nimium breuis Flores amana ferre iube rosa.*

VIVAX] quod diu viuent. Theocr. ἦλα, καὶ θάλλωσα σέλινα. verborum gratiam viuacem dixit epist. ad Pisonem: *Nedum sermonum ster bonos, & gratia vivax.* contra breue bilium idē Horat.

PVTREIS: DEP. OC.] id est, omnes alij præter Numidā, putreis in Damalin oculos declinabunt, & claudent somno occupati, & obdormiscunt, neque quantum vis eius amplexum concupiscant, ea potientur, sed eos Veneri intentos somnus auferet. *deponēt oculos*, id est, demittent & declinabūt palpebras somno oppressi & putreis in Damalin autem, id est, vel amore & cupiditate Damalis fractos, vel ebrios. licet etiam coniungere verbum *deponēt* cum hoc, in Damalin: vt sit *deponēt oculos in Damalin* tanquam onus, putreis autem, id est, libidine fractos, libidine natanteis, seu colliquefactos, vt apud Theoc. *ἰδ. α. τὰ κεαὶ ὀφθαλμῶς, ὅτι ἔμετα τῶσι χορεύεις.* id est, colliquefiunt tibi oculi, quia cum eis non saltas. Sic Plautus, Curgul. *Proprio magnum poculum ille bibit, Caput deponit: condormiscit.* Idem Mostell. *Ecce autem hic deponit caput, & dormit: suscita.* Iam iis, quibus somnus obreperit, *Brachia palpebraq; cadūt, poplitesq; procumbunt*, vt ait Lucretius lib. 4. Licet etiam interpretari *deponēt*, condent, & quasi sepepeliēt. Nam depositi dicuntur, deplorati, & quasi desperati. Cæcilius, *Depositus modo sum anima, vita sepultus sum.* Virgil. lib. 12. *Ille ut depositi proferret fata parentis.* sic depositam temp. dixit M. Tull. actione 1. notant Aconius, & Nonius. Sic & Arnobius vsurpat depositū corpus lib. 1. aduers. gentes. *Vnus fuit è nobis, qui deposito corpore innumeris se hominum pro vita in luce detexit?*

ADVLTERO] amator, vt supra diximus Ode. 33. nouo autē, videlicet Pomponio Numida. **LASCIVIS EDER. AMB.] ambitiosam** hoc loco accipe, brachia collo implicantem, cōplectentem. sic Ode 17. Epod. *Arctus, atque edera procerā astringitur ilex Lentis adherens brachiis.* & Catullus de Iulia & Manl. nuptiis. *tenax edera hac & hac Arborem implicat errans.* Sic contra ambitiosi homines dicuntur nimis amplecti plebem, qui plebem largitionibus corrumpunt, & qui regnum appetunt. M. Tull. in orat. pro Milone de Sp. Melio.

Ode 37.
Ob victoriam Actiacam, Genio indulgendum esse.

NUNC est bibendum: nunc pede libero Pulsanda tellus: nunc Saliaribus
ornare

A Ornare puluinar deorum
Tempus erat dapibus sodales.
Antehac nefas depromere Cacubum
Cellis auitis, dum Capitolio
Regina dementeis rumas,
Fumus & imperio parabat,
Contaminato cum grege turpium
Morbo virorum quidlibet impotens
Sperare fortunæque dulci
Ebria, sed minuit furorem.

B Vix vna sospes nauis ab ignibus:
Mentemque lymphatam Mareotico
Redegit in veros timores
Cæsar, ab Italia volentem
Remis adurgens, accipiter velut
Molleis columbas, aut leporem citus
Venator in campis niualis
Æmonia, daret vt catenis
Fatale monstrum: quæ generosus
Perire quærens, nec muliebriter
Expauit ense, nec latentis
Classe citâ reparauit oras.

C Ausa & iacentem visere regiam
Vultu sereno fortis, & asperas
Tractare serpenteis, vt atrum
Corpore combiberet venenum,
Deliberata morte ferocior:
Sæuis Liburnis scilicet inuidens
Privata deduci superbo
Non humilis mulier triumpho.

NUNC EST BIBENDVM] videtur hæc ab Alcæo esse mutuatus: cuius hi versus reperiuntur apud Athen. lib. x. *Νῦν γὰρ μεθύσκων, καὶ πᾶν πρὸς βίω Πίνων.*
SALIARIBVS] opiparis, & sumtuosis. M. Tull. *saliarem in modum.* Salios eisdem fuisse apud Romanos atque Curetas apud Græcos narrat Dionys. Halicarn. lib. 2. antiq. Ro. de quibus ille multa sub extrem. lib. ab illo loco *Ἐκὼν δὲ μοῖρα τῆς ἀπὸ τὰ θεῖα νομοθεσίας ἦν ἡ περὶ νεμηθεῖσα τοῖς καλῶν ἰσθμῶν Πρωμῆων σαλιόις,* &c.

ORNARE PVLV. DEOR.] solebant Rom. vel deuictis hostibus, vel quouis alio modo Republ. benè gesta, & periculo cōmuni propulsato, ad omnia puluinaria Deorum supplicationem decernere, atque aliquot dies festos la-

titia publica celebrādos indicere. Sic Cic. Cat. 3. *Quamobrem Quirites quoniam ad omnia puluinaria supplicatio decreta est, celebratores illos dies cum coniugibus & liberis vestris.* Habebant autē singuli dii suos lectos & puluinos, quibus imponebantur: quam superstitionem Romanorum insectatur & irridet Arnob. lib. 7. aduersus gentes, his verbis. *Letisternium Cereris erit idibus proximis: habent enim dii lectos: atque, vt stratis possint mollioribus incubare, puluinorum tollitur, atque excitatur impressio.* Hac oda autem Horat. sodales suos ad lætitiā exhortatur ob victoriam Actiacam.

TEMPVS ERAT] sic scriptum reperi in libro Donati, Faëni, Tornes. Vaticanis duobus: alij corruptentes, erit reponunt: alij erat positū volunt pro est. Ego puto propriè locutum esse Horatium, longèquæ aded significantius, quàm si verbo præsentis temporis vsus esset: hoc modo. non erat fas antehac è cellis auitis vinum depromere, conuiuiaque agitare: Sed nunc deuicto M. Antonio cum Cleopatra, hoc erat illud tempus, in quo decebat epulari, & conuiuari. sic loquitur Ælian. vari. histor. li. 1. *Σοφὸν τι ἄρα γρημα ἰὸ γένος βατράχων Αἰγυπτίαν & Oppian. lib. 3. ἀλιωτ. Ἰχθύσι δ' ἔσται ἄρα μέγιστον ἐπὶ ἀλλήλοισι νόημα Πικρὸν ἔλω, καὶ μίσητι ἔπι κλοπος, &c. & Hesiod. ἐργ. καὶ μέτρ. Οὐκ ἄρα μέγιστον ἔλω ἐρίδων γένος; ἀλλ' ἐπὶ γάων εἰσὶ δῖα. Theocr. ἰδ. ε. ὁ παῖδων ἢ τρομῶλος ἡδῶ Κομάτα. & ita loquitur epist. ad Scæuum lib. 1. *atqui verum caput hoc erat, hic fons.* & Saty. x. lib. 1. *Hoc erat excepto frustra Varrone Atacino, atque quibusdam aliis, melius quod scribere possem.**

DVM CAPITOLIO] interea dum Cleo- patra, & M. Antonius ea moliebantur, quibus Capitolium, imperiumque populi Ro. euertetēt. **DEMENTEIS RVINAE] à demētē** Cleopatra cogitatas, & comparatas. Fortasse hic locus versusum Enniac. qui sunt in Catone Ciceronis corrumpedorum occasione dedit. Sic enim vulgò leguntur. *quò vobis mentes, rethæ qua stare solebant. Ante hac dementi sese flexere ruinae: cum ita sint legendi. quò vobis mentes, rethæ q. st. sol. Antehac, demantes sese flexere vitæis?*

CONTAMINATO CVM GREGE TVRPIVM.] cū eunuchis turpi morbo laborantibus, viris effæminatis, & impudicis. Eunuchos igitur viros appellat non simpliciter, sed viros morbo illo corporis, & animi turpes, & fædos, propter quæ ad patiendū, quàm ad agendū sunt aptiores, ac propesiores. vide annot. ad illū locū Saty. 6. lib. 1. *Ἐπίμῃ ἀγροτῆ, quò morbo Barrus.* Gregorius Nazianzenus ἐπίμῃ φ. Basilij magni, sic de Eunuchis: *τὸς ἐν τῆς γυναικωνίτιδος, τὸς ἐν γυναιξὶν ἀνδράσιν, ἐν ἀνδράσιν γυναικείας, τὸς τὸ μόνον ἀνδρικοῦς τὴν ἀσθενείαν: οἱ τὸ φυσικῶς ἀσπλαγχνῶν σὲν ἔχοντες. ὁ δὲ δυνάτωται μόνον τῆ γλώτῃ πορνείας σιν:* id est, Viros ex mulierū cubiculo egressos, atque ad eas custodiendas & oblectandas accommodatos: inter mulieres viros, h iij

A inter viros mulieres, atque ad omnia obscena patiendi promptos ac paratos, vna re dumtaxat virilicis & forreis, quod impij ac scelerati sint: qui quoniam iis membris, quae ad procreandum à natura viris data sunt, libidini obsequi nequeunt, lingua impura atque impudica, quae possunt tantum, scortantur. Hac Nazianzenus. Traditum est praeterea ab iis, qui ex figurâ inspectione de ingenio faciunt coniecturam, eos magnam partem immiti esse ingenio, fraudulentos, facinorosos, audaces, maleficos, ac sceleratos.

QVID LIB. IMP. SPER.] impotens sperare, id est, in eo impotens, quod quidlibet sperare audeat. impotens sperare autem à Græcis sumtum, de quo genere vide ad Od. 8. lib. 4. Iam impotens valet apud bonos scriptores idem ferè, quod apud Græcos ἀκρατής, incontinens, effrenatus, non rationi obediens, sed affectibus, & perturbationibus animi feruies. M. Tull. epist. ad M. Marcell. *Victoria etiam si ad meliores venit, tamē eos ipsos ferociore, impotentioresq; reddit.* Idem de harusp. respon. *nihil feci iratus, nihil impotenti animo.* Idem Philipp. 5. Antonium impotentem, iracundum, contumeliosum, superbum, &c. nominat. sic Catull. de faselo *fræta impotentia*, id est, impotentium hominum more effluantia, & sciuentia. idem ad papyrus, vt Cæciliam arcessat. *Illū deperit impotente amore*, id est, immodico, & immoderato. & Horat. Ode 1. lib. 2. *Iuno impotens*, id est, ira & odio elata, ira inflammata, ab ira victa, quæ iram continere non poterat, vel quæ odium suum exfaturare non poterat. & Od. ult. lib. 3. *Aquilo impotens*, supra modum sciens, vehementis, vt sic tralatio à rebus animatis, vt *fræta impotentia*, impotens igitur sperare, id est, quæ sese continere non poterat, quin quidlibet speraret.

FORTUNA QVE DVLCI EBRIA] rebus secundis elata, & impos mentis. sic Demosthenes Philipp. prima Philippum dicit magnitudine rerum gestarum ebrium esse. Ε γω δ' οὐ μὴ μὲν, ὡ ἀνδρες Ἀθίωσσοι, νῆ τὸς θεῶς, ἐκείνον μεθύειν τῷ μεγέθει τῶν πεπραγμένων, &c. & Anacreon. *ἔρωπι μεθύοντα*, id est, amore ebrium dixit. & Theocrit. in Dioscuris *πληγαίς μεθύων*: id est, plagis ebrius. idem apud Hephæstionem: *Ἀρθείς δ' ἤτ' ἄπο λευκῆδος πέτρης* Ες πολλὸν κύμα κολυμβῶ μεθύων ἔρωπι.

SED MINVTI FVR.] sed eius dementia, insolentiam, atque impotentiam compressit tanta, in pugna Actiaca, clades accepta, vt vix vna nauis salua ei restiterit. Itaque eius animum rebus prosperis ferociter, impotentem, insolentem, res aduersæ ἰσωφρόνησαν, id est, castigauerunt, & ad sanitatem mentis reuocarunt.

MENTE QVE LYMPH.] Lymphatos appellant Latini, quos Græci νυμφολήπτες, vt supra diximus, quam vocē videtur vsurpasse Plato in Phædro pro furioso, & mente concitato. ὡς τὸ εἶναι ἄρα πολλὰς νυμφολήπτες ἀεζίνους τὰ λόγους γίνωμι, μὴ θάω μύσης. Sext. Pom-

peius Festus scribit lymphas dictas esse à Nymphis, vulgòque memoriæ prodiit esse, quicumq; speciem è fonte, id est, effigim Nymphæ viderint, furendi finem non facere: quos Græci νυμφολήπτες, Latini lymphatos appellant. Alij lymphatos dici existimant eos, qui metu, & horrore quodam aquæ afficiuntur, adeo vt se saepe in aquas, præcipiteis agant: quos Græci ὑδροφόβους appellant, morbo à canis rabiosi morsu contracto, quem ὑδροφοβιδὸν πάθος vocat Dioscorides: & ὑδροφόβων, quo morbo tentati aquam horrent ceu canes ipsi, & aquæ metu simul & desiderio, sitique excruciantur, dicuntur autem νυμφολήπτοι eadem ratione qua μουσολήπτοι, vt si Latine dicantur illi à nymphis: hi à musis capti.

MAREOTICO] vino, quod ad Mareotidem Ægypti paludem nascitur. Virgil. Georg. 2. *sum* & *Mareotides alba*. Athen. lib. 1. *δρακονοσοφ*. Scribit vinum Mareoticum esse Alexandrinum, à Marea fonte, qui in Alexandria est, & ab vrbe ei fonti vicina eiusdem nominis, appellatū: eamq; vrbein fuisse olim maximā, nunc esse vicum: pauca verbis potest, à Marone quodam vno ex iis, qui cum Baccho militauerunt, esse nominatam. Multas autem huius Mareotici vini laudes commemorat ibidem Athen. Florem Libycum appellat Plautus Casina. *Nisi hac meraco se vsipiam percussit flore Libycō*.

REDEGIT IN VER. TIM.] qui rebus secundis insolentes fiunt, & quibus vinum bonam mentem ademit, aut corrumpit, ij periculi, in quo fortè versantur, magnitudinē neque attendunt, neque sentiunt, quamdiu ita sunt affecti: postea autem, quàm ad se redierūt, tum demum timere incipiunt, tum demum periculo (sicut edocti ad se redeunt, & se colligunt, videtur igitur Horatius significare, Cleopatram, quamuis ob res secundas furore, amentiaque præcipitem, & remulentam, veris tamen timoribus tum affectam fuisse, cum eam Cæsar victor insequeretur. dixit autem *veros timores*, quia sunt & alij vani timores, maxime in bello. notum illud *πολλὰ κενὰ τῷ πολέμῳ*.

VEROS TIMORES] sic epist. 17. lib. 1. *vti mox Nulla fides damnis, verisque doloribus adfit.*

VOLANTE] quàm celerrime poterat fugientem. MOLLEIS COLUMBAS] imbelles appellat Ode 4. lib. 4. *nec imbellem feroces Progenerant aquila columbam.*

ADVGENS] persequens, proxime insequens.

DARET VT CATENIS, &c.] vt viuum caperet. Quod Augustum duas ob causas vehementer exoptasse, primum quod vereretur, ne illa pecuniam, quam penes se haberat, corrumpere ac dissipare: deinde quod eam existimaret magnum momentum ad triumphum decus & gloriam, allaturā, si viua Romam deportaretur, scribit Plutarch. in Antonio, his verbis: *Εκ δὲ τῶν τῶν Προκυληθῶν ἐπεμύσε κελύβια, ἢ δυνήτα, μάλιστα τῆς Κλεοπάτρας ζωσῆς*

E
F
G
H
O
S

A σῆς κρατῆσιν, καὶ γὰρ ἐφοβείτο τὰ ἐπὶ τῶν χερμάτων, καὶ μέγα φόβος δόξαν ἦγάγη τῆς ἡρίμυθας, καταγαγαίν ἐκείνῳ.

NEC MV LIEBR. EXP. ENS.] quemadmodum verè dicere licet eam non extimuisse ferrum: ita constat esse non petiisse: sed dumtaxat conatam esse sibi manus afferre: à Proculeio autem esse prohibitam. expauit autem, id est, extimuit. MVLIEBRITER] Oda 6. epod. *vos, quibus est virtus, muliebrem tollite luctum.*

NEC LAT. CLASSE CITA, &c.] id est, nec sese contulit in abditas & abstrusas Ægypti latebras, in quibus vel delitesceret, vel nouū exercitum aduersus Cæsarem cōpararet. Ad huc locū pertinent hi Virgil. versus lib. 8. Æn. *Contra autem magno marentem corpore dilium, Pandentemque sinu, & tota veste vocantem, Caruleum in gremium, latebrosaque fumina victos*: ad quos notat Seruius, Cleopatram præfugio mortis futurae, & metu perturbatam, tui recessus immemorē fuisse, vbi facile poterat bellum reparare: de qua re se moriens dicitur accusasse: ex quibus & Seruij verbis, & Virgilij versibus possum recte videri hunc locum Horat. explicasse cum ita dixi, *Nec Cleopatra sese contulit in abditas Ægypti latebras, in quibus vel latitaret, vel nouum exercitum compararet, seseque aduersus Cæsarem nouo belli apparatus instrueret.* Alij tamen sic malunt, nec se in Ægyptū contulit, vbi latitaret: cū quibus pugnare nolo.

FORTIS ET ASPERAS TRACT. SERP.] Plutarchus scribit in Antonio, de genere mortis Cleopatrarum nihil vquam certi sciri potuisse: nullum veneni vestigium in eius corpore apparuisse: duas tantum cicatrices esse repperas, exilis & obscuras, quibus adductū Cæsarem, fictam eius imaginem in triumphum deportasse, cui aspis affixa adhereret. Propertius lib. 3. *Fæminas imperare amâtibus. Brachia spectans sacris admorsa colubris. Et trahere occultis membra sororis iter.*

CORPORE COMBIB.] conciperet, admitteret. & ita M. Tull. lib. 3. de finibus: *sed infici tamen iam debet iis artibus, quas si, dum tener est, combiberit: ad maiora veniet paratior.* Idem in Hortens. *Vti qui combibi purpuram voluit, sufficiens prius lanam medicamentis quibusdam.*

DELIBERATA MORTE, &c.] Pet. Victorius vir optimè de litteris ac litteratis meritis, lib. x. var. lect. hunc locum sic esse distinguendum docet, *Deliberata morte ferocior, s. aus Liburnis scilicet inuidens, &c.* & scilicet Liburnis nauis significari, non Liburnos populos, cui prorsus assentior, præsertim cum faciat cum eo Plutarchus in Anton. his verbis: *ἐν τῷ Ἀιβυρνίδας ὠφθῆσαν διὰ Κεῖρας Κεῖρας πορος.* Præterea Vegetius lib. 4. de re militari, scribit Actiaco prælio Liburnorum auxiliis præcipuè victum esse Antonium, atque iccirco experimento tanti certaminis patuisse, Liburnorū nauis ceteris aptior esse. Erir igitur hæc sententia, Cleopatra de-

liberata morte, id est, cum moriendi consilium accepisset, seu cū mori decreuisset, ferocior, id est, animosior, quàm antea, ausa est venenum bibere, & serpentis tractare, quartū contactū & morsu venenū toto corpore conciperet, scilicet Augusto eam laudem, gloriâque inuidens, vt capta per triumphum duceretur. Præterea Lucianus, bonus auctor, Liburnos & Liburnorum nauis commemorat in eo dialogo, qui inscribitur ἔρωτες. ὅτι ἰταλῶν μοι πλεῖν διαγοῦ μὲν, ταχυνωτῶν σχεφὸς εὐτέρις, ἴσταν τῶν δικρότων, οἰς μάλιστα χερσῶν Αἰβυρνοὶ δοκῶσιν ἔθνος Ἴονῶν κολῶν παρῶν μόνον. id est, in Italiam mihi nauigare cogitant scapha mihi parata fuerat, ex iis, quæ duobus remis impelluntur. Quod si quis volet seruata eadem, quàm P. Victorio auctore, adhibeo, distinctione, nomine Liburnis populos, non eorum nauis intelligere, non admodū improbabo, vt sic explicetur hic locus: Cleopatra deliberata morte, ferocior effecta, quàm prius fuerat, scilicet inuidens scilicet Liburnis populis illis, quorum nauibus magna ex parte parata fuerat Augusto victoria, & cetera, vt supra. ego tamen explanationem priorem malo.

INVIDENS DEDVCI] tale est hoc, qualia sunt illa, quæ collegimus ad Oden 23. Iam, quod ad verbum inuidendi attinet, ita Homerus loquitur ὀδ. λ. vbi Vlysses ab Alcinoο oratur, vt reliqua de suis erroribus, laboribus, incommodis persequatur, sic respondet: *Εἰ δ' ἔτ' ἀκράδυσά γε λιλαίεσθαι, ὄδου δὲ ἔργων ἔγνων σοὶ φθοροίμην, καὶ οὐκ ἐπὶ τῆρ' ἄλλ' ἀγορεύουσιν.* id est, non inuidebo tibi his & alia multabiliora narrare, &c. PRIVATA] non iam regina, vt fat. 3. lib. 1. *Præmâisque magis vniua te rege beatus.* alij ineptè subintelligunt, regno.

SVPERBO] supra Ode 35. *superbos vertere sinu meribus triumphos.*

NON HV M. MVL. non abiecta, non contemta, immo summo loco nata ac generosissima. M. Tull. in Lælio: *humilem sanè & minimè generosum (vt ita dicam) relinquunt ortum amicitia: vel nõ fracto, & paruo, se excelso & magno animo.*

A D P V E R V M.
Ode 38.

Se tenui apparatu gaudere.
PERSICOS odi, puer, apparatus:
Difficent nexæ philyra corone:
Mitte sebetari, yosa quo locorum
Sera moretur.
Simplici myrto nihil allabores
Sedulus curo, neque te ministrum
Dedecet myrty, neque me sub arcta
Vite bibentem.

A PERSICOS ODI, PVER,] id est, O puer, nolo in conuiuio adhiberi vnguenta, odores, coronas operofas, & simileis delicias, quibus Medi & Persæ vti solebant. Persarum sumtuosum, & luxuriosum apparatus paucis verbis declarat Herodotus Καλλιόωνη, quo loco Pausanias victoria potius contra Persas, & suppellectile Mardonij Persarum ducis visa, multo auro, atq; argento, & peripetasmatis variè depictis, iubet pistores, & coquos Mardonij eodem modo, eodemque ornatu cenam sibi apparare, quo modo Mardonio solebant. Quod cum illi fecissent, hic Pausanias cum aspexisset lectos aureos & argenteos, & magnificum illum cenæ apparatus, obstupefactus epularum appositarū, & ceterarum rerum expositarum copia, iussit ridens suos ministros sibi cenam Laconicam parare: quo facto cum magnum inter hos duos apparatus interualum esset interiectum, tum ridens Græcorū duces euocari iussit, &c. Intelligendum est autem, luxuriæ, & sumtuosum apparatus apud Persas increbuisse posteaquā rerū potiti sunt, Medorumque imperium subegerunt. Nam antea tenuissimum eorū victum fuisse tradit Xenophō Κέρυκας δ. princip. his verbis: φέρονται δὲ οἰκότες σίτα μὲν ἀρούρα, ὄψον δὲ κάρδαμον, πικρὸν δὲ ἕνπτις δὲ ψῆ, καὶ θάνα, ὡς ἀπὸ τῆς ποταμοῦ ἀρούρα. id est nam domo afferunt, in cibum quidem, panes: in obsonium autem nasturtium, in potum autem, si quis sitiāt, poculum fictile, ut aquam de quouis flumine hauriant. Quem Xenophontis locū spectans M. Tull. lib. 5. quæst. Tuscul. Persarum vitium (inquit) à Xenophonte exponitur: quos negat ad panem adhibere quicquā præter nasturtium.

NEXÆ PHIL. COR.] de coronis in conuiuio adhiberi solitis cum aliquid supra dixerimus, ad Odam 17. tum plura dicemus ad Oden II. lib. 4. Huc autem liber ascribere quæ tradita sunt ab Athenæo lib. vltimo δεπνοσφισ. vbi loquitur de coronis & vnguētis: qui locus non reperitur in libris vulgatis. Docet igitur ille, multorum antiquorum poetarum, philosophorū, aliorūque scriptorum testimoniis collectis, initio reperta esse vincula forte fortuna oblata, quibus in conuiuio & poculis capita religarēt, propter dolorum capitis ex vino liberalius potu grauitatem & intentionem, cum capitis & temporum vincionem ad illos dolores valere existimarent: posterius verò ornatum etiam ad hæc vincula accessisse, à conuiuio non alienum, coronis

floreis concinnatis, & connexis. Capiti autem coronas imponi solitas ad arcendos (vt diximus) capitis dolores ex immoderato vini potu conflatos, quia in capite sensus omnes inesse videatur, & quia vtile sit, in potu caput esse rectū, & tempora reuincta: quamquā etiam pectus coronare solerent, vt cordis & vitæ sedem. Vincula autem capitis paratissima, & vstratissima fuisse, hedera, quia hedera & vbiuis locorū, vulgòque nascatur, & aspectum præbeat non inuincendum obviriditate innatā, ac latitudine frondiū, ac magnitudine corymborum facillime frōtem opacare possit, & contentionem in constringendo ac vinciendo sine periculo ferre queat, & refrigeradi vim habeat sine odoris grauitate. Cum igitur coronæ primum ad prohibendum immoderati potus incommodum, & valetudinis causa essent excogitata, deinde etiam voluptatis ratio esset habitata cōnecti cæptæ sunt ex rosa, viola, lauro, amaraco, lilio, narcisso, myrto, & similibus floribus: de quorum florum singulorum natura & virtute multa ibidem Athenæus. philura autem, tenuissima & subtilissima est tiliæ membrana, qua accuratius, & operosius coronæ neciebantur. Plinius libro 16. cap. 14. Inter corticem lignum tenuis tunicas multiplici membrana, à quibus vincula tiliæ vocantur: tenuissima earum philura coronarum lemniscis celebres, antiquorūq; honore.

SERA] quæ in longinquis terrarum oris tardius nascitur.

SIMPLICI MYRTO, &c.] nihil te adhibere volo ad conuiuij apparatus præter myrtum, cuius odor & gratissimus est, & minimè sumtuosus. Myrthū myrrhinam appellant Græci: de qua multa Athen. libro illo vltimo. Frons est & Veneri gratissima, & ad discutiendū vini vaporem vtilissima. de ea diximus nonnulla sup. ad Odam 25.

NIHIL ALLABORES] nihil addas, sed allaborare est ἐμπατνωέσθαι. Valet enim, laboriose aliquid alteri addere. vtitur cod. verbo Ode 8. lib. epod. Ore allaborandum est tibi.

SED VLVS CVRO] Ordo est, sedulo curo, ne quid addas myrto. Ex myrto autem fiebant etiam coronæ, quibus in vino, & epulis utebantur, vt Od. 7. lib. 2. Quis vdo Deproperare apio coronas, Curatne myrto?

SVB ARCTA VITE] sub angusta pergula, ex vite ad vmbra comparata.

C A R M I N V M L I B E R S E C V N D V S .

A D C. A S I N I V M P O L L I O N E M . Ode I.

Commendat scripta illius, quibus bella ciuilia complectebatur.

OTVM ex Metello consule ciuicum, Bellique causas, & vitia, & modos, Ludiumque Fortunæ, grauesque Principum amicitias, & arma Nondum expiatis vncta cruoribus, Periculose plenum opus aleæ Tractas, & incedis per igneis Suppositos cineri dolofo. Paulum seueræ Musæ tragædiæ Desit theatris: mox, vbi publicas

Res ordinariæ grande munus Cecropio repetes cothurno, Insigne mestis presidium reis, Et consulenti, Pollio, curiæ: Cui laurus æternos honores Dalmatico peperit triumpho. Iam nunc mimaci murmure cornuum Perstringis aureis: iam litui strepunt: Iam fulgor armorum fugaceis Terræt equos, equitūque vultus. Audire magnos iam videor duces Non indecoro puluere sordidos, Et cuncta terrarum subacta, Præter atrocem animum Catonis. Iuno, & deorum quisquis amicior Afris, multa cesserat impotens Tellure, victorum nepotes Rettulit inferias Iugurtha. Quis non Latino sanguine pinguior Campus sepulcris impia prælia Testatur, auditūque Medis Hesperia sonitum ruinae? Qui gurges, aut quæ flumina lugubris

Ignara belli? quod mare Daunie Non decoloranere cædes? Quæ caret ora cruore nostro? Sed ne, relictis Musæ procax iocis, Cæe retrahes munera nenie, Mecum Dionæo sub antro Quære modos leniore pleetro.

MOTVM CIVICVM] bellum ciuile. sed aptius est nomen motus, & significantius. Pollionem, qui tragædias, seu prætextas potius, scribebat de bellis ciuilibus, monet Horatius, vt hæc scripturam tantisper intermittat, dum restitua-tur in ordinem, atque in suum statum Respub. vel, vt alij malunt, dum historiam de eodem bello ciuili, ordine perscripserit. Erat enim Pollio & tragædiarum, & historiarum scriptor. Pollionē autem tragædiarum, seu prætextarum fuisse scriptorem declarant illa Horatiana sat. x. lib. 2. Pol-lis Regum Facta canit pede ter percussis. idem infra hac eadem Oda, Paulum seueræ musæ tragædiæ Desit theatris, &c. Quod autem quidam alio-qui docti, existimant, principium huius Od. Motum ex Metello, &c. intelligendum esse de scripto-re historiæ: mihi vehementer errare videntur: & miror, hoc eis vniquam in mentem venire potuisse. Nam & verborum structura, & orationis series, & sententia ipsa perspicue declarant, hoc totum ad tragædiæ scripturam pertinere. Sic

A enim Horatius. Tu pollio tractas motum ciuilem à Metello consule, bellique causas, &c. periculo-
sa plenum opus oleæ, &c. Intermitte (inquit Ho-
ratius) istam scripionem, & sine musam tragi-
cam paulisper desiderari à theatris: mox ubi cū
aliis senatoribus rempublicam in suū statū resti-
tueris, seu in ordinem redegeris, atq; ordinaris,
grāde munus scriptiois tragicæ repetes, hæc mi-
hi videtur esse huius loci sententia, quā maleuoli
quidā homines, & inuidia obcæcati nō viderunt.

EX METELLO CONSULE] L. Afranii
collega, de quo sic M. Tull. epist. ad Att. lib. 1.
*Metellus tuus est egregius consul. unum reprehendo,
quod otium è Gallia non magnopere nuntiarī gaudet.*

BELLI QUÆ CAUSA S] belli causā, ver-
bo erant (vt ipse Cæsar dicebat) quoddam interces-
sio sublata, ius tribunitium sublatum, circum-
scriptus esset Antonius, reuera dominandi cupi-
ditas, & *πλεονεξία*.

LYDVMO QUÆ FORTVNAE] sic sup. Od.
2. lib. 1. bellum, Iudū Martis appellauit. Iam quis
nescit fortunam in bello plurimū posse? Ex quo
dicunt Latini, belli fortunam experiri, seu tenta-
ri, & apud Ennium: *Quorum virtuti belli fortuna
perperit, &c.*

GRAVIBUS QUÆ PRINCIPVM AMIC.]
primum L. Crassi, Cn. Pompei, C. Cæsaris: dein-
de Octauiani, M. Lepidi, M. Antonij.

NONDVMO EXP. VNCTA] arma sangui-
ne ciuili, cuius nondum pœnas meritas luimus,
oblita: arma adhuc cruenta sanguine ciuili, neq;
dum aliqua expiatione, pura effecta. videtur spe-
ctare ad morem veterum Græcorum, qui si ca-
dem aliquam extra bellum admisissent, tamdiu
manus habebāt cruentas atq; impuras, donec ab
aliquo rege expiati atq; abluti essent, annot. sup.
Od. 2. lib. 1. *Cui dabit partem scelus expiandi Iupiter?*

PERICVLOSÆ PLEN. OP. AL.] pro-
pter incertum belli euentum. nam cū sit ne-
cessè in scribendis his prætextis, multorum vitia
notare, multorumque voluntates offendere, ve-
rissimile est, eos, quos scriptis offenderis, si vice-
rint, grauiter laturus.

ET INCEDIS PER IGNEIS] allego-
ria est, qua obscure significat idem, quod proximi-
mè dixerat, periculosam esse illorum temporum
tragœdiam scribere, seu tragœdiæ scribendæ ex
bellis ciuilibus argumentum sumere.

CINERI DOLOSO] cineri, qui celat, &
regit igneis subiectos. sic infra Od. 2. lib. 3. *Tan-
rum dolosum* appellat, qui deum celat.

PAVLLVM SEVERÆ] sine, vt theatra
tantisper tuis tragœdiis careant, dum hi motus
ciuiles conquiescunt, perinde ac si diceret, inter-
mitte vsq; eò scriptioem tragicam, quoad remp.
dissipatam ac diffectam ordinaris: vel intermitte
tragœdiæ scribendæ studiū: neve tragœdias tuas,
quæ tali argumēto constant, scenæ cōmitte hoc
tempore, rebus videlicet nondum compositis,
neque ordinatis.

ΜΟΧ, VBI PVBLICAS R. O.] id est, E
vbi ea, quæ sunt in rep. turbata, dissipata, diffe-
cta digesseris, disposueris, in suum ordinem resti-
tueris: munus scribendi abs te susceptum repe-
tes: vel vbi historiam belli ciuili oratione solu-
ta conscripseris: vt alij volunt.

CECROPIO] Attico, seu Atheniensi. The-
spis enim, Æschylus, Sophocles, Euripides tra-
gœdiarum scriptores, Athenienses fuerunt, suāsque
tragœdias Athenis docuerunt. Fuit autem Ce-
crops Actæi gener, eius, quem primum in Attica
regnasse scribit Pausanias Atticis, his verbis:
*Ακταίων λέγουσιν εἰ τῆ Ἀττικῆ βασιλεύσει
αὐτῶτον. Σποδαμόντος δὲ Ακταίου Κέρουφ ἐπέδ-
χεται τὴν ἀρχὴν θυγατρὶ σωσοικῶν Ακταίῳ.*

**INSIGNE MÆST. PVS. REIS, ET
CONSULENTI]** id est, qui & causis agendis, F
reisque defendendis, & consilio dando, senten-
tiæque dicenda, cū in senatu magnis de rebus
consultatur, multum valet.

CVI LAVRVS] significat eum de Dal-
matis triumphum egisse.

IAM NVNC MINACI] ostendit Pollio-
nem ita subijcere oculis præcliorum imaginem,
vt ij, qui legant, spectare, atque iis, quæ narra-
tūtur, interesse sibi videantur. & est elegans *ὑπο-
τύπωσις*. In præliis autem ad exacuēdos & ex-
citandos militum animos, cornua, litui, tubæ ad-
hibebantur, vt ex hoc loco, & Ode 1. lib. 1. colligi-
tur. & *lituo tubæ permixtus sonitus*. Erat autem li-
tuus genus buccinæ incuruæ. Ennius: *Inde loci li-
tuus sonitus effudit acutos*. Festus. G

NON INDEC. PVL. SORD.] qui pro
patriæ libertate fortiter pugnantes occubuerūt.
vide sup. Ode 15. lib. 1. *pulvere Troico Nigrū Merio-
nen.* ET CVNCTA TERR.] Et omnes ter-
rarū parteis. Similia sunt illa, quæ alibi annota-
bimus, *angusta viarum, extrema finium, amara ci-
uarum, &c.*

PRÆTER ATR. AN. CAT.] sup. Od.
12. *Catonis Nobile lethum*. Plutarchus in Ca-
tone, scribit populum Vticensem statim audita
Catonis morte, ad eius fores concurrisse, atque
vna voce conclamantem, illum solum seruato-
rem, ac beneficium, solum liberum, solum inui-
ctum appellasse, his verbis: *καὶ μικρὸν ὕστερον ὁ
δῆμος τὸν ὑπάρχοντα μὲν φωνῆ τὸν εὐεργέτην. καὶ
σωτήρα, καὶ μόνον ἐλευθεροῦ, καὶ μόνον ἀήττητον
καλεῖσθαι*. Ipse Cæsar verò accepto de eiusdem
morte nuntio dixisse fertur: Cato inuideo tibi
mortē, tu enim mihi tuam salutē inuidisti. atro-
cem igitur animum intellige constantem, im-
perterritum, *ἀφοβον*. nam assentior iis, qui hoc
nomen à verbo Græco deductum volunt, *τρέει*:
quod valet tremere, vt sit atrocis, qui nō timeat:
quamquam scio atrocem interdum aliud signifi-
care. **I VNO, ET DEORVM]** Iuno, & a-
lij Dij, qui Numidæ fauerant in bello Iugurthi-
no, Numidarum, & Astorum calamitare, necēque
Iugurthæ (fuit enim ille Romæ in carcere neca-
tus)

A tus) offensi, victores ipsos, nempe Romanos, co-
rumque posteros Iugurthæ manibus, tamquam
victimas maclantur, ac parentantur.

IN VLTÀ TELLVRE.] Africa.
IMPOTENS] vel ἀκρατης τῆς ὀργῆς, vt su-
pra Od. 37. id est, irata, vel nō potens, id est, quæ
non potuerat odium suum explere.

VICTORVM NEPOTES] posteros Ro-
manorum, qui fuerant victoria potiti.

INFERIA S] victimas, quæ manibus immo-
lantur, seu maclantur. de Iugurtha autem lege
Sallust. **IMPRIA]** scelcerata, patriæ perniciofa,
in quibus ciuium trucidat.

HESPERIA] Italica, vt Ode 36. lib. 1. Dio-
nyf. Halicar. ἀρχαῖα. Ρωμα. Ἕλληνες ἑσπερίαν καὶ
αἰώνιον ἐχέλου τὴν Ἰταλίαν οἱ δὲ ἑσπερί-
οι σαρπηνοῖ. i. Græci, Italiā, Hesperia & Auso-
niam appellabant: Incolæ autem Saturniam.

DAVNIAE CAEDES] Appulorum, & Ita-
lorum caedes.

SED NE RELICTIS MYSA] sic Mu-
sam reprimit Ode 3. lib. 3. *Quò Musa tendis? desine
peruicax referre sermones Deorum*, sic Pindarus in
medio carmine, seipsum, ab eo, quod instituerat,
aberrantem, aut ad ea, quæ ad rem susceptam mi-
nus pertinebant, digredientem reprimit, & re-
uocat. *ἔιδ. γ. Νεμ. θυμὸς τίνα τρεῖς ἀλλοδαπῶν
ἄκραν ἐμὸν πλοῦν παραμείβει;* & Olymp. *ἔιδ. θ.
cū Herculeum tribus diis, quos eo loco nomi-
nat, præstantiorem esse ostendisset, seipsum re-
primens, talēque orationem abominans, odio-
sam atque iniuifam sapientiam esse dicit diis ma-
ledicere. Σπὸ μοι λόγον τῆτον φόμα βίβον ἐπέι
τοῦε λοιδόρησαι θεῖς ἐχθρὰ σοφία. & paullo
pōst, μὴ νῦν λαλάγει τα, &c.*

CELE NEMIAE] Simonidei carminis. fuit
enim Simonidis (vt scribit Quintilianus) vir-
tus mirifica in commiseratione commouēda, &
in tractandis rerum tristitium argumentis. Ideoq;
Catull. *paullum quidlibet allocutionis Mæstius lacry-
mis Simonideis*. Ceteræ sine diphthongo in priore
syllaba scriptum est in omnib. lib. veter. Theoc.
ἔιδ. ζ. *Εἰ μὴ δεινὸς αἰοιδὸς ὁ κῆρος ἀόλα φω-
νέων,* &c. aptissimo autem vocabulo vsus est,
nemia, quod est carmen funebre, & lugubre. vt
Ode vltima huius libri. *Absint inani funere nemia*,
quamuis pro quouis carmine ab eodem vsurper-
tur: vt Od. 28. lib. 3. *Dicitur merita nox quoque na-
mia.* & epist. 1. lib. 1. *an puerorum Nemia, quæ re-
gnum reddē facientibus offert.*

RETRACTES S] iterum tractes. sic Virg. lib.
7. *Æn. Agmina in arma vocat subitō, ferrumque re-
tractat.* **DIONÆO SVB ANTRO]** Dionen
Veneris matrem esse etiam Homerus testatur
i. l. e. quo in loco ait Venerem à Diomede vul-
neratam, atque in cælum reuerfam statim in si-
num, & complexum matris Γίονæ concidisse.
*H δὲ εἰ γένασι πίπτε Διόνης δι' Ἀφροδίτη
Μήτερος ἐνς; ἢ δὲ ἀγὰς ἐλάζετο θυγατέρα ἰδ.*
& Eurip. *Hel. Κῆρι Διόνης Κύβρι, μὴ μὲ ἐξερ-*

γέλοι. Theoc. autem *ἔιδ. ιε.* Venerem Dionæā E
appellat. *Κύβρι Διωνάα,* & Virgil. in Mœride,
Augustum Cæsarem tanquam ab Iulo & Vene-
re prognatum, Dionæum vocat. *Ecce Dionæi pro-
cedit Cæsaris astrum.* Hoc igitur loco antrū Dio-
næum, Venerem intelligemus, in quo sint can-
endæ res leues, & amatorix, & Veneræ:

PROCA X] Sat. 6. lib. 2. *seruusque procaeus
Pasco libatis dapibus.*

QUÆRE MODOS] versus, cantus. vt Od. 3.
lib. 3. *Magna modis tenuare paruis.* & huius lib. Od.
12. *nec siculum mare Pæno purpureum sanguine mol-
libus Aptari citharæ modis.* & 9. lib. 3. *Dulceis do-
ctæa modos.* & de arte poet. *Accēsit numeris que mo-
disque licentia maior.*

**AD C. SALLVSTIVM
Crispum. Ode 2.**

Primum Proculeium laudat ob liberalitatem in
fratres: Dein de ostendit, eum, qui suas cupi-
ditates reprimere, pecuniāque contemnere
possit, solum regem, solum beatum esse.

**NVLLVS argento color est, auaris
Crispe Sallusti, nisi temperato
Splendeat vsu.**

*Viuet extento Proculeius æuo,
Notus in fratres animi paterni.
Illum aget penna met uente solui
Fama superstes.*

*Latius regnes audium domando
Spiritus, quam si Libyam remotis
Gadibus iungas, & vterque Pænus
Seruiat vni.*

*Crēscit indulgens sibi diuus hydrops:
Nec sitim pellit, nisi causa morbi
Fugerit venis, & aquosus albo
Corpore languor.*

*Redditum Cyri solio Phraaten
Dissidens plebi, numero beato-
Rum eximit virtus: populūque falsis
Dedocet vti*

*Vocibus, regnum, & diadema tutum
Deferens vni, propriamque laurum,
Quisquis ingentis oculo irretorto
Spectat acervos.*

A NYLLVS ARGENTO COLOR EST, &c.] Horum verborum hæc sententia est, Nihil habet nitoris argentum, nihil splendoris, nihil pulchritudinis, nisi vsu modico ac moderato, id est, neque nimium profuso, neque nimium parco splendorem, & nitorem acquirit.

ABDITÆ TERRIS INIMICE LAMINÆ] O Crispe Sallusti inimice laminis, id est, crustis tenuibus aureis, seu argenteis in terram defossis: qui odisti nimiam pecuniam custodiam: liberalitatem autem & munificentiam diligis. *lamina* positum pro *laminæ*. vt epist. ad Vall. *ventres lamina candente nepotū Diceret vrendos*. falluntur autem, qui pertinaciter contendunt hęc esse legendum *Abdito*. Nam planè hic est ordo verborum, O Crispe Sallusti, inimice laminæ, seu laminæ terris abdita, id est, in terras defossæ, Nullus est color argento, &c. Quod si ita locutus esset Horatius, vt quidam cum locutum esse volunt, Nullus est color argento ab dito terris, nisi splendo ad vsu temperato, nõnne esset ineptissimi locus? Quid enim ineptius, atque absurdius, quàm ita loqui, nullus est nitor argento in terras abdito, & ita deformi, & rubiginoso, nisi niteat? &c. Est enim simile ac si quis ita dicat, Nulla est mulieris deformis gratia aut venustas, nisi formosa sit.

EXTENT O] longo, producto, translato, proprie dixit epist. ad August. *ille per extentum funem mihi posse videtur Ire poeta*, & Od. 15. huius lib. *vidique latus Extenta visuntur Lucrino stagna lacu*.

ILLVM AGET PENNA MET. SOLV I] Omnino sic est legendum: & ita reperi scriptum in omnibus codicibus manu scriptis. deniq; hæc lectio nem agnoscit Porphyry. Corruerunt autem hunc locum arrogantes quidam, & indocti homines, qui, cum facile animaduertent hoc sentire Horatium, Proculieij nomen propter eius eximiam in fratres suos liberalitatem, immortalitatem futuram, existimarētque, si metuente legeretur, planè aliam, & cõtrariam huius loci sententiam futuram, quasi penna metuens solui, sic ea, quam dies, aut vis aliqua sit solutura, negatione *hand*, addiderunt. Sed quamuis nemo mediocriter doctus dubitet, quin hæc sit vera, & germana scriptura, constitui tamen, vt adolecentibus consulam, eius rationem explicare. Penna igitur metuens solui ea est, cuius nulla vmquam dissolutio est futura. Atque ita loquitur Virg. Georg. 1. *Arctos Oceani metuentes æquore tingi*. quibus verbis nihil aliud significat Virgilius, quam arctos nuncquam occidere. & metuente, valet *φυλακτομένης*: id est, cauentis. Est enim versus ille ex Arato ad verbū ferè expressus. *Αρctοι κωλύουσιν κλυάμενοι ἀκατωίω, quod idē est apud Homer. ἰλ. σ. de vsa maiore, Οἴη δ' ἀμμορός ὄβρι λοετρεδν ἀκατωίω*. Sed cuius testimonium grauius nobis esse debet, quàm ipsius Horatij, qui frequentissimus est in huiusmodi loquendi generibus: sic loquitur Sat. quinta libro secundo *forti nubit pro-*

cera Corano Filia Nafica metuentis reddere solum. E nam metuentis hoc loco nihil aliud esse puto, quàm nolentis. & lib. 3. Ode xi. *metuūque tangi Nuptiarum expers*, id est, non vult tangi. & Od. 5. lib. 4. *Culpari metuit fides*, id est, nemo est, qui violare fidem velit. & Od. 24. lib. 3. *metuens alterius viri Corro foderis castitas*, id est, castitas ab altero viro abhorrens: & epist. 1. lib. 2. *Sed typem putat in scriptis, metuūque lituram*. & epist. ad Quintium. lib. 1. *Labra mouet metuens audiri*, id est, nolens audiri. & ad Loll. 2. eod. lib. *si bene te noui metues liberrime Lollī scurrantis speciem præbere professus amicum*. sic & Persius Sat. 1. *Non ego cum scribo si forte quid aptius exit, Quando hæc rara auis est, si quid tamē aptius exit, Laudari metua*. Tralationem autē ductam esse ex eo puto, quod qui metuunt quippiam, id ipsum fugiunt, & vitant, quammaximè possunt. Itaque Virgil. hæc verba Arati *πεφυλαγμένωι ἀκατωίω*, ita vertit, *Oceani metuentes æquore tingi*, cum verbum Græcum *φυλάσσειν* idem, quod canere, & vitare significet. Sic igitur hic locus est legendus: neq; existat posthac quisquā vsque adeo audax, atq; impudens, vt, quæ apud bonos scriptores nõ intelligit, audeat corrumpere. Hæc ego cum M. Murero Venetiis demonstrassem: quin ita esset, vt sentio, ne dubitan dum quidem esse dixit: sed, cum in iis exemplis, quæ sunt ab eo (vt dicebat) aliquot locis emendata, hoc mendum hæere vidisset, huius errati culpam in operas typographi contulit: & paucis post mensibus, cum libros variarum lectionum ederet, magnam partem eorum, quæ ad hunc locum in meis commentariis legerat, in sept. caput primi libri me conueniente & permittente retulit.

LATIVS REGN. AVID. &c.] sententia generalis est. hoc enim significat, latiores vnumquemque regni sinei habiturū, si suas cupiditates reprimat ac refrenet, quàm si dissolutissimas terrarum partes possessionibus continuet, & coniungat. **SPIRITVM] φρόνημα.**

CRESCIT INDVLGEN S.] significat, auarum non sanari pecuniam accessione, quemadmodum neq; hydropticus cõualefcit aquæ potu, sic Bion apud Teletem lib. de comparatione diuitiar. & paup. *Καὶ ἐπις βέλτερος ἢ αὐτὸς εὐδείας καὶ ἀπαιτίας ἀπολυτῶναι ἢ ἄλλον παραλύσαι, μη γένηματα αὐτῶ ζητήτω. ὁμοίον γὰρ φησὶν ὁ βίον, ὡς ἐπις τὸν ὑδρωπικῶν βουλόμηνος παύσαι τε δειφούς, τὸν μὲν ὑδρωπικὸν μὴ θεραπεύειν, κρήνας δὲ καὶ ποταμούς αὐτῶ παρακινεῖν. ἐκείνους τε γὰρ αὐτῶ ἄσθερον πίνων διαρραγείν, ἢ παύσαι το δειφούς: οὗτος τε σὸς ἀνποτε ἰκανωθεῖν, ὅταν ἢ ἀπλητος: id est, & si quis vult aut ipse indigentia, & inopia liberari, aut alium liberare, ne pecunias sibi, aut illi quærat. Simile enim fuerit, inquit Bion, vt si quis hydropticum siti liberare volens, hydropra quidem non curet, fonteis autē & fluuios ei apparet atq; apponat. Nam & ille prius bibendo rumpatur, quàm*

B PHRAATEN] Fuit hic Phraates rex Parthorum. Iul Flor. epit. 100. Cornel Tacitus lib. 2. Strabo lib. 6. Hor. de cod. epist. ad Iccium lib. 1. *ius imperiumq; Phraates Casaris accepit genibus minor*. fuit & Phraortes (aduersus quem pugnavit M. Antonij) rex Parthorum, Medorum, Persarum: de quo Plutarch. in Antonio. iccirco quidam hoc loco legi volunt *Phraortem*: à quibus dissentio. nihil enim vetat, quo minus Phraates idem & Parthorum, & Persarum regnum obtinuerit, vt Ode 5. lib. 3. Præterea Priscian. lib. 18. huc locū testē producens, vulgaram scripturam agnoscit.

REDDITVM CYRI SOLIO] in Cyri sedem & locū, id est, in regnū, imperiumq; Persarū restitutum. Est autē hæc huius loci sententia, quam quidam indignis modis deprauant. Virtus igitur (inquit Horat.) à plebe dissidens, Phraatem regem in numero beatorum non habet, populūque & multitudinem imperitam, quæ solet reges & dynastas in beatis numerare, immò verò eos solos beatos prædicare, dedocet his vobiscum vti, falsis præsertim, dum ipsa cum solum verè beatum, ac verè regem iudicat, qui pecuniā contemnit, qui auri splendore non capitur, neque commouetur. hunc Phraatem commemorat epist. 12. lib. 1. *ius imperiumque Phraates Casaris accepit genibus minor*. Est autem hic versus, *Dissidens plebi numero beatorum, hypermeter, & syllaba eius vltima pertinet ad verbum sequentem, cuius generis exempla alibi colligemus. Iam hoc dissidens plebi, pro illo dissidens à plebe, Horatianū est. vt sup. lib. 1. Ode. 27. vino & lucernis Medus accinaces, immane quantum discrepat, pro discrepat à vino & lucernis. & epist. 2. lib. 2. in extr. *et tamen idem scire volum, quantum simplex, hilarisq; nepoti discrepat*. & Saty. 6. lib. 1. *longè mea discrepat istū Et vox, & ratio*. & Saty. 3. lib. 2. *quid discrepat istū, qui nummos, aurūque recondit nescius uti Compositū? & de arte poet. Primo ne mediū, medio ne discreper immum. ibid. *et diuina futuri sortilegis non discreper sententia Delphis*. sic apud eundem *distare & differre* cum casu dādi coniungūtur. Ode 9. lib. 4. *Paullū sepulta distat inertia Celata virtus*. & epist. ad Maccen. 2. lib. 1. *quid distent ara lupinis*. & epist.**

C sedem & locū, id est, in regnū, imperiumq; Persarū restitutum. Est autē hæc huius loci sententia, quam quidam indignis modis deprauant. Virtus igitur (inquit Horat.) à plebe dissidens, Phraatem regem in numero beatorum non habet, populūque & multitudinem imperitam, quæ solet reges & dynastas in beatis numerare, immò verò eos solos beatos prædicare, dedocet his vobiscum vti, falsis præsertim, dum ipsa cum solum verè beatum, ac verè regem iudicat, qui pecuniā contemnit, qui auri splendore non capitur, neque commouetur. hunc Phraatem commemorat epist. 12. lib. 1. *ius imperiumque Phraates Casaris accepit genibus minor*. Est autem hic versus, *Dissidens plebi numero beatorum, hypermeter, & syllaba eius vltima pertinet ad verbum sequentem, cuius generis exempla alibi colligemus. Iam hoc dissidens plebi, pro illo dissidens à plebe, Horatianū est. vt sup. lib. 1. Ode. 27. vino & lucernis Medus accinaces, immane quantum discrepat, pro discrepat à vino & lucernis. & epist. 2. lib. 2. in extr. *et tamen idem scire volum, quantum simplex, hilarisq; nepoti discrepat*. & Saty. 6. lib. 1. *longè mea discrepat istū Et vox, & ratio*. & Saty. 3. lib. 2. *quid discrepat istū, qui nummos, aurūque recondit nescius uti Compositū? & de arte poet. Primo ne mediū, medio ne discreper immum. ibid. *et diuina futuri sortilegis non discreper sententia Delphis*. sic apud eundem *distare & differre* cum casu dādi coniungūtur. Ode 9. lib. 4. *Paullū sepulta distat inertia Celata virtus*. & epist. ad Maccen. 2. lib. 1. *quid distent ara lupinis*. & epist.**

H

A quàm morbo leuetur, & hic numquam satis habuerit, cum sit infatiabilis.

DIRVS HYDROPS] Hydrops, morbus est notissimus, & generis faminei est apud Græcos, ἢ ὑδρωψ. Hydropticum nominant, qui eo morbo laborat. vide Corn. Celsum lib. 3. Videtur tamen hoc loco poni morbus pro ægro. Quidam libri veteres habent, durus: quos non sequor. **FUGERIT VENIS]** fugerit è venis.

ET AQUOSVS ALBO CORP. LANG.] albo corpore, id est, pigro, languido, & inertī, ἀργῶ. sic Satyra 2. lib. 2. *pinguem vitium, albūq; nec ostrea, Nec scarus, aut poterit peregrina imitate Lingois*. & Pers. *Turgidus hic epulis, atque albo ventre lauatur*. Iam per hæc duo aquosum languorem, morbum significauit, ὑδρωπια.

B PHRAATEN] Fuit hic Phraates rex Parthorum. Iul Flor. epit. 100. Cornel Tacitus lib. 2. Strabo lib. 6. Hor. de cod. epist. ad Iccium lib. 1. *ius imperiumq; Phraates Casaris accepit genibus minor*. fuit & Phraortes (aduersus quem pugnavit M. Antonij) rex Parthorum, Medorum, Persarum: de quo Plutarch. in Antonio. iccirco quidam hoc loco legi volunt *Phraortem*: à quibus dissentio. nihil enim vetat, quo minus Phraates idem & Parthorum, & Persarum regnum obtinuerit, vt Ode 5. lib. 3. Præterea Priscian. lib. 18. huc locū testē producens, vulgaram scripturam agnoscit.

REDDITVM CYRI SOLIO] in Cyri sedem & locū, id est, in regnū, imperiumq; Persarū restitutum. Est autē hæc huius loci sententia, quam quidam indignis modis deprauant. Virtus igitur (inquit Horat.) à plebe dissidens, Phraatem regem in numero beatorum non habet, populūque & multitudinem imperitam, quæ solet reges & dynastas in beatis numerare, immò verò eos solos beatos prædicare, dedocet his vobiscum vti, falsis præsertim, dum ipsa cum solum verè beatum, ac verè regem iudicat, qui pecuniā contemnit, qui auri splendore non capitur, neque commouetur. hunc Phraatem commemorat epist. 12. lib. 1. *ius imperiumque Phraates Casaris accepit genibus minor*. Est autem hic versus, *Dissidens plebi numero beatorum, hypermeter, & syllaba eius vltima pertinet ad verbum sequentem, cuius generis exempla alibi colligemus. Iam hoc dissidens plebi, pro illo dissidens à plebe, Horatianū est. vt sup. lib. 1. Ode. 27. vino & lucernis Medus accinaces, immane quantum discrepat, pro discrepat à vino & lucernis. & epist. 2. lib. 2. in extr. *et tamen idem scire volum, quantum simplex, hilarisq; nepoti discrepat*. & Saty. 6. lib. 1. *longè mea discrepat istū Et vox, & ratio*. & Saty. 3. lib. 2. *quid discrepat istū, qui nummos, aurūque recondit nescius uti Compositū? & de arte poet. Primo ne mediū, medio ne discreper immum. ibid. *et diuina futuri sortilegis non discreper sententia Delphis*. sic apud eundem *distare & differre* cum casu dādi coniungūtur. Ode 9. lib. 4. *Paullū sepulta distat inertia Celata virtus*. & epist. ad Maccen. 2. lib. 1. *quid distent ara lupinis*. & epist.**

D quàm morbo leuetur, & hic numquam satis habuerit, cum sit infatiabilis.

ad Loll. 2. eodem lib. *insido scurre distabit amicus*. E de arte poet. *Nec sic emitar tragico differre colori, &c.* & Saty. 4. lib. 1. *nisi quod pede certo Differt sermoni sermo merus*.

PROPRIAM QVE LAVRVM] id est, perpetuam, & quæ amitti, aut eripi non possit, vt Sat. 6. lib. 2. *nihil amplius oro, Maia nate, nisi vt propria hæc mihi munera facias*.

QVIS QVIS INGEN. OC. IRR. &c.] Nemo mihi videtur hęc locum rectè explicare. Nam alij *oculo irretorto* interpretantur *sine cupiditate*, & *sine inuidia*: alij *non reflexo à continentia ad cupiditatem*: alij *non inuidenter*: alij aliter, quæ omnia mihi sunt tenebræ. Ego verò huic pulcherrimæ sententiæ ab illis obscuratæ potius, q̄ declaratæ, lucem ex aliis scriptoribus afferre volo. Pindatus igitur *πυρρόδω*, de Esculapio loquens, non dissimili dicendi figura ait eum auri aspectu, ac splendore captum, Hippolytum mortuum ab inferis irrecallē, his verbis: *ἀλλὰ χερσὶ καὶ σοφία δέδεται, ἔτεσ τε κἀκείνων ἀγαγορί μούθη, χερσὸς ἐν χερσὶ φανεῖς*, id est, sed illius oculos reflexit, ac retorsit aurum splendens in alterius manibus conspectum: victa est oculorum eius acies auri splendore. Itaque ex his Pindari verbis, sic hunc Horatij locum explico: *Virtus Phraatem è numero beatorum eximit, vni regnum deferens, qui ingentis auri aceruos iraspectat, vt oculos suos nullam in aliam partem reflectat, aut retorquet: qui aurum rectis oculis intueri potest: cuius ea est oculorū animi acies, vt auri splendore non offendatur, neque præstin*

guatur, id est, qui ita aspicit, vt non concupiscat, aut corrumpatur. Est autem metaphora ducta ab iis, qui oculorum vitio lucem aspicere non possunt: sed oculos ab ea demouere, atque in aliam partem reflectere coguntur. vnde nata sunt hæc & apud Græcos, & apud Latinos loquendi figuræ: *ὄφθοις ὄμμασι παροβλήσων, ἀσκαρδαμύχλοισ, ἀτε ἔπλοισ*, id est, rectis, fixis, immotis, non reflexis oculis intueri, id est, sine dubitatione, & sine metu aspicere. Theocrit. *εἶδ' εὖ μέγα δὲ δειχθόμεν, εἰ τὸ με τολμῆς ὄμμασι τοῖς ὄφθοισ πατελέπευ*: id est, moleste autem fero, si tu me audes rectis oculis intueri: si aspectum mei splendore & dignitas, meaque præstantia non te deterret, quo minus aduersum aspicere audeas. Suet. in Augusto, *vnde præbitam Antonia materiam pueri exprobrandi, ne rectis quidem oculis eum aspicere potuisse instructam aciem*. Aristoph. *ἴπω. βλεψόν εἰς ἐμὴ ἀσκαρδαμύχλος*. Orpian. lib. 1. *κωνηγετ. Η πῶς αὐ δέδορῃ ἀσκαρδαμύχλοισιν ὄπωπείε Αἰζήνοισι λόχον πεπηκασμένον ὄπλιτῆσι, καὶ χαλκῶν τελαγυέντων, καὶ ἀσράπτοντα σίδηρον*. Huc pertinet Plutarchi locus in Cicerone, quo loco eum cum Demothene cõparat, ostenditq; illum aduersus munera, & corruptelas integrū, sanctum, castum, atque vni dique septū fuisse: hūc contrā ad corrumpendum tenerum ac facilem. Sic autē loquitur Plutar. *παρὸς τὸς δαρεῖς βασιτῆ*

H

A λέων ἀντιλέλοι Διμοσθένης ὄρε ἀν' ἐτόλμιση. id est, non ausus esset Demosthenes regum munera aduersis & irretortis oculis intueri: erat illi ita tenera & imbecilla oculorum acies, vt auri splendore præslingueretur. Quemadmodum igitur ait Plutarchus Demosthenē non fuisse ausurum regum munera irretortis oculis intueri: quibus verbis significat, illum fuisse δαρῶδον, id est, ad capiēda munera facilem, promptum ac procliuem: sic hoc loco Horat. dicit eum verē regnare, verōsque triumphos agere, quā magnā vim auri & argenti spectare possit oculis irretortis, id est, qui pecunia magnitudine de cōsilio suscepto ac proposito non deducatur: qui pecuniam contemnat: qui habeat animum à pecunia incorruptum, integrum, inuictum. Est enim (vt dixi) tralatio ab oculorum fanitate, & integritate, ad animi magnitudinem & castitatem. Vtitur eadē similitudine M. Tull. in epist. quadam ad Brutū, cuius initium est, *Cum sepe te litteris*, &c. significans periculum esse ne animus Octauiani vincatur à specie honoris falsa, his verbis, *videtur enim in eo esse indoles: sed flexibilis aetas: multique ad deprauandum parati, qui splendore falsi honoris obiecto, acie boni ingenij præslingui posse confidunt.* Quamobrem autem oculi splendore offendantur, elegantem reddidit rationem Lucretius lib. 4. *splendida porro oculi fugitant, vitantque tueri. Sol etiam cecat, contra se tendere pergas. Propterea, quia vis magna est ipsius, & alie Særa per purum grauius simulacra feruntur.*

C *Et feriunt oculos turbantia composituras. Præterea splendor quicumque est acer, adurit sæpe oculos, idē quod femina possidet ignis Multa, dolorem oculis que gignunt insinuando.* Quod autem Turnebus ita hunc locum explicat, *Quisquis ingentis oculo irr. sp. ac. id est quisquis non est auarus, nec aspectu pecunia mouetur: planē idem atque ego, sentit, nihilque à me in eo discrepat. sed cum addit: nam qui pecunia est auidus, & studiosus, ad eius aceruos subinde retorquet oculos, ac pene strabus efficitur: nec sic ab ea auelli potest, quin oculos sæpenumero reuertat, vt eam aspiciat: cum, inquam, hæc addit, à mea sententia longissimē discedit, & in cōmune aliorum multorum errore reuoluitur. Ita enim dicunt, eum, qui aliquid inuitus relinquit, aut aliquid vehementer concupiscit, identidem ad illud oculos retorquere. Est. Sed quid hoc ad huius loci explicationem pertinet? Nihil plus, quam exempla, quæ colligunt, nihil enim in eis est, quod ad hunc locum accommodari possit. Alij enim Orphej exemplum afferunt, cui cūm hæc lege esset vxor reddita, vt sequeretur illa à tergo, prætiret ipse, neque oculos ad eam retorqueret, id est, neque eam respiceret: ille restitit, Euridicēque suam iam luce sub ipso immemor, huius, vultusque animi respexit. ibi omnis Effusus labor, atque immittis rursū tyranni Fœdera, terque fragor stagnis auditus Avernī, &c. Alij Catilinæ exemplum proferunt, qui cūm ex vrbe ciectus esset, oculos sæpe ad eam vrbe, quam inuitus reli-*

querat, reflectebat, ac retorquebat, eamque ex suis faucibus ereptam esse iugebat. Addunt & Ouidij versum nescio quo ex libro, *Ille dolore feruox caput in sua terga retorfit.* Sed hæc exempla nihil habent, quod huic loco conueniat. Nam neq; Orpheus vxorē suam Eurydicen spectabat antē quam ad eam oculos retorfit, sed cūm antecederet, oculōsque ad ea, quæ ante pedes erant, versos haberet, immemor condicionis, & legis, sub qua fuerat sibi vxor reddita, in vxorem ponē sequentem caput, & oculos retorfit. Sic Catilina cūm vrbe inuitus reliquisset, viāq; Aurelia in castra Manliana proficisceretur, quæ Fesulis erat, oculos in Etruriam versos habebat, vrbe à tergo relinquebat: in quam propterea quod eam, vt cupierat, non incenderat, sæpe oculos retorquebat. idem de illo Ouidiano, caput in sua terga retorquente, dici potest. At hic, quem Horatius noster vult verē regem esse, verēque triumphare, spectat auri aceruos oculo irretorto, id est, ita spectat aceruos, vt oculos aliō non retorqueat, sed eos in aceruis defixos habeat: isti autem ita dicunt, aut certe ita debent dicere, si volunt, exempla, quæ afferunt, ad hæc accommodare, non retorquere oculū ad aceruos. At quomodo quis potest oculum retorquere ad id, quod spectat? hoc enim natura, & ratio postulant, vt qui retorquet oculos, aliō retorqueat, quā quod os versus habet, & quod intuetur, & spectat, vt Orpheus & Catilina aliō retorquent oculos, quā quod oculos aduersos habet: eō autem oculos aduersos habent, quōd versus iter faciunt: Orpheus in eorum, qui viuunt, sedem, & lucē versus: Catilina in Etruriam, non enim Orpheus ab inferis ad superos & ad hominū sedem vxore ponē sequēte, rediens, oculos ad Orcum & inferos versus habet: nam instar nepæ retrogredietur: neq; Catilina ex vrbe in Etruriam proficiscens, vrbe aspicit: sed & ille aspiciens quæ ante oculos, & ante pedes sunt, iustorū Proserpinæ immemor, in vxorem retorquet oculos: & Catilina via Aurelia iter faciens, & in Etruriam aspectū & faciē directā habens, dolore affectus ob id quod cōsiliū vrbe incendēdæ ad exitū nō perduxit, subinde ad vrbe reflectit oculos. At hic noster beatus, qui ab Horatio describitur, quique ingēteis auri aceruos spectans oculo irretorto inducitur, si oculum retorqueret, nōne ab aceruis in aliam partem retorqueret? Cum igitur aceruos oculo irreflexo, atque irretorto spectat, rectos, ac defixos in aceruis oculos habere intelligitur, & ita sanos, & acris, & integros & incolumis, qualis est Aquilarum acies, quæ fulgore solis non læditur, neque obtunditur: nō teneros, & imbecillos, quales sunt lipporum oculi, qui quouis splendore offenduntur, ita vt lucem ferre nō possint, sed à re splendida, & lucida vel in aliam partem reflectendi, vel claudendi sint: quod nisi faciāt, totam oculorum aciem corrumpunt, & vel strabones, vel cæci fiunt. Atque hoc modo conuenit

ad

A ad hanc sententiā illud Varronis, quod profert Turnebus: sed ille aliter intelligit. *Multi enim, qui limina intrarunt integris oculis, strabones facti sunt. Habet enim quiddam ἐλαστυδον,* (id est, ad trahendum valens,) *provincialis formosula. vxor.* significat enim Varro, multos esse magistratus, qui si quam in prouincia mulierem forma præstantem aspexerint, statim libidine incensi, ea potiri velint: quia non habent oculos sanos, cōtinentes, & rectos, sed imbecillos, prauos, & peruersos. Eos enim mulieris formosæ aspectus corrumpit ac deprauat, quemadmodum nimius fulgor oculorum nostrorum aciem præstinguit, hebetat, & corrumpit. est enim allegoria quadam, vt dixi, & translatio ab oculis corporis ad oculos animi. Potest tamen etiam hoc dici, translationem esse

B ab iis, qui iter facientes, atque ambulantes, retorquent oculos ad dexteram, aut læuam, ita vt strabi fieri videantur: Cuiusmodi illud quoque est ex Lucilio: *Nulli me inuidere: non strabonem fieri sapius delictis me istorum.* Nimis fortasse longus fuit sed refellenda fuit quorundam hominum pertinacia: qui eo ingenio sunt, vt quiduis, quantum in eptum, effutire, quā aliter inuenta approbare malint. Huc pertinent Laberij versus, quos profert Gellius lib. x. cap. 17. *Democritus Abderites physicus, philosophus, Clypeum constituit contra exortum Hyperionis, Oculos effodere vt possit splendore arce radiis solis aciem effodit luminis, Malis bene esse ne videret cibus: sic ego splendore fulgentis pecunia polo elucificare exitum aratis mea, Ne in re bona videam esse nequam filium.* Hos autem versus sic in suum modum, numerumque restitui.

AD DELLIVM.
Ode 3.

Neque demittendum aduersis, neque efferendum secundis rebus animum: sed hilariter viuendum, cūm æqua sit omnibus moriendi condicio.

D **A**EQVAM memento rebus in arduis
Seruare mentem: non secus in bonis
Ab insolenti temperatam
Letitia, moriture Delli
Seu mastus omni tempore vixeris:
Seu te in remoto gramine per dis
Festos reclinatam bearis
Interiore nota Falerni.
Qua pinus ingens, albæque populus
Umbram hospitalem consociare amant
Ramis, quæ obliquo laborat

*Lympha fugax trepidare riuo:
Huc vina, & vnguenta, & nimium breueis
Flores amæna ferre iube rose:
Dum res, & ætas, & sororum
Fila trium patiuntur atra.
Cedes cœmentis saltibus, & domo,
Villæque flauis quam Tiberis lauit.
Cedes: & exstructis in altum
Dimitis potietur heres.
Diues: ne prisco natus ab Inacho,
Nil interest, an pauper, & infirma
De gente sub diuo moreris,
Victima nil miserantis Orci.*

Omnes eodem cogimur: omnium
Versatur vna: serius, ocyus,
Sors exitura: & nos in æternum
Num exsulum impostura cymbæ.

ÆQVAM MEMENTO] æquam, id est, æquabilem, non contractam, aut demissam, aut fractam rebus aduersis, atque asperis: memento æquo animo ferre res aduersas, sic Plaut. Aulul. *Pol, si est animus æquus tibi, satis habes, quid bene vitæ colas.* Idem in Ruden. *ergo animus æquus optimum est arumæ condimentum.* Teren. A Delph. *ne nimium modò bonæ tuæ iste nos rationes dicitio, & tuus iste animus æquus subuertat.* Lucret. lib. 5. *Dimitte grandes homini sunt viuere paræ. Equo animo, animus æquus, his locis valet, tranquillus, sedatus, non commotus, non perturbatus.* sic Horat. epist. ad Loll. lib. 1. *Det vitam, det opes: æquum mi animū ipse parabo.* Idem satyra 5. lib. 1. *cen. anteis haud animo æquo Expectans comites.* Idem epist. ad Bullat. *Est vltimis, animus si te non deficit æquus.* Idem satyra 3. lib. 2. *Accipe, quid contra iuuenis responderit æquus.* interdum non iratus, neque offensus. Cic. pro Rosc. Amer. *Concedo, & quod animus æquus est, & quia necesse est, idem in orat. perfect. Consequeris tamen, vt eos ipsos, quos contra statuas, æquos, placatōsq; dimittas.* Hor. Od. 18. lib. 3. *abæque parvū Equus alumnis.* & Ode 29. eiusd. lib. *quod adest, memento componere æquus.* & carmine sæculari ad Deos: *si palatino videt æquus arceis.* Idem epist. ad Scævā lib. 1. *Tentantem maiora, ferè presentibus æquum.* & Od. 12. lib. 1. *Te minor latū reget æquus orbē.* & æqui ras animi, est tranquillitas quædā, & placabilitas. M. Tull. in Agrar. *quantū tibi agri videt sacer tuius? si ego eius aequitatem animi noui, vender non inuitus.* Idem ad Attic. lib. 4. vlt. epist. *perfrice aquitatem animi mei, & ludum, & contemtionem Seleuciana prouincia.*

REBUS IN ARDUIS] in rebus asperis, & aduersis, ἐν τοῖς δειvoῖς, ἐν τοῖς φοβεροῖς.

A NON SECVS IN BONIS] in secundis. in libro Donati, & Faërii scriptum est non secus ac bonis. sed in libro Faërii inest litura.

SEVMÆSTVS OMNI, &c.] hæc cohærent cum superioribus illis, moriture Delli, hoc modo, Delli, qui omnino moriturus es, siue te per omnem ætatem mærori, & agritudini dederis, siue hilariter, & iucundè vixeris.

IN REMOTO GRAMINE] in loco aliquo viridi, & herboso, ad arbitris remoto, ac libero, in quo otiosus recubes, animūq; relaxes.

TE BEARIS] te hilariter, & beatorum in morem curaris: te vino præstantissimo inuitaris: tibi benè feceris, vt loquitur Plautus. Vitur eodem verbo Od. 8. lib. 4. Cælo musa beat. & epist. ad Loll. 2. lib. 1. Munere te paruo beet. & epist. 2. lib. 2. Lariumq; beabit diuine lingua.

INTERIORE NOTA FALERNI.] vi no optimo & vetustissimo, & propter eximiam bonitatem in intima cællæ vinarie parte recondito, & notam insignem, quæ ætatem significet, nempe consulunt nominibus inscriptis, præferente: vel interiorē notam dixit pro meliore. Solebant autem veteres illi (qui mos etiam ad nostra tempora permansit) vini cados, testas, amphoras, in cællis condere, notatas, id est, insignibus quibusdam litteris, aut aliis notis, sed maxime consulum nominibus distinctas, ad tempus, ac præstantiam vini significandam, quo ex more natum illud est loquendi genus, de meliore nota.

Curius ad Cic. lib. 7. Quare Cicero mi. persevera constanter nos conservare, & Sulpicij successoris nos de meliore nota commendat, &c. Catul. ad Manliū: Quare, quod scribis Verona turpe Catullo esse, quod hic quisquam de meliore nota, Frigida depresso tepescit mæbra cubili, &c. Horat. autem proprie Saty. 10. lib. 1. vt Chio nota si commissa Falerni est. M. Tull. in Bruto de Thucydide. Orationes autem, quas interposuit, (multa enim sunt) eas ego laudare soles. imitari neque possum, si velim, nec velim fortasse, si possum: vt si quis Falerno vino delectetur sed eo nec ita nouo, vt proximi consulis natum velit: nec rursus ita vetere, vt optimum, aut Ancium consulem querat. Atqui ea nota sunt optima: credo: sed nimia vetustas nec habet eam, quam querimus: sua ueritatem, nec est iam sanè tolerabilis.

QUA PINVS INGENS, &c.] nunc locum describit, vbi Delli iucundè & beatè viuere possit: vmbrosū videlicet, amœnum, fonti perenni vicinum. sic Lucret. lib. 2. Tum tamen inter se prostrati in gramine molli propter aqua riuum sub ramis arboris alta, Non magnis opibus iucundè corpora habebant. In nonnullis lib. antiquis scriptum est: Quæ pinus. nam scripturæ secutus sum. sic enim loquuntur boni scriptores. Tibull. lib. 2. Tunc operata Dea pubes discumbet in herba, Arboris anti- que quæ lentis umbra cadet.

PINVS INGENS] Od. 10. huius lib. sapinus ventis agitatur ingens pinus.

QUA OBLIQ;] Codices quidem vete-

res Ianno. Faër. Torn. & vulgati habet Quo ob- liquo. sed secutus sum rationem ac veritatem, præfertim aliorum librorum auctoritate confirmatam.

AMANT.] φιλέειν, id est, solent, more Græco. vt Od. 16. lib. 3. Aurum per medius ire satellites, Et perumpere amat saxa, potentius Icti fulmineo. & Ode 8. epod. Quid, quod libelli stoici inter sericos Tacere puluillos amant. sic loquitur Plato πολιτ. ε. οία δὲ ἐν πολέμῳ φιλέει. id est, qualia in bello amant. Idem η. χη τῶ ὄντι τὸ ἀγαπᾷ π ποιῶν, μετὰλλω φιλεῖ εἰς τὴν αὐτὴν μεταβολῆν ἀνταποδοδῶναι. id est, & reuera supra modum aliquid facere, magnam amat in contrarium mutationem reponere. sic itē alij, vt Dionys. Halic. ἀρχ. Ρομ. γ. οἱ αὖ φιλεῖ πάρευν τραπεζία γε- σὺλλεστος, &c. id est, qualia accidere amant exercitui recens collecto.

LYMPHA FUGAX] mirus, ac pæne dicam, diuinus Horatius est, in epithetis inueniendis. Lympha fugax à cursu: alibi Lympha loquaces à strepitu & murmure. vt Od. 13. lib. 3.

TREPIDARE.] apertissimum verbum ad significandum riuu tremulè, trepidèq; fluētis cursum. est enim trepidare positum, pro trepidè fluere. Iam verò, hoc totum laborat trepidare idem valet, quod laboriosè fluit, laborat in fluendo, propter lapillos subiectos: & tralatio est à rebus animatis. trepidandi verbo autem sic vsus est epist. ad Fuscum Arist. lib. 1. Quam, quæ per prorum trepidat cum murmure riuum.

HVC VINA, ET VNG. &c.] præter vina, adhibebant veteres in conuiujs ad luxum & G delicias, rosas, & vnguenta. sic Od. 19. lib. 3. Thyrbena regum progenies, tibi Non ante verso lene merù cado Cum flore Mæcenæ rosarum, & Pressa tuis butlanus capillis Lamduū apud me est. sic Anacreon. Εμοὶ μέλει μύροισι Καταβρέχειν ὑπὴρνω Εμοὶ μέλει ῥόδισι, Κατασφραγεύειν. id est, Mihi curæ est vnguentis madefacere cæsariem: Mihi curæ est rosis coronare verticem. In hunc igitur locum, quem modò descripsi, iube vina, & ceteras delicias ferri.

ET NIMIVM BREVEIS, &c.] qui citò deflorescunt.

DVM RES, ET ÆT. ET SOR.] sic supra Od. 9. lib. 1. Donec virenti canities abest Morosa, H &c. res, & Æta, τὸ ὑπάρχειν τα, bona, facultates, vt sæpe alibi apud eundem.

SORORVM TRIVM] Parcarum: quas noctis filias facit Hesiod. in Theog. earum autè nomina sunt è re ficta. Κλωθὴ ὠροῦ τὸ συκλώθειν τὸ ἀθρώπινα, quia res humanas connectat: ἠδὲ Λάχαις ὠροῦ τὸ λαλῆσαι, cuius opera suam quisque fortunā sortitur: tertia ἀροπος ὠροῦ τὸ ἀμετάλητον ἢ μοιρῆν ἰσ ἀνάγκης: id est, propterea, quòd necessitas illa fatalis nullo modo flecti, aut immutari possit, vt supra diximus.

IVIT.] semper ferè hoc verbo in tertia inflexione vitur: numquam in prima. Od. 4. lib. 3. Qui

A Qui rore puro Castalia lauit Crineis salutas. & Ode 13. eiusd. Neque dulci mala vino lauere. & Od. 6. lib. 4. Phœbe, qui Xantho lauis igne crineis. & Saty. 5. lib. 1. Ora, manusq; tua lauimus Veronia lympha. sic & Cat. in Egnatium. Aut quilibet, qui puriter lauit dentes. Virgil. Georg. 3. nec cū Tracipitem Oceani rubro lauit aquare currum. & Encid. 3. Luminis effossi fluidum lauit inde cruorem. Accius Medea. Lauere falsis (al. falsis) vultum lacrymis.

FLAVVS TIBERIS] sic Od. 1. lib. 1. Prædimus flauum Tiberim.

ET EXSTRVCTIS IN AL. DIVI. &c.] et diuitiis coaceruatis, atque exaggeratis. sic loquitur Lucret. lib. 6. Scilicet hoc dēsis fit nubibus, & simul altè Exstructis. insignis autem demētia esse,

B incerti fortasse, aut certe ignoti heredis causa assidue sollicitum, & anxium viuere, neque bonis vel quæsitis, vel à patre, aut aliquo propinquo acceptis vti animum inducere, multis locis ostendit Horat. eumque animi morbum grauissimè insectatur. epistol. ad Torquat. Parcus ob heredis curam, nimiumque seuerus Assidet insano. epist. vltima lib. 2. Par, & ex modico, quantum res poscet, aceruo, Tollam, nec metuum, quid de me iudicet heres. & Od. 7. lib. 4. Cuncta manus audas fugient heredis, amico Quæ dederis animo. & Saty. 3. lib. 2. Nita custodis, audas iam hoc auferet heres.

DIVESNE PRISCO NATVS AB, &c.] quia Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas, Regumque turres, Od. 4. lib. 1. neque vlla C Aut magno, aut paruo letibi fuga, Saty. 6. lib. 2. lege, quo collegimus ad Oden 28. lib. 1.

INACHO] Rege Argiuorum, de quo & Od. 19. lib. 3.

SVB DIO MOR.] sub celo viuas, sine tecto. sub dio est, qui non est sub tecto (inquit Festus). Ode 2. lib. 3. Vitamque sub dio, & trepidis agit in rebus. nihil autem refert sub diuo, an sub dio scriptum sit.

VICTIMA NIL MIS. ORCI] videtur Græcum epithetum exprimerè voluisse; quod Orco attribuit Hesiod. in Theog. μηλεῖς ἦτορ ἔχοντες, quia scilicet nullus eum miserescat. Orco igitur vltima, id est, tu mortalis, seu moriturus.

OMNIVM VERS. VRNA] sic Od. 1. lib. 3. Omne capax mouet urna nomen. Virg. lib. Æn. 6. Quæsit Minois urnam mouet. Porrò hæc de vrna, & fortibus fabula ex veterum more nata est: qui pleraque fortibus decernebant, ac iudicabant. Apud Homer. ἰλ. γ. cùm quæreretur vter prior in aduersariorum hastam iaceret, Parisne, an Agamemnon, res sorti permilla est. Itaque cùm vterque sortem suam dissimilem, aut aliqua nota distinctam in galeam coniecisset, Hæctorque sortis, agitando cõsulfisset, Parisis fors prior è galea extitit. verba Homeri sunt hæc. Κλήρις ἐὶ κωπὴν χαλκίρει βάλανον ἐλόγτες, Οπποτερος δὴ ἀποδερῖ ἀφείη χάλκεον ἔγχος, &c. sequitur deinceps: Ως ἀφ' ἐφωκ' ἄλλην δὲ μέγας κορυθαίολος Ἐκτορ Ἀφ' ὀρώων. Παριος δὲ θωῶς ἐκ

κλήριος ὄρισεν. & ἰλ. η. vbi Hæctor, & Ajax singulare certamen ineunt. Ως ἐφ' αὐτ' οἱ δὲ κλήριον ἐσημῆσαντο ἔγχος, Ἐν δ' ἔβαλον κωπὴν Ἀγαμέμνονος Ἀπειρίδιο, &c. i. sic locutus est. illi autè fortis singuli suas notarunt, Tum in cassidem Agamemnonis coniecitur. Quin etiam in iudicijs, & actionibus, & quæstionibus fortes locum habebant. M. Tull. Verr. de iure dicundo. Quod ab eo pridie, cùm multis lacrymis eum oraret, atque obsecraret Heraclius, impetrare non potuerat, id ei postero die venit in mentem, è lege Rupilia sortiri dicus oportere: educit ex vrna tres: iis, vt absentem Heraclium condemnat, imperat: itaque condemnant. Horat. Saty. 1. lib. 2. Ceruus iratus leges minuitur, & urnam. Atque huc referendus est hic locus & rota illa de vrna Minois fabula. Tum sacerdotia in Græcia sortitò capiebantur, vt & in Sicilia. M. Tull. ead. Verr. Syracusis lex est de religione, quæ in annos singulos Iouis sacerdotem sortitò capi iubeat: quod apud illos amplissimum sacerdotium putatur. cùm suffragijs tres ex tribus generibus creati sunt, res reuocatur ad sortem, &c. ibid. iubet ille sibi legem legi, recitatur: in qua scriptum erat, vt, quot essent renuntiati, tot in hydriam sortes coniecerentur: cuius nomen esset, vt is haberet sacerdotium.

OMNES EODEM COG.] compellimur. sic supra, Omnes vna manet nox, Od. 28. lib. 1.

SERIVS, OCYVS, &c.] siue tardius, siue celerius aut citius, moriendum est. Sic Archinus πᾶσιν ἀνθρώποις ὀφείλεται ἄποθανεῖν ἢ αἰεττον, ἢ ὑπερον: id est, Omnes homines morti debētur, siue prius, siue posterior. Proport, lib. 2. ad Iouem pro amica ægrotante. Longius, aut propius, mors sua quemque manet.

ET NOS IN ÆTER. EXS. IMP. CYM. V Æ.] Charōtis. Theocr. εἰδ. ἰτ. ἐς εὐρέως χεδιὰν συγγῆ Αχέροντος, quo loco fortasse legendum στρογγοῖο Χάροντος, id est, in amplam cymbam triftis Charontis. Sed non dissimulabo me scriptū reperisse in duob. lib. Vatic. & Tornes. in æternū exitium impof. &c. de qua scriptura iudicabit lector eruditus. Ego autem exfulium Latinos dixisse puto, non exsilium, ab exfulc. quòd nomen à solo ductum est, non ab exsiliendo, vt vulgus putat. Solum (inquit Festus) quis dubitet, quin locū significet, cū exfuls quoque dicatur loco pulsi? H

AD XANTHIA M Phocœum. Ode 4.

Quòd ancillam amet, non esse, cur eum pudeat, multis enim magnis viris idem vsu venisse.

N Esit ancilla tibi amor pudori, Xanthia Phocœu, prius insolentem Serua Briseis niveo colore Mouit Achillem.

A *Mouit Aiacem Telamone natum
Forma captivæ dominum Tecmessæ:
Arfit Atrides medio in triumpho
Virgine raptâ:
Barbara postquam cecidere turmæ
Theſſalo victore: & ademptus Hector
Tradidit fessis leviora tolli*

Pergama Graijs.

*Nescias, an te generum beati
Phyllidis flauæ décorent parentes.*

B *Regium certè genus, & penateis
Meret iniquos.*

*Crede non illam tibi de scelestâ
Plebe dilectam: neque sic fidelem,
Sic lucro auersam, potuisse nasci
Matre pudendâ.*

*Brachia, & vultum, teretis que furas
Integer laudo: fuge suspicari,
Cuius octauum trepidant ætas
Claudere iuſtrum.*

NE SIT ANC. TIBI AM. PVD.] sic in lib. de Arte poet. ne forte pudori sit tibi *Musa* *lyra* *sollers*. ne enim hic non habet vim vetandi, sed negandi finem, vt supra Od. 33. lib. 1. *Albi* *ne doleas*, &c.

INSOLENTM] an qui non erat solitus amare vt Ode 5. lib. 1. *et aspera Nigris aquora ventis emirabitur insolens*. an elatum, & ferocem? vt Od. 16. eiusd. libri. *imprimeretq. muris Hostile aratrum exercitus insolens*.

SERVA BRISIS] *δραστήτη*. Homer. *δραστήτης*, de qua sic Achilles *ἰλ. 1. ἢ μὲνοι φίλεισ' ἀλόχους μερόπων ἀνθρώπων Ἀτρείδαι, ἐπειτὴ, ὅστις ἀγαθὸς καὶ ἐχέφρων*, &c. quos verus mox testis producemus, eorumque sententiam priore loco ponemus.

TECMESSÆ.] in voce Tecmessæ liquefcit m. vt in illo versu Carull. Galliam. n. in voce gymnasiis. *Abero foro, palestra, stadio, atque gymnasii*. MOVIT ACHILLEM.] ita mouit, vt ea sibi ab Agamemnone erepta, tantisper bello abstinerit, donec Patroclum ab Hectore interfectum viderit: neque prius muneribus ab Agamemnone sibi promissis, ac delatis placari poterit. Hom. *ἰλ. 1.* Eodem loco sic loquitur Achilles: Agamemnonem exercitum comparasse, beliumque Troianis intulisse nō aliam ob causam, quam ob ereptam Menelao fratri Helenam: nō solos Atridas suas vxores amare: sed, vt quisque vir est optimus, & prudentissimus, ita ei suam vxorem esse carissimam: se item Briseida ex ani-

mo amauisse, quamuis bello partam, & seruam. E verba Hom. sunt hæc: *τί δὲ λαὸν ἀνήγαγον ἐθάρσ' ἀγέρας Ἀτρείδης; ἢ ἔχ' Ἐλένης ἔνεκ' ἠικόμοιο; ἢ μὲνοι φίλεισ' ἀλόχους μερόπων ἀνθρώπων Ἀτρείδαι; ἐπειτὴ ὅστις τ' ἀγαθὸς, καὶ ἐχέφρων, Τίω αὐτῷ φίλει, καὶ κηδεταί' ὡς καὶ ἐγὼ τὴν Ἐκ θυμῷ φίλον, ἐβριμλήτην περ ἐξ ἄνω.* quem Hom. locum expressit Virg. *Aeneid. 9.*

TELAMONE NATVM] Aiaceum Telamonium. *ἠμφραπιδῶς*, multo enim præstabat Aiax Telamonius Oileo. Homer. *ἰλ. β. Ἀνδρῶν δ' αὖ μὲν ἄριστος ἔϊω Τελαμωνίος Αἴας, ὄφρ' Ἀχιλεὺς μῆνισεν*. & ibid. sup. Oileum cum Telamonio conferens, illum ait longè hoc fuisse minorem, his verbis: *Δοκρῶν δ' ἠγαμέμνων Οἰλῆος πατρὸς Αἴας Μείων, ἔπι τὸσος γε, ὅσος Τελαμωνίος Αἴας, Ἀλλὰ πολὺ μείων.* F

ATRIDES] Agamemnon. VIRGINE RAPTA] Cassandra, Priami filia. *Arfit* virgine autem dixit, vt Od. 9. lib. 3. *Donec non alia magis Arfisti*. Quamquam *Virgine raptâ* dici potest esse absolute positum.

THESSALO VICTORE.] Achilles, vel Neoptolemo eius filio, vt quidam malunt, à quibus dissentio.

ET ADEMTVS HECTOR] quemadmodum Hectorem interfecerit Achilles, narrat Homer. *ἰλ. χ.*

TRAD. FESSIS LEVIORA TOLLI] multis locis declarat Homerus, maximum fuisse Troianis in Hectore præsidium positum. non longè abicero. *Andromacha ἰλ. χ. in extremo, Οἶος γάρ σφιν ἔρυστο πύλας, καὶ τείχεα μακρά*. Solus enim custodiebas ac seruabas portas, & mania vrbs Troia. sed sine dubio respexit Horat. ad eum locum, qui est *ἰλ. ω. vbi* Homer. occiso Hectore Priamum facit Troianos obiurgantem & increpantem, quod illos suspicaretur suis miseris latari, sibi que in suo luctu insultare: ipsos, quantam iacturam mortuo Hectore fecerint, propediem seniores, eorum enim eadem & cladem eo mortuo Græcis multo faciliorem futuram. sic Hom. *ἀπὸρ γνώσεσθ' καὶ ὕμμες, Πηϊετοὶ γὰρ μάλλον Ἀχαιοῖσιν δὴ ἔσεσθε Κείνης τεθνεώτος ἄμυρέων*, &c. cui non dissimile est illud eod. lib. vbi Andromacha, Hectoris caduere Troia aduecto, se ab Hectore viduam relictam esse querens, sic loquitur: puerum Astyanactem ad pubertatem non esse perenturum, prius enim Troia funditus deletum iri, cum interierit eius custos & propugnator. *ἔδδ' ἔμιν οἷω Ἡβλῆν ἔσεσθαι, τῶν γὰρ πάλαι ἦδ' ἐκατ' ἀκρῆς Πέρσεταί, ἢ γὰρ ὀλώλας ὀπίσσωπος, ὅτε μιν αὐτὴν Ῥόσσειν, ἔχεσθ' ἄλ' ὀχρῶς κεδνὰς, καὶ νήπια τέσσα.* eodem pertinet illud Virg. *Aeneid. 9. Haud sibi cum Danais rem fisco, & pube Pelasga esse putent, decimum quos distulit Hector in annum*. Horat. lib. 3. Od. 3. *nec Priami domus Perivra pugnae Achivis Hectoreis opibus resingit*. Ex his perspicuum est, quam obrem supra per Theſſalum victorem, Achillem signifi-

A significari existimemus. LEVIORA TOLLIT] id est, faciliora ad euertendum, ac delendum. oler hellenismum. videtur spectare illud Homericum *ἰλ. ω.* quod supra retulimus, *Πηϊετοὶ γὰρ μάλλον Ἀχαιοῖσιν δὴ ἔσεσθε*, &c.

NESCIAS AN.] id est, incertum est, an te generum, &c. vel hoc modo, forrasse tali loco nata Phyllis est, vt tibi honestum sit eam amare.

PENATEIS MÆRETINIQUO] deos familiareis mærens accusat, vt parum sibi propitios, vt sibi inimicos, & præter meritum iratos, quod honestissimo & summo loco nata, nunc in alterius potestatem venerit, perpetuo seruitura.

DILECTAM] dilectam habent libri scripti Donati, Faër. Vrsini. Torn. forrasse nō male. Nam Festus ita scripsit: *Dilectus militum, & u. qui significatur amatus, à legendo dicti sunt*.

SIC LVRO AVERSAM] abhorrentem à lucro: quam lucrum ad impudicitiam non facile impellere potest. pecuniam contemere, & lucrum aspernari, in muliere magnum pudicitia argumentum, atque aded propugnaculum est, quemadmodum contra, lucri studium, & pecunie cupiditas omnium mulierum pudicitiam expugnat. *οἱ πολλοὶ γὰρ ἠπίεσθ' ἔκ κερδῶνεν*. vulgus enim à lucro vincitur, sed maximè mulierum genus. *auersam* autem habent lib. Faëri, vnius Vatican. Vrsi. Tornes. non *aduersam*. & ita locutus est Saty. 3. lib. 2. *Auersus mercaturis*. quam scripturam, reiecta altera, probauit.

C TEREISQUE SVRAS] longas & rotundas. Oda 11. epod. *Aut teretis pueri longam renodantis comam*.

CVIVS OCTAVVM] noli suspicari me Phyllidis tuæ brachia, faciè, furas iccirco laudare, quod eius amore captus sum, cum annu quadragesimum natus sim. Sed quis credat, quod dicitur ab Horatio, siquidem hoc dicitur, virum annos quadraginta natum, ineptum iam esse ad res Venereas, languidum, atque inerte? an hoc non dicitur, sed virum ea ætate minus esse incontinentem aut libidinosum, minusque ad res Venereas propensum ac præcipitem, quam adolescentem aliquem annos xx natum? Vfus est autem verbo ad significandum celerrimum ætatis nostræ cursum aprissimo, fuit enim & labitur ætas riuus, aut fluminis instar, vt sup. Od. 3. *quæ obliquo laborat Lympha fugax trepidare riuo*. trepidare igitur hoc loco valet celeriter labi & fluere. nam & Virgilio *trepidare* festinare est, vt *Aeneid. 9. Ne trepidate meas Teucris defendere nauis*. Quod notat Nonius. sic & T. Linius lib. 23. *Annalium, Mόχη, dum in sua quisque ministeria discursum trepidat ad prima signa, succedit, ad muros acies, &c.* aliter ponitur Ode 11. huus lib. *nec trepidas in usum poscentis eni pauca*. & Ode 19. lib. eius. *Euæ: recti mens trepidat metu*. & Ode 27. lib. 3. *Nō vides, quāto trepidet tu multa Pronus Oris?* Od. 29. lib. eius. *si mortalis vltima Fas trepidat*. de quibus dicemus suis locis. Od. 11. autè lib. quarto, hoc verbo vititur ad exprimē-

dum flammæ celerem motum. *flamma trepidant*. E rotantes *Vertice fumum*.

Ode 5.

Renocandam esse mentem à cupiditate virginis immaturæ.

Nondum subacta ferre iugum valet
Cervice: nondum munia comparis

*Aquare: nec tauri ruentis
In Venerem tolerare pondus.*

*Circa virentis est animus tuæ
Campos iuuenæ nunc fluminis grauem*

*Solantis æstum, nunc in vdo
Ludere cum vitulis salictio*

*Prægestientis, tolle cupidinem
Immitis vna: iam tibi liuidos*

*Distinguet auctumnus racemos
Purpureo varius colore.*

*Iam te sequetur: currit enim ferox
Ætas: & illi, quos tibi demserit,*

*Apponet annos, iam proterua
Fronte petet Lalage maritum,*

*Dilecta, quantum non Pholoë fugax,
Non Chloris: albo sic humero nitens,*

*Vt pura nocturno renidet
Luna mari, Cnidiusve Gyges:*

*Quem si puellarum misereres choro:
Mire sagaceis falleret hospites*

*Discrimen obscurum, solutis
Crimibus, ambiguæque vultu.*

NOND. SVBACTA FERRE, &c.] Allegoria est, & translatio perpetua, ducta à iuuenca, seu boue, quæ nondum subit iugum, qualis illa, quam apud Homerum *ἰλιδ. κ.* pollicetur se immolaturum Palladi Diomedes. *Σοῖδ' αὖ ἐγὼ βέζω βοῦν ἦν, εὐρυμέτωπον, Ἀδμήτω, ἦν ἔπα ὑπὸ Κυρῶν ἠγαγὼν ἀνὴρ*. quos versus mihi indicauit Germanus Valens. significat igitur Horatius, hanc puellam nondum esse ad concubitum maturam: nondum ad rem Veneream, tempestiua. Liber huc annotare, quàm verecundè, quàm rectis verbis soleant poetæ rei venereæ turpitudinem significare. Atque ab Homero omnium principe initium sumamus. sic igitur ille *ὀδυσ. λ.* de Vlyſſe in patriam reduce, & Penelope. *Τὸ δ' ἔπει ἐν Φιλότινος ἐταρτήτην ἐρατῆν ἰδ' εἰσ,* posteaquam illi amicitia illa iucundiore, & com-

A plexu amatorio fati se mutuò oblectarunt. idem ibidem de Telemacho & Euricl. ἴσα δὲ μὲν καὶ ἑνὶ ἀλόχῳ πῆρ ἐν μελάροισι. Εὐνή δ' ἔποτ' ἔμικτο. id est, eam colebat tanquam uxorem: sed lecto cū ea nunquam cōmiscēbatur: & ὀδυρ. e. de Iasione & Cerere. Ως δ' ὄποτ' Ἰασίῳι εὐπλόχῳ μὲν Δημήτριῳ. Ως μὲν ἔξασα μίχῃ φιλότῃπῃ καὶ εὐνή. id est, suo animo obtemperans & indulgens cum eo lectum habuit communem. & ὀδ. ο. sic Eumæus de sua matre à Phœnicibus decepta. Πλωζοσητῖς ἀρῶτα μίχῃ κοίλῃ καὶ εὐνή, Εὐνή καὶ φιλότῃπῃ, τότε φρένας ἠπεροπέσει. ὀδ. λ. de Neptuno & Tyrone: Λυσε δὲ παρ' ἑνὶ λυ. ἄντῳ, καὶ δ' ἔχου. quod vltimum genus supra exposuimus Ode 30.

B lib. 1. aliàs verbum, in quo turpitudine & obscenitas inest, taceatur. vt epod. Od. 12. *Inachiam ter nocte potes. Terent. Eun. Ego illum Eunuchum, si sit opum, vel sobrius.* Catullus paullo apertius atq; improbius. *Qui ipse sui nati minxerit in gremium.* sic & Horat. sed in fatyris, in quibus licentia maior est. sic, in quā, ille fat. 7. lib. 2. *neque sollicitum, ne Ditiōr, aut forma melioris meiat eodem.* & fat. 2. lib. 1. *non alienas permolere uxores.* & iterum fat. 7. lib. 2. *Quæcumque excepit turgētis verbera cauda.* & fat. 2. lib. 1. in re turpissima & flagitiosissima: *Hunc permixxerunt calones.* ab eo igitur ab his flagitiis, & ad genera verucundiora redeo. Pindarus Apollinis cum Cyrena concubitu narrans, ita rectis verbis vitur, vt ne virginales quidem aures eis offendi posse videantur. hoc modo, ἦρα καὶ ἐκ λεχέων κείρων μελῖνδῆα ποίαν; &c. id est, licet ne ex eius cubili suauem herbam tondēre? & ib. de Antei filia, quam pater optimè currenti præmium pioposuerat. *Λευσοπεράνας δὲ οἱ ἦβας καρπὸν αἰγῆς (αἰγῆ) ποτόν ἐπέφασκε δῖος.* id est, curfores autem florentem ei pubertatis aureæ fructum decerpere volebant. Lucret. lib. 4. in extr. de muliere motum adhibente in cōcubitu. *Eicit enim sulci recta regione, viâque vomerem, atque locis auertit feminis istum.* sic enim hos versus emendauimus, vt & complureis alios: quem quidem elegantissimum & puriss. poetam propediem edemus in lucem longè, quàm antea, emendatiōrē. Virg. de Vulcani & Veneris concubitu lib. 8. *Op-tatos dedit amplexus, placidumque petiuit Coniungis infusus gremio per membra soprorem.* Idem de re flagitiosa Palam. *Novimus & quite transfusa tuentibus hircis, Et quo, sed faciles Nymphæ risere, sacello.* & Sileno. *Carmina, quæ vulbis, cognoscite: carmina vobis. Huic aliud mercedis erit.* Iam quòd ad hunc Horatij locum attinet, Plautus eadem translatione vsus est in Curculione. *Iamne ea fert iugum? Tam à me pudica est, quàm mea si soror set.*

C *λεχέων κείρων μελῖνδῆα ποίαν; &c.* id est, licet ne ex eius cubili suauem herbam tondēre? & ib. de Antei filia, quam pater optimè currenti præmium pioposuerat. *Λευσοπεράνας δὲ οἱ ἦβας καρπὸν αἰγῆς (αἰγῆ) ποτόν ἐπέφασκε δῖος.* id est, curfores autem florentem ei pubertatis aureæ fructum decerpere volebant. Lucret. lib. 4. in extr. de muliere motum adhibente in cōcubitu. *Eicit enim sulci recta regione, viâque vomerem, atque locis auertit feminis istum.* sic enim hos versus emendauimus, vt & complureis alios: quem quidem elegantissimum & puriss. poetam propediem edemus in lucem longè, quàm antea, emendatiōrē. Virg. de Vulcani & Veneris concubitu lib. 8. *Op-tatos dedit amplexus, placidumque petiuit Coniungis infusus gremio per membra soprorem.* Idem de re flagitiosa Palam. *Novimus & quite transfusa tuentibus hircis, Et quo, sed faciles Nymphæ risere, sacello.* & Sileno. *Carmina, quæ vulbis, cognoscite: carmina vobis. Huic aliud mercedis erit.* Iam quòd ad hunc Horatij locum attinet, Plautus eadem translatione vsus est in Curculione. *Iamne ea fert iugum? Tam à me pudica est, quàm mea si soror set.*

D *Novimus & quite transfusa tuentibus hircis, Et quo, sed faciles Nymphæ risere, sacello.* & Sileno. *Carmina, quæ vulbis, cognoscite: carmina vobis. Huic aliud mercedis erit.* Iam quòd ad hunc Horatij locum attinet, Plautus eadem translatione vsus est in Curculione. *Iamne ea fert iugum? Tam à me pudica est, quàm mea si soror set.*

NONDUM MVN. COMP.] nondū eius, cum quo forte coniungatur, munus exarguere potest: nondum viro paranti, accipiēdo, seu potius (vt ita dicam) patiēdo respondere potest.

NEC TAVRI RV. IN VEN.] tauri, id est, iuuenis firmi, validi, vegeti, ad concubitu

promti. sic Od. 12. epod. *pereat malè, quæ te, Lesbia, quærenti tauri monstravit inertem.* aliàs taurus pars est maris obscena.

CIRCA VIRENTIS, &c.] totus hic locus allegoriis reclusus est, ita tamen, vt à quouis homine non tardissimo facile intelligi possit.

SOLANTIS] leuantis. Sic dixit Virg. solari famem Georg. 1. *Concessit quæ famem in siluis solabe-re quercu.*

PRÆGESTIENTIS] magnopere cupientis, valdè gestientis. sic Priscian. declarat lib. 15. vbi hunc locum testem producit. Vitur & Catull. in carm. de Pelei & Ther. nupt. *Qui dum aliquid cupiens animus prægestit apisci, Nil metuumt iurare.* Festus autem gestire eum dicit, qui subita felicitate exhilaratus, nimio corporis motu præter consuetudinem exultat.

TOLLE CYPIDINEM] alia allegoria, animi continere & comprimere à cupiditate, vix immaturæ, id est, puellæ impuberis, & ad concubitu, propter teneriorē ætatem incepta, maturum, quo anni tempore fructus omnes maturantur, racemos tibi caruleo colore depinget, id est, tempus subsequens, vnus & item alter annus, puellam istam tibi maturabit, fortasse autem ad nomen Græcū respexit ὀπώραν, quod apud Græcos tum autumnum, tum ætatem illam puellarum ad Venerem, & coniugii maturā significat, sic & Pindarus *ἔδ. β. ἰ. ὄπ. puerorū ætate teneram, & ad puerileis illos amores, quibus flagitio se ardebant veteres, maturam, ὀπώραν appellat.*

PURPUREO VARIIS COLORE] id est, distinctus, & ornatus purpureo colore, id est, pomis & vuis purpurei coloris. varius, nisi fallor, idē ferè valet, quod πεποιημένος, id est, distinctus, ac depictus, huc pertinet illud Oda 2. epod. *Certantem & vnam purpureæ.* Sed non celabo lectorem libros nonnullos veteres habere, *Purpureus vario colore.* quos non sequor: neque tamen damno, si quis fortè hac lectiōne magis delectetur.

CURRIT ENIM FEROX ETAS.] sic Ode 11. lib. 2. *fugit retro Læuis Iuuentus.* & Od. 14. *Eheu, fugaces Postume, Postume Labitur anni.* verum hoc solum significat Horatius, annos labi, & fluere: sed puerilem ætatem ad maturitatem, ac pubertatem celeriter peruenire: quemadmodum, & adolescentiam, ætatemque mediam ad senectutem vergere.

ET ILLI, QVOS TIBI DEMS.] quos tibi annos detraxerit, videlicet florētis, & integros, eos illi adjiciet: illa maturefces, floresces, & corroborabitur: tu ætate ingrauesces, & senesces epist. ad Pison. de arte poet. *Multa ferunt anni venientes commoda secum, Multa recedentes adimunt.*

PROTERVA FRONTE] ore duriorē, & pæne inuerecundo, id est, non pudebit eam maritum petere.

VT PVRA NOCT. REN.] splēdet, quādam puro lumine hilaritatem præ se fert, hæc enim

A nim vis est verbi *renidere*, vt dicemus Od. 18. huius libri. GYGES] pueri formosi nomen.

QVEM SI PVELL. INSE. CHORO] si Gygem inter puellas collocares. de verbo inferendi vide Saty. 4. lib. 1.

MIRE SAGACEIS FALL.] significat hunc Gygem ita mollem, tenerum, delicatū, ita facie, & crinibus, puellarum esse similem, vt, si quis, cui ille sit ignotus, eum aspiciat, puellā esse existimet, neque eum à puella facile internoscere queat.

SAGACEIS] quantumvis acutos, & perspicaces. FALLERET.] lateret hospites, ab hostibus ignoraretur.

DISCRIMEN OBSC.] parua admodum differentia.

SOLVTIS CRINIBVS] alebant enim comam pueri molles, & impudici: vt Od. 10. li. 4. *Et, quæ nunc humeris inuoluit, deciderint comæ.*

AMBIGVQVE VLVTV] id est, vultu candido, venusto, tenero, læui, polito, atque imberbi, ita vt incertū sit ei, qui aspiciat, sit ne mas, an fæmina. sic sup. lib. 1. Od. 7. *ambiguum salamina dixit.*

AD SEPTIMIVM. Ode 6.

Tiburinæ & Tarentinæ regionis amœnitatem laudat.

S *Septimi Gadeis aditure mecum, & Cantabrū indoctū iuga ferre nostra, & Barbaras Syrteis, vbi Maura semper Æstuat vnda, Tibur Argæo positum colono Sit mea sedes vtinam senectæ: Sit modus lasso maris, & viarum, Militiæq; Vnde si Parca prohibent iniquæ: Dulce pellitis ouibus Galest.*

D *Flumen, & regnata petam Laconi Rura Phalantho. Ille terrarum mihi præter omneis, Angulus ridet, vbi non Hymetto Mella decedunt, viridique certat Baca Venafro: Ver vbi longum, tepidâsque præbet Iupiter brumas: & amicus Aulon Fertili Baccho, minimum Falernis Inuidet vuis.*

Ille te mecum locus, & beata Postulant arces: ibi tu calentem Debita sparges lacryma fauillam Vatis amici.

ADITVRE] qui sis aditurus, si opus sit: aut, si velim.

INDOCTVM IUGA FERRE NOS-TRA] qui nondum didicit imperio populi Rom. parere, sic ferè loquitur Od. 1. lib. 1. *Indocilis pauperem pati.* deuicti sunt tandem Cantabri ab Agrippa, vt declarat epist. ad Iccium lib. 1. *Cantaber Agrippa, Claudii virtute Neronis Armenius cecidit.* cum hoc loco congruit ille Od. 8. lib. 3. *Cantaber fera domitus carena.* & ille Od. 14. lib. 4. *Te cantaber non ante domabilis, &c.*

BARBARAS SYRTEIS.] de Syrtibus supra Od. 21. lib. 1. fatiis multa diximus.

TIBVR ARGEO POSITVM] conditum à Tiburno Argiuo.

SIT MOD. LASSO MARIS, ET VIARVM] Tibur navigationum, & itinerū nostrorum, & militiae finem lassus nobis afferat: Tibure nos lassus à peregrinationibus nostris, & militia conquefcamus. potest & ita dici, *lasso maris.* vt Virg. *Æn. 1. Cerealiâq; arma Expeditiue fessi rerum.*

DVLC PELL. OVIB. GALESI FLY- MENE] quidam legunt *Galestum*, vt infra *Rhenum flumen.* est autem Calabr. fluiuis, de quo Virgil. lib. 5. *Æn. Quæ niger humectat flauentia culta Galestus.* ET REGNATA PETAM LACONI. regnata Laconi, id est, in quibus regnauit Phalanthus Lacon. Tarentina significat. sic loquitur Od. 29. lib. 3. *Quid scres, & regnata Cyro Baetra parent.* & Od. 3. ciuid. *Medis triumpharis.* & Od. 19. *Et pugnata sacro bella sub Ilio.* & epist. ad Quint. lib. 1. *si quis bella tibi terra pugnata, marique.* Od. 1. epod. *belli militabitur.* & Catull. ad contubernaleis. *Pro qua mihi sunt magna bella pugnata.* Plaut. Amphitr. *Hæc illic est pugnata pugna ab vsque me ad vesperum.* M. Tull. pro Murena. *pugna cum Rege commissa, & summa contentione pugnata.* & T. Liuius lib. 6. *inclyrâmque in ponte pugnam tum pugnata.* Idem sub finem lib. 8. *Hoc bellum à Coss. bellatum quidam auctores sunt.* ad idem genus pertinet illud Od. 9. lib. 4. *non pugnati ingens Idomeneus, sthenelusve solus Diceda Musis prælia.* & Saty. 5. lib. 2. *magna, minorue foro si res certabitur olim.*

PHALANTHO] de Phalantho sic Pausanias Phocæic. *Τάραντα δὲ ἀπέκτισεν ἐδὲ Λακωνοποιοῖσι οἰκιστῆς δ' ἐγένετο ἀσπιδότης Πάλανθος.* iccirco Hor. Od. 5. lib. 3. Tarentum, Lacædæmonium appellat. At Virgil. *Æn. 3. Herculeum*, propterea quòd Phalanthus fuit ab Hercule octauus.

RIDET.] renidet, γελᾷ, amœnus, lætus, & gratus est, vide annot. ad Od. 18. huius lib.

VBI NON HYM. MELLA DECED.] id est, vbi mella non sunt melle Hymetto dete-

A riora, tralatio est, decedere enim est locum superiori, & honoratori dare. epistol. 2. lib. 2. *Ludere si restit nescis, decedere peritis.* Cicero in Catone. *salutari, appeti, decedi, assurgit.* Virgil. Georg. 4. *Vicina inuitet decedere ripa calori,* id est, quod Græci dicunt *ὑπερχωρεῖν.* id est Pharmac. *Propter aquæ riuum vidi procumbit in herba Perdita, nec serua meminit decedere nocti.* Plautus Amphitry. *Nam mihi quidem becelle qui minus liceat deo, munitari populo, mi decedat mihi, quam serualo in comediis?* proprie Lucret. lib. 2. de simplicibus illis & solidissimis corporibus. *Incertisque locis spatium decedere paululum, Tantum, quo ad momen mutatum dicere possis.* alia tralatione vitur Virgil. cum idem significet tamen. Georg. 2. *Imolus & assurgit quibus, & rex ipse Phanaus.* tractus igitur Tarentinus mihi præter omneis ridet, cuius mella nō sunt Hymetto melle inferiora, aut deteriora.

B Phanaus. tractus igitur Tarentinus mihi præter omneis ridet, cuius mella nō sunt Hymetto melle inferiora, aut deteriora.

VIRIDIQVE CERTAT B. V.] & cuius oliuæ cōferri possunt cum oliuis Venafranis. Est autem Venafrum Minturnis, & Fregellis, & Liri fluuii vicinum, in Campaniæ litore situm. *Ἰθην* (inquit Strabo) *καλλιῶν ἔλαιον.* Certat Venafro autem Græcorum more dixit pro eo, quod est, certat cum Venafro. Nam ita loquitur. *καχομοῦ σοι.* quod genus & Catullus imitatus est. *noli pugnare duobus.* Horatius autem nō semel. vt Od. 1. lib. 1. *luctantem Icareis succibus Africum,* & c. & Od. 3. *ciuisil. nec timuit præcipitem Africum.* Decertantem Aquilonibus. & Od. 2. epod. *Certatē & unā purpuræ.* & vndecima. *Desinet imparibus certare summotus pudor.* & Saty. 5. li. 2. *haud ita Troie Megesi certas semper melioribus.* & 7. *ciuisil. Altercāte te libidinibus tremis ossa pauore.* sic Virg. Georg. 11. *Nec pulcher Ganges, atq. auro turbidus Hermus Laudibus Italia certent.* Idem in Daphnide. *Montibus in nostris certet tibi solus Amyntas.* Lucret. lib. 3. *quid enim contendat hiruando Cycnis?* Horat. epist. x. lib. 1. *Non qui Sidonio contendere callidus ostro nescit Aquinatē potantia velleræ fucum,* & c. & epistol. 18. *ciuisil. mihi contendere noli.*

ET AMICVS AVLON] credibile est collem, aut montem aliquem esse Tarento propinquum, alioqui eius commemoratio, nihil ad Tarenti laudes pertinere.

D FERTILI BACCHO] sic dixit, *amicus Aulon Fertili Baccho,* id est gratius, seu potius carus, vt Od. 4. lib. 3. *Vestris amicū fontibus & choris.* & c. & Od. 1. *ciuisil. Nec loquax olim, neque grata, nunc & Diuitum mensis & amica templis.* & c. Od. 6. lib. 4. *ego diis amicū saculo festus referente luges.* reddidi carmen, aliis verbis, eadem sententia dixit Tibullus. *Bacchi cura Falernus ager.* sed Passeratius putat legendum *Fertilis Baccho,* vt sit vtrumq; *Aulon & amicus Baccho,* & *fertilis Baccho.* sic Martialis. *Nobilis & lanis, & Baccho fertilis Aulon.* Passeratium adiuvat codex vnus manuscript. in quo ita scriptum reperi.

MINIMUM FALERNIS] habet vvas Falernis non deteriores, in quibus enim ciuisilē

generis melioribus ac præstantioribus: quod docet Aristot. rhet. 2. Hor. Sat. 3. lib. 2. *Inuidiam placare parat virtute relicta.*

DEBITA SPARGES LACRYMA] meos cineres lacrymis consperges: me mortuum flebis. melius Ennius. *Nemo me lacrymis decoret, neque funera stetu Faxit: cur? voluit viuus per ora virum:* quamuis Solon vnus ē septem, mortem suam lacrymis carere nolit. Homerus autē hoc munus, atque hunc honorem ait mortuis deberi, sub persona Achillis, mortuū Patroclum deflentis. *Πάτροκλον κλαυμένην δ' ἔρπε γέρας ἔβη θωνόντων.* & ὀδυσσ. δ. Pifistratus negat se reprehēdere, si quis mortuos lugeat, ac defleat: nullum enim alium honorem illis tribui posse, quam vt tondeatur coma, genæque lacrymis perfundantur. lugebantur autem mortui in ipso funere, & cū sepeliebatur corpus. vide Od. 17. epod. *Luxere matres Ilia additum feris,* & c. vbi nonnulli legunt, *ἔμπερε.*

AD POMPEIUM VARRUM. Ode 7.

Cui reditum gratulatur.

OSÆPE MECUM TEMPUS IN VLTIMU DEDUCTE BRUTO MILITIA DUCE,

QUIS TE REDONAVIT QUIRITEM DIUS PATRIUS, ITALOQUE CALO,

POMPEI MEORUM PRIME SODALIVM? CUM QUO MORANTEM SÆPE DIEM MERO

FREGI CORONATUS NITENTIS MALOBATHRO SYRIO CAPILLOS.

TECUM PHILIPPIS, & CELEREM FUGAM SENSI RELICTA NON BENE PARMULA,

CUM FRACTA VIRTUS, & MINACES TURPE SOLVM TETIGERE MENTO.

SED ME PER HOSTEIS MERCURIUS CELER DENSO PAUENTEM SUSTULIT AERE:

TE RURSUS IN BELLVM RESORBENS VINDA FRETIS TULIT AESTIVOS.

ERGO OBLIGATAM REDDE IONI DAPERM: LONGAQUE FESSVM MILITIA LATVS DEPONE SUB LAURV MEA: NEC PARCE CADIS TIBI DESTINATIS.

OBLIVIOFO LENAIA MASSICO CIBORIA EXPLE: FUNDE CAPACIBVS VINGVETA DE CONCHIS, QVIS VDO

Deproperare

G

H

A Deproperare apio coronas, Curate myrto? quem Venus arbitrum Dicit bibendi? non ego sanius Bacchabor Edonis. recepto Dulce mihi furere est amico.

TEMPVS IN VLTIMVM] id est, vsque ad extremum vitæ diem, si fors ita tulisset.

REDONAVIT] restituit. vitur etiam hoc verbo Od. 3. lib. 3. *inuisum nepotem, Troica que peperit sacerdos, Marti redonabo.*

CVM QVO MOR. SÆPE DIEM] morantem, significatione (vt loquuntur Grammatici) absoluta, intellige longum, tardum. ponit & Catull. absolute, carmine in nuptias Iulie: *sed moraris, abit dies.* & Horat. Ode 3. sup. *an pauper, & infima De gente sub dia moreris.* & 20. *neque in terris morabor Longius.* & 17. *quid moror altera? Alias actionem significat apud hunc poetam. Ode 5. lib. 3. Et populum reditus morantem.* & epist. ad Iul. Florum lib. 1. *An pingues Asie campi, collis que morantur?* & Epist. ad Augustum. *si longo sermone morer tua tempora Caesar.* & epist. 13. lib. 1. *Carmina, qua possunt oculos, aureisq. morari Caesaris.* & Ode 11. lib. 3. *Et riuos celeris morari.* & Epod. Ode 9. *Io triumpho, tu moraris aureos Currus.* & epistol. ad Mæcen. 2. lib. 1. *ne te longis ambagibus ultra, quam satis est, morer.*

MERO FREGI] non totum diē stecus traxi, sed diuisi, partemq; in vino & poculis posui. vide quoque annotauimus ad Odē 1. lib. 1. *ibi: Nec partem solido demere de die.*

CORON. CAPILL.] Hellenismus, id est, coronatis capillis.

NITENTIS MALOBATHRO] vnguento Syrio delibutus, λιπαρῆς. vt supra Ode 4. lib. 1. *nitidum caput.* Solebant autem elegantiores & lautiores homines capillū vnguento perungere. Cic. pro Rosc. Amer. de Chryfogeno Sylle liberto: *ipse vero quem admodum composito, & delibuto capillo passim per forum voliter cum magna cetera togatorum, videtis iudices.* Catull. *respondi id quod erat, nihil neque ipsi, Nec quæstoribus esse, nec cæ-*

D horti, Cur quisquam caput vntius referret. Archastratus apud Athen. lib. secundo. *Αἰ δὲ περὶ ἄνοισι χεῖρα παρὰ δ' αἵται πικρὴ & Παντοδαπέως, οἷς ἀν γούμας πένδον ἔδιδον ἄβοι.* Καὶ γὰρ οἱ σι κούροι ἀγαθοὶ χεῖρας θερπάτευ. quibus versibus hortatur ille sui simileis, vt semper habeat caput floribus omnīs generis, quas terra ferat, te dimittum, & vnguentis liquidis ac suauibus comam delibutam. Iterum Horat. epist. ad villicū, *quem tennes decuere togæ, nitidique capilli.*

NON BENE] turpiter. turpe est enim clypeum abijcere. notum illud de Epaminonda, tū denique sibi auelli spiculum iubente, postea quam ei percontanti dictum est, clypeum esse saluum, vt etiam in vulneris dolore æquo animo cū laude moreretur. *ἑρψιδωπιδες* à Græcis appellatur,

qui abiecto clypeo fugiunt è prælio. Itaque Ariæ stoteles libro 2. rhetor. de pudore differēs, posteaquam docuit, pudorē existere ob ea mala, quæ turpia videri solent, inter cetera supititudinis exemplā, hoc quoque ponit, *σπιβάλλειν ἀσπίδα, ἢ θυρεὺν,* id est, abiicere, seu amittere clypeum, vel fugere.

ET MINACES TYRBE SOL. TETIG.] id est, occubuerunt, ceciderunt. sic Virgil. *Æn. 11. Procubuit moriens, & humum semel ore momordit. ib. cruentam Mandit humum.* Quid. *Metamorph. 9. & arenas ore momordit.* Homerus *ἰλ. β. πολέες δ' ἀμφ' αὐτὸν ἐταῖροι Πιρηνέες ἐν κόνιθι σὺ δαξ λαοῖσιν ἰσάτο γάμον.* id est, multi autē circum cum amici proni humi dentibus terram mordeant. & *ἰλ. ω. ὀδὰξ ἔλον δάστων ἔδιδες.* id est, dentibus autem prehenderunt magnū soli spatium. & *ἰλ. χ. γκ' ἐτι πολλοὶ Γαῖαν ὀδὰξ ἔλον ὄφιν Ἴλιον εἰσαφικέαθαι.* id est, profecto præterea multū ti terram dentibus prehenderunt, prius quam Troiam peruenirent. Eurip. Phœniss. *Γαῖαν δ' ὀδὰξ ἔλοντες ἀλλήλων πέλαις Πίπτυσιν ἀμφοσ,* id est, terram autem dentibus vbi momorderunt, alter propē alterum ceciderunt. tale est illud iterum ex Homero *ἰλ. λ. Αὐτὸς δ' ἐν κόνιθι πεσὼν ἔλε γαῖαν ἀρσῶν:* id est, ipse autem in pulueres collapsus prehēdit terram cubito, vel, vt alij interpretantur, palma. quale est illud Enniam. *10. Annal. Pinsebant terram genibus.*

SED ME PER HOSTEIS, & c.] Sic apud Hom. *ἰλ. γ. Venus Paridem nube tectum ē certamine eripit. sic ἰλ. ε. Phageum Vulcanus. Ἰφωπτος ἔρυτο, σάωσε δὲ νύκτι χαλύβας.* id est, At Vulcanus eripuit, ac seruaui, nocte opertū, sic Æneam Venus, eaque à Diomede vulnerata, & fugiente, in eius locum succedens Phœbus. *Ἡ δὲ μέγ' ἰάχιστα σπὸ ἑο κλέβασθαι ὑδὸν, καὶ τὸν μὲν μετὰ χεῖρον ἐρύσαστο Φοῖβος Ἀπόλλων Κουρήν νεφέλῃ.* id est, illa autem magno clamore sublatō à se filium Æneam deiecit: Atque eum quidem inter manus suas seruaui Apollo nigra nube tectum. Horat. *infr. Saty. 9. lib. 1. sic me seruaui Apollo.* quamquam hoc Horatianum quidam aliter dictum volunt.

DENSO AERE] nube, vt Hom. *κουρήν νεφέλῃ.*

FRETIS AESTIVOS] ætus matinos appellat boni scriptores, maris accessus & recessus: maris feruorē. Cic. de natura deorum lib. 2. *æstus marini tum accedentes, tum recedentes.* Idem de diuinat lib. 2. *quid de fretis, aut marinis æstibus dicam?* vnda autem resorbentē dixit, vt exprimeret vim nominis Græci *ἀμπωτις.* est enim ἀμπωτις quasi ὑδατὸς ἀπόπτοις, id est, aquæ (vt ita dicam) resorptio, aut repositio. sic ferē locutus est M. Tull. in Bruto de Curione à Iuba interfecto. *sed hunc quoque absorbit æstus quidam non insolite adolescentibus gloria.* & Catullus ad Manlium, *tanto te absorbens vortice amoris Astus in abruptum detulerat barathrum.*

H

Deproperare

ks

A OBLIGATAM] promissam, votam, debitam. Priscian. lib. 7. hunc verum testem producit.

DESTINATIS] tibi referuatis, tibi additis, & quasi desponsis: vel ad te tanquam ad sco pum relatis. hæc enim vis est verbi destinandi. M. Tull. ad Trebat. Quod tibi destinatas trapezophoron: si te delectat, habebis. & Phil. 5. qui ne sorti quidem fortunam nostras destinavit. Horat. Ode 18. huius lib. Nulla certior tamen respacis Orci sine destinata. Abla diuitem manet Herum. & Saty. 3. lib. 2. Nescio, an Anticyram ratio illis destinet omnem. & ibid. Fortique marito Destinet uxorem. Virg. Æn. 2. Me destinet ara. videtur nonnumquam idem valere, quod constitutum in animo habere, vt Ode

13. lib. 3. cornibus Primis & Venerem, & prælia destinat. Cæsar lib. 1. de bello ciuili: agere destinauerat. Idem lib. 7. de bello Gall. milites operi destinatos appellat eos, quibus opus faciendū mandauerat.

OBLIVOSO] quod ægritudinum & molestiarum obliuionem affert, εὐεργητικός, aliter dixit M. Tull. in Cat. maiore obliuiosos senes. sed quod ad sententiam attinet, de obliuione malorum, quam significat à vino oriri, siue per se vinū hanc obliuionē gignat, siue propter somnū, qui liberatiorem potum subsequitur: cum his cōsentanea maximè sunt illa Euripidis in Bacchis, ὁ Σεμέλιος γόνος Βότρεος ὕρον ποίῃ εἶρε, κ' εἰ σπείρεται ὀνητοῖς, ὁ παῖς τῆς ταλαπύργης βροτῆς Ἀύπτις, ὅταν πλοῦθ' ὀνι ἀμπελῆ ροῆς Ὑπνον τε λήθην τῶν κερήμερον κακῶν Διδασί, ὅδ' ἔστ' ἄλλο φάρμακον πόνου. id est, Semelæ filius potionem humidam reperit, & impertiuit mortalibus, quæ homines calamitosos mærore liberat, cum impleti fuerint vitis succo: Et somnum, quotidianorum malorum obliuionē, confert, neque vllum aliud efficit laborum ac dolorum medicamentum. Vinum Massicum autem laudat Plin. lib. 14. cap. 6. Nascitur in iis Campaniæ montibus, qui Massici nominantur. commemorat & Athan. lib. 1. cum ceteris vinis Italicis, atq; esse austerum quidem illud, sed stomacho vile. atate mature scēbat, austeritatemq; minuebat. Horat. Ode 1. lib. 1. Est qui nec veteris pocula Massici, & c. & sat. 4. lib. 2. Musica si celo supponas vna sereno, Nocturna, si quid crassū est, tenuabitur aura.

D. LÆVIA] expolita, vt sup. Od. 2. lib. 1. CIBORIA] vasa fabarum Ægyptiarum, quæ ciboria appellatur, in modum, ab inferiore parte in angustum cōtracta, vt docet Athan. lib. 11. his verbis: τῆ δὲ κώθωνος εἰ μάλ' ἀποβελήκωτος, λαβὼν ἐν τῶν κισσάρων, ὡς ἐξ ὀνδ' ἔμαθον ἐνέρισε. Διδυμος δὲ φησι ποτήριον εἶδος εἶναι, καὶ τὰ χαλκῶν ἐν εἰν τοῖς λεγόμενα σκευαῖα, διὰ τὸ κελύθειν εἰς σκεῖν ποτῆσθαι, ὡς τοῖς ἀγγύσθαια κισσάρων id est, cum potu liberaliore, quæ Græci κώθωνα appellant, longius procederet, ille capto poculo quodam, quod ciborium nominant Græci, eō imminxit tanquam bacchans & ebrius. Didymus ait hoc esse poculi genus. Et fortasse sunt ea, quæ σκύφια appellantur, propterea quod in

angustum pars infima contracta est, vt ciboria Ægyptia. vide Diofcor. lib. 2. de faba Ægyptia. appellantur & κισσάρια.

EXPLE] Faerni lib. habet imple. fortasse rectè. se quor tamē alteram lectionem: præsertim pluriūm codicum auctoritate confirmatam, interpretorque ebibe, exhauri, & (vt idem alibi loquitur) sicca: vel, si quis malet, imple: vt Lucret. lib. 6. in princip. de vase: vt nulla possit ratione explevier vnuquam.

CONCHIS] ex quibus fiebant vasa vnguentaria, quæ propterea conchæ appellantur. nam & onyches testæ erant conchyliorum, de quibus dicemus ad Oden 12. lib. 4.

QVIS VDO DEPRO. & c.] id est, quis ex vdo apio curat coronas deproperare? quod est valdè properando efficere, & nectere: est autem frequens huius verbi vsus in voce agēte, vt Ode 24. lib. 3. Indignoque pecuniam Heredi properet, id est, properè quarat, seu properet quærere. & Ode 12. epod. Murricebus Tyrus iterata vellerelana Cui properabantur? id est, properè, & summo studio texebantur? sic Virg. Æneid. 9. & pulchræ properet per vulnera mortem. idem Georgic. 4. Ac veluti lentis Cyclopes fulmina massis Cum properant, id est, properè cudūt. & Georg. 1. Multa forent calo que mox properanda sereno, maturare datur. Idem ibid. Et quamuis igni exiguo properata maderet, & c. Propert. li. 2. Quod si forte tibi properarim sata quie tem. & iterum Horat. epist. ad Iul. Flor. lib. 1. Hoc opus, hoc studium parui properemus, & ampli. sic & Pindarus Pyth. carm. 3. verbū εὐεῖδ' ἐν iunxit cū quarto casu μὴ, φιλὰ ἰούχα, βίον ἀθάνατον ἀεὶ δὲ. i. ne care anime vitā immortalē propera.

Quod si quis illud, deproperare apio, dictū velit, p de apio, pperare, vt sit ἀναστ' ποφῆ, nō refellā: quæ lia sunt illa apud hūc eundē, sat. 2. lib. 2. cur improbe care Non aliquid patriæ tanto emetiris acervo? id est, è tanto aceto metiris. & epist. ad Albium Tibullum lib. 1. An tacitum siluas interprete salubris? & de art. poet. ne quid medios intercinat æthas. & epist. ad Iul. Flor. An freta vicinas intercurrentia turres? & sat. 5. lib. 1. Hinc nos Coccey recipit plensima villa, que superest Claudi capponas. & Sat. 2. lib. 2. vides, vt pallidus omnis Cena defurgat dubia. epist. 1. lib. 1. Est, mihi purgata cerebro qui personet aurem. ad Iul. Florum, que circumuolitas agilis thyma? ad Vallam, Dictaque cessantem nervis elidere morbum sulfura cōtemni. ad Numicium, Ne plus frumenti dotalibus emetat agris Mucius. Od. 2. lib. 1. Quam locus circumuolat & Cupido. Ode 14. euifid. Interfusa nitentis Vires aquora Cycladas. Od. 15. lib. 3. Maturo propior desine funeri Intercludere virgines. Ode 27. euifdem lib. vinam intererrē Nuda leones. Ode 16. epod. Nec vespertinus circumgemit vsus ouile. & Od. 5. lib. 4. te prosequitur mero Defuso patervis. Nam Ode 31. lib. 1. perspicue diuisit hoc verbum. de patera nouum Fumās liquorem. sic Lucret. lib. 2. & alios Interdū ramis egigni corpore vino, idem lib. 3. atque unde animantium copia tanta

Exos,

IN BARINEN.

Ode 8.

Non esse, cur ei iuranti credatur: Formosarum enim periuria à diis non vindicari,

VLLA si iuris tibi peierati Pæna, Barine, nocuisset vnuquam:

Dente si nigro fieres, vel vno

Turpior vngui:

Crederem, sed tu simul obligasti

Persfidum votis caput, emitefcis

Pulchrior multo, iuuenimque prodis

Publica cura,

Expedit matris cineres opertos

Fallere, & toto taciturna noctis

Signa cum celo, gelidæque diuos

Morte carenteis.

Ridet hoc, inquam, Venus ipsa: rident

Simplices nymphæ, ferus & Cupido,

Semper ardenteis acueis sagittas

Cote cruenta.

Adde, quod pubes tibi crescit omnis:

Seruitus crescit noua: nec priores

Impie tectum domine relinquunt,

Sæpe minati.

Te suis matres metuunt iuuenicis:

Te senes parci: miserâq; nuper

Virgines nuptæ, tua ne retardet

Aura maritos.

VLLA SI IURIS TIBI, & c.] iuris pericrati, id est, periurij, hoc igitur dicit. si periurio fieres vel minima corporis parte deformior, crederem tibi iuranti: sed hoc video tibi euenire, vt quo improbius peieras, eo pulchrior exoriaris. Proragoras apud Platonem in Philebo, ait dici solere, Deos immortales iis ignoscere, qui in rebus amatoris, & venereis peierant, quasi voluptates, vt pueri, minimū mētis habeant. sic ille, ὡς δὲ λόγος, καὶ ἐν τῆς ἡδονῆς τῆς αἰσθητικῆς ἀφροδίσια (αἱ δὲ μέγισται δοκῶσιν εἶναι) καὶ τὸ ἔπιπορευῆν συνηθόμενα εἰληφε παρὰ θεῶν, ὡς, καὶ θάπερ παρὰ θεῶν, τῶν ἡδονῶν, νοῦν εἰδὲ τὸν ἀλίγητον κελύθειον. Callimachus hoc idē sic, Ὡμοσεν, ἀλλὰ λέγεισιν ἀλατῆα. τῆς ἐν ἔρατι Ὀρκῆς μὴ δύνειν ἔσ' ἐς ἀθανάτων. quorum verbum hæc fere sentētia est, quantumuis iurent amantōs, deos id negligere, quia verum sit prouerbiū,

k ij

A iusurandum, quod concipitur in amore, nō peruenire ad aures deorum.

IURIS TIBI PERIURATI] iuris iurandi abs te violati. tibi pro, abs te, huic poëtræ vsitatissimum. SED TV SIMVL] simul vt, simulatque, vt supra Od. 4. lib. 1. quō simul mearis.

SIMVL OBLIG. PERFID. &c.] simulatque caput tuum obstrinxisti votis ac promissis, iuris iurandi religione confirmatis: quæ tamē non exsoluis, neque præstas: simulatque per caput tuum iurasti, te amanti gratificaturum, neque fidem liberas tamen, multo pulchrior, quàm antea existis. potest & ita accipi nomē, votis, vt positum sit, pro, precibus, id est, & peccatis, exsecrationibus. vt Od. 28. lib. 1. precibus non linguar multis.

B quales sunt, ne viam: & μοι χάρις εὐπεία. χάρμη μὴ τὸν ἴμα δέβησται: & pater omnipotens adigat me fulmine ad umbras. Veteres autem caput, sacrum esse existimabant: cuius rei hæc argumenta sunt, quod per caput iurare solebant, quod sternutamenta, quæ è capite ortum habent, bonis omnibus, & amicis apprecationibus prosequantur, quod assensiones, capitis nutu declarabant. vide Athen. lib. 2.

IUVENVM QVE PRODIS] ita pulchra exoreris post periurium, vt te vnā iuuenes expectant: tui vnus amore flagrant: tui vna, vel certè tui in primis eos sollicitos, ac maceros. nulla enim grauior cura est, quàm quæ ab amore proficiscitur. EXPEDIT, &c.] si verum est, vt res ipsa declarat esse verum, te periurii, & fraudibus formosior effici: expedit, id est, vtile est tibi, & cuius alij, parentis sepultos fallere, neque ea, quæ illis promissa sunt, persolvere, neque, si per corū manes iuraueris, iusurandum seruare. sic verbo expedit, vsus est Od. 16. lib. epod. Forte, quid expedit, communiter, aut melior pars, malis carere queritis laboribus: vt sæpe & M. Tull. Vno, & altero exemplo contenti sumus. epist. ad Rufum. lib. 5. quid rectum sit, apparet: quid expedit, obscurum est. & lib. 3. ad Seruium. si, quid rectissimum sit, querimus, perspicuum est: si, quid maxime expedit, obscurum. MATR. CIN. OPERT.] id est, matrē mortuā, sic in epist. ad Pison. de arte poët. vtrum Minxerit in patrios cineres. sic Virg. dixit cinerem, & manes sepultos. Æn. 4. Id cinerem, & manes credis curare sepultos? natum ex veterum consuetudine, qui mortuorum corpora cremabant, cineresque in vris conseruabant. M. Tullius Verr. 3. cur hunc dolorem cineri eius, atque ossibus inieisti, vt liberis eius bona patria, voluntate patris, iure, legibus tradita eriperes, & cui tibi esset commodum, condonares? Idem ibid. obsecrauit per fratris sui mortui cinerem, &c. Idem 7. Non ex litibus estimatis tuis pecuniam domum: sed ex tua calamitate cineri, atque ossibus filij sui solatium vult aliquod reportare.

TACITVRNA NOCTIS SIGNA] crebra sunt hæc apud poëtas, nocte silenti: silentia noctis. Virgil. Æn. lib. 7. Hæc responsa patri Fanni, monitisque silenti Noctē datos, & c. ibid. casarum o-

uium, sub nocte silenti Pellibus incubuit stratis. Tib. lib. 1. Nota nouem Veneri nocte silentē dedi. Catull. ad Lesb. Aut, quàm sidera multa, cum tacet nox, Furuos hominum vident amores. Cæsar lib. 7. de bell. Gallic. tamen silentio noctis Cæsar egressus. Lucret. lib. 4. Et sonitus audire, seuera silentia noctis Indique cum consent, neque ab his alienum est illud Od. 5. epod. Nox & Diana, qua silentium regis, Nocturna cum sunt sacra, &c. aliud est autem silentē nocte, aliud luna silentē, vt docet Plin. lib. 28. cap. 7. nam silentium lunæ, interlunium intelligitur, id est, tempus id, quo luna non lucet. Virg. Æneid. lib. 2. tacita per amica silentia Luna.

GLIDA QVE DIVOS MORTE CARENTIBUS] ἀθανάτους. RIDET HOC, &c.] Quinetiam ipse (vt ait Tibullus) periuria ridet amantium Iupiter, & ventos irrita ferre iubet. qua de re supra.

SEMPER ARD. AC VENS SAG.] de sagittis & arcu Cupidinis diximus ad Od. 27. lib. 1. nonnulla: ad quæ non me pigebit addere id, quod est apud Eurip. Iphig. in Aul. Vbi chorus ait, Cupidinem duos arcus intendere solere: vnum prosperum, & vitæ beatæ effectorem: alterum vitæ perturbatorem, & corruptorem. sic Eurip. ὅτι δὴ Δίδυμ' ἔρωσ, γυνοικίμας τὸς εὐτρίστους χερσίων, τὸ μὲν ἐπ' εὐχάσι ποτιμα, τὸ δ' ἔπι σὺν χέρσιν βιωτάς.

COTE CRUENTA.] cur cruentā: an propter opus rei venerea, quod cruentum est? semē enim genitale cruor est, siue sanguis. non placet. an propter cæcis ex amore orientis? quod verissimilius est.

SERVITVS CRESCIT NOVA] crescunt noui amatores, qui tibi seruiunt, tuam perfidiam, & impietatem non experii.

NEC PRIORES, &c.] neque veteres tamen, quibus tui mores perspecti sunt, & cogniti, qui tuorum periuriorum testes sunt, in quos tu te seruam, & immitem, & perfidiam præbuiisti, quamuis sæpe minati sint, se tibi seruire destituros, à tuis acribus, ac fortibus descedere queunt.

SÆPE MINATI] vt ille apud Terent. exclusit: reuocat: redeam? non si me obsecret.

SVIS IUVENCIS] suis filiis adolescentulis.

MISERÆ QVE NVPER, &c.] nouæ nuptæ te quoque metuunt, ne tua venustas, & oris pulchritudo, & flagrantia oculorum suos maritos efficiat in se tardiores, aut etiam abs sese alienet. aurahoc loco, ducta translatione à ventis, qui nauem quò lubet, impellunt, oris nitorem, venustatem, elegantiam significat. Virg. ad auri splendorem transtulit Æneid. sexto. Discolor unde auri per ramos aura resulsit. proptere dixit Lucr. lib. 2. cum primis querere par est. Quo ad licet ac possit, reperire inoleto oliui Naturam, nullam quæ mitat naribus auram.

AD

A AD VALGIUM.

Ode 9.

Vt mortuum puerum aliquando flere desinat.

Non semper imbres nubibus hispidos Manant in agros, aut mare Caspium Vexant inæquales procellæ Vsq̄ue: nec Armeniis in oris, Amice Valgi, stat glacies iers Mensis per omneis, aut Aquilonibus

B Querceta Gargani laborant, Et folijs viduantur orni. Tu semper vr̄ges flebilibus modis Mysten ademum: nec tibi vespero Surgente decedunt amores, Nec rapidum fugient e solem. At non ter euo functus amabilem Plorauit omneis Antilochum senex Annos: nec impubem parentes

C Troilon, aut Phrygiæ sorores Fleuere semper. desine mollium Tandem querelarum: & potius noua Cantemus Augusti tropæa Casaris, & rigidum Niphaten, Medumque flumen gentibus additum Victis, minores voluere vortices: Intrâque præscriptum Gelonos Exiguus equitare campis.

HISPIDOS] horridos, deformes propter hiemem.

D MARE CASPIVM] quod est in Scythia. INÆQVALES PROCELLÆ.] quæ mare (quod sua sponte tranquillum, atque æquale est, vnde aquor appellatur) inæquale reddunt. Nā mare nulla ventorum vi agitur, nullis procellis concitatum, æquale est: tempestate autē coorta, & procellis excitatis, tū fit inæquale. M. Tull. de nat. deorum lib. 3. hæc quattuor coniungit, imbreis, nimbos, procellas, turbines. sic & Philippica 5. hæc causa, cur lex tam præclara, maximo imbrei, tempestate, ventis, procellis, turbibus, inter fulmina, & tonitrua ferretur.

GLACIES INERS.] quæ & fluuios, & agros, inerteis quodammodo efficit, illos ad navigationem ineptos: hos sterileis & incultos. aliter terram inertem nominat Od. 4. lib. 3.

QUERCETA GARGANI] Garganus Mons Apulie, seu Iapygia. Idē epist. ad August. Garganum mugire pates nemus, aut mare Tuscum. Virgil. lib. 11. Æneid. Ille urbem Argypam patria cognomine gentis Victor Gargani condebat Iapygi agris.

VIDVANTVR] spoliantur. vide annot. ad illum locum viduus phætra. Od. 10. lib. 1.

ORNI] sup. Od. 9. lib. 1. Nec veteres agitantur orni. VR̄GES FLEBILIB. MOD.] insequeris carminibus ad flendum accommodatis, seu potius ad flendū protocantibus. sic M. Tull. Tuscul. quæst. 1. Hæc cum præbis & flebilibus modis, qui totis theatris mestitiam inserat, concinnantur, &c. aliter sup. Od. 24. lib. 1. Multis ille bonis flebilis occidit. valet enim illo loco, descendens, deplorandus, vt diximus. dicimus autem Latine, vigere opus, vr̄gere forum pro eo, quod est, assidue in opere, & in foro versari: sic dictum hoc loco ab Horatio vr̄ges flebilibus modis Mysten, puerum tibi eripsum, pro eo, quod est, Mysten mortuum assidue deploras, ac desces. in cod. Donati scriptum est vr̄gues, vt sæpe alibi.

NEC TIBI VESP. SVRG. DECED. A M. NEC RAP. FVG.] id est, nec vesperi, nec mane. sic Virgil. lib. 4. Georg. Te dulcis coenæ, te solo in litore secum, Te veniente die, te decedente cænebat. sic Cinna, Te Matutinus silentem cõspexit Eous, Et steterit vidit paulo post Hesperus idem: ex Seruio. quos versus mihi indicauit Plasseratus, Stella Veneris εὐασφόρος, seu φασφόρος à Græcis, Lucifer à Latinis appellatur, cum solem antegreditur orientem: cædē εὐασφός, id est, vesperus dicitur, cum solem occidentem subsequitur, quam ἰσφάρομον ἡλίω, τὸ χεῖ, ait esse Plato in Timæo, id est, cursum cõficere Solis celeritati parem: idēque de Mercurio: sed eos vim quandam adeptos esse Soli contrariam: ex quo fieri, vt hi tres, Lucifer, Sol, Mercurius sua cõterfione alij alios superent, vicissimque superentur.

AT NON TER EVO FVNCT.] Nestorem significat: de quo sic M. Tull. in Catone maiore: Fidei sine, vt apud Hom. sæpissime Nestor de virtutibus suis prædicet: tertium enim iam ætatem hominum vivebat, &c. quæ sunt ex Homero sumta ἡλιάδ. α. τὸ δ' ἦδη δύο, μὲν γένεαι μέρπων ἀνθρώπων Εφθιάσ; ὁ ἰοι, τρεῖσιν ἄμα τέσσεν, ἡδ' ἐγένοντο Ἐν Πύλῳ ἠρατῆς, μετὰ δὲ τριῖσά τοισιν ἄνασσει. Sciendum est autē, ætatis appellatione annos triginta intelligi, vt hoc dicam ἐν παρόδῳ: quod declarat locus apud Plutarch. in Catone maiore, vbi tradit, illum sex, & octoginta annos natum in iudicium adductum fuisse, atque hanc nominis delationem prope modum fuisse quinquagesimam: quattuor autē annis post, nempe annos nonaginta natum, Ser. Galbam accusasse. ex quo dici posse Catonem, vt Nestorē, ad treis hominum ætates & vita, & rebus gestis peruenisse. Verba Plutarchi sunt hæc: Σέργῳ Γάλβῳ χεῖτη γῆρσεν ἐπὲν ἡλιόγοντα, γερωνὸς ἔτη: k iij

A Κηδυνεύει γὰρ ὁ Νέστωρ, ἐς περιονίαν τῶ βίῳ καὶ τοῖς παρ᾽ ἐσοῖ κατελέθειν. cum Plutarcho congruit Tit. Lilius lib. 39. annalium his verbis: *qui* (Catonem describit) *sexum et octogesimo annuū agens causam dixerit, ipse pro se orauerit, scripseritque: nonagesimo anno ser. Galbā ad populi iudicium adduxerit.* Quod item ex Dionys. Halicar. probari potest. Herodotus autem in Euterpe, ætatem treis & triginta annos vult continere, his verbis: *Καὶ τοὶ τριηκόνται μὲν ἀνδρῶν γενεαὶ δυνάταται μύρια ἑτέα. γενεαὶ γὰρ τρεῖς ἀνδρῶν ἑκατὸν ἑτέα ἔσθι.* id est, atqui trecenta hominum ætates, annorum decem millia valent. nam tres ætates hominum, centum anni sunt.

B A M A B I L E M] ἀραπιπὸν, τὴν λύγρον, vel natu minimū, vel in extrema senectute natum, & ita carissimum: vel dic vnicum, ceteris extinctis, ac de medio sublatis.

A N T I L O C H V M] Hom. in Iliade, mortem Antilochi non narrat, quæ ad modum neque Achilles. tātummodò ὀδυσ. γ. Nestor Telemacho de patre Vlyssæ percussant, filium suum Antilochum intèr eos, qui ad Troiam occubuerint, numerat his verbis, *Ἐνθα μὲν Αἴας καὶ τῶν Ἀρήϊος, ἐνθάδ' Ἀχιλλεύς, Ἐνθάδ' ἑμὸς φίλος υἱὸς ἄμα κρατερὸς καὶ ἀμύμον Αντίλοχος.* & ὀδυσ. δ. à Memnone interfectum esse ait. *Τὸν ῥ' ἦϊός ἐκλεῖπε φαεινὸς ἀγλαὸς υἱός.* Iam verò Pindarus Πυθ. ἐλ. δ. γ. scribit, Antilochum, dum patrē seruare cupit, Memnonis, que vini, atque impetū sustinet, ab eo casum esse, de pietate in paræteis loquens: *ἐγένετο καὶ πρῶτον Ἀντίλοχος βιατοῖς, νόημα τῆτο φέρων, ὅς ὑπερφύλιτο πατρὸς ἐναρμίβροτον ἀμείναις, τράπαρ' ἄρχον Ἀθῆσιον Μέμνονα. Νεστωρὸν γὰρ ἰππὸς ἄρμ' ἐπέδα Πάριος ἐκ βελέον δαίχθεις. ὁδ' ἔφευτε κράταρον ἔγχος Πρῶσανίς δὲ γέροντος δοναγεία φρενὶ βόασε πᾶν δα ὄν. Χαμμάπτετες δ' αἶψ' ἔπος ὄδῳ ἀπέριψεν αὐτῷ. Μένων δ' ὁ θείος ἀνὴρ παρὶ τὸ μὲν θανάτῳ κομίδαν πατρὸς, &c.* id est, Fuit & antea Antilochus violentus ac fortis, hac mente præditus, qui pro patre mortem oppetiuit, cum viroꝝ interfectorem ac spoliatorem sustinuisset ducē Æthiopū Memnonem. Nestoris enim curam equis impediēbat ac morabatur, Paridis telis vulneratus. Ille autem hastam validam gestabat. Senex porò Messenius conturbatus, filium euocauit. Vocem autem inanem non misit, neque sermonem inutilem habuit: sed manens ille, plane diuinus vir, salutem patris à se recuperatam morte sua redemit.

C N E C I M P V B . P A R E N . T R O I L O N .] Troilus Priami filius. de quo Virg. Æneid. 1. *Infelix puer, atque impur congressus Achilli.* & M. Tull. Tusculan. 1. *Quamquam non male ait Callimachus, multo sapius lacrymasse Priamum, quam Troilum.*

D E S I N E M O L L I V M , & c .] omittit querelas muliebres, virumque minimè decentis. Græcorum more autem locutus est, vt solet, illi enim cum verbo λέγω, quod valet, desinere ac

finem facere, patrium casum iungunt. Eurip. in E Hippoly. *Ἀγγε μὲν καλῶν φρεῶν.* Idem Phœniss. *Ἐξελθ', ἀκουσον Οἰδῖπυ κλεινὴ δάμαρ Δήεσσ' ὀδυρμῶν, πενθίμων τε δακρυῶν.* Theoc. *εἰδ. α. Διήγετε βακολοκίς, Μῶσαι ἴτε, λήγετε αἰοιδῆς.* Hesiod. *ἐργ. καὶ ἡμ. φύλλα δ' ἔραζε χέει, πρῶτοῖ τε λήγει Τλη.* Homer. *ἰλιάδ. α. Ἀλλ' ἄγε, λήγ' ἐρίδος, μὲνδ' εἶφος ἔλκεο χάρτι.* id est, Verum age, fac finem contentionis, neque ensem manu è vagina extrahe.

E T R I G I D . N I P H . M E D V M Q V E , & c .] hunc locum sic explico. & cantemus hæc, videlicet Niphaten Armenia, & Medium Mediæ fluuios, quasi victos cum Armeniis & Medis, acceptaq; cladis sensu, ac dolore affectos, angustius, ac lenius fluere. Est autem Medus proprium fluuij nomen, non Araxes, aut Tigris, aut Euphrates, vt alij arbitrantur, intelligēdus: idq; ex Strabone cognoscere licet lib. 17. vbi commemorat, quos fluuios traiecerit Alexander Magnus, cum Persidem peragraret, ferròque vastaret. eius verba sunt hæc, *πρῶτος αὐτῆ δὲ Περσέπολις τὸν Ἀράξην διέβη. ἦν δὲ ἡ Περσέπολις ἑλκυσσα βασιλεια ἐκ τρεπῆ καὶ μάλιστα τῆ πολυτελείας τῶν κειμένων. πρῶτ' ὁ Ἀράξης ἐκ τῶν Παρατακων, συμβάλλει δ' ἐς αὐτὸν ὁ Μῆδος ἐκ Μηδείας ὀρμητῆς, &c.* id est, Ad ipsam autem Persopolim transiit Araxem. Habebat porò Persopolis basilicas magnificas & præclaras, maximèq; ex-cellebat sumtu & pretio rerum in ea re conditarum. Fluit autem Araxes ex Paractatis, inluit autem in eum Medus è Medea ortus. Neque ve-

G rō est, quodd quisquam miretur, Horatium ita locutum esse *Medium flumen*, si Medus propriū fluuij nomen est. Nam sic eum reperimus duobus locis esse locutum, vno lib. 4. Od. 4. *Quid debeas ὀ Roma Neronibus, Te flumen Metaurum flumen:* altero in epist. ad Pis. *Aut flumen Rhenum, aut pluuuius describitur arcus.* licet & addere tertium, qui est supr. Od. 6. huius lib. *Dulce pellitis ouibus Galesum flumen.* sic enim scriptum est in quibusdam libris calamo exaratis. Atqui Metaurus, Rhemus, Galesus, propria sunt fluuiorum nomina.

V O I V E R E] κυλινδῶν. sic enim Homerus *ἰλ. λ. τὸδε κύμα κυλινδῶται.*

I N T R A Q V E P R A E S C R . G E L . & c .] & cantemus hoc, nempe Gelonos intra sineis angustiores, & à victoribus præscriptos equitare. sunt autem Geloni Scythiæ Europææ populi.

A D L I C I N I V M .
Ode 10.

Retinendam esse mediocritatem, & animi in vtraque fortuna, æquabilitatem.

R E T I U S V I N E S L I C I N I , neque altum
Semper vrgendo: neq; dum procellas

Cantemus

A C a u t u s h o r r e s c i s , n i m i ũ m p r e m e n d o
Littus iniquum.

Auream quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsoleti

Sordibus tecti, caret inuidenda
Sobrius aula.

Sapius ventis agitur ingens
Pinus: & celsa grauiore casu

Decidunt turre: feriuntque summos
Fulmina montes.

Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem bene præparatam

Pectus. informeis hiemes reducit
Iupiter: idem

Summouet, non si male nunc, & olim
Sic erit, quondam cui hara tacentem

Suscitat Musam, neque semper arcum
Tendit Apollo.

Rebus angustis animosus, atque
Fortis appare, sapienter idem
Contrahes vento nimium secundo
Turgida vela.

N E Q V E A L T V M S E M P . V R G .] id est, neque semper in alto mari nauigando, vrgere enim est assidue persequi, occupare, premere, vt diximus ad Od. 22. lib. 1. Od. 24. ciul. Ergo *Quintiliūm perpetuus sopor vrget?* Od. 17. epod. *Virget diem nox, & dies noxem.*

H O R R E S C I S] reformidas, fugis. pertimescis. **N I M I V M P R E M E N D O]** nimium vrgendo, nimium insistendo.

L I T T V S I N I Q V M] iniquum, vel inæquale accipe, id est, curuum, & flexuosum: vel nauibus iniquum, id est, inimicum, atque infestum, vt epistol. ad Pison. *seu cursum mutauit iniquum frugibus annis.*

A V R E A M] omnibus rebus anteponendam: maximi pretij, sic Pindarus *ἵγειαυ, χρυσῶν* appellat, id est, vt Græci interpretantur, τιμῶν. Idem Pindarus Pyth. *εἰδ. α. ait,* cum intelligat mediocritatis permanere, tyrannidum sortem, & exitū detestari. *τὸν γὰρ ἀνὰ πλόην εὐρίστων τοῖ μέσσα μακροτέρω σὺν ὀλβῳ τεθαλόσσι, μέμφοι' ἄισαν τυραννίδων.*

I N V I D E N D A] nimis magnificè, & sumtuosè ædificata. sic enim dicimus opes inuidiosas, & inuidiosam potētiam, propterea quod inuidia cadit in ea, quæ maximè excellunt, si modò sint eiusdem generis, vt diximus sup. ad Od. 6.

huius lib. sic Od. 1. lib. 3. *posteis inuidendos* dicit, nimis sumtuosos. Græci domum sumtuosam, & magnificè ædificatam, & ita inuidiosam, *μέγαρον*, à verbo *μεγαρίζω*, quod valet inuideo vel à *μέγα ἀίρω*, id est magnum attollo.

F E R I V N T Q V E S V M M O S F V L M I N A M O N T E I S] sic Lucret. lib. 6. de fulmine. *Altaque cur plerumque petit loca, plurimāque huius montibus in summis vestigia cernimus ignis?* & lib. 5. *Inuidia quoniam, cum fulmine, summa vaporat.* Plerumque, & quæ sunt aliis magis edita cumque. in omnibus ferè libris manu scriptis: duob. Vatic. Tornef. Nicotianis, Russardinis, Cleric. *fulgura* legitur. Atque ita censo reponendum, quamquam lectio vulgata ferri potest. à *fulgure* autem dictum *fulguritum*, quod est fulmine ictum: *qui locus* (inquit Festus) *statim fieri putabatur religiosus, quod eum sibi Deus dicasse videretur.*

A L T E R A M S O R T E M] alteram vitæ condicionem.

B E N E P R A E P A R A T V M P E C T V S] animus bene institutus, & ad omnem euentum præmunitus.

I N F O R M E I S H I E M E S] informeis hiemes dixit ab effectu, quia terram informem efficiunt. Virg. Georg. 3. *sed inæc aggeribus niveis informis, & alto Terra gelu.*

S V M M O V E T] Od. 16. ciuld. lib. *Non enim Gazæ, neque consularis summouet lictor miseros tumultus Menti.* & Saty. 9. lib. 1. *differam ni summoues omnes.* **O L I M]** post hac, vt Saty. 5. lib. 2. *G Magna, minor uesera si res certabitur olim.*

Q V O N D A M] interdum.

N E Q V E S E M P E R A R C V M T E N D I T] id est, non semper hominibus pestem immittere: nõ semper iratus est. Hom. *ἰλιάδ. α. δ. γ. βασιλῆν χολώεις Νέστον ἀνὰ στρατὸν ὄρσε κελύ, ὀλέοντο δὲ λαοί.* Nam etiam Festus tradit Apollinem Præna dictum *ἄπο τῶν πρῶτων*, quod valet ferire, quod eum sagittarum ictu nocere putabant. Vrgitur arcus Apollinis intètus significat, eum esse iratum: sic remissus, propitiū & placatum. huc pertinet illud carmine sæcul. post epod. *Conditio lenis, placidūque telo, & c.* lege quæ annotata sunt sup. ad Od. 21. lib. 1.

R E B V S A N G V S T . A N I M . & c .] in rebus tenuibus, humilique & aduersa fortuna, fortis oportet animum præstare: in secundis, animum contrahere, & summittere, nihil hac sententia tritius, nihil eadem vtilius. eam sic exprimit Iocrates ad Demon. *Νόμιζε μινδὲν εἶναι τ' ἀνθρωπίνων βίβασιν ἑτα γὰρ ἔτ' εὐτυχῶν, ἔση ἀεὶ χαρῆς: ἔτε δυστυχῶν, ἀεὶ λυπῶς.* id est, Exitima nullam esse rerum humanarū, stabilem ac firmam, sic enim neque rebus secundis legitia afferere: neque aduersis, maxore cōrabescere. Theognis autem hoc modo, *Μηδὲ ἄραν χαλεπόσιν ἀσὺ φρένα, μηδ' ἀγαθοῖσι Χάρ' ἔπει ἔσ' ἀνδρὸς πάντα φέρον ἀραθῆ.* Neque rebus difficilibus & asperis animum tuum nimis excrucia,

A neque bonis nimium latere. Est enim viri boni omnia ferre. Idem, Μητε κακοισι νοσων λυποου φρενα, μητ' αγαθοισι Τερφης εξαπνης, ωριν τελος αερον ιδειν. id est, neque malis fractus mentem tuam macera, neque bonis nimium citò latere prius quam euentum vltimum videris.

CONTRAHES VENTO NIMIUM S E C.] sic habent omnes nostri libri veteres, & item vulgati. Quod autem quidam testantur se scriptum reperisse in vno vetere, continens inò placet. Nam nullo modo neque hac scriptura, neq; contine, vt emendant, ferri potest. dicimus enim latinè contrahere vela, non continere.

B A D Q. HIRPINVM. Ode II.

Omissis curis, iucundè viuendum esse.

Q Vid bellicosus Cantaber, & Scythes, Hirpinae Quinti, cogitet, Adria Diuisus obiecto, remittas

Querere: nec trepides in vsum Poscentis cui pauca, fugit retro Leuis Iuventas, & decor, arida Pellente lasciuos amores Canitie, facilemque somnum.

C Non semper idem floribus est honos Vernis: neque vno Luna rubens nitet Vultu, quid aeternis minorem Consilii animum fatigas?

Cur non sub alta vel platano, vel hac Pini iacentes sic temere, & rosa Canos odorati capillos, Dum licet, Assyriaeque nardo,

Potamus vncti? dissipat Euius Curas edaceis, quis puer ocys

D Restinguet ardentis Falerni Pocula praetereunte Lympha?

Quis deuium scortum eliciet domo Lyden? eburna, dic, age, cum lyra Matureret, in comitum Lacanae More comam religata nodum.

CANTABER] sup. Ode 6. Cantabrum indobum iuga ferre nostra. Cantabri ab Agrippa deucti. epist. ad Iccium lib. 1. Cantaber Agrippa. Claudi virtute Neronis Armenus cecidit. & Od. 8. lib. 3. Cantaber sera domitis catena.

REMITTAS QVÆRERE] omittas quarere, seu potius remissius quaras.

NEC TREPIDES IN VSUM POSCENTIS] nec labores, neque sollicitus: & anxius sis in vsum, id est, propter vsum vitæ: quæ cum brevis sit, pauca desiderat, bonorumq; mediocritate cõtenta est. tale est illud Od. 29. lib. 3. Ridetque, si mortalis vltra Ea trespida.

FUGIT RETRO] quia iuuenes fiunt senes: meliores anni abeunt: subeunt curæ, cani, rugæ, morbi, senectus.

LÆVIS IYVENTAS] imberbis. vt epist. ad Pison. Imberbis iuuenis tandem custode remoto Gandet equis. de Iuuentate iuuentæ dea, diximus ad Od. 30. lib. 1.

DECOR] forma, pulchritudo. ARIDA CANITIE] epithetum accomodatissimum. canities enim ex siccitate nascitur, vt docet Aristot. Præterea senectus arida est, & senes aridi. At per canitiem, significatur senectus. Horat. Ode 9. lib. 1. Donec viuenti canities abest Morosa.

PELLENTE LASCIVOS AMORES, &c.] senectus & ad amores inepta est, & insomnia, vigilisque maximè vexatur, & conflatur.

FACILEMQVE SOMNUM] eodem epitheto vsus est lib. 3. Ode 21. sine geris iocos, sen facilem pia testa somnum. alibi leueis somnos appellat. vt infra Ode 16. Nec leueis somnos timor, aut Cupido sordidus aufert. eundem autem significari puto, quem Theocr. γλυκερον, & γρησιμον nominat: contra χάλκεον & νηγετον Homerus mortem appellat: id est, somnum, è quo nemo expurgitur. idè interdù valet νηδυμος ὑπνωσ, sed sæpius pro suavi & longo, & alto, & tranquillo somno ponitur, vt & νηγετος.

NEQVE VNO LVNA RVB. NITET] Nam (vt est Oda 18. huius libri) Truditur dies die, Noua, pergunt interire Luna. rubens autem hoc loco est epithetum ad commendationem nitoris Lunæ pertinens. idem valet apud Propert. lib. 1. verbum, ruberet. Et mediis celo luna ruberet aquis. ne quis forte ruborem hinc accipiat, quem admodum Virg. vsurpat Georg. 1. At si virginem suffuderit ore ruborem, Ventus erit: vento semper rubra aurea Phæbe. varij autem sunt lunæ vultus, variæ figuræ: vide annot. ad Oden 2. lib. 4. ibi: H Fronte curuatos imitatus igneis.

QVID ATERN. MIN. &c.] quid tu animum cogitationibus longissimis, ac pæne dicâ, sempiternis, id est, quæ ad longissimi temporis curam pertinent, conficis, quibus par esse nequeat? animi enim nostri cogitationes debent breuissimo tempore terminari, cum vitæ nostræ spatium angustissimis finibus circumscibatur. Hæc autem loquor ex Horatij sententia, cui animorum immortalitas non probatur, eodem pertinet sententia illa, quam profert Arist. lib. 2. de arte dicendi, incerto auctore. Θραπα γρη τον θνατον, οσα ἀθανατα θνατον φρονειν. id est, mortalia

A talia oportet mortalem, non immortalia mortalem sentire, aut cogitare, aut spirare.

VEL PLATANO, VEL HAC PINU] platanus & pinus arbores sunt ad vmbra præbendam natæ, vt supra Ode 3. Quæ pinus ingens, &c. & infra 15. platanisq; celebs Euiucer vltimos.

TEMERE] ως αὖ τυχη, vt fors tulerit: membris non ordine, aut arte compositis, sed ita, vt casus tulerit, & qualibet stratis.

ET ROSA CANOS ODORATI CAPILL.] id est, odoratis capillis. nam sic loquuntur Græci. iam odorati nomen est ab odore, nō participium ab odorando. sic infra Ode 20. lib. 3. sparsim odoratis humeris capillis. sic Virg. Georg. 3. Disce & odoratam stabulis accedere cedrum. Scriuus huiusmodi nomina, participia appellat sine origine verbi, quale est picturatus. Virg. Æn. 3. Fert picturatas auri subtemine vesteis: & virgatus. Idè Æn. 8. Virgatis lucent sagulis. & bacatus. Idem lib. 1. collogue monile Bacatum. & stellatus. Idem lib. 4. atque illi stellatus iaspide filua Ensis erat. Catull. de nupt. Pelei. Ante pedes autem candentis mollia lana Pelera virgati custodibant calathisici.

ASSYRIA QVE NAR. POT. VNCT.] vñcti oleo, seu vnguento nardino. sup. Ode 7. nitentis Malobathro Syrio capillos.

DVM LICET] vt supra Ode 3. Dum res, & atas, & sororum Fila trium patiuntur atra. & Ode 17. lib. 3. dum pates, aridum Compe lignum.

DISSIPAT EVIUS] Anacreon, Σκεδάσαι θέλω μερίμνας. vide sup. Ode 7. lib. 1. nunc vino pellite curas. Xenophon in symposio vitur verbo κοιμίζω, quod valet, sopire. apud quem sic loquitur Socrates: Αλλά πινειν μδρ, ω αἰδρες, γρημοι πάνυ δοκει. τῶ γρηοντι οἶνος ἀρδων τας ψυχας, τας μδρ λυπας, ωσπερ ο μανδραγορας τας αἰγρῶπας, κοιμίζει: τας δὲ φιλοσοφουσας, ωσπερ ἐλαγον φλόγα, ἐγρηρει. At bibere quidè, viri, mihi videtur oportere. Nam planè vinù animos irrigans, dolores quidè veluti mandragoras homines, sopit. hilaritates autè vt oleum flammam, excitat. fortasse autè, cessatum ducere curam epist. 2. lib. 1. idè valet, quod κοιμίζω. qua de re vide suo loco. sed admonendus est lector nondù multa lectione perpolitus, nomen Euius scriberidum sine aspirationis nota, & i, Latino. sic enim Eurip. Bacch. βαρυερόμων ὑπο τυμπανον Εὔιαι τον Εὔιον Αγαλλομδραι θεῶν: id est, grauifremis sub tympanis Euium cantu hilaro canentes deù.

CVRAS EDACEIS] Hesiod. γυροφόρος μελεδῶνας. vide annot. ad Od. 18. lib. 1. PRÆTEREVNTE LYMPHA?] aqua è riuo, aut fluuii potius petita? aqua profuente? sic Tibul. lib. 1. eleg. 1. sed canis estinus ortus vitare sub umbra Arboris, ad riuos praetereuntis aqua. Horat. Od. 7. lib. 4. Mutat terra vices, & decrescencia ripas Flumina praetereunt.

DEVIUM] quod non prostat in via publica: cuius domus à via publica remota est, & ita

quod minus est vulgare, minúsque omnium libidini expositum. vitur hoc nomine & Ode 25. lib. 3. vt mihi denio Ripas, & vacuum nemus Mirari libet?

DIC AGE CVM LYRA, &c.] licet quidem huic locum sic explicare: dic age, ò puer, Lydæ, muret cum lyra venire, coma religata in nodum, more Lacænæ contum, id est, negligenter & simpliciter compositum, non ceterarù mulierum in morem concinnatum, vel religata coma more Lacænæ: parum refert. quod si probabimus, verbum maturare hoc loco idem valebit, quod properare, & subaudiendum erit, venire, aut aliquid simile. quibus verbis significabit Horatius se nolle, Lyden nimiam curam in comendo capillo, ceteroque corporis cultu ponere: sed Lacænarum mulierum more composito capillo, quamprimùm venire. dixit autem religata in nodum, vt Virgil. Æneid. 11. in nodù collegerat. tum croceam chlamydemque, sinisq; crepanteis Carbaseso fuluo in nodum collegerat atro. qui tamen libro 4. pæne contrario modo, dixit, crines nodatur in aurum. Verùm cum videam in plerisque codicibus & calamo scriptis, & excusis in comitum vno vocabulo scriptum esse: videtur hoc modo potius hic locus explicandus: dic maturet in comitum nodum, id est, dic maturet nodum in comitum faciat, coma religata more puellarum Lacæmoniarum: dic propter comam nodo in comto colligat. Aduuat hanc explicationem quòd puella Lacænæ non solebant comam in nodù colligere, sed passam, & diffusam ventis iactandam permittere. Virgil. Æneid. 1. Virginis os, habitumque gerens, & virginis arma spartana, vel, &c. Namque humeris demore habilem suspenderat arcum Fenatice, dederatq; comas diffundere ventis. Quòd si cui hæc explicatio placeat, verbum maturet, intelligendum erit habere significationem agentem: quod non est Horatio nouum, neque inusitatum. sic enim infra lib. 3. Ode 7. dixit: nimis Casto Bellerophonis Maturare necem. & supra, properare coronas, Ode 7. & epist. ad Loll. 1. lib. 1. panas festinat. huic loco simili est ille lib. 3. Ode 14. Dic & arguta properet Neera Myrrheum nodo colibere crinem: nisi quòd in eo loco verbum, properet, cum infinitiuo coniungitur. Omnino prior & explicatio, & lectio ferri potest, vt intelligamus, Neeram passò, & soluto capillo nunc quidem esse domi, vt fortasse solebant esse puellæ, & ita est puella illa apud Terent. in Andria: sed iuberi venire religata & collecta coma in nodum, more Lacænarum puellarum comtum. sed huic explicationi obstat, quòd puellæ Spartanae solutis, & passis crinibus esse solebant. sequamur igitur codices veteres, & explicationem posteriorem.

F

G

H

A A D M Æ C E N A T E M.

Ode 12.

Res graueis & tragicas lyricis versibus non conuenire: soluta autem oratione, res gestas Augusti, Mæcenatem ipsum perscripturum: se nihil posse, præter Lycymnia formam canere.

NO L I S longa feræ bella Numantia, Nec dirum Annibalem, nec Siculum mare

B Pæno purpureum sanguine, mollibus Aptari citharæ modis:

Nec sæuos Laphias, & nimium mero Hyleum, domitiosque Herculea manu Telluris iuuenes, vnde periculum

Fulgens contremuit domus Saturni veteris: tuque pedestribus Dices historis prælia Cæsaris Mæcenas melius, ductaque per vias Regum colla minacium.

Me dulcis domine Musa Lycymniæ Cantus, me voluit dicere lucidum Fulgentis oculos, & bene mutuis

C Fidum pectus amoribus: Quam nec ferre pedem dedecuit choris: Nec certare ioco, nec dare brachia Ludentem nitidis virginibus, sacro Dianæ celebris die.

Num tu, quæ tenuit diues Achæmenes, Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes, Permutare velis crime Lycymniæ, Plenas aut Arabum domos:

D Cum fragrantia detorquet ad oscula Cervicem: aut facili sæuitia negat? Quæ poscente magis gaudeat eripi: Interdum rapere occupet.

NO L I S L O N G A] Tale ferè argumentum est Ode sextæ lib. 1. scribèris Vario fortis, & hostiū Victor Maonij, &c. significat, res grauiores & bellicas versibus lyricis non conuenire.

N V M A N T I Æ] quam deleuit Scipio Africanus anno post Karthaginem euersam decimo quarto, de quibus sic M. Tull. Offic. 1. Maiores nostri Karthaginem, Numantiãque funditus sustulerunt, &c.

NE C D I R V M A N N I B.] nonnulli codices habent *durum*, quos non sum secutus. nam & infra Ode 6. lib. 3. *Annibalemque dirum* dixit.

NE C S I C V L V M M A R E] primus Cn. Duilius cos. Pænorum classem deuicit, primusq; omnium Rom. victoriæ naualis triumphum egit. scribit Liuius lib. 1. 7 & M. Tull. in Catone maiore, his verbis: *C. Duilius M. F. qui primus Pænos classe demerit, redeuntem à cena sepe videbam puer. delectabatur crebro (aliàs cereo) funali, & tibicine: quæ sibi nullo exemplo priuatus sumferat: tantum licentiæ dabat gloria.* Polybius hist. lib. 1. scribit, bellum inter Romanos & Karth. de Sicilia gestum, anno x v i i i. denique esse finitum, omniumq; bellorum, de quibus audierit, & longissimum fuisse, & maximum.

NI M I V M M E R O] intemperanter & immoderatè se vino inuitantem. sic sup. *rixas immodicis mero* appellauit, ex immodico vini potu natus, Od. 13. libri primi.

H Y L Æ V M] vnum è Centauris. **T** E L L V R I S I V V E N E S] γηγενης, terræ filios, Gigantes, quos ope & subsidio Herculis & Bacchi superatos esse annotabimus ad Oden 19. huius libri. sciendum est autem, cum significare volunt scriptores, aliquem obscuro loco esse natum, Terræ filium appellare solere. M. Tull. epist. ad Trebat. *Cn. Octavius tuus familiaris summo genere natus, terræ filius, is me, quia scit tuum familiarem esse, crebro ad cenam inuitat: adhuc non potuit perducere.*

V N D E] à quibus. sic sæpe aliàs. **P** E D E S T R I B V S] soluta & protracta oratione scriptis. sic Græci πεζόν λόγον nominant. Plato in sophista: *πεζόν τε ὁδὲ ἐλαττοτε λέγων, καὶ μετὰ μετῶν.* id est, & pedestri sermone assidue dicens, & versibus.

D V C T A Q V E P E R V I A S] ducta in triumphum. **M** I N A C I V M] liber Donati & Vrsini habent *minacium*: at Fabr. duo Vaticani, & Torn. Nicot. Russ. *minaciu*. quos secutus sum.

D V L C E I S M O D.] dulcis cantus, vt Ode 9. lib. 3. *dulcis doctus modus.* & ita scriptum est in lib. Don. & Vrsini, & Vatic. duob.

D O M I N Æ] amicæ tuæ. solebāt enim amantes, amicas suas, dominas appellare. Tibull. eleg. 5. lib. 1. *sepe aliam tenui, sed iam cum gaudia adire, Admonuit domina, deseruit Venus.* Idem nomen & vxoribus tribuebant. Ouid. lib. 3. de tristibus; *Nuntiet huc aliquis dominam venisse, resurgam.* Virg. lib. 6. Æneid. *Hi dominam Ditis thalamo deducere adorti.*

L Y C Y M N I Æ] Lacinnia habet liber Donati, vt & vulgati. at Fabr. & Tornel. *Lycimnia*: alij *Lycymnia*: quos sequor.

L V C I D V M F V L G E N T E I S O C V L O S] lucidum fulgentis, ex illo genere est, quod supra annotauimus ad Oden 22. lib. 1. ibi, *Dulce ridere.*

Q V A M N E C F E R R E P E D. D E D E C.] non dedecuit inferre pedem in choros: non dedecuit

A decuit saltare. non dedecuit autem, quia nec extra numerum mouetur, & puella est eximia forma. dedeceret, si anus esset, qualem Chlorida describit Ode 15. lib. 3. quæ hortatur, vt ad moriendum vicina, ludere inter virgines, *Et stellis nebulam spergere candidis* definat.

S A C R O D I A N Æ] die festo Dianæ, qui colitur à virginibus.

N V M T V, Q V Æ T E N V I T] num tu velis, quicquid vnquam possedit Achæmenes Persarum rex, aut Mygdonias opes, aut Arabum domos, omnium rerū copia instructas ac refertas, crine Lycymniæ redimere? Num tu Persarū gazas, aut Phrygiæ opes, aut Arabū thesauros mereri velis, vt Lycymniæ complexibus & osculis carcas? de verbo *mutandi*, vide quæ annotauimus ad Oden 16. lib. 1.

A C H Æ M E N E S] Plato in Alcibiade a. scribit Persarum reges ab Achæmene originem ducere. οἱ Περσῶν βασιλεῖς Ἀχαιιδῶν ἐκγονοί.

D V M F R A G R A N T I A] fragrantia quidè scriptum est in quattuor codicibus manu scriptis: sed *fragrantia* excudendum curauit, partim ratione adductus: partim quòd in vno cod. ascriptum reperit, aliàs *fragrantia*: in vno ad oram libri annotatum, id est, *bene olentia*. Catull. *cubile sertis, & vno fragrans olino.* *Fragrantia* tamen non damno, quòd valet, ardentia.

A V T F A C I L I S Æ V. N E G.] sæuitia simulata: quod simile est, ac si diceret, facili difficultate, vt declarant ea verba, quæ deinceps sequuntur: *quæ poscente magis gaudeat eripi*, id est, quæ oscula puellæ crepta maiore voluptate eam afficiant, quam cum ipsum, qui poscit atque eripit, videlicet amantem. Ostendit autem artem, astumque puellarum, quæ sæpenumero dissimulant id se cupere, quod vehementer exoptant: quod quidem faciunt vel vt desiderium amantium magis exacuunt, atque incendunt: vel pudore deterrita. Quemadmodum autem Horat. hîc dixit *eripere osculum*, sic Catull. *surripere suauium*. Sic ille ad Iuuenium: *surripui tibi, dum ludis, mellite Iuueni, s nauulum dulci dulcius ambrosia.*

I N T E R D V M R A P. O C C.] interdum antequertat, & prior osculetur.

D I N A R B O R E M, C V I V S casu in agro Sabino pæne oppressus est. Ode 13. Numquam homini satis exploratum esse, quid vitare debeat. Sapphonis & Alcæi laudes.

I L L E & nefasto te posuit die, Quicumque primum, & sacrilega manu

Produxit arbor, in nepotum Perniciem, opprobriumque pagi. Illum & parentis crediderim sui Fregisse cervicem, & penetralia Sparfisse nocturno cruore

Hospitis: ille venena Colchica, & quicquid vsquam concipitur nefas, Tractauit, agro qui statuit meo Te, triste lignum, te caducum

In domini caput immerentis. Quid quisque vitet, numquam homini satis Cantum est in horas. nauita Bosporum Pænus perhorrescit, neque vltra

Cæca timet aliunde fata. Miles sagittas, & celerem fugam Parthi: catenas Parthus, & Italum Robur, sed improvisa lethi

Vis rapuit, rapietque gentis. Quam pæne furuæ regna Proserpina, Et iudicantem vidimus: Æacum, Sedesque descriptas piorum, & Eolus fidibus querentem

Sapphò puellis de popularibus? Et te sonantem plenius aureo, Alcæe, pleetro dura nauis, Dura fugæ mala, dura belli?

Vtrumque sacro digna silentio Mirantur umbrae dicere: sed magis Pugnas, & exactos tyrannos

Densum humeris bibit aure vulgus. Quid mirum, vbi illis carminibus stupens

Demittit atras bellua centiceps Aureis? & intorti capillis Eumenidum recreantur angues?

Quin & Prometheus, & Pelopis parens Dulci, laborem decipitur, sono: Nec curat Orion leones, Aut timidus agitare lyncas.

NE F A S T O D I E] Σαρπηδάη ἡμέρα, dies nefastus, infelix, infaustus, ad omneis res gerendas ineptus habebatur. quin nec eo die lege agere licebat. quod declarat vulgatissimus ille Ouidij versus, *ille nefastus erit, per quem tria verba silentur*. tria verba sunt do, dico, addico. quæ sunt præto-

A ris. eius enim est actionem & iudicium dare : ius dicere: rem, de qua controversia est, addicere, aut possessionem alteri ex litigatoribus dare. Plutarchus in Camillo scribit, ab Heraclito recte reprehensum esse Hesiodum, quod alios dies faustos, alios infastos, & infelicis statuerit, tanquam ignorans vnam diertum omnium esse naturam: his verbis, ὁρθῶς Ηράκλειτος ἐπέωλησεν Ησιόδῳ, τὰς μὲν ἀγαθὰς ποιεῖ μὲν, τὰς δὲ φαύλας ἡμέρας, ὡς ἀγνοῦντι φύσιν ἡμέρας μίαν ἔσσαν. hanc arborem autē, quam dicit die nefasto esse satam, iterum commemorat Ode 17. *Me trunum illapsus cerebro sustulerat.* &c.

SACRILEGA MANV] impia. **PRODVXIT IN NEP.** &c.] producere est, vel in longum tempus, vel foras, & in locum publicum ac propatulum ducere. sic dicimus producere cōuiuium in multam noctem, & producere testes. sic hoc loco in nepot. pernic. &c. productam arborem intellige arborem satione & cultura è terrā profatam & propagatā in posterorum perniciem, & totius vici infamiam.

FREGISSE CERV.] frangerē ceruices apud M. Tullium vsitatum: vt orat. in Vatin. *Fregisse ceruices in carcere illi ipsi Vettio, ne quod iudicium corrupti iudicij exstaret.* Horat. autem infra Od. 3. *Epod. impia manu senile guttur fegerit.*

ET PENETRATA SPARS.] id est, & in intima aditū parte noctu hospitē interfecisset.

VENENA COLCHICA] venena presentissima, venena venenis Medæe, quæ venenica fuit nobilissima, potentiora. Ode 17. *Epod. Cales venenis officina Colchicis.* Admonendi autem sunt adolescētēs, tertiam syllabam nominis *Colchica*, pertinere ad principium versus consequentis. est enim hic versus hypermeter. Sed tamen nō dissimulabo, me in aliquot libris manuscriptis, vno Ruffardino, & duobus Nicotianis, & nonnullis aliis reperisse scriptum, *ille venena Cholca.* quæ scriptura non est fortasse rejicienda: immo verò, vt Horatio vsitata, recepta anteposenda. talia enim sunt illa Od. 22. lib. 1. *M. iuris iaculis:* & Ode 12. lib. 4. *sulpicis horreis:* & epist. 12. lib. 1. *sterninum acumen.* & similia.

CADVCVM] telignum, quod incidisti in meum caput.

IMMERENTIS] quī nihil commerueram, quam obrem in caput meū irrueres. Od. 6. *Epod. immerentem hospites.* & 7. *immerentis Remi sacer ne potibus error.*

QVID QVISQVE VITET, &c.] In duob. cod. calamo exaratis, Annoct. & Faern. scriptum est, *quod quisque vitet,* &c. de qua scriptura lector eruditus iudicabit. Degreditur ad sententiā generalem & vniuersam, neminem sibi in posterū ita cauere posse, vt non improuiso genere mortis extingatur: quā & Pindarus posuit Olymp. 6. *Ἐπι βροτῶν κείριται πείρας ἔπι θανάτου, ἔδ' ἀσχιμον ἀμείων ὅποτε ποῖο' ἀλίστα τείρει σὺν ἀγαθῷ τελευτήσῃ μὲν.* id est, nul-

lus mortalium certus constitutus est mortis terminus: & incertum est quando quietum, & presentem diem, solis filium, stabili cum bono finituri simus.

BOSPORVM] Thracium, Ponti fretum, in quo est Byzantium. Bosporum autem, non Bosporum imprimendum curauit, quod Græci *βόσπορον* dicūt, à nominibus *βῶς* & *πόρος*, non *βόσπορον*. Præterea in libro Faerni, Bosporum scriptū reperi, & vno Vatic. De Bosporo sic interpretes Apollon. lib. 2. *ἀρροῦνται βόσπορος ὀνομαζέται διὰ τὸ δοκεῖ τῆν ἰῶ βῶν ἔσσαν διαπορεύεσθαι τὸ ἔπι Βυζαντίου ἔπι Καλχυδῶνος διασημαί, &c. ἢ διὰ τὸ πάντας τὸς φεῖς πορθμῶς, βόσπορος καλεῖσθαι.* reliqua vide suo loco. id est, Bosporus nominatū propterea quia loco cum vacca esset, videatur spatium illud, quod est inter Byzantium & Calchedonem, transiisse, &c. aut propterea quod omnia angusta freta, Bospori appellantur.

NEQVE ULTRA CACA TIMET] neque ab alio periculo sibi metuit, quā à Bosporo. Caca autem sunt, quorum causæ ignorantur. Præterea animaduerte hīc poni tribrachyn pro dactylo: *met ali,* vt scire aliās.

ET CELEREM FUGAM PARTHI] quia fugiens pugnat, vt sup. Od. 19. lib. 1. & *verbis animosum equis Parthum dicere.*

SED IMPROVISA LETI VIS] epist. 6. lib. 1. *Improvisa simul spes exterrēt utrumq.*

QUAM PENE FVRVÆ] quantulumcūq; ab inferis, id est, à morte: *Furuum* (inquit Festus) *nigrum, vel atrum. hinc dicta sunt furvus, fumus, furia, fuligo,* &c.

PROSERPINE] quæ Orxi vxor est, vitæ, & mortis arbitra. vide suprà ad Od. 28. lib. 1. *nulum sana caput Proserpina fugit.*

ET IUDICANTEM VIDIMVS ÆACVM] Plato in Gorgia de Æaco, & Rhadamantho, *εἰς ἄπερος δὲ ῥάβδον ἔχων, διγχεῖ.* id est, vterque virgam tenens ius dicit, vide Od. 7. lib. 4. *de te splendida Minos fecerit arbitria.*

SEDESQVE DISCRIPITAS PIOR.] campum Elysiūm: de quo sic Homer. *ἔδδου, δ. Ἄλλ' ὁ' ἐς ἡλύσιον πεδῶν, καὶ πείρατα γαίης Ἀθάνατοι πέμψυσαν, ὅτι ἔσαν ὅς Παρθύμανθος.* & Virg. 5. *Æneid. non me impia namque Tartara habent, tristisq; umbra, sed amœna piorum Concilia.* *discripitas* autem excudendum curauit libros septem veteres secutus: in quibus omnibus ita legitur: nisi quod in vno, & altero legitur *descripitus:* *discripitas* autem, id est, *διατεταῖ, ἰδύσας,* dispositas, digestas, distributas. sic epist. ad Pison. *Discripitas seruare vices, operumque colores, cur ego sic nequeo,* &c. Putant tamē quidā ferri posse *discrētus.* Est enim vox Latina & bonis scriptoribus vsitata. Lucret. lib. 5. *Et diuisa colebatur, discretaque tellus.* quamquam ibi legendum potius est, *discrētique tellus,* vt habent libri nonnulli veteres.

QUERENTEM SAPPHON] querentē de puellis

puellis Lesbis, vel quod illa se ad turpem amorem impulsissent, vel quod sibi in amore non respondenterent.

SONANTEM] Iyra canentem. *sonantem* enim agendi significationem habet, & coniungitur cū vocibus, quæ sequuntur, *aura fuga mala.*

FVCA] exsiliū, *τῆς φυγῆς.* nam Græci exsiliū *φυγῆ* appellant, & exulare *φύγεω* dicunt. vel fugam intellige eorum, qui clade accepta è proelio fugiunt.

VT RVMOQVE] Alcaicum & Sapphonem. **SACRO SILENTIO]** cur sacro: an quod in rebus diuinis, quæ publicè fiebant, imperabatur, vt linguis fauerent: id est, vel bona verba loquerentur, vel silentent: quod scribit M. Tull. de diuinat. lib. 1. & item scribit Græci. hinc illa, *frate linguis.* Od. 1. lib. 3. & *malè nominatū Parcite verbis.* Od. 14. lib. 4. an propter Bacchi, & Cereris mysteria, quæ religiofissimo silentio constabant: an quod Pythagorei silentium, diuinū quiddam esse existimabant, atque ob eam causam eius vsū in sacris esse maximum: Oda 2. lib. 3. fidele appellat, *ἔστ' ὡς fideli iura silentio Merces,* &c.

Itaque Scriuius ad versum illum Virg. lib. 5. *Æn.* annotat, in sacris taciturnitatem, in ludis plausum, clamorem, strepitumque ac tumultuationē requiri.

MIRANTVR VMBR. DICERE] tale est illud Virg. Georg. 4. de Orph. *Et cantu commota Erebi de sedibus imis Vmbre ibant tenues, simulacraque luce carētum.* idem ibid. *quin ipsa stupere domus, atque intima lethi Tartara, ceruleisque implexæ crinibus angues Eumenides, tenuitque inhians tria Cerberus ora, Atque Ixionei vento rota cōstitit orbis.*

SED MAGIS, &c.] id est, sed attentius audit vulgus pugnas, & tyrānorum exactiones, quæ canuntur ab Alcæo, quā res amatorias, quas Sappho suis versibus persequitur. canebat tamē & Alcæus res amatorias, vt didicimus ex Oda 32 lib. 1. quamuis esset vir militaris, vt sup. diximus. **DENSVM HVMERIS]** frequens, confectum, spissum, *ἐπαυρῆτερον.*

BIBIT AVRE.] audit cupidissime. sic Propert. lib. 3. *Incepit suspensis auribus ista bibam.*

QVAM MIRVM, &c.] Quid mirum, vmbra mortuorum, Alcæi & Sapphonis cantu teneri, ac delectari, cum carminibus illis delectatus, ac, pene dicam, stupefactus Cerberus aureis demittat?

DEMITTIT ATRAS B. C.] aliter dixit Saty. 9. lib. 1. *Demitto atriculas, vt iniqua mentis asellus.* *atras*, vel quia quæ sunt apud inferos omnia, nigra sunt, vt infra annotatū est ad illum locum Od. prox. *Videndus ater,* &c. vel intellige turpēs, vt epist. ad Pison. *atrum Desinat in piscem.*

BELLVA CENTICEPS.] Cerberū significat, fortasse propter centum angues, qui eius caput communiunt, vt ait Od. 11. lib. 3. *quamuis furiale centum Munit angues caput eius.* Hesiodus autē in Theog. Cerberū *πεντηκόντα ἔχρηγον,*

id est, quinquaginta capitum, eodēmq; loco *Echidnæ filium* facit. sed præstat Hesiodi verba ascribere. sic enim ille de Echidnā, *Δεύτερον αἰῆς ἐπέειν ἀμήχανον, ἔπι φάτει δὲ Κέρβερον ἀμύτην Αἰδέω κινὰ χαλκιοφρονῶν, Πεντηκόντα κεφάλων, ἀνυδῆα τε, κρατερὸν τε.* id est, Secundo loco autem peperit ingentem, & inuitabilem, & nefandum Cerberum, crudelem Orci canem, voce ferrea, quinquaginta capitibus præditum, impudentem & validum. Pausanias autē in Laconicis scribit Hecateum Milesum probabilem quendam de Cerbero sermone excogitasse: quī huiusmodi est: horribilem in Tanaro serpētē fuisse, eumque Orci canem idē esse nominatū, quia quemcumque ille momordisset, eum necesse esset interire: tanta erat veneni pernicietas ac diritas: atque hunc serpentem ad Euryfœum ab Hercule esse deductum. Iam primus Homērius eum Ditis, seu Orci canē appellauit, neque aliud ei nomen imposuit, neque vlla eum specie conformauit: Posteriores autem Cerberum appellarunt, eique canis similitudinem, ac figuram affixerunt, triaque capita, nonnulli etiā quinquaginta attribuerunt, vt Hesiodus.

EVMENIDVM] furiarum. appellatæ autē sunt Eumenides ab Atheniensib. *εὐφροσύμων ἕνεκα,* vel vt præbeant se *εὐμενῆς,* id est, placidas, placatas, propitias: Deæ sunt cædis, & impietatis vltices, eadē dicuntur à Græcis *στυγῆ, δεινῆ, δεινὰ πῆς ἔμφοβοι, τριώνυμη, χαλκιοπόδες, Διονυ.* id est, graues seu venerandæ, horribiles, horribili aspectu, terrificæ, vltices, areis pedibus, abstemia.

RECREANTVR ANGVES] vel furiarum crines, angues erant: vel furiarum crinibus angues erant implexi, atque implicati. Virgilius Georg. 4. *ceruleisque implexæ crinibus angues.* Idē lib. 7. *Æneid. Huic dea ceruleis vni de crinibus anguem Conscit, in sinum præcordia ad intima subdit.* Catull. de nuptiis Pelci & Thet. *Eumenides, quibus anguineo redimita capillo Frons expirantis præportat pectoris iras.*

QVIN ET PROMETHVS] De Promethico diximus ad Odam 3. & 16. lib. 1.

ET PELOPIS PARENIS] Tantalus. de quo dicemus ad Od. 19. huius lib. & Saty. 1. lib. 1. sed de eius supplicio, rejicio lectorem ad Æschylum: cuius extat tragedia, Prometeus nomine.

LABOREM DECIPITVR] Si legantur *laborum,* vt habent omnes libri vulgati, & aliquot manu scripti, existimo ad Horatio dictū esse *decipitur laborum* exemplo Græcorum, qui ita loquuntur, *ἐπιλαθάνεται πόνον,* id est, decipitur, vel fallitur, vel obliuiscitur laborum. de verbo autem *λαθάνεται,* quod valet latere, seu fallere, diximus ad Od. 10. lib. 1. notissimum enim est iis, qui hunc poetam terunt, *fallere* apud eum, idem valere, quod *latere,* obscurum, & incognitū esse. qualia sunt illa, *Da mihi fallere, da iustum sanctūmq; videri.* & *fallentis semita vita.* & *illud, fœcerum* &

A *scelstus Falle* *sores*. quo sensu & verbum *decipio* vsurpauit sat. 3. lib. 1. *amatorem quod amica Turpia decipiunt eorum vitia*. id est, quod amica vitia ab amatore ignorantur, vel non animaduertuntur. nō dissimile est illud Plautinum in Epid. *nec satis exaudiebā, nec sermonis fallebar tamen*. & ita Virgil. *Æn. 4.* dixit *infandum si fallere possit amorem*. quod etiā Graeci dicunt *βυκολείν έρωτα*. i. solatia quaedam, & oblectamenta adhibere, quibus animi aegritudinem ex amore natam leuare possumus, aut quibus animū ab amoris cogitatione auocemus. sic Horat. Saty. 7. lib. 2. *fallere curam* dixit. *Iam vino quarens, iam somno fallere curam*. hoc igitur rotum, *decipitur laborum*, cōiunctē legendum,

B vt rectē annotauit Porphyrius: valēque, obliuiscitur laborum suorum dulci sono, id est, carminibus Alcæi delectatus, suorum laborum sensu leuatur. Sed & Porphyrio videtur legisse *laborem*, & ita habent nonnulli veteres codices. Atque hanc puto rectam esse scripturam. Genus autem loquendi à Graecis sumtum est. Sic enim dicunt illi, *Κλέπτει τον πόνον*, seu *την λύπην*: id est, non sentit laborē, non sentit dolorem. Iam cum hoc loco congruit ille, qui est Od. xi. lib. 3. *Quin & Ixion, Tityόςque vultu Rixit inuito, &c.*

N E C C Y R A T O R I O N, &c.] de Oriōne diximus sup. ad Od. 28. lib. 1. sed quod hīc dicit Horatius, non curare eum apud inferos leones agitare, &c. id est, studium venationis intermittere, dum Alcæum, & Sapphonem canentem audit, sumtum est ex Homero *ὄδυσ. λ.* vbi Vlyses narrat Alcinoō se illum vidisse apud inferos in prato A[sphodolo], quas feras in desertis montibus interfecit, eas vnū in locum cogentem. sic Homer. *Τὸν δὲ μετ' ἄρωνα πελάριον εἰσενόησα*. Θήρας οὐκ εἰλεῦσαι κατ' ἀσφάδελον λειμώνα. Τὴς αὐτὸς χεῖρα πεφηνεῖ ἐν οἰοπόλοισιν ἔρεσσιν, Χερσὶν ἔχων ῥόπαλον παλχάλλιον αἰὲν ἀαγῆς. Videtur autem Horatius toto hoc loco Pindarum æmulatum esse Pind. *ἐλ. δ. α.* apud quē, aquila illa, quæ sceptrō Iouis insidet, Apollinis cantu delectata, primū sensum vtramque alam remittit, ac relaxat: deinde palpebris tenebroso vapore perfusus (sic enim loquitur Pindarus) obdormiscit. Itēq; Martis animus alioqui ferrox armis relictis, ferroque posito, eodem cantu permulcerit. verba Pindati non ascribam, ne sim longior.

T I M I D O S] *timidas* habet Faëni codex, sic Virg. pharmacu. quorum *stupescit carmine Lynceis*. alij fere omnes, *timidos*, quos secutus sum.

A G I T A R E] *diocleiv*, persequi.

L Y N C A S] Virg. Georg. 3. *Quid Lynces Bacchi variae?* Horat. Od. 6. lib. 4. *Delie tutela dea, fugacis Lynceis, & ceruus cōhibentis arcu, &c.*

A D P O S T V M V M.

Ode 14.

Mortem vitari non posse.

E H E V, fugaces, Postume, Postume, E
Labuntur anni: nec pietas moram
Rugis, & instanti senectæ
Afferet, indomitæq; morti.

Non, si trecentis, quotquot eunt dies,
Amice places illacrymabilem
Plutona tauris: qui ter amplum
Geryonem, Tityónque tristi
Compescit vnda, scilicet omnibus,
Quicumque terra munere vescimur,

Enauiganda, siue reges,
Sive mopes erimus coloni.

Frustra cruento Marte carebimus,
Fractisque rauis fluctibus Adria.

Frustra per auctummos nocentem
Corporibus metuemus Austrum.

Vifendus ater flumine languido
Cocytus errans, & Danaï genus
Infame, damnatūque longi
Sisyphus Æolides laboris.

Linquenda tellus, & domus, & placens
Vxor: neque harum, quascolis, arborum
Te, præter inuisas cupressos,
Vlla breuem dominum sequetur.

Absumet heres Cecuba dignior,
Seruata centum clauibus: & mero
Tinguet pavimentum superbum
Pontificum potiore cenis.

G
H
E H E V, FUGACES, &c.] videntur hæc ex Anacreonte expressa, si modō sunt Anacreōtis. πολλοὶ μὲν γὰρ κρόταφοι, χέρα δὲ λευκὴ: Χαρίεσσα δ' ὄσα ἐστὶν ἡβὴ Πάρα, &c. id est, Cana iam nobis sunt tempora, caput albecit: venusta pubertas defluxit, &c.

P O S T V M E, P O S T V M E] *ανάδιπλωσις*, seu reduplicatio ad maiorem acrimoniam comparata: sic Od. 17. eiusd. lib. *ibimus, ibimus, &c.* sic Sappho, Παρθενία, Παρθενία, ποῖ με λιποῖσαι Οἴχη. id est, Parthenia, Parthenia, quōd me relicta, abis?

N E C P I E T A S M O R A M, &c.] id est, ob pietatem neque tardius senescēs, neque tardius morieris. sic Od. 7. lib. 4. dicit, Torquatum, cū semel diem suum obierit, neque propter genus, neque propter facundiam, neque propter pietatem reuicturum. *Cum semel occideris, & de te splendida Mimos Fecerit arbitria, Non, Torquate, genus, non te facundia, non te Restituet pietas.*

I N D O -

A I N D O M I T A] *ἀμειλίχως*, seu potius *ἀνημέρω*, seu ἀπθαοσεύτω, seu ἀνήγητῳ.

N O N, S I T R E C E N. Q V O T Q U E V N T D I E S.] id est, non si quotidie trecentos tauros Plutoni immoles. sic Theognis Oud' *ἀν ἄποινα*. διδ' ἔς θάνατον φύρη, ἔδδ' βαρέας Νέσσε, ἔδδ' κακὸν χήρας ἐπερ χόδιον. id est, ne pretio quidem ad se redimendum dato, mortem quisquā effugiat, neque graueis morbos, neque malā senectutem aduenientem. & Sophocles Electra: *Ἀλλ' ἔτοι πόνγ' ἔξ Αἰδα Παῖσιν ἰσ λῖμνας πατέρα ἀψήσεις, ἔπε χροῖε, ἔπε λιταῖον.* id est, sed ex Orco & paluda omnium communī patrem neque lacrymis, neque precibus excitabis. Et Æschyl. Μῶνος θεῶν γὰρ θαλάσσης ἔδδ' ἄρον ἔρε. Sola Deorum mōs muneribus non delectatur.

B quem versus vsurpat Aristoph. βαπτέχ. sic epist. 2. lib. 2. *si meris Orcus Grandia cum parvis non exorabilis auro? trecentis autem habent duo cod. Vatic. & Don. quos secutus sum.*

I L L A C R Y M A B I L E M] id est, qui lacrymis neq; mouetur, neque flectitur. Virg. Georg. 4. de diis inferis, *nesciæque humanis precibus mansuecere corda*. Od. 9. autem lib. 4. *illacrymabiles* significat, qui lacrymis ab inferis reuocari, vel redimi non possunt. Germanus valens, quem semper honoris causā nominatū velim, putabat hoc loco *illacrymabilem* ἐρηγητικῶς positum pro eo, qui non lacrymatur, aut qui lacrymari non solet, vt Graeci interdum *ἀκλαυστον* vsurpant pro eo, qui non plorat. Homerus *δδ. δ. Ατρείδην, μη ταυτα δειρέαι: ἔδδ' ἐπὶ σε χεῖρ Ἰδύρωι, ἔδδ' δαήνηαι ἔμον νόον, ἔδδ' σε φημί Δὴν ἀκλαυστον ἔσθαι, ἔπει κ' εὔπαντα πύθηται*, id est, Attride, ne me ista percunctare, non est opus ea te scire, neque meam mentem cognouisse: & verō te negotiū sine fleru futurum, vbi præbē omnia audieris, & item *ἀδάκρυτος* ab eodem vsurpatur pro eo, qui non lacrymatur. *ἰλ. α. Αἴγ' ὄφελος παρὰ νηυσὶν ἀδάκρυτος χεῖ ἀπήμεον* Ησαῖα *επέει νυ τοὶ ἄστα μινυθᾶπερ ἔπι μάλα δὴν*, quorum duorum versuum explicationem reperies annot. ad Odam 16. eiusd. lib. *Abstulit clarum, &c.* idem *ὄδυσ. α.* *Μῦσαι δ' ἐπέα πάσαι ἀμειλίχως ὄπι καλῆ Ὀρήνηον. ἔθηα κεν ἔπι, ἀδάκρυτον γ' εὔησαις Αργείων.* Τῶιον γὰρ ὑπάρσσε μῦσαι λίγεια. id est, Musæ autem nouem omnes altercis canentes voce suauī lugebant, seu lamēbantur. vbi neminem lacrymarum expertem animaduertisses Argiuorum. talem luctum excitauit musā vocem clarā edēs. Sic & lib. epigr. Græc. Pluto dicitur *ἀμείδης*, id est, qui minime rideat. Tale est & illud Euripidis πολυδάκρυτος, quod significat multum lacrymantem. Sic ille in Alceste. *σῆνε δὲ χεῖ πᾶς ἀμφὶ τ' εὔρωι εὔρωι ἄταν λάκαρα πολυδάκρυτος ἐδδ' ὀμοῖς κόρα*, id est, Gemit autem & aliqua circum Eurotam liquidē fluētē Lacæna lacrymosa domi puella.

C
D
T E R A M P L Y M G E R Y O N E M] teram plūm vel tricipitem, vt vult Hesiodus: vel trium

corpōtum, vt alij. Itaque Virgilius tergeminum appellat Æneid. 8. & Lucret. lib. 5. Eum interfecit Hercules boues suas suffurantem. Hesiod. in Theog. *Χρυσαῖος δ' ἔτεκε τριχάριλον Γηρυονῆα. Τὸν μὲν ἄρ' ἐξενάρηξε βίη ἰσ Ηρακλεῖη*. Βεσι παρ' ἐλιπόδεοσι *ἀερίρωτα* εἰν ἐρθεῖν, &c. id est Chrysaor autem genuit tricipitem Geryonem: hunc autem interfecit per vim virtus Hercules iuxta boues pedibus incuruis in Erythea circumflua. De Geryone Pausanias in Articiis ita scribit: *Ἐνταῦθα ἀερίρω γένετος λόφος διέ χειμῶνα, ὅσα ἐφᾶν τὸ χῆμα ἀερίχροντα, ἕως πρῆνεν ἔθην, ἀθρόωτα. ἐπεὶ δὲ μέγθος, ὅσα ἐστὶ ὅπως αἰ ἐδδ' ἔθην. Αὐτίκα δὲ λόφος ἦλθεν εἰς τὰς πολλὰς, Γηρυονῆα τῷ χρυσαίωρος εἶναι μὲν τὸν νεκρὸν, εἶναι δὲ χ' ἑθρόνον, &c.* id est, hīc effracto colle vi tempestatis ossa extiterunt, figuram & habitum præbentia, quoad credere licet, hominis. nam propter magnitudinē, non poterant ossa hominis videri. Statim rumor vulgō dissipatus est, Geryonis Chrysaoris filij & caclauer esse, & sedem. Idem Eliacor. primo, *χεῖ Ηρακλεῖος ἔθην ὁ ἀερί χηρυονῆα γῶν. τρεῖς δ' ἄνδρες γηρυονῆος εἰσιν ἀλλήλοισ ἀερίχροντο*: id est, & Herculis est cū Geryone certamen. Tres autem viri sunt Geryo, inter se coniuncti, & continentes.

T I T Y V M Q V E] Inpiter Elora potitus Iunonis suspicionem, doloremque illum muliebrē veritus, eam in terra defodit. Terra ingenti statura filium edidit, qui Tityus nominatus est. Hunc Latonæ amore captum, eique vim afferre conatum Apollo sagittis confōdit, vt tradunt multi. Pindarus autem Pind. *ἐλ. δ. ε.* cum Dianæ sagittis confixū esse scribit his verbis, *χεῖ μαν Τιτυὸν βέλος Αρτέμιδος θύρευσε κραυπητὸν ἐξ ἀνιχέτης φαρτίρης ὀρνύμιον, ὅρα τις τῶν ἐν δυνάτω φιλοστητῶν ὅτι μανειν ἔρατω*. id est, Tityum porrō celere Apollinis iaculum confōdit, ex iniucta pharetra erumpens, vt amet quis se qui voluptates concessas & permittas. De Tityo plura ad Odam 4. lib. 3.

V N D A S C I L I C E T O M N I B V S, &c.] Sophocles in Electra *λίμνω πάστωρον*, id est, paludem omnibus communem vocat.

Q V I C V M Q V E T E R R. M V N.] videtur expressisse illud Homericum *ἀρεῖν ἑ καρπὸν*, id est, terræ fructum comedētes. & illud nescio cuius poetæ, quod profert Plutarch. lib. *ἀεὶ φιλα δελφίας. εὔρωδου ὅσοι καρπὸν ἀνύμετα χθονός*, id est, Quicumque latæ fructum terræ sumimus. & illud Phanoclis, *Ἀλλὰ τὸ μοιράων νημᾶλτων, ἔδδ' ἔπα ἔθην*. Ευφρυγένει ὀπῶσι γλῶ ἐπιφρεβόμετα: id est, Sed Parcaῖ filia solui non possunt: nec quicumque terræ munere vescimur, effugere mortem poterimus. Sic iterum Homerus *ἰλιάδ. ν. Ος θνατότ' εἶη, χεῖ ἔδδ' ἡμιήτερος ἀλλῆλῶ*. id est, qui sit mortalis, & Cereris munere vescatur.

S I V E R E G E S, S I V E I N O P E S E R T - I ij

A M V S C O L O N I] sic sup. Od. 3. Divines prisco natus ab Inacho, &c. & Od. 4. lib. 1. Pallida mors aquo pulsar pede, &c. & similia, quæ collegimus ad Oden 28. lib. 1.

I N O P E S C O L O N I] Sup. Od. 35. lib. 1. Te pauper ambit sollicita prece Kyris colonus. Colonius, qui agrum alienum mercede colit: vt Saty. 2. lib. 2. videas metato in agello Cum pecore & natis fortem mercede colonum, &c.

F R V S T R A C R V E N T O M A R T E, &c.] frustra periculum hoc, vel illud vitabimus: frustra omnem diligentiam, cautionemque adhibebimus, vt vitam quam longissimè producamus. nam, quod genus mortis non timebamus, eo nobis erit fortasse moriendum. huic loco similis est ille Oda superiore. Quid quisque vitet nunquam homini satum est in horas. tale est & illud Hom. ὀδυροσπ. ἔδδεν μιν θάνατον τρομέεσθαι ἀνωγα. Ex γὰ μνηστῆρων, θεόθεν δ' ὄλε' ἔστ' ἀλγεόθαυ. id est, neque cum hortor vt mortem à Prociis extimescat: à deo verò non licet effugere.

C R V E N T O M A R T E] μεταφόνω, βροτολόγω, ἀμιατόθεν.

F R A C T I S] à scopolis, & littoribus frangitur fluctus, vt sup. Od. 11. annotauimus ad illum locum, seu pluviam hiemes, &c.

A V S T R V M] Saty. 6. lib. 2. nec plumbeus Ausper, Libethnibusque grauis, Libitina quæstus acerba.

V I S E N D V S A T E R, &c.] moriendum. ater autem Cocytus, vel quia tristis & horribilis, vel quia fluuius infernus: vt supra annot. ad illum locum Od. proxima, Demitit atras bellua. Centiceps.

F L V M I N E L A N G. C O C. E R R.] id est, aqua languida, vel agmine languido. vt Virgil. leni fuit agmine Tibris. & Hor. alibi Galeis flumen. Ordo verborum hic est, Cocytum errans flumine languido, &c.

C O C Y T V S] Homer. ὀδυροσπ. Cocytum fluuium facit à Styge derivatum, & cum Phlegetonte in Acherunte confluentem. Εὐθα μὲν εἰς Ἀχέροντα Περιφλεγεῖσθαι τε βέεσι, Κωκυτος γὰρ ὅς ἐστι γυροῦς ὕδατος ἐστὶν Ἐπορώξ. id est, hic quidem in Acherunte Phlegeton fluit, & Cocytus: qui oritur & manat ab aqua Stygia. Pausanias autem in Articis (vt supra diximus) scribit, Cocytum, & Phlegetontè fluuios esse Theoprotia: cuius verba sunt hæc, αἰεὶ δὲ τῆ Κιχίρα λιμνῆ ἐστὶ Ἀχερουσία καλοῦμένη, καὶ ποταμὸς Ἀχέρων. πᾶσι δὲ ἐκ Κωκυτος, ὕδαρ ἀπρεπέρεται.

E T D A N A Ì G E N V S] Danaï filia, de quibus dicemus ad Odam 11. lib. 3.

D A M N A T V S Q V E L O N G I S I S. Æ O L. I A B.] hunc laborè narrat apud Hom. Vlysses ὀδυροσπ. Καὶ μὲν Σίσυφον εἰσεῖδον κρατέρ' ἀλλ' ἔχοντα. Δάσιν βασιλεύοντα πελώριον ἀμφοτέρησι. Ἡ τοὶ δ' μὲν σκηνιστῶν χερσὶν τε, προσιντε Λάσιν ἀνω ὄψεσκε ποτὶ λόφον ἄλλ' ὅτε μέλλοι Ἀχρον ὑπερβαλέειν, τότε ἔσποτρεψασκε

κράτου' ἰς, Κ' αὐτῆς ἔπειτα πέδονδ' αὐτὴν κελὶν δέσσο λάσας ἀναδής. Ἀὐτὰρ ὄγ' ἀψ' ὄψεσκε πταγῶν ἄνδρος, καὶ δ' ἰδρως ἔρρεεν ἐκ μελέων' κοινὴ δ' ἐκ κρατος ὄρωρει. quorum versum hæc ferè sententia est. Et verò Sisyphum vidi magnis doloribus affectum, ingens saxum portantem vtraque manu. Atque ille quidem manibus & pedibus nixus, saxum sursum trudebat in montis verticè: sed cum iam non longè abesset, quin cacumen montis superaret, tum vis quædam valida saxum repellebat, & ita in planitiem reuoluebatur. ille autem denuò connitens & contédens sursum trudebat. sudor autem ex omnibus membris manabat. Huc pertinet hi Lucretij versus ex lib. 3. in extr. Nam petere imperium, quod inane est, nec datur unquam, & que in eo semper durum sifferre laborem. Hoc est aduerso nixantem trudere monte saxum, quod tamen à summo iam vertice sursum voluitur, & plani raptim petit aquora campi. & illud ex veterè poëta: illud quod Sisyphus versat saxum sudans nitendo, neque proficit hulum? profer M. Tull. Tuscul. quæst. lib. 1. Huius autem laboris talem causam afferunt. Cum Iuppiter Ægiam Asopi filiam ex Phliunte in Oenonen per Corinthum transfulisset: Sisyphus Asopi filiam suam inuestigati, eam à Ioue esse raptam enuntiauit, locumque, quò delata esset, indicauit: ex quo Iouis in seodium grauisimum cõcitauit. Quare mortem in illum, vt cum exanimaret, immisit. Ille mortem durissimis, & solidissimis vinculis constrinxit. morte à Sisypho vincita, eueniebat, vt nemo moreretur, donec morte soluta, Sisyphum ei vicissim constringendum, demandumque tradidit. Ille autem prius quam moritur, vxori mandat, vt sibi parentalia celebrer, inferas ad inferos mittat. id non præstat vxor. ille Orcum orat, vt sibi ad vxorem reuerti liceat, hanc iniuriam ex postulat. impetrat. Corinthum proficitur. cum vxore, & suis, vt olim solebat, sese oblectat, neque iam de reditu ad inferos cogitat. Vix tandem senio confectus cò ingratii retrahitur. ibi saxum voluere iubetur, ne se subducatur, iterumque ad superos profugiat. Hæc Eusthat. ἰλ. ζ. Plato quoque, seu Xenocrates potius in dial. Ἐπιθαινάτης hæc omnia, atque etiam plura enumerat, quæ hic Horat. Χῶρον ἀσεβῶν, καὶ Δαναίδων ὑδρείας ἀπελείψ, καὶ παντάλῃσι διπλοῖ, καὶ Τινυὲσσι λάβῃ, καὶ Σισύφῳ πέτρον. Alij autem scribunt, ique boni auctores, Sisyphum multarum rerum cognitione præstitisse, eaque fretum, immortalitatem sibi cõparare studuisse, quod confirmat Theognis, cum ostendit, rebus omnibus diuitiis anteponi, ceteras res omnes præ diuitiis pro nihilo putari, etiam si quis plura (inquit) Sisypho sciat. πλείονα δ' εἰδῆν Διολὶς Σισύφῳ. Hom. ἰλ. ζ. Εὐθα δὲ Σισυφος ἔσται, δ κέρδιος γέρετ' ἀδρῶν. id est, hic autè Sisyphus erat, qui astutissimus hominum fuit. vnde prouerbiū, Σισύφῳ μηχανῶ: quod vsurpat Aristoph. Ἀχαρν. de hoc etiam Horat. Od. 17. epod. ὄρας sur-

premo

A premo collocare Sisyphus In monte saxum. NEQUE HAR. QV. COL. AR. N.] siue fertilium, siue steriliū, & tantummodò ad voluptatem, & delicias comparatarum, quales sunt platanus, pinus, laurus, & similes.

C V P R E S S O S.] quas appellat funebreis Od. 5. epod. Iubet sepulcris caprificus æquus, Iubet cupressos funebreis, &c. Virg. Æn. 6. feraleis. cui frondibus atris Intexunt latera, & feraleis ante cupressos. & Æn. 3. atram cupressum. Stant manibus ara Ceruleis massa vitæ, atraque cupressu. Cur autem cupressus adhibeatur in funeribus, hanc vulgo causam afferunt, quòd semel excisa, numquam renascitur: & ita Sex. Pompeius. ego existimari potius initid iccirco adhiberi cõptam esse, vt corpus humanum ab anima, animòque iam derelictum, diutius seruaretur, ac maneret incorruptum. Varro quidem putat iccirco cupressos in rogis adhiberi solitas esse, ne cadauerum, interea dum vrentur, odor nareis offenderet. Plinius præterea eam arborem Diti sacram esse scribit. Seruius item notat, cupressum, Proserpinæ dicatam esse. cod. Iann. & duo Vatic. habet cupressus.

B D I V E M D O M I N V M] te dominum non diu victurum, non diu arboribus tuis, & ceteris deliciis fruiturum: δεσπότην ὀλιγοζώνιον. D I G N O R] dignior te. quia veteri fruatur, cum tu parcas, vt facris. Euenit autem hoc ferè, vt, quæ summa cura, omnique studio quaesierit, & custodierunt homines, ea effusissime largiantur, & consumant heredes. Theocr. εἰδ. γ. Χρηματὰ δὲ ζῶντες ἀμαλδύνασι θωρόντων. id est, pecunias autem mortuorum viui consumunt. & Saty. 3. lib. 2. Filium, aut etiam libertus vt eibat heres, Dijs inimice senex custodis?

S E R V I N A T E C E N T V M C L A V I B V S] quibus parcas, & quæ custodis accuratissimè. E T M E R O T I N G V E T P A V I M.] ita vino nõ parcer, vt etiam eo solum respergat: vel tantum bibet, vt statim effundat, atque euomat. M. Tull. Philipp. 2. At verò te inquit inquit (non enim domino) personabant omnia vocibus ebriorum, natabant pauimenta vino, mædebant parietes. Athenæus scribit lib. 15. Alexandrum magnum solitū fuisse vnguetò præstantissimo, vinòque fragrantissimo solum respergere. Potest & ad veterem cõuiuio- rum morem referri, in quibus solebant puero- rum aut puellarum, quas amabant, aut amicorū suorum nominibus commemoratis, ac prolatis vinū in humum fundere: quod declarat versus Theocr. εἰδ. ἰδ. Ἡδὴ δὲ αἰγιόχοιο εἰδὲ ἐπιχέουαυ ἀκρατον. id est, iam autem progrediente cõuiuio, visum est merum infundere. Neque verò mihi displiceat, si quis dicat, hæc significari ab Horatio illum Græcorum morem, qui erat huiusmodi: vt is, qui prior bibebat, cum aliquantum haussisset, reliquum sic è poculo effunderet, vt id resonaret. quod dicebant Ἐπονοήαβιζίν. Xenoph. ἔλ. λ. β. β. β. C. de Socrate. καὶ ἐπειγὲ Ἐπονήσεν ἀναψαζόμενος τὸ κῶνειον ἐπιτε, τὸ λειπομένον

ἔφασεν Ἐπονοήαβιζίντα. εἰπὲν αὐτὸν, Κριταί. Ε τὴν ἔσση. τὸ καλὸν. quæ verba vertit M. Tull. Tuscul. sed more suo, id est, paulo liberius, quàm audeat religiosus interpret, hoc modo: qui, cum coniectus in carcerem triginta iussu tyrannorum, venenum, vt siuens, obbibisset, (vel, vt doctissimi viri legunt, obduxisset) reliquum sic è poculo eiecit, vt id resonaret. Docet autem Athenæus lib. 11. cottabum à Siculis primū introductum esse in conuiuio, rātūmq; studij in eo ludo veteres posuisse, vt etiam præmia, quæ κατὰ βία dicebantur, proponerent. & calices (inquit) qui ad eam rem maximè vtilis, & idonei esse videntur, conficiantur. Tūm rotunda domicilia ædificabantur, vt omnes cottabo in medio locato, ex æquo interuallo, & locis similibus, ac paribus de victoria certarent, non enim solum magno studio cõte- debant, vt ad signum propositum poculi reliquias eiceret: sed etiam vt singula, quæ in eo ludo intercedebant, venustè, ac decenter efficeret. Oportebat enim læuo cubito innitentem, & lantaga, id est, reliquum, quod eiciebatur è calice, dextera manu circumgammem, molliter eicere. Vide apud eundem Athenæum plura de cottabo lib. 15. ego tamen simpliciter de solo resperso hunc locum intelligendum esse puro. Nõ est porro omitrendum, in cod. Iann. Vir. tribus Vat. Torn. scriptum esse, Tinguet: quos fecutus sum.

S V P E R B V M] sic legendum esse arbitror, non superbo, nonnullorum veterum codicum auctoritate fretus, pauimentum superbum autem intellige marmoreum. M. Tull. de leg. 2. pauimenta marmorea, laqueata a testis. Tib. lib. 3. eleg. 3. Auratæ trabes, marmoreumque solum. vel pauimentū domini superbi, vt Porph. & ita Lucret. lib. 4. Postisque superbos vnguit amaracino, id est, posteis puella superba: & amatorem fastidiētis ac spernentis.

P O N T I F I C. P O T I O R E C E N I S] vi- no meliore, quàm, quod adhibetur in cenis pontificiis, quæ solent esse magnificentissimæ, atque apparatussimæ. ὑπερβολικῶς dictum.

I N S V I S Æ C V L I L V. xuriam. Ode 15. H

I A M pauca aratro iugera regie Moles relinquent: vndique latius Extenta visentur Lucrino Stagna lacu: platanis que celebs Euincit vltimos tum violaria, & Myrtus, & omnis copia narium Spargent oliuctis odorem, Fertilibus domino priori.

A *Tum spissa ramis laurea feruidos
Excludet ictus, non ita Romuli
Præscriptum, & intonsi Catonis
Auspiciis, veterumque norma.
Priuatus illis census erat breuis:
Commune magnum: nulla decempedis
Metata priuatis opacam
Porticus excipiebat Arcton:
Nec fortuitum spernere cæspitem
Leges sinebant, oppida publico*
B *Sumtu iubentes, & deorum
Templa nouo decorare saxo.*

REGIÆ MOLES] ædificia sumtuosa & re-
gibus conuenientia, molis instar. sic M. Tull. pro
Milone *substructionum insanas moles* appellat, ædi-
ficia illa Clodiana. addit ei epithetum, *regiæ*, vt si-
gnificantius declaret suæ ætatis hominū in ædi-
ficando insolentiam, luxuriam, insaniam.

EXTENTIA] extenta latius, id est, porrecta &
producta latius, quamuis Acron, & Porph. ali-
ter sentiant.

STAGNA] *Stagnum, quod Græce τεργών*, (sive
τεργων) inquit Varro. Et Festus, *stagnum, quod in
eo aqua perpetuo stet: alij quod is locus à Græcis τεργών
dicitur, quia bene contineat aquam.*

LCVRINO LACV.] Cæsar Augustus por-
tum Iulium ad Baias effecit, immisso in lacum
Lucrinum, & Auernum mari. Suet. in Augusto.
Virg. Georg. 2. *An memorè portus, Lucrinòque addita
claustra? Atque indignatum magnis fridoribus æ-
quor, Iulia quæ ponto longè sonat vnda refluxo?* &c.
Lucrina Peloris ab Horatio dicta, in lacu Lucrino
capta. Satyra. 4. lib. 2.

PLATANVS QVE CELEBS] quæ non
solet adhiberi ad viteis sustentandas, vt vlmus,
sed ad vmbra comparandam, vt sup. Od. xi.
*Cur non sub alta vel platano, vel hac Pini iacentes,
&c. Potamus vntis* & M. Tull. de Orat. lib. i. *Nam
me hæc tua platani admonuit, quæ nō minus ad opa-
candum hunc locum parulis est diffusa ramis, quam
illa, cuius vmbra secutus est Socrates.* & Virg. Georg. 4.
Iamque ministrantem platani potantibus vmbra.
Αμφιλαφὴ πλάτωνα appellant Græci, ramo-
sam, & late explicatam.

VIMOS] & populos, vt Ode 2. Epod. *Altus
maritat populos.*

TVM VIOLARIA, ET MYRTVS,
&c.] nihil est hoc loco corrigendum, vt quidam
volunt: neque choræus erit *myrtus*, sed spondæus,
numero multitudinis. violaria autem sunt loca,
in quibus violæ nascuntur. de myrto diximus su-
prà ad Oden 30. lib. i.

OMNIS COPIA NARIVM] omnes flo-
res, omniâque virgulta, ex quibus odor suavis na-

ribus afflatur. eadem autem ratione ea omnia, E
quæ ad narium delectationem nata sunt, narium
copiam appellat Horatius, qua hircum Catullus
id, quod nareis offendit, *nasorum pestem.*

SPARGENT OLIVETIS, &c.] id est, ex
oliuetis fient violaria, myrteta, roseta, &c. & qui-
bus in locis oliuæ nascebantur, in iis myrri, vio-
la, & suauissimi flores decerpentur.

TVM SPISSA RAM. LAVR.] lauri nō
numerantur in arboribus vmbrosis, neque vel
ramos habet ita explicatos, vel frondeis ita den-
sas, vt earum vmbra solis ardorem arcere possit.
verumtamen tantus est (inquit Horat.) hominū
luxus, tam inusitata delicia, tantum deniq; no-
uatum, & exquisitarum voluptatum studium, vt
etiam lauri arte adhibita frondibus siluecant, la-
tissimèque ramos suos diffundant ad excluden-
dos solis ardores.

FERVIDOS EXCLVDET ICTVS] sic
legendum, & ita habent emēdatiores libri & ve-
teres, & impressi. Nam quod in quibusdam legi-
tur *Excludet æstus*, nata hæc scriptura est ex anno-
tatione, & declaratione verborum *feruidos ictus*,
cū ad ea ascripserit studiosus aliquis bonarū
litterarum, *id est, solis æstus*. Elegāter enim & eru-
dite dixit Horat. *feruidos ictus*; pro caloribus sol-
is. sic Lucre. lib. 2. *Luminis ictum dixit. Qui quo-
niam quodam gignuntur luminis ictus.* & paullo antè
de colore. *Recta, aut obliqua percussus luce resulget.*
& lib. 5. *Luna potest solis radiis percussa nitere.* Ita-
que apud eundem tela diei sæpe usurpatur pro
luce diei & lumine solis. & radorum ictus, pro
solis calore. eod. lib. 5. *Et radij solis cogeant vndiq;
terram Verberibus crebris extrema ad limina aperta,*
&c. ibid. *Vt queat accēdi paruis ardoribus ictus.* ibid.
paullo post *Æstiferum vt tantum radorum exau-
geat ictum.* & lib. 6. *Aut dissoluntur solis super ita
calore.*

NON ITA ROM. PRÆSCR. &c.] ordo
& structura hæc est: non ita præscriptum est au-
spiciis Romuli, & Catonis, veterumque norma.

CENSVS] census est, tota rei familiaris æsti-
matio: lege annotation. ad illum locum, *Praconē
tenui censu.* epist. 7. lib. i.

COMMVNE MAGNV] commune, τὸ
κοινόν, quo Latino vitur M. Tullius non vno lo-
co. NULLA DECEMPED. MET. &c.] nul-
la illis erat priuata porticus obiecta septentrio-
nibus, in qua inambularent æstiuo tempore, ita
lata, vt decempedis eam commetirentur. vide
Vitruu. *metata* autem positum videtur pro *men-
sa*, idque παρρησιῶς, quod probat Prisc. lib. 8. Na-
tum ex veterum more, qui in agrorum diuisione
atque assignatione perticis ac decempedis agro-
rum modum exquirebant, quod erit metiri, &
metari. solebant iidem limitibus & metis agro-
rum modos & formas circumscribere atque in-
cludere. Virg. diris. *Pertica, quæ nostros metata est
impia agellos.* & Horat. Saty. 2. lib. 2. *videat metato
in agello Cum pecore & natis fortè mercede colonū.*

A EXCIPIEBAT.] Sat. 4. lib. i. *Neque enim cūm
lectulus, aut me Porticus excepit, desum mihi.*

NEC FORTVITVM SPERN.] vetabāt
leges, nequis locum rui forte fortuna oblatum
sperneret, in quo iaceret: quia non sinebant vil-
las sumtuosas, & porticus ædificare. ita necesse
erat in fortuito cæspite recumbere, vel ex cæspi-
tibus & luto domunculas ædificare.

CÆSPITEM] agellum. ἐλάττωσι; vel cæspi-
tem, locum intellige, in quo negotiis soluti qui-
escerent ac recumberent, vel lateres è cæspite,
vnde ædificarent.

NOVO SAXO] non rediuuio lapide, sed no-
uo, & viuo. vt apud Virg. Æn. i. *Intus aquæ dulces,
vinoque sedilia saxo.* De templis Deorum reficien-
dis Od. 6. lib. 3. *Delit a maiorum immeritus lues, Ro-
mane, donec templa refeceris. Ædisque labentis Deo-
rum.* & Saty. 2. lib. 2. *quare Templa rurnt antiqua
Delum?*

B *Te greges centum, Siculeq; circum
Mugunt vacca: tibi tollit himi-
Tum apta quadrigis equa: te bis Afro
Murice tincta
Vestium lana. mihi parua rura, &
Spiritu Graie tenuem camæna
Parca non mendax dedit, & malignum
Spernere vulgus.*

AD GROSPHYM.

Ode 16.

Tranquillitatem animi optari ab omnibus: eam
verò non congerendis opibus, honoribusve
consequendis, sed coercendis cupiditatibus
comparari.

C OTIVM diuos rogat in patenti
Prensus Ægæo simul atra nubes
Condidit Lunam, neque certa fulgent

Sidera nautis:
Otium bello furiosa Thrace,
Otium Medi pharetra decori,
Grosphæ, non gemmis, neque purpura ve-
Nale, neque auro.

Non enim gaze, neque consularis
Summonet hictor miseros tumultus
Mentis, & curas laqueata circum
Te cta volanteis.

D *Vivitur paruo bene, cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum,
Nec leueis sommos timor, aut Cupido
Sordidus aufert.*

*Quid breui fortes iaculamur æuo
Multa? quid terras alio calenteis
Sole mutamus? patriæ quis exsul
Se quoque fugit?
Scandit aratas vitiosa nauis
Cura: nec turmas equitum relinquit,*

Ocyor ceruis, & agente nimbos
Ocyor Euro.

*Latus in præsens animus, quod vltra est,
Oderit curare: & amara lento
Temperet risu, nihil est ab omni
Parte beatum.*

*Abstulit clarum cita mors Achillem:
Longa Tithonum minuit senectus:
Et mihi fors an, tibi quod negarit,
Porriget hora.*

*Te greges centum, Siculeq; circum
Mugunt vacca: tibi tollit himi-
Tum apta quadrigis equa: te bis Afro
Murice tincta*

*Vestium lana. mihi parua rura, &
Spiritu Graie tenuem camæna
Parca non mendax dedit, & malignum
Spernere vulgus.*

OTIVM] otium hoc loco accipe vitam tran-
quillam, pacatam, & quietam, vt apud M. Tull.
in Rull. ad *Quirit. ita incundum est otium, vt &
vos, & maiores vestri, & fortissimus quisque vir ma-
ximos labores suscipiendos putet, vt aliquando in otio
possit esse, præsertim in imperio ac dignitate. aliud otii
describit Catullus ad Lesbiam, iners videlicet
& ignauium. Otium Catulle tibi molestum est: Otio
exsultas, nimumque gestis: Otium & reges prius, &
beatas perdidit vrbes.*

PRENSVS ÆGÆO] is, qui in medio ma-
ri Ægæo nauigat. Ægæum mare ab insulis appel-
latum est, quæ in eo mari caprarum similitudinē
præ se ferunt: seu quod in eo Ægæa Amazonum
regina perierit: siue quod eod Ægæus Thesei pa-
ter se precipitauerit. Festus. vide & quæ annota-
ui ad epist. xi. lib. i. Quidam libri veteres ha-
bent *Pressus*.

ATRA NVBES] Virg. lib. 10. Æn. *sed sub-
lime volans nubi se immiscuit atra.*

CONDIDIT] textit, obdixit, & quasi sepeli-
uit. NEQVE CERTA FVLGENT] sic
Virg. Æn. i. *Eripiumt subito nubes cælumque, polium-
que.* THRACE] Græcum est Θρακη, sic Od. 25.
lib. 3. *Hebrum proficiens, & nunc candidam Thra-
cen.* alibi Thraca, vt epist. ad Quintium: vt nec
Erigidor Thracam, nec purior ambiat Hebrus. & ad
Iul. Florum, *Thracæ vos, Hebrusque niuali com-
pede vincit.* &c.

GAZÆ] diuitiarum immensa, vt suprà Ode 29.
lib. i. *Icci beatis nunc Arabum inuides Gazæ.* simi-
lis sententia est epist. 18. lib. i. *Non domus, aut fun-
dus, non eris aceruus & auri Agroti domini deduxit
corpore febreis, Non animo curas.* sic Lucret. lib. 2.

A *Quapropter, quoniam nil nostro in corpore gaz & Proficiunt neque nobilitas, neque gloria regnis: Quod super est, animo neque nil prodesse putandum est, si non forte, tuas legiones per loca capi feruere cum videas belli simulacra cientes, His tibi tum rebus timefacta religionis Effugium animo paranda, mortisque timores.*

CONSULARIS LICTOR] consulatus, seu consularis potestas. Venustè autem consulari lictozem dixit potius, quàm consulum, significans, consularis lictores nò habere potestatem summouendarum curarum, & aliarum mentis perturbationum, què admodum turbam summouere solent ante incidentem consulem, sic ferè Plinius lib. 9. cap. 34. vnionem dicit à fæminis in publico lictozem dicitari, quia, quemadmodum licitor ante magistratus, ita vnio ante fæminas turbam summouet. Dicit autem lictores à ligando, vt docet Nonius. Hi ante prætozem & consulem fasces & securis præferébant. *παρὰ δὲ γούρου* appellant Græci scriptores. habebat autem & prætor suos lictores. Cic. in Rullum, *Deinde antebant lictores, non cum bacillis: sed vt hic prætoribus antecunt, cum fascibus duobus.* consulatum autem posuit pro quouis alio amplissimo magistratu. Iam vnde sint dicti lictores, docet. Plutarchus quæst. Rom.

MISEROS TYMVLTVS MENTIS] animi perturbationes, curas, angores, timores, ægritudines, quibus concitatus tumultuatur ac trepidat.

CVRAS LAQV. CIRC. &c.] curas, quæ in domibus locupletum, & potentium, ac beatorum istorum, tum crebriores, tum molestiores solent esse. *laqueata tella* autem, laquearibus ornata. M. Tull. de leg. 2. *Magnificasque villas, & pavimenta marmorea, & laqueata tella contemno.* Lucretius lib. 2. *laqueata, aurata, templâ.*

VOLANTEIS] tralatio. sic Saty. 6. lib. 2. *simul atras ventum est Esquilias, aliena negotia centum Per caput & circa saluunt latus.* potest etiam dici esse *σωματοποίησην*, seu *σωματοποίησην*, poetis valde vsitatam.

VIVITVR PARVO BENE] subaudi ab eo, cui *paternum, &c.* id est, viuunt is paruo bene, qui contentus est re sua familiari, & suppellectili paterna, modicòque apparatu. Veteres salinorum appositu mētas sacras faciebāt, vt declarat illud Arnobij lib. 2. *in penetralibus Vestra ignis perpetuos fouetis focos? Sacras facitis mētas salinorum, & simulacrorum appositu?* Præterea sal condimentum est ciborum, immo verò obsonium tenuiorum. Nam cum præter panem & salem nihil habeant, quod sibi apponant, pane, & sale famem explete coguntur, vt Saty. 2. lib. 2. *Cum labor extulerit fastidia, sicus, inanis sperne cibum vilem: nisi Hymentia mella Falerno Ne biberis diluta: foris est promus, &c.* Itaque per salinum, (id est, vas, quo sal continetur) salem, vt primum omnium, quæ in mensa apponuntur: & per salem, tenem & communem omnium hominum apparatus, &

minimèque sumtuosum victu significari puto. E Adiuuat me quod vulgò dicitur, multos modios salis simul edendos esse, vt amicicia minus expletum sit: quod est apud M. Tullium in Lælio: & apud Arist. lib. 8. de mor. ad Nicom. *ἔτι τὴν παρομίαν γὰρ ὅσα ἐστὶν εἰδήσασιν ἀλλήλους ὅτιν τὴν λαρομύθους ἕλας συναλαλάσκει, id est, Verum enim illud proverbiū est, Multos modios salis simul edendos esse, vt homines inter se norint. Et Demosthenes, vt est in oratione *Ἐσχίνης Κατὰ κλήσιν*, in simulatus ab Æschine hospitem suum necandū curauisse, respondit audiētē populo, *σε τὴν τῆς πόλεως ἕλας τῆς ξενίης τεραπέζης ὡς πλείονος ποιήσας:* id est, ciuitatis salem pluris fecisse hospitali mensa. ad hunc locum pertinet illud ex Saty. 3. lib. 1. *modo sitimibi mēsa tripes, & Concha salis puri.* & illud Persij Sat. 5. *cheu Vatre registatum digito terebrare salinum Contentus perges, si viuere cum Ioue tendis.* Idem Saty. 4. *ingemit, hoc bene sit, tunicatum cum sale mordēs Cepe, & farinam pueris plaudentibus ollam.* & illud Diogenis Cynici, quem cum Craterus rex ad se inuiteret: *βούλομαι, ἔφη, εἰ ἀθῆνας ἕλα λέγειν. ἢ ὡς ἔδει Κρατερῶ τὸ πολυτελέως τεραπέζης διαλαλέειν,* id est, Malo, inquit, Athenis salem lingere, quàm apud Craterum mensa sumtuosa perfrui, & illud Plautinum ex Rudente, *sed hic rex cū aceto pransurus est, & sale, sine bono pulmento.**

CVPIDO SORDIDVS] cupiditas sordida, id est, amor, seu cupiditas pecuniæ: quæ in hominem verè magni & excelli animi cadere non solet. Et animaduertat adolescens harum litterarum studiosus, Cupidinis nomen etiam pro cupiditate apud hunc poetam semper esse generis masculini, vt Ode 16. lib. 3. *Contracto melius parua Cupidine vestigalia porrigam.* & epist. 1. lib. 1. *Feruet auaritia, miserò, Cupidine peccus.* & Sat. 1. lib. 1. *At bona pars hominum decipit Cupidine falso.* & Ode 24. lib. 3. *Erudenda Cupidinis Præuis elementa.* Atque hæc, quamuis non ita magni ponderis, quidam, cum scirent à me esse occupata, sibi iniustissimè arrogarunt, neque tamen videntur, hęc Cupidinem esse Dei nomen. Cupido enim omnium rerum amoris & cupiditatis auctor est *ἔτι πλάτος.*

QVID BREVI FORTES, &c.] id est, quid nos, qui ad breue tempus floremus, valeamus, & viuimus, multa nobis proponimus, multaque desideramus? *iaculamur,* id est, quasi iaculando petimus, destinamus. & est tralatio à sagittariis. *τοχαζόμεθα.* Illa autem breui auro fortes, coniunctè sunt legenda, id est, *ὀλιγοχρόνιοι,* & (vt Homeri verbo vtat) *μυνηθάδοι,* id est, breuis vitæ, seu breui tempore motituri: exiguum tempus victuri.

QVID TERR. ALIO CAL. SOLE] quid proficiscimur in terras longinuas, & peregrinas patria relicta? nò dissimile est illud Pindari Πυθ. ἔιδ. γ. *ἔτι δὲ φύλον ἢ ἀνθρώπων ἢ μετατάσσεται.* ὅστις ἀρχαίων ὅτι πάλαι ἢ πόρτα

QVID TERR. ALIO CAL. SOLE] quid proficiscimur in terras longinuas, & peregrinas patria relicta? nò dissimile est illud Pindari Πυθ. ἔιδ. γ. *ἔτι δὲ φύλον ἢ ἀνθρώπων ἢ μετατάσσεται.* ὅστις ἀρχαίων ὅτι πάλαι ἢ πόρτα

A πόρτα μεταμόνια θηρεύων ἀχράντοις ἑλπίσι. id est, Genus est hominum vanissimum, quod despicit domestica, & patria, longinqua circumspicit, & persequitur, res inaneis fallaci spe captas. Sed Virgil. Georg. 2. magis ad rem, *Exfulioque domos, & dulcia limina mutant, Atque alio patriam querunt sub sole iacentem.* Alio sole, carmine seculari ad Deos, *alibi que & idem nascitur.*

PATRIÆ QVIS EXVL. &c.] si hæc Græcè exprimantur, magis appareat totius sententiæ venustas, hoc modo, *τίς πατρίδος φύρας ἂν, ἢ ἑαυτοῦ ἐφυγε;* Nam exfulem Græci *φυράδα* nominant, & exfulare *φύγειν* dicunt, id est, fugere. Itaque hanc paronomasiam lingua Latina imitari non potest, sed is tamen, qui Græcè sciat, facile eam agnoscat. Iam exfulè à solo Nonius ait esse nominatum, vt extorem à terra: vnde miri est ab exfulè vulgò exsilium, non exsiliū dici. hanc sententiam autem copiosè persequitur Lucret. lib. 3. in extremo. *Exit saepe foras magnis ex adibus ille, Esse domi quem pertasum est, subitoque reuertit: Quippe foris nihilo melius qui sentiat esse: Currit agens mannos ad villam hic præcipitanter, Auxiliū teclis quasi ferre ardentibus instans: Oscitat extemplo, tetigit cum lumina vills, Aut abit in somnum grauis, atque obliuia quarit. Aut etiam properans urbem petit atque reuinit. Hoc se quisque modo fugit: at, quod scilicet, &c.* eodem pertinet illud Saty. 7. lib. 2. *Nò horam tecum esse potes, non otia rectè Ponere, teque ipsam vitas fugiuntus & erro.* Ad hunc locum pertinet etiam illud Aristot. lib. 9. de morib. ad Nicom. *Ἐπιτῶσι δὲ οἱ μοχθηροὶ μὲν ὦν σωμηρεβόσων, εὐαυτῶσι δὲ φευγούσων, &c.* nam ea repetitis annotata, satyra illa. 7. ad illum versus *Non horam tecum, &c.*

C SCANDIT ERATAS] eadem ferè Od. 1. lib. 3. *sed timor & mina scandunt eodem, quò dominus, neque Decedit erata trivemi, & vult equitem seddet atra cura.* Vberius autem Lucret. lib. 2. *quod sit ridicula hæc, iudibriaque esse videmus, Reueraque metus hominum, curasque sequaces Nec metuunt sonitus armorum, nec fera tela, Ludæstræque inter reges, verumque potentis Versantur, neque fulgorem reuerentur ab auro, Nec clarum vestis splendorem purpureæ: Quid dubitas, quin omne sit hoc rationis egestas? &c.*

D ET ENOR. O CYOR] Virg. lib. 12. *Æn. Ni fuga subsidio subeat fugit ocyor Euro.* IN PRÆSEN] non in posterum, aut futuro tempus: suadet enim vt in diem viuamus: vt Ode 8. lib. 3. *Dona præsentis cape latus hora, & 29. lib. eod. ille potens sui, Latiusque deget, cui licet, in diè, Dixisse, vixi: cras vult atra Nube polium pater occupato.* & epist. ad Bull. lib. 1. *Tu, quancumque Deus tibi fortuna auerit horam, Gratâ sume manus, nec dulcia differ in annum.* Nam (vt idem ait Ode 7. lib. 4.) *quis scit, an adiciant hodierna crastina vitæ Tempora dii superi? Quin Pindarus, qui multo superior Horatio est, multòque grauiora tractat argumenta, ait se diurnam oblectationem perfer-*

quète, sensum fenescere, atque ad mortè progredi. E eius verba sunt hæc, *ἔιδ. ἐκλίω, ὀδ' ἀθανάτων μηθραστῆτος φθόνος, ὅτι τεργῶν ἐφάμερον δῶκων, ἕκαλος ἐπέμμι γῆρας, ἔς τε τὸν μῆρσιμον ἀνάγα, & ἰσθμ. ἔιδ. ἠ. ἀπ. ἔρις: quicquid ante pedes est, esse melius, eoque esse fructum, cum dies is, qui vitæ nostræ cursum terminat, capitibus nostris semper impendat. sic Pind. πὸ δὲ τῶς ποδῶς ἀρειον αἰετὴ γρημῖα πᾶν. δόλιος γὰρ αἰὼν ἐπ' ἀνδρῶσι κρήματα ἐλίωσων βίωτος πόρον.* Denique Theognis monet, vt conuiuus & sermonibus honestis in præsentia oblectetur: futura autè Diis curanda relinquamus, sic Theogn. *Νῦν μὲν πίνοντες τερπνῶμεθα καλὰ λέγοντες Ἄσσα δ' ἔπειτ' ἔσται, ταῦτα θεοῖσι μέλει.* id est, *Nunc oblectemur potantibus, sita loquentes. Sint autem cura postera diis superis,* quibus concinuit illa Euripidis in Alcest. *ταῦτ' ἔν ἀκῆσας, καὶ μαθὼν ἐμῆ πάρα, Ἐβόρανε σαυτὸν, πῖνε, τὸν κατ' ἡμέραν Βίον λογίζου, τὰ δ' ἄλλα τῆς τύχης,* id est, His igitur auditis, & ex me cognitis, Teipsum oblecta, bibe: diurnam vitam, tuam esse deputa: cetera fortuna.

QVOD VLTRA EST] id est, quod futurum est, nam præsentia dumtaxat nos attingunt: futura autem nondum ad nos pertinent. Quemadmodum hæc futurū per id, quod vltra nos est, significatur: quia nondum ad illa peruenimus: ita Oda 29. lib. 3. per id, quod retro est, præteritū, quia illa præterierunt, non tamen irritum *quodcumque retro est Efficiet, &c.*

LENTO TEMP. R. S.] sic repeti scriptū in sex libris calamo exaratis, Don. Faer. Vrsini, Tornes. Ruffardino, Nicotiano, cum libri vulgari habeant *lento*. quam tamen scripturam, si quis malet, non refello, neque admodū improbo, sed *lento* magis probò: idque interpretor, moderato, non profuso.

NIHIL EST AB O. P. BEATVM] Pulchrè Pindarus Πυθ. ἔιδ. γ. ostendens idem, quod hęc Horat. nihil esse ab omni parte beatum, ait, Deos immortalis vitæ bono hominibus dato, duo mala admiscere solere: hæc autem mala insipientes moderatè ferrè non posse, suamque aduersam fortunā fronte & vultu declarare & proderc: & si quid boni habeant, stultitia sua obruere, atque extinguerc: sapientes contra dissimulando sua quidem mala occultare: bona autem semper in promptu habere, & his suas molestias consolari ac leuare: sic Pinda. *πῆματα σύνδυο δαμοντα βροτοῖς ἀθάλατοι, τὰ μὲν ὦν ἔδναται, νήπιον κορυφῆ φέρειν ἄλλ' ἀγαθοὶ τὰ καλὰ τέρσαντες ἔξω.* adde cet. quæ deinceps sequuntur de Peleo, Cadmo, Achille. illum autem Pindari locum videtur Theognis expressisse his verbis, *ἔδεις ποὶ πάντ' ἔτι πανόλβιος, ἀλλ' ὁ μὲν ἐσθλὸς Τολμαῖ ἔχων τὸ καλον, καὶ ὄρεν ὅτι δῖλος ὄμως Δεῖλδὸς δ' ἔτεκαροσιν ὅτι τὰται, ἔν' ἀγαθοῖσιν Ὀυμὸν ἔχων μέμνην.* id est, Nullus est omni ex parte beatus: sed vir bonus quidem audeat for-

A tunam aduersam excipere & subire: neque ramentum præ se fert ægritudinem, aut casum suum aduersum. At improbus & ignauus neque in malis, neque in bonis constantem animum retinere potest. Rursus Pindarus Νέμειδ. ζ. disertè negat fieri omnino posse, vt aliquis vnus viuieriam beatitudinem sit consecutus. τυχεῖν δ' ἐν ἀδύνατον εὐδαιμονίαν ἅπασαν ἀελομένον. Eodem pertinent tres Eurip. senarij in Steneb. οὐκ ἔστιν ὅστις πάντ' ἀγὴρ εὐδαιμονεῖ. Ἡ γὰρ περικωδὸς ἐδῆλος οὐκ ἔχει βίον. Ἡ δυσγνωστὸς ὠν πλυσσάσθαι ἀροῖ πλάκα, id est, non est quisquam, qui omni ex parte beatus sit. Nam aut bonus natura factus viuendi facultatibus caret: aut ignobilis & humilis natus, agros fertiles & opimos

B arat. **ABSTVLIT CLAR. CITA MORS** ACH.] apud Homerū Achilles se μινυθάδιον à matre editum esse, id est, vitæ breuis hominē; dicit: Μητέρα, ἐπεὶ μ' ἔτεκες γα μινυθάδιον περ ἔοντα, Τιμὴν περ μοι ὄφραλλον ὀλύμπιος ἐγγυαλίξει. id est, Mater, quandoquidem me peperisti breuis vitæ hominem. At certe Deus mihi honorem & gloriam tribuere debebat. cui sic respondet Thetis, Ὡ μοι τεκνὸν ἔμῳ, τί νῦ σ' ἔτρεφον ἀνὰ τεκῆσσι; Αἰδ' ὄφραλες παρὰ νηυσὶν ἀδελκευτός, ἢ ἀπήμων Ἡδραῖ, ἐπεί νῦ τοι εἴσα μινυθάδιον, ἔπι μάλα δύν. id est, Hei mihi, fili mi, quamobrem te sustuli & alui, posteaquàm cū dolore peperisti? Vitam expers lacrymarum, & malorum ad nauis sederes: quandoquidem breuis tibi vitæ à diis concessa est, neque admodum diu victurus es. & eadem pro filio Iouem orans, Τιμὸν μοι εἶν, ὃς ἀνεμωράτατος ἀλλῶν Ἐπελοτο. id est, filium meum honore afficito, qui breuissimæ inter alios homines vitæ natus est. & ἰλ. ι. ipse Achilles narrat se de mare audiuisse, si gloria studeat, sibi breui esse moriendum. Μητὴρ γὰρ τε με φησὶ, &c.

C LONGA TITHONVM] immortalitatem quidem Tithonus, quam optauerat, consecutus est: sed eam senectus insuauem, atque amarum reddidit, cum se omnibus proliis voluptatibus, atque oblectationibus, ætatis culpa, priuatū esse sentiret: quæ ob id in cicadam vertim esse aiunt. Narrant Tithonum ab Aurora immortalitatem quidem impetrasse, quam petiuerat, sed non ἀγλασίαν, id est, vitam senectutis expertem, & perpetuam iuuentam, quam petere eum iugerat. Ita factum est, vt in cicadam versus sit, animal aridissimum & siccissimum, & canorum, & garrulorum: quæ senectuti conueniunt. Admonet autem Eustathius ad primum versum ἰλ. λ. Tithoni nomen vsurpari solere de senibus infelicibus, & laboriosis. Sup. Od. 28. lib. 1. Τίθωνός γ' ἠμῶν ἰσχυρῶν, id est, in auris.

D PORRIGET] producet, prorogabit: seu, si quis malet, præbebit. **T. EGREGES CENTVM, &c.** circum te greges centum, & Sicula vaccæ mugiant. Diuitiæ olim in boum armentis, & pecudum gregi-

bus erant posita. Hom. ἰλ. ι. Ἐνδ' ἀνδρες νείεσσι πολυρρήτους, πολυέσθους, id est, in ea autem vrbe habitant viri agni, & bobus abidant, & Hesiod. ἐργ. ἢ ἡμ. ἀνδρες πολὺ μίλοι τ', ἀφνειοὶ τε. id est, viri ouibus, & diuitiis affluentibus. & Herod. ἔγραψεν αὐτὰ ἢ ἐρήτειον ὅτι μισθὸν παρὰ τῷ βασιλεῖ ὁ μὲν ἰπποῦς νέμιον, ὁ δὲ βοῦς, ὁ δὲ νεώτατος αὐτῶν Περδικκῆς τὰ λεπτὰ τῶν ποσῶν ἔσται, ἔσται γὰρ το πάλαι καὶ αἱ τυραννίδες τ' ἀγροῦσαν ἀσθενεῖς χεῖμασιν, ἢ μόνον δῆμος. id est, hic etiam hi tres fratres mercede conducti regi seruiebant: alius equos pascens, alius boues, alius, qui erat natu minimus, Perdicca, oueis. Erant enim olim reges pecunia tenues & infirmi, non solum populus.

TOLLIT HINNITVM] edit hinnitum. vltima syllaba nominis hinnitū pertinet ad prin cipium versus deinceps subsequētis, hoc modo: tibi tollit hinni- T' apra quadrigis equa. vt sup. Ode 13, ille venena Colchi- Ca, ἔρ quicquid, &c. tollere hinnitum autem sic dictū, vt tollere cachinnum, risum, clamorem, lib. de arte poet. ῥωμαῖοι τὸν equites, peditesque cachinnum. & ibidem, Ne spissa risum tollant impune caterua. & M. Tull. lib. 2. ad Q. Fratrem epist. 1. deinde eius opera repente à Graecis absti, ἔρ gradibus clamorem satis magnam sustulerunt. & epist. tertia, opera Clodiana clamorem sustulerunt. & Lucret. lib. 3. Tollunt clamores, quasi si rugulentur ibidem. & Virg. Æneid. 3. Clamorem immensum tollit.

A P T A Q V A D R I G I S E Q V A] etiā hoc loco refelli, & coargui possunt ij, qui quadrigas, quattuor equos esse sine curru putant. Nā si hoc ita sit, quomodo hic locus explicari possit, nō video. sed res est ita in promptu posita, vt silentio potius prætereunda, aut risu eludenda, quàm argumentis aut exemplis sit refellenda.

T E B I S A F R O M V R I C E T I N C T A, &c.] lanas bis tinctas murice, seu purpura, διαφραεῖς Græci vocant. ex quo M. Tullius purpuram bis tinctam dibaphum nominat epist. ad M. Cælium, lib. 2. epist. Curtius noster dibaphū cogitat, sed eum insector moratur. Murex autē piscis ē genere testaceorum, ex cuius sanguine conficiebatur color purpureus. Horat. epist. 2. lib. 2. Argentum, vestes Genuo murice tinctas.

S P I R. G R A T I E T E N. C A M.] sic Pindarus ἐλ. θ. Olymp. ait se Parca beneficio & benignitate eximiarum Gratiarum hortum depascere, id est, ex artis poetica studio flores lectissimos carpere. σύν τιμῃ μοιρίδω παλάμα εὐαρέτων χερσῶν νέμομαι χεῖρον. Significat autē Horat. sibi à Parca, aut à fati tributam esse vim & facultatem poeticam ex Græcis poetis expressam, sic Od. 30. lib. 3. dicar, quā violis obstrepiet Ἄμφιλος, ἢ quā pauper aqua. &c. ex humili potens Princeps Æoliūm carmē ad Italos Deduxisse modos. Tenem autem camœnæ spiritum dicit, vt Od. 6. lib. 1. Imbellyque byrsa musa potens vetat Laudes egregy Cæsaris ἔρ τῆς αὐτῆς culpa deterere ingeni.

A PARCA NON MENDAX] sic Parcas veteris appellat in carmine seculari, post epod. **M A L I G N V M]** illiberale, inuidum, iniquum. Sup. Ode 29. lib. 1. ne parce malignus. & epist. ad August. Laudare maligne.

AD MÆCENATEM
ægrotum. Ode 17.

Negat se ci superstitem esse velle.

C Vi me querelis exanimas tuis?
Nec Diis amicū est, nec mihi, te prius

B Obire, Mæcenas, mearum
Grande decus, columenque rerum.
Ah, te meæ si partem animæ rapit
Maturior vis, quid moror altera,
Nec carus aequè, nec superstes
Integer? ille dies vtramque
Ducet ruīnam: non ego perfidum
Dixi sacramentum: ibimus, ibimus,
Vt cumque præcedes, supremum
Carpere iter comites parati.

C Me nec Chimæra spiritus igneæ,
Nec, si resurgat centimanus Gyas,
Diuellet vñquam, sic potenti
Iustitia, placitumque Parcæ.

Seu Libra, seu me Scorpius aspiciet
Formidolosus, pars violentior
Natalis horæ, seu tyrannus
Hesperia Capricornus vnda:
Vtrumque nostrum incredibili modo
Consentit astrum, te Iouis impio
Tutela Saturno refulgens
Eripuit, volucrisque fati

D Tardauit alas, cum populus frequens
Letum theatris ter crepuit sonum:
Me truncus illapsus cerebro
Sustulerat, nisi Faunus icturnum
Dextra leuasset, Mercurialium
Custos virorum, reddere victimas,
Ædæmque votiuum memento:
Nos humilem feriemus agnam.

E X A N I M A S] occidis, interimis, seu conturbas, & mare afficis. M. Tull. pro Milone. Mæ-

quidem, indices, exanimant & interimunt hæc vobis Milonis, quas audio assidue, &c. Horat. Sat. 4. lib. 1. auidos vicinum funus vt egros Exanimat: mortisque metu sibi parcere cogit.

N E C D I I S A M I C V M E S T] à Græcis sumit hoc loquendi genus. sic enim illi, ἢ θεοῖς φίλον, id est, non est diis amicum: quod Latine redderemus, nō placet Diis. Hom. ἰλ. η. ἀκέστερ ἔμμο φίλον καὶ ἰδὲ γένοιτο. id est, siquidem vobis amicum & iucundum fuerit, idem ἰλ. ἰώπει. ἔπο πῶ δὲ μέλλει ὑπερβύσει φίλον εἶναι, id est, sic vtique videtur Ioui potētissimo amicum esse. & Theognis, ἔω πάτερ, ἔφη γένοιτο θεοῖς φίλον. ο Iupiter pater, vtinam hoc sit diis amicum, rursum Hom. ἰλ. ε. Αἰετοὶ παύκα' ἔζη φίλα φρεσὶ μαντεύσασθαι. id est, semper tibi amicum est malia vaticinari. Plat. in Theæreto. ἀλλ' εἰ ἔπος, ὃ Θεοδωρὸς σοὶ φίλον, ἔδ' ἐμοὶ ἐχθρὸν, φασινοὶ παροίμαζ' ὄμνουν. id est, At si sic, ο Theodore, tibi amicum est, nec mihi inimicum est, vt est in procerbio. Callimachus in Delū, ἤρη τῆσο με βέρον, ὃ, σοὶ φίλον. Eurip. Phœniss. ἔ γὰρ σὺ βέβηαι, ταῦτ' ἐμοὶ, ματέρ, φίλα. id est, Nam qua tu vis, ea mihi mater, sunt amica. Hesiodus. ἐργ. καὶ ἡμ. σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔσο μέτετα κοσμεῖν. id est, tibi autem amicum esto res modestas, & temperatas ornare & administrare.

M E A R V M G R A N D E D E C. C O L.] decus, hoc est ornamentū: cōlumen, hoc est, præsidium, & robur. Ode 1. lib. 1. ο ἔρ præsidium, ἔρ dulce decus meum.

A H, T E M E A S I P A R T E M A N I M A E] Pithagoricum est hoc, σάμαται μὲν δύο, ἴσχυρ δὲ μία. id est, corpora quidem duo, animus autem vnus.

R A P I T] epist. 14. rapto de fratre dolentis Insolabiliter.

M A T V R I O R V I S] mors immatura: vel maturior, id est, celerior, quàm natura fert.

N E C C A R V S A Q V E, N E C, &c.] sensus est: ego nec carus mihi aequè futurus, nec integer, si tibi, qui meæ animæ pars vna es, sim superstes, quid moror altera?

I L L E D I E S V T R A M Q V E D V C E T] non occides, aut morieris, quin ego eadem fati necessitate domitus atque oppressus exstinguar. eodem, quo tu morieris dic, moriar: qui dies te eripiet, ille vtrumque eripiet: ruere aut mori non potes, quin ego eodem casu labefactatus concidam. **N O N E G O P E R F I D. D I X I]** id est, non ego peieravi. translatio ducta à militari sacramento. sic enim loquitur Cæsar lib. 1. de bello ciuili. Milites Domitianos sacramentum apud se dicere iubet.

I B I M V S, I B I M V S,] cōcinna ἀνὰ δὲ πλωσις, id est, reduplicatio. sic Alceus, Δέξαι με κωμάροντα, δέξαι: λίσσομαι σε, λίσσομαι. id est, recipe me comitantem recipe: obsecro te, obsecro. sic Oda 20. ciuid. lib. non ego pauperum sanguis parentum: non ego, quem vocas, Dilecte Mæcenas, obibo.

A VTCVMQVE PRÆCEDES] vbiqumq; vel quandoquaq; præcedes. vt annotauimus ad Oden 17.lib.1.

SUPREMVM CARPERE ITER] extremum vitæ diem tecum obire parati. *supremum* valet extremum, vt epistola ad Torq. *supremo* te sole domi Torquate manebis. carpere iter autè etiam vsurpauit Saty, 5. lib. 1. vt pote longum Carpentis iter factum corruptius imbrui.

CHIMÆRÆ SPIRITVS IGNEÆ] Pindarus Chimæram appellat πύρ πνέει, id est, ignem spirantem, vt diximus supra ad Od. 27. lib.1. vbi plura de Chimæra.

RESURGAT] qui nunciacet à Ioue prostratus. vsurpauit hoc verbum etiam lib.3. Od.3. Ter si resurgat murus aeneus, &c. & Virg. lib.1. Æn. illic fas regna resurgere Troia.

CENTIMANVS GYAS] & hoc loco, & Od. 4. lib. 3. ibi. *Τεστis mearum* &c. secutus eram initio scripturam, quæ in quibusdam libris calamo descriptis reperitur, & quam Priscian. lib.6. & 17. agnoscit, centimanus Gyges. Præterea Hesioidus Cottum, Briareum, Gygen fratres centimanos facit in Theogon. Ἄλλοι δ' αὖ γυγίης τε καὶ βριάρεως ἐξηγήσαντο Τρεῖς πᾶσι δὲς μεγάλοι τε καὶ μικροί, ὅτε ὀνομάσθαι Κόπος τε, Βριάρεως τε, Γύγης δ' ὑπερήφανα τέκνα, Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἄπ' ὤμων ἀϊσαντο. id est, Alij autem ex Terra & Cælo nati sunt tres filij magni & validi, nō nominandi Cottus & Briareus, & Gyges, superbi fortis : è quorum humeris centum manus affurgebant, &c. Præterea interpres Apollonij lib.1. scribit Briareum, Ἐγξῶνα, Gygen vnum & eundem esse dissimilibus nominibus idem significantibus. illius verba sunt hæc, Βριάρεως δὲ καὶ Αἰγέων καὶ Γύγης ὁ αὐτὸς λέγεται στυγερῶς, Hom. autem il. a. sub Achillis persona narrat, Briareum centimanū à Thetide cuo catum Ioui, cum eum ceteri Dij vincire vellent, aduersus illos opem tulisse: sic Achilles Thetidi. Ἀλλὰ σὺ τὸν γ' ἐλθῆσαι θεὰ ὑπελύσαο δεσμῶν ὦχ' ἐκαστὸς χεῖρον καλέσασ' ἐς μακρὸν ὄλυμπον, ὅν Βριάρεων καλέεις σὺ θεοί. At tu Dea illum (Iouem) profecta vinculis soluisti, celeriter Centimano euocato in longum Olympum, quem Dij Briareum appellant. Sed cum hos commentarios iam iam typis, operisque permittere cogitarem, iniectus mihi scrupulus est, ex duobus locis Hor. in quibus nomen Gyges, quamuis gigas in iis non designetur, producit. Od. 5. lib. 2. *Cnidiusve Gyges*. & Od. 7. lib. 3. *Constantis iuuenem fide Gygen*: & ex vno Quidiano, in quo gigas idem, qui hoc loco, describitur, Centimanum Gygen, semibouemque vnum: Non esse enim verisimile alibi produci idem nomen, alibi corripi : quamuis in nonnullis nominibus propriis hoc vsu venire scia. Mouit me præterea Apollodorus, cuius hæc sunt verba in principio. Οὐρανὸς παῖτος τῶ πατρὸς ἐδυνάστευσε κόσμῳ. Γῆμας δὲ Γένω, ἐτέκνωσε παῖτος τῶς ἑκατὸς χεῖρας, παρσα γαρυδέντας

Centimano affurgebant, &c. Præterea interpres Apollonij lib.1. scribit Briareum, Ἐγξῶνα, Gygen vnum & eundem esse dissimilibus nominibus idem significantibus. illius verba sunt hæc, Βριάρεως δὲ καὶ Αἰγέων καὶ Γύγης ὁ αὐτὸς λέγεται στυγερῶς, Hom. autem il. a. sub Achillis persona narrat, Briareum centimanū à Thetide cuo catum Ioui, cum eum ceteri Dij vincire vellent, aduersus illos opem tulisse: sic Achilles Thetidi. Ἀλλὰ σὺ τὸν γ' ἐλθῆσαι θεὰ ὑπελύσαο δεσμῶν ὦχ' ἐκαστὸς χεῖρον καλέσασ' ἐς μακρὸν ὄλυμπον, ὅν Βριάρεων καλέεις σὺ θεοί. At tu Dea illum (Iouem) profecta vinculis soluisti, celeriter Centimano euocato in longum Olympum, quem Dij Briareum appellant. Sed cum hos commentarios iam iam typis, operisque permittere cogitarem, iniectus mihi scrupulus est, ex duobus locis Hor. in quibus nomen Gyges, quamuis gigas in iis non designetur, producit. Od. 5. lib. 2. *Cnidiusve Gyges*. & Od. 7. lib. 3. *Constantis iuuenem fide Gygen*: & ex vno Quidiano, in quo gigas idem, qui hoc loco, describitur, Centimanum Gygen, semibouemque vnum: Non esse enim verisimile alibi produci idem nomen, alibi corripi : quamuis in nonnullis nominibus propriis hoc vsu venire scia. Mouit me præterea Apollodorus, cuius hæc sunt verba in principio. Οὐρανὸς παῖτος τῶ πατρὸς ἐδυνάστευσε κόσμῳ. Γῆμας δὲ Γένω, ἐτέκνωσε παῖτος τῶς ἑκατὸς χεῖρας, παρσα γαρυδέντας

FORMIDOLOSVS] horribilis, metuendus. PARS VIOLENTIOR NATALIS HORÆ] significat se eo temporis momento natum esse, quo Mars in orbis signiferi parte sibi imminente, & propinqua fuerit. Est autè Martis stellâ, vt & Saturni, malefica, & inclemens, Astrologorum sententia. SEV TYRANNVS HESPERIÆ] id est, qui tempestates in Oceano occidentali, & quouis alio mari, excitat oriens: Capricornus autem Saturno ascribitur. Aiunt quidam tyrannos, & eos, qui patriam suam antea liberam sibi seruire coegerunt, Capricornum pro natalitio signo habere solere : iccirco Capricornum tyrannum ab Horatio appellari, quasi nascensibus ortu suo regnum & tyrannidem promittentè, ac preparatè.

Βριάρεων, Γένω, κείων : id est, Cælum, seu Cælus primus totius mundi imperium obtinuit. cū autem Terram vxorem duxisset, suscepit ex ea liberos primos, Briareum, Gyam, Cœum: qui centimani sunt appellati. His testimoniis, & argumētis adductus, sententiâ priorem mutauit, & apud Horat. vtrobique centimanus Gyas legendum esse existimauit: quam scripturâ probat item M. Anton. Muretus, eamq; se in quibusdam veteribus libris reperisse testatur. ego, ne mentiar, nusquā eam reperi, nisi quod in lib. Faëni, & vno Vaticano, hoc nomen in litura, tamquam in luto demersum est. ex qua suspicari licet initio scriptum fuisse Gyas, & postea ab ignaris litterarū deprauatum. Hanc igitur scripturâ si recipimus, emendandi sunt Hesiodus, & Apollonij scholiastes, & vbi vulgò legitur Γύγης, scribendum Γύγας, eademq; opera puto apud Hesiod. non Κόπος, sed Κόπος legendum esse. Quod autem libri pleriq; veteres habent Gyas, ego hæc scripturam ex deprauata antiqua Gyas natam esse puto: quamquā si quis eam sequi volet, non repugnabo.

SEV LIBRA, SEV MÆ, &c.] Mathematici, & Astrologi ab aspiciendo, quo verbo hic vitur Horatius, aspectus appellant : sed ij aspectus intelliguntur stellarum errantium, inter se: non ad homines referuntur : quo modo velle videtur Horat. Ad hunc locum pertinere videntur quæ scribit M. Tull. de diuinat. lib. 2. sed vt ratione vtamur omisit testibus. sic isti disputant, qui hæc Chaldeorum natalitia prædicitâ defendunt. vim quādam esse aiunt signifero in orbe, qui Græcè Ζωδιακός dicitur, stalem, vt eius orbis vnaquæque pars alio modo moueat, immutetque cælum, perinde vt quæque stella in iis, finitimisque partibus sint quoque tempore: eamque vim variè moueri ab iis sideribus, quæ vocantur errantia. Cum autem in eam ipsam partem orbis venerint, in qua sit ortus eius, qui nascitur, aut in eâ, quæ coniunctum aliquid habeat, aut consensient: ea triangula illi & quadrata nominant, &c. seu me igitur (inquit. Hor.) Venus, cui Taurus, & Libra attribuantur, aspiciet: seu Mars, cui Scorpius, & Aries: seu Saturnus, cui Capricornus: nostra astra incredibiliter consentiunt & conspirant.

FORMIDOLOSVS] horribilis, metuendus. PARS VIOLENTIOR NATALIS HORÆ] significat se eo temporis momento natum esse, quo Mars in orbis signiferi parte sibi imminente, & propinqua fuerit. Est autè Martis stellâ, vt & Saturni, malefica, & inclemens, Astrologorum sententia.

SEV TYRANNVS HESPERIÆ] id est, qui tempestates in Oceano occidentali, & quouis alio mari, excitat oriens: Capricornus autem Saturno ascribitur. Aiunt quidam tyrannos, & eos, qui patriam suam antea liberam sibi seruire coegerunt, Capricornum pro natalitio signo habere solere : iccirco Capricornum tyrannum ab Horatio appellari, quasi nascensibus ortu suo regnum & tyrannidem promittentè, ac preparatè.

A TE IOVIS IMPIO, &c.] Iupiter prosper, & salutaris est: Saturnus maleficus, perniciosus, pestilens. significat igitur, cum Mæcenatis ortus, dièsq; natalis Iouis, & Satiirni sit particeps, Iouis stellam prosperam, ac salutarem, Saturni inclementiam contudisse, ac discussisse: à Mæcenate denique perniciem ei imminente, ac præsentem auertisse. Iouis tutela igitur, id est, Iouis stella, quæ te tuetur. Ostendit autem etiâ M. Tull. epist. ad Fab. Gallum. lib. 7. Saturnum esse perniciosum, & inclementem. sic enim ille, *Martius verò signum quò mihi pacis auctori? Gaudeo nulli Saturni signum fuisse. hæc enim duo signa putarem mihi as alienum attulisse*: contra Iouem, salutarem, lib. 6. de rep. *Deinde est hominum generi prosper, & salutaris ille fulgor, qui dicitur Iouis*. sic Virg. Georgic. 1. *Frigida Saturni sese quò stella receperit*. Iterum M. Tull. lib. 1. de diuin. *Quid habet astrologus, cur stella Iouis, aut Veneris coniuncta cum Luna ad ortus puerorum salutaris sit, Martis ve contraria?*

VOLUCRISQVE FATI TARD. AL.] & mortis celeritatem, ac propinquitatem retardauit: mortem impendentem, & iam iam aduentantem repressit. Quidam libri manu scrip. habent, *volucrisq; &c.*

REFVLGENS] suo fulgore contrario fulgens, & Saturno repugnans.

LÆTYM THEATR. TER CREP.] ter tibi applausit, vt sup. Od. 20. lib. 1. *datus in theatro* Cum tibi plausus. Propert. eleg. 8. lib. 3. *Et manibus plausus hiantem Per cuneos geminatus enim plebisque patrumque Corripuit*. ter autem valet, sæpius. vt Od. 3. lib. 3. *Ter si resurgat murus aeneus*. vide quæ annotauit ad Od. 1. lib. 1. si plura exèpla requiris.

ME TRVNCSV] de hoc trunco, aut de hac arbore, vide supra Od. 13. *Ille & nefasto te posuit die, &c.*

ILLAPSVS CEREBRO] in Oda supra dicta, te caducum In domini caput immerentis.

SVSTVLERAT] sustulisset de medio, in-teremisset. sic Od. 1. li. 3. *Fulmine sustulerit caduco*.

NISI FAVNVS ICT.] significat, Martis maleficientiam, & iniuriam, cui erat maximè opportunus, atque expositus, à Fauno, ac Mercurio esse repressam, ac propullatam : quemadmodum & Saturni pestilentiam, quæ Mæcenatis ceruicibus impendebat, Iupiter sua præsentia discussit.

MERCVRALIVM] ingeniosorum, quales sunt poëta: qui sunt sub tutela Mercurij.

REDD. VICTIMAS,] reddere maiores hostias. reddere autem dixit, quia eas vouerat morbo affectus, si conualesceret. Admonet igitur Mæcenatem Horat. vt sunt damnatus, nempe recuperata valetudine, voti se obligatione exfoluat.

ÆDEM QVE VOT.] Magni, & clari, & potentes viri, in rebus aduersis, & periculosis ædeis sacras vouebant, si salui euaderent. cuius rei innumerabilia sunt exempla.

FERIEMVS AGNAM] vt supra Ode 4.

lib. 1. *Seu poscat agnam, suæ malit hadum*. humilè E autem, id est, paruam, & quasi humo propinquâ, seu humi repentem : nobis conuenientem scilicet, qui humiles sumus.

Ode 18.

Se in re tenui, sua tamen forte contentum viuere. ar alios nullum ædificandi, nullum querendi, nullum rapiendi modum facere, nihil de morte cogitantes.

NON ebur, neque aureum
Mea renidet in domo lacunar:
Non trabes Hymettia
Premunt columnas vltima recisas
Africa: neque Attali,
Ignotus heres, regiam occupauit:
Nec Laconicas mihi
Trabunt honestæ purpuras clientæ.
At fides, & ingenium
Benigna vena est: pauperemque diues
Me petit, nihil supra
Deos laceffo: nec potentem amicum
Largiora flagito,
Satis beatus vicinis Sabinis.
Truditur dies die:
Non æq; pergunt interire Luna.
Tu secunda marmora
Locas sub ipsum funus: & sepulcri
Immemor struis domos:
Marisque Baijs obstrepentis vrages
Summouere littora,
Parum locuples continente ripa.
Quid, quod vsque proximis
Renellis agri terminos? & vltra
Limites clientium
Salis auarus? pellitur paternos
In sinu ferens deos
Et vxor, & vir, sordidusque natos.
Nulla certior tamen
Rapacis Orci sine destinata,
Aula diuitem manet
Herum, quid vltra tendis? aqua tellus
Pauperi recluditur,
Regumque pueris: nec satelles Orci

A Callidum Prometheus
Reuexit auro captus. hic superbum
Tantalum, atque Tantalum
Genus coercet. hic leuare functum
Pauperem laboribus,
Vocatus, atque non vocatus audit.

R E N I D E T] quandam hilaritate præ se fert, vt sup. Od. 5. *Præ pura nocturno renidet Luna mari.* & epod. Od. 2. *circum renidentis Lares.* & lib. 3. Od. 6. *et adiecisse prædam Torquibus exiguis renidet,* id est, letatur, gloriatur. Catullus transfert ad animata, atque adeo ad homines. *egnatius quod candidos habet dentes, renidet usquequaque.* Id est, ridet. quemadmodum & ridere transfertur ad inanimata. idem Catull. de nuptiis Pelei. *Quis permulsa domus iucundo risit odore.* sic Lucr. lib. 1. *tibi rident æquora ponti.* & lib. 4. *Ænguenta, & pulchra in pedibus sicyonia vident.* Idem ad idē significandum vitur verbo renidendi. lib. 2. *Nec domus argento fulget, aurōque renidet.* & Virg. Georg. 2. *ac late fluctuat omnis Ære renidenti tellus.* Hor. lib. 4. Od. 11. *Ridet argento domus.* & Od. 4. *et pulcher sit gatis Ille dies Latio tenebris: qui primus alma risit adorea.* Talis est vsus apud Græcos verbi *γελᾶν.* Hesiod. Theog. *γελᾶ δὲ τε δώματα πατρὸς Ζηνὸς ἐπὶ γυδὲ ποιο, θῆδ' ὀπί λ' ἄφροσύνη Σιδνα.* **R**idēt autem domus patris Iouis grauiter crepantis, deorū voce candida diffusa. Theognis, *ἐγέλασεν δὲ γαῖα πέλ' ἄρη.* id est, risit autem ingens terra. Virgil. in Melibœo, *omnis nunc ridet.*

L A C V N A R.] laquear. vitur M. Tull. Tusc. 5. *in hoc medio apparatu fulgentem gladium è lacunari, seta equina appensum demitti iussit.* Virg. lib. 8. *Æn. Erigitur summique ferit laquearia tecti.* ad quem locum Seruius hunc locum profert.

N O N T R A B E S H Y M E T T I Æ P R E M V N T.] id est, non trabes ex monte Hymetto petite, columnis è lapide Numidico ab vltima Africa deuectis innituntur. trabes autem Hymettias vel lignæ intellige, puta abiernas: vel marmoreas, vt alij volunt, quod ego magis probo, Plinius quidem lib. 36. cap. 3. columnas Hymettias marmoreas commemorat: necui fortè hoc mirum, aut incredibile videatur. quod cum apud me Turnebus collega meus vir doctissimus legisset, retulit in Aduersaria sua, & vt aliquid amplius dixisse videretur, locum Plinij commemorauit, quem satis habui lectori indicare.

N E C A T T A L I I G N. H E R.] significat, se neque vi, neque blanditiis, neque aliis malis artibus, ac rationibus cuiusquam diuitis hereditatem expugnasse, quemadmodum populus Ro. Attali regis Pergami hereditatem sibi vendicauit, vt scribit Iul. Florus lib. 58. & simul auaritiã populi Rom. obscurè notat, qui reges non solum

armis & ferro, & aperto Marte, verum etiã simu Elatione iuris, & fraude, regnis auitis euertent, ac spoliari. non dissimile est, quod ait M. Tull. de regno Alexandrino in orat. Agr. contra Rull. quæ verba liber hoc loco ascribere, vt quiuis illis intelligat, multa regna non testamēti, aut victoriæ iure ad populum Rom. venisse, sed populum Rom. quo iure, qua iniuria omnium regum, ac liberorum populorum bona oppetiuisse, & conciliaffe. sic igitur M. Tull. *quis enim vestrum hoc ignorat, dici illud regnum testamento regis Alexandrini populi Rom. esse factum? hic ego consul populi Ro. non modo nihil iudico, sed ne quid sentiam quide, profero. Magna enim mihi res non modo ad statuendū, sed etiam ad dicendum videtur esse. Video, qui testamentū factum esse confirmet: auctoritatem senatus extare hereditatis adita sentio, tum, quando alexandro mortuo legatos Tyrum misimus, qui ab illo pecuniã depositam nostris recuperaret, &c. mox sequitur, Dicitur cōtra, nullum esse testamentum: non oportere populum Romanum ornatum regnorum appetentem videri: demigraturos in illa loca nostros: homines propter agrorum bonitatem, & omnium rerum copiam.*

N E C L A C O N I C A S M I H I] sic habent omnes nostri libri vet. nullus, *Laconicus.*

T R A H V N T.] nent, ex quo per translationem *tracta oratio* appellatur, id est, non vehemens, non contorta, non interrupta, neque concisa: sed fluens, & continens, & fusa. Cic. de orat. 2. *verborum autem ratio, & genus orationis fufum, & cum lenitate quadam aquabili profertur.* Idem in perf. orat. *sed in his tracta quadam, & fluens expetitur, non hac contorta, & acris oratio.* & tractus verborum apud eundem lib. 2. de orat. ad Q. Fr. *qui timor: quæ dubitatio, tractusque verborum? sententia autem huius loci hæc est. meorum clientium vxores lanas mihi non carpunt, neque nent, ex quibus mihi cōficiantur togæ prætextæ cum obtinuerim magistratum.*

C L I E N T Æ] ita admonet esse legendū Carisius lib. 1. his verbis, *Clientis communis est. Inuenimus tamen & clientem apud Afranium in Pompea. interim tua clienta: & apud Horatium, Nec Laconicus mihi Trahunt honesta purpuras clienta.* Atque hæc sunt annotata à M. Antonio Mureto. Verum quod ad hanc scripturã attinet, eã in vno duntaxat libro vetere reperi, eoque Vaticano: quem tamen corruperat nescio quis imperitus litterarum, adiecta s. Plautus quoque vitur hoc nomine in Rudente, *Bene factum, & volupe est mihi, hodie his mulierculis Tetulisse auxilium: iam clientas reperi.* & in Mil. glor. habeo, *eccillam clientam meam.* Denique ita legit Porphy. siue quis alius Pseudoporph,

B E N I G N A] larga, affluens, abundans. vide quæ diximus ad Odam 17. lib. 1.

V E N A] epist. de arte poet. *ego nec studium sine diuise vena, Nec rûde quid profit vdeo, ingenium.*

N I H I L S V P R Æ D E O S L A C E S S O.] non fatigo deos precibus, vt plura donent: sic enim

A enim suprâ locutus est. Od. 2. lib. 1. *prece qua fatigent, &c.*

N E C P O T E N T E M A M I C.] potentem amicum τὸν ὑπερέχοντα φίλον appellat. sic autem licet eos hodie appellare, qui coluntur à tenuioribus spe vtilitatis aliciuis: non autem dominos, cum his temporibus seruorū vsus sublatum sit. sic idem epistola ad Lollium 2. lib. 1. *Tu cede potentis amici Lenibus imperiis.* idem appellatur rex, & ab ipso Horat. & à Plauto, nempe qui alit inferiori, fortasse autē Mæcenatem significat.

S A T I S B E A T V S] agro Sabino cōtentus, & ita beatus.

T R Y D I T V R D I E S D I E] id est, diem dies vicipit: diem hesternū hodiernus expulit, hodiernū vicissim crastinus exturbabit. significat, vitæ nostræ curriculum esse breuissimum, & temporis cursum celerissimum.

N O V Æ Q V E P E R G V N T I N T E R I R E L V N Æ] nouæ Lunæ primū complentur: deinde decrescunt, atque intereunt, & rursus oriuntur noua menstruo spatio confecto, vt Ode 7. lib. 4. *Damna tamen celeres reparant celestia luna.*

T V S E C A N D A M A R M O R A L O C A S] id est, tu conducis operas mercenariorum hominum, qui tibi marmora cadant ad ædificandum: vel cum redemptor aliquo pacifceris certa mercede, qui secunda curet suo periculo. sic loquuntur Latini: *loco opus faciendum*, id est, cōduco eius operas, qui faciat opus: vel redemptori negotium do operis faciendi.

S V B I P S V M F V N V S] paullo ante funus: vt sup. Od. 9. lib. 1. *Lenesque sub noctem susurri.*

E T S E P V L C R I I M M.] id est, & oblitus breui esse moriendum, & ita cogitandum esse de sepulcro excitado, ædificas domos, quasi immortalis futurus.

B A I T S O B S T R E P E N T I S] sic Ode 14. lib. 4. *qui remotis Obstrepit Oceanus Britannis.*

V R G E S S V M O V E R E] id est, in eo occupatus es, eique operi instas, in eam curam totus incūbis, vt summoueas maris littora: quia iactis vltra litus in mare molib', ædificas. Varius est autem verbi *urgete* vsus apud hunc poetam. Od. 6. lib. 1. *Quis multa gracilis te puer, in rosa, perfusus liquidis urget odoribus?* urget, id est, arctè amplectitur. Od. 22. eiusdem, *Quod latus mundi nebula, malūsq; Iuppiter urget,* id est, occupat, circumfundit. & Od. 9. huius libri, *Tu semper urges flebilibus modis Mythen ademptū,* id est, insequeris. quod perinde est, ac si diceret, tu assiduè eius mortem luges, ac deploras. & Od. 24. lib. 1. *Urge Quintiliū perpetuus sopor urget?* id est, opprimit, occupat, detinet: aliter Saty. 3. lib. 2. *pudor, inquit, te malus urget.* ibid. *et medicum urget.* & Saty. 3. lib. 1. *optimus ille est, qui minimis urgetur.* & epist. ad villicū lib. 1. *et tamen urges Iampridem non tacta ligonibus arua.* & Saty. 7. lib. 2. *Pars hominum vitius gaudet constanter, et urget Propositum,* id est, perseverat in suscepto, & proposito cōsilio. & Od. 17. epod.

urget diem nox, & dies noctem, id est, sine vlla intermissione excipit, ac subsequitur. Germanus Valens, vt Horatij Flacci, aliorūque elegantium & politorum scriptorum, ita & Virgilij studiosissimus, indicauit mihi, cum fortè hūc locum vnà legeremus, etiã apud Virg. huius verbi vsū esse varium ac multiplicem. Sic 9. Æneid. *Pesse regens, tibi quam noctem festina, diēsque urgebam, et teta curas solabar anileis.* Idem 7. *aerium sed gurgite ab alto urgeri volucrum raucarum ad littora nubem.* Georg. 1. *namq; urget ab alto Arboribusque, satisq; Notus, pecorūque sinister.* & lib. 4. *Cecropias innatus apes amor urget habendi.* & 3. *oculos stupor urget incertis.* Æneid. 10. *Olli dura quies oculos & ferrens urget somnus.* ibid. *ferro rumpenda per hostes Est via, quæ globus ille virum densissimus urget.*

P A R V M L O C V P L C O N T. R I P A.] terra continente non contentus, in mari ædificas, & mari ipsi litus adimis, vt Od. 1. lib. tertio, *Contracta pisces æquora sentiunt, Iactis in altum molibus.* eandem cupiditatem reprehendit Ode 24. lib. 1. *Cementis licet occupes Tyrrhenum omne tuus, & mare Apullicum, &c.*

Q V I D, Q V O D V S Q V E] Quid quod asfiduè vicinorum tuorum possessiones, & agellos reuulsis terminis occupas?

E T V L T R A L I M. C L I E N.] cum eos defendere, ac tueri debeas. lege annot. ad illum locum, *postico falle clientem,* epist. ad Torquatum. *Si potes archaicus.* lib. 1. epist.

P E L L I T V R P A T E R N O S] Sic Sallust. bello Iugurt. *Interea parentes, aut parui liberi militum, vt quisque potentiori affinis erat, sedibus pellebantur.*

R. O. F. D. A. D. M A N E T] diuiti imminet, parata est, lege annot. ad Od. 28. lib. 1. licet (inquit Horat.) in mari, & in alieno solo, iustis, & veris dominis ciecitis, atque exturbatis, ædifices: nulla tibi tamen certior domus parata, ac reseruata est, quàm inferorum sedes. per verba illa *sine Orci destinata*, intelligo domicilium vltimum diuiti paratum. suum vsurpauit in genere famineo, vt Od. 17. epod. *que finis, aut quod me manet stipendium?* Sed lectorem celare non debeo, Seruium ad illum locum Virg. Æn. 6. *sedibus huc refer ante suis,* videri legisse hoc loco *sede destinata*, non, vt habent omnes libri, *sine.* sic enim ille: aut dicit, refer hunc naturalibus sedibus terræ. Nam in aqua perierat. verum tamen illud est, vt intelligamus, eam dicere, Sepeli eum. Nam sepulcrū sedes vocatur. Horat. *Nulla certior tamen Rapacis Orci sede destinata Aula diuitum manet Herum.* iam Orcum, rapacem appellat vel quia Proserpinam rapuit, vel quia mortales omnes rapit. Nam *metit Orcus Grandia cum paruis non exorabilis auro,* vt est in epist. 2. lib. 2. in extt.

Æ Q V A T E L L V S P A V P E R I.] sic sup. Od. 27. lib. 1. *Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas, &c.*

R E G V M Q V E P V E R I S] id est, & regum m ij

A filiis : vt oda 12. libro primo *Dicam & Alciden, puerosque Leda :* & eiusd. Od. 19. *Thebanasq; inbet me Semeles puer.*

SATELES ORCI] Charon, Orci minister. epist. l. lib. i. *Virtutis vera custos, rigidusq; satelles.* Alij tamē Cerberum significari volunt: à quibus dissentio. adiuuat me verbum *reuenxit*, quod statim sequitur, quamquam (ne quid dissimulē) in quibusdam libris veteribus scriptum reperi *Reuinxit.*

CALLIDVM POMETHEA] Hesiodi epitheta expressit *ποικίλον*, id est, varium, *ποικιλομήτην*, & mox *ποικιλόβηλον*: id est, varia cōsilia capientem, & variē consultantem, seu varium in consultando.

AVROCAPTVS.] nec Orcus ipse auro capitur: vt epist. ad Iul. Fl. lib. 2. *si meis Orcus Grandia cū paruis non exorabilis auro* & vide ann. ad Od. 14. huius lib. *Non si trecentis, quotquot eunt dies, &c.*

TANTALVM] Vlyss. ὄδυσ. λ. narrat Alcinoō se Tantalum vidisse apud inferos iis pœnis affectum; quibus omneis avaros plecti scribit Horat. Sat. 1. vidēto quæ annotauimus ad illum locum.

TANTALIGENVIS] Pelopem, Atreum, Agamemnonem, Orestem.

HIC LEVARE FVNCTVM, &c.] *audit leuare*, id est, audit vt leuet. Siue mortem optet, siue extrimescat, & horreat pauper aliquis, & calamitosus, continuō aderit illa, vt eum calamitate leuet, ac liberet. *omnium enim rerum mors est extremum*, vt ait M. Tull. epist. ad Toranium. lib. 6.

Et Demosth. orat. *πῶς τερνάς, πέρας ἀσπασιν ἀθρόοις τῷ βίῳ θάνατος.* id est, extremū omnibus hominibus est mors. quem locum mox integrum afferemus. & M. Tull. Catil. 4. *mors est aut necessitas natura, aut miseriarum quies.* Et Eur. *τὸ γὰρ θανεῖν, Κακῶν μέγιστον φάρμακον, νομίζουσι.* id est, mori enim maximum malorum medicamentum existimatur.

VOCATVS, ATQVE NON VOC.] natus ex Apollinis oraculo Lacedæmonis redditor. *καλέειδός τε, κ' ἀλλήτος θεός παρέταυ;* id est, vocatus, & non vocatus, deus aderit.

D IN BACCHVM. Ode 19.

Sibi licere Bacchi laudes, vt eius nummis pleno & concitato, canere.

Bacchum in remotis carmina rupibus Vidi docentem : credite posteri : Nymphasque discentis, & aureis Capripedum Satyrorum acutas. Eue, recenti mens trepidat metu :

Plenōque Bacchi pectore turbidum Letatur. eue, parce Liber, Parce graui metuende thyrsō. Fas pernicaceis est mihi thyadas, Vnique fontem, lactis & vberes Cantare rinos : atque truncis Lapsa cauis iterare mella.

Fas & beatæ coniugis additum Stellis honorem, rectaque Pentheci Dissecta non leui ruina, Thracis & exitium Lycurgi.

Tu flectis ammeis, tu mare barbarum: Tu separatis vuidus in ingis Nodo coerces viperino

Bistonidum sine fraude crimeis : Tu, cum parentis regna per arduum Cohors gigantum scanderet impia, Rhæcum retorsisti leonis

Vnguibus, horribilique mala : Quamquam choræ aptior, & iocis, Ludōque dictus, non sat idoneus

Pugna ferebaris : sed idem Pacis eras, mediūque belli. Te vidit insons Cerberus aureo

Cornu decorum, leniter atterens Caudam, & recedentis, trilingui Ore pedes, tetigitque crura.

BACCH. IN REM. CARM.] pœta, vates, ebrij, amâtes, & similes multa sibi videre videntur, quæ reuera non vident. Sic igitur Horat. Bacchum carminum doctorem, & satyros cum Nymphis auditores & discipulos vidit.

CREDITE POSTERI] *credat Indans Apella, Non ego.*

CAPRIPEDVM SATYR.] lubet ad hūc locū ea ascribere, quæ Pausanias in Atticis narrat se à quodam Euphemo Care de satyris accepisse. Dicebat igitur Euphemos (inquit Pausanias) cum in Italiam nauigare, se vi ventorum, & tempestate abreptum, à recto cursu longē admodum aberrasse, atque in mare peregrinum, & inauditum, in quo denique nauigari non solet, delatum esse : in eo mari insulas esse multas desertas. atque incultas, in quibus habitarent tamē homines feri, & agrestes, & rufi : quibus caudæ non multo caudis equinis minores ad coxas vsq; propendērent : insulas autem illas appellari Satyridas. Hæc Pausanias. reliqua de satyrorū profusa

A fusa libidine, turpissimāque contumelia, & petulantia in mulierem illam barbaram illis traditā ac permissam, pudorē reuocatus non persequar. Nonnulli scriptores, Satyros dicunt esse tanquā Silenos & Panas, eōque ad libidinem & rem Veneream admodum propensos esse: satyrosque *Σατύροι* & *Σατύροι* esse appellatos, quæ vel est inflammata rei venereæ cupiditas, vel *πῆος*, id est, τῆ ἀρρένος *μαρίον*: membrum virile. Battus quidem ille apud Theocritum *εἰδ. δ.* caprariū quendam libidiniosorem, dicit genere & cognatione cum Satyris, aut Panibus esse coniunctum, atq; etiam cum illis libidine certare posse: Eury *ὁ ἠρωταφιλοῖφα* τὸ τοι γένος ἢ Σατυροσκαίς *Εγύθεν*, ἢ Πάνωσι *χαλκονάμοισιν ἐπίσθη*. Capripedes autem etiam Lucretius appellat lib. 4. *Hæc loca capripedes satyros, nymphasque tenere Finitimi fingit.* uterq; expressit epithetum Græcum *ἀγρίποδες*, seu *παραποδες*, seu *παρασοκαλεις*: quamquam hoc postremum, non capripedes, sed capricruros significat.

AVTAS] attentas, ad audiendum erectas. hęc satyri, Bacchi sunt auditores: Bacchus doctor; aliās iisdem auditoribus Silenus doctor: vt apud Virg. in Sileno, vel dic. *ppric acutus ὀξείας.* Nā satyri *ὀξείς τὰ ὄτα* etiā à Luciano dicitur. EVOE] *Ευοί* vox est Bacchantium mulierum. Pausan. in Messen. scribit, montē quendam Ithoniæ vrbi vicinum Euan appellatum ab ea voce

C Bacchica, quam Bacchus ipse, & mulieres cum eo bacchantes illo primū loco ediderunt. TREPIDAT] tremit, conturbata est. PLENOQUE BACCHI PECT.] concitato, commoto. Od. 15. lib. 3. *Pulso thyas vti concitata tympano.*

TURBIDVM LETATVR] lætitia afficitur turbida, minimēque liquida. huic similia multa loquendi genera collegimus suprā ad Od. 22. lib. 1.

PARCE GRAVI MET. TH.] metuēdus est Bacchus, quia offensus, furore mentis concitato ac perturbat: placatus autem, lætitia, & voluptate afficit. notat Seruius ad illum Virg. locum. *En. 1. Assit lætitia Bacchus dator.*

THYRSO] à thyrsō, quæ erat virga, seu hasta Bacchica, thyrsigeri dicti : *ναρθηνοφόρος* appellant Græci. thyrsos *pampineas hastas* vocat Virg. *Æneid. 7.*

FAS PERVICACEIS] fas est, *δυνατόν ἔστι*. vt Ode xi. lib. i. Vult autē, ex eo, quodd possit Bacchi Thydas, & mytheria cantare, se pœtam Deo dignū existimari: & ita sentit Porphyri. alij (quos non refello) *fas est*, hoc loco, valere volunt idem, quod, *licet*.

PERVICACEIS] proteruas, pertinaceis, impudēteis. Nonius nomen *peruicax* ait esse laudi, *peruinax probro*. lib. 3. Od. 3. Musam suam *peruicacem* nominat. *Desine peruicax Referre sermones Deorum.*

ITERARE] iterum atque iterum cantate, vt

suprā dixi annot. ad Od. 7. lib. 1.

VINIQUE FONTEM, LACT. ET] videtur planē Horatius, cū hæc de fontibus vini, lactis, mellis scriberet, locum illum Euripid. in Bacch. habuisse sibi ante oculos propositum, vbi Baccharum alia faxū thyrsō pulsante fons aquæ proflit, alia in terram thyrsū deijciente, fons vini promanat: alia lactis cupidiæ summis digitis terram scindentem, lactis copiam habebant: ex thyrsis autem ederacis mellis riuī fluebant. Sic Eurip. *Θύρσον δὲ τις λαβῆσ' ἐπαίσει εἰς πέτρων. Ὅθεν δροσώδης ὑδάτος ἐκπηδᾷ νοτίς. Ἄλλῃ δὲ νάρθηκ' ἐς πέδον καθήκε γῆς. Καὶ τῆδε κρήνη ἐξαιτῆ' οἶκός γέος. Ὅσας δὲ λευκῆ ποταμοῦ πότος παρῖν, Ἀκροῖσι δακτύλοισι διαμάσσει χθόνα, Γάλακτος ἰσομάς ἔρχον. ἐκ δὲ κισσίων Θύρσον γλυκεῖον μέλιτος ἔρριζον ποῦ.*

BEATÆ CONIUGIS] Ariadnæ, quæ quæ admodum Thesei amore capta, Minotauri fratris interficiendi rationem ac viam ei ostenderit, ab eoque postea Athenas reuertente relicta sit: quas, & quàm lugubris querelas effuderit: postremō, vt cum sibi Bacchus vxorem adoptarit, elegatissimis versibus explicat venustissimus pœta Catullus: quamquam hoc vltimum de Baccho copiosius persequitur Ouid. *metamorph. 8.* & Eustath. ceteriq; Homeri interpretes. Hesiodus item eandem fabulā tangit in Theogonia : *γενοσκόμος δὲ Διόνυσος ἔαθ' ἡν Αριάδνῃ Κέβρω Μίνωος θαλερῆν ποιήσασ' ἀκοιτῆν. Τῆν δὲ αἰθνατον χεῖ ἀγῆρα θῆκε κρονίδης. id est, Dionysus autem aurea coma flauam Ariadnam Minois filiam teneram sibi sumfit vxorē. Hanc autem ei immortalem, & senectutis expertem fecit Iupiter. Homerus autē ὄδυσ. λ. longē alia narrat de Ariadna: nempe eam à Theseo quiddē esse è Creta Athenas auectam : verū nullum fructum, nullāque voluptatem illum ex eo facto esse cōsecutum: propterea, quodd eam Diana impietatis apud se à Baccho accusatam, quia in eius templo rem cum Theseo habuisset, interemit, Homeri versus sunt *ἡ, καλῆν τ' ἀριάδνῃ Κέβρω Μίνωος ὀλοόφρονος ἦν ποτε θησεύς. Εκ Κρήτης ἐς γένον Ἀθλησίων ἱεράων. Ἦγε μὲν, ἔδ' ἔσπρηκτο, πάρος δὲ μιν Ἀρτεμις ἔειλα Δῖν εἰ ἀμφοῖρ ἰπύτη Διονύσῃ μαρτυρήσει, &c.**

ADDITVM STELLIS HON.] coronā, quā Bacchus Ariadnæ à se raptæ donauit, quamque postea ceteri dij Baccho gratificari cupientes, inter sidera collocarūt. de qua sic Arat. *Ἀστὲρ κέκλεινος πέφανος, τὸν ἀγαυὸς ἔθηκε Σῆμ' ἔμειναι Διόνυσος Σπιοχρόμης Αριάδνης. Νότῳ ἐπιστρέφεται κελυμνόςτος εἰδάλιοι.* id est, ibi & illa corona, quæ Dionysus admiratione dignus, seu admirandus, signum fecit sui in Ariadnam mortuam amoris, vertitur in tergo laborantis imaginis.

TECTAQUE PENTH. DIS.] Pausanias hæc de Pentheo scribit in Corinthiacis: illū tūm alia in Bacchum ausum esse, atque admisisse per

m iij

A contumeliam, tum ad extremum in Citheronem accendisse, ut mulieres Bacchantes, in quibus erant mater, vxor, & soror, spectaret. ita arbore conscensa, quae ab illis fiebant, prospexisse: illas autem, simulatque cum viderent, Pentheum discerpisse, & viuens adhuc a spirantibus membra alia aliò distraxisse. Plaut. in mercat. *Pentheum diripuisse aiunt Bacchas: nugae maximas Fuisse credo, prout, quo pacto ego diuorsus distrahor.* lege eadem de re Philostratu in Imaginib. & Euiipidis Bacchas. & Ouid. Metamorph. 3. Dicemus & nonnulla ad Saty. 3. libri secundum. Fuit autem Pentheus rex Thebarum. epist. ad Quint. lib. 1. *Vir bonus & sapiens audebit dicere, Pentheus Regor Thebarum, &c.* demetriem appellat Virgil. libr. 4. Aeneid. *Eumemidum veluti demetriem videt agmina Pentheus, Et solem geminum, & dupliceis se ostendere Thebas.*

NON LENI RVINA] sic legēdū, & ita habet aliquot libri manu scrip. nō lenis ruina autē intelligenda, aspera, scaua, χαλεπή, & ab irato atque ad eò iracundo deo illata: quemadmodum suprà Od. 37. lib. 1. demetriem ruinas appellauit, quae demens Cleopatra mirabatur vrbi. & ibid. pauimentum superbum, pauimentum domini superbi.

THRACIS ET EXIT. LYC.] Homerus Ἰλ. ζ. Diomedem facit à Glauco quarentem qui sit, Deusne aliquis è caelo delapsus, an mortalis. nolle se cum Diis immortalibus decertare. **C** non enim Lycurgus Dryantis filio suam amentiam bene processisse, qui cum Diis contenderit, eorumque inimicitias sibi confluauit, Bacchi nutricibus in fugam versis, Bacchōque ipso perterrito, atque in mare compulsu. Lege Homerum & Eustathium ad eum locum.

EXITIVM] pessimum exitum. Festus. Has suae impietatis poenas dedit Lycurgus, quod oculis à Ioue priuatus est, atque etiā vita. Homerus Ἰλ. eodem lib. τῷ μὲν ἔπειτ' ὀδύσατο θεοὶ πέλα. ζῶοντες. Κάμιν τυφλὸν ἔθηκε Κρόνος παῖς, ἔδ' αὖ ἐπὶ δ' Ἰν. ἐπ' εἰ Αθανάτοισιν ἀπὸ χθονὸς παῖσι θεοῖσι: id est, ei postea irati fuerunt dii facile, & placide viuentes: Eumq; cacum fecit Iupiter Saturni filius, neque ille diu vixit, quoniam diis omnibus immortalibus iniustus fuit. alij dicunt ab ipso Baccho fuisse interfectum.

TV FLECTIS AMN.] tu vertis flumina retro: ut loquitur Virg. lib. 4. Aen.

VVIDVS] vino madidus, βεβερεμένος. Ode 5. lib. 4. *dicimus vuidi, Cum sol Oceano subest.*

NODO COER. VIPER. BISTON.] colligis in nodum, Thraciarum mulierum bacchantium comas, carumq; capitiibus serpenteis coronarum instar imponis.

SINE FRAUDE] id est, sine vllò damno. impunè. sic carm. faecul. *Cum per ardentē sine fraude Troiam Castris Aeneas patriae Superstes Liberum munis iter.* T. Liuius lib. 34. nihil praeterea cum consule pacti, quam ut sine fraude Puniciū emitteretur pra-

fidium, ad consulē transfulerunt signa. Sed quod E ad Baccharum crineis atinet, Eurip. in Bacchis ait Bacchū ipsum statimvte è femore Iouis editus est, serpentibus fuisse coronatum. *σφαλασέν τε δρακόντων σφαλασέν, ἔθην ἀργαὶ θεροτέθοροι μὲν γὰρ δὲ ἀμφὶ βάλλονται πλοχμαῖσι.* id est, Et coronauit eum serpentū coronis. hinc agram Manades ferarum nutrices crinibus suis implicat. est autem ἀργαῖ serpentis genus: quo nomine Demosthenem aiunt esse appellatum.

TV, CVM PARENTIS, &c.] Cū in Phlegra Diū cum Gigantibus aicipiti praelio diu decertassent, aiunt Terram Ioui dixisse non aliter Deos Gigantibus superiores futuros, nisi duos semideos sibi belli socios & adiutores adiungerēt. Ita Bacchus & Hercules accessit victorū quorum opera & virtute Dij immortales victoria sunt potiti. De Hercule autem suprà Ode 12. *Domitos Herculea manu Telluris iuuenes.*

COHORS GIGANTVM SCAND. IMPRIA] eò impia, quod cum diis pugnant. ex quo θεομαχίη, id est, cum Diis pugnare.

RHOBCVM] de quo Ode 4. lib. 3.

LEONIS VNG. HERR.] aiunt enim Bacchum specie leonis induta, cum Gigantibus decertasse, eòque vnguibus, & dentibus, tanquam leonem, deuicisse.

QUANQUAM CHOREIS] Lucianus in eo dialogo, qui inscribitur *περολαλιδ, ἢ Διότυπος*, scribit, Bacchum, bello aduersus Indos suscepto, exercitū iam in Indiam adducto, ab illis initio cōtentum, ac derisum esse, quia totus ille exercitus partim ex mulieribus bacchantibus, partim ex iuuenibus rusticis, nudis, cōrdaca saltantibus (est autem cordax mollis & lasciuiae saltationis genus) edera coronatis, furiosis, atq; insanis constare videretur: sed ad extremum illos vim, & potētiam Bacchi suo magno malo sensisse.

PACIS ERAS, MED. QVE BELLI] id est vitilis eras ad bellum, & ad pacem: ad virtutem aptus & paratus eras, siue pax colenda, siue bellum gerendum esset. vel hoc significat, vinum modò homines ad arma, & pugnam excitare: modò etiam feros & immites animos domare, lenire, & mitigare.

TE VIDIT INSONS] ita te vidit, ut tibi nulla ex parte nocuerit ad inferos descēdēti.

CORNV DECORVM] Baccho cornu tribuunt poētae, quod ij, qui liberalius biberint, ad vim & pugnam parati sint, atque instructi: ob eandemque rationem Bacchum tauro, & pardallo similem faciūt, ut scribit Athen. lib. 2. his verbis. *καὶ ταύρω παρὲν, ἔσσι τὸν Διόνυσον, καὶ παρὰ δαίλει, καὶ τὸ πρὸς βίαν κέρπειται τὸς ἔξοινοβάτας. εἰσὶ δ' ἔσσι καὶ γυμνοὶ γίνονται. τοῖς τοῖς δ' ὁ ταύρος. Ευριπίδης, ταύρω δ' ὕβριται, καὶ ἐκ κέρως θυμῶν μῆνοι, &c.* id est Tauro similem faciunt Dionysum, & pardali, vinu pardo, propterea quod qui supra modum vinum biberunt, ad vim se conferre soleant. sunt & qui iracundiores euadant.

A euadant. talis autem taurus. Euripides, Tauri autem proterui & petulantes, & cornu intentato iracundi. Propert. lib. 3. *Quod superest vitae, per te, & tua cornua pinam. Virtutisque tuae, Bacche, poeta ferar.* Festus item scribit, cornua, Liberi patris simulacro adijci, quod homines nimio vino truces fiant, ut bellua. Euripides Bacchis, Bacchū τῶν ῥόκρον θεῶν, id est, taurinis cornibus praeditum appellat. & Eustathius ad hunc locum Ἰλ. δ. δ. β. *ἴνα ἐξωλέγωμεν ἀρνα, &c.* notar, Bacchum cognomento dictū esse τῶν ῥον κερσφόρον, id est, taurum cornigerum, quia vino madidi ad arma capiendi sunt prompti & parati. Idem ad alium locum Ἰλ. v. sub principiū, admonet, Bacchi statuem apud Cyzicenos specie tauri positam esse, & κερσφορῆν, id est, cornutum fingi, eundemq; taurum appellari, vel quod ebrii sint pugnaces, & ad pugnantū expediti, vel quod veteres cornibus pro oculis uti solebāt. huc pertinet illud, quod est Oda 21. lib. 3. *Post te neque iratos trementi Regum apices, neque militum arma.*

B & κερσφορῆν, id est, cornutum fingi, eundemq; taurum appellari, vel quod ebrii sint pugnaces, & ad pugnantū expediti, vel quod veteres cornibus pro oculis uti solebāt. huc pertinet illud, quod est Oda 21. lib. 3. *Post te neque iratos trementi Regum apices, neque militum arma.*

LENIER ATTERENS CAVD.] id est, adulans. *Adulatio* (inquit Festus) proprie blandimentum canum est. Accius, Prometh. *sublime a-nubians Pennata cauda nostrum adulat sanguinem.*

ET RECEDENTIS, TRILINGVI. ORB PEDES] & ore suo trilingui tuos pedes, tuāque crura redeūtis ad superos demulsi: quod est in cane amoris & gratulationis argumētum: neque hoc nisi dominis, aut certè notis facere solet, ut scribit Plato polit. lib. 2. & M. Tull. de nat. deorū. lib. 2. *canum tam fida custodia, tamque amans dominorum adulatio.* Bacchum autem etiam ad inferos descendisse, ut vxorem Semelen reduceret, fabulantur poētae. Et Pausanias in Corinthiac. scribit, se Alcyoniam paludem vidisse, per quam ille descendisse dicitur: de cuius immensa altitudine vide apud eundem ibidem.

AD MÆCENATEM.

Ode 20.

Famam suam aternam fore.

D *Non vsitata, nec tenui ferar*
Penna biformis per liquidū aethera
Vates: neque in terris morabor
Longius, inuidiaque maior
Urbeis relinquam, non ego pauperum
Sanguis parentum, non ego, quem vocas,
Dilecte Maecenas, obibo:
Nec Stygia cohibebor vnda.
Iam iam residunt cruribus asperae
Pelles: & album mutor in alitern

Superne: nascunturque laenes
Per digitos, humerosque plumae.
Iam Dadaeo ocyor Icaro,
Visam gementis littora Bospori,
Syrtesque Getulas canorus
Ales, & Hyperboreosque campos.
Me Colchus, & qui dissimulat metum
Marsa cohortis, Dacus, & vltimi
Noscent Geloni, me peritus
Discet Iber, Rhodanique potor.
Absint mani funere nemiæ,
Luctusque turpes, & querimoniae.
Compeſce clamorem, ac sepulcri
Mitte supernacuos honores.

NON VSITATA] significat Horatius, sibi suos versus, suāque poemata nomen immortale peperisse, seſeque exteris, atq; aded barbaris nationibus nobilem & clarum futurum, nomē denique suum toto orbe terrarum celebre & gloriosum fore. sic Theognis significans suis versibus Cyro nominis immortalitatem esse comparatam, dicit se taleis ei alas dedisse, quibus autium in morem sublimis totum orbem terrarum peragrare, & mare immensum atque infinitum peruolare possit, &c. *Σοὶ μὲν ἐγὼ πτέρ' ἔδωκα, σὺν οἷς ἐπ' ἀπείρονα πόντον Πρωτῆσσι καὶ γλυπῶσιν ἀερόμυθος Πηϊδῶσ, θονώσ δὲ καὶ ἐλαπίνης παρῶσιν. Ἐν πάσασ, πολλὰν κέρμυθος ἐν τῶμασιν.* id est, *Donavi tibi ego pennas, quibus aquora uelut, Et terras omnes peruolare queas: Multorum asidue postus in ore virum.* Iam Plato in Phaedro scribit *την τὴν πλερὸς φύσιν κερσωντικῶσ μάλιτα τὴν θεῶν:* id est, alae naturam commune aliquid habere cum Deo.

BIFORMIS] vates lyricus, & satyricus. alij quia nuper homo, nunc ales. à quibus dissentio.

PER LIQVIDVM AETH.] Virg. Aene. 7. *Stridore ingenti siquidem trans aethera uelae, &c.* **INVIDIAQVE MAIOR]** superior. sic Od. 3. li. 4. *Et iam dente minus mordeor inuidio.* nam inuidia in eos, qui multo ceteris antecellunt ac praestant, imbecilla est. & intellige tum demum inuidia maiorem futurū, cum excesserit è vita, ut epist. ad Aug. li. 2. *Comperit inuidiam supremo sine domari: quod & Plutarchus praclare ostendit libro περὶ φθόνος καὶ μίσους,* his verbis, *Αἱ δὲ τῶν εὐτυχημάτων ὑπεροχῶν, καὶ λαμπροτήτων πολυλάμψων τῶν φθόνον κατασβεβήνουςσιν. οὐδὲ γὰρ ἐκὼς Αλεξάνδρου τινὰ φθονῶν, οὐδὲ Κέρω κερσῆσσι, καὶ γενομένοις κυρίοις ἀπάντων: ἀλλ' ὡσπερ ὁ ἥλιος ἂν αὐτὸν ὑπερκορυφῶσ γένηται κατὰ χεῶμυθος τὸ φῶσ, ἢ παντῶσσι τῶν σμικρῶν*

A ἀνείλεν, ἢ μιν, ῥα εἰποίησεν, οὐτὸ πολλὸ τῶν εὐ-
 τυχημάτων ἕνος λαβόντων, καὶ γενεῶν ἕναι
 κεφαλῆν τοῦ φθόνου, συφύλλεται, καὶ αἰαχῶρει
 καταλαμπύροσ. id est, rerum secundarum
 praestantia & exsuperantia, & fulgores saepe in-
 vidiam exstinguunt. nō est enim probabile quē-
 quam Alexandro invidere, neque Cyro, rerū po-
 ritis, & omnium nationum dominationem con-
 feceris. Sed quemadmodum sol, quorum super
 verticem versatur, lumen suū iaculans, aut pror-
 fus eis vmbra adimit, aut parvā efficit: ita post-
 quam res secundae ad magnam altitudinem pe-
 nenerunt, & ascenderunt ad invidiam verticem,
 comprimitur, & coarctetur illa, & somnietur,
 à splendore rerum secundarum illustrata. quem
 B locum mihi Germ. Valens indicavit.

P A V P E R V M S A N G V I S] obscuro loco
 natus: libertini hominis filius. cōtra Ode 27. lib.
 3. nisi heville manus Carpere pensum Regius sanguis.

D I L E C T E M A E C E N A S] fortasse conium
 atē haec sunt legenda, non, vt alij distinguunt,
 quem vocas Dilecte. sic supra Ode 20. lib. 1. Care
 Maecenas eques. nisi fortē illo loco legendum est
 Clave Maecenas. de vtroque iudicet lector.

O B I B O] obibo mortem, vel obibo diē meū.

N E C S T Y G. C O H I B. V N D A] De Sty-
 ge diximus supra ad Oden 34. libri 1.

A L B V M M V T O R I N A L I T E M] cy-
 cnum, quē statim canorum appellabit. Cycni au-
 tem in tutela sunt Apollinis, vt ostendemus ex
 Platone ad Odam 3. lib. 4. Et poetae, cycni appel-
 lantur: vt Od. 2. lib. 4. Multa Dircaum leuat aura
 C cycnum.

S V P E R N E] ἐκ τῶν ὑπερ. mutor à partibus
 superioribus. sic enim legendum, non *superna*. &
 ita habent sine vlla varietate omnes libri manu
 scripti, quibus vsus sum. neque verò dubium est,
 quin vltima syllaba vocis, *superne*, brevis sit, vt
 docuimus in scholiis Lucretianis.

L A E V E S] non asperae, vt *galeae leues*, Od. 2.
 lib. 1. & *Leuis saxa* Od. 17. eiusdem.

D A E D A L A O] Icaro Dædali filio. De Dæda-
 lo & Icaro satis multa dicta sunt supra ad Od. 3.
 lib. 1.

O C Y O R] supra Od. 16. & agēte nimbos *Ocyor*
 euro. Quidam libri veteres habent, *ocyōrqs*, vn-
 de suspicantur quidam legendum esse, *Iam Dæ-
 dalaeque ocyor Icaro*. Ego tamen nihil mutō.

G E M E N T I S B O S P O R I] gemētis, id est,
 murmur edentis gemitus simile. de Bosporo di-
 ximus supra ad Oden 13.

S Y R T E I S Q V E G E T V L A S] de Syrti-
 bus diximus ad Od. 22. lib. 1.

C A N O R V S A L E S] cycnus. Ode 3. lib. 4. E
 δ' ἰμῆρις quos piscibus Donaturus Cycni, si libeat, sonū.

H Y P E R B. C A M P.] campos supra Aquil-
 onem & Rhipæos montes, vbi sol non quoti-
 die, vt nobis, sed æquinoctio verno exortus, au-
 ctūnalī occidit: ideoque sex mensium, dies: & to-
 tidem, nox vna perpetua est apud eos. Herodo-
 tus lib. 4. videtur negare esse Hyperboreos, quia
 si essent (inquit) Hyperborei, essent & Hyper-
 borei. Possidonius ait esse, & Alpeis, Italiae mon-
 teis, incolere. Festus Hyperboreos supra Aquil-
 onis flatum habitare scribit, dictos, quod huma-
 nae vitæ modum superent, viuendo vltra cente-
 simū annum. ὑπερβαίοντες (inquit) ἕρον σα-
 culi humani.

G E L O N I] populi in Scythia Europea. Ode
 4. lib. 3. *Visam pharetratos Gelonos*.

I B E R] Hispanus. Virgil. Georg. 3. *Aur impa-
 catus à tergo horrebis Iberos*. Sed cur ab Horatio
 peritus dicitur? Fortasse vsu peritus intelligen-
 dus, idque propter longas & assiduas nauigatio-
 nes. his enim multorum morum, multarūque
 rerum cognitio comparatur.

R H O D A N I Q V E P O T O R] Gallus, seu
 Celta.

A B S I N T I N A N I F V N. N A E N.] pri-
 mūm vult abesse nēnias à suo funere: deinde fu-
 nus, id est omnem pompam, & sumtum fune-
 brem, inanem fore dicit, quia scilicet nō sit mor-
 riturus, nec sepulcro possit cōtineri, sed immor-
 talis sit futurus, & in cycnum canorum mutan-
 dus: qui cantu totum orbem terrarum comple-
 turus est.

N A E N I A] carmina lugubria, vt supra dixi-
 mus ad Od. 1. huius libri.

A C S E P. M I T T E S V P E R V A C H O N.]
 omitte mihi sepulcrum sumtuosum, & magnifi-
 cum extruere. nam sine sepulcro satis honoratus
 sum gloria ingenio parat. Pausan. Arcad. duo se-
 pulcra admirabili pulchritudine, & magnificen-
 tia commemorat: vnum Mausoli in vrbe Hali-
 carnasso, structura & magnitudine visendum: al-
 terum mulieris cuiusdam, Helenæ nomine, So-
 lymis.

M I T T E] mitte, positum pro *omitte*: vt epist.
 5. lib. 1. *Mitte leueis spes, & certamina diuitiarum*:
 & epist. ad Pison. extr. *Non missura cutem nisi ple-
 na cr. ir.* & Virg. *Æn. 1. maestumque timorē Mittite*.
 & Terent. Adelph. *Hera, lacrymas mitte*.

S V P E R V A C V O S] epist. ad Pison. *omne su-
 peruacuum pleno de pectore manat*.

C A R M I N V M L I B E R

T E R T I V S.

Ode 1.

Non opibus, aut honoribus: sed animi tranquillitate vitam beatam effici.

D I profanum vulgus, & arceo.
 Fauet e linguis. carmina non prius
 Audita, musarum sacerdos,
 Virginibus, puerisque cantō.
 Regum timendorum in proprios greges,
 Reges in ipsos imperium est Iouis,
 Clari giganteo triumpho,
 Cuncta supercilio mouentis.
 Est vt viro vir latius ordinet
 Arbusta sulcis: hic generosior

Descendat in campum petitor:
 Moribus hic, meliorque fama
 Contendat: illi turba clientium
 Sit maior. equa lege necessitas
 Sortitur insignis, & imos:
 Omne capax mouet vrna nomen.
 Restrictus ensis cui super impia
 Cervice pendet, non Siculae dapes
 Dulcem elaborabunt saporem:
 Non auium, citharæq; canus
 Somnum reducent. somnus agrestium
 Lenis virorum non humileis domos
 Fastidit, vmbrosamque ripam:
 Non zephyris agitata Tempe.
 Desiderantem quod satis est, neque
 Tumultuosum sollicitat mare,
 Nec senus Arcturi cadentis
 Impetus, aut orientis Hadi.
 Non verberat e grandine vineæ,
 Fundusque mendax, arbore nunc aquas
 Culpante, nunc torrentia agros
 Sidera, nunc hiemes iniquas.
 Contracta pisces aquora sentiunt,
 Iactis in altum molibus. huc frequens
 Cementa dimittit redemptor
 Cum famulis, dominusque, terræ

Fastidiosus. sed timor, & minæ
 Scandunt eodem, quod dominus: neque
 Decedit arata triremi: &
 Post equitem sedet atra cura.
 Quod si dolentem nec Phrygius lapis,
 Nec purpurarum fidere clarior
 Delenit vsus: nec Falerna
 Vitis, Achæmeniumque costum:
 Cur inuidendis postibus, & nouo
 Sublime ritu moliar atrium?
 Cur valle permutem Sabina
 Dinitias operosiores?

O D I P R O F A N Y M V V L G V S] arce-
 bantur non initiati, & profani à sacris, quos Græ-
 ci βεβήλας, καὶ ἀμύητους appellant. Plato θεα-
 τήτων ἀγῶναι διὰ θεωρητικῶν μίτης τῶν ἀμύη-
 των ἐπακῶν id est, contemplare igitur circum-
 spiciens nequis profanorum, & non initiatorum
 exaudiat. Theocr. in Amarillide. Ζαλῶ δὲ φίλα
 γυῖα, Ἰασιῶνα, ὅς τῶσαν ἐκύρησεν, ὅς οὐ
 πνευσίῳ δὲ βεβήλοι. id est, fortunatum Iasionem
 existimo, qui ea consecutus est, quæ nō audietis
 vos profani. Res graucis & serias, atque è media
 philosophia petitas, mysteriorum denique quo-
 dammodo similes, non ludicras, neque amato-
 rias cantaturus, homines prauis opinionibus im-
 butos & corruptos, atq; iccirco vtilissima ad vi-
 tam bene instituendam præcepta respuentis,
 ab his carminibus, tanquam profanos à sacris &
 mysteriis, arceat.

A FAVETE LINGVIS] εὐφημεῖτε. bona verba dicite : male nominatis Parcite verbis, vt loquitur Od. 14. huius li. Tibul. eleg. n. lib. 2. *Dicamus bona verba (venit natalis) ad aras. Quisquis ades, lingua vir, mulierque faue.* Virg. lib. 5. *En. Ore fauente omnes, & cingite tempora ramis.* Eurip. Iphigen. *σεῖς δ' ἐν μέσῳ Τελλύβιος, ὃ τὸ δ' ἔν μείλον, εὐφημίαν ἀνείπτε, καὶ σὴν σ' ἔρατ' ὦ.* id est. Cùm autem in medio stetit Talthybius, cui hoc erat cura, bona verba, & silentium exercitui prædicauit *Fauentia* (inquit Festus) *bonam orationem significat. Nam pracones clamantes populum sacrificiis fauere inebant. fauere enim est bona fari.* Propert. lib. 3. *de pugna nauali Aetiaca, sacra facit vates, sint ora fauentia sacris.* & bene ominari dicuntur, qui bona verba loquuntur. Cic. in Bruto. *Hortensij vox exstincta fato suo est, nostra publico. Melius, quæso, ominare, inquit Brutus.* Idem lib. 1. *de diuinatione. hominum voces vocant omina: quæ maiores nostri quia valere consuebant, iccirco omnibus rebus agendis, quod boni, faustum fortunatumque esset, præfabantur: rebusque diuinis, quæ publice fierent, vt fauerent linguis, imperabatur: inque serijs imperadus vt litibus & iurgijs se abstinere.*

MVSARVM SACERDOS] ego Horat. vates, & qui musarum sacra tracto. sic Virg. Georg. 2. *Me verò primum, dulces ante omnia musæ, Quarum sacra sero ingenti percussus amore, Accipiant, &c.*

VIRGINIB. PVERIS QVE] vt castis, integris, incorruptis, & ab omni flagitij & sceleris macula putis.

CLARI GIG. TRIUMPHO] de quo Hesiod. in Theogonia. & dixim' supra ad Oden 19. lib. 2. & idem Hor. Od. 4. huius lib. *scimus vt imprios Titanas, immanemque turmam Fulmine sustulere caduco.*

CVNCTA SVPERC. MOV.] Hom. ἰλ. α. ἦ, καὶ κυανέην ἐπ' ὄφρ' οὐ νεῶς Κρονίων. id est, dixit, & nigris supercilij annuit Jupiter. sequitur paullo post, μέγαν δ' ἐλάλιζεν Ὀλυμπον id est, magnum autem commouit Olympum. & Virg. 9. *totum nutu tremefecit Olympum.*

EST VT VIRO VIR] sic loquitur Græci: ἔστιν ὄς, vel ἔστιν ὄπως. i. fieri, vel euenire potest, vt: rursus, non est, vt: ὄδε ἔστιν ὄπως. epist. ad Iccium lib. 1. *non est vt copia maior Ab Ioue donari possit tibi.* Ostendit, varia hominum esse ingenia ac studia. Fieri (inquit) potest, vt alius alio plus agri habeat, quod arboribus ordinatim cõterat: alij se ad honorum petitionem conferant, atque horum rursus alius nobilitate fretus petat: alius moribus & bona ex estimatione sit superior: alius plures habeat clientis.

IN CAM PV M] Martium, in quo comitia habebantur. verbo autem descendendi vsus est, quia ex vrbe Roma antiqua in campum Martium venienti descendendum erat. M. Cælius epist. 4. ad Cicer. lib. 8. *At qua spe, quam certa opinione descenderat?*

NECESSITAS] ἀνάγκη, eadem (vt quidã E volut) quæ εἰμαρμένη, id est, Parca. vide annot. ad Od. 35. lib. 1. Plutarchus tamen necessitatem distinguit à Parca, seu fato.

SORTITVR] λαλῶσαι, sorte ducta capit. ex quo Λάχσις, quæ temeritate quadam, & sine delictu homines vita spoliat: & qua arbitra, alia alij viuendi & moriendi condicio (quã Horatius fortem nominare solet) contingit.

INSIGNEIS ET IMOS] Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas, Regumq; turres: Od. 4. lib. 1. vide plura ad Od. 28. lib. 2. insignis autem id est, ἑπίσημος, ἑπιφανής, claros, & non bileis, & in summo honoris gradu constitutos: sup. Od. 34. lib. 1. *in signem attenuat deus.*

IMOS] infimos, humileis, obfcuros, **OMNE CAP. MOV. VRNA NOM.]** vide de, quæ de vrna & fortibus diximus sup. ad Od. 3. lib. 2.

DESTRUCTVS ENSIS CVI] ei, cuius ceruicibus impendet ensis destructus, nullæ quantumuis apparatus, & opipare epulæ, suaues, aut gratæ poterunt esse. respicit autem notissimam de Damocle Dionysij assentatore historiam: qui cum in sermone copias, opes, maiestatem illius dominatus commemoraret, ac prædicaret, negaret, vnamquam quemquam beatiorem fuisse: insit cum Dionysius fortunam experiri suam: collocandum curauit hominem in aureo lecto, strato pulcherrimo textili stragulo, magnificis operibus picto, abacisque complureis ornauit argento, aurique calato. tum ad mensam excimia forma pueros delectos insit consistere. aderant vnguenta, coronæ: incendebatur odor, mensæ conquisitis epulis exstruebantur. fortunatum sibi Damocles videbatur. In hoc medio apparatu fulgentem gladium à la cunari seta equina appensum demitti iussit, vt impenderet illius beati ceruicibus. Ita nec pulchros illos administratores aspiciet, nec plenum artis argentum, nec manum porrigebat in mensam: iam ipsi desuebant coronæ: denique exorauit tyrannum, vt abire liceret, quod iam beatus nollet esse. Hac sunt M. Tull. Tuscul. lib. 5. declarabat autem Dionysius (inquit idem Tull.) nihil esse ei beatum, cui semper aliquis terror impendat.

SICVLÆ DAPES] Siculæ dapes, & Syracusanæ mensæ prouerbij locum obtinent. lege Athen. lib. 12. Plato lib. 3. de repub. Συρακυσίαν δὲ ὡ φίλε τὴν ἀπὸ τῆς καὶ Σικελίᾳ ποικίλιαν ὄψων, ὡς ἔοικας, ἀγνής. M. Tull. lib. 2. de finib. sit voluptas non minor in nasturtio illo, quo vesci Persas esse solitos scribit Xenophon, quam in Syracusanis mensis, quæ à Platone grauius vituperantur. Idem lib. 5. Tuscul. *Quò cum venissem, vna illa beata, quæ ferebatur plena Italicarum, Syracusanarumq; mensarum, nullo modo mihi placuit, bis in die saturum fieri, &c.*

DVLCEM ELAB. SAP.] id est, exquisitissimæ, summoque artificio, & studio conditæ, & apparatus epulæ, ei videbuntur insuaues, cuius in animo curæ graues, & terrores, & angores, ce teraq; animorum pestes insideant. elaborabunt autem scriptum est in cod. Don. Faer. Vatic. 2. **Torn.**

Torn. non, elaborarunt, vt habent vulgati. **SOMNV REDVCENT]** in nonnullis veteribus cod. scriptum est *reduceret*: sed securus sum cod. Don. Faer. 2. Vatic. Torn. & vulg.

SOMNVS AGREST. LENIS] somnus lenis non spernit humileis agrestium hominũ domos, neque vmbrosam ripam, id est, dormiunt plerunque suauis in suis tuguriolis rustici, & tennes homines, quàm reges & dynastæ in suis ædibus sumtuosissimis, atque instructissimis.

FASTIDI] spernit. Semper Horatius hoc verbum cum acculandi casu cõiungit: quod non item solet M. Tullius: exẽpli causa, epist. 3. lib. 1. *Fastidire lacus & riuos ausus apertos.*

TEMPE] sup. Od. 7. lib. 1. *Thessala Tempe.*

DESIDER. QVOD SATIS EST] qui quantum satis est, desiderat, non nauigat, neque se maris periculo committit, vt mercibus commutandis rem faciat, atque augeat. sic Od. 29. huius lib. *Non est meum, si mugiat Aspicis Malus procellis, ad miseris preces Decurrere.* sic Hesiod. ἐργ. 2. η. de iis, qui iustitiam colunt. θάλλουσιν δ' ἀγαθοῖσι διαμπερές, ἔδ' ἔπι γειῶν Νείσοισιν ταῦ καρπῶν δὲ φέρεϊ ζείδωρος ἀρῆρα.

TVMLTVOSVM] quod timorem multum incutit. *Tumultus enim est perturbatio tanta, vt maior timor oriatur. vnde etiam nomen ductum est, tumultus,* Cic. Philip. 8.

SOLLICITAT] sollicitum reddit, & quasi è sede mouet.

NEC SÆVVS ARCT. CAD.] Plautus in Rudente, *Arcturus signum sum omnium quàm acerrimum: v. hemens sum exoriens: cui occido, v. vehemētior.*

AVT ORIENTIS HÆDI] oriuntur hædi statim post Capram, sole Sagittariũ permeciõte. Virg. Georg. 1. *Præterea tam sunt Arcturi sidera nobis, Hædorumque dies seruandi, & lucidus anguis, Quam quibus in patriam ventosus per agros vestrus Pontus, & Auspiferi faucibus tentantur Abydi. ὄταν ἀπ' ἀπὸ τῆς ἑλίας οἱ ἐρίφοι (inquit interpres Theoc.) ἀρχαίναται ἡ θάλασσα, id est, orientibus hædis scuit mare.*

NON VERB. GRAND.] epist. ad Albinoan. lib. 1. *non quia grando Contuderit vitis. χαλαροκοπίαν* nominant Græci.

EVNDV'SQVE MENDAX] ἡ ἀπίστος. fundus infidelis. fundus, qui non responder votis, aut expectationi agricolæ. epist. ad Mecenat. 2. lib. 1. *Spem mentita seges.* cõtrà Od. 16. huius lib. *Segetis Certa fides mea.* videtur autem hoc loco sterilitatis agrorum causas enumerasse, nimiam siccitatem, imbreis immoderatos, incẽdium, hiemis præter modum frigida inuriam: quæ omnia pont & Xenocr. in Axiocho his verbis: *γυῖ μὲν αὐχμὸν, γυῖ δὲ ἐπομβρίας, γυῖ δὲ ἑπιπλοῦσιν, γυῖ δ' ἐρυσίβην, γυῖ δὲ θάλλπος ἀχαρὸν, ἡ κερύς.* id est, nunc enim siccitatem, nũc imbreis immoderatos, nunc rubiginem, nunc calorem intempestium, aut frigus: & Xenoph. in Oeconómico: *Ἐπι δὲ τῆς γεωργικῆς τὰ πλεῖστα ἐ-*

*ἐν ἀπὸ τῆς ἀδύνατα. θεοῦ (ἡ καὶ γὰρ χαλάσαι, καὶ πάχυναι ἐπίστας καὶ αὐχμοί, ἡ ὀμβροὶ ἐξαισίοι καὶ ἐρυσίβη, καὶ ἄλλα πολλάκις τὰ γελάως ἐγγνωμένα καὶ πεποιμένα, ἀφαιρούται, id est, Præterea plurimæ res artis agricolendi, eiusmodi sunt, vt eas homo prouidere non possit. Nam & grandines, & pruina, & siccitates, & imbres immoderati, & rubigines, & alia quædam sapenunquã, quæ pulchre sunt cogitata, prouisa, & effecta, de manibus eripiunt. & Lucret. lib. 5. *Et tamẽ interdum magno quæstia labore, Cum iam per terras fõndent, atque omnia florent, Aut nimis torrefervoribus arberibus sol: Aut subiti perimunt imbres, gelidæq; pruina, Flabraq; veterum violento turbine vexant.**

NYNCTORR. AGR. SID.] ἀστροβόλιον, & σφακελίον putabat significari Germanus Valens: id est, siderationem, quæ tũm euenit, cũm arbores pestifero aliquo sidere afflatur, atque adeo percutiuntur. ex quo ἀστροβόλητοι, seu ἀστροβλήτοι dicuntur. ego putabam vel ἑπιπλοῦσιν describi, id est, incendium, seu æstum immoderatum, ex quo rubigo oritur: vel vredinem. talc ferẽ illud est Oda 16. epod. nullius astri Gregem æstuosa torret impotentia.

CONTRACTA PISCES EQVORA] postea quàm immodicũ pecuniæ quærendæ studium reprehendit, atque insectatus est, incipit nunc suæ ætatis hominum luxuriam, atque ædificandi insolentiam exagitare, qui terra continẽte non contenti in mari ædificant, elegant autem, & venulæ pisces air sentire maria fieri contra tractiora ædificiorũ magnitudine, & fundamentorum, quæ in mare iaciuntur, molibus. vide Oden 15. lib. 2. *Iam pauca aratro iugera Regia Moles relinquent.*

CÆMENTA] cæmenta dicta sunt à cadendo: itaque appellantur lapides cassi. Od. 24. huius libri. *Cementis licet occupes Tyrreniũ omne tuis: & mare Apullicum.*

DIMITTIT] sic habent libri vet. vulg. *Demittit. redemptor]* redemptores dicuntur, qui opus aliquod faciendum suo periculo, certa mercede pacta conduxerunt: ἐργολάβοι dicuntur à Græcis. epist. ad Iul. Florum lib. 2. *Festinat calidus milis, gerulisque redemptor.* Redimere enim interdum idem valet, quod conducere, ex quo redemptor idem, quod conductor.

TERRÆ FASTIDIOSVS.] qui terra præterea, in mari ædificat.

NEQVE DECEDIT ÆR. TRIR.] sic sup. Ode 16. lib. 2. *scandit æratis vitiosa nauis Cura.*

POST EQVIT. SEDET ATRA C.] similis sententia est apud Lucr. lib. 2. in princip. *quod si ridicula hæc, ludibriãque esse videmus, &c.*

ATRA CVRA] atra, id est, tristis. sic Od. xi. lib. 4. *minuentur atra Carmine cura.*

QVOD SI DOL. NUNC PHRY. LAP.] vide quæ annotauimus ad Oden illam 16. lib. 2.

A ita igitur concludit hunc locum. Si neque ædificia magnifica, neque purpureæ vestes, neque Falerna vina, neque vnguenta Perfica morbis animi medentur, cur me mea fortunæ pœniteat, diuitiisque conlecter, & concupiscam ampliores? *Delimit* habent 2. Vat. cod. & Tom. congruit cum hoc loco ille, epist. ad Loll. 2. lib. 1. *Non domus, aut fundus, non aris aceruus, & auri* Egroti domini deditur corpore febres, *Non animo curas.* per Phrygiū autem lapidem columnas Phrygias significat, quibus fulciebantur & ornabantur atria domorum sumtuosarum. Tibull. lib. 3. eleg. 3. *Quidve domus prodest Phrygiis innixa columnis, Tanare sine tuis, siue Cariste tuis?*

FALERNA VITIS] sic habent libri Iann. & 2. Vat. quam scripturam probo. nam in vulgaris impressum est *Falerna Vitis*: quam lectionem qui recipiunt, subintelligunt *ἄρα τοῦ αἴματος* vsus.

ACHÆMENIVM QVE COSTVM] Perficum vnguentum ab Achæmene Persarum Rege. sup. Od. 12. li. 2. & Od. 13. epod. *nardum Achæmenium.* de costo vide Plin. lib. 12. cap. 12.

INVIDEND. POSTIB.] sumtuosis, magno pretio emtis. sup. Od. x. lib. 2. *aulam invidendam* dixit. postibus autem, id est, ostiis, seu foribus: vel simpliciter trabibus.

CVR VALLE PERM. SABINA] id est, cur spreto, & reiecto meo fundo Sabino, in quo vallis est peramœna, diuitias curarum, & molestiarum plenas, & plurimo labore partas, & quasitas amplectar? de verbo *mutandi* vide annot. ad Oden 16. lib. 1.

DIVITIAS OPEROS.] id est, laboriosiores, vel maiores & ampliores, vel in quibus & parandis magno labore, magnaque opera, & custodiendis magna cura opus est. Oda 2. lib. 4. *operosa paruis Carmina fingo.*

Ode 2.

Pueros ab ineunte ætate assuefaciendos esse paupertati, rei militari, vitæ laboriosa.

Angustam, amici, pauperiem pati
Robustus acri militia puer
Condiscat: & Parthos feroceis
Vexet eques metuendus hasta:
Vitæque sub dino, & trepidis agat
In rebus. illum ex mœnibus hosticis
Matrona bellantis tyranni
Prospectans, & adulta virgo,
Susspiret: eheu, ne rudis agminum
Sponsus lacestet regius asperum
Tactu leonem: quem cruenta

Per medias rapit ira cædeis.
Dulce, & decorum est pro patria mori.
Mors & fugacem persequitur virum:
Nec parcat imbellis iuventa
Poplitibus, timidoque tergo.
Virtus repulsa nescia sordida.
Intaminatis fulget honoribus:
Nec sumit, aut ponit secureis
Arbitrio popularis auræ.
Virtus recludens immeritis mori
Calum, negata tentat iter via:
Cæsusque vulgareis, & vdam
Spernit humum fugiente perma.
Est & fidei ruta silentio
Merces, verabo, qui Cereris sacrum
Vulgarit arcane, sub usdem
Sit trabibus, fragilèmq; mecum
Soluat faselum, sepe Duespiter
Neglectus, incesto addidit integrum.
Rarò antecedentem scelestum
Desi ruit pede pœna claudo.

ANGVSTAM, AMICI, PAUPERIEM] Suadens Horatius vt in exercitatione fortitudinis, & patientiæ pueri versentur, nõ temerè paupertatem sumit, vt vnũ è malis humanis, in quo perferendo & insignis patientia desideretur, & animi fortitudo magnopere acuat. Od. 9. lib. 4. *rectius occupat Nomen beati, qui deorum Muneribus sapienter vti, Duramq; callet pauperiem pati.* M. Tull. in Rullum, veteres quosdam Romanos commemorat non solum populi honoribus, rebûsque gestis, verum etiam patientia paupertatis ornatos. Tum Aristoteles. lib. 3. de moribus ad Nicomach. *τὸ πένιαν*, id est, paupertatem in rebus malis, & formidolosis numerat: & pater Ennius ita ferebat duo, quæ maxima putantur, onera, vt eis pœne delectari videretur. suam appellat Horat. Od. 12. lib. 1. Duram Od. 9. lib. 4.

ET PARTH. FER.] qui ipsi sunt equites. VITAM QVE SVB DIVO] omnes ferè libri calamo exarati habent, *sub dino*, quos sequor, quamquam etiam *sub dio* ferri potest.

ET TREPIDIS AGAT IN REBVS] Arist. *ἐν τοῖς φοβεροῖς*, id est, in rebus formidolosis, & horribilibus. Idè lib. 2. de mor. ad Nicomach. ait nos, dum assuefcimus res formidolosas contemnere, easque perferre, & perpeti, fortis fieri. sic locutus est T. Liuius lib. 4. *Et senatus, vt in trepidis rebus, dicitatorem dici Mamercum Æmilium iussit.* Idem lib. 34. *orant, ne se in rebus tam trepidis deserat.*

ILLVM EX MOENIBVS HOSTICIS] illum, nempe militem Rom. prospiciens ex mœnibus hostilibus vxor Regis alicuius barbari, cū quo bellũ gerat populus Rom. suspirat hoc modo, atque hæc queribunda voce loquatur.

MATRONA BELL. T.] id est, vxor tyranni bellum gerētis. quid interfit inter matronam, & matrem familias docent Festus, & Nonius, & Seruius ad illum locum Virgil. Æneid. xi. *tum muros varia cinxere corona Matrone, puerique.*

RVDIS AGMINVM SPONSVS] non exercitatus in præliis: imperitus rei militaris.

ASPERVM TACTV LEONEM] militè rom. saeuum, & formidolosum in congressu, seu conflictu. *δυσκρόστων*: translatio est.

QVEM CRVENTA PER MED. RAP.]

B mansit in translatione. leones autè maximè esse iracundos testatur his grauissimis verbis Luccretius lib. 3. *sed calidi plus est illis, quibus acria corda, Iracundaque mens facile effervescit in ira: Quo genere in primis mens est violèta leonum, Pectora qui, fremitu numpunt plerumque gementes: Nec capere irarũ fluctus in pectore possunt.*

DVLCE ET DECORVM EST, &c.] hanc sententiam paullo vberius exprimit Pind. *ἴδμ' εἰδ' ἔσθδμω. ἰσθ' γὰρ σαφεῖς, ὅτις ἐν ταῖσι νεφάλας χάλια ζῶν ἀμματος παρῆς φίλας πάτρας ἀμύεται, λοιγὸν ἀμύων ἐναντῶν τ' παλῶ, ἀπὸν γενεῶν μέγιστον κλέος ἀΐξων. Ἰώνων τε χειθωνῶν.* sciat enim qui in hac nube grandinè sanguinis pro patria pugnans, & exitium propulsat aduersario ciuium exercitu, se suis posteris, suòq; generi maximam gloriam relinquere, & viuere, & mortuum. Lucianus in encomio patriæ scribit hæc in præliis cohortationem plurimum valere, si quis dicat bellum esse pro patria susceptum: neminèmq; esse, qui hac voce audita mortem extimecat, aut periculum metuat. Efficit enim (inquit) nomen & commemoratio ipsa patriæ, vt qui est alioqui timidissimus, ignauissimusque natura, fortissimus existat. Tyrtæus autem, qui mares animos (vt ait Horatius lib. de arte poet.) *versibus exacuit*, hanc eandem sententiam duobus versiculis ita complexus est. *Τέθνηδμω γὰρ καλὸν ἐπὶ πατριῶν μαρτυροῦντα. Ἄνδρ' ἀγαθὸν, πῶς ἢ πατριῶν μαρτυροῦντα.* quorum verumum hac ferè sententia est. Pulchrum est virum fortem pro patria pugnantem & cadentem inter eos, qui in primo ordine dimicant, mori. Accedat his Homerus. *εἰς οἰωνὸς ἀριστος ἀμύνεσθαι πῶς πάτρης.* id est, optimum est auspiciũ pugnare pro patria. Et M. Tull. offic. 1. *sed omnium omnium caritates patria vna complexa est. pro qua quis bonus dubitet mortem oppetere?*

C

D γὰρ καλὸν ἐπὶ πατριῶν μαρτυροῦντα. Ἄνδρ' ἀγαθὸν, πῶς ἢ πατριῶν μαρτυροῦντα. quorum verumum hac ferè sententia est. Pulchrum est virum fortem pro patria pugnantem & cadentem inter eos, qui in primo ordine dimicant, mori. Accedat his Homerus. *εἰς οἰωνὸς ἀριστος ἀμύνεσθαι πῶς πάτρης.* id est, optimum est auspiciũ pugnare pro patria. Et M. Tull. offic. 1. *sed omnium omnium caritates patria vna complexa est. pro qua quis bonus dubitet mortem oppetere?*

MORS ET FVG. PERSEQ.] immo verò sæpius seruantur è prælio, qui fortiter pugnant, quàm qui in fuga spem salutis constituunt. quod declarat Hom. *ἰλιάδ. ε. Αἰδομένων τ' ἀνδρῶν πλόνοες σπῶι, ἢ ἐπέφονται. Φευγόντων δ' ὄσα ἀπ' κλέος ὄρνυται, ἔτε τις ἀλκή.* Hæc igitur

tur huius loci sententia est, Si immortales essent futuri, qui pro patria cū vitæ periculo armis decertare nolunt, turpis esset quidem illa, sed esset aliqua tamen ignauorum causa, ac defensio, cū dicerent se fugiendo salutem consulere maluisse, quàm contra nitendo, & repugnando occumbere. Nunc autè cūm belli periculo vitato, sexcenta nobis alia mortis genera impendant: longè pulchrius, ac laudabilius est pro patria fortiter pugnantem, mortem oppetere, quàm vitam naturam, aut necessitati referuare. quod itè M. Tull. Philipp. 10. ornatissimis verbis persequitur. *Ita præclara est recuperatio libertatis, vt ne mors quidem sit in repetenda libertate, fugienda. Quod si immortalitas sequeretur periculi fugam, tamen eo magis eam non fugienda videretur, quòd durior esset seruitus. Cùm verò dies, & noctes omnia nos vniuersæ fata circumstent, non est vestri, Romanique nominis dubitare eum spiritum, quem natura quis debet, patria reddere. in illis autem verbis Ciceronis, ea non fugienda videretur (vt dicam ἐν παρόδῳ) subaudiendum est mors. Nam si sine negatione legas, vt in vulgaris, subintelligitur immortalitas. sed priorem lectionem magis probo. Sarpedon præterea apud Homerum *ἰλιάδ. μ.* verbis idem planè significantibus Glaucum ad fortiter pugnandum excitat. *ὦ πέποι. εἰ μὴ γὰρ πολέμιον πῶς τὸν δὲ φυχόντες Αἰεὶ δὴ μέλλοιμι ἀγήρωτ', ἀθανάτω τε Εὐραστῶ, ἔτε κεν αὐτὸς ἐν κἀρῶσι μαχοίμην. Οὐτὲ κέ σε σέλλοιμι μάχην ἐς κινδάνειραν. Νυδδ' ἔμπτῆς γὰρ κήρες ἐφεσῶσιν θανάτω Μυρία, εἰς ὄσα ἐστὶ φυγαῖν βροτῶν, ἐδ' ὑπαλιξέω.* id est, o mollis: si ex hoc bello nunquam ægra senectus saluos, pallida mors nunquã nocte inregat atra: Non equidem primos inter pugnare cruentus sustineam, neque te ad pugnam, aut ad vulnera mittam: At nunc circumstant nos mille pericula leti, que effugere haud umquam liceat mortalibus agris. Sic & Theopompus, *Εἰ μὴ γὰρ ἴδ' τὸν κίνδυνον τὸν παρόντα διαφυγόντα, ἀδελῶς Δι' ἄλγην τὸν ὄπτι λοιπὸν χρόνον, ὄσα ἀπ' ἢν θαυμάσιον φιλοφυχεῖν. νυδδ' ἔμπτῆς κήρες τῶ βίῳ κἀπαπεφύρασιν, ὄσα τὸν ἐν ταῖς μάχαις θάνατον ἀρετότερον εἶναι δοκέειν:* id est, Nam si hæc esset præsentis periculo declinatio, ac vitato, reliquum vitæ tempus secure & sine metu traducere, nõ esset mirum si quis retinenda vitæ studio teneretur. Nunc autem tot vitam humanam fata circumvallant, vt mors in prælio appetita longè optabilior esse videatur. huc eodè pertinet illud Æschyli. *Ἄλλ' ἔτε πᾶλλὰ τ' ἀμύεται' ἐν σπῆροις λαβὼν Οὐγῆσει τις, εἰ μὴ τέρμα σμυτ' ἐχέει βί' ε, Οὐτ' ἐν σπῆρῳ τις ἡμῶνος παρ' ἔστια φεύγει τι μᾶλλον τὸν περὶ ἡμῶν μῶρον.* id est, At neque quiquam multis in pectore vulneribus acceptis moritur, nisi vitæ terminus addit: neque domi suæ aliquis sedens ad focum eo magis mortem naturalem, & fato destinatam effugit. Demosthenes item in oratione *πῶς ἐσφάνη*, quam dudum Latinæ fecimus, propè diem edemus, eandem ferè sententiam po-*

A nit: πέραις μὲν γὰρ ἔστιν ἅπανι ἀνθρώποις τοῦ βίου θάνατος, καὶ ἐν οἰκίῳ τις αὐτῶν καθέρι-
 ζας τῆρη· δεῖ δὲ τῆς ἀγαθοῦς ἀνδρῶς ἐγχειρῆν
 μὲν ἅπανι αἰ τοῖς καλοῖς, φέρειν δ' ὅτι αὐτὸ
 θεὸς διδάσκει, γενναῖος. id est, omnium, inquit, homi-
 num vita mors est extremum, etiā si quis se do-
 mi suæ inclusum contineat, omnēque belli peri-
 culum fugiat, ac declinet: sed oportet viros for-
 teis semper egregia, & præclara facinora conari
 bona spe fretos in posterum: quicquid autem
 Deorum voluntate euenerit, generoso, fortique
 animo ferre. Accedat ad superiores illos orato-
 res, & poetas, lyricorum princeps Pindarus, cu-
 ius sunt hæc εἰδ. α. ὀλυμποῦ θαυρῆν δ' ὅσιν ἀνέλι-
 κα, πικρὴ τις αἰώνιον γῆρας ἐν σκότῳ καθήκοντος
 ἐξοῖ μοῦσαν, ἅπαντων καλῶν ἄμμορος; id est, cum
 fit omnibus mortalibus necesse mori, quid
 est quoddam quisquam in tenebris relidens senectute-
 rem ignobilem, & ingloriam frustra producat,
 omnium rerum honestarum ac præclararum ex-
 pers? Sed videtur Horatius Simonidis versum
 ad verbum ferè expressisse. ὁ δ' αὖ θάλατος ἐ-
 φῆκε καὶ τὸν φουρμαχόν, quem M. Ant. Mure-
 tus annotauit. in cod. Iann. & 2. Vatic. *prosequi-
 tur virum*, scriptum est.

IMBELLIS IVENTÆ] ἀπολέμου.
POPLITIBVS] per poplites iuuentæ im-
 bellis, significat iuvenes ignauos atque ad fugi-
 dum, quàm ad pugnandum, expeditiores. popli-
 tes enim cernuntur eorum, qui fugiunt, quem-
C admòdum & terga, hoc interest quòd ignaorū
 fugientium terga plerumque inhonestis vulne-
 ribus locum præbent: poplites celeriter explica-
 ti, salutem expediunt.

TIMIDOQVE TERGO.] homines igna-
 ui, ac timidi, cum fugere, quàm pugnare malint,
 si forte vulnus accipiant, à tergo vulnerantur:
 Contra fortes, aduerso pectore. Catullus Carm.
 de Pelei nupt. Parcas canētreis, & Peleo, ac The-
 tidi prædicentis facit, Achillem eis nasciturum
Hofibus haud tergo, sed forti pectore notum. Ita M.
 Antonius orator (vt scribit M. Tull. li. 2. de orat.
 ad Q. frat. & act. 5. in Verr. de supplicis) M.
 Aquilium multis auaritiæ criminibus, testimo-
 niisque cōuictum, causa prope perorata, ipse ar-
Dripuit, constituitque in conspectu omnium, tuni-
 camque eius à pectore abscidit, vt cicatrices popu-
 lus Ro. iudicēque aspicerent aduerso corpo-
 re acceptas. in cod. Rainutij Farnes. Card. & in
 vno Vat. & Torn. scriptum est, *timido ve tergo.*
VIRTUS REPVLSÆ NESCIAT] cur re-
 pulsæ nescia? quia virtute præstantes viri à po-
 pulo, aut à regibus honores non petunt, neque se
 ei periculo committunt, vt repulsum ferre pos-
 sint: sed honore proprio, solido, fixo, ac stabili
 contenti sunt, qui virtuti debetur, atque adeò de-
 fertur, etiam si eam Reges, & populi inornatam,
 atque inhonoratam iacere patiantur. huic loco
 similis ille est Ode 2. lib. 2. *redditum Cyri solio
 Phraaten Disidens plebi, numero beatorū Eximit vir*

*tus, populūque falsis Dedocet vti Vocibus; regnum, E
 & diadema tutum Deserens vni, propriūque laurū,
 Quisquis, &c.* Itaque vir bonus & sapiens non est
 consul vnus anni, sed quoties bonus atque fidus In-
 dex honestum prætulit utili, &c. quæ sunt Oda 9.
 lib. 4.

INTAMINATIS] puris, liquidis, non con-
 taminatis. Sic autē habēt omnes libri veteres, &
 quos in Italia vidi, & quos hīc in Gallia. Cleric.
 Nicotian. Russard. cœteri præter vnū: quod ic-
 circò admonui, nequis hīc legendum pertinaci-
 ter contendat, fretus sola auctoritate codicum
 antiquorū, *incontaminatis*, vt syllaba prima huius
 nominis pertineat ad versus superioris syllabam
 vltimam, quale est illud *uxoribus annis* Od. 2.
 lib. 1. quam scripturam tamen non improbo, neq;
F damno, si doctis probatur. quin receptæ ante-
 pono. **N**EC PONIT, **A**VT **S**YMIT] id est,
 nec deponit, aut capit honores arbitrio popula-
 ris leuitatis: & meritò. Nam qui virtuti debēt
 honores, debent esse certi, proprii, & stabiles. at
 honores à populo delati, incerti, breues, & fluxi
 sunt, & ab eodem, qui dedit, eripi possunt: vt
 epist. ad Quint. lib. 1. *Qui dedit hoc hodie, cras se vo-
 let, auferet: vt si Detulerit fasces indigno, detrahēt
 idem. Pone meum est, inquit, pono, tristisque recedo.* sic
 autem hoc loco securis pro consulatu, seu præ-
 tura posuit, vt Od. 16. lib. 2. *lictorem cōsularem* pro
 consulatu. solebant enim, & consules Romæ,
 & prætoribus in prouincia fasces, & secures
 præferri: nisi quòd in Oda illa 16. lictorum cōsul-
 larium munus spectauit, quod erat, vt turbam
G mouere ante consules: qui tamen curas summo-
 uere non possunt: hīc cōsulare potestātē sim-
 pliciter. Cic. oratione in Verr. de supplicis. *quar-
 rit quamobrem fasces prætorib. præferantur: cur secu-
 res data.*

SECVREIS] præturas, consulatus, deniq; ho-
 nores & magistratus. Lucret. lib. 3. *qui petere à po-
 pulo fasces, seu fascesque securis imbibit, & semper vi-
 ctus, tristisque recedit.* vide annot. ad Sat. 6. lib. 1.

ARBITR. POPVL. AVRÆ] popularis
 auræ nomine populi leuitatem ac mobilitatē si-
 gnificat in mandandis magistratibus, in ferendis
 suffragiis, in contionibus, & similibus. Eodē per-
 tinent illa apud M. Tull. *Ventus popularis, & con-
 cionum venti*, epist. ad Curium. *eorum ventorum,*
H *quos proposui, moderator quidam, & quasi guberna-
 tor.* Idem orat. de Harusp. resp. *supplicium longius,*
quàm voluit, popularis aurora prouexit. pro Murena.
*totam opinionem parua nonnumquam cōmutat aura
 rumoris.* T. Liuius lib. 42. *annalium. Persem magis
 auræ popularis erat.* Virg. lib. 6. *Æncid. quem iuxta
 sequitur iactantior Ancus.* Nunc quoque iam nimium
gaudens popularibus auris. ad quem locum sic Ser-
 uius, *auris, id est, fauoribus. unde etiam auarū di-
 cuntur fauores.*

VIRTUS RECLVD. IMMER. MO.
CÆL. &c.] virtus, quæ cælum aperit laude præ-
 stantibus viris, quales sunt ij, qui ab omni cupi-
 ditate

Aditate remoti sunt ac liberi (iis enim gloria de-
 betur immortalis, neque iisdem terminis eorum
 fama, quibus vita, circūscribitur.) , viis difficileis
 & impeditas indagar, & humillū hominū spreto
 contubernio in cælum euolat.

RECLVDENS] aperiens. vtitur hoc verbo
 suprā Ode 18. lib. 2. *agua tellus Pauperi recluditur.*
 & Ode 24. lib. 1. *Non lenis precibus fata recludere.*
 & epistol. ad Torqu. lib. 1. *Operta recludit.* & ad
 August. lib. 2. *reclusa Manē domo vigilare.*

IMMERITIS MORI] iis, qui nō merue-
 runt mori. qui meriti sunt immortalitatem. sup.
 Od. 17. lib. 1. *immeritūque vestem.* & Od. 28. *Ne-
 gligis immeritis nocituram Post modo te natis fraudem
 committere forfit.* & infr. Od. 6. *Delicta maiorum im-
 meritis laes.* & Saty. 3. lib. 2. *immeritūque laborat*

B *Itatis natas paries Diis, atque poētis.* & epist. ad
 Villic. lib. 1. *stultus vterque locum immeritiū causat
 tur iniquē. NEG. TENT. ITER VIA]* iter
 sibi, & suis patefacit per vias desertas, incultas,
 interclusas, inuitatas, neque ab aliis tritas.

TENTAT ITER] Od. 4. eiusd. lib. *Insanien-
 tem nauita Bosporum Tentabo, &c.*

VDAM SPERNIT HVVMVM] sic sæpe
 loquuntur poëtæ. idem in epist. ad Pison. *Aut
 dum vitat humum, mibeis, & mania captet.* Virgil.
 Georg. 3. *tentanda via est, qua me quoq; posim Tol-
 lere humo.* contrā idē Horat. epist. ad Pison. *ser-
 pit humi tutus nimium, timidūque procelle.*

CEST ET FIDELI] laudata abstinentia, &
 animo ab omni cupiditate libere, ac soluto, re-
 runcque humanarum contemtorē, & degreditur,
 ac, pæne dicam, aberrat ad laudem silentij: neq;
 postea reuertitur ad sermonem institutum. Est
 enim poëtarum, tanquam spiritui diuino afflato-
 rum, & mentis agitatione cōcitorum, nō sem-
 per in proposito sermone hæcere: sed ad alia nō
 numquam aberrare, sententiæque longè à prin-
 cipio diuersa carmen concludere, cuius rei exē-
 pla sunt in Od. 13. lib. 2. & Od. 7. lib. 1. & Od. 3.
 eiusdem: & alia multa. apud Pindarum autem
 quàm plurima.

SI LENTIO.] Pindarus εἰδ. α. Νεμ. ait non
 semper esse laudabilem, neque vtilem orationis
D veritatem, quæ os suum (vt loquitur ille) nudet,
 ac retegat: sed sæpe prudentis hominis esse scire
 tacere. Pindari verba sunt hæc: ἔτοι ἄρασσα κερ-
 δῶν φασίσινα, τρεῖσιν πον ἀλάθεια ἀρετῆς: καὶ
 σιγῆν πολλὰ μὲν θεῖ σφώσται τον νοῖσαι.
VETABO] Veto, inquit, qui Cereris sacrū
 enuntiat, necum habitat, & necum nauiget.

QVI CERERIS SACRVM, &c.] quod
 religiosissimo silentio cōtinebatur. cum cymba-
 lis autem & tympanis etiam fiebat, quasi ea, cum
 filiam suam Proserpinam ab Orco raptam qua-
 reret, ab omnibus sciri vellet, quid quaereret.
 Quam cum inuestigare, & conquirere vellet, di-
 citur inflammasse tadas iis ignibus, qui ex Ætnæ
 vertice erumpunt: quas sibi cum ipsa præferret,
 orbem omnium peragrassè terrarum, vt scribit

M. Tull. actione in Verr. 4. de signis. Hesiod. in E
 Theog. paucissimis verbis hanc fabulam tangit.
 H (de Cerere loquitur) τέκε Περεσφόρου λευκώ-
 λεον, καὶ Αἰδωνεύς Ηρπασεν ἡς τῶδε μνηστὸς.
 Intepres Theocriti annotat ad illū locum εἰδ.
 δ. Καλῶ δὲ φίλα γυναικίστανα, ὅς ποσειδῶν
 ἐκέρησεν, ὅς & πεισεῖδε βίβαλοι, amorē &
 concubitum Cereris cum Iasone Minois filio e-
 tiā ad mysteria Cereris pertinuisse. M. Tull. ead.
 orat. narrat, ad sacrarium Cereris aditum nō pa-
 tuisse viris: sacra autem per mulieres & virginēs
 administrari & confici solita. vide ad Sar. vlt. lib.
 2. de canephoris. Per eum igitur, qui Cereris sac-
 rum vulgari, intellige hominē linguā in con-
 tinentis, futilem, ac rimarum plenum, qui consi-
 lia arcana; & recondita tacere aut non possit, aut
 non velit. cōd. Faern. habet Cereris sacra.

SV B IISDEM SIT TRABI VVS.] sub
 eodem tecto, iisdem parietibus contineatur: in
 eodem domicilio maneat: sit mihi contubernia-
 lis: ὁμορόφιον μοι ἐνυμῖ ἀπειποίμι αἰ.

FRAGILEM MECVM SOLVAT]
 & in eadem naui nauiget.

SÆPÆ DIESP. NEG. &c.] sæpe Deus
 vnus impij scelus, piorum, & innocentium præ-
 nis luit. sæpe casti, & integri viri cum sceleratis,
 & in castis plectuntur. sic Euripid. *κατὰ δ. Κοινῶς
 γὰρ ὁ θεὸς τῆς τύχης ἡγέμενος τοῖς τῶ νο-
 σοῦτος πῆμασιν διόλθεσεν τὸν ἔνοσούτα, καὶ
 ἔδεν ἡδονικῶτα:* id est, cōmuneis enim deus for-
 tunas ducens eius qui ægrota morbis & malis,
 eum, qui non ægrota, & qui nihil peccauit, per-
G dere solet. & Hesiod. ἐργ. καὶ ἡμε. πολλὰ μὲν δὴ
 ζῆμπασσα πόλις κακῶς ἀνδρὸς ἐπαυρεῖ, ὅστις
 ἀλιτρεῖται, καὶ ἀπὸ θαλά μνηστῆσται. τοῖσιν
 δ' ἔρανοθεν μέγ' ἐπιτῆσται πῆμα κροῖων. Λιμὸν
 ὀμοῦ καὶ λοιμὸν ἔσποφῆνῆσται δὲ λαοῖ: οὐδὲ
 γυναικῆς πῆλοισιν. μνηστῆσται δὲ οἴκοι Ζηνὸς
 φραδμοσύνησιν ὀλυμπίου: ἄλλοτε δ' αὐτῆ
 τῶν γὰ τραπετῶν εὐρύσ ἀπόλεσεν, ἢ ὁ γὰ τείχος,
 &c. id est, sed sæpe vniversi cines plectuntur ob vnū,
 qui scelera admittit, qui res molitur iniquas. His au-
 tem exirium calo demittit ab alto Iupiter, & letale
 malū, pestēque, famēque. Non paruum nupta, minui-
 untur tecta, domus que Consilij & mente Iouis patris
 albitonantis: Nunc pereunt miseri cines: sæpe ille cohort-
 teis Interimit totas: [sæpe altus diruit vrbes, Et rapidis
 nauis iactatas obruit undis. Iupiter (inquit Varro
 lib. 4. de ling. Lat.) Diuios & Diespiter dictus,
 hoc est aër, & dies, id est, diē & lucis pater.

NEGLICTVS] non-cultus, aut etiam offen-
 sus factio aliquo improbo, & impio.

RARØ ANTEC. SCEL.] rarø sceleratus
 admitti facinoris, aut culpæ cōmissæ poenam ef-
 fugit, culpam enim consequitur poena, si non sta-
 tim, neque pari celeritate, at aliquādo. Plato lib.
 5. de leg. Τιμωρία δ' ἀδικίας ἀλόγῶτος πάσις.
 ἡς δ, τε τυχῶν, καὶ μὴ τυγχῶν, ἀδίκιος ὁ μὲν
 ὅστις ἰατρειώδης ὁ δὲ, ἵνα ἔπειο πολλοὶ σώ-
 ζωνται, ἄπολλόμενος. id est, poena iniustitia o-
 n ij

A mnis comes est, quam & qui luit, & qui non luit, miser est: hic quidem, quia non sanatur, ille autem quia, ut alij multi salui sunt, interit. Sententia igitur huius loci hæc est, rard ita tarda fuit pœna, ut sceleratum assequi non potuerit, & de manibus amiserit: & ita nomen *tarda* intelligitur adiuuare vim verbi *Deseruit*. potest & hoc modo explicari. quamuis pœna tardasit, assequitur tamen & comprehendit aliquando nocentem. tarda quidem est pœna, & βραδύπους, id est, tardo incessu: verum tamen sceleratum hominem effugere non patitur, sed aliquando eum assequitur, sic Eurip. ἀλλὰ σιγῆ καὶ βραδύ ποδὶ τείχεσσι μάχης τῆς κακῆς ὄταν τύχη. id est, tacite, & tardo pede incedens pœna improbos comprehendit, cum fors tulerit. & Tibull. eleg. 9. *Ab miser: et si quis primò perinria celat: sera tamen tacitis pœna venit pedibus.* lege Plutarch. *Ἐὶ τὸ θεῖον βραδύας τιμωρεῖ μὲν.*

Ode 3.

Virtute præditum virum nihil extimescere. oratio Iunonis de Troia euerfa, bello Troiano finito, imperio Romano à Troianis initium capturo.

I VSTVM, & tenacem propositi virum
 Non ciuium ardor praua iubentium,
 Non vultus instantis tyrami
 Mente quatit solida, neque Auster,
 Dux inquieti turbidus Adriæ:
 Nec fulminantis magna Iouis manus.
 Si fractus illabatur orbis,
 Impavidum ferient ruinae.
 Hac arte Pollux, & vagus Hercules
 Inmixtus, arceis attingit igneas:
 Quos inter Augustus recumbens
 Purpureo bibit ore nectâr.
 D Hac te merentem, Bacchi pater, tuæ
 Vexere tigres, indocili iugum
 Collo trahentes: hac Quirinus
 Martis equis Acheronta fugit,
 Gratum elocuta consiliantibus
 Iunone diuis, Ilion, Ilion
 Fatalis, incestusque iudex,
 Et mulier peregrina vertit
 In puluerem, ex quo desituit deos
 Mercede pacta Laomedon, mihi,
 Castæq; dammatum Mineruæ

Cum populo, & duce fraudulento.
 Iam nec Lacenæ splendet adulteræ
 Famosus hospes: nec Priami domus
 Periura pugnaceis Achiuos
 Hæctoreis opibus refringit:
 Nostrisq; ductum seditionibus
 Bellum resedit: protinus & graueis
 Iras, & inuisum nepotem,
 Troica quem peperit sacerdos,
 Marti redonabo, illum ego lucidas
 Inire sedes, ducere nectaris
 Succos, & scribi quietis
 Ordinibus patiâr deorum.
 Dum longus inter seuiat Ilion,
 Romamque pontus: qualibet exsules
 In parte regnanto beati.
 Dum Priami, Paridisque busto
 Insultet armentum, & catulos feræ
 Celent inultæ: stet Capitolium
 Fulgens, triumphatisque possit
 Roma ferox dare iura Medis.
 Horrenda latè nomen in vltimas
 Extendat oras, quæ mediis liquor
 Secernit Europen ab Afro:
 Quæ tumidus rigat arua Nilus:
 Aurum irrepertum, & sic melius situm,
 Cum terra celat, spernere fortior,
 Quam cogere humanos in vsus,
 Omne sacrum rapiente dextra.
 Quicumque mundi terminus obstitit,
 Hunc tangat armis, visere gestiens,
 Qua parte debacchentur ignes:
 Qua nebula, pluuique rores.
 Sed bellicosâ fata Quiritibus
 Hac lege dico, ne nimium pij,
 Rebusque fidentes, auitæ
 Tecta velint reparare Troiæ.
 Troiæ renascens aliæ lugubri
 Fortuna, tristi clade iterabitur,
 Ducente victricis cateruas
 Coniuge me Iouis, & sorore.
 Ter si resurgat murus æneus
 Auctore Phæbo: ter pereat meis

Exscissus

A Exscissus Argiuus, ter vxor
 Capta virum, puerosque ploret.
 Non hæc iocose conuenient tyrae.
 Quò Musa tendis? desine peruicax
 Referre sermones deorum, &
 Magna modis tenuare paruis.

ET TENACEM PROPOSITI] constan-
 tem in proposito, susceptoque consilio, non quous
 tamen, sed recto.

NON CIVIUM ARDOR] non ciues ir-
 rati, ira arcentes. hæc sunt referenda ad democra-
 tiam: in qua populus reip. præest, ut olim Athenis.
 B Quinetiam Roma, ubi optimates cum populo
 reip. præerant, ita loquebantur, *populus inuit:*
 & *velint, iubeatis Quirites.* praua iubentium igitur
 vel sic explicata, prauas leges ferentium, seu po-
 nentium potius & conditum: vel res prauas vo-
 lentium atque imperantium.

NON VULTVS INST. TYR.] nõ præ-
 sents tyrannus imperans quippiam minus rectum.
 hæc ad tyrannidem pertinent.

MENTE QUATIT SOLIDA] de sen-
 tentia demouet, aut deturbat, id est, non habet
 eam vim, vt eum sententiam mutare cogat.

NEQUE AVST. DVX INQV. TYRB.
 C ADR.] etiam supra Notum, id est, Austru, ar-
 bitrum Adriæ dixit, Ode 3. lib. 1.

NEC FULMINANTIS] nec Iouis fulmi-
 na. sic rubentem dexteram dixit sup. lib. 1. Od. 2.
 Hoc igitur dicit: non populus ira incensus, non
 tyrannus præfens, & vrgens, vt aliquid faciat mi-
 nus rectum: non venti, non fulmen, virum iustum
 ac sapientem, atque in sententia permanentem,
 commouent, neque conturbant, neque inducitur,
 vt à proposito, susceptoque consilio desciscat.

SI FRACT. ILLAB. ORB.] denique si
 cælum ruat, nõ terrebitur ruinis. Non desuerunt,
 qui cælum ex lapidibus constare, atque aliquando
 collapsurum dicent: quorum princeps fuit
 Anaxagoras: de quo vide apud Diogenem Laërt.

HAC ARTE] his artibus, id est, his virtuti-
 bus, vel his viis ac rationibus, iustitia scilicet, &
 propositi constantia dicit Pollucem, Herculem,
 Bacchum, Romulum ex mortalibus immortalibus
 esse factos. Congruunt cum his ea, quæ scribit
 Pausan. Arcadicos, primos illos homines propter
 iustitiam & pietatem dignos esse habitos, à qui-
 bus Dij immortales hospitio acciperentur, &
 quorum mensis accumberent. Atque fiebat (in-
 quit) vt & bonis rectè factorum præmium sta-
 tim persolueret, & de improbis ac sceleratis pœ-
 nas sumerent. Nam & Dij fiebat ex hominibus:
 qui etiâ ad hunc diem diuinis honoribus afficiun-
 tur, vt Aristes Cyrenes, & Liber Semeles, &
 Hercules Alcmenæ, & Amphiaras Oiclei, denique
 Pollux & Castor Clytènesæ filij: contra

credibile est Lycaonem feram esse factum, & E-
 Nioben in saxum verlam propter impietatem.
 mea autem atate (latè enim patebat hoc tẽpore
 improbitas, atque orbẽ terrarum, vrbisq; om-
 neis occuparat) nemo Deus ex hominẽ effectus
 est, nisi si qui verborum ornamentis, & orationis
 amplificatione, & assentatorũ artificio, in Deo-
 rum numerum ascripti sunt. Hæc Pausan. vt qui-
 dem vertimus. Catullus quoque in carmine illò
 pulcherrimo de Pelei & Ther. nupt. deos immor-
 tales olim cum hominibus versatos & congreg-
 atos esse fatetur his verbis: *Præsentes namque ante
 domos inuisere castos sapius, & sese mortali ostendere
 catu Calicola, nondum sprete pietate, solebant. sape pa-
 ter diuim fulgentia tẽpla reuifens, Annua cum festis
 venissent sacra diebus, Conspexit terra Cretium pro-*
currere currus, &c. Ne illa quidem, quæ scribit
 Themist. iunior, Euphrades ab eloquentia cognom-
 ento dictus, ab his aliena sunt, his verbis: *δ-
 χηα μὲν δὴ καὶ οἱ παλαιοὶ ἑσθέρων ἀσθρότοι ἐφ'
 ἠρακλεῖ τῷ διὸς καὶ Ἀλκυμῆνης, ἀποθνήσκουσι
 τῆς τε αὐτῶν, καὶ ἑστὰ ἰδία κατασκευάσαντες,
 καὶ θυσιὰς θυόντες ἔ μόνον ἕσται ἦροι θύειν κα-
 λὸν ἦν, ἀλλὰ θύσας δαίμονι ἦδη, ἀλλὰ καὶ θύσας
 θεῶ: ὅτι ἠρακλῆς παράδεισμα ἐγένετο ἀρετῆς,
 καὶ τῶν γὰρ ἀπασῶν ὑπερφρονησας τῶν ἀνῶν
 τε ἀμύθητος καὶ θῆριον ἐκείθῃρον ἀλλοιότων:
 &c.* id est, *Iuste autem fecerunt etiam veteres in eo,
 quòd Herculem Iouis & Alcmena filium in numerũ
 deorum retulerunt, eique templa propria construxerunt,
 & sacrificia instituerunt, non ea solum, quæ heroi digne
 sunt, verum etiam quæ iam deo, quoniã Hercules
 specimen & exemplum virtutis fuit, & totam terram
 à se peragrata, tyrannorum crudelitate, & ferarũ
 ac monstrorum immunitate purgauit, ac liberauit.* Sic
 M. Tullius lib. 3. de offic. *Itemque magis est secundũ
 naturam pro omnibus gentibus (si fieri possit) conser-
 uandis, aut iuuandis maximos labores, molestiasq; susci-
 pere, imitantem Herculem illum, quem hominum fa-
 ma beneficiorum memor in concilio cælestium colloca-
 uit, quàm vivere in solitudine, &c.* Strabo autem
 lib. Geogr. primo ostendens, veteres longius ac
 latius nauigasse, pluresque terrarum regiones
 pedibus peragrassè, quàm posteriores, scribit,
 Castorem & Pollucem, iccirco maris procurato-
 res ac tutores quosdam, nauigantiumque serua-
 tores ac liberatores esse dictos, quòd longissimè,
 latissimèque nauigarint, & mari longinquo ac
 remoto bella gesserint: Bacchum verò, Hercule,
 Theseum, Pirithoum, propter eandẽ causam ad
 inferos descendisse creditos. De Castore & Pol-
 luce plura diximus supra ad Oden 12. lib. 1.

VAGVS HERCVLE] vagus, qui multa
 maria, multasque & longinquas terras peragra-
 uit, πολύπλανητος: quam de Hercule famam
 confirmat & Pindarus ἰδμ. ἐλ. δ. δ. ὃς ὕλυμπόνδ'
 ἔβη, γαίης τε πάσης, καὶ βαθυκρήμου πολιῆς
 ἀλὸς ἔξευρὼν θείαρ, ναυπλοισι τε πορθμῶν ἀ-
 μερώσας, νῦν δὲ παρ' Αἰγύπτω χεῖλ' ἴσον ὄλκων
 ἀμάρτων νόμει, τετμηταῦ τε πρὸς ἀθανάτων

A φίλος, ἦβαν τ' ὀπίρην χρυσῶν οἶκον ἀναξ, καὶ χαμῆρος ἦρας. id est, qui in Olympum ascendit, cum terras omnes, cumque maris & profundi altitudinem reperisset, & navigationibus fretum mansuetum reddidisset. nunc autem apud Iouem vita beatissima perfuens habitat, atque à diis immortalibus in honore habetur, & amatur: Tùm Heben, seu Iuuentatem habet in matrimonio, ædiúmque auræarum dominus est, & Iunonis gener. sic Horat. de Romulo, Baccho, Castore, & Polluce, Hercule, epist. ad Augustum lib. 2. *Romulus, & Liber pater, & cum Castore Pollux Post ingentia facta, deorum in templa recepti.* & Ode 8. lib. 4. *sic Iouis interest Optatis epulis impiger Hercules: Clarum Tyndarida sidus ab infimis, &c.* Virg. lib. 6. *Æn. nec tantum Alcides telluris obiit, &c.*

B I N N I X V S] quidam libri veteres, & ij sanè non pauci, habent, *innisus*: nonnulli, *enisus*.

R E C V M B E N S] immo accumbens potius, nam recumbere est roto corpore cubare & iacere, vt diximus ad Od. 27. lib. 1.

B I B I T] lib. Iannoct. & vnus Vatican. habent *bibet*: quam scripturam si probabimus, intelligemus, hoc dici ab Horatio, Augustum post mortem, in deorum numerum ascriptum iri. Sin, vt est in ceteris libris & manuscriptis, & vulg. *bibit*, le gemus: vel dicendum erit hanc Odam Augusto mortuo scriptam esse: quod mihi quidem nõ est verisimile: vel eò configiendum, vt dicamus, significari ab Horatio, Augusto viuo, & videnti tribui diuinis honores: eumque deum præsentem haberi: quod Passeratius placebat. sic epist. ad August. *Præsentis tibi maturos largimur honores: Iurandasque tuum per nomen ponimus aras.* & Oda 5. huius lib. *præsentis diuus habebitur Augustus, &c.*

C H A C T E M E R E N T E M] hac te arte merentem præmium, nempe immortalitatem, & honores Diuinos: vel merentem accipe absolute promittantem: vt sit tralatio à militibus: quos merere dicimus.

T V A V E X E R E T I G R E S] iccirco Bacchi currum tigres trahere finguntur, quia nullum est tam ferum, neque tam immane ingenium, quin vino mansuescere, & cicurari possit: vt Od. 21. huius libri. *Tulene tormentum ingenio admoues Pleurimque duro: &c.* adiunguntur & lynces, quæ significant, varias, & multum dissimiles inter se hominum naturas, ac mètèis vino aperiri: immò fortasse vnus & eiusdem hominis ingenium varium, multiplex, subdolum vino domitum, simplicissimum, & verissimum fieri. Propert. lib. 3. *Lyncibus in cælum vecta Ariadna tuis.* eadem ratione iunguntur & Pardi.

M A R T I S E Q V I S] id est, bellis gerendis, seu arte militari.

A C H E R O N T A F U C I T] immortalitatem consecutus est.

G R A T V M E L O C V T A C O N S I L I A N T I B V S, &c.] Iunone placata: oratione liberali, & leni à Iunone habita, qua significaret, se præ-

teritas offensiones, atque inimicitias ex animo deponere: Romulum in ordinem ac cætum Deorum admittere: Romanis in posterum futuram, aut certè non obstituram, quominus imperij sui fineis quàm latissimè proferant, ac propagent, dummodo ne Troiam de integro condere, & reparare conentur.

C O N S I L I A N T I B V S D I V I S] consulantibus, consilium habentibus. Vfus est hoc verbo & epist. ad Pisones: *Ille bonis faueatque, & consilietur amicis.* & M. Tull. lib. 15. epist. ad Attic. ep. 10. *difficili ad consiliandum legatione.*

I L I O N, I L I O N] ab hoc loco, Iunonis oratio initium capit. Hac autem nomine iteratio affectum animi declarat, atque exprimit.

F A T A L I S, I N C E S T, Q V E I V D, E T M V L, P E R E G. V.] Paris & Helena excidij Troiani causam sustinent, fatalis autem, id est, à fati datus. sic Prop. Ode 37. lib. 1. *daret vt catenis Fatiale monstrum.*

V E R T I T I N P V L V E R E M] ἠμαθρως: quo verbo vsus est Homer. *ἰλ. 1. πόλιν δὲ τε πύρ ἀμαθρῶναι,* id est, vrbem autem ignis in puluerem & cinerem vertit. Horat. epist. 15. lib. 1. *Quicquid erat nactus prædæ maioris, vbi omne verterat in fumum, & cinerem.*

E X Q V O D E S T I T, D E O S M E R C.] ab eo tempore, quo Laomedon Deos fraudauit pacta, id est, promissa mercede: seu non persoluit pactam mercedem: & ita fidè sefellit. Nam hæc vis est verbi *desistit*. Sed quos Deos desistit Laomedon? Neptunum, & Apollinem. Hi enim Iouis iussu Laomedonti suas operas mercede locarant, ad muros Troianos extruendos. At Laomedon perfecto opere, murisque Troianis ad istam altitudinem perductis, fidem non seruauit, neque pactam mercedem persoluit: quin eos ita fraudatos Troia expulit, qua de re Homc. *ἰλιάδ. φ. vbi sic Neptunus Apollini: Μέμνηαι, ὅσα δὲ πάθοιμεν καὶ Ἰλιον ἀμφί, Μήνοι γὰρ γέων, ὅτ' Ἀγέμορι Λαομέδοντι Πάρ Διὸς ἐλθόντες ἠντιβόσσοι μὲν εἰς ἐν αὐτῶν Μισθῶ ἦντι ρητῶ. Quamquam ex iis, quæ deinceps sequuntur apud Homerum, apparet, solū Neptunū in muris Troianis ducēdis operam Laomedonti nauasse: Apollinem autem eius boues custodisse. sic enim Ho-*

H merus ibidem: *Ἦτοι ἐγὼ Τρώεσσι πόλιν, καὶ τείχος ἑδμήμα Εὐρύπτε, καὶ μάλα καλὸν, ἰν' ἀρρηκτος πόλις ἐν Φοίβῳ, σὺ δ' εἰλιπτοδὸς ἑλίχας βῆς βεκολέσσεες Ἰάνει κημοῖσι πολυπύχῃ ὑλήεσσις.* id est, Ego quidē Troianis vrbem, & murum struxi, latum, & præclarum, vt vrbs nulla vi frangi posset. Tu verò Phæbe, boues pascebas in collibus Ida. Verum Pindarus *ὄλυμπ. ἐιδ. η. vtrumque, Apollinem (inquam) & Neptunum, Laomedonti operas localle ad murorum Troianorum extruendone, narrat: Æacum etiam adhibuisse sibi socium & adiutorem. sic Pind. Τὸν (Æacum) ὁ Δατοῦς, εὐρυμέδων τε Πασειδᾶν Ἰλίου μέλλοντες ἦντι σφραγον λέσσαντο*

D V C E F R A V D V L E N T O] Laomedonte, qui fraudauit Apollinem & Neptunum mercede promissa.

H E C T O R E I S O P I B V S] huc pertinet locus ille Od. 4. lib. 2. *& ademptus Hector Tradidit fessis leniora tolli Pergamæ Graiis,* ad quem annotauimus pauca quædam ex Hom. quæ ad eandem rem pertinere videbantur.

F A M O S V S] semper hoc nomen in vitio locum habet: vt Od. 15. huius libri, *Tandem nequitia sige modum tua, Famosisq; laboribus.* Saty. 4. lib. 1. *ficarius, aut alioqui Famosis.* Sat. 1. lib. 2. *Famosisq; Lu-po cooperto versibus.* & de arte poet. *famosæ mortis amorem.* & Saty. 7. lib. 2. *Dimittit neque famosum, neque sollicitum, ne Ditor, aut forma melioris mojat eodem.*

A λέσαντο σωεργὸν τείχεος. Hac pœna autem eos affecerat Iupiter propterea, quòd cum Iunone conspirauerant ad illum de cælo, regnoque deturbandum, vt ait Hom. *ἰλ. α. ὅσποτε μιν ξυωδῆσαι ὀλύμπιοι ἠέλον ἄλλοι, Ἠρητ', ἠδὲ Πόσειδδων, καὶ Φοίβος Ἀπόλλων.* sic enim legendum in secundo versu: non *Παλλὰς Ἀθῶνῃ*, vt habent codices vulgati. Horatius quoque ipse Pindarum secutus, Apollinem vnà cum Neptuno muros Troianos extruxisse significat infra hac eadem Ode. *Ter si resurgat murus æiæneus Auctore Phæbo.* & Eurip. in Oreste, pergama, Apollinea vocat: *Ἐσθῶν περὶ γάμων Ἀπολλωνίων Ερηνῶ ὄφιστοι.* aliter Catullus in carmine de nuptiis Pelei & Thet. *vrbs Dardania Neptunia solvere vincula.* & Virg. *Æn. 5. cuperem cū vertere ab imo struicta meis manibus periura mania Troia.* & 2. *Neptunia Troia.*

M I H I, C A S T A Q V E D A M N, M I N.] Iuno & Minerua Troianos implacabili odio persequebantur. Itaque apud Virg. *Æn. 2.* partim hosteis accessunt, partim ipsæ vrbes incendunt. & apud Homer. Menelao fauent. Hom. *ἰλ. δ. Δοιοί μὲν Μενελάω ἀρηγόνες εἰσι θεῶν Ἠρητ' Ἀργεῖν καὶ ἀλαλλομένης Ἀθήνη.* Ac Iunonis quidē in Priamum odium declarat ea, quæ loquitur Iupiter eod. lib. *Δαιμονίη Τί νύ σε Πριάμος, Πριάμοιο τε παῖδες Τόσσα κατὰ ρέεθρον, ὅτ' ἀσπερχές μενεαίνεις, Ἰάνε ἐξαλαπάξαι εὐνήϊδμον πολίετρον; Εἰ δὲ σὺν' εἰσθλοῦσα Πύλας, καὶ τείχεα μακρὰ, Ὡμὼν βαβρόνοισ Πριάμων, Πριάμοιο τε παῖδας, Ἄλλους τε Τρώας τότε κεν χόλον ἐξαέεσσο.* quorum versuum hæc ferè sententia est. Infelix, quid in te tantum Priamus, & Priami filij commuerunt, quare perpetuò vrbe Troiam euertere studeas? At si tu Troiam ingressa Priamum crudum, & eius filios, aliòscq; Troianos deucorares, tum irā tuā expleres ac fedares. Rursus Palladis in Græcos studium ex illo loco intelligi potest, *ἰλ. ε. ἐπεὶ ἴδε παλλὰς Ἀθῆνῃ Οἰχομένην ἢ γὰρ βαπέλεν Δαναοῖσιν ἀρήγων.* id est, postquam Mineruam discedentem vidit, hæc enim Græcis auxiliabatur.

D V C E F R A V D V L E N T O] Laomedonte, qui fraudauit Apollinem & Neptunum mercede promissa.

H E C T O R E I S O P I B V S] huc pertinet locus ille Od. 4. lib. 2. *& ademptus Hector Tradidit fessis leniora tolli Pergamæ Graiis,* ad quem annotauimus pauca quædam ex Hom. quæ ad eandem rem pertinere videbantur.

F A M O S V S] semper hoc nomen in vitio locum habet: vt Od. 15. huius libri, *Tandem nequitia sige modum tua, Famosisq; laboribus.* Saty. 4. lib. 1. *ficarius, aut alioqui Famosis.* Sat. 1. lib. 2. *Famosisq; Lu-po cooperto versibus.* & de arte poet. *famosæ mortis amorem.* & Saty. 7. lib. 2. *Dimittit neque famosum, neque sollicitum, ne Ditor, aut forma melioris mojat eodem.*

H O S P E S] sic contra sup. Od. 15. lib. 1. Helcnam Paridis hospitam dixit.

N O S T R I S Q V E D V C T, S E D I T I O N.] notum est ex Hom. *ἰλ. υ.* Deos inter se dissidentibus alios Troianos, alios Græcis fuisse, & consuluisse: Apollinē, Martem, Dianam, Latonam, Xanthum Troianis: Neptunum, Mineruam, Iunonem, Mercurium, Vulcanum Græcis. qua de re sic Homer. *Ἦτοι ἰδὼ γὰρ εἴαντα Πόσειδδωνος ἀνακίως Ἐσατ' Ἀπόλλων Φοίβος ἔχων ἰδὴ πέρθεντα, &c. αὐτῶν* autem idem, quod productum. sic M. Tull. lib. 7. epist. *suadere instrui, vt bellum duceret.* Idem Off. 3. *C. Marius Q. Metellum criminatus est apud populum Ro. bellum illum producere:* vbi libri aliquot veteres habēt, *ducere.* idem valet *bellum trahere.* Cicero ad Att. lib. 10. epist. cuius init. *Et res ipsa monebat, &c.*

R E S E D I T] compositum, & sedatum est. **P R O T I N V S E T G R.]** & protinus, id est, porro tenus, deinceps.

I N V I S V M N E P O T E M] Romulum. supra Ode 2. lib. 1. *sine neglectum genus, & nepotes respiciat auctor.*

T R O I C A] Ilia, vt Ode 8. lib. 4. *Quid foret Ilia, Manotisque puer.*

M A R T I R E D O N A B O] condonabo, & remittam, vel etiam restitutam, vt Od. 7. lib. 2. *Quis te redonauit Quiriti Diis patriis, taloque celo?*

L V C I D A S I N I R R E S E D S] in cælum ascendere. Lucidas autem sedes, quas Homerus dicit *δόματα ἀγγληντα,* seu *ἀσπερόντα.*

D V C E R E] haurire, vt Oda 12. lib. 4. *sed presum Calibus ducere Liberum si gestis, &c.* ducere autem nectaris succos, idem valet, quod *Lucidas inire sedes,* & item illud, quod sequitur, *ascribi quietis Ordibus deorum.*

D V M] dummodo, modò vt. **S E V I A T]** χαλεπήνη, asuet. tralatio est ab animatis. Ordo & sententia horum verborum est, dum longus pontus, seu longum mare interiectum sit inter Troiam & Romam: quibuslibet in terris regnanto Troiani, exules, & patria profugij, regnanto, inquam, beati ac fortunati.

D V M P R I A M I] dummodò Troia ita deserta & inculta sit, vt in ea & armenta pasceret, & feræ suos catulos occultare possint.

I N S V L T E T] ἐῖς πρόσω. hoc enim verbo vtitur Eurip. in Electra, quo loco ait *Ægistum Agamemnonis busto insultare.*

T R I V M P H A T I S] per triumphum ductis. sic Virg. Georg. 3. *Hisque triumphatus utroque ab litore gentis.* vide annot. ad Od. 6. lib. 2.

H O R R E N D A L A T E N O M E N] Roma exteris gentibus horribilis: longè, latèque potentia suâ famam & gloriam porrigit ac proferat.

Q V A M E D I V S I I Q V O R] qua parte fretum interiectum diuidit Europam ab Africa. est autem fretum illud Gaditanum: de quo sic M. Tull. lib. 3. de nat. deorum, *Quid fretum siciliense, quid Oceani feruore illis in locis constantius, Europam, Ly-*

A *biámque rapax ubi dimidit vnda?*

QVA TVM. RIG. ARVA NILVS] Aegyptum significat. M. Tull. lib. de nat. deor. 2. Aegyptum Nilus irrigat, & cum tota estate obruta, oppletamque tenerit, tum recedit, mollitosaq, & obli- matos agros ad serendum relinquit: Διονύσιος. Αλεξ. Οὐ γάρ τις ποταμῶν ἐπιλήσιος ἐπλετο νείλω. Οὐτ' ἰλῶ βαλέειν, & τε χροῦδος ἔλβον ἀέξεν. id est, Nō enim vllus fluuius Nilo similis est ne- que in adiiciendo limo, neque in augenda ter- raque fertilitate. Seruius ad illū Virg. locum, Et vi- ridem Aegyptum nigra fecundat arena, Georgico- rum quarto, hæc, quæ sequitur, ascribit, nouum enim limum semper trahit, qui efficit fæcūditate- m. vnde & Nilus dictus est, quasi νέω ἰλῶ tra- hens, id est, nouum limum. Herod. lib. 2. Nilum ἐργατικόν appellat, id est, propemodum, arato- rem, aut agricultorē. Pomponius Mela, Non per- errat autē tantūm Aegyptum, sed æstiuo sidere exun- dans etiam irrigat, adeo efficacibus aquis ad generan- dum, alendūmque, vt præter id, quod scætet piscibus, quod hippopotamos, crocodilōsq, vastos belluas gignit, glebis etiam infundat animas, ex ipsaque humo vita- lia effingat.

A V R V M I R R E P E R T V M E T S I C, & C.] Ordo verborum hic, & hæc sententia est. Roma nomen suum in omneis oras terrarum proferat, Roma (inquam) fortior ad aurum spernendum, nondum repertum, id est, nondum ex auri fodi- nis effossum, aut erutū, & sic melius sitū, quam- diu est in terra latebris retrusum: quā ad vtē- dum aut profundendum. Piget ascribere hoc lo- co, quæ de malis ab auro in hominum vitam il- latis, scriptores litteris & memoriæ prodiderūt. Athen. lib. 6. scribit, apud veteres illos Græcos aurum vsque adeo rarum fuisse, vt Anaximenes Lampfacenus scriptum reliquerit, monile illud aureum, quo accepto Eriphylla salutem viri sui prodidit, nullam aliam ob causam tam celebre fuisse, quā propter auri illo tempore pænuriā. ad Romanos autem multis post Romam condi- tam seculis auri studium irrepsisse: diūque antea à principibus reip. aurum spreū & contem- tum esse: paupertatem verò maiori laudi, quā diui- tias fuisse, testimonio sunt Fabricij, Curij, Corun- canij, Luscij, Acidini, Calatini, Pisones Frugi, homines, (vt ait M. Tull.) non solum honoribus populi, rebūque gestis, verum etiam patientia paupertatis ornat. Pindarus ἐξ Ἰθ. Νεμ. Siculos laudans, ait apud eos esse nōnullos, qui & equo- rum studio ducentes, & pecuniam spernere, eiq; imperare possint. Εγγίτοι φίλιπποι τ' αὐτόν, καὶ κλειδῶν ψυχὰς ἔχοντες κρέσσονας αἰδύες. huc pertinet illud, quod est Od. 9. lib. 4. Non pos- sidentem multa vocaueris ῥέξτε beatum. ῥέξτεσσι οὐκ ἐπαιτὸν βεῖται, qui deorū Muneribus sapienter vri, Duramque callet pauperiem pati, & c.

C O G E R E H V M A N O S I N V S V S] con- ferre ad res necessarias ac voluptarias. Q V I C V M Q V E M V N D I T E R M I N V S

O B S T.] secutus sum aliquot libros manuscr. qui E habent, Quicumque mundi term. obst. cum vulgati habeant mundo.

H V N C T A N G A T A R M I S] tangat, ἐλάττωσι, seu μέλωσι, quam Latini extenua- tionem appellat: pro, perumpat ac perfingit, vel tangere armis dictum pro eo, quod est, arma vsque eo inferre. sic ferē loquitur infra Od. 26. Sublimi flagello Tange Chloën semel arrogantem. Lu- cret. lib. 1. de nat. diuina, Ipsa suis pollens opibus, ni- hil indigna nostri, Nec bene promeritis capitur, nec tan- gitur ira. aliter Od. 20. lib. 2. & recedentis, trilingui Ore pedes, reuigilque crura. Ad hunc locum perti- net illud Ciceronis de L. Crasso, oratione in Pi- sionē, L. Crassus, homo sapientissimus nostræ ciuitatis, spiculis prope scrutatus est Alpeis, vt, ubi hostis non e- rat, ibi triumphi causam aliquam quaereret.

V I S E R E G E S T. Q V A P A R T E D E - B A C C H. I G N. Q V A N E B. & C.] id est, visere cupiens, qua parte mūdus solis ardore tor- reatur, qua nubibus, & frigidusq; immoderatis obriget, vt sup. Od. 22. lib. 1.

S E D B E L L. F A T. Q V I R. H A C L. D.] quæ fata eos belli gloria ceteris gētibus præsti- turos, imperiūque sui finis latissimè prolaturos. N I M I V M P I J] essent in eo nimium pij, si quod à Troianis se profectos & oriundos esse sciant, Troiam instaurare, ac reficere conarētur, nimium pij, id est, nimium amātes patriæ, nempe Troiæ.

A L I T E L V G V B R I] malis auibus, malis auspiciis. sup. Od. 15. lib. 1. mala aui.

T R I S T I C L A Y D E I T A B I T V R] ite- rum ferro & flammis vastabitur, vt supra dixi ad Od. 7. lib. 1. C O N I V G E M E I O V I S E T S O R.] Virg. lib. 1. Ast ego, quæ diuinū incedo regi- na, Ionisq, Et soror, & coniux.

M V R V S A E N E V S] murus firmissimus ac solidissimus, vt Ode 16. huius lib. turris æneæ. & epist. 1. lib. 1. hic murus æneus esto.

A V C T O R E P H O E B O] quidam testantur scriptum esse in antiquo codice nescio quo, Du- ctore Phæbo. Ego cum libris nouem manu scriptis perantiquis olim in Italia vsus sim, & in Gallia postea præterea quinque aliis, in nullo eam scri- pturam reperi, sed vulgatam, & receptam. Neq; verò hanc puto altera deteriorē esse, præsertim cum ita locutus sit Virg. Georg. 3. & Troiæ Cim- thius auctor. Iam quod aūt Latinis vsitatum esse ducere muros, vt & Horatio nostro infra Ode 6. lib. 4. potiore ductos Alite muros, & Græcis ἐλκόν ἑμ τῆχος: non continuò mihi probant, hunc locum esse corruptum, & ductore, pro, auctore esse repo- nendum. Vtatur tamen suo quicque iudicio: si quis malet legi ductore Phæbo, contendere cum perucacibus non est meum.

V I C T R I C E S] vitur hoc nomine epist. ad Iul. Florum lib. 1. paullo aliter, Prima ferēs edera victricis præmia.

T E R P E R E A T M. E X S C I S S. A R G. T E R

A T E R V X O R] exiis, quæ vrbs expugnationē consequuntur, vr̄bem expugnatam & captā vult intelligi. Liber autem mihi hoc locō vr̄bis captae imaginem à duobus bonis auctoribus, altero o- mnium pōtarum principe Hom. altero claro o- ratore Æschine depictā proponere. Apud Hom. igitur ἰλ. 1. vxor Meleagri Cleopatra, virū suum orans ne Calydoniorum vr̄bem à Pleuronis ca- piat, &que euerti sinat, sic loquitur: Καὶ τότε δὴ μέλαρα γονεὺς ἔσθνος παράκοιτις Λίασεντ' ὀδυρο- μένη, καὶ οἱ κατέλεξεν ἅπαντα Κηδῆ, ὅσ' αἰ- θρώποισι πέλει, τῶν αὖτις ἀλώη. Ἀνδρας μὲν κεί- νησι, πόλιν δὲ τε πύρ ἀμωδιώει: Τέκνα δὲ τ' ἄλλοι ἀγρῶσι, βαθυζώνης τε γυναιχῶσι. Του δ' ἄρινον θυμὸς ἀκρόοιός κεν ἔργα. quorum

B verſum hæc ferē sententia est. Tunc igitur Me- leagrum vxor Cleopatra supplex lamētabili vo- ce orabat, eique mala omnia enumerabat, qua iis accidunt, quorum vr̄bs capta sit. Hostes viros capiunt, vr̄bis adificia incendio vastant, atque in ci- nerē vertunt: liberos & mulieres alij in seruitu- tē abducunt. Eius autē animus cōmotus est, vbi hæc atrocita facinorā audisset. Æschines autem in orat. ἡ Κησιφῶντ. hoc modo de Thebis ab Alexandro Macedone vi expugnatis ac dire- ptis. Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῖς σώμασιν εἰ παρὰ γένοιτο, ταῖς γε διαλοῖς ἀποβλέψατ' αὐταῖς ἐς τὰς συμφορὰς, καὶ νομίσατε ὅραν ἀλισκομένην τὴν πόλιν, τειχῶν κατὰ σκεπὰς, ἐμπαρῶσις οἰκῶν, ἀρομύδας γυναιχῶν, καὶ παῖδας ἐς θάλασσαν. ὁρε- σίζουσι αἰθρώπους καὶ ἀρεσίζουσιν ἄνδρας, ὅπως ἐμεῖς ἀνοίξας τὴν ἐλευθερίαν, καλέσων- ται, κατερόντας ὑμᾶς, ὄργη ὀδυρόντος ἔ τοις τι- μωρῶσιν, ἀλλὰ τοῖς τῶν αἰτίοις. quorum

C interpretationem, quamquam eam orationem à me in Latinum sermonem conuersam prope diē sum editurus, subscribam tamen. Verum quando- quidem corporibus præsto non fuistis, saltem animis adeste, & cogitationibus vestris calamitates eorum con- templamini. Fingite vos videre vr̄bem captā, muros suffodi, ac funditus euerti, domos incendi, mulieres & pueros in seruitutē abducti, senes, & anus libertatem serō dediscite, plorāte, vobis supplicanteis, irascen- teis non us, qui tam crudeles ab ipsis pœnas expetiue- runt, sed iis, quorum opera, & culpa in has miseras inciderūt. Non admodū dissimile est illud ex Cor- nificio lib. 4. rhetoric. ad Herennium, O feros ani- mos, o crudeles cogitationes! O derelictos ab humani- tate homines! qui agere ausi sunt, aut qui cogitare po- tuerunt, quo pacto hostes reuulsis maiorū sepulcris, de- lectis manibus ouantes irruerent in ciuitatem: quomo- do deū templis spoliatis, optimatibus trucidatis, aliis abreptis in seruitutem, virginibus, matribus familiis, ingenij pueris sub hostilem libidinem subiectis, vr̄bs acerbiſſimo cōciderat incendio conflagrata. & illud al- terum ex eodem lib. infra, Nam neminem vestrum fugit, Quiritēs, capta vr̄be quæ miseriæ cōsequi soleat. arma qui contrā tulerūt, statim crudelissimè trucidan- tur: ceteri qui possunt per atarē & vires laborem fer- re, rapiuntur in seruitutem: qui non possunt, vita pri-

nantur. vno denique atque eodem tempore domus hosti- liſtagrant incendio, & quos natura, aut voluntas ne- cessitudine aut beneuolentia conuincit, distrabuntur: liberi partim à gremijs parentum deripiuntur, partim in sinu iugulantur, partim ante pedes conspurantur: nemo iudicēs, est, qui possit satis rem consecuti verbis, nec referre oratione magnitudinem calamitatis. Eodem pertinet ea, quæ Cæsar apud Sall. ait esse ab iis, qui ante se sententias dixerant, de belli sæ- uitia, disputata his verbis. Plerique eorum, qui ante me sententias dixerunt, compositē, ac magnificē casum reip. miserati sunt: quæ belli seueritas esset, quæ victis ac- ciderent, enumerauerunt: rapi virginēs, pueros: diuelli li- beros à complexu parentum: matres familiarum pati, quæ victoribus collibissent: fama atque domos spoliari: cadem, incidia fieri: postremo armis, cadaveribus, cruo- re atque luctu omnia compleri. Accedat his Cremo- næ excidium apud Corneliū Tacitum lib. 19. Non dignitas, non atas protegebat, qui minus supra cædibus, cades stupris miserentur. Grandænos senes, exacta ætate feminas, vileis ad prædam in ludibrium trahabant. Vbi adulta virgo, aut quis forma cōspicuus incidisset, vi, manibusque rapientium diuisus, ipsos postremo directores in mutuum perniciē agebat. Dum pecuniam vel grauiā auro templorum dona sibi quis- que trahunt, maiore aliorum vi, truncabantur, & c. Excessus autem legendum, ab excindendo, qua de re alibi.

N O N H Æ C I O C. C O N V E N I E N T] sic habent libri fere omnes veteres: pauci quidam, G vt vulgari, Non hoc ioc. conueniet, & c. Nonnulli etiam, Non hæc iocosa conueniunt lyra, & c.

Q V O M V S A T E N D I S?] sic sup. Od. 1. lib. 2. Sed ne relictis Musa prociac iocis, & c.

M A G N A M O D. T E N. P A R V I S] define res magnas & graues carmine humilī immi- nuere quodammodo, atque extenuare. sumus enim tenues: sermones autem deorum, res mag- næ atque amplæ sunt. Oda 6. lib. 1. Nec sanam Pelopis domum (dicere) Conamur tenues grandia. se- quitur deinceps ibid. quod cum hoc loco con- gruit, dum pud. Imbell. que lyra m. p. v. Laudes egregij Cæsaris, & tuas Culpa deterere ingeni.

A D C A L L I O P E N. Ode 4.

Se à multis periculis, Musarum ope ereptū fuif- se. Male cessisse omnibus, qui aduersum deos aliquid moliri voluerint.

D E S C E N D E celo, & dic, age, tibia Regina, longum, Calliope, melos, Seu voce nunc maui acuta, Seu fidibus, citharæ Phæbi. Auditis? an me ludit amabilis

A *Insania? audire, & videor pius*
Errare per lucos, amœna
Quos & aquæ subeunt, & auræ.
Me fabulosa Vulture in Appulo,
Altricis extra limen Apullia,
Ludo, fatigatumque somno,
Fronde noua puerum palumbes
Texere: mirum quod foret omnibus,
Quicumque celsa nidum Acherontia,
Saltusque Bantinos, & aruum.
 B *Pingue tenent humilis Ferenti,*
Vt tuto ab atris corpore viperis
Dormirem, & vrsis: vt premeret sacra
Lauróque, collatæque myrto,
Non sine Diis animofus infans.
Vester, Gamæa, vester in arduos
Tollor Sabinos: seu mihi frigidum
Præneste, seu Tibur supinum,
Seu liquida placuere Baie.
Vestris amicum fontibus, & choris,
Non me Philippi versa acies retro,
Deuota non exstinxit arbor,
 C *Nec Sicula Palinurus vnda.*
Vicumque mecum vos eritis: libens
Insanientem nauita Bosporum
Tentabo, & arenæis arenas
Littoris Assyrij viator.
Visam Britannos hospitibus feros,
Et letum equimo sanguine Concanum.
Visam phœretratos Gelonos,
Et Scythicum inuolutus annem.
 D *Vos Cæsarem altum, militia simul*
Fessas cohorteis abdidit oppidis:
Finire quærentem labores
Picrio recreatis antro.
Vos lene consilium & datis, & dato
Gaudetis almæ. scimus, vt impios
Tuamas, immanemque turmam
Fulmine sustulerit caduco
Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventofum, & vrbeis, regnâque tristia:
Diuisque, mortaleisque turbas
Imperio regit vnus æquo.

Magnum illa terrorem intulerat Ioni
Fidens, iuuentus horrida, brachiis:
Fratresque tendentes opaco
Pelion imposuisse Olympo.
Sed quid Typhœus, & validus Mimas,
Aut quid minaci Porphyrion statui,
Quid Rhœcus, eumfisque truncis
Enceladus iaculator audax,
Contra sonantem Palladis Egida
Possent ruentes? hinc audius stetit
Vulcanus: hinc matrona Iuno, &
Numquam humeris posturus arcum,
 F *Qui rore puro Castalia lauit*
Crimeis solutos, qui Lyciæ tenet
Dumetâ, natalêmque siluam,
Delius, & Patavens Apollo.
Vis consill expers mole ruit sua:
Vim temperatam Dij quoque prouehunt
In maius: iudem odere vireis
Omne nefas animo mouenteis.
Testim mearum centimanus Gyas
Sententiarum notus, & integræ
Tentator Orion Diane
Virginea domitus sagitta.
Iniecta monstris terra dolet suis:
Mæretque partus fulmine luridum
Missos ad Orcum: nec peredit
Impositam celer ignis Aetnam:
Incontmentis nec Titiji iecur
Relinquit ales, nequitia additus
Custos amatorem trecentæ
Pirithoum cohibent catena.

DESCENDE CÆLO, ET] habent enim etiam Musæ suam in celo sedem, vt Iouis filia. H Itaque dicitur ab Homero & aliis poetis etiam *ἀλυμπτὰ δὲ, nō solum Pierides, aut Heliconiades, aut Lebethrides, &c.* Et lib. 2. l. Apollini cithara canenti, voce respondent. *Μουσῶν δ' αἰθείδων ἀμειβάμενοι ὅτι καλλιῆ.* Recte igitur Ennius. *Muse, quæ pedibus magnum pulsatis Olympum.* Videtur autem Alcmanem exprimere, aut certe adumbrare voluisse, cuius extant hi versus apud Hephæstionem, *Μῶσ', ἄγε Καλλιόπα θεοῦ περ Διὸς, Ἀρχ' ἐρατοῦ ἐπιών. ἔστι δ' ἴμερον Ἰωῶα καὶ χαρίερα τίθη χορὸν:* id est, O musæ, Calliope, Iouis filia, age, incipe versus amabileis. Optabilem autem hymno, & lepidū chorum adijce.

A V D I -

A A V D I T I S] ē sodalibus suis quærit audiante Calliopen canentem, quam paullo ante ē caelo deuocarat, quasi ipse, vt pote poeta, eius cantum exaudiat: an insaniat, & erret. Errant autem, atque adeo desipiunt qui putant Horatium etiam hic verba facere cum Calliope, & ex ea querere num vocem suam audiat: vt autem verbo numeri multitudinis, quia Calliope sit musarum regina: vt Virg. *Vos ô Calliope, &c.* Cur igitur Horatius non dixit *Descendite?* Præterea inceptissima futura sententia est, si hæc verba ad Calliopen, & musas referantur.

AN MELVDIT AMAB. INSAN.] an me fallit, ac decipit insania optabilis, nepe poetica: de qua sic Plato in Phædro, *τεῖτη δὲ ἢ ἀβλῆν, καὶ ἀεπιὸν ἴσχυην, ἐνείρασα, καὶ εὐθεῖα χεῦστα κατὰ τ' ἀδάσκητον ἀλλου ποιῶσιν, μωρία τῶν παλαιῶν ἐργα κοσμήσα, τὴς ἐπιχωροῦσους παιδεύει.* ὅς δ' ἂν ἀνευ μαυίας μύσων ἔπι ποιητικὴς ὑπῆρας ἀφικηται, ἀθεοῖς, ὡς ἀρα ἐκ τεχνης κατὰς ποιητικὴς ἐσοῦστος, ἀτελής αὐτὸς τε, καὶ ἢ ποιησις ὑπὸ τῆς τῶν μύσων ὀνῶν ἢ τῆ σφρονοῦστος ἠφραϊσθη. id est, Tertia autem mentis concitatio & insania, quæ à musis proficiscitur, naeta animum tenerum, & recentem, nondumque vilo quasi furo tinctum, eumque excitans, & Bacchico quodâ furo re afficiens, cantibus & hymnis, & cetera poetis innumerabilia antiquorū facta exornans, posteros instituit. Qui verò sine Musarum furore ad poeticas foreis adierit, sibi persuadens, se arte bonum & probabilem poetam euasurum, & is ipse, & eius sapientis & sani scripta imperfecta ab operibus furentium obscurantur. Sed plura hæc de re alibi. vel simpliciter insaniâ accipe, id est, *μαυία*, qualis erat illius, qui se putabat muros audire tragedias: *In-uacno lauro sessor, plausor, teatro.* epist. 2. lib. 2.

ET PIOS ERR. P. L.] pius, id est, in quibus dii verantur: vel qui à diis incoluntur: vel quos violare impium & nefas est.

AMOENÆ QVOS ET AQ. SVB.] in quibus & auræ gratæ spirant, & aquæ iucundæ: è fontibus manant. *amœna*, id est, quasi ad se amandam, seu ad se amandas allicientes. Festus.

D MEFABVLOSÆ, &c.] hæc sunt ita coniungenda, & hoc ordine colligenda, mea quidem sententia. *fabulosæ palumbes me puerum fronde noua texere:* non vt alij, extra limen Apullia, altricis fabulosa. Iam cur palumbes fabulosas dicat, si quis ex me quærat, responderem, eadem ratione dici fabulosas palumbes, qua ratione *fabulosus Hydaspes* appellatur, & *fabula manes*, nempe quia de iis multa fabulantur poetæ. Veneri autem sacra, & dicata sunt colūba. Virg. *Æn. 6. Vix ea fatuus erat, gemina cum sorte columba ipsa sub ora viri celo venere volantes:* Et viridi sedere solo: iū maximus heros Maternæ. Agnoscat auis, letusq; precatur, *Esse duces, &c.* Tūm Veneris curruū tra-

here dicuntur, vt & passeris, propter incredibilem in eis innatam libidinem, ac salacitatē. Phœrecrates *ἐπὶ πετῆλῃ*. Αλλ' ὁ πετῆριον ὁμοιον Καλλιόπει, πέτρ' ἰκίμισον δὲ μὲ ἐς κῆθερα καὶ κῆθερον. id est, At ô columba Callistheni similis, vola: deserto me in Cythera & Cyprum. Quamobrem verò se dicat lauro, & myrto à palumbis esse rectum, ne obscura quidem causa est. Primum enim laurus, quæ Apollinis est, significabat, cum poetam futurum: deinde myrtus, quæ Veneris, res amatorias, & (vt ait ipse) prælia virginum, & iuuenum curas cantaturum.

ALTRICIS] id est, nutricis. codex quidem Raintutij. Card. habet, *nutricis:* cū quo & alij duo congruunt. ego nihil mutō. M. Tull. in Timæo. *Iam verò terram altricem nostram, quæ traello axe sustinetur, diei, noctisque effectricem, &c.*

VOLTURE IN APPVLO.] monte Apullia. falluntur qui hic legi volunt, *litore in Appulo*, libris omnibus reclamantibus, nulla ratione suffragante.

LVDO, FATIG. QVE SOMNO.] ludo fatigatum, somno oppressum. Sat. 2. lib. 2. *equine Lassus ab inadomito: vels Romana fatigat Nilivæ, asuetum græcari.*

FRONDE NOVA] id est, recenti, & viridi. aliter dixit Virg. lib. 2. Georg. *Miraturque noua frondeis, & non sua pomæ.*

QVICVNQVE CELSÆ NID. ACHERONT.] nidum Acherontia idem dixit, quia Acherontia sita erat in mōte. erat autem oppid. in Lucania. sic M. Tull. *Ithacam, nidulum* appellat lib. 1. de orat. his verbis. *tanta vis patria est, vt Ithacam illam in asperissimis saxulis, tanquam nidulum, affixam, sapientissimus vir immortalitati anteponebat.* epist. ad Fulcum Arist. lib. 1. per nidum, domum propriam significat. *Tu nidum seruas: ego laudo ruris amœni riuos, &c.* sic Hesiodus *ἐργ. καὶ ἡμ. Οὐκ αἰεὶ θέρος ἐοσεῖται ποιεῖτε καλλιὰς.* ductum ab auibus.

SALTUSQUE BANTINOS] sic esse legendum, & veteres codices peruincunt, & Plinius confirmat lib. 3. cap. XI.

HVMILIS FERENTI] in valle positi. vnde dicit Ferentani, seu Frētani potius. Plinius H cod. lib. eod. cap.

V T] mirum vt: mirum quo pacto. S A C R A.] Apollini sacra, Od. 30. huius lib. *Delphica lauro.* & Od. 3. lib. 4. *Delius Ornatum foliis ducent.* sunt autem hæc frondes, laurus, oliua, myrtus, felices: & ita solent appellari.

COLLATA] congesta, comportata. epistol. de arte poetica. *Radique collatis membris.*

NON SINE DIIS] non sine diuino numine, *ουδ θεῶ: ουδ' ἀθεῖ.* quo vtitur Theocr. Europa. *Οὐκ ἀθεῖ γὰρ ταῦτα διερχομεν ὑγῆ καλεῖσθαι.* id est, non sine deo has transeo humidas vias. Salust. *vt tanta repente mutatio non sine Deo videretur.*

ANIMOSVS INFANS] qui non terreretur

neque ab vrsis, neque à viperis.

V E S T E R, C A M O E N A] siue me contulero in Sabino, siue Præneste, siue Tibur, siue Baias, vester sum: vbicumque fuero, vester sum.

T O L L O R] confendo, seu vehor potius. T I B U R S V P I N V M] alibi vdm appellat, vt Od. 29. huius lib. Ne semper vdm Tibur, & Afula Decline contempleris arum: & in epist. ad Mæcen. 2. lib. 1. vacuum. sed vacuum Tibur placet, aut imbelles arentum.

S E V L I Q V I D A E] epist. 1. lib. 1. Nullus in orbis locus Baiis præluce amans. liquidas autem appellat propter aquas calidas.

N O N M E P H I L I P P. V E R S A A C I E S] non fufus & versus in fugam Bruti, & Cassij exercitus: quo in proelio Cassius sua se manu interfecit: deinde & Brutus paucis post diebus. vide Od. 14. lib. 1. & 7. lib. 2. Tecum Philippos, & celerem fugâ sensu relicta non bene parmula. & epist. ad Iul. Flor. lib. 2. Vnde simul primum me dimiserit Philippi Decisus humilem pennis, &c. Erat autem in eo bello Horat. tribunus militum. Sat. 6. lib. 1. Quod mihi pareret legio Romana tribuno. Philippi vrbs in Thracia, seu Thessalia.

D E V O T A N O N E X T I N X I T A R B.] sacra, execrabilis, scelcrata. Od. 23. huius lib. Deuota vltima. Od. 16. epod. Deuotus sanguinis aras. Od. 14. lib. 4. Deuota morti pectora libera. Catull. de nuptiis Pelei. deuota perurina. Prop. lib. 2. eleg. 28. Andromede monstribus fuerat deuota marinis. Tibullus lib. 1. eleg. 5. Tunc me discedens deuotum scamina dixit. de hac arbore vide Od. 17. lib. 2. Me truncus illapsus cerebro sustulerat, &c. & octauam huius. prope funeratus Arboris istu. & totam 13. lib. 2. Ille nefasto te posuit die.

P A L I N V R V S] promutorium Lucania nō longe à Velia, à Palinuro Ænæa gubernatore dictum, circa quod cum Horatius nauigaret, atque è Macedonia in Italiam rediret, magno in periculo versatus est. Virg. Æn. 6. Nam tua finitimi læge lætæque per arbes prodigiis acti caelestibus ossa piabant, &c.

V T C V M Q V E] quancumque. vide ann. ad Od. 35. lib. 1.

I N S A N I E M] ætuosum, impotetem. sic Virg. Mærid. Huc ades: insani feriant sine littora fluctus. supra Od. vlt. lib. 2. gemenis appellauit.

T E N T A B O] supra Od. 2. huius lib. negata tentat iter via.

A R E N T E I S A R E N A S.] aptissimum epithetum. Lucr. lib. 2. Bibulam lauis æquor arenam. Non dissimulabo tamen, in quidam exemplaribus antiq. scriptum esse, vrenteis: quam scripturam non minus probo, quam receptam.

C O N C A N V M.] Concani Cantabriæ populi. Concana enim numerat Ptolemæus in Cantabriæ vrbibus, lib. 2. in descriptioe Hispania Tarraconensis: & quidem eam primam locat. Quod autem Horat. Concanos equino sanguine latos ait, nihil tale neque de Concanis, neque de vni-

uersis Cantabris vinqum legi: ne ipse quidem

Strabo, qui lib. 3. multa de Cantaborum victu, cultuque, planè barbaro, agresti, atque immani memoriæ prodidit, quicquam tale commemorauit. At de Bifaltis & Gelon. sic Virg. Georg. 3. Bisalta quo more solent, ac ærque Gelonus, Cum fugit in Rhodopen, atque in deserta Getarum: Et lac concretum cum sanguine potat equino. & ite Martialis de Sarmatis: Venit ex epoto Sarmata pastus equo: de quibus eadem Plinius narrat lib. 18. cap. 10. Sarmatorum quoque gentes hac maximè pulce aluntur: & cruda citam farina equino lacte, vel sanguine è cruris venis admisso. Vnde existimant quidam, in his Nicolaus Montanus, iuuenis in primis doctus: qui superiores Virgilij versus ad huius Horatiani loci scripturam oppugnantem mihi proferebat: vel Concanum, sicubi terrarū reperitur (de hoc enim dubitabat ille) esse Scythiarū populum, non Cantabriæ: vel hic legendum esse Caucasum.

Cuius sententiam nō sum secutus. Nam primum Concana, Cantabriæ vrbē esse constat, si Ptolemæo credimus. cuius citius, dicitur Concanus. deinde non si Sarmata, vel Geloni, & similes Thraciæ populi, sanguine equino vescuntur, cōtinuò sequitur nullas alias esse nationes, quæ simili victu vrantur. Postremo si non esset verum Concanos tali potu vfos esse, neque vlli scriptores hoc tradidissent, tamen Horatij testimonium ad fidem huius rei faciendam satis apud nos valere deberet, vt omittam quòd poetis licet de gētibz longinquis, & barbaris, & immanibus multa ab historicis non testata, aut minus quæ sita, pro suo iure confingere, & comminisci. De veritate autem huius scripturæ nō est dubitandum, cum omnes libri & manus scripti, & vulgati sine vlla varietate ita habeant.

V I S A M P H A R E T R A T O S G E L O N O S.] Virg. Georg. 2. Et gens illa quidem sumitis haud tarda pharetris. Idem lib. 3. Quæq; pharetrate vicinia Persidis urget.

E T S C Y T H I C V M A M N E M.] Tanaïm, de quo Od. 10. huius lib. Extremum Tanaïm si biberes Lyce: & Od. 29. Tanaïsiq; discors. I N V I O L A T V S.] incolomis, saluus. A L T V M] magnum, egregium, principem. S I M V L] simul vt, simulatque. vide annot. ad Od. 4. lib. 1. ibi, quo simul mearis.

F E S S A S C O H O R T E I S A B D. O P P.] fessas militia cohortes abdidit in oppida, propter anni tempus ad bellum gerendum, & ad castra ineptum: in hibernis collocauit. Atque hanc scripturam ita probo, vt tamē illa altera, quæ reperitur in codice Achillis statij, Donati, atque etiam Rainutij Card. mihi non displiceat: quæ est, Fessis cohortes reddidit oppidis. Iam hanc receptam codices ite manus scripti optima notæ confirmant: in his duo Vatic. Fæ. V. Tornes. Adde complura similia loquendi genera apud bonos scriptores, non longè abieto. M. Tull. pro Arch. poet. si qui ita se litteris abdidissent. & Horat. ipse

epist.

epist.

epist.

epist.

epist.

epist.

A epist. 1. lib. 1. latet abditus agro. Iam in voce fessus aliquid inest serupuli nam propter verbum, re-creatis, quod sequitur, videtur legendum, Fessus: vt sit hæc sententia, vos Cæsarem altum, fessum militia, simulatque cohortes in hibernis collocauit, Musarum studio recreatis, ac reficitis.

P I E R I O R E C R E A T I S A N T R O.] reficitis & oblectatis studio litterarum, lectione, & scriptioe, & arte poetica. Per antrum Pierium, musarum recessus, & poetarum secessum significat.

V O S L E N E C O N S I L I V M] sibi duæ breues pro vna longa. Nam cum post spondæum & iambum, vnam syllabam longā lex carminis postulat, duas breuēs in locum vnius longæ posuit. vos lenē consisti. sic inf. Od. 6. Hinc omne principium, huc refer exitum. Significat, ex studio litterarum consilium & prudentiam manare, quæ plus valent in re militari, quam vires immanes.

I M P I O S T I T A N A S.] qui cum Diis pugnarūt. vide Hesiod. in Theog. M. Tull. de leg. 3. noster vero Plato Titanum è genere statuit eos, qui, vt illi caelestibus sic hi aduersentur magistratibus Arrepta hinc occasione, incipit ostendere, vireis, & potentiam sine sapientiæ præsidio non admodū prodesse, immo obesse potius.

C A D V C O] ita in caput Titanum, & gigantum immisso à Ioue, & contorto, vt è caelo cadere videretur. sic supra arborem illam, cuius casu

C pæne oppressus fuerat, lignum nominat caducum In domini caput. Od. 13. lib. 2.

I N E R T E M] sic sup. Od. 34. lib. 1. bruta tellus, alioqui iners meritò dici non possit, quæ tot flores, herbas, fruges, atque arbores ex se pariat, ac profundat.

T E M P E R A T] regit, gubernat. annot. ad Od. 8. lib. 1.

V E N T O S V M] à ventis concitatum. aliter epist. 8. lib. 1. Roma Tibur amem ventosus, Tibure Romanam. & epist. ad Mæcen. tertia, lib. 1. Non ego ventosa plebis suffragia conor. & epist. ad August. Quæ tulit ad scenam ventoso gloria curru, Exanimat lentus spectator, &c.

R E G N A Q V E T R I S T I A] inferorum sedem. sic Virg. Æneid. 4. alias sub tristia tartara mitit. Idem lib. 6. Vt tristis sine sole domos, loca turbida adires? Itaque mortuus Achilles apud Homer. ὀδυροῦσσι, dicit se malle apud Iuperos, hoc est, in terris, homini non admodū diuiti mercede conductum seruire, quàm in omneis mortuòs regnare obtinere. sic Hom. Βυλομυλον ἐπαρσρος ἐδὸν θητεωμένω ἄλλω Ἄνδρῳ παρ Ἀχίλλῳ, ὃ μὴ βίωτος σπάλυς ἐστίν. Ἡ πᾶσι νεύουσι καταφθιμύβοισιν εὐάσσει.

M O R T A L E I S Q V E T V R B A S] corrupti sunt hoc loco omnes vulgati cod. qui habent turbas. legendum est enim turbes, vt est scriptū in antiquis.

F I D E N S I V V. H O R R. B R.] sic verba cōiunge, iuuentus horrida, fidens brachiis. sic lo-

quitur Hom. ἰδὲ δὲ μὲν ἄρα τὸ χεῖρασι παποδότες, ἰδὲ βίβρω. id est, sic hi manibus fidentes & viribus. & ita Porphy.

F R A T R E S Q V E T E N D. O P P. P E I.] &c.] Virg. Georg. 1. Ter sane donati imponere Phlio Ossanti. tendentes, id est, contendentes, conantes. sic epist. 2. lib. 2. Tendunt extorquere phemata.

S E D Q V I D T Y P H O E V S.] Pindarus τυφὸν nominat, pro eo, quod est τυφῶνα, vel pro τυφῶν à recto τυφῶς. quem olim (inquit ille) Cilicium antrum educavit: hanc autem hirsutum eius pectus Cumarū littorā, & Sicilia oppressum tenent. Pindari verba sunt hæc: Πυθ. ἐλδ. 2. τυφῶς ἐκείτονται χεῖρας, τὸν ποτὲ κίλιον θρέψε παύρων ἄντρον. ἰὺ γὰρ μὲν τὸ ἰδὺ ὑπὲρ κώμας ἀλιερεῖς ἔχθη, σιέχεται αὐτὸ πτεῖν ἐστὶν λαχυνάθητα. De eodem sic Apoll. lib. secundo Argon: Ἐνθα τυφῶνα φασὶ δῖος κρονίδαο χεραῖωδ Βλήμβρον ὅτι ποτὲ οἱ εὐσεβῆς ἐπορεύετο χεῖρας, Ἐρμῶν σπὸ κρατος τῶσαι φῶνον. id est, hic Typhonem aiunt Iouis Saturnij fulmine percussum, cum ei validas manus admouit, calidam à capite manauisse eadem: ad quem locum lege interpretem. Typhocum igitur, seu Typhonem, Tartari, & Terræ filium in caelo regnare conatum fulmine deturbauit Iupiter, cuius manus fuisse ad res magnas, & arduas conandas expeditas, & pedes numquam defessos, & ex humeris centum draconis capita exstitisse, flammam ex oculis emicuisse, suam cuiusque capitis vocē, fuisse multaque alia portenta de eo scribit Hesiod. in Theogon. his verbis: Ὀπλόπατον τέκε παύδα τυφῶνα γαῖα πελώρη Τερπόλακ ἐφιλότητι Διὸς χερσὶν Ἀφροδίτην, Ὀβυ χεῖρες ῥέισιν ἐπὶ ἰχθυί εἰργματ, ἔχουσα, Καὶ ποδὲς ἀχμαστοῖ κρατερεῖ θεοῦ ἐν δὲ οἱ ὤμων Ἡν ἑκατὸν κερφαλαῖ ὄφιας κρατεροῖ ἀράκοντος Γλασσησὶ δυοφερῆσι λελεχμῶτες.

M I M A S] Mimantem Hesiod. in illa Centaurorum, & Lapitharum pugna, quam describit in Apside, vnum facit è Centauris.

A V T Q V I D M I N. P O R P H Y R. S T A T V] Porphyrtionem boues Herculis abigentem sagittis Apollo confixit. de quo Pind. Pyth. ἐλδ. η. quem locum supra testem produximus ad Od. 14. lib. 2.

R H O E V M] gigantem, vel centaurum. Virg. Georg. 2. Rhœcinque, Pholūmque.

E N C E L A D V S] de quo Virg. Æn. 3 & 4. ΕΓΙΔΑ] clypeum Iouis, quo vititur & Pallas in proelio. Hom. ἰλ. ε. Ἡ δὲ χητῶν ἐδδουσα Διὸς νεφελιγαρήταιο, Τεύχεσιν ἐς πόλεμοι θωρήσαστο δακρυόεντα. Ἀμφὶ δ' ἄρ ὤμοισιν βάλετ' ἀρῆλα θυσανέουσαν Δεινῆ, ἣν πᾶσι ἰδὺ πάντη φόβος ἐστέρωντο: Ἐν δ' ἔριε, εἰ δ' ἔλκη, εἰ δὲ κρυβέουσα ἰωκή: id est, Hæc autem (Pallas) tunica induta Iouis nubium coactoris, in proliū lacrymosum armabatur. humeris autem agida bullis aut fimbriis ornata circumiecit, horribilem, omni ex parte terrore circumdatam. in ea c-

epist.

epist.

epist.

epist.

epist.

epist.

epist.

epist.

epist.

A fat contentio, in eo vires, in eo aspera persecutio, seu horrorem incutiens clamor.

H I N C] à partibus Iouis, & Palladis.

M A T R O N A I V N O] cur matrona? an quia Iouis vxor: an quia matrimonii præest, ex quo pronuba dicitur: Est autem matronæ nomen honestius, & honorificentius, quam matrisfamilias, præter alias differentias, quæ traditæ sunt ab A. Gellio, & Nonio.

A V I D Y S] vel pugnae avidus, vel refer ad ignis naturam celere, & quodammodo auidâ.

E T N Y M Q V A M H V M P O S I .] Apollo, quem Homerus, & eius: exemplo: ceteri poetæ Græci ἐκάστη βελέτων, & ἐκίβδλον, id est, longè iaculantem, longè que tela mittentem, nominant. & apud Euripid. in Alcest. sic loquitur ille, σύνθετος αἰετῶν βασιλεύς ἐμοί, subaudi. τῶρα, id est, semper hos arcus gestare soleo.

R O R E P V R O] aqua fœnera Castalij fontis, quem fontem caballinum Latini, Hippocrene Græci vocant: neque laboro sit ne in monte Helicone, an in Parnasso: quamquam Parnassum & Heliconem vnum & eundem montem vult esse Seruius: à quo alij dissentiunt. Castaliam urbem Ciliciæ numerat Stephanus, à qua alij fontem eiusdem nominis dictum esse volunt: alij in Lycia esse tradiderunt. meum non est hanc controuersiam diiudicare.

L A V I T] præsentis temp. vt sup. Od. 3. lib. 2. flauus quam Tiberis lauit.

C R I N E I S S O L V T O S] passos, humeris sparsos, non collectos in nodum, aut religatos.

N A T A L E M Q V E S I L V .] in qua natus est: quæ est in Delo insula.

P A T A R E V S] à Patara, vrbe Lyciæ, vbi edit oracula.

V I S C O N S I L I E X P E R S] videtur ex Pindaro hanc sententiam expressisse. ordo verborum tantum apud Horat. est immutatus. Pindarus enim priore loco sententiam ponit: deinde exempla subiicit. sic Pind. Pyth. ἐλδ. η. βία δὲ καὶ μετὰ λαχόν ἑσφαλῆν ἐν χερσίν. τυφῶς κίλιξ πολυκίβρατος ἔμην ἀλυξέει. ἔδὲ μᾶν βασιλεύς γιγάντων. δμᾶθεν δὲ κεραιῶν. τῶροι σιτῆρῆ Απὸλλωνος, id est, vis etiam eum, qui gloriatur se ceteris præstare, percellere solet. Typhoeus Cilix multorum capitum eâ non effugit, neque rex gigantum Porphyrio. Nam alter fulmine ictus est, alterum sagittis Apollo cõfixit. Etia Nestor apud Hom. Ἰλιάδ. ψ. docet, omnem ferè præstantiam, atque excellentiã inocatione & consilio potius, quam in viribus corporis esse positam, omniãque melius cõsilio, quam viribus explicari. sic Nestor. Μητι τοι δρῶντος μὲν ἀμείνων, ἢ βίηφι, Μητι δ' αὖτε κυβερνήτης ἐνὶ οἴνοισι πῶντω Νῆα θοὴν ἰθύνει ἐρχομῶν ἀνέμοισι. Μητι δ' ἠνίοχος ἀερινέται ἠνίοχοιο. id est, Consilio & ratione longè præstat lignator, quam viribus: consilio gubernator nauem regit & gubernat, ventis agitatur: Consilio auriga au-

rigam superat, sic & Oppianus lib. 5. ἀλιεὺρ. ait E neque ex viribus corporis, neque ex pulchritudine tantum vtilitatis proficisci, quantum ex consilio, & prudentia: viresque corporis consilij experteis, esse inutiles, & inaneis. Ως ἔτ' ἠνίοχος, ἔτ' εἰδέος ἔπλετ' ὄνειαρ Τροάδων, ὅσων παραπίδων, ἀλλὰ δὲ ἀρεμῶν ἀφραῶν. Καὶ τε μέγα βριάωνται κατέσθεσεν, ἢ δ' ἐσώσασε Βαυδὸς ἀνὴρ εὐμῆπις.

V I M T E M P E R A T A M] consilio & ratione directam.

A N I M O M O V E N T E I S .] animo agitanteis, cogitanteis. mo mo complosio syllabatam.

C E N T I M A N Y S G Y A S] aliàs centimanus Gyges, vt Od. 17. lib. 2. sed illa scriptura reiecta, hanc sequimur. al. gigas.

I N T E G R A E] casta: intacta: virginis.

T E N T A T O R O R I O N D I A N A] vide annot. ad Od. 28. lib. 1. tentatorem autem dixit, vt Græci περιεσθῆν ὄρεα τὸ περιεσθῆν.

D O M I T V S] δαμνέει, superatus & confusus. S V I S] ex se natis. sup. Od. 12. lib. 2. Telluris inuenes.

M A R E T Q V E P A R T V S] suos fetus interemtis mærore profequitur.

L V R I D V M] pallidum. sic Tib. lib. 3. eleg. 3. Me vocet in vastos amneis, nigrantque paludem Dives in ignava luridus Orcus aqua. Lucret. lib. 4. Lurida præterea sunt, quæcumque tumentur Argenti. infra od. 13. lib. 4. luridi dentes. luridum dicitur à lura, quæ significat os culei, vel vttris, vt docet Festus. significat & vtrem ipsum, seu corium, vnde conficitur, à cuius calore luridum est nominatū. Lucilius. Verum illud credo fore. in os prius accipit ipse, quam gladium in stomacho lura, ac pulmonibus sisto. & cet. proferuntur lib. 4. Tufcul. quæst.

N E C P E R E D I T , & c .] ne vnquam montium, & terræ onere sibi imposto leuentur: & vt sit pœna impij eorum conatus sempiterna.

A T N A M] qua opprimuntur impij gigantes, vt fabulantur poetæ. Lucretius autem ignium Aetnæ causas multis versibus, hisque pulcherrimis explicat lib. 6.

I N C O N T I N . N E C T I T Y I I E C .] iecur libidinis est sedes, vt dicemus ad Oden 1. lib. 4. Tityum autem iccirco incontinentem appellat, H quia Latonæ stuprum infertre conatus est. cuius pœna ex Homero, & Virg. & ceteris, notissima: sunt. Hæc de eo Homerus, ὄδουα. λ. Καὶ πτυδὸν ἔσθον γούης ἐρικυδέος ἰδὸν Κεῖδρον ἐν δαπέδῳ ὄδ' ἐπ' ἐνεία κέκτο πέλεθρα. Γύπτε δὲ μὲν ἐξέρθη παρημόνῳ ἦπαρ ἑλεεινόν, Δέρτρων ἔσω δυνοντες: ὄδ' ὄρε ἀπαμύνετο χερσὶ Λητοῦ γὰρ ἤλκυσε δῖος κυδῶν παρὰ κροισί, & c. id est, & Tityon vidi terræ gloriosissimæ filium, in campo iacentem: ille autem vsque ad nouæ terræ iugera porrigebatur: Vultures autem duo vttrique insidentes ei iecur tondebant, pellem penitus subeuntes ac penetrantes: at ille manibus eum repellere non poterat. Nam Latonam Iouis amicâ uenē.

A venerandam rapuerat. Virg. Aeneid. 6. Nec non et Tityum terræ omniparentis alumnum Cernere erat, per tota noxam cui iugera corpus Porrigitur: rostroque immanis vultur obunco Immortale iecur tolens, &c. & Tibull. lib. 1. eleg. 3. Porretusque nouem Tityus per iugera terræ Aspidum atro viscere pascit auis: hanc autem fabulâ de Tityo, & ceteras de Tantalos, & Sisypho, exagitat & refellit Lucret. lib. 3. his versibus, Nec Tityum volucres inēnt Acherunte iacentem: Nec, quod sub magnò scrutentur pectore, quicquam Perpetuam atatem poterunt reperire profectis, Quamlibet immani profectu corporis extes, Qui nò sola nouem dispersis iugera membris Obtineat, sed qui terrâ totius orbem: Non tamen æternum poterit perferre dolorem, Nec præbere cibū proprio de corpore semper. sed Tityus nobis hic est, in amore iacentem, Quem B volucres lacerant, atque exest anxius angor, Aut alia quæuis scindunt torpedine cura. Pindarus autē Πυθ. ἐλδ. δ. hoc tantum de Tityo, illum Latonæ stuprum inferre conatum esse, atque iccirco ab ea telis confixū: vt annotauimus ad Oden 14. lib. 2. Commemorat Horatius Tityum etiam Oda 11. huius lib. Tityus, vultu Riste inuito.

N E Q V I T I E] intemperantiam quandam, & libidinem rerum Venerarum significat hoc nomen. vtitur Od. 15. huius lib. Tandem nequitia fige modum tuæ. & Saty 3. lib. 2. par nobile fratrum, Nequitia & nugis prauorum & amore gemellum. & Saty. 2. eiusd. nos expulsi ille. illum aut nequitie, aut C vasi inscitia intris.

N E Q A D D I T V S C V S T O S] id est, nequitia appositus custos. sic enim loquitur M. Tull. diuinatione in L. Cæciliam: Custodem (inquit) Tullio me apponite. sed licet etiam dicere, maiorem vim hic esse in voce additus, quam vulgò putant: nempe additum valere idem ferè, quod inimicum, atque infestum: seu asfixum, atque ita infestum: quod notatum est à Macrobio lib. 6. Saturn. cap. 4. ad illum locum Virg. Aen. 6. nec Tenebris addita Iuno vsquam aberit. quo modo locutū antè fuisse Lucilium libro 14. ostendit ille ibidē. Sic Lucilius, si mihi non prætor fier additus, atque agiter me: Non male sic ille, vt dico, me extenderet vnus. In quorum versuum posteriore, vt dicam ἐν παρόδῳ, mendum inesse puto: eumq; sic emendandum, Non male sic ille, vt dico, me exenteret vnus. & subintelligendum, seu repetendum Σὸδ κοινῶν, si, hoc modo, si non, &c.

A M A T O R E M T R E C . P I R I T H .] Pirithous Ixonis & Diae filius. is (vt est in fabulis) Proserpinâ amauit, qua vt potiretur, cum ad inferos socio & adiutore Theseo descendisset, à Cerbero discerptus est. Plutarch. in Theseo scribit, illum Aidonei Molossorum regis filia amasse, quam pater, Proserpina nomine appellarat: cani autem suo Aidoneum nomen Cerbero imposuissē, cum quo filia suæ procos decertare cogebat: Regem autem, cum audisset venisse Pirithoum, non, vt filiam suam vxorem duceret, sed vt raperet, cum cani illi dilacerandum ac dila-

nandum obiecisse: Theseum in vincula coniecisse. Horat. & hic opinionem vulgi secutus est, & Od. 7. lib. 4. Nec lethæa valet Theseus abrumperè caro vincula Pirithoo. sic & Virg. lib. 6. Aen. Hi dominiam Ditis thalamo deducere adorti, &c.

A V G V S T I L A V D E S .

Ode 5.

Reguli constantia, & ad Pœnos reditus.

C A E L O tonantem credidimus Iouem Regnare. præsens diuus habebitur Augustus, adiectis Britannis Imperio, grauibûsque Persis. Milesne Crassi coniuge barbara Turpis maritus vixit? & hostium (Prò curia, inuersiq; mores) Consenuit sacerorum in armis, Sub rege Medo, Marsus, & Appulus, Anciliorum, & nominis, & togæ Oblitus, æternæq; Vestæ, Incolumi Ioue, & vrbe Romæ? Hoc cauerat mens prouida Reguli, Dissidentis condicionibus Fœdis, & exemplo trahenti Perniciem veniens in æuam, Si non periret immiserabilis Captiua putes. Signa ego Punicis Affixa delubris, & arma Militibus sine cæde, dixit, Derepta vidi, vidi ego ciuium Retorta tergo brachia libero, Portasque non clausas & arma Marte coli populata nostro. Auro repensus scilicet acrior Miles redibit. flagitio additis. Damnum: neque amissos colores Lana refert medicata fūco: Nec vera virtus, cum semel exccidit, Curat reponi deterioribus. Si pugnat extricata densis Cerna plagis, erit ille fortis, Qui perfidus se credidit hostibus:

A *Et Marte Pænos proteret altero,
Qui lora restrictis lacertis
Sensit iners: timuitque mortem.
Hic, unde vitam sumeret, inscius,
Pacem duello miscuit. O pudor,
O magna Karthago probroffis
Altior Italiae ruinis.
Fertur pudicæ coniugis osculum,
Paruosque natos, vt capitis minor,
A se remouisse, & virilem
B *Toruius humi posuisse vultum,
Donec labanteis consilio patres
Firmaret auctor nunquam aliàs dato:
Intérque marenteis amicos
Egregius properaret exsul.
Atquæ sciebat, quæ sibi barbarus
Tortor pararet, non aliter tamen
Dimouit obstantis propinquos,
Et populum reditus morantem,
Quàm si clientum longa negotia
Dijudicata lite relinqueret,
C *Tendens Venafranos in agros,
Aut Lacedæmonium Tarentum.***

E Partho, vt saepe aliàs.
[ANCILIORVM, ET NOM.] ancilium à recto ancile, erat vñtatum & verum. Notum est autem, ancilia (quæ erant scuta quædam breuia, numero duodecim) fuisse in æde Martis seruata: ex quibus vnũ de cælo lapsum esse credebatur: vt scribit Linius lib. 1. At Virg. omnia Æneid. 8. & lapsa ancilia cælo Extuderat: vbi tamen Seruius notat, Virgilium numero multitudinis vsũ esse pro singulari. De his vide Dionys. Halic. βιβλ. β. πομπ. ἀρχ. & Sex. Pomp. in nomine Mamurij. Dictum est autem ancile ab am, quod idem valebat, quod circum, & cædo. idque confirmant & Sex. Pompeius eo, quem dixi, loco, & Varro lib. 6 de ling. Lat. his verbis, ancilia dicta ab amcisi, quæ ea arma erant ab utraque parte, vt pelta Thracum, incisa. nam amcidere, seu ancidere circumcidere est: eoque verbo vitur Lucret. lib. 3. vt quidem legitur in quibusdam exemplaribus. Omnia iam seorsum cernes amcisa recenti vulnere tortari. alij ancylia volunt esse dicta à Græco nomine ἀγκύλιον: quod significat curuum, rotundum: quod si probabimus, ancylia scribendum erit per y. Alij, in quibus est Seruius, ancile dictum putant, quasi ἀμφυχέλιον, id est, vndique labrum habens: alij quasi ἀμφικύλιον, id est, vndique cauum. Is, quæ iam cõmemorauimus, Seruius ad illum locum Virg. Æn. lib. 7. læuæque ancile gerebat, cum multa tradat de ancili Numa regnate è cælo delapso, tum hunc locum Horatij profert. & Macrobi. lib. 1. Saturn. cap. 4. sed cum legamus, læuæque ancile gerebat, tamen anciliorum ab Horat. relatum est. & nominis autem adiecta copulatione, & excudendum curauimus auctoritate fretus codic. Rainut. Card. Faër. Iannoct. trium Vatic. Tornel.

[ÆTERNÆQUE VESTÆ] cuius in æde seruabatur ignis æternus: & iccirco custodiebatur à virginibus (vt tradit Dionys. Halic. lib. 2. βιβλ. ἀρχ.) ὅτι πῦρ μὴ ἀμύκτων παρθένος δ' ἀφάρτων: id est, quia ignis quidem impollutum quiddam est: virgo autem, in corruptum. Quod si ignis ille aliquando interstinctus esset: virginis à pontifice verberibus afficiebantur. Virg. lib. 4. Æn. Centum aras posuit, vigilânque sacrauerat igne. Excubias diuinæ æternus, per æternam Vestam igitur, ignis æternus intelligendus est: πῦρ ἀσβεστον: quem vigilem appellat Virg. Vbi notat hæc Seruius. Quid est ignis peruigil? excubie deorum. Et sciedum non vacare ratione, vt in aliquibus templis sit ignis peruigil. nam potestates aut terrene sunt, aut æria, aut ætheræ. sed quia æther, ignis est, ideo in ætherearum potestatum templis ignis est, vt reddatur eis imago sui elementis. Est autem in templo Iouis, qui æther est: & Minervæ, quæ supra ætherem est. Vnde de patris capite procreata dicitur. Ad hunc locum pertinet illud M. Tull. ex lib. 2. de legib. Virgines vestales in vrbe custodiunt ignem foci publici sempiternum. sequitur aliquanto post: Cùmque vesta quasi focum vrbis, vt Græco nomine est appellata, quod nos propè idem Græco interpretatum nomen tenemus, com-

plexa

A *plexa stric: ei colendæ virginis præsent, vt aduigilent facilius ad custodiam ignis, & sentiant mulieres, in natura feminarum omnium deum castitatem pati.*
[INCOLVMÍ IOVE] incolumi Capitolio: quæ Iouis erant sedes.
[MENS Prouida REGVLÍ] mens Reguli: vel simpliciter, consilium Reguli: vel φρασηκός, Regulus. quod loquendi genus Græcis & Latinis poetis valdè vsitatum est. Homer. ὀδυσσ. β. ἐπὶ τῆς Τηλεμάχου. ὀδυσσ. η. ἐρδὸν μένος Ἀλλυνοῖο. idem ἰλ. γ. Πριάμοιο βίη. ἰλ. υ. Αἰνείας βίη τε ὄρεσιν ἀνάξει. Heliod. Theogon. Ἀλλὰ ἰς ἐδάμιασσε βίης Ηρακλειέως. Pind. ἐλ. γ. Μεσσηνίς δὲ γέροντος δναθῆσα φρέν. Eurip. Phœniss. Εποικιλία, κλειυλώ τε Πολυπέκας βίαι. Apollon. ἀ. ἀργ. α. μέγας τε δῖνος Ηρακλειος. Catull. de P. & Thec. nupt. Elefthos iuuenes, simul & decus inuuptarum, id est, inuuptas. Lucret. lib. 3. Democriti quod sanctæ viri sententia ponit. Ibid. Nec tam doctus equi pullus, quam fortis equi vis. Horat. Od. 12. huius lib. Liparai nitor Hebræ Eques ipso melior Bellerophonte. Od. 21. eiusd. Narratur & profici Catonis æpe mero caluisse virtus. Od. 3. 1. Perrupit Acheronta Hercules labor. epist. ad Iccium lib. 1. Empedocles, an stertimj delirer acumen. Saty. 1. lib. 2. Virtus Scipiada, & mitis sapientia Lali, Sat. 2. lib. 1. mactæ Virtute esto, inquit sententia dia Catonis. eodem fortasse pertinet illud Saty. 7. lib. 1. Proscripti Regio Rupilius, atque venenum, id est, Rupilium Regem, hominem purulentum, & fugiendum. Iam de M. Atilio Regulo, hæc M. Tull. off. 3. M. Atilius reg. cum consul iterũ in Africa ex insidiis captus esset duce Xanthippo Lacedæmonio: imperatore autem patre Annibalis Amilicæ: iuratus missus est ad senatum, vt nisi redditi essent pænis captiui nobiles quidã, rediret ipse Karthaginẽ. Is cum Romam venisset, vilitatis specie videbat: sed eam, vt res declarat, falsam iudicauit: quæ erat talis, manere in patria, esse domi suæ cum vxore, cum liberis: quam calamitatem accepisset in bello, communem fortuna bellica iudicantem, tenere consularis dignitatis gradum. In senatum venit: mandata exponendo hostium teneretur, non esse se senatorem: atque etiam reddi captiuos negari esse vile: illos enim adulescentes esse, & bonos duces: se iam cõstitutum senectute. cuius cum valuisset auctoritas, captiui retenti sunt: ipse Karthaginem rediit, neque eum caritas patriæ retinuit, nec suorum, neque tamen ignorabat, se ad crudelissimum hostem, & ad exquisita supplicia proficisci: sed iusurandum conseruandum putabat. Hactenus M. Tull. quib⁹ verbis nihil significatur de captiuis Rom. quibuscum Karthaginensibus voluerint suos permutari, quosvè Regulus vetuerit redimi, cum ostenderet eos, qui sese capi viuos & integros passi essent, numquam bonos milites, potestatem auro redemi essent, futuros. At in primo disertè de commutandis captiuis scribitur. Sic enim Cicero, Regulus primo bello Punico captus à Pœnis cum de captiuis commutandis Romam missus

esset, iurassetque se rediturum: primum vt venie, captiuos reddendos in senatu non censuit: deinde cum reuinceretur à propinquis & amicis, ad supplicium redire maluit, quam fidem hosti datam fallere.
[COND. Fœdici] de permutatione & redemptione captiuorum. attende autem particip. dissentientis, iunctum esse cum dandi casu, vt Od. 2. lib. 2. Dissidens plebs.
[ET EXEMPO TRAHENTI] hæc est verborum & structura & sententia: Hoc cauerat mens prouida Reguli, dissentientis à conditionibus fœdis ac turpibus, & ab exemplo trahenti, id est, quod traheret, perniciem in posterũ tempus. dicebat Regulus in senatu, redemptionem ac permutationem illam captiuorũ non solum re, & in præsentia, sed etiam exemplo & in posterũ, turpem & perniciosam esse. tali enim exemplo prodito, multo posthac ignauius milites esse pugnatos, selesque hostium potestati viuos tradituros potius, sperantibus futurum, vt redimantur, quam fortiter pugnando morituros. Dicebat exemplum redemptorum captiuorũ perniciem seculum tracturũ imitationem etatem. Hortabatur, ne periculosa imitationem exempli in posterum proderent. Tale exemplum, quod secũ perniciem in posterum tempus traheret non probabat, sed vehementer improbat.
[SI NON PERIRET IMMISER.] si non periret iuuentus illa Romana captiua potius, quam militibus Karthaginensibus redditis, redimeretur, in digna, cuius quicquid miseretur, vel, vt alij malunt, nisi iuuenes Karthaginensẽs necarentur, atque ita non redderentur.
[SIGNA EGO PVNICIS] vidi (inquit Regulus) arma, quæ militibus nostris sine cæde fuerunt adempta, delubris affixa. Est autem flagitium in signe arma abijcere, aut amittere (sua propemodum voluntate, nullòque vulnere nec accèpto, nec illato, vt sup. ad Od. 7. lib. 2.
[DEREPTA] id est, detracta. lib. Iannoct. habet arrepta. fortasse legendum Erepta. vulgata autem scriptura, direpta, mendosa est.
[VIDI EGO CIVIVM] solent captiuorũ manus & brachia à tergo reuinciri, vt epistol. 1. lib. 2. Mox trahitur manibus regum fortuna rectoris. Homerus ἰλ. γ. τῆς ἐξ ἡρῆ θύραξ, & τῆς πότας ἦτε νεφέρας. Δῖος δ' ὀπίσω χεῖρας εἴτ' ἔμποιον ἰμάσι. id est, eos autem foras eduxit, expauefactos, tamquam hinulos. Manus autem in tergũ loris reuinxit, & Demost. orat. ἐξ παραπρεσβ. εἰδεν ἄλλο φανήσονται, πλὴν ἀφ' ἑαυτοῦ τῆς φιλιππῶ καὶ Θηβαίους φωνίας, μοῖον ὄχι ὀπίσω τῶ χεῖρε θισσωντες. id est, Nihil aliud videbuntur, quam Philippo & Thebanis Phocen scis tradidisse, tantum non manus in tergum vincientes. Virg. Æn. 2. Ecce manus iuuenem interea post terga reuinctum, &c. Ait igitur se ciuis Romanos Karthagine vidisse manibus in tergum liberum rectoris ac reuinctis. tergum autem liberum intellige ciuium Romanorũ, qui sese Karthaginien-

A fibus vltro dederant. sic verò hunc locum esse intelligendum argumento sunt illa, quæ paullo post sequuntur, Qui lora restrictis lacertis Sensit iners, &c.

PORTASQUE NON CLAVSAS] Hec eò pertinent, vt ostendat Karthaginensium securitatem à Romanis, vt & ea, quæ deinceps sequuntur. hoc enim fit sublato hostiũ metu: vt Panduntur porta, &c. Virgil. Æn. 2. & Horat. de arte poet. & apertis otia portis.

ET ARVA MARTE COLI] & vidi ea arua coli, quæ fuerant iam à nobis populata ac vastata. populata καθημερον, cuius εφεσπυτιον, populo. Propert. lib. 3. Hic olim ignaros lætus populavit Achivus. Virg. Georg. 1. populata, ingentem farvis acervum Cingulio, atque inopi metuens formica senecta. Idem lib. 1. Æn. Non nos aut ferro Libycos populare penatibus Penimus, aut raptas ad littora vertere predaas. Idem 12. & littora vestra Vi populat.

AVRO REPENSUS SCILICET] auro repensus, id est, auro redemptus. Nam pendebantur olim nummi, non numerabantur: & in emtionibus adhibebatur libra, & pondus, & libripens. Est autem ironia: quemadmodum in illo Terent. Andria. id. populus curat scilicet. & Virg. Æn. 4. scilicet is superis labor est, ea curi quietos sollicitat. non est (inquit) verisimile, militem auro redemptum, acriter aut fortiter pro patria pugnatum.

FLAGITIO ADDITIS DAMNUM] flagitium, peccatum est ab aliqua animi mollitia, aut ignavia profectum, quod dedecus ac turpitudinem affert: scelus autem, vel cum aliqua crudelitate & caede, vel cum impietate coniunctum est. Itaque libidines flagitiosas dicimus: & flagitiosam vitam: & militem flagitium admisisse, qui locum non tenuit, qui hoste extimuit, qui fugit. sic M. Tullius lib. 2. de Finib. satine ergo pudori cõsulat. si quis sine teste libidini pareat? an est aliquid per seipsum flagitiosum, etiam si nulla comitetur infamia? idem pro Cluent. statuerit enim ita maiores nostri, vt si à multis esset flagitiũ rei militaris admissum, sortitione in quosdam animaduertetur, vt metus videret ad omnes, pœna ad paucos perveniret. Idem ad Attic. lib. 9 spes me sustinent ab fore, vt aliquid conueniret potius, quam aut hic tãtum sceleris, aut ille tantum flagitiũ admitteret. Sceleratum Cæsarem, flagitiosum Pompeium esse significat. T. Livius lib. 4. 4. annalium, nam neque manere in iugo inopi, neque regredi sine flagitio poterat. Horat. Od. 9. lib. 4. Pœnisq; letho flagitium timer. Milites igitur ignavos, & qui propter timiditatem, hosti sese tradiderunt: auro redimere, est turpitudinem damno cumulare. hic de commutatione captiuorum nullum verbum: immo quæ hic dicuntur, non cõmutationem captiuorum nõ esse vtrinq; faciendam, sed redemptionem captiuorum Romanorum esse turpem atque inutilem significat.

NEQUE AMISSOS COLORES] quemadmodum (inquit) lana, quæ prius erat candi-

da, posteaquam aliquo alio colore tineta & infecta est, numquam suum candorem pristinum semel amissum recuperare potest: sic vera virtus vbi semel vitii ei contrariis inquinata, atq; ex animo deleta est, numquam postea reparari ab iis, qui corrupti iã, ac deprauati sunt, vilo pacto potest. hoc etiam pertinet ad significandum, nõ esse redimendos captiuos Roman. Animaduertendũ est autem, eum, nomen medicata posuisse significatione patiendi à verbo medico, as: quo & Virg. vtitur Georg. 1. semina vidi equidem multos medicare serenteis. & 4. Ipsa confident medicatis sedibus.

CVRAT REP. DET] id est, solet, vel potest. tribuit sensum rei inaniam. significat autẽ, virtutem vbi semel amissa est, si virtus amitti potest, numquam posse recuperari, numquamq; ad eos posse reuertri, qui ea amissa facti sunt deteriores.

DETERIORIBVS] deprauatis, & corruptis.

SI PVGNAT EXTRICATA] talis argumentatio est, qualis illa: si cælum ruer, aut si meridie non lucebit, reperietur mulier pudica. sic M. Tull. 1. epist. lib. 1. ad Attic. Catilina, si iudicatum erit meridie non lucere, certus erit competitor. quamquam illo loco legendum puto hoc modo, si iudicatum erit, rationem eius haberi licere. corrupte autem scriptum est in quibusdam libris, sic pugnat extricata, &c. cum interpunctione post voce plagia. Hæc enim horum verborum sententia est: si fieri potest, vt cerua, fugacissimum animal ac timidissimum natura, è plagis elapsa, ac tendiculis explicata, pugnare audeat: euenire etiam poterit, vt ille fortis sit, qui sese hostibus metu mortis coactus tradiderit, & commiserit: atque vt is, qui in hostium potestatem venerit, loræque & vincula senserit, denuò sit ad pugnandum alacrior, hostemque in fugam vertat.

QVI PERFID. SE CRED. HOST.] qui se permisit hostium potestati. hæc enim vis est verbi credere hoc loco. aliàs fidei committere significat, aut committere simpliciter. quorum omnium exempla reperiantur apud bonos scriptores. M. Tull. epist. ad Marcell. lib. 4. aut enim renouare bellum conati sunt: & hic in Africam contulerunt: aut, quemadmodum nos, victori sese crediderunt. pro lege Manilia, Quare nolite dubitare, quin huic uni credatis omnia, &c. Terent. Eunuch. credere exercitum, consilia. Idem Adelphi. Illi credunt consilia omnia. Idem Phorm. Cuius tu fidem in pecunia perspexeris, ei verere pecuniam credere? & Virg. Georg. 1. Inuita properes anni spem credere terræ. & Æn. 5. Nate Dea, si nemo audeat se credere pugna. Idẽ lib. 4. solam nam perfidus ille Te colere, arcanos etiam tibi credere sensus, &c. idem 5. Æneam credam quid enim fallacibus Austris? & 6. Ausus se credere calo. idem 11. Cautius vs sano velles te credere Marti. Tibull. lib. 2. eleg. 6. spes sulcis credit aratis semina, quæ magno favore reddat ager. & Horat. Od. 27. hu-

A ius lib. Sic & Europe nineumi dolose Credidit tauri latus. & ibid. age, te procella Crede veloci. Idem saty. 1. lib. 2. Ille velut fidis arcana sodalibus olim Credebat chartis. ibidem, scena vniacem crede nepoti Matræ. sic & Græci loquuntur ὄπισθεν εἰπόντων τοῖς ἑχθροῖς. sic loquitur Plutarchus in Catone Vitæ, ἔπος ἔ τῶ ἔξοι μόνον, ἀλλὰ ἔ τῶ ἔξοι φείψ τῶ ἀντιπρόδικον ἔ τῶ ἀντιπρόδικον ὄπισθεν. sic enim legendum est eo loco, non vt in vulgatis, τὸν ἀντιπρόδικον, καὶ τὸν ἀντιπρόδικον, loquitur autem de Cæsare Catonis acerbissimo inimico, qui, cum Cato fratrem Capionem magnificentissima sepultura affecisset, neque sumus tamen, quos in ea re fecerat, coheredibus suis reputasset, nihilque repetuisset: scripsit tamen in Anticatonibus, illi mortui fratris cineres cribro percolasse, vt aurum in rogam à se coniectum colligeret ac recuperaret. sequuntur iam illa Plutarchi verba, ἔπος ἔ τῶ ἔξοι, &c. id est, vt ego interpretor, ita auctoritatem illam suam ac licentiam à rationibus referendis ac iudiciis omnibus liberam ac solutam, non gladio solum, verum etiam stilo credebat, ac permittebat. quod perinde est ac si diceret Plutarchus, Cæsar sua illa regia potestate abutebatur non solum ad occidendos homines, verum etiam ad criminandos, & scripro maledico insectandos. ètque, meo quidem iudicio, in illis Plutarchi verbis tralatio perelegans. quemadmodum enim, quod alteri creditũ est, eo ille suo arbitrato vti & abuti potest, quãvis interdum iure non faciat: quia eius est fidei commissum, potestatiq; permillum: sic auctoritas, nullis legibus, nullisque iudiciis alligata, eleanor & venustè dicitur à Plutarcho, stilo & gladio credita ea, quam quis vsurpat ad alterum scripto acerbo & famoso lacerandum, gladioque occidendum: qui locus ab aliis interpretibus est prætermisus: ab aliis perperam è Græco cõuersus. sed, ne virum doctis. eundemque mihi amicissimum, Guliel. Sirtetum merita laude fraudem ac spoliem, is hũc Plutarchi locum sic scriptum in codice manuscripto mihi Romæ ostendit: quã scripturam postea mihi cõfirmavit codex Donati Ianoctij manuscriptus.

B lora, &c. proteret progrediendo, seu porro teret. paullo aliter vsurpauit Od. 7. lib. 4. ver proterit astu. QVI LORA RESTRICTIS LACERTIS] ex hoc loco perspicuum est, ciuium Roman. captiuorum lacertos loris vinctos & restrictos fuisse, non vt quidam putant, animi causa in tergum reiectos.

C INERS] ignauus. aliter Oda superiore, Quis terram inertem, &c. HIC, VNDE VITAM SVM. IN SC. &c.] huius loci hæc sententia est. Hic miles nesciens, vitam ac salutem non esse ab hoste petendam, sed manu & victoria esse retinendam, & si belli fortuna victoriam hostibus adiudicet, pro libertate,

& in libertate cadendum esse potius, quàm hostis beneficio in seruitute viuendum: pacem, quæ nulla debet esse cum hoste, quamdiu vita suppetit, nisi armis aut victoria ereptis, aut condicione postis, cum bello confudit.

PACEM DVELLO MYS C.] quod nõ fuit faciendum. Nam in bello, cum hoste acriter, & implacabiliter pugnandum: in pace, ab armis recedendum.

PROBROSIS] flagitiosis, turpibus, vituperabilibus.

VT CAPITIS MINOR] vt capite minutus. dictum est autem capitis minor eadem ratione, qua maturus aui, integer vite, & similia, de quibus vide annot. ad Od. 22. lib. 1. Germanus Valens dicebat, intelligendum hinc sibi videri capitum minutionem, qua libertas quidem & ciuitas retinentur, status verò mutatur: qua de re consulendæ sunt institutiones iuris ciuiliis. Germanum Valentem adiunat illud, quod scribit M. Tullius lib. 3. de offic. sententiam in senatu dicere recusauit, quod diceret, quamdiu inueiurando hostium teneretur, non esse se senatorem.

ET VIRILEM TORVVS HVMI POS. &c.] & vultu toruo oculos in terra defixos habuisse. hoc loco gestus est constantis, vt alibi dicemus. toruus: τὸ ὄρα ἰδῶν. epist. ad Mæcen. 3. quid? si quis toruo vultu ferus, & pede nudo, &c.

DONEC LABANTEIS CONSILIO] ordo est, donec consilio numquam aliàs dato firmaret patres labanteis, id est, nutanteis, & in certa sententia non constanteis, seu dubitanteis: vel non satis firmos, non satis rectè sentienteis. huc pertinet illud Ennianum. Quò vobis mentes, rella quæ stare solebant Antebac, dementes sese flexere via? sic autem postremũ versum restitui, qui sic vulgò legitur, dementi sese flexere ruina?

ATQVI SCIEBAT, QVÆ SIBI] M. Regulum illigatum in machina resectis palpebris Karthaginenses vigilando necauerunt, M. Tull. in Pison. Idem de offi. 3. neque tamen ignorabat, se ad crudelissimum hostem, & ad exquisita supplicia proficisci, sed insurandum conseruandum putabat.

DIMO. OBST. PROP.] liber Rain. Card. Habet, amicos.

MORANTEM] tardantem, impediendam. significat actionem. aliter in Od. 7. lib. 2. morantem diem dixit.

DIIVDICATA LITE] transacta, decisa. TENDENS] meditans ire: iter habens, vt epist. ad Valam lib. 1. quò tendis? non mihi Cumas Est iter.

VENAFRANOS] Venafrum, Oppidum in Campania, vt sup. diximus ad odam. 6. lib. 2. Viridique certat, &c.

LACEDÆMONIVM] à Phalantho Lacedæmonio cõnditum. Od. 6. lib. 2.

A A D R O M A N O S .

Ode 6.

Corruptos suae aetatis mores infectatur.

DELICTA maioru immeritus lues Romane, donec templarefeceris, Adelsque labentis deorum, & Faeda nigro simulacra fumo. Diis te minorem quodd geris, imperas: Hinc omne principium: huc refer exitu.

Dij multa neglecti dederunt Hesperiae mala luctuosae. Iam bis Monasius, & Pacori manus Non auspicatos contudit impetus Nostros: & adiecisse praedam Torquibus exiguis renidet. Pene occupatam seditionibus Deleuit urbem Dacus, & Aethiops, Hic classe formidatus, ille Missilibus melior sagittis. Facunda culpe secula nuptias

Primum inquinare, & genus, & domos.

Hoc fonte derivata clades In patriam, populumque fluxit.

Motus doceri gaudet Ionicos Matura virgo: & fingitur artibus Iam nunc, & incestos amores De tenero meditatur vngui.

Mox iuniores querit adulteros Inter mariti vma: neque eligit,

Cui donet impermissa raptim Gaudia luminibus remotis:

Sed iussa coram non sine conscio Surgit marito, seu vocat institor, Seu navis Hispanae magister, Dedecorum pretiosus emtor.

Non his inuentus orta parentibus Infecit equor sanguine Punico: Pyrrhumque, & ingentem cecidit Antiochum, Annibalemque dirum: Sed rusticorum mascula militum

Proles, Sabellis docta ligonibus Versare glebas: & severa Matris ad arbitrium recisos Portare fusteis, sol ubi montium Mutaret umbras, & iuga demeret Bobus fatigatis, amicum Tempus agens abeunte curru. Darmosa quid non imminuit dies? Aetas parentum peior avis, tulit Nos nequiores, mox daturos Progeniem vitiosorem.

IMMERITVS.] immerens, non meritis. vt sup. Od. 2. cod. lib. Virtus recludens immeritis mori Calum. & Saty. 3. lib. 2. immeritisque laborat Iratis, &c. Immerito autem dant pœnas posteri ob culpam maiorum suorum. pœna enim iure civili nō debet prodire extra eos, qui culpam commiserunt. quamquam Plato quodam loco peccatorū pœnas vsq; ad quartam prolem produci, & porrigi, atque in quarti gradus posteros interdum à Diis referuari existimat.

DONEC TEMPLA REFECERIS] sic sup. Od. 15. lib. 2. & deorum Tempia nouo decorare saxo.

DIIS TE MIN. QVDD GERIS] significat, impetij Romani perpetuitatē cœremoniis, religione, auspiciis, & sollemniū sacrorum ritu maximè contineri: populūque Ro. propter auspicia neglecta, religionēque contemtā maximis esse calamitatibus affectum.

HINC] à cultu deorum, & pietate in deos. NEGLECTI] vel contemti, vel minus diligenter, aut studiosè culti. vt sup. Od. 2. huius lib. saepe disipiter Neglectus incesto addidit integrum.

HESPERIAE] Italiae, vt sup. Od. 1. lib. 2. auditūque Medis Hesperia sonitum ruina.

UIS] semel Crasso: iterum imperatore Antonio, vel eius legato Didio Saxa.

MONÆSIS] Parthorum, & Persarum regis. In cod. Iannoct. Faër, duob. Vatic. Monasius in patrio casu scriptū est, quos secutus sum Aldo Mantutio reclamante.

ET PACORI MANVS.] M. Tull. epist. ad Att. lib. 5. Pacorum quandam Parthorum Regis filium commemorat.

NON AVSPIC. CONTVD. IMP.] conatus nostros non auspicatos, inaneis reddidit. tralatio est, propriè dixit epist. 8. lib. 1. haud quia grando Cōruderit vitis. Insignem auspiciorū contemtorem fuisse Claudium Pulchrum traditum est, qui non pascentibus in Sicilia pullis, ac per contemtum religionis, demergi iussis, vt bibarent, quando esse nollent, prælium nauale iniit, &c. vide Sueton. in Tib. M. Tull. autem lib. 1. de diuina-

A diuinatione, multis exemplis collectis ostendit, non solum auspicia, verum etiam signa rerum futurarum neglecta, magnarum cladū Reip. causas fuisse: Claudium Appij Cæci filium, causas fuisse: Claudium Appij Cæci filium, eiusque collegam L. Iunium classeis maximas perdidisse, quod vitio nauigauissent. sed quid vetera? (inquit ille) M. Crasso quid acciderit, videmus, dirarum obnuminatione neglecta. Idem lib. 2. Flaminius non paruit auspiciis. Itaque perit cum exercitu. Sed hac de re vide plura apud Dionysium Halic. libro 3. & P. P. P. P.

ET ADIEC. PRÆD. TORQVIB. EXIG. RENID.] renidere valet, vt suprà diximus ad Od. 18. lib. 2. quandam hilaritatem præ se ferre, lætari, gaudere. renidet igitur adiecisse, &c. id est, lætatur se adiecisse prædam torquibus exiguis, quod perinde est, ac si diceret, lætatur, vel gloriatur, se nostris spoliis ornatiorem esse, quam antea. nam cum paullo antè torquibus aureis, ceterisque ornamentis parcius vteretur: nunc nostris cladibus ornatiore incedit, prædæque ex nostris exuuiis facta, & suis torquibus adiecta, auro iam totus colluct. & fortasse Græcorum more locutus est. sic enim illi dicerent γαλῆ τῶν ἀστεινέων, &c.

SEDITIONIBVS] dissensionibus, & bellis ciuilibus. Plato lib. 5. de Rep. in extr. seditione, morbum grauissimum ciuitatis appellat. MELIOR] κρείττων, vt sup. Od. 15. lib. 1. Tydides melior patre.

C DACVSET ÆTHIOPS] duce Antonio cum Cleopatra.

FÆCVNDA CVLPÆ SÆCVLIA] vult ex matrimoniorum corruptela, & adulteriis omnia reipub. mala manasse. Notat hæc tempora & Catullus. Consule Pompeio primum duo, Cinna, sedebant Macchilia, (vel, vt legit Auratus, Macchidia) facta duo nunc iterum, Manserunt duo: sed creuerunt millia in vnum singula. secundum semen adulterio. quos versus suprà explicauimus ad Od. 17. lib. 1. Facunda culpæ, id est, in quibus homines assidue peccant, crebroque culpam committunt.

HOC FONTE] ex nuptiarum maculis, & adulteriis.

MOTVS DOC. GAVD. IONIC.] molleis, & impudicos, quales sunt Ionici. Plaut. in

D Stricho in extremo. quis Ionicus, aut cinadicus, qui hoc tale facere possiet? Athen. lib. 14. ἦν δὲ πῆς Ἰωνικῆ ὀρχηστῆς πάριος. Itaque lib. 3. de rep. Ionicam harmoniā, vt nimis mollem, parūque virilem è sua ciuitate exigit Plato: sic ille. πῆς ἔν μαλακῆ καὶ συμποτικῆ τῶν ἀρμονιῶν. Ἰασι ἦδ' ὅς ἐ Λυδῆσι, αἱ πῆς χαλαρῆς χαλαυῶτο. id est, quæ sunt igitur molles & conuiuio conuenientes harmoniæ Ionica (inquit ille) & Lydia: quæ remissæ, molles & laxæ nominabantur.

ET FINGITVR ARTIBVS] Varia est huius loci scriptura in veteribus cod. Alij habent fingitur artibus, quæ reperitur etiam in lib. Achilles Statij: alij fingitur artibus: cum qui-

bus congruit vulgati: alij, in quibus est Iannoct. & Vatic. & aliquot alij, fingitur artibus: quam scripturam existimo esse veram, aut certè omnium probabilissimam. fingere enim per translationē est docere, atque instituere. epist. 2. lib. 1. Fingit equum tenera docilem ceruicē magister Ire viam, quæ monstrat eques. idem de arte poet. O maior iuuenū, quamuis & voce paterna Fingervis ad rectum. Sic igitur hūc locū explicō. Fingitur artibus, id est, discit malas artes: discit membra molliter mouere, & saltare, docetur membra ad quemuis motū conformare. quod si quis putet hanc sententiam magis exprimi posse illa scriptura fingitur artibus: non pugnabo: hoc vnum dicam, mihi videri ita potius Horat. fuisse locuturum, Fingitur artus.

ET INCESTOS AMORES DE TEN. F. MED.] ab ineunte ætate: ἐκ τῶν ἀπάλων ὀνύχων: amores flagitiosos discit, atque exercet, meditatatur, μελετᾷ.

MOX] marita, seu nupta.

IVNIORVS] viro suo.

QVÆRIT] querit ipsa amatores, neque expectat dum rogetur.

ADVLTEROS] amatores, vt suprà admonuimus, vel dic propriè, nuptiarum corruptores. NEQVE ELIGIT] querit viro suo iuniores amatores: non est satis: nullum adhibet dilectum, sed cuius sui corporis copiam præbet.

CVI DONET IMPERMISSA] quidā ait in libro suo veterē scripturam esse improvisā. G. quam scripturam si probemus, intelligemus significari ab Horatio insignem mulieris impudicitiam, quæ cuiuis homini, & proterus ignota, neque diu rogata, ac ne speranti quidem, gratificetur. impermissa tamen magis placet.

GAVDIA] incendi nuper hæc in Gallia in codices duos manuscr. in quibus scriptum erat, oscula pro eo, quod est in aliis, Gaudia.

SED TVSSA, &c.] puto hanc totius huius loci sententiam esse, non deligit sibi amatorem aliquem, cui furtim, & raptim, & luminibus remotis, infcōque marito morem gerat, quod faciunt paulūm quæ sunt tolerabiles mulieres: sed à quouis institore, aut mercatore arcessita, etiam audiente, & vidente marito, surgit è lecto, atque ad illum liberalem flagitiorū emtorē properat.

INSTITOR] institor appellatus est (vt scribit Vlpian. lib. 39. ad edictum) ex eo quod negotio gerendo instet: nec multum facit: taberna sit prepositus, aut cui libet alij negotiationi.

SEV NAVIS HISP. MAGIST.] idem Vlpian. ibid. Magistrum nauis accipere debemus eū, cui totius nauis cura mandata est.

DEDECOR. PRET. EMTOR] qui magno redimit turpem, & ab adulterio profectam voluptatem.

NON HIS IVENT. ORTA PARENT.] sed iis, qui ius matrimonij casum & sanctum seruare: ipsi autem filij assiduo labori, & agriculturæ assueti essent.

A INFECIT ÆQVOR SANG. PYN.] su pra Od. 12. lib. 2. nec sicutum mare pæno purpureum sanguine.

P Y R R H V M] Epirotarum regem: cuius vitam scripsit Plutarchus.

A N T I O C H V M] Syriae regem, quem vicit M. Acilius Glabrio.

A N N I B A L E M Q V E D I R V M] Sic Od. 12. li. 2. Nec dirum Annibalem. dirum autē, id est, tristem, infestum, & quasi deorum ira immissum: & ita Nonius.

M A S C V L A] non mollis, nec fracta voluptatibus, nec impudica.

S O L V B I M O N T I V M, & C.] id est, vesperi. Virgil. in Tityro, Maiorēque cadunt altis de montibus umbræ. Idem Alex. Et sol crescentis decedens duplicat umbras.

E T I V G A D E M E R E T B O V V S] demeret, id est, detraheret. idem tempus significat, quod iccirco à Græcis βουλυτόν appellatur. Helych. Βυλυτόν, δὲ λήν ἄρα, ἢ τὸ ἄροτρον λύεται τῶν βοῶν, id est, Bulyton tempus serotinum, quo aratro solvantur boues. Hom. ἰλ. π. ἡ μὸς δ' ἠέλιος μετρίαστο βυλυτόν δα. id est, Cum autem sol transibat ad id tempus, quo tempore disunguntur boues, seu solvantur. Cicero ad Attic. lib. 25. Advenabat autem βυλυσει cenatibus nobis. Et Aratus, Ερχόμενα γαμήδι δὲ βόες βουλύσιον ἄρον, id est, Euntes ad stabulum boues eo tempore, quo tempore solvuntur ac disunguntur. Nonnulli libri manu scripti habent bubus fatigatis.

C A M I C V M T E M P V S A G E N S] id est, gratum, φίλον, vt Græci loquuntur, tempus adducens.

A B E V N T E C V R R V] fingunt poëtae, solem conuersionem annuam, & diurnam confidentem curru vehi. Theocr. in φαρμακευτ. Σήμερον ἀνύει πέρτε ποτ' ἔραον ἔπερον ἵπποι, & c. hodie cum in caelum currebant equi. Vbi sic interpr. ἵπποι τῶ ἀρματός, δηλονότι τῶ ἡλίου. Pind. Olymp. εἰδ. ζ. de sole: ὁ γενέθλιος ἀκτίνων πατήρ πῦρ πνεύοντων ἀρχὸς ἵππων, id est, Genitalis radiorum pater, ignem spirantium dux equorum. Virg. Georg. 1. Nōsque ubi primus equis oriens affluit anhelis. eodem pertinet principium Phœnicissarum Euripid. ὦ τίω ἐπ' ἄστροις ἔραον τῶν ἡλίου, ὅς ποιεῖ τὴν ἡμέραν ἐπὶ ἄρματός, φασὶν ὀχέεισθαι, δύο ἵππους ἔχοντα λευκοὺς, χαρόποι τὰ καὶ φάθοντα, id est, solem, qui diem efficit, aut in curru vehi duos equos habentem albos, Charopontem, & Phaëtonem. Horat. carmine saeculi uti ad Deos, Alme sol, curru nitido die

quæ Promis & celas. Idem epist. ad Quint. lib. 1. E Leuum discedens curru fugiente vapor. Plautus autem in Amphitr. quadrigas soli attribuit. signi dic quid est. Me cum quadrigis sol exorivens. & Accius Melegro, Sol, qui meantem candido curru, atque equis Flammam citatis feruido ardore explicas, Quam natum adverso augurio & inimico omine Thebis radiatum lumen ostendis tuū! qui versus expressi sunt ex illis Euripidis Phœniss. princip. Ω τὴν ἐπ' ἄστροις ἔραον τῶν ἡλίου, & c. quos modò protuli. DAMN. QVID INIMIN.] Aristot. lib. 4. Physic. audit. de princip. ostendit, omnia, quæ sunt in tempore, non solum tempore contineri necessariò, quemadmodum & cetera, quæ sunt in re aliqua: verbi gratia, quæ sunt in loco, loco continentur: sed etiam à tempore affici. solemus enim (inquit) dicere tempus consumit, & liquefacit: & omnia tempore conescunt, & tempore obliuiscuntur homines, quæ sciunt, potius, quàm discunt: denique nihil tempore fit recentius, aut pulchrius. Tempus enim per se rebus omnibus affert interitum. verba Aristot. sunt hæc, si quis fortè magis delectatur Græcis, quàm Latinis, præsertim nostris: Διὸ ἀνάγκη πάντα τὰ ἐν χρόνῳ ὄντα ἀεὶ χεῖροσθαι ὑπὸ τῶ χρόνῳ, ὡσπερ καὶ τὰλλα, ὅσα ἐν τῷ βῆν' οἴῳ τὰ ἐν τῷ τόσῳ, ὑπὸ τῶ τόπῳ, καὶ παρὰ τὴν δὴ τὰ ὑπὸ τῶ χρόνῳ, καὶ τὰ τῶν καὶ λέγειν εἰσάγαμιν, ὅτι καταπίει ὁ χρόνος, καὶ γράσκει πάντα ὑπὸ χρόνῳ, καὶ ὅτι λατύνεται διὰ χρόνον, ἀλλ' ἔμεμαίτηκεν ἔδε νέον γέρονται, ἔδε καλόν. Φηροῦς γὰρ ἀπίος καὶ αἰ τὸν μᾶλλον ὁ χρόνος. ET AS P A N T.] sic Aratus, Οἴω χρύσειοι πατέρες γενέτω ἐλπίοντο Χειροτέρην, ὑμῖς δὲ κακώτερα τελέεσθε. & Lucret. lib. 2. in extr. Iamque adeo affecta est ætas, effataq; Tellus: Vix animalia parva creat, que cuncta creavit sæcla, deditque ferarum ingentia corpora partu. & Hom. non vno loco videtur significare, sine ætatis homines brevioris esse staturæ: quàm superiores heros illos, vt ἰλιάδ. ε. ὁ δὲ χειροτάδιον λάβει χεῖρι Τυδείδης, μέγα ἔργον, ὅγ' ἔτι δύο ἄνδρες φέροιεν, οἳ κεν βροτοὶ εἴσιν. & ἰδ. ἔδε κε μύθησα Χεῖρὶ γὰρ ἑτέρῃ φέροι ἄνηρ ἔδ' ἔμᾶλ ἠΐθων, οἳ κεν βροτοὶ εἴσιν. ὁ δ' ὑλόφην ἔμβαλ' αἰέρας. id est, hic autè Tydeus saxum in mánu sumit magnū, & graue: quod duo viri nō ferrēt, quales nunc homines sunt. & lib. 12. neque eum lapidē facile manu altera tollat vir, ne valde iuuenis quidem, quales nunc sunt homines: at hic sublato brachio intorsit, & c. Piget ascribere versus illos Hesiōdi vulgatiss. de ætatibus: quarum primam facit auream, vltimam ferream. Platonis autē distichum non præteribo. Αἰὼν πάντα φέρει· δολιχὸς χρόνος οἴδ' ἀμείβων Οὐδὲμα, καὶ μαρφῆν· καὶ φύσιν, ἠδὲ τύχην. quod ego sic verti. Omnia fert ætas: mutatur tempore longo Fortuna, & forma, & nomen, & ingenium. quod fortasse adumbrare voluit Virgil. Gallo. omnia fert ætas: animum quoque. hic est vnus ex iis locis (sunt enim complures) quos,

A quos, cum quidam sciret à me in his commentariis tractatos esse: nescio quibus inanis gloriæ stimulis excitatus; in commentarios quosdam à se editos retulit. De qua iniuria & per litteras, & coram cum eo expositulavi. questus sum etiam a pud clariss. quendam virum de me, ac de illo optime meritum.

AD ASTERIEN. Ode 7.

Consolatur eam, de viri sui absentia mæstam, ac sollicitam.

Q Vid fies, Asterie, quem tibi candidi Primo restituent vere Fauonij,

Thyna merce beatum, Constantis iuuenem fide Gygen? ille Notis actus ad Oricum Post insana Capræ sidera, frigidas Noctes, non sine multis Insomnis lacrymis agit. Atquin sollicita munitus hospite Suffurare Chloën, & miseram tuis Dicens ignibus vri, Tentat mille vafer modis.

C Vt Præterum mulier perfida credulum Falsis impulerit criminibus, nimis Casto Bellerophonti Maturare necem, refert. Narrat pæne datum Pelea Tartaro, Magnessam Hippolyten dum fugit abstinens: Et peccare docenteis Fallax historias monet, Frustrâ nam scopulis surdior Icarî Voces audit adhuc integer, at, tibi D Ne vicinus Enipeus Plus iusto placeat, caue: Quamuis non alius flectere equum sciens Aequè conspicitur gramme Martio: Nec quisquam citus aequè Tusco denat at alueo.

D Prima nocte domum claude: neque in vias Sub cantu querula despicie tibia: Et te saepe vocanti Duram, difficilis mane.

QVID FLES] quid flendo desideras absentem amicum, quem, &c. Ex ipso nomine, quod non est Romanum, hanc puellam esse meretricem, non matrefamiliâs perspicuum est. In quibusdam sanè libris manuscr. talis inscriptio est, Ad Asterien meretricem.

CANDIDI] vel eò candidos dixit, quia veris sunt nuntij: vel quia virum desiderati vxori sunt restituturi: vt Catullus candidos soles dixit, id est, iucundos. Fulsere quondam candidi tibi soles. Vide quæ annotaui ad Saty. 9. lib. 1. ad illum locum. huncine solem Tam nigrum, &c. vel quia serenitatis effectores, aut fereni, quasi ἀστὴρ γένοται, quod tamen minus probat aliqui, propterea quòd epithetum ἀστὴρ γένοται, Boracæ tribuitur ab Homero. Dicamus igitur, cãdidos esse dictos fauonios, quia ver, cuius fuit nuntij, & quasi ἀεθρομοι, tepidum est, & quia Frigorâ mitefcunt Zephyri, vt est in Od. 7. lib. 4. sic Virg. Georg. 2. Parturit almus ager, Zephyrique tepentibus auris, Latæant arua sinus: vel candidos intellige lætos, & iucundos, vt nigra ferè omnia, tristia sunt.

THYNA] id est, Bithyna, seu Bithynica. Cat. ad Sirmionem. Fix mi ipse credens Thyniam, atque Bithynos Liguiffe campos.

THYNA MER. BEATVM] locupletariū mercibus è Bithynia aduectis.

CONSTANTIS IUVENEM FIDE] cod. manu scripti. Iann. Vrf. duo Vatic. cum quibus congruit Torneſian. nisi quòd in eo scriptur erat, fidi, non sine litura, habent fide: alij duo vaticani, Clericanus, Ruffardin' vnus, Nicot. vnus, fidei. vtraq; lectio probabilis est. Nam si fidei probabimus, erit dissyllabum: si fide, patrius castus erit, antiquus: non sextus aut septimus: qua de re alibi. constantis autem fidei Gygen dixit, id est, in amore mutuo perseverantem.

ILLE NOTIS ACT.] ille (inquit) notis, seu austris pulsus ad Oricum, nocteis frigidis traducit, ipse insomnis, id est, somni expers, non sine lacrymis. significat autem, Gygen non sua sponte tamdiu abesse à patria, & à suis, sed tempestate retentum, atque à reditu prohibutum, magno huius puellæ desiderio affici, nocteisque insomneis curis somnum adimentibus, traducere, siue sit vxor, siue amica.

ORICVM] portum, & oppidum in Epiro: de quo Cæs. lib. 3. de bello ciuili. At ille expositis militibus, eodem die ad Oricum proficiscitur: quod cum venisset L. Torquatus, &c.

POST INS. CAP. SID.] posteaquã Capra, & Hædi occiderunt, insana autem appellat, quia eorum ortus magnas tempestates excitat. sic Od. 30. huius lib. Aquilonem impotentem dixit. & Catull. impotentia fracta. Oritur autem Capra ortu (vt loquuntur) matutino, sole Capricornum prætereunte circiter solstitium brumale. De capra & hædis sic Aratus. Εἰ δὲ τοι ἠνίοχον τε καὶ ἀσέρας ἠνίοχιο Σιπέπλοσθαι δοκέει. καὶ τὸ φάτις ἠλυσεν αἴρας Αὐτῆς, ἠδ' ἐρίσθαι, οἷτ' ἐν

A ἀλλ' ἰορφυρεῖσιν Πόλλ' αἰεὶ ἐσκέψαντο κεδά-
 ζομένους αἰθρώπης. &c. quorum versuum hæc
 sententia est. si verò tibi aurigam, & auriga sidera
 contemplari liber: & si ad tuas auris Capre. & hæ-
 dorum fama pervenit, qui sæpe in mari vasta lachryas
 videre rates, hominesque paventis, &c.

ATQV IN SOLLICITÆ NVNTIVS.]
 Atqui nuntius (inquit) à Chloë ad virū, seu ami-
 cum tuum missus, narrās ei illam eius amore pe-
 rire, conatur eum variis modis corrumpere, &
 labefactare: affert exēpla Bellerophontis & Pe-
 lei, qui dum mulierem amantem spernunt, ac re-
 pudiant, in maximum vitæ discrimen adducti
 sunt. Atqui habent omnes ferè libri veteres:
 eos sequor. Vulgati, Atqui.

R O S P I T A.] Chloës, quæ tuum virum amat.
T V I S I G N I B V S.] id est, eo amore, quo tu
 virum, seu potius amicum tuum complēcteris.
 igneis autem pro amore poni non est novū. sup.
 Od. 27. lib. 1. Non erubescendis adurit ignibus, &
 Od. 13. eiusd. arguens Quam lentis penitus macerer
 ignibus. Virg. in Palæm. meus ignis Amyntas. Idem
 Daphnid. Incepe Morsè prior, siquos aut Phyllidis
 igneis, &c.

V R I.] Od. 14. ad Mæccenat. epod. Vreris ipse
 miser. & Od. x 1. ad Pectium. Amore, qui me præ-
 ter omnia expetit mollibus in pueris, Aut in puellis
 urere. Virg. Alex. Me tamen urit amor.

V A F E R.] callidus, astutus, vt Satv. 3. lib. 2. Quo
 vaser ille pedes laussit sisyphus are. & Satv. 2. lib. 1
 illum aut nequities, aut vasi insidia iuris.

C V T P R O E T V M M V L I E R.] Bello-
 phon cum prius Hipponus appellaretur, postea
 Bello Corinthiorum principe interfecto, ab e-
 uctu Bellerophon, seu Bellerophonta dictus est.
 Erat autem re, & natura, Neptuni: verbo, & opi-
 nione hominum, Glauci filius. Accepto igitur à
 Neptuno, Pegaëo equo alis prædito, qui ex eo
 appellationem traxerat, quod è collo Medusa
 exsisterat, eo sublimis per medium aëra vèheba-
 tur. Atque interfecto quidem Bello, cum Ar-
 gos profugisset, vbi regnum Prætus obtinebat,
 ab eo cædis à se admittæ expiationem consecu-
 tus, & apud eum aliquandiu commoratus est. In-
 terea Antea Præti vxor Bellerophontis amore
 capta, eius complexum, & concubitum exorta-
 bat, eoque potiri magnopere cupiebat. Is ab hoc
 flagitio auersus, negabat se vlla conditione ad-
 duci posse, vt tantum dedecus admitteret. Antea
 verita, ne ille suum amorem Præto indicaret, ac
 renuntiaret, præoccupatis Præti auribus, quæsta
 est illum sibi stuprum inferre esse conatum. Qua
 re audita, & credita, Præter eum sua manu qui-
 dem interficere noluit, sed in Lyciam ad socerū
 Iobatam misit cum litteris in ipsius perniciem
 scriptis. cetera, quæ ad hunc locum non perti-
 nent, suo loco dicentur ad Od. x 1. lib. 4. versus
 autem Homeri, qui hanc siue historiam, siue fa-
 bulam exponunt, sunt Ἰλιάδ. ζ. Τῷ δὲ γυνῆ
 Πρωίτη ἐπιμήγατο δὶ Ἄργεα. Κρυπτάδην φίλο-

D τηπι μνημόνας, ἀλλὰ τ' ἐπι Πρωίτῃ ἀγάθῃ φρο-
 νέοντα δαίφρονα Βελλεροφόντην. Ἡδὲ ψευδο-
 μάνη Πρωίτου βασιλῆα παροισόδα. Τεθραῖς ἄ.
 Πρωίτῃ ἢ κρυπτάδην βελλεροφόντην. Ος μὲν ἐθελεν
 φιλότῃ μνημόνας σὺν ἐτελοισί, &c. id est,
 Eum autem Præti vxor nobilissima, famina An-
 tea ita insanè & perditè amavit, vt cum eo com-
 miseri concupierit: sed Bellerophonti, vt pote
 cordato, & prudenti perussideret vt tantum flagi-
 tium admitteret, non potuit. Illa autem menties
 ita cum Præto locuta est. Aut morere Præte, aut
 Bellerophontem occide, qui mecum per vim rem
 habere conatus est.

C R I M I N I B V S.] criminationibus, vt Saty. 3.
 lib. 1. vbi acris Inuidia, atque rigent vbi crimina. &
 epist. ad Loll. lib. 1. Et, penitus notum si tentent cri-
 mina, seruos. Varro lib. 8. de lingua Latina. ac sin-
 gula crimina, que dicunt in analogis, solvuntur.

M A T V R A R E N E C E M.] accelerare. sic
 Virg. lib. 1. Eneid. Maturate fugam, regique hæc di-
 cite vestro, &c.

P Æ N E D A T V M P E L. T A R T.] Cre-
 teis, seu Hippolyta Hippolyti filia, Acasti vxor,
 Pelei amore capta, cum eum ad stuprum sollici-
 tasset, neq; ei persuaderet potuisset: dolore, odiò-
 que incensa, prior eum apud Acastum crimina-
 ta est, vt improbum, & vim sibi inferre conatū.
 Ille autem his auditis, suòque consilio celato, ac
 dissimulato, eū in Pelij montis solitudines, quasi
 aliud agens, deduxit. quo dormiente inter Cen-
 tauros relicto, domum reuerfus est. D' j autè Pe-
 lei miserii, eique suam integritatem, ac tempera-
 tiam perniciosam esse iniquum arbitrari, Vulca-
 num ad eum miserunt. Hic ei gladium donauit,
 quo Centauros in se irruētis perculit, atque in-
 terfecit: reuerfusque in Theflalam Acasto bellū
 intulit, & Iolcum expugnauit. Hæc Pindari in-
 terpres, & Pindarus ipse Nem. carmine quarto,
 & quinto: quibus duobus in locis hanc historiā
 persequitur, sed multo fufius quinto. verba Pin-
 dari sunt hæc, Αἰ δὲ (de Musis loquitur) ὄρω-
 πον μὲν ἕνωσαν Διὸς ἠρχόμενα σέμνα θε-
 τιν, πηλεῖδ' ἄ τε νῆ ἄβρα κρητῆς ἰππολύ-
 τα δὲ δὴ πειδῶσαι ἠτελε ζευγυμοι Μαλῆνητων
 σιοποῖν σείσασ' ἀνοίταν ποικίλοις βυλεύμα-
 σι. ψεύσαν δὲ παιπτον συνίπαζε λόγον ὡς ἀρα
 νυμφίας ἠπέρα κείνος ἐν λειπροῖς ἀχέσιν ευ-
 νας. τὸ δ' ἐναντιὸν ἔσκεν. πολλὰ γὰρ μιν πᾶσι
 θυμῷ παρφαμύδα λιταίνουσι. τῷ δ' ὄργων κινέων
 ἀπηνόι λόγοι ἐθδύς δ' ἀπανάνατο νύμφαν, ἔ-
 νη πατρὸς χόλον δένειας. i. illa autem primū
 cantu suo laudarunt, principio à Ioue ducto, ve-
 nerandam Thetin, & Peleum: quemadmodum
 eum tenera Hippolyta Creteis dolo illaqueare
 studuerit, cum ipsa vxor, virum suū Magnetum
 regem callidis consiliis induxisset. Mendacē au-
 tem & fictum coagmentauit sermonē, illum A-
 casti cubile, vt cum eius sponsa rem haberet, ini-
 re voluisse. At λόγῃ aliter erat. ipsa enim sæpe eū
 blandis verbis, toto pectore simplex orauerat.

At il-

A At illius animum offendeabant difficles, & ardui
 sermones. & continuo aspernatus est feminam
 meritam, Iouis hospitalis iram veritus. eadem fe-
 rē leguntur apud Apollonij interp. lib. 1. in quar-
 to porrò carmine ait Acastum Peleo dormienti
 insidias gladio summa arte fabricato, struxisse:
 Chironem autem ei subucnisse, casūque mor-
 tiferum à Ioue cogitatum ab eo depulisse. verba
 Pindari sunt hæc, Τῷ δαυδῶλα δὲ μαχίρα φύ-
 τευνοί θάνατον ἐκ λόχῃ πάλια παῖς. ἀλα-
 κε δὲ Χείραν, καὶ τὸ μῦσσι μὲν διόθει πεπρωμένον
 ἐλάφειν.

E T P E C C A R E D O C E N T E I S, &c.] mo-
 net eam historias, id est, redigit ei in memoriam,
 vel proponit historias, quæ peccandi rationem,
 ac viam ostendunt. Lege Euripidis Hippolytum.

B coronatū, & annot. ad Od. 7. li. 4. de Hippolyto.
N A M S C O P V L I S V R D I O R.] signifi-
 cat, eum non moueri, neque flecti verbis nuntij
 illius à Chloa missi. Sed quo modo audit, si sur-
 didus est Icarei maris scopulis? audit ille quidem:
 sed audit integer. ita audit, vt nō commoueatur,
 neque det manus. non adducitur eius oratione,
 vt tui oblatus amorem suum in Chloën trans-
 ferat. Non temerè autem, neque sine arte Hora-
 tius Asterion in officio continere, & ab amore
 alterius viri detertere volens, commemorat ei
 sui viri constantiam, & continentiam, & fidem.
 Nam si contra credat illa, Gygen virum suum

C aliò animum appellisse: facile sit ei persuadere,
 vt alterius viri libidini obtemperet. Nihil est
 enim, quod mulieri nuptæ acriorem dolorem
 inurat, quòdque magis eam à viro alienet, quàm
 pellex. Testem citabo Eurip. Androm. καὶ γὰρ θυ-
 γατῆ, μεγάλα γὰρ κρῖνα τὰδε Λέχης σπρε-
 σθη, σὺμμαχος καὶ γάμου. Τὰ ἰδὲ γὰρ ἄλλα
 δούτερ' αἰ πάροι γυνῆ: Ἀνδρὸς δὲ ἀμαρτανύ-
 σσῃ ἀμαρτανύει βίβη. id. est, & ego filie (græce
 enim esse existimo, læcto priuari) adiutricem me
 prabeo. Nam ceteros casus moderatè ferre de-
 bet mulier, sed viro orbata, orbatur vita. Quem-
 admodum autem Homerus dicere solet κωμα
 κωφόν: id est, fluctum surdum, qui non edit so-
 nitum, seu qui non auditur, & βελδὸς κωφόν dixit
 ἰλ. λ. telum, quod haud magno admodum im-
 petu venit: sic & Horatius scopulos surdos, qui
 nullum sonitum edunt: nisi dicamus surdos ed
 esse dictos scopulos, quia nautis tempestate ia-
 etaris & opem implorantibus non respondeant,
 & quia vota facientes non audiant: quale illud
 Od. 17. epod. Non saxa nudis surdiora nautis.

D **I N T E G E R.]** incorruptus, vt Od. 4. lib. 2. Bra-
 chia, & vultum, terebētisque furas Integer laudo. &
 sup. Ode 4. huius libri, & integra Tentator Orion
 Diana.

A T, T I B I N E V I C I N V S.] virum ha-
 bes in suo erga te amore obfirmatissimū, & con-
 stantissimū: sed tu vide, ne te Enipeus vicinus
 quantumuis equitandi, & natandi, & ceterarum
 artium peritissimus, labefactet, & percellat.

F L E C T E R E H O V V M S C I E N S.] in eo
 equitandi sciētia maximè vertitur, vt equus sel-
 fori frenum moderanti pareat, & quamcumque
 in partem velit ille, sequatur. quòd declarat lo-
 cus Cæfaris lib. 4. de bello Gallico, vbi & eodem
 verbo vsus est, loquens de essedariis Britannicis.
 ac tantum vsu quotidiano, & exercitatione efficiunt,
 vt in declini, ac præcipiti loco incitatos equos sustine-
 re, & breui moderari, & flectere, & per remanem per-
 currere, & in iugo insistere, & inde se in curru citissi-
 me recipere possint. sic Virg. Æn. 1. caldque inuictus
 aperto flectit equos. & 9. Flectere ludas equos, & spi-
 cula tendere cornu.

G R A M I N E M A R T I O.] campo Martio.
 Od. 1. lib. 4. iam volucrè sequor Te per gramina Mar-
 tij Campi, &c.

T V S C O D E N A T A T A L V E O.] secun-
 do fluuio natat. de curfionem Tiberinam signifi-
 cat. vide annotation. ad illum locum, Cur timec
 flauum Tiberim Tangere? &c. Od. 8. lib. 1.

P R I M A N O C T E.] prima noctis parte.

Q V E R V L Æ T I B I Æ.] cuius cātu Enipeus,
 aut quiuis alius amator, se amore tui perire signifi-
 ficet, queratūque se immeritò abs te sperni. Lu-
 cret. lib. 4. Chordarumque sonos fieri, dulcesque que-
 relas, Tibia quas fundit digitis pulsata canentum.
 Idem lib. 5. Inde mimatim dulcis didicere que-
 relas, Tibia quas fundit digitis pulsican. sic Hor. Od. 2.
 epod. Queruntur in siluā anes. μὲν ὑπὸ ζῶν dicunt
 Græci, ita canere, & talcis querelas, μὲν ὑπὸ ζῶν
 appellant.

D E S P I C E.] deorsum aspice.
D V R A M.] id est, saeuam, & difficlem, & in-
 exorablem, seu illiberalem. Sic patres feruicio-
 res, duri, & ferrei appellantur: ex quo duritas. Ci-
 cero in Catone. quanta in altero duritas? Sic enim
 legi malo, reclamante & inuito Nonio, quam
 duritas.

D I F F I C I L I S.] saua & inexorabilis, & inex-
 pugnabilis. χαλεπή. sic Od. 10. eiusd. lib. Non
 te Penelopen difficlem proci Tyrrenhus genuit parens.
 Iam hoc totum difficilis mane, & Græcorum more
 dictum, χαλεπή ἔσαι διατέλει.

A D C. MÆCENATEM.
Ode 8.

Cur Kalend. Martis, cum vxorem non ha-
 beat, nihilominus sacrificet, &
 epuletur tamen.

M Artius cælebs quid agam Kalendis:
 Quid velint flores, & acerra turis
 Plena, miraris, positusque carbo in
 Cespite viuo,
 Docte sermones vtriusque lingua.

P

A *Voueram dulcis epulas, & album
Libero caprum propè funeratus
Arboris ictu.
Hic dies, anno redeunte festus,
Corticem astrictum pice demouebit
Amphoræ, fumum bibere institutæ
Consule Tullo.
Sume Mæcenæs cyathos amici
Sospitis centum, & vigiles lucernas
Perfer in lucem: procul omnis esto
Clamor, & ira:
Mitte ciuileis super vrbe curas.
Occidit Daci Cotifonis agmen:
Medus infestus sibi luctuosus
Dissidet armis:
Seruit Hispanæ vetus hostis ore
Cantaber, sera domitus catena:
Iam Scythæ laxo meditantur arcu
Cedere campis.
Negligens, ne quæ populus laboret,
Parce priuatus nimum cauere.
C *Dona præsentis rape lætus horæ:
Linque seuera.**

MARTIIS CÆLEBS QUID AGAM] Kalendas Martias & amantes, & mariti religio-
sè colebat: illi, vt ad puellis suis, hi vt ab vxoribus
gratiam inirent: illi, vt omnia sibi læta & secun-
da in amore euenirent: hi, vt vxores castas & pu-
dicas haberent domi. Itaque solebant vtrique ad
matronas & ad amicas munera mittere. Atque
iccirco Iuuenalis Kal. Martias *femineas* appellat:
& Martialis eadem Saturnalia muliebria. *Sic cer-
te, puto, vestra iam venire Saturnalia Martias kalen-
das: Tum reddam tibi Galla, quod dedisti.* Tibull. li. 3.
D *Martis Romani festæ venere kalendas: Exoriens nostris
hic fuit annus auis: Et vaga nunc certa discurrit vn-
dique pompa, Perque vias orbis, munera, perque do-
mos. Dicite Pterides, quoniam donetur honore seu mea,
seu fallor, cara Neera tamen.* colebant eundem diè
& puellæ. Idem Tibull. lib. 4. *sulpicia est tibi cul-
ta tuæ Marsæ magne kalendis: spectatum è celo (si se-
pis) ipse veni.* mittebant & sua matronæ mune-
ra. Plaut. in Milite glor. *Da mihi vir, kalendis qua
mittam, quom Martia venerint, &c.* Martias autem
Kalendas matronæ celebrabant (inquit Festus)
quòd eo die Iunonis Lucinæ ædes coli cœpta
est. Seruius autem ad eum Virg. locū *Æn. 8. Ta-
ridque seni, Curibusque sueris: Iure, inquit, dixit se-
neris. Cum enim filias perdidissent Cemenfes, An-*

*temnates, Crustumj, Sabini, ceteris quiescentibus, soli
Sabini bellum susceperunt: qui interuenientibus trigin-
ta feminis iam enixis, de illis, quæ raptæ fuerant, pa-
cem fecerunt: ex quarum nominibus curia dicta sunt.
Præterea in communem mulierum honorem Kalendæ
Martia feminis dicatæ sunt. Horatius. Martius celebs
quid agam Kalendis. Iuuenal. Munera femineis tra-
ctas secreta Kalendis. Nec enim aliter congruit kalen-
das Martias esse faminarum, nisi quia femina, vt di-
ximus, bella sedarunt. Hactenus Seruius, quæ mihi
indicauit Germ. Valens Pimpūtinus. Nomē, Ka-
lendarum, secutus & nobilium grāmatorū au-
thoritatem, & veterum marmorum, ac lib. testi-
monium, & doctorum virorum vsū, per K, ex-
cudendum curauit.*

CÆLEBS] qui nec vxorem, nec vllam fami-
nam, quæ mihi vxoris loco sit, domi habeam.
IN CÆSPITE VIVIT] supra, Od. 19. lib. 1.
Hic vinum mihi cespitem, hic Verberis pueri ponite.
ET ALB. LIBERO CAPR.] cur Baccho
caper immoletur, omnibus notissimum est. Virg.
Georg. 2. *Non aliam ob causam Baccho caper omni-
bus aris Ceditur.* notū est illud epigramma, quòd
extat epigrammatum Græcorum lib. 1. cuius hæc
sententia est, Etiam si radicitus caper vitem de-
pascat, tantum tamen vini prolaturam, quantum
satis sit ad libandum, dum immolatur. *Κῆν μὲ
φάγγης ἔπι βίβαν, ὅμως ἐπι καρποφορίας, Ὅσ-
σον ἔπιπαισῶσ σοι, τράγα, θυροδύρα.* Album au-
tem dixit, quia diis superis albæ hostiæ immolā-
tur: inferis, nigræ.

PROPÈ FUNERATVS ARB. ICTV] G
de hac arbore lege Od. 13. lib. 2. *Ille & nefasto re-
posuit die. & 17. Me truncus illapsus cerebro susule-
rat, &c.* Funeratus autem, id est, funere clatus, &
ita exanimatus.

DOCTE SERMONES] ita legendum, non
docte sermonis. Ita enim scriptum est in cod. Fabr.
& vno Vatic. adde quòd ita loquitur Oda pro-
xima. *Dulces docta modos, & cithara sciens.* De-
nique ita legit Donat. producents testem hunc
locum comment. in Eunuch.

HIC DIES ANNO REDEVNTE] dies
festus anniuersarius. anno redeunte, anno verten-
te: *Ἐπιπλοδύρα ἐπιταυτῆ.* Horat. Sat. 2. lib. 2. *si-
ne diem festum rediens aduenerit annus ἐπιταυτον* Græ-
ci nominis ἐπιταυτον, quasi in seipsum reuolutus.

CORTICEM ASTRICTVM PICE] H
hoc die festo relincentur doliæ, & amphoræ pica-
to cortice obturata.

DEMOVEBIT] demouebit, excudendū cu-
raui, nō, vt vulgò legitur, dimouebit, quòd ita scri-
ptum repererim in tribus libris calamo exaratis.
amphoræ autem dictum pro ab amphora, vt &
Priscian. docet lib. 17. Amphoræ porrò, seu qua-
drantal vini sextarios octo & quadraginta con-
tinebat, vt supra ex Festo admonuimus.

FVM. BIB. INSEIT.] quæ didicit, vel cœ-
pit fumum bibere. Aristot. lib. 4. *μετῶρ.* scribit
in Arcadia vinum in vtribus à fumo ita exicca-
ri, vt

A ri, vt bibatur abrasum ac defectum. Quod igitur
hic de fumo dicitur, non est referendum ad vini
vaporem, quem sumum Gallica lingua appella-
mus, qui tempore extenuatur: sed ad eum, quem
proprie fumum appellant Latini, quo, vinū ma-
turatur, densumque ac spissum efficitur. cuiusmo-
di ego nouem ab hinc annos in Rhœtia vidi, cū
ex Italia per Rhætorum sineis in comitatu cla-
riff. viti, Francisci Turnonij Cardinalis in Galliâ
reuerterer. id erat annorum quadraginta, vt mihi
affirmabat is, apud quem deuersabar, ita dura &
alta crusta obductum, vt non, nisi ea ferro rescif-
sa, vinum deprimi posset, atque id ita crassum ce-
rat, vt, nisi multa aqua dilutum, ac temperatum,
neque liqueceret, neque bibi posset. Amphorâ
igitur fumum bibere institutam intellige, quæ
Cœpta est fieri fumosa: quemadmodum Tibullus
cados Falernos fumosos appellat lib. 2. his versu-
bus, *Nunc mihi fumosos veteris proferte Falernos Cœ-
subis, & Chio seluite vincla cado.* sunt enim nō vi-
na, sed yasa fumosa. M. Tull. in Pison. *fumosus
imagines:* & Horat. Sat. 2. lib. 2. *pernam fumosam
dicunt:* ex quo veteres intelligimus. vide hac de
re plura annotation. ad Od. 28. huius libri.

CONSVLE TVLLO.] Volcatius Tul-
lus designatur, qui fuit consul cum M. Emilio
Lepido, anno ab vrbe condita, 10 c. LXXXVII.
Significatur huius vini ætas.

SOSPITIS] salui, & seruati ab arboris illius
casu. Od. 36. libro 1. *Qui nunc Hesperia sospes ab vlti-
tima, &c.*

ET VIGILES LYCERN. PERFER] G
computationes & cenas sumtuosiores, ac libera-
liores noctu fieri solitas esse cūm ex hoc poëta,
tūm ex multis aliis scriptoribus intelligere licet.
Od. 21. lib. 3. ad amphoram. *Te Liber, & si læta
aderit, Venus, Vinaq, producent lucerna, Dum rediens
fugax astra Phæbus.* epistola ad Torq. lib. 1. *supre-
mo te sole domi Torquate manebo.* epist. ad Mæcena-
tem 3. lib. 1. *Hoc simul edixit non cessauere poëta No-
cturno certare mero, putere diurno.* Theognis, *Τῶ πῆ
νειν δ' ἐθέλοντι ὠρεσάδων οἰνοχόειτο.* Οὐ πῆ-
σαις νόβις γίγνεται ἀπὸρ παθεῖν. quibus versi-
bus hoc fere significatur: Ei, qui libere velit, mi-
nistrum semper astare debere, qui vinum fun-
dat, & pocula ministret: non enim dari homini-
bus vt nocteis omnes iucundè & hilariter tra-
ducât. Lucrer. lib. 2. *Lumina nocturnis epulis vt sup-
pedientur.* Athenæus autem lib. 7. ostendere vo-
lens, cenas nocturnas cuius corpori vtiliores
esse, quàm diurnas, medicum quemdam Daph-
num nomine in ducit ita loquentem, *ὠφελιμώ-
τερὰ βεῖ φίλτατε, τῶ παντὶ σώματι τὸ νυκτε-
ρῶ δέπνα. τὸ γὰρ σεληνῆς ἀστρον, ὡς τῆς
τῆς περὶ φῆς ἀρμῶν, οὐκ ἔστιν ὑπάρχον.
χρὶ σπῆν δὲ ἢ πῆνις, &c.* id est, vtiliores sunt
omni corpori nocturnæ cenæ, Nam Lunæ astrū
ad cibum concoquendum valde accommodatū
est, cūm vinum habeat putrefaciendi. Concoctio
autem putrefactione constat, eòdem pertinet lo-

cus ille Horat. Od. 27. lib. 1. *Pino & lucernis Me-
dus acinaces Immane quantum discrepat. Quin veteri-
bus non fuisse in vsu prandia, testatur Seruius
ad illum locum lib. Æn. 4. Nunc eadem labente die
conuiuia queris. Ex quo Iuuenalis in Martiillum,
Exsul ab othana Marium bibit.*

PROCVL OM. ESTO CLAM. ET. I-
R A] sic Ode supra dicta, lib. 1. *Zenite clamorem so-
dales, Et cubito remanete presso.*

COTISONIS] sic reperi scriptum in duo-
bus Vatic. codicibus, & in Annoct. Fabr. Torn.
Nicot. Russ. Cleric. nam vulg. habent, *Cotifontis.*
antiquam scripturâ confirmat Suetonius in Au-
gusto, his verbis, *M. Antonius scribit, primum eum
[Augustum] Antonio filio suo despondisse Iulia: Dein
Cotifoni Getarum Regi, quo tempore sibi quoque inimi-
com filiam regis in matrimonium petisset.*

MEDVS INFESTVS SIBI] Medi se-
ditionibus inter se concitantur.

CANTABER SERA DOMITVS] Od.
14. lib. 4. *Te Cantaber non ante domabilis, Medusque,
&c. & 6. lib. 2. Cantabrii indocti iuga ferre nostra.*
Cantabros deuicit Agrippa Augusti auspiciis. e-
pistola ad Iccium lib. 1. *Cantaber Agrippa Claudi
virtute Neronis Auspiciis cecidit.*

LAXO ARCV] id est, abiecto pugnâdi con-
silio, armis positis, aut cõditis. sic Od. 27. eod. lib.
& *remisso Filium arcu.* & carmine sæculari post e-
pod. *Condito mitis, placidusque telo.*

NEGLIGENS, NE QVA POP.] videtur
aliquanto difficilior atque impeditior esse horū
verborum structura. *Parce* (inquit) cūm sis pri-
uatus, id est, cūm magistratum nō geras, *nimum
cauere*, quod valet, noli nimis sollicitus esse, ne
qua parte populus Rom. laboret. ita (inquam)
parce, vt in eo sis negligens. est autem vsitatum
Horatio cum verbo nomen aliquod epithetum
coniungere, quod verbi significationem augeat,
aut certè adiuuet, vt Od. 28. lib. 1. *At tu nauia
vage ne parce malignus arena Particulam dare.* què
locum explicauimus suo loco. simile exemplum
est sup. Od. 7. huius lib. *Magnessam Hippolyten dum
fugit abstrens.* & infra hoc eod. lib. Od. 24. *Illic ma-
tre carentibus Priuignis mulier temperat innocens, id
est, in eo se præbet innocentem, quòd priuignis
temperat: vel eo ipso, quòd priuignis temperat,
innocens habenda est. & Od. 21. eiusdem libri: H
*Non ille, quaquam Socraticis madet sermonibus, te ne-
gliget horridus. & Od. 11. eiusdem lib. Quod vira clemēs
mifero peperci.* id est, quòd clementem me in virū
præbui, dum ei parco. & Saty. 6. lib. 2. *si veneror
strulus nihil horum, ò si angulus ille, &c.* quorū ver-
borum explicationem ad suum locum referuare
malo. & Od. 13. lib. 4. *Ludibis & bibis impudens.*
& Od. 16. Epod. *Credula nec flauos timeant armen-
ta leones.* & epist. 2. lib. 1. *Ruficus expectat dum de-
fluat annus, & epist. ad Iul. Florum lib. 2. quòd Ex-
spectata tibi non mittam carmina mendax.* & epist.
de arte poët. *an omnes Visuros peccata pisem mea
turus, & extra spem venia cantum?* & Saty. 6. lib. 2.
p ij*

A laudat Arelli sollicitas ignarus opes. & Od. 8. lib. 4. Donarem pateras, gratiaque commodus Censurine meis ara sodalibus.

ET DONA PRÆSENTIS] suadet his verbis, ut in diem vivat, ut Od. 16. lib. 2. Latus in presens animus, quod ultra est, Oderit curare. ad quæ locum plura hac de re diximus.

RAPÉ] sic habent quattuor libri manu scripti, nõ ut vulg. cape. sic locutus est Oda 13. epod. rapiamus amici Occasionem de die, &c. ad quem locum vide quæ sunt à nobis annotata.

LINOYE SEVERA] omitte res ferias, & nimiam curam, cogitationemque, requirentis.

B Ode 9.

Dialogus Horatij & Lydæ.

HO. D Onec gratus eram tibi, Nec quisquam potior brachia can dida

Ceruici iuuenis dabit: Persarum vigui rege beatior.

LY. Donec non alia magis Arstisi, neque erat Lydia post Chloën.

C Multi Lydia nominis Romana vigui clarior Iliæ.

HO. Me nunc Thressa Chloë regit, Dulceis docta modos, & citharæ sciēs:

Pro qua non metuam mori, Si parcent animæ fata supersiti.

LY. Me torret face mutua Thurini Calais filius Ornithi:

Pro quo bis patiar mori, Si parcent puero fata supersiti.

HO. Quid, si prisca redit Venus? Diductosque iugo cogit aëneo?

D Si flava excutitur Chloë? Reiectaæq; patet ianua Lydiæ?

LY. Quamquam sidere pulchrior Ille est: tu lenior cortice, & improbo

Iracundior Adria: Tecū vivere amem: tecum obcæ libēs.

DONEC GRATVS ER.] hæc Oda est ἀπτα ποδοπαλῖ. id est, cõstat mutua responsione. NEC QVIS QVAM POTIOR] quem pluris faceres, ut infr. Od. 15. epod. Nec feret aspidinas

potiori te dare nocte: & Sat. 5. lib. 2. vltro Penelopen E facili potiori trade.

NON ALIA MAGIS ARSISTI] sic habent codices antiqui, Faëni, Vrsini, Tor. duo Vatic. Ruff. vnus Cleric. Nicot. & ita loquitur Od. 14. epod. Non aliter samio dicunt arstisse Bathyllo Anacreonta Teium. Idẽ Od. x. 1. lib. 4. Non enim posthac alia calebo Fæmina. & Od. 9. lib. 4. sine vltimo casu. alij ita ut vulg. Non aliam, &c. quo modo & Virgil. loquitur, Alex. Formosum pastor Corydon ardebat Alexin.

NEQVE ERAT LYDIA POST] neq; ego posteriore eram loco apud te, quàm Chloë: vel, neque Chloën mihi anteponebas.

ILIA] Numitoris filia, Romuli matre: ut Od. 8. lib. 4. Quid foret Iliæ, Maurisique puer, &c. com. memorat & Oda 2. lib. 1. Iliæ dum se nuntium querenti, &c. & Sat. 2. lib. 1. Iliæ & Egeria est.

REGIT] mihi imperat, ego ei seruo tanquam domina. sic Oda 24. eiusd. lib. Nec dotata regit virum Coniux.

ET CITHARÆ SCIENS] sic loquitur Od. 15. lib. 1. & Sthenelus sciens Pugna.

PRO QVA NON METVAM MORI] pro qua libenter mortẽ oppetam: pro qua, quin moriar, non recusabo. de verbo metuendi lege annot. ad Odam 2. lib. 2.

SIPARCENT ANIMÆ] si modò mea morte assequar, ut sit mihi superstes, & immortalis.

ME TORRET FACE MVTVAV] amo- re mutuo. nemini autem sunt inauditi Cupidinis faces. torret autem, id est,urit. sic Od. 19. eiusd. lib. Me lentus Glyceræ torret amor meæ. & Oda. 1. lib. 4. Si torrere iecur queris idoneum.

PRO QVO BIS PATIAR MORI] his verbis sui in Calais amoris magnitudinem declarat, cum bis mori tamen possit nemo. Nam (ut est apud Athen. lib. 8.) ἀθάνατος ὁ θάνατος ἔστιν, ἀπαλὸς αἰῆτις ἀποθνήσκει. id est, immortalis mors est, si quis semel mortuus fuerit.

DIDVCTOSQVE] diuulsos, diremtos, dissociatos, discordeis.

IUGO COGIT AËNEO] in firmissimam concordiam ducit, Suprà Ode 33. lib. 1. iuga aënea posuit in malum, pro coniunctione amantium H inæquali ac dispari, atque ingrata seruitute: in qua mutuus amor non intercedit. hic autem iugum aëneum accipe pro concordia amantium eiusmodi, quam nullum interueniẽs dissidium sit dissoluturum. copulam irruptã dixit Od. 13. lib. 1. Felices ter & amplius, Quos irrupta tenet copula, nec malus Diuulsus querimonis Suprema citius soluet amor die. abeneum igitur accipere hic debemus pro firmo, & solido, & quod frangi non possit, ut murum aëneum dixit, epist. 1. lib. 1. & surrem abeneam Oda 16. huius lib. Sic Apollonius non semel taurorum Colchicorum iuga, χαλκῆα appellat. & fortasse Homerus cælum eadem ratione deorum χαλκοβατῆς δῶ, id est, domum pavimento, seu solo

A solo firmissimo substratam, ac suffultã nominat. Iugum autem fortasse iccirco posuit Horatius, quia in amantium concordia, & coniunctione multæ insunt seruitutis similitudines.

EXCVITVR] eijcitur tanquam iugum, vel onus. Terent. Eunuchò: homo quatietur certe cum dono foras.

LEVIOR CORTICE] Saty. 4. lib. 1. nabis sine cortice.

ET IMPROBO IRAC. ADR.] Adriaticum mare sæpe vi ventorum agitari, & tempestatibus concitari constat. iccirco improbum & iracundum dixit, tranflarẽ. sic Od. 2. epod. Nec horret iratum mare. & Od. 3. lib. 1. qui vidit mare turgidum. huc pertinet illud ex Oda 33. lib. 1. Liberrima fretis arior Adria Curuantis Calabros sinus. B & Oda 27. huius libri, Adriæ sinum, atrum appellat.

IN LYCEN. Ode. 10.

Vt, posita duritie, aliqua ipsius misericordia capiatur.

EXtremum Tanaim si biberes Lyce, Sæuo nupta viro: me tamen asperas C Porrectum ante foreis obijcere incolis Plorares Aquilonibus.

Audis, quo strepitu ianua, quo nemus Inter pulchra situm tecta remugiat Ventus? & positas ut glaciet nucis Puro numine Iupiter?

Ingratam Veneri pone superbiam: Ne currente retro fumis eat rota. Non te Penelopen difficilem procis Tyrrhenus genuit parens.

O, quamuis neque te munera, nec preces, D Nec imctus viola pallor amantium, Nec vir Pieria pellice saucius Curuat, supplicibus tuis

Parcas, nec rigida mollior æsculo, Nec Mauris animum mitior anguibus. Non hoc semper erit liminis, aut aquæ Cælestis patiens latus.

EXTREMVM TANAIM] Si in vltima Scythia, aut Sarmatia viueres: si Scythas, aut Sauromatæ alicui nupissēs.

ME TAMEN ASPERAS, &c.] non ita tamen dura & inhumana esses, ut me ante foreis

tuas iacere expositum, atque obiectum Aquilonibus, qui oram illam assidue perflant, patereris.

PORRECTVM] extentum. Sat. 3. lib. 2. Si quis ad ingentem frumentis semper acerrimè porrectus vigilet.

OBICERE INCOLIS PLORARES] id est, non sineres, quæ tua lenitas & misericordia est, me proiectum ante tuas foreis mihi iniqtas, ab Aquilonibus iactari. obstaret tibi tua lenitas & misericordia, quò minus me ante foreis tuas iacere sineres. sic loquitur Plantus Aulul. Aquam hercle plorat, cum lauat, profundere.

INCOLIS] Aquilones, venti sunt Thracij, iccirco incolas Thracia dicitur. sup. Od. 25. libro 1. Thracio bacchante magis sub inter-Lunæ vento.

INTER PVLCHRA SITVM] quidam libri veteres habent situm, pro situm. ego tamen nihil muto.

REMVGIAT] gratiam quendam & immannem sonitum ad aureis referat. translatio à bobus. sic Od. 10. Epod. Ionius vdo cum remugiens sinus Noto carinam ruperit. & Oda 29. hitius lib. Non est meum si mugiat Asricæ Malus procellis, &c. sic Hesiod. ἐργασίη: μέμνηε δὲ γαῖα καὶ ὕλη.

GLACIET] vocis & significationis agentis. Apud M. Tull. conglaciandi verbum, absolutum est, lib. de nat. Deorum 2. tum aqua declarat effusio, quæ neque conglaciaret frigidibus, neque niue, pruinæque concreveret, nisi eadem se admisso calore liquefacta & dilapsa diffunderet. Cælius Ciceroni, Curioni nostro tribunatus conglaciati.

PVRO NVM. IVP.] cælum purum & serenum: quod quidem hibernò tempore frigidius est, quàm nebulosum, aut caliginosum. si quis autem querat cur cælo sereno, quàm nebuloso, frigus sit acrius, respondet Aristoteles in problem. τὸ μῆν. μὲ: ided fieri, quia cælo puro, sereno, atq; aperto nihil est, quod frigus continere possit: sed diffunditur ac dissipatur, ita ut ad nos perueniat. nebuloso autem facile coërcetur. quidam testantur se reperisse scriptum in lib. manu scriptis, lumine. ego tamen magis probo, numine: nam per Iouem, cælum, seu æther significatur. Ioui autem meritò numen tribuitur. per nomen igitur Iouis, cæli nitor intelligendus est κατὰ δύναμιν.

Quod si dixisset Horat. Iupiter puro lumine conglaciet niveis, corrupisset, & quasi mutilasset figurã poeticam. nucẽ autem his duobus ita coniunctis, manet intèger & incolomis dictionis ornatus. Quin hoc contendo, si lumine legendum esse cõstet, nomen Iupiter hic ferri non posse, & in eius locum, si lex carminis patiatur, cælum aut æther, esse substituendum. hoc igitur dico, Puro numine legendum esse, & hoc lumine, ex annotatione, natum: ut desinat ἀεὶ πύριον quidam iuuenes bonarum litterarum studio, minime mali. sic numen coniunxit cum Ioue Od. 4. lib. 4. Quas & benigno numine Iupiter Defendit, &c. quamquãt illic Iupiter pro deo positus est nõ pro cælo aut æthere.

A INGR. VEN. PONE SVPERB.] Ingrata est & Veneri & Baccho puerorū & puellarum in amanteis superbia. Liber hīc vnum atque alterum huius rei exemplum ex Pausania ascribere. Amabat Calirrhoam quādam virginem Corrafas Bacchi sacerdos: sed quanto vehementius amabat Corrafas, tanto erat illa ab hoc alienior, tantōque se in eum duriorē ac sauiorē præbebat. Posteaquā autem neque precibus, neq; muneribus sauitia virginis potuit mitigari, supplex Corrafas accedit ad Bacchi statuam. orat vt vim sui numinis in virginē exprimat ac declaret. Vixdum finem orandi fecerat, cūm Calydonij ferē omnes (Calydon enim hæc gerebantur) proinde ac si ebrii essent, mente capti, furorēq; præcipites huc & illuc ferebantur. Cōfugit tandem ad oraculum Dodonæum. respōsum est, Dionysum Calydoniis esse iratum, neq; illum irascendi finem antē facturum, quā Corrafas ei immclasset Calirrhoam ipsam, alium v'e, qui eius vice fungi, mortēq; oppetere auderet.

B Virgo in hās angustias redacta, cœpit primū auxiliū à nutriciais & nutricibus suis petere: à quibus cūm spreta esset, ac reiecta, restabat miserā, vt ipsa ad aram Dionysi mactaretur. omnibus igitur rebus necessariis ad sacrificium comparatis, intererat huic spectaculo Corrafas, qui amore victus, nullōque ira loco relicto, se ipsum pro Calirrhoa deuouet, atque exanimat. At Calirrhoe altera ex parte, vt profuturam atque exanimem Corrafas vidit, serō mente mutata, misericordia commota, pudore denique eorū, quæ inhumaniter & superbe in eum admirerat, affecta, seipsam secundam Baccho victimam mactat. Hæc Pausanias Achaic. quæ nos arbitrato nostro, quā breuissimè potuimus, Latine vertimus. Alterū est æquē miserabile, quod idem affert Artici, eiusque rei se vidisse argumentum narrat, Cupidini dicatam Anterōtis aram. Meles Atheniensis Timagoram inquilinum, & hospitem contumeliosè despicies, iussit, vt sese è summo saxi vertice præcipitem ageret. Timagoras, vt qui adolescenti omnibus in rebus obtemperare & gratificari cuperet, alioqui vitæ non admodum cupidus, & neque animæ parcus natura,

C sese non dubitanter, neque cunctabundus è saxo illo præcipitem deiecit. Meletem autē, simul vt exanimem Timagoram vidit, vsque adeo facti sui pœnituit, vt seipsam quoque ex eodem saxo præcipitem egerit. Accedat tertium ex Theocrito, si modò verum, & non fictum est, de adolescente illo, qui, cūm vsque adeo, tandiūque spreuisset amantem, vt ille dolori suo remediū morte & suspēdio querere cogeretur, atque id pro foribus adolescentis fecisset: adolescens autem manē die posterò domo exiens, amantēque suspensum, ac mortuum cernens, nihil commotus esset, neque condoluisset, neque ingemuisset: sed rectā ad gymnasium (vt solebat) in quo balneū, statuq; Cupidinis erat, iussit, accidit vt statua,

dum lauat adolescens, in eius caput decideret, Eedūmque interimeret. carmen Theocriti inscribitur ἔραγής, sed hæc posteriora duo exempla cūm ad flagitiosos illos, & nefarios puerileis amores pertineant, à nostris auribus respuantur. Pone autem, id est, abijce, ac depone, vt epist. 16. lib. 1. Pone: mecum est. pono, tristis que recedo.

N E CVRRENTE RETRO.] ne nimia ista sequitia in caput tuum recidat, tibi que ipsi calamitatem, & perniciem afferat: vel ne idem tibi eueniat, quod in amanteis vsurpas & exeres: & fortuna, quam nunc experitis valde secundā, tibi aduersari ac resflare incipiat. ducta similitudo est à rotis fune circumactis, quo rupto, illa in cōtrariam partem voluuntur. Tibull. lib. 1. eleg. 5. *At tu, qui potior nunc es, mea furta caueto: Persatur celeri fors leuis orbe rota.* Iterum dixit Horat. *currente rota* epist. ad Pisones: non longè à principio. alij dicunt ductam esse similitudinem ab equo funali, retrò currente, & in cōtrariam partem currum trahente.

N O N T E PENE. DIFFIC.] Non tu es Penelope à patre tuo procreata, sed Lyce. Fuit autem Penelope eo in procos difficilior ac sauior, quo blandior. eorum enim animos verbis mulcebat, & spe lactabat. alia mens erat, nota sunt illa Homericæ ὀδυσσ. σ. θέλγα δὲ θυμῶν Μελιχίοις ἐπέεσσιν, νόος δὲ οἱ ἄλλα μύθοισιν. id est, animum autem procorum blandis verbis mulcebat, mēs eius aliud cogitabat. & ὀδυσσ. σ. Ηδὴ γὰρ γέρον ἔστιν ἔτος, τάχα δ' εἰσι τέταρτον, Ἐξ ἂ ἀπέμειν θυμῶν ἐνὶ στήθεσιν Ἀχαιῶν. Πάντας μὲν ἂν ἔλπει, καὶ ὑπὸ χεραῖς ἀνδρῶν ἐχέστω Ἀχαιῶν ἀεγίεσσα, νόος δὲ οἱ ἄλλα μύθοισιν: id est, Tertius enim iam annus abiit, agitur nunc & quartus, ex quo Penelope Græcorum animos decipit, damnōque afficit. Omnibus enim spem inanem ostentat, & vnicique pollicetur, missis etiam ad quemque nuntiis: sed aliud animo molitur. nota est denique illa Penelopæ tela, quæ interdū texebatur, noctū retexebatur. de qua ὀδυσσ. β & γ.

N E C T I N C T. VIOLA PALL.] nec pallor amantium violacei coloris particeps: luridus, & pallidus color.

N E C V I R P I E R I A P E L L. S A V C.] H & quamuis non te flectat viri tui iniuria, qui Pieriam amat, eiusque amore faucius est, &c. Nihil est autem, quod matronam magis vrat, faciliusq; ad adulterium impellat, quā dolor ex tali viri libidine susceptus: & cūm acerrimè ad pœnas sui doloris repetendas mulieres extimulentur, tum virorum suorum incontinentiam simili factō libenter vlcisuntur. qua de re vide quæ supra annotauimus ad illum locum, *Nam scopulis surdior Icari Voces audit adhuc integer*, Od. 7. huius libri.

C V R V A T.] flectit, ab instituto tuo detorquet.

P I E R I A P E L L I C E.] pellicem appellant Latini

A Latini eam, quā maritus amat, semp̄que refertur ad vxorē, vt pater ad filium. Cic. in Cluēt. *Vxor generi, nouerca filij filia pellex.* Horatius infra Od. 27. eod. lib. *domināq; tradi Barbara pellex.* & Od. 3. epod. *Hoc delibutus vltā donis pellicē serpente fugit alite.* & Oda 5. *Quibus superbam fugit vltā pellicem.*

S V P P L I C I B V S T V I S P A R C A S.] quamuis tu neque muneribus, neque precibus, neque pallore, & languore meo, neque viri tui contumelia, atque iniuria inflectaris: miserere tamen supplicis tui, qui omnem salutis suæ rationem in tua lenitate, & clemētia collocatā habet.

N E C R I G I D A M O L L I O R A S C V L O.] Tu quæ neque æsculo mollior es, nec mitiore animo, quā Mauritanie serpentes, &c.

N E C M A V R I S A N I M. M I T I O R.] nec mitiore animo, quā angues Mauritanie. *miris animum* hellenismus est. *Mauris anguibus* autem sic dictum, vt *Mauris iaculis*. supra Oda 22. lib. 1. & *venena Colcha*: Oda 13. lib. 2. sic enim habent aliquot libri veteres. vbi vulg. *Colchica*.

L I M I N I S.] Od. II. epod. *Limina dura, quibus lumbos & infregi latus.*

A Q V A E C A E L E S T I S.] epist. ad August. *Celesteis implorat aquas docta prece blandus*. significat, se non semper iuuenem, eaque ætate futurū, vt super limen ianuae huius puellæ, & sub diuo, idque celo nubilo & imbrifero, cubare possit.

C A D M E R C V R I V M. Ode II.

Vt cantus sibi dictet, quibus Lyde flecti possit, Danaïdum fabula.

Mercuri: nam te docilis magistro Mouit Amphion lapides, canendo: Tūque testudo resonare septem Callida neruis:

Nec loquax olim, neque grata, nunc & Diuitum mensis, & amica templis, Dic modos, Lyde quibus obscuratas Applacet aureis.

Quæ, velut latis equa trima campis, Ludit exsultim: metuūtque tangi, Nuptiarum expers, & adhuc proteruo Cruda marito.

Tu potes tigreis, comitēsque siluas Ducere: & rimos celereis morari. Cessit immanis tibi blandienti Ianitor aule

Cerberus, quamuis furiale centum Murniant angues caput eius, atque Spiritus tæter, saniesque manet Ore trilingui.

Quin & Ixion, Tityōsque vultu Risit inuito, stetit vna paullūm Sicca, dum grato Danaï puellas Carmine mulces.

Audiat Lyde scelus, atque notas Virginum penas, & mane lymphae Dolium fundo pereuntis imo, Seruāque facta:

Quæ manent culpas etiam sub Orco: Impia: nam quid potuere maius? Impia sponfos potuere duro Perdere ferro.

Vna de multis face nuptiali Digna, periurum fuit in parentem Splendide mendax, & in omne virgo Nobilis æuūm:

Surge, quæ dixit iuueni marito: Surge: ne longus tibi somnus, vnde Non times, detur: socerum, & scelestas Falle sorores.

Quæ, velut noctæ vitulos leenæ, Singulos, eheu, lacerant, ego illis Mollior, nec te feriam: nec intra Clausura tenebo.

Me pater seuis oneret catenis, Quod viro clemens misero peperci: Me vel extremos Numidarum in agros Classe releget.

I, pedes quod te rapiunt, & auræ, Dum fauet nox, & Venus: i secundo Omine: & nostri memorem sepulcro Sculpe querelam.

M E R C V R I: N A M T E D O C. M A G.] Lyra enim inuentor Mercurius est: sup. Od. 10. lib. 1. *Te canam magni Iouis, & deorum Nuntium, curuāq; lyra parentem.* Hæc Ode autem est ὄρεσφωντικὴ.

M O V I T A M P H I O N.] hac de re vide annot. ad epist. ad Pisones. libi. *Dictus & Amphion.* T V Q V E T R S T V D O R E S O N. S E P T. p. iij

A CALL.] callida resonare, id est, quæ scis resonare, quæ scitè resonas. *Septem nervis*, id est, septem chordis, ideo Pindarus φέρμυξά ἐπὶ δὲ γάλακτον, id est, ἐπὶ ἀφρών nominat.

NEC LOQVAX OLIM] antequam Mercurius te nervis instruxisset.

NUNC ET DIVITVM MENSIS, &c.] Ulysses in patriam iam ille quidè reuersus, nondum tamen à suis agnitus, specie, & ornatu fenili, ab Eumæo ad ædeis suas deductus citharam conuiuiorum sodalem appellat. *εἰ δὲ τε φέρμυξ Ἠπύει, ἡ δὲ ἄρα δαρτὶ θεοὶ ποίησαν ἐτάφην*, id est, in eis ædibus autem cithara resonabat, quæ dii conuiuij sodalem fecerunt.

OBSTINATA S] obfirmatas, & à me auersas: siue duras, & rigidas.

APPLICET] aduertat, admoueat: mihi scilicet.

QUA VELVT LAVIS, &c.] Hic locus ex Anacreonte est expressus. sunt autè Anacreontis versus hi: Πάλε Θρηϊκίη, τὴ δὴ με Λοξόν ὄμμασι βλέπεσσε Νηλεῶς Φεύγεις, δοκέεις δὲ Μιδῆν εἰδέναι σφόν, Ἰεθὶ ὅτι χαλῶς μὲν αἱ τοὶ Τὸν χαλὸν ἐμβάλοισι Ἥνας δ' ἔχων στέφοισι Ἀμφὶ τέρμασσι δρόμοι. Νυῖν δὲ λειμῶνας τε βόσκεις, Κῆρὰ τε σαρτώσσι πύζεις, quod quidem nuper notauit Erricus Stephanus. horum autem versuum hæc propemodum sententia est: Pulla, seu equulea Thracia, quid me obliquis oculis aspicias immisericorditer fugis, viderisque nihil sapere: At qui scito, me tibi pulchrè frenum inieceris, & si habenas teneam, ad cursus metam te flexurus, ac perducturum. Nunc autè in pratis pasceris, & ludis leuiter exsilens: seu ludis exultum.

METVITQVE TANGI] id est, non vult se tangi, ut supra diximus ad Od. 2. lib. 2. φυλάττειται, cauet ne tangatur.

VPRTIAR. EXP.] ἀγᾶμος, ἀνύμφετος, ἀνυδύμος.

CRVDA] immatura: nondum viri potens. **TVPOTES TIGREIS, &c.]** vt epilt. de arte poet. de Orphico, *Δίκτυς ob hoc lenire tigreis, ra bidosque leones.*

ET RIVOS CELEREIS MORARI.] Oda 12. lib. 1. *Arte materna rapidos morantem Fluminum lapsus.*

CESSIT IMMANIS TIBI BLANDIENTI] Orpheo Eurydicen suam reperète. qua de re Virg. Georg. 4. *Quin ipse stupere domus, atque intima Lethi Tartara, caruleosque innexa criminibus anguis Eumenides, tenuisque inhians tria Cerberus ora, Etque Ixionei vento rota constitit orbis.*

IMMANIS] coniungè cū voce aula, vt sit, immanis aula, id est, ingentis & vastæ: propter cæ scilicet quòd omnium mortalium est capax: contra supra Oda 4. libri 1. *Et domus exilis Plutonia,* propter allam rationem, potest tamen vox immanis coherere cum voce ianitor, aut Cerberus: sed minus aptè, minusque commodè.

BLANDIENTI] blande canenti, vt Od. 19. lib. prim. *Blandum & auritas fidibus canoris Duce-re quærens.*

QUAMVIS FVR. CENT. MVN. ANGVES, &c.] sic sup. Od. 13. lib. 2. *Quid mirum vbi illis carminibus stupens Demittit atras bellua centiceps Aureis? &c.*

QVIN ET IXION] de Ixione notissima fabula est, illum Iunonem perseque'tem, eiq; stuprum inferre conantem, in nube libidinem suam exprømississe, specie deceptum. Tibull. lib. 7. *Illic Iunonem tentare Ixionis ausi Versantur celeri noxia membra rota.* Quòd si quis plura de Ixione scire voler, legat Pindarum Pyth. e. d. c. & interpretem, quem locum aliàs attingemus.

TITYOS QVE] de Tityo supra. Od. 4. huus lib.

VVLTV RIS. INV.] Ristid est, hilaritatem quandà animi vultu significauit, cantus dulcedine delectatus scilicet: sed vultu intuito, quia mæltum vultum eius esse consentaneum est, cuius membra per iugera nouem porrigantur, iecurq; à vulture assidue tondeatur ac depascatur. **STET. VRNA PAVLL.]** id est, Danaï puellæ labore suū tantisper intermiserunt, atq; aquam haurire dolio pertuso destiterunt, dum cas grato carmine oblectas.

DANAÏ PVELLAS.] Cùm cognouisset Danaus ex oraculo quodam, vnum è filiis Egypti quinquaginta, quibus totidem suæ filiz nups'erant, sibi necem illaturum, iussit vt vnum vnaqueque virum interficeret. Qua in re patris imperio omnes præter vnam, paruerūt, & propter tam immane facinus iis pœnis, quas hîc commemorat Horat., & quæ sunt omnibus notissima, apud inferos plectuntur. Idem Oda 14. lib. 2. *Cocytus errans & Danaï genus Infame.* Cùm his Lucretius? lib. 3. in extremo eleganti'ssime eos homines confert, qui numquam hac lucis vltura exple'tur, his verbis. *Hoc (vt opinor) id est, euo florente puellas, quod memorant laticem pertusum cogerere in vas. quod tamen expleri nulla ratione potestur.* ad hoc dolum alludit Plaut. in Pseud. *in pertusum ingerimus dicta dolum operam ludimus.*

AVDIAT LYDE SCLVVS, &c.] Commemorata de Danaï filiarum supplicio fabula, hinc arripit occasionem Horat. huius puellæ, quam amat, à scuitia, & cõtumacia deterrendæ: & ad facilitatem, ac benignitatem reuocandæ. Quemadmodū enim illæ omnes, quæ se in sponsos suos præbuerunt inhumanas atq; immanis, pœnas luunt apud inferos suæ impietatis sempiternas: ea verò, quæ sponsum suum seruauit, meritis & sempiternis laudibus effertur: ita si Lyde contumacia & duritia sua exanimabit amantem, dabit pœnas: si miseretur, laudem immortalè comparabit.

ET INANE LYMPHÆ] & dolum aqua vacuum, quamuis assidue impleatur, propterea scilicet quòd pertusum est, & fundū non habet.

SERAQVE

SERAQVE FATA] vel pœnas fataleis, sempiternas, & quas nulla mors sic terminatura: vel dic propriè *fata*: sera autè propter ea, quæ deinceps sequuntur, vt iam iam dicemus.

QVÆ MANENT CVLPAS ETIAM] Quòd referatur, & quòd pertineat, hoc *quæ*, ad puellæ, an ad fata, non cuius notū est. Si ad puellas, sic videtur hæc verba explicanda, & declaranda: quæ puellæ Danaï manent culpas etiã sub Orco: id est, culpas sustinent sempiternas: nondum sunt culpa liberatæ, seu numquam culpa liberantur, vt pœnas sufferant sempiternas. Sin ad fata, quod Porphyrius innuit, idq; indicat mihi Passeratius, & ego magis probo, sententia erit aperta. hoc enim significat Horatius, Fata etiã sub Orco culpas manere: id est, post mortem culpas expectare, ne quis fe morte, culpa simul & pœna liberatum iri cõfidat. Atque hoc modo locutum esse Ciceronem ille ostendebat, Philip. 2. *Cuius quidem tibi fatū, sicuti C. Curioni, mater: quoniam domi tuæ est, quod fuit illorum vtrique fatale.* & M. Antonium in epist. quadam ad Hirt. & Cæs. *si me rectis, vt spero, sensibus, eumtem dij immortales adiuuerint: vnum libent: sin me aliud fatū manet, præcipio gaudia suppliciorum vestrorum.* Huius igitur loci hæc sententia videtur esse. Quæ fata manent culpas, &c. id est, sequuntur, & excipiūt, & expectant culpas etiã apud inferos. vide quæ annot. ad Od. 28. lib. 1.

VNA DE MVLTIS] Atqui duæ viros suos seruasse dicuntur, Hypermetra, & Bebyrce, vt scribit Eustathius in commentariis ad Dionys. Alexandr. Pindarus autem vnâ Hypermetram nominat. e. d. 4. Nem. Neque verò Hypermetra (inquit) mentem à recta ratione auersam habuit, quæ à sororibus suis dissentiens, sola gladiū vagina rectum, clausum que continuerit, verba Pindari sunt hæc, e. d. 8. *ὄπερ μὴ ἴσται παρὰ ἑλπίδα γῆμον ἰαφρον ἐν κολέῳ χετὰρ ὀϊσσε ἕψος.* Quòd autem Pindarus idem e. d. 8. I. I. quadraginta octo duntaxat Danaï filias numerat, cùm fuerint quinquaginta, non est ea causa, quam asserit Eustathius, quia duæ viros suos pepercerint: sed illa, quam asserit interpres Pindari, quia cùm eo loco Pindarus de filiarum collocandarum ratione & via, quam securus esset Danaus, loquatur, duæ iam quodammodo viros erant nactæ. Amynone enim fuerat à Neptuno corrupta: Hypermetram autem Lynceus amabat, illaq; Lyncei: quam ei causam iustam visam esse aiunt, quamobrem viro suo parceret, cùm existimaret sibi in eo viro, patris imperium negligere licere, quæ sibi ipsa ipsa sponte legisset, non à patre queritum haberet. Etiam hoc traditum est, iccirco illam manus à viro suo abstinuisset, quòd suæ virginitalis florem ab illo illibatum, atque intactū retinuisset. Pausanias autem Corinthiacis narrat, illam à patre in iudicium esse vocatam: partim quòd existimaret Lyncei salutè sibi periculosam esse: partim quòd illa sociatè facinoris asper-

nata, sibi, qui suæ sor, auctòrque necis fuisset, inuidiam, infamiãque iam conflaram auxisset: sed re diligenter, diūque vtrinque disceptata, fuisse absolutam.

FACE NVPTIALI] facibus nuptialibus. quinquè enim faces sponsæ præferebãtur, vt scribit Plut. *ρωμαϊκοίς*: & quam ob rem quinquè, præferrètur, rationes aliquot probabileis asserit. Et M. Tull. in Cluentiana, quo loco Sasia effrenatam libidinem exagitat, quæ genero suo nupsisset, numero multitudinis vitur, his verbis, *ò audaciam singularè non timuisse, si minus vim Deorum, hominumque famam, at illam ipsam noctem: facibusque illas nuptiales? nò limen cubiculi, &c.* Et Catull. in carmine de Iuliz & Manlij nuptijs. *viden vt facies splendidas quatunt comas?* Tum Iulius Pollux commemorat *δὲ δὲ ἀστυμφινίς*, id est, facibus nuptiales, quas qui præferebant, *δαδὲ ὄχοι* appellabantur. Aeneas apud Virg. *Æn. 4.* significans se eo animo non venisse, vt cū Didone matrimonio coniungeretur, sic loquitur. *nec coniugio vniquam præstidit tadas, aut hæc in fœdera veni,* Mater autem apud Græcos præferebat facies in nuptiis filia, vt ex Iphigen. in Taur. Eurip. cognoscere licet. *Ἀγα. Χάρεϊ σφῶδες Ἀργῶς παρθένης τε τμηλῆν. Κλυτέμην. Διπλοῦσαι παῖδα, τίς δ' ἀναχθῆ φλόγα; Ἀγα. Εἰ γὰρ παρέξω φῶς, δὲ θυμῶις σφῆπει. Κλυτ. Οὐχ ὁ νόμος ἔτος.* id est, Agam. proficiscere Argos, & virgines adorna. Clyt. relictiãe filiaz at quis facem tollet? Ag. ego lumen præbebo, quod sponso decet. Clyt. non est institutum Græciæ. Festus. *Facem in nuptiis in honorem Cereris præferebant, aquâque spargebatur nona nupta, siue vt cista, purâque ad virum veniret, siue vt ignem atque aquam cum viro communicaret.*

SPLENDE MEND.] laudabiliter, magnificè, gloriose mendax. *ὁμοῖον δὲ τῷ ἀντιθέτῳ ἐπιπέδῳ ἐπιπέδῳ ἐπιπέδῳ.*

NE LONGVS TIBI SOMNVS] longū somnum, mortem intellige, vt sup. diximus ad Od. 24. libri 1. libi. *perpetuus sopor.* Atque iccirco mors ab Homero *τῶν λεγῆς* dicitur, hoc est longum cubandi & quiescendi tempus præbens, *ὀδυσ. γ. Μοῖρ' ὀλοῦ καθέλῃσι τῶν λεγῆς θανάτοιο.* id est, quem Parca mortis diu cubare sinètitis, aut facientis corripuerit. quod epithetum expressit Ouidius, *Longa quiescendi tempora fata dabunt.*

SCELESTAS] sanguine contaminatas, *μοιφῶνος.*

FALLE] λάθῃ, late, effuge, sup. Od. 10. lib. 1. **SINGVLOS]** separatim suū quaque lacerat. **MOLLIOR]** mitior, humanior.

NEC INTRA CL. TEN.] neque te clausum tenebo, sed euadere, & periculum effugere sinam.

CLEMENS PEPERCI] id est, clementem me præbui in eo, quòd tibi peperci. notauimus hoc loquendi genus ad Odam 8, huius lib. libi. *Negligens, ne qua populus, &c.*

A N V M I D A R V M] *Numidas dicimus* (inquit Festus) *quos Græci Nomades: siue quod id genus hominum pecoribus negotiatur: siue quod herbis, ut pecora, aluntur.* Plinius lib. 5. cap. 3. *Numidia Massanise clara nomine, Metagoniis terra à Græcis appellata: Numida verò Nomades à permiscendis pabulis, mapalia sua, hoc est domus plaustris circumferentes.*

R E L E G E T] longe à patria remoueat. M. Tull. orat. post reditum. *nominatim alij compellabantur, alij rei citabantur, alij relegabantur.* translatè dixit Sat. vlt. lib. 1. *Ambitione relegata te dicere possum Pollio.*

I, P E D. Q V O T E R A P. E T A V R Æ] siue terra, siue mari iter facere voles, propera, quoniam potes. *ὅποι πῶδες ἄγασσι, καὶ ἄνεμοι.*

B sic Eurip. Med. *φεῶγε, φεῶγε, μή τε ναῖαν Διπύσ' ἀπώλω, μή τ' ὄχον πῶδοσιβῆ.* id est, fuge, fuge, neque naualem currum omittens, neque vehiculum pedestre.

M E M O R E M] cuius memoria sit diuturna, ac sempiterna. vt sup. Od. 13. lib. 1. *memorem nota.*

S C V L P E Q V E R E L] ita reperi scriptum in aliquot cod. manu scriptis, Vatic. & ite Don. Faër. Ruffardinis, Cleric. Nicot. non *scalpe*. quos secutus sum. nam *scalpere*, fodere est: quod ad hunc locum non satis quadrat: nisi tralationem esse dicamus.

AD NEOBVLEN.

Ode 12.

C Eam Hebræi adolescentis amore captam inertia se, & desidia dedisse.

M I S E R A R V M est neque amori dare ludum,
Neque dulci mala vino lauere:
aut ex-

*Animari metuētis patrue verbera lingua.
Tibi qualum Cytheræe puer ales,
Tibi telas, operosæq; Minerue
Studium aufert, Neobule, Liparæi nitor*

D *Hebri,
Eques ipso melior Bellerophonte:
Neque pugno, neque segni pede victus,
Simul vnctos Tiberinis humeros lauuit
ini vndis:
Catus idem per apertum fugienteis
Agnato grege ceruos iaculari: &
Celer arcto latitantem fruticeto excipere
aprum.*

M I S E R A R V M B S T] hæc Ode est πα-

ραυετική, seu ἀεγερτική, id est, ad suadendum & exhortandum comparata.

N E Q V E A M. D. L V D.] neque amori indulgere. sic loquitur Plaut. Bacchid. *ego dare meli dum meo gnato institui. ibid. sed nimium nolo desidia ei dare ludum.*

L A V E R E] à verbo lauo is. sup. ann. ad Od. 3. lib. 2. sic Lucr. vsurpauit sonere à sono is. libro 3. *scire licet non sincerum sonere, atque subesse Cæcum alicquem cordi stimulum.* & ite feruere, fulgere, &c. Eleganti autem & concinna tralatione vsus dixit *mala lauere vino*, quasi de fordibus quibusdã loqueretur. tale est *abstersere metum, dolorem, curam, agritudinem animi.* Suprà autem Od. 7. lib. 1. *nunc vino pellite curas*, ab eodem dictum est alia translatione. sic vini cadum dixit *amara curarum eluere efficacem* Od. 12. lib. 4.

A V T E X A N I M A R I] exanimari, metu scilicet. sequitur enim, *metuenteis pat. verb.* sit Sat. 4. lib. 1. *auidos vicinum funus ut agros Exanimat, mortisque metu sibi parcere cogit, &c.* ex quo exanimatus participiū, semper pro cõturbo vsurpatur, vt notat Donatus ad illud Terent. in Andr. *ibi tum exanimatus Pamphilus, &c.* & ad illud Hecyra. *qua me propter exanimatum citius eduxi foras.*

M E T V E N T E I S P A T R. V E R B.] lingua patrue pro lingua patrui Horatianum. Sed cur metuitur lingua patrue, aut cur patruus ponitur pro obiurgatore acri & aspero? paucis expediã. Sciunt omnes, quãta vis sit *τρῦνις φωνῆς*: quæ proculdubio in patre erga filium multo maior est, quàm in filio erga patrem, vt docet Aristot. lib. 8. de moribus ad Nicom. patruus autem, quamuis etiam ipse amet fratris filios: patrio illo, & immoderato affectu caret tamen. Itaque cum malè verum exanimet omnes *Corruptus iudex* (vt ait Hor.) verisimile est patrem incredibili illo in filium amore impletum, multa errata filij præterire, ac dissimulare, atq; aded probare: quæ si quis alius cernat, valde improbet, ac reprehendat: tanta est oculorum paternorum in peccatis filij lippitudo, seu potius cæcitas. At patruus, vt dixi, ab hoc impotente affectu liber, ac solutus, de fratris filiorum peccatis iudicat incorruptè. Ita si quid delinquit, id acriter, & seuerè reprehendit, coërcet, & castigat, neque à se impetrare potest, vt vel mediocribus illorum peccatis facile concedat. Ex eo natum est, vt patruus pro sæuo, & aspero reprehensore, seu castigatore ponatur. M. Tull. pro Cælio. *qui in reliqua vita mitis esset, fuit in hac causa pertristis quidam patruus, censor, magister.* Idem ad Att. lib. 2. *Cura, amabo te, Ciceronem nostrum. ei nos deo videmur, id est, patrui, & Catull. in Gellium. Gellius audierat, patruum obiurgare solere, si quis delicia diceret, aut faceret, &c.* & Hor. Sat. 3. lib. 2. *siue ego prauè, seu velle, ne sis patruus mihi.* & Sat. 2. ciuisd. libri. *adde tratum patruum, vicinos.* Mitionem illum Terentianum Æschini patruum excipio, lenissimum, & placatissimum:

A rissimum: contra patrem Demeam durissimum, atque acerbissimum.

Q V A L V M] id est, calathum, ex quo qualillus: quo nomine est vsus M. Tull. Philipp. 2. Petrus Victorius lib. Var. lect. nono, cap. 17. admonet, hos versus treis, qui deinceps sequuntur, ex Sapphore esse expressos, cuius hi sunt versus, *Γλυκεία μάτερ ἔστοι Δύναμις κρέκειν τὸν ἴσον Πόθῳ δαμύισα πάθος, Ραδίναν δὲ Ἀφροδίταν.* Nam sic emèdo postremum. quorum hæc sententia est, *lucunda mater, non possum ordini telam, aut texere, amore pueri capta, Veneris tenera opera, seu culpa.*

P V B E R A L E S] Cupido, quem poëta penigerum, alisque instructum fingunt, talèmq; pingunt & pictores. libet autem mihi ad hunc locum, Eubuli cuiusdã versus ascribere de penigero Cupidine venustissimos, ac facetissimos: quos profert Athen. lib. 13. *Τίς τῷ ὀ γράψας τῶν ἀνδρῶν ἀνδρῶν ἀφ᾽ ἡ, Ἡ κηροπλαστικῆς ἐρωτῆ ἑσὸς πτερον; Ὡς ἔδεν ἡ δει πάλω χελιδνας γράφειν, Ἀλλ᾽ ἡ ἄπειρος τῶν γρότων τῶν τῆ θεοῦ. Ἐπὶν γὰρ ἔτε κέφος, ἔτε ραδίος Ἀπαλλαγῆναι τῷ φέροντι τῶν νόσον, Βαρύς δὲ καμίδι. πῶς αἰ οὐ ἔχοι πτερά τοῖς το τῶν ἡμα; λήρος, ἀ φ᾽ ἡσεί τις.* quorum hæc ferè sententia est. *Quis hominum primus Cupidinem pennigerum pinxit, aut cera finxit? vt nihil ille præter hirundines pingere didicerat! sed erat planè huius dei morum imperitus! Nam neque leuis est, neque ad excutiendum facilis ei, qui hoc morbo affectus sit. Qui fieri igitur potest, vt abas habeat? mera nuga.* Pinnatum Cupidinem Mercurio & Diana prima natum esse refert M. Tullius lib. 3. de nat. deorum. sic pinnigerum amorè appellat Lucretius lib. 5. *Denique non hinnitus item differre videtur, Inter equas ubi equus florenti ætate iuuenens Pinnigeri scuit calcaribus ictus amoris? &c.*

O P E R O S Æ Q V E M I N E R V Æ S T V D.] id est, studium lanificij. Nam cum omnibus artibus, atque operibus præsit Minerva, tum maxime lanificio. Oppianus lib. β. ἀλειπτο. ad princip. *Δερα δὲ τεκίηνασσαι, ἀναστῆσαι τε μέλαθρα, Φάρα τ᾽ ἀσπῆσαι μίλων εὐάνθει καρπῶ Πάλλας ἐπιχθονίης ἐδιδάξατο.* id est, ligna autem fabricari, & ædeis excitare, & vesteis tenui filo, seu lana conficere, Pallas homines docuit. & Homer. ὄδυσ. η. de Phæacibus, *ὡς δὲ γυυαίρας ἴσον τεχῆσαι. πέρι γάρ σφισι δῶκεν Ἀθηνῆ Ἐργα τ᾽ ὀπίσταισθαι ἀπειμαλλεία, καὶ φρένας ἐ- ἔλας.* id est, vt mulieres autè [sciunt Phæaces] telam texere. egregiè enim eis dedit Minerva pulchrorum operum scientiam, & bonam mentem, seu prudentiam, seu bonitatem. & Virg. de Camilla lib. 7. Æneid. *Bellatrix: non illa colo, ca lathis ve Minerue Famineas Afficta manus.* idem lib. 5. *ollis serua datur operum hand ignara Minerva.* Tibull. lib. 2. *Atque aliqua absidue textrix operata Minervam Cantat, & appulso tela sonat latere.* Ælianus lib. 1. *ποικίλης ἴσορ. ἀεὶ Φαλαγγῶν, ὑφαντικῶν, καὶ ὑφάμεν καὶ δῶρα ἐργάνης δαίμονος*

ἔτε ἴσασιν αἱ φάλαγγες, ἔτε εἰδέναι βύλωνισαι. id. texendi autem arte, & munera deæ operosa, seu opificis, neque sciunt eæ bestiola, que phalanges nominantur, araneæ similes, neque scire volunt. Propert. lib. 2. de Penelope, *Coningium poterat falsa differre Minerva, Nocturno solvens texta diurna dolo.* Expressit autem Horatius Græcum epithetum ἐργάνω. Palladem enim ἐργάνω δαίμονα appellant.

L I P A R Æ I N I T O R H E B R I] ex bona valetudine, & maxime ex bona corporis habitudine existit nitor: quamuis interdū etiam nitèrè dicantur ij, qui vnguentis delibuti sunt, vt suprà diximus ad Oden quartã lib. 1. *nitidum caput.* nitor Hebræi autem positi pro Hebro ipso *ἄετ- Φραγιάς*, vt annot. suprà Od. 5. huius lib. quod non videntes quidam, ordinem horum versuum temere peruertere conati sunt. sic Homer. ἰλ. λ. *Ἐλθὼν γάρ ῥ᾽ ἐκείωσσε βίη ἠρακλεήν:* id est, profectus autem eum malè accepit, seu vexavit virtus Hercules. & ὄδυσ. lib. nescio quoto, *Ἰουχῆ τερεσιάο Χρῆσον σπῆπρον ἔχων.* id est, anima Tiresiæ, qui habebat aureum sceptrum.

B E L L E R O P H O N T E] de Bellerophonte supra diximus ad Od. 7. huius lib. & 27. lib. 1. dicemus & ad Od. 11. lib. 4. nonnulla. is equo Pegaso vestus Chimæram superavit.

N E Q V E P V G N O, N E Q V E S E G N] præstantissimus & pugil, & cursor.

N E Q V E S E G N I P. V.] segni pede esset, si à quoquam cursu vinceretur.

S I M V L] simulatque, vt sæpe aliàs.

C A T V S] catus iaculari, peritus iaculãdi, seu acutus & ingeniosus in iaculandis, & configendis ceruis fugientibus. annotabitur hoc loquendi genus ad Od. 8. lib. 4. iam iaculari ceruos, pro configere ceruos iaculis, Horatio familiare, vt annotauimus sup. ad Od. 2. lib. 1. ibi. *iaculatus arceis.* Catus autem idem ferè valet, quod doctus, seu potius acutus, vt vult Varro. lege annot. ad Od. 10. lib. 1. ibi. *Vocæ formasti catus.* significat Horatius, hunc iuuenem esse etiam præstantem venatorem.

P E R A P E R T V M F V G I E N T I S] per liquidum & purum campum, non siluis interseptum, aut arboribus cõsotum. sic autem hîc dictū est *per apertum*, vt Oda 34. lib. 1. *per purum:* quamquam ibi subintelligatur, *calum.*

C E L. A R C T O L A T. F. R. E X C I P.] celer ad excipiendum. excipere hîc propriè positū. Nam hoc verbum venatorum est proprium. *δέχεσθαι* dicunt Græci. Homer. ἰλιέδ. δ. *δέδεργ- μδρος ἐν ἀεγδουκῆσι.* Virgil in Palæmone, *Non ego te vidi Damonis pessime caprum Excipere insidiis?* Idem lib. 6. Æn. *Æmulus exceptum Triton (si credere dignum est) Inter saxa virum spumosa immerse- rat vnda.* translatum illud Ciceronis pro Roscio Amer. *Nimirum similitur arbitrantur isti bonorū em- tores, vos hic tales viros, sedere, qui excipiatis eos, qui è suis manibus effugerint.* tale illud ciuidè, Catil. 3.

A *preſto eſſet ille, qui & fugientes exciperet, & ſe cum
bis urbanis ducibus coniungeret.* Horat. epist. i. lib. i.
Excipiant que ſenes, quos in vinaria mittant. Caſar
lib. 6. de vr̄is, *ſed aſſueſcere ad homines, & manſue-
ſieri ne parulis quidem excepti poſſunt.* arcto autem
aut certe, ne mentiar, parim arcto, partim arto
ſcriptum reperimus in cod. Iann. Faer. tribus Va-
ric. ceteris omnibus, quos ſecuti ſumus. nā vulg.
habent *alto*: quod tamen non damno. videtur e-
nim exprimere illud Homericum, βαρεῖν ἔ-
λοχον ſic Homer. ἰλ. λ. de apro, ὁ δὲ τ' εἰσι βα-
θέως ἐκ ἔυλόχοιο: ille autem exit ex alto fructice-
to, ſeu loco dumoſo, & arbuſculis denſo.

**AD FONTEM BLAN-
duſiam. Ode 13.**

B Commendat eius amcenitatem.

O *Fons Blanduſiæ ſplendidior vitro,
Dulci digne mero, non ſine floribus:
Cras donaberis hædo:
Cui frons turgida cornibus
Primis & Venerem, & prælia deſtinat,
Fruſtrâ: nam gelidos inficiet tibi
Rubro ſanguine riuos,
Laſciui ſuboles gregis.
Te ſagrans atrox hora Canicule
Neſcit tangere: tu frigus amabile
Fefſis vomere tauris
Præbes, & pecori vago.
Fies nobilium tu quoque fontium,
Me dicente canis impoſitam ilicem
Saxis: vnde loquaces
Lymphæ deſiliant tuæ.*

O FONS BLANDVSIÆ.] Blanduſia eſt
in Sabinis. quidâ libri habent & hîc, *O fons Ban-
duſiæ,* & in inſcriptione, *Ad fontem Blanduſium.*

SPLENDIDIOR VITRO] purior, liqui-
dior, vel ἀφαιρέτερος, ἢ ἀγυνήτερος, id eſt,
perlucidior. ſuprà Od. 18. lib. i. *fides perlucidior
vitro.*

DVLCI DIGNE MERO] diximus ad
Od. i. lib. i. veteres exiſtimâſſe in omnib' aquis,
fontibus, ſtuitiis, aliquid numinis in eſſe. iccirco
etiam fontibus ſacrificabant, tāquam Diis, quod
hîc ſe facturum oſtendit Horatius. Iam in ſacris
præter cetera, adhibebatur & vinum. Quidam
tamen hunc locum aliter explicant: Putant enim
ſignificare Horatium vel aquam Blanduſiæ fon-
tis dignam eſſe, quæ cū vino miſceatur, vel fontē

Blanduſiæ dignū eſſe, qui vinū fundat pro aqua:
vt apud Ouid. lib. i. Metam. *Flumina iam lactis,
iam ſumina neſtaris ibat.* vel aquā ex hoc fonte ma-
nantem tantidem eſſe quanti vinum, & quaſi
ἀντάξιον εἶναι οἴνου: pretio & dignitate vino pa-
rem eſſe: hoc eſt eſſe ſaluberrimam. Ego autē ni-
hil iſtorum probo.

NON SINE FLORIBVS] vel ad morem
veterum refer, quo fonteis floribus inſpergebāt.
Virg. Daphnide. *ſpargite humum foliis: inducite fon-
tibus umbras, Paſtores. mādāt fieri ſibi talia Daphnī.*
ibid. *quis caneret nymphas, quis humum florentibus
herbū ſpargeret, aut viridi fonteis induceret umbrā?*
vel ad alium, quo hoſtias floribus & fertis. coro-
nabant. **VENEREM, ET PROEL. DEST.**
FRVSTRĀ] conſtituit apud ſe quodammodo
Veneri operam dare, & præliari cum alijs hædis, **F**
vt qui ſit iam adultus. Fruſtrâ autem prælia &
Venerem meditatatur, quia ſanguine ſuo riuos tibi
inficiet.

INFICIET] tinget, vt ſup. Od. 6. *Infecit aquor
ſanguine Punico.*

RVBRO SANGVINE] epithetum perpe-
tuum, vt apud Hom. λευκὸν γάλακτος, mel ſta-
uum, & ſimilia. Idem Homerus tamen ferē ſem-
per αἷμα χελαρὸν & μέλαινα αἷμα dicit, id eſt, ni-
grum ſanguinem.

SVBOLES] ſic legendum, non *ſoboles.* & ita
habent libri manuſcripti, idēque docent Fe-
ſtus, & Nonius Marcellus. laſciui autem gregis
ſuboles, id eſt, hædus. Virg. Alex. *Florentem citi-
ſum ſequitur laſciua capella.* Hor. Od. 15. huius lib. **G**
Laſciua ſimilem ludere caprea.

**TE FLAGR. ATROX HORA CA-
NIC.]** Canicula (inquit M. Tull. de diuinatione
lib. 2.) *in his locis, quæ nos incolimus, poſt ſolſtitium ex-
iſtitur, & quidem aliquot diebus apud Troglodytas (vt
ſcribitur) ante ſolſtitium.* Sirium Græci nominant,
de ea ſic Arat. *Τοῖος δὲ καὶ φρερὸς ἀερομύθω
ἔπὸ νότω Φάινεται ἀμφοτέρωσι κῶν ἔπὸ
ποσὶ βέλκηας, Πονίλιος, ἀλλ' ἔ πάντα πε-
φασμύθος, ἀλλὰ κατ' αὐτὸν Γατῆρα κυάνεος
ἄειττέλλεται ἢ δὲ οἱ ἀκρη Ἀστέρι βέλκηται δ-
νῆ γένος, ὅς οἱ μάλιστα Ὀξεία σπειράει, καὶ μιν
καλῆς ο' ἀβρωτοὶ Σείριον,* &c. id eſt (vt M. Tul-
lius vertit) *Namque pedes ſubter riuulo cum lumine
claret Feruidus ille canis ſtellari luce refulgens. Hunc
tegit obſcurus ſubter præcordia veſper. Nec toto ſpirans
rabido de corpore flammam, Aſtiferos v alidus erumpit
ſtatibus igneis. Totus ab ore micans iacitur mortalibus
ardor.* Apud Hom. ἰλ. γ. Priamus Achilleum cum
hoc aſtro comparat, idēque pulcherrimè deſcri-
bit his verbis: *Τὸν δ' ὁ γέρον Πρίαμος ἀρώτος
ἴδαν ὀφθαλμοῖσι Παμφόρον, ὃς ἀπὲρ ἐπεσσί-
μῳον πεδίοιο, ὃς πάτ' ὀπώρης εἰσι. ἀρίστῳλοι
δὲ οἱ αἰγῶν Φάινοντα πολλοῖσι μετ' ἀστράσι
νυκτὸς ἀμαλγῶν. Οὔτε κού' ὀρίανος ὄππικλησιν
καλῆς σι. Λαμπεράτος μὲν ὄν' ἔβη, καίον δὲ
τι σῆμα τέτυκται. Καίτε φέρε πολλὸν πυρετὸν
δειλοῖσι βροτοῖσι: Ὡς τὲ χαλκὸς ἐλαμπε-*
id eſt,

H *id eſt, neſcit, id eſt, ne-
quit, ſeu non poteſt tangere: propterea ſcilicet
quod ille iis ſaxis, vnde naſceris, in ſita, ſuis fron-
dibus, ac ramis feruidus abs te ſolis excludit i-
ctus, vt idem alibi loquitur.*

A *id eſt, cum autē primus ſenex Priamus vidit vn-
dique collucentem, vt ſidus, in campum itruen-
tem, quod auctumno exiſſit: valde autem clarus
eius fulgor inter alia ſidera videretur nocte obſcu-
ra? Quem Orionis canem cognomento nomi-
nant. Atque hoc quidem aſtrum clariffimū eſt:
mala autem hominibus portendit, & morbos
complureſque mortalibus importat. Sic illius arma
area fulgebant. Quos Homeri verſus videretur his
ſuis adumbrâſſe Virgilius lib. 10. *Æneid. Ardet
apex capiti, criſtis, à vertex ſtama Funditur, & va-
ſtos umbo vomit aureus igneus: Nō ſecus, ac liquida ſi-
quando nocte cometæ ſanguinei lugubre rubent, aut
ſirius ardit. Ille ſitrim, morboſque ferens mortalibus
agris Naſcitur, & leuo cōriſtat lumine celum.* Vult
igitur Homerus canem eſſe Orionis. alij autem
non Orionis, ſed Icarī, aut Erigonæ aiunt eſſe,
cūmque inter aſtra locatum propter hanc cau-
ſam. Icarus Athenienſis genere, filiam habuit E-
rigonam nomine. hæc catulum alebat. Ille cūm
Bacchum aliquando hoſpitiū accepiſſet, pro ſua
in eum liberalitate, vino donatus ab eo eſt, & vi-
te. Iuſſerat autem Deus, cūm illum hoc munere
remuneraretur, vt beneficium acceptum cum a-
lijs hominibus communicaret. Itaque cūm terras
obire ac peragrarē, dei erga ſe beneficium prædi-
cans inciperet, ac iam ex vrbe exiſſet, canēque
Erigonæ vnâ ſecum haberet: bubulcis quibusdā,
qui primi ei in agro occurrerant, vinū dedit, quo
illi immoderate hauſto, altiffimo ſomno oppreſ-
ſi ſunt. Experrecti autem cūm arbitrarentur ſibi
ab Icaro venenum eſſe datū, eum interemerunt.
Canis aut Erigonæ reuerſus, voce & latratu, quæ
accidiſſent, ei indicauit. Illa, re comperta, ſuſpen-
dio vitam finiit. Morbo autem tæterrimo & pe-
ſtilenti Athenis orto, Athenienſes ab oraculo ad-
moniti Icarum & Erigonam diuinis, iſſique ſol-
lemnibus atque anniuerſariis honoribus affe-
cerunt & ventati ſunt: atque ita illi in celo loca-
ti, & in aſtorum numerum aſcripti ſunt: Icarus
que, Bootes: Erigona, Virgo ſunt appellati: Canis
nomen ſuum retinuit. Neque verò me fugit, Canem
Icarū in nōnullis ἀστρολόγοις exiſtimari, eun-
dēque Sirium. Atque ita M. Tull. in Arato. Ho-
ratiū ad Od. 17. lib. i. *Hic in reducta v alle Canicula
Vitabis aſtus.**

NESCIT TANGERE] neſcit, id eſt, ne-
quit, ſeu non poteſt tangere: propterea ſcilicet
quod ille iis ſaxis, vnde naſceris, in ſita, ſuis fron-
dibus, ac ramis feruidus abs te ſolis excludit i-
ctus, vt idem alibi loquitur.

FRIGVS AMABILE] ἀσφαλῆ eſt enim
aliquod frigus naturæ inimicum & mortiferum.
vt Saty. i. lib. 2. *ὁ πuer, vt ſis vitabilis metuo, & mai-
orum ne quis amicus Frigore te feriat.* Præbes igitur
frigus am. pec. vago, id eſt, vt loquitur Oda 17.
lib. i. *Defendis æſtatem pecori vago, nempe oui-
bus & capellis. ſic enim de Lucreti: & igneam
Defendit æſtatem capellis vſque meis.* Sic & Virgil.
Melib. *Muſcoſi fontes, & ſomno mollior herba, Et*

*quæ vos rara viridis tegit abbutus umbra, ſolſtitiū
pecori defendere: iam venit æſtas Torrida.* idem Alex.
Nunc etiam pecudes umbras, & frigora captant.

PRÆBES] ſuppeditās, ſufficit, παρίσχει. hoc
enim ſignificat verbum præbeo. vſus eſt ſup. Od.
6. lib. 2. *Per ubi longum, repidasque præbet Iupiter
brumas.* & Od. 14. lib. 4. *Te cōpias, te conſilium, &
tuos Præbente Diuos.* & Saty. i. lib. i. *Neſcis, quid va-
leat nummus? quem præbeat vſum?* Od. x. i. lib. 4. *&
exemplum graue præbet alēs Pegasus.* epist. ad Nu-
micium lib. i. *chlamydes Lucullus, vt aiunt, ſi poſſet
centum ſcena præbere, rogatus, Qui poſſum tot? ait. Sat.
6. lib. i. aiunt. Ex re præberi ſtatim tibi crederet il-
los.* epist. ad vill. lib. i. *Nec vicina ſubeſt, vinū præ-
bere taberna quæ poſuit tibi.* ſic Lucret. lib. i. *Dada-
la tellus vnde alit atque auget, generatim pabula præ-
bens.* Idem lib. 5. *Pabula vna ſeris præbebat denti-
bus haſtus.* & lib. 6. *Et multis alijs præbet regionibus
aquor vtilitatē oportunitatem ſitientibus nautis.* Plau-
tus Rud. *Ne thermopolium quidē vllum inſtrudum
hodie ita ſalsam præbet potionem, & frigidam.* idem
in Menæchm. quando ego tibi ancillus, penum, lanā,
aurum, veſtem, purpuram benè præbeo, idem Cur-
gul. *Nam & operam mihi, & pecuniam benè præ-
buiſti.* & Terent. in Heauton. *non vult crebrò comi-
uari: præbent exiguè ſumtum.* Idem in Phormio-
ne. *ea qui præbet, non tu hunc habeas planè præſentem
Deum?* in Hecyta. *Nihil apud meriti deſideri patiar,
quin, quod opus ſit, benignè præbeat.* Tibull. li. 2. *illi
ſelectos certent præbere colores: Africa Punicæ, pur-
pureſimque Tyros.* ibidem. *præbebat aperit Miris in-
umbroſa gaudia v alle Venus.* Salluſt. coniur. Catili-
næ. *Nam vt cuiusque ſtudiū ex ætate flagrabat, alijs
ſcorta præbere, alijs canes atque equos mercari.* ibid.
ſi voluptatibus veſtris otium præbere vultis. Virgil.
Georg. 3. *ibeo frondentia capris Arbuta ſufficere,
& ſtuitos præbere recentis.* M. Tull. epist. ad Q.
Frat. lib. 2. *reliqua ſingulorum dierum ſcribemus ad
te, ſi modo tabellarius tu præbebis.* idē de nat. Deor.
lib. 2. *air calī tenuitate & calore temperatus viſa-
lem & ſalutarem ſpiritus præbet animantibus.* Idem
in orat. pro Roſc. Amerino, *cibaria vobis præberi
videmus.* Hirtius de bello Alex. *quod vtrumque
palus largè præbere poterat.* idem ibid. *ſeruos præ-
tea puberes armauerant, quibus domini locupletiores
victum quotidianum, ſtipendiumque præbebant.* Po-
teſt etiam dici præbere idem valere, quod παρί-
σχει. ex quo parochi, qui legatis & magniftrati-
bus ligna, ſalem, & ſimilia præbebat. Horat. Sat.
5. lib. i. *Proxima Campano ponti quæ villula, rectum
Præbuit, & parochi, quæ debent ligna, ſalēque.* ibi-
dem. *Muræna præbente domum, Capitone culinam.*
Sat. 4. *Præter eum, qui præbet aquam.* ſic Plaut. Au-
lular. *Neque ligna ego vſquam gentium præberi vidi
pulchrius, Ita omneſe exegit foras, & c.* quibus verbis
iocas Congrio coquus ſignificat, omnis coquus
ab Euclione fuſte eſſe exactos, atque ciectos.

FIES NOBILIVM TV QVOQVE] tu
quoque aſcriberis in numerum nobilium fontium
meis carminibus, quibus ilicem, ex qua tua aqua

A defluit, saxo innatam, immortalitati consecrabo.
 I O Q U A C E S] cum murmure labentes: cum murmure trepidantes. sic enim loquitur epist. 10 lib. 1. *Quam quae per prouum trepidat cum murmure riuum.*
 D E S I L T V N T] ex loco superiore labuntur, defluunt, decurrunt. hoc totum autem loquaces defluunt, fortasse poetæ Græci dicerent κελαιδύσι, seu κελαιδίσι. tale est illud ex Oda 16. epod. *montibus altis Lenis crepante lympha deflilit pede.*

A V G V S T I L A V D E S .

Ode. 14.

B **H** E R C V L I S ritum modò dictus, & plebs,
 Morte venalem petiisse laurum,
 Casar Hispana repetit Penateis
 Victor ab ora.
 Vnico gaudens mulier marito
 Prodeat iustis operata diuis:
 Et soror clari ducis, & decora
 Supplice vitta
 Virginum matres, iuuenumque nuper
 Sospitum, vos & pueri, & puellæ
C **I** a m v i r u m expertæ, malè nominatis
 Parcite verbis.
 Hic dies verè mihi festus atras
 Eximet curas: ego nec tumultum,
 Nec mori per vim metuanam, tenente
 Casare terras.
 I, pete vnguentum, puer, & coronas,
 Et cadum Marsi memorem duelli:
 Spartacum si quâ potuit vagantem
 Fallere testa.
D **D** i c & arguta properet Neære
 Myrrheum nodo cohibere crinem.
 Si per inuisum mora ianitorum
 Fiet, abito.
 Lenit albescens animos capillus,
 Litiu, & rixæ cupidos prot'eruæ.
 Non ego hoc ferrem calidus iuuenta,
 Consule Planco.

H E R C V L I S R I T V] Quemadmodum Hercules grauiissimis ærumnis exâclatis, seu exâclatis, plurimisque susceptis laboribus, atque aditis

vita periculis, vt hominû geneti otium ac tranquillitatem compararet, in cælû vocatus est: sic Augustus gloriosissimâ deuidis hostibus victoriam in Hispania consecutus, in Italiam saluus reuertitur. De Hercule sup. ad Od. 3. huius libri.
M O R T E V E N A L .] Oda 16. lib. 2. *non gemis, neque purpura ve- Nale, nec auro.*
L A V R V M] frondem felicem, qua coronabantur victores, & triumphaturi.
V N I C O G A V D E N S] vni nupta, vnòque contenta matrona, hoc est casta, & pudica.
O P E R A T A] operari & facere pro sacrificandi verbo vsurpant Latini, vt πέειν Græci ἐπιτέθειναι. quod docet Athenæus libro 14. Virgil. Georg. 1. *lati operatus in herbis.* Tibull. lib. 2. eleg. 5. *tunc operata Deo pubes discombet in herba.* *Arboris antiqua quâ leuis umbra cadet.* alioqui operari proprie, opus facere est, seu operam in aliqua re ponere. Virgil. Æncid. 3. *Connubiis, aruisque nouis operata iuuentus.*
I V S T I S D I V I S] diis patriis, & consuetudine, atque vsu receptis. plerique libri veteres habent, *iustis operata sacris.*
E T S O R O R C L A R I D V C I S] Octauiæ, quæ M. Antonio nupsit.
E T D E C . S V P P L . V I T T A V I R G I N . M A T R .] & feminæ natu grandes supplicii vestitu cultæ, atque ornata. Virgil. Æncid. 7. *presertim manibus vittas, ac verba precantur.*
S O S P I T V M] qui è bello salui redierunt.
I A M V I R V M E X P E R T A] nuptæ. contra Oda 11. sup. *Nuptiarum experts.*
M A L È N O M I N . P A R C . V E R B .] id est, εὐφημῶντες, εὐφημῶσα. φωνεῖτε, ἢ σιγᾶτε. fauete linguis, vt loquitur Od. 1. huius lib. sed ne cui sit mirum, me scripturam vulgatam, malè nominatis, immutasse, & malè nominatis reposuisse, primùm testificor, me in octo libris manu scriptis, Don. Faër. Tornel. Vrf. quatuor Vaticanis, & item aliis hæc reperisse sine vlla litura expressam: deinde cum de ea ad Gabr. Faërnû retulissem, is hortatus est me, atque aded mihi auctor fuit, vt eam sequeretur tamquam veram, & incorruptam. Nûc si quis ex me huius scripturæ rationem quaeret, ego dubitanter & singularem respondebo, videri mihi Horatium vocem δυσώνυμος exprimere voluisse: & quemadmodû illi ὀνομα δυσώνυμον dicunt, sic poetam nostrum verba malè nominata: id est, turpia, seu potius mala verba, dixisse. Notum est autem olim imperari solitum esse, vt rebus diuinis, quæ publicè fierent, faueret linguis, id est, bona verba loqueretur, & à malis verbis, seu malis nominibus abstineret. Pratercæ, vt scribit M. Tull. lib. 1. de diuin. *cum imperator exercitiis, censor populum lustraret, bonis nominibus qui hostias ducebant, eligebantur, & consules in dilectu obseruabant, vt primus miles fieret bono nomine.* Credibile igitur est, fortasse Horatium eadem ratione dixisse verba malè nominata, qua ratione diceremus hominem malè nominatum, seu mali nominis: hominem

vel verba malè nominata pro malis nominibus posuisse.
A T R A S E X I M E T C V R A S] sic Od. 1. huius lib. *Post equitem sedet atra cura.*
T E N E N T E C A S A R E T E R R A S] κρατύντος τῆ γῆς. terrarum imperium obtinente.
I P E T E V N G V E N T V M] adhibebant elegantiores homines in conuiuiis vnguenta & coronas. sup. Od. 7. lib. 2. *funde capacibus vnguenta de conchis. quis vdo Deproperare apio coronas, Curat ve myrto?* Anacr. *Εμοί μέλει μύροισι Καταβρίχων ὀπίπνω, Εμοί μέλει ῥόδοισι Κατασέρφην κερναι.* quibus verbis significat Anacreon, sibi curæ esse vnguentis caesariè madefacere, sibi curæ esse rosas caput coronare.
E T C A D V M M A R S I M E M .] cadum, qui iam tum fuerit in cælla cõditus, cum bello Marfico Italia arderet. Dicitur est autem Marficum bellû (inquit Strabo libro 10) ab iis, qui defectionis illius auctores ac principes fuerunt, maximeque à Propedio Marforum duce. quamquâ initium belli à Picientibus esse natum tradit Lilius, quibus cum vnâ defecerat à populo Romano Marsi, Peligni, Marrucini, Lucani, Samnites, cuius defectionis causa ex eo nata est, quòd cum se communionis ciuitatis ac libertatis cum populo Ro. coniungi postulassent à senatu, populòque Ro. id nõ obtinuerant. Necessè verò est hoc vinum, verus admodum fuisse, cum bellum Marficum constat sit L. Iulio Cæsare, & Rutilio Lupo Coss. à quo tempore vsque ad M. Lollium, Q. Æmilium Lepidum, quibus Coss. annû ætatis suæ agebat Horatium quadragesimû quartum, si rationem inire vokes, L x x . anni intercedunt. Cadus autem, ne quis erret, & Græca vox est, & Græca mensura. est enim à verbo χαδάν, quod est χαρπέν, id est, capere. idem autem valet, cadus, metretes, ceranium. Hesyck. *χαδός ἔστι χεράμιον,* id est cadus est ceranium. Iam ex Dioscoride licet intelligere, metretem & ceranium re idè esse: ex Plinio, metretem & cadum. Quærat aliquis, si hæc tria, nomina Græca sunt, & mësura Græcæ nomina, quæ vox, & quæ mensura Latina eis pariter respondet: nulla, quod sciam: nisi forte amphora, aut (quod idem valet) quadrantal: quæ tamen mësura, vt docet Festus, octo & quadraginta sextarios capit. At metretes, vt tradit Nicanri interpres, duos & septuaginta sextarios cõtinet. Quare amphora Romana, seu quadrantal, tertia fere parte minus cõtinet, quàm cadus, aut metretes, aut ceranium: quæ proximæ mensuræ, amphoræ, & vnam, seu tres vnas capiunt: amphora autem duas vnas duntaxat, aut certè paullo plus.
S P A R T A C V M] Bellum seruire, quòd Chryso & Spartaco ducibus cû populo Romano gestum est, anno fere decimo sexto post Marficû, ortû est, L. Licinio Lucullo, & M. Aurelio Cotta Coss. De Spartaco sic Athen. lib. 7. *ἡ Σπάρτακος δὲ ὁ μομοαχός ἐκ Καπύνης πόλεως Ι-*

παλικῆς Σποδῶδος καὶ τῶ μεθάρια Ακλινῆς, πολὺ πλῆθος σποδῶδος οἰκιστῶν (ὡδ δὲ καὶ αὐτὸς οἰκιστὴς, θράξ, γένος) κατέδραμε πᾶσαν Ἰταλίαν, χερσὶν. ὅδε ὀλίγον, πολλὰν δ' ἔλαυνεν καὶ ἐκείνην ἡμέραν. σπυρέοντων ὡς αὐτὸν καὶ ἐμὴ ἀπέβηκεν ἐκ τῆ παρῆς Διωνίου Κρέστον. ὡδ τὰ εἶ, ὅ τὸν τυχόντα αὐτὸν ἰδῶτα τοῖς ἡμετέροις παρήχεν. quibus ex verbis (ne verbû verbo reddamus) intelligere licet, hunc Spartacum seruum & gladiatorum, & genere Thracè fuisse, totamque Italiam ditè populatam esse, maiore in dies seruorum multitudinem ad eum confluentem: & nisi in eo prælio, quod aduersus Crassum cõmiserit, occubisset, magnû in discrimen rem Romanam fuisse venturam. Plutarchus autè in Crasso scribit, quâuis in ea pugna, quæ aduersus Spartacum pugnata est, Crassus (cui id bellum fuerat mandatû à senatu) sese forissimè gesserit, suamque ipsius corpus periculo obtulerit: illius victoriæ tamen gloriam Pompeio esse quæsitam, atq; ascriptam, propterea quòd eos, qui è prælio auferant, exceptos Pompeius interfecerit: ita vt ad senatum scripserit, Crassum quidem aperto Marte vicisse fugitios: se autem belli reliquias sustulisse, & (vt ait Plutarchus) τῶ πολέμου τὴν ῥίζαν ἀπηρνήσας, id est, belli radicem excidisse.
S P A R T . S I Q U A C E S .] si qua testa, seu si quis cadus effugere ponit Spartaci, & fugitiuorum manus, totam Italiam vno arbitrato percurrentiû ac vastantium. Sed videtur non posse ferri hæc explicatio, si qua testa: id est, si aliqua testa: alioqui erit trochæus, seu tribrachus pro dactylo, quâ potius. quæ enim recti casus, breuis est syllaba. Dicendum igitur est, vel hîc legi debere, si qua, pro si qua. quod quibusdâ placet: vel, si seruetur lectio recepta, si qua, quæ hîc præter naturâ, longum fieri: aut, quod magis probò, si quâ, positum esse pro, si qua parte, seu potius, si qua ratione, vt apud Virgil. lib. 1. Æncid. princip. *si quâ sita sinant.* quamquam Carisius lib. 2. *si quâ* vult esse postû apud Virgil. pro *si qua*, hoc est, si quo modo: quemadmodum & lib. 6. in extr. *si quâ fata aspera rumpas, Tu Marcellus eris.* non dissimile est illud eiusdem, Palæm. *Et si non aliquâ nocuisses, mortuus es.* Non desunt qui sic explicant, *Spartacum si qua,* &c. id est, si vinum in aliqua testa conditum, potuit Spartacû fallere: vt vox cadus subintelligatur, & iungatur cum verbo potuit, & pro vino posita intelligatur: quæ testa autem sunt sexti casus, pro in aliqua testa, quòd mihi nullo modo placet. Nõ est autem dubium, quin, quem cadum paullo antè dixerit, hîc testam appelleret. hoc tantum interest, quòd testa materiam declarat, cadus mensuram.
F A L L E R E] λανθάνειν, latere, vt sapius iam dixi.
D I C E T A R G V T A E P R O P E R E T , &c.] dic & Neære, vt properet colligere crinem nodo: id est, religare comam in nodum. tale est illud Ode 11. lib. 2. *die age cû Lyræ Matruet incontinua*

A *Lacena More comam religata nodum.*
 MYRRHEVM] subflaum: vel myrrei coloris: vel myrrhino vnguento delibutum. Tibull. lib. 3. eleg. 4. *stillabat Tyrio myrrhea rore coma.* Propert. lib. 1. *Sut quid Orombea crines perfundere myrrha iuuat repetendum* Στὸ κοινῶ.

NODO COHIBERE] colligere, seu religare in nodū. suprà Ode 19. lib. 2. dixit *nodo coercere.*

LENIT ALBESCENS ANIMOS, &c.] coniungenda sunt hæc, *animos, litium & risa cupidos*, vt significet τὸν θυμὸν. canities (inquit) & ætas ingrauefcens me mitiorem & placidiore reddidit. Atqui facit nos amariore senectus: & senes sunt iracundiores viris, vitio ætatis: & odiosa est omnis in imbecillo corpore offensio.

B Itaque pueri, senes, mulieres maximè sunt iracundi. Respondeo, senes quidè, vt & mulieres, & pueros, esse admodum iracundos: sed tamen quia sunt imbecilli, irā continent: aut si non continent, frustrā irascuntur: at viri & iuuenes irati, sui doloris continuè pœnas expetunt, & manu, vi, ferro, iniuriam acceptam viciscuntur.

CALIDVS IVENTA,] epist. ad Pison. *florente iuuenta Fernidus*: id est, iuuenis: quem Græci vno nomine αἰζήνων dicunt, quasi αἰεὶ ζέοντα: id est, semper feruentē. Profert hunc locū Seru. ad illū Virgil. *Æn. 5. Tum verò exarsit iuueni dolor.*

CONSVLVS TVLLO] L. Volcatio Tullio, id est, anno ab vrbe cōdita 1000. quo tempore annum ætatis suæ agebat circiter xxxi, si verum est cum natum esse L. Aurelio Cotta, & M. Manlio Torquato Coss. quod quidem de se ipse testatur Od. 12. epod. *Tu vna Torquato moue Consule pressa meo.*

IN CHLORIM,

scu Chloridem.

Ode 15.

Vt saltem vetula, nequitia & libidini modum constituat.

D *Vxor pauperis Ibici, Tandem nequitia fige modum tua, Famosisq; laboribus.*

Maturo propior desine funeri Inter ludere virgines,

Et stellis nebulam spargere candidis.

Non, si quid Pholoen satis,

Et te, Chlori, decet, filia rectius

Expugnat iuuenem domos,

Pulso thyas vti concita tympano.

Illam cogit amor Nothi

Lasciuæ similem ludere capreae.
Te lanæ prope nobilem
Tonsæ Luceriam, non citbaræ, decent,
Nec flos purpureus rosæ.
Nec poti vetulam face tenuis cadi.

VXOR PAVP. IB.] hanc Oden veteres notant esse mempticē: id est, ad reprehendendum comparatam.

NEQVITIÆ FIGE MODVM TVÆ] cōstitue modum tuæ libidini, tuæq; incontinentiæ. sic loquitur M. Tullius paradoxo 3. in extr. *Etiam ne in minimis rebus? Etiam: siquidem verū modum figere non possumus: animorum tenere possumus.* Quidam libri veteres habent *pone modum*: in his Torman. & Iann. & Danielis Aurelianensis, & Nicotian. & Ruffard.

FAMOSISQVE LABORIBVS.] Veneris & meretricis. famosus enim semper turpitudinē significat, vt huius lib. Od. 3. *Famosus hospes.*

MATVRO PROP. DES.] id est, desine morti maturæ iam propinqua, id est, anus decrepita, desine, inquam, inter virgines & puellas iocari, & ludere.

INTER LVDERE VIRGINES.] ludere inter virgines, vide annot. ad Od. 7. libri 2.

ET STELLIS NEVLA, &c.] id est, & te vetulam, atque aridam puellis teneris, atq; ætate florentibus admiscere.

CANDIDIS] id est, lucidis. nam vt tenebræ nigra: ita lux, candida est.

PHOLOËN] puellam, filiam tuam.

EXPVGNAT IUVENVM DOMOS] non quodd inuenum foreis manibus, aut saxis cefringat, sed quodd mulieris forma, & flos ætatis, hastarum & gladiorum instar, viros etiam fortissimos & constantissimos labefactet ac prosternat. Testem huc producā locupletē Anacreontem, *Νικῆ δὲ καὶ σιθῆρον, καὶ πύρ καλὴ πῆξ ἔσα.* id est, mulier formosa ferrum & ignem superat. Quodd si quis contendet, hanc Pholoën reuera amore stimulatam, & concitatam vltro ad iuuenem foreis cucurrisse, & in eas irrupisse, nō pugnabo, & fortasse hæc sententia verior est.

PVLSO THYAS VTI, &c.] thyadi similibus, pulsu tympani exaudito, furore cōcitatæ. sunt autem thyades Bacchi sacerdotes, quæ aliis nominibus mænades, Bassaræ, & Bassarides, Bacchæ, &c. appellantur.

LVCE RIAM] oppidum Apuliæ, circa quod lanæ optimæ tondebatur. aiunt etiam in hoc oppido templum fuisse Mineræ consecratum: cui deæ lanificium curæ est. decet (inquit) te colus, & fufus, & radij, & lanificium.

AMOR NOTHI] amor, quo Nothū deperit. NEC POTI VETVLAM, &c.] nec te decet cados vsque ad facē exhaurire: sed puellas, nempe impudicas, vt Od. 36. lib. 1. *Neu mulri Da-*

malis

A *malis meri Bassum Threicia, &c.* Nam fæminis, & marronis Romanis nefas erat omnino vinū gustare. Scribūt Plutarch⁹, Valerius Max. & Athenæus. Athenæi verba sunt hæc lib. 10. ex Polybio, *Παρά Ρωμαίοις δὲ (ὡς φησι Πολύβιος ἐν τῇ ἐκτῇ) ἀπέργηται γυναιξὶ πίνειν οἶνον. τὸν δὲ καλῶμενοι πάσων τίνωνσι:* id est, apud Romanos autem (vt ait Polyb. lib. 6.) interdictum est mulieribus vini potu. vinum autem ex vuis passis bibunt. Idem tradidit & Valerius Maxim. lib. 2. cap. 1. bibere autem face tenuis, prouerbiū olet. sic loquuntur & Græci. Lycida quidem ille apud Theocr. in Thalytis, dicit se potaturum labris vsque ad facem impressis. *Ἀδῶσι κωλίκεοσι καὶ ἐς τὸ γὰ χεῖλος ἐρείδων.* cod. Raïn. Card. habet *sed poti.* non probo.

B
 ADC. MÆCENATEM.
 Ode 16.

Se contentum esse sua sorte: hac autem affectione animi vitam beatam constare.

I *INCLVSAM Danaën turris abenea, Robustæq; fores, & vigilum canum Tristes excubiæ munerant satis*

C *Nocturnis ab adulteris: Si non Acrisium, virginis abditæ Custodem pauidum, Iupiter & Venus Risissent: fore enim tutum iter, & patēs, Conuerso in pretium deo.*

Aurum per medios ire satellites, Et perrumpere amat saxa. potentius Ictū fulmineo. cōcudit auguris Argini domus. ob lucrum Demersa exscidio. diffidit vrbiūm

D *Portas vir Macedo, & subruit æmulos Reges muneribus. munera, nauium Scuos illaqueant duces. Crescentem sequitur cura pecuniam, Maiorumque fames. iure perhorruī Latè conspicuum tollere verticem, Mæcenas, equitum decus.*

Quanto quisque sibi plura negauerit, A Diis plura feret. nil cupientium Nudus castra peto: & transfuga, dimittī Partem linqvere gestio, Contemtæ dominus splendidior rei,

Quam si, quicquid arat impiger Appulus, Occultare meis dicerer horreis, Magnas inter opes inops.

Pura riuus aquæ, siluâque iugerum Paucorum, & segetis certa fides meæ, Fulgentem imperio fertilis Africæ Fallit sorte beator.

Quamquam nec Calabræ mella ferunt apes: Nec Lastrygonia Bacchus in amphora Languescit mihi: nec pingua Gallicis Crescunt vellera pasuis:

Importuna tamen pauperes abest: Nec si plura velim, tu dare deneges. Contracto melius parua Cupidine Vectigalia porrigam,

Quam si Mygdonius regnum Halyattici Campis continuem. multa petentibus Desunt multa benè est, cui deus obtulit Parca, quod satis est, manu.

INCLVSAM DANAËN] Actisius consulto de liberis masculis, si quos filia sua pateret, oraculo, responsum tulit, se ab eo, qui de filia sua nasceretur, interfectum iri. Hoc igitur metuens, exstructo sub terra æreo thalamo (de quo Pausanias Corinthiac.) Danaen acerrima custodia septam tenebat. Verum tamen illa (vt tradit nortnulli) à Præto patruo corrupta est. ex quo dissidium inter fratres implacabile natum est. Alij autem scribunt (atque hæc opinio magis vulgata, & probata est) Iouem in aurum conuersum, per impluuium in sinum Danaæ influxisse, & cum ea rem habuisse. quam opinionem sequitur & Pindarus Pyth. carmine duodec. *Ἰδὲ Danaῆς, τὸν Στὸ χεῦσ' φάειν αὐτοῦ ἔμμεναι.* Danaæ filius, quem ex auro sua spōte fluente natum esse dicimus. ex eo concubitu Perseus natus est: de quo Hom. *ἰλ. ε. Οὐδ' ὅτε περ Δαναῆς καλῶ- λισφύρα Ἀχρισίωγι.* H tunc Περσῆα παντῶν ἀριδείκλον αἰθρῶν. id est, Neque cum amant Danaën formosam Acrisij filiam: Quæ Perseum peperit omnium virorum clarissimum. Hic Gorgonis caput, cuius aspectus homines in lapides vertebat, abscedit. Pindar. Pyth. *ἔιδ. 1. ἐπεφνεῖ τε γοργόνα,* &c. sed idem Pindarus, quæ de auro & Danaë dicuntur, videtur in carmine sexto Isthmiorum ad Alcmenam transtulisse. Quærit enim ex Thebis, quo maximè tempore lætitia affectæ sint: vtrum cum capillatum Bacchum genuerit, an cum intempesta nocte optimum, & maximū Deorum, aurea niue stillantem, in Almenæ Amphitryonis vxoris sinum, complexūmq; venien-

A tem, vt Herculem procrearet, acceperunt: an, &c. Verba Pindari sunt hæc, quæ quidem ad hunc locum pertinent: ἢ χρυσῶν μασονύκτιον νίφοντα δεξαμένην τὸν φέρτατον θεῶν ὅποτε Ἀμφικτυῶνος εἰ θυρέτοις γαυδαῖς ἄλοχον μετήλθεν Ἡρακλεῖος ἰοναῖς. tabula aurea picta illa, quæ spectabat Chærea in Eunticho, non significabat, Iouem sese in aurum conuertisse, sed in hominem conuersum, imbrem aureum in Danaæ gremiū demississe, ac per alienas regulas, & per impluuiū fucum factum mulieri venisse clanculum. Attingit & Sophocles in Antigone hanc Danaæ fabulam his verbis: ἔτρα καὶ Δανάας ἕρῳιον φῶς Ἀλλὰ χρῶν δέμας εἰ χαλλοδῆτοις αὐλαῖς. **B** *Κρυπτοδῆρα δ' εἰ τυμβυρεῖ θάλαμῳ κατεζεύχθη.* id est, Etiam Danaæ corpus potuit atheris lucē cum tenebris mutare, & delituit in thalamo subterraneo inclusa, &c. significat autem Danaæ fabula, nullam esse feminam vique adeo pudicā, quæ auro expugnari non possit.

T V R R. A H E N E A] Soph. ἀλλὰς χαλλοδῆτας appellat. profert hūc locū Sen. Georg. 3. **R** O B V S T A Q V B F O R E S] & solidissimæ, ac validissimæ fores munierat satis.

N O C T. A B A D V L T.] id est, satis munitā, ac tutam reddiderant aduersus adulteros nocturnos, sic loquuntur boni scriptores. Lucret. lib. 3. *Quod si forte idēo magis immortalis habenda sit, quod letalibus ab rebus munita tenetur.* &c. lege annot. ad Saty. 1. lib. 2. *Tutus ab infestis latronibus?*

C A D V L T E R I S] amatoribus, corruptoribus, adulter & adultera dicuntur, quia & ille ad alterā, & hæc ad alterum se conferunt. Festus.

F O R E E N I M T V T V M I T E R, &c.] Iupiter, & Venus Acrisii patris anxiam sciam, & nimis diligentem custodiam deriserunt. sciebant enim aditum ad Danaam, facilem, & expeditum futurum conuerso in aurum Ioue.

I N P R E T I V M] in aurum. aliter epist. 17. lib. 1. *Et decus & pretium rectē petit experiens vir.* & epist. 16. eiusd. *Nec furtum feci, nec fugi, si mihi dicat Seruus: habes pretium, fors non verum, aio.* & Od. 24. huius lib. *Et peccare nefas, aut pretium est mori.* Nam veteres pretium pro mercede, & præmio vsurpabant.

D A V R V M P E R M E D. I R E S A T E L L.] M. Tull. proœmio actionum Verr. Verrem, qui suos iudices corrumpere cogitabat, omnē inque salutis rationem in sola pecunia collocabat, ita disputantem inducit: *nihil esse tam sanctū, quod non violari, nihil tam munitum, quod non expugnari pecunia possit.* Quod autem hūc auro tribuit Horatius, idem argento Sophocles in Antigone, ne que sanē quicquam refert de vitro metallo verba fiant, cum vtroque sermone significant scriptores quantum valeat pecunia. verba Sophoclis hæc sunt: ἔδεν, γὰρ ἀθρώποισιν οἷον ἀργυροῦς Κασὸν νόμισμα ἔβλασεν. τουτο καὶ πόλεισ Πιορθεῖ. Τόδ' ἀθρώπος ἐξάντησι δόμων. Τόδ' ἐνδιδάσκει, καὶ ὠθελλάσκει φρένας Χρηστῆς

καὶ ἀσχετὰ ἀράγματ' ἴσασι βροτῶν. Πα- **E** γεργίας δ' ἐδείξεν ἀθρώποις ἔχειν. Καὶ παντός ἔργα δνοσβεῖαι εἰδέναι, quorum versum hæc fere sententia est, Nihil est, vnde talia mala nascantur, qualia ab argento. Hoc vrbeis euerit: hoc viros è suis sedibus exturbat: hoc dedocet & deprauat bonas mentes, & ad res turpeis traducit: hoc veritas & fallacias hominibus tradit, vt eas scientia comprehendant, & omnem impietatem discant.

E T P E R R V M P. A M A T S A X A] amat, id est, solet, vt sup. Od. 3. lib. 2. *Umbra hospitalem consociare amat.* sumtum est autem hoc genus Io quendi à Græcis. exemplum ex Platone ad illum locum protulimus. Accedat nunc & ex Sophocli. in Antigone: φιλέι γὰρ τὸτο καὶ τὰύτῃ **F** πέπειν.

C O N C I D I T A V G. A R G.] Amphiarai fabula talis est. Amphiarus augur Eriphylam Talai filiam duxit vxorem. Huius cum forte cum Adrasto nescio quid controuerſe fuisset, iurauit vterque se arbitrio Eriphylæ de omnibus controuerſis transacturum. Bello autē inter Argiuos, & Thebanos orto, cum exercitus in expeditionē iam duceretur, idq; vehementer improbaret, ac dissuaderet Amphiarus, perniciemque & calamitatem eis imminentem multo antē denuntiaret, ac prædiceret: Eriphyle accepto ab Adrasto, monili auro, is assēnsa est, qui bellum gerendū esse censerent, Amphiaratūq; bello interesse oportere pronuntiarent. Ita coactus est ille ei bello, à quo tantopere abhorrebatur: propterea, quod sciebat sibi quoque pestem, & calamitatē ex eo esse paratam, interesse. Sed cum cognouisset, vxorem suam auro corruptam fuisse: non antē necessario illo belli administrandi munere fungi instituit, quā & vxorem acerrimē accusasset, & filio Alcæmoni mandauisset, atque imperauisset, vt priusquā in castra veniret, matrem Eriphylam necaret. Quo in facinore obeundo cum patri paruisset Alcæmon, in furorē incidit. Amphiarus autem terræ hiatu absumtus est. de quo M. Tull. ad Cecinam lib. 6. *Itaque vel officio, vel fama bonorum, vel pudore victus, vt in fabula Amphiarus, sic ego prudens, & sciens ad pestem ante oculos positam, sum profectus.* Idem M. Tullius lib. 3. ac cul. de signis, Verrem, qui pocula quædam Diodōri pulcherrima nunquam à se visa, concupiebat, cum Eriphyla comparat, his verbis, *Eriphylam accepimus in fabulis, ea cupiditate fuisse, vt, cum vidisset monile (opinor) ex auro & gemmis pulcherrime eius incensa, salutem viri proderet. similis istius cupiditas, hoc etiam acrior, atque insancior, quod illa cupiebat id, quod viderat: huius libidines non solum oculis, sed etiam auribus excitabatur.* Plato lib. nono de repub. pulcherrimam illam de iustitia, & inuitia, vtra sit vtilior, disputationem concludens, ita loquitur. Est ne igitur ex iis, quæ dixim', quiscumque, cui expedit aurum iniuste accipere, si futurum est, vt aliquid ei eiusmodi accidat, vt, cum

aurum

A aurum accipit, eadem opera optimam sui partē in potestatem deterrimā redigat: an ita dicimus, si auro accepto filium, aut filiam suam & immanibus hominibus constringēdam traderet, futurum ei aurum inutile, etiam si multū auri eo nomine accipiat: partem verō sui diuinissimam si impurissimā, & Deo inimicissimā parti feruire cogat, nihilque eius miseretur: non fore miserum, neque sese auro corrumpendum præbiturum in perniciem, ac pestem multo grauiorē, quā Eriphylam, quæ auro monile in perniciem, atque interitum viri sui accepit: verba Platonis Græca, si quis nostris Latinis non contentus, forte desiderabit, ex ipso fonte petat. Vlysses quoque apud Hom. ἄδυσ. λ. Alcinoō narrat, se vidisse Eriphylam apud inferos, quæ aurum in caput viri accepit. *συγχεῖτό τ' Εριφύλας, Ἡ χρυσὸν φίλας ἀδρόσδεξαστο πμμεντα.* & *Ἄνκας* apud Virg. lib. 6. *mastrumque Eriphylam, Crudelem nati monstrantem vulnera,* &c. Sed, vt ad Amphiarum redeam, de eo hæc pauca (quæ ad hūc locum pertinent) scribit Pausanias Atticus. *Ἀέγετα δ' Ἀμφιαράῳ φεύγοντι ἐκ θηβῶν. διασηνοῦ τὴν γῆν, καὶ ὡς αὐτὸν ἔμαρ καὶ ἄρμα ὑπέδεξαστο.* id est, aiunt autem Amphiarao fugiētī discessisse terram, cumque vnā cum curru terræ hiatu absumtum esse.

D E M E R S A E X S C I D I O] quidam libri manu scr. habent *Demersa exito.* quæ scriptura non est reiicienda. Nam siue hanc scripturam, siue alteram (sequamur, significat Horat. ob lucrum, id est, ob aurum, seu ob aureum illud monile, quo Eriphyle corrupta est, Amphiarai domum funditus exstinctam, atque euerſam esse: hoc est totam Amphiarai familiam, nempe vxorem & liberos & ipsum, interiisse.

D I F F I D I T V R B I V M P O R T A S] *Philippus Alexandri Magni pater* (vt scribit M. Tull. epist. lib. 1. ad Attic.) *omnia castella expugnari posse dicebat, in qua modò a sellus onustus auro posse ascendere.* Plutarchus in Paulo Emilio, scribit traditū esse à veteribus historicis, non Philippum, sed eius auro Græciam subegisse, atque euerſisse: constatque inter omnes, illū plurē vrbeis auro, quā vi, & ferro cepisse. Eundem Pausanias in Arcad. scribit rerum gestarum magnitudine superiores quidem Macedoniæ Reges superasse: bonum autem imperatorem non iccirco appellandum esse: quippe qui & iusurandum Deorū semper cōculcarit, & foedera et quamlibet causam violarit, & fidem maximē omnium mortaliū neglexerit, ac pro nihilo putarit. verba Pausan. sunt hæc: *Φίλιππον δὲ βασιλέων ἔδεν τῶν περὶ αὐτῶν, καὶ ὅσοι Μακεδῶσι γερήνασιν ὑστέρων, τῶν ἔδεν, πείθοιτο αὐτῶν μέγιστα αὐτῶν ἔργα ἔπιδεδείσαντο. τὴν ἡγετῶν δ' ἀγαθὸν ὄρεαι αὐτῶν εὐφρονῶν καλέσειεν αὐτῶν, ὄρα καὶ ὄρα καὶ θεῶν κατεπατήσει αὐτῶν, καὶ ἀσπιδῶν ἔπι παντὶ ἐβέλτατο, πῆσαν τ' ἠτίμασε μάλιστα ἀθρώπων.* Eidem consulenti, quibus potissimum rationi-

bus vrbeis expugnare, & hostium copias prostigare posset, Apollinem ita respondisse ferunt: *Ἀργυρέως δόρυχοσι μάχου, καὶ πάντα νικῆσεις, id est, Argenteis hastis configito, & omnia vinces.* Quod quidem Philippi consilium, atque institutum elegantissimē, vt omnia, exponit Demost. in orat. *περὶ τῶν ἔργων.* his verbis, *τίσι γὰρ τῶν παραμύθων ἐγγράπτῃ γέρονε φίλιππος ἀπάντων, καὶ τίσι τοῖς μέγιστοι κατέρχασαι τῶν πεπαραμύθων, σιέφασαδε. τῶν ὡσὶ τῶν παλῶντων τῶν ἀράξῃσι παλαιοῦ τῶν τῶν ἀρεστικότητας ἐν ταῖς πόλεσι διαφθέρειν, καὶ ἑπαίρειν τῶν τῶν, id est, quibus enim rationibus rerum omnium potius sit Philippus, & quibus modis maximas rerum à se gestarum effecerit, videte, emendis actionibus, ac rebus à veneratoribus: iis **F** corrupēdis, qui in singulis vrbeis summæ rei præerant: his locupletandis, atque ornandis.*

S V B R V I T A M V L. R E G. M V N E R.] *subruit, prostravit, qui antea stabant.* Sed, quod hūc dicitur ab Horatio de ducib' corruptis, animaduertendū est, quod tradit Pausanias Messen. primos omnium Lacedæmonios hosti munera dare cepisse, primosq; belli victoriam auro venalem effecisse: antequā autem Lacedæmonij in eo bello, quod cum Messenijs gesserunt, belli administrandi leges, & iura violassent, Aristocratesque Arcas socios prodidissent: vel virtute, vel fortuna eos, qui pugnabant, de victoria decernere consueuissent. M. Tull. off. 2. scribit *C. Pontium s annitem optare solitum, vt ad illa tempora se fortuna seruasset, & tunc esset natus, quando Romani dona accipere cepissent: non fuisse passurum diuitius eos imperare.* hoc appellat Ennius, *bellum cauponari.*

M V N E R A N A V. S E V. I L L A Q V B A N T] *illaqueant, irreciunt, capiunt.* Medea apud Eurip. ait dici solere, etiam Deos fleciti muneribus, *μη μοι σὺ. πέθειν δῶρα καὶ θεῶς λόγος.* Sed ad hūc locum quadrat magis illud: *Ἄδρα γὰρ αὐτῶντων νοῦν ἠπαφει, ἠδὲ καὶ ἔργα:* id est, Munera decipiunt facta, & mortalia corda. sed non præterito silentio quod Passeratius, homo & mihi amicus, & singulari ingenio, doctrināque præditus, mihi in sermone dicebat, vbi hunc locum longē aliter, quā vulgò, videri intelligendum. vulgò enim has voces duas, *duces nauium* conuectū & coniungunt, & *πεπραπῆχες*, seu nauium præfectos accipiunt, ille autem *munera* volebat coherere cum voce *nauium*: & per *nauium munera*, merces peregrinas, quæ nauibus ad nos aduehuntur, significari existimabat. *munera nauium* autem eadem ratione dictum ab Horat. putabat, qua ratione ab eodem *munera terræ*, & *munera maris*, in epist. ad Numicium. *quid censes munera terræ, quid maris extremos Arabas ditantis & Indos?* Propertius, *munera peregrina* appellat. *Equæ peregrinis vendere muneribus.* ego *nauium duces* coniunctim accipio, veruntamen iudicet lector.

C R E S C E N T E M S E Q. C V R A P E C.] q iiii

A duo molestissima mala pecuniam crescentem sequuntur, cura seruandi, & augendi cupiditas. sic M. Tull. Parad. *ἄπι μόνον ἀγαθὸν τὸ καλὸν*, cupiditate augendi, & metum amittendi, pecunia comites posuit. *neque enim* (inquit) *umquam expletur, nec satiatur cupiditatis sitis; neque ea solū, quae habent, libidine augendi cruciantur; sed etiam amittendi metu.* quam igitur Cicero libidinem augendi dixit, Horatius *maiorum famē* nominat: quā ille metum amittendi, hic curam. Sed pauci hanc curam extimescunt, pauci pecuniā contemnunt. Anacreon quidem duobus à Polycrate Samio ta lentis acceptis, cum dum iam nocteis in somneis praecura traduxisset: ea remittenda ad illum curauit, hanc vnam facti sui causam afferens, & *πικρὰ δὲ αὐτῷ φροντίδος*, id est, non tanti ea à se fieri, quantum illa cura fuisset. hinc metum pluribus verbis describit, & exagitat Horat. Saty. 1. lib. 1. *An vigilare metu exanimem, noctisque diēsq; Formidare malos fures, incendia, seruos, Ne te compilet fugientes, hoc inuasit? horum semper ego optarem pauperimus esse bonorum.* alterum autem malū, nempe maiorum famem, seu augendi libidinem, & cupiditatem, vt grauisimum cruciatū precatur auaris Theocritus *εἰδὺλλ. 17.* quod inscribitur *Ἐργον. Χαμπεύω ὅτις τοῖος, ἀνὴρ ἄριστος δὲ οἱ εἶν Ἀργυρος, ἀεὶ δὲ πλεόνων ἔχει ἡμερος αὐτῶν.* de eadem sic Horat. Od. 24. huius lib. *scilicet improbe crescant diuitiae, tamen curae nescio quid semper abest rei.* & epist. ad Iul. Florum lib. 2. *si tibi nulla sitim finiret copia lymphae, Narrares medicis: quodd, quāto plura parasti, tanto plura cupis, nulline faterier audes?* &c.

I V R E P E R H O R R V] id est, non immeritò diuitias immensas, summos honores, & nimiam potentiam fugi, quandoquidem tam sollicito, & anxio animo sunt pecuniosi, honoribus ornati, ac potentes.

T O L L. V E R T I C E M] attollere caput. aliter Od. 1. lib. 1. *sublimi feriam sidera vertice.*

Q V A N T O Q V I S Q V E S I B I P L V R A] id est, quanto quisque pauciora desiderabit, tanto facilius cupiditatem suam explebit.

F E R E T] auferet, accipiet, consequetur, obtinebit. vide annot. ad Od. 8. lib. 4.

E T T R A N S P V G A] tralatio, seu allegoria à re militari.

C O N T E M P T A E D O M. S P L E N D. R E I.] Sed quomodo quisquā eius rei dominus esse potest, quam contemnit, id est, quam nō habet, neque possidet? dicam. qui rem aliquā contemnit, quamuis eam nō possideat, non desiderat tamē: si non desiderat, non caret. At, qui quauis re non caret, eius verior est dominus, eaque verius potitur, quā, qui, quā habet, iis vti non audet. Nam, qui iis bonis, quā possidet, miser abstinet, ac timet vt, vt alibi ait Horat. profectò si verum quarimus, talium bonorum non est dicēdus dominus, vt pote, quā ne tangere quidem audeat. Exemplo sit Socrates: qui in pompa cum magna

vis auri, argenteae ferretur, *quā multae nō desiro?* inquit. Accedat Diogenes Cynicus, qui disputare solebat, quanto regem Persarum vita, fortunāque superaret: sibi nihil deesse, illi nihil satis vniquam fore: se eius voluptates non desiderare, quibus numquā satiari ille posset, suas esse confesqui nullo modo posse. Præterea, qui pecunia vti non audet, nequid de summa deminuat, ac deperdat, nō ille pecuniae dominus est, sed eius, pecunia domina est. Postremò id cuiusque propriū est, quo quisque vtitur, ac fruitur, vt scribit M. Tul. ad Curiū: quamuis iuris consulti proprietate, quā appellat, ab vltu fructu separant, ac distinguant, illud dominium directū, hoc vile nominantes, sit ita sanē, dummodò hoc sit vile, illud inutile, atque inane. sed plura hac de re dicemus, cum ad locū illum peruenierimus, & qui est in epist. ad Iulium Florū lib. 2. *sed quod non desit, habebim, &c.* quem video à nemine adhuc esse intellectum. Quodd autē quidam nescio quibus veteribus libris freti, legendum putant, *contenta*, id est, composita & mediocris, nodum in scirpo quaerunt. Neque verò est quodd mihi Acronē aut Porphyriōne opponant. Nā primū multa fallō Acroni & Porphyriōne ascripta sunt, quae numquam illis viderunt in mentem. Ac Porphyriōne quidem corruptum multis locis esse scio: Acronem autem istum, cuius nomen scholiis quibusdam Horatianis praepositum est, Pseudacronem esse arbitror, non verum illum Acronem, quē grammaticum doctissimum fuisse accepimus: deinde si Acro & Porphyrio, & ceteri grammatici veteres mihi dicerent, *contenta* hoc loco esse legendum, & ita interpretaretur, id est, *composita & mediocris*, ego non crederem. Nam quodd ad veteres libros attinet, scio plerosque habere *Contenta*, aut, ne mentiar, *Contempta*: Et praeter eos, quos in Italia vidi, nactus sum & alios hinc Luce: quinquē vetustissimos: in quibus omnib. scriptum est sine vlla varietate, *contempta*. Quodd autem ad vocis *contentus* vim, & virtutem pertinet, numquam mihi persuadebit grammaticus vllus *contentum* significare *mediocre*. didici enim ex bonorum scriptorum lectione, *contentus* participiū esse à verbo *contineor*, & à *contendor*. cum à verbo *contineor* oritur, iungitur cum sexto casu, & ita loquuntur Latini, *contentus* sua re familiari, cōtētus sua sorte. Horat. Sat. 1. lib. 1. *Quis sit Maecenas, vt nemo quam sibi sortē seu ratio dederit, seu fors obiecerit, illa Contentus viuat?* & Sat. 4. eiusdem libri. *Viverem vti contentus eo, quod mi ipse parasset.* Cū à verbo *contendor*: per se ponitur, & per se valet: vt *contenta* vox, cōtētus cursus, cōtēta oculorum acies. i. magna contentione profusa vox: *vehemens* & acer cursus: acies oculorum acriter ad rem, quā spectatur, defixa. Cū igitur, hoc loco, *contenta*, neque à *contineor* manare possit, quia sine casu est: neque à *contendor*, quia volunt hic significari hac voce rem mediocrem: *contentus* autem à *contendor*, contrarium significat, vt docuimus,

A cuius: reliquum est, vt illi desinere debeant *ἀεργεῖν*, seu potius *φλαργεῖν*. I M P I G E R] sic reperi scriptum in cod. Ianuot. V. fr. tribus Vatic. Rainur. Card. Nicotiano, Clericano, Russ. M A G N A S I N T E R O P E S I N O P S] paradoxum, & *ὄξυμαρον*. Nam implicatam habet repugnantiam. sic M. Tull. parad. 1. *Numquam me hercule neque pecunias isforum, neque testa magnifica, neque opes, neque imperia, neque eas, quibus maxime astricti sumt, voluptates, in bonis rebus, aut expetendis numerandas esse dixi: quippe cum viderem; homines his rebus circumfluenteis, ea tamen desiderare, quibus abundarent.* sic & Plaut. in Aulul. *Tenacis nimium dominos nostra etas tulit, Quos harpāgonas, harpyias, & Tantalos vocare soleo, in opibus magnis pauperes, Et stribusdam in medio Oceani gurgite. Nulla illis satis diuitia sunt: non Mida, non Cræsi, non omnis Persarum copia Expleri illorum Tartaream ingluuiem potest.* significat autem Horat. vel opulētissimos homines, inopes esse, atque egentes, siue augendi cupiditate inflammati, sumtum facere nō audeant: siue plura, quā habent, concupiscant. P V R E R I V S A Q. S I L V A Q V E I V G E R. &c.] hoc dicit: hanc bonorum mediocritas fallit: hoc est, latet eum: vel ignoratur ab eo, qui Africā imperat, beator esse sorte, id est, beator sorte, subintellige, quā ipsius ingentes opes. Est autem hoc genus loquendi planē Grecū. sic enim Graci loquerentur, *λαττανει ἔσα εὐμαρ*, hoc dicit: subaudi *τὸν μεγατὸν αὐτῷ κληματῶν*. sic Plato in Gorgia. *ἐλαθεν ἑαυτὸν ἀθλιώτατος γὰρ ἰδὺς*, id est, si verbum verbo reddas, latuit seipsum miserimum factus. Latine dicerē, miserimum factus est, cum aliter putet tamē: vel sorte non regitur à nomine beator, potestate comparationis: sed est seipsum casus: (vt loquuntur grammatici) quemadmodum cum dicimus aliquem esse beatum patriā, parentibus, ingenio, diuitiis, &c. hunc igitur locum sic explico, riuū aqua purā, siluāque breuem, & angustam, & fundum fidelem, & respondentem votis agricolae, vt ait Virgil. is qui toti Africā imperat, nescit esse beator sorte, id est, meliore condicione: id est, nescit plus valere ad vitam beatam comparandam, quā suas maximas opes, imperiūque latissimum. verba igitur illa sorte beator, sic explico: sorte beator, vt Saty. 8. lib. 2. *deterior carne*, id est, deteriore carne. beatum autem accipe, pro eo, quod beatum & contentum efficit, *εὐδαιμονίαν* Graci dicūt, vt opes beatā. potest & sic explicari, vt nihil tamen à priore explicatione discedamus. Is, qui toti Africā imperat, nescit, sortem esse meliorem eius, qui aqua purā fonticulum habet, siluāque exiguam, & fundū minime mendacem, subintellige, quā suam, qui tot ciuitatibus, & prouinciis imperet. de verbo *fallendū* vide supra Od. 10. lib. 1. sic loquitur infra

Od. 2. lib. epod. *num viperinus his cruor Incoctus herbis me sefellit?* P V R E A Q V A] Oda 4. sup. cod. lib. *Qui rore puro Castaliae lauit Crineis solutos.* S E G E T I S C E R T A F I D E S M E A.] γῆ πιστή: fundus fidelis: *fundus non mendax*, vt supra Od. 1. huius libri. L A S T R Y G O N I A] Lastrygoniā amphoram sublata omni controuersia expono, Formianam, auctore M. Tull. ad Att. lib. 2. cuius haec verba sunt, *si verò in hanc τηλέπουλον veneris λαστρυγονίαν, Formias dico: qui ficumitibus hominum?* ad Hom. enim verum respicit, qui est *ὄδυσσευ*. vt dicemus Od. prox. Formiā autem (inquit Strabo) *Λακωνικὸν κλίμα. ὀρίμαυ λεγόμενον ἀεθροῦ Ἰσθμοῦ τὸ εἰρημον.* id est, Formiā (inquit Strabo) vrbis à Lacedaemoniis condita, prius hormiā dicta propter portus bonitatem, & commoditatē. L A N G V E S C I T M I N I] *linguescit vinū*, quod desertescit, atque inueterescit. nam *Languidiora vima* appellat (opinor) Oda 21. huius libri, quae sunt vetustiora: quandoquidem vinum aetate vapores craffiores, & minus salubres amittit: maturitatem autem amaram quidem illam, sed salubrem tamen, & ad ventriculum accommodatam, capitique vilem colligit & comparat. potest & ita dici, *linguescere vinum*, quod maturescit. Nam etiam Athenæus lib. 1. scribit, quaedam vina tardissimè maturefcere, quales est *Surrentinum*, quod anno 25. post quā pressum est, ad vsum bibendi idoneum esse incipit. I M P O R T V N A] quae neminē veluti in portu quiescere sinit: vel quae quodammodo à portu prohibet. sic epist. ad Loll. 1. lib. 1. *argenti sitim, importunā appellat.* & Saty. 8. lib. 1. *importunas volucres.* sic Virgil. lib. 2. *Aeneid. bellum importunum.* eadem ratione M. Tull. in Cluentiana, *Salsiam illam Cluentij matrē, mulierem importunam nominat.* & offic. 2. *tyrannum importunum: & per ris naturam immanem, atque importunam.* Est etiam importunus, qui vix vniquam, aut ne vix quidem quiescit, vt epist. ad Iul. Flor. lib. 2. *Alter dimes importunus.* & Saty. 5. lib. 2. *Importunus amat laudari.* & Od. 13. lib. 4. *Importunus enim transuolat aridas quercus.* & epist. ad Numic. lib. 1. *Cuiliber hic fastidit dubit, eripitque curule, Cui vobis, importunus ebur.* Hoc igitur sentit Horat. se tantum habere bonorum fortunae, quantum satis sit & ad victū, cultūque, & ad animi aequitatem, ac vitae tranquillitatem. Nam quemadmodū, cui desunt res ad victum necessariae, is quieto aut otioso animo esse non potest: sic qui tantum, quātum satis est, suppetit, quieto, & soluto animo esse debet. Importunum autē esse Festus, in quo nullum auxiliū est, velut esse solet portus nauigantibus. C O N T R A C T O M. P. C V P.] Cupido pro cupiditate semper, quod sciam, apud hunc poetam, generis est masculini, vt annot. ad Od. 16. lib. 2. *refrenata* (inquit) & compressa cupiditate, facilius vestigal pendam, quā si Lydiā

A vsque ad Mygdones continuem. habitant porro Mygdones, vt tradit Strabo lib. 12. in ea Olympi montis parte, quæ ad Septentriones spectat. Con- tracto autem legendum, vt habent omnes nostri libri veteres, & similiter vulgati, non contento. cõ- tracto autem Cupidine, id est, contracta cupiditate. tralatio est.

MYGDONIS] id est, Thraciis, seu Macedonicis, seu potius Phrygiis. fuit enim Mygdon Trax, qui Phrygiam, seu Mysiam tenuit. Oda 12. lib. 2. Aut pinguis Phrygia Mygdonias opes. vbi tamen Seruius legit, Aut pinguis Phrygia, aut Mygdonias opes. ad illum Virgil. locum Æneid. 1. Troianæ vs opes, &c. quem non sum secutus.

HALIATICI] Cræsi patris, vt aiunt. MVLTÀ PET, DES. M.] hoc est, qui multa appetunt, multa non habent. contrã supra eadem Oda, Quãto quisque sibi plura negauerit, id est, B pauciora optarit, tanto plura habebit. quemadmodum Socrates quæ nõ desiderabat, ea omnia quodammodo habere videbatur.

BENE EST] subintell. ei. PARCA, QVOD SATIS EST, MANY] dedit parca manu, & tamen dedit, quantum satis est. significat, ei, quæ modica re familiari contentus sit, beatè viuere licere.

AD ÆLIVM LAMIAM. Ode 17.

Primùm nobilitatem ipsius laudat: deinde ad- monet, vt se præparet ad diem crastinum, qui pluuius fore videbatur, hilariter exi- gendum.

ALI vetusto nobilis ab Lamo, Quando & priores hinc Lamias ferunt

Denominatos, & nepotum Per memores genus omne fastos: Auctore ab illo ducis originem, Qui Formiarum mœnia dicitur Princeps, & imantem Maricæ Littoribus tenuisse Lirim,

D Latè tyrannus, cras foliis nemus Multis, & alga littus inutili Demissa tempestas ab Euro Sternet, aqua nisi fallit augur Anno sa cornix, dum potes, aridum Componere lignum: cras Genium mero Curabis, & porco bimestri, Cum famulis operum solutis.

ÆLI] Multæ erant Æliæ gentis familiæ, Tu- beronum, Pætorum, Catorum, Ligurî, Lamiarû.

VETVSTO AB LAMO.] etiam Home- rus ὀδυσσ. videtur Lamum Formiarum, quam λατφορροσίλω nominat, cõditorem fuisse, signi- ficat. sic Home. Εβδόμετη δ' ἰκόμεαδα Λάμω ἀπὸ πολίτηρον, Τηλέπολον Λατφορροσίλω, ὅτι ποιμήνα ποιμῶν Ἡπείρου εἰσελάων. id est, dic- ptimo ad urbem Lami peruenimus, Longinquâ Læstrygoniam: vbi pastorem pastor vocat pecus agens. fuit autem hic Lam° Neptuni filius, quæ- admodum ad eum locum annotat Eustathius.

PER MEM. GEN. OMNE FAST.] siue fastos, siue fastus legas, nihil refert, vt rectè anno- tat Muretus: & testatur Priscian. lib. 6. vtramque scripcuram reperiri: sed illud tamè vestitatus est. sic infra Od. 13. lib. 4. Notis cõdita fastis, memo- res nominat etiam Od. 14. eod. lib.

PRINCEPS.] primus, vt sup. Ode 15. lib. 1. principi limo. & Od. 30. huius lib. Princeps, Æoliuum carmen ad Italos Deduxisse modos.

MARICÆ] Nymphæ, de qua Virg. lib. 7. Æneid. hunc (Latinum) Fauno, & Nymphæ geni- tum Laurente Marica. Hanc, vxorem Fauni fuisse, ex Virgilij verbis ait Seruius ad illum versum, cum Fauni vxor Fauna fuisse tradatur. Ita Mari- ca & Fauna idem sunt. ibidem profert ille hunc Horatij locum.

INNANTEM] influentem. tralatio ducta à rebus animatis.

LIRIM] fluuium, qui in Minturnas influit, vt docet Strabo lib. 5. his verbis, ὁ δὲ τῶν Φησὶ γέλας ὁ Λεῖρις ποταμὸς, ὁ εἰς τὰς Μιντὺρνας ἐκ- δίδωσ. Horat. Od. 31. lib. 1. taciturnum anmem ap- pellat. Commemorat hunc fluuium & M. Tull. lib. 2. de legib. Fibrenus statim præcipit in Lirim, & quasi in familiam patriam venerit, amittit nomẽ obscurius, lirẽmque multo gelidiorem facit, &c. supra Od. 31. lib. 1. que Liri quæta Mordet aqua taciturnus annis.

LALÈ TYRANNVS] expressit epithetum Homericû, εὐρυκρείων, sic Virg. lib. 1. Æn. princ. Hinc populum latè regem, bellòque superbum, &c. & lib. 7. patriis sed non & filius aruis Contentus latè iam tum ditioe premebat Sarracense populos, &c.

ALGA INVITILI] alga, herba est, quã mare ad littus projicit. Idem Horat. Saty. 5. lib. 2. Et genus & virtus, nisi cum re, vilior alga est.

AQVÆ NISI FALLIT AVG.] Od. 27. huius lib. imbrium diuina auis imminetum.

ARIDVM] vt facile, & citò flammam concipiat. COMPONE] extruere, vt frigus propul- ses. facito vt focus tuus sit luculentus. Od. 9. lib. 1. Dissolue frigus ligna super foco Largè reponens.

CRAS GENIVM MERO] sic epistola ad August. lib. 2. Floribus & vino Genium, memorem breuis aui. repete & πῶδ' αὐτὸς πῖαβαν. curabis ergo Genium porco, vt comedas: non vt immoles.

CVRABIS] cur nõ dixit, Placabis, vt in epist. ad Pison. vinòque diurno Placari Genius festis impu- ne diebus,

A ne diebus: aut piabis, vt epist. ad August. siluanum lacte piabant, Floribus & vino Genium: an aliud est Genium curare, aliud placare aut piare? quod mihi non videtur.

ET PORCO BIMESTRI] Lari, & Genio porcus immolabatur, propterea quòd hæc pecus ad escam tantùm vtilis est: ob idque nihil porca genuit natura fœcudius, vt scribit M. Tull. lib. 2. de nat. deor. At Lar quidè & deus familiaris est, & familiã significat, quam rebus omnibus ad ve- scendum aptis abudare optamus: Genius autem deus est, qui vim obtinet rerum genendarum, id est, gignendarum. Meritò igitur Genio porcum veteres immolabant, eum tacitè orantes, vt rerû omnium, quæ natura gigni possunt, gignendarû facultatem daret. Non dissimili ratione Telluri porca fœmina immolabatur. epist. ad Augu. Tel- lurem porco [al. porca] siluanum lacte piabant. vide quæ annotata sunt ad illum locum. Sat. 3. lib. 2. immolet æquis Etic porcum Laribus. sed cur & hîc, & in Satyra illa. 3. porcus Laribus immola- tur: Oda autem 27. eiusdem libri, porca? sic enim ad Phidilen. si ture placaris & horna Fruge Laris, auidâque porca, &c. vel genera cõfudit: vel Larib° quidem & Genio porcus immolatur, vt diis ma- ribus: laribus autè nõ tantùm porcus, verùm etiã & porca immolatur, propter fœcunditatẽ porcæ fœmineæ, proinde ac si, qui Laribus porcam im- molat, is à Diis familiaribus rerum omnium ad victum necessariarum copiam tacitè petat, neq; verò est quòd quisquam dicat, Horatium hîc vti verbo curandi, non immolandi. Nam perspicue in Sat. 3. lib. 2. dicit, immolet æquis Etic porcû laribus.

OPERVM SOSVTI] feriatis, vacantibus ab opere, otiosis, operum vacuis, vt saty. 2. lib. 1. siue operum vacuo gratius conuiuia per imbrei Vicinus, &c. M. Tull. lib. 2. de legib. Feriarum festo- rumque dierum ratio in liberis requietem habet litiû & iurgiorum: in seruis, operum & laborum, &c.

AD FAVNV M. Ode 18.

D Vt sibi propitius sit. FAVNE, Nympharum fugientum amator, Per meos sineis & aprica rura Lenis incedas: abeasque paruis Æquus alumnis, Si tener pleno cadit hædus anno: Larga nec desunt Veneris sodali Vina crateræ: vetus ara mullo Fumat odore:

Ludit herbosus pecus omne campo, Cùm tibi nona redeunt Decembres: Festus in pratis vacat otioso Cum boue pagus: Inter audaceis lupus errat agnos: Spargit agrestis tibi silua frondeis: Gaudet muissam pepulisse fossor Te pede terram.

FAVNE.] Fauno sacrificabant Romani vere incunte, & nonis decembris. Est autem hæc Oda ἀγεστικὴ, id est, ad præcãdum apposita. de Fauno autem diximus supra ad Odam 17. & Ode 1 v. lib. 1. quib° adde, quæ notat Seruius ad illum locum Virg. Æneid. 7. atque imis Acheron- tu affatur auernis, Faunum esse deum terrenû, seu infernum, quia terræ nihil sit inferius: hinc ho- xium induci ab Horatio, Per meos fin. & apr. r. Le- nis incedas, &c.

LENIS] ἀγεστικός, propitius, minime iratus. Nam hi dij Pan, Faunus, & similes, iracundi sunt. Quidam libri veteres habent, Latius, quos non sequor.

ALVMNIS] vt agnis, hædis.

SI TENER] preces concipiebantur cû con- ditione. vide annot. ad Saty. 6. lib. 2. ibi. si neque maiorem feci ratione mala rem.

PLENO] confecto, exacto. infra eod. lib. Oda 22. Quam per exactos ego latus annos, &c.

CADIT] tibi immolatur.

VENERIS SODALI] sic Od. 25. lib. 1. Hebrum hiemis sodalẽ: neq; dissimili ratione Lucr. lib. 2. ploratus, mortis & funeris comites dixit. Sic ille. Nec nox vlla diem, neque noctem aurora secu- ta est, que non audierit mistos vagitibus agris Plora- tus, mortis comites, & funeris atri. crateræ autem scriptum est in omnibus cod. antiquis. neque est quòd crateri substituamus in huius vocis locum: cùm vtraque peræquè sit in vsu pro re eadem, quamuis aliter sentiat Nonius.

VETVS ARA MVLTÒ FVM. OD.] & si vetus ara, &c. sic Virg. in Tityro. Bissenos cui no- stra dies altaria fumant.

CVM TIBI N. RED. DECEMB.] Fau- nalibus anniuersariis.

FESTVS IN PRATIS, &c.] aiunt, in A- chillis Statij libro ita legi: Festus in pratis vacat, otioso Cum boue, pardus. quam lectionem ego etiã in cod. Tornes. nonnullisque aliis reperi: sed cû litura, & recentiore manu. Eam probare non vi- detur Muretus: ego autè magnopere improbo. quorsum enim pardum festum dicat, qui num- quam in opere faciundo versatur? prætercã cùm de agro suo loquatur, quis vniquam pardos vi- dit in Sabinis?

A VACAT] vacat ab opere, otiosus est. INTER AVDA CEIS L. ERR.] audaces, id est, lupum non pertimescenteis, quod alioqui natura faciunt. vt Oda 12. epod. *O ego non felix, quem tu fugis, vt pauer acreis Agna lupos.* audaces autem sunt præter naturam, tui numinis præsidio freti.

INVISAM] cur inuisam? propter laborem, quem in ea fodienda & colenda perfert. PEPVLISSE TERR.] pellere & pulsare terram, idem valere, quod saltare, apud huc poetam, admonuimus supra ad Od. 4. lib. r.

AD TELEPHVM, OB Murænam augurem factum, esse compotandum.

Ode 19.

Reprehendit eum, quodd veterum historiarum studio deditus, ea, quæ ad hilariter & iucundè viuendum pertinent, negligat.

QVANTVM distet ab Inacho Codrus, pro patria nõ timidus mori, Narras, & genus Eaci,

Et pugnata sacro bella sub Ilio: Quo Chium pretio cadum Mercemur: quis aquam temperet ignibus: Quo præbente domum, & quota Pelignis caream frigoribus, taces.

Da luna prope re noua, Da noctis mediæ: da, puer, auguris Murena. tribus aut nouem Miscentur cyathis pocula commodis. Qui Musas amat imparcis, Ternos ter cyathos attonitus petet Vates. treis prohibet supra Rixarum metuens, tangere Gratia Nudis iuncta sororibus.

Insanire iuuat, cur Berecynthiæ Cessant flamina tibie? Cur pendet tacita fistula cum byra? Parcenteis ego dexteras Odi: sparge rosas: audiat inuidus Dementem strepitum Lycus: Et vicina seni non habilis Lyco. Spiffa te nitidum coma: Puro te similem, Telephe, vespéro,

Da noctis mediæ: da, puer, auguris Murena. tribus aut nouem Miscentur cyathis pocula commodis. Qui Musas amat imparcis, Ternos ter cyathos attonitus petet Vates. treis prohibet supra Rixarum metuens, tangere Gratia Nudis iuncta sororibus.

Insanire iuuat, cur Berecynthiæ Cessant flamina tibie? Cur pendet tacita fistula cum byra? Parcenteis ego dexteras Odi: sparge rosas: audiat inuidus Dementem strepitum Lycus: Et vicina seni non habilis Lyco. Spiffa te nitidum coma: Puro te similem, Telephe, vespéro,

Cur pendet tacita fistula cum byra? Parcenteis ego dexteras Odi: sparge rosas: audiat inuidus Dementem strepitum Lycus: Et vicina seni non habilis Lyco. Spiffa te nitidum coma: Puro te similem, Telephe, vespéro,

Odi: sparge rosas: audiat inuidus Dementem strepitum Lycus: Et vicina seni non habilis Lyco. Spiffa te nitidum coma: Puro te similem, Telephe, vespéro,

Puro te similem, Telephe, vespéro,

Tempectina petit Chloë: Me lentus Glycerea torret amor mea.

QVANTVM DISTET, &c.] historias, quæ nihil ad hilariter, iucundèq; viuendum pertinent, scribis, & res gestas narra: vnde & quanti vinum generosum paramus: quis aqua & balneum calfaciat: vbi cenemus, & quora hora frigus foco luculento arceamus, non narras.

AB INACHO] Phoroneus Inachi filius, rex Argiuorum, primus homines fufos ac disperfos, & suo quemque arbitratu, modòque viuenteis, vnum in locum congregasse, & ad societatem, communitatèmq; ciuilem redegressè dicitur. ei successit Argus ex eius filia natus. Argi duo filij exstiterunt, Pirafus, & Phorbas. Phorbantis filius Triopa, Iasi & Agenoris pater. Atque Iasi quidem filia Io: Agenoris autem filius Crotòpus post Agenorem regnauit: ex quo natus est Sthenela. Danaus porrò ab Ægypto profectus, Sthenelæ filium, illiusque posteros regno spoliavit. Inachus Æchylus vocat Αργείον ποταμόν: quem Argiuorum regem fuisse tradunt chronologi.

CODRVS] Codrus rex Atheniensium vltimus, vt testatur Patereulus, Melanthe filius: qui sese in medios hosteis immisit seruili vestitu, ne posset agnosci, si esset ornatus regio insignis: quia ex oraculo responderat Apollo, quorum rex interfectus esset, eos superiores futuros. scribit M. Tull. Tuscul. r. & alij complures.

NON TIMIDVS MORI] sic loquitur Od. 9. lib. 4. Non ille pro caris amicis, Aut patria timidus perire.

GENVS EACI] Eacida: Pelcus, Achilles, Pyrrhus, Neoptolemus, &c. Eacus enim Iouis ex OEnone Afopi filia, que postea Ægina fuit appellata, filius: Pelci & Telamonis & Phoci ex Endeide pater. ex Peleo & Thetide natus Achilles: ex Telamone Atax, & Teucer, non ex eadem matre. Achilles filius Pyrrhus Neoptolemus, &c. Sic autem loquitur Oda 14. lib. 2. & Danaï genus Infame. & Oda 18. eiusdem, Tantulum atque Tantali genus.

ET PVGN. SACRO BELLA SVB I I O] pugnata bella, & pugnata pugna: genus loquendi non inusitatum bonis scriptoribus: cui similia quaedã alia collegimus ad Od. 6. lib. 2.

SACRO] vel execrando, vt Od. 7. epod. sacer nepotibus cruor. & Saty. 3. lib. 2. is inestabilis & sacer esto. Sup. Od. 3. huius libri, Iuno sibi & Mineruæ damnatum Ilium esse dicebat. Catull. ad C. Licinium Caluam, *Dij magni: horribilem & sacrum libellum.* Plaut. Bacchid. *ego sum sacer, sceleratus.* vel sacro, quia Troiani muri à Diis conditi sunt, vt not. ad Odam 3. huius libri, vel sacrum putatum esse exemplo Homeri: apud quem sæpenumero reperitur hic dimidius versus, *θεοίης έβρον πολίεθρον. & έλδ: τέλει μοι περί κήρι πέκιστο*

A έκαστο έλιος έρη. Præterea docet Eustath. vrbis omneis & quicquid custodit, ac tuetur, έβρον, id est, sacrum veteres appellasse.

CHIVM CADVM] Cadum vini Chij: Vinum Chium numerat Athenens lib. r. in laudatissimis, & optimis vinis. Quæadmodum autè Horat. *cadu Chium dicitur*; ita & Tibull. *cadus Falernus* lib. 2. & ibid. *Chiu cadu.* QVIS AQ. TEMP. IGN.] i. quis balneum calfaciat. Notissimum est autè veteres, illotos ad cenam venire non consueuisse. Plaut. in Stich. *Quam mox colta est cena: impransus ego sum. E. abi intro ad me, & laua.* & in Amphitryone. *lanisti. A MPH. quid postquam lani?* ALC. *accubuisi*, M. Tullius quidem lib. 2. epist. ad Attic. sic loquitur, Atticum inuitans. *Tu pridie Compitalia memeto balneum calseri inbebo: & Pompeiani Terentia rogat: matrem adiungemus.* Iam aquam ignibus temperare, calefacere est, aut certe tēperare. quam si quis malit intelligere adhiberi ad vinu hieme tēperaciēdu, nõ pugna.

ad Attic. sic loquitur, Atticum inuitans. Tu pridie Compitalia memeto balneum calseri inbebo: & Pompeiani Terentia rogat: matrem adiungemus. Iam aquam ignibus temperare, calefacere est, aut certe tēperare. quam si quis malit intelligere adhiberi ad vinu hieme tēperaciēdu, nõ pugna.

QVO PRÆB. DOM. &c.] cuius domi, & quora hora cenantes Pelignum frigus luculento foco propulsemus. Præbere domum Græci παρέχων dicunt, vt præbere aquam, salcm, &c. de quo genere dicemus Sat. 4. lib. r. sic locutus est & Sat. 5. eiusdem lib. *Murena præbente domum, Capitonem culinam.* Peligni, populi Samnitibus vicini: quorum metropolis est Corfinium. in voce quota subintellig. hora. DA LVNÆ PR. NOVÆ]

Quæadmodum amarobas amicarū suarum nomina toties commemorabant, quoties bibebant, ita & eorum, quos honestè amabant, absentiu, & Deorum quoque memoriam solebant inter bibendum recolare ac renouare. superioris moris exemplum est apud Theocrit. *έδ. β. à τάρ ποσον αέθ έρωτος Ακράτω έπεχέτω.* id est, semper amoris vinum fundebat, seu bibebat. Amoris vinum est (inquit interpret) quod quis bibit, amicam suã, aut puerum memoria repetens. quod intelligere licet ex illo eiusdem Theocriti versu in θαλυσο. *Καί πομαι μαλακώσ με μιν ηένος Αγάνακτος.* id est, & mollite bibam Agyanactis mem. posterioris apud Tibull. eleg. r. lib. 2. *sed bene Mestallam sua quisque ad pocula dicat, Nomen & absentis singula verba sonent.* Athenens lib. 10. *παι τέλω μεράλιω δδς ύποχέας φιλιέεινυάθους πόν παρόντων τέπαρας. τους τρείς δ' έρωτος. ωρεσαι ποδάσεις ύπερον και Αντιγόνη τέ βασιλέως νίκης κελός και τέ νεανίσκος κλάθρον δημητρήσ. φέρε τον δέχεταιον Φίλις Αφροδίτης:* id est, heus puer, magnum da mihi calicem infundens amicitia eorum, qui adsunt cyathos quattuor, treis amoris, præterea dabis posterus etiã Antigoni regis victoria, & adolescentis Demetrii cyathu. affer & decimum caræ Veneris. In his verbis autem *Da luna prope re noua, Da noctis mediæ,* subaudiendum cyathum, aut poculum. Sed quid sibi vult *Luna noua*, aut cur *luna noua* cyathum poscit? Alij hanc causam afferunt, propterea quod mensis à nascente luna initium ducebat, & Ka-

lenda, quæ olim erant ipso nouæ luna die, festus dies erat: & hoc die Dij precibus & sacrificiis colebantur. Iccirco Oda 23. huius libri sic Phidilens alloquitur. *Calo supina: stuleris manus Nascente luna rustica Phidile*, &c. alij per nouam lunam, lunam vespertinam significari volunt, quia si nunc orientem, vt apud Virgil. Georg. libro r. *Aut cum sole nouo terras irrorat Eous.* vbi nouo sole, id est, oriēte sole. adiungit horum sententiam id, quod sequitur: *Da noctis mediæ.* Videtur enim poculū poscere lunæ vespertinæ, seu temporis vespertini, & poculum mediæ noctis, seu lunæ, quæ lucet mediâ nocte. Nouam igitur lunam; id est, orientem & vespertinam cyatho colere inuitur, quia ab hoc tempore cena initium capit: nõ etem mediam, quia vsque ad mediam noctē conuiuium & comotationem perducere in animo habet. sic Od. 28. huius lib. *Dicetur merita nox quoque nania.* alibi perducitur vsque ad lucē, vt Od. 21. eiusdem ad Amphoram. *Te Liber, & si leta aderit Venus, segnesque nodum soluere Gratia.* Vineaq; producit lucerna. *Dum rediens fugat astra Phæbus.* Aufon. epist. quadã ad Symm. hunc locū videtur respexisse, his verbis. *super mensam meã facta est inuitatio nõ illa de Rubij conuiuio*, [sic enim hęc legendū esse admonuit Russardus, iuriscōsultus, doctis.] *vt Græco more biberetur. sed illa de Flacci ecloga, in qua propter mediam noctem & nouam lunam, & Murena auguratum, ternos ter cyathos attonitus petit vates. hunc locum de ternario numero ilico nostra illa poetica scabies cepit exculpere, &c.* Quidam lib. manuscr. habent, *attonitus petat Vates.*

QVI MVSAS AMAT IMPAREIS, &c.] poeta (inquit) Musis deditus, Musarumq; amore percussus, nouies bibet, si volet insanire: sed Gratia vetant eū, qui à rixis & conuiciis abhorreat, plus quàm treis vini cyathos haurire. TREIS PROHIBET SVpra] extat apud Græcos prouerbiu tale, ή πέντε πίνειν, ή τρία, ή μη τέπαρα. quod putabat quidam ad hunc locum pertinere, vt præscribat, quoties sit bibendum. sed Eustath. cōmentar. in lib. δδυσσ. iωτα sic hoc prouerbiu explicat, vt non ad numerum cyathorum vini, quos quis ebibit: sed ad vini & aquæ temperationem referat. Aut enim tria, significare vnus vini cyathi, cum duobus aquæ, confusionem: quinque, duorum vini, cū tribus aquæ: quattuor, totidē vini, quot aquæ: quod appellatur ίσον ίσοι: superiores illas temperationes, esse hominum sanorum, & tamen hilarioru: hanc insanorum. esse & quartam bibendi rationem, si quis merum bibat, hancque παρέλλυσιν asserre. Athenens autem lib. 10. videtur paullo aliter explicare. eius enim sunt hæc verba: ή δ' έν κράσις αώτη ωρεσά τή έθος έσαι ύπέμνησε τάχα και τέλω ήπληλ μέλιω παρομίω, ή πέντε πίνειν, ή τρία, ή μη τέπαρα. ή γάρ δυο ωρεσά πέντε πίνειν φησι δέιν, ή ενά ωρεσά τρείς. i. hæc igitur tēperatio cū præter morem fieret, admonuit fortasse vos omniū sermone celebrati pro-

E

F

G

H

E

F

G

H

A uerbij, aut quinque bibere, aut tria, aut nō quatuor. Nam aut duos aquæ cyathos ad quinque vini bibere dicit oportere: aut unum ad tres. Et profert eo loco Anacreontis versus aliquot corruptos: ex quib⁹ intelligere licet, Anacreontem duos aquæ cyathos quinque cyathis vini admisceri velle. vitur hoc proverbio & Plautus in Stichō. *vide quot cyathos hos bibimus? s t. tot, quot digiti sunt tibi in manu. cāno est Græca ἡ πέντε πίνε, ἢ τρία, ἢ μὴ τέσσαρα.* Nihil igitur hoc proverbium ad hunc locum (opinor) pertinet. Sed id certè pertinet, quod apud eundem Athen. lib. 2. Panyasis primum potum Gratiis, Horis, & Baccho tribuit: secundum Veneri, & iterū Baccho: tertium contumeliæ & damno, seu noxæ, quam *ἄτλεω* vocat. Eubulus autem apud eundem, Bacchum ita facit loquentē: *τρεῖς εἰς γὰρ μόνος κρητῆρας ἐγχερανύω, τοῖς εὐφροῖσι τὸν μὲν ὑγείας εἶδ', ὃν ὀρώτων ἐκπύωσι τὸν δὲ δούτερον Ἐρωτος, ἡδονῆς τε τ' ἡρώτων δ' ἔπνυ.* & vique ad decimum progreditur, quem insaniam esse dicit. Nam tres cyathos tantum sanis se miscere dicit: unum bonæ valetudinis: alterum amoris & voluptatis: tertium somni: quartum petulantia & contumeliæ: quintum clamoris, &c.

RIXARVM METVENS] sic locutus est Od. 24. lib. 3. *et metuens alterius viri Certo sedere castitas.*

GRATIA NYDIS IUNCTA SOR.] sic infra Od. 7. lib. 4. *Gratia cum Nymphis, geminisque sororibus audet Ducere nuda choros.* Præter ea quæ diximus supra de Gratiis Od. 30. lib. 1. ibi, *et soluta Gratia zonis,* licet dicere, nudas idcirco fingi Gratiis, quia sine fūco esse debent, vt notat Seruius ad illam locum Virg. lib. 1. *Æn. at memor ille Matris Acidaliæ.*

INSANIRE IVVAT.] sic Anacreon ait se insanire velle bibentem. *Ἀφες με τῶς βιάσας Πιῖν, πῖνιν ἀμυτὶ Θέλω, θέλω μανίωσαι. Ἐμοῖ- νετ' Ἀλκμαίων τε, X' ὀλευκόπους Ὀρέστας, Τὰς μνηστράς κτανόντες. Ἐγὼ δὲ μνήδρα κτάς, Πιῖν δ' ἐρυθρὸν οἶνον, Θέλω, θέλω μανίωσαι,* id est, *potare me thiasas, sinito: hauriam Lyæi Dona haustibus profundis. Furere hunc volo furorem. Furebat olim Orestes, Alcmao item furebat, Pterque matre casa. Ego nemine interento, sed ebrius Lyæo, Furere hunc volo furorem.* Suprà Od. 7. lib. 2. *non ego sanius Bacchabor Edonis: recepto Dulce mihi furere est amico.*

BERECYNTHIÆ] Phrygia nam in Phrygia & Lydia tibi arum vsus primum inuētus est. Itaque etiam adhibebatur in sacris Cybeles matris Deorum. infra Od. 15. lib. 4. Lydas appellat. *Lydis remisso carmine tibiis.*

CVR PENDET TACITA] sic Sappho citharam suam appellans, hortatur, vt vocalis fiat. *ἀγέ μοι, δ' α χέλυ, φωνάεσσα γένοιο.* id est age, mihi, dia lyra, vocalis fias.

PARCENTIS EGO DEXT.] ignauas & otiosas: vel parçè ministrantes.

NON HABILIS] nō cōueniens: quia puella.

NITIDVM] nitida & benè curata cute, vt epist. ad Albium Tibull. lib. 1. *Me pingue & nitidum, &c.* vel nitidum intellige, vnguento niten-tem, vt supra Od. 4. lib. 1. *Nunc decet aut viridi nitidum caput impedire myrto.* & ita Græci λιπαρὸν σάπε accipiunt. ego tamen malim hoc loco nitidum accipi pro eo, quod sit benè curato, & benè habito corpore, qualis est ille Delphis apud Thœc. *εἰδ'. β.* quem λιπαρὸς γοῶω Simætha nominat, id est, *εὐτρεαφῆ,* benè curatum, nitida cute, sic Virg. 6. *Æn. equos nitentes* appellat. & Terent. in Eunu. *Qui color, nitor, vestitus: qua habitudo est corporis?*

TEMPESTIVA] matura, viri potens.

CHLOE] quidam libri vet. habent *rhoda.*

LENTVS] languidus: qui me languore afficit. sic sup. Ode 13. lib. 1. *Quam lentis penitus macerer ignibus.*

TORRET] sic Catull. ad Manl. de Venere: *scitis, et in quo me torruerit genere.* & supra Od. 9. eiusd. *Me torret face mitua, &c.* & infr. Od. 1. lib. 4. *si torrere iecur quaris idoneum.*

AD PYRRHV M.
Ode 20.

Ne formosum puerum à puella abstrahere conetur.

NON vides, quanto moueas periculo Pyrrhe, Getulæ catulos lænæ? Dura post paullo fugies inaudax Prælia raptor:

Cum per obstante iuuenum cateruas Ibit, insignem repetens Nearchum: Grande certamen, tibi præda cedit Maior, an illi.

Interim dum tu celereis sagittas Promis, hæc denteis acuit timendos: Arbitræ pugnae posuisse modo Sub pede palmam

Fertur, et leni recreare vento Sparsum odoratis humerum capillis: Qualis aut Nireus fuit, aut aquosa Raptus ab Ida.

NON VIDES] ἀλληγορία est. Non vides (inquit) quanto periculo amanti puellæ formosum adolescentem adimas: Profecit tu, qui puerum ei eripuisti, cum illa Nearchum suum abs te repetet, bellumque tibi ob eam causam inferet, non audebis cum ea prælium inire: sed te statim in fugam conijcies, victumque fatebere. amatē mulierem,

A mulierem, cum læna: adolescentem amatam, cū catulis comparat. Est autem hæc Oda ἀποτρῆ-πική, hoc est ad dissuadendum, & deterrendum comparata.

GETVLCATVLOS LÆNÆ] supra Od. 23. lib. 1. *tigris vt aspera, Getulicus leo.* Virgil. lib. 2. *Æneid. tergum Getuli immane leonis.*

MOVEAS] loco moueas, auferas, rapias. mox enim raptorem appellat.

POT PAVLLO] quidam libri veteres habent, post paulum. sic Sar. 2. lib. 1. vbi libri vulg. habent, *illam post paullo: sed pluris, si exierit vir, &c.* omnes fere libri manu scr. habent, post paulum.

INAVDA X] non audax, ignauus, timidus.

VOX à nemine alio, quod sciam, vsurpata.

RAPTOR.] Tu Pyrrhe, qui catulos suos lænæ rapias, feru rapueris.

CVM PER OBSTANTEIS IUVEN. CAT.] ὅτε δ' ὀμίλῃς, seu κατ' ὀμίλον.

GRANDE CERTAMEN] magnum certamen erit inter vos, vter vestrum superior sit, id est, vter Nearchus potiat.

INTERIM DVMTV] Interea dum tu sagittas expedis, quas in eam mittas: illa tanquam læna, denteis acuit, quibus te discepar, ac lace- ret. **HÆC DENT. ACVIT TIM.]** videtur manere in translatione, seu potius similitudine. hæc enim fæminam cum lænæ comparauit, cui eripiuntur sui catuli. sed tamen acuire denteis magis videtur apris conuenire, qui sunt è genere *χαυλοδόντων*, id est, eorum animalium, quibus dentes sunt exserti, quàm leonibus, qui sunt de genere *καρχαροδόντων*, id est, serratos denteis habentium. Adiuuat me Homerus, qui i. l. λ. perspicue ostendit, apros dentes acuire solere, eo loco, vbi Vlysses à Troianis circumuictum, cum apro comparat, quem canes, & venatores insequuntur. sic Hom. *ὧς δ' ὅτε κέσπιον ἀμφοῖ κωβές, θαλεροῦ τ' αἰχμοῖ Σείωνται, ὅδ' τ' αἰσι βαθύνεις ἐν θυλόχοιο Θήγων λευκὸν ἰδόντα μετὰ γναμπίησι γένυσιν.* &c. i. Quæmadmodum cum circum aprum canes & iuuenes vegeti, & viuidi concitantur: ille autem prodit ex siluestri & dumoso loco, alburno dentem acuens inter flexibileis malas, &c. Sic & Cornificius lib. 4. rhetoric ad Herenn. *quod si filium, iudices, vestris sententiis liberaueritis, statim sicut è cauea leo emissus, aut alia aliqua aterrima bellua soluta ex catenis, volitabit & vagabitur in foro, aciens denteis in cuiusque fortunæ, in omnes amicos & inimicos, &c.*

D ARBITER PVGNÆ, &c.] ille autē Nearchus tanquam pugnae arbiter, & iudex, victoriā pedibus supposuisse dicitur, vel pugnae euentum expectans, vel declarans in sua potestate esse situm, vtri potius victoriā gratificetur, atque ad iudicet. *ponere autē sub pede,* seu *sub pedibus* dicitur, qui domuerunt, qui sunt superiores, qui habent in potestate: quale est illud Lucretij lib. 1. *Quare religio pedibus subiecta vicissim obicitur: nos exæquat victoria celo.* Titus liuius lib. 34. annaliū.

Argos & Lacedæmonē duos clarissimas vrbeis, lumina quondam Græciæ, sub pedibus tuis relinquemus? Virg. *Æn. lib. 7. quorūmq; à stirpe nepotes Omnia sub pedibus, quæ sturūmq; recurrēs Aspiciat Occanum, vertique, regique videbunt.*

ODORATIS] vel rosa, vel alio suavis odoris flore, vt Od. xi. lib. 2. *et rosa Canos odorati capillos, Dum licet.* Odonatus autem participium est sine origine verbi: de quo genere supra ad Od. xi. lib. 2.

QVALIS AVT NIREVS] omniū Græcorum Achilles excepto, pulcherrimus, vt ait Hom. i. l. β. *Nireός, δὲ ἑλλήστος ἀνὴρ ἑσὸν Ἰλιον ἦλθε, τὸν ἄλλων Δαναῶν μετ' ἀμύμονα Πηλεΐωνα,* id est, Nireus, qui vir pulcherrimus ad bellum Troianum venit altorum Troianorū, post strenuum Achillem. Od. 15. epod. *Formaque vincas Nireæ.*

AVTAQVOSA RAPTVS] Ganymedis aquosam autē Idam vocat Homeri exemplo, qui *πιδνεοσσαν* nominat, quasi *πιδνεοσσαν*, id est, fontibus abundantem. Hom. i. l. λ. *Idης ἐν κορυφῆσιν ἀβέβητο πιδνεοσση:* id est, in verticibus seu cacuminibus Idæ aquosæ & fontibus circumfluentis sedebat.

AD AMPHORAM.
Ode 21.

Ex qua se in Coruini gratiam vinum vetustum promiturum ostendit, & occasione oblata vini laudes commemorat.

ONATA mecum consule Manlio, Seu tu querelas, siue geris iocos, Seu rixam, et insanos amores, Seu facilem, pia testa, somnum: Quocumque lectum nomine Masticum Seruas, moueri digna bono die, Descende, Coruino iubente Promere languidiora vina.

Non ille, quamquam Socraticis madet Sermonibus, te negliget horrius. Narratur et prisca Catonis Sæpe mero caluisse virtus. Tu lene tormentum ingenio admoues Plerumque duro: tu sapientium Curas, et arcanum iocoso Consilium retergis Lyæo: Tu spem reducis mentibus anxiiis: Vireisque, et addis cornua pauperi, Post te, neque iratos trementi

A *Regum apices, neque militum arma.
Te Liber, & si leta aderit, Venus,
Segnesque nodum solvere Gratia,
Vnaq; producent lucernae,
Dum rediens fugat astra Phœbus.*

CCNSVLE MANLIO] L. Manlio Torquato, L. Aurelio Cotta coss, Hi P. Sylla, & P. Autronio, qui erant designati, ambitus à se accusatis, & conuictis, consules in eorum locum facti sunt, beneficio legis. sic Od. 13. epod. Tu vna Torquato mose Consule pressa meo. Sed quod ad Cottâ attinet, vel ei duo nomina gentilia fuerunt, vt

B Aurelius, & Aurunculeius diceretur, quod absurdum dictu est: vel Cottarum alij Aurelij fuerunt, alij Aurunculeij; vel mendose dicuntur Cottæ Aurelij, & omnes sunt Aurunculeij. Nam perpicuè Cæsar lib. 5. de bello Gallico L. Cottam Aurunculeium appellat. Altera dubitatio mihi ex eodem nomine oritur, quamobrem Iulia, quæ nubit Manlio apud Catullum, dicatur Aurunculeia. sic enim legendum in illo epithalamio Iulie & Manlij Flere desine: non tibi Aurunculeia periculum est, Ne qua femina pulchrior Clarum ab Oceano diem Viderit venientem.

SEV TV QVER. SIVE GER.] nullum (opinor) vinum est, in quo ea propriè vis sit innata, vt vel querelas, vel iocos, vel amores, vel somnum afferat: verum, vt Oda superiore ex Athenæo ostendimus, quædam sunt necessitatis pocula, quædam Veneris & amoris, quædam rixæ & pugnæ, quædam somni. Præterea constat, vinum, cum varia sint hominum ingenia, ad illâ varietatem commutari, & accommodari. verbi gratia, si quis iracundus natura paullo largius bibat, iracundiam suam statim in promptu habet, ac declarat: si quis libidinosus & voluptarius: libidine inflammatur: & ita de ceteris sentiendum. vide annot. ad Saty. 4. lib. 1. ibi, Condita cum vena aperit præcordia Liber.

SEV FACILEM, &c.] somni epithetum apud Horat. non cuiuslibet, sed quieti, leuis, placidi, & tràquilli. Sunt enim nonnulli turbidi, turbulentî, graues, implacidi, & concitati. sic Od. x. l. lib. 2. Pellente lasciuos amores Canitie, facilèmq; somnum.

QVOCVMQVE LECT. NOM.] paullo antè dixit, se, & hanc testam, eiusdem esse ætatis, iisdemque coss. natos: nunc hoc præterea, cuiusmodi consulis nomen testat præ se ferat, dignâ esse, quæ suo loco moueatur: lato aliquo die. vsus est autem verbo mouendi & Oda 13. epod. Tu vna Torquato mose Consule pressa meo. Inscribebantur autem consulum nomina in testis, seu amphoris, seu cadis, ad notandam vini ætatem.

M ASSICVM] vinum Campanum, quod in Massicis montibus nascitur. supra Od. x. l. lib. 1. Est qui nec veteris pocula Massici, &c.

DESCENDE] ex verbo descendendi intelligere licet, solitos esse veteres vasa vinaria in apothecis editoribus locare. quod declarat & locus Od. 28. huius lib. Parcis deripere horreo Cessantem bibuli consulis amphoram. & Od. 12. lib. 4. Nardi parum onyx eliciet cadum: qui nunc Sulpicis accubant horreus: fortasse vel fumum biberent, seu fumosa fierent.

PROMERE] vel descende promere, id est, vt ex te promas, vel iubente promere, id est, iubente Coruino, vt promam.

LANGVIDIORA VINA] languidiora vina puro ea esse, quæ ætate maturuerunt, acerbitatèmq; infitam, tempore amiserunt, vt dixi supra Od. 16.

NON ILLE, QVAMQ. S. M. SERM. TE NEGL. HERR.] quamquam peccus est ei præceptis philosophicis refertum: non ira se præbebit horridum tamen, vt te negligat. similia loquendi genera annotauimus sup. ad Od. 8. huius libri. mader autem translata, imbutum est, refertum est. sic Lucret. lib. 4. Silicis arte madent simulacra, &c. vbi lib. vulg. habent, vident, mendose. Proprie & magis vîtatè maderè vino dicuntur vinolenti. Plautus Trinummus: si alia mēbra vino maderant, cor sit saltem sobrium.

NARRATOR ET PRISCI CAT.] virtus Catonis περιφραστικῶς positum pro Catone, vt annotauimus ad Od. 5. huius lib. fuit autè hæc opinio de Catone maiore, illum vino se nonnumquam largius inuitare solitum esse, sed falsa. Plutarchus quidem in eius vita nihil tale de eo tradit. tantum scribit eum delectari solitum cenis lautioribus, & copiosioribus, maximè cum rusticis vicinis, non solum æqualibus, verum etiâ adolescentibus. sic Plut. lib. 2. δὲ καὶ τὸ δειπνον εἰς ἀρχῆν διαψιλλέτερον. ἐκείνη γὰρ ἐκείνοτε τὸ ἀρχογειτόνων, ἢ περιχάρων τῶν συνηθείων, ἀνδρῶν ἰλαρῶν ἔ τοις κατὰ ἡλικίαν μοῖσις ἡδύς ἂν συγγενέσσι, καὶ ποθεινός, ἀλλὰ καὶ τοῖς νέοις. Et M. Tull. in libello de senectute sic eum loquentem facit: Ego propter sermonis delectationem temperatius conuiuus delector, nec cum æqualibus solum, qui pauci admodum restant: sed cum vestra etiam ætate, atque vobiscum: habeoque senectuti magnam gratiam, quæ mihi sermonis auaritatem auxit: potiones et cibi sustulit. De iuniorè autem idem Plutarchus in ei' vita scribit. φοιρόντι δὲ τῶν λόγων μάλιστα προσίετο τὸ πίνων: ὥστε πολλάκις ἐν οἴνῳ διάγῃ εἰς ὄρθρον, &c. διὸ καὶ Μερμῆσι πινὸς ἐὶ συλλογῶν φησαντος, ὅλας τὸ Κάπωνα μεθύσκεισθαι τοῖς νύκτας, ἢ ποταλῶν δὲ Κικέρων, εἰλεῖνο δὲ ἔ λέγεις, εἴπεν, ὅτι καὶ τὰς ἡμέρας ὅλας κυβεῖται. id est, progressâ autem iam ætate maximè recipiebat computationes, vt saepe videtur & horam matutinam in vino permanere, &c. Itaque cum Memmius quidam in conuentu dixisset Catonè totas noctes ebrium esse: suscepto sermone Cicero, at illud non addis (inquit) etiam totos dies eum alea ludere.

H

A TV LENE TORMENTVM] Plato lib. 1. de legib. in extremo ait, nullum esse tormentum minus sumtuosum, minûsq; periculosum, quàm vinum, ad explorandos & exquirendos hominû affectus & mores. Verba Platonis sunt hæc: καὶ μῦρια δι λέγων ἐκ τῶν ποτε ἀνύσειν, ὅσα διαφέρει τὸ μετὰ παιδείας τὴν ἄλλως ἀνεμυσθῆναι. ἡμῶς δ' ἔς, ἡθὸς ψυχῆς θεωρεῖν, ἢ τὸ τὸ μὴ αὐτὸ πᾶσι γὰρ τῶν ἄνθρωπων, ἢ τῶν ἀλλῶν ἀπὸ πᾶς ἕδρας οἰόμεθα ἀμφοσθητήσιον μὴ ἔπειραν τε ἀλλήλων ὅτι καὶ ταύτης ἔνοια, τὸ τε εὐτελείας καὶ ἀσφαλείας, καὶ τὸ γὰρ διαφέρειν τῶν τῶν ἀλλῶν βλασφῆς, id est, vt quis res innumerabilis proferat, nihil proficiat, neque dicendo consequi possit, quanto præstat cum ludo & ioco, aliudque agendo, sine iactura ingenium & mores animi spectare atque explorare. Atque hoc sanè neque Cretas, neque alios illos homines in cōtrouersiam vocatuos existimamus, hanc probationem de ingenio mutuo esse modestam, & laudabilem, & hoc genus probationis cum minima sumtu fiat, tum omni periculo vacare, & præterea si cum aliis probationibus comparatur, maxima celeritate consistare. huc pertinet locus ille in epist. ad Pison. Reges dicuntur multis virgere culullis, Et torquere mero, quem per se pexisse laborant, An sit amicitia dignus. & epist. ad Lollium l. 1. lib. 1. Commissisq; reges et vino tortus, & ira. significat autem Horatius, ingenia seueriora, & asperiora, vino interdum leniri ac temperari: vel vino tanquam tormento quodam, explorari, & spectari qualia sint. Lene autem dixit, quia alia tormenta, aspera, grauiâ, molesta, & acerbâ sunt.

TV SAPIENTIVM CVRAS, &c.] tu sapientium graueis cogitationes & consiliû reconditum, vino aperis, & in lucem profers.

TV SPM RED. MENTIB.] sic sup. Od. 17. lib. 1. quis post vna grauem militiam, aut pauperiem crepat? & epist. ad Torq. lib. 1. Quid nō ebrietas designat? operta recludit: spes ubet esse ratas, &c. extant in hanc sententiâ apud Athen. lib. 2. aliquot Diphili versus, quos me non pigebit ascribere. Nam hunc locum non solum illustrabant, verum etiam explicabant. sic igitur Diph.

Ω παῖσι τοῖς φρονέσι παροφιλῆσατε Διόνυσε καὶ σποδῶτατ', ὡς ἡδύς τις εἶ. Οἶνον ταπεινὸν μέγα φρονεῖν ποιῆς μοῖος, Τὸν τὸς ὄφρυς ἀφροντα συμπεύθης γαλῶν Τὸν τ' ἀσθενήτολμαῖν πῖ, τ' δὲ λὸν θρασυῖν, id est, ὁ prudentibus omnibus carissime Dionyse, & sapientissime: quàm iucundus es! cum tu solus humilem & abiectum magno sibi spiritus sumere facis: tristitem, & cōtrahentem aut tollentem supercilia, ad ridendum impellis: infirmum, atque imbecillum audere aliquid cogis: timidum atque ignaum, & audacè efficis. eodè pertinet illa Plat. li. 1. de leg. de vino.

πτόντα τ' ἀθρόωπον, αὐτὸν αὐτῶ ποιεῖ ὄρωτον ἴλεων εὐδύς, μάλλον, ἢ ἀρότερον, καὶ ὄπσω, ἂν πλέον αὐτῶ γένηται, τασύτω πλέονων ἐλπίδων ἀγαθῶν πληρῶται, ἢ δωάμεως εἰς δόξαν, καὶ τελευτῶν δὴ πασις οἰσῶσις, ὡς σὺ.

φὸς ὡς, μετ' ἑταί, καὶ ἀλευθερίας, πάσης δὲ ἀφοβίας, ὡς εἰπείν τε ἀόκνως ὀποιῶ, ὡσάντως δὲ καὶ παρῶσα. id est, hominè, qui biberit, primùm efficit placidiorem, quàm erat antea, & quò plus de eo gustarit, tanto illi plureis bonas spes præbet, tanto plus virium ad gloriam & existimationem suppeditat. ad extremum igitur omni orationis licentiâ, ac libertate, quasi sapiens sit, omnique confidentiâ, atque audaciâ complectur, ita vt quiduis strenuè atque impigrè & dicat pariter, & agat. & Aristoph. ἰππεῖς, Ὀρέγ; ὅταν πῶσων ἀνθρώποι, τότε Πλάτῃσι, ἐπ' ἀράτῃσι, νικῶσι δικασ. Εὐδαμονῶσιν, ὠφελῶσι τῶς φίλῶς, id est, Vidēsne! Cùm bibunt homines, tunc diuites sunt, rem suam bene gerunt, superiores è iudiciis discedunt, beati & fortunati sunt, amicis suis sunt vtilis.

ET ADDIS CORN. PAVP.] id est, pauperem efficis audacem, & pugnacem, & certâdi cupidum. Cornua Baccho asfingi notum est: quæ de re supra diximus ad Odam 19. lib. 2. ibi, aureo Cornu decorum.

TREMENTI] cum tremore timenti, vt infra Od. 27. euuld. lib. palluit, positu pro cum pallore extimuit. & scatenem bellus potum, mediâsq; fraude si Palluit audax. & paucaat pro cum pauore timeat Oda 5. lib. 4. Quis Parthum pauent?

REGVM APICES] id est, Regum maiestatem, potetiam, fastigium. sup. Od. 35. lib. 1. hinc apicem rapax Fortuna cū stridore acuto sustulit, &c. iratos autem regum apices dixit pro, regum iratorum apices, per hypallagen. Apex (inquit Festus) qui est sacerdotum insignis, distus est ab eo, quod comprehendere vinculo antiqui, apere dicebant, &c. Ab hoc apice dictum id, quod eminet.

SEGNESQVE NOD. SOL. GRAT.] id est, quæ non faciliè concordiam dissoluunt: quæ vsque aded arctis, & firmis vinculis inter se coniunctæ sunt, vt agrè dissideant, aut distrahantur. segnes soluere autem genus est loquendi Græcum, vt annot. ad Od. 8. lib. 4. Seruius ad locum illum Virgil. lib. 1. Æneid. at memor ille Matris Acidaliæ, notat, Gratiâ iccirco connexas, & colligatas fîngi, ac pingi, quia insolubilis esse decet. quod spectauit Horat. (inquit) cum dixit, segnesque nodum soluere Gratia.

VIVERE PROD. IVC.] id est, totam noctem bibetur, & Veneri indulgebatur. tota nox in vino, & hilaritate consumetur. sic supra Od. 8. huius libri, & vigilis lucernas Perfer in lucem. ad quem locum annotauimus, Romanos illos veteres, atque etiam Græcos, cenas suas totâ noctem producere solitos esse. crebra certè lucernarum, & lynchorû apud scriptores, cum de cenis loquantur, metio satis declarat, eos noctu cenare consueuisse. supra idem Horatius significas multum interesse inter arma, & conuiuia, sic loquitur, Vno & lucernis Medus acinuas Immane quantum diserepat. M. Tull. pro Cælio, Quam vident in conuiuio faceri & dicaces, nonnumquam etiâ

A ad vinum diserti sint: alia fori vis est, alia triclinij: alia subfelliorum ratio, alia lectorum non idem iudicij, commissorumque conspectus. lux denique alia solis, & lycimorum.

V I V A Q V E] accensa, ardentis, non extincta. ignem enim vivere & mori dicimus, vt animantem quandam. notauimus ad Lucretij: ibi, & viuunt lubentes aetheris ignes. lib. 1.

I N D I A N A M.

Ode 22.

B MONTIUM custos, nemorumque virgo, Quae laborant eis vteroque puellas Ter vocata audis, admissisque letho, Diua triformis: Imminens villa tua pinus esto: Quam per exactos ego letus annos, Verris obliquum meditantis istum, Sanguine donem.

MONTIVM CVST. NEM.] ὄρεων ὑπεύθυμον. Od. 21. lib. 1. Vos letam flumis & nemorum coma, &c. Virgil. lib. 1. Aen. Qualis in Eurota ripis, aut per iuga Cynthi Exercet Diana achoros: quam mille secuta Hinc atque hinc glomerantur Oréades.

QVAE LABORANTEIS VTERO P U E L L.] Eandem esse Dianam, Ilithyiam, Lucinam, Genitalem, ex hoc loco, & ex carmine saculari pro imperio populi Romani, intelligere licet: quo in carmine tribus his postremis nominibus eam appellat. Rite maturos aperire partus Lenis Ilithyia, tuere matres, sine tu Lucina probas vocari, seu Genitalis. de qua sic M. Tull. 2. de nat. deor. Dianam autē eandē esse putant, à lucēdo vtramque nominatā. Itaq, vt apud Graecos Dianam, eāmq, Luciferam: sic apud nos Iunonem Lucinam in pariedo inuocant: qua eadem Diana anniuaga dicitur, non à venando: sed quod in septem numeratur tamquam vāgantibus. Diana dicta, quia noctu quasi diem efficeret. Adhibetur autem ad partus, quod i mature scunt aut septem nonnumquam, at plerumque noiem Luna curfibus: qui, quia mensa spatia faciunt, menses nominatur. concinnēque, vt multa, Imaus, qui, cum in historia dixisset, qua nocte natus Alexander esset, eadem Diana Ephesia templum de sagravisse, adiuuicxit, minimē id esse mirandum, quod Diana, cum in partu Olympiadis adeste voluisset, affuisset domo. haecenus M. Tull. Sed cum Diana Latona: Ilithyia autem Iunonis sit filia: qui potest esse eadē Diana & Ilithyia? Atqui Pindarus Neme. carmine sexto, Ilithyiam, & Iunonis esse filiam, & praestd adesse partubus, nō obscure significat. Ilithyia (inquit) quae Parcis affides, filia Iunonis, filiorū genitrix:

fine te neque diem, neque noctem aspiciamus, neque pubescimus. Pindari verba sunt haec, si quis magis delectatur Graecis: Εἰλείθυια παρέρρος μοιράν βαρυφρόνων, καὶ μεγαλοεισέας, ἀκουσον, ἤρας. γενέτειρα τέκνων. ἀνευ σέθεν ἔφραος, ἔ μέλαιναν δρακίσσες εὐφρόνας τεάν ἀδελφεάν, ἐλάχρουν ἀγλαόσυρον ἤβων. Hesiodus item Ilithyiam, Iunonis filiam facit in Theogon. ἡ δ' ἡβλιω καὶ Ἀρηα, καὶ εἰλείθυαν ἔπαισεν. Homerus autem Ilithyiam, μορρόσκοον, quia μορρούσαν, quod valet πρὸν ὄσαν, καὶ τὰς πᾶρους, id est, laborantem, seu occupatam in partibus, appellat ἰλ. π. his verbis: Ἀὐτὰρ ἐπειδὴ τὸν γε μορρόσκος εἰλείθυια Εὐάγαγε τερζεφόσσδε, καὶ ἠελίω ἴδεν αἰγᾶς, & ἰλ. λ. numero multitudinis μορρόσκους εἰλείθυιας Iunonis filias appellat. Ως δ' ὅταν ὠδύσασαι ἐχρη βέλους ὀξυῖν γυνώμακα Δριμύ, τότε τερζεῖσι μορρόσκοι εἰλείθυιας Ἡρης θυγατέρες. id est, Quemadmodum autem cum telum acutum atque amarum, mulierem partus dolores sentientem tenet, tum procedunt Ilithyiae partus laborem leuantis, Iunonis filiae, &c. & Theocritus εἰδ. λ. γ. μορρόσκοον Ἀρτεμιν. Pausanias quoque aliam facit à Diana, & Iunonis filia dicit haberi: quin etiam eam Latona partum adiuuisse ab Hyperboreis profectam: ceteros homines autē Ilithyiae nomen ab his didicisse: Delios quoque ci sacra facere, & carmen in eius laudē de partus doloribus cantare: Cretas verò existimare Ilithyiam in Cnossia regione natam, & Iunonis filiam esse. Pausanias verba sunt haec. Ἀττ. ἢν ἐλλῆσαι ἐξ ὑπερβωρέων εἰς Ἀπλόον, γενέσθαι βοηθὸν ταῖς Ἀητῆς ὠδίσι. Τῆς δ' ἄλλης παρ αὐτῶν φασὶ τῆς εἰλείθυιας μαθεῖν τὸ νόμα. καὶ θύσαι δὲ τῆ εἰλείθυια. Δήλιος ἔ ἔμνον ἄδυσιν ὠδίνοσ. Κρήτες δὲ τῆς χώρας τῆς Κνωσσίας ἐν Ἀρμισῶ γενέσθαι νομῆσιν ἐλείθυιας καὶ πάδα ἤρας εἶναι. Idem Arcad. narrat se Ilithyiae statuam vidisse apud Agyensensis à Dasmophōre factam, quae tota esset à capite usque ad calcem veste textili tecta, cuiusque nihil esset nudum, praeter faciem, & extremas manus, & pedes: eius alteram manum porrectam esse, & explicatam: altera faciem tenere: quae res vnum ē duobus significaret, vel partus dolores mulieribus instar ignis esse: vel illam pueros ex vtero matris in lucem, atque in luminis oras (vt ait ille) protrahere. verba Pausanias sunt haec: εἰλείθυια δ' εἰσὶται τις αὐ εἶναι δᾶδας, ὅτι γυνώμαξιν εἰσώ καὶ πύρ εἰσὶν αἱ ὠδίνες. Εχρησεν δ' αὐ λόγρον καὶ ἔπει ποιωδὲ αὐ δᾶδες, ὅτι εἰλείθυια βῆν ἡ εἰς φῶσ ἀγῶσαι τὰς πᾶδας. Plato autē in Theaeteto eadē esse Dianam, & Ilithyiam putat, vt ex eius verbis perspicuum esse potest. αὐτῶν δὲ τῆ δὲ μέλαινα γυνώμαα αὐτῇ κνίσομοδίωλ τε καὶ τίτῆσασ ἀλλας μαρμεύσασ. φασὶν εἶναι τὴν Ἀρτεμιν, ὅτι ἄλοχος ἔσαι τὴν λοχέια ἐλλήχη, id est, causam autem, cur nulla mulier, quae ipsa grauida fieri, & parere possit, obfetricis munere fungatur, aiunt hanc esse, quod Diana à pariendo immunis, matrandorum, & procurandorum partuum pro-

uinciam nacta est. Plutarchus Sympo. 3. probl. 1. de luna loquens: Δέχεται δὲ καὶ τερζῶσ εὐποκίαν αὐενεργεῖσθαι ἢ διχόμινος, ἀμέσει τὸν ὕρῶν μάλῳκαπῆρας παρέρχασαι τὰς ὠδίνας: ὅθεν οἱ μὴ καὶ τὴν ἄρτεμιν, λοχέια, καὶ εἰλείθυιαν ὄσα ἔσαι ἕτεραν ἢ τὴν σελήην ὠνομασθῶν. id est, aiunt autem lunam etiam ad pariendi facilitatem, & felicitatem adiumento esse, cum est semiplena, remissione & relaxatione rerum li quidatū & humidarum partus dolores efficiēt molliores, & lepiores. Ex quo arbitror etiā Dianam Lochiam, id est, partuum praesidem, atque arbitram, & Ilithyiam, vt pote quae non sit alia à luna: esse nominatam. Idem Plutarchus ibidem lunam à Timotheo quodam ἀκοντοκον ostendit esse appellatam, id est, ad accelerandum partus vtilem. Plautus, Terētius, Varro, Catullus, & ceteri Latini, Iunonem Lucinam coniuncte, vel Lucinam tantum efferunt. Terent. Heautontim. In no Lucina fer orem. & item alibi. Plaut. Aulul. In no Lucina tuam fidem. Catull. in carmine saculari ad Dianam, Tu Lucina dolentibus Iuno dicta puerperis: Tu potēs Truiua, & nobis es Dicta lumine luna. Plautus in Truculento, date mihi huc ligna, atque ignem in aram, vt venerer Lucinā deam. Varro lib. 4. de lingua Lat. quae ideo videtur à Latinis Iuno Lucina dicta, vel quod terram, vt phisici dicunt, inuat, & lucet: vel quod ab luce eius, quae quā conceptus est, vna inuat, donec mensibus actis produxit in lucem. Facta igitur à iunando, & luce Iuno Lucina: à quo parientes eam inuocant. Luna enim nascētium dux, &c. sic Horat. Od. 5. epod. Per liberos te, si vocata partubus Lucina veris affuit. Dionys. Halicarn. lib. 4. εἰλείθυια Ρωμαῖδοι καλεῖσιν Ἡραν φασφόρον. Ilithyiam appellāt Romani Iunonem luciferam. Theocritus ἐγγαμ. Πολεμ. Εἰλείθυια, λυσιζώνων, id est, soluentem zonam appellat. Εὔθα γὰρ εἰλείθυια ἐβῶσασ το λυσιζώνων Ἀπηρηνας Ἰνγάτηρ βεβερυμῆα ὠδίνεσιν. H δὲ οἱ εὐθύνοισα παρίσαστο. id est, hic enim Ilithyiam in clamauit, quae zonam soluit, Antigonae filia doloribus partus grauitè affecta. Illa autem ei praestd futura, & apud eam permanēsa ad stabat. Virgil. etiam ad equas transfert Georg. 3. Etas Lucinam, iustōσ, pati Hymenaeos Desinit ante decem: post quattuor incipit annos. Oppianus lib. 1. partus dolores omnibus animantibus acerbos, & molestos esse significans, sic ait, Ως ἔριτῆλε γυνεῖν, ἔδ' ἰχθύοι μοίρασ ὠπασαν, ἔδ' ἀρα μένον ἔπῳχονιοισι γυνώμαξιν Ἀλγάε παντῆ δ' εἰσὶν ἐπαχῆεις εἰλείθυια id est, Quam non facilem ortum, seu nascendi rationem ne piscibus quidem fata tribuerunt! neque terretribus solum faminis dolores incurrunt, omni autē in loco graesunt Ilithyie! Cur eadē genitilis dicatur, ex iis, quae supra exposita sunt, intelligere licet: quia de re tamen nihil dicemus ad carnē illud saculare, quod est post epod.

DIVA TRIFORMIS] τρισμορφος. Athenaeus lib. 7. ait Apollodorum scribere in libris de

Diis, triglam Hecatē immolari propter communatatem, & coniuictionem nominis. Deam enim esse triforem. sic Athen. Αππολλῶδος εἰ τοῖς καὶ θεῶν, τῇ Εχέτῃ φησὶ θθεσθαι τριγγλῶ δια τὴν ὀνόματος οὐκ εἰότητηα. τρισμορφος γὰρ ἡ θεός, citat & Chariclidæ cuiusdam verfum: δέσσων Εχέτῃ, τρισῶδοι, τρισμορφῶ, τρισμορφῶτε, τρισγλῶσ καὶ λυμῶλῃ. id est, δὲ regina Hecate, triuia, triformis, triplicem vultum, seu personam gerens, quae triglis mulceris. iccirco autem triforem appellari dicunt alij, quod eadem sit Diana, & Lucina, & Hecate, seu Proserpina. Virgil. Aeneid. 4. Tergemināmq, Hecaten, tria virginis ora Diana. eandem, Truium appellat Ennius vel quod in triuio ponitur, vel quod in caelo tribus viis mouetur, in altitudinem, latitudinem, & longitudinem. Seruius ad illum Virg. locum, numero deus impare gaudet. Pharmaceutr. notat, Dianam dicit propter triplicem eius potestatem. haecenus Seru. Triplicem autem potestatem intelligit, in caelo, in terris, sub terris, seu apud inferos. Quidā tradiderunt, Dianam fingi solitam specie humana, equina, canina: atque iccirco triforem dictam. Alij quia luna, quae Diana est, modd sit ἀμφικυρτος, id est, gibbosa, seu gibbera, seu μνοιοειδῆς, modd διχόμομος, id est, dimidiata: modd plena.

IMMINENS VILLAE TUA P.] id est, pinus, quae villa meae imminet, tua esto. his verbis hanc pinum Dianæ consecrat.

EXACTOS] consecutos. per exactos annos, id est, quotannis. OBLIQUVM MEDITANTIS] qui dum caeditur, conetur morsione obliqua eum, à quo caedatur, malè multare: vel qui videatur sese ad obliquas morsiones affuefacere, & exercere. haec enim vis est verbi meditari propria, quod à Graeco μελέσῳ tractum est.

AD PHIDILEM.

Ode. 23.

Suadens, vt deos puris manibus, & conscientia benè actæ vitæ colat.

CÆLO supinas si tuleris manus Nascente luna, rustica Phidile: Sit ture placarus, & horna Fruge Lareis, auidaque porca: Nec pestilentem sentiet Africum Facunda vitis, nec sterilem seges Rubiginem, aut dulces alumnii Pomifero graue tempus anno. Nam, quae nivali pascitur Algido Denota, quercus inter, & ulces: r. iiii

A *Aut crescit Albanis in herbis
Victima pontificum secureis
Cervice tinguet, te nihil attinet
Tentare multa caede bidentium
Paruos coronantem marino
Rore deos, fragilique myrto.
Immunis aram si tetigit manus:
Non sumtuosa blandior hostia,
Mollibit auersos Penateis
Farre pio, & saliente mica.*

B **C A E L O S V P I N A S**] notat interp̄tes Hom. ad illū versum, ἰλ. η. Λαοὶ δ' ἤρῃσαντο, θεοὶ δὲ χεῖρας ἀνέχον. i. gentes autem peccati sunt, & ad deos manus sustulerunt, solitos esse heroes manibus in caelum sublatis Iouem, ceterosque deos caelestis precari: marinos, ad mare porrectis: manes, & inferos, terra percussa. Primi moris exempla sunt haec. Virgil. Aen. 1. Ingemit, & duplicis tendēs ad sidera palmas, Talia voce refert. Idem secundo. Sustulit exutas vinculis ad sidera palmas. Idem 3. tendōque supinas Ad caelum cū voce manus. & 4. Multa Iouem manibus supplex orasse supinis. Lucret. lib. 5. & pandere palmas Ante Deū delubra. Sallust. cōiur. Catil. manus supplices ad caelum tendere, miserari paruos liberos, rogare Deos. Hom. ὄδυσ. ι. Εὐχέσθω χεῖρας ὀρέγων εἰς ἕρπον ἀσπερόεσσα. id est, precabatur manum porrigens ad caelum stellatum. Apollon. lib. 1. ἀργ. αἰ δὲ γυναικὲς Πολλὰ μάλ' ἀθανάτοισιν ἐς αἰθέρα χεῖρας ἄειραν Εὐχόμεναι νόστιο τέλειο θυμῶδες ὀπάσαι, id est, mulieres autem valde multum ad deos immortales in caelum manus sustulerunt, o rantes vt iucundum reditum darent. prā laticia manus ad caelum tollit ille apud Hor. Sat. 5. lib. 2. donec obe iam, Ad caelum manibus sublatis, dixerit, urge. Secundi hoc nunc mihi exemplum succurrit. Virg. Aeneid. 4. Ni palmas ponto tendens utraque Cloanthus Fudis fēque preces, diuinosq; in vota vocasset: Di, quibus imperium pelagi. Postremi sunt haec. Eurip. ἐχθρ. Ω χθόνιοι θεοὶ, σώσατε παῖδ' ἑμὸν, δὲ μόνος οἰκῶν ἀγκυρὰ τ' ἑμῶν, τὴν χιονώδη Θρήνην κατέχει. id est, ὁ inferi, seu terrestres dij: seruate filium meum, qui solus aedium mearum ancora Thraciam niuosam tenet, ad quem locum vetus interpres ἀνάμμιος notat, histriōnem, cūm hac verba loqueretur, terram pedibus pulsasse. Idem Orest. ποτνια, ποτνια νῦν ὑποδότερα πῶν πολιτῶν βροτῶν, Ἐρεδῶν ἴθι. id est, ὁ veneranda, veneranda nox, quae somnum largiris laboriosis mortalibus: ex Erebo prodi. Hom. ἰλ. ι. Πολλὰ δὲ καὶ γὰρ πολυφροσβον χερσὶν ἀλδία Κικλήσκωσ' αἰδέω, καὶ ἐπαγγῆν Περσεφόνηαν. id est, saepe autem etiam terram multa alimenti genera hominibus prābentem manibus pulsabat, Plutonē inuocans: & laudabilem Proserpinam,

idem & cū mortuos appellabat. M. Tull. Tuscul. 2. E. Tum Cleanthem, cūm pede terram percussisset, uersum ex Epigonis dixisse ferūt, Audisne haec, Amphiaras, sub terram abāte? Zenonem significabat, à quo illum degenerare dolebat.

R V S T I C A P H I D I E] libri aliquot veteres habent, rustica Phidile. ego nihil mutō: quamquam legendum potius fortasse est Phidale, vt intelligamus, significari nomine ipso puellā quandam rusticam, parcam, & à sumtu abhorrentem.

H O R N A F R V G E] hornotina: huius anni. Od. 2. epod. Et horna dulci uina promens dolio. M. Tull. Verr. de anteactis. sumentum hornotinum. Propert. lib. 4. Illa dies hornis caede demittat agnis.

A V I D A O V E P O R C A] cur Laribus porcam, seu porcum veteres immolant, annotatū est supra ad illum locum, & porco bimestri, Oda 17. eiusdem libri.

S T E R I L E M R V B I G I N E M] Virg. Georg. 1. malam vocat. Mox & frumentis labor additus, vt mala culmos Effset rubigo, asperam appellat Ouidius.

P O M I F E R O G R A V E T E M P . A N N O .] auctunnum significat, quem pomiferum item appellat Od. 7. lib. 4. simul Pomifer auctunnum fruges effuderit. & Od. 2. libr. epod. sic describit. Vel cum decōrum mitibus pumū caput. Auctunnum aruis extulit, graue autem tempus hoc loco dicit, quia pestilens, & insalubre, vt Saty. 6. lib. 2. Auctunniusque grauis Libitina quaestus acerba. Φθινοπωρον vocat Graeci. ordo est: aut dulces alumni graue tempus non sentient anno pomifero, id est, anni parte pomifera, nempe auctunno.

N I V A L I A L G I D O] Algidum, mons, & vrbs eiusdem nominis. supra Od. 12. lib. 1. gelidum appellat. Od. 4. lib. 4. Nigra feraci frondis in Algidō. **D E V O T A**] vota, & promissa, seu obligata ex voto. sic deuotos appellat Caesar lib. 3. de bello Gallico, soldurios illos, qui, cuius amicitiae se deuouissent, cum eo omnibus in vita commodis fruebantur: omnia rursus incommoda, & mala perferebat. supra arborem illam, cuius casu propemodum oppressus est, deuotam nominauit, Od. 4. eiusd. lib.

V I C T I M A] ouis bima, seu bidens: vel maior aliqua hostia.

P O N T I F I C . S E C V R . C E R V I . T I N G .] à pontificibus publicè immolabitur.

B I D E N T I V M] bidentes (inquit Festus) sunt pecudes, seu oues, quae duos dentes ceteris longiores habent, sed alij, quorum sententia à doctis probatur magis, aiunt bidentes dictas esse, quasi bienes, quod bima immolarentur. Virgil. lib. 5. Aen. cadit quinas de more bidenteis. Idem 6. totidem lectas de more bidenteis.

P A R V O S C O R O N A N T E M , & c .] te, quae paruos deos habes domi.

M A R I N O R O R E] rore marino, seu rosmarino, coronario scilicet, quem describit Dioscor. lib. 3. cap. 89.

A **I M M V N . A R A M S I T E T I G .**] manus immunis propriè, quae nihil porrigit, inanis, vt Od. 12. lib. 4. non ego te meis Immunem meditor tingere poculis, id est, nihil affererem. & epist. ad Villic. lib. 1. Quem scis immunem Cynara placuisse rapaci. Virg. lib. 4. Georg. Immunisque sedens aliena ad pabula fucus. sed hoc loco videtur subaudiri, à scelere: vt sit, manus à scelere, aut culpa immunis: & ita Acr. & Porph. Sed videri possit, hoc loco immune significare improbum: quemadmodum apud Plautum, immune, seu immune est facinus, vt docet Festus, quod si cui placeat, dicendum erit, hanc esse huius loci sententiā. Si manus improba, & impura deorū aram tanget, id est, si mentem impura deos orabis, sumtuosa hostia deos non mollis, neque efficies sacrificiorū sumtu, vt tuae victimae diis sint gratiores: sed farre pio, & saliente mica deos placabis. Solebant autem orantes aram tangere, seu tenere. Itaque Varro rerū diuinar. lib. 5. (vt refert Macrob. lib. 3.) scribit, aras primum ansas dictas, quod esset necessarium à sacrificantibus eas teneri: quemadmodum vasorum ansas tenere & prendere solemus. ad quem morem respiciens Virg. Aen. 12. vt & hīc Horatius, Latinum Regem sic facit loquentem. Tange aras: mediisque igneus, & numina testor. idem. Aen. 4. Talibus orantem dictis, arasque tenentem. & lib. 6. Talibus orabat dictis, arasque tenebat. & M. Tull. pro Flacco, qui si aram tenens iuraret, crederet nemo, per epistolam,

C quod uolet, iniuratus probabit?

N O N S V M T . B L A N D . H O S T . & c .] sumtuosa hostia sunt septimi casus: haecq; est huius loci sententia, si tua manus immunis, id est, sine vlla victima, vel, vt alij, innocens, aram tetigit: aequè placabit & flectet deos familiaris farre, & mica salis, nihil gratior Diis futura propter sumtuosam aliquam hostiam. quod si immunis pro improbo accipiat, sic erit hic locus explicandus, vt paulo antè diximus, ad illa verba, immunis aram, & c. Plato in Alcibiade β, perspicue ostendit, Deos immortales, sumtuosas hostias non spectare, sed animorum integritatē, & preces, seu bona verba, quā ille appellat εὐφημίαν: idque Ammonis oraculo responsum esse dicit.

D Cūm enim quondam inter Atheniensis ac Lacedaemonios dissidium, bellūmque grauissimum natum esset: accideret autem, vt multis prāliis mari & terra commissis, semper Athenienses magna clade accepta inferiores discederent, eos indignanteis & consilij inopia laboranteis, neque vllum malorum praesentium remedium reperireis, decreuisse tādem quā optimū esse Iouem Ammonē haec de re consulere, & praeterea rogare quare uincerentur, cūm ipsi hostias omnium Graecorum & plurimas & pulcherrimas diis immortalibus immolarēt, eorūmque templa plurimis & carissimis donis ornarēt, pompas denique facerēt solēnis, & magnificentissimas, & sumtuosissimas, Lacedaemonij autem nihil quicquā tale omnino curarēt, immo verò ita essent in hac

re negligentēs, vt saepe hostias inancas ac debiles macarent, cūm essent nihilo minus opulenti, quā Atheniensium ciuitas: hoc vnū respondisse Ammonem, Lacedaemoniorum εὐφημίαν, id est, bona verba, Deo esse gratiora, quā vniuersas Graecorum victimas. bona verba autē Socrates interpretatur preces ritè conceptas, & iustas: atque hominibus magnopere esse cogitandum, & videndum, quas preces diis immortalibus nuncupent. Deos enim immortales neque bobus auratis, neque talibus victimis, neque precibus maledicentiae, quā Graeci blasphemiam nominant, plenis, sed bonis dictis placari. Δεῦρον γὰρ εἴη (inquit) εἰ αὐτῶς τὰ δῶρα, καὶ αὐτῶς τὰς θυσίας ἀποβλέψουσιν ἡμῶν οἱ θεοὶ, ἀλλὰ μὴ αὐτῶς τὴν ψυχὴν. & μοχ. οἱ δὲ ἄτε ἀδωροδδύκνοι τοῖς ὄντες. κατὰ φρονουσίαν ἀπάντων τῶντων, & c. id est, absurdum enim sit & inueniendum, si dii dona nostra, & sacrificia spectent, non animum, & c. deinde sequitur: illi verò cūm muneribus non corrumpantur, haec omnia contemnant. Sic & Xenophon. Σπομνημ. α. θυσίας δὲ θύων μικρὰς ἀπὸ μικρῶν, ἔδδεν ἠγάτο μείζονα τῶν ἀπὸ πολλῶν καὶ μεγάλων πτωχῶν καὶ μεγάλων θυόντων. ἔτε γὰρ τοῖς θεοῖς, εὐφῆ, καλῶς ἔχων, εἰ ταῖς μεγάλαις θυσίαις μᾶλλον, ἢ ταῖς μικραῖς ἔχων. πολλάκις γὰρ αὐτῶν τῶν ἀπὸ τῶν πτωχῶν μᾶλλον, ἢ τῶν ἀπὸ τῶν πτωχῶν εἶναι κεχαρισμένα. Οὐτ' αὖ τοῖς αἰθρῶν ἀέθριον εἶναι ζῆλον, εἰ τὰ ὄντα τῶν πτωχῶν μᾶλλον ἢ κεχαρισμένα τοῖς θεοῖς, ἢ τὰ παρὰ τῶν πτωχῶν ἀλλ' εὐμύξες τῶς θεῶς ταῖς παρὰ τῶν εὐσεβεστάτων τιμῆς μάλλα χυρῶν. id est, cūm autem sacrificaret parua de paruis, nihil se deteriore conditione esse putabat iis, qui de multis ac magnis multa, & magna immolant. Nam neque Diis honestum fore, si magnis sacrificiis magis delectarentur, quā paruis: sapenimvero enim ea, quae ab improbis proficiuntur, gratiora eis futura, quā quae à uiris bonis: neque hominibus uitam optabilem, aut uitalem futuram, si quae ab improbis donentur, diis sint gratiora, quā quae à probis, quin existimabat deos immortales hominum priorum cultus, & muneribus magnopere delectari. Iterum Plato in Euthyphrone ait, dona nostra (dona autem, quae Diis ab hominibus dari debent, sunt πηλὴ, γέρας, χάρις, i. honos, decus, gratia) ait igitur Plato dona nostra Diis nihil prodesse.

A **A V E R S O S P E N A T E S**] Ode XI. epod. Preces & auersum ad Iouem.

F A R R E P I O E T S . M .] ad hunc locum pertinent, quae scribuntur à Philostrato de Pythagora initio libri 1. de vita Apollonij, memoriae esse proditum, Pythagoram aras sanguine nō aspersisse, sed tus, & plantam, & hymnos diis immortalibus, & similia, diis solitū sacrificare. quibuscum congruunt illa M. Tullij lib. 3. de nat. deorum. Quamquam Pythagoras cūm in geometria quiddam noui inuenisset, musis honem immolasse dicitur. sed id quidem nō credo: quoniam ille ne Apollini quidem Delio hostiam immolare uoluit, ne aram

B te impura deos orabis, sumtuosa hostia deos non mollis, neque efficies sacrificiorū sumtu, vt tuae victimae diis sint gratiores: sed farre pio, & saliente mica deos placabis. Solebant autem orantes aram tangere, seu tenere. Itaque Varro rerū diuinar. lib. 5. (vt refert Macrob. lib. 3.) scribit, aras primum ansas dictas, quod esset necessarium à sacrificantibus eas teneri: quemadmodum vasorum ansas tenere & prendere solemus. ad quem morem respiciens Virg. Aen. 12. vt & hīc Horatius, Latinum Regem sic facit loquentem. Tange aras: mediisque igneus, & numina testor. idem. Aen. 4. Talibus orantem dictis, arasque tenentem. & lib. 6. Talibus orabat dictis, arasque tenebat. & M. Tull. pro Flacco, qui si aram tenens iuraret, crederet nemo, per epistolam,

C quod uolet, iniuratus probabit?

N O N S V M T . B L A N D . H O S T . & c .] sumtuosa hostia sunt septimi casus: haecq; est huius loci sententia, si tua manus immunis, id est, sine vlla victima, vel, vt alij, innocens, aram tetigit: aequè placabit & flectet deos familiaris farre, & mica salis, nihil gratior Diis futura propter sumtuosam aliquam hostiam. quod si immunis pro improbo accipiat, sic erit hic locus explicandus, vt paulo antè diximus, ad illa verba, immunis aram, & c. Plato in Alcibiade β, perspicue ostendit, Deos immortales, sumtuosas hostias non spectare, sed animorum integritatē, & preces, seu bona verba, quā ille appellat εὐφημίαν: idque Ammonis oraculo responsum esse dicit.

D Cūm enim quondam inter Atheniensis ac Lacedaemonios dissidium, bellūmque grauissimum natum esset: accideret autem, vt multis prāliis mari & terra commissis, semper Athenienses magna clade accepta inferiores discederent, eos indignanteis & consilij inopia laboranteis, neque vllum malorum praesentium remedium reperireis, decreuisse tādem quā optimū esse Iouem Ammonē haec de re consulere, & praeterea rogare quare uincerentur, cūm ipsi hostias omnium Graecorum & plurimas & pulcherrimas diis immortalibus immolarēt, eorūmque templa plurimis & carissimis donis ornarēt, pompas denique facerēt solēnis, & magnificentissimas, & sumtuosissimas, Lacedaemonij autem nihil quicquā tale omnino curarēt, immo verò ita essent in hac

A sanguine aspergeret. SALIENTE MICA] id est, mica salis. Tibull. lib. 3. eleg. 4. At natum in curas hominum genus, omnia noctis Farre pio placant, & saliente sale. Idem lib. 4. ad Messal. Parvâque celestis placavit mica. Catullus, Non est in tanto corpore mica salis.

IN AVAROS.

Ode 24.

INTACTIS opulentior
Theauris Arabum, & divitis Indiae,

B Camentis licet occupes
Tyrrhenum omne tuis, & mare Apullicū:

Si fugit adamantinos
Summis verticibus dira necessitas

Clavos: non animum metu,
Non mortis laqueis expedit caput.

Campestres melius Scythæ,
Quorum plaustra vagas rite trahūt domos,

Vivunt, & rigidi Getæ:
Immetata quibus iugera liberas

Fruges, & Cererem ferunt:
C Nec cultura placet longior annua:

Defunctūque laboribus
Æquali recreat sorte vicarius.

Illic matre carentibus
Priuignis mulier temperat innocens:

Nec dotata regit virum
Coniux: nec nitido fudit adultero.

Dos est magna, parentum
Virtus, & metuens alterius viri

Certo fœdere castitas.
Et peccare nefas, aut pretium est mori.

D O, quisquis volet impias
Cædeis, & rabiem tollere ciuicam:

Si queret pater urbium
Subscribi statuis, indomitam audeat

Refrenare licentiam,
Clarus post genitis, quatinus, heu nefas,

Virtutem incolumem odimus:
Sublatam ex oculis querimus inuidi.

Quid tristes querimonia,
Si non supplicio culpa reciditur?

Quid leges sine moribus

Vana proficiunt, si neque feruidis
Pars inclusa caloribus

Mundi, nec Boreæ finitimum latus,
Durat æq̄ solo nives

Mercatorem abigunt? horrida callidi
Vincunt æquora nauitæ.

Magnum pauperies opprobrium iubet
Quiduis & facere, & pati:

Virtutisque viam deserit ardua.
Vel nos in Capitolium,

Quod clamor vocat, & turba fauentium:
Vel nos in mare proximum

Gemmas, & lapides, aurum & inutile,
Summi materiam mali,

Mittamus, scelereum si bene pœnitet:
Eradenda Cupidinis

Praui sunt elementa: & tenera nimis
Mentes asperioribus

Formandæ studiis, nescit equo rudis
Hæere ingenuus puer:

Venarique timet, ludere doctior,
Seu Græco iubeas trocho,

Seu malis vetita legibus alea.
Cum periura patris fides

Consortem socium fallat, & hospitem:
Indignoque pecuniam

Heredi properet, scilicet improba
Crescunt diuitiæ, tamen

Curtæ nescio quid semper abest rei.

INTACTIS OPVL. THES. ARAB.] supra Od. 29. lib. 1. beatas Arabum Gazas dixit, & H secunda epist. ad Mæcen. lib. 1. Diuitias Arabum.

Intactos autē thesauros intellige dictos esse, quia nondum Romanorum arma fenserant, sic Propert. India quin Auguste tuo dat colla triumpho: Et domus intacta te tremuit Arabia.

C A M E N T I S] lapidibus cæsis, vt sup. Od. 1. huius libri, huc frequens Camenta demittit redemptor.

M A R E A P V L L I C V M] sic reperi scriptum in duobus lib. Vatic. & item Faër. Tornef. in codice Donati autem Ponticum erat recenti manu scriptum, & in litura. Iam, quod ad syllabas attinet, simile est illud Od. 4. huius lib. Al-

triciis extra limen Apullie.

A D A M A N T I N O S, &c.] solidissimos, firmissimos. fortasse, quos sup. Od. 35. lib. 1. clavos trabaleis dixit, hęc nominat adamantinos, vtrobi-

que

A que enim vim & firmitatem, & pæne dicã æternitatem necessitatis significat. Plato quidem lib. de rep. decimo ἀδύμαντινος, id est, adamantinè, vsurpat pro eo, quod est ἰχθυρῶς καὶ ἀμετακινήτως, his verbis, ἀδύμαντινος (inquit) θεὶ τρωτῆυ τῆν δόξαν ἔχοντα εἰς εἶδ' ἰέναι. Neque temerè porro, neque ineptè adamantini clauui τῆ ἀνάγκη, id est, necessitati, quæ eadem ferè est hoc loco, atque εἰμαρμένη, tribuuntur. Significatur enim fati, mortisque necessitas immutabilis, & vis inuicta, Pindarus autè cum de alia necessitate loquatur, ita querit ex Musa: Quod periculum Argonautas solidis ex adamante clauuis vincitos ad nauigandum impulit? sic Pindar. πῆς κινδύως κρατερῶς ἀδύμαντος δῆσεν ἄλοις; id est, quod periculum necessarium coëgit, vt nauigarent? Æschylus item in Prometh. ἀδύμαντιναις πέδησι dixit pro solidissimis ac durissimis. vide annot. ad Od. 3. & 35. lib. 1.

D I R A] infesta, triftis, horribilis: vt & alibi.

N O N M O R T I S I A Q U E X P .] expedit, id est, explicabis, extricabis. sunt enim hi laquei ἀφουκοί, καὶ ἀδιέξοδοι, id est, inexplicabiles, & quos effugere nemo queat. Homerus tãtam vim Parcæ esse dicit, vt ne Dij quidè ab eo, qui sibi sit carus, mortem propulare possint, vbi cum Parca semel comprehenderit. Verba Homeri sunt hæc, ὀδυσσ. γ. Αλλ' ἦτοι θάνατον μὲν ὁμοίον, & δὲ θεοῖσιν καὶ φίλῳ ἀνδρὶ δύναται ἀλαχέμεν, ὅτι ποτὲ κεν δὴ Μοῖρ' ὀλοή καθέλωσι πάνηλεγγος θανάτῳ. id est, At profectò mortem, omnibus æquè infestam, ne dij quidem ab homine amico accerere possunt, vbi eum Parca mortis longum somnum dantis comprehenderit.

C A M P E S T . M E L . S C Y T H A] supra Od. 35. lib. 1. profugos appellauit. Strabo ἀμαξομοῦς, id est, in plaustris habitantibus, tamquam in domibus.

R I G I D I G E T A E] cur rigidi? an quod sunt cælibes, & ἀνέσιοι, id est, sine foco & familia? an quod ἄθλιοι, id est, carentes rebus ad victum paratis, & congeltis, seu vitæ cultu vtentes tenuissimo, parcissimo, ac durissimo? quæ etiam de Scythis tradita sunt: ob idq; ἄθλιοι appellatur ab Homero.

Q uin cosidem ἐπιτημολῶδες appellant tum alij Græci poetæ, tum in primis Homerum: id est, equorum emulctores. Dionys. Alex. Εἰθαμελάγγλανοι τε, καὶ ἀγέρες ἐπιτημολῶροι. Homerus ἰλ. ν. αὐτὸς δὲ πάλιν τέττερον ὄσσε φαεινὸ νόσφιν ἐφ' ἐπιποτόλων θρηϊῶν χεθορώμενος αἶαν Μυσηῶν ἀγχεμάχων καὶ ἀγασῶν ἐπιτημολῶων Γλακλοφάων, ἀβίων τε, διχμοτότων ἀνθρώπων: id est, ipse autem [Iupiter] reflexit oculos lucidos longè ab vrbe Troia ad terrâ Thraciam in studio equorum assidue versantium respiciens, & Mysorum cominus pugnantium, & admirabilem Scytharum equas mulgētium, & lac potantium, in diem viuentium, rebûsque ad victum antè paratis carentium, hominum iustissimorum. Ex quibus verbis cognoscere li-

cet, per hippemolgos, id est, equarum emulcto. E res, Scythas, & populos illos omneis esse intelligendos, qui ab occasu, mari Sarmatico, & Gothico: ab ortu, palude Mæotide & Tanai, & Ponto Euxino: à meridie, Æge, & Danubio: à septentrione, hyperboreis gentibus, & Rhipæis montibus continentur. hanc sententiam adiuvat Hero dotus, qui in Melpomene narrat, Scythas equas mulgere, & lac earum vasis exceptum potare: id quod testatur & Strabo lib. 7.

I M M E T A T A Q V I B V S] quorum agrî, nullis cum limitibus sint inter se separati, aut distincti, sed communes, etiam fruges efferunt liberæ & communes. immetata autem iugera accipe nullis metis, id est, terminis distincta, vel nullis decempedis dimensa, aut descripta. lege quæ supra notauimus ad illum locum, nulla decempedis Metata, &c. Od. 15. lib. 2.

N E C C V L T V R A P L A C E T, &c.] nemo vnus per omnem vitam in eodem agro colendo versatur: sed alij ad certum numerum descripti ac distributi vnus annum agrum colunt: anno subsequente succedunt his alij ad eundem numerum: quiescunt ij, qui superiore anno coluerant, & ita deinceps. Atque hanc sententiã declarant ea verba, quæ statim sequuntur: Defunctūque laboribus Æquali recreat sorte vicarius, id est, cum, qui in labore annum versatur, eoque labore defunctus est, vicarius, qui eius locum, vicemque subit, reficit ac recreat æquali sorte, id est, dat illi sui reficiendi facultatem æquali sorte: id est, dat illi sui reficiendi facultatem, æquali agrî colendi, laborisque perferendi cõdicione vicissim accepta. Sic Cæsar de Sueuis lib. 4. de bello Gall. Et centum pagos habere dicuntur, ex quibus quotannis singula milliæ armatorum bellandi causa sunt ex finibus educunt. Reliqui, qui domi manserint, se, atque illos alunt. Hi rursus inuicem anno post in armis sunt: illi domi remanent. Sic neque agrî cultura, neque ratio, atque usus belli intermittitur.

T E M P E R A T] nouerca manus abstinet à priuignis: priuignis parcit, neque eis in fidiis cõparat, vllãmve perniciem molitur, vt solent nouercæ. sic loquitur & Virg. Georg. 1. Iam sibi tum curuis malè temperat vnda carinis. & M. Tul. Verr. 4. siue accusation. lib. 2. non solum sociis in eo bello consubuit, verum etiam superatis hostibus temperauit. ibidem: si cuiquam denique vlla in re vnquam temperauerit, vt ei vos quoque temperetis. idem lib. 1. Te putet quisquam cum ab Italia freto disiectus esses, sociis temperasse: Sallust. coniur. Catil. Quippe scûda res sapientis animos fatigant: nedum illi corruptis moribus, victoria temperarent. sic enim hunc locum emendauimus, cum in omnibus libris vulgatis corruptè legatur obtemperarent. emendauimus & locum apud Cæf. lib. 1. de bello Gall. itidem corruptum, neque sibi homines feros ac barbaros temperaturos existimabat, quin, &c. vbi vulgo legitur obtemperaturos.

T E M P E R A T I N N O C E N S] id est, tem-

H

A perando priuignis est innocens: vel in eo se innocentem praestat, quod temperat, vt diximus ad Od. octauam huius libri.

NEC DOTATA REGIT VIRVM] regit virum, id est, imperat, viro, domina est viri: vt supra Od. 9. Me nunc Thressa Chloë regit. Aristoteles libro 8. de moribus, viri & vxoris societatem scribit esse Aristocraticam, id est, ei reip. formam similem, in qua praestantiores, & meliores, & optimates imperant. iccirco virum praesse debere, cum vxori virtute praestet. Sed interdum (inquit) imperant mulieres, nempe ea, ad quas amplexa venerunt hereditates, & bene dotatae. *ἐπιτολὴ δ' ἀρχαίων αἱ γυναικῆς ἐπιταλαί οὐδοί.* sic Plautus in Asinaria: *argentum accipi. dote imperii vendidi.*

NEC NITIDO FIDIT ADVLTERO] nitido, vel comto, & bene curato: vel vnguentis delibuto, vt annot. ad Od. 19. huius lib. & alibi. vel vt epist. 7. lib. 1. *ex nitido sit rusticus, atque sulcos, & vinea crepat meta.*

ADVLTERO] amatore, vt sup. Od. 33. lib. 1. vel propriè accipe.

DOS EST MAGNA P. VIRT.] Queratur iam sua aetate Theognis, non spectari in vxore quaerenda genus, & parentum virtutem, sed pecuniam, his verbis: *Κρίεις μὲν καὶ θεοὺς διζήμεθα, Κύρνε, καὶ ἴππους Εὐγενέας καὶ πῆ βέλτεται ἐξ ἀγαθῶν Βήσεσθαι γήμην δὲ καλὴν κακῆς ἔμελεδ' αἰνεῖ Εαθλὸς ἀνὴρ, ἢ οἱ ζήματα πολλὰ διδῶ.* quorum versuum haec fere sententia est: *Arietes quidem, & asinos, & equos generosos quarimus, & vult vnusquisque, equas siquas haberet, aut alias feminas, à maribus generosis iniri, & grauidas fieri: puellâ autē vitiosam, & vitiosi filiâ, vir bonus vxorē ducere nō magnopere dubitat, si modo magnam pecuniā vim in dotem afferat.* Magnâ igitur habet dotem sponsa, ait Horat. quae honesto loco nata est, quaeque ab alio viro abhorret. Non admodum dissimile est huic Horatiano, Plautinū illud in Amphitry. *Non ego illam mihi dotem duco esse, quae dos dicitur: sed pudicitiam & pudorem, & sedatum Cupidinem, Deum metum, parentum amorē, & cognatum concordiam.* Priscianus lib. 7. hunc locū profert ostendens, parentium aequē, ac parentum visitatum esse. idēque locum quendam ex M. Tull. Verr. 7. producit. metuere autem alterum virum, nihil aliud est, quam φιλῶντασθαι, id est, vitare, & fugere: ab alio viro tangi nolle, vt annot. ad Od. 2. lib. 2.

ET PECCARE NEFAS, AVT PRETIVM] id est, aut non putant illorem matronae sibi licere matrimonij castitatem, fidēque violare: aut si violant, extremo supplicio afficiuntur. sic infra Od. 4. libri 4. *Culpam pœna premit comes.*

AVT PRETIVM EST MORI] id est, aut merces est peccati mors. sic vsurpat vocem pretium epist. 16. lib. 1. *Nec furtum feci, nec fugi si mihi dicat seruus: habes pretium: loris non vreris, ato.*

O, QVISQVIS VOLET] significat, ex pec-

candi licentiâ, & impunitate caedeis, bellâque ciuilia manare: quae mala qui tollere velit, parēnsque patriae appellari cupiat, cum oportere seuerissimis legibus latis maleficia coercere, & comprimere: in eos autē, qui leges neglexerint, acerrimè animaduertere. Placet autem mihi magnopere ea scriptura, quam in duodecim libris manuscriptoris reperi: *Cadeis & rabiem, & c. vbi vulgati habent, aut rabiem.*

SI QVÆRET PATER] quidam libri verteres habent, si querit p. vrb. *pater urbiū* autem tale est, vt si diceret, parens patria.

REFRENARE] comprimeret. sic dixit *inijcere frena licentiæ* Od. 15. libri 4. quem locū, quem admodum emendauerimus, videto suo loco.

CLARVS PŒST GENTI] clarus futurus posteris: immortalem nominis sui gloriam posteris traditurus. sic quidem habet nostri libri ferè omnes: Sed quidā aiunt se reperisse in vno item manuscr. *Clarus*, quam scripturam probo, & ita cum iis, quae antecedunt, aptè habebunt quae sequuntur, *quatinus odimus virt. incol.*

QVATINVS, HEV NEFAS, VIRT. & c.] *quatinus*, legendum, non *quatenus*. & ita cod. Faëni, & vnus Vatic. & aliquot alij. Præterea sic legendum esse docent veteres grammatici. in his Festus. Pendent autem hæc ex iis, quae proximè antecedunt, rationēque continent, quam obre dixerit, eum, qui res illas gesserit, clarum, seu carum fore non apud suæ ætatis homines, sed apud posteros, hoc modo. quoniam (inquit) virtutem incolumem odimus, id est, eorum virtutem, qui viui sunt, & incolumes: vitiorum autem virtute præstatiū mortuorum desiderio afficimur: sed nomen *inuidi* non videtur suo loco esse positum: debuitque poni statim post verbum *odimus*. est enim inuidi præstanteis & excellentis viros odisse: mortuos desiderare non item. vt epistola ad August. libro secundo. *diram qui contudit hydram. Notaque fatali porteta labore subegit, Comperit inuidiam suprema sine domari. Vrit enim fulgore suo, qui prægrauat arteis Infra se postas, & c.* sic Paterculus. *naturaliter audita visis laudamus libentius, & presentia inuidia, præterita veneratione prosequimur: & his nos obrui, illis instrui credimus.* H

VIRTUTEM INCOLVM. ODIM. SVBL. EX OC.] Non solum hoc de virtute, sed & de omnibus aliis bonis verè dici potest, tum denique nos intelligere quae sunt bona, cum quae erant in nostra potestate, quibusque frui poteramus, ea amissimus: neque hoc solum ad inuidiam, sed etiā ad alia animi vitia pertinet. Plautus Capt. *Tum denique homines nostra intelligimus bona. Cum, quae in potestate habuimus, ea amissimus.* Sophocl. Aiace. *Οἱ γὰρ χακοὶ γινώσκουσιν τ' ἀγαθὸν χερσὶν ἔχοντες ὁδὸν ἴσασιν ὅτιν πῆς ἐκβάλλει.* id est, Mali bonum in manibus habentes, illud ignorant: vbi amiserunt, tum cognoscunt. Hanc eandem sententiam copiosè tractat Cicero oratione post reditum ad Quirit. non longè à princip.

QV I D

A QVID TRIST. QVERIM. SI NON, & c.] non est satis bonas leges ferri, sed oportet præterea pœnas legibus constitutas de improbis sumi. Leges enim sine moribus nihil profunt reip. Et quemadmodum præclare dictum est *ex malis moribus bonas leges natus esse*: ita bonis legibus hoc propositum esse debet, vt ciues bene sint morati: quem finem si lex non assequetur, inutilis & otiosa futura est. licet & aliter explicare, vt iam dicam.

QVID LEGES SINE MORIB. VANÆ PROF.] licet etiam hunc locum sic explicare, vt per se intelligatur, non vt è superioribus duobus versibus pendeat: hoc modo: *Quid leges sine moribus vana proficiunt?* Non satis est hominū peccata metu pœnae coercere, quod facit lex: sed etiam oportet ciuicis à pueris bene institui, atque ad virtutem informari: quo facto, pauci erūt improbi, & scelerati: & ita pœnis à lege constitutis facile continebuntur. contra si nulla erit disciplina ciuicū, omnes erūt iniusti, libidinosi, scelerati, impij, cum alij tales euaserint natura, alij mala cōsuetudine naturæ bonitatē corruperint: quae vitia funditus tollere lex non potest, quantumuis grauis atque acerbas pœnas improbis infligat.

SI NEQVE FERVIDIS, & c.] declarat qui sint perditii, & corrupti mores: nempe immentum pecuniæ studium, & auaritia: paupertatis pudor & timor: cupiditates, & similes animorum pestes. ex hoc fonte omnia reip. mala manant. pendunt autem hæc ab iis, quae proximè antecedūt, hoc modo: *Quid leges profunt sine moribus, verbi gratia, si neque ea mundi pars, quae immoderatis torretur caloribus, neque ea, quae frigore obriguerunt, mercatorem deterrerit, quo minus pecuniam quærat, & rem in dies magis ac magis amplifcet: Has mudi parteis partim propter immoderatum ardorē (vt existimant antiqui) partim propter nimiam frigora inhabitabilis, commemorat & aliis locis, vt annot. ad Od. 22. lib. 1. Cum his autem congruunt illa ex epist. 1. lib. 1. *Impiger extremos curru mercator ad Indos Per mare pauperiem fugiens, & c.**

D MAGNVM PAVPERIES OPPR.] id est, quae habetur turpis & probrosa, maximè auaris, qualis inducitur Staberius ille, Saty. 3. lib. 2. *qui quoad vixit, credidit ingens Pauperiem vitium.* Itaque Euripid. in Med. *Πέντα φέγγει πᾶς τις ἐκποδῶν φίλος,* id est, Fugit omnis amicus longè amicū pauperem. At Demosthenes in oratione *περὶ τῶν ἀνδρῶν*, ait neque eum, qui paupertatem alteri maledicti loco obijciat, sana mente esse: neque eū, qui eò, quodd diuitiis circumfluat, sese effert insolenter. *ἐγὼ γὰρ εἶπ' εἰ τις πένιαν περιηλακίσει, τοῦτο ἔχειν ἡγέμαι, ἔτ' εἶπες εἰ ἀφθονίος, ὅτι τὸ τῶν σεμνόνετα.* & item Heliodus, his versibus: *Μηδέποτε ἐλοιδώθην πένιαν θυμοφρόνον ἀδριῖ Τετραλ' ὀνειδίσειν, μακρόρον δδσιν αἰεὶ εὐόντων.* id est, ne vnquam paupertatē vitæ corruptricem cuiquam maledicti loco ob-

ijcere auctore, cum sit deorum donum. Vide ante not. ad illum locū Saty. 3. lib. 2. *credidit ingens Pauperiem vitium.*

IVBET QVIDVIS ET FACERE, ET PATI] sic epist. 1. lib. 1. *Impiger extremos curru mercator ad Indos Per mare, & c.* & Saty. 4. lib. 1. *Hic murat merces surgente à sole ad eum, quo respertina repet regio: quin per mala præcepta Fertur, vti puluis collectus turbine.*

VIRTUTIS QVE VIAM DES. ARD.] si legeremus *arduam*, magis concineret cum Heliodo, cuius versus illi notissimi sunt: *Τῆς δ' ἀρετῆς ἰσθμὸν θεοὶ περὶ ἀποδὲν ἔθηκαν Ἀγαλατοῦ μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐπ' αὐτῆν, & c.* id est, *Virtutem voluere dis sudore parari, Longa autem est ad eam via, & ardua, & aspera saxis.* Sed cum omnes codices veteres hæc lectionem comprobent: nihil mutatum esse puto. Cur autem virtutem arduam appellat: an quod homines, claros, admirabileis, & praestantis, & deorum similes efficit: an quod difficilis est, & sine multo labore ad eam perueniri non potest: quam sententiam profecto altera lectio magis exprimeret.

VEL NOS IN CAPITOLIUM, & c.] vel in Capitoliū, aurum omnium malorum materiam, deferamus, quemadmodum censet populus & multitudo: vel in mare proximum projiciamus. Sed quærat aliquis, quorsum hæc Capitolij mentio fiat. dicebat Germanus Valens, spectasse Horatium illa tempora, quibus matronæ Ro. rep. in summum discrimen adducta, mūdum omnem suum muliebrem in Capitoliū comportassent, atque ad vsum, sumtusque belli contulissent. Ego existimabam respexisse potius ad morem veterum & Græcorum, & Romanorū: qui pecuniam in fanis, & templis deponere, & sacro quasi commendare solebant, idque maxime cum rebus timerent, aut diffiderent suis, vt testatur M. Tullius lib. 2. de legib. vbi loquitur de sacri-legij pœna, quo loco narrat, Clithenem quandam, Atheniensem, ciuē egregium, cum rebus timeret suis, Ioui Samiæ filiarum dotis credidisse. Sic igitur suadet hoc loco Horatius, vt aurum & pecunia deferatur in Capitolium, si quis fortè pecuniam magni faciendam existimat, quod facit vulgus: aut potius in mare projiciatur, quod philosophis magis probatur. Licet etiam dicere, velle Horatium, aurum in Capitolium portari, vel ad ornatum templi, vel vt sit donū Ioui Capitolino consecratum, seu ἀνάθημα.

QVOD CLAMOR VOCAT, & c.] id est, secunda populi voluntate, seu approbante populo: vel quod maullit populus, in mari projici.

AVRVM ET INVTILE] recedè inutile, si materia est mali. Nam vt præclare disputat Xenoph. Oeconom. *χρημάτα*, id est, pecuniæ ab vterendo dictæ, non sunt *χρημάτα* ei, qui pecuniis nesciat vti, & multo minus ei, qui ex iis detrimentum capiat.

ERADENDA CVPIDINIS, & c.] si ve-

A rē nos scelerum pœniter, funditus tollēda, & radicibus extirpanda sunt vitiosa cupiditatis primordia. Cupido pro cupiditate, masculini generis est apud hunc scriptorem, vt supra notatum est ad Od. 16. lib. 1.

ET TENERA NIMIS MENTES] educationem, & exercitationem significat. quæ duo magnam vim habent in vtramque partem. sic supra Ode 2. huius libri, *Angustam amici pauperiem pati Robustus acri militia puer Condiscat, &c.*

NESCIT EQVO RVDIS] pueri ingenui discunt potius trocho Græco ludere, aut alea, quam equitare, aut venari. harere in equo dixit & M. Tull. in orat. pro Deiot.

VEN. QVE TIMET] φιλᾶτῆται, nō vult, vt alibi admonuimus. Venatio autē Romanis sollemne viris opus vile fama, Vitaq; & membris, vt ait epist. 18. lib. 1.

SEV GRÆCO IYBEAS TR.] trochi nomen, & ludus ipse Græca sunt. Itaque fortasse melius sentiūt qui Satyra 2. lib. 2. Græcari interpretantur, trocho & disco ludere, quam qui potare. sic Horat. vel si Romana fatigat Militia. assuetum Græcari, &c.

TROCHO] vide annot. ad epist. de arte poet. ibi, *Indoctusque pila, discive, trochiue quis sit.*

SEV MALIS VET. LEGIB. ALEA] fortasse lege Cornelia, & lege Titia, quæ commemorantur à Martino iuriconsulto lib. 5. regularum: & exstat hoc caput lib. xi. pandect. iuris ciuilibus, titulo de aleatoribus.

CVM PERIVRA PATRIS FIDES, &c.] cum pater (inquit) in rebus contrahendis fidem iurisiurandi religione obstrictam non seruet: sed focium fallat, & hospitem, omnēque suū studium ede conferat, vt citò heredem indignum locupletet: euenit scilicet, vt diuitiarum acerius amplifictur: semper aliquid desit tamen. Simile est illud sup. Od. 16. huius libri, *Crescentem sequitur cura pecuniam, Maiorūque fames.*

INDIGNO QVE PECVNIAM HER. PROPERET] verbum properandi cum accusandi casu coniunxit: vt supra Od. 7. lib. 2. *quis vdo Deproperare apio coronas, &c.* sic Virg. lib. 9. *Æneid. pulchram properet per vulnera mortem.* Hic igitur properet heredi pecuniam, interpretor, citò & properē heredem locupletare studeat.

SCILICET IMPROBÆ] improba ab effectu, quia improbos efficiūt, vt supra Od. 4. lib. 1. *Pallida mors:* vel improbē & summo studio, & magno labore coaceruata.

AD BACCHVM.

Ode. 25.

Se Bacchi instinctu, afflatūque concitatum, noua quadam & inaudita de Augusto dicturum.

QVō me, Bacche, rapis tui Plenum? quæ in memora, aut quos

agor in specus

Velox mente noua? quibus

Antris, egregij Caesaris audiar

Eternum meditans decus

Stellis inferere, & concilio Iouis?

Dicam insigne, recens, ad huc

Indictum ore alio, non secus in iugis

Exsomnis stupet Euias,

Hebrum prospiciens, & niue candidam

Thracen, ac pede barbaro

Lustratam Rhodopen, vt mihi denio

Rupis, & vacuum nemus

Mirari libet? & Naiadum potens,

Baccharūque valentium

Proceras manibus vertere fraxinos:

Nil paruum, aut humili modo:

Nil mortale loquar. dulce periculum est,

O Lenæe, sequi deum

Cingentem viridi tempora pampino.

QVō ME BACCHERAP. TVI PLEN.] significat, se Bacchi numine afflatum, & mente concitatum, Augusti laudes canere, nō uōque carminis genere celebrare velle, nempe lyrico: quod gloriatur à se primo Latinorū poetarum institutum, ac vulgatum.

AVT QVOS AGOR IN SPECVS] sic legi malo, vt reperi scriptum in tribus codicibus antiquis, quā vt in aliis, & quos ag. in sp. quamquam ne illam quidem improbo.

VELOX] κόρυφος, celer, expeditus. MENTE NOVA] mente, quam mihi Bacchus innouauit, & diuino quodam instinctu concitauit. mente non mea, sed diuina.

QVIBVS ANTRIS] in quibus antris: in quibus locorū solitudinibus: quibus in locis secretis ac remotis, &c. Od. 4. huius lib. *Finire quarentem labores Pierio recreatis antro.* epist. 2. lib. 2. *Scriptorū chorus omnis amat nemus, & fugit urbeis, Rite cliens Bacchi &c.* & epist. ad Pison. *secreta petit loca.*

STELLIS INSERERE] in celum vocare, vt loquitur Catullus, id est, immortalitati commendare & consecrare: immortalibus laudibus afficere.

DICAM INSIGNE, &c.] non dicam res communiceis, vulgaribus, obsoletas, & omnium sermone vsurpatis: sed insigneis, nouas, & à nemine vsque adhuc cantatas, neq; tractatas. sic epist. ad Mæcenatem tertia libri primi. *Inuat immemorata ferentem ingenius oculis, legi, manibusq; teneri.* NON SECVS, &c.] sic concitari solēt thya-

A des, seu mænades, seu Euiades, seu Bassarides, vt ego nunc mente concitata, & commota, feror ad Augusti laudes meo carmine prædicandas.

EXSOMNIS] expertecta. sic cod. Faërn. Vrf. Don. Torn. tres Vatic. sed ad marginem libri Faërn. a scriptum erat *Insomnis.*

HEBRVM] Thracia fluuium. epist. 16. lib. 1. *Fons etiam riuo dare nomen idoneus, vt nec Frigidior Thracam, nec purior ambiat Hebrus.* quem hiemis sodalem appellat Oda 25. lib. 1.

NIVE CANDIDAM] sic supra Od. 9. lib. 1. *niue candidum Soracte.* vbi diximus Soracte montem esse in Sabinis, cum sit in Faliscis potius, vt apparet ex Plinio.

THRACEN] Θρηάκω, alibi Thracam, vt epist. ad Iul. Florum lib. 1. *Thracæ vos, Hebrusque niuali compede vinctus.* vide sup. annot. Od. 16. lib. 2. *Etium bello furiosa Thrace, &c.* sed cur niue candidam? quia regio est frigidissima, & ideo habetur ventorum ἐρηλατηριον, seu officina, vt diximus ad illum locum, *Thracia bacchante magis, &c.* Od. 25. lib. 1.

AC PEDE BARB. LVSTR.] quam barbari, nempe Thracæ peragranti, & incolunt.

RHODOPEN.] Thracia montem. Virg. Sileno. *Nec tantū Rhodope miratur, & Ismaros Orphea.*

VT MIHI DEVI O] mihi vago, erranti, vias inuisitatas, atque à nemine tritas indaganti, vt libet, &c. id est, quā libet, &c. significat autē se versus lyricos primum protulisse Latinorum.

VT igitur hoc loco valet quā: vel quo modo, vt sit admirantis. quale est illud Virgil. *vt perij, vt me malus abstulit error!* quod ex Theocrito expressum est in Amarillide. Ως ἴδεν, ὡς ἐμᾶν, ὡς εἶς βελθὼν ἄλλετ' ἔρωτα; id est, vbi vidit, vt insaniit! vt in altum desiliit amorem! sic iterū Horatius Od. 2. epod. *Pt gaudet instrina decerpens pyral* & epist. ad Mæcenat. 3. lib. 1. *vt mihi sepe Bilem, sepe iocum vestri mouere tumulus!* Ripas autē habent nonnulli libri manuscr.

VACVVM NEMVS] ἄλσος ἔρημον. epist. ad Mæcen. 3. lib. 1. *Libera per vacuum posui vestigia princeps.*

DAIADVM POTENS] ὁ Bacche Naiadum, & Baccharum domine. sic Od. 3. lib. 1. *sic te diu. potens Cypri.* Naiades sunt Nymphae, vt sup. diximus libro primo.

VERTERE] euertere. Virg. *Æn. 1. Tyrias que verteret arceis.*

DVICE PERIC. EST, O LENÆE] Periculosum illud quidem est, ὁ Bacche, profiteri se aliquid magnum, nouū, immortale, & elato quoddam, & grandi modo dicturum: sed tamen dulce est illo facere Deo illo ducente, instigante, atq; impellente, qui capiti vel suo, vel eorum, quos caros habeat, viridem pampinum circumdat. *Lenæus* dictus est Bacchus *ἄπο τῶν ληνῶν*, id est, à Lenæis Bacchi diebus festis. *ληναία* autem fortasse *ἄπο τῆς ληνῆς*, id est, à torculari. Virg. *Georg. 2. Huc pater ὁ Lenæe veni.* idem dictus *Lyæus* *ἄπο*

τῆς ληνῆς, quod animos curis astrictos soluat. Hor. *Ep. Od. 9. libri epod. Curam, metūque Caesaris rerū inuat Dulci Lyæe soluere.* Liber autem cur nominetur, nemini obscurū est. *Thyoneus* à Thyone Bacchi matre; quæ alio nomine Semele appellatur. Od. 17. libri 1. *nec Semeleius Cum Martē confundet Thyoneus Prælia.* *Euias* à voce Bacchantium *εὐοῆς*, vt diximus ad Odā 18. libri 1. *Βασσαρεὺς ἄπο τῶν βασσαρῶν.* *Βασσαρεὺς* autem aiunt fuisse calceos quosdam, quibus vtebantur mulieres illæ bacchantes, à quibus Bassarides etiam dictæ. alij *Βασσαρεὺς* veltimētī genus fuisse putant, quo eadem amictæ bacchanalia agitabant. sup. Od. 18. lib. 1. *Candide Bassaren.* *Dionysus*, quasi ἑἰοῦε natus, & in Nyfā monte Thraciæ, seu, vt alij, Indiæ, educatus: vel à Ioue, & Nyfā eius nutrice appellatus, quamquam Plato in Cratylo, hoc ἔτυμον assertit, ὁ Διόνυσος ἐν αἰὲ ὁ δίδυγός τὸν οἶνον, id est, Dionysus dictus esse videri possit, qui dat vinū, quod Græci dicunt οἶνον. *Dithyrambus* autem vel ab antro quodā δῖθύρα id est, quod duas ianuas haberet: vel ex eo, quod Bacchus bis natus, & è duabus quodammodo ianuis egressus sit. Sed de Dithyrambo, vide quæ annotauimus ad Od. 2. lib. 4. *Bromius*, vel à strepitu tympanorum, & voce mulicrum bacchantium, & satyrorum, & Silenorum, & ceterorum Bacchi comitum: vel à tonitruo, & ignis, fulminisq; , quo Semele deflagauit, sonitu, fremitu, ac fragore, *βρέμειν* enim fremere est, & *βρόμος* fremitus.

CINGENTEM VIRIDI TEMPORA PAMP.] cingentem tempora vel sibi, vel aliis, quos ornare instituerit: vel & sibi & suis. Od. 8. lib. 4. de Libro. *ornatus viridi tempora pampino.*

Ode 26.

Se iam senem factum rebus amatoriis minus aptum esse.

VIX Ipuellis nuper idoneus, Et militau non sine gloria: Nunc arma, defunctūque bello Barbūton hic paries habebit: Leuum marine qui Veneris latus Custodit hic, hic ponite lucida Funalia, & vesteis, & arcus Oppositis foribus minaceis. O, que beatam diua tenes Cyprium, & Nemphim carentem Sythonia niue, Regina, sublimi flagello Tangē Chloēn semel, arrogātem.

VIXI PVELL. NUPER IDON.] cum essem ætate integra, & ad amores accommoda-

A tā: qualis est adolescentium ætas, & virorum vſ- que ad annum quadrageſimum: tum vixi puellis idoneus: tum me decebat puellas colere, atque amare. Erat enim ſpes amoris mutui: neque pu- ellar, tali ætate amatores aſpernantur.

E T M I L I T A V I] amauit, amori operam dedi. Od. i. lib. 4. Et centum puer artium Latè ſigna fe- rec militiæ tuæ.

N V N C A R M A] quia dixerat, ſe militauiffe, perſtans in tralatione ait nunc ſefe arma amato- ria Veneri conſecrare velle. arma autem amato- rum hæc ſunt, funalia ad nocturnas ambulatio- nes, & comiſſationes, verſus lyrici, citharæ, ve- ctes, & arcus ad foreis, & feneltras effringendas. ſic Delphis ille apud Thœocr. φαρμακωτῆς, dicit

B Simathæ, à qua fuerat acceſſus, ſe, ſi ſibi non pa- tuiffent eius fores, & ſi exclusus eſſet, lampades & ſecuris in eius domum illaturum fuiſſe. Theo- criti verba ſunt hæc: Καὶ μὲ εἰ μὲν κ' ἐδέχεται, τὰ δ' ἢς φίλα, &c. Εἰ δ' ἄλλα μ' ἀγείρει, καὶ ἂν ἔβρα εἰχέτο μολχῶ. Παιῶτος καὶ πελέκεις, καὶ λαμπὰ δὲς ἰώθων ἐφ' ὑμῶας. & Thraſo apud Te- rent. in Eunucho, ædeis Thaidis expugnaturus, Donactem quendam iubet cū veſti in medium agmen prodire. Neque enim (vt vulgò putant) veſtibus claudebantur fores, ſed effringebantur potius: muri, ſtatuæ, ædificia ſubruiebantur. quæ admodum fugitiui illi, Verris iuſſu, duce Timar- chide (vt ſcribit M. Tull. orat. in Verrem de ſi- gnis) ſignum Herculis, quod erat in templo A- grigentino, ſubiectis veſtibus commouere, & la- beſactare conantur. Lucil. lib. 29. apud Non. ve- ſte atque ancipiti ferro effringuntur cardines. Iccirco eorum, qui parietes perfodiunt, vita, veſticula- ria appellatur à Catone, quòd veſte parietes ef- fringant: & Græci parietū perfoſſoribus, quos illi τειχωρύχους nominant, veſteis tribuunt.

C DEFUNCTVM QVE BELLO] defun- ctus re aliqua dicitur, qui ea vſus eſt, quamdiu debuit, aut quamdiu licuit, vti autem iam deſiit: & defunctus munere, qui munus ſuſceptum, aut receptum adminiſtrauit: & defunctus opere, qui opus abſoluit: & defunctus periculo, qui pericu- lo, in quo verſabatur, liberatus eſt. Ex his nata ſunt illa genera loquendi, defungi vita, defungi temporibus. Horat. epiſt. ad Auguſt. lib. 2. & niſi quæ terris ſemota, ſuisque temporibus defuncta videt, faſtidit, & odit. & Od. 23. huius libri: Defunctumq, laboribus æquali recreat forte vicarius.

D LÆVVM MAR. QVI VEN. LATVS CVST.] id eſt, paries læuo Veneris lateri proxi- mus, dexter iis, qui ſtatuā ore aduerſo intuentur. M A R I N Æ] eodem epitheto vſus eſt & Od. ii. lib. 4. Qui dies menſem Veneris marina Findit A- ptilem. quamobré autem Veneré marinam dicat, omnibus notum eſt: idque declarat vocabuli no- ratio. ἀφροῖς enim ſpuma maris eſt: ex qua facit eam natam Heſiod. in Theog. cui Plato in Crat. non putat quicquam contrā dici æquum eſſe, his verbis, ἀεὶ δὲ τῆς ἀφροδῖτις, ὄρεα δὲ τῶν Η-

σὶδω ἀπὸ πλέγην, ἀλλὰ συλχρωῖν, ὅτι διὰ τὴν τῆς ἀφροῖς γένεσιν, ἀφροδῖτι ἐκλήθη. id eſt, de Veneré autē non eſt æquum Heſiodo aduerſari aut reclamare, ſed potius ei aſſentientiū eſſe, pro- pter ea quòd ex ſpuma maris nata ſit, iccirco A- phroditē eſſe appellatam.

T E N E S] ἡρατῆς κούρης, vt Dina potens Cy- pri. ſic ſupra Od. 4. huius libri de Apollinē, qui Lycia tenet Dumeta. alij annotant, tenes hoc loco idem valere, quod Græcum ἀμφιθέλητας. Libri aliquot veteres habent, regis.

S I T H O N I A N I V E] Thracia. Sithonij e- nim ſunt Thracæ. vt ſup. Ode 18. lib. i. sithonius non leuis Enim.

S V B L I M I F L A G E L L O] ſublato flagel- lo, vt grauior ſit plaga.

T A N G E] feri, percutere, vt ſit ἐλάττωσις. S E M E L] ἀφρόως: vel dic proprie ſemel, vt illa, quæ numquam vim tuam ſenſit, aliquādo & ſe- mel ſentiat, deſinatque tantum ſibi arrogare, & ſe tam ſuperbam ac ferocē in amanteis præbere.

A D G A L A T H E A M Nauigaturam. Ode 27.

Dererret eam præcipuè exemplo Europæ. G

I Mpios parra recinentis omen Ducat, & prægnans canis, aut ab agro Rana decurrens lupa Lanuino, Fetæque vulpes.

Rumpat & ſerpens iter inſtitutum, Si per obliquum ſimilis ſagittæ Terruit manus, ego cui timebo Prouidus auſpex?

Antè quàm ſtanteis repetat paludes Imbrium diuina auis imminentum: Oſcinem coruorum præce ſuſcitabo Solis ab ortu.

Sis licet felix, vbicumque mauiſ, Et memor noſtri Galathæa viuis: Téque nec læuius vetat ire picus, Nec vaga cornix.

Sed vides, quanto trepidet tumultu Pronus Orion, ego, quid ſit ater Adriæ nomi ſinus: & quid albus Peccet lapyx.

Hoſtium vxores, puerique cæcos

Sentiam

A Sentiant motus orientis Hædi, & Equoris nigri fremitum, & trementeis Verbere ripas.

Sic & Europe niueum doſo Credidit tauro latus: & ſcatentem Belluis pontum, mediâſque fraudeis Palluit audax.

Nuper in pratis ſtudioſa ſorum, & Debitæ nymphis opifex coronæ, Noctæ ſublucſtri, nihil aſtra præter, Vidit, & vndaſ.

B Quæ ſimul centum tetigit potentem Oppidis Creten: pater ò relictum Filia nomen, pietâſque dixit Victa furore,

Vnde? quòd veni? leuis vna mors eſt Virginum culpæ, vigilânſne ploro Turpe commiſſum? an vitius carentem Ludit imago

Vana: quæ porta fugiens eburna Somnium ducit? meliûſne fluctus Ire per longos fuit: an recenteis Carpere flores?

C Si quis infamem mihi nunc iuuenicum Dedat iratæ: lacerare ferro, & Frangere enitar modò multum amati Cornua tauri. Impudens liqui patrios Penateis: Impudens Orcum moror, O, deorum Siquis hæc audis: vitiam inter errerem Nuda leones.

D Antè quàm turpis macies decenteis Occupet malas, teneræq, ſuccus Deſſuat prædæ ſpecioſa quæro Paſcere tigreis. Vilis Europæ pater vrget abſens: Quid mori ceſſas? poteſ hac ab orno Pendulum zona bene te ſecuta Ladere collum.

Sive te rupes, & acuta letho Saxa delectant: age, te procella Crede veloci: niſi herile mauiſ Carpere penſum

E Regius ſanguis, dominaq, tradi Barbaræ pellex, aderat querenti Perfidum ridens Venus, & remiſſo Filius arcu.

Mox vbi luſit ſatis: abſtineto, Dixit, irarum, calidæq, rixæ: Cum tibi inuiſus laceranda reddet Cornua taurus.

Vxor inuicti Iouis eſſe neſciſ? Mitte ſingultus: bene ferre magnam Diſce fortunam: tuâ ſeſtus orbis Nomina ducet.

I M P I O S P A R R Æ R E C I N E N T I S, &c.] hoc ſentit Horatius. Impiis obijciantur hu- iuſmodi omnia, auſpicia, oſtentia, quæ eos ab in- ſtituto itinere reuocent, ac deterreant, id eſt ma- la: tibi autem nihil tale metuendum eſt. Ego enim data opera auſpicium feci, vt ſcirem, ecquid tibi iſta nauigatio bene eſſet euentura. Itaque neque coruus, quem ego ſolis ab ortu præcibus ſuſcita- ui, neque picus, neque cornix, neque ceteræ aues alites, & oſcines vetant, quominus proficiſcare, quin licet tibi per auſpicia, vbicumque malis vi- tam traducere, ſecundiſſima fortuna frui. aues G mihi pro te auſpicanti, addixerunt. Dij immor- tales iter tuum approbant. Sed vides, quâto tre- pideret, &c. id eſt, ſed vides anni tempus: vides tē- peſtatem imminentem. Orionis occaſus denun- tiat ingentis, & horribileis fluctus . quàm per- iculoſum ſit mari Adriatico nauigare, ſcio. quan- tas procellas oriens Auſter excitare ſoleat, nemo eſt, qui neſciat. quid multa? etiam ſi tibi aues om- nia ſecunda, ac læta promittant, non debes te tamen tali anni tempore, tam inſido mari com- mittere.

P A R R Æ.] Feſtus, picus autem Martius, fero- niûſque & parra & in oſcibus, & in alitibus ha- bentur. Plinius ſcribit lib. 18. cap. 29. auem parra Sirio oriente, ipſo die non apparere, donec occi- dat. Parra cantum eriſtem, atque inſelicem veteribus habitū eſſe credibile eſt propter vocis in- ſuauitatem, atque aſperitatem. Vocem autem ei eſſe inſuaem declarat Auſonij verſus. ſi confers ſulicæ cyncis, & aëdona parra.

R E C I N E N T I S] iterum atque iterū canen- tis. vtitur Od. 12. lib. 1. in aliam paullo ſententiã. cuius recinet iocofa Nomen imago? & Od. proximè ſequi. Tu curua recines Lyra Latonam. & epiſt. 1. lib. 1. hæc recinunt iuuenes diſtata, ſenſque.

O M E N] omen propriè vox eſt hominum, quæ aliquid faciendum, aut non faciendum eſſe ſigni- ficat. M. Tull. de diuinat. lib. 1. Neque ſolum deorū voces Pythagorci obſeruauerunt, ſed etiam hominum, quæ vocat omnia: quæ maiores noſtri quia valere cen- f iij

A *Sebant, iccirco omnibus rebus agendis, QVOD BONVM, FELIX, FORTVNATVM QVE SIT, prefabatur: rebusque diuinis, qua publice fierent, ut fauerent linguis, imperabatur: inque feris imperandis, ut litibus, & iurgis se abstinere: itemque in lustranda colonia, ab eo, qui eam deduceret, & cum imperator exercitum, censor populum lustraret, bonis nominibus, qui hostias ducerent, eligebantur. quod item in dilectu COS S. obseruant, ut primus miles fiat bono nomine. quae quidem a te scis & Consule, & Imperator summa religione esse seruata. Prærogatiuam etiã maiores omen iustorum comitorum esse voluerunt, &c.*

A *Apud Hom. ὄδους, u. omen petit Vlysses domesticum, quo exploratum habere possit, se deorum voluntate in patriam esse restitutum. petit & signum aliquod, aut portentum externum. At Iupiter eo auditu intonuit, & hoc fuit signum externum. domi autem mulier quaedam ex iis, quae triticum molebant, auditu ingenti illo caeli fragore, admirata, & pæne obstupefacta, dicit non esse illum ē nubibus sonitum editū: sed homini alicui signum aliquod, atque ostentum prospèrum datum: precaturque à Ioue, ut proci eo die postremum in adibus Vlyssis cibum capiant: atque hoc fuit omen. verba Homeri sunt hæc, Ζεῦ πάτερ, εἴ μ' ἐβίλοντες ἔπι παφερήν τε, ἤ υἱόν, ἦ γὰρ ἐμὴν ἐς γαῖαν, ἐπεὶ μ' ἐκακώσατε λίλυ, Φημὴν τίς μοι φάσκει ἐγχειρομένοαν ἀθρόωπον Ἐνδοθεν ἐβίλονται δὲ Διὸς τέρας ἄλλο φανήτω.*

C *cereta, qui uolet, ex Homero petat. nos locū indi cauimus. Apud M. Tull. primo libro accus. cūm Verres ex senatus e. rationes prætura statim referre deberet, neque id faceret tamen, quod se quaestorem expectare, idem que Dolabellam im petrasse diceret (fuerat autem Dolabella condē natus) sic M. Tull. Itaque (inquit) omen magis pueribus conscriptis, quam causis, placuit: probauerunt. Significat autem iis verbis Cicero, eam Verris orationem, cōdemnationis ipsius omen fuisse.*

D *V C A T] voluerat dicere, deterreat, reuocet ab instituto suo: Impij hanc auem habent suorum consiliorum, & inceptorum ducem, cuius vox tristis est, & infelix.*

D *ET PRÆGN. CAN.] fæta. Festus. Grauida est, quae iam grauat̄ur fetu: prægnans, (scu (vt alij scri bunt) prægnas, uelut occupata in generando, quod conceperit.*

R A V A] rai coloris, inquit Festus, appellantur, qui sunt inter flauos, & caesios, quos Plautus rauifstellos appellat. Sic rauū mare apud M. Tull. lib. 4. Acad. vt profert Nonius, id est, flauū: nempe vesperi cūm à sole collucescit. lectorem admo nitum uelim; quamuis de integritate huius loci non dubitem: hoc nomen tamen in duobus codicibus manu scriptis esse in litura. quam ex huius uocis ignoratione natam esse puto, cūm aliqui in hanc uocem incidentes, sibi inauditam, in eius locum aliam sibi notam substituere gestirēt. quod fecerunt in Cicerone, eo, quem commemo raui, loco: apud quem flauum, pro rauum suppo-

E *fuerunt. R V M P A T E T S E R P E N S.] serpens transtulerā ex parte equo terrorem inferēs, præsignificabat apud veteres tristem itineris euentum. huiusmodi monstris apud Terent. in Phorm. Geta nuptias ait se disturbaturum, vel certē tardaturum. Introiit in adæis ater alienus canis: Anguis per implunium dēcidit de regulis: Gallina cecinit, &c.*

S I P E R O B L I Q V V M] id est, cūm per obliquum. sic Catull. Nam si luxerit, ad librariorū Curram scriuia.

S I M I L I S S A G I T T A E] sagittam hoc loco non esse accipiendam pro ea sagitta, quæ arcu mittitur, sed pro ea furculi parte, quæ in vitibus contorta pangitur, admonuit me Passeratius meus: cui facile assensus sum. Est enim hæc sagitta, vt pote incurua, longē (serpenti similior, quam quæ à sagittario mittitur. Plin. Tertium genus adiectum etiamnum expeditius sine calce, propter quod sagitta uocantur, cūm intortū panguntur. idem cūm reuoluit, nec intortū trigemmes, &c. & paullo pōst, sagittas ferere minus uisile, quoniam in transferendo facile rumpitur quod intortum fuit.

M A N N O S] equos minores. Od. 4. epod. & Appiam mannis terit. & epist. ad Mæcen. 2. lib. 1. Impositus mannis.

E G O C V I T I M E B O] cod. Rain. Card. & i. Var. quid timebo? quæ scriptura fortasse uera est. Verū tamen nihil mutō. Nam hæc lectio hoc modo defendi potest, Impios superiora illa omnia tristia auguria, monstra, ostenta, omina impios ducant, ego cui timebo? quasi hoc dicat: ego tibi timere non debeo, primūm quia impia non es: deinde quia talia monstra consilium tuum nō retardant, neque tibi tristem aut infelicem euentum significant.

A N T E Q V A M S T A N T E I S] id est, quæ non fluunt, neque labuntur, neque currunt, vt fluij: sed stant, vt stagna, neque propterea fortasse à stando dicta sunt, vt Festo uidetur: quamquam alij à uoce Græca στεγνόν, aut à στεγνόν.

I M B R I V M D I U I N A A U I S] sup. Od. 17. huius lib. aqua augur, id est, præsignificatrix, prænuntia. νετομάντιν appellat Euphorion, quod mihi indicauit Germ. Valens. in epist. ad Pisones de arte poët. diuina futuri.

O S C I N E M C O R V V M] Oscines appellatur aues, quæ cantu, seu occentu augurium præbent, quasi ore canentes: vel (vt Festus) auspiciū ore facientes: quales sunt coruus, cornix, noctua. M. Tull. de diuinat. lib. 1. Eademque efficit in aui bus diuina mens, ut tum huc, tum illuc uolent alites: tum à dextra, tum à sinistra parte canant oscines. Tit. Liu. lib. 10. Ante consulem hæc dicentem coruus clara uoce occinuit. Apud Hom. ἰλ. ο. Priamus Hecubam dissuadentem, ne ad Achillem ear redimendi Hectoris mortui gratia, cūm diceret illū esse immitem, in exorabilem, atque infidum, auē malam appellat his uerbis. Μη δὲ μοι ὄρνις ἐνὶ μεγάροισι κακὸς πέλῃ. Tulit autem etiam ætas Homeri

A *Homeri augures, & auspices. i. οἰωνοκόπους. Hom. ὀδυσσ. α. Οὐτέ τι μάντις ἔων, ἔτ' οἰωνὸν σάφα εἰδᾷς. Nam & senex ille Alithersā ὀδ. β. ex aquilam uolatu, collarumque, & genarū laceratione, reditum Vlyssi, & procorum interitū auguratur. & Priamus libro ἰλ. α. d. quem paullo antè diximus, ab Hecuba admonitus, Ioue orat, vt aquilam mittat, cuius uolatu in bonam spem erectus, auspicioque secundo confusus ad nauis Græcorum sese conferat. Πέμλον δ' οἰωνὸν ταχὺν ἀγέλον, ὅς τε σοι αὐτῷ Φίλιπτος οἰωνόν, χαμὶ ἔκράτος ἐστὶ μέγιστον, Δέξιοι, ὀφρά μιν αὐτός ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας Τῷ πύσσος ἔπι νῆας ἰὼ δαναῶν ταχυπόλων. id est, Mittitō auem oscinem, celerem nuntiam, quæ tibi auium oscinum carissima, & cuius uis est maxima, dexterā, vt ego ea conspecta, eaque confusus eam ad nauis Græcorum celeribus equis uectorum.*

B *C O R V V M] qui cætet à dextra manu. nam si à laua crocitaret, triste esset augurium. Plaut. Aulul. Non temere est quod coruus cantet mihi nunc ab laua manu. simul radebat pedibus terram, & uoce crocitabat sua, &c.*

S O L I S A B O R T V] non temerè hoc dicit. nam augures cælum in quattuor partes diuidebant, & cūm augurium captabant, orientem solem spectabant, vt meridies eis esset pars dextera, septentrio sinistra.

S I S L I C E T F E L I X, &c.] nihil est (inquit Horat.) quod tibi nauigare cogitanti casum vllū aduersum minetur, aut prænuntiet: non oscinum cantus, non alitum uolatus, non serpentis, aut canis prægnantis, aut lupæ grauidæ occurfus iter tuum impediunt: denique per hæc omnia licet nauigationem institutam suscipias. quocumque proficisci, & vbicumque ætatem agere in animo habes, illic omnia tibi læta, ac secunda euenient: sed Orion astrum infelix, & formidolosum: maris, inconstantissimi, atque infidissimi elementi, maximèque Adriatici natura: uenti, res incertissima: tempestates denique impendentes te ab isto nauigandi consilio detertere debent. sis licet felix, id est, licet tibi esse felici: nihil obstat, quo minus feliciter ætatem agas, vbicumque; quod tibi

D *uita reliquum est, mauis traducere. V B I C V M Q V E M A U I S] tale fere est illud. Æneid. 4. Quæ necumque uocant terra, &c.*

E T M E M O R N O S T R I] hæc legenda sunt, quasi interposita, quibus eam orat, vt, vbicumque uitam agat, sui memor sit. T E Q V E N E C L E U V S U E T A T] sic est legendum, & ita reperi scriptum in vno codice Varicano, non, vt in vulg. uetet. Est enim hæc huius loci sententia: (dicendum autem est sapius, propter eius difficultatem, cūm uideam, doctissimo homines in eo herere) paullo antè dixerat, se tanquam augurem, coruum oscinem præcesciturum ab oriente sole, vt ex eius garritu de huius institutæ nauigationis euentu iudicare, certique aliquid cognoscere queat. Nunc proinde

E *quasi corui, & ceterarum auium garritum, ac uolatum notauerit, atque obseruauerit, hæc subiūgit, ex quibus uult intelligi, coruum, picum, cornicem addixisse, id est, Galatæ nauigationē comprobasse. sis licet felix (inquit) id est, licet tibi per omneis alites, atque oscines prosperè nauigare, beatèque uiuere, quocumque te conferre uoles: omnes aues tibi secundum, ac lætum tuæ profectiois, tuque consilij euentum promittunt, atque ostendūt. sic Plaut. in Añnar. Picus, & cornix est ab laua: cornos porrò ab dextera Consuadent. huc etiã pertinet, quod est lib. 2. Academic. quaest. Non enim magis assentiantur, neque approbent lucere nunc, quam, cūm cornix cecinerit, tum aliquid eam aut iu- bere, aut uetare.*

P I C V S] picum Martium uocat Latini, Græci θρουκολάπλω. de quo lege Plinium. lib. 10. cap. 18. & Plutarch. Ρωμαϊκός.

S E D U I D E S Q V A N T O T R E P I D E T T V M V L T V] sed uides quantam tempestatem denuntiet, &c.

P R O N V S] occidens. de Orione diximus ad Od. 28. lib. 1.

A T E R A D R.] atrum Adriæ sinum appellat, quasi tristem, & infestum, propter huius maris improbitatem atque iracundiam, vt Oda 9. huius lib. improbo Iracundior Adria.

S I N V S] κόλπος, dicitur autem, maris sinus per translationem à corpore humano, ea maris pars, quam littora curuata complectuntur.

A L B V S] sic sup. Od. 7. lib. 1. Notum, album dixit. Albus ut obscuro deterget nubila celo saepe Notus. Iapyx autem Calabriae uentus est, vt supra diximus ad Od. 3. lib. 1.

H O S T I V M V X. P V E R I Q V E, &c.] vñtatisimum est scriptoribus Græcis, & Latinis, cūm magnum aliquod malum significare, ac describere uolūt, sine longiore uila oratione, quicquid id est, hostibus precari, atque optare. Sophocli. in Electra. Εἰ μὴ πέφικεν εἰθλὰ, ὅδς τελεσφόρα. Εἰ δ' ἐχθρὰ, τοῖς ἐχθροῖσιν ἔμπαλιν μέτες. id est, siquidem bona sunt, dato integra, & ad exitum perducito: Sin inimica, & mala, ad hostes transfero. Xenoph. ἀναβασι. γ. οἰμὴν γὰρ αὐτῶν ποιᾷτα ἀν πατρίν, οἷα τὸς ἐχθρῶς οἱ θεοὶ ποιήσονται. id est, puto fore vt talia nobis accidāt, qualia dij immortales hostibus ingerant. tale est illud Homericum. (sunt autem Achilles uerba ad Asteropæum.) ἰλ. φ. τίς πόθεν εἰς ἀνθρώων, ὅ μιν ἐτλης ἀπίος ἑλθέιν; Δυστήαν δὲ τε παῖδες ἐμῶ μὲν ἀντίωσι. id est, Quis & unde uenisti hominum, qui contra me congregi ausus es? Infelicium filij se meis uiribus opponunt. Dionysius Alexadr. ἐν ἀπειρήσει. Δυσμνήων τοι παῖδες ἐλίσσόμενοι πρὸ πόντου Κένους ἀπάσειαν ἀλεύμενοι. id est, hostium filij in mari uersantes in illos incidant errates. Virg. Georg. 3. D' ἢ meliora piis, errorèμα, hostibus illῶ. Ouid. Hostibus eueniāt conuicia talia nostris. Terent. Heautont. Αἷ, ὀβρι- cro te. istuc inimicis nostris fiet. Plaut. Mercat. Α. πε- f iiii

Arimus. C. principium inimicis dato. Idem in Afim. *Vtinam, male qui mihi volunt, sic rideant.* non diffimile est illud Marci Tullij, Catone maiore. *Mirari solitum C. Fabricium, quod, cum apud Regem Pyrrhum legatus esset, audisset a Thessalo Cinca Athenis quendam esse, qui se sapientem profiteretur: eumque dicere, omnia, quae faceremus, ad voluptate esse referenda: quod ex eo audientes M. Crinum, & T. Cornucanum optatos, ut id s' ammittibus, ipsiq; Pyrrho persuaderetur, quo facilius vinci possent, cum se voluptatibus dedissent:* Propert. lib. 3. *Hos tibus eueniat lenta puella meis.* Idem lib. 2. eleg. 5. *Hos tibus si quis erit nobis, amet ipse puellas: Gaudeat in puero, si quis amicus erit.* C A C O S] quorū causae, & principia ignorantur: vel simpliciter, obscuro: vt sup. Od. 13. lib. 2. *caca fata.* & Virg. lib. 2. *Aen. Multaque per cacam congressi praelia noctem Conserimus.* & 3. *Excitumur cursu, & cecis erramus in undis.* Lucret. lib. 2. *quod tales turbae motus quoque materiai significant clandestinos, cacosque subesse.*

O R I E N T I S H A E D I,] quidam libri veteres habent orientis Austri. E T T R E M E N T I S V E R B.] quae videtur tremere, vndarum ictu, & fluctibus cōquassata. paullo verecundius dixit *tremenis ilices* Oda 10. epod.

S I C E T E V R O P E] Europae exemplo Galatēam deterret, ne se mari, quantumuis in praesentia tranquillo, committat. Exstat autem elegantissimum Theocriti carmē de Europa Phoenicis filia, & hoc tauro. Etiam M. Tullius lib. 1. de nat. deorum hunc taurum commemorat his verbis: *At me hercule ego (dicam enim quod sentio) quāvis amem ipse me, tamen non audeo dicere. pulchriorē esse me, quam ille fuit Taurus, qui vexit Europā, &c.* D O L O S O] qui deum tegebat, vt ait Theoc. in illo carmine, *Κρύψε γένος, καὶ τρέψε δέμας, καὶ γίγνετο τῶν ποσῶν.* id est, Celauit deum, & mutauit corpus, & factus est taurus. sic sup. Od. 1. lib. 2. *cinerem, dolosum appellauit, qui igneis suppositos regeret, ac celaret.*

C R E D I D I T.] commisit, ὅστις τευσεσ. suprà Od. 5. huius lib. P A L L V I T A V D A X] pallens extimuit pericula illa, in qua sese decepta, audacius coniecerat. neque est, quod quisquā miretur, hīc ab Horatio cum pallore seu timore coniungi audaciā. Nam & Aristotel. lib. 3. de moribus ad Nicom. scribit, multos esse θρασύδελους, id est, qui audaciam habeant cum timiditate cōiunctam. *palluit* hoc loco εἰρηγυγμένον, cum alioqui verbum sit absolutū, vt epist. 1. lib. 1. *Nil conficere sibi, nulla pallescere culpa.* & Saty. 3. lib. 2. *quisquis Ambitione mala, aut argenti pallet amore.* & de arte poet. *Pallescet super his.*

D E B. N. O P I F E X C O R.] quae coronam necēbat Nymphis debitam, hoc est promissam. S V B L V S T R I] aliquantulum luminosa. T. Liuius lib. 5. *nocte sublustri, cum primò inermem, qui tentaret viam, pramississent: tradentes inde arma, ubi*

quid iniqui esset, &c. Virg. lib. 9. *Aen. Et galea Eurymachum sublustri noctis in umbra Prodidit inmemorē.* S I M V L] simulatque, vt sup. Od. 4. lib. 1. *quod simul mearis.*

C E N T V M T E T I G. P O T E N T. O P P. C R E T.] sic Homer. Ἰ. β. δ. Κρήτιον ἐκατόμπολιον ἀμφερέμωτον. & Virgil. *Aenid. 2. de Cretensibus, Centum urbes habitant.* & Horat. *Ode. 9. epod. Aut ille centum nobilem Cretam urbibus, Pentiu iturus non suis, &c.*

P A T E R, ὁ R E L I C T. F I L I A E N O M E N] ὁ pater, ὁ nomen paternū à filia relictum. nomen autem legendum, vt habet omnes libri veteres, & plerique excusit: non, *nimen.*

F V R O R E] amore perditio, & infano. F L E V I S V N A M E S T V I R G I N. C V L P A E.] leuis est pœna virgini, quae parentibus infantiis corpus cum viro commiscuerit, semel mori: grauiore pœna multari debet. hyperbole: cuiusmodi est apud Propertiu, vbi de Tarpeia vestali loquitur: *Et satis una mala potuit mors esse puella: Quae potuit flammam fallere, Vestal, tuas?* Nauicaa apud Hom. ὀδυσ. C grauem in ea virgine culpam residere dicit, quae vtroque parente inuito, praesertim propitio, cum viris rem habeat, neque respiciet palam nubendi tempus. Καὶ δ' ἄλλη νεμεσῶν ἢ τις ποιαῖτά γε βέροι, ἢ τ' ἀέκμη φιλον πατρὸς, καὶ μητρὸς εὐπτόν Ανδράσι μισγεται, πρὶν γ' ἀμφάδιον γάμον ἐλθεῖν.

I M A G O V A N A] species falsa in somnis occurrere solita. φάντασμα. Q V A E P. F V G. E B V R.] sumtus est hic locus ex Hom. ὀδυσ. τ. in extremo. Δοιοὶ γὰρ τε πύλαι ἀμνηνῶν εἰσὶν ὀνείρων. Αἱ δὲ γὰρ κερῶσι τε πύχλαι αἱ δ' ἐλεφαντος. Τῶν οἱ ἰδὺ κ' ἐλθῶσι Διὸς πρὶν γ' ἐλεφαντος, Οἱ δ' ἐλεφάνρονται ἔπειτ' ἀμράντα φέροντες. Οἱ δὲ Διὸς ἕστῶν κερῶν ἐλθῶσι θύραζε. Οἱ δ' ἐπύμα κερῶν οἱ, βροτῶν ὅτε κεν πρὶν ἴκηται. quos Homeri versus expressit Virg. *Aenid. 6. sunt geminae somni portae: quarum altera fertur Cornea, qua versus facilis datur exitus umbris: Altera candenti perfecta nitens elephanto.* huc alludit Plato in Charmide. Ἄνεσθε δὴ, ἔφην, τὸ ἐμὸν ὄναρ, εἴτε διὰ κερῶν, εἴτε δὲ ἐλεφαντος ἐλθῶσιν, id est, audi igitur, in qua meum somnium, vtrum per cornu, an per ebur venerit. eodem pertinet epigramma Graecū non inuenustum ex lib. 3. epigrammatum Graecorum, in Callimac. ὁ μέγα Βασιλιάδω σφούδερῶς πύτων ὄνειρα. Ἦρ' ἔπειτ' κερῶν, καὶ δ' ἐλεφαντος ἔφης. Τοῖα γὰρ ἀμμιν ἔφηναι, ἄτ' ἔπαρος ἀνέρες ἴσμεν Ἀμφίτε ἀθανάτεις, ἀμφίτε ἡμυθέεις. quorum versuum interpretatio ad verbum expressa, haec est. O Battiaδὲ sapientis valde clarum somnium. Planè re vera è cornibus, non ex ebone natum est. Talia enim nobis aperuisti ac declarasti, quae antea nos homines nesciebamus, de diis immortalibus, & de fideis.

S I Q V I S I N F A M. M I H I N.] re transacta solent puella virginitatem amissam deslere, vnc-

ven-

A venereamque illam volupratem oratione detestari. Quod dico autem, id sic accipi volo, quasi Europa certò scierit, se cum Ioue rem habuisse. Nam si taurum esse putauisset, iusta causa esset, cur eam talis turpitudinis pœniteret. sed certè nouae nuptae non sine lacrymis primos illos Veneris fructus cum sponis suis decerpit. Sūntne igitur verae hae lacrymae, an falsae? falsas ait esse Catullus in carm. de coma Berenices. *Est ne nouis nuptis odio Venus? an ne parentum Frustrantur falsis gaudia lacrymulis, Pbertim thalami quas intra limina fundunt? Non, ita me Diui, veris gemunt, iuèrunt.* Ita puella illa apud Theocr. eisd. vltimo, à pastore Daphnide mulier è virgine facta, ad oucis B suas reuertitur, oculis quidem pudore suffusis: animo autem penitus exhilarato. ὁρμυασιον αἰδομένη, κρᾶδιν δὲ οἱ ἐνδὲ ἰαθῆν.

F R A N G E R E] διακόπειν, diripere, diuelle-re ac disceperere. C O R. T A V R I.] nonnulli libri habent *cornua manstri*: quos non sequor, quamquam non damno. I M P V D. L I Q. P A T. P E N.] impudēs in eo sui, quod patrem reliqui: impudens nunc sum, quod tali flagitio admisso maneam in vita. sup. Od. 24. *Et peccare nefas, aut pretiu est mori.*

O R C V M M O R O R] Orcum moratur is, qui non moritur tum, cum mori debet. Est enim quodammodo Orco in mora. nam quamuis nos omnes morti debeamus, nostraeque, vt idem ait alibi: non vno tamē die fumus omnes morituri: sed alij aliis vel citius, vel tardius. sic iunxit hoc verbum cum accusandi casu Od. 12. lib. 1. *rapidos morantem Fluminum lapsus.* plura exempla collegimus ad Od. 7. lib. 2.

S I Q V I S H A E C A V D I S] cod. vnus Vatic. & Tornef. habent *haec audit* in 3. persona. vt Od. 5. epod. *At ὁ deovū quicquid in celo regit, &c.* V T I N A M I N T E R E R E M N V D A L E O N.] vtinam errem nuda inter leones. talia aliquot loquendi genera sub vno quasi aspectu posuimus ad Od. 7. lib. 2.

T E N E R A E Q V E S V C C V S D E F L. P R.] id est, & antequam ego praeda leonibus, & tigribus debita, ac pane deuota, contabescam, velim D integra pascere tigres, & similes feras. legendū fortasse est *teneraque succ. Dess. praeda,* nisi ita dictū intelligamus, vt illud, *Corticem demouebit amphora,* Ode 8. lib. 3.

S P E C. Q V. P A S C. T I G R.] quæro etiamnum speciosa, & dum forma integra manet, tigribus esca & pabulum esse. *quæro pascere* genus loquendi à Horatio vsitatum, alibi à nobis notatū.

V I L I S E V R O P A E P A T E R V R G. A B S.] Vulgata quidem haec est lectio: *vilis Europa, pater urget absens:* quam si quis fortè ei, quae secutus sum, anteponet, sic explico. O Europa, contemta iam, & minimi pretij, posteaquam pudicitiam tuam prodidisti: pater, qui abest, adesse videtur tamen, & te vrgere, tibique inflare. Sed cum Europa per æ diphthongum scriptum repe-

rissent in vno cod. Vatic. eandemque scripturam E codex Faerni, quamuis hoc loco interlitus, comprobaret: putauit mihi sine arrogantiæ crimine à vulgata lectioe discedere licere. accessit cod. Tornef. ad cuius oram haec verba sunt ascripta. *vilam Europa patrem dicit, quia eo relicto taurum secuta est.* solemus autem ea vilia nobis esse dicere, quae non sunt nobis cara, & quae contemnimus, parūque facimus. sic M. Tull. Philipp. 12. *vita mihi quidem minime cara est, praesertim cum Dolabella fecerit, ut optanda mors esset, modò sine cruciatu, & tormentis: vobis tamen, & populo Rom. vilis esse spiritus meus non debet.* Sic igitur hunc locum explico. Pater tibi Europa filia vilis, id est, quem tu filia praetaurò cōtemnisti, & pro nihilo putasti, videtur te absens vrgere, & stimulare, vt moriaris: ita me excruciat mei flagitij conscientia, vt quoquò eam, patrem mihi coram videar audire, quamuis absentem, qui me obiurgat, atque increpat, &c. Et sanè congruit haec explicatio cum verbis illis superioribus, *pietas vincta furore.* idem sunt enim: pietatem in patrem, victam esse ab amore, ac libidine: & patrem ab Europa filia contemtū esse praetamante.

Q V I D M O R I C E S S A S?] putant quidā haec esse verba patris Europae vrgentis, mihi contendere non placet. ego tamen malim haec quoque, Europae esse verba intelligi, vt intelligamus, eam perpetuò seipsam affari.

V R G E T] codex etiā ille Vatic. habet, *urguet.* P O T E S H A C A B O R N O P E N D.] potes te de hac orno suspendere. quidam per ornū, nauis malum significari putant, vt intelligamus, Europam in nauis esse. sed refellit hanc opinionem id, quod sequitur, *age, te procella Crede veloci.* Sunt autem Europae verba à principio vsque ad extremum, vt dixi: nisi quis malit haec à patre tamquam praesente dici, vt Europa perturbata, & de gradu mentis deturbata haec loquentē patrem audire sibi videatur. Iam haec *Pendulum ab orno,* coniunctè sunt legenda, vt epist. ad Loll. 2. lib. 1. *ne finitem dubio spe pendulus hora.*

Z O N A B E N È T E S E C.] quam opportunè tecum deportasti, vt ea tibi collū obstringas, animamque intercludas. erat autem verisimile, H zonam virgineam, quam taurus Europae soluisset, ei aliud agenti exidisse.

L A E D E R E C O L L V M] codex Card. Rainutij, & vnus Vatic. & nonnulli alij manuscripti habent *elidere collum,* quae scriptura quamquam non est mihi vilis vulgatae anteposenda, *laedere collum:* non tamen videtur reijcienda aut damnanda, vt prima littera, verbi *elidere,* perigineat ad verbum antecedentem, hoc modo *zona benè te secuta e- Lidere collum.*

S I V E T R V P E S, E T A C.] siue, non geminatum, annotatum ad Od. 3. lib. 1. acuta autè leto saxa dicit, quod eum, qui se ex eis praecipitem agat, celeriter exanimet, vt morbi acuti appellantur, quod celeriter tollant de medio.

A AGE, TE PROC. CREDE] id est, com-
mitte, seu permitte te procella: ex hac rupe te
praecipitem in mare deijce.

REGIUS SANGVIS] sic Od. 2. lib. 4. *seu*
Deos, Regesque canit, Deorum sanguinem. & carm.
faculari. *Clarus Anchisa, Venerisque sanguis.* & de
art. poet. *Vos o Pompilius sanguis.*

QUERENTI] Europæ. hoc loco adducor, vt
credam orationem esse Europæ ab initio conti-
nuatam ad hunc vsque locum.

PERFIDVM RIDENS] Hellenismus, vt
annot. Od. 22. lib. 1. ad illum locum, *Dulce ridentem.*
Sic quidem omnes huc locum connectunt,
& explicant. Sed Passeratus, cõiunctè legit *que-*
renti Perfidum, id est, querenti taurum perfidum

ac dolosum: vel querenti perfidiam tauri, cui la-
tus crediderat, cuique se vehendam tradiderat.
sic locutus est Ouid. in epist. Didonis. *Non tamen*
Anam quamvis male cogitet, odi. Sed queror infi-
dam: quæstaque peius amo.

REMISSEO] iam laxato, posteaquàm Europæ
suis sagittis sauciãrat, probabiliter autem, & ex
sagittariorum more dixit, *remisso arcu.* Nam sagit-
tarij vbi arcu vti necesse habet, cum intendunt,
vbi iaculari velle desierunt, remittunt. sic supra
Od. 8. *Iam Scythæ laxo meditantur arcu Cedere capis.*

ABSTINETO (DIXIT) IRARVM] etiam hoc è Græco expressum puto, *ἀπέχεσθαι τῶν*
ὀργῶν. nam Latino more dixisset, *abstineto ab iris.*
Simile est illud supra Od. 9, lib. 2. *desine mollium*
Tandem querelarum.

CUM TIBI INVISVS LACERAN-
DA, &c.] cum taurus is, cui te tantopere iratam
esse ostendis, te reuifet: ne, quod te facturâ esse
minata es, eius cornua frangito, aut lacerato: (sed
in eum te facilem ac placatam præbeto.

VXOR INVICTI IOVIS ESSE NES-
CIS:] hoc quoque loquendi genus Græcum
est. sic enim loquuntur illi, *ὄχι οὐδὲ τῆ Διὸς*
γυνῆ ἔσσι; Latini autem sic, te vxorem inuicti Io-
uis esse nescis: tale est illud, *patiens vocari Cæsari-*
us vltor. Od. 2. lib. 1.

BENE FERRE MAGNAM] *ἢ γὰρ παν-*
τός ἀνδρὸς φέρει ἐντυχίαν, inquit Aristot. lib. 5.
polir. id est, non est cuiuilibet ferre res secundas,

D Quod si quis secundam fortunam cõsecutus aut
certaminibus gloriosus, aut pecuniæ magnitudi-
ne, insolentem atque odiosam petulantiam com-
primere sciat, dignus sit, quem homines certatim
laudibus efferant, vt ait Pindarus: cuius hæc ver-
ba sunt *ἔιδ. γ. ιδ. μ.* princip. *Εἴ τις ἀνδρῶν ἐντυ-*
χίσις ἢ σὺ εὐδὲξοῖς ἀέθλοισι, ἢ ἀεὶ πλάττει
ἔπειθε φέρειν αἰώνι Κόρον, Ἀεῖος ἐλοχίαις ἐ-
στὼν μετιχίται. Vtrum autem sit difficilior se-
cundam, an aduersam fortunã moderatè & com-
positè ferre, non est facile pronũtiare. Aiunt qui-
dam, quemadmodum dolor interimit, voluptas
autem liquefacit: sic rebus aduersis homines oppri-
mi, atque affligi: secundis verò, dumtaxat im-
moderata lætitia efferri. Ego tamen existimari,

si mihi quod sentio, liceat dicere, difficilior esse E-
res secundas æquo animo, & moderatè ferre, q̃
aduersas: propterea quòd secundæ res animos
hominum vanissimis opinionibus imbuere, eod-
emque ad superbiam, ferociam, ignorantem
sui, perniciosam securitatem, omnè denique pec-
candi licentiam atque impunitatè facillimè im-
pellere solent; dum suas fortunas, tanquam deo-
rum, stabileis, fixas, & sempiternas fore sperant.
Ita fit, vt secundis rebus elati; præ se contemniat
alios, sese aliis omnibus anteponant, sua profun-
dant, alienis rebus manus afferant, leges negli-
gant, sacra cum profanis misceant, omnia sua li-
bidine metiantur: postremò suæ intemperantiæ
ac temeritatis meritas pœnas luant. Cõtrà in re-
bus aduersis præcipua vis inest excitandorum ad
virtutem animorum, ac uendæ fortitudinis & in-
dustria, comprimendæ superbiam, coercendam
cupiditatũ. Nam si quis, exempli gratia, sit iner-
tior, ignauior, dissolutior, mollior natura, is re-
bus aduersis stimularus, atque exsuscitatus, omnè
continuo ex animo inertiam, ac mollitiã dif-
cutit, atque eijcit, totũque se ad fortitudinis &
patientiæ studium traducit: si quis elatior, feroci-
or, ac superbior: is à rebus aduersis correctus,
& quodammodo eruditus, ad modestiam & fa-
cilitatem sese dicto citius inflectit: ex quo Græci
solent ita loqui, *τὸς ἀνθρώπους τῶς ἀτυχίαις*
σὺ φρονιζέσθαι: id est, homines rebus aduersis sa-
pientiores fieri, atque erudiri: si quis luxuriosus,
profusus, ac sumtuosus: is consilio mutato, fruga-
litate, & parsimoniam amplectitur. Hanc sen-
tentiam confirmat Cornelius Tacitus, non opti-
mus ille quidem latinitatũ auctor, sed historiæ
certè scriptor prudēs, verus, atque acutus, lib. 17.
his verbis: *fortunam adhuc tantum aduersam tuli-*
sti, secunde res acrioribus stimulis animum explorant:
quia miseria tolerantur, felicitate corrumpimur. & i-
tem Sallust. coniu. Catil. *quippe secundæ res sapien-*
tum animos fatigant: nequẽ illi (militēs) corruptis mor-
ibus victoria teperarent. Sic & Cato oratione pro
Rhod. apud Gell. lib. 7. cap. 3. *scio solere plerisque*
hominibus rebus secundis, atque prolixis, atque prosper-
is animum excellentem, atque superbiam, atque feroc-
itatem auferre, atque crescere: quod nunc mihi ma-
gna cura est, quod hæc res tam secundè processerit, ne-
quid in consulendo aduersi eueniat, quod nostras (secun-
das res) conficiet: neve hæc lætitia nimis luxuriosè eue-
niat. Aduersa res se domant & docent quid opus sit fa-
cto: secunde res lætitia trauorsum trudere solent à rectè
consulendo, atque intelligendo. Ad hunc locum per-
tinet illud epist. 8. lib. 1. in extr. *subinde Præceptum*
auriculis hoc instillare momento: Vt tu fortunam: sic
nos te, Celse, feremus. & illud Saty. 2. lib. 2. in ex-
tr. *quocirca uiuite fortes, Fortiãque aduersis opponite*
pectora rebus.

TVA SECT. ORB. &c.] id est, tertia pars
orbis terrarũ tuo nomine appellabitur, ad sempiternam
tui memoriã.

A D L Y-

A A D L Y D E N.

Ode 28.

Diem Neptuno sacrum hilariter exi-
gendum esse.

FESTO quid potius die
Neptuni faciam? prome reconditum,
Lyde strenua, Cæcubum:

Munitaq; adhibe vim sapientia.

Inclinare meridiem

Sentis: ac, veluti stet volucris dies,

Parcis deripere horreo

Cessantem Bibuli consulis amphoram.

Nos cantabimus inuicem

Neptunũ, & virideis Nereidum comas.

Tu curua recines lyra

Latonam, & celeris spicula Cynthiæ:

Summo carmine, quæ Cnidon

Fulgenteis que tenet Cycladas, & Paphon

Iunctis visit oloribus.

C Dicitur merita Nox quoque nemia.

FESTO QUID POTIVS DIE, &c.]
ἕσπερον ὄρεστέρον. Erat enim hic ordo. Prome
Lyde reconditũ Cæcubum, vt bibam. quid enim
potius festo Neptuni dicere possum?

MVNITAQ; ADHIBE VIM] id est,
seucriorem istam sapientiam saptam, & muni-
tam aduersus voluptates, expugna liberaliore
potu, vt det loci aliquid ioco, & ludo. non dissi-
mile est illud, quod est supra Od. 21. ad testam.
Tu lene tormentum ingenio admones Plerumque duro.
nam qui ingenium durius, rebũque seriis sem-
per deditum, & sapientiam obfirmatam, atq; in
proposito consilio pertinacem, vini potu tem-
perat, ac relaxat, videtur cum dulcè quandam vim
sapientiæ afferre, tũm lene quoddam tormētum
ingenio duriori adhibere.

INCLINARE MERIDIEM SENTIS]
vides, solem à meridie iam ad occasum verge-
re: & tamè proinde quasi stet in celo fixus, neq;
se commoueat, sicca manes, neque ea, quæ ad cu-
randum corpus pertinent, cõparari iubes. Ean-
dem expresse sententiam aliis verbis, sub perso-
na parastiti Plautus Menæchm. *Dies quidem iam*
ad umbilicum est dimidiatus mortuus. sic M. Tull.
lib. 3. Tuscul. quæst. princip. *Vt enim in Academiã*
nostram descendimus, inclinatio iam in pomeridianum
tempus die, &c. Conuenienter autem & accom-
modatè ad naturam rerum ita loquebantur La-
tini. Nam veteres Græci diem ad meridiem vsq;

crescere dicebant, à meridie minui ac decrefce-
re. Itaque manè sol surgere dicitur & oriri: ve-
speri occidere & cubare. Hom. ἡλίου ὄψεσθαι
ἠὲς ἡν, καὶ ἀέθρο ἰερόν ἡμαρ: id est, Interea dũ
erat aurora, & dies facer augetebar: & ὄθιν ἄδδ
ὄραυ appellat Græci tempus pomeridianum:
quasi tempus decrefcens.

AC VELVTI] sic quidẽ habet omnes, quos
vidi, libri calamo scripti: mallem tamẽ at veluti.

PARCIS DERIP. HORR.] deripere
scriptum reperi in quattuor libris Vatic. Don.
Vrf. Tornes. eãque scripturã puto esse rectam
& germanam. condebat autem vini cados, &
testas in horreis antiqui, id est, vini apothecis, vt
Od. 12. lib. 4. *eliciet cadum, qui nunc sulphuris accu-*
bat horreis. vide annot. ad Od. 21. huius libri. quo
loco cum vtatur verbo descendendi, satis decla-
rat, vini apothecas fuisse in locis editoribus col-
locatas, & in eis testas & amphoras feruari soli-
tas, fortasse vt facilius fumum biberent, & ita
vinum inueterasceret, quemadmodũ docet Col-
lumella lib. 1. cap. 9. & nos diximus supra ad
Oden 8. huius libri.

BIBULI CONSULIS AMPH.] atq; tẽ
huius vini notat. Fuit autem Bibulus C. Iulij Cæ-
saris collega, anno ab vrbe condita DCXCIV.

INVICEM] vicissim, vt sup. Od. 25. lib. 1. *In-*
uicem machos anus arrogantes Flebis. quidam libri
manusc. habent, *Inuices.*

ET VIRIDEIS] talis color tribuitur diis & G
deabus marinis, seu glaucus, & cæreus, idem
valet vitreus. iccirco supra Circe *vitream* dixit
Oda 16. lib. 1.

TU CURVA] sup. Od. 10. lib. 1. *curuaq; lyra*
parentem.

RECINES] iterum atque iterum canes, vt
Od. 12. 1. libri, *cuius recines iocosa Nomen imago?*

CEL. SPIC. CYNTHIÆ] Dianæ. Cynthus
mons Deli, à quo & Apollo, Cynthius: & Diana,
Cynthia nominata est. cur celeris? quia taleis o-
porteret esse venatores. Diana autem venatrix est.
præterea Diana, luna est. at luna breuissimo tem-
pore nempe 28. diebus orbem & cursum suum
conficit. Quare ob hanc causam lunas celeris di-
xit Oda 1. lib. 4. & Oda 6. eiusdem, lunam celerẽ
pronos voluere mensis. Spicula porrò Dianæ tri-
buuntur, quia est iaculatrix. iccirco & ab Home-
ro, & à ceteris ἰοχέαιρα appellatur, id est, spicu-
lis, seu iaculis gaudēs. Postremò habet etiã luna
suos radios. Virg. lib. 9. *Et galea Euryalum sublustrĩ*
noctis in vmbra Prodidit immemorem, radiisq; ad-
uersa resulsit. At radij, sunt spicula.

SVMMO] vltimo, vt epist. 1. ad Mæcen. 1. lib.
1. *Summa dicende camæna.*

QVE CNIDON, &c.] Venerẽ designat,
supra Od. 30. lib. 1. O *Venus, regina Cnidi, Paphique.*
FVLGENTEIS QVE] nitentis: Oda 14.
lib. 1. *Interfusa nitentis Vites equora Cycladas.*

IVNCTIS VISIT OLORIB.] cynis: à
quibus trahitur cutrus Veneris. Od. 1. lib. 4. *pur-*

A *pureis ales oloribus, id est, utens olorum pennis, & alis ad currum suum trahendum. Vtitur etiã Venus pafferibus ad eandem rem. Sappho. παρὲς δὲ δῆμιον λιποῖσα Χρῦστον ἠλθεῖς Ἀρμύ τ' ἔπει-
 ζούσα, καλοὶ δὲ σ' ἄρον Ὀκείες τ' ἔρθεοι πέρ-
 ρυγας μελαίνης Πικυὰ διωτόντες ἀπ' ὠραῖω,
 αἴψ' ἔ- Ποσ δ' ἄ μ' ἔσσω: id est, patris autem domo relicta, venisti curru aureo iuncto: Pulchri verò & celeres passerem te vehebant crebrò nigras alas agitantes à calo per mediũ athera. Eò fortasse spectans Catullus passerem, suæ puellæ delicias, & tam lepido carmine cecinit, & mortuum tam tristibus versibus luxit. Vtitur & columbis. Propertius lib. 3. in somnio suo. Et Veneris domina vo-*

B *lucres mea turba columbae Tingunt Gorgoneo Punica rostra lacu.*
 M E R I T A N Æ N I A] carmine debito, aliàs nenia carmen est funebre, vt supra Od. 1. lib. 2. Putant quidam propriè hîc positam esse vocem nenia, pro carmine tristi & lugubri, quia (in-
 quunt) nox fit mortis & somni mater.

AD MÆCENATEM.

Ode 29.

Inuitat eum ad cenam.

C **T**YRRHENA regum progenies,
 tibi
 Non ante verso lene merum cado
 Cum flore, Mæcenas, rosarum, &
 Pressa tuis balanus capillis
 Iam dudum apud me est, eripe te moræ,
 Ne semper vatum Tibur, & Æsulæ
 Declive contempleris aruam, &
 Telegoni iuga patricidæ.
 Fastidiosam desere copiam, &
 Molem propinquam nubibus arduis:
 D **O**mitte mirari beatæ
 Fumum, & opes, strepitumque Romæ.
 Plerumque gratæ diuitibus vices,
 Mundæq; paruo sub Lare pauperum
 Cenæ sine auleis, & ostro
 Sollicitam explicuere frontem.
 Iam clarus occultum Andromedæ pater
 Ostendit ignem, iam Procyon furit,
 Et stella vesani leonis,
 Sole dies referente siccos.
 Iam pastor umbras cum grege languido,

*Riuumque fessis querit, & horridi
 Dumeta Siluani: caret que
 Ripa vagis taciturna ventis.*
 Tu, ciuitat em quis deceat status,
 Curas, & vrbi sollicitus times:
 Quid Seres, & regnata Cyro
 Bactra parent, Tanaisque discors.
 Prudens futuri temporis exitum
 Caliginosa nocte premit Deus:
 Ridetque, si mortalis ultra
 Fas trepidat, quod adest, memento
 Componere æquus: cetera fluminis
 Ritu feruntur, nunc medio alueo
 Cum pace dilabentis Etruf-
 Cum in mare, nunc lapides adefos,
 Stirpeis que raptas, & pecus, & domos
 Voluentis vna, non sine montium
 Clamore, vicinæq; siluæ,
 Cum fera diluuiis quietos
 Irritat amneis, ille potens sui,
 Lætusque deget: cui licet, in diem,
 Dixisse, vixi: cras vel atra
 Nube polum pater occupato,
 Vel sole puro: non tamen irritum
 Quodcumque retro est, efficiet: neque
 Diffinget, infectumque reddet,
 Quod fugiens semel hora vexit.
 Fortuna seuo leta negotio, &
 Ludum insolentem ludere pertinax,
 Transmutat incertos honores,
 Nunc mihi, nunc alij benigna.
 Laudo manentem: si celereis quatit
 H **P**ennis: resigno, quæ dedit: & mea
 Virtute me inuoluo: probamque
 Pauperiem sine dote quero.
 Non est meum, si mugiat Africis
 Malus procellis, ad miseræ precas
 Decurrere: & votis pacisci,
 Ne Cypriæ, Tyriæq; merces
 Addant auaro diuitias mari.
 Tunc me biremis præsidio scaphæ
 Tutum per Ægeos tumultus
 Aura feret, geminusque Pollux.

A **THYRRHENA REG. PROG.]** Mæcenasem significat, ab Etruscis Regibus oriundum, vt diximus sup. Od. 1. lib. 1. Mæcenas atavis editæ Regibus. & Propert. lib. 3. Mæcenas eques Etrusco de sanguine Regum, Intra fortunã qui cupis esse tuã. & c. TIBI NON ANTE VERSO CADO] tria se præcipuè apparasse ostendit: vinum, rosas, vnguenta. sic sup. Od. 3. lib. 2. Huc vina, & vnguenta, & nimium breuèis Flores amœna ferre imberosa. NON ANTE VERSO CADO] quid sit cadum vertere, & cadus versus, ex Plauto intelligere licet in Sticho. Nolo ego nos pro summo bibere: nulli relerimus postea: & amg. adepol quamuis desubito vel cadus vorti potest. & Virg. Æneid. 9. Indulgent vino, & vertunt crateras ænos. & Lucil. Veritur anuhoris fundus, sententia nobis. Horat. sat. 8. lib. 2. Inuertit Ælisanis vinaria tota. Virg. Æn. 4. Indulgent vino, & vertunt crateras abenos. Vinũ igitur è cado promturi cadum vertebant: & ita exhauriebant, seu vinum deprimebant. PRESSA] id est, ex qua oleũ expressum est, quod balaninum appellatur, per glandem igitur pressam, oleum balaninum ex glande vnguentaria expressum significat. TUIS CAPILLIS] vt eo vnguento tui capilli delibuti niteant. BALANVS] balanus, glans vnguentaria. Plin. lib. 12. cap. 28. C **ÆSULÆ] Æsula oppidũ in colle situm, Tiburi propinquũ. Æsolanos cõmemorat Plin. lib. 3. cap. 5. Quare malim hîc legi Æsole, quamquam ab eodem etiã Æsulani, seu Æsulani eodem loco referuntur.** ET TELEGONI IUGA PATR.] id est, Tusculũ item in colle situm, de quo multa Strabo lib. 5. De Telegono autem scribit Homeri interpres δδλ. recentiores poetas ea, quæ de Telegono Vlyssis & Circes filio dicuntur, confinxisse, nempe ab eo, cum in Ithacam patrem quaerens venisset, imprudẽte patrem esse interfectũ. FASTIDIOSAM COPIAM] quæ fastidium parit, nam Putes aper, rhombisq; recens, mala copia quando Ægrum sollicitat stomachum, vt est D **Saty. 2. lib. 2. supra Od. 1. huius libri, dominum, terra fastidiosum dixit, qui terræ fastidio afficiatur. Omnino copia fatietatẽ, satietas fastidii parit.** MOLEM PROPINQ. NVBIB.] ædificia ad eam altitudinem perducta, vt nubibus attingere videantur. sup. Od. 15. lib. 2. regias moles appellauit. M V N D Æ] neque sordida, neque nimis opiparæ, & sumtuosæ, vt Saty. 1. lib. 2. Mundus erit, qui non offenderet sordibus, atque in neutram partem cultus miser. SOLLICITAM EXPLIC. FR.] ademerunt curas, tristitiam discusserunt & animos exhilararunt. explicare frontem dicitur tum id, quod lætitiæ causam afferit, vt hoc loco: tum is, qui re aliqua læta sibi oblata, vultu & fronte lætitiã

declarat. sic Sat. 2. lib. 2. Ac venerata Ceres vt culmo surgeret alto, Explicuit vino contracta serua frontis. Terentius de eo, qui hilariter viuit, dixit exporrigere frontem, Adelph. da te hodie mihi: Exporge frontem. paulo post idem dicit aliis verbis, hodie modo hilarum te face. I A M C L A R V S O C C V L T V M] videtur hîc Alcaicum esse imitatus: cuius extant hi versus apud Athen. lib. 1. & 10. Τὴν δὲ πνεύμονας οἶνω, τὸ γὰρ ἄστρον ἀετὶ λέλεται: Ἡ δ' ἄρη χαλεπή, πάντα δὲ διψᾷ τὸ πνεύματος. quibus verbis hæc ferè sententia exprimitur, Madefacito pulmones vino. Astrum enim oritur feruidum: anni tempus graue & molestum est, omnia præ astu sitiunt. & alibi, Πίνωμι: τὸ γὰρ ἄστρον ἀετὶ λέλεται, significatur autem ætatis aduentus. A N D R O M E D Æ P A T E R] Cepheus Andromedæ pater ex Cassiopæ vxore. de quo sic Aratus: Αὐτὸς μὲν κατόπιεν ἐὼν κλωσῶν ἰσθμὸς ἀρκίου Κηφύης ἀμφοτέρως χεῖρας ταύων τὸ κοῖως, id est, ipse breuem patulis manibus stat post Cynosuram Cepheus. Andromedæ autem reposui, secutus libros veteres. I A M P R O C Y O N F V R I T] anticam Aratus sub geminis locat. καὶ μὴν καὶ πρὸς κλέων διδύμοις τὸ καλὰ φάειναι, quem versus sic vertit M. Tull. & hic Geminis est ille sub ipso Anticanis, Graio procyon qui nomine fertur. sic autem legendum potius, quàm vt vulgò, Antecanem. E T H O R R I D A D Y M E T A S I L V A N I] ita scriptum reperit in duobus lib. Varic. & Iann. alij habent horridi, & c. vnus, horrida Dumeta siluarum. ego probabiliorem, meo iudicio, scripturam secutus sum. C A R E T Q V E R I P A] cod. Achillis Statij caret quæ, quam scripturam non memini me vsquam reperire. R E G N A T A C Y R O B A C T R A] Bactra, in quibus regnauit Cyrus. notauimus hoc genus loquendi supra ad Od. 6. lib. 1. & regnata petam Lacom Rura Phalantho. Strabo βάρβαρον nominat numero singulari lib. 2. εἶτα εἰς βάρβαρον τὴν πόλιν, & c. Plinius Bactra numero multitudinis, vt Horat. T A N A I S Q V E D I S C O R S] cur discors? an quòd cum Mæotide palude Asiam ab Europa disternat? an quòd desinens in duas se partem findit, vnæque in Mæotidem paludem, altera in Cimmerium Bosphorũ inluit? an quòd Scythæ & Sarmatæ, per quos fluit, continua inter se bella gerunt? an quòd Parthi, seu Medi, Tanai vicini inter se discordant, & seditiones agitant? eoque minus Mæcenati de rep. laborandum est? quod postremum placet Passeratius: confirmatq; simili loco, qui est Oda 8. huius libri, Mitte ciuilem super vrbe curas. Occidit Daci Cotifonos agmen. Medus infestus sibi luctuosus Disidet armis. P R V D. F V T. T E M P. E X I T.] nihil est hac sententia tritius, eam sic complectitur Pindarus εἰδ' ἔ. Olymp. σύμβολον δ' ἔπω τις ἔπι-

A *χρονών πρὶν ἀμφὶ τῶν ἀξίως ἐσομένων εἴρηθε-
θεν. τῶν δὲ μελλόντων τετραπλῶνται φρίδα,* id est, nullus dum mortalium certam rei futura notam diuinitus consecutus est : & futurorum cognitio est obscura.

VLTRA FAS TREPIDAT] *vltra* id, quod ei licet, laborat, id est, se cura rerum futurarum macerat, vt Od. 16. lib. 2. *Latus in presens animus, quod ultra est, Oderit curare.*

QUOD ADEST] id, quod presens est, sic Pindar. *ἐὶ δὲ ν. ἰαθμ. τὸ δὲ πρὸς ποδὸς ἀρείων ἀείχνημα πᾶν. δόλιος γὰρ αἰὼν ἐπ' ἀνδράσι κρέματα ἐλίσσων βίωτ' ἴσον.* id est, res autē omnīs, quę ante pedes est, semper est melior. dolo-

B *sa enim atas hominibus impendet vitę cursum voluens.*

ÆQUVS] id est, æquo animo. annot. ad Od. 3. lib. 2.

CETERA FLVM. RITV FER.] ea tantum, quę presentia sunt, in nostra potestate sunt sita, eaque nostro arbitratu componere, & moderari possumus, inquit, cetera autem vel Dei im mortalis voluntate, ac prouidentia administrantur, & horum causę sunt atę necē necessaria: vel temerē, arbitrioque fortunę eueniunt, & horum causę sunt fortuitę. dico autem hęc de philosophorum sententia. *Quemadmodum autem fluij, qui nunc lenis & pacatus est: nūc rapidus & violentus, cursum moderari nō possumus: sic neque rerum futurarum naturam, quę interdum tranquilla est, sedata, læta, optata: interdum concitata, & turbulenta, & mortalibus calamitosa, atque aduersa, immutare fas est.* Saepē vtuntur poetę hac torrentis similitudine: sed variē. Virg. *Æneam armorum sonitu & fragore* id est, somno excitationum cum pastore confert, ē montis vertice torrentem ingenti cum murmure præcipitantē, omniacque secum tenentē, exaudiente. *Æneid. 2. Excutior somno, & summi fastigia testi Ascensu spero, atque arrectis auribus aspo: In segetē veluti cum flamma furentibus Austris Incidit, aut rapidus montano flumine torrens sternit agros, sternit fata læta, bouūq; labores, Præcipitatisque trahit siluas. stupet inscius alto Accipiens sonitu saxi de vertice pastor.* Sic Lucret. lib. 1. vbi disputat de primis corporibus, docetque, ea cerni non posse: ventorum affert similitudinem, qui, cum oculis non cernantur, artibores sternunt tamen, & mare turbant, & concitant, non aliter (inquit) *Quam cū mollis aqua fertur natura repente Flumine abundantī, quod largis imbribus auget montibus ex altis magnus decursus aquarū, Fragmina coniiciens silvarum, arbutūque tota: Nec validi possunt pontes venientis aquarū Vim subitam tollerare: ita magno turbidus imbrī Molibus incurrit validis cum viribus annis: Dat sonitu magno stragem, voluta, sub undis Grandia saxa: ruit, quā quicquam fluctibus obstat.* & Hom. *ἰλ. λ. Aiacem in prælio viros, equosque stententem cum fluuiū torrente comparat. Ως δ' ὅποτε πλῆθον ποταμὸς πεδῶν δὲ κέττει Χειμάρρας κατ' ὄρεσφιν ὄπα-*

Ζόμενος Διδὸς ὕμβρω. Πολλὰς δὲ θύς ἀζαλέας, πολλὰς δὲ τε πύκας Εἰσφέρεται, πολλὸν δὲ τ' ἀφύσγελον εἰς ἄλα βάλλει. Ως ἔφρασε κλονέον πεδῶν τὸ τε φάδμος Αἰας, quorum versuum hęc sententia est, *Quemadmodum autem cū fluuius torrens extra ripas suas effusus in campum delabitur ē montibus præcipitans, caelestibus imbribus auctus, Multas autem quercus aridas, multasque piceas secum trahit, multum limum in mare coniicit: Sic clarus Aiax campum turbans hostes insequatur. itēque Diomedem ἰλ. ε. Οὐδὲ γὰρ ἀμπεδῶν ποταμῷ πλῆθει ἑοικῶς Χειμάρρας,* &c. id est, furebat autem per campum Diomedes flumini torrenti exundanti similis. quos versus adubraste videtur Virg. lib. 2. *Æn. Non sic aggeribus ruptis cū simeus annis Exiit, oppositasque euicit gurgite moles, Fertur in arua furens cumulo, camposque per omnes Cū stabulis armenta trahit.* Horatius quoque Od. 2. lib. 4. Pindarum cum tali fluuiū comparat. *Monte decurrēs velut annis, imbres quem super notas aluere ripas, Feruet, immensusque ruit profundo Pindarus ore.* Idem Od. 14. eiusdem libri, Claudium Neroneis eiusmodi fluuiū similem facit, sic *Tauriformis voluitur Ausfidus: Qui regna Daunū præfuit Appuli, Cū seuit, horrendamque culis Diluuiem meditatatur agris: Vt Barbarorum, &c.* Sic Homerus *ἰλ. γ. Vlyssis orationem cum niuibus hibernis confert. Αλλ' ὅτε δ' ἦ ὅπα τε μεγάλῳ ἐκ βήδεος ἔει, Κῶν ἔπειτα νηφάδεσσιν ἑοικότα, χειμάρρησιν, Οὐκ ἀνέπεδ' ὄδυσσ' ἐρίσειε βροτὸς ἄλλος.*

NUNC MEDIO ALVEO] quidam libri veteres habent *nunc medio aquare.*

CVM PACE] *ἠρέμα, ἡσυχως,* seu *ἡσυχῆ:* leniter, quietē, placidē.

DELABENTIS] sic est legendum, non, *delabentis.* & ita scriptum reperi in duob. codicib. Vaticanis, Don. Fabr. Vrf. Torn. Ruffard. Nicor. Cleric. & nonnullis impressis.

IRRITAT] irritandi verbum vnico r. scribendum esse aliquando existimaui, tamquam à verbo *irascor,* seu ab *ira* ducatur. sed cū in omnibus libris calamo scriptis reperitur scriptum irritare, & in li. Fabr. Vrf. Don. Torn. ceteris, hoc loco *Irritat* sine vlla litura: & cū Plin. & Colū.

vtantur verbo prouidant; à sententia descisco. Est autem irritare proprie iram commouere, & concitare, fortasse à canibus iratis ductum. *ὄργῳ ζευ* dicunt Græci. ex quo excitare interdū significat. M. Tull. Philip. 7. *irritari Antonium non oportuit.* Brutus ad Att. *nescio, quid scribam tibi, nisi vnum, pueri cupiditatem, & licentiam patius esse irritatam, quàm compressam.* Terent. Adelp. *ne si magis irritatus sit, aliqua ad patrem hoc permanet, atque ego tunc perpetuo perierim.* Plaut. *Permetur. Nam si me irritatus, hodie lumbis agium hunc auferes.* Horat. in epist. ad Pisones, *ægnus irritat animos dimissa per aurem, &c. Irritat amnes autem trasilaste dictum est: cuius translationis hęc ratio est. fluuius imbribus auctus dum arbores secum rapit, & ponteis distur-*

C *tranquilla est, sedata, læta, optata: interdum concitata, & turbulenta, & mortalibus calamitosa, atque aduersa, immutare fas est. Saepē vtuntur poetę hac torrentis similitudine: sed variē. Virg. Æneam armorum sonitu & fragore id est, somno excitationum cum pastore confert, ē montis vertice torrentem ingenti cum murmure præcipitantē, omniacque secum tenentē, exaudiente. Æneid. 2. Excutior somno, & summi fastigia testi Ascensu spero, atque arrectis auribus aspo: In segetē veluti cum flamma furentibus Austris Incidit, aut rapidus montano flumine torrens sternit agros, sternit fata læta, bouūq; labores, Præcipitatisque trahit siluas. stupet inscius alto Accipiens sonitu saxi de vertice pastor.* Sic Lucret. lib. 1. vbi disputat de primis corporibus, docetque, ea cerni non posse: ventorum affert similitudinem, qui, cum oculis non cernantur, artibores sternunt tamen, & mare turbant, & concitant, non aliter (inquit) *Quam cū mollis aqua fertur natura repente Flumine abundantī, quod largis imbribus auget montibus ex altis magnus decursus aquarū, Fragmina coniiciens silvarum, arbutūque tota: Nec validi possunt pontes venientis aquarū Vim subitam tollerare: ita magno turbidus imbrī Molibus incurrit validis cum viribus annis: Dat sonitu magno stragem, voluta, sub undis Grandia saxa: ruit, quā quicquam fluctibus obstat.* & Hom. *ἰλ. λ. Aiacem in prælio viros, equosque stententem cum fluuiū torrente comparat. Ως δ' ὅποτε πλῆθον ποταμὸς πεδῶν δὲ κέττει Χειμάρρας κατ' ὄρεσφιν ὄπα-*

A *disturbat, & fata læta bouūq; labores diluit, iratus esse videtur, quia homo iratus potestatem & facultatem nactus, talia faceret. At qui irascendi causam dedit, irritasse dicitur. Ira diluuius ex imbribus orta, quę fluuiū torrētī tantam vim, tantūque impetum præbet, fluuiū ab Horatio dicitur irritare.*

ILLE POTENS SVI, LATVS QVÆ] *ἐγκρατής εαυτοῦ:* liber, & solutus omni cupiditate, & vacuus ab omnibus animi morbis: compositus sui.

IN DIEM VIXI] crebrò monet Horat. vt in diem viuamus, id est, vt bonis presentibus, & paratis, atq; in nostra potestate sitis fruamur: vt Od. 16. lib. 2.

B *GRAS VEL ATRA*] respexit ad illud *εὐθὲ θαιόντος ἡ γῆ μυχθῆτο πυρῖ,* me mortuo terra mi fceat incendio. quę oratio est eorum, qui futura ad se nihil pertinere putant. nō dissimile est illud ex Hymnide Cæcilij. *Mibi sex menses satis sunt vite: septimum Orco spondeo.*

NON TAMEN IRRITVM] Aristot. lib. 6. de morib. ad Nicom. quo loco disputat *τῆς τρωσφύρετος,* id est, de consilio, vt nos quidem veritimus: duos versus Agathonis profert in hanc sententiam, *Μόνος γὰρ αὐτῷ χεῖ θεὸς σφρίσεται, Α γέννητα ποιῆν, ἀοτ' ἀν' ἡ πεσφρα γέμθῃ.* quos versus sic vertimus. *hoc namque duntaxat negatum etiam Deo est, quę facta sunt, insecta posse reddere.* eandem sententiam sic complexus est Simonides, *τὸ γὰρ γέννημαθῶν, σὺκ' ἐπὶ ἀρεσφιν ἔστῳ.* id est quod enim factum est, non iam insectum esse poterit.

ATRA NVBE] Virg. lib. 10. *Æneid. mihi se immisit atra.* idem lib. 5. *Plaudentem nigra figit sub nube columbam.*

QUOD CVM QVÆ RETRO EST] quodcumque præterit.

DIFFINGET] ex hoc loco intelligi potest, quid sit diffingere, nempe contrarium esse verbo fingendi, quęadmodum suprā docuimus ad Od. 35. lib. 1. vbi locum illum in omnibus exemplarib. corruptum, *diffingas retusum, &c.* olim ita quidem emendaueramus coniectura ducti: *diffingas recusum:* sed postea secuti scripturam veterem, quam se alij reperisse testantur, *defingas recusum,* reposuimus. quidam tamen hoc loco legunt *Diffringet.* quam scripturam neque vquam reperi, neque probō.

LVDERE PERTINAX] de hoc genere loquendi dicemus ad Od. 8. lib. 4. Iam ludum *ludere,* & *gaudium gaudere,* & similia, Latinis sunt perusitata. Terent. in Eunucho. *quia consimilem lusert Iam olim ille ludum.*

TRANSMTAT INCERT. HON. *NVNC, &c.* sic sup. Od. 34. lib. 1. *valet ima summis Mutare, &c. & hinc apicem rapax Fortuna cum stridore acuto susulit, hic posuisse gaudet.*

BENIGNA] quid sit benignus, & benignitas, diximus ad Oden 17. lib. 1.

LAUDO MANENTEM] si fortuna manet, laudo: si à me discedit, æquo animo reddo quę dedit. *fortuna manens* intelligitur secunda: *auolans, & fugiens,* aduersa. ita loquitur lib. de arte poet. *Vt redeat miseris, abeat fortuna superbis.* & Od. 35. lib. 1. *Itumque mutat a potentis Veste domos inimica linguis.* sic Eurip. Phœniss. *Κρέων Μένον, ἢ Φώγεις; Τερεσο. ἡ τὴν χησ' ἀλλ' ὄσθ' ἐγώ.* id est, mane, quid fugis? Tir. fortuna te fugit, non ego.

SI CELE. QVAT. PENN.] id est, si auolat: si mutatur fortuna, si fugit, id est, si aduersa est, vt diximus.

RESIGNO, Q. D.] quę obsignata habebā, aperio, & reddo. sic epist. ad Marcen. 2. lib. 1. *Hæc ego si compellor imagine, cuncta resigno,* id est, reddo. Nam proprie, resignare valet aperire. Idem ead. epist. princip. *Adducit febris & testamenta resignat.* aliter Virg. lib. 4. *Æn. & lumina morte resignat.* quamquam legendum ad illū locū Seruius.

MEAVIRT. MEINVOLVO] bona externa non desidero: sed meis contentus viuo: in mea virtute mea vitę præsidium constituo, non in rebus externis: meis me viribus orno, tutor, ac defendo, non alienis, videtur esse translatio à vestimentis, quibus nos inuoluimus.

PROBAMQVÆ PAVP. S. D. Q.] id est, paupertatem cū virtute coniunctam expeto. ducta est similitudo ab his vxoribus, quę indotata ducuntur domum. congruit cum his id, quod est Od. 9. lib. 4. *non possidentem multa vocaueris Recte beatum, &c.* quę sequuntur.

NON EST MEVM, &c.] non est meum nauigare, navigationisque me periculo committere, vt ditescam: seu non est meum, rem facere, & augere per mare, per faxa, per igneis, à consequentibus, intelligēda sunt antecedentia, nemo enim nauigat vt rem augeat, nisi cui quæsito opus est, & qui plus habendi studio ducitur. notat Seruius ad illum locum Virg. *Pollione. Pauca tamen suberunt prisca vestigia fraudis: Quę tentare Teibim ratibus, &c.* Solēt autem homines in dubiis temporibus, & rebus aduersis, quemadmodum coorta in mari tempestate, ad deos confugere. sup. Od. 1. huius libri. *Desiderantem quod satis est, neque Tumultuosum sollicitat mare: Nec sanus, &c.*

ET VOTIS PACISCI] non est meū (inquit) votis, & precibus cum diis quodammodo transigere, ac pacisci, ne naufragio facto merces mea in mari pereant.

TVNC ME BIREMIS] significat, id nūquam futurum. *Quis enim se in mari Egæo, tempestate coorta, & ventis increbrescentibus scapha biremi tutò nauigaturum speret?* Paruis nauibus scilicet, & orariis, littus legere & secūdam oram nauigare oportet: corbitis autem & onerariis, & magnis pelagus medium tētandum est. quamquam Catullus faselum laudans negat vlla vota littoralibus Deis sibi esse facta, cum venires à mare Nouissimo vsque ad Benacum lacum. Mellius

A igitur Eurip. Ναὺς ἢ μέγιστη κρείσσον, ἢ μικρόν σκάφος. id est, naus maxima melior est, quam paruum nauigium.

GEMINVS QVÆ POLLVX] sic Catull. Gemelle Castor, & Gemelle Castoris. de Castore, & Polluce diximus ad Od. 12. lib. 1.

Ode 30.

Carminum suorum gloriam æternam fore.

EXegi monumentum ere peremnius. Regalique situ pyramidum altius:

Quod non imber edax, non Aquilo impotens Possit diruere, aut innumerabilis

Annorum series, & fuga temporum.

Non omnis moriar: multaque pars mei

Vitabit Libitinam. vsque ego postera

Crescam laude recens, dum Capitolium

Scandet cum tacita virgine pontifex.

Dicar, quã violens obstrepit Ausidus:

Et, quã pauper aquã Daunus agrestium

Regnavit populorum, ex humili potens

Princeps Æolium carmen ad Italos

Deduxisse modos, sume superbiam

Quasitam meritis: & mihi Delphica

Lauro cinge volens Melpomene comam.

EXEGI] absolui, perfecti.

MONVMENTVM] monumētum est, quod mortui causã ædificatum est: & quicquid ob memoriam alicuius factū est, vt fama, porticus, scripta, & carmina: Festus.

ÆRE PEREMNIVS] æreis statuis durabilius.

QVOD NON IMBER EDAX, &c.] hæc videntur è Pindaro expressa: qui Pyth. 4. d. εὐλόω, ait laudum thesaurum Xenocrati, eiusque maioribus in Apollinis fano opulentissimo repository neque ab imbre hiberno, neque vi ventorum in altissimos maris recessus, ac latebras delatum iri. sic Pind. Τὸν (sub θεσπευρόν) οὐτε χυμείριος ὄμβρος ἐπακτός ἐλθὼν ἐριβρόμῳ νεφέλης, τρυπτός ἀμείλιχος, οὐτ' ἀνεμος ἐς μυχὸς ἄλός ἀξεί παμφόρω χερσὶ τυπόμενος.

SITV] statu, positu, θέσεως, στάσεως.

PYRAMIDVM] de Pyramidibus lege Herodotum, Euterpe, & Plin. lib. 36. cap. 12.

IMPOTENS] vehementer læuens. tralatio ducta ab impotentibus, & incontinentibus hominibus, qui sibi temperare nõ possunt, quo minus, quod ira suadet, aut libido, exsequatur. vide annot. ad Od. 37. lib. 1.

INNUMERABILIS ANNORVM SERIES] immensa temporis longinquitas. series, εἰρηός, id est, connexio. sic Stoici fatum, causarū nexa rem gignit.

FUGA TEMPORVM] cursus temporum. sic suprã Od. 11. lib. 2. fugit retrò Læuis iuuentas. & Od. 14. ciuisd. fugacis annos dixit. & Oda superiore, horam fugientem.

NON OMNIS MORIAR] non totus moriar. sic loquitur epist. 1. Quid verum, atque decens, & rogo, & omnis in hoc sum. Sic & Græci. Ho merus ἰλ. λ. πᾶς δ' ἀπὸ χαλκῶ Λάμψ', ὅτε στροπὴ πατρὸς διδὸς Αἰγίόχοιο: id est, Omnis autem ære fulgebat, vt fulgur Iouis ægida tenētis. F

MVLTAVÆ PARS MEI] mens, ingenium, consilium, maxima, & præstantissima hominis pars.

VITABIT LIBITINAM] erit immortalis, mortem effugiet. Libitina Dea funerū. epist. ad Aug. lib. 2. Miraturus nihil, nisi, quod Libitina sceleravit, id est, nisi, quod sepultum, & munere viuendi defunctum est. & Saty. 6. lib. 2. Antimnusque grauis Libitina quaestus acerba. T. Liuius lib. 41. annalium, Ne liberorum quidem funeri Libitina sufficiebat. vide quæ annotata sunt ad illum locū Libitina quaestus acerba. Sed vtrum hoc sentit Horatius, animum esse immortalem, quemadmodū nos Christiani credimus: an id significat, se laude, & gloria libris suis parta perpetuò victurū? quod sanè credibilis est. Nam Horatius quidē animorum immortalitatem nusquã probat: eam autem immortalitatem solam nouit, quæ sit in memoria viuorum posita, quæadmodum omnes ferè veteres existimabant, præter Platonem, & paucos alios. Nam de Aristotele quidem, vtram sententiam sequatur, philosophi certant, & adhuc sub indice lis est. Videtur tamen non obscure, quid sentiat, significare, si quis eius verba attentè consideret.

RECENS] numquam senescens, semper incolumis, incorruptus, atque integer.

DVM CAPITOLIVM SCAND.] Pontifices, & sacerdotes, viri & femina Idualibus in Capitolium per sacram viam ad sacra faciendã ascendere solebant.

CVM TAC. VIRG.] solitas esse virgines Vestales sacris publicis interesse, declarant hæc verba Dionysij Halicarn. lib. tertio, ἐπειτα τὰς ἱεράς παρθένους, ἐφ' ἃν τὸ ἀσβεστον φυλάττειται πῦρ, τέθεικται οὐσίας δύο καὶ ἐσθλατέλεσσεν ἐτίθειαι, πλείονων γὰρ ἢ δὴ σωτελῶν μόνων ἔστω τῆς πόλεως ἱερῶν γυναικῶν, αἷς ἐδεῖ τὰς τῆς ἐστίας παρῆναι θυηπόλους, ὅσκι ἐδοξαυ αἱ τέτταρες ἀρκεῖν. id est, deinde sacris virginibus, à quibus ignis æternus custoditur, quæ quattuor erant numero, duas allēgit. Nam cūm plura iam à ciuitate sacrificia fierent, quibus oportebat Vestã sacerdotibus interesse, non videbantur ad id munus quattuor satis esse. Sed cur tacitam virginem dixit?

A xit? an propterea quodd sacra, sunt ἀπὸρρητα id est, arcana, minimèque vulganda? ex quo illud à Virgilio dictum est lib. 3. Æn. hinc fida silentia saceris. adde quæ annotauimus ad illum locum Od. 13. lib. 2. Struma, sacro digna silentio, &c. an quodd faminas cūm in rebus ac locis omnibus, tum maxime in sacris tacere oportet? an quodd more & instituto Romano non solum alia femina, quæ à sacris arcebantur, sed etiam sacerdotes Vestales tacebant?

VIOLENS] violentus. epist. 10. lib. 1. sed postquam victor violens discessit ab hoste. acrem appellat Saty. 1. lib. 1. Cum ripa simul auulsos ferat Ausidus acer.

AVFIDVS] Apulia fluius, de quo Strabo libro 5. c. commemorat & Horat. Od. 9. lib. 4. Longè sonantem natus ad Ausidum. & Saty. 1. lib. 1. Cum ripa simul auulsos, &c. & Od. 14. lib. 4. Sic tauriformis voluitur Ausidus.

ET QVÆ PAUPER AQVÆ DAUNVS] Od. 14. lib. 4. Qui regna Dauni præstuit, seu, perfluit Appuli. pauperem aquæ autem Daunum intellige fluium eiusdem nominis. epod. Od. 3. Nec tantus vniquam siderum insedit vapor siticulose Apullie, &c.

REGNAVIT POPVLORVM] ego sic

hunc locū emēdauit à Seruio admonitus in 11. lib. Æneid. idq; duobus locis: vno, Iustitia ne prius miser, &c. altero, nec veterum memini, latòr ve malorum: & item à Porphyrione. regnavit autem idē valet, quod rex fuit, βασιλευσε, ἡρξε. Solet enim Horat. structuram Græcam seruare etiam in sermone Latino, vt desine mollium querelarum, abstineto irarum, & inuidit auena, &c. Sententia igitur, & ordo horū verborum talis est, Dicar ego, qui ex humili, potens & clarus exstiti, qua parte labitur Ausidus, & quæ regnavit Daunus, princeps, id est, omnium primus, deduxisse carmen Æolium ad modos, seu cantus Latinos.

PRINCEPS] primus. suprã lib. 1. Od. 16. principi limo. sic Lucret. lib. 1. de Iphianassa. Nec misera prodesse in tali tēpore quibat, Quod patrio princeps donarat nomine regem. M. Tull. lib. 2. accus. omnium nationum exterarum princeps Sicilia se ad amicitiam fidemque populi Rom. applicuit.

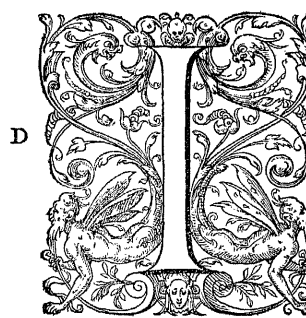
SVMESUPERBIAM] sume spiritus iustos, & tibi iure debitos, nempe ingenio partos. Nam cūm Musam alloquitur, eamque laudat, sibi eodem tempore, eademque opera blanditur, & fauet.

C A R M I N V M LIBER

QVARTVS.

Ode 1.

Se iam ea ætate esse, vt à rebus amatoriis & carminibus ludicris & Venereis alieno esse animo debeat: & tamen Ligurini vesano amore torreri,

INTERMISSA Venus diu, Rursus bella moues. parce, precor, precor. Non sum qualis eram bonæ Sub regno Cynaræ. desine dulcium Mater sacra Cupidinum, Circa lustra decem steterè mollibus lam durum imperis. abi Quod blandæ iuuenum te reuocant preces. Tempestiuus in domo Puulli, purpureis ales oloribus,

Comissabere Maximi, Si torrere iecur queris idoneum. Namque & nobilis, & decens, Et pro sollicitis non tacitus reis: Et centum puer artium,

Latè signa feret militiæ tuæ: Et quandoque potentior Largis muneribus riserit æmuli: Albanos prope te, lacus Ponet marmoream sub trabe citrea.

A *Illic plurima naribus*
Duces tura: byræq; & Berecimthie
Delectabere tibiæ
Mistis carminibus non sine fistula.
Illic bis pueri die
Numen cum teneris virginibus tuum
Laulantes, pede candido
In morem Salium ter quatient humum:
Menec femina, nec puer
Iam, nec spes animi credula mutui,
Nec certare iuvat mero:
 B *Nec vincire nouis tempora floribus.*
Sed cur, heu, Ligurine, cur
Manat rara meas lacryma per genas?
Cur faciunda parum decoro
Inter verba cadit lingua silentio?
Nocturnis te ego somnus
Iam captum teneo: iam volucrem sequor
 T *e per gramina Martij*
Campi, te per aquas, dure, volubilcis.

C **P R E C O R, P R E C O R**] sic Sappho, apud quam crebre sunt hæ repetitiones: *Λίσσομαι σε, λίσσομαι, eadē: παρθένα, παρθένα, πού με λίσσομαι οίχην*, sic idem Horat. Od. 17. lib. 2. *ibimus, ibimus.* & Od. 3. lib. 3. *Ilion, Ilion.* Od. 4. epod. *Deus, Deus nam me vetat, &c.* Notauimus & supra ad Od. 14. lib. 2. *ibi, rofume, Postume.* **N O N S Y M Q U E R.]** nunc annos quinquaginta natus, & fortasse amplius: vt infra, *Circa lustrum decem, &c.*

B O N Æ S V B R E G N O C Y N A R Æ] bonam (opinor) appellat propterea, quod liberaliter gratificabatur Horatio, neque vllam mercedem exigebat, vt faceret ipse epist. ad villicum lib. 1. *Quem scis immumem Cynaræ placuisse rapaci.* neque obstat, quod epistola ad Mæcen. 2. lib. 1. proterua appellat. *Inter vina fugam Cynaræ mare-
 re proterua.* Nam nihil pertinet hoc ad quæstum meretricium, neque quicquam prohibet, quominus eadem puella dici possit & liberalis, & proterua, vt sup. Od. 19. lib. 1. *Frit grata proteruitas.* & Od. 5. lib. 2. *iam proterua Fronte peter Lalage maritum.* Mentionem huius Cynaræ facit etiam Od. 13. huius lib. *Felix post Cynaram.* sub regno autē dixit, quia qui amant, seruiunt. lege quæ annotata sunt ad illum locum, *Grata detinuit compede Myrtale,* Oda 33. lib. 1. & *ibi, iugo cogit aheneo,* Oda 9. huius lib.

M A T E R S Æ V A C V P I D.] hic idem verus positus est supra Od. 19. lib. 1. in principio, **M O L L I B. I A M D V R. I M P.]** antithesis.

mollia autem appellat Cupidinis, seu amoris imperia, quia molliunt animos. sic Homer. *χλωρὸν δὲος.* & idem Horat. *pallidam mortem* nominat, quod annot. ad Od. 4. lib. 1. sic Ouid. lib. 1. de remed. amor. *Lude decet animos mollia regna tuos.*

T E M P E S T I V I V S] opportunus, & decentius: vt epist. 2. lib. 2. versu vlt. *Rideat & pulset lasciuia decentius ætas.* Putant quidem hoc referendum ad ea conuiuia, quæ dicebantur tempestiua. M. Tull. in Catone. *Tempestiuis conuiujs delector.*

P U R P U R E I S A L E S O L O R I B.] id est, quæ celeriter vehi soles curru oloribus iuncto. sic supra Od. 28. lib. 3. *quæ Cnidon iunctis vifit oloribus.* Sed quod olim *marmoreis* reposueram, pro *purpureis*: fateor equidē me in omnib. veterib. lib. quos vidi, scriptum reperisse *purpureis.* Verum cum mihi videretur hæc vulgata scriptura inepta, & corrupta: (quis enim vidit vmq̃a cynos purpureos, seu purpurei coloris: aut quid insolētius, & pæne dicam, ineptius, quàm *purpureis* interpretari, pulchris, & nitidis: Nam quamobrem dicat *purpureos tyrannos* Od. 34. primi lib. & *æthunnum purpureo varium colore* Od. 5. lib. 2. & *purpureum, latē qui splendat, pinnum* de arte poet. ratio perspicua, & in promptu posita est) Cum igitur hic locus mihi corruptus videretur: approbantibus quibusdam viris doct. hanc scripturam veram esse existimaucram. marmoreum enim pro candido, & candidi coloris, vsurpant optimi scriptores. Lucret. lib. 2. *Quod si caruleis confuerent aquora ponti semimibus, nullo possent albescere pacto.* Nam quocumq; modo perturbes: carula quæ sint, Numquam in marmoreum possunt migrare colorem. ibid. sup. *Et mare cum magni commoritur aquora ponti, Vertitur in canos candenti marmore fluctus.* Virg. Georg. 4. *Tum quoque marmorea caput à ceruice reuulsim Gurgite cum medio portans Oægrius Æbrus Volueret, &c.* & Ouid. lib. 4. fast. *Aureæ marmoreo redimita demite collo.* Nunc autē retorsim vela dare, atque iterare cursus cogor relictos, vt ait noster Horat. Mouet me, primū omnium librorū manusc. consensus, qui habent sine vlla varietate, *purpureis.* Neque dissentiant vulgari. Deinde hæc scripturam agnoscunt veteres grammatici: in his Seruius: qui ad illum Virg. locum lib. 1. *Æneid. lumēque iuuenta Purpureum,* notat: *purpureum: id est, pulchrum.* Sic Horat. *Purpureis ales oleribus.* Præterea Albinouanus ad Liuiam, niuem purpuream dixit, pro pulchram & candidam, vt docti interpretatur. Sic enim ille: *Purpurea sub niue terra latet.* Sic igitur interpretemur, *purpureis*, id est, nitidis, puris, pulchris, Quamquam purpureos colores etiam intelligere licet, qui sint purpurei stragulis infrati, vt apud Virg. lib. *Æneid. 7. Infratos ostro alipedes, pichisq; tapetis.* Quin & habentæ equorū apud Homerū & ceteros poetæ Græcos, purpureæ, & ornamenta, puniceo colore suffecta seu contacta finguntur. Simonides. *μη βάλῃ φοινίκας ἐκ χειρῶν ἰμάντας:* id est, ne amittat è manibus lora purpurea: & Hom. *ἰλ. δ. ὄσ*

G **Q U O D S I C A R U L I S C O N F U E R E N T** aquora ponti semimibus, nullo possent albescere pacto. Nam quocumq; modo perturbes: carula quæ sint, Numquam in marmoreum possunt migrare colorem. ibid. sup. *Et mare cum magni commoritur aquora ponti, Vertitur in canos candenti marmore fluctus.* Virg. Georg. 4. *Tum quoque marmorea caput à ceruice reuulsim Gurgite cum medio portans Oægrius Æbrus Volueret, &c.* & Ouid. lib. 4. fast. *Aureæ marmoreo redimita demite collo.* Nunc autē retorsim vela dare, atque iterare cursus cogor relictos, vt ait noster Horat. Mouet me, primū omnium librorū manusc. consensus, qui habent sine vlla varietate, *purpureis.* Neque dissentiant vulgari. Deinde hæc scripturam agnoscunt veteres grammatici: in his Seruius: qui ad illum Virg. locum lib. 1. *Æneid. lumēque iuuenta Purpureum,* notat: *purpureum: id est, pulchrum.* Sic Horat. *Purpureis ales oleribus.* Præterea Albinouanus ad Liuiam, niuem purpuream dixit, pro pulchram & candidam, vt docti interpretatur. Sic enim ille: *Purpurea sub niue terra latet.* Sic igitur interpretemur, *purpureis*, id est, nitidis, puris, pulchris, Quamquam purpureos colores etiam intelligere licet, qui sint purpurei stragulis infrati, vt apud Virg. lib. *Æneid. 7. Infratos ostro alipedes, pichisq; tapetis.* Quin & habentæ equorū apud Homerū & ceteros poetæ Græcos, purpureæ, & ornamenta, puniceo colore suffecta seu contacta finguntur. Simonides. *μη βάλῃ φοινίκας ἐκ χειρῶν ἰμάντας:* id est, ne amittat è manibus lora purpurea: & Hom. *ἰλ. δ. ὄσ*

H **Q U A D C I R C U M C U R S A N S H U C** illuc sepe Cupido Fulgebat crocina cæcidus in tunica. **C O M I S S A B E R E]** lasciuie, iocabere, delicate & voluptariē viues. est autem ita legēdum, *comissabere, non, comessabere,* vt putat vulgus, existimans à comædō, aut comesse ductum esse: vel, vt emendauerat Fuluius Vifinus vir doctiss. in cod. Raïn. Card. *comissabere.* Mutuati autē sunt Latini hoc verbum à Græcis, vt alia pleraque, apud quos *καμάζω,* est ebriorum, aut intemperantium more se gerere, lasciuire, scortari ire, &c. Theocr. Amaryllide. *Καμάσω ποτὶ τῶν Ἀμαρυλλίδα, τῶ δὲ μοι ἀγρὸς Βόσκονταυ χερτ' ὄρος.* &c. id est, eo lasciuendo ad Amarillidem: capræ autem mihi pascuntur, &c. Omnino apud Festū legitur *comissatio.* sed eò errat Festus, quod *ἄπο τῶν καμών,* id est, à vicis dictum putat. me-

A **ἄπο τῶν καμών** id est, quemadmodum autem cum ebur aliqua mulier puniceo colore infecerit, &c. Idem ἰλ. θ. *Νέτωρ δ' ἐν χεῖρασι λάβ' ἰνία φοινικέσται.* Id est, Nestor autem manibus prehendit habenas purpureas, ex quibus locis hoc dici potest, purpureos cynos ab Horatio dictos esse nō pulchros, sed quorum habenæ & stragula vestes, quibus infrati erant, & cetera ornamenta, essent purpurea. Nam quemadmodū equi curru iuncti, hoc est bigæ, & quadrigæ, infratebātur purpurea veste: ita & hos cynos, qui curru Veneris trahunt, fortasse vult intelligi Horatius, purpurea esse infratos & purpureis habenis aurigatos. Ad hunc locum pertinēt illa ex Oda 28. lib. 3. *Summo carmine, quæ Cnidon, Fulgentisque tenet Cycladas, & Paphum iunctis vifit oloribus.* Quare nihil mirandum: & ita sentiebant Memmius, Germanus Valens, Turnebus, Auratus, Passeratus, & Scaliger. Existimabat tamen Passeratus, purpureos colores etiam hæc ratione dictos ab Horatio intelligi posse, quod cyni, cum curru Cupidinis trahant, qui purpureus à poetis appellatur: verbi gratia, ab Ouidio, *Carmina, purpureus quæ mihi dicitur amor:* propter vicinitatem & propinquitatē, similem colorem referant, quantumvis licet sint candidi: videlicet (libet enim mihi hominis ingenio, mihi quæ amici sententiā confirmare) quæ admodum ruffa, aut lutea, aut purpurea vela con-

B **locum pertinēt illa** ex Oda 28. lib. 3. *Summo carmine, quæ Cnidon, Fulgentisque tenet Cycladas, & Paphum iunctis vifit oloribus.* Quare nihil mirandum: & ita sentiebant Memmius, Germanus Valens, Turnebus, Auratus, Passeratus, & Scaliger. Existimabat tamen Passeratus, purpureos colores etiam hæc ratione dictos ab Horatio intelligi posse, quod cyni, cum curru Cupidinis trahant, qui purpureus à poetis appellatur: verbi gratia, ab Ouidio, *Carmina, purpureus quæ mihi dicitur amor:* propter vicinitatem & propinquitatē, similem colorem referant, quantumvis licet sint candidi: videlicet (libet enim mihi hominis ingenio, mihi quæ amici sententiā confirmare) quæ admodum ruffa, aut lutea, aut purpurea vela con-

C **similem colorem aspergunt iis locis,** quibus intenta sunt: quod docet Lucret. lib. 4. non longè à principio, *Et vulgo faciunt id lutea, ruffaque vela, Et ferrugina cum magnis intenta theatris Per malos vulgata, trabelsque tremantia pendunt.* Namque ibi confessum caucai subter & omnem scenai speciem parum, matrumque deorumque Inficiunt, coguntq; suo finit. are colore: & Ouid. lib. 10. *Metam. Inq; puellari mixtum candore ruborem Traxerat, haud aliter quam cūm saper ariæ velum Candida purpureum, similem dat, & inficit umbram.* Ne quis autē (inquit Passeratus) purpureus positum esse putet pro pulchris, Catullus Cupidini tunicam crocinam attribuit his versibus: vnde similem colorem etiam cyni contrahere possunt. *Quæ circumcurans huc*

D **illuc sepe Cupido Fulgebat crocina cæcidus in tunica.** **C O M I S S A B E R E]** lasciuie, iocabere, delicate & voluptariē viues. est autem ita legēdum, *comissabere, non, comessabere,* vt putat vulgus, existimans à comædō, aut comesse ductum esse: vel, vt emendauerat Fuluius Vifinus vir doctiss. in cod. Raïn. Card. *comissabere.* Mutuati autē sunt Latini hoc verbum à Græcis, vt alia pleraque, apud quos *καμάζω,* est ebriorum, aut intemperantium more se gerere, lasciuire, scortari ire, &c. Theocr. Amaryllide. *Καμάσω ποτὶ τῶν Ἀμαρυλλίδα, τῶ δὲ μοι ἀγρὸς Βόσκονταυ χερτ' ὄρος.* &c. id est, eo lasciuendo ad Amarillidem: capræ autem mihi pascuntur, &c. Omnino apud Festū legitur *comissatio.* sed eò errat Festus, quod *ἄπο τῶν καμών,* id est, à vicis dictum putat. me-

lius Varro lib. 6. de lingua Lat. qui *ἄπο τῶν καμών* dicit appellatam esse *comassationem:* seu, vt scriptū est in exemplarib. Varronis, *comissationem.* Omnino vel *comassatio*, & *comassari* dicendum, vel *comissari*, & *comissatio.* Non celabo autem lectorem, quosdam libros scriptos habere, *Tempestiuis in domum, &c.* quæ scriptura fortasse recta est. Sic enim Theocr. *Καμάσω ποτὶ τῶν Ἀμαρυλλίδα.* quæ si doctis pbabitur, *comissabere* interpretabor intēperāter, & lasciuæ, & libidinosæ ibis. atq; ita vsurpat Plaut. Mostell. *Alid credo comissatū abiisse.* nisi quis dicat apud Plautū, aduerbiū significans motum esse positū propter verbum *abiisse:* quod verisimilius est. Qui autē hæc referenda esse putant ad sacrificij apparatus, & epulas, ad quas deos aduocabant, atque ad hibebant veteres, errant. non enim hic agitur de epulis, vt diis ad epulas adhibendis, sed hoc dicit Horatius, Venerem tempestiuis & opportunius suis artibus, subque iure vsurā in domo Paulli, quàm in sua: id est, Horatij.

S I T O R R. I E C V R Q V Æ R.] iecur scedes est libidinis, & ita sentiunt etiam ipsi philosophi. Nam Plato quidem perspicuè, vt in corde *τὸ θυμῶδες, χρῆ τὸ ὀρῆτικόν,* id est, irascēdi vim locat: ita in hepate *τὸ ἔπιθυμητικόν,* id est, cupiditatem. & Aristoteles ita scribit topic. 4. *χρῆ ἢ μὲν λυπηρὴ τὸ ἔπιθυμητικόν: ἐν τῷ τῶ χρῆ ἢ ἡδονῇ ἢ δὲ ὀργῇ ἐν τῷ θυμῶδεϊ.* Poëta autem minus accuratè hanc distinctionem seruauit. **H**

I D O N E V M] id est, tibi & tuis rebus aptū, atque accommodatum. **I D O N E V M]** id est, tibi & tuis rebus aptū, atque accommodatum. **t iij**

A ET DECENS] pulcher, vt sup. Od. 27. lib. 3. *malus decens.*

NON TACITVS] non mutus, immo facundus, & eloquens. *ἐλάττωσις.*

ET CENT. PVER ARTIVM] & quāplurimis laudabilibus artibus instructus iuuenis, numerus est finitus pro infinito.

QUANDO QVE, &c.] id est, quādoque superiore apud amicam loco fuerit, quā amuli quātumuis in eam largi, & profusi, &c. sic Od. proxima. *quādoque trahet feroceis Per sacrum cliuum merita decorus Fronde Sicambros.* & in epist. ad Pisones. *Idem Indignor, quādoque bonus dormitat Homerus.*

B POTENTIOR LARGIS MVN.] plus valens apud amicam, quā larga amuli munera.

RISERIT] id est, hilaris & lætus fuerit: seu lætitia affectus fuerit, ex eo scilicet, quōd rivalis, seu amuli munera, quātumuis larga, nihil apud amicam valuerint, neque hoc effecerint, vt minoris ab amica fiat, quā amulus.

ALBANOS PROPE, TE, LACVS] te prope Albanos lacus, &c. totius huius loci hæc sententia est, quādo cumque superior fuerit amulis suis, qui primum locū apud amicam pretio emere conantur: te marmoream locabit prope lacus Albanos: vbi Paullus optima prædia habebat, inquit.

PONET MARMOREAM] tibi marmoreum signum statuet: & ita Porph. explicat. sic Virg. Georg. 3. *Et viridi in campo templum de marmore ponam.* Idem Melibæo: *Leni de marmore tota Puniceo stabis suras evincta cothurno.*

SYB TRABE CITREA] sic reperi scriptum in codice Cleric. Nicor. Ruffard. nisi quōd in Nicotiano erat *ciptrea.* & ita habebant duo Vaticanani, & nonnulli alij: quod tamen in priore editione aliud agens neglexerat. Atque hoc postea obseruatu ab Iac. Cruquio Messinio, viro in primis docto reperi. Est autem citrus, arbor odorata, ex qua citrea mela: & citrea mensa, Petronius Arbiter, *ecce Afris eruta terris Citrea mensa, greges seruarum, ostrumque renidens Ponitur.*

PLVRIMA NARIB. DVCES TVRNA.] plurimi tibi exiret incendentur odores. **D Duces naribus,** quasi dixeret, bibes naribus, vt supra Od. 13. *bibere aure.* lib. 2. *Densum humeris bibit aure vulgus.*

LYRÆ QVE ET BEREC.] quidam libri manu scripti. habent, *lyræ & Berecinthia Delect. tibia, &c.*

BERECYNTHIÆ] Phrygiæ. supra Od. 18. lib. 1. *cornu Berecynthium* dixit, quo utebantur in factis Bacchi, & matris deorum. vide annot. ad Od. 16. lib. 1.

NON SINE FISTVLA] tria hic organa musica enumerantur, lyra, tibia, fistula: quæ vt inrer se differunt, ita ab aliis atque aliis inueta sunt. Lyra enim ab Apolline, seu, vt alij volunt, à Mercurio: tibia à Marfa: fistula à Panc,

PEDE CAND. IN MOR. SAL. TERE QVAT.] Saliorum in motem ter saltabunt. Od. 36. lib. 1. *Nec morem in salium sit requies pedum.* pel- lere, aut pulsare, aut quaterere terrā, pro eo, quod est, saltare, apud hūc poetam valdē sunt visitata. vide Od. 4. lib. 1.

NEC SPES ANIMI CRED. &c.] nec spes cum persuasione cōiuncta fore, vt mutuo am- mer ab ea, cuius impotenti amore captus sum.

NEC CERTARE IVVAT MERO] cepit. ad Mæcen. 3. lib. 1. *Nocturno certare mero, p- tere diurno.* Od. 12. lib. 2. *certare ioco.*

SED CVR HEV, LIG. CVR] postea quā multis verbis ostendit, se iam ad amorem esse ineptum, atque (vt ita dicam) mancum, denique iudicio tandem, ac voluntate ad huiusmodi deliciis, ineptiis, ac nequitiiis abhorre: nunc vi amoris coactus fatetur se, quāuis ætate iam ingrauescente à tali mollitie, ac nequitia remotissimus esse debeat, amore Ligurini pueri incensum tamen ad pristinas lasciuas reuocari.

MANAT RARA M. LACR.] lacrymarum raritas acrem quidem significat doloris vim esse, quæ lacrymas exprimat: verum tamē ita len- tum, & tabificum morbum, vt non vniuersæ e- rumpat, sed spatio interposito guttatim defluat.

INTER VERBA CADIT] titubatur, hæsi- rat in medio sermone. Plutarchus in Demetrio *ἄπυροσιν φωνῆς* appellat. Seruius hunc locum profert ad versum illum Virg. Æneid. 4. *Incipit ef- fari, mediūque in voce ressit.* Vide annot. ad Od. 13. lib. 1.

NOCTVRN. TE EGO SOMN.] quo quisque in studio diem conterit, & quibus in curis est occupatus, eas res plerumque somniare so- let: quod elegantissimis versibus docet Lucret. lib. 4. *Et, quo quisque ferē studio defunctus adheret, Aut quibus in rebus multum sumus ante morati, Atque in qua ratione fuit contenta magis mens, In somnis eadem plerumq, videmur obire: Causidici cau- sas agere, & componere leges: Induperatores pugna- re, & prælia obire, Nautæ cum ventis contractu cer- nere bellum.* sic autem hunc postremum Lucretij versum emendauit. Virg. pharm. *an qui amant ipsi sibi somnia fingunt?* sic Philippides ille apud Aristoph. *εἰς νεφέλας* equos somniat. huc pertinent ea, quæ notat Seru. ad illud Virg. Alexide. *Eheu, quid volui mis. m. &c. quem fugis?* de gemina volu- ptate: vna, quæ re vera, & sensibus percipitur: al- tera, quæ cogitatione informatur. Vnde ita debe- mus accipere, hunc vsum, per cogitationē, opi- nata illa & depicta voluptate: qua cernere & al- loqui videbatur absentem. Hæc fere Seruius.

PER GRAMINA MART. CAMPI] quasi ludentem in campo Martio.

PER AQVAS VOLVB.] quasi in Tiberti denatantem.

DVRE] inexorabilis.

A D A N-

A AD ANTONIVM Iulum, M. Antonii trium- viri fil. Ode 2.

Pindarum imitari periculosum esse.

Pindarum quisquis studet æmulari, I-
Vle, ceratis ope Dædalæ
Nūtitur pennis, vitreo dat urus
Nomina ponto.

B Monte decurrens velut amnis, imbres
Quem super notas aluere ripas,
Fernet, immensusque ruit profundo
Pindarus ore,

Laurea donandus Apollinari,
Seu per audaceis noua dithyrambos
Verba deuoluit, numerisque fertur
Lege solutis:

Seu deos, regesque canit, deorum
Sanguinem: per quos cecidere iusta
Morte Centauri: cecidit tremendæ

C Flamma Chimæra:
Sine, quos Elæa domum reducit
Palma celestis: pugilēve, equūve
Dicit: & centum potiore signis

Munere donat:
Flebili sponse iuuenemve raptum
Plorat: & vireis, animūque, moref-
Que aureos educit in astra, nigro-
Que inuidet Orco.

Multa Diræum leuat aura cycnum,
Tendit, Antoni, quoties in altos
Nubium tractus: ego apis Matina
More, modōque

Grata carpentis thyma per laborem
Plurimum circa nemus, vuidique
Tiburis ripas, operosa paruis
Carmina fingo.

Concines maiore poeta plectro
Cæsarem, quādoque trahet feroceis
Per sacrum cliuum, merita decorus
Fronde, Sicambros:

Quo nihil maius, meliusve terris

Fata donauere, bonique diui,
Nec dabunt: quāuis redeant in aurum
Tempora prisicum.

Concines lætosque dies, & vrbis
Publicum ludum, super impetrato
Fortis Augusti reditu, forumque
Litibus orbum.

Tum meæ, siquid loquar audiendum,
Vocis accedet bona pars: & d Sol
Pulcher, d laudande, canam recepto
Cæsare felix.

Tæque, dum procedis, Io triumphæ,
Non semel dicemus, Io triumphæ,
Ciuitas omnis: dabimūsq, diuis
Tura benignis.

Te decem tauri, totidēque vaccæ,
Me tener soluet vitulus relicta
Matre, qui largis iuuenescit herbis
In mea vota,

Fronte curuos imitatus igneis
Tertium Lunæ referentis ortum,
Quæ notam duxit, niueus videri,
Cetera fuluus.

PINDARVM] hæc Ode est ad laudandum comparata, seu *ἔγκωμιasticū*. Laudat autē Pin- darum poetam lyricum, Thebanum.

ÆMVLARI] æmulari cum quarto casu iun- ctum, imitari significat.

I-VLE] prima vocalis huius nominis pertinet ad pedem vltimū primi versus, hoc modo, *am- lari i-vle, &c.* vt rectè animaduertit Passeratius: quod & alibi. Od. 2. lib. 1. *Ioue non probante v-xo- riuū amnis.* & vt in quibusdam libris legitur, Od. 27. lib. 3. *potes hac ab orno Pendulum z ona benete se- cula e. Lidere collum.* & apud Catull. carmine de Iuliz & Manlij nuptiis. *Flere desine: non tibi Au- runculeia periculū est, Ne qua famina pulchrior, &c.*

CERATIS OPE DÆDALEA, &c.] ce- ratis, id est, cera iunctis. ope Dædalæ autē, id est, arte Dædali: quem admodum Icarus scilicet. De Dædalo & Icaro, satis multa diximus ad Od. 1. & 3. lib. 1.

PENNIS] nonnulli libri veteres, habēt *pinnis*. **VITREO]** pellucido instar vitri: *διαφανεί*, vt Od. 13. lib. 3. *d fons Blandusia splēndior vitro.* & Od. 18. lib. 1. *Arcanisque fides prodigat pellucidior vitro.* vel vitreum dixit quia aqua omnis vitri, id est, viridis, ab cæreulei coloris videtur, vt annot. ad Odam 17. lib. 1.

A. MONTE DECURR. VELUT AMN. &c.] Ordo verborum talis est. feruet Pindarus velut amnis monte decurrens, id est, torrens, quæ imbres, &c. significat hoc simili, Pindarum verbis esse grandem & elatum, sententiis vberem & copiosum, ipso sermonis cursu celerem, & incitatum, de hoc autem genere ordinis aliquantulum perturbati dicemus ad illum locum Saty. 5. lib. 1. *aqua non ditior urna quæ locus à forti Diomede est conditus olim.* huc pertinent, quæ annotauimus ad illum locum, *cetera fluminis ritu feruntur, &c.* Od. 29. lib. 3. Quod autem quidam libri habent, *Cum super notas saliere ripas:* non placet, neque ferri potest. Quid est enim *imbres saliere super ripas?* dixisset potius, cum amnis salit super ripas notas, seu potius extra ripas. Omnino inepta scriptura est, & primum ab aliquo semidocto, & tamè confidente, excogitata, atque adscripta: deinde ab aliquo scriptore librario in texturam verborum translata.

LAVREA DONANDVS A POLLINARI] Sup. Od. vlt. lib. 3. *laurea Delphicam dixit, & infra Oda prox. Delius ornatum foliis ducit.*
SEV PER AVD. NOVA DITHYR.] M. Tull. lib. 3. de oratore, de numeris oratorum disputans, *Namque ego* (inquit) *Theophrasto assentior, qui putat orationem, quæ quidem sit polita, atque facta quodammodo, non astricte, sed remissius numerosam esse oportere. Etenim sicut ille suspicatur, ex illis modis, quibus hic vitatus versus efficitur, post anapestus procerior quidam numerus effloruit: inde ille licentior, & diuiter fluxit dithyrambus, cuius membra, & pedes (ut ait idem) sunt in omni locuplete oratione diffusæ. Si numerosum est id in omnibus sonis atque, vocibus, quod habet quasdam impressiones, & quod metiri possumus intervallis equalibus, rectè genus hoc numerorum, dummodo ne continuum sit, in orationis laude ponitur, quo ex loco colligi potest, dithyrambum, pedem non fuisse, sed vel chorum, vel carmen aliquod, idque in Bacchum, qui præter alia, etiam hoc nomine appellatur, ut supra diximus. Idem Tull. in eo libello, qui inscribitur de optimo genere oratorum, dithyrambicum genus in poematis numerat. Poematis enim (inquit) tragici, Comici, Epici, Melici etiam, ac Dithyrambici, quod minus est tractatum à Latinis, suum quoduis genus est diversum à reliquis. Tam Dithyrambum Olymp. carm. 13. Pindarus significat Corinthi esse inuentum, eumque *βονλάττω* nominat, vel quod victori bos erat præmium, vel quod cum clamore recitabatur: quamvis idè Pindarus in primo dithyrambo (ut scribit eius interpres: Nam nihil nos quidem comperti habere possumus, cum ones Pindarici dithyrambi interierint) dicat Thebis esse reperitum. Tradunt nonnulli dithyrambum, chorum fuisse in orbem actum, ad honorè Bacchi, laudèque pertinentem: eumque esse appellatum *βον* τῆ Διοῦδος τῆ ἐκ δύο ὑπῶν ἐξελθόντος, id est, à Baccho binis foribus egresso, nepe ex veteri materno, & Iouis femore: Postre-*

mo illius inuentores fuisse Corinthios in Dionysiacis. hæc Pindari interpretes. Alij Bacchum ipsum *διθυράμβων*, & *ῥιαμβων* esse dictum scribunt. Fuisse autem dithyrambos planè Bacchicos, in eisquæ magnam vim ad animos concitandos & perturbandos fuisse, neque eos vllis, præterquam furore quodam affectis, & lymphaticis conuenisse, declarat Plato in Phaedro his verbis, *Σιγῇ τοίνυν ἀκτῆ. τῶ ὄντι γὰρ θεῖος ἔσκειν ὁ τόπος ἐναυ. ὡς ἐὰν ἀπὸ πῦλλας νυμφόκλητος τῶ δῶτος τῆ λόγου γέλωτος μὴ θαυμάσιος. τὸ νῦν γὰρ ἢ ἑπὶ ῥῖον διθυράμβων φθέρῃσιν:* id est, tacitus ergo audi. Reuera enim diuinus hic locus videtur esse. Itaque si crebrè tibi progrediente oratione lymphatus fieri videat, ne mirare. Nunc enim, quæ loquor, non longè absunt à dithyrambis. audaceis autè appellat dithyrambos, vel propter inusitatam & audacem verborum iuncturam, vel propter pedes & numeros lege solutos, ut mox subiicit.

DEVOLVIT] deorsum voluit, id est, quasi è superiore loco verba fundit, verba grædia loquitur, permansit autem in priore similitudine fluminis magna vi delabentis, & præcipitantis.
LEGE SOLVTIS] non quod numeri Pindarici, etiam dithyrambici, lege sunt soluti, sed quod numerorum dithyrambicorum maior sit licentia, quam aliorum.
SEV DEOS, REGES QVE] quidam libri habent, *regesue*. Deos, ut Apollinem: reges: ut Hieronem Sicilia regem.
DEORVM SANGVINEM] Homerus multis locis *διογενέας*, & *διοτρεφέας βασιλῆας*, id est, à Ioue natos, & à Ioue educatos, appellat: & Hesiod. *Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες*, id est, *Ἐκ Ioue reges*.

CENTAVRI] Herculem, Pirithoium, & ceteros Lapithas significat, qui cætauros deicerunt.
CECIDIT TREM. FLAM. CHIMÆ.] Bellerophonem significat: de quo lege Pindar. carm. 13. Olymp. & vide annot. ad Od. 27. lib. 1.
ELEA DOM. RED. PALMA] Virgil. Georg. 1. *Eliadum palmas Epiros equarum.* & 3. *Hic vel ad Elî metas & maxima campi sudabit spatia, & spumas ager ore cruentas.* & lib. 6. *Æneid. Quatuor hic inuictus equis, & lampada quassans, Per Graium populo, mediæq; per Elidis urbe ibat ovas, &c.*
CÆLESTES] id est, quasi caelum gloria attingentis, vel cum aliis caelestibus ob gloriam comparandos.

PVGILEMVE. EQVMVE] siue eum laudat, qui pugilat vicerit, siue eum, qui cursu, & certamine equestri superior fuerit. epist. ad Pisones, *Et pugilem victorem, & equum certamine primum.* alij de Castore & Polluce dictum volunt, à quibus dissentio.
ET OENT. POTIORE SIGN. MVNERE] videlicet carminibus donat, quæ quibuslibet signis & operibus manu factis sunt diuiniore. Pindarus Nem. quinto carmine ait se non

DEORVM SANGVINEM] Homerus multis locis *διογενέας*, & *διοτρεφέας βασιλῆας*, id est, à Ioue natos, & à Ioue educatos, appellat: & Hesiod. *Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες*, id est, *Ἐκ Ioue reges*.

PVGILEMVE. EQVMVE] siue eum laudat, qui pugilat vicerit, siue eum, qui cursu, & certamine equestri superior fuerit. epist. ad Pisones, *Et pugilem victorem, & equum certamine primum.* alij de Castore & Polluce dictum volunt, à quibus dissentio.
ET OENT. POTIORE SIGN. MVNERE] videlicet carminibus donat, quæ quibuslibet signis & operibus manu factis sunt diuiniore. Pindarus Nem. quinto carmine ait se non

A non esse statuarum facièdaram artificem, neque signa fingere motu cæcæ, & quæ perpetuè insistant in sua basi: sed carmina condere, quæ terras & maria peragrarent, eorumque, qui certamine aliquo victores extiterint, laudes nuntient, & coronas. Verba Pindari sunt hæc, *ὄχι ἀδρῖαν-τοπιῆς εἶμι. ὡς ἑλλῆνισόντ' ἐργάζεσθ' ἀγάλλματ' ἐπ' αὐτοῖς βαθυμῆδος ἑταῖοτ' ἀλλ' ὅτι πᾶσαις ἀλλήλοδς τοῖς ἀπ' Αἰγύνας ἀγῆλλοισ', ὅτι λάμπωνος ἵος πύθειας, εὐρυθεῖης νηὶ νεμίοις παγκρατῆς σφραῖον.*

FLEBILIS SPONSÆ] flebilis hoc loco valet tristis, maestus. Interdum significationem habet patiendi, ut Ode 24. lib. 1. *Multis ille bonis flebilis occidit:* siue (inquit) deplorat sponsum suæ sponsæ immatura, atque acerba morte ereptum.
MORES AVRES] id est, mores antiquos, & aureæ ætatis, atque ex eo probos, castos, & sanctos. ut Od. 16. epod. *Et inquinavit ære tempus aureum.* eodè pertinet, quod statim sequitur: *quamuis redeant in aurum Tempora priscum.* Nota est autem ex Hesiodo ætas aurea, argentea, area, ferrea. *Χρῆστον μὲν παρώτατα, γένος μαρρότων ἀνθρώπων Ἀθάνατοι ποίνεσαν,* &c. id est, Aurum quidem primum genus hominum, distinctè & articulatè loquentium fecerunt dij immortales. &c.
EDVCTI IN ASTRA] i. ut Od. 25. lib. 3. loquitur, *stellis inserit.* Catull. *vocare in celum.* Virg. *Æneid. 3. tollere in astra.* M. Tull. *ferre in caelum.* idè ad Att. lib. 2. *laudes nostras in astra susulit.* sic idè Horat. Saty. 7. lib. 2. *absentem rusticum urbem Tollit ad astra leuis.* Idem epist. ad Fusc. Aris. *Quæ vos ad caelum effertis rumore secundo,* corruptè autem legitur in aliis libris *deducit*, cum libri ferè omnes veteres habeant, *educit.* sic Virg. lib. 2. *Æneid. caeloque educere iussit.* ibid. *summisque sub astra Eductam tellus.*

NIGROQVE INVIDET ORCO] admittit Orco, id est, à morte vindicat. nam quæ aliis inuidemus, adimimus, aut certè adimere volumus.
DIRCÆVM] Pindarum poetam Thebanum. Dirce fons Thebanus. cynnum autem, id est, vatem. sup. Od. 20. lib. 2. *album mutor in alitem.* de cynis dicemus ad Od. proxima. horum autem verborum hæc sententia est: Pindarus longè se ab humo tollit, quoties canit Deorum, aut regum, aut victorum laudes. non serpit humi, sed sublimis, & longissimè temotus à terra volat.

EGO APIS MAT. M.] Pindarum quidem cum cynno, se autem cum ape Calabra comparat, arrogatiæ crimen fugiens. sic Lucret. lib. 4. in princip. se cum apibus comparat. *Florisferis ut apes in saltibus omnia limant, Omnia nos itidè depascimur aurea dicta.* vsus est eadem comparatione & Simonides, ut refert Plutarchus *πῶς αἰ τις ἀδουτο ἐαυτῆ,* &c. his verbis, *Ὡσαυτ γὰρ ἀθεσιν ὀμλεῖν ὁ Σιμωνίδης φησὶ τῶ μέλιτ' αὐτῶ, ἔαυθὸν μέλι μὲν ὀμλεῖν,* &c. id est, quemadmodum enim versari circum flores apem ait Simo-

nides, mel flatum mollientem, &c.
MATINÆ] Calabria. Nam Martinus mons in Calabria est. supra Od. 28. lib. 1. *litus Martinum.* & Od. 16. epod. *Martina cacumina.*

CARPENTIS THYMA] sic sup. Od. 27. *carpere flores:* quod Græci vno verbo dicunt *ἀρθολογῆν.* vide annot. ad Od. 11. lib. 1.
VIVIDIQVE TIBVRIS] sup. Od. 29. lib. 3. *vdum Tibur.* idque propter aquarum, quibus irrigatur, copiam, ut Od. proxima. *sed quæ Tibur aqua fertile persuumt.* [al. *præsuumt.*]
OPEROA] elaborata, laboriosa, multo labore perfecta. Od. 12. lib. 3. *Mineruam operosam dixit.* & Od. 1. lib. 2. *dimitis operosiores.* iam *operosa parum, ἀπὲθεις* est.

CARMINA FINGO] facio, tamquam figurus, aut fictor. fictor cum dicit fingo, figuram imponit, inquit Varro lib. 5. de ling. Lat. Virgil. Georg. 3. *dadala fingere testæ.* lib. 8. *Æn. & corpora fingere lingua.*
CONCINES] canes. utitur eodem verbo & Catull. in nupt. Iuliae & Manli. *Nuptialia concinens voce carmina tinnula.* aliter M. Tull. de finibus 5. *vidēsne ut hæc concinant?* id est, concordent?
MAIORE POETA PL.] versibus sublimioribus, & carmine grauiore, & maiore scribèdi spiritu.

QVANDOQVE] quandoquomque, ut Od. superiore.

PER SACRVM CLIVVM] per clium Capitolinum, qui forum Romanum spectat. Nam, qui triumphabant, per viam sacram, & forū Romanum in Capitolium vehebantur, ut intelligere licet ex M. Tull. orat. de supplicis. *At etiam, qui triumphant, eoque diuinus vinos hostium duces ferunt, ut his per triumphum ductis, pulcherrimum spectaculum, fructumque victoriae populus Ro. percipere possit, cum de foro in Capitolium, curruum flectere incipiunt, illos duci in carcerem iubent, idemque dies & victoribus imperij, & victis vita sine facit.* Alij putant per eum clium, triumphum agi solitum esse, qui Velabrum attingit, auctoritate Suetonij adducti, in Iulio Cæsare: cuius hæc verba sunt, *Gallici triumphi die Velabrum præteruebens pene curru excussus est, axe effracto, ascenditq; Capitolium ad lumina quadraginta elephantis dextra, atque sinistra lychnuchos gestantibus.* Porphyrio per *sacrum clium* interpretatur, per sacram viam, qua in Capitolium ascendebatur: per ascensum Capitolij.

SICAMBROS] Germania populos, Menapiis finitimos, quos hodie Gheldrensis appellamus. infra Oda 15. *Te cade gauderes sicambri Compositis venerantur armis.* Non dissimulabo in aliquot libr. manusc. scriptum esse *sygambros.*

BONIQVE DIVI] sic Od. 5. huius lib. *Diuis orbe bonis optime Romule Custos gentis, boni autè Dij appellantur, id est, beneficij, largi, liberales.*
IN AVRVM PRISCVM] in aureos mores: in mores illius ætatis aureæ.
ET VRBIS PVBL. LVDM] & publi-

A cam ciuitatis laticiam, quam declarabit populus feris, & festis diebus, & ludo.

FORVMQVE LITIBVS ORBVM]

Aeschines in nobili illa oratione contra Ctesiphontem, reprehendens statim a principio orationis, suorum temporum mores, querensque veterum instituta esse corrupta, dicit, si hoc, & illud fiat, tum & ciuitatem optimè administratam iri, & iudicia paucissima futura, quasi iudiciorum & accusationum frequentia, & multitudo sit vnum ex reip. malis non minimum. verba Aeschinis haec sunt: ἔγω γὰρ αἰ μὲν δοκεῖ ἡγετορίας ἀριστά διοικῆσθαι αἰτε κρείσσεις ἐλάττω γίνεσθαι. & Plato lib. 3. de rep. ostendit, in ea ciuitate, vbi increbuerit intemperantia, multa iudicia multasque liteis existere: quemadmodum, vbi est morborum multitudo, ibi sunt crebrae medicorum, & pharmacopolarum officinae. Videtur autè Horatius, vt putabat Ios. Scaliger, expressisse hoc Pindaricum Isthm. ἔιδ. δ. Κελαδ' ἐν αἶς τ' ὀρφωνοῖ ὕβριος, id est, contumeliae magnum sonitum edentis expertes. sed hoc interest quòd ὀρφωνοῖ, apud Pind. significationem habet actiua: orbum apud Horat. passiuam.

TVM MEAE, SI QVID LOQVAR, &c.] bona & praecipua meae vocis pars, constat è laudibus Caesaris. ea igitur meae vocis pars tum accedit ad tuos cantus, cum Caesar Sicambros deuictos & captiuos ducet in triumpho. & tum ego recepto Caesare incolumi, felix & beatus, haec canam: ὁ σὺλ candidè, ὁ δὲσ pulcher, & laudandè. Catull. ad scipsum. Fulserè quondam candidi tibi soles. contrà solem nigrum dicit Horat. Sat. 9. lib. 1. Quidam libri manuscr. habet, siquid loquor audidum, &c. quae lectio mihi nō displicet. quim magno opere probatur.

RECEPTO CAESARE] recuperato, qui videbatur amissus: vel de cuius salute laborabamus propter incertos belli eventus, & Sicambrorum, seu Sygambrorum, quibuscum bellum gerebat, ferocitatem, siue potius immanitatem. vtitur eodem vocabulo sup. Od. 7. lib. 2. recepto Dulce mihi furere est amico. & epist. 2. lib. 2. Idem finitū studiū, & mente recepta.

TEQVE D. PROCEDIS] Sic legendū videtur, & ita habent quaedā libri manuscr. alij vt vulgati Tūque dum proc. eritque hic ordo verborū, dūmque tu procedis, &c.

IO TRIUMPHE] Od. 9. epod. Io triumpho, tu moraris aureos Currus, & intactas boues. Varro lib. 5. de lingua Latina: triumphare (inquit) appellatum, quòd cum imperatore milites redeuntes clamant per urbem in Capitolium eunti: io triumpho, id est, à Ὀπιδμῶθω Graco Liberi patris cognomento, potest ductum esse.

BENIGNIS] liberalibus & beneficiis erga nos, qui Caesare nobis saluum reddiderint. codè sensu hīc deos benignos, quo paullo antè bonos dixit.

SOI VET] voto. damnantur votis ij, quibus

id, quod optarunt, contigit: & ita obligantur: soluuntur, cum id, quod Diis promiserant vel tacite, vel diserte persoluunt.

RELICTA MATRE] vacca. sic infra Sat. 3. lib. 2. de rana, vni vbi effugit, matri denarrat.

IVVENESCIT] adolescit, fit iuencus.

FR. CVRV. I MIT. IGN. TERT. LVN. A, &c.] id est, qui cornibus imitatus est curuā tertiae lunae figuram, significat, huius vituli valde parua esse cornua, & ita vitulū admodum tenerum. varia sunt lunae vultus, varia figura, atque ex hac varietate, similitudines, & locutiones varias ducit poeta. Hom. ἰλ. ὡ. Diomedis equum describens, ait eum toto corpore rufum fuisse, praeterquam quòd in fronte notam candidam, & rotundam instar lunae habuerit. Ὅς τὸ μὲν ἄλλο πῶσον φοινῆξ ἰὼν, εἰ δὲ μετώπῳ Λευκὸν σῆμι, ἔτετυκτο αἰετῶροχο, ἢ ὡς τε μῆνη Horat. sup. Od. 12. lib. 1. micat inter omnes Iulium sidus, velut inter igneis Luna minores. Od. x. lib. 2. neque vno Luna rubens nitet vultu. eiusdè lib. Od. 18. Noua q̄ pergunt interire Luna. Od. 7. huius lib. Damna tamen celeres reparant caelestia Luna. & Od. 6. canentes Rite crescentem face noctilucam. & carmine saeculari ad Deos, siderū regina bicornis. Virgilius georg. 1. Luna reuertenteis cum primum colligit igneis. Idem lib. 3. Aen. quā se plena per insertas fundebat luna fenestras. ibidem, Tertia iam Luna se cornua lumine complent. Quidam libri habent, Tertium luna referentis orbem: quam scripturā minus probō.

QVÀ NOTAM DVXIT] qua parte notā contraxit, candidus est, cetero corpore fuluus. NIVEVS VIDERI] Græca loquēdi figura est. sic enim Græci λευκός, ἢ φασφός ἰδέσθαι, de qua plura dicemus ad Od. 8. huius lib. Sic describit equum Virgilius, quo puer Priamus vehebatur: quem Thracium albis portat equis bicolor maculis: vestigia primi Alba pedis, siontemque ostentans arduus albam.

CETERA] τὰλλα. etiam hoc genus Græcum est. Euripid. in Oreste. ἄ, πλὴν γυναικός, & ἑκαστῶρα τῶν αἰών, τὰλλ' ἰδέν. id est, O preter quam quòd strenuus es ad ducendum exercitum pro muliere, cetera nullius pretij homo. Horatius epist. ad Fuscum Aristium lib. 1. Excepto, quòd non simul esses, cetera latus. Plinius libro 36. cap. 6. Luculleum marmor atrum aliqui, cū cetera maculis, aut coloribus commendatur. Idem alibi, Tradunt in Myisia feram esse, quae Bonastus vocatur, equina i uba, cetera tauro similem. Virgil. Aeneid. 3. Consertum tegmen spinis: at cetera Grauis. Sallust. bello Iugurth. Mauris omnibus rex vocchus imperitabat, praeter nomen, cetera populi Rom. ignarus. Paternulus lib. post. de Crasso, qui vir cetera sanctissimus, immunisque volu pratribus, &c. M. Tull. aliter hanc sententiam efferrer, vt in orat. perf. subtilem hunc oratorem, nisi quòd solum, cetero qui recte quidam vocant Atticum. Idem ad Q. frat. lib. 2. Ego me in Cumano & Pompeiano, praeter quam quòd sine te, satis commode oblabam. Idem tamen sic locutus est in Quinctiana, si

H

na, n, vbi vulgò legitur: sanè ceterarum rerum patersfamilias & prudens & attentus: vna in re minus consideratus: legendum est, sanè cetera patersfamilias & prudens, & attentus, &c. quemadmodum mihi aliquando visum est.

AD MELPOMEMEN. Ode 3.

Se natum esse ad artem poetica, eiusque beneficio nominis immortalitatem, & gloriam consecutum esse.

QVEM tu Melpomene semel Nascentem placido lumine videris: Illum non labor Isthmius Clarabit pugilem: non equus impiger Curru ducet Achæico Victorem: neque res bellica Delius Ornatum foliis ducem, Quòd regum tumidas contuderit mimas, Ostendet Capitolio: Sed, quæ Tibur aqua fertile praefluunt, Et spissæ nemorum comæ,

Fingent Aolio carmine nobilem. Romæ principis urbium Dignatur suboles inter amabilis Vatum ponere me choros: Et iam dente minus mordetor inuidio.

O, testudinis aurea Dulcem quæ strepitum Pieri temperas: O mutis quoque piscibus Donatura cycni, si libeat, sonum, Totum muneris hoc tui est,

Quòd monstror digito praetereuntium, Romanae fidicen byrae: Quòd spiro, & placeo: si placeo: tuum est.

QVEM TV MELPOMENE, &c.] significat, eum, qui ad poeticam factus sit natura, neque clarum pugilem, neque ludis Olympicis equestri certamine victorem, neque praestantem imperatorem vquam futurum: sed poetam nobilem.

PLACIDO LVMINE] oculis placidis, beneuolis, amicis, non obliquis, vt Callim. ἕμιμασι λοξοῖς. Sappho, λοξὸν βλέψασα. VIDERIS] aspexeris, vt supra Od. 17. lib. 2. seu libra, seu me scorpius aspicit. coniunctè autem sunt intelligenda semel videris, non semel nascentè.

ILLVM NON LAB. ISTHM.] i. certamè curule Isthmū. certamè autè Isthmiū, seu Isthmicū à Sisypho fuisse institutū Melicertæ cadauere, quod à delphino in Isthmū, vbi sita Corinthus est, delatū fuerat, reperto, tradit scriptores. certaminis praemiū pinea corona erat: quæ prius ex apio fuerat. Isthmia ne Corintho quidè à Memmio euerfa, fuisse intermissa: sed tantisper dum ciuibus infrequens, ac deserta fuit, à Sicyoniis fuisse procurata, atq; administrata scribit Pausan. Corinth. A CHAICO] Eléio. Virg. lib. 1. Georg. Eliadū palmas Epirus equarum.

CLARABIT] clarum reddet. Vtitur hoc verbo M. Tull. in poemate illo de suis rebus gestis in secundo consulatione: Iuppiter excelso clarabat sceptrā columma. & item saepe in Arato. & Lucret. lib. 3. pro verbo declarandi. Haec secundum res animi natura videtur, &que anima clara meis iam versibus esse.

NEQVE RES BELLICA, &c.] neque rebus bene gestis in bello, deuictisq; ac subactis hostibus, laurcatus, & aurato curru vectus triumphabit.

DELIUS] Delpheis & Apollinaribus foliis: i. laurea corona. Laur' enim Apollini facta est. OSTENDET CAPITOLIO.] hoc iccirco dicit, quia qui triumphabant, in Capitolium (vt supra dixi) vehebantur.

PRÆFLVNT] duo cod. Vatic. Tornes. Russard. Nicot. habent praefluunt, quos secutus sum. nonnulli perfluunt: alij, perfluunt, vt vulg. T. Lilius quidem lib. 44. annal. ferè ita loquitur, vt habent libri illi, quos primo loco commemorauit. Duo cingunt eam flumina: Clausula latere urbis, quod in orientem patet, praefluens: Barbana ab regione, &c. COMÆ] frondes, vt infr. Od. 7. redeunt iam gramina campis, Arboribusque comæ.

FINGENT] reddent, efficient. sic Virg. lib. Aeneid. 2. nec si miserum fortuna simonem Finxit, vnum etiam mendacemque improba finget. Sallust. bello Catil. quæ natura, prona, & ventri obedientia finxit. lege quæ annotata sunt sup. ad illum locum, Carmina frugo. Oda 2. huius lib.

ÆOLIO] Sapphico, & Alcaico. Od. 30. lib. 3. princeps Aolium carmen ad Italos Deduxisse modos. PRINCIPIS VRBIVM] Vitg. in Tityro. Verum hac tantum alias inter caput extulit urbis, quātū lenta solēs inter viburna cupressi. Horat. Od. 14. hui' lib. o tutela praesens Italiae, dominaq; Romæ.

SVBOLIS] sic habent tres Vatic. & aliquot alij libri manu scr. & ita apud Lucret. in emendatis codicibus lib. 5. sine virum suboles, siue est mulieris origo. & apud Virg. Pollione, Cara Deum suboles, magnū Iouis incrementū. Festus, & Nonius. Per Romæ subolem populum Romanum significari puto.

ETIAM DENTE MIN. MORD. INVIDIO] tamquam inuidia maior, vt sup. Od. 20. lib. 2. inuidiaque maior Urbes relinquam. Sic & Sallustius, Gloria inuidiam vicisti.

F

G

H

II

A DVLCEM QVÆ STREPITVM] testu-
dinis cantum, strepitum dixit, vt epist. 2, lib. 1.
Ad strepitū citharæ cessatum ducere curam. & epist.
13. *nec meretrix tibicina, cuius Ad strepitum salius.*
sed hoc loco addidit epithetum, *dulcem*: in illis
duobus non item. Petrus Victorius in commen-
tariis suis in lib. 2. Aristot. de arte dicendi, scri-
bit, fortasse Horatium in eandem culpam inci-
disse, cum tibicinæ, seu tibiæ & citharæ cantum,
strepitum nominavit, in quam Dionysius ille,
qui Æneus dictus est, cum Calliopæ vocē, κρω-
γυλῶ, id est, clamorem seu clangorem appellavit.

Ego Horatium proprio nomine, non translato,
vsum esse putarim. At Aristoteles disertè dicit
nomen κρωγυλῶ translātē ab illo poëta esse po-
situm, eamque translationem, vt vitiosam & ine-
ptam, reprehendit. strepitum autē, quem φόρον
Græci vocant, propriè conuenire inanimis, do-
cet idem Arist. lib. 2. de animo, his verbis: ἡ δὲ
φωνὴ φόρος τις ἔστιν ἐμφύχων τῶν ἁπλῶν
χρῶν ἔδω φωνῆ, ἀλλὰ κατ' ὁμοίωσιν λέγεται
φωνῆν, οἷον αὐλῶς, καὶ λύρας, καὶ ὅσα ἄλλα τῶν
ἀπύχων, id est, vox autem sonitus est: quidā cor-
poris animati. Inanimorum enim nihil vocem
mittit: sed ex similitudine quadam vocem mitte-
re dicuntur: exempli gratia tibia, & lyra, & alia
omnia inanimata. Quod si quis strepitum citharæ
translatē dictum esse contender: sic Horatium
defendam, strepitum ab eo esse positum, pro eo,
quod Græci τέρπισμα, vel κρημῶν, vel quippiā
simile, dicunt. τέρπισμα autem translātum est ab
hirundinis, aut cicadæ strepitu. κρημῶν verò ver-
bum est sicut ad re ipsa: significatque strepitum
quendam odere: ex quo κρημῶν citharæ sonitū
appellat Apollon. lib. 4. Argon. vbi de Orpheo
loquitur, citharæ cantu Sirenum voces auertēte.

Idem ibid. φόρμυξτᾶ εὐκρημῶν nominat, id est,
εὐκρημῶν, suauius sonantem, seu strepentem. eodē
pertinet versiculus ille, quem testem product
Suidas, Ἀλλ' ὅκα δὴ πλάκισσος λοκρῆς ἐκρέξε
χρῆλος, id est, sed cum plectro Locra cithara stre-
puit. Ordo autem verborum hic est, O Pieri, id
est, Ὁ Μῦσα, quæ testudinis, hoc est citharæ, au-
rea dulcem strepitum temperas.

P I E R I] vocādi casus, Græcus: qui brevis est,
à recto in s. docet Seruius ad illū locum *Amari-
illi vocares*: in Tityro: & hunc versum profert.
T E M P E R A S] moderaris, aptas, modularis,
ad concentum concordem inflectis. vide annot.
ad Od. 8. lib. 1.

O M V T I S Q V O Q V E P I S C I B V S] Pi-
sceis omnes præter scarum, & fluuiatilē porcū,
mutos esse, id est, vocem non mittere scribit Ari-
stotel. sed Mnaseas Parenensis (vt scribit Athen.
lib. 8.) ait pisceis, qui sunt in fluuiis Clitore, vo-
caleis esse. Præterea Philostephanus pisceis quos-
dam ποικιλίας nomine, in Aorno vocem mit-
tere tradit. Sed Pausanias Arcad. narrat se pro-
pterea, quod acceperat ποικιλίας esse vocaleis,
ad fluuiū Aornum à prima luce vsque ad vespe-

ram (quo tempore maximè vocem mittere dice-
bantur) commoratum esse: verum ne tenuissi-
mum quidem eorum sonum audiuisset. Vniuersè
igitur piscium genus est ἀφωνος, id est, mutum,
seu vocis expertus, ex quo natus iocus ille Strato-
nici citharistæ: in quendam Propin nomine, ci-
tharædum, magna quidem corporis statura, sed
imperitū artificem: μέγας ἰχθύς, id est, magnus
piscis. piscem nominauit ἄφω τὴν ἀφωσίαν, in-
quit Athenæus, propterea quod nihil caneret,
quod quidem esset ἀξιολόγον. significat autem
Horatius, se beneficio musæ poetam esse, nō sua
virtute, sed vbe ingenio, cum ea possit etiā pisceis,
qui sunt natura muti, vocaleis, atque aded musi-
cos efficere.

C Y C N I.] Plato in Phædone cynos vult ef-
se cum in omni reliqua vita, cum maximè mortis
tempore musicos, & canoros. sic enim apud illū
loquitur Socrates, ἀλλὰ φρεσίν αὐτῶν μὴ δυσκολῶ
τέρων τι νῦν διακρίνει, ἢ εἰ τῶν ἀφροδισίων
ὡς εἴη, τῶν κύκνων δοκῶ φαιλῶτερος ἑμῶν
εἶναι τῶν μαυριλῶν: οἱ σπεύδον ἀφροδισίων, ὅτι
δεῖ αὐτοὺς ἀφροδισίων, εἰδόντες καὶ εἰ τῶν ἀφρο-
δισίων ἡρώων, τὸ τε δὴ πλείονα καὶ μάλιστα εἰδῶ-
σι γρηγορότερος ὅτι μάλιστα ὡς τὸν θεὸν ἀπεί-
να, ὅπερ εἰσι θεράπωντες. mox subijcit ἄτε οἱ-
καὶ τῆς Ἀπόλλωνος ὄντες, id est, sed veremini, ne
amariore, atque iniquiore animo sim, quam superiore
vita fui: atque (vt apparet) ego vobis diuinandi sci-
entia deterior cynos esse videor: qui, vbi senserint sibi
moriendū esse, cum anteā canere soliti sint, tum illo tem-
pore plurimum, & maximè canunt, latantes se statim
ad Deum, cuius famuli sunt, abituros: Lucianus au-
tem in libello περὶ τῆς ἡλικίας, ἢ τῶν κύκνων,
significat, totum illud esse fabulosum de electro,
& de cynorum cantu apud Eridanum. Nam ir-
rident eum nauatæ, qui putat quosdam homines
canendi scientiæ, & facultate præditos, eo loco in
aucis fuisse commutatos, atque iccirco etiā nunc
canere, musicæ non oblitos. Ælianus lib. 1. ποικί-
λης ἴσσης, omnino nihil à Luciano dissidet. sic e-
nim scribit de cynis: ὅτι δ' εἰσι φιλοφδοῖ, τῆ-
το μὲν ἡδὴ καὶ τερπύλληται, ἐγὼ δ' ἀδοντος κύ-
κνυς ὅκα ἡκίσοι. ἰσως δ' εἰδ' ἄλλος. πεπίστευ-
ται οὐδ' ὅτι εἰδ' καὶ λέγεται γὰρ αὐτὸν μάλιστα
ἐκείνον εἶναι τὸν ἡρώων εὐφρονότατον, καὶ ἀδικώ-
τατον, ὅταν ἢ περὶ τὴν χεῖρα τοῦ τῆ βίου,
id est, Cynos autem canendi studio teneri, hoc quidē
iam etiam omnium sermone vulgatum est. Ego autem
canentem cynum audiui numquam, & fortasse neque
alius quisquam sibi igitur omnes persequerent cynum
canere, aiuntque eum illo maximè tempore, maximè vo-
calem, & maximè canorum esse, cum agit supremum
vite diem. & Plinius cap. 23. lib. 10. *Olorum morte
narratur flebilis cantus, falsus, vt arbitror, aliquot ex-
perimentis.* Secutus igitur est Horatius opinionē
vulgi, præsertim veterum poetarum testimonio
confirmatam. Lucretius lib. 3. proœm. *quid enim
contendat hirundo Cynnis?* Idem lib. 4. *Parvus ut est
cyni melior canor, ille grunum quam clamor in ætheris
dispersus*

H

A dispersus nubibus Austri. ibidem, *Nec simili pene-
trant aurcis primordia forma.* Cum tuba depresso gra-
uiter sub murmure mugit: Fallibus: & gelidis orti cy-
cni ex Heliconis Cum liquidam tollunt lugubri voce
quærelām. Virg. Mœt. *Vare tuum nomen,* (superet
modo, &c.) *Cantātes sublime ferent ad sidera cycni.*
Idem lib. 7. *Æneid. Ceu quondam niui liquida inter
nubila cycni Cum sese è pafu referunt,* & longa ca-
noros Dant per colla modos: ad quem locum Seruius
notat: secundum Plinium, qui ait in naturali histo-
ria, cynos ideo suauius canere, quia colla longa & in-
flexa habent: & necesse est eluctantem vocem per lon-
gum & flexuosum iter varias reddere modulationes.
Ex quo δουλιχόδεροι dicuntur ab Homero, id
est, δουλιχόδεροι. Postremè Plutarchus lib. 2. εἰ
ἀρεσέσπολιτ. ex eadem opinione scripsit illa:
Ὀὐτως ἐπεὶ τὸ ἀφροδισίων καὶ λέγειν μάλλον ἀν-
θρώποις, ἢ κύκνοις τὸ εἰδῶν μάλιστα τελευτῆς καὶ
φύσιν ἔχειν, ὅσα ἀφροδισίων τὴν ἀφροδίαν, ὡς περὶ τῆς
λύρας συντονόν: id est, Itaque quoniam agere, &
dicere hominibus magis, quam cynis canere vs-
que ad exitum vitæ consentaneū naturæ est, non
est ea res omittenda, tanquam lyra quadā con-
tenta. Quem Plutarchi locum mihi Germ. Valēs
indicauit.

Q V O D M O N S T R. D I G. P R A T E R E]
notū illud est de Demosthene, qui illo sustro (vt
ait M. Tull. Tuscul. 5. *aquam ferentis muliercula,* vt
mos in Græcia est, insusurrantisque alteri, hic est ille
Demosthenes, ἔτος ἐκείνος δημοσθένης, delectari
se dicebat.

R O M A N Æ F I D I C E N L Y R A E] epist.
lib. 1. 19. ad Mæcen. 3. *Libera per vacuum posui ve-
stigia princeps, Non aliena meo presi pede,* &c. Idem
Oda 30. lib. 3. *Dicam quæ violens obstrepit Ausidam,
Et quæ pauper aqua Danuis agræstum Regnavit po-
pulatorum, ex humili potens, Princeps Æolium carmen
ad Italos Deduxisse modos.*

DRVSI LAVDES.

Ode 4.

D **Q** Valem ministrum fulminis alitem,
Cui rex deorum regnum in aucis
vagis
Permisit expertus fidelem
Iupiter in Ganymede flauo,
Olim iuuentas, & patrius vigor
Nido laborum propulit inficium:
Vernique iam nimbis remotis,
Insolitos docuere nisus
Venti pauentem: mox in ouilia
Demisit hostem viuivus impetus:
Nunc in reluctantis dracones

*Egit amor dapis, atque pugnae:
Qualem ve lætis caprea pascuus
Intenta fulvæ matris ab vberere
Iam lacte depulsum leonem,
Dente nouo peritura, vidit:
Videre Rhæti bella sub Alpibus
Drusum gerentem, Videlicet: (quibus
Mos vnde deductus per omne
Tempus Amazonia securi
Dextras obarmet, quærere distuli:
Nec scire fas est omnia.) Sed diu,
Latæque vidtrices cateruæ
Consilium iuuenis reuictæ
Sensere, quid mens ritæ, quid indoles
Nutrita faustis sub penetralibus
Possit, quid Augusti paternus
In pueros animus Nerones.
Fortes creantur fortibus, & bonis:
Est in iuuenis, est in equis patrum
Virtus: nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.
Doctrina sed vim promouet insitam:
Rectique cultus pectora roborant:
Vt cumque defecere mores,
Dedecorant bene nata culpæ.
Quid debeas, ὀ Roma, Neromibus
Testis Metaurum flumen, & Asdrubal
Deuictus, & pulcher fugatis
Ille dies Latio tenebris:
Qui primus alma risit adorea,
Dirus per vrbeis Afer vt Italas,
Ceu flamma per tedas, vel Euris
Per Siculas equitavit vndas.
Post hoc secundis vsque laboribus
Romana pubes creuit: & impio
Vastata Pænorum tumultu
Fana deos habuere reftos:
Dixitque tandem perfidus Annibal,
Cerni luporum præda rapacium
Sectamur vltro quos opimus
Fallere, & effugere est triumphus.
Gens quæ cremato fortis ab Ilio
Lactata Tuscis equoribus sacra,*

A *Natosque, maturosque patres
Pertulit Ausonias ad vrbeis,
Duris vt illex tonsa bipennibus
Nigra feraci frondis in Algido,
Per damna, per caedeis ab ipso
Ducit opes, animumque ferro.
Non Hydra seeto corpore firmior
Vinci dolentem creuit in Herculem:
Monstrumve summifere Colchi
Maius, Echioniae Theba.
Merses profundo: pulchrior euenit.
B *Lucere: multa prouet integrum
Cum laude victorem: geretque
Prælia coniugibus loquenda.
Karthagini iam non ego nuntios
Mittam superbos: occidit, occidit
Spes omnis, & fortuna nostri
Norminis, Asdrubale interemto.
Nil Claudie non perficient manus:
Quas & benigno numine Iupiter
Defendit, & curæ sagaces
C *Expediunt per acuta belli.***

QVALEM MINISTRVM FVLMINIS, &c.] Quo tempore in lucem editus est Iupiter, eodẽ natam esse aquilam, & ad id præliũ, quod aduersus gigantes commissum est, aduolasse, quasi victoriæ Deorum nuntiam, tradunt fabularũ scriptores. Itaque in auium partitione, Iupiter aquilam sibi adopravit: qua sinistra, & nũcia vti solet ad eos, quib⁹ latri aliquid significare, quõsque insignis, & claros efficere in animo habet. Propterea αἰετὸν à Græcis appellatũ esse voluit non σπὸ τῆ ἀίαςειν, sed αἰετὸν τὸ ἐπεὶ δὴ μιλῶν, id est, quia verum patefaciat, ac declaret. Qualis igitur (inquit) aquila est, quam iuuenta volandi seu potius pugnandi, & prædandi imperitam è nido primũ foras extrulit, ventique verni do cuerunt insolitos volandi conatus, mox in ouiu greges, & septa vigor à natura inſitus deorsum immisit, tum edendi, pugnandique cupiditas in dracones incitauit, atque impulit: aut qualis est catulum leonis, quem caprea pascuis intenta eius dentibus dilaceranda, ac peritura vidit, talem Drusum Rhæti, & Vindelici videre. lege hac de re Strabonem lib. 4. & Paterculum lib. poster.

REGNUM IN A.V.V.A.G.] quamobrem auium rex est aquila: an quod omnium auium ce lerime volat: an quia sola ex auiibus solem irretortis oculis intuetur; & spectat: an propter eius

officia & fidem erga Iouem? EXPERTVS FIDELIEM] immo Iuppiter ipse (vt est in fabulis) aquila specie Ganymedem rapuit.

PATRIVS] paternus: nempe aquila. Itaque statim sequitur, neque imbellem feroces Progenerant aquila columbam.

NIDO PROPVLIT] nido foras expulit nondũ volatui affuefactam. in aliis lib. est protulit: sed propulit malo: & ita habent libri aliquot manuscripti: in quibus est Faern. Vrf. Vatic. 2. & quattuor, quibus hũc nuper in mea Gallia vsus sum.

LABORVM INSCIVM] vel volandi inficiũ, seu infuetum. sequitur enim mox, Insolitos docuere nisus veni, &c. vel prædandi, & pugnandi insolentem, & nesciũ, seu imperitum.

INSOL. NISVS] vel non vsitatos prædãdi conatus, vel non vsitatos volatus.

MOX IN RELVCT. DR.] sic apud Hom. ἰλ. μ. aquila serpentem correptum vnguibus, de ferre in nidum suum parat. sed à reluctante dracone acriter morſa, prædam ex vnguibus dimittere cogitur. quo auspicio Polydamas Hectorem murum Græcorum oppugnare, & perrumpere cogitantem, reuocare ac deterere conatur, sed frustra.

AMOR DAPIS] cibi cupiditas, & fames.

LACTE DEPVLVSVM LEONEM] catulum leonis modò, ab vberẽ matris seſuctum, seu à lacte remotũ. Virg. Tityro, quò sepe solemus Pastores, ouium teneros depellere fetus. ad quem locum Seruius, depellere, id est, à lacte remouere. sic idẽ Virg. Melib. Depulsos à lacte domi quæ clauderet agnos. idem Palamone, Dulce satis humor, depulsis arbutus hadis.

DENTE NOVO PERITVRA] peritura dente leonis iuuenis nouo, id est, nondũ prædã affuefacto, seu nondum in pugna exercitato.

RHÆTI] Strabo lib. 4. Rhætos, & Vindelicos in iis Alpium partibus collocat, quæ ad orientem, & Austrũ spectat, vt sint Helucitiis, & Boiis finitimi: vbi & de Druso eadem scribit, quæ hũc laudat Horatius. de Vindelicis etiam Ode 14. huius libri: Vindelici didicere nuper, Quid Marte posses. Rhæti, Vindelici autem, est ασυνδρατον, vel addenda copulatio, & quæ tamen abest à codicibus Donati, Faern. Torn. & duob. Vatic.

DRVSVM.] Claud. Drusum, qui in Germania diem suum obiit.

(QVIBVS MOS VNDE DED. &c.) id est, qui Vindelici quamobrem vtantur securibus in prælio Amazonum more, non nimis diligenter hoc quidem tempore exquisiti, atque in aliud tempus distuli. Strabo lib. 2. quæ de Amazonibus tradita sunt, monstri similia, fabulosa, incredibilia denique esse existimat, his verbis: Περὶ δὲ τῶν Ἀμαζόνων τὰ αὐτὰ λέγεσθαι καὶ νῦν καὶ πάλαυ τερατοδῶν, καὶ πῆρας πόρρω. Τίς γὰρ αὐτὸ πύσειεν ὡς γυναικῶν στρατός, ἢ πόλις, ἢ ἔθνος οὐσαν

A οὐσαν αὐτὸν ἄνθρωπος, καὶ ἔθνος γὰρ οὐσαν, ἀλλὰ καὶ ἐφοδῶς πῆσαι ἔστι τὴν ἄλλοτε (αὐτὸν) χόρην, id est, De Amazonibus eadem nunc dicitur quæ olim, nempe monstri, similia, & longe à ſide remota. Quis enim credat, mulierum exercitum, aut ciuitatem, aut nationem sine viris consistere, neque verò solũ consistere, sed etiam in alienos sineis incurrere atque inuadere potuisse? Similem σπορίων, seu εὐλαθείων esse dicebat Ios. Scaliger apud Pindarũ quodam loco, καὶ τίς ἀνδρας ἀλλήλους δαίμων σπορίωντας ἔλασεν, &c. Præclarè autem Horatius, id, quod sciebat, aut certè accipere, atq; audire poterat, nempe Vindelicos, quos Liburnos esse putat Seruius, ab Amazonibus originem dixisse, se vel nescire, vel non quæsiuisse dicit, quasi in alia re magis occupatum, & aliud agentem. lege Seruium ad illum Virgil. locum Æn. 1. atque intima tutius Regna Liburnorum, &c. Vbi hunc Horatii locum profert.

NEC SCIRE FAS EST OMNIA] fas, id est, pote, δυνατὸν, vt diximus sup. ad Od. 11. lib. 1. vel ita interpretare. nec scire licet omnia vt alij malunt: quibuscum pugnare nolo. Tibullus quidem fas pro eo, quod δυνατὸν dicit Græci, vsurpauit eleg. 9. lib. 1. Nec tibi celanti fas sit peccare: fortasse & eleg. 5. proprios ego tecum, sit modò fas, annos contribuisse velim. & Propert. lib. 1. Mi neque amare aliam, neg. ab hac discere fas est. & Virg. lib. 7. Æn. quem neque fas igni cuiquam, nec sternere ferro. & Cæf. lib. 1. de bell. Gall. Eas ita dicere, non esse fas Germanos superare, si ante nouam Lunam prælio contendissent.

SED DIV. LATÉQVE, &c.] superiora illa, quibus mos vnde, &c. vsque ad hunc locũ, includenda sunt interpositionis nota: vel potius ita sunt legenda, vt à proposito sermone aberrãtia: quod genus appellant Græci hyperbatum. iccirco hac particula, sed, vtitur Horatius, quam adhibere solent scriptores in hyperbatum, cum ad id, vnde aberrarunt, regredi volunt. adhibent & has: verum tamẽ, igitur, & similes. cuius rei passim occurrunt exempla apud M. Tull.

CONSILII IUVENIS REVICTÆ] sic puto legendum, non, vt alij volunt, reuincta: & ita habet liber Faer. Don. Vrf. Torn. Vatic. 2. & alij quidam. Est autem hæc sententia: Rhæti (inquit) & Vindelici, qui olim victores latifimas excursions etiam vsque ad agros Italiæ finitimos fecere, nunc consilii Drusi vicissim victi, ac domiti, sentire quid mens, &c. hæc enim vis est verbi, reuincio. sic Lucr. lib. 5. Ignis enim superare potest, ubi materia ex infinito sunt corpora plura coorta: inde cadunt vires aliqua ratione reuictæ. non dispicit tamen altera scriptura, repressæ, quæ reperitur in nonnullis emendatis codicibus. vide autem hac de re Strabonem lib. 4.

INDOLE] indoles dicta ab inoleſco, quod est inresco: & incrementum significat. ex eo pro ingenio puerili vsurpatur: quonia vnã cum corpore ex sententia philosophorum mens crescit,

& decreſcit. NERONES] Tiberium, & Drusum. FORTES CREANTVR FORTIBVS] primo loco ponit naturam, & genus: deinde doctrinam, & educationem. sic Plato in oratione funebri: ἀγαθοὶ δ' ἐγένοντο ἀπὸ τῆ φύσεως καὶ ἀγαθῶν. τὴν εὐγένειαν οὐκ ὀρθῶν ἐκωμῶσα (αὐτῶν) δευτερον δὲ τοσούτων, καὶ παιδείαν, id est, boni autẽ fuerunt, quia ex bonis nati sunt: generis igitur præstantiam primũ laudemus: deinde educationem, & doctrinam. sic Aristoteles politicorum tertio scribit esse probabile, viros præstantiores esse eos, qui è præstantioribus nati sunt: nobilitas enim, generis præstantia, & perfectio est. verba Aristot. hæc sunt: ἡ δ' εὐγένεια παρὲς ἑκάστου οἴκου ἴσμιος. ἐπὶ δὲ τῶν βελτίων εἶδος τῶς ἐκ βελτίων. εὐγένεια γὰρ ἔστιν ἀρετῆ γένος. Quantum valeant ad ingenium, hoc, vel illo habitu imbuendum, morèsque conformandos, atque etiam inferendos stirps generis, & educatio, declarant poëta, qui, quem significare volunt sæuo, immitti, inhumano esse ingenio, eum dicere solent è faxis, ac rupibus, id est, natos, à leonibus educatos, vt Hom. ἰλ. π. γλαύκη δὲ σ' ἐπίπτε θάλασσα. Πέτραι τ' ἠλίβατοι, ὅτι τοι νόος ἔστιν ἀπ' ἡλῆς. id est, cæreuleum autẽ te mare peperit, Rupèsque præruptæ, quoniam tibi mens est infrenis atque indomita. Theocrit. εἰδ. γ. Νῦν ἔγγων τὸν ἔραται βαρὺς θεός. ἡ βαλεάρας Μασσῶν ἀθύραξ, πρῶμῶ τέ μιν ἔτραφε μήτηρ: quos versus Virg. expressit Pharmaceut. Nunc scio, quid sit amor, duris in cotibus illum Isonarus, aut Rhodope, aut extremi Garamantes Nec nostri generis puerum, nec sanguinis edunt. Idem Æneid. 4. Nec tibi Diua parens, generis nec Dardanus auctor, Perside, sed duris genuit te cauitibus horrens Caucasus. Catull. de nuptiis Pelei, Quenam te genuit sola sub rupe leana? Quod mare conceptum spumantibus expuit undis? Quæ Syrtis, quæ Scylla vorax, quæ vastæ Charubidæ?

PROMOVET] prouehit, προάγει. amplifcat virtutem à natura inſitam.

FEROCES AQVILÆ] ferox plerumq; in laude ponitur, & siquando in vitio, non crudelẽ, sed elatum, aut animosum significat, vt sup. Od. 5. lib. 2. ferox atas. & infra Od. 9. huius libri ferox Hæctor. annotatum ad Od. 15. lib. 1.

RECTIQVE CVLTVS] nihil equidem muto, cum hæc lectio ab omnibus codicibus, quos quidem viderim, confirmetur: sed putauĩ aliquãdo, Porphyriõnis verbis motus, scriptum esse ab Horatio, Rectique cultus pectora roborat: vt, cultus sit numeri singularis. recti autem patrij casus à nomine neutro rectum, cti. quod est τὸ ὀρθόν. Nã hoc modo explicat Porph. nisi quod cultus vult esse numeri multitudinis: nisi fortè Porphyrio corruptus est. Iam nomen rectum vsurpat Horat. & Saty. 3. lib. 2. Rectum animi seruas? id est, τὴν ὀρθότητα. rectitudinem redderemus Latine, si pateretur Latini fermonis vsus. colere rectum autem, honestum, virtutem, veritatem: &

A cultus, id est, amor & studium recti, honesti, virtutis, veritatis, bonis scriptoribus sunt visitata loquendi genera. Jam si recti cultus utrumque numero multitudinis esse intelligetur, idē valebit, quod, rectae institutiones, seu potius recta viuenti instituta: quemadmodum primorum illorum hominum feram, & agrestem viuendi consuetudinem *feros cultus hominum recentum* dixit Od. 10. lib. 1. quāquam interpretationem multo malim, quā illam Pseudoporphyrionis, nisi vna opera legamus *roborat*, & nomen *cultus* ita accipiamus, vt sit numeri singularis, vt dixi.

R O B O R A N T] si *cultus* sit numeri multitudinis, vt accipit Porph. legendum *roborant*: si singul. *roborat*. Verum tamen nihil mutuo.

B V T C V M Q V E D E F E C E R E M O R E S, id est, vbi cumque, seu quādoquē natura bonitas, quā *εὐφύα* Græci nomināt, à bonis moribus, qui studium, exercitationēque desiderat (vt docet Aristotel. lib. 2. de morib. ad Nicom.) destituta est: vitæ turpitudine bonum illud generis, & natura dedecore, maculaq; afficit. de particula, *utrumque*, diximus suprā ad Od. 17. lib. 1. licet & *benè nata* interpretari *εὐγένειαν*, id est, generis præstantiam, ac nobilitatem.

D E D E C O R A N T] sic habet lib. Donati, & omnes vulgari. Faërii autem, & 2. Vat. *Indecorāt*.

C V L P A] corrupti mores, seu facta improba ex corruptis moribus nata, & idē culpanda, & vituperanda. *Culpa* numeri est multitudinis.

N E R O N I B V S] Claudio Neroni, de quo sic Sueton. *Claudius Nero aduenientem ex Hispania cū ingentibus copiis Afrubalem, priusquam Annibali fratri coniungeretur, oppressit*.

T E S T I S M E T A V R. F L V M.] sic Virg. *Daphn. vos Coryli testes, & flumina nymphis.* & Propert. lib. 1. *eleg. vestes sunt sidera nobis.* quæ mihi indicauit Germ. *telas* & sunt notata à Seruio ad eum, quem commemorauit locum, in Daphn.

M E T A V R V M F L V M E N] sic sup. Od. 9. lib. 2. *Medum flumen.* & in epist. ad Pison. *Rhenum flumen.* fluuius est in Vmbria, ex Picenis finibus oriens, qui nomen retinet, nisi quoddam aliquantū corruptū est. Nam hodie, *il Metro*, appellant Itali. Apud hunc fluuium cæsus est Afrubal Annibalis frater.

E T A S D R V B A L] Narrat T. Liuius lib. 27. Afrubalem, qui cum recente exercitu Alpēs transcenderat eo consilio, vt sese cum fratre Annibale coniungeret, à M. Liuiio Salinatore victū, ac cæsum esse, cum haberet in suo exercitu quinquaginta fesse hominum millia: eamque victoriā non minore opera Claudij Neronis, alterius cōsulis, esse partam, propterea quoddam Annibali oppositus esset, relictus ita castris, vt hostem latēret, lecta manu profectus Afrubalem circumuenit.

E T P V L C H E R F V G A T I S I L L E D I B S, &c.] pulcher dies. i. felix & fortunatus

dies. sic loquitur, M. Tull. lib. 4. epist. ad familiar. *Noli querere. ita mihi pulcher hic dies visus est, vt speciem aliquam viderem videre quasi veniuiscentis resp.* Horat. infra Oda prox. *Instat veris enim vultus ubi tuus Affulsit populo, gratior it dies, Et sales melius nitent.* Est autem hic translatio, seu potius allegoria. Nam per diem pulchri, diei illius lætitiæ significat, quo die victus ac cæsus est Annibal: per tenebras fugatas: metum ex omnium animis atque ex Italia depulsum, Karthaginensibus, & Afris ex Italia pulsatis.

R I S I T] lætus, & hilaritatis plenus fuit, *εὐλασ.* vt infra Ode 11. *ridet argento domus.* & Lucretius lib. 5. *ridentes vndas* dixit. vide annot. ad Oden 18. lib. 2.

A D O R E A] victoria, & gloria. Plinius lib. 18. cap. 3. *Gloriam ipsam à farris honore adorem appellabant.* Pompeius Festus. *Adorem, laudem, seu gloriam dicebant, quia gloriosum eum putabant, qui farris copia abundaret.* Plaut. in Amphitry. *qui præda, atque agro, adoremque affectit popularis suos.* Propriè tamen adorea frugum copiam, & vberitatē significat. Varro lib. 4. de lingua Lat. *plebi rura largiuntur adorem.*

D I R V S P E R V R B E I S A F E R V T] horum verborum hæc sententia est: pendenteque à superioribus: vt, id est, posteaquam Itali peruasit, & percussit Annibal, veluti flamma te das, vel Euris vndas peragrare solet, hic primus dies parta victoria lætitiā attulit populo Rom. Errant autem qui hæc legi posse putant, *Afer it Italas.* Iam dirus *Afer* cōsuetudine Horatiana dictum est, sic enim Oda 12. lib. 2. *Nec dirum Annibalem, nec Sicul. mare.* & Oda 6. lib. 3. *Antiochum, Annibalemque dirum.*

E Q V I T A V I T] sic Euripid. in Phœniss. Zephyrum equitasse in cælo dicit, *Ἰόνον χεῖ πόντον ἐλάτα πλεύσασα, αὐεῖρῶτον ὑπὲρ ἀκαρπίτων πέδων Σικελίας Ζεφύρος πνοῦς ἰαπείσαντος ἐν ἕρανῶ.* id est, Cum in mari Ionio remis nauigasset super circumfluos, & fructus experteis Sicilia campos, flatibus Zephyri in cælo equitantis. notauit Muretus lib. 1. Var. lect. cap. decimo.

P O S T H O C] post Afrubalis cædem, victoriāque populi Rom.

S E C V N D I S L A B O R I B V S] secundis præliis.

I M P I O] impio tumultu dixit, quoniam impiorum, & barbarorum est templa deorum, aras, statuas vastare, incendere, euertere, quod fecerūt Perse, quo tempore Xerxe duce tota Græciæ bellum intulerunt. quā eorum immanitatem, atq; impietate barbaram Æschylus his versibus describit in Persis: *Οἱ γὰρ μολόντες ἐλλάδ', οὐ θεῶν βράτην Ἠιδύγγο συλαίν, & δὲ πικραίνου νεός, Βωμοὶ δ' αἴσι, δαμόνων γ' ἰδρύματα Πόρριζα φύρδ' ἰξάνας ραπίαι βάρων.* id est, Qui cum in Græciam venissent, neque deorum simulacra diripere, neque templa incendere veri

A riti sunt iare autem deletæ, deorumq; statuæ funditus è sedibus suis euersæ sunt.

V A S T. P O E N. T V M. F A N A D E O S H A B. R E C T.] horum verborum hæc sententia est. *fana* à Karthaginensibus antea vastata, post hanc victoriā, Deorum statuas habuere rectas, seu crectas, quæ fuerant videlicet de suis sedibus deturbatæ. sic hunc locum explico, non vt inepit quidam homines somniāt, deos propitios: Deos autem pro Deorum statuīs poni nō est nouū, neq; inusitatū. M. Tull. accus. Verr. proæmi. *Deum denique nullum s'iculis, qui ei paulo magis affabre, atque antiquo artificio factus videretur, reliquit.* Idem frumentar. *Deum verò nullum violauit, nullū attingit.* Idem de signis. *Dij ablatis, fana vexata.* ibidem. *Tum imperator populi Rom. vir clarissimus Deos patrios reportabat segetatis ex vrbe hostium recuperatos.* T. Liuius. lib. 27. *sed maiore generis eius præda abstulit Fabius, quā Marcus, qui interroganti scriba, quid fieri de signis vellent, (ingentis magnitudinis Dij sunt, suo quisque habitu in modum pugnantium formati) Deos iratos Tarentinis relinquī iussit.* Iam verò quod rectos hoc loco pro iustis, ac propitiis accipi volunt, in eo non satis mihi videtur Latini sermonis vsū tenere. rectum enim appellant propriè Latini, quod est directū, quod obliquū, prauoque contrarium, quod erectum est, quod stat: quorum reperiuntur exēpla apud hūc poetam, Catull. M. Tull. Horat. Saty. 2. lib. 1. *Candida, rectaque sit.* epist. ad August. lib. 1. *securus cadit, an recto ster sibiula talo.* Catull. *quinistia formosa est multis mihi candida, longa, recta est.* Idem rectos homines appellat, seruis lecticiarios. M. Tull. Academ. lib. 2. *interesse oportet, vt inter rectum, & prauum: sic inter verum, & falsum.* pro Murena, *homines, cum recte, & in loco constitissent, inberi abire. & recti anguli (εὐθῆς nominant Græci) qui neque sunt acuti, neque obtusi, sed pares.* Idem valet apud Græcos ὀρθός. Hom. *ἰλιδ. ὀρθῶν τριχέων.* Pausan. in Art. *τὸ δ' ἀγαλλμα ἔ' Ἀθηνῶν, ὀρθόν ἔστιν ἐν χιτῶνι ποδῶν.* id est, simulacrum autem Palladis, rectum est cum tunica talari. & Eurip. in Hecuba, *Εὐας μ' οὐ γῆς ὄρθ' ἔκει' ὀρισματα.* id est, Tantisper dū recti terræ siti erant termini, &c. & Athen. lib. 4. scribit. Atheniensis templum Dionysi rectum condidisse ab Amphidryone vini, & aqua temperationem edoctos, tunc enim (inquit) rectus Bacchus est, & non ad prolapsionem proclius, cum vinum dilutum est, & cum modicè bibitur: vt fortasse locus ille, qui est Od. 18. lib. 1. *non ego te candido Bassareu, inuitum quatiām,* sic explicari possit. ego te inuito neque vinum immodicū, neque aqua minus, quā oporteat, temperatum bibam. *inuitum* autem dixit, quia quicquid fit diis inuitis, atque iratis, infelicitate cadit, vt alibi dicemus. sed verba Athen. sunt hæc: *Ἐὰν τὸ ἱερὸν Διονύσου ὄρθον ἰδρύσασθαι. τότε ἔ' ὀρθός ἔστι τῶ ὄρνι, καὶ ἔ' σφαλερός, ὅταν συμμετρώσῃ, καὶ κεκέραιμδύως πῶνται.* Plato Lachete: *ὄρθῃ αὖ ἡμῶν ἡ*

πόλις ἡν, καὶ ὄρν αὖ ἔπεσε τοιοῦτο πῶμα.

id est, recta esset vrbs nostra, neque talem casum cecidisset. Per translationem autem sermonis, rectum pro eo, quod est cum virtute coniunctū, & pro bono ponitur, & recte pro benè. M. Tullius pro Murena, *Negat fuisse rectum Cato me tam seuerè gesto consulari pro Munera dicere.* & recte facta, quæ Græci κατὰ νόματα dicunt: & recta studia in Topicis. & Horatius Oda 9. huius libris, *rectum animum secundis, dubiisq; rebus* appellat eū, qui neque secunda fortuna effertur, neq; aduersa deprimitur, qui semper erectus est, numquam aut nimium elatus, aut nimium demissus: & Saty. 3. lib. 2. *rectum animi,* constantiam, æquabilitatem, tranquillitatem. Quod ita esse, vt dico, declarat eadem sententia aliis verbis expresse cadē saty. *stare animo.* sic Horat. *Cum prudens scelus ob titulos admittit inaneis, stas animo? stare animo enim valet, animum habere à vitio purum, & incorruptum, minimèque deprauatum.* Et Plautus in Bacchid. *rectum ad ingenium bonum* dicit, qui non est deprauatus, qui non est proclius ad nequitia, aut libidinem. & Ennius. *Quid vobis mentes, recte que stare solebant.* Ante hac, *demētes sese flexere viai?* rectus autem pro eo, quem propitium, aut placatum, aut beneuolum dicimus, mihi non videtur esse vsitatum in tota lingua Latina.

C E R V I L V P O R V M P R A D A] hæc dicuntur, ab Annibale. nos Karthaginenses, tamquam cerui, Romanos tāquā lupos, insequimur.

Q V O S O P I M. F A L L E R E, E T E R F V G.] quos si effugere possimus, magnam Diis habere gratiam, magnique triumphī loco ducere debeamus. tale est illud Terent. in Heauton. *triumpho, si licet me latere recto abscondere,* id est, triūphi loco habeo, si mihi licet latus tegere, periculūque in quo versor, declinare. Græcè dicerem *οὐς ὑπεκκλίνας καὶ ἐκφυγῶν πᾶν ἡμῶν ἀραπῆτον εἶν.*

O P I M V S] amplus, magnificus. sic spolia optima dicuntur, quæ dux populi Rom. duci hostiū detraxit. quod alibi annotauimus.

F A L L E R E] id est, latere. vide annot. ad Od. 10. lib. 1.

G E N S, Q V A C R E M A T O, &c.] hæc sunt vel ex secundo lib. Æn. notissima, ad hunc autem locum pertinent illa ex carm. sæcul. ad Deos: *Cui per ardentem sine fraude Troiam Castus Æneas patria superstes Liberum manūit iter.*

N A T O S Q V E] & filium Ascanium, Æneas scilicet: itēque suos liberos alij Troiani, qui Æneam secuti sunt.

M A T V R S Q V E P A T R E S] vt Anchisen Æneas. Virg. Æneid. 5. *cui maturus Acastes.* in lib. de art. poet. *Maturusne crece, an adhuc florente iuuenta.* D V R I S V T I L E X, &c.] à similitudine ducta ab ilice, quæ bipennibus & securibus tonsa, id est, ramis spoliata, eo magis adcrevit, ostēdit, Romanos incōmodis, damnis, aduersis præliis & cædibus magis ac magis inualefcere & viu

A gerc. ALGIDUM] Algidum nomen montis est hoc loco, in agro Tusculano, vt Ode 21. lib. 1. aut gelido prominet Algido, oppidū etiam eodem nomine appellatur.

PER DAMNA, PER CÆDEIS] Virg. lib. 11. Æn. Bellum importunum ciues cum gente deorum, Inuisisque viris gerimus: quos nulla fatigant Prælia, nec victi possunt abstergere ferro.

DVCIT] acquirit, sumit, & comparat. vt de arte poet. & veras hinc ducere voces. & Saty. x. lib. 2. aut, qui Duxit ab oppressa meritum Karthagine nomi.

NON HYD. SECTO CORP.] Hydram Alcæus εἰσαλέφαλον. i. nouē capitum: Simonides πεντηκονταλέφαλον, id est, quinquaginta capitum facit. hanc in Lerna delitescerem (Lernā autem alij fontem, alij locum densā siluā oblitum fuisse volunt) interfecit Hercules, Paulanus Corinth. narrat hydram sub platano quadam, quæ fonti Amymonæ fluij propinqua erat, vixisse, eamque ceteris hydris magnitudine præstitisse. caput vnum ei, non plura fuisse: (quod postremum abhorret ab inueterata, & peruulgata omnium opinione) hydræ vno capite ab Hercule abscisso, nescio quot alia renasci confectum esse: quam opinionem hoc loco sequitur Horatius. Idem Paulanus ibidem tradit, Herculem Hydreæ cruore, & veneno, telorum suorum cuspides tinxisse. multa alia de hydra scribunt poëta, quæ, ne sim longior, prætermitto. Horat. epist. 1. ad Aug. lib. 2. Diram qui contudit hydram, Notæque fatali portenta labore subegit, Comperit inuidiam, supremo sine domari.

FIRMIOR CREVIT IN H.] subintell. quā hęc gens in nos.

MONSTRVMVE SVM MISERE COLCHI] vel tauros ignem spirantes, quos ta men à Medæa edoctus Iason iunxit aratro, & agrum sulcauit: vel potius draconem illum ingen rem, in somnem, vellere aurei custodem: vel armatos homines ex huius Draconis dentibus dif. feminatis natos: qui tandem Medææ carminibus concitati, mutuis vulneribus confossi concide runt, atque interierūt. vide annot. ad Od. 3. epod.

ECHIONIÆVE THEBÆ] Thebæ dicuntur Echioniæ à Echione Cadmi genero. signifi catur autē hoc loco draco ille Marti sacer Aretiani fontis custos, quē Cadmus propterea, quod eos, qui ex illo fonte aquabantur, necabat, iratus interfecit: ex cuius dentibus Palladis moni tu fatis, nati sunt quinque homines armati, Vdæus, Chthonius, Pelor, Hyperenor, Echion (Phe recydes autem, & Apollonius multo plures natos esse volunt) qui omnes, præter vnum Echio nem, mutuis similiter vulneribus laucij perierūt. Virg. Georg. 4. hanc vtramque fabulam tangit. Hac loca non tauri spirantes naribus ignem Inuertē re, s'atis immanis dentibus hydri: Nec galeis, densisq; virum seges horruit hastis, sed grauida fruges, &c. Hanc fabulam persequitur item Eurip. in Phœ niss. & Apollon. lib. 3. Argon.

MESES PROFVNDO, & C.] si menses in E mare, pulchrior emergit: si luctere, &c. non dis simulabo in vno atque altero libro manuscripto me scripturna reperisse, Mersus profundo, &c.

PROVET] profertur, prouendi verbo etiam suprā vsus est Od. 35. lib. 1. Iniuerso ne pede prouas stantem columnam. & Lucret. lib. 3. neq; au tem corpora desunt, Ex infinito quæ possint forte coorta Proruerē hanc rerū violento turbine molem. & 5. Pro ruere hanc rerum violento turbine summam. sic enim utrobique est legendum, non corruiere: vt in scho liis Lucretianis pluribus verbis ostendimus.

INTEGRVM] hostem etiam integrum, & incolumem, & paulo antē victorem, profligabit ac subiget. nam minus esset mirum, si faucium percelleret, ac perueteret.

CONIUGIBVS LOQVENDA] id est, à coniugibus commemoranda. Sed ab vtrorum coniugibus: eorumne, qui vicerint, virorum suo rum virtutem, ac victoriam prædicantibus: an eorum, qui prostrati, ab subacti sunt, viros suos interemptos desiderantibus, ac lugentibus?

KARTHAGINIAM NON EGO] veri simile est Annibalem toties iam in Italia victo rem, quamplurimos Karthaginem misisse suarū victoriarū nuntios. Nūc igitur ait, Annibalem, tanta clade accepta, & Adrubale occiso desitu rum de se posthac tam gloriosè & scribere, & prædicare: vel tā superbos de suis victoriis nun tios mittere.

OCCIDIT, OCCIDIT SPES OMNIS] spes omnis præcisa est, spes omnis interiit. Sic G Plautus Mostell. occidit spes nostra. Hoc ad histo riam referendum est. Narrat enim historici, An nibalem Adrubalis capite aspecto, res Karthagi nensium desperasse, sic locutum, agnosco te Kar thaginis fortuna.

PERFICIENT] sic habet codices 2. Vatic. Iann. Faër. Vrf. Tornes. vulg. efficiunt: nonnulli etiam manuscr. perficiunt, quod se reperisse in aliis libris item manuscr. testatur & vir doctus Iac. Guquius Messinius.

CVRÆ SAGACES] diligētia, & cura cum ingenio, & consilio coniuncta.

EXPEDIUNT] expeditum reddunt. dant ei facultatem euadendi, & vincendi. sic Virg. lib. 2. Æneid. Descendo, ac ducente Deo summam inter & hostes Expedior.

PER ACVTA BELLII] Cū Hugolinus Martellius Florentinus vir doctissimus Laurētij Strozzi Cardinalis familiaris, me admonisset ita scriptum esse in codice quadam manu scri pto, non vt in vulgatis, acuta bella, ego eos libros, quos domi habebam à Iann. Faër. Vrsino mihi commodatos statim consului: in eisque eandem scripturam sine vlla litura expressam reperi. quā confirmarunt duo Vatic. à me postea aditi. acces sit omnium postremus Torn. & alij, quos in Gal lia quinque post annis nactus sum: vt omitram vnum & alterum impressum, cum antiquissimo & ma

DEUS] beneficis. deorum est epithetū. Deo rum enim est benefacere.

ABES IAM NIMIUM DIV] sic loquitur Lilius lib. 29. vt mos est iis, qui diu absunt.

PATRYM SANCTO CONC.] senatui, seu potius senatorum conuentui, vt loquitur M. Tull. epist. ad Seru. Sulpic. lib. 4. Est enim concilium cætus, congregatio, conuentus, frequentia quædam, à concalando, id est, conuocando di. ctum, inquit Festus. Plaut. Milite glorioso, sed, s' ambas videre in vno miles concilio voler. Lucret. lib. 2. Multaque præterea magnum per inane vagantur, Con cilio seuas tolerare procellas? iterum lib. 2. Quod tamen vt possint, ab cætu, concilioque Nil facient præ ter vulgum, turbamque animantum. Virg. Æn. 3. de Cyclopius, Concilium horrendum. itaque concilio

A & manuscr. comparatum. Itaq; de lectionis quide m veritate minimè dubitandum est. quid autē significet per acuta belli, videndum. Ego existima bam per acuta belli intelligi posse, discrimina, & pericula belli, seu prælij potius, in quibus ce leritate, & ingenio, & sagacitate, & vsu opus est: consilio autē nullus locus. Sed Hugolinus dice bat per acuta belli, Achilli Statio Lusitano vide ri significari acumina, & sollertias, & (vt ita dicā) subtilitates belli: quæ à Græcis στρατηγικὰ nominantur. Cuius sententiam si probemus, erit hæc huius loci sententia, Eam curam in re mili tati adhibet Claudius, eaque sagacitate est, vt ho stium arteis, & stratagemata facile declinet, aut

B propulset. Sex. Iulius Frontinus quidem in præ fatione lib. 1. stratagematicōn, stratagematica in terpretatur belli sollertias, & sollertia ducum facta. Iam verò hoc loquendi genus acuta belli & Ho ratio vsitatum est, & illis simile, subita belli, obli qua tumuli, & cet. quæ extant apud T. Liliuum. sic ille lib. 6. annal. treis exercitus scriberent, vnum ad præsidium urbis: alterum, qui, si qui alicubi motus exi tissent, ad subita belli mitti posset: tertium longè vali dißimum, &c. Idem 27. obliqua tumuli. idem lib. 30. incerta belli. eodem libro. incerta fortuna, & incer ta casuum. idem lib. 33. quassata muri. eodē libro, auersa insula. Catull. de coma Beren. condita pecto ris. Lucret. lib. 1. Ardua dum metuant, amittunt ve ra vitæ. ibid. non tibi cæca Nox iter eripiet, quin vl tima naturæ peruideas. sic Cæsar lib. 3. de bello ci uili, Pergamique in oculis, ac remotis templi, quò præter sacerdotēs adire fas non est, quæ Græci δόρυτα appellant, tympana sonuerunt. Nam sic hunc locū emendamus, cū in omnibus exemplis vulgatis legatur templis.

AD AVGVSTVM. Ode 5.

Vt tandem in vrbein redeat.

Duis orte bonis, optime Romule Custos gentis, abes iam nimium diu: Maturum reditum pollicitus patrum Sancto concilio, redi.

Lucem redde tuæ, dux, bone patriæ. Instar Veris enim vultus vbi tuus Affulsit populo, gratior it dies, Et soles melius nitent.

Vt mater iuuenem, quem Notus inuidio Flatur Carpathij trans maris æquora Cunctant em spatio longius armuo Dulci distinet à domo:

Notis, omnibusque, & præcibus vocat: E Curuo nec faciem littore demouet: Sic desideris ista fidelibus

Quærit patria Cæsarem. Tutus bos etenim rura perambulat: Nutrit rura Ceres, almaque Faustitas: Pacatum volitant per mare nauitæ:

Culpam metuit fides: Nullis polluitur casta domus stupris: Mos, & lex maculosum edomuit nefas: Laudantur simili prole puerperæ:

Culpam pœna premit comes. Quis Parthum pauca? quis gelidū Scythen? Quis, Germania quos horrida parturit Fætus, incolumi Cæsare? quis feræ Bellum curet Iberiæ?

Condit quisque diem collibus in suis: Et vitem viduas ducit ad arbores: Hinc ad vna redit lætus, & alteris Te mensis adhibet deum.

Te multa prece, te prosequitur mero Defuso pateris: & Laribus tuum Miscet numen, vii Græcia Castoris, Et magni memor Hercules.

Longas ò vimam, dux bone ferias Præstes Hesperia, dicimus integro Sicci manè die: dicimus vuidi, Cum sol oceano subest.

AD AVGVSTVM.

Ode 5.

Vt tandem in vrbein redeat.

Duis orte bonis, optime Romule Custos gentis, abes iam nimium diu: Maturum reditum pollicitus patrum Sancto concilio, redi.

Lucem redde tuæ, dux, bone patriæ. Instar Veris enim vultus vbi tuus Affulsit populo, gratior it dies, Et soles melius nitent.

Vt mater iuuenem, quem Notus inuidio Flatur Carpathij trans maris æquora Cunctant em spatio longius armuo Dulci distinet à domo:

HONIS] beneficis. deorum est epithetū. Deo rum enim est benefacere.

ABES IAM NIMIUM DIV] sic loquitur Lilius lib. 29. vt mos est iis, qui diu absunt.

PATRYM SANCTO CONC.] senatui, seu potius senatorum conuentui, vt loquitur M. Tull. epist. ad Seru. Sulpic. lib. 4. Est enim concilium cætus, congregatio, conuentus, frequentia quædam, à concalando, id est, conuocando di. ctum, inquit Festus. Plaut. Milite glorioso, sed, s' ambas videre in vno miles concilio voler. Lucret. lib. 2. Multaque præterea magnum per inane vagantur, Con cilio seuas tolerare procellas? iterum lib. 2. Quod tamen vt possint, ab cætu, concilioque Nil facient præ ter vulgum, turbamque animantum. Virg. Æn. 3. de Cyclopius, Concilium horrendum. itaque concilio

A per c non per scribendum est hoc loco.
 L V C E M R E D D E T V Æ] redde te patriæ,
 cui lux es. redi in patriam.

I N S T A R V E R I S E N I M , & c.] horum
 verborum hæc sententia est : Cùm vultus tuus,
 qui instar veris est, affulsit populo, dies sunt læ-
 tiores, & sol quodammodo nitidius, ac purius lu-
 cere videtur, id est, maior est dierum serenitas. sic
 infra in carmine seculari ad Deos, solis curram,
 nitidum dixit: *Alme sol, curru nitido diem qui pro-*
mis, & celas. Sol maculosus, atque in nubem con-
 ditus, imbreis, Notòsque denuntiat: pallidus grã
 dinem: caruleus pluviã: ruber & igneus Euros:
 at nitidus ac lucidus, serenitatem. Virg. Georg. 1.

B Scaliger indicavit mihi hæc ex Æschylo videri
 esse imitata, in Agamem. Σὲ γὰρ μολόντος δα-
 ματῖν ἔτιαν Ὀδυσσεύς μὲν οὐ χειμῶνι σημήνει
 μολών, & c. id est, domũ cum venis, calorem in
 bruma significas & nuntias.

V T M A T E R I V V E N E M , & c.] vt mater
 (inquit) votis, & ominibus, id est, bonis verbis, &
 precibus vocat filium iuuenem, quẽ Auster ad-
 uerso flatu longius anno morantem à domo ma-
 terna distinet: nec curro & c. Sic, & c. iuuenẽ pro
 filio vsurpauit, vt Od. 12. lib. 2. *Τέλλυρις ἰουῆνες* : &
 epist. ad Pison. *Pater & iuuenes patre digni.*

I N V I D O] qui inuidet matri reditum filij:
 aduerso.

D I S T I N E T] sic habent libri manuscripti:
 detinet libri vulgati. sed nescio quomodo mihi
 magis placet ea scriptura, quam sequitur Por-
 phyr. *Distinet*: confirmatũque auctoritate libro-
 rum 2. Vatic. Faern. Vrf. Torn. Nicotiani.

D E M O V E T] sic legendum potius, quã *di-*
moet, vt sit ἀναστρεφῶν, pro de littore mouet.
 sic loquitur Terentius Adelph. *Cauē nunc iam o-*
culos à meis oculis quoquam demoueas tuos. Tali fere
 similitudine vtitur Oppian. lib. 4. de piscib. vbi
 de fargis loquitur. *Ὡς δ' ὅτε τηλόγατον μη-*
τηρ ῥόνον, ἢ καὶ ἀχοίτην Εὐνέτης ἀλλοδαπὴν
τῆλε χθόνα γάμον ἰόισα Αχρυμδὴν τέλλῃσι, νόος
δὲ οἱ ἐδδὸν ἀλύξ, Ὄσῃ οἱ μεσσηγὺ ἀλὸς χύ-
σις, ὄσα τε κύκλα Μιῶων, ἀπροσώτοισι δ'
ἐπεμβάμβασα θαλάσσης Κύμασι, δακρυόεσσαν
ἔπι φμα γήρῳ ἴησι, Σπεύδῃν λιόσμιδῃν, καὶ

D M A N P O D E S O N E ἔτ ὀπίσσω Ιερὸν ἰλλυ φορέσιν,
 ἔχει δ' ὅτι πόντον ὀπώπας, id est, Quemadmo-
 dum autem cùm mater filium vniciũ, aut nupta
 virum in oras longinquas profectum mærens di-
 miserit, mens ei domi languet cogitantũ quantũ
 mare sit interiectũ, & quot mensis absit: acce-
 dens autem ad vltimos maris fluctus vocem lu-
 gubrem, & lacrymosã mittit, orans vt prope-
 ret: nec eam pedes desiderio exanimatã domũ
 reducant, habet autem oculos in mari defixos.

S I C D E S I D E R I I S I C T A F I D E L I -
 V S] sic pio desiderio affecta.

T V T V S B O S E T E N I M R V R A] βούς
 ἀρότης: bos arator. hoc igitur dicit, tuti sunt a-
 gricolæ, & aratores.

P E R A M B V L A T] peragrat. Od. 17. epod. E
Perambulabis astra sidus aureum.

V O L I T A N T] nauigant. non est infestum
 mare prædonibus. tralatio. sic sup. Od. 37. lib. 1.
 ab Italia volantem Remis adurgens.

C V L P A R I M E T V I T F I D E S.] nõ cul-
 patur cuiusquam fides, quia nemo est, qui fidem
 datam non seruet: nemo, qui eam violet, aut la-
 befactet. *metuit* valet hoc loco φουλάτῃται, ca-
 uet, non vult, vt annot. ad Od. 2. lib. 2. fides igitur
 culpari metuit, id est, cõmississe cauet quam-
 obrem culpetur: quod est, fides non fallitur, sed
 iniuolata, & sancta seruat.

M O S , E T L E X M A C V L O S V M] boni
 mores, & lex Iulia de adulteriis, compresserunt
 adulteria.

L A V D . S I M . P R.] Hesiod. ἔργ. καὶ ἡμέρ.
 in ceteris bonis, ac præmiis, quæ ait eos homines,
 qui iustitiam colant, cõsecuturos esse, hoc nume-
 rat, filios parentibus simileis, his verbis, *Τῆς ἡ-*
σιν δὲ γυνῶνας ἐόνότα τέκνα γοῦῃσι. & Theo-
 critus ἐγκωμ. Πτολεμ. eius mulieris, quæ virum
 suum non amat, mentem dicit in alio viro sem-
 per esse occupatã, eãque liberos patri disti-
 mileis pãrere. sic Theoc. *Ἀφῆρῃ δὲ γυναικὸς*
ἐπ' ἀλλοτρῆω νόος ἂν Πηίδου δὲ γοναί, τέκνα
δ' ἔπειτ' ἐόνότα πατρῆι. id est, mulieris virum
 suum ex animo non amantis, semper in alieno
 mens est: faciles fatuus: liberi numquam patri si-
 miles. Politissimus autem poëta Catull. in eo car-
 mine, quod scripsit, in Iulia nuptias, precatur, vt
 Torquatus filius nasciturus suo sit similis patri
 Manlio, & facile inscius Nosciturus ab omnibus, Et
 pudicitiam suã Matris indicet ore. Aristor. lib. 2. po-
 liticorum, scribit, populus quibusdam Libya su-
 perioris (quos Garamantes esse ex Põponio Me-
 la suspicor) communis esse inter ipsos vxores:
 liberos autem natos diuidi ex parentum simili-
 tudine in eis expressa. sic Aristor. *τὰ ἰδιῶται γα-*
νόμενα τέκνα διαρείσθαι καὶ τὰς ομοιότητας.

C V L P . P O E N A P R E M . C O M.] id est,
 culpam continuũ sequitur pœna. culpam ita ce-
 leriter sequitur pœna, vt pede pedem premar. sic
 Od. 2. lib. 2. *Ῥαγὸν antecedentem scelerum Deseruit pe-*
de pœna claudo. Quamquam in illa Oda 2. senten-
 tia generalis est, quæ significat, rarò impia & sce-
 lerata facta manere impunita, etiam si dij nõ sta-
 tim ea puniant: & ita explicat Seruius ad illum
 Virgil. versum lib. 1. Æneid. *At sperate deos mtho-*
res sandi, atque nefandi. hic autem significat Hora-
 tius, beneficio Cæsaris leges esse validas, & ratas:
 statim, vt aliqua mulier peccauit, & in adulterio
 deprehensa est, eam supplicio affici. sic sup. Od.
 23. lib. 3. *Et peccare nefas, aut pretiũ est mori.* Idẽmque
 de viris sentiendum, qui in legem Iuliam com-
 miserint.

Q V I S P A R T H V M P A V E A T] Quis
 Parthos extimefcet, viuo & saluo Cæsare: Augu-
 sto Cæsare imperiũ obrinente, Parthi signa, quæ
 Craffo, & Antonio ademerãt, Romam vltro re-
 miserunt.

Q V I S P A R T H V M P A V E A T] Quis
 Parthos extimefcet, viuo & saluo Cæsare: Augu-
 sto Cæsare imperiũ obrinente, Parthi signa, quæ
 Craffo, & Antonio ademerãt, Romam vltro re-
 miserunt.

A miserunt. vide Od. 15. huius libri.

C O N D I T . Q V I S Q V E D I E M , & c.] diem
 totum vsque ad vesperũ traducit in vinetis suis,
 occupatus in vitis cultu, verbi gratia in admini-
 colorum ordinibus, capitum coniugatione, & re-
 ligatione, & similibus: neque metu incurfionum
 hostilium ab opere rustico deterretur. cõditur
 dies, cum sol occidit, aut certè paulo post solis
 occasum. Non admodum diffimile est Plautinũ
 illud, *comburare diem.* Menæch. *Clam vxorem vbi*
sepulcrum habeamus, & hunc comburamus diem. Si-
 millimum & planè geminum est, cõponere diẽ.
 Virg. lib. 1. Æn. *Antè diem clauso componet vesper*
Olympo, & c.

B E T V I T E M V I D V A S , & c.] qua natura
 caduca est, (inquit M. Tull.) *& nisi fulca fit, ad ter-*
ra fertur, eadẽque vt se erigat, clauiculis suis, quasi
manibus, quicquid est natũ, complectitur. Vitẽ igitur
 iungit cũ viduis arboribus: quales sunt vlmũ, po-
 puli, & similes, quæ viduæ sunt, antequã iun-
 gantur viti: iunctæ autem, maritæ dicuntur, vt
 sup. Od. 15. lib. 2. *platanusque cales Euincet vlmõs.*
 & Od. 2. epod. *Alas maritæ populos.* ad quem lo-
 cum aliquot ex Catullo exempla annotauimus.

H I N C A D V I N A R E D I T] quidam li-
 bri veteres habent, *Hinc ad vina venit, & c.*

A L T E R I S] secundis. Saty. 2. lib. 2. *sum pens-*
lis vna secundas. *Et nux ornab at mensas cum duplici*
ficu. Athenæus lib. 14. docet etiam apud veteres
 fuisse secundas mensas eleganter, & accuratè ap-
 paratas, idque confirmat Pindari testimonio. A-
 thenæi verba sunt hæc: *ὅτι γὰρ ἦσαν καὶ ὀδυ-*
τοῖς ἀρχαίοις οἱ δευτέραι τε ἀπέλει πολυτε-
λεος μεμεριμηθῆναι, παρῖσι Πίνδαρος ἐν ὀ-
λυμπιονικίῃσι ὡς τῆς Πέλοπος κρεσγίας δι-
γυμῆμος. τε ἀπέλει οἱ δὲ ἀμφὶ δεῦτα τε κρεδν
σθεν διεδασσαντο, καὶ φάρων, ἐμοὶ δ' ἀπορον γα-
τε ἴμαρρον μακρῶν τῶν εἶπειν. i. fuisse autè etiã
 apud antiquos secundas mensas sumptuosè ap-
 paratas, & accuratas, ostèdit Pindarus in Olym-
 pionicis de carnibus à Pelope concisis ita nar-
 rans: In mensis autem secundis carnis tuas di-
 uiserunt, & comederunt. mihi verò difficile est
 quemquam deorum, lurconem & voracè dicere.

D E T P R O S E Q V I T V R M E R O] tibi libat.
D E F V S O P A T E R I S] i. de patris fuso,
 quod faciunt libantes Diis immortalibus, vt an-
 notauimus sup. Od. 31. lib. 1. ad illũ locũ, *quid orat*
de patra nouũ Fundens liquorem? Idẽque docet Festus
 in voce, calpar. Calpar (inquit) vinum nouũ, quod
 ex dolio demitur sacrificij causa antequã gustetur.
 Ioni enim prius sua vina libabant, quæ appellabantur
 vinalia. Iam Defuso patris, pro Fuso de patris,
 ἀναστρεφῶν est, & genus loquendi Horatio, cete-
 risque poëtis vñtatũ, & familiare, vt annota-
 tum est ad Od. 7. lib. 2. Virg. lib. Æn. 5. sine præ-
 positione, & cum verbo simpliciter, dixit, *Vinãque*
fundebat patris. cui simile est illud Georg. 2. hic
 fertilis vine, *Hic laticis, qualem patris libamus, &*
auro. Cùm habent autem omnes cod. vulgati

Diffuso, ego auctoritatẽ cod. duor. Vatic. & Iann. E
 Faer. Tornes. secutus *Defuso* reposui.

H E S P E R I Æ] Italix, vt sup. Od. 1. lib. 2. *He-*
speria sonitum ruina.

I N T E G . S I C C I M A N È D I E] quid sit
 integro die, declarat vox interiecta *ficcũ*, id est, nõ
 poti. vt sup. Od. 18. lib. 1. Est enim dies integris is,
 quo quis nihil dum gustauit, neque bibit. *solidum*
 appellat Od. 1. lib. 1. *Nec partem solido demere de*
die spernit. ex quo frangere diem Od. 7. lib. 2. vide
 quæ sunt annotata hac de re ad Odam illam pri-
 mam lib. 1.

V V I D I] contrarium est hoc nomen nomi-
 ficci. idem enim valet *vididi*, quod *madidi*, poti.
 Græci dicunt *βεβρεγμένοι*, à verbo *βρέχειν*, d
 ἔβρηται καὶ ὅτι τὸ πίνειν, (inquit Athenæus)
 id est, madefacere vsurpatur pro eo, quod est, bi-
 bere. Profert ille eo loco versiculum Antiphonis
 δὲ γὰρ φαρόντας, δαμῖλως βρέχειν. id est, o-
 porter enim eos, qui comederunt, largè bibere.
 sic Virgil. Gallo. *Vnidus hiberna uenit de glande*
Menalaus.

C V M S O L O C E A N O S V B E S T] id est,
 vesperi. Et ita omnia hic inter se contrariè respõ-
 dent *ficcũ, vididi*: *manè, cũ sol Oceano subest*, id est, vt
 dixi, vesperi. subest Oceano autè, est ἀναστρεφῶν,
 pro eo, quod est, cùm sol est sub Oceano, quod
 etiam à Græquo notatum est.

I N A P O L L I N E M E T
 Dianam. Ode 6.

Carmen saculare.

D iue, quem proles Niobæa magna
 Vindicem linguæ, Tityosque raptor
 Sensit, & Troiæ propè victor alix
 Phthius Achilles,

Ceteris maior, tibi miles impar:
 Filius quamuis Thetidis marina
 Dardanas turreis quateret tremenda

Cuspide pugnac.
 Ille, mordaci velut iceta ferro
 Pinus, aut impulsã cupressus Euro,
 Prõcidit latè: posuitque collum in

Pulvere Teucro.

Ille non inclusus equo Mimeruæ
 Sacra mentito, male feriatos
 Troas, & letam Priami choræis
 Falleret aulam:

Sed palam captis grauis, heu nefas, heu,

A Nescios fari pueros Achivis
 Vreret flammis, etiam latentis
 Matris in duos:
 Ni tuis victus, Venerisque gratæ
 Vocibus diuim pater annuisset
 Rebus Aeneæ potiore ductos
 Alite muros.

Doctor arguta fidicen Thaliæ
 Phæbe, qui Xanthe lauis amne crimeis:
 Daimia defende decus camænae.

B Leuis Agyien.
 Spiritum Phæbus mihi, Phæbus artem
 Carminis, noménque dedit poëtæ.
 Virginum prima, puerique claris
 Patribus orti,

Delia tutelæ, fugacis
 Lynceas, & cervos cohibentis arcu,
 Lesbium seruate pedem, meique
 Pollicis ictum,

Ritè Latonæ puerum canentes,
 Ritè crescentem face noctilucam,

C Prosperam frugum, celeremque pronos
 Voluere mensis.

Nupta iam dices, ego Düs amicum,
 Sæculo festas referente luces,
 Reddidi carmen docilis modorum
 Vatis HoratI.

PROLES NIOBÆA] Niobe Tantalii filia Amphionis vxor, filios ex eo suscepit duodecim, sex mares, totidém que feminas. Hæc liberorum multitudine, & pulchritudine ferrox Latonam præ se contemnere ausa est, cum diceret, illam duos solum peperisse, Apollinem, & Dianam: se duodecim. Incitèd Di; hac contumelia offensi, Niobæ filios ad vnũ interemerunt: Apollo masculos in Citharone venantes, Diana feminas intra parietes domesticos, & propemodũ in complexu, & gremio matris sagittis confixit. Iupiter autem Niobem suas miseras deslentem, ac deplorantem miseratam, eam in saxum vertit: quod vsque ad hoc tempus (vt aiunt) in Sipylo monte Phrygia lacrymarum fontis profundens ab omnibus cernitur. Hæc interpres Hom. *il. ω.* quo loco hanc fabulam sic persequitur poëta, *Καὶ γὰρ τὸ νύκτωρ Νιοβὴ ἐμῆσαιτο σίτου, Τυπερ δώδεκα παῖδας ἐν μεγάροισιν ὄλοντο, Ἐξ ἧν θυγατέρας, ἕξ δὲ ἕως ἡρώωντες. Τούς μὲν Ἀπὸλλων πέφκεν ἀπ' ἀργυρείου βίοιο Χωρόδνος, &c.* id est, Nam & formosa Niobè cibi memor

tandem fuit, Cui duodecim filij domi interierunt, E sex filia, & sex filij puberes. Hos quædam Apollo interemit suo arcu argenteo, Iratus, &c. Pausanias autem Attrici narrat, si propius spectes, saxum illud nullam mulieris speciem præ se ferre: sin longius absis, videberis (inquit) tibi mulierè marore, & lacrymis contabescentem intueri. sic Pausan. *Τῶν τε τὴν Νιοβὴν καὶ αὐτὸς εἶδον ἀνελάθων εἰς τὸν Σίτυλον τὸ ὄρος. ἢ δὲ πλησίον μὲν πέτρα καὶ κρημνὸς ἔστιν, ἔδεν παρόντι σχῆμα παρεχόμενος γυναικός, ἔτ' ἄλλης, ἔτε πενήβουσι, εἰ δὲ γὰρ πρῶτον γένοιτο, δαδα κρημνὸν δὲ ξείς ὄρεν, καὶ κατηφὴ γυναικα. Huc pertinet illud Ciceronis ex lib. 3. quest. Tusc. *Et Niobe fingitur lapidea propter æternum, credo, in luctu silentiũ.* Aristoteles lib. 7. de moribus ad Nicomach. vbi de cõtinètia, & incontinètia disputat, volès ostèdere, vtramq; vterque in iisdè rebus, in quibus temperatã, atq; intemperatã, nõ in iis, quæ natura bonæ, aut honestæ sunt, quales sunt victoria, honos, liberi, parentes, neq; in earũ nimio: ita loquitur, *ἢ ἐπαρνούμεται οἱ περὶ ταῦτα ἀνδρίζοντες, ἀλλ' ὕμεις ἔστις πρὸς ὑπερβολὴν καὶ ἐν ταῖς τοῖς, εἴ τις ἄσπερ ἢ Νιοβὴ, μὴ χριτο ἄσπερ τοῦς θεῶς, &c.* id est, & qui in hæc studium suum conferunt, laudantur: verumtamen etiam in his aliquid est nimium, si quis, vt Niobe, cum diis pugnet. Callimachus in hymno εἰς Διὸν, Nioben *καλοῦσιν* nominat, id est, male lingue, propterea quòd se liberorum numero, & pulchritudine Latonæ præstare dixerat.*

MAGNÆ VIND. LING.] magna lingua vindicem, hoc est μεγαλοφρονίας, seu μεγαλοφρονημοσύνης: id est, iactantia, & gloriose de se, suisq; rebus prædicationis: quam Græci magnam locutionem, seu magnam dictionem nominant, vltorem. magna igitur rectè interpretatur Porphir. *superba.* Atque hoc obseruatum est à Cruquio. TITVOS QVE RAPIT.] de Tityo latonæ rapere conato diximus sup. ad Odam 5. lib. 3.

TROIÆ PROPÈ VICTOR.] cur propè victor? quia Hectorem interfecit, quo facto facilius Troia capi potuit, vt Od. 4. lib. 2. *ἔ' ἀδαντος ἠέκτορ ἑτάδιδε σέβης λειονα τοῖς Περγᾶμα Γραῖς.* Victorem autè non dixit ἀπὸ λῶς, quia ante Troiam captam à Paride interemptus est, idq; Apollinis impulsu, Virg. lib. 6. *Æn. princip. Phæbe graueis Troia semper miserare labores, Dardana qui Paridis direxisti tela, manusque corpus in Æacida.* Sed quid locutus est Achilles, quod Apollinè offenderit? id fortasse, quod est apud Homer. *il. χ.* in princip. Nam eo loco Achilles minatur Apollini se de eo pœnas sumturum, si potestas detur. Troianis autè sui recipièdi facultatè, spatiũmq; dederat Apollo Agenori simularum. sic Homer. *Η σ' αὖ πρὸς ἄμυλον, εἰ μοι δὴ δαμάς γὰρ παρήναι. Ἄλτ' ἔ] *il. id. ο. ἀπ' ἐνὸν πολέστρον, & alibi scripius Troin's ἀπὸ πολέστρον, & ὄδωσ. γ. αὐτὸρ ἔπει ἀριῶμοι πολὺν διεπέρασιν ἀσπλῶ.* Virg. lib. 2. *Æneid. vnit alio à culmine Troia.**

PHTHIA ACHILLIS PATRIA: quod quidem

A quidem notum est vel ex illo vulgatiss. Homeri versu *il. η.* *Ἡμαρτι καὶ τριτάτῳ Φύλῳ ἐπιβαλὼν ἰκοῦμαι.* quem sic Latine reddidit M. Tull. lib. de diuin. 1. *Tertia me Phthia tempesta lata locabit.* THEETIDOS MARINÆ.] Nerei filia. Nereus autem Deus marinus.

MORD. VELUT ICTA FERRO, &c.] sic Homer. *il. δ.* Simoisium Anthemionis filium, ab Aiace Telamonio interfectum, & lethali vulnere accepto cadentem, cum vlmo comparat, quam currum opifex ferro accidit. Hom. *ο. δ.* *εἰ κορήσι χαμαὶ πέσει ἀγγεῖρος ὤς, &c.* Et *il. ν.* Imbrium Mentoris filium ab eodem Aiace casum cum fraxino, *ο. δ.* *αὐτ' ἔπεσον μελὴν ὤς,*

B H τ' ὄρεσιν κρημνῶν ἐκείθεν ἀειφαινομένοιο Χαλκῶ τεμένοιο τέρρα χθονὶ φύλλα πέλασσε. id est, ille autem cecidit, vt fraxinus, quæ in vertice montis longe vndique apparentis ferro cæsa teneras frondeis terræ admouit. & *il. π.* Sarpedonem à Patroclo interfectum cum quercu, aut populo, aut pinu. *Ἡρπτε δ' ὤς, ὅτε τις θρύς ἤριπεν, ἢ ἀχερσῶς, Ἡε πύτυς βλαστῆ, τλῦ τ' ἔρεισι τέκτονας ἀδρῆς Εξέταμον πελέκεσσι νήκεσι νήϊον ἐναυ.* id est, Concidit autem vt cum quercus aliqua corruit, aut populus, aut pinus alta, seu frondosa, quam fabri securibus recens acutis exciderunt, vt esset nauale, seu pars nauis, quos Homeri versus exprimerè voluit Virg. *Æneid. 2.* vbi de Troia cadente loquitur, *Ac veluti summis*

C antiquam in montibus ornium, cum ferro accisam, crebrisque bipennibus instant Eruere agricola certatim: illa vsque minatur, Et tremefacta comam confusso vertice nutat, Fulneribus donec paulatim euicta supremum Congemuit, traxitque inguis auulsa ruinam.

POSVITQVE COLL. IN PVL. TEVCRO.] id est, occubuit. similia sunt illa. *Turpe solum tetigere mento. & humum ore momordit.* de quibus diximus Od. 7. lib. 2. Verùm Achillis mortè nõ narrat Homer. in Iliade, vt antè diximus. Tantum ὄδωσ. γ. fit de ea mentione. lib. autem vltimo ὄδωσ. γ. facit animas Achillis, & Agamemnonis apud inferos vnà colloquētis, hoc modo. *Τὸν δ' αὐτὸν ψυχὴν ἀσπερ φάνεον Ἀπείδωλο, Ὁ λβιε πηλῶς γέ θεοῖς ὅπτεϊκελ. Ἀχιλλεῦ, Ὁς θάλας ἐν*

D προῖν ἐκείνῳ Ἀργεῶς ἀμφὶ δὲ σ' ἄλλοι Κτένωντο τρώων καὶ Ἀχαιῶν ἕως ἀρίστοι Μαρνάδμοιο ἀεισῶ, σὺ δὲ σ' ἑσφάλην ἰκοῖνς Κεῖσο μέγας μεγαλῶσι ληλασμένοιο ἰπποσυνῶων. quorum verbum si quis postremum, & partem eius, qui antecedit, cum hoc loco Horatiano conferet, videbitur Horatius Homeri verba Latine exprimerè voluisse. hanc autem scripturam posuitque collum in Pul. Teuc. reperi in duob. Vat. & Faër. Iannoct. eamque puto veram, & germanam.

ILLE NON INCLVS. EQVO MIN. SACR.] id est, si Achilles vitam vsque ad Troiã captam perduxisset, neque à Paride Apollinis hortatu, atque impulsu in interfectus esset: non per dolo, neque per insidias Troianos inopinatis, & securos oppressisset: sed primùm eos aperto

Marte cepisset, deinde omnem in eos immanitate effudisset.

EQVO.] In hoc equo totius Græciæ principes inclusi, Menelaus, Vlysses, Diomedes, Pyrrhus, Mnestheus, Teucer, alique complurès Troiam igni, ferroq; vastarunt. de quo sic Hom. *ὄδωσ. δ.* *Ἰππῶ ἐν ἕσπῳ, ἢ ἐν ἡμέθε παύτες ἀρίστοι Ἀργεῶν, Τρώεσσι φόνον, καὶ κήρα φέρουτες.* id est, in equo ligneo, in quo infidebamus Græcorum principes, Troianis cædem, & interitum inferentes. & *θ. τοῖ δ' ἦδη ἀρακλυτὸν ἀμφ' ὄδωσ. ἔϊατ' ἐν τρώων ἀργῆν χειρὸν μύδμοιο ἰππῶ.* id est, Vlysses autem, & qui cum eo erant, scdebant in Troianorum contione, seu conuentu, seu senatu, equo recti. & *δ. Αὐτῶρ ὅτ' εἰς ἰππῶν κερπεβαίνοντο, ὃν κέρμ' Ἐπειος, Ἀργεῶν οἱ ἀρίστοι.* id est, verum cum in equum descendimus, quem Epeus fabricatus est, nõs Græcorum optimates, &c. Virgil. *Æneid. 2. Instar montis equũ diuina Paladis arte Adifflant, &c.* sequitur mox, *Huc delēta virũm sortiti corpora furrim Includit cæco lateri.* M. Tull. lib. 2. de oratore scribit *ex Iſocratis ludo, tamquam ex equo Troiano, mero principes exiisse.* idè pro Murena, de Catilina, cuiusque copiis, ac sociis loquens, ostendensque coniurationis Catilinarie contagionem ad plures pertinere, neque omnem illius sceleris participes cum Catilina ex vrbe exiisse: sed intra mœnia restitisse: magnopere denique metuendas esse insidias, *latius patet* (inquit) *illius sceleris contagio, quam quisquam*

G putat, atque ad plures pertinet: *Intus, intus, inquam, est equus Troianus.* & in oratione pro M. Cælio, eo loco, quo loco de amatoribus Clodia verba facit, quos illa in quibusdam latebris delitefcere: deinde, cum venisset Licinius, qui venenum, quo ipsa necaretur, traditurus erat, proflicre, & hominem comprehendere iusserat: *quærit, quonã modo laterint, aut vbi aluere ille, an equus Troianus fuerit, qui tot inuictos viros multibre bellum gerentis tulerit, ac tlexerit.* Plautus Bacchid. totam hanc equi Troiani fabulam sub Chrysalii serui persona, multis verbis persequitur: eamque ad rem, quæ agitur, facetissimè accommodat. Lucretius hunc equum, durateũ appellat lib. 1. his verbis. *Nec clam durateus Troianis Pergama partu Inflammasset equus nocturno Grauięnarum.* idem autem valet durateus apud Lucretium, quod apud Plautum ligneus. Eundem Pausanias duriũ nominatum esse tradit eodem fere nomine: Epeĩq; fuisse machinã bellicam ad verberandos, ac perfiringendos muros comparatam. Pausania verba sunt hæc Atticis: *Ἰπποσῶς ὁ καλέμενος δὲ ἕριος ἀνάκειται χαλκῶς, καὶ ὅτι μὲν τὸ ποῖνμα τῆτο Επεῖ μιν μηχανήματα ἦν εἰς ἀφύλσιν τῶ τέχνης, οἶδεν ὅσας μιν πᾶσαν ἐπιφέρῃ τοῖς Φρυγῶν ἐνύθειαν. Λέγεται δὲ εἶς τε κείνον τὸν ἰππῶν, ὡς τῶ Ἐλλήνων εἶδον ἔχει τῶς ἀρίστους, καὶ δὴ καὶ τῶ χαλκῶ τὸ σχῆμα ἔστι κτ' ταυτῶν, καὶ Μενεσθεῶς, καὶ Τεύκρου ὑπερῆπιον εἶς αὐτῶ. ἀσπερ δὲ καὶ οἱ παῖδες οἱ θησῶς.* id est, equus durius qui

H

A appellatur, æreus, dedicatus est. Hoc autē opus, Epei machinam fuisse ad muri Troiani euerfionem comparatā intelligitis, qui non putat Troianos profus stolidos ac stultos fuisse. Aiunt autem, in illo equo Græcorum præstantissimos & fortissimos inclusos fuisse. Et verò æris figura, planè ita se habet. Tum Mnetheus & Teucer caput ex co proferunt: & præterea Thesei filij. Appellatur eodem quoque nomine apud Eurip. Troad. sed alia ratione: ὅθεν πρὸς αἰθρῶν ὑπερφῶν κληθήσεται δ' ἄρειος ἵππος κρυπτὸν ἀμπύχων δδρυ. id est, vnde à posteris diuini equus appellabitur, quòd lignum seu hastam ligneam abscòditam contineat.

B MINER. SAC. MENT.] id est, quæ simulabant Græci à se fabricatum esse, vt Palladè offensam placarent. Virg. Æn. 2. Forum pro reditu simulant. ibidem. Hanc pro Palladio moniti, pro numine laso Effigiem statuerè, nefas qua triste piaret.

MALÈ FERIA T O S] in tempectiue, & magno suo malo orianteis, quia tum non debuerūt ferias agitare, nec otiosi esse. M. Tull. ferè semper feriatum pro otioso ponit, de natura deorum 1. deum sic feriatum volumus cessatione torpere, vt, si se commouerit, verecatur, ne beatus esse non possit. & de orat. 3. sic illi à negotiis publicis aut temporibus excludi, aut voluntate sua feriat, &c. Plaut. in Milite gloriofo. tibi ego dico feriatum ne sis.

FALLERET] lateret, ἐλαθεν αὐτ.

AVLAM] ἀγορή, Hom. ἰλ. θ. senatum. vel dic aulam Priami, id est, domum regiam Priami, & ita totam urbem.

PALAM CAPTIS] aperto Marte, non infidiolè captis. libri aliquot veteres habent. sed palam victor grauis, &c.

GRAVIS] acerbus, saeuus, immitis, δεινός, ἀνδρός.

NE SCIOS FARI] nescios sandi, infantis. νήπια τέκνα, ἰλιδδ. β. & δ.

ETIAM LATENTEIS MATR. IN A L.] sic Agamemnon apud Hom. ἰλιδδ. Ζῆτα Menelaum hortatur, ne quenquam Troianum pretio accepto suis incolumè reddat, ac ne pueris quidem parcat adhuc custodia ventris materni septis. Homeri verba sunt hæc, πῶν μή τις ὑπεκφύροι ἀπὸ τοῦ ὀλεθροῦ, Χειρὰ δ' ἡμῶν τερας, μὴ δ' ὄντια γαστέρι μήτιρ Κέρον ὄντια φέροι, μὴ δ' ὅς φύροι, ἀλλ' ἅμα πάντας Ἰλίου ἐξάπολοῖατ' ἀκνήθεροι, καὶ ἀφαντοί.

POTIORE ALITE] melioribus auibus, melioribus auspiciis. vide Od. 15. lib. 1.

M V R O S] Romanos. ductos autem muros ita dixit, vt Græci ἠλαυρήα τεύχη.

ARGVTÆ] argutè canentis, canoræ, sonoræ. **LAVIS**] lauas. sic loquebantur veteres, & ita semper Horatius, vt annotat. ad Od. 3. lib. 2.

QVI XANTHOLA V. AMNE] tale est illud. sup. Od. 4. lib. 3. qui rore puro Castalia lauit Crineis solutos, qui Lycia tenet Dumetra, &c. Xanthus Troiæ fluuius. Virg. lib. 1. 2. En. prius quam Pa-

bula gustassent Troia, Xanthumque bibissent. **E** **D A V N I Æ**] Latinæ. vt sup. Od. 1. lib. 2. **D a n n i a c a d e s.** **L Æ V I S.]** imberbis. vt sup. ad Od. 2. lib. 1. annotauimus.

A G Y I E V] Apollo, Ἀγυεύς dictus est παρὰ τοῦ ἀγυάς: id est, vias, seu plateas. appellant autem ἀγυάς Elei τὸς ὑπ' ἀθλιωσίων καλῶν μέρους ἑσπεωπύγης, id est, appellant Elei ἀγυάς, ea angiporta, quæ dicuntur ab Atheniensibus ἑσπεωπύγῃ. Hæc Pausanias Eliacorum lib. 1. commemorat idè Pausanias Apollinem Ἀγυία in Corinthiacis. Docet Suidas, esse etiam ἀγυία columnam in acumen desinentem, quam pro foribus collocant: tales autem columnas à nonnullis Apollini sacras dici: ab aliis Baccho, ab aliis vtrique. Idem mox scribit, Ἀγυίας apud Atticos, fortasse esse aras, quæ ante ædeis priuatas poni solent: Et ἀγυία, esse etiã columnam ante ædiū atrium & vestibulum, conij formam in extremo præ se ferentem. Hunc locum in libris vulgatis, qui habebant Ἄγυλεν, iam olim corruptum esse viderat P. Bembo, vir clariss.

S P I R I T V M P H O E B. M I N H] sup. Od. 16. lib. 2. **m i b i p a r u a r u r a,** & **S p i r i t ũ G r a i a t e n u e m c a m a e n a P a r c a n o n m e n d a x d e d i t.**

V I R G I N V M P R I M Æ] Iulia Augusti filia, Marcellæ Marcelli, & Octauiæ sororis Augusti, filia: vel Iulia, & Agrippina neptes, ex Agrippa, & Iulia.

P V E R I Q V E C L A R I S P A T R I B. O R T Y] C. & L. nepotes Augusti.

D E L I Æ T V T E L A D E Æ] qui estis sub tutela Dianæ, venatricis, & iaculatricis: seu quos Diana tuetur. idem sensit Catullus aliis verbis, carm. sacul. ad Dianam, **D i a n a s u m m i n s i d e P u e l l a,** & **p u e r i i n t e g r i.** Iuriconsulti eos ad suam tutelam peruenisse dicunt, quibus desit esse tutor, & qui ipsi per se res suas administrare, & tueri possunt: sed Horatius hos principes pueros, & virgines Dianæ tutelam appellat, quia sub eius sunt tutela. aliter Od. 14. **A u g u s t u m I t a l i a, R o m a q̄ t u t e l a m:** & epist. 1. lib. 1. **M a c c e n a t e m r e r ũ t u t e l a m s u a r u m** appellat.

C O H I B E N T I S] id est, percutientis, & vulnerantis, seu configentis lyncas & ceruus fugientis, & ita cohibentis, ac reprimentis.

L E S B I V M] Sapphicum. Sappho enim Lesbica fuit.

L A T O N E P V E R V M] Apollinem Latonæ filium. Ex quo Latoum appellat Oda 31. lib. 1. Puerum autem pro filio ab Horatio Græcorum more pro filio vsurpari interdū solere, alibi obseruauimus, lectoremque admonuimus.

N O C T I V C A M] lunam nocte lucentem. Varro lib. 4. de lingua Latina, **i t a q u e e a d i c t a N o c t i l u c a i n p a l a t i o. n a m i b i n o c t ũ l u c e t t e m p l u m.** Fortasse expressit epithetum νυκτολαμπη, quod vsurparat antè Simonides, vt intelligere licet ex quibusdam eius versibus, qui reperiuntur apud Dionys. Halicarn. quod annotauit Muretus, ab Achille

A Achille Statio admonitus, **P R O S P E R A M F R V G V M]** inest in nomine prosper interdum vis quedam agēdi, vt hoc loco: & apud M. Tull. lib. 6. de re pub. **D e i n d e e s t h o m i n u m g e n e r i p r o s p e r,** & **s a l u t a r i s i l l e f u l g o r,** qui dicitur **I o n i s p r o s p e r a m f r i g u m** igitur interpretor, **f r i g e s p r o s p e r a n t e m.** suo more autem iunxit hoc nomen patrio casui.

C E L E R E M Q V E P R O N. V O L V.] celerè voluere genus est loquendi Horatio familiare, quod Ode octaua annotabimus: id est, celerè in voluendis mensibus, vel celeriter voluentē mensis. hoc ed pertinet, quòd Luna 28. circiter diebus orbem suum conficit: quod est spatium mensurum: ex quo lunam Græci **μηνῶν,** & **μηνῶν** mensis appellant, Vide quæ annotata sunt ad Odam 28. lib. 3. ibi **celeris spic. Cynthia.**

P R O N O S] epist. de arte poet. **v t s i l u a f o l i i s p r o n o s m u t a n t u r i n a m m o s.**

S Æ C. F E S T. R E F. L V C E S] anno centesimo, aut centesimo decimo, vt infra dicemus.

D I I S A M I C V M] φίλος, id est, gratum, atque acceptum, sup. Oda 17. lib. 2. **N e c d i i s a m i c u m,** nec mihi te prius Obire, **M a c c e n a s,** mearum **G r a n d e d e c u s,** &c.

R E D D I D I] quod accepi, reddidi, id est, cecini, recitauit, vide annot. ad Od. 11. huius lib.

D O C I L I S M O D O R V M] ego, quæ studiosè, & facilè didici versus, seu cantus Horatianos.

A D L. M A N L I V M
Torquatium. Ode 7.

Veris aduentu, & æqua omnibus hominibus moriendi condicione sine spe reuiuiscendi, omniumque rerum mutatione & vicifitudine proposita inuitat ad hilariter, iucundèque viuendum.

D I F F V G E R E n i u e s: r e d e u n t i a m
gramina campis,
Arboribusque coma.

Mutat terra vices: & decrescunt ripas
Flumina prætereunt.

Gratia cum Nymphis, gemmisque sororibus audet

Ducere nuda choros.

Immortalia ne speres, monet annus, & abimū
Quæ rapit hora diem.

Frigora mitescunt zephyris: ver proterit ætas,

Intervura simul

Pomifer autumnus fruges effuderit: & E
mox

Bruma recurret iners.

Damna tamen celeres reparant caelestia
Luna:

Nos vbi decidimus

Quòd pius Aeneas, quòd Tullus diues, &
Ancus:

Puluis, & umbra sumus.

Quis scit, an adijciant hodiernæ crastina
summa

Tempora Dii superi?

Cuncta manus auidas fugient heredis, amico
Quæ dederis animo.

Cum semel occideris, & de te splendida
Mimos

Fecerit arbitria,

Non, Torquate, genus, non te facundia,
non te

Restituet pietas.

Infernis neque enim tenebris Diana pudicū
Liberat Hippolytum:

Nec lethæa valet Theseus abrumpere caro
Vincula Pirithoo.

D I F F V G È R E N I V E S] Verni temporis descriptio. Est & altera lib. 1. Oda 4. **S o l u i t u r a c r i s h i e m s,** &c.

C O M Æ] frondes, vt supra Od. 3. huius lib. **E t s p i s s e n e m o r u m c o m a.** & Od. 21. lib. 1. **V o s l a t a m f l u u i u s,** & **n e m o r ũ c o m a,** &c. honorem appellat Od. 11. epodon. **H i c t e r t i u s d e c e m b e r,** ex quo desisti **I n a c h i a f u r e r e,** siluis honorem decurrit.

M V T A T T E R R A V I C E S.] id est, mutatur anni tempus. fit in terris temporis commutatio, & vicissitudo.

E T D E C R E S C E N T I A, R I P A S, &c.] id est, flumina, quæ niuibus, & pluuiis hibernis creuerant, nunc decrescunt, intra alueos suos, & intra ripas suas labuntur, & fluunt. hæc enim vis est verbi præterire hoc loco, vt & Od. 11. lib. 2. **q u i s p u e r o c u s R e s t i n g u e t a r d e n t i s F a l e r n i P o c a l a p r æ t e r e u n t e l y m p h a s?** & Tibull. **s e d c a n i s æ s t i m o s o r t u s v i t a r e s u b u m b r a A r b o r i s,** ad riuos prætereuntis aqua. Contra Od. 2. huius lib. **M o n t e d e c u r r e n s v e l u t a m n i s, i m b r e s, Q u e m s u p e r n o t a s a l u e r e r i p a s.**

G R A T I A C V M N Y M P H. &c.] Pausanias Boeoticis, & statuas à veteribus pictoribus, ac fictoribus pictas, & fictas. sua autè ætate miratur, cur fingantur, & pingantur nudæ. nos fup. Ode

A 30. lib. 1. rationes aliquot probabileis attulimus, Cum hoc leco cōgruit id, quod est Od. 19. lib. 3. *Gratia Nuda in neta fororibus.* & Oda 4. lib. 1. *In neta nymphis Gratia decentes Alverno terram quatunt pede.*

DYCERE NYDA CHOROS] Gratia nuda fingebantur, vt supra diximus: sed hic ideo fortasse nuda choros audent exercere, quia frigora miscunt zephyris, vt ait tribus pōst versibus.

IMMORTALIA NE SPERES] sicepe nos deterret Pindarus à spe, & cogitatione immortalitatis, iubetq; ea & sperare, & optare, quæ in nobis sita sunt. vt Pyth. *ἔδ. γ. μὴ φίλα λυχα βίον ἀθάνατον ἀεὶ εὖδ᾽ ἐμωρακτον αὐτλε μαχανάν.* id est, ne, care anime, vitā immortalē expecte: fed facilem & in potestate tua positam hauri & experire machinā. & item *ἔδ. εὐλω* Idem, quem locum testem producemus infra Od. 11. huius lib. Annus (inquit Horat.) in quo magna existunt varietates, & qui certo dierum numero aliquādo clauditur, ac terminatur: menses, dies, hora, monent nos ne immortalia speremus.

MITESCUNT ZEPHYRIS] mitigantur à vere, cuius nūtij sunt, & prodromi Zephyri, seu Faunonij.

VER. PROT. ÆST.] id est, ver sequitur æstas, atque ita sequitur, vt pedem pede premat, & tandem proterat, & consumat.

C INTERITURA] quæ interitura est, simul atque autunnus fruges & fructus pepererit.

SIMVL] simulatque, simul vt. vide annot. ad Od. 4. lib. 1.

POMIFER AVGVNVS] sup. Od. 23. lib. 3. *Pomifero graue tempus anno.* Scribit Festus, quosdam existimare autūnum ex eo dictum, quod tum maximè augcantur opes hominū coactis agrorum fructibus: quod si verum est, scribi debet autūnus, seu autūnnus, non autūnnus.

BRVMA REC. INERS] Virg. Georg. 1. *hiems ignava colono.* supra Od. 9. lib. 2. *glacies iners.* Nonnulli libri manuscr. habent, *recurrer*: quos sequor.

D DAMNA TAMEN CELERES, &c.] attamen hæc damna temporum reparant, & refarciunt lunæ, sol, & ceteri planetæ (Lunam autem posuit, quia nobis est omnium proxima, & quia eius vim maximè sentimus,) tempora igitur redeunt: sed nos semel extincti numquā renascimur. alter M. Tul. in Catone maiore de temporibus: *hora quidem cedunt, & dies, & menses, & anni, nec preteritum tempus unquam reuertitur.* Catullus hanc Horatij sententiam sic complectitur. *Soles occidere, & redire possunt: Nobis cum semel occidit brevis lux, Nox est perpetua una dormienda.* Theocr. epitaph. Bionis, eandem pastorali quidē sermone & more, sed in primis eleganter, & venustè expressit. *Αἰ, αὐ τοῖ μαλάχα μ᾽ ἐπ᾽ ἅν χῆσποι ὀλῶνται, Ἡ τὰ χλωρὰ σέλνα, τῶ εὐθαλῆς ἔλον ἀνήθον Ὑστερον αὐ ζῶοντι, καὶ εἰς ἔτος ἄλλο*

φύοντι Ἀμμες δ' οἱ μεγάλοι, καὶ καρτεροί, ἢ σφοῖ ἀδρες, Ὁ πρότε πρώτα θάναμας, ἀγάλοι ἐν χῆσποι κοίλα. *Eubdomeas eū mēla, μακρον, ἀτέρμονα, νήγεται ὕπνον.* quos versus sic Latinè reddidi ludibundus. *Eheu: cum semel in culto malua ariuit horto, Aut vinas apium, foliumque virentis anethi: Vere reuiviscit, aliu & nascuntur in annu: Nos autem magni, & sapientes, atque potentes, vt semel occidimus: sub terra lumine casti Dormimus longum, immensum, æternūque saporem.* Homerus omnium antiquissimus, vt facilius, qui volet, disputare, ac defendere queat, nihil hodie dici, quin prius sit dictum, esseque in omnium nostrū animis innatas, atque in fitras communis quasdam, & generalis sententias: λ. u. sub Achillis persona ait, *pecudes, boues, equos, tripodes quæri, comparari, & redimi posse: animum autem hominis, posteaquā semel è corpore euolat, numquam emissum retrahi, numquam recuperari, numquā reprehēdi posse, id est, numquam eum, qui mortuus sit, ab inferis posse excitari.* Versus Homeri sunt hi: *Ἀπίτοι μὲν γὰρ τε βόες, καὶ φίλα μῆλα, Κτητοὶ δὲ κτηνοδῶτες, καὶ ἴππων ἑσθλὰ χερσῖνα. Ἀνδρὸς δὲ ψυχὴ παλιν ἐλθεῖν ἔτε λείψῃ. Ὀψ᾽ ἔλεσθῆ, ἔπει κεν ἀμύληται ἔρος ἰδδῶτων.* Non dissimili admodū ratione queritur Tibullus lib. 1. pueritiam, & florem ætatis reuerti nūquam, vbi semel deflorerit. *Crudeles Diui: serpens nouus exiit annos: Forma nō vllam fata dedere morā. Sols æterna est Phæbo, Bacchōque iuuenta. Nam decet intonsus erinis utrumque Deum.* Lunas autem celeris dixit, quia breuissimo tempore orbem suum meriuntur. supra Oda 28. lib. 3. *celeris spicula Cynthia.*

QV D PIVS ÆNEAS, QV D TVL. &c.] In eum locū, quod, &c. ad inferos voluit dicere: sed vel extenuandæ rei tam formidolose: vel consolandæ conditionis humanæ gratia, ita locutus est. Nam, qui dicit eundem esse, quod Æneas, quod Romulus, quod Themistocles, quod Socrates, quod Plato, molliore oratione vitur, quā si disertè diceret, moriendū esse: simūlq; magnum affert tali oratione solatium ei, quicum loquitur, cum ille eodem tempore cū animo suo considerat, sibi non esse recusandum, quo minus eadem, atque illi clarissimi, & præstantissimi viri, condicione vtatur. sic loquitur epist. ad Numiciū lib. 1. *Ire tamen vestat, Numa quod deuēnit, & Ancus, lege annot. ad Od. 28. lib. 1. lectorem non celabo in cod. Faër. & aliquid aliis, quos in Gallia nactus sum, legi, Quod pater Æneas, ego tamen scripturam receptam sequor.* Sic Virg. lib. 1. *Æn. sum pius Æneas, raptos qui ex hoste penates, &c.* Neque tamen alteram damno. Nam etiam hoc epithetum Æneæ tribuit idem Virg. eodem lib. *Iam pater Æneas, & iam Troiana iuuenis.* Castum appellat Horatius carmine seculari post epod. *Castus Æneas patriæ superstes.*

PVLVIS ET VMBRA SVM.] Pleni sunt veterum scriptorum libri huius sententiæ. Soph.

A Soph. in Aiace. *Ὁρῶ γὰρ ῥῆμας ἔδ᾽ ἐν ὕπνῳ ἄλλο, πλὴν εἰδῶλ, ὅσιν τῶ ζῶοντι, ἢ κέφρω σικάν.* id est, Video enim, nos, qui viuimus, nihil aliud esse, præterquam imagines, aut vmbra leuema. Pindarus duo inanisfima coniunxit inter se: vmbra, & somnium. Ait enim, homines esse vmbra somniū, *ἔδ. η. Πυθ. ἐπ᾽ ἀμεροί. τί δὲ τις, τί δ' ἔπῃ; σικᾶς ὄναρ ἀδρωπῶσι.* id est, somnium, quid refert simus, an non simus: vmbra somniū sunt homines. Athenæus lib. octauo versus nescio cuius poetæ profert: quorum hæc sententia est: *suadere omnibus mortalibus, vt in diem viuant, volo. nam hominem mortuum, esse nihil, & vmbra sub terra. verba illius poetæ non nominati sunt hæc, Πᾶσιν θνητοῖσι ββλομαῖ παρνεύσαι, Τεμφήμαρον ζῆν ἠδ᾽ ἄσ᾽ ὁ γὰρ θανῶν τῶ μὲν δὲ βῆ, καὶ σικᾶ καὶ χῆσπος.* Theognis item animum suum hortatur, vt sese tantisper dum viuit, oblectet, quando atas succedat ætati, alique homines citò orituri sint: ipse autem puluis, & cinis futurus sit. *Τέρπεδ μοι φίλε θυμέ, τὰχ' ἀπτες ἄλλοι ὄσονται Ἀδρες ἔγῳ δὲ θανῶν γῶα μέλαν' ἔσομαι.* Anacreon similiter, *Ὀλίγη δ' κεισόμεθα. Κόνις ὄσῶν λυγέταιν.* id est, Exiguus autem puluis iacebimus ossibus solutis. & in epigr. Græcis, *ἐν δ' Ἀχέροπι Κόνις καὶ ἀσθῆ παρνεύει κεισόμεθα.* id est, in inferis autem ossa & cinis, ὁ virgo, iacebimus. Eurip. in Protefilao apud Stob. *ὁ θάμῳ ἔλεξας θνητῶν ὄντα διαφυγεῖν, Ἀνθρώπος ἔστι πνεῦμα, καὶ σικᾶ μόνον.* id est, nihil mirū dixisti, homini nato fortunam aduerfari, ac resflare. homo enim ventus est, & vmbra solum.

QVIS SCIT, AN ADICIANT, &c.] Quis scire potest, an Dii immortales diem castinum vitæ nostræ adiecturi sint, quādo ne id quidem exploratum habemus, au vsque ad vesperū victuri simus? Quia autem dies castinus hodierno est proximus, iccirco Horatius significans, vitæ nostræ spatium esse incertissimum: ait incertū nobis esse etiam vtrūm die castino simus victuri, necne. sic Theocr. in Hyla. *Ὁ θνατοὶ πελόμεθα, τὸ δ' αἴριον σὲ ἐσρωῶμες.* id est, nos, qui mortales sumus, quisq; diem castinum non cernimus. Euripid. in Alceste, *Βροτοῖς ἅπανσι καὶ θανῶν ὀφείλεται: Κόσῳ ἔστιν αὐτῶν ὅτις ἐξεπύεται, τὴν αἴριον μέλλουσαν εἰ βιώσεται. τὸ τῆς τύχης γὰρ ἀφανῆς ἔσπῃ βήσεται.* id est, Mortalibus omnibus moriendū est: neque quicquam eorum est, qui sciat, vtrūm diem castinū sit victurus, necne. Nam fortunæ arbitrium quod sit euasurum, obscurum est. Sophocl. in Trach. *ἄσ' ἔπις δῖο, Ἡ καὶ γὰρ πλείους ἡμέρας λογίζεσται, Μάταιός ἔστιν, καὶ γὰρ ἔσ' ἢ γ' αἴριον Πρην εὐ πάθῃ τις τὴν παρῆσαι ἡμέραν.* id est, si quis duos, aut plures dies secum reperit, suosque numeret, inanis est, nō est enim dies castinus prius, quā quis hodie sibi fecerit benè.

HODIERNÆ SVM. &c.] quod est, ad numerum, aut multitudinē dierum, quos vsque ad hodiernum diem viximus. cod. Faër. Iann. Tornesf.

Rainut. Card. & duo Vaticanī habēt vitæ, non, E summa, alij, tum ij, quibus in Italia vsus sum, tum ij ferè omnes, quos in Gallia nactus sum, quibus cum omnes vulgati consentiunt, summa, & eosque fecutus sum: non quod alteram illam scripturam improbem: sed quod hæc vulgata videatur mihi quodammodo venustior, & magis Horatiana. Est enim tralatio vel à nūmis, vel ab aceris frugum, & similium rerum. Saty. 4. lib. 1. *quin per ma la præcept Fertur, vli puluis collectus turbine, ne quid summa deperdat, metuens.* & 3. lib. 2. *Quintulum enim summa curtabit quisque dierum? &c.* M. Tull. de offic. 1. *Addendo, deducendōq; videre qua reliqui summa fiat.* Idem pro Roscio comædo. *Non refert parua nomina in codicem? Immo omnes summas. & ita ferè locutus est Od. 4. lib. 1. *Vita summa breuis spem nos vetat inchoare longam.**

CVNCTA MANVS AVIDAS, &c.] id est, ea omnia, quæ tu in curando corpore, & explenda libidine consumferis, tua erunt, neq; ad heredem peruenient, qui tuis bonis auidè imminent, atque (vt ita dicam) inhiant. Planè hæc sententia cum iis, quæ Sardanapali sepulcro litteris Chaldaicis fuisse inscripta tradit Athenæus lib. 12. cōsentanea est. ea autem sunt huiusmodi, *ἔγῳ ἐβασιλευσα, καὶ ἀχρῆς ἑώραν φῶς τῶ ἡλίου, ἔφαρον, ἔπιον, ἠφροδοσίασι εἰδῶς τῶν τε ζῶοντων βραχυῶν, ὃν ζῶονσι οἱ ἀθρώποι, καὶ τῶν πολλῶν ἔχονται μεταβολῶς, καὶ κεισόμεθα, καὶ ὅτι, ὃν ἀκαταλίπω ἀγαθῶν, ἄλλοι ἐξέυσι τοῖς σπολαῶσῃς, διὸ καὶ γὰρ ἡμέραις ἐδμίλια παρῆλιπον τῶσ ποίων, id est, ego regnauī, & quantum mihi lucis vsura data est, edī, bibī, & venereæ operam dedi, cum siverem, vt perbreue esse vitæ humana curriculum, & in hoc multas rerum commutationes, & calamitates incidere: & quæ bona reliquero, eorum bonorum fructum alios percipientes. Quocirca pulchrum diem intermissi, quin hoc agerē. Verborum autē illorum amico animo, eam, quam dixi sententiam esse, Græcorum testimonio vincam, à quibus Latini hoc genus mutuati sunt. sic enim loquantur illi, *φίλη ψυχῆ χαρίζεσθαι.* id est, caro animo obsequi, aut gratificari, pro libidine sua seruire. Simonides apud Stobæū, *Νήπιον, οἷς ταύτη κείνται νόος, ἔδ᾽ τ' ἴσασιν, ὡς ζῶνος ἐσθ' ἦσῃς, καὶ βίος ὀλίγος θνητοῖς, ἀλλὰ σὺ ταῦτα μάλῶν βίος ποτὶ τέρμα ψυχῆ τ' ἀγαθῶν τλῆθι χαρίζεσθαι.* id est, vt nos quidem vertimus, stultitiam quibus est talis, nec quantum inuenit. Et vitæ humana quā brevis hora, tenent. Tu verò hæc doctus, bona, donec viuere perges, ὀδύρα caro gratificans animo. Theocr. Hierone, *ἔχ ἔδ᾽ ἐπὶ πλείους φρονέσῃν ὄνασις.* Αλλὰ τὸ μὲν ψυχῆ, τὸ δὲ καὶ πνι δύναι ἀοιδῶν. i. non est hic diuitiarū vsus, seu fructus, aut domi conditū seruare: sed alterā parte animo, alterā poetæ aliquid donare. & apud Athenæum, Bacchida ille, qui consimilè, & geminam Sardanapali vitæ vitā egit, ita loquitur in. ea inscriptione, quā in sepulcro suo incisū iussit: *Πῆρ, φάγει, καὶ πάντα τὰ ψυχῆ δέδωκεν, id est, ede,**

A brace, & omnia animo largire. Atque ita Latini Græcorum exemplo *animum* vsurparūt. Plautus Aulnar. *egomet me fraudavi, Animumque meum, Geniumque meum.* Idem Bacchid. *Paullyffer, Lyde, libido est homini animo obsequi. Iam aderit tempus, cum sese etiam ipse oderit.* Idem Mil. glor. meo animo *morem gero.* idem in Trinummo, *si animus hominē perculit, actū est,* id est, si libido à ratione auersa: quem locū aliàs explicabimus. Terent. Adelph. *Vxor, si cesses, aut te amare cogitat, Aut te amari, aut potare, aut animo obsequi.* **M A N V S A V I D. H E R.]** [sat. 3. lib. 2. *avidus iam hac auferet heres.*

C ŪM SEMEL OCCIDERIS, &c.] vbi semel mortuus fueris, reuiuifces numquam, cūm θάνατος sit ἀθάνατος, vt inquit ille apud Athen.

B E T D E T E S P L E N D. M I N O S F E C E R I T] & cūm de te Mino s plēdē & præclarè iudicari, sententiāque acquissimam tulerit. Homerus Minoa iudicem facit apud inferos ὄδου. λ. Narrat enim Vlysses Alcinoō inter cetera, se illum vidisse iudicantē cū sceptro, his verbis. *Εὐφ' ἦτοι Μίνοα ἴδον Διὸς ἀγλάων ἕδν Χρύσειον σκήπτρον ἔχοντα, θεμισέοντα νέκυσσι Ἡέδρον, οἱ δὲ μιν ἀμφὶ δίχας ἔρποντο ἀνακτα.* id est, hic autem Minoa vidi Iouis filium, aureum sceptrum tenentē, Mortuus ius dicentē, ac sedentem: illi autē de iure dominum consulebant. Plato quoq; in Gorgia, in ea fabula, quam narrat de iudiciis morientium, quæ antea penes viuos erant, ad mortuos translatis: Iouem inducit duos ex Asia iudices dantē, Minoē & Radamanthum: vnum ex Europa, Æcum, quia cū ipsi quoque mortui sint, verisimile sit eos integre & incorrupte de mortuis iudicaturus. Prime autem, & præcipuè iudicādī partes Minoi dantur, vt ex his Platonis verbis intelligere licet. *Μίνοί δὲ ἀρεσθέτε δόσω ἔπιδικαζέμεν ἐάν ἡ ἀποροπτον πῖ ἐτέρω, ἢ αὖ δὲ δικαιοσύνη ἡ κρισίς ἡ ἐλάτῃ: πορείας τοῖς ἀνθρώποις.* vide annot. ad Od. 13. lib. 2.

N ŌN TE RESTITVET PIETAS] sic supra Od. 14. lib. 2. *Eheu fugaces, Postume, Labuntur anni, nec pietas morā rugis, & instanti senectū afferet, indomitāq; morti.* habet autem hæc re petitio, *non genus, non te facundia, nō te, &c.* quam Græci ἀνάδικλωσι vocant, multum venustatis. Sic Sappho. *ὄκ' ἐπὶ ἤξω ἄρεος σε, ὄκ' ἐπὶ ἤξω.* id est, non amplius ad te veniā, non amplius veniā. lege quæ annotata sunt supra ad illum locum, *Ibimus, ibimus, &c.* Od. 17. lib. 2.

I N F E R N I S N E Q. E N I M T E N E B R. &c.] Pallas apud Hom. ὄδου. γ. ait ne deos quidem immortalcis ab eo, quem carum habeat, mortem arcerē, aut propulzare posse, his versibus. *Αλλ' ἦτοι θάνατον μὲν ὁμοῖον ἔδδ' ἑοίπερ καὶ φίλῳ ἀνδρὶ δάουται ἀλαλκείῳ, &c.* quos supra testis produximus ad Od. 24. lib. 3.

P V D I C V M] pudicus est propriè, qui alterius libidinē in suo corpore nō est passus, vt epist. ad Quinct. lib. 1. *neget esse pudicum.* quæ significa-

tio huic loco fortasse conuenire non potest. Itaque putabam hūc pudicum accipiendum, pro eo, qui alterius pudicitiam non violet: & qui alterū nō efficiat impudicū, qualis fuit Hippolytus, qui noueræ stuprū inferre noluit. Sed dici etiā hoc loco pudicū propriè poni. Nam pudicus eō dicitur Hippolytus, quod noueræ libidinē in suo corpore non pertulit, quin eā depulit, ac discussit. Nō enim ipse, sed ei noueræ Phædra libidine ardebat, quā sua tēperātia cōpressit, ac retudit.

L I B E R A T H I P P O L Y T.] Theseus Egei filius Hippolyto ex Antiope Amazone suscepto, Phædrā Minois filiam duxit vxorem. Ille vxoris in filiū infidias veritus, Hippolytū Træzenem amandauit, vt illic regnaret. Phædra autem illius amore incensa, primū Veneri templum cōsecrauit Athenis, vt eam sibi placatam, propitiāq; haberet, quod postea Hippolytū appellatū est: Deinde Træzenem profecta, sperans se iuueni persuasuram, vt secum rem haberet: ab eoque malè accepta, ac repudiata, dicitur crimen, quod erat ipsius proprium, in illū transulisse, Theseoque renuntiasse se ab illo de stupro esse appellatam. Theseus re credita, Hippolyto iratus, cūm treis ei optiones dedidit Neptunus, filij sui interitum optauit. Neptūnus autem Hippolyto sese quadrigarum curriculo exercente, repente belluam marinam in equos immisit: cuius aspectu territi, Hippolytum distaxerunt. lege Euripidis Hippolytum coronatum. Sed quod hūc negat Horatius Hippolytum à Diana liberatum esse, nihil videtur ad rem attinere, cū Pindarus Πυθ. ἐλδ. γ. eū ab Æsculapio ad lucem, vitāque ab inferis reuocātū esse auro accepto tradat: atque ob id Iouem iratum fulmen in vtrumque misisse: alij autem in Æsculapium solum: quod confirmat Paulā. Corinth. his verbis: *ταύτης τῆς σπλῆς τῷ ἔπιχάματι ὁμολογοῦντα λέγουσιν Ἀφρῆς, ὡς πεθνεῶτα Ἰππολύτον ἐκ τῶν Θησεῶς ἀρῶν ἀνεσχισεν Ἀσκληπιός:* id est, huius columnæ inscriptioni consentanea dicunt Arcienses: nēpe mortuum Hippolytum Thesei diris precibus ab Æsculapio esse ab inferis excitatum. & Plato lib. 3. de legibus, *Ἀπόλλωνος μὲν φασιν Ἀσκληπιῶν εἶναι ἕπο δὲ χρῆσις πειθῆσαι πλάσιον ἀδρα θανάσιμον ὄντα ἰάσασθαι ἴδεν δὲ κερωνάγγου ἀπὸν.* id est, Apollinis quidem filium aiunt esse Æsculapium, Sed eum auro adductum esse, vt hominem diuitem moribundum ab interitu vindicaret: quocirca eum fulmine percussum esse. Virg. lib. 7. Æneid. *namque ferunt fama Hippolytum, postquam arte noueræ Occiderit, patriasque explevit sanguine rivas, Turbatus distractus equis: ad sidera rursus Ætheria, & superas calis venisse sub auras, Peoniis reuocatum herbis, & amore Diane.* Hæc igitur non pugnant inter se, Hippolytum non esse à Diana liberatum, quod dicit Horat. & eundem excitatū esse ab inferis beneficio Æsculapij: nisi adderet Virgil. *in amore Diana. Profer-*

G **H**

H

A fert hunc locum Seruius ad illum Virgilij. **N E C L E T H E A V A L E T T H E S E V S A B R V M P. &c.]** de Pirithoo diximus sup. ad Od. 4. lib. 3. ibi, *amatores trecenta Pirithoom cobibent catena.* de Theseo vide Plutarchū in Theseo.

A D M A R C I V M C E N - s o r i n u m . O d e 8 .

Nihil esse carminibus potētius ad sempiternam sui nominis memoriā posteris prodendam, atque ab obliuione hominum vindicandam.

B **D** Onarem paternas, gratāque cōmodus, Censorine, meis era sodalibus:

Donarem tripodas, præmia fortium Graiorum: neque tu pessima munerum Ferres: diuite me scilicet artium, Quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas, Hic saxo, liquidis ille coloribus Sollers nunc hominem ponere, nunc deum. Sed non hæc mihi vis: non tibi talium Res est, aut animus deliciarum egens.

C **G** audes carminibus: carmina possumus Donare: & pretium dicere muneris. Non incisa notis marmora publicis, Per quæ spiritus, & vita redit bonis Post mortem ducibus: non celes fugæ, Reiectæq; retrorsum Annibalis mima, Non incendia Karthaginis impie, Eius, qui domita nomen ab Africa Lucratus rediit, clarius indicant Laudes, quàm Calabra Pierides: neque,

D **M** ercedem tuleris, quid foret Ilia, Mauorisque puer, si taciturnitas Obstaret meritis inuida Romuli? Ereptum Stygiis fluctibus Æcum Virtus, & favor, & lingua potentium Vatum diuitibus consecrat insulis. Dignum laude virum Musa vetat mori: Cælo Musa beat, sic Ionis interest Opratis epulis impiger Hercules. Clarum Tyndaridæ sidus ab infirmis Quassas eripiunt æquoribus rateis.

Ornatus viridi tempora pampino. Liber vota bonos ducit ad exitus.

P A T E R A S] patera in poculis erant (inquit Varro lib. 4. de lingua Lat.) à patendo dictæ.

C O M M O D V S] Sic reperi scriptū in duob. cod. Vatic. longè optimis, & Iannoct. & vno Nicotiano, & Danielis, & vno Ruffardino, & præterea meo, alij cum vulgaris consentiunt, qui omnes (præter Aldinos) habent *commodis.* Ego ita priorem scripturam amplexus sum, vt tamè vulgatam, præsertim à veteribus codicibus confirmatam, non damni: sed hæc certè mihi videtur elegantior, Horatioque familiarior: quam sic explico, *Donarem commodus, id est, in eo me commodum præberem, & in eo commodus essem, quod donarem paternas meis sodalibus, &c.* Iam verò commodi dicitur ij, qui sese ad aliorum mores vel suo iudicio accommodant, vel sunt accommodati natura, & qui aliis faciliè, & libenter obsequuntur, & profunt. Cic. pro Murena, *Nemo Catoe proauo tuo commodior, comior, moderatior fuit ad omnem rationem humanitatis.* Idem de amicis. *Qui autem commodus fuerit moribus, eos prosperis rebus immutari.* Idem frumentar. *tantāque habebat moris similitudo coniunctionem, atque cōcordiam, vt Apronius, qui aliis inhumanus, ac barbarus, isti vnus commodus ac disertus videretur.* Horat. in epist. ad Pisones, *spondeos stabiles in iura paterna recepit Commodus, & patiens.* & in epist. ad August. *commodus vltro Arcessas.* Terent. Heautont. *mulier commoda & faceta hæc est meretrix.* Plaut. Pœnulo, *commodos cominus. ἀφθμῶς* appellant Græci. *Donarem commodus autem ex illo genere est, cuius illa sunt, ne parce malignus, parce negligens, si veneror sultus, & similia, quæ annotata sunt ad Od. 8. lib. 3.*

E R A] signa ærea, statuas æreas: vel vasa ærea affabrè facta, & antiqua. epist. ad Numic. *I nunc, argentum, & marmor vetus, arāq; & arteis suffice.* & Saty. 4. lib. 1. *stupet Albius ære.* & Saty. 3. lib. 2. *quo vider ille pedes lanisset sisiphus ære.*

T R I P O D A S, P R A M I A F O R T I V M] exemplum est apud Hom. il. 4. *Δῶκα δ' ἄγειν ἐπείροισιν ὑπερβύμοισι γυναιχας, καὶ τρίποδ' ὠπῶντα φέρεν.* id est, dedit autem focis magnanimis faminā agere, & tripodā ferre. ita Hesiod. *ἐργὸν καὶ ἡμερ,* cuius vers. mox proferemus. Iterū Hom. il. 1. *ὕμῶν δ' ἐν πᾶσι τῶν ἀειλυτῶν δῶκ' ἀμοιβήν:* Epit. ἀπίρους τρίποδας, δὲχσε δὲ χεῦσσιο τάλαντα, &c. quos Homeri versus sic videtur adumbrasse Virg. Æn. 9. *Bina dabo argento perfecta atque aspera signis Pocula, deuicta genitor quæ cepit Arista: Et tripodas geminos, auri duo magna ta lenta.* Iterum Hom. *ὄδ. ο. δῶσει δὲ πῖ ἐν γε φέρεσθαι, Ἡὲ πνα τρίποδων εὐχάλλων, ἠὲ λεβήτων: Ἡὲ δὲ ἡμίονους, ἠὲ χεῦσειον ἄλειον:* dabit autem tibi vnum quidem ferre, Aut aliqueum tripodem ex ære, aut lebetem, Aut duos asinos, aut aureum poculum.

F E R R E S] auferres, acciperes, vt sup. Od. 16. x iiii

A lib. 3. *ad Diis plura feret. & epist. ad Iulium Florum lib. 2. non temere à me Quivis ferret idem.* cad. epist. *Grandia laturus meritum premia. & epist. ad August. eod. lib. Mnumera, qua multa dantis cum laude tulerunt.* & Saty. 1. lib. 2. *multa laborum premia laturus.* & epist. 3. lib. 1. *Prima feret edera vitricis premia.* & epist. 17. *ciusdem lib. Coram rege suo de paupertate tacentes Plus poscente ferent.* sic loquuntur & Graci. Hesiod. *ἔργα καὶ ἡμέρας ἔργα με Φημι Ἰμνω νικησάντα φέρειν τρέϊποδ' ὠπότετα.* id est, hinc me dico cum hymno victor discessissem, tulisse tripodem auritum, seu anatum. sic Virg. *Æn. 4. magnum dat ferre talentum.*

DIVITE ME SCILICET ARTIVM, &c.] id est, si abundarem signis & tabulis pictis. **PARRHASIVS]** pictor clarus, Atheniensis: vel, ut alij volunt, Ephesus. de quo Xenoph. *Σπυρμιθωνεύμω, γ. εἰσελάων μὲ γάρ ποτε ᾤοντο παρρᾶσιον τὸν ζωγράφον, καὶ διαλεχόμενος αὐτῶν, &c.* & Plin. lib. 35. cap. 6. & cap. 10. statim à principio capitis.

SCOPAS] statuarum fictor: cuius opus commemorat Pausanias Corinth. Herculem è saxo. Idem Atticis opera omnium præstantissima vel ipsius artificis iudicio, Satyrum, & Cupidinem. De eodem Tullius lib. 1. de Diuinatione, *Fingebat Carnades, in Chiorum lapicidinis saxo diffuso caput extitisse Panisci. Credo, aliquam non dissimilem figuram, sed certe non talem, ut eam factam à scopā diceret.*

HIC] Scopas. refertur enim ad id, quod proprius abest.

LIQVIDIS ILLE COLORIBVS] ille, Parrhasius.

SOLLERS] follers dictus, quasi ὄλος ἀρετή. id est, totus ars, seu virtus. Itaque prior syllaba rectè describitur duobus II, vt producat: vel à voce Osca follo, id est, toto, & arte, inquit Festus.

SOLLERS NVNC HOMI. PONERE] id est, follers in ponendo, hoc est, in fingendo, seu faciendo homine. frequens est Horatius hoc loquendi genere: quod à Gracis sine dubio manavit. solent enim ita loqui, *δεινὸς λέγειν, ἰκαρὸς ποιεῖν.* Æschylus in Prometh. *δεινὸς γὰρ εὐρεῖν καὶ ἀμύχθων πόρον.* id est, follers & callidus ad inveniendam viam, & facultatem etiam in rebus impeditis, & pæne inexplicabilibus. Plutarchus de Catone maiore, *ἠδὲς συζητέσθαι, id est, suavis in congressibus.* Hom. *ἰλ. μ. Τέφρορος ἔτ' ἐπ' ὑπερβορέων χερσῶν, ἔτ' ἐπ' ἠΐσαι Πηιδῆν.* id est, fossa neque ad transfiliendum, neque ad transfundendum facilis. Liber autem mihi hoc loco Horatiana omnia, quæ ad hoc genus pertinent, colligere, ac sub vno veluti aspectu ponere. Od. 12. lib. 1. *Blandum & auritas fidibus canoris Ducere querens.* ibidem, *superare pugnis Nobilem.* Od. 10. *ciusdem, Callidum, quicquid placuit, iocoso Condere furto.* Ode vndecima *ciusdem, scire nefas.* nisi quis malit illud scire, pertinere ad verbū *quæseris.* Od. 35. *Præfens vel imo tollere de gradu.* ibid. *Ferre*

NON INCISA NOTIS MARMORA, &c.] horum verborum sententia hæc est, Non statua marmorea, litteris & inscriptionibus honorificis notata, ceteraque monumenta à senatu P. Scipioni Africano decreta, neque retractus Annibal ab Italia in Africam consilio & virtute P. Scipionis, non domita ab eo Karthago, clariorum illum reddiderunt, quæ ab Ennij poema, Nō enim omnes, qui res præclaras ac laudabiles gesserunt, iidem sui nominis memoriam posteritati proderere potuerunt: sed ij demum, qui præconem aliquem suarum virtutum, rerumque gestarū natū sunt, vt dicemus ex Pindaro Od. proxima, nō dissimile est id, quod ait epist. ad Aug. lib. 2. *Nec magis expressi vultus per aenea signa, Quam per vatis opus*

ingum pariter dolosi. Od. 37. *ciusd. quilibet impotens sperare.* Od. 11. lib. 3. *Tūque testudo resonare septem Callida nervis.* Od. 12. *ciusd. castus iaculari.* ibid. *celer excipere.* Od. 3. *ciusd. Aurum irrepertum spernere fortior, Quam cogere humanos in usus.* Od. 21. *ciusd. sequeque nodū solvere Gratia.* Od. 29. *ciusd. Ludum insolentem ludere pertinax.* Od. 3. lib. 1. *Audax omnia perpeti Gens humana.* in carmine saculari ad Deos, post epod. *maturos aperire parius Lenis Ilihyia.* ibidem, *veraces cecinisse Parca.* Od. sexta huius lib. *celeremque pronos Voluere mensis.* Od. 14. *ciusdem, impiger hostium Pœcare turmas.* Od. 4. lib. 2. *leniora tolli Pergama Graijs.* Od. 2. hoc libro, *niuens videri.* Od. 12. *ciusd. lib. Curas eluere efficac.* ibid. *spes donare nouas largus.* epist. ad librum suum lib. 1. *Trasxi celerem.* & epist. ad Scævum eod. libro, *fundus nec pascere firmus.* Saty. 4. lib. 1. *ditius componere versus.* ibid. *piger scribendi ferre laborem.* Saty. 8. lib. 2. *Ridiculus totas simul obsorbere placet.* Saty. 7. *ciusdem libri, Responsare cupidinibus, contemnere honores Fortis.* & Od. 16. *epod. Nefas videre.* & epist. ad Quinctium, *Fons etiam riuo dare nomen idoneus.* de arte poet. *amanda relinquere pernix.* ibid. *foramine pauco Aspirare, & adesse chorus erat utilis.* ibidem *Cereus in vitium flecti.*

PONERE] fingere, facere, ποιεῖν, τῖθεαι. Sic enim Græci sæpe τῖθεαι, quod valet ponere, pro facere vsurpant.

SED NON HÆC MIHI VIS] sed non est mihi hæc facultas, seu potestas, *δυναμὺς:* seu copia.

RES] res familiaris: aut quia abundas, aut quia non desideras, vt declarat id, quod sequitur.

ET PRETIUM DICERE MVNERIS] æstimare munus, & indicare quanti fit, non, vt vendamus tamen: sed vt scias, quanti pretij rem accipias à nobis, nempe carmina. *muneris* autem, non *muneri* legendum videtur: & ita Acron & Porph. Accedit vnus cod. antiq. Vatic. auctoritas, & Tornes. & aliquot aliorum. Iam per munus perspicuè carmina significat, quæ se donare posse dicit. *muneri* tamen non damno: si quis forte malit: cum in pluribus codicib. antiquis reperitur.

NON INCISA NOTIS MARMORA, &c.] horum verborum sententia hæc est, Non statua marmorea, litteris & inscriptionibus honorificis notata, ceteraque monumenta à senatu P. Scipioni Africano decreta, neque retractus Annibal ab Italia in Africam consilio & virtute P. Scipionis, non domita ab eo Karthago, clariorum illum reddiderunt, quæ ab Ennij poema, Nō enim omnes, qui res præclaras ac laudabiles gesserunt, iidem sui nominis memoriam posteritati proderere potuerunt: sed ij demum, qui præconem aliquem suarum virtutum, rerumque gestarū natū sunt, vt dicemus ex Pindaro Od. proxima, nō dissimile est id, quod ait epist. ad Aug. lib. 2. *Nec magis expressi vultus per aenea signa, Quam per vatis opus*

opus mores, animique virorum Clarorum apparent. INCISA NOTIS PUBLICIS] verbi gratia his litteris, s. p. q. r. *AD ATERNE M P. CORNELII SCIP. AFRICANI MEMORIAM.*

PER QVÆ SPIR. ET V. R. B.] i. quæ efficiunt & præstant, vt boni & fortes imperatores mortui quodammodo renascantur, & reuiuifcant. **BONIS]** fortibus, ἀγαθοῖς, εὐδαλοῖς.

RETRACTA QVE RETROSVM] reuocata, ac retracta in Africam. vide T. Liuium lib. 28. 29. 30. annal.

IMPIA] scædifraga, & contra foedera bellum renouantis.

EIVS, QVI, &c.] P. Cornelius Scipio Africanus describitur. Coniunge autem, *eius* cum voce *laudes.*

LVCRATVS] nam ob deuictam Karthaginem ei cognomen Africano ex virtute fuit. Saty. 1. lib. 2. *num Talibus, aut qui Duxit ab oppressa meritu Karthagine nomen, &c.*

QVAM CALABRÆ PIERIDES] quam Ennij scripta, qui Calaber fuit, nempe Rudius. Sic Pindarus Olymp. *ἔιδ. ἰάτα. ἔχροντι δ' εὐρὺ κλέος κόρη Πιερίδες Διὸς.* id est, habent enim amplam laudem Iouis filia Pierides.

NEQVE, SI CHARTÆ SILEANT, QVOD, &c.] si litteris (inquit Horat.) nō mandentur rectè facta, præclaraque facinora: nulla erit eorum merces, nullum præmium: erunt autem tenebris sepulta sempiternis. Hanc sententiam splendide sanè, atque ornate persequitur Pindarus Nem. carm. septimo, hoc modo. *Μαγνα κοροῖς vires magnaῖς animi virtutes, ab hymnis & laudationibus derelictæ densis tenebris circumfunduntur. Pnicum est autem rerum fortiter gestarum speculum, quo videlicet illæ posteritati prodantur, atque immortalitati commendantur, & consecrantur, carmen à docto aliquo poeta conscriptum, quod illarum rerum laudes, tanquam laborum premia, complectatur.* Verba Pindari sunt hæc, *τῶν μεγάλων γὰρ ἀλχη σιλοτὸν πολλὸν ὕμων ἔχροντι δρόμους, ἔργοις δὲ χαλοῖς ἐσοτήρον ἴσαιμῦ ἐνὶ σὺν τρέπῳ, εἰ μνημόσυλα ἑκαπὶ λυπαρά μνησίων εὐρηται τις ἀποινα μόχθων κλυτὰς ἐπέων ἀοιδάων.*

Crit eorum merces, nullum præmium: erunt autem tenebris sepulta sempiternis. Hanc sententiam splendide sanè, atque ornate persequitur Pindarus Nem. carm. septimo, hoc modo. *Μαγνα κοροῖς vires magnaῖς animi virtutes, ab hymnis & laudationibus derelictæ densis tenebris circumfunduntur. Pnicum est autem rerum fortiter gestarum speculum, quo videlicet illæ posteritati prodantur, atque immortalitati commendantur, & consecrantur, carmen à docto aliquo poeta conscriptum, quod illarum rerum laudes, tanquam laborum premia, complectatur.* Verba Pindari sunt hæc, *τῶν μεγάλων γὰρ ἀλχη σιλοτὸν πολλὸν ὕμων ἔχροντι δρόμους, ἔργοις δὲ χαλοῖς ἐσοτήρον ἴσαιμῦ ἐνὶ σὺν τρέπῳ, εἰ μνημόσυλα ἑκαπὶ λυπαρά μνησίων εὐρηται τις ἀποινα μόχθων κλυτὰς ἐπέων ἀοιδάων.*

RES] res familiaris: aut quia abundas, aut quia non desideras, vt declarat id, quod sequitur.

ET PRETIUM DICERE MVNERIS] æstimare munus, & indicare quanti fit, non, vt vendamus tamen: sed vt scias, quanti pretij rem accipias à nobis, nempe carmina. *muneris* autem, non *muneri* legendum videtur: & ita Acron & Porph. Accedit vnus cod. antiq. Vatic. auctoritas, & Tornes. & aliquot aliorum. Iam per munus perspicuè carmina significat, quæ se donare posse dicit. *muneri* tamen non damno: si quis forte malit: cum in pluribus codicib. antiquis reperitur.

NON INCISA NOTIS MARMORA, &c.] horum verborum sententia hæc est, Non statua marmorea, litteris & inscriptionibus honorificis notata, ceteraque monumenta à senatu P. Scipioni Africano decreta, neque retractus Annibal ab Italia in Africam consilio & virtute P. Scipionis, non domita ab eo Karthago, clariorum illum reddiderunt, quæ ab Ennij poema, Nō enim omnes, qui res præclaras ac laudabiles gesserunt, iidem sui nominis memoriam posteritati proderere potuerunt: sed ij demum, qui præconem aliquem suarum virtutum, rerumque gestarū natū sunt, vt dicemus ex Pindaro Od. proxima, nō dissimile est id, quod ait epist. ad Aug. lib. 2. *Nec magis expressi vultus per aenea signa, Quam per vatis opus*

MERCEDEM] ἀποινα μόχθων vocat Pind. carmine illo 7. quod supra protuli. & alibi, *μειδόν.* sic ille, *πιπφορος δ' ἀγαθοῖσι μωδὸς ἔπος.* **TVLERIS]** abstuleris, acciperis, vt sup. annot.

QVID FOR. ILIÆ, MAV. QVE TVER] Romulus. hanc sententiam videtur ex Theocrito, noninibus dumtaxat immutatis, expressisse. sic autem ille ex Hierone, *Τίς δ' αὖ ἀριστίας Λυκίων ποτὲ, τίς κομίοντας Πριάμιας, ἢ θῆλων σπὸ χειρῶν Κυνὸν ἔγνω.* *Εἰ μὴ φυλοπιδας ᾤσπερ ἄνθρωπον ὕμνησαν ἀοιδάι:* *Οὐδ' Οδυσσεὺς εὐατὸν τὲ καὶ ἑκαπὶ μῆνας ἀλαθείς*

Πᾶντας ἐπ' ἀθρόπου ἀΐδασι' εἰς ἔξατον ἔλθαν Ζαὸς, καὶ ἀπὸ λυγρὰς φυγῶν ὀλοοῖο Κύκλωπος, Διὸς κλέος ἔχον ἐσιγῶθη δ' αὖ ὑφορέως Εὐμειος, καὶ βουσι Φιλοίπιος ἀμφ' ἀγελώμενος ἔρρον ἔχων, αὐτὸς τε ᾤεσθαι ἀλαστῆρος. Λαέρτης, Εἰ μὴ σφᾶς ὄνασαι Ἰάονος ἀϊθρὸς ἀοιδάι. id est, Quis vnquam optimatè Lyciorum, quis Priami filios, aut Cynnum nouisset, nisi superiora bella cecinissent poëta? Neque verò Ulysses post errores decem annorum, per omnium ferè hominum vrbeis vagatus, etiam ad inferos profectus viuus, tot denique periculis perfunctus, atque ex antro Cyclopius saluus reuerfus, diuturnā laudem consecutus esset: tūm subulcus Eumæus silentio præteritus esset, & Philætius, & Laertes: nisi eos Homeri cantus ab obliuione vindicassent. sic Tibull. lib. 1. *Carmine purpurea est Nix coma, carmina ni sint, Ex humero Pelopis non nituisset ebur.*

DIVITIBVS CONSECRAT INSVLIS] consecrat immortalitati. sic & Od. 15. *epod. arua, beata Petamus arua, diuinitis & insulas, μαχάρον νήσους* vocant Græci.

CÆLO MVSA BEAT] in cælo collocas beatum efficit. annotatum ad Od. 3. lib. 2.

SIC IOVIS INT. OPTATIS, &c.] Ulysses apud Hom. *ὀδ. λ. Alcinoο narrat, se Herculis idolum quidem apud inferos vidisse: ipsum Herculem autem cum ceteris diis immortalibus suauissimis epulis oblectari, Iouisque & Iunonis filiam Heben in matrimonio habere.* Verba Homeri sunt hæc: *Τὸν δὲ μετ' εἰσηρόντων βίβω Ηρακλειέλλω, Εἰδῶλον Αὐτὸς δὲ μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι Τέρπεται ἐν θαλήης, καὶ ἔχει καλλισφυρον Ἡβην, Παιδα Διὸς μεγάλην καὶ Ἡρης λευσοπέδιλα.* Hoc idè scribit Hesiod. in Theogon. his verbis, *Ἡβην δ' Ἀλκμήνης καλλισφύρης ἄλχημος ὑδὸς Ἰς Ηρακλῆος τελέσας σπονδῆταις ἀέλλης, Παιδα Διὸς μεγάλην, καὶ Ἡρης λευσοπέδιλου, Αἰδῶλον δ' ἀχ' ἀκοριπὴν ἐν Οὐλύμπῳ σπονδῆται. Ολβιος δὲ μέγα ἔρρον ἐν ἀθανάτοισι τελέσας Ναιεῖ ἀπιμαίνοντος, καὶ ἀγήρευς ἡματα πάντα.* id est, Heben autem Iouis & Iunonis filiam vxorem in cælo nactus est Alcmenæ filius, duris laboribus perfunctus: Fortunatus, qui magna re gesta inter immortales habitat, malorum, & senectutis semper expers. Pindarus item Nem. *ἔιδ. α. Tirefiā facit cūm alia, tūm hæc de Hercule vaticinaret, ac prædicentem, multos eum exhaustis laboribus, omni reliquo tempore otiosum, quietumque victurum, & in domicilio Deorum immortalium commorantem & epulantem Hebes nuptiis potiturum.* & *ἰδμ. ἔιδ. δ. de eodem sic, Νύξ δὲ παρ' Αἰγώχῳ καὶ ἄλλων ὄλβον ἀμφῆσπον ναιεῖ, πεπιαται τε ᾤσπες ἀθανάτων φίλος Ἡβην τ' ὄπῃτε λευσοῦσιν οἰκων ἀναξ καὶ γαμβρὸς ἦρας.*

IMPIGER HERCVLES] sup. Od. 3. lib. 3. *vagus Hercules.* infra efficacem dixit Od. 3. epod.

TINDARIDÆ] Castor, & Pollux, quamuis

E
F
G
H

A Castor, Tyndari: Pollux, Iouis esset filius. clarum sidus autem *ἄστυρ*. lucida sidera dixit numero multitudinis Oda 3. lib. 1. Sic fratres Helene lucida sidera. Eodē pertinent illa ex Oda 12. eiusd. lib. puerosque Leda, Hunc albis, illum superare pugnīs Nobilem: quorum simul alba nautis stella resulsit: defluit saxis agitated humor, &c.

ORNATVS VIRIDI TEMP. PAMP.] Liber, cui tempora sunt ornata pampino, carminibus poetarum in cælum sublatus, & deus factus, ab hominibus imploratus, & precibus fatigatus, eorum preces ad bonos & secundos exitus perducit. Ex eo quod Baccho vota faciunt homines, intelligimus deum esse factum: deus autem

B factus est carminibus poetarum, vt extrema cū primis consentiant. supra Od. 25. lib. 3. dulce periculum est, O Lenæ sequi deum Cingentem viridi tempore pampino.

AD LOLLIVM.

Ode 9.

Scripta sua numquam interitura. sine poetarum ope, virtutem obliuione sempiterna deleri. suis versibus res à Lollio gestas memoria proditurum. Laus constantiæ, abstinentiæ, & ceterarum virtutum.

NE forte credas interitura, quæ Longè sonantem natus ad Ausfidum, Non antè vulgatas per arteis Verba loquor socianda chordis:

Non, si priores Mæonius tenet Sedes Homerus: Pindaricæ latent, Cæq; Alcæi minaces, Stesichoriquæ graues carmenæ.

Nec, si quid olim lusit Anacreon, Deleuit ætas. spirat adhuc amor: Viuunt que commissi calores

D Æoliæ fidibus puella. Non sola comtos arsit adulteri

Crimis, & aurum vestibus illitum Mirata, regaleisque cultus, Et comites, Helene Lacæna: Primusve Teucer tela Cydonio

Direxit arcu: non semel Ilios Vexata: non pugnavit ingens Idomeneus, Stenelibusve solus Dicenda Musis prælia: non ferox Hector, vel acer Dèiphobus graueis

E Exceptit ictus pro pudicis Coniugibus, puerisque primus.

Vixere fortes ante Agamemnona Multi: sed omnes illacrymabiles Vrgentur, ignotique longa Noctē: carent quia vate sacro.

Paullum sepultæ distat inertia Celata virtus. non ego te meis Chartis inornatum silebo, Tōrve tuos patiar labores

F Impune Lolli carpere lividas Obliuiones. est animus tibi Rerūque prudens, & secundis Temporibus, dubiisq; reclus,

Vindex auaræ fraudis, & abstinens Ducentis ad se cuncta pecuniæ, Consulque non vnus anni, Sed quoties bonus, atque fidus

Iudex honestum prætulit vtili: & Reiecit alto dona nocentium Vultu: & per obstanteis catervas Explicuit sua victor arma.

G Non, possidentem multa, vocaueris Rectè beatum: rectius occupat Nomen beati, qui deorum Muneribus sapienter vti,

Duramque callet pauperiem pari: Peiusque leibo flagitium timet: Non ille pro caris amicis, Aut patria timidus perire.

H NE FORTE CREDAS] vt ne forte credas, &c. Non, si priores, &c. hæc enim pendet ex iis, quæ sequuntur, vt statim dicemus.

LONGE SONANTEM NATVS] ego Hor. de Ausido sup. Od. vlt. lib. 3. & sat. 1. lib. 1. Ausfidus acer. Significat, sua carmina immortalia futura, quamuis alios ante se poetas præstantiores fuisse fateatur: quemadmodum poetarū, qui post Homerū scripserunt, multo illo inferiorum scripta manent, & viuunt.

NON ANTÈ VVLGATAS PER ARTEIS] nouis, & inuitatis artibus, quia primus sum poeta Lyricus Latinus, vt sup. Od. vlt. lib. 3. Dicar, &c. ex humili posens Princeps Æolium carmen ad Italos Deduxisse modos. & epist. ad Mæcen. 3. lib. 1. Libera per vacuum posui, vestigia princeps. & Oda

A & Oda 3. huius lib. Romana fidicen Lyra. VERBA LOQUOR] quidam libri vet. habent Verba loquor: quos non sequor.

SOCIANDA CHORDIS] Lyrica, ad lyram canenda. in cod. Rain. Card. scriptum est, neruis. non clauditur autem hic sententia, sed coherent hæc verba cum iis, quæ deinceps sequuntur, hoc modo, vt ne forte existimes, versus meos propterea, quod non sum poeta Latinorum primus, nec Epicus, sed Lyricus, interituros: nõ conuinod si Homerus primus in poetis locum meruit, Pindarus, Simonides, Alcæus, Stesichorus, Anacreon, Sappho sunt obscuri: ita non, si principem inter poetas Latinos locum non obtineo, quem Ennius occupauit, existimare debes, nullū mihi, in quo consistam, esse reliquum. Non enim accipiendum est illud ne quasi sit prohibētis particula, vt diximus, sed vt valeat vt non. sic Od. 1. lib. 2. sed ne relictis Musa procax iocis, Cæa retrahes munera Naniæ, Quære modos, &c. & epist. de arte poet. ne forte seniles Mandentur iuueni partes. ibid. ne forte pudori sit tibi Musa Lyrae follers. & Od. 3. lib. 2. Ne sit ancilla tibi amor pudori, &c. & Od. 33. lib. 1. Albi, ne doleas plus nimio memor, &c.

B **MÆONIVS.]** Lydius sup. Od. 6. lib. 1. Mæonij carminis alite. LATENT] obscuræ sunt. CÆA] Simonidæ. sup. Od. 1. lib. 2. Cæa retrahes munera naniæ. quo loco notauimus, Simonidis præcipuam virtutem fuisse in commouenda miseratione, Quintiliano teste citato. accedat, si voles, Dionysij Halicarn. de eodem testimonium. Σιμωνίδης δὲ ἀδελφῆν τῆν ἐκλογὴν τῶν ὀνομάτων τῆς σωφροσύνης τῶν ἀκριβέων. τῶν τε τοῖς κατὰ δὲ βελτίων εὐρίσκειται καὶ πρὸς ἀρετῆς τὸ οὐκ ἐπιθεῖν μὴ μεγαλοφροσύνης, ὡς ἐκεῖνος, ἀλλὰ παθητικῆς: id est, simonidis autem delectum verborum obserua, compositionis concinnitatem accuratam: præterea (in quo etiam Pindaro præstat) rationem miserationis commouenda non magnificè, vt ille, sed dolenter, & miserabiliter. Iam, quod ad huius loci sententiam pertinet, sic M. Tull. in perfecto orat. Prima enim sequentem honestum est in secundis, tertiusque consistere. Non in poetis nan Homero soli locus est (vt de Græcis loquar) aut Archilochi, aut Sophocli, aut Pindaro: sed horum vel secundis, vel etiam infra secundos.

C **ALCÆI MINACES]** minacis Alcæi carmenas vocat, quia Alcæus non modo armis & ferro tyrānos persecutus est, verū etiā amaris & acerbis versibus lacerauit, atque insectatus est. supra Od. 13. lib. 2. sed magis pugnas & exactos tyrannos Densum humeris bibit aure vulgus.

D **STESICHORIQUE GR. CÆ.]** Stesichorus, Tifias prius dictus est, vt scribit Suidas: Stesichorus postea appellatus, ὅτι καθάρων διασώματος χροὸν ἔρησε, id est, quia primus citharæ cantum chorum statuit, & stabiliuit, fuit autem Himeræus: quæ est vrbs Sicilia. M. Tull. Verr. de iure dicundo. Erat etiam Stesichori poetæ statua, similis,

E incurua: summo, vt putat, artificio facta ab eo, qui fuit Himeræ: sed est, & fuit tota in Græcia summo propter ingenium honore, & nomine. **LVSIT ANACREON.]** Teius sup. Od. 17. lib. 1. & fide Teia Dices laboranteis in vno, &c. lussit autem, quia res leuicis, & amatorias scripsit, sic Virgil. in Tityro. Ludere, quæ vellem. Horat. saty. 4. lib. 1. vbi quid datur oti, illud obarris.

DELEUIT ÆTAS] Anacreontis odas aliquot, maiorum nostrorū negligentia, & superiorum temporum culpa sepultas, ac demersas, in lucem reuocauit nõ ita dudum Erricus Stephanus Roberti F.

SPIRAT ADHVC AMOR, &c.] amor (inquit) quem Lesbia puella Sapphō suis politissimis, & eruditissimis versibus lyricis madauit, & commisit, nondum obliuione hominū sepultus est. Quamquam huius quidem poetriæ versus nobis eripuit vetustas. Extant tantum quædā eorum fragmenta pauca, ac minuta: & de ea Græcorum, Latinorumque scriptorum testimonia, quibus illius memoria ab hominum obliuione vindicatur.

CALORES] amores. Od. 11. huius lib. nõ enim posthac alia calebo Famina. **NON SOLA COMTOS, &c.]** Postquam ostendit, sibi locū aliquem esse inter poetas relictum, docet nunc idem ferè, quod oda superiore, quæcumq; vniquam fortiter, & præclare gesta sunt, eorum memoriam ad posteros non fuisse peruenturā, si litteris madata, atque ab aliquo vel poetæ, vel quouis alio scriptore probato, ab obliuione vindicata nõ essent: indicat præterea, multa olim, magnaq; bella esse gesta, in quibus viri fortissimi interfuerint, quorum nomen tamen, & memoria eò deleta sit, quia suarū laudum scriptore, ac præcone caruerint. Athen. lib. 13. plurima bella enumerat præter Troianū, propter mulieres conflata: cum quo concinit illud, Sat. 3. lib. 1. Nam fuit ante Helenam cunnus raterri-ma belli causa. Nõ sola igitur Helena Paridis formam, capillos accuratè pexos, & comtos, vesteis auro pictas, seu limbis aureis prætextas, cultum & ornatum regium, comitatum denique tali duce dignum mirata, arsit amore. Nam verbū arsit malim ita accipi, vt sit absolutum, nec actionem significet. Non sola (inquam) Helena alterius viri amore capta belli causam præbuit.

ET AVRVM VESTIB. ILLITVM] sic describit Paridis cultum Eurip. Iphigen. in Aulide, Ἀνθρὸς μὲν εἰμὸν τῶν σολῆν, Ἐρυσὼ τε λαμπερῆ, βαρβάρων χλιδήματι. id est, floridus quidem vestimentorū cultu, & auro lucidus ac splendens, barbaris deliciis, per auro igitur vesteibus illitum, vesteis aureas, aut certè auro prætextas & ornatas significat.

P **PRIMVS VE TEUCER, &c.]** aut nõ prius Teucer bonus fuit iaculator. Homerus de Teucro ἰλ. γ. Τευκρόδ', ὃς ἀριστος Ἀχαιῶν Τροισυβῆν, ἀγαθὸς δὲ καὶ εἰ σαδὴν ἰσμήνην. id est, Teu-

F

G

H

A cérque, qui optimus erat Græcorum iaculator: & bonus miles etiam in pugna stataria. Menelaus autem apud Sophoclem in Aiace, Teucrum maledicti loco Sagittarium appellat. Menel. ὁ τοξότης ἕοικεν ἔσμιπρά φρονεῖν.

CYDONIO] Cretenſi. Virg. Gallo. *libet par-
tho torquere Cydonia cornu ſpicula.*

NON SEMEL ILIOS VEX.] Ilios vrbs ipſa: Ilium arx vrbs: quamquam interdum Iliū pro Troia uſurpatur: vt fortaffe ſup. Od. 19. lib. 3. *Et pugnata ſacro bella ſub Ilio.* & apud Virgilium principio libri 3. *Æneidos, ceciditq; ſuperbum Iliū.* vbi Seruius hunc Horatii locum profert. Troiam ter obſeſſam eſſe traditum eſt: ſemel ab Hercule: iterum ab Amazonibus: tertium à Menelao, & iis, qui eum ſecuti ſunt.

IDOMENEVS] cum alibi, tum ἰλ. v. licet præclara, & glorioſa Idomenei cognoscere facinora.

STHENEVS] de Sthenelo diximus ſupra ad Od. 15. lib. 1. iam hoc loquendi genus *pugnauit prælia*, annotauimus ad Od. 6. lib. 2.

HECTOR] Aiæ Hectorem grauiter vulnerauit ἰλ. 6. adeo vt ille ingenti lapide ictus ex prælio ablatuſ, atque ad ripas Xanthi fluij colloca- tus, animo pane deficeret: etiam præ dolore hu- mi ſupinus iacere cogeretur, ſanguinem vomeret, vſum oculorum immenſe offuſe tenebræ adimerent.

VEL ACER DEIPH.] Deiphobus ἰλ. v. à Merione vulneratur in brachio. Itaq; à Polita germano ſuo tectus, ac deſenſus, & in curru col- locatus in vrbem reuehitur.

VIXERE FORTES ANTE AGAM.] ἰλ. 6. A. ſua virtutis ſpecimen edit certiffimū, argumentūque præbet luculentiffimum Agamemnon, ab illo loco, *Ἐσπετε γυνῶ μοι μοῦσαι δόλυμπα δώματα ἔχουσαι Ὅπως δὴ τρωάδος Α- γαμέμνονος αἰτίας ἦλθεν,* &c. id eſt, dicite nunc mihi muſæ, quæ domos Olympicas incolitis, Quis primus Agamemnoni obuius venerit, &c. Itaque quàm diu hic pugnat inter primos ordines, atque in prima acie, Iouis monitu hortatur ſuos Hector vt ſtrenuè repugnet ac reſiſtant: ipſe recedit, & à præliò abſtinet, donec in bra- chio dextero à Coone vulneretur Agamemnon. Quo facto cum paullo poſt dolore coactus, quâ- uis vulnera letale non eſſet, è prælio, & ex acie ad naucis curru reuectus eſſet, Hector eius diſceſſu cognito init prælium incredibili fiducia, maxi- moque animo & ſpiritu elatus.

SED OMNES ILLACRYM. Vrg.] ſed omnes iacēt æternis demerſi tenebris, propter- eà quòd nullum poëtam naſti ſunt, à quo ſua facta memoriæ proderentur.

ILLACRYMABILES] Ἰλακρυοί, quos nemo lacrymiſdecorat (vt loquitur Ennius) pro- pter quos nemo lacrymatur, auditis ſcilicet aut lectis eorum rebus geſtis, & caſibus aduerſis, ab aliquo ſcriptore memoriæ mandatis. vel *illacry-*

mabileis accipe, qui nullis lacrymis ab inferis re- uocari poſſunt. Suprà Od. 14. lib. 2. *illacrymabilem Plutona* nominauit, id eſt, inexorabilem, lacry- mis inflexibilem, qui lacrymis nō commouetur.

VRGENTVR LONGA NOCTE] æternis tenebris obruiuntur: obliuione ſui nominis ſempiterna merguntur. vel longam noctē, mor- tem intellige, vt ſup. Od. 28. lib. 1. *ſed omnis una manet nox.* & Od. 11. lib. 3. *ne longus tibi ſomnus, unde Non times, detur.* vbi notauiſus θάνατον ab Ho- mero appellari ταναηγεγάα, id eſt longum ſom- num, longasque ad dormiendum tenebras præ- bentem.

SACRO] poëtas Græci *ἱεραοιδούς* appellāt, id eſt, ſacros cantores. ſunt enim Muſis ſacri, earūque ſacris initiati res ſacras, & diuinas, & hu- mano ſenſu maiores plerumque nūctiant. Virgil. Georg. 2. *Me verò primū dulce ante omnia Muſæ, quarum ſacra ſero ingēti perculſus amore, Accipiat.* Horat. de arte poët. *ſilueſtres homines ſacer, inter- præſque deorum Cadibus, & viſtu ſædo deterruit Or- phem.* Itaque fortasſe propter hanc cauſam ſuprà idem Horat. Od. 13. lib. 2. de Alcaeo & Sapph. dixit illud, *Vtrumque ſacro digna ſilentio miratur um- bra dicere.*

PAVLLVM SEPVLTAE DISTAT, &c.] id eſt, virtus non laudata, nullis que litteris illuſtrata, & incognita, parum diſſert ab ignaua, & otioſa vita. parum intereſt, vtrum quis totam vitam otio, & deſidia tradiderit, nulla ſui nomi- nis memoria poſteris prodita, an rebus præcla- riſſimè geſtis nemo exiſterit, qui eas ſcriptis eru- ditis ac politis memoriæ ſempiternæ conſecret, & commēdet. Nam (vt ait Pindarus) *Pyth. 6. δ. γ. γηνοσχο μὲν δ' ἀρετὴ κλεινῶς αἰοῖς αἴσ. 2. πο- νία τελεθει.* id eſt, virtus carminibus eruditū il- luſtrata, & celebrata, diuturna eſt. tum verba le- cta, & ornata, quæ lingua ex alto animi reſeſſu depromerit, diutius viuunt, quàm facta, vt idem Pindarus ait *Nem. carm. 4.* verba Pindari ſunt hæc, *ῥήμα δ' ἐργμάτων ῥηνοτάτερον βιοτέθει. ὁ, τί κε σὺ χαρίτων τύχαι γλώσσα φρενὸς ἐξέ- λοι βαθείας.* & *ἔιδ. Ζητα Nem.* ait hymnos, & carmina, eſſe quædam rerum fortiter, & præcla- rē geſtarum ſpecula. Verbum *diſtat* autem cum dandi caſu coniunxit, vt diſcrepan- di, & differen- di verba in epiſt. de arte poët. *niſi quòd pede certo Diſſert ſermoni, ſermo merus.* & *Saty. 4. lib. 1. & ta- men idem ſcire volam, quantum ſimplex, hilarisq; ne- poti Diſcrepet.*

NON EGO TEM. CHART. INORN. SIL. T ÒTVE TVOS, &c.] nō committam, vt tu ſilentio à me prætermiſſus meis ſcriptis nō illuſtraris, ac celebreris: vel non te ita ſilebo, vt meis chartis ſis inornatus: nec ſinam, tot tuas res geſtas vetuſtate paulatim obſcurari, poſteri- tariſque obliuione deleri. Vetus eſt dictum (in- quit Pindarus *Nem. 6. δ. θ.*) nō oportere id, quod fortiter, & cum virtute geſtum eſt, ſilentio tege- re. verba Pindari ſunt hæc, *ἔστ' δὲ τις λόγος ἀν- θρώπων*

A θρώπων τελεσθηδόν ἔσλδν μὴ χαμν] σιγῆ κα λήθη. Cum in aliquot libris manuſcr. Ruſſard. Nicotiano, Clericano, nōnullis aliis, reperiffem ſcriptum *inornatum ſilebo*: eandemque ſcripturam expreſſam fuiſſe memiſſem in duobus Vatica- nis, & Iannoſtiano, & Faern. Gulielmſq; Can- terus, homo doctus admonuiſſet nos ſe item in vno perantiquo codice reperiffet, ego damnata vulgata ſcriptura *ſileri, ſilebo* edendum curauī

CARPERE] id eſt, paulatim obſcurare, at- que imminuere. tranſlatio eſt. vide annot. ad Od. 11. lib. 1.

REVMQVE FRVDENS, &c.] id eſt, re- rum cognitione præſtans, vel rerum futurarum prouidus.

B ET SECVNDIS TEMP. &c.] & in ſecun- da, atque aduerſa fortuna conſtans, & æquabilis: & in neutram partem propenſus, id eſt, neq; in- ſolens, & elatus, neque fractus, ac demiffus. Eſt autem elegans metaphora à corpore ad animū. nam quemadmodum corpus rectū eſſe dicitur, quod non eſt inflexum, aut incuruatum, vt ann. ſup. ad Od. 4. ſic animus dicitur eſſe rectus, qui non eſt perturbatus, neque concitatus, neq; an- xius: ſed ſedatus, tranquilluſ, & pacatus. eadem tranſlatione vtitur ſaty. 3. lib. 2. *Rectum animi ſer- uas?* cui par eſt illud, quod eſt ibidem, *ſtas animo?* vt ſuprà diximus.

DVBIIIS] *dubia tempora, res dubia, caſus dubij* dicuntur à Latinis non admodū ſecundi, & pro- ptemodum aduerſi. Cælius Cicer. lib. 8. epiſt. *nūc te contra victorem facere, quem dubiis rebus ledere no- liſſi.* Horat. ſaty. 2. lib. 2. *uter nam, vel, vt habent libri manuſcr. uterne Ad caſus dubios fides ſibi cer- tius,* &c. Plautus in *Moſtellar. Qui homo timidus erit in dubiis rebus, ſis nauis non erit.* Salluſt. coniur. *Catil. qui labores, pericula, dubias, atque aſperas res facile tolerauerant, iis otium, diuitias, optanda aliis, oneri, miſeriaq; fuere.* Catull. de Pel. & Ther. nupt. *Nate, ego quem in dubio cogor dimittere caſus.* T. Li- uius lib. 30. annalium. *In bonis tuis rebus, noſtris du- biiſ, tibi ampla, ac ſpecioſa danti eſt. pax: nobis peten- tibus, magis neceſſaria, quàm honeſta.*

C VINDEX AVARE FRAVDIS] qui pœna coërcet auaritiā, & animaduertit in au- ros. vin dex (inquit Feſtus) ab eo dictus, quòd *vin- dicat, quò minus is, qui preſenſ eſt ab aliquo teneatur.* ſed hīc *vindex* vltozem, & quaſi punitorē ſigni- ficat. CONSVLQVE NON VNIVS AN- N] conſul eſt vnus anni, qui comitiſ centuriar- ſis, populi beneficio, & ſuffragiſ cōſulatum adep- tus eſt. magiſtratus enim Romæ erant annui: conſul autem perpetuus eſt ille, atque etiā Rex, qui ſuas cupiditates comprimere, ſuiſque appe- titiōnis imperare poteſt, qui honeſtum vtili anteponit, qui muneribus non capitur, vt ſuprà Od. 2. lib. 2. *regnum & diadema tui. Deſerens vni, propriamque laurum, quiſquis ingenteis oculo irretor- to ſpectat accurus.* Atque hæc ſunt dicta ex Stoi- cum ſententia: qui ſapientem volunt eſſe ſolum

liberum, ſolum diuitem, pulchrum, honoratum, & conſulem, regem. M. Tull. Lucullo. & Tuſcul. 4. & lib. 1. de ſiniſ. & parad. 5.

SED QVOTIES BON. ATQVE FID. IVD. HON.] Queritur hīc cur quem conſulē fecerit, eundem ſtatim iudicem faciat. ego Hora- tium hoc ſignificare puto, eum, quem pecunia ab officio non deducat, eſſe vere conſulem, neque vnus anni conſulem, vt ſunt ceteri conſules, ſed perpetuum, & tandiū quādiū pecunia non cor- rumptur in perniciem alterius, ſue ſit iudex, ſi- ue aliqua aliā poteſtate præditus, in qua integri- tas & abſtinentia eius alteri ſalutaris: δὲ ποδύλια. & auaritia pernicioſa eſſe poſſit. Paſſerati^o ad ea, quæ de cōſule ſcribit Liuius lib. 3. annaliū refere- bat. Sic autē Liui^o. *Fuere qui interpretarentur, eadē hac Horatia lege conſulibus quoq; & prætoribus, quia iſdem auſpicis, quibus conſules, crearentur, cautum eſſe. Iudicem enim conſulem appellari.* Cicero 3. de le- gibus, de conſulari poteſtate loquens, *Regio impe- rio duo ſunt, itq; præcedo, iudicando, conſulendo præ- tores, iudices, conſules appellamur.*

REBC. ALTO D. NOC. VVLTV.] erecto vultu, excelſoque animo munera hominū nocentium à ſe repulſit: nō accipit pecuniam, vt nocentem abſoluat. quod erit animi, ad vultum tranſtulit. alti enim animi eſt pecuniam aſperna- ri ac reiſcere. licet etiam dicere *alto vultu* dictum eſſe ab Horatio, quia animi affectiones ſæpe de- clarantur atque exprimuntur conſimili corpo- ris geſtu.

ET PER OBSTANTEIS CATER- VAS, &c.] & ſibi per mediam hoſtium aciem armis iter patefecit: vel per obſtanteis cater- uas: id eſt, per muncera, & pecuniam, quibus ſæ- pe expugnatur religio & fides iudicis, & magi- ſtratus, expromiſit ſua arma: id eſt, ſuam integri- tatem & abſtinentiam, & magnitudinem animi ab omni corruptela tutā, ac munitam: quam ex- plicationem magis probā, vt ſit allegoria. & ita Paſſeratus noſter: neque lōgè aliter Porphyrio, qui *per obſtanteis cateru.* interpretatur, per vitia obſtinentia rationi.

SVA ARMA] vel proprie, vel ἀλλοτρι- κώς ſuam integritatem, abſtinentiam, magnitu- dinem animi, &c.

NON, POSSIDENTEM MVLTÀ, &c.] ordo eſt, non rectē vocaueris cum beatum, qui multa poſſidet. vel non eum, qui multa poſſidet, rectē beatū vocaueris: ſequitur deinceps, *rectius occupat,* &c. *rectē* autē, id eſt, meritō: vt epiſt. 17. lib. 1. *Aut decus & pretium rectē petit experies vir.*

DVRAMQVE CALL. PAVP.] ſup. Od. 2. lib. 3. *Anguſtam, amici, pauperiem pari Robuſtus acri militia puer Condiſcat.* paupertatem non eſſe alteri maledicti loco obijciendam, collectis ali- quot exemplis diximus ad Odam 24. eiufd. libri, ibi, *Magnum pauperie opprobrium,* &c.

PEIVS QVE L. FL. TIM.] *peius timet, i.* peius odit, ſeu accuratius vitat, vt epiſt. 17. lib. 1.

A *cane peius & angue Vitabit oblamidem.*
 FLAGITIVM] turpitudinē, vt supra Od. 5. lib. 3. *flagitio additis Damnum.*
 NONILLE PRO CAR. A. AVT PATR. TIM. P.] sup. Od. 2. lib. 3. *Dulce & decorum est pro patria mori. timidus pervire autem sic dictum hac Oda, vt illud lib. 3. Od. 19. Codrus pro patria non timidus mori.*

A D L I G V R I N V M.

Ode 10.

B Vt, dum per aetatem licet, fruatur formæ suæ bono: alioqui fore, vt ipsum peniteat, cum hos ille aetatis exaruerit.

O *Crudelis adhuc, & Veneris muneribus potens:*

*Inspersata tuæ cum veniet pluma superbia:
 Et, quæ nunc humeris inuolitant, deciderint comæ:*

Nunc & qui color est Puniceæ flore prior rosæ,

C *Mutatus Ligurinum in faciem verterit hispidam,*

Dices, heu (quoties te in speculo videris alterum)

Quæ mens est hodie, cur eadem non puero fuit?

Vel cur his animis incolumes non redeunt genæ?

O CRVDELIS] Sic Virg. Alex. *O Crudelis Alexi, nihil mea crimina curas.*

D VENERIS MVNER. POT.] formosus, venustus, lepidus, candidus, comatus, & florens aetate. huc Ligurinum credibile est amatum fuisse ab Horat. sup. Od. 1. huius lib. *sed cur, heu, Ligurine, cur Manat rara mea lacryma per genas? vt & Lycifcum Od. 11. epod. Nunc gloriantis quamlibet mulierculam Vincere mollitia Amor Lycifci me tenet.*

INSPIERATA TVÆ CUM VENIET, &c.] cum tibi pili, & barba om, parteisque corporis nunc laevis, & politas occupabunt. superbiā Ligurini appellat, oris, & totius corporis leuitatem: comam humeris inuolitantem, id est, diffusam, & diffusam, florem aetatis deniq; per plumam autem pilos & barbā significat.

ET, QVÆ NVNC HVMERIS INVOLIT. DEC. CO.] comā non collectā in nodum, sed diffusā, & passā. Pueri concubini a-

lebāt comā puellarū in morem: vt Od. 11. epod. *E. Aut teretis pueri longam renodantis comam.* & supra de Gyge puero Od. 5. lib. 2. *Quem si puellarum infereres choro, Mirè sagaceis falleret hospites. Discrimen obscurum solutis Crinibus, ambiguoque vulnū.* Detōdebantur autem, cum vel domini vxorem ducebant, vel pueri ipsi aetate adulta, & corroborata esse cōperant. Catull. in nuptias Iuliae, *Nunc tuū cinerarius Tondet os, miser, ab, miser Concubine nuces da.* hęc verba igitur cum deciderint comā, licet ita accipere: cum exolatus fueris, cum ad vsum illū puerilem, & impudicum, quem nunc præbes, ineptus fueris, nempe adultus, & vir factus, & detonsa coma. Cum in Italia essem, quendam adolescentem vidi Siculum, hoc nomine malè audientem, & impudicitia nota aspersum, quod mentum & genas tum primū florecente, vitro læuigaret, ac poliret. Dicebatur etiam muritū, & foricum vrina parteis illas oris, quas commemorauī, manè defricare, & madefacere, vt lanuginem, & barbā nascentem funditus extirparet ac deleteret: atque hoc pacto glaber, leuis & imberbus permaneret. quod ei benè processit. nā cum cum adolescentem annorum decē & octo Venetiis vidissem, in eundem postea Romæ annos triginta natum anno duodecimo post fortē incidī, æquē imberbum, vt erat adolescētulus.

PVNICEÆ] purpureæ. Od. 9. *Punico Lugubre mutauit sagum.* Virgil. lib. 12. *Æn. cum primum crastina celo Puniceis inuicta rosis aurora vubebit.*

HISPIDAM] hirsutam, horridam, barbata, pilosam, asperā. Theocritus Εραση, formæ puerilis breuitatem cum rosa, viola, lilio, niue confert his versibus, *Καὶ τὸ ῥόδον καλὸν ἔστι, καὶ ὁ λεόνος αὐτὸ μαράνει. Καὶ τὸ ἴον καλὸν ἔστι ἐν ἔαρι, καὶ τὰ χυ γιγῆ. Λευκὸν τὸ κρινὸν ἔστι, μαρμαίρεται ἀντὶ αὐτῆς. Α δὲ χιὼν λευκὴ, καὶ περικεταυ ἀντὶ αὐτῆς. Καὶ ἡλιος καλὸν ἔστι τὸ πικρὸν, ἀλλ' ὀλίγον ἔστι. id est, pulchra rosa est, sed eam tempus corrumpit & urit: Pulchra quidem viola est & ephyris spiratibus, illam sed nimium festina urget, præcepsque senectus. Lilia cædida sunt, sed tempore vincta satiscunt. Cædida nix etiam est, sed sole aut igne liquefit. Sic pueri facies, pulchra, & incunda, decensque est: sed citò marcescit, neque longos permanet annos.*

TE IN SPECVLO] sic habent septem libri veteres: cum vulgati propositionem in non habeant.

ALTERVM] differentem, dissimilem, mutatum ab hoc, qui nunc es. Græci ἕτερον dicunt, id est, alterum. Αριστηροπος. β. τὸ γῆρ δ' εὐδὸν, ἕτερον τῆ ἐλευθῆ. & ἡλικῶν κ. ὁ φίλος ἕτερος ὄν του κάλακος. nā quod horribile est, differt à miserabili. & de moribus ad Nicom. lib. 10. amicus, qui alter est ab assentatore. Sed hac de re plura alibi.

QVÆ MENS EST HODIE, CVR EADEM, &c.] Non dissimile est illud Tibulli lib. 1. *At te pena manet, nisi desinis esse Superbum*

Quam

A *Quam cupies votis hunc reuocare diem? & Terent. in Hecyra, Eheu me miseram, cur nō aut istac mihi. Etas & forma est, aut tibi hac sententia? & Aufon. Nunc piget & quereris, quod non aut ista voluntas tunc fuit, aut non est nunc ea forma tibi. & Homer. ὁδ. π. Αὐτὸς ἔργον ἔποι νέος ἔλεω τῶδ' ἐν θυμῷ. id est, Porrō autem [vnam] ego ita iuuenis essem hac mente.*

INCOLVME] læues, & imberbes. quamdiu enim tales manent impudici pueri genæ, saluæ sunt, & integre: barbata autem, & pilosæ atque hirsutæ, corruptæ sunt, & quodāmodo mortuæ, neque iam integre, neque incolumes: quia inepta ad quæstum meretricium, & amores puerileis.

A D P H Y L L I D E M.

Ode 11.

Inuitat eam ad epulas die natali Mæcenatis.

EST mihi nonum superantis annum
 Plenus Albani cadus: est in horto,
 Phylli, nectendis apium coronis,
 Est edere vis

Multi, qua crineis religata fulges:
 Ridet argento domus: ara castis

C *Vincta verbenis ariet immolato
 Spargier agno:*

*Cuncta festinat manus: huc, & illuc
 Cursitant mistæ pueris puella:*

*Sordidum flammæ trepidant rotantes
 Vertice fumum.*

*Vt tamen noris, quibus aduoceris
 Gaudis: idus tibi sunt agenda,*

*Qui dies mensem Veneris marinæ
 Findit Aprilem,*

D *Iure sollennis mihi sanctiorque
 Pæne natali proprio, quod ex hac
 Luce Mæcenat meus affluenteis
 Ordinât annos.*

*Te lephum, quem tu petis, occupauit
 Non tuæ fortis iuuenem puella
 Dives, & lasciuia: tenetque grata
 Compede vinctum.*

*Terret ambustus Phaëton auaræ
 Spes: & exemplum graue præbet ales
 Pegasus, terrenum equitem grauatius
 Bellerophontem:*

*Semper vt te digna sequare: & vltiâ,
 Quam licet sperare nefas putando,
 Dissipare vites. age iam meorum
 Finis amorum,
 (Non enim post hac alia calebo
 Fæmina) condiscite modos, amanda
 Voce quos reddas, mimuentur atræ
 Carmine cura.*

EST MIHI NONVM S. A.] Est mihi Albani vini cadus, quod vinum nouem & amplius, annorum est.

PLENVS ALBANI CADVS] Albanum vinum commemorat Athenæus lib. 2.

NECTENDIS APIVM CORONIS] utebantur veteres illi coronis in conuiujs, obscure significantes rerum abundantiam, & copiam. φῆσαι enim, quod valet coronare Latinè, implere est: vt apud Hom. ὀδυσσ. α. Κῆροι δὲ κρητῆρας ἐπέστεψαντο ποτοῖο, quem versum pro modum ad verbum expressit Virg. lib. 1. *Æn. Crateras magnos statuant, & vina coronant.* quamquam nonnulli arbitrantur, solitos esse poculis imponere coronas, & ita Virgilij versum intelligendum: quæ sententia Tibulli auctoritate confirmari potest lib. 2. *Aut in veste sacris tendent umbracula fertis vincta: coronatus stabit & ipse calix.*

ITERVM Virg. *Æn. 3. Tum pater Anchises magnum cratera corona Induit, implevitq; mero.* conficiebant autem ex edera, vel apio coronas ad significandam eam, quæ in conuiujs versari debet, hilaritatem, & iucunditatem. Theocr. in Amaryl. *Τὸν φέφωον φίλα με καταπίνε, λεπὰ ποιοῦσι, Τὸν τοι ἔργον Αμαρυλλί φίλα, κισοῖο φυλάεσσ. i. coges me tua scuitia coronam statim discerpere: quam ego tibi Amarylly ex edera connexâ seruo. Anacr. ὅστι δ' ὄφρουσι σελίνων σφραγισίους θέλω, θάλασσαν εὐρῆτιν ἀγῶνιδυ Διονύσου. i. supercilijs autē coronas ex apio imponentes diem festum & epulas Dionysio celebremus. Anea, & socijs eius, cū primū in Italiam aduenissent, humi discumbentibus, ac prandentibus, solum apio fuisse substratum, idque illis mēsa loco fuisse scribit Dionysius Halycarn. lib. 1. ἀρχαῖοι. β. α. vide supra annot. ad Od. 17. lib. 1. Linus apud Virgilium in Sileno, apio coronatus est. *Vt Linus hac illi diuino carmine pastor Floribus, atque apio crineis ornatus amaro Dixerit.* Sed cur hic ex apio coronas conficere cogitat, cū apium sit herba lingubris, & funebris, si Suidæ credimus? sic enim ille, σελίνος σφραγισίους ἔστι. τὸ γῆρ σελίνον πένθεισι τῶ σφραγισί: id est corona ex apio, lugubris est. apium enim luctibus cōuenit. cum quo congruit & Plinius lib. 20. cap. 11. *Chryssippus & Dionysius dicunt neutrum apium ad cibos admittendum: immo omnino nefas, nam id defunctorum epulis dictatum esse.* An apium Græ-*

A cis lugubre, Romanis non item? an cibus quidem ex apio, funebris est: corona verò ex apio nequaquam? Nam & alibi in rebus lætis, & secundis coronæ ex apio ab Horatio adhibentur: vt Oda 36. lib. 1. *Neu desint epulis rosa, Neu vniua apium, neu breue lilium.* Sed ei παρόδω, quod doctus quidam ad ostendendum, hanc herbam esse tristitem & funebrem, afferit verba illa Ciceronis ex epist. quadam ad M. Caelium lib. 2. epist. nō longē ab extr. *Vt etatis vitio, inquit, velim ita sit, sed tamen togam prætextam tibi Appio, puto te audisse, &c.* vbi ille legit apio, cum sit scriptum in omnibus libris emendatis Appio, & sit nomen proprium gentile Appiorum: vehementer errat. conficiebantur etiam ex philyra coronæ. sed hæc erāt sumtuosiores, vt Od. vlt. lib. 1. *Diffligent nexæ philyra coronæ.* ad quem locum lege, si tibi commodum est, quæ annotauimus. commemorat coronas etiam lib. 2. Sat. 3. *potus ut ille Dicitur ex collo furtim carpsisse coronas, Postquam est imprans correptus voce magistri.* ad quem locū quædam alia annotata sunt familia.

CRINEIS RELIGATA] sup. Od. 11. lib. 2. *comam religata.* & Od. 5. lib. 1. *cui flauam religas comam.* & Od. 11. epod. *Flauam renodantis comam.* fulges autem pro eo, quod est, fulgere soles, vt recitè Porph.

RIDET ARGENTO DOMVS.] γελᾷ. ridet. hilaritatē quandam præ se fert. vide annot. ad Od. 18. lib. 2.

C ARA CAST. VINCTA VERB.] ara ex cæspitibus, & terra constructa, verbis reuinciebatur. Est autem verba (vt scribit Plin. lib. 22. cap. 11.) gramæ ex ara, seu ex arce cum sua terra cuillum. Hac utebantur legati eum ad hostes clarigatur, id est, res repetitum mittebatur: hac Iouis mensa verbebar, domus purgabatur, ac lustrabantur, vt idem scribit lib. 25. cap. 9. Quamquam verbenę in sacris non herbam certam, sed quamlibet frondem, & quemuis ramum, modò felicem, significat: verbi gratia frondem pineæ, myrteam, lauream, oleaginam. Festus. *sagmina vocantur verbenæ, id est, herbe pure, quia ex hoc loco sancto arcebantur.* sic autem legendum, nō, arcebantur] à cōsule, prætorisve legatis proficiscentibus, ad sedus faciendum, bellumque indicendum, &c. Porph. *Verbenæ dictæ quasi herbenæ.*

AVET IMMOLATO, &c.] videtur cupere infici, seu imbui sanguine agni maciati.

CVNCTA FESTIN. MAN.] omnes diligentiam adhibent, manusque ad mouent ad eam rem, quam paro. festinat αὐεῖδεις, studium adhibet. sic Theoc. *Ἡρακλίστω, ἐπελήθη δὲ δομος αὐεῖδοντος ἐν ἑστῆ.* significat quantus sit apparatus. SORDIDVM] ab effectū, quia quicquid fumus contingit, fordescit.

TREPIDANT] cum trepido, seu tremulo motu fursum feruntur (vide annot. ad Od. 4. lib. 2. ROTANTES] torquentes, glomerantes, rotarum in morem voluentes. sic Virg. Georg. 1. &

En. 3. *globos flammaram* appellat, flammam Ætnæ globorum in modum erumpentis.

VT TAMEN NOR. Q. ADV.] Vt tamē scias ad quem diem festū omni læticia celebrandum voceris, idus, &c.

QVIBVS GAVDIIS] Oda proxima infra, *Ad qua si properas gaudia, &c.*

IDVS] Idus Aprilis, vt statim declarat. idus malim scribi per ei, vt docet Plur. & vetera marmora admonent.

MARINÆ] sup. Od. 26. lib. 3. *Launum marina qui venerat latum Custodit.* Aprilem autem à Venere, quam Ἀφροδίτη Græci appellant, nomē traxisse docet Plutarch. in Numa, vel, vt alij volunt, ab aperiendo, quod idem auctor scribit.

FINDIT] videtur voluisse declarare iduum etymon. Nam Plutarchus *ῥομφαίος*, idus deriuat vel *ῥομφαίος* idus, quia idibus dimidiata luna est, vel *ῥομφαίος* idus, vel *ῥομφαίος* idus: iduare, quod est *μερίζω*, id est, diuidere. idus enim *διχοτομοῦσι τὸν μῆνα.* id est idus enim lunam dimidiatam faciunt. Sed admonendus est lector, hæc postrema verba Plutarchi, ne quis frustra querat, non reperiri in vulgatis codicibus. IURE] propter amicitiam, quæ mihi cum Mæcenate intercedit.

SOLLENNIS] dies festus status, & fixus: vt dicimus sacrificium solleenne, quod & certo anni tempore, & omnibus annis præstari debet à solo, id est, toto. Festus. M. Tull. Tuscul. 1. *cum enim illam ad solleenne, & statum sacrificium curru vehi ius esset satis longè ab oppido ad fanum, &c.* de hac voce vide annot. ad epist. 1. lib. 1. *Insanire putas solleennia me.*

QVDD EX HAC LYCE, &c.] id est, quia ab hoc die annos ætatis suę ordine numerat, ab hoc die annorum ætatis suæ numerandorū initium ducit. hic dies est eius natalis. significat, Mæcenatem idibus Aprilibus esse natum, & idus Aprileis, esse diem eius natalem.

AFFLUENTIS] accedētis, seu accrescentis. tralatio est à fluminibus. Virg. Æneid. 2. *leni fuit agmine Tiberis.* Sic iterum Horat. epist. 1. lib. 1. *sed mihi tarda fluunt, ingrataque tempora.*

ORDINAT] ordine numerat. alij sic, *affluentis ordinat annos*, id est, à singulis diebus natalibus constituit quid quoque anno sit acturus. non placet.

TELEPH. QVEM TV PET. OCCVP. &c.] Telephus, quem tu amas, & expetis, in puella tibi valde dissimili loco, re, genere, amorem suum collocauit, eiusque amore iurectus est.

NON TVÆ SORTIS] non tui generis, loci, rei, fortunæ. TENETQVE GRATA COMP. VINCT.] tenetque grata seruitute deuinctum. sic Oda 33. lib. 1. *Ipsam me melior cum peteret Venus, Grata detinuit cōpede Myrtales Libertina, fretis acrior Adria, curuantis Calabros sinus.*

TERR ET AMBVS. PHAETHON] Notissimum est, Phaëtonem, cum ætate iam adulta

A ulta se Solis esse filii ex matre Rhoda, seu, vt alij volunt, Clymena, cognouisset, currumque patris moderari illo diu, multumque negare voluisset, cælumque, & terras ob augurandī inscientiam incēdio misicuit, ambustum ipsū, fulminēque, percussū in Eridanum fluuium decidisse. Plaro in Timæo sic interpretatur Phaëtonis fabulam:

Τὸ γὰρ ἔν χη παρ' ἡμῶν λεγόμενον, ὡς ποτε Φαέθων ἡλίας ποῦς τὸ πᾶρος ἄρμα (εὐξείας Διὸς) τὸ μὴ δυνατὸς εἶναι χεῖ τῶ πᾶρος ὄδον ἐλαύνει, τὰ τ' ἔπι γῆς εὐεκέασε, καὶ αὐτὸς κεραυνωθεὶς διεσφάθη, τὸ πᾶ μὴ μὲν χημα ἔχον λέγεται. τὸ δὲ ἀληθὲς ἔστι τὸν αἰετὶ γῆ, καὶ κατ' ἔρανον ἰόντων αὐθιλλᾶς, καὶ Διὸς μακρῶν ῥέοντων γωρμῶν τ' ἔπι γῆς, πυρὶ πολλῷ ἔσθρα. Quæ verba (vt summam perstringam) hanc sententiam continent: per illam Phaëtonis fabulam, omnium, quæ circum terram, & sub cælo feruntur ac mouentur, mutationem, eorumque, quæ sunt in terra, longo temporis spatio interitum, & deflagrationē multo igni erumpente significari. Lucretius libro 5. Platoni assentiens idem complexituri his pulcherrimis versibus, *Ignis enim superauit, & ambiens multa perussit, Atria cum Phaëtona rapax vis solis equorum Æthere raptauit toto, terrisque per omnia. At pater omnipotens ira tum percitus acri Magnanimum Phaëtona repenti fulminis ictu Deturbauit equis in terrā, solque cadenti obuius aterna suscepit lampada mundi, Disseltisque redegit equos, iuxtaque tremēdit. Inde sum per iter recreauit cuncta gubernans, scilicet, vt veteres Graiūm cecinerunt poeta. Quod procul à vera sit animi ratione repulsum.* Horatius autē hoc Phaëtonis exemplo Phyllidem deterrer, ne maiora, quam, quæ sibi conueniunt, expetat, & concupiscat.

AVARAS PES] id est, spes cupidas & audas. hoc torum autem terret avaras spes, hoc est, vetat auidē sperare, seu vetat cupere & sperare, quæ nefas est cupere & sperare scilicet.

ET EXEMPL. GR. PRÆB. ALES PEGAS.] poetice id attribuit Pegaso Horatius, quod à Iouis ira natum est. Nam Bellerophon Antææ calumnia liberatus, grauissimisque periculis perfundus, denique gener Præti, regni que focus ac particeps factus, his rebus omnibus elatus, & Pegaso fretus, dicitur, quid in cælo esset, quidque ibi fieret, explorare voluisse. Quæ audacia offensus Iupiter, cæstrum in Pegaso immisit. Ita excussus equo Bellerophon in Lyciæ campum decidit, quod Aleius *ῥομφαίος*, quod est errare, dictus est, quia in eo campo, debilitato corpore errarit. hæc Homeri interpretes ἰλ. ζ. Vtitur eodem exemplo Pindarus Isthm. *ἔδ. ζ.* monens, nequis sibi immortalitatis spem proponat, cum simus mortales, vitæque multo breuioris, quam vt Deorum sedem attingere possimus. Verba Pindari sunt hæc, *τὸ μακρὸν δ' εἰ τις πάπλοινε, βραχυὸς ἐξ ἰκέσθαι χαλλόπεδον θεῶν ἔσθρα ὅ, τε πλεροῖς ἔρριψε Πάλασος δεσπότην.*

AVARAS PES] id est, spes cupidas & audas. hoc torum autem terret avaras spes, hoc est, vetat auidē sperare, seu vetat cupere & sperare, quæ nefas est cupere & sperare scilicet.

ET EXEMPL. GR. PRÆB. ALES PEGAS.] poetice id attribuit Pegaso Horatius, quod à Iouis ira natum est. Nam Bellerophon Antææ calumnia liberatus, grauissimisque periculis perfundus, denique gener Præti, regni que focus ac particeps factus, his rebus omnibus elatus, & Pegaso fretus, dicitur, quid in cælo esset, quidque ibi fieret, explorare voluisse. Quæ audacia offensus Iupiter, cæstrum in Pegaso immisit. Ita excussus equo Bellerophon in Lyciæ campum decidit, quod Aleius *ῥομφαίος*, quod est errare, dictus est, quia in eo campo, debilitato corpore errarit. hæc Homeri interpretes ἰλ. ζ. Vtitur eodem exemplo Pindarus Isthm. *ἔδ. ζ.* monens, nequis sibi immortalitatis spem proponat, cum simus mortales, vitæque multo breuioris, quam vt Deorum sedem attingere possimus. Verba Pindari sunt hæc, *τὸ μακρὸν δ' εἰ τις πάπλοινε, βραχυὸς ἐξ ἰκέσθαι χαλλόπεδον θεῶν ἔσθρα ὅ, τε πλεροῖς ἔρριψε Πάλασος δεσπότην.*

ἐθέλοντ' ἐς ἔρανον ἰόντων αὐθιλλᾶς ἐλθεῖν μετ' ὀμαγυρίν Βελλεροφόντων ἑνός. id est, longa autem siquis circumspicit, cum sit breuior & imbecillior, vt ad deorum sedem atheno pauimento constrata peruenire possit: primum Pegaso pennatus dominum Bellerophonem Iouis familiarem, & confabulatōrē ad calti stationes transire cupientem excussit, &c.

ALES] alatus, pennatus, penniger, πλεροῖς, Pindarus. alitem posuit Oda 1. huius libri pro eo, qui alatis iumentis vehitur: *Tempestiuus in domo Pauli purpureus ales oloribus, &c.* De Pegaso sup. Od. 27. lib. 1.

TERRENYM EQVITEM GRAVATVS] *grauatus equitem*, pro eo, quod est, grauatus ferre equitem, Horatianum est. Nam sic loquuntur & Græci, *βαρῦνομα τῶ πένια, τῶ ἀπένια*, id est, grauiter fero pauperatē, infamiam, &c. Plutarchus in Cæsare, *τοῖς βασιχῆνυσι, καὶ βαρῦνομοῖς τῶ δυνάμιν.* Sic & Suetonius in Tiberio, *matrem Liniem grauatus.* idē in Augusto, *ampla & operosa prætoris grauabatur.*

TE DIGNA] tibi apta, tibi conuenientia.

ET VLTIA QVAM LICET, SPER. NEF. P. DISP. V.] ordo est, & disparem vites, putando nefas esse, sperare vltiā quam licet.

DISPAREM VITES] Prouerbiū est vulgatum apud Græcos, quod monet, vt sibi quisque æqualem vxorē ducat, *τὴν χεῖ σαυτὸν ἔλα:* subintellige *βέμβηνα.* hoc est, turbinem tibi conuenientem & propinquum æge. natum à lusu puerorū turbines flagellis circumagentium ac versantium. lege in libris epigrammatum Græcorū, pulcherrimum Callimachi epigramma ad Dionem. Ita igitur & Horat. Phyllidi suadet, vt amicum sibi parem deligat: ab amore Telephi animum auertat.

FINIS AMORVM] δ Phylli, quam omnī postremam amare constitui, sic Propert. libro 1. *Cynthia prima fuit, Cynthia finis erit.*

CALBO] incendiarie ardebo, vt Od. 9. lib. 3. *Donec non alia magis Arssisti.*

MODO] cantus, carmina modulata.

REDDAS] reddere interdum est id, quod ab aliquo acceperis, ac didiceris vel recitare, vel cantare, vt hīc, & suprà Od. 6. huius libri, *reddidi carmen docilis modorum Vatis Horati.* & epist. ad Loll. 2. lib. 1. *Vt puerum sano credas dictata magistro reddere.* idem ad Píones de arte poet. *reddere qui voces iam scit puer.* & Lucret. lib. 4. *reddere dicta. Et sonitus audire (senex al. sonora) silentia noctis vndiq, cum consent) & reddere dicta tacentes.*

ATRÆ] id est, tristes, vel quia tenebræ nigrae sunt, quæ viuus inuisæ, & tristes sunt: vel quia nigra omnia per se tristia & horribilia sunt. cōties notauius. vitatum est Horatio hoc epithetum. sup. Od. 14. lib. 3. *Hic dies verè mihi festus atras Eximet curas.* & Od. 1. eiusd. *Post equitem sedet atra cura.* & Saty. 7. lib. 2. *nam comes atra premis, sequiturque fugacem.*

A AD VIRGILIVM.

Ode 12.

Describit veris aduentum : tum cum inuitat ad epulas, ea condicione, vt secum pro symbola, vnguenti nardini onychem afferat.

Iam veris comites, quæ mare temperant, Impellunt animæ linthea Thraciæ : Iam nec prata rigent, nec fluuij strepunt Hiberna niue turgida.

Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens, Infelix auis, & Cecropiæ domus Aeternum opprobrium, quod male barbaras Regum est vltia libidines.

Dicunt in tenero gramine, pinguium Custodes onium, carmina fistula : Delectantque deum, cui pecus, & nigri Colles Arcadiæ placent.

Adduxere sitim tempora Virgili : Sed, pressum Calibus ducere Liberum Si gestis, iuuenum nobilium cliens,

Nardo vina merebere, Nardi paruus onyx eliciet cadum, Qui nunc Sulpiciis accubat horreis, Spes donare nouas largus, amarâque Curarum eluere efficax.

Ad quæ si properas gaudia, cum tua Velox merce veni, non ego te meis Immunem meditor tingere poculis, Plena diues vt in domo.

Verum pone moras, & studium lucri : Nigrorumque memor, dum licet, ignium Misce stultitiam consilijs breuem, Dulce est desipere in loco.

IAM VERIS COMITES] hæc Ode eiusdem fere est argumenti, atque septima. IMPELLUNT LINTEA] impellunt vela. ANIMÆ THRACIÆ] id est, venti Thracij, nempe Fauonij. Quidam putant Etesias significari, à quibus valde dissentio. nam Etesias æstate spirant : Fauonij vere ineunte. Quod autem Fauonios, qui dicuntur à Græcis Zephyri, aut quidam non esse Thracios, quia Aquilones, qui sunt Septentrionales, Thracij appellantur à poetis, respondeo, Homerum in Iliad. facere etiam Ze-

phyrum à Thracia vnâ cum Borea spirâtem. Sic enim ille, Βορρῆος, καὶ Ζέφυρος, τῶτε θρηάκων ἀήτων: ad quæ versum notat Eustathius, Zephyrum dici vnâ cum Borea spirare ex Thracia, vel quod Thracia sit communis omnium ventorum quasi officina, seu commune domiciliū: vel quod Zephyrus per Thraciam in mare Græcum incidat: vel quod Thracia falcis figurâ præ se ferat: vel, vt alij volūt, sigma litteræ: quaræ cum ita latè pateat, non esse mirum si ab vtraque eius parte hi venti spirare dicantur, Boreas à septentrionali, Zephyrus ab Occidètali, vide quæ vnto annotata sup. ad Odam 25. lib. 1. ibi, Thracio vento. Iam verò quod alij dicunt, hæc ætatem perspicuè describi vel ex hoc versu intelligi posse, Adduxere sitim tempora Virgili: dico eum referendū esse non ad anni, sed ad diei tempus: nempe ad horâ diei septimam aut octauam, seu potius nonam, ac decimam: quo tempore Romani cenare solebant. Quod si quis cōtendat pertinaciter ad anni tempus esse referendū, respondebo, in Italia Vernum tempus multo calidius, & siticulosius esse, quàm in Gallia. Quocirca nõ debere esse mirum si dicat, Adduxere sitim. Præterea versus illi superiores, Nidū ponit, Ityn, &c. declarât, hæc ver describi, non ætatem. hirundo enim Veris est nūtia, vt sciunt omnes: vnde prouerbiū, Vna hirundo ver non efficit. Itaq; Horatius vernum tempus significat per Zephyros & hirundinem primam epist. 7. lib. 1. ad Mæcen. 2. te dulcis amice reuisset Cum Zephyris, si concedes, & hirundine prima. adde quod epithetum illud veris comites, argumētō est significari Fauonios, qui vnâ cum vere ineunte spirant. neque probo quod illi, veris comites, interpretantur, ver sequentes. quemadmodum (inquiunt) Od. 7. huius libri, dixit ver proterit æstus. Longè enim hoc illi dissimile est. Nam ver quidem sequitur æstas: & cōuenit ita loqui. sed etesias sequuntur ver, non itè cōuenit. Multo autem minus cōuenit ita describere etesias: ventos ver sequentes, mare temperantes, &c. Postremò vocem comes non significare eū, qui subsequatur, & qui pōt eat: sed qui vnâ & eodè ordine ingreditur, argumentum est locus ille Od. 28. lib. 1. Me quoque deuexi rapidus comes Orionis Illyrici notus obruit vndis. Sed nimis multa de nugis. Vtatur suo quisque iudicio. Iam ex Lucretio, M. Tullio, Plauto, Terētio intelligere licet, quid intersit inter animum, & animam. Lucret. lib. 3. Nunc animum, atque animam dico cōiuncta teneri. Inter se, atque vnâ naturam consicere ex se: sed caput esse quasi, & dominari in corpore toto Consilium, quod nos animum, mentemque vocamus. Idem lib. 5. ac prece quas sit ventorum pavidas paces, animasque secundas. Idè lib. 3. Et magis est animus vitæ claustra cœrens, Et dominantior ad vitâ, quàm vis animæ. Nam sine mente, animoque nequit residere per artus Temporis exiguam partem pars vlla animæ, sed comes insequitur facile, & discedit in aurâs, Et gelidos artus in lechi si gure linquit, &c. Et M. Tull. Tuscul. lib. 1. Animum autem

A autem animam nostri declarant nominari. Nam & agere animam, & effluere dicimus. animam, id est, ventum, ibid. Ipse autè animus ab anima dictus est. Idem ibid. quam regionem cum superauit animus, naturamque sui similem contigit, & agnoscit: iunctus ex anima tenui, & ex ardore solis temperato, ignibus insistit, &c. Idem ibidem, anima sit animus, ignisne, necno. Plaut. Afinar. D E. Animam adepol' suauiterem, quam vxoris meæ. P H I L A E N. Dic, amabo, an fatet anima vxori tuæ? Idem Aulular. sed me animam recipere sinas, te rogo. idem ibid. s. Quin cum it dormitum, sollem obstringit ob gulam. A. cur? s. nequid anima fortè amittit dormies. Terēt. Adelp. quid festinas, mi Getæ? animam recipe. Idè in Phorm. B Animam compressi, autem admouit. Iterum M. Tul. frumentaria, de Apronio, qui non modò animum integrum, sed ne animam quidem puram conferuare potuisset. idem in Timæo, ita contigit, vt inter igne, & terram, aquam Deus, animamque poneret, eaque inter se compararet, & proportione coniungeret, vt quemadmodum ignis animæ, sic anima aquæ: quod aqua aquæ, id aqua terra proportione redderet. Virg. in Sileno, semina terrarumq; animæq; marisq; fuissent, Et liquidi simul ignis. Idem Georg. 2. animasque & o-lentia Medi Ora fouent illo, & semibus medicatur anhelis. Idem lib. 8. Æneid. Quantum ignes, animæque valent.

RIGENT] horrent, squallent: frigore, glacie, gelu.

NEC FL. STR. HIB. N. T.] nec fluuij niuibus & imbribus hibernis aucti, horribilè strepitum edunt. sup. Od. 2. eiusd. lib. Monte decurrens velut amnis, imbres quem super notas aluere ripas.

NID. PON. ITYN FLEB. GEM.] hirundo (inquit) veris nuntia Ityn filium gemens à fe imperfectum in odium Teræ viri sui, nidum ponit. Hesiodus ἐργ. καὶ ἡμ. hirundinem ὄρνιθου ἀπella, id est, manè gementem. Τὸν δὲ μετ' ὄρνιθου Πανδίωνος ὄρνιθον χελιδὼν Ἐσφραδὸς αὐθιγῶντος ἕαρος νέον ἱταλῶνιο. id est, post hunc autem hirundo Pandionis filia surrexit, & in lucè prodiiit hominibus vere ineunte. apud Homerum item ὄδυσσ. τ. Penelopa Vlysssem virū suum nõdum agnoscens, & tamen cum eo loquens, sese cum luscinia comparat Itylum filium suū lugentem, his verbis: Ως δ' ὅτε Πανδάρην κέρρη χλωρήνι ἀνδρῶν Καλὸν εἰδίδισιν ἕαρος νέον ἱταλῶνιο Δειδρῶν ἐν πεπάλοισι καθέσθωρην πυκνοῖσιν, Ἡ τε θάμα περὸ πᾶσα χεῖρ πολυχήρα φωνήν, Παιδ' ὀλοφυρομένην Ἴτυλον φίλον. id est, Quæ admodum autè cum Pandare filia. Chloris luscinia suauiter canit vere ineunte ramis densis arborum insidens: Quæ se crebrò conuoluens vocem variam, & flexibilem mittit: filium Itylum optatum lugens, &c. Plato autem in Phædone, negat hirundinem, lusciniâ, vrpupam, cycnos dolois, gemiturusve causa canere, his verbis, ἔδ' αὐτῇ ἢ ἀνδρῶν, καὶ χελιδῶν, καὶ ἑπῶν, ὃν δὲ φασὶ λυπῶν θρῆνην ἄδδν, ἀλλ' ἕδ' ἐταῦτα φωνεῖται μοι λυπῶν ἔδδν, ἔτ' οἱ κύκνοι.

Hæc autem Pan (vt scribit Theocriti interpres) Penelope, & procorum filius: idèoque Pan vocatus est, quia ἐκ πάντων ἑαράσθ, id est, omnium feminæ satus est. alij Mercurium eius patrem fuisse, in hircū mutatū. De Pane scribit Plutarchus mirabile quiddam lib. 2. ἐδ' ἅν ἐκλελειπῶν ἡγετην. Epithersen quendam sibi narrasse, cum ille in Italiam nauigaret, & ad insulas Echinas peruenisset, vesperi, mari placido, & tranquillo vocem esse auditam cuiusdam Thamum appellantis. Erat autè is Thamus gubernator nauis Ægyptius non omnibus vectoribus notus. Qui cum bis appellatus tacuisset, atque ad tertiam appellationem respondisset: eum, cuius erat illa vox, summa vocis contentione ita locutum esse: Vbi ad Palodes delatus fueris, nuntiato, Pana magnū diem suum obiisse. qua voce audita, primū omnes, qui in nauī erant, metu perterritos esse: deinde cōsultasse vtrūm praestaret, ene voci obtemperare, an totam rem negligere. re inter eos communicata, & cōsultando agitata, ad extremū placuisse, vt Thamus, quod iussus esset, faceret, maximè si tum, cum ad illum locū peruenissent, malacia esset. itaque fecit: & quàm clarissima voce potuit, proclamauit, magnum Pana obiisse. Vixdum clamandi finem fecerat, cum in-

CEOR. DOM. ÆTERN. OPPR. &c.] Eryfichthon Cecropis filius non regnavit Athenis. nam patre viuò mortuus est. Cecropi successit Cranaus, què Amphichyon eius gener regno spoliavit. Hic tursus ab Erichthonio eiectus est. Erichthonij autem patrem mortalem fuisse negant, natumque eum dicūt alij ex Marte & Terra, alij ex Vulcano & Terra, cum Vulcanus Minervæ coniugio à Ioue impetrato, illa reluctante effectum libidinis in terram profudisset. Huius filius fuit Pandion: cuius filia Procne & Philomela. Itaque, quod hanc auem æternum Cecropiæ domus opprobrium dicit esse, non est ita intelligendum, eam ex stirpe & sanguine Cecropi ortam esse: sed Cecropia domus intelligenda est, regum Atheniensium familia, tamet si nõ sit vna. Fabula autem notissima est de Procne in hirundinem, Philomela in lusciniam mutata: quæ cum Tereus rex Thraciæ, qui Procnen in matrimonio habebat, constuprasset, ei ipsi, quam constuprarat, linguam præcidit, ne vxori suæ rem eununtiaret. quamquam alij putant Philomelam in hirundinem, Procnen in lusciniam esse versas: vt Gorgias, qui, cum hirundinis volantis stercore inquinat' esset, ἀγορῶν γα (inquit) ὁ φιλομύλα. refert Aristotel. lib. 3. Rhetoricor. Sic Virg. in Sileno: Quas illi Philomela daptes. sic & Varro lib. 4 de lingua Latina.

QUOD MALÈ BARBARAS, &c.] quia barbaram illam Teræ viri sui libidinem immaniter, & crudeliter vltæ fuerit, nempe filio communi Iti interfecto. Propert. lib. 3. Incepit assumtum ne sua mater Ityn.

DELECTANTQUE DEVM] Pana fuit autem Pan (vt scribit Theocriti interpres) Penelope, & procorum filius: idèoque Pan vocatus est, quia ἐκ πάντων ἑαράσθ, id est, omnium feminæ satus est. alij Mercurium eius patrem fuisse, in hircū mutatū. De Pane scribit Plutarchus mirabile quiddam lib. 2. ἐδ' ἅν ἐκλελειπῶν ἡγετην. Epithersen quendam sibi narrasse, cum ille in Italiam nauigaret, & ad insulas Echinas peruenisset, vesperi, mari placido, & tranquillo vocem esse auditam cuiusdam Thamum appellantis. Erat autè is Thamus gubernator nauis Ægyptius non omnibus vectoribus notus. Qui cum bis appellatus tacuisset, atque ad tertiam appellationem respondisset: eum, cuius erat illa vox, summa vocis contentione ita locutum esse: Vbi ad Palodes delatus fueris, nuntiato, Pana magnū diem suum obiisse. qua voce audita, primū omnes, qui in nauī erant, metu perterritos esse: deinde cōsultasse vtrūm praestaret, ene voci obtemperare, an totam rem negligere. re inter eos communicata, & cōsultando agitata, ad extremū placuisse, vt Thamus, quod iussus esset, faceret, maximè si tum, cum ad illum locū peruenissent, malacia esset. itaque fecit: & quàm clarissima voce potuit, proclamauit, magnum Pana obiisse. Vixdum clamandi finem fecerat, cum in-

A gens factus est non vnus, sed veluti complurium hominum gemitus. Id cum Romam perlatum esset, Tiberium, qui tum imperium obtinebat, ita ei nuntio fidem habuisse, vt doctissimis quibusque hominibus conuocatis, & coactis, quereere instituerit de Panis ortu, genere, & natura. Illos autem re multum, diuque disputata, ad extremum sine vlla diffensione ac varietate pronuntiasse, Pana, de quo quereeretur, & qui diem suum quibusdam diceretur, Mercurij, & Penelope filium fuisse. Non defuerunt Christiani homines, qui huc Pana, Christum fuisse putarint, magnum omnium mortalium pastorem, & seruatore: tempora certe conueniunt. conueniunt et ea, quae ab antiquis de Pane tradita sunt: Pana, deum esse rusticum in naturae similitudinem conformatum: vnde & *παν* dictus est, id est, omne, quasi naturae vniuersae deus. habet enim cornua, quae radios solis, & cornua lunae significant. rubet eius facies, quae significat naturam aetheris igneam, ad pectus pellem ceruinam habet stellaram, quae caelum stelliferum, seu stellis distinctum significatur. pars eius inferior, hirsuta est, qua designantur arbores, virgulta, herbae, fruges, feræ, & ceterae animantes in terra feram habentes. pedes sunt ei caprini, vt declaretur terrae stabilitas, firmitas, ac soliditas. fistulam tenet septem calamis compactam, vt ostendatur calis harmonia ex vno calis, & altero septem fiderum motu contrario, vnde septem soni efficiuntur, constans. virgam incuruam, seu pedum gestat, propter annum, qui in se recurrit. Idem cum Amore deo, seu Cupidine iunctus est, ab eoque superatus. Sic Deum huius mundi opificem, amor generis humani vicit, & (pane dicat) coegit, vt forma humana sumta terras incoleret: oues pasceret, hoc est, homines veritatis & simplicitatis amateis erudiret, eosque ex Orci faucibus morte sua vindicatos ac redemptos seruaret, & (vt Arnobij verbo vtar) sospitaret. Herodotus in Euterpe Pana scribit à Mendesiis in octo diis numerari. hos autem deos octo, duodecim diis priores haberi. Addit praeterea Pana à pictoribus & fictoribus Graecis ac Latinis *αγοραστων*, & *παρασκελια*, id est, facie caprina, & cruribus hircinis pingi, & sculpi solere.

D NIGRI COLLES ARCA D.] Virg. Gallo, *Pan deus Arcadiae*. Arcadia, frumentis ferax. Nigra autem terra, frumentis optima. iccirco nigros Arcadiae colleis dixit Virg. Georg. 2. *Nigra ferè, & presso pinguis sub vomere terra, Et cui putre solum (namque hoc imitatur arando) Optima frumētis non vlla ex aquore cernes Plura domum tardis decedere plaustra iuuenis.*

ADDVX. SITIM TEMP. VIRGILI.] Alcæus, *πάντα δὲ διψῶσι καύματος*. id est, omnia præ calore & aestu sitiunt. Virgil. lib. 3. Georg. *Inde ubi quarta sitim veniens collegeris hora.*

SED PRESSVM CALIB.] sed si vinum Calenum haurire & bibere cupis. sup. Od. II. lib. I. *Cacubum, & pralo domitam Caleno Tu bibes vnam.*

ducere interdum est spiritui attrahere, vt hic, & E sup. Od. 17. lib. I. *Hic innocenti pocula Lesbij Duces sub umbra.* & apud M. Tull. lib. 2. de nat. deorū. *ab aere eo, quem spiritu ducimus.*

GESTIS] id est, vehemente cupis. *Gessit* (inquit Festus) *qui subita felicitate exhiberetur, nimio corporis motu prater consuetudinem exsultat.*

IUVENVM NOBILIVM] Claudij, & Drusi.

NARDO VINA MEREBERE] vnguento nardino dato, vinum Calenum accipies, id est, si vnguentum nardinum afferes, ego vinum Calenum tibi depromam. In quibusdam libris scriptum reperit, *merberis*.

NARDI PARVVS ONYX] idem dicit, quod paullo ante dixerat. nam Virgilium ad cenam ea condicione inuitat, si nardi concham, aut onychem afferat. Contra Catull. cenaturum esse apud se Fabullum dicit paucis post diebus, si modo ille cenam lautam, & copiosam attulerit cum vino & sale: se autem nihil prater vnguentum fragrantissimum praebiturum. sic Catull. *Cenabis bene mi Fabulle apud me paucis si tibi diis fuerit, diebus, si tecum attuleris bonum, atque magnam Cenam, non sine candida puella, Et vino, & sale, & omnibus carchinnis.* deinde paucis versibus interpositis, *Nā vnguentum dabo, quod meae puellae Donarunt Veneres, Cupidinisque.* *ονυξ* autē (vt ait Dioscorides lib. 2. *πρώτῃ βῆτι κογχυλίῃ ὁμοίον τῷ τῷ πρῶτῳ, εὐρισκόμενον ἐν τῇ Ἰνδία, ἐν ταῖς καρδοφόροις λίμναις. διδὲ καὶ ἀρωματίζει νεμομένων τῶν κογχυλίῶν τῶν καρδῶν.* id est, onyx, conchylij est operculum, purpuræ operculo simile, quod reperitur in India in paludibus suis, quae nardum ferunt. Itaque & odores suauissimos afflat, quonia conchyliā nardo vescuntur. Ex his igitur siue testis, siue conchis, fieri poterant vasa ad vnguentum seruadum aptissima, quippe quae nardi onyche iam essent penitus imbuta. alij dicunt Onychē esse marmoris genus, & onychē hīc interpretatur, ampullam marmoream. Est etiam *ονυξ* lapis idem, qui alabastrites, ex quo *ονυξ* vnguentarius, id est, vas ad diuturnam vnguenti custodiā probatissimum. vide Hermolaum Barbarum. Duxerunt autem appellationem & hic lapis, & haec concha à similitudine vnguis humani, quia nihil sit in eis rugosum, nihil asperum: sed omnia, vt in vngue, laeuiā ac polita. Propertius lib. 3. *Sit mēsa ratio, nōxque inter pocula currat: Et crocino nareis myrrheus vngat onyx.* & Catull. de comā Berenices, *Nunc vos, optato quas iunxit lumine tecta, Non prius unanimis corpora coniugibus Tradite nudantes reiecta veste papillas, Quam incunda mihi munera libbet onyx.* Est etiam onyx gemma coloris candidi, ex qua vas vnguentarium fieri solitum esse constat.

QVI NVNC SVLP. ACCVBE. HORR.] Od. 28. lib. 3. *Parcis describere horreo Cessantem Bibuli consulis amphoram.* in verbo *accubat* autem tralatio est à rebus animatis: positumque est pro acclinatur, seu acclinatum est.

A SPES DONARE NOVAS LARGVS] largus & liberalis in afferenda & donanda noua spe: vt epist. ad Torqu. lib. I. *Spes iubet esse ratas. largus donare, id est, largus ad donandum.*

AMARA QVE CVRARVM] id est, amaras curas, fer potius amaros curarū. sic loquitur Od. I. lib. 2. *Et cuncta terrarum subacta.* & satyra secunda libri secundi, *Corruptus vnus rerum.* & vltima eiusdem, *dumque ridetur fictis verum balatrone secundo.* & epistola ad Pisonem *Indicis monstrare recentibus abdita rerum.* & epist. ad Scauā, *tu poscis vilia rerū.* sic Liu. *subita rerū* lib. 9. *incerta casum* lib. 30. & alibi, *diuersa montium.* & Lucret. lib. I. *Inter septa meant voces: & clausa domorū Trāfūlibulant.* idē lib. 2. *Nunc hic, nunc illic superant vitalia rerum, Et superantur item.* ibidem. *Contemplator enim, cum solis lumina cumque Infernum fundunt radios per opaca domorum.* & lib. 6. *penetrat per rara viarum.* Virg. lib. 6. *En. per opaca viarum Corripunt spatium medium scribisque propinquant.* idem lib. 2. *Obfedere alij telis angusta viarum.* Paterculus *auresa viarum, & auiā itinerum.* sic etiam Graeci. Aristoph. Pluto. *ὁ Ζεὺς μὲν ἔν εἰδῶς τὰ τέτων μῶρα.* id est Iupiter igitur sciens horum stulta, id est, stultitias.

ELVRE EFFICAX] ad eluendas curas efficax. supra annot. ad Od. 8. Iam, quod hoc vinū ad curas eluendas efficacem esse dicit, id omnium vinorum commune ferē est: atque hanc laudem omnibus propemodū vinis tribuunt poetae. itaque vinum *λαδικηδέα*, id est, obliuionem maiorum afferens: & *παυσίλυτον*, id est, molestiis modum & finem imponens. & *νηπιωθές*, id est, luctum adimens, seu luctu liberans. & *κακῶν ἐπιληθὸν ἀπάντων*, id est, maiorum omnium obliuionem inducens, appellantur Graeci: obliuiosum Latini, vt Horat. supra Od. 7. lib. 2. *Obliuio pocula Maesio Ciboria exple.* eodem pertinet illud Od. 9. epod. *Curam, metimque Caesaris rerum inuait Dulci Lyæa solvere.* & illud Od. 13. cod. lib. 2. *Illic omne malum vino, cantrū, leuato Deformis agrimonia Dulcibus alloquitur.* & illud Saty. 7. lib. 2. *Nūc vino quarens, nunc somno fallere curam.* & hi Alcæi versus apud Athenæum, *Οὐ γὰρ κακοῖσιν θυμῶν ἔπι τρέπειν. Προκοδομένη γὰρ ἔδεν ἀσάμυροι. Ω Βακχί, φαρμακὸν δ' αἰρίων Ὀἶνον εὐκακίδης μεθυσίη- Ναι.* quos sic veritimus, *stultum est malis cor dedere languidi, o Bacchi: assequemur prorsus enim nihil Merendo. pharmacum optimum autem est, Feruidiore madere vino.*

CVM TVA MERCE] cum onyche nardi.

IMMUNE] inanem, nihil afferentem, vt annotatum est ad Od. 23. lib. 3. sic apud Virgil. Georg. 4. *Immunitaque sedes aliena ad pabula fucus.* Sed Graecum verbum expriniere voluit, *asymbolum*: quo vititur Terent. Phorm. *tenē asymbolum venire vntum, atque lautum ē balneus?* Non vult igitur Horatius, Virgilium venire *ἀσμβολον*, id est, sine symbola. Animaduertendum est autem tum apud Graecos, tum apud Latinos, quemad-

modum & apud nos, cenas alias fuisse conuiuatoris sumtu apparatus, atque instructas; alias, in quas suam quisque partē conferebat, has *ἐράνας*, illas *εἰλαπνιας* appellat Graeci, ab eo, quod quasi gregatim, seu turmatim, aut turbatim compositarent, *ὡς τὸ κατ' ἴλας πένειν*: vel ab eo, quod vniuersum, & quasi in gyrum, *ὡς τὸ εἰλαδδν*, seu *εἰλαδδν*, seu *εἰλαῖδδον*. Hom. *ὀδυσα. Τίς δ' αἰς, τίς δὲ ἕμιλος ὅδ' ἐπλετο; τίς δὲ σε γέρας; Εἰλαπνί, ἢ γάμοις ἐπέεσσι ἔρανος τὰ δὲ γ' ἔστιν.* id est, Quod epulum, quis cæus hic est? quæ tandem te cogit necessitas? utrum conuiuium publicum, an nuptialis cena? Nam non est conuiuium ex collecta. & *ὀδυσα. Η γάμοι, ἢ ἐράνα ἢ εἰλαπνίη τεθαλέην.* id est, Aut nuptiali conuiuio, aut ex collecta, aut cena publica & vniuersa omni epularum copia referta. in *ἐράνας* autem, id, quod confertur à conuiuis, *συμβολήν* Graeci, & symbolā Latini vñcapto vocabulo nominant: *collectam* Latino & proprio, itaque quod apud Terent. Andr. vulgò legitur *symbolum dedit*, corrupta scriptura est, nam, vt alias admonuit, symbolam legendum, quod item dudum docuit Adrianus Turnebus, vt doctiss. & ita scriptum est apud Plautum in Stich. *eadem nocte symbolam dabo.* Praeterea interpretes Homeri sic docent, *ἐρανος λέγεται τὸ ἐκ συμβολῆς γινόμενον δειπνον.* & interpretes Theocriti ad *εἰδ. ἔστι δὲ τῶν βραδύωντων παροιμία, ὅτις βῆτι δειπνον κληθεῖς ὄντ' ἔρχεται, ἢ χαλὸς ἔστιν, ἢ εἰ δίδωσι συμβολάς.* qui ad cenam vocatus tardius venit, aut claudus est, aut non dat symbolas. & Proculus in hunc locū Hesiodi, *Μηδὲ πολυένης δαιτὸς δυσάμφελος ἐναί. Τάυτα φησι, χάραξ δίδωσι τὰς κελεύθους συμβολάς. αὐτὰ γὰρ πολυένοι ἀνέειν ἐκ τῆς κοινῆς πολλὰς σαρτίων ἐναί. πρῶτος αἰ μὴ σὺκ ἐναί δυσπρόστον ἐπ ταύταις, καὶ δυσκολον, ἐχέσας δαπάνην μὲν ἐλαχίστην, χάραξ δὲ πλείστην διὰ τὴν κοινῆν ἔτω γὰρ πάλα σαρτίων ἐπ ἀλλήλοις συνεισφέροντες εἰς τὸ κοινὸν ἔναστοι, καὶ μετ' ἀλλήλων ἐτιώμενοι.* id est, haec, inquit, locum dant symbolis, quae appellantur. haec enim valde hospitalis, & multorum hospitum fuerint, multos inter se conciliantes, vt vnā cibum capiant, & efficientes ne quis in eis se aditu difficilē, & morosum praebeat, quia sumtum quidem exiguum habeant, iucunditatem autem & gratiam plurimam propter communionem. Sic enim olim vnā inter se cibum capiebant, conferentes singuli in commune, & vnā inter se epulantes. sic Alcæis apud Arthen. lib. 6. *ἔ γὰρ μὴ τίθενται συμβολάς, Πρυτανεῖα ταῦτα πρῶτοι γορευέσται.* vbi enim non conferuntur symbolas, ea prytanea appellantur. Hegesander apud eundem lib. 8. *τὴν συμβολήν, τὴν εἰς τὸ σὺμπόσιον ὑπὸ τῶν συμπινότων εἰσφέροντων Ἀργείοι χάραξ καλεῖται, τὴν δὲ μερίδα, αἴστω.* id est, symbolam, quae à compositantibus in conuiuia confertur, Arguii *χάραξ* appellant, portionem autem *αἴστω*. Erat & tertium genus, *γάμοις*, id est, conuiuium nuptiale,

A vt intelligere licet ex illis versibus Homeri, quos supra protulimus. quod quāobrem præberetur, nomen ipsum declarat. Erat autem hoc quoque, quod nuptiale dicitur conuiuium, magnificentum, & sumtuosum, & liberale, vt perspicuū est tum ex iisdem versibus, tum ex Aristot. lib. 4. de moribus ad Nicom. vbi loquitur de eo, quem βάλυαυσον Græcè nominat, ego operatiorum more insolentem in sumtu faciendo Latine reddidi. verba Aristot. sunt hæc, καὶ λαμπρότητα ὡς ἐξ μέλους, οἷον ἐρανιστῆς, γαμικῶς ἐπιών, id est, & splendorē ac magnificentiam ostētat inconcinne, atque inueniunt, verbi gratia, nuptiali apparatu eos accipit, qui symbolam in cenā dederūt.

B TINGERE] τίνξεν, quo verbo vitur Alcaeus: vel dicendum positum esse tingere, pro madefacere: cui respondet Græcū βρέχεν. Sed non dissimulabo me reperisse in vno cod. Vatican. & Iannoct. aliquotque aliis, *singere*.

NIGRORVM QVE MEMOR] id est, rogi, busti, mortis memor.

DVM LICET] dum vita manet, & dū fert ætas, sic Saty. 6. lib. 2. *quo, bone, circa, Dum licet, in rebus iucundis viuere beatius: Pone memor, quam sis aui breuius.* vide annot. ad Od. 9. lib. 1.

MISCE STYLIT. CONSIL. BREV.] misce seriis iocosa. Nam animus humanus perpetuam contentionem ferre non potest. & nisi interdum ioco ac ludo remittatur & relaxetur, obtunditur, atque (vt verbo Lucretiano utar) obtrufescit. Recte igitur poëta noster ita monet, Oda 11. lib. 2. *quid æternis minorem Consilium animi fatigas?*

C IN LOCO] opportunè: cum tempus, & locus ferunt, aut etiam postulant. *εἰ καὶ οὐ.*

I N L I C E N.

Ode 13.

Insultat ei, quod iam anus fiat, & libidine flagrans, contemnatur à iuuenibus.

A *Vdiuere, Lyce, dii mea vota: dii Audiuere, Lyce: sis anus: & tamen*

Vis formosa videri:

Ludisque, & bibis impudens:

Et cantu tremulo pota Cupidinem

Lentum sollicitas, ille virentis, &

Doctæ psallere Chia

Pulchris excubat in genis.

Importunus enim transuolat aridas

Quercus: & refugit, te quia luridi

Dentes, te quia rugæ

Turpant, & capitis nives.

E *Nec Coæ referunt iam tibi purpura,*

Nec clari lapides tempora, quæ semel

Notis condita fastis

Inclufit volucris dies.

Quod fugit Venus? heu: quòve color decens?

Quò motus? quid habes illius, illius,

Quæ spirabat amores:

Quæ me surpuerat mihi,

Felix post Cynaram, notæque, & artium

Gratarum facies? sed Cynaræ breueis

Annos fata dederunt,

Seruatūra diu parem

Cornicis vetule temporibus Lycen:

Possent vt iuuenes visere feruidi

Multo non sine risu,

Dilapsam in cineres facem.

A **VDIVERE LYCE**] Lycæ meretrici nunc tandem senescenti, insultat, cuius ferociam ac superbiam queritur Oda. 10. lib. 3. *Extremum Tanaim si biberes Lyce, &c.*

LVDIS QVE] & ludis ludos amatorios, & Venereos. hoc enim significat ludere interdum, vt *Luffisti satis, edisti satis, arque bibisti.* epist. 2. lib. 2. Terent. Eunuch. *quia cõsimilem luserat ille ludum.*

ET BIBIS IMPVDENS] in eo declarat, quàm sis impudens, quod ludas, & bibas proinde ac si puella es. puellas autem hoc loco accipio pro scortis. nam neque puellæ virgines, & pudicæ, neque matronæ Romanæ vinum bibebant, vt annotauimus sup. ad Od. 15. lib. 3. quem locum huc ascribere libet, quia cū hoc congruit, *Te Luna prope nobilem Tonfa Luceriam, non citbara decent: Nec flos purpureus rose, Nec poti vetulam fece tenuis cadi.* vbi quidam non rectè censuerunt legendum *sed poti vetulam, &c.*

CANTV TREMVLO] qualis est senum, & vetularum.

CVPID. LENTVM SOLLIC.] amoris flammam in te iam extinctam, & pæne emortuam, cantu prouocas, & excitas.

ILLE VIRENTIS ET DOCT.] Ille autem, nempe Cupido, vigil cubat in genis Chia puellæ ætate florentis, & psallendi peritæ.

EXCVBAT] vigil cubat, cū in te sit sopitus, ac, pæne dicam, sepultus.

IMPORTVNVS] qui nec quiescit, nec alios conquiscescere sinit. diximus supra ad Odam 16. lib. 3.

ARIDAS QVERCVS] δρῦς ἀχάλας, γερὰς δρῦα. vetulas significat, quæ ætate defloruerunt, atque exaruerunt.

LYRIDI DENTES] illuue squallidi, & crocei

A crocei coloris: liuidi. supra *Orcum luridum* dixit Od. 4. lib. 3. & infra Od. 17. epod. *ossa pelle amicta lurida.* γρηαλέες ὀδόντας eodem sensu dixit Anacr. Luridum dictum est à lura, vtre, seu culleo, seu pelle: quæ prius quàm sit aliquo colore suffusa, pallida & crocei, vel lutei coloris est.

CAPITIS NIVES] canities, cani. sic loquitur Antipater in epigram. illo, quod scripsit in Biantem lib. 3. epigt. Τῆδε Βίαντα κέλευσα, τὸν ἀτέμματος ἠγάγειν ἐρμῆς Εἰς αἰδῶν πολὺν γήραι νιφόρρον. id est, hîc Biantem texi, quem tacite, seu quietè ad Orcum duxit Mercurius canæ senectæ niuibus perfusum. Iam Græci γήραι πολλοῦρόταον solent appellare.

B **NEC COÆ REFERENT]** nec Coæ vestes (inquit) id est, tenues, subtilique, & bombycino filo contextæ: nec gemma ætatem illâ florentem, quæ iam abiit, tibi reducent. Significat nec vestitus elegantia ac nitore, nec gemmarum pretio, ac fulgore formam amissam, & tempore ac vetustate consumtam atque extinctam reuocari. Coas vestes fuisse admodū tenuis, & pæne pellucidæ declarat locus Saty. 2. lib. 1. *Alterâ nil obstat Cois tibi, pæne videre est, vt nudam.* quamquam quidam libri veteres illic habent, *Alterâ nil obstat. Cholorim tibi pæne videre est, vt nudâ.* Hermodaus Barbarus autem conatus est ostendere, in omnibus libris, vbi Coæ vestes appellantur, mendum inesse, & Cæas vestes, ab insula Cæo, non Coas esse nominatas. ego tamè non sum ausus scripturam inueteratam immutare.

NEC CLARI LAPIDES] nihil muto. Nam quamuis mihi valde placeat altera scriptura, quæ reperitur in duobus codicibus Vaticanis, & in Iannoct. Vrf. Tornes. vno Ruffard. *Nec cari lapides,* mouet me tamen locus ille apud M. Tull. lib. 4. *accus. Candelabrum è gemmis clarissimis opere mirabili perfectum.* nisi quis etiam locum illū corruptum esse dicat, & legendum esse contendat, *è gemmis carissimis.* Omnino & hæc recepta tolerabilis, & illa altera probabilis est.

TEMPORA, QVÆ SEMEL NOTIS, &c.] id est, tempora præterita, ætatem exactam, præteritos annos: vt Virg. Æn. 5. *o, mihi præteritos referat si Iupiter annos.* solebant autè Romani (vt sciunt omnes) cū res foris gestas, tum acta vrbana singulorum annorum, & eos s. nomina in fastis, memoria publicæ causâ, perscribere. iccirco supra *memores fastos* appellat Od. 17. lib. 3. & Saty. 3. lib. 1. *fastos mundi. Tempora si fastosque voles euoluere mundi.* Quæ sunt igitur in fastis perscripta, aut incisa, ea sunt præterita: & quæ præterita, si modò sunt alicuius momenti, fastis includuntur. Porphyrius *includit* interpretatur *signauit, deposuit, sepeliuit. Inclusi enim rumulo, vita defuncti intelliguntur.*

QVÒVE COLOR DECENS?] colorē decentem eadem ratione, eodémque ferè sensu dixit, quo supra Od. 27. lib. 3. *malas decentis. Antequam turpis macies decentis Occupet malas.* in quibusdam lib. scriptum est *calor decens.*

E **SPIRABAT AMORES]** ἐρώτας ἐπινει. sic enim loquuntur Græci. Anacreon ἀπαλὴν παύδα χερτέχων, Κόσριν δάλευ πνέσσαν. id est, teneram puellam tenens, quæ totam Venerem spirat. M. Tull. ad Q. Frat. lib. 3. *sed mirantur tamen, in primisque Apn πνέων Q. Scæuula,* id est, Martem spirans. sic epistola ad Augustum lib. 2. *Et spirat tragicum satir. & Virgil. Georg. 2. spirantes naribus ignem.*

QVÆ ME SVRPUERAT MIHI] id est, quæ optimam mei partem mihi furtim ademerat. *surpuerat* autem *συψώπη*, pro subripuerat: quod est admodum vitatum & huic, & ceteris poëtis. vt Saty. 3. lib. 2. *unum me surpente morti,* pro subripite. Lucret. 2. *quapropter vbi ipsâ Cerne-re iam nequeas, motus quoque surpere debet.* Virgil. Æneid. 8. *Cingite fronde comas, & pocula porgite dextris.*

FELIX POST CYNARAM] de Cynara sic epist. ad Villicum lib. 1. *Quem scis immunem Cynara placuisse rapaci.* & epist. ad Mæcen. 2. lib. 1. *Inter vina fugam Cynaræ mævere proteruæ.* post Cynaram autem, vel quia soli Cynaræ cedebat: vel quia Cynara mortua est.

ARTIVM GRAT. FAC.] facies lepōris, & venustatis plena: facies instructa, atque ornata iis rebus omnibus, quæ homines ad amandum allicere & possunt, & solent, vt oculorum splendor & flagrantia, frontis leuor, oris nitōr, vultus adrisum & hilaritatem compositus, & quasi natura factus, laborum natius rufor, & arte adiutus, genarum cador puniceo colore temperatus, & simil.

PAREM CORN. VETVLÆ TEMP.] sup. Od. 17. lib. 3. *Annosa cornix.* cornicum viuacitas prouerbij locum obtinuit. Hesiodus *Εὐχέσται ζώει γενεάς λακέρυζα κορώνη Ἀγρῶν ἠβώντων.* id est, *Teis iuuenium ætates, & bis sex garula cornix Metitur viuēdo diu.* Lucr. lib. 1. *cornicum vt secla vetusta.*

DILAPSAM IN CIN. FACEM] vel te, quæ olim oris tui suauitate, & flagrantia oculorum iuuenes incendebas, nunc cõsumtam, aridam, ex sanguinem: vel formam tuâ olim eximiâ, nunc corruptam. *dilapsam* autem legendum est, non *delapsam*, vt habent nonnulli mendosi codices, etiam veteres. sic Virgil. Georg. 4. *dilapsus in aquas* dixit, vbi de Proteo loquitur. *aut in aquas tenuis dilapsus abibit.* idem lib. 4. Æneid. *dilapsus calor,* absolute. *& vnâ Dilapsus calor, atque in ventos vita recessit.*

AD AVGVSTVM.

Ode 14.

A senatu, populòque R. dignos ei honores tribui non posse.

A **Q**UAE cura patrum, quae ve Quiritium,
 Plenis honorum numeribus tuas,
 Auguste, virtutes in eum
 Per titulos, memoresque fastos
 Ererit? d, quae sol habitabileis
 Illustrat oras, maxime principum,
 Quem legis expertes Latinae
 Vindelici didicere nuper,
 Quid Marte posses: milite nam tuo
B Dru sus Genaunos, implacidum genus,
 Brenco'sque velocis, & arceis
 Alpibus impositas tremendis,
 Deiecit acer plus vice simplici
 Maior Neronum: mox graue praelium
 Commisit: immanesque Rhætos
 Auspiciis pepulit secundis,
 Spectandus in certamine Martio,
 Deuota morti pectora liberae
 Quantis fatigaret ruinis:
 Indormitas propè qualis vndas
C Exercet Ausler Pleiadum choro
 Scindente nubis: impiger hostium
 Vexare turmas: & frementem
 Mittere equum medios per igneis.
 Sic tauriformis voluitur Ausfidus:
 Qui regna Dauni praefluit Appuli,
 Cum saeuit: horrendamque cultis
 Diluuiem meditatatur agris:
 Vt barbarorum Claudius agmina
 Ferrata vasto dirruit impetu:
 Primosque, & extremos metendo
 Stravit humum sine clade victor,
D Te copias te consilium, & tuos
 Præbente diuos, nam tibi, quo die
 Portus Alexandria supplex,
 Et vacuam patefecit aulam,
 Fortuna lustrò prospera tertio
 Belli secundos reddidit exitus:
 Laudemque, & optatum peractis
 Imperiis decus arrogauit.
 Te Cantaber non ante domabilis,
 Medusque, & Indus: te profugus Scythes
 Miratur, d tutela praesens

E Italia, dominaeque Romae:
 Te fontium qui celat origines
 Nilusque, & Ister: te rapidus Tigris,
 Te belluosus, qui remotis
 Obstrepit Oceanus Britannis:
 Te non pauentis funera Galliae,
 Duraeque tellus audit Iberiae:
 Te cæde gaudentes Sicambri,
 Compositis venerantur armis.

QUAE CVRA] significat, senatum, populumque. Rom. quantumuis studij, curaque conferat ad iustos, & meritos Augusto honores decernendos, nullo tamen eius in patriâ meritis dignos decernere vllò modo posse.

PATRVM] senatorum. Sallust. de bello Catil. Delecti, quibus corpus annis infirmum, ingenium sapientia validum erat, resp. consulebant. hinc vel astate, vel cura similitudine patres appellabantur.

QUIRITIVM] populi Rom. supra Od. i. lib. i. Hunc si mobilium turba Quiritium, &c.

PLENIS HONOR. MVNERIB.] honorificis muneribus, vt statuis, triumphis, monumentis publicis.

PER TITVLOS] per inscriptiones tuarum virtutis, tuorumque in remp. meritorum indicies.

MEMORE'S QVÆ FASTOS] qui continet memoriam rerum foris, & domi gestarum, actorumque publicorum: sup. Od. 17. lib. 3. & Ode superiore.

AETERNET] perpetuet, æternas reddat. Varro lib. 2. rerum humanar. litteris ac laudibus eternare, ex Nonio.

QUAE SOL HABITABILES] d omniun principum, qui terrarum parteis habitabiles incolunt, maxime. nō enim omnes terrarum partes sunt habitabiles, vt sup. Od. 22. lib. i. quæ, id est, qua parte, seu quibus partibus. cod. Rain. Card. habet o, quæ lux, &c.

QUEM LEGIS EXPERT. LAT. VINDEL.] de Vindelicis sup. Od. 4. huius libri. Vide re Rhæti belli sub Alpibus Dru sum gerentem, Vindelici. iam hoc genus loquedi, quem, nempe te, Vindelici didicere, Quid Marte posses, Græcorū est proprium, quo sæpe vtuntur Comici, & Tragici, & alij. Aristoph. in Pluto. ἀγε δὴ ὡς ἄριστον σκωπὸν, ὅστις εἰ, φράσσον: age igitur, prius te ipsum, qui sis, dicito. Sophocl. in Thracin. ὡς θεῶν, φράσσον, φίλη Δέσπονα, τὸν δὲ, τίς ποτ' ἔστιν ὁ θεῶς. id est, per deos, dicito hunc, cara domina, seu hera, quis tandem sit hospes. Plato in Phædro. καὶ εἰδέναι καὶ τὴν τὴν ἐραστὴν φίλων, ὅτι ἐμετ' εὐνοίας γίνεται. id est, & scire oportet amatoris amicitiam, quod non est cum benevolentia coniuncta. Terent. in Eunuch. Ego illum nescio, qui fuerit. hoc quod fecit, res ipsa indicat. M. Tull. epist. ad Q. Frat. lib. 2. Hac me, vt confidam, faciunt.

Plautus

A Plautus Afinar. Verum, meam uxorem nescis, qualis fiet. Idem Aulular. Ego te faciam, miserrimus mortaliū vti sis. Idem in Menæchmis. solem vides, vt statim occidat est præ huius corporis candoribus?

LEGIS EXP. LAT.] id est, qui suis legibus viuunt, neq; Romanis, aut vllis aliis astricti sunt.

GENAVNOS, &c.] Magna est in his nominibus librorum antiquorum varietas. alij habent Geraunos, Breunosque. alij Genaunos, Brennosque: sed plures Genaunos, Brennosque. Strabo lib. 4. si locus emendatus est, hos populos Tenaunos, & Brencos appellat his verbis, οἱ δὲ ἐνδελμοί, καὶ Νωρηιοί, τὴν ἐκτὸς παρὰρρείαν κατέχουσι τὸ πλέον μετὰ Βρεσίων καὶ Τεναύων. id est, Vindelici autem & Norici eam, quæ extrâ est, partē montib.

B vicinam ferè totam incolunt, cum Breneis & Tenaunis. Itaque, vel ex illo Strabonis loco Horatius est emendandus, & legendum hîc Tenaunos, seu Tenaunos, & Brencos: vel ex Horatio, Strabo est corrigendus. omnino vel Tenaunos, & Brencos, vel Genaunos: vel Geraunos, & Brennos, seu Breunos potius: non Gelonos legendum puto.

IMPLACIDVM GENVS] horum populorum immanitatem ex paucis verbis Strabonis cognoscere licet. καὶ μὴν ἀνδροφονίῃσιν, ἀλλὰ καὶ μετὰ νηπίων ἀρρένων ὡς ἐρχομένων, καὶ μὴν ἐπὶ τὰ παυρόμοιοι καὶ τὰς ἐγγύους γυνώμας κτενέσιν, ὅσας φασὶν οἱ μάγεις ἀρροκνεῖν, id est, non solum viros interficiunt, verum etiam vsque ad infantis masculos progrediuntur: & ne hîc quidem definentes, etiâ pragnanteis mulieres trucidant eas, quas vates dixerint in vtero masculos gerere.

DEIECIT] aptissimo verbo vsus est, & præne dicam, militari: vitur eo sepiissime & Caesar. Deiecit autem plus vice simplici, id est, plus quam semel: semel atque iterum deiecit.

MAIOR NERONVM] Clandius Tiberius Nero. de quo sic Sueton. Exhinc Rhæticum, Vindelicumque bellum, inde Pannonicum, inde Germanicum gessit. Rhætico, ac Vindelico generis Alpinae, Pannonico Brencos & Dalmatas subegit. epist. ad Iul. Florū lib. i. Iuli Flore, quibus terrarum militet oris Clandius Augusti primignus, scire laboro. Maior Neronum autem sic dixit hoc loco, vt in lib. de arte poet. o maior inuenium. & saty. 6. lib. i. qui se vultum ferre negat Nouiorum posse minoris.

MOX GR. PROEL. GOMM.] mox, Genaunis, & Brenco's, seu Breunis praesidio deiectis, pugnam cū hostibus commisit, & signa contulit.

SPECTANDVS IN CERT. MART.] dignus, qui spectaretur in praelio, quantis ruinis & cladibus vexaret Rhætorum animos, mortē liberam non extimescentis. certamen Martium dixit, quia sunt quaedam certamina ludicra, vt praelia campestria, vt epist. 18. lib. i. sunt & certamina diuinarum, vt epist. 4. eiusd. & certant interdum inter se homines ingenio, contendunt nobilitate, vt ait Lucret. lib. 3. Certare ingenio, con-

tendere nobilitate.

DEYOTA MORTI PECT. LIB.] Rhætorum pectora ita mortem non horrentia, vt se morti deuouisse viderentur. morti liberae autem, vel quia sponte sua, & nulla necessitate coacti mortem oppetebant: vel quia qui pugnant in acie cadunt, liberi moriuntur: & ita liberae epithetū est perpetuū mortis, quæ in acie oppetitur.

INDOMITAS PROPE QVAL. VND.] Dru sum Rhætorum turmas praelii secundis vexantem, ac profligantem comparat cum Austro Virgiliis exortis, quæ tempestates excitant, vndas maris agitante. Ordo autem verborum hic est, Dru sum impiger hostium vexare turmas, & mitt. frem. eq. p. m. ign. qualis propemodum est Aufter cū vndas exercet, Pleiadum choro scindente nubis.

EXERCET] fatigat, agitat. vt apud Virgil. Georg. 3. exercita cursu Flumina.

PLEIADVM CHORO] Pleiadas Atlantidis fuisse filias, nunc stellas in Tauri cauda locatas, (Virgilius nominat Latini) quarum sex dumtaxat cernantur, septima sit obscurior: carumque ortu, atque obitu, pluuium esse: praeterea eas ortu matutino, qui est à Kal. Maiis vsque ad decimum Kal. Quinctilicis, astatem: vel pertino, qui est à Kal. Octobribus vsque ad v. Idus Decēbr. hîemē praesignificare, ac nuntiare, notum est vel pueris. Hesiod. ἐργ. ημ. Πλειάδαδ' ἀτλαγένοιον ὅτι τελλομένην Ἀργεῖα δ' ἀμύτοι ἀροτῖο δὲ δυσὸ μύδαον. id est, Pleiades Atlantigena calo exortites Mæsis tempora significat, eademque cadentes venisse agricolis ostendunt tempus arandi. & Aratus, Ἐπίστροφοι δὴ τὸ καὶ μετ' αὐτῶσποισ καλέονται, Ἐξ οὐαίπερ εὐσαι ἐποψίμη ὀφθαλμοῖσιν Ἀλλυόνη, Μερόπη τε, Κελευῖώ τ', Ἡλεῖται τε, Καὶ Στερόπη, καὶ Τηθύγεται, καὶ πότνια Μεία.

quos versus sic Latinè reddidit Cicero, Ha septē vulgò perhibentur more vetusto stellae: cernuntur verò sex vndique parua. At non interuisse putari conuenit vnā, sed frustra ac temerè à vulgò ratione sine vlla septem dicier, vt veteres statuere poetae. Aeterno cunctas eno qui nomine dignant, Alcyone, & Merope, atque Celeno, Taygeteque, Electra, Steropeque, simul sanctissima Maia. & Theocr. in Hyla. Ἄμμος δ' αὐτέλωντι πελαείαδες, ἑραγεται δὲ Ἀργα νέον βόσσιοντι τετραμύδιον εἶρος ἡδὴ, Τημος νεωπιλάς, μμυδασετο θεῖος δωτος Ηρώων. id est, Cūm autem oriuntur Virgiliae, prata autem remota agnum nouellum pasunt, conuerso iam vere: Tum navigationis memor erat flos herouū diuinus. Ostendit autem his versibus Aratus, eas astatas, & brumæ nutrias esse. Ζεὺς σφοῖσι καὶ θέρεος, καὶ χέματος ἀρχομένησιν Σιελίην ἐπέρευσε, ἐπερχομένησ τ' ἀροτῖο. Athenaus lib. 2. docet Pleiadas ab Æschylo, Pindaro, Simonide Pleiadas, quod valet ὡς ἑσπεράς, id est, colūbas, nominari. Vnius Simonidis verba ascribam ea, quæ ad hunc locum pertinent. Ἐπιλε δ' Ἀτλας ἐπὶ ἰοπλοκόμενα φέλλω θυάλαρον πᾶν (Μαῖαν)

A ἔρχον εἶδος, ἀ καλέονται πελειάδες ἔρνιας. Sed de his qui plura scire voler, legat Athen. eo, quem dixi, libro.

S C I N D E N T E N V B .] id est, imbreis profunde nubiibus à vento scissis.

I M P I G E R H O S T . V E X . T V R M .] impiger in vexandis hostium turmis.

E T F R E M E N T E M] Virg. Georg. I. princ. τὴν δ, οὗ πρῶτα φρενέτην ἔβριθε, & Horat. Oda 9. epod. Ad hunc frementeis verterunt bis mille equos, &c.

M E D I O S P E R I G N E I S] id est, per medias proelii flammās: per media, eaque acerrima pericula. sic epist. I. lib. I. Per mare pauperis fugiens, per saxa, per igneis. sic Hom. ἰλ. κ. Τῆς δ' ἔσπο-
B μέθυοιο, καὶ ἐκ περὶ τοῦ ἀθρομυθίου Ἀμφω νοήσασιν, ἔσπει πᾶσι οἷδε νοήσασιν: id est, Hoc comitante vel ex ardentibus ignibus ambo salui euadimus, quoniam egregie sapit vnus.

S I C T A V R I F O R M I S V O L V I T V R , &c.] Hercules ab inferis reuersus, in Aetoliam profectus est ad Oeneum, filiam suam Deianiram uxorem sibi vt ille daret. quam cum offendisset Acheloo fluuio vicino iam desponsam, cum eo luctatus est, tauri speciem praeseferente: cuius altero cornu auulso puella potitus est. Est autem Achelous omnium, qui sunt in Graecia, fluuiorum maximus, videturque tauriformis habitus vel propter eius multas flexiones, vel potius propterea, quod multis locis relicto suo aluceo exundabat. Ab eo ceteri fluuij maximè ij, qui imbribus augentur, non solum tauriformes, sed etiam Acheloi folent appellari. Quin etiam tam Graeci, quam Latini Acheloum pro aqua vsurpare solent. Euripid. Bacch. δ' ὡς ἐσείδα, δῶμα τ' ἄβηθεοαι δὸκῶν, Ἡἰὸς' ἐκείσε, κατ' ἐκείσε δῶμασιν Ἀχελῶον φέρειν Ἐννήτων, &c. id est, ille autem, vt vidit, & deis cōflagrare putans, cō se propter contulit: deinde iubēs illuc famulos Acheloum ferre, &c. Virg. Georg. I. Pocolaque inuentis Acheloua miscuit undis. Homerus ἰλ. φ. Xanthū Achilli iratum, quod aluceum suum cadaveribus impediret, facit erumpentem, atque exarsuantē, corpora denique in terram eijcientem cum munitu instar tauri: ex quo fortasse, qui Homerum secuti sunt, poëtae, fluuiis omnibus tauri speciem tribuerunt. verba Hom. sunt haec: Τῆς ἐπιβαλλεθῆραζε μεμικᾶς ἤυτε ταῦρος Χέρσωνδε. his cōsentanea scribit interpres Sophoclis in Trach. οἱ πύταμοι ταυρόχρονοι διετυπούτο, ἢ ὅτι μυκητῶ εἰσι ταυροῖς ὡς πηλῆσιοι αἰεὶ τὰς ἐμβολὰς, ἢ ὅτι ἔχουσιν τὴν χηλῶς βόει, ἢ αἰεὶ τὸ τὰς χηλονομάς ὡς τοῖς ποταμοῖς εἶναι, id est, fluuij taurinis cornibusangebatur, vel quod mugitu ad ostia, taurorum sunt similes, vel quod tetram scindunt, vt boues: vel quia pascua sunt propter fluuios, sic Aelianus ποταμῶν ἰσορ. ε. τὴν τ' ποταμῶν φύσιν, καὶ τὰ βέλτιστα αὐτῶν ὄρωμεν. ὁμῶς δ' οἱ πμῶντες αὐτῶν, καὶ τὰ ἀγαλλματὰ αὐτῶν ἐραζόμενοι, οἱ μὲν ἀγγρωπομάροφθς

αὐτῶν ἰδρῶνεντο, οἱ δὲ βοῶν εἶδος αὐτοῖς αἰετῶν ἔθνησαν. sic enim emedandus Aelianus, vt hoc nomen ἐπιβαλλεθῆρα, quorum verborum hac sententia est, Fluuiorum autem naturam & eorū aluceos videmus. Verumtamen qui eos colunt, & qui eorum simulacra fingunt, alij in humanam figuram eos conformant, alij eis boum formā affingunt. licet etiam dicere, ostia & ora fluuiorū per cornua significari. Itaque Virgilius lib. 8. Aeneid. in extr. Rhenum bicornem appellat, vel quia duobus aluceis fluit, vt vult Seruius, vel quia duobus ostiis in Oceanum influit. Idem de Tiberi lib. 8.

Corniger Hesperidum fluuius regnator aquarum.
A V F I D V S] supra longe sonantem appellat Od. 9. de quo plura ad Od. ult. lib. 3.

P E R F L V I T] reclamantibus ferē omnibus cod. veteribus, in quibus scriptum est *presluit*, aut *presluit*, vulgatos secutus sum, non pugnaturus, si quis malit, *presluit*. sic supra Od. 3. huius libri, vbi vulgati habent *persuunt*, veteres plerique omnes habebat, *presuunt*. Et verò ita Lilius locutus est lib. 54. *Duo cingunt scodram flumina: Clausula latere vrbis, quod in oriente patet, presuens: Barbana palude oriens.* Quare quamuis & olim & nūc editum sit me assentiente, *persluit*, antiquam tamen censeo restituendam.

C V M S A V I T] cum auctus imbribus sternit *sata leta, bosmq; labores*, vt ait Virgil. vide supr. annot. ad Od. 29. li. 3. sic Hom. de Diomede ἰλ. ε. Θυβὲ γὰρ ἀμπεδῶν ποταμῶν πλήθοσι εοικῶς Χειμάρρῳ, ὅς' ἄκα ρῆον ἐπέδασε γαφύρας. Τὸν δ' ἔτ' ἄρτε γαφύρας ἐργυμύρας ἰχθυόσιν, ὅντ' ἄρα ἔρκα ἰχθ' ἀλγῶν ἐριθλέων Ἐλθόντ' ἔξαπνῆς, ὅτ' ἐπιβρίση Διὸς ὀμβροσ, Πολλὰ δ' ὕπ' αὐτῶν ἐργα κατήριπε καὶ αἰχμηδῶν. id est, Rucbar autem per campum fluuio torrenti exundanti similis: qui celeriter fluens pontes disturbat. Eum autem neque pontes continent, neque septa agrorum virentium comprimunt repente labentem, cum cum auxerit caelestis imber: multa autem aedificia, & opera manu hominū facta eius impetu labefacta cōcidunt.

M E D I T A T V R] secutus sum scripturā triū veterum codicum, quos in Italia vidi, & totidē, quos in Gallia, in his Tornes. quam & viri docti valde probant: agnoscit Porphy. Nam vulgati habent *minitatur*, quam tamē non aspernor. nam ita legit Non. Marcell. testem citans hunc locū. inest autem in verbo *meditatur* mirabilis, & longē audacior, quā in illo altero *minitatur*, tralatio à re animata ad inanimam.

P R I M O S Q V E E T E X T R . M E T .] sic Virg. lib. 10. *Proxima quae, metit gladio.* quem locū producant testem Acron & Porphy.

S T R A V I T H V M V M] sic scriptum reperiri in plerisque libris calamo exaratis, tribus Vatican. & Iannoct. Faër. Vrf. Tornes. Nicot. Ruffard. *strauit humum* autem, id est, operuit, & compleuit humum. vulgati habent, *strauit humi*, quod minus probo, sic enim locutus est supra Od. 17. lib.

E
F
G
H

A lib. 3. *algae litus inutili Demissa tempesta ab Euro sternet, aqua nisi fallit augur, &c.*
S I N E C L A D E V I C T O R] victor sine vlla suorum iactura. Iogē huic dissimilis est ea, quā victoriam Cadmeam nominant.
P R A E B E N T E] sufficiente, suppeditante, *πορζωντος, ἔπαρκεντος.*
T V O S D I V O S] qui tibi fauent, qui tua omnia incepta fortunant. hoc. ideò dictum (inquit Porphyrio) quod Augusti auspiciis hac à Druso gesta sunt.

N A M T I B I , Q V O D I E P O R T . &c.] sententia huius loci haec est. Quo die Alexadria, in quam Antonius, & Cleopatra confugerant, potitus es, anno scilicet, post initium belli Mutinensis, decimo tertio: eo ipso die omnium bellorum praeteritorum felicem exitum habuisti. Nam bellis omnibus compositis, & victoria parata, remp. constituisti, imperium populi Rom. stabiluisti, laudem, & gloriam tibi sempiternam tot victoriis partis comparasti, tertium denique cōsultatum, dominatumque perpetuum consecutus es. Priscian. lib. 2. docet, vtrumque esse vsitatum, *Alexandria, & Alexandria*: vt Antiochia & Antiochea.

L V S T R O T E R T I O] nondum finito, id est, anno decimo tertio nondum exacto. Errant autem, qui duo lustra nouem annis duntaxat putant constare, quasi quinquus annus finis sit vnus, & principium alterius.

C **A R R O G A V I T]** peperit, vendicauit.
T E C A N T A B E R] sup. Od. 8. lib. 3. *Cantaber sera domitus catena.* & Oda 6. lib. 2. *Cantabrum indoctum inga ferre nostra.*
P R O F V G V S] Od. 24. lib. 3. *Campestres melius scythae.* & Od. 35. lib. I. *te profugis scythae.*

O T V T E L A P R A E S E N S I T A L . D O M I N A Q V E] qui tanquam Deus praesens Italianam, Romamque tutaris. alia ratione dixit sup. Od. 6. *Virginum prima, puerique, &c. Delia tutela dea,* id est, quos Diana tuetur. magna autem vis est in nomine *praesens*. dicimus enim *Deum praesentem*, cuius numinis vim, auxiliumque, quasi praesentis, sentimus. vide annot. ad Od. 35. lib. I.

D **D O M I N A Q V E R O M A E]** Oda. 3. huius lib. *Roma principis vrbium Dignatur suboles, &c.*

T E , F O N T . Q V I C E L . O R I G I N E S] Herodotus in Euterpe scribit neminem vnquā neque Graecum, neque Afrum, neque Aegyptiū autum esse sibi profiteri se scire Nilū fontis, seu origines, praeterquam quendam tabularum, & aedis Mineruā, pecuniaq; custodem in vrbe Sai: atque cum tamen sibi ludere, & nugari visum esse: quippe qui dixerit Nilum ex quodam lacu infinitae altitudinis inter duos mōtes interiecto manare. Scriptores recentiores, quibus haec exquirere fuit cura, aiunt Nilum ex montibus Lunae oriri. Tibull. lib. I. *Nile pater, quānam possum te dicere causa, Aut quibus in terris occuluisse caput? originem autem habet cod. Faër. & Iann. ceteri om-*

nes, quibuscum vulgati congruunt, *origines*: quos sequor: quia perspicue Herodotus eo, quem dixi libro: *πηλὸς Νείλου* dicit, non *πηγήν*. de Nilo plura in commentar. Lucretianis.

I S T E R] quem eundem esse, atque Danubiū nonnulli volunt, sed alii atque alii gentibus. Apollonius lib. 4. argon. scribit Istrum ex hyperboreis montibus oriri, & cum ad eum locum, qui interiectus est inter Scythiam, & Thraciam peruenierit, in duas partes secari: quarum altera in Pontum Euxinum, altera in mare Tyrrenū influit: eademque tradit interpres ad eum locum. de eodem lege Strabon. lib. 4.

T E R A P I D . T I G R I .] Tigris, Armeniae fluuius, à celeritate nomen traxit. Itaque merito *rapidus* ab Horatio appellatur: quamquam quidam legi volunt, *trepidus*, id est, celer.

T E B E L L V O S V S] Oceanum belluosum vocat propter ingentis belluas in eo nascentes, & viuētēs: in quibus est phyleter, *ingentis columna modo* (vt narrat Plin. lib. 9. cap. 4.) *se attollens, altiōrque nauium velis, diluuiem quandam eructans.*

T E N O N P A V . F V N .] Aristot. lib. 3. de moribus ad Nicom. scribit, Celtas neque terrae motus, neque fluctus ex timefcere. Aelianus autē lib. 12. Var. hist. etiam amplius, nempe illos pugnare coronatos: argumentumque eis suarū cantilenarum constare ex hominibus iis, qui fortiter in bello pugnantes ceciderint: eosdem partim rebus praclarè gestis gloriantis, partim suū ipsorum virtutis monumēta Graecorum more relinquenteis, tropaea victoriae excitare: fugere autē, apud eos vsque aded turpe esse, vt ne ex domibus ruinosis quidem, ac labantibus sese auferat: quin ne his quidem incendio deflagrantibus saluti suae fuga consulere, à flamma iam occupatos: nonnullos autem maris aestum accedentem expectare, ac subire: alios vltro fluctibus arma inferre, eorumq; impetum excipere nudis gladiis, hastisque destrictis, quasi eos possint vel exterere, vel sauciare.

C A E D E G A V D E N T E S S I C A M B R I] supra Od. 2. eiusd. lib. *quandog, trahet feroceis Per sacri cliuum merita decorus Fronde Sicambros.* Caede gaudentes autem, vel quia bellicosi, & bellistudio dediti sunt, vnde caedes oriuntur: vel simplicius, quia caedibus delectantur: quod argumentum est immanitatis.

C O M P O S I T I S] vno consensu, vnōq; tempore de manu positus, vt cōditis, & suo loco positus, vt Od. 7. epod. *cur dextero Aptantur enses cōditi?* eadem fortasse significatione dixit Satyra 3. lib. 2. *Audire atque togam inbeo componere, quisquis Ambitione mala, aut argenti pallet amore.*

A V G V S T I L A V D E S .
Ode 15.

P H O E B Y S
z ij

A **P**HOEBVS volentē praelia me loqui,
 Victas & vrbeis, increpuit byra:
 Ne parua Tyrrhenum per æquor
 Vela darem, tua, Cæsar, etas
 Fruges & agris rectulit vberes,
 Et signa nostro restituit Ioui,
 Derepta Parthorum superbis
 Postibus: & vacuum duellis
 Ianum Quirini clausit: & ordinem
 Rectum euaganti frena licentia
 Iniecit: emouitque culpas:
B Et veteres reuocauit artes:
 Per quas Latinum nomen, & Itale
 Creuere vires: famaque, & imperi
 Porrecta maiestas ad ortum
 Solis ab Hesperio cubili.
 Custode rerum Cæsare non furor
 Ciuilis, aut vis exiget otium:
 Non ira, quæ procudit enseis,
 Et miscras mimicat vrbeis.
C Non, qui profundum Danubium bibunt,
 Edicta rumpent Iulia: non Getæ,
 Non Seres, infidiæ Persæ,
 Non Tanain prope flumen orti.
 Nôsque & profestis lucibus, & sacris
 Inter iocosi muneræ Liberi
 Cum prole, matronis que nostris,
 Rite deos prius apprecati,
 Virtute functos more patrum duces,
 Lydis remisso carmine tibiis,
D Troiâque, & Anchisen, & alma
 Progeniem Veneris canemus.

PHOEBVS VOLENTEM PROELIA,
 &c.] sic Virgil. in Sileno, Cum canerem reges &
 praelia, Cimibus aurem vellit, & admonuit, pastorem
 Tityre pingues Pascere oportet ovis, &c. Idē in Co-
 pa. Mors aurem vellens, vinit, ait: venio.
 NE PARVA TYRRH. PER ÆQVOR] al-
 legoria est. nam aliis verbis aliud significat, nēpe
 vetuisse Phœbum, ne humilibus versibus, & im-
 belli Musâ, res grâdeis, amplas, & bellicas canat.
 quod sup. Od. 3. lib. 3. dixit, Magna modis tenuare
 paruis. Quemadmodum enim periculosum est
 paruo nauigio in mari Tyrrheno nauigare, sic nō
 est tutū tenuibus, & humilibus versibus res ma-
 gnas & graucis persequi.

ET SIGNA NOSTRO REST. IOVI] E
 Parthi Phraate regnum obtinente signa, quæ
 Crassus amiserat, Romam ad Augustum vltro re-
 miserunt. scribunt Strabo, Sueton. Paterculus,
 & alij. nostro Ioui autem, id est, Ioui Capitolino.
 Horat. epist. ad Lollium 2. lib. 1. & Cantabrica bel-
 la tulisti sub duce, qui templis Parthorum signa resti-
 xit. Idem ad August. Et formidatâ Parthis te prin-
 cipe Romam. & saty. 5. lib. 2. Tempore, quo inuenis
 Parthis horredus ab alto Demissum genus Ænea, &c.
 sic & Virg. lib. 7. Æneid. Aurorâmq; sequi, Par-
 thosque respicere signa.

DEREPTA] id est, detracta. Sic autem le-
 gendum vel inuitis codicibus omnibus & anti-
 quis, & recentioribus, non Derepta: quamquam F
 in duobus non obscura existant huius germanæ
 scripturæ vestigia.

ET VACVVM DVELLIS IANVM
 QVIRINI, &c.] Hac de re sic Sueton. in Au-
 gusto, Ianum Quirinum semel atque iterum à condi-
 ta vrbe ante memoriam suam clausum, in multo bre-
 uiore temporis spatio, terra, marique pace parta, tertio
 clausit. & Varro lib. 4. de lingua Latina, Tertia est
 Iannalis porta ab Iano: & ideo ibi positum Iani si-
 gnum, & institutum à Numa Pompilio rege, ut scri-
 bit in annalib. L. Piso, ut sit semper clausa, nisi cum
 bellum sit. Nusquam traditum est memoria Pompilio
 rege fuisse apertam. sed post T. Manlio consule bello
 Karthaginensi primo confecto, & eodem anno aperta.

Hactenus Varro. Plutarch. de fortuna populi R.
 ἡ πύλη Ἰανου, id est, portam Iani biforem ap-
 pellat: quam (inquit ille) πολέμου πύλην κα-
 λῶσιν, id est, belli portam nominant. Idem in
 Numa. Ἐπὶ δὲ τῆς αὐτῆς πόλεως ἐπὶ Ρώμῃ δίδυμος,
 ὃν πολέμου πύλην καλεῶσιν. i. est autē & eius
 templū Romæ cuius duæ sunt ianuæ: quod belli
 portā appellat. Virg. lib. 7. Æneid. geminas belli
 portas appellat. sunt gemine belli porte (sic nomine
 dicunt) religione sacra, & Iani formidine Martis,
 &c. Porro autem, Fanum Quirini edendū puta-
 rim M. Antonio Mureto, & I. Passeratîo assen-
 sus: quorum alter coniectura ductus sic reponit,
 alter mihi asseueravit se scriptum vidisse Romæ
 in vno libro manuscr. Fanum Quirini. vnde quā
 sit facile facere Fanum Quir. neminem esse puto,
 qui non videat. Putabat tamen Passeratius etiam
 legi posse, Ianum Quirinum. quæ lectio nec mihi
 displicet.

EVAG. FRE. LICEN. INIE. hanc scri-
 pturam in vno Vatic. repertam, cum quo tamen
 cōsentiunt cod. Iannoct. Faër. & Torn. Russîrd.
 Nicot. Cleric. sic probō, vt contendam, eam esse
 veram & germanam. dicimus enim Latinē fre-
 nos, aut frena iniicere, vt M. Tull. Philipp. 13. nã-
 que illi exsultârî tanquam frenos furoris iniicit. Ordî-
 nem iniicere, nemo, qui Latinē loqueretur, meo
 quidem iudicio, dixit vquam. Significat autē,
 Augusti Cæsaris ætate immoderatam, & ordinē
 carentem peccandi licentiam veluti quibusdā
 frenis esse repressam. sup. Od. 24. lib. 3. indomitam
 audeat

A audeat Refrenare licentiam. ordo autem est, Iniecit
 frena licentiæ euaganti ord. rect. id est, extra or-
 dinem rectum vaganti: ordinem non seruanti.
 Atque hæc ipsa lectio in nonnullis libris vulg.
 reperitur.

EMOVITQVE CVLPAS] nempe suppli-
 cio in improbos constituto. sic suprà Oda, quam
 modò commemorauit, quid tristes querimonia, si
 non supplicio culpa reciditur? Quid leges sine moribus,
 &c. secutus sum autem hoc loco cod. Iannoct.
 Tornes. 2. Vatic. & Clericanū, & Nicotianū, qui
 ita habent, non amouit. neq; verò dubitabit quis-
 quam Latinē doctus, quin hæc scriptura sit vera.
 vitur eodem verbo Saty. 3. lib. 2. Emouit veterem
 mirè nouus. & epist. 2. lib. 2. Dura sed emouere loco
 me tempora grato. & Virg. lib. 2. Æneid. Neptunus,
 magnòque emota tridenti Fundamenta quatit. Idem
 lib. 6. His dictis cura emota, pulsusq; parumper Corde
 dolor tristi. ibidem, Egregia interea conuix arma o-
 mnia tectis Emouet.

ET VETERES REVOC. ART.] id est,
 virtutes: vt frugalitatem, paciētiam paupertatis,
 contentum pecuniæ & diuitiarum, studium lau-
 dis & gloriæ, continentiam, &c.

PORRECTA] prolata, amplificata, pro-
 pagata.
 AD ORTVM SOLIS] quidam libri vete-
 res habent ad ortum, in his Tornes. Nicotiani duo,
 Clericanus, Danielis.

AB HESPERIO CVBILI] à solis occa-
 su. ἠεσπερος Græcis, vesper est Latinis.
C FVROR CIVILIS] bellum ciuile: quod
 ciues furore concitati inter se gerunt. Virg. lib. 1.
 Æneid. Iamque facies & saxa volant: furor arma
 ministrat.

EXIGET OTIVM] secutus sum meliorum
 codicum, Iannoctii, & Vaticanorum 2. & Cleri-
 cani, & vnus Nicotiani scripturam, quam Por-
 phyr. comprobat. nam vulgati habet eximer. exi-
 gere autem hoc loco valet, eijcere, expellere: vt
 dicimus, Regibus exaltis. vel, vt Nonius interpre-
 tatur apud Lucilium, excludere. Lucill. Vestimen-
 tis frigus atque horrorem exalturum puter. Exaltur-
 um pro excluditurum, inquit Nonius: quod minus
 probō. Nam etiam apud Lucilium exigere frigus
 valet, expellere, meo quidē iudicio. sic apud Næ-

uium, seu Nouium potius, Indignè exigor patria
 innocens.

PROCVDIT ENSEIS] ad procudendos
 & fabricandos enseis impellit.

INIMICAT] inimicas inter se reddit. ουγ-
 κρηται, ερασιδ. Cg. verbum non admodum vsitatu.
 non dissimile est id, quo vitur Laberius, iniqua-
 re. sic ille apud Nonium, Æquum animum indi-
 gnanti iniquat contumelia.

NON QVI PROFVND. DANVB.
 BIB.] Thraces, Pannonēs, Taurici, Germani.
 EDICTA RVMP. IVL.] leges Iulias,
 infirmabunt, vel de adulteriis, vel quassibet a-
 lias.

INFIDIVE PERSÆ] Duo cod. Vatic. P
 Rain. Card. Tornes. infidique. sic infrâ Allobro-
 gem nouis rebus infidelem dicit Od. 16. epod.
 Nouisq; rebus infidelis Allobrox.

TAN. PR. FLY. ORTI] Scythæ, & Sar-
 mata.

PROFESTIS] dies profesti hominibus con-
 cessi sunt ad rem priuatam, ac publicam admini-
 strandam. vitur hoc nomine Saty. 3. lib. 2. Qui
 veient anum festis pot. are diebus Campana solitus trul-
 la, vappamq; profesti. & Saty. 2. lib. 2. luce profesti.

VIRTUTE FVNCT. MORE PATR.]
 apud Hom. ἰλ. 1. Aiax, Vlysses, Phoenix ad Achil-
 lem missi, vt eius animum placarent, atque ad le-
 nitatem inflecterent, offendit eum citharæ can-
 tu animum oblectantem, priscorumq; virorum G
 laudes canentem, his verbis, Τῆ ὄρε θυμὸν ἔτερ-
 πει, Δείδδ δ' ἄρα κλέει ἀψδραῖν. &c.

LYDIS TIBIIS] siue Phrygiis, nihil ré-
 fert. Tibia enim in Barbaria primum reperitæ
 sunt, in quas cum aliquando incidisset Minerva,
 easque semel inflasset, cōtinuè reiecit, vt omnium
 organorum musicorum deterrimens. Quamquam
 Porphyrio Phrygiis tibiis res tristes: Lydiis læ-
 tas cani solitas scribit.

REMISTO] in libro de arte poët. sic verus sal
 sa remisct.

ET ALME PROGEN. VEN.] Iuliu Cæ-
 sarem, Augustum, Tiberium, Drusos: vel, si quis
 malet, Iuliam gentem ab Iulo nominatâ. sic Lu-
 cretius princip. lib. 1. Æneadum genitrix, hominū,
 diuūmq; voluptas, Alma Venus. H

EPODON LIBER.

LAMBIVS LECTORI.

Diu, multūmq; dubitavi, & quæ sui: neque dum dubitandi finem feci, lector erudite, quamob-
 rem hic liber vel epodon, vel epodos nominetur. Nam quid sit εἰσοδὸν, ἀπὸ εἰσοδῶν, ἐπὶ ποδῶν apud Pin-
 darum, docent eius interpretes. Apud Horatium autem vbi locus est ἐπὶ ποδῶν si neque εἰσοδῶν, neque
 ἀπὸ εἰσοδῶν reperitur? an dicemus ἐπὶ ποδῶν librum dici propter adiunctos breuiore vericulos;
 quos qui canebant, in neutram partem mouebantur: sed in vno loco inistebant? atque in his Odis
 esse strophen, siue antistrophen cum epodo, vt in choræa mouerentur à sinistra parte in dexteram, de-

A inde quiescerent, vñóque in loco insisterent: an epodón liber dictus propterea, quòd duo essent, qui canerent: vnus, qui lógiore versus pronútiaret: alter, qui breuiores subijceret, qui dicebatur *επωδός*, quasi accentor, aut succentor quidam, respondendi munere fungens: an, quod vir quidam doctissimus Florentinus mihi dixit in sermone, cum eius hac de re sententiam exquirerem, in superioribus libris fuisse *εποδών*, & *ἀντιεποδών*, in hoc esse *επωδός*, an placebit, huius libri Odas appellatas esse *επωδός*, quasi odas posteriores, non *επωδός*: quemadmodum liber posterior Platonis de legibus *ἑπτινομός* inscribitur: an *επωδός* appellati versiculi breuiores, eò quòd accinuntur longioribus, vt, *Beatus ille qui prociil negotiis*, *Vt prisca gens mortalium?* an, quod quidam testantur se vidisse in quadam codice veteri, hunc librum ita inscriptum, *Quintus Odarum liber*, id sequemur, vt nullus iam dubitandi locus sit relictus, nihilq; causa, quòd breuè hac de re plura quaeram: ego quidè neq; vnus codicis auctoritate standum esse cenfeo, neq; vllam earum, quas exposui, causarum, satis certam, aut necessariam esse puto. Itaq; vetus illud Academicum verbum hic vsurpās, *επιεχω*, ne rei fallax assentens, temeritatis culpam sustineam. Interea tamen placet Diomedis, & Marij Victorini, & aliorum Grammaticorum veterum sententiam probare, qui propterea hunc librum ita inscriptum esse dicunt, quia singulis longioribus versibus, singuli breuiores accinuntur, qui *επωδός* appellantur. Docent enim illi carminis genus vnum esse, in quo versus ita inter se connexi sunt, vt alter sine altero audiri non possit: quorum prior *εποδός*, id est, praecinens, posterior *επωδός*, i. quasi succinens, nominatur, vt in elegis, iógus & hexameter, est *εποδός*: breuitor, & pentameter, *επωδός*. Eadem igitur ratione hic trimeter *Ibis Liburnis inter alta nauium*, *εποδός* erit, quasi praecinens, alter autem, dimer, *επωδός*, quasi succinens. *Amice propugnacula*. Sed lubet mihi Marij Victorini verba hic subscribere ex lib. 3. *Archilochus fuit singularis artificij in excogitandis ac formandis nouis metris, primusq; epodos excitauit, alios breuiores, alios longiores, detrachens vnum pedem, seu colum metro, vt illi subijceret id quod ex ipso detractum esse videbatur, vt in hero, a quo primum cepit*. Diffugere nites: redeunt iam gramina campis: *Dehinc epodus sui generis, Arboribusq; coma*. Idem paullo post. *Idē Archilochus penultimis hero hexametri paribus adiecta syllaba huiusmodi versum induxit, qui metro Phalacio: id est, tribus trochaeis. vltimis clauderetur: vt est, At tuba terribile sonitum dedit aere canoro. Adiecta enim ante vltimos pedes, sed syllaba, fiet aere sed canoro. quod est carmen Phalacium. Iuncto omni fiet versus huiusmodi*: At tuba terribilem sonitum dedit aere sed canoro. *Quod quidā hexametrum heroum* *ἑπτασλλαβές* dixerunt. *Huic idem epodum subdidit trimetrum versum Iambicum catalecticum: id est, vltima parte imminutum. Cuius exemplum noster Horatius secutus est illa Oda, Soluuntur acris hiems gratia vice veris & Fauoni. Dehinc trimeter catalecticus vice epodi* *Trahuntq; siccas machinae carinas, &c.* Ex quibus Marini verbis intelligere licet & qui sint, & quare dicatur epodi. Sed quaeratur aliquis, cum etiam in superioribus libris reperiantur minores versiculi longioribus subtexti: cur non etiam libri epodón appellantur, & cur hic solus appelletur. respondeo, quia totus hic liber, & omnes odae, quae in hoc libro sunt, habent tales versiculos, qui epodi dicuntur: non item odae librorum superiorum, sed paucae: haec mea de huius libri inscriptione sententia est, quae scui minus probeatur, afferat probabilior: & ego manus dabo.

A D M A E C E N A T E M.

Ode 1.

Ait se cum eo ad bellum Aetiacum proficiscente, ire velle.

LIBIS Liburnis inter alta nauium,
 Amice, propugnacula,
 Paratus omne Caesaris periculum
 Subire, Maccenas, tuo.
 Quid nos? quibus te vita sit superstite
 Lucunda: si contra grauis?
 Vtrumme iussi persequemur otium
 Non dulce, ni tecum simul?
 An hunc laborem mente laturi, decet
 Qua ferre non molleis viros?

Feremus: & te vel per Alpium iuga,
 Inhospitalem & Caucasum,

red

A *Vel occidentis vsque ad vltimum sinum,
 Forti sequemur pectore.
 Roges, tuum labore quid iuueni meo,
 Imbellis, ac firmus parum.
 Comes minore sum futurus in metu:
 Qui maior absentis habet.
 Vt assidens implumbus pullis auis
 Serpentium allapsus timet:
 Magis, relictis: non, vt adit, auxilli
 Latura plus praesentibus.*
 B *Libenter hoc & omne militabitur
 Bellum in tuae spes gratiae:
 Non vt iuuenis illegata pluribus
 Aratra nitantur meis:
 Pecusve Calabris ante sidus feruidum
 Lucana mutet pascua:
 Nec, vt superni villa candens Tusculi
 Circa tangat maenia.
 Satis superque me benignitas tua
 Ditaui. haud parauero,
 C Quod aut, auarus vt Chremes, terra praemā:
 Discinctus aut perdam vt nepos.*

LIBURNIS] nauibus sic dictis à Liburnorum gente: de qua Veget. lib. 4. cap. 28. & tribus deinceps sequentibus cap. vide Od. 32. lib. 1. Nauibus igitur Liburnis, quae sunt aliquanto trimibus humiliores, ibis inter altas & magnas trimereis, ac nauis rostratas. fortasse Antonianas significat. Nam Caesarianae humiliores erant, vt narrat Plutarch. in Anton. & Dion. lib. 30. sed alij per alta nauium propugnacula, turris, quae erant in nauibus Caesaris, aut etiam ipsas Caesaris nauis, quae turritae erant, significari voluit: quorum sententia confirmat Seruius ad hunc Virgilij locum lib. 8. Aeneid. extr. *Vnā omnes ruere, ac totum summare reductis Consulsum remis, rostrisque tridentibus aequor. Alta petunt pelago, credas innare reuulsas Cycladas, aut montes concurrere montibus altis. Tanta mole viri turritis puppibus instat. ad quae verba notat: hoc de historia traxit. Nam Agrippa primus hoc genus turrium inuenit, vt de tabulatis subito erigerentur, simulac ventus esset in praedium, turres hostibus improuise. Accedit Prudentius, cuius sunt hi versus. *Fluctibus Aetiacis signum symphonia belli Aegypto dederat: clangebat buccina contra. Institerat tenues cymba fragilesque phaselis Inter turritas Memphitica rostra Liburnas.* Ego suum cuique iudicium liberum relinquo: sed tamen mouet me Plutarchus, qui nauis Antonianas longè Caesarianis altiores fuisse narrat: mouet & Dion: apud què*

sic Antonius ad milites. *ὄρατε γάρ που καὶ αὐτοὶ καὶ τὸ μέγεθος, καὶ τὸ πάχος τῶν ἡμετέρων σκαφῶν, ὥστε εἰ καὶ τὸν ἀριθμὸν ἰσοπαλεῖς αὐτοῖς ἐκείναι ἦσαν: ἀλλ' ὥστε γε τῶν ἡμετέρων οὐδ' οὔτε τῶν ἐμβολαῖς, οὔτε τῶν ὤψεσιν, ὡς ἐβόλαις ἐλάκουρησαν. τὸ μὲν ἢ παχύτης τῶν ἐύλων, τὸ δὲ αὐτὸ τὸ ἕψος τῶν νεῶν, καὶ εἰ μὴ εἰς ἀπ' αὐτῶν ἡμιώβητο, πάντως αἰ ἐπέχον. νῦν δὲ διὰ καὶ τῶν ὀπῶν, καὶ σφραδιστῶν ποσῶν ὅτι πλεόντων καὶ ὡς ὅτι καὶ ἴσο τῶν πύργων ἀναθεῖ αὐτῶν ἐφικνύμεθα, διωήσετο τις σφισι ὡς ὡς μίξις: εἰδὲ δὴ καὶ πλῆσι δασεῖ τις, πῶς μὲν αἰ ὄρα ὑπ' αὐτῶν τῶν πλῆθους τῶν κοπῶν βαπτιομένης πῶς δ' ὄρα αἰ ὄρα τῶν πύργων τε ἴσο τῶν μεταστρωμάτων, καὶ τ' ἴσο τῶν πύργων βαλλόμενος καταποντοβέην, id est, videtis enim etiam ipsi & magnitudinem, & crassitudinem nauium nostrarum. Itaque etiam si Caesaris naues nostris numero essent aequales, at tamen propter haec neque incursumus, neq; eminus pugnando nostris nocere possent. Nam ab incursumus lignorum crassitudo, à telorum iactu defenderet eas altitudo, etiam si nemo ab eis hostem repelleret. Nunc autem cum tot sagittarum, & funditores in eis nauigent, & praterea ex turribus è loco superiore tela iacere, & impetum hostium attere possint, poterintne quisquam illorum nobiscum congredi, & ad nauis nostras accedere? Quod si quis accesserit, nonne multitudinem remorum obruetur? nonne & de nauium nostrarum tabulatis & de turribus iaculis appetitus, mersabitur? Adde quòd Vegetius lib. 4. cap. 33. & 34. vbi de Liburnis scribit, nullum verbum de earum altitudine, aut turribus facit. quod verisimile non est praeteriturum fuisse, si verum esset, quod isti dicunt. Postremò L. Annaeus Florus, seu L. Annaeus Seneca in Epitoma rerum Ro. ex T. Lilio perspicue Turnebi sententiam refellit, his verbis: *Nobis quadringente amplius naues: ducentae non minus hostibus: sed numerum magnitudo pensabat: quippe à senis in nouenis remorum ordinibus: ad hoc turribus atq; tabulatis sublata castellorum & urbiū specie, non sine gemitu maris & labore vectorum ferebantur. quae quidem ipsa moles illis exitio fuit. sed ne Plutarchi quidem verba omittenda sunt in Antonio, *δοσαυαχρετούτες οἱ Ἀντωνίου ὡς τῶν διὰ διαπεβήν, καὶ τοῖς ὕψεσιν, καὶ μεγέθει τῶν διωκτικῶν νεῶν πεποιθότες ὡς ἀποσσομάχοις, τὸ εὐνογυμῶν ἐκλήθησαν*: id est, agrè ferentes autem Antoniani moram, & altitudinibus, ac magnitudinibus nauium suarum confisi, sinistram cornu mouerunt. A diuuant me & ea, quae apud eundem paucis post versibus sequuntur, vbi dicit *ταχυομαχία* verius fuisse, id est, pugnā è muris, quam pugnā naualem, cum Antoniani è nauibus suis, tanquam è muro, pugnarent.**

A M I C E] d' amice Maccenas. neque est quòd quisquam dicat non conuenire pudori Horatij, Maccenatem amicum appellare: Nam Horatius erat amicus inferior. Maccenas, potentior, Saty. 6. lib. 1. *Disimile hoc illi est: quia non vt fors an honorem ture mihi inuideat quiuus, ita te quoque amicum.* ibidem. *felicem dicere non hoc aie possum casu, quòd*

z iiij

A *te fortius amicum.* Oda 20. lib. 1. *Care Maecenas.* Od. 18. lib. 2. *nec potentem amicum Largiora flagito.*
 S V B I R E] excipere, ἀνάδ' ἔχουσα, sufferre.
 S I C O N T R A] me tibi superstitere.
 V T R V M N E I V S S I] vtrum nos, quos manere, & quiescere iubes, utriusque vitam iniucundam victuri, nisi tecum vivamus?
 A N H V N C L A B O R E M M E N T E L A T Y R I, &c.] an huc militiæ laborem laturi sumus ea mente, eoque animo, quo viros forteis, & patietis laborum ferre decet? subaudi verbū *sumus*, vt sit, laturi sumus. vel, quod minus probō, repete *σπὸ κοινῆ* persequemur. legendum autem *quia*, non *quem*.
B *NON MOLLEIS* id est, patientis & tolerantis laborum, quos Græci *καρτερικὸς* appellant *μαλακὸς* contrarios.
 F E R E M V S] sibi ipse respondet.
 I N H O S P I T A L E M] *ἄξενον*. sic sup. Od. 22. lib. 1. *sine facturus per in hospitalem Caucasum.*
 R O G E S] quæras fortasse, quid ego tibi sim comes profecturus, qui neque admodum sim bellicosus, neque valde robusto corpore.
 M B E L L I S, A C F I R M. P.] ἀπόλεμος καὶ ἀνακίς.
 C O M E S] respondet superiori tacitæ quæstioni hoc modo. si tecum proficiscar: multo minus sollicitus sum futurus, quàm si maneam, & à te absum.
C *V T A S S I D E N S I M P L V M, &c.]* id est, quemadmodum auis pullis implumbis assidēs, atque accubans, serpentium illa quidem insidias & impetus extimescit: sed multo magis tamen timet absens, cum scilicet pullos suos reliquit. Tali similitudine vititur Theocritus, εἰδ. κ. γ. quod inscribitur *Μέλαρα.* Ως δὲ τ' ὀδύρεται ὄρνις ὅππ' σφετέρῳσι νεοσσῶσι Ὀλυμπίοις, ἔς τ' ἀνδρὸς ὄφιν ἐπὶ νηπιᾷ χροῦται ὁ ἀμύοις εἰ πυκνοῖσι κατὰ στήναι· ἢ δὲ κατ' αὐτῶς Πατάται κλάσσει μάλα λιγυρῶτα μύτην, οὐδ' ἂν ἔχει τένοισιν ἐπαρέσσει· ἢ γὰρ οἱ αὐτῆ Ἀσσοῖ ἰδὼν μέλα πύρβος ἀμυλίκοιο πελάργος, Ως ἐγὼ, &c. id est, quemadmodum autem ingemiscit auis pullis suis pereuntibus, quos horribilis serpens in dumis densis deuorat: Illa autem circum eos volat vociferans valde clarè eorum mater: neque tamen exitium à pullis suis depellere potest. re vera enim valde metuunt propius accedere ad implectendam belluam. Sic ego, &c. nec admodum discerepant illa Oppiani lib. quinto ἀλιευτ. Ως δ' ὀππὸς ὀβριλίχοισι χελιδὸς νηπιᾷ χροισὶ Νέρθει ὑπ' ἐξ ὀρόφοιο τυχῶν ὄφιν ἀγχι πελάσσει· Καὶ τῆς μὲν κατέπεφνε, καὶ ἔσασεν εἶδον ὀδύρων Μήτηρ δὲ ὄρωτον ἰδὼν ἀτυχομένη πεπότηται Λοίγια τετεργίχα φόνος ῥόον, ἀλλ' ὅτε πύρβος Ἀρσῆσι φημιδύσσει, ἢ δ' ὄφιν ἐπὶ φύξιν ὀλβηρα δίσεται, ἀλλ' αὐτῆσιν ὑπὸν γενέσσει δρᾶκοντος εἰλείται, μέσθ' ὄρνιν ἐλγυ πειδοκλόνοσ ἀτη. Ως ἐγὼ, &c. id est, quemadmodum autem cum ad hirundines implumbis & paruulas serpēs

forte sub tecto propius accessit: & eas quidē interemit, E ac dentibus discepit: mater primum quidem pauens circumuolat, deplorans eadem pullorum suorum: Cum autem eos interire videt, nō amplius exitij fugam querit, sed circum maxillas ipsas serpentis versatur, donec eam iactura pullorum interfectorum in perniciem traxerit: Sic, &c. Neque verò admodum dissimilis est illa comparatio ducta à cerua apud Homer. ἰλ. λ. Ως δὲ λέων ἐλάφοιο περὶ χεῖρας ἦπτα τέκνα Πηϊδῶς Ζηνεῖα ἔξελθὼν κρατερῶσιν ὀδύρσιν Ἐλθὼν εἰς εὐνὴν ἀπαλὸν τε σφ' ἦτορ ἀπύρρα: Ἡ δ' ἔπειτα τετύχησι μάλα χεῖδον, οὐδὲν αἰσῆσιν Χραίσμεν, αὐτῆν γὰρ ἔσσο ποδὸς ἀνδρὸς ἰχθύνει, Καρπαλίμως δ' ἦξε Διὸς θυμῷ πυκνὰ καὶ ἕλκω Σπυδῶσσα, ἰδρᾶσσαι κραταῖς θηρὸς ὑπ' ὀρμῆσι: Ως ἐγὼ, &c. id est, Vt leo ceruæ ceteris paruos inulos facile confregit dentibus correptos, cum ad eorū cubile iuerit: teneramque eis animam abstulit: illa autem etiam si valde prope adsit, non tamen eis opitulari potest. eam enim tremor grauis occupat: Continuo autem gradum corripit per dēsa dumeta, & siluam properans, sudans propter validā bestię impetum: Sic, &c.
 N O N, V T A D S I T, A V X I L I] id est, quæ, quamuis adsit, plus auxiliij non est latura præsentibus, quàm relictis. in quibusdam libris calamo exaratis scriptum reperi, *νὸ ὄντι σὺν ἀυλλίᾳ* *latura*, &c. quorum verborū hic sensus est, Non quo sit plus auxiliij latura præsentibus, subintell. quàm, &c. ego tamen priorem scripturam malo.
 M I L I T A B I T V R B E L L V M] tale est hoc, *militabitur bellum*, qualia illa, *bella pugnata*, & *rura regnata*. de quibus vide ad Od. 6. lib. 2. c. go (inquit) totius huius belli laborem ac periculum subibo ac perferā, nulla abs te sperata mercede, nullòque præmio expectato: sed tuæ erga me beneuolentiæ retinēdæ studio & spe ductus.
 N O N, V T I V V E N C I S, &c.] id est, non vt plura agri iugera possideam.
 A R A T R A N I T. M.] Quidam libri veteres habent *Aratra nitantur mea*.
 P E C V S V E C A L A B R I S A N T E S I D V S &c.] aut vt pecus meū pascuis Calabris paulo ante Caniculam relictis, qua post ortum Caniculæ nimio solis ardore sunt torrida, in Lucaniam, quæ temperatior est, transferatur. sic epist. 2. lib. 2. *Quid vici profunt, & horrea, quidve Calabris saltribus adiecti Lucani: si metis Pecus*, &c. hæc eò pertinent, quòd quibus magni pecudum greges erant, ij saltus hibernos & æstiuos habebāt, in quibus pascebantur pecora.
 L V C A N A M V T. P A S C V A] pascuis habent complures cod. veteres. in his tres Vatic. & Tornes. Russard. Nicotiani duo: quam scripturam non rejicio.
 N E C, V T S V P E R N I V I L L A] supernum Tusculum ideò dixit, quia in colle situm est. Strabo lib. 5. sup. Od. 29. lib. 3. *Telegoni iuga patricida*, nec (inquit Horatius) vt villa mei fundi Tuscu-

A Tusculani perueniat, & producatur vsque ad mœnia Circaea. ὑπερβολικῶς dictum est, ad exprimendam ædificij magnitudinem, magnificentiam, atque amplitudinem.
 B E N I G N I T A S T V A] liberalitas & magnificentia tua, vt docuimus sup. ad Od. 17. lib. 1. H A V D P A R A V. Q V O D A V T A V A R.] nolim paruiffie, quod aut defodiam & condam in terra auarorum more, qui bonis quæsitis parcunt vt sacris, aut profundā vt luxuriosus nepos.
 D I S C I N C T V S] dissolutus, luxuriosus, intemperans. nam discingi ferè mollietiem & turpitudinem quandam significat. Itaque turpe erat Romanis illis veteribus in publicum prodire discinctos. vnde pro uerbiis *discincta vestis, discinctus animus*. Seruius ad illum Virgil. locum *discinctus Mulciber Afros*: notat vel habitum eorum ostendit, qui vsque ad talos fucebat: quod Plautus in *Pennulo* videt, his verbis, *Quæ est illa auis: cum Afrum vidisset vestem demissam trahentem: vel discinctos dixit, militia inabilem*. omnes enim, qui militat, cincti sunt, alioqui inefficaces: vt contra præcinctos strenuos dicimus. Horatius. *Hoc iter ignauis diuisimus altrius ac nos, Præcinctis, unum*. Vnde Græcè εὐζωνος appellatur non qui habet bonam zonam, sed qui strenuus est, & expeditus ad iter faciendum, aut aliquid agendum. Hæctenus Seruius. Horat. Saty. 2. lib. 1. *Discincta tunica fugiendum est, ac pede nudo*. discinctus tamen aliquando etiam accipitur pro eo, qui remissiore & liberiore quidem interdum victu, ac ludo, vitæ quotidianæ seueritatē leuat ac temperat: verum sine flagitio & turpitudine, vt fat. 1. lib. 1. *Nugari cum illo, & discincti ludere, donec Decoqueretur olus*. N E P O S] nepos præter vulgatam significationem, profusum & perditum hominem significat, quem Græci ἀστωτον nominant. *Nepotes* (inquit Paullus in epitome Festi) *luxuriosa vitæ homines appellati, quòd non magis his rei sue familiaris cura est, quàm iis, quibus pater, auis que viuunt*. Horat. fat. 8. lib. 1. *Pantolabo scurræ, Nomentanòque nepoti*. epist. ad Vallam, *scilicet vt ventres lamna candente nepotum Diceret vrendos*. fat. 4. lib. 1. quòd meretrice nepos insanit *amica Filii*. al. *insanus*, &c.

D VITÆ RVSTICÆ
 Laudes. Ode 2.

B E A T V S ille, qui procul negotiis,
 Vt prisca gens mortalium,
 Paternâ rura bubus exercet suis,
 Solutus omni fenore:
 Neque excitatur classico miles truci:
 Neque horret iratum mare:
 Forumque vitat, & superba cinium
 Potentiorum limina.

*Ergo aut adulta vitium propagine
 Altas maritat populos:
 Aut in reducta valle mugientium
 Prospectat erranteis greges:
 Inutileisque falce ramos amputans,
 Feliciores inserit:
 Aut pressa puris mella condit amphoris:
 Aut tondet infirmas oueis:
 Vel, cum decorum mitibus pomis caput
 Autumnus aruis extulit,
 Ut gaudet insitua decerpens pyra:
 Certantem & vnam purpuræ:
 Qua muneretur te, Priape, & te pater
 Siluane, tutor finium!
 Libet iacere modò sub antiqua ilice:
 Modò in tenaci gramme.
 Labuntur altis interim ripis aque:
 Queruntur in siluis aues:
 Fontesque lymphis obstrepunt manantibus,
 Somnos quod inuitet leueis.
 At, cum tonantis annus hibernus Ionis
 Imbreis, niueisque comparat:
 Aut trudit acreis hinc & hinc multa cane
 Apros in obstantis plagas:
 Aut amite læui rara tendit retia,
 Turdis edacibus dolos:
 Pavidumque leporem, & aduenam laqueò
 gruem,
 Incunda captat præmia.
 Quis non malarum, quas amor curas habet,
 Hæc inter obliuiscitur?
 Quòd si pudica mulier in partem inuuet
 Domum, atque dulcis liberos:
 Sabina qualis, aut perusta solibus
 Pernicis vxor Appuli:
 Sacrumque vetustis exstruat lignis focum
 Lasi sub aduentum viri:
 Claudensque textis cratibus lætum pecus,
 Distenta siccet vbera:
 Et horna dulci vna promens dolio,
 Dapes inemtis apparet:
 Non me Lucrima inuermint conchylia,
 Magisque rhombus, aut scari:*

A Si quos Eois intonata fluctibus
 Hiems ad hoc vertat mare:
 Non Afra avis descendat in ventre meti,
 Non attagen Ionicus
 Incundior, quam leeta de pinguis
 Oliua ramis arborum:
 Aut herba lapathi prata amantis, & graui
 Malua salubres corpori:
 Vel agna festis caesa Terminalibus:
 Vel haedus ereptus lupo.

B Has inter epulas, vt inuat pastas oueis
 Videre properantis domum?
 Videre fessos vomerem inuersum boues
 Collo trahentis languido:
 Positosque vernas, diuis examen domus,
 Circum renidentis Lareis?
 Hac vbi locutus fenerator Alphius,
 Iam iam futurus rusticus,
 Onnem relegit idibus pecuniam:
 Quærit Kalendis ponere.

V T P R I S C A G E N S M O R T .] vt primi homines, qui nondum urbibus conditis ruri viuebant, atque in siluis habitabant: quin neque arabant, neque fodiebant, neque ferebant, &c. quam vitam pulchre describit Lucretius lib. 5. Multaque per caelum solis voluentia lustra Volginago vitam tractabant more ferarum: Nec robustus erat curui moderator aratri Quisquam, nec scibat ferro molirier arua, Nec noua defodere in terram virgulta, neque alitis Arboribus veteres decidere falceibu ramos. Quod sol, atque imbres dederant, quod terra crearat sponte sua, satis id placabat pectora donum. &c.

B V B V S] sic habent libri aliquot veteres, itaque legit Priscian. lib. 7.

E X E R C E T] colit, subigit. Virgil. Georg. 2. Aut presso exercere solum sub vomere.

D N E Q V E E X C I T . C L A S S . M I L . & c .] id est, neque militat, neque nauigat quæstus causa, neque vel litigat, vel litigatoribus operam dat, neque in potentiorum hominum aedibus emolumentum spe inuitatus commoratur.

N E C H O R R E T I R .] Glaucos comædus dicere solebat se libentius iuxta mare pedibus iter facere, quam iuxta terram nauigare. sup. Od. 3. Qui vidit mare turgidum. Virg. Georg. 2. sollicitant alij remis freta cæca, ruuntque in ferrum.

F O R V M Q V E V I T A T .] Virgil. ibid. nec ferrea iura, In sanum ve forum, aut populi tabularia vidit.

A V T S V P E R B A C I V I V M P O T . E I M .] Virgil. ibid. penetrant aules, & limina re-

gum. superba autem, id est, superbis conuenientia, vel superbiorum dominorum, vt Oda 14. lib. 2. pauimentum superbum.

P R O P A G I N E] Virg. ibid. non longè à principio. sed truncis oleæ melius: propagine vites respodent.

A L T A S M A R I T A T P O P V L O S .] sic Catullus vltimum maritum appellat in carmine nuptiali, Et si forte eadem est vltima coniuncta marito. & in eodem carmine vitam viduam, quæ non est coniuncta cum vltimo. vt vidua, in nudo vitis quæ nascitur aruo, Numquam se extollit, numquam mitem educat vnam. Horat. sup. Od. 15. lib. 2. plantanusque celebs Eninet vltimos. Idem contra Od. 5. lib. 4. Vltimum, populum, & similem arborem viduas appellat, quæ vitibus caret. Et vitem viduas ducit ad arbores. Idem in epist. ad Quintilianum lib. 1. Pomisne, an pratis, an amicta vitibus vltimo. Sed quid hoc loco valet epithetum vltimo? quid altitudo populi confert ad cõiunctionem seu matriationem vitium? Quid si legendum dicamus, Albas mar, pop. Nam & supra hoc epithetum populo tribuit Oda 3. lib. 2. Quæ pinus ingens, albæque populus, &c. nisi forte illic legendum est, altæque pop. vt respondeant pariter inter se pinus ingens, altæque populus: & contra hic Albas mar. pop. An altes populus hoc loco dixit, vt significaret, altitudinem populorum valere ad extollendam vitis, quæ natura caduca est, & humi repit, humilitatem? Nihilominus tamen etiam epithetum alba, populo cõuenit, habet enim frondescit altera ex parte albas: atque iccirco λέβκη à Græcis dicitur: atque ob eandem causam candida à Virgilio appellatur, in Mœride, hic candida populus antro Imminet. quamquam est & populus nigra. Ex quo fortasse à Virgilio bicolor dicta est 8. Aneid. Dixerat: Hercules bicolor cum populus umbra, &c. nisi potius propterea quod frons populi etiã albæ reuera bicolor est.

A V T I N R E D V C T A V A L L E] sic sup. Od. 17. lib. 1. Hic in reducta valle Canicula Vitibus estus.

P R O S P E C T A T] procul spectat. Virg. Aen. 9. Hac super è vallo prospectant Troes.

E R R A N T E I S G R E G E S] Virgil. Tityro, Ille meus errare boues.

I N V T I L E I S Q V E] superuacaneos, aut steriles.

A M P V T A N S] putare (inquit Varro lib. 5. de ling. Lat.) est purum facere.

F E L I C I O R E S I N S E R I T .] Virg. Georg. 2. nec longum tempus: & ingens Excit in caelum ramis felicibus arbor. steriles arbores, infelices nominantur. M. Tull. in orat. pro C. Rabirio. infelici arbori suspendio. & ita Liuius. de infelicitibus arboribus consule Macrobi. lib. 3. cap. 20.

I N S E R I T] Virgil. Tir. In fere nunc Melibæe pyros. Idem Mœride, In fere Daphni pyros.

D E C O R V M M I T . P O M . C A P .] pomis ornatum. sic sup. Od. 7. lib. 4. Pomifer autumnus?

M I T I B V S] maturis, non acerbis. sic Virgil. Tityro, sunt nobis mitia poma.

A A G R I S E X T V L I T] sic habent omnes fere, quos vidi, libri manuscr. non, vt vulgati, aruis. **V T G A V D E T]** quàm gaudet, vt supra, Od. 25. lib. 3. vt mihi deuo ripas, & vacuum nemus Mirari libet! & hac eadem Oda infra, Has inter epulas, vt inuat pastas oueis Videre properantis domum! annot. sup. ad Od. 25. lib. 3.

C E R T A N T E M E T V V A M P V R P .] liuidâ, purpuream, certantem colore cum purpura. de verbis pugnandi, & certandi, & similibus, vide annot. ad Od. 6. lib. 2.

M V N E R E T V R T E] donet te. Terentius Heaut. munerariet ancillas primum.

P R I A P E] de Priapo dicemus Saty. 8. lib. 1.

S I L V A N E] Epist. 1. lib. 2. Tellurem porca, siluanum lacte piabant.

S V B A N T I Q V A I L .] annofa. Virg. lib. 4. Aneid. Ac velut annofam valido cum robore quercum, &c. Idem argutum appellat propter lenè venti susurrum: Forte sub arguta confederat Ilice Daphnia.

T E N A C I G R A M I N E] tenax gramen appellat, quod terræ firmiter adhæret. sup. Od. 12. lib. 4. tenerum. Od. 3. lib. 2. remotum. Virgilius creatam, tenacem dixit, quæ valeat ad conglutinandum, argillam significans, lib. 1. Georg. creta solidanda renaci. alia ratione Plautus senem quædam tenacem & pertinacem dicit.

L A B Y N T V R] fluunt. vt epistola ad Lollium lib. 1. at ille Labitur, & labetur in omne volubilis auium. & Od. 29. lib. 3. cetera fluminis Ritu feruntur, nunc medio alveo Cum pace delabentis Etruscû in mare, &c.

R I P I S] complures libri veteres habent, riuus.

Q V E R V N T V R I N S I L V I S A V E S] ita canunt, vt queri videantur: quod refellit Plautus, vt alibi annotauimus. μυρική & σι. vide annotata ad Odam 7. lib. 3. ibi. Sub cantu querula, &c. sic Virg. Tityro. Nec gemere acris cessabit turtur ab vltimo. idem 3. Georg. Et cantu querula rumpent arbuta cicada. vbi notat Seruius querula, id est, canora. & profert versum illum ex Oda 7. lib. 3. sub cantu querula despicit tibia.

S O M N O S Q V O D I N V I T E T] quod, nē de fonteis lymphis manantibus circumstreperet, somnos leuici suadet. sic Virg. Tityro, sape leui somnum suadebit inire susurro. Theocrit. εἰ δ' ἦ. Ἄδδ δὲ τῶ θέρος παρ' ἰδῶρ πέον ἀθροισοίται. id est, Dulce est æstate ad aquam fluentem sub dio cubare.

L E V E I S] sic Od. 16. lib. 2. Nec leueis somnos timor, aut Cupido sordidus aufert. alibi somnum facilem appellat. vnde Lucret. canes leuisomnos dicit lib. 5. At leuisomma canum fido cum pectore corda.

T O N A N T I S I O V I S] eadem ratione hic Iouem tonantem dixit, qua sup. Od. 1. lib. 1. Iouem frigidum. & Od. 3. lib. 3. fulminantē Iouem. & Virg. Georg. 1. Iouem humidum. & Theocrit. δὲ αὐθροισοίται. vt annot. ad Od. 1. lib. 1.

A N N V S H I B E R N V S] tempus anni hi-

bernum. annum pro parte anni posuit, vt rectè Porphyr. sic Virg. Palam. Nunc frondent silua, nunc formosissimus annus.

M V L T A C A N E] id est, multis canibus, vt sup. Od. 15. lib. 1. multo milite, pro eo, quod est, multis militibus: & infr. Od. 16. Argoo renige. & Virgil. lib. 2. Aneid. vterumq; armato milite complent. idem lib. 1. raptusq; ex hoste penateis: ad quem locum profert hunc Seruius.

O B S T A N T E I S] oppositas, obiectas.

A M I T E L A V I] pertica, seu furcula aucupali. Festus.

T V R D I S E D A C I B V S D O L O S] tendit retia, & σὺρσεν, dolos turdis. Turdorum, quos ἰχχλας, Græcinominant, tria genera ponit Aristoteles:

P A V I D Ū M Q V E L E P O R E M] rectè pavidum. nam huic animalis maius est quàm proportione cor. quibus autem animalibus hoc naturâ cõtingit, ea sunt timidissima, teste Plinio lib. 11. cap. 17. vbi de corde loquitur, sic Plin. Maximū autem est portione muribus, lepore, asino, ceruo, panthera, mustela, hyanis, & omnibus timidis, aut propter metum maleficis. Quapropter Demosthenes oratione περὶ τῶν ἄλλων Ἐσχινem conscientia vitæ antea, & facinorū ac flagitiorum à se admissorum metu perterritum ait in rebus secundis ciuitatis lepore vitam vixisse, trepidantem, & pauentem, & semper plāgas expectantem. sic Demosth. τοιαύτην γὰρ εἶλον πολίτην (ἐπειδὴ ποτε καὶ τῶν ἐπιλήθε σοι ποίησαι) δὲ ἦν εὐτυχέστερος ἢ τῆς πατρίδος λαζῶ βίον ἐχῆς, δειδώς καὶ νεύων, ὡς εἰ πλεῖστον τῶν ἀποδοχῶν: εἰ οἷς δ', &c. i. Talem enim reip. administranda rationem secutus es, posteaquam tibi tandem remp. administrare venit in mentem, vt in rebus secundis ciuitatis lepore vitam viueres, omnia circumspectares, horreret, tremeres, paueres, plagas & verbera ob ea, quorū tibi conscius eras, scelera, & flagitia, semper expectares, &c. Profertur etiam ab Eustathio ad librum. ἰλ. x. hic versiculus in eandem sententiā, Λαζῶ βίον ἦς ὁ ἄριστος ἀπομυς λέων. id est, lepore vitam viuus, qui antea leo intrepidus eras.

A D V E N A M G R V E M] aptissimum epithetum. Grues enim in oris septentrionalibus non nisi vere, æstate, & auctumno commorantur. sub finem auctumni in regiones commigrant temperatioris, ac repidiore. nos Galli hanc ob causam peregrinatrices, seu (si dicere liceat) viatricis appellamus. Aristoteles hanc auem ait esse ἀγελαίαν καὶ πολίτην: id est, congregabilem, & ciuilem. Itaque ducem habere cuius imperio pareat: ducem autem nudo capite prospicere, & speculari, tum, si quid forte periculi impendat, clamando significare, ac denūtiare. M. Tull. lib. 2. de nat. deorum. Illud verò ab Aristot. animaduersum, à quo pleraque, quis potest non mirari? grues cum loca calidiora petentes, maria transmittunt, trianguli formam efficere, &c. fatis enim mihi est lo-

A cum indicasse.

CAPTAT] non dixit, capit. iucūdius enim est captare, quam capere. vt faty. 2. lib. 1. nō Transuolat in medio postea, & fugientia captat. & ibid. positum sic tangere nolit. Captat, & apponit. Sic enim legendum, quamtumuis alij nescio qui obstrepant, & reclamant.

QVIS NON MALARVM] mendose legitur in nonnullis cod. Quis non malorum, cum omnes manuscripti habeant, malarum. hoc autē epithetum distinguit curas malas à bonis. sunt enim aliqua curae laudabiles, & cum virtute coniunctae; vt cura rei familiaris, cura valetudinis, cura eius nostri partis, quae praestit, & imperat: amoris autem curae, vitiosae sunt, ac vituperabiles. sed quod attinet ad amoris, aut curarum earum, quae propter amorem suscipiuntur, obliuionem, scribit Pausanias in Achaicis, aquam Selemnii fluij viris, & feminis ex amore laborantibus mederi, eamque vim habere, vt, qui in eo fluiui loti fuerint, illos amoris capiat obliuio: quod si verū est (inquit ille) τιμωρότερον πολλῶν χερμάτων ἔστιν αἰγρώποις τὸ ὕδωρ τῆς Σελέμης, id est, aquam Selemnii multo pluris facere debent homines, quam magnam pecuniae vim.

QVOD SI PVD. MVL. IN P. I. &c.] quaedammodum nihil viro optabilius est vxore pudica: ita nihil mulieri iucundius euenire potest viro, qui vnum, & idem cum ea sentiat, eamque amet ex animo: quod quidem Nausicae peccata Vlysses summā felicitatis loco dicitur. & nihil enim (inquit) praestabilius, nihil melius est, quam viri, & vxoris contentiens, & conspirans voluntas: talisque coniunctio inimicis acrem dolorem inurit, amicis voluptatem affert: ipsi autem experiendo sentiunt, quanta insit in tali coniunctione, vita iucunditas. verba Homeri sunt haec sub Vlyssis persona. Σοὶ δὲ θεοὶ τῶσα δίδει, ὅσα φρεσὶ σῆσι μενοινᾶς, Ἄνδρα τε, καὶ οἶκον, καὶ ὁμοφροσύνην ὁπίσειαι. Εὐδελύω. & μὴ γὰρ τὸ γὰ κρείσσον, καὶ ἀρεῖον, ἢ ὅτι ὁμοφροσύνην νοήμασι εἶλον ἔχοντων Ἄνδρα, ἠδὲ γυναῖκα, πολλὰ ἄλγιστα διδομένη: εὐδελύω δ' εὐμύθηται, μάλα δὲ τ' ἐκλυον αὐτοῖ. Hesiod. itē ἔργ. καὶ ἡμ. ait virum nihil sibi bona, & pudica vxore melius

D parare posse: cōtrā nihil grauius, atque acerbius mala. his verbis, Οὐ μὴ γὰρ τε γυναικὸς ἀνὴρ λυγρὸν ἀμείγρον τῆς ἀγαθῆς, τῆς δ' αὐτὴ κακῆς ἔργων ἄλλο Δειπνολόγῃς, &c. Quidam hīc reponendum censent iuuans, & infra legunt, detracta copulatione quae, sacrum vetustis, &c. Præterea quidam libri vet. habent, Quid si pud. mul. &c.

DVLCEIS LIBEROS] sic Virg. 3. Georg. sed tota in dulcēis consument vbera natos. idem lib. 2. An. Nec mihi iam patriam antiquam spes vlla videndi, Nec dulcēis natos, exoptatūque parentem. & lib. 4. Nec dulcēis natos, Veneris nec pramiam noris? SABINA QVALIS] quales sunt Sabina mulieres, aut Apula.

PERVSTA SOLIBVS] Græci vno vocabulo dicunt, ἡλικαυτός. Theocr.

PERNICIS VX. APP.] profert hūc verbum Seruius ad illum Virg. Georg. 3. Dura iacet pernix, &c. atque vtrobique interpretatur pernicem, perferentem: atque ductum esse à pernitendo.

SACRUM QVE] focus sacer est Vestæ, & Lari. sic autem legendum potius sacrumque, inquam, quam, vt vulgò, sacrum vet. quo posito, nihil est supra mutandum in voce, iuuat, quod quidam vōlunt: pro quo reponunt iuuans contra auctoritatem omnium librorum antiquorum: neque; tamen lectionem illam damno, si quis forte eam receptæ anteponat.

EXSTRVAT LIGNIS FOCVM] hypallage est, i. exstruat ligna super focū. Od. 9. lib. 1. ligna super foco large reponens. Ad hūc locū pertinent ea, quæ sunt apud Eurip. in Electra: vbi Electra colono cuidam, & operario nupta, sic cum eo loquitur. satis tibi negocij exhibēt, quæ foris sunt: nos autem domestica curare, & adornare oportet. aduenienti enim foris operario iucundum est domestica, composita & pulchre adornata reperire. Verba Euripid. hæc sunt, ἄλλο δ' ἔχασ τὰ ἔσθων ἔργα. τ' αὖ δόμοις δ' ἡμᾶς ἡεσθὼν Ἐξευτεπιπέζων. εἰσιόντι δ' ἔργα τῆ θυράδων ἠδὲ τὰνδον εὐρίσκειν καλῶς.

s v.] paullo ante, vt annotauimus supra ad Od. 9. lib. 1.

DISTENTA] fat. 1. lib. 1. Quòdque aliena capella gerat distentius vbera, & abescat. Virg. Pollione. Ipsa lacte domum referent distenta capella vbera. Idē in Melibæo. Thyrsis oueis: Corydon distentas lacte capellas. Lucret. lib. 1. & candens lactem humor vberibus manat distentis.

ET HORNÆ] huius anni: vt supra Od. 23. lib. 3. hornam frugem dixit. & faty. 6. lib. 2. palea porrectus in horna.

DVLCI DOLIO] dulci, propter vinum, quod eo continetur.

PROMENS] sup. Od. 28. lib. 3. prome reconditum, Lyde strenua, Cæcubium. & Od. 21. eiufd. Carnino iubente Promere languidiora vina.

DAPES INEMTAS] efcas domi natas: nō piscēis vrbe petitos, vt Saty. 2. lib. 2. bene erat, non piscibus vrbe petitis: sed pullo, atque hado. Virg. Georg. 4. seraque reuertens nocte domū dapibus memfas onerabat inemtas. nam inemtas malē quidam vī leis interpretantur.

LVCINA] in lacu Lucrino capta, vt Saty. 4. lib. 2. Lucrina pelōris.

IVERINT] delecta uerint. sic vsurpat ep. 19. lib. 1. iuuat immemorata ferentem Ingeniis oculisq. legi, manibusque teneri. & Saty. 6. lib. 2. Tandem vrbanius ad hunc: quid te iuuat (inquit) amice, Prærupti nemoris patientem viuere dorso? eadem non longē à princip. si quod adest, gratis iuuat: hac prece te oro, Pingue pecū domino facias, &c. & paullo post: Hoc iuuat, & mellis est. & epist. ad Pison. de arte poet. iuuat,

A iuuat, aut impellit ad iram. ibidem sub extr. Sic animos natum, inuentumque poema iuuandū, si paullum à summo discessit, vergit ad inum. Oda 19. lib. 3. Insanire iuuat. & Oda 9. hoc lib. Curam, metumque Casaris rerum iuuat Dulci Lyæ soluere. Od. 11. lib. 1. Petri, nihil me sicut antea iuuat scribere versiculos amore percussam graui. Oda 16. cod. lib. Nouāq. monstra iunxerit libidine viris amor, iuuat vt tigres subsidere ceruis, &c. Saty. 1. lib. 1. Quid iuuat immensi te argenti pōdas & auri Furtim de fossa timidum deponere terra? ibid. An vigilare metu ex animem, nocte te compellit fugientes: hoc iuuat? & Saty. 3. lib. 1. inaneis Hoc iuuat, haud illud quærentes, num sit mensis, &c. Iuuare interdum est prodere. idem epist. 2. lib. 1. Qui cupit, aut metuit, iuuat illum sic domus aut res, vt lippum picta tabula, somenta podagram.

B CONCHYLIA] conchylum nomen est generale omnia testacea complectēs, vt musculos, mitylos, ostrea, pectines, echinos, &c. putatque Athenæus conchylia esse dicta τὸ πρὸ τοῦ κελυφῶν, id est, ab hiando.

RHOMBVS] quē Romani rhombum Græco nomine appellant, Græci alio etiam Græco ῥήπτων dicūt, vt scribit Athenæus lib. 7. in extremo. à figura autem rhombus appellatus est. nos Galli nostra lingua turbinem, & (vt propius accedam ad consuetudinē nostri fermonis) turbonem nominamus. piscem fuisse magni pretij declarat etiam locus Hor. Saty. 2. lib. 2. quidē tum rhombos minus æquora alectant? Tutus erat rhombus, &c. Hodie quoque; apponitur in mensis diuitū, & in caris piscibus habetur. Idem Athen. lib. 8. videtur ῥήπτων à rhombo distinguere.

C SCARI] Diphilus apud Athen. lib. 8. his verbis scarum commendat. σκάρου ἑπαλόσε φροῦς, ἴα φροῦς, γλυκὺς, καὶ φος, εὐπεπτός, εὐανάδρτος, εὐκόλιος, id est, Scarus molli, seu tenera carne præditus est, friatilis, dulcis, leuis, ad concoquendum facilis, facile redditur, ventrem mollit. Addit idem, recentem scarum esse suspectum propterea, quod lepores marinos captat, iisque vescitur. iccirco eius intestina vim bilis effectricem habent. Idem lib. 7. hunc solum ex omnibus piscibus dormire dicit, & propter eā causam numquam noctu capi. Oppian. lib. 1. Ἀλιευτ. solū vocalem esse scribit, Καὶ σκάρου ὅς δὴ μόνος ἐν ἰχθύσι πᾶσιν ἀναύδους φηγέσταιν ἡμελέτω λαλαγήν. καὶ μόνος ἐδιδύλω Ἀνορθὸν τρεψιστὴν ἀνὰ σῆμα δ' εὐτερον αὐγῆς, &c. vide annotata ad Od. 3. lib. 4.

SI QVOS EOIS INTON.] id est, Si quos scaros coorta tepestas, & fluctus excitati in mari Ionio, & Orientali ad hoc mare, nempe Tyrrenum, conuertant, & compellant. ad E leusinem scaros pulcherrimos capi Lynceus quidā Samius scribit in epistolis, vt tradit Athen. lib. 7. Priscianus lib. 9. docet tonitum à verbo tonandi vītatius esse, quam tonatum, & producit hunc locū

testem, vt nouum, & pane inuītatū.

AD HOC VERTAT MARE.] Tyrrenum, seu Etruscum.

AFRA AVIS] gallinā Africanam, seu Numidicā significat, de qua Columella, & Plinius. DESCENDAT IN VENTREM MEVM IVC.] mihi sit, cibus iucundior.

ATTAGEN IONICVS] Mart. Ionicarum gustus attagenarum. Aristoteles lib. 6. περὶ ζώων ἰσθ. Attagenam ponit inter eas auces, quas ὀρνίθους κοινιτικούς vocat Græci, id est, quæ in pulvere volutantur: qualis est gallina, perdix, phasianus. Idem lib. 9. ὁ Ἀφραγῶν, κοινιτικός ὀρνίς. τῶν γὰρ ὀρνίθων ὅσοι μὴ μὴ πλεμπηκοί, ἀλλ' ὀρνίθιοι, κοινιτικοί, &c. i. Attage, auis est in pulvere volutabilis. Aues enim omnes, quæ non sunt pugnaces, sed terrestres sunt in puluere volutabiles.

AVT HERBA LAPATHI] lapathū Latini rumicem nominant, cum commendat Lucilius apud M. Tull. lib. 2. de finibus. O lapathe, vt iactere necesse est, cognitu cui sis. vnde lapathium, deminutum nomē: Varro, Hanc eandem voluptatem tacitulus taxim consequi lapathio & prisana pessim. hac herba mollit alium, vt docet infra fat. 4. lib. 2. si dura morabitur alius, Mitulus, & viles pellet obstantia conchas, Et lapathi breuis herba, sed albo non sine Coa, & vers. leq. & graui Malua salubres corpori. & Od. 31. lib. 1. me pascunt oliua, Me ciborea, leuēque malua. Quin lapathus τὸ τῆς λαπάθου dictus est, quod valet exinanire, & pro ventrem leuare vsurpatur: vnde ἀπαθῆς, qua voce vtitur Arist. lib. β. φουσ. ἀκροασοῖον τὸ βαδίσου, εἰ λαπάθου ἐνεκα ἔστιν: id est, verbi gratia, ambulare, si est alui leuandæ gratia. Iam ἀλαπάθου, populari, & vastare significat.

TERMINALIBVS] Terminalia dies festi, qui agebantur in honorem Termini Dei. Termino autem sacrificabant (inquit Festus) quod in eius tutela sineis agrorum esse putabant. Denique Numa Pompilius statuit, eum, qui terminum exarasset, & ipsum & boues sacros esse. Idem addit deinceps. Terminus quo loco colebatur, super eum foramen patebat in tecto, quod nefas esse putabant, terminum intra tectum consistere. Ei autem quotannis agna immolabatur, mense februario, eiusque mensis die vltimo: propterea scilicet, quod initio vrbs condita februarius mēsis fuerat vltimus. Immo falsum est, si Plutarcho credimus, agnam, aut aliam animantem Termino immolari solitam. nihil enim viuum, animaque præditum Romani ei immolabant, vt testatur ille, propterea fortasse (inquit) quod, cum Romulus terminos eos constituisset, quod progredi armis liceret, omnēque terram propriam esse statuisset, ad quam hasta, & ferri acies petuenire posset: Numa Pompilius vir iustus, & ciuilis, & philosophus, agrum Romanum ab agro finitimorum finibus distinxerit, atque iccirco Termini, vt pacis & amicitia præsidem & custodem, à sanguine & cade purum esse oportere existimari. Ouidius tamē lib. 2. Fa

A stor. priorem sententiam confirmat: & addit, nec queritur, lactens cum sibi porca datur. de Termino notauimus etiam quaedam alia ad carmen saculare infra.

VEL HÆDVVS EREPTVS LÛPO.] vir quidam doctiss. annotat, Plutarchum libro secundum do συμποσιακῶν tradere, earum pecudum, quas lupus momorderit, carnem quidem teneriorem fieri, labam autē corrumpi: ex hoc intelligi posse, cur Horatius ereptum lupo hædum dixerit. Ego hæc verba ereptum lupo, non iccirco ab Horatio esse addita puto, quod hædi caro à lupo morsâ, sit tenerior: sed propterea quod rusticis, & aratoribus, quorum hominum vitam, & victum, ut frugalem, hîc laudat Horatius, non aliter essent hædum in cenam apposituri, nisi à lupo dēribus appetitus, ac laceratus esset. multo enim malunt carum adultum habere viuum, quàm hædum tennellum, ac delicatū cōesse. nunc autem, posteaquē à lupo morsus, & fortasse interemptus est, multo fatius est eum lupo ereptum comesse, quàm deuoctum reliquisse. præterea, quod è lupi faucibus ereptum edunt, non videtur ex hædili suo sumere: sed alienum, neque iam suum capere, & apponere: & ita de luco quodammodo cenare. sententiam meam adiuvat Martialis lib. 10. in epigrammate, cuius initium est, Nuntiat obtinam Pharia, &c. ex quo paucos hos versus proferâ: Paruus onyx, vna ponetur cenula mensa, Hædus inhumani rapus ab ore lupi, Et, quæ non egeant ferro structoris, ofelle, Et fab: fabricorum, prototomique rudes. Pullus ad hoc, centisque tribus iam perna superstes Addeitur, saturis mita poma dabo, &c. Postremò mecum facit & Porphyrio, his paucis verbis: Faetus gratior ex perduto.

VT IYVAT] quàm delectat? ὡς ἡδύ: quàm iucundum est? ut paullo antè.

VIDERE FESS. VOM. INV.] Sic Virg. Alex. Aspice: aratra iugo referunt suspensa iuueni. profer hunc locum Seruius ad illum Virgilij versum. RENDENTEIS] ridenteis, hilaros, ut sup. Od. 18. lib. 2.

HÆC VBI LOCVTVS] nihil subaudiendum puto. fingit autem superiora illa omnia dicta esse à feneratoro Alphio, ostenditque tãtam esse vitæ rusticæ iucunditatem, & opportunitatē, ut etiam homines ab hac alienissimè, eam laudare cogantur: qui tamē lucri dulcedine, & sordibus iretiti, eius suauitatem gustare non possint. nonnulli subaudiunt verbum, sum, ut totus ille sermo sit poetæ. quod si placet, addenda distinctionis nota post vocem locutus, ut sit hic Horatij sensus: Hæc vbi locutus sum, id est, postquam Alfius me hæc loquentem audiuit: is omnem pecuniam idibus, &c. quarit Kalendis ponere, id est, collocare: nempe ad ingenium suū rediens, & oblitus illorum omnium, quæ de laudibus vitæ rusticæ dicta sunt. Quidam tamen, ut mihi referebat Germ. Valens, hunc Alfius aiūt iccirco ab Horatio induci studentem & propteranem Kalen-

dis pecuniam collocare, quam idibus à suis debitoribus relegat, quod vereatur, ne Romani ij, qui sumtuosius & luxuriosius viuūt, quiquē numeros alienos pasunt, ut à libi loquuntur, vitæ rusticæ laudibus auditis, luxuriosè viuere desinant, & sese ad continentiam & frugalitatem conferant: & ita non habeat iam qui non mina facere velint, & pecuniam fanori accipere, atque hoc modo pecunia sua sit sterilis & otiosa. Quam explanationē minus probò. Verum tamē iudicet lector.

IAM IAM FVTVRVS] id est, eo animo, & consilio, ut rusticam vitam colat.

OMNEM RELEGIT] id est, omnem pecuniam in fanore positam, exegit idibus: statim ad ingenium rediens, denuo quærit apud quos Kalendis collocet.

RELEGIT] in nonnullis cod. scriptum est, redegit, ego tamen relegit malo, ut habet cod. duo Vatic. Iannoct. Vrf. Tornes. Ruffard.

IDIBVS] idibus nomina exigebant, ut ex hoc loco intelligere licet. & Saty. 6. lib. 1. magni quò pueri magni è centurionibus orti Ibant ostans referentes Idibus ara: Kalendis autem, & exigebant, & collocabant, ut Saty. 3. lib. 1. Qui, nisi cum tristes misero venere Kalenda, Mercedem, aut nummos vnde vnde extricat, amaras Porretho iugulo historias, captiuus ut, audit. quod item declarat Plutarchus in libello ἀδὲ τῶ μὴ δανεῖς εἶσαι. Οὐδ' ἀγαμῆσαι τῶν Καλανδῶν, καὶ τῆς νεμελιῆς, λέγειροτότην ἡμερῶν εἶσαι, ἀποράδα ποιῶσιν οἱ δανεῖς αἱ, καὶ εἶργον. id est, neque Kalendarum memoriam refricat, & nouæ lunæ: quæ cum sit omnium dierum sacratissima, & sanctissima, nefastam tamen & horribilem, ac tristem faciunt feneratoros. Præterea interdum feneratoros, præsertim moderatiores, quæ summo iure debebant debitores soluere Kalendis, ea exigebant demū idibus, & dabant eis diem soluendi laxiorem.

AD MÆCENATEM.

Ode 3.

Allium detestans.

Parentis olim si quis impia manu Senile guttur fregerit:

Edit cicutis allium nocentius.

O dura messorum ilia,

Quid hoc veneni sœuit in præcordiis?

Num viperinus his cruor

Incoctus herbis me fefellit: an malas

Canidia traxit dapēs?

Vt Argonautas præter omnis candidum

Medæa mirata est ducem:

Ignota iauris illigaturum iuga,

Perunxit

Perunxit hoc Iasonem: Hoc delibuit plta donis pellicem,

Serpente sfigit alit

Nec tantus vniquam siderum insedit vapor

Siticulosa Apullia:

Nec munus humeris efficacia Herculis

Inarsit astuosius.

At si quid vniquam tale concupiueris

Iocose Mæcenas, precor,

Manum puella suaui opponat tuo:

Extrema & in sponda cubet.

PARENTIS OLIM SI QVIS] id est, si quis posthac patrem senem strangulauerit, aut iugulauerit: non cicutam, aut aliud vitatum venenum, sed allium quouis veneno perniciosius, ac præsentius edat. frangere guttur ita dictum, ut supra frangere cervicem, Od. 13. lib. 2. illum & parentis crediderim sui Fregisse cervicē. tale illud epist. 16. libri 1. Contendat laqueo collum pressisse paternum, &c.

EDIT] Petrus victorius, quem semper honoris causa nomino, Variar. lectionū lib. 6. scribit, hoc loco legendum esse edit, ab edim, is, it, testaturque ita se reperisse scriptum in codicibus manu scriptis: Cui assentior. namque eam scripturâ & agnoscunt Acro, ac Porph. & ego in trib. cod. Vatic. & Iann. Vrf. Torn. sine vlla litura expressam reperi. Denique ita loquitur Plaut. in Trinūmo, hostēne, an ciues comedis. parui pendere. & ita loquitur sat. vlt. lib. 2. Et leporum auulsos, ut multo suauius, armos, quàm si cum lumbis quis edit. Nouius apud Nonium, quid editis, nihil est: si volis, quod cacetis, copia est. iterum Plaut. Menechm. Dum tu illi quod edit, & quod potet, præbeas, &c. Idem Trinūmo, De mendico male meretur qui ei dat, quod edit, aut quod bibit. Nam & illud, quod dat, perdit, & illi producit vitam ad miseriam.

CICVTIS] quæ necant frigore. nā allii contrâ calore nocet. de cicutis epist. 2. lib. 2. plura.

DYRA MESSORVM ILIA] quæ ferre possint tam durum venenum, ut quidē Hor. videtur. nam allium, cibis est rusticis, & messoribus non iniucundus. Virg. Alex. Thestylis & rapido sebis messoribus estu Allia, serpillumque, herbas contundit olenteis.

QVID HOC VEN. SÆV.] Quid hoc est veneni, quod sœuit in præcordiis? sœuit, id est, astuat: ventriculum, & totum corpus nimio calore incendit.

IN PRÆCORDIIS] præcordia, ut nomē ipsum indicat, pars est corporis interior, corde anterior, & superior: sub qua sunt pulmones, vngulæ bubulæ speciem gerentes, & cor eis annexum, in pectore sub sinistra mamma situm: sub

corde & pulmonibus sæptum est transuersum ex valida membrana constans: infra sunt à dextra parte iecur: à sinistra lien. sat. 4. lib. 2. leni præcordia multo prolueris melius.

NUM VIPERINVS HIS CRVOR, &c.] num me inscietie cruor viperinus his herbis incoctus est: fefellit, id est, latuit. Ἐλαφε, fefellit incoctus, id est, ignotus esse incoctus. de verbo fallendi diximus ad Od. 10. lib. 1. incoctus herbis autem sic dictum, ut infra à saty. 8. lib. 2. Erucas virideis inulis ego primus amaris monstravi incoquere. vt quidem olim putabam legèdum. & ita Virgili. Georg. 4. Huius odorato radices incoque Baccho.

CANIDIA] Gratiua venefica, quam multis locis exagitat, & insectatur acerbissimis verbis Horatius, ut infra tota Oda 17. & saty. 1. lib. 2. Canidia Arbuci, quibus est inimica, venenum. & tota sat. 8. lib. 1. Canidiam autē nominat, quia non licebat quemquam nominatim scripto maledico, & contumelioso describere.

VT ARGONAVTAS, &c.] id est, posteaquam Medæa præ omnibus Argonautis Iasonis amore capta est, hoc illum veneno perunxit, ne à tauris illis ignem spirantibus, quos aratro iungere ab Æta cogebatur, vlla ex parte offenderetur. Hoc dicit, non quod re vera ita fecerit Medæa, vt ego quidem arbitror, sed vt alij dicitur, & inclementiam declarat. quamquam licet etiâ dicere, Horatium spectasse alij vim, & naturâ: quæ est eiusmodi, vt venena efficiat præsentiora, certiora, atque efficaciora. iccirco veneficiis accommodatissimum est, siue quis amicos seruare velit, siue inimicos de medio tollere. Quin etiam hoc traditum de alio est, si galli gallinacæ prælium commissuri, allium gustarint, ad pugnandū animosiores, ac ferociores reddi. Idē equis paulo antequàm signa conferantur, aciesque cōcurrant, cum pane & vino datum, miram in eorum pectoribus ferociam, incredibilemque pugnandi cupiditatem, & laboris tolerantiam ingenerat. Nonnulli autē ex interpretibus Pindari scribunt, Medæam Iasoni præcepisse, ne tauros reflante, & aduerso vento ageret: sed secundo vento, ut ita vis flammæ in anteriorem partem auerteretur. Itaque cōsultuit ei eadem opera, vt sulco vno confecto, ne ab eius extremo nouum sulcum institueret, vt solent aratores: sed ad eundem locū reuersus, vnde primū arare cœpisset, sulcū secundum designaret. alij tradunt, Medæam nescio quod pharmacum cum oleo confudisse, & miscuisse, eoque Iasonem perunxisse, ne flamma quicquam in eum valere posset. hanc totam fabulam persequitur Pindarus in carmine illo elegantissimo quarto Pyth. cuius hæc pauca verba mihi ascribere libet, Ἀλλ' ἔστ' Αἰήτας ἀδαμάντινον εἰ μέσοις ἀροτροῖσι στήμψατο, καὶ βόας οἱ φλόγ' ἀπὸ ἑαυτῶν γενίον πένον χρηομυροῖο πυρός' χαλκείας δ' ὀπλάς ἀράσσεον χθόν' ἐμψέθειρο' τῆς ἀγαθῶν ἑὸν γὰρ πέλασσε μένος, id est, sed vbi Ætas ferreum aratrum medio in agro

A statuit, taurósque, qui flammis ignis ardentis ex naribus, & faucibus spirabant, vngulísq; ferreis terram gradientes pulsabant: reos adductos Iason solus admouit iugo. de his tauris sic Apoll. lib. 3. *δύω πεδύον τὸ ἀρτίον ἀμφιμένοντες* Tauri χαλκόποδες σμασι Φλόγα Φυσίωσι, cetera vide apud eundem A pollon. de tauris illis, & de Medea amore Iasonis capta. dicemus nos quoque nonnihil ad Od. 5. huius lib.

HOC DELIBVTIS VLTADONIS PELLICEM] Glaucam Creontis filiam: de qua dicemus ad illum locum Od. 5. *cur dira barbara minus Penen Medea valent, Quibus superbam fugit vltia pellicem Magni Creontis filiam? Cum palla tabo minus imbutum, &c. hoc delibutis*, id est, alio imbutis, seu vnctis. hoc autem significat, nō alia re delibutam eam vestē fuisse, quam Medea Glaucam donauit, quā alio: quasi allium ignem, & flammam concipere potuerit, qua illa & tora domus conflagrarit, instar naphthæ: seu olei viui, quo credibile est donum illud Medæe perunctū fuisse, Glaucamque flamma subito comprehensa exarsisse. Plinius lib. 2. cap. 105. de naphtha, *Ita ferunt à Medæa pellicem crematam, postquam sacrificatura ad aras accesserat, corona igne rapta.*

SERPENTE FUGIT ALITE.] à dracone alis instructo, & pennigero vecta. notum est hoc ex Medæa Euripidis in extrem. *Αέγ', ἐπιβέλει χεῖρὶ δ' ἔφάσκεισιν ποτὲ τοιοῦτ' ὄχημα πατρὸς ἢ υἱοῦ πατὴρ Δίδωσιν ἡμῖν, ἔρωμα πολέμου χερσὶ.* id est, dic, siquid vis, manu autē tanges numquam: tale nobis vehiculū pater Sol donat, arcem, & præfidiū aduersus hostilem manum. Varro Marcip. *Dixit regi Medeam aduētā per aera in rheda anguibus.*

NEC TANTVS VMQVAM SIDERVM, &c.] vapor apud Lucretium, & ceteros bonos scriptores semper valet idem, quod calor. Lucret. lib. 3. *Tennis enim quadam moribundos deserit aura Mistra vapore: vapor porro trahit aera sciu: Nec calor est quisquam, cui nō sit mistus & aer.* duobus nominibus vaporis, & caloris, eandem rem significat. Virgil. *Æncid. 5. lentusq; carinas Est vapor, & toto descendit corpore pestis.* ibid. *resinctus do nec vapor omnis, & omnes, Quattuor amissis, seruate à peste carinae.* siderum vaporem, seu calorem nimis acrem, ætuoasam impotentiam appellat Oda 16. infra, *Nulla nocent pecori vestigia, nullius astri Gem ætuoasæ torret impotentia.* huc pertinet illud, Oda 1. lib. 3. *arboe nunc aquas Culpante, nunc torrentia agros sidera.*

SITICVLOSÆ] aridæ, siti hiulcæ, vt loquitur Virgil. *Georg. 2.*

NEC MVNVS HVMERIS, &c.] id est, nec id munus, quod Deianira ad Hercule misit, Nessi Centauri cruore imbutū, vehemētiore calore humeros eius, & viscera excruciauit, quā allium, eorum, qui eo vescuntur, inflammare corpora solet. De hac tunica ad Hercule missa qui plura scire vult, legat Sophoclis Trachinias, &

M. Tullij Tuscul. lib. 2. vbi aliquot Sophoclis versus, qui ad hanc rem pertinent, producantur, ab ipso Tullio Latini facti. *sed videamus Hercule ipsam* (inquit M. Tull.) *qui tum dolore frangebatur, cum immortalitatem ipsa morte quarebat. quas hic voces apud Sophocle in Trachinias editæ: cum Deianira sanguine Centauri tinctam tunicam induisset, inhaesissetque ea visceribus, ait ille, O multa, &c. vide & annot. ad Od. 17. huius libri.*

EFFICACIS] id est, ad agendum, & efficiendum apti. *απακτις, δραστηρις, δεικτηρις.*
SI QVID VMQVAM TALE] nempe allium.

IOCOSE MÆCENAS,] opportunè hoc loco iocofum appellauit, de Mæcenatis oculis, & rebus amatoris verba facturus, vt notat Porphyrio.

MANVM PVELLA SVAVIO &c.] id est, te ofculari volentem opposita manu prohibeat. In quibusdam libris veteribus scriptum est, *sanio.*

EXTREMA ET IN SPONDA CVBET.] & sese quā longissimè abs te remoueat, neque se tibi complectendam, potièdāmque præbeat, cum in communi tecum lecto cubabit. sponda extrema sunt lecti latera: seu exteriores lecti partes.

IN MENAM LIBERTUM Pompeij Magni. Ode 4.

L Vpis, & agnis quanta sortitū obtigit, Tecum mihi discordia est, Ibericis peruste fumibus latus, Et crura dura compede.

Licet superbus ambules pecunia: Fortuna non mutat genus.

Vidēs ne sacram metiente te viam Cum bis ter vlnarum toga,

Vt ora vertat huc, & huc euntium Liberrima indignatio?

Sectus flagellis hic triumphalibus Præconis ad fastidium,

Arat Falerni mille fundi iugera: Et Appiam mannis terit:

Sedilibusque magnus in primis equis Orbone contemto sedet.

Quid attinet tot ora nauium graui Rostrata duci pondere

Contra

A Contra latrones, atque seruilem manum, Hoc hoc tribuno militum?

LUPIS ET AGNIS] Luporū & agnorū discordiam, atque inimicitias etiām Homerus significat his versibus *ἰλ. χ. Οὐδὲ λύκοι τε ἔδρνες ὀμόφρονα θυμὸν ἔχουσιν.* *Αλλὰ κακὰ φρονέουσι διαμπερές ἀλλήλοισι.* id est, neque lupi & agni concordem animum habent. sed perpetuū inter se male cogitant & maleuolunt. & Plato in Phædro, *Ὡς λύκοι ἀγα φίλῶσ', ὡς πᾶσι φίλῶσιν ἔρασαν.* id est, vt lupi agnum amant, sic puerum amatores. versus est nefcio cuius poetæ. infra Od. 12. *vt pauet acreis Agna lupos.*

TVCVM MIHI DISC.] subintellige, tanta: vt sit, Tanta mihi tecum discordia est.

SORTITŪ] sortitū non est fortitū: sed hoc sentit Horati⁹, cum primū nata animalia sunt, suum cuiq; animalī à natura propriū quendam, & vt ita dicam, peculiarem affectū, verbī gratia, alicuius rei persecutionē vel fugam, amorē vel odiū esse attributū. sumtū fortasse à veterū more, qui plurimis & maximis in rebus fortibus vtabantur: vnde & apud Græcos *λασχανεω,* & apud Latinos fortiri vsurpatur pro cōsequi, atq; obtinere. Potest etiam hoc dici, sortem, quam κλήροσ Græci dicunt, idem esse, quod aliis verbis *δόμονα,* & *μοίρα* à partiendo appellant, quia vnusquisq; statim ab ortu suo certam viuēdi & moriendi conditionē diuinitus, aut à fati diuifam, ac tributam consequatur. de fortibus nonnihil diximus ad Odam 3. lib. 2. Quanta igitur inter lupos & agnos discordia est natura: tāta mihi tecum inimicitia intercedunt.

IBERICIS PERVSTE FVNIB.] significat, eum fuisse seruū, vtpote cuius in lateribus & tergo, verberum: in cruribus, vinculorum & compedum extarēt vestigia. Funes Iberici autē è sparto intelliguntur: cuius magna est in Hispania copia. iam *peruste latus*, est Hellenismus, id est tu, cuius latus perustum est.

ET CRVRA DVRA COMP.] & cuius crura perusta sunt duris compedibus. epist. 16. lib. 1. *in mancis & Compedibus duro te sub custode tenebo.*

SACRAM METIENTE TE VIAM] cum per viam sacram incedis. Via sacra ad Capitolium dicit. sic autem dicta est, quod in ea fœdus inter Romulum & Tatium ictum sit. auctor Festus Pomp. Ode 7. eodem lib. *vt descenderet sacra catenatus via.* & saty. 9. lib. 1. *ibam forte via sacra, sicut meus est mos.*

CVM BISTER VLNAR. TOGA] amplissima. toga laxitas & amplitudo diuitem est: contrā arcta toga eorum, qui sunt mediocrius, aut etiā tenuioris fortunæ, vt epist. ad Loll. 2. lib. 1. *Arcta decet sanum comitem toga.* Porphy. iustam togæ magnitudinem sex vinis constitisse vult intelligi.

VT ORA VERTAT, &c.] quo pacto homines prætereuntes, in te ora vertentes indignentur? indignationem Græci *νέμεσιν*, & in dignari *νέμεσιν* vocant. quod diffinit Aristoteles *ἀπο τῶ φρονεῖν* lib. 2. de moribus ad Nicomachum, his verbis, *νέμεσσις λυπεύεται ἐπὶ τοῖς ἀγαθῶς εὐφραίνουσι* φρονεῖν ὑπερβάλλον τῶτον ἐπὶ πᾶσι λυπεύεται. id est, indignabundus, seu is, qui ad indignandum propensus est, dolet eorum rebus secundis, qui eis indigni sunt: inuidus hunc superans rebus omnium secundis contabescit. Idem propemodum scribit *ἠθορ. Ἐ. εἰ γὰρ ἐπὶ τὸ νέμεσιν λυπεύεται ἐπὶ τῶ φρονεῖν ἀνέμεστος εὐφραίνουσι, φρονεῖν μὲν δὲ δὴλον, ἐπὶ ἔχον τὸ ἐπὶ πᾶσι ἀγαθῶς νέμεσιν, ἀλλ' ἐπὶ πλείω καὶ δυνάμει, &c.* id est, si enim indignari, est dolore affici ob eum, qui præter dignitatē eum meritum videtur rem suam bene gerere, res secundas: primū quidem perspicuum est non licere ob omnia bona indignari, sed ob diuitias & potentiam, &c. duntaxat. & item Topic. β. *νέμεσσις δὲ ὁ λυπεύειν ἐπὶ τοῖς τῶν καλῶν εὐφραίνουσι.* huc pertinet locus ille Ciceronis ad Atticum lib. 5. non satis explicatus. *vt liber. sed planè gaudeo, quoniam τὸ νέμεσιν interest τῶ φρονεῖν.* vt liber (inquit M. Tull.) *sed planè gaudeo, videlicet Hirrum repulsum tulisse. erat enim indignus eo honore, quem petebat, nempe auguratu. Itaque si eū obtinisset, ego merito indignatus essem, neque propter meam indignationem, inuidere ei honorem dicendus essem. differt enim τὸ νέμεσιν, quod indignari Latinè dicimus, ab eo, quod est inuidere, seu φρονεῖν, vt Græci nominant. Atque hunc quidem locum sic arbitror esse explicandum, non, vt alij interpretantur, interest, id est, vile est, &c. nam illud interest, pro differt, est positum, vt Aca demic. 2. *qui illa visa, è quibus omnia decreta sunt natura, negant quicquid à falsis interesse.* Plutarchus præterea, vt mihi indicauit German. Valens, libello *ἀπὲ ἠθικῆς ἀρετῆς*, his Aristotelis consuetudinea scribit: *ὅν πολλὸν χροσιμώτερα τὰ τῶν παθῶν θρέμματα τῶ λογισμῶ συμπαρόντα, καὶ συνεπιτένοντα τοῖς ἀρεταῖς, ὁ θυμὸς ἀδραεῖα μετεῖος ἂν, ἢ μισοπονηρία τῆ διεχουμένη, καὶ ἡ νέμεσις ἐπὶ τῶς παρ' ἀξίαν εὐτυχεύουτας τῆ ἠπιτημοσῆ, καὶ νειθετήσας ἀφρόνων.* Id est, quibus multo: vtiliores sunt affectuum alumnū impetus, cum rationi præstō sunt, & virtutes adiuuant: vt animi exandescencia fortitudinē acuit, improbitatis odium ad iustitiam valet, indignatio ad eorum, qui præter meritū fortunati sunt, obiurgationem & monitionem excitat.*

SECTVS FLAGELLIS HIC] μίμησις est orationis eorum, qui indignantur, hunc Menam esse tribunum militum, sumtuosissimis & mollissimis vestibus collucere, tot agri iugera possidere, in quattuordecim ordinibus sedere, cum cuius Romanus nō sit. Nam triumphū capitales de maleficio eorum cognoscebant, qui ciues Romani non erant, id est, aut peregrini, aut

A *seruieobusque flagellis discerari, ac verberari iubebant. idem Treuiri dicebantur. Erant & triuiri, seu treuiri monetales, qui his litteris significabantur, I I V. A A F F. id est, Treuiri auro, argento, æri flando fundendo: vnde natus iocus Ciceronis in epist. ad Trebat. Treuiros vites cenfeo: audio capitales esse: malle auro, argento, æri essent, &c. id est, Treuiros populos Belgis & Germanis interiectos vites cenfeo. audio esse bellicosos & pugnaces. malle essent monetales, id est, pecuniosi & locupletes, vt eorum spoliis, & præda te locupletare posses. Atque hæc ex Bembo.*

PRÆCONIS AD FASTIDIUM] vsq; ad fatiætatem præconis, qui absentibus, aut etiã aliud agentibus triumuiris hunc Menam aliquãdo flagellis discerandum curauit, & satiatus verberibus licetorem finem cædendi facere iussit.

ARAT PALERNI MILLE F. IVG.] indignum, libertu impurum tot agri iugera, præsertim Campani, arare.

ET APP. MANNIS TERIT] & vectus equis breuibus, & ad delicias & luxum fortunatorum hominum accommodatis viam, Appiam peregritat, Epist. 7. lib. 1. *Impostus mannis aruum calumpne sabinum Non cessat laudare.*

SEDIL. QVE MAGN. IN PRIMIS EQ. OTH.] in primis sedilibus, id est, in primis ordinibus. L. Roscius Otho legem tulit, ne quis equestris ordinis, esse posset, qui quadringenta millia sestertium non haberet, & vt equitibus Rom. solis in quattuordecim ordinibus, & separatim à plebe ludos spectare liceret. excepti autem erant duo primi tribunis. Iccirco hunc Menam dicit lege Roscia contemta, in primis sedilibus sedere, qui esset indignus tribunatu. De hoc Roscio Othone sic M. Tull. in orat. pro Muraena, l. *Orho vir fortis, meus necessarius, equestri ordini restituit non solum dignitatem, sed etiam voluptatem.* Idem Philipp. 2. *Illud tamen audacie tue, quod sedisti in quattuordecim ordinibus, cum esset lege Roscia decoloribus certus locus constitutus, quamuis quis fortunæ vitio, non suo decorsisset.* Horat. epist. 1. ad Mæcen. lib. 1. *Roscia dic sodes, melior lex, an puerorum Nenia, quæ regnum rellè facientibus offert?*

TOT ORA N A V I V M, &c.] tot naueis rostratas.

CONTRA LATRONES] piratas, cum hic ipse Mena pirata esset, vt eum appellat Plutarch. in Antonio.

AT QVE SERUIEM MANVM] & cõtra fugitiuos, id est, cõtra seruos: qui bellum seruile gesserunt Chryso, & Spartaco ducibus. de bello seruili diximus (suprà nonnulla ad Od. 14. lib. 3. sed præstat seruilcm manum, fugitiuos accipi, quos armauit Sex. Pompeius Magni filius, in quo exercitu Mena & Meneocrates erant tribuni militum.

IN CANIDIAM VENEFICAM. Ode 5.

A T ð, deorum quicquid in celo regit
Terras, & humanum genus:
Quid iste fert tumultus? & quid omnium
Vultus in vnum me truces?
Per liberos te, si vocata partibus
Lucina veris affuit:
Per hoc mane purpureæ decus, precor:
Per improbatum hæc Ionem,
Quid, vt nouerca, me intueris: aut vti
Petita ferro bellua?

Vt hæc trementi questus ore constitit
Insignibus raptis puer,
Impube corpus, quale posset impia
Mollire Thracum pectora:
Canidia breuibus implicata viperis
Crimeis, & incontinum capit,
Iubet sepulcris caprificos erutas,
Iubet cupressus funebreis,
Et vincta turpis oua rana sanguine,
Plumamque nocturnæ strigis,
Herbasque, quas Iolcos, atque Iberia

Mittit venenorum ferax:
Et ossa ab ore raptæ ieiunæ canis,
Flammis aduri Colchicis.
At expedita Sagana per totam domum
Spargens Auernaleis aquas,
Horret capillis, vt marinus, asperis
Echimus, aut currrens aper.
Abacta nulla Vicia conscientia,
Ligonibus duris humum
Exhauriebat ingemens laboribus,
Quod posset infossus puer

Longo die bis, terve mutata dapis
Inemori spectaculo:
Cum promimeret ore, quantum exstant aqua
Suspensa mento corpora:
Exsucta vti medulla, & aridum iecur,
Amoris esset poculum:
Interminato cum semel fixæ cibo
Intabuissent pupule,
Non defuisse masculæ libidinis
Ariminfem Foliam,
Et otiosa credidit Neapolis,

Et om-

A Et omne vicinium oppidum:
Quæ sidera excantata voce Thessala,
Lunamque celo deripit.
Hic irrefectum seu a dente luvido
Canidia rodens pollicem,
Quid dixit? aut quid tacuit? ð rebus meis
Non infideles arbitra
Nox, & Diana, quæ silentium regis,
Arcana cum fiunt sacra:
Nunc nunc adeste: nunc in hostileis domos

B Iram, atque numen vertite.
Formidolosa dum latent siluis fera
Dulci sopore languida:
Senem, quod omnes rideant, adulterum
Latent Suburane canes,
Nardo perunctum, quale, nec perfectius,
Mææ laborarunt manus.
Quid accidit? cur dira barbaræ minus
Venena Medæe valent,
Quibus superbam fugit vltæ pellicem
Magni Creontis filium,

C Cum palla, tabo munus imbutum, nouam
Incendio nuptam abstulit?
At qui nec herba, nec latens in asperis
Radix fefellit me locis.
Indormit vinctis omnium cubilibus
Obliuione pellicum.
Ah, ah, solutus ambulat veneficæ
Scientioris carmine.
Non vsitatis, Vare, potionibus,
(O multa fleturem caput,)

D Ad me recurres: nec vocata mens tua
Marsis redibit vocibus.
Maius parabo: maius infundam tibi
Fastidienti poculum:
Priusque calum fidet inferius mari,
Tellure porrecta super:
Quam non amore sic meo flagres, vti
Bitumen atris ignibus.
Sub hæc puer, iam non, vt antè, mollibus
Lenire verbis impias:
Sed dubius vnde rumperet silentium,
Misit Thyestæas preces.

Venena, magnum fas, nefasque: non valent
Conuertere humanam vicem.
Diris agam vos: dira detestatio
Nulla expiatur victima.
Quin, vbi perire iussus exspirauero:
Nocturnus occurram furor:
Petamque vultus umbra curuis vnguibus:
Quæ vis deorum est Manium:
Et inquietis assidens præcordiis,
Pauore somnos auferam.
Vos turba vicitim hinc, & hinc saxis petes
Contundet obscenas anus.
Pòst insepulta membra different lupi,
Et Esquilinæ alites.
Neque hoc parenteis, heu, mihi superstites,
Effugerit spectaculum.

AT ð, DEORVM QVICQVID] facit quendam puerum loquentem, quem Canidia, hoc est Gratidia: (Gratidiam enim mutato nomine, per Canidiam significat) Sagana, & ceteræ veneficæ mento tenus sub terra defoderant, famæque necare constituerant, vt ex eius iecore, & medulla amoris poculum cõficerent. quicquid autem scriptum reperitur in codicibus manuscriptoris, Donati, Faër. quinque Vatic. Tornef. Vrf. ceteris ferè omnibus: itaque legit Seruius annotatione quadam ad lib. 7. Anecd. eamque scripturam secutus sum. non enim vnum aliquem Deum, sed omncis implorat. sic loquitur Horat. Satyra 6. lib. 1. *Non, quia Mæcenas, Lydorum quicquid Etrusco, &c. & Liuius lib. 23. pauca hora sunt, intra quas iurantes per, quicquid Deorum est, dextras dextra iungentes fidem obstrinximus.* in eo diffidit inter se, quod alij habent regis: alij regit. sed plures regit: nempe quinque Vatic. Faër. & Tornef. & Nicotian. vnus, & Ruffard. Iam quod Priscian. lib. 17. ait, at hoc loco abundare, id mihi mirum est, & pæne dicam, incredibile. Est enim interiectio dolorem, aut cõquestionem exprimens, non coniunctio. Idem tamen videtur sentire Seruius, qui ad illum Virgilij versum lib. 7. An. *At non sic Phrygius penetrat Lacedæmona pastor, &c.* hæc annotat, legitur & An non, &c. sed hoc absolutum & planum est. si autem legeris *At*, copulatiua particula est, ad ornatum solum pertinens. Horat. *At ð deorum quicquid in celo regit, &c.* Idemque ferè scribit ad illum locum lib. 9. *an non viderunt mænia Troie, &c.* nisi quod ibi scriptum est regis.

QVID ISTE FERT. TUMULTVS?] quid sibi vult iste tumultus: quid avertit: quorsum tumultuamini?

ET QVID OMNIUM] sic habent quinque libri Vatic. & Tornef. & Nicotianus, & Ruf-

A fard.vnus: non aut.

PER LIBEROS TE] genus obtestadi religiofissimū, & sanctissimū, orare aliquē per res ei carissimas, aut misericordia dignissimas: Sic Plautus Alnaria, Ita te obtestor per senectutem tuā, & erque illam, quam tu metuis, uxorem tuam, &c. Sic hoc loco hic puer orat Canidiam primūm per res ei carissimas, per liberos: deinde per prætexam suam, id est, ornamentum atatis, quod proinde est ac si oraret per ætatem suam, videlicet ætatem infirmam, atque imbecillam. vide annot. ad illum locū infra, Supplex & oro regna per Proserpina, &c. Oda vltima. Male autem vtrobique quidā accipiunt præpositionem per, quasi sit iurantis, cum sit orantis & obsecrantis, vt dixi.

B SI VOCATA PARTVBVS LVCINA] de Lucina diximus sup. ad Od. 22. lib. 3. hoc igitur, dicit, Oro te per liberos tuos, si vnuquē verē peperisti: si vnuquam tibi pariētī Lucina affuit, &c.

VERIS] vult intelligi Canidiam falsos sibi supposuisse partus, neque vnuquam peperisse, cui concināt illud antiphrasticū Od. 17. infra, Tu vsq, venter partumeius. Catull. ad Ianuam, Longus homo est, magnas cui lites intulit olim Falsum mendaci ventre puerperium.

PER HOC INANE PVRPVRÆ] prætextam significat, qua vtbeantur pueri vsque ad annum decimum quartum: deinde de sumebant togam virilem, quam puram appellabant, inane autem appellat purpuræ decus, quia nihil ei prodest ad molliendam aures et flectendam harum mulierum immanitatem, & crudelitatem. Valēt autem hæc ad augendam facinoris atrocitatē à persona, cui fiat tam immanis iniuria.

QVID, VT NOVERCA] quæ inimica est liberis (inquit Eurip. in Alcest.) nihilque vipera mitior. Εχρηδα γαρ η̄ πειρα μητρειά τε υιοις τοις αρεσθ̄ ἐχιδνης ἔδην ἠπιώτερα. id est, Inimica enim est subiens nouerca liberos priores, vipera nihilo mitior.

A VT VTI PET. FERRO BELL.] aut vt bellua ferro lacesita. Aristoteles lib. 3. de moribus ad Nicomach. ait feras, si non lacesantur, & quamdiu in silua sunt, non temerē fauere in quemquam: sed tum denique cum percussæ fuerint, aut perterritæ.

VT HÆC TREM.] posteaquam puer hæc tremula voce questus, finem querendi fecit, &c. participium questus iunxit cum quarto casu, vt Od. 2. lib. 1. saculum Pyrrhae noua monstra questæ.

INSIGNIBVS RAPTIS] prætexta, & fortasse etiam bulla sibi à Canidia ereptis. Bullā sic describit Virg. Æneid. 5. it pectore summo Flexilis obtorri per collum circulus auri. M. Tull. primo accus. lib. de Iunio pupillo, Itaque tibi Hortiēs non illius atas, sed causa: non vestitus, sed fortuna popularis videatur. Neque te tam commouebat, quod ille cū toga prætexta, quam quod sine bulla, venerat. Vestitus enim neminem commouebat is, quem illi mos, & eius ingenuitatis dabit: quod ornamentum pueritiae pater de-

derat, indicium atque insigne fortuna, hoc ab isto prædone ereptum esse, grauitate, & acerbe homines ferebāt. prætexta vtbeantur pueri omnes, modò ingenui: prætexta & bulla, senatorum filij duntaxat.

IMPVBE CORPV] si puer erat, & prætextatus: ergo & impubes. Quare quod addit, Impube corpus, valet etiam ad amplificationem facinoris.

THRACVM] qui tamen sunt barbari: & ita, immites, & inhumani. ex quo vult intelligi, has veneficas inhumanitate, & immanitate populos barbaros atque immanis superare.

CANIDIA BREVI. IMPLIC.] Canidia, cui crines erant viperis implicati. Hellenismus est, implicata crinibus & caput. hæc Canidiam, furiam facit. ornat enim cā, viperis, & anguibus furiarum in morem: quarum crinibus angues implicati finguntur à poetis. Vide quæ notauimus supra ad illum locum, Eumenidum recreantur angues, Oda 13. lib. 2. Iam Satyra 8. lib. 1. planè hanc Canidiam, & Saganā, quæ paullo post commemoratur, furias appellat: & vt non testis multus Horruerim voces furiarum & facta duarum?

CVPRESSVS FVNEBREIS] supra Od. 14. lib. 2. inuisus appellat. ad quem locum multa de cupresso diximus: quibus hæc ascribatur, quæ tradita sunt à Seruio ad illum Virgilij versum Æn. 3. Cæruleis mastæ vitris, atræque cupressu. cupressum atram dici à Virgilio: id est, funestam: quia inferis consecrata est, & quia causa numquam reuiuiscit. Præterea moris Romani fuisse ramum cupressi domui funestæ præponi, ne quis pontifex per ignorantiam ingressus, pollueretur. Hinc Horat. (inquit ille) nec harum, quas colis, arborum, Te præter inuisam cupressum Vlla. br. dom. seq. in duobus Vatic. & Vrf. scriptum reperit cupressus. in aliis cupressos.

TVRPIS RANÆ] rubetæ. Propertius quoque significat, rubetam adhiberi solitam à veneficis ad amatoriam pocula. sic enim ille lib. 3. ad Lygdanum, Illum turgentis rana portenta rubetæ, Et lectu exscitis anguibus ossa trahunt.

PLVMA MQVE NOCT. STRIG.] idē Propert deinceps, Et strigis inuenta per busta iacenta plume. strigem describit Ouid. lib. 6. Fator. auis est nocturna mali ominis (inquit Porphy.) Plinius lib. 11. cap. 39. hoc de strige scribit duntaxat, Esse in maledictis iam antiquis strigem conuenit: sed quæ sit auium constare non arbitror.

IOICOS] vrbs Thessaliæ. Iam Thessalica venena celebrantur à scriptoribus. ne longius abeamus, supra Od. 27. lib. 1. Quæ saga, quis te soluere Thessalis Magus venenis, quis poterit dens? & mulieres Thessalæ, veneficæ habebantur. Aristophan. Nubib. Γυνάικα φαρμακίδ' ἐπὶ ἀπιδυρὸς δειπάλῃ, &c. Ioclos autem esse legendum admonuit iam pridem, Beroaldus: quam lectionē comprobāt boni codices. in his Faern. & duo Vatic. agnoscit Porphyrio.

ET OSSA AB ORE RAP, IE.

A I E. c.] vtrum dentes ieiunæ canis, an ossa aliena, quæ ieiuna canis rodebat? quod probabilius est. Iam ieiuna canis, auida, & desiderio astuans. Iccirco, quæ ab eius salua contacta sunt, ad philtrum conficiendum vtilia.

FLAMM. ADVRI COLCH.] qualibus tota Creontis domus, & eius filia Glauca, seu Creusa conflagrauit, vt mox dicemus. Colchicas autem appellat, quia opera & arte Medæ Colchidis excitatæ sunt.

AT EXPEDITA SAG.] εὐζωνος, succincta. Saganam veneficam commemorat etiam Satyra octaua lib. 1.

SPARGENS AVERN. AQV.] sic Virg. de Didone sacra quadā magica simulante: lib. 4. an. sparserat & latices simulatos fontis Avernii.

HORRET CAPILL. VT MARIN. &c.] Echinus marinus è genere est ostreorum, seu testaceorum malis. est & terrenus, quorum vtrumque aduersus corū, à quibus captatur, insidias esse cautissimum ac munitissimum spinis & capillis suis oppositis, scribit Athen. lib. 3. his verbis, ὅτι δ' οἱ ἐχίνοι, λέγω καὶ τὰς χερσαίους καὶ τὰς θαλάσσιους, καὶ ἰαυτῶν εἰσι φυλακίνοι πρὸς τὰς θηρῶντας πρὸς βαλλομένοις τοῖς ἀκύνθας, ὡσπερ πὶ χερσάκιμα, ἰωνὸ Χίος μαρτυρεῖ, λέγων ἔπος. Ἀλλ' ἔρχε χερσὰ τοῖς λέοντος ἢ νεοῦ, ἢ τοῖς ἐχίνοις μάλλον οἱ κύρως τε χερσῶν, ὅς εἰτ' αὖ ἄλλων κρείσσονον ὄρωλε μάθη, Σπέρθιδος ἀμφ' ἀκύνθας εἰλιζέας δέματος, καὶ τὰ δακύν τε καὶ θίγειν ἀμύχωνος. quæ verba Latine red demus ad Saty. 4. lib. 2.

ABACTA NVLLA VEIA, &c.] id est, Veia non vllius facinoris, aut maleficij conscientia ab instituto depulsa, nec deterrita. Hæc est tertia venefica.

HVMVM EXHAVRIEBAT] scrobem faciebat, in quam puerum defoderet.

QVÐ POSS.] quam in terrā defossus puer, posset immorī lōgo spectaculo dapis bis, aut ter die mutaræ: id est, spectaculo dapis nouæ aliàs atque aliàs appositæ, & semper sublata, numquā concessa, vt pueri auditas hoc spectaculo in horras augetur, & in hoc desiderio fame moreretur: & ita ex eius medulla præsentissimum amatorium poculum conficeretur.

CVM PROMIMERET ORE, &c.] cum puer in terram defossus mento tenus, ore è terra tantum prominere, quantum ex aqua extant corpora vento suspensa.

EXSVCTA VTI MEDVLLA] cum in omnibus lib. scriptis Vaticanis, & ceteris, Iann. Faër. Vrf. Nicot. & aliis aliquot, scriptum reperissim exscita. in vno autem atque altero exscita, sine vlla litura, idque ad Gulielmum Faërnium, hominem acerrimo iudicio, & ad restituendos veterum scriptorum libros temporis iniuria corruptos cum natura factum, tum arte comparatum, retulissim: is re aliquantisper considerata, respōdit sibi videri legendum exscita ab exsugendo,

mihique, vt ita excudendum curarē, auctor fuit. E libri vulgati autem habent Exerta: quos si quis malet sequi, non inuidebo.

AMORIS ESSET POCVLVM] φιλῶνον, quod infra desiderij poculum nominat, Od. vltima. Desideri que temperare poculum.

INTERMINATO] id est, interdicto, interminari est minando verare, vt Terent. And. Interminatus sum ne faceres? & Heautont meministi me esse gravidam, & mihi te magnopere interminasti, si puellam parerem, nolle tolli? habet autē hoc quidem verbum significationem agendi: sed nobiles grammatici tradiderūt, omnium verborum, quæ deponentia nominantur, participia interdū etiam passionem significare. itaque interminatus fribus intelligendus est, quem quis tangere prohibitus est: cibus vetitus, & interdictus. Hoc igitur dicit Horatius. siebat illa omnia à Canidia, Saganā, Veia vt exscita ex puero ita mortuo medulla, amoris esset poculum, cum pupula oculorum huius pueri cibo alio atque alio aliàs appposito, & sæpe mutato, & numquam concessio, sed negato, & interdicto, ac vetito infixæ contabuiscent; atq; extinctæ essent, puero fame mortuo. Hoc autem siebat, vt, puero fame necato, quam cibus appositus quidem atque ofstertat, sed negatus & sublatus augebat, amoris poculum ex pueri iecore & medulla compositum, & conflatum, præsentius, ac validius esset.

PVRPVLÆ] oculorum acies, κόρυα.

MASCVLÆ LIBIDINIS.] significat, hæc fuisse tribada, & amore faminarum, tantquam virum, arsisse, qualem fuisse Sapphonem plerique tradiderunt.

VOCE THESSALIA] carminibus, & cationibus Thessalica. τῆ ἐπαρθῆ, de cationibus, quas Græci ἐπαρθῆς appellant, quibus constat veteres studiose vfos esse, quibusque multū tribuisse, dicemus ad epist. 1. lib. 1.

LVNAMOQVE CÆLO DERIPIT] Virg. dicit deducere Lunam, in Pharmac. Carmina. vel celo possunt deducere lunam. Horat. infra Od. vltima. deuocare Lunam: Per atque libros carminum valentium Refixa celo deuocare sidera. & ibid. & polo Deripere Lunam vocibus possunt meis. Prop. lib. 2. Et iam Luna negat toties descendere celo. κατὰ ἔρειν, & κατὰ γειν πλὴν σελήνῃν dicunt Græci. Plato in Gorgia. ὅπως μὴ πεισώμεθα, ὅ, περ φασὶ τοῖς πλὴν σελήνῃν κατὰ γειν τοῖς θεῖς ποταμῶν, &c. id est, vt ne nobis accidat quod adiunt mulieribus Thessalicas enuere, lunam deducentibus.

Eodem pertinent Petronij Arbitri versus, quos quia neque emēdati leguntur in vulgatis exemplis, (descripti autem nuper ex v. c. Errici Memmij exēplari, cum id esset Petro Ronfardo, Antonio Baifio, Remigio Bellaqueo, poetis nostræ Gallicæ clarissimis, & mihi commodatum) & multas alias veneficarum artis, & præstigias, complectuntur, non me pigebit huc ascribere. Quicquid in orbe vides, præret mihi: florida tellus Cum volo, sicca-

A tis arefcit languida succis: Cum volo fundit opes, scopulique atq; arida saxa Nilivae iaculantur aquas: mihi pontus inerteis summittit fluctus, & ephyrig, tacentia ponit Antemeos sua fabra pedes: mihi flumina parent, Hircanaeq; riges: & inſiſtare leones. Quid leuora loquor? luna deſcendit imago Carminibus deducta meis, trepidusq; furentis Electere Phæbus equos reuoluto cogitur orbe: Tantum dicta valent, taurorum flamma quæſcit Virgineis exſtincta ſacris, Pæbeaq; Circe Carminibus magicis ſocios mutauit Phœbiis: Proteus eſſe ſolet, quicquid libet: his ego callens Artibus Idaeos frutices in gurgite ſiſtam, Et ruſum flumio in ſummo vertice ponam. &c. ταρωειν dicit Lucian. in φιλοφειδ. id eſt, deuellere, deripere autem eſt è loco ſuperiore rapere, vt ſuprà Od. 28. lib. 3. deripere herreo. & Virg. Georg. 2. tu ſpiſſo uimine qualos, Colâque prælorum fumoſis deripe teſtis.

B I R R E S E C T V M] pollicis vnguem, quem ita roſerat ad viuum, vt amplius ſefecari nõ poſſet: vel ſimpliciter, non reſectum.

QUID DIXIT? AVT QUID TACUIT?] epiſt. ad Mæcen. 2. lib. 1. dicenda, tacenda locutus.

O R E B V S M E I S] hæc dicuntur à Canidia. **E** T D I A N A] Hecate, ſeu Luna. Sed cur Lunam implorat? ſcribunt Græci interpretes, mulieribus amore captis viſitatum eſſe Lunam inuocare, vt viris Solem: quemadmodum & Euripides Phædræ inducit in Hippolyto: vel propterea quod nox taciturna eſt: amoribus autem furtiuus, & clandestinis ſilèrio, & nocte opus eſt: vel quia Luna quoque ex amore aliquando laborauit: ex quo fieri, vt mulieribus, quæ eodem malo afflictaſſent, adiutricem præbebat: vel quia hæc dea ignis colorem præ ſe fert: amor autem ignis inſtar eſt. hæc interpre. Theocr.

QUÆ S I L E N T I V M R E G I S :] Primum cur hîc ſilentij mentio fit? deinde quamobrem Luna ſilentium regit? reſpondeo. Sacris omnibus ſilentio opus eſt, etiâ magicis, & maleficis. Virg. lib. 3. Idæumque nemus: hinc ſida ſilentia ſacra. Itaq; pronuntiabat præco in ſacris publicis, ſanete linguis. annoratum ad Odam 1. lib. 3. Ad ſacra autè nocturna & nefaria, præcone, qui ſilentium indiceret, opus non erat, cum Luna teſte, & nocte ſilente fierent: vt apparet ex Theocr. pharmaceutr. Luna enim ſilentio præeſt, quia nox taciturna eſt. Virg. lib. 4. Aeneid. Cum tacet omnis ager, pecudes, piſcæq; volucres, Quæq; lacus late liquidos, quæq; aſpera dumis Rura tenent ſomno poſita ſub nocte ſilenti. Idem lib. 8. caſarum omnium ſub nocte ſilenti, Pelibus incubuit fratris. & lib. 2. tacita per amica ſilentia luna. Lucret. lib. 4. de Faunis. Quorum noctivago ſtrepitu, ludôque iocanti Aſſirmant vulgò taciturna ſilentia rumpi. Horat. ſup. lib. 2. Oda 8. & toto taciturna noctis ſigna cum celo.

N O C T V R N A] arcana, & muliebra, & malefica. Diagondas Thebanus, vt ſcribit M. Tullius lib. 2. de legibus, nocturna omnia ſacra perpetua lege è media Græcia ſuſtulit. Idem Marcus hanc legem ſanxit eod. libro. nocturna mulie-

rû ſacrificia ne ſunto, præter olla, qua populo rite ſent. **E** C V M F I V N T] Sic habent plerique libri manuſcr. alij dum ſunt ſacra.

N V M E N] vim & potentiam veſtram diuinâ. **F** O R M I D O S E S D V M L A T E N T, &c] noctu. ſic Virgil. lib. 4. Nox erat, & placidum carpebant feſſa ſoporem Corpora per terras, ſiluaq; & ſæua quierant Aquora, &c. formidoloſæ, quæ metu incutiunt, horribiles. alij timiditas interpretantur, in quibusd. libris legitur formidoloſis, vt cohæreat cum voce ſiluis. ſed plerique libri manuſcr. habent, formidoloſæ, quos ſequor.

D V L C I S O P O R E L A N G V I D E] Virg. lib. 4. Aen. nec dulci declinat lumina ſomno. Hom. ἰλ. κ. ὑπνος ἐχέ γλυκερός.

S E N E M, Q V O D O M N E S R I D E A N T, F A D V L T.] Eſt enim ridiculum quiddam, ſenex amator. Ouid. Turpe ſenex miles: turpe ſenilis amor. Tibull. elegia. 1. lib. 1. Iam ſubrepet iners atas, nec amare decebit, Dicere nec cano blanditias capite.

A D V L T E R V M] Varum amatorem, & ſcortatorem: qui me ſpreta, & reiſceta meretrices Suburbanas ſectatur.

L A T R E N T S V B V R A N Æ C A N E S.] Primum hoc ſit conſtitutum, ita legendum conſentientibus omnibus veterib. codicibus, non ſuburbana, neq; ſuburbana: deinde quid ſit Suburam videamus. Subura locus in vrbe Roma, in quo ſunt mons Cælius, & Carina. Varro lib. 4. de ling. Latina putat Suburâ dictâ eſſe à pago Sucuſano C in Bmutato. idè eod. lib. Suburanâ regionè, primâ ſcriptâ eſſe tradit. P. Viſtor autè Suburâ in ſecunda regione vrbis collocat, à Subura dictâ eſt tribus Suburana. de quib? lege Dionyſ. Halicarn. lib. 4. ἀρχ. Ρωμ. In Subura proſtabât meretrices: quas dum noctu ſectatur Varus, optat Canidia vt eum allatrent canes, quæ in eo loco ſunt.

N A R D O P E R V N C T. Q V A L E, N E C P E R F.] id eſt, tali vngueto nardino perunctû, quale meæ manus non laborarunt, & quo perfectius non laborarent, ſeu laborarint: vel nardo perunctum, quale meæ manus numquam laborarunt: aut certè quo perfectius non fecerunt, vt ſit correctio. ſic enim mihi videtur explicandus hic locus: ne cogamur dicere, quod quidam, quale hîc poſitû pro quali: quemadmodum, inquit, loquebantur antiqui. quamuis ita explicet Prifcianus lib. 17. quod ſi demus ita eſſe, non video tamen, quomodo hæc poſſint cohære: nardo perunctum tali, quali non elaborarunt meæ manus perfectius. numquam enim quiſquam Latinus quale uſurpauit pro quod: nec quali pro quo. Denique, ne ſim longior, præferim in re non ita magni momenti, ſic eſt locutus Horat. ſaty. 5. lib. 1. vt hoc loco: anima, quales, neque candidiores Terra tulit, neque queis me ſit deuinctior alter: quorû verſuum explicationè videto ſuo loco. eſt enim plane huic ſimilis, & geminus. Neque verò mihi villo modo probari poteſt eorum ſententia, qui ſic ex-

A ſic explicant, Perfuſus erit ille tali vngueto, quale eiufdem generis numquam melius feci, ſeu fecerim. Nõ enim ita loqui ſolent Latini, quale perſectum, aut quale melius, &c. Sed non celabo lectorem, me in nonnullis libris manuſcriptis ſcriptû reperiffe, laborarint. **Q**U I D A C C I D I T, &c.] Adhibuerat Canidia in Varum præſtantiffima venena, qua nihil in eum valuerant tamen.

C V R D I R A B A R B A R Æ, &c.] cur ea ipſa venena, quibus vſa Medea Creuſam, ſeu Glaucam Creontis filiâ, & toſâ regiâ incedio cõſumſit, nihil mihi proſunt, nullamq; vim habent in Varû? **S** V P E R B A M] ita legendû, non ſuperba, vt referatur ad Glaucam Creontis regis filiam, & ita lib. Don. & Vatic. duo, & Torn. & Cleric. & Danielis, & Nicotianus. ſuperbam accipe potentem, & ſuperbi regis filiam. ſic Virg. principio libri tertij Aeneid. ceciditque ſuperbû Ilium: ad quem locum Seruius, ſuperbum, id eſt, nobile, & potens. ſic ſuprà Oda 14. lib. 2. & mero Tinguet pavimentum ſuperbum, &c.

C Û M P A L L A, T A B O M V N V S] Medea dolore illo muliebri excruciatâ, ſtimulatâ, atq; impulſâ propter Iafonis, & Glaucæ Creontis Corinthiorum regis filiâ nuptias, pallam dicitur ad pellicem ſuam miſiſſe veneno infectam: qua acceptâ & Creontis domus, & eius filia conflagruit. lege Euripidis Medeam: vbi ita loquitur, Δεπλόν τε πέπλον, χηί πλόκον χρυſόλατον [repete πέπλον, ἀπό κοινῆς] Κἀνπερ λαβέσσει κόσμον ἀμφίγη χροί, Κακῶς δλείται πᾶς ἴ, ὅς ἀθίγη κόρης. Τοιοῖσδε χεῖροσ φαρμάκοισ δαρρήματα. id eſt, Et teneum veſtè, & comam auro intertextam ad eam mittam. Quod ſi hoc ornamentû acceperit, & corpori circumdederit, male peribit, & quiſque eâ atigerit. Talibus pharmacis hæc dona inſiciâ. Iam verò Medeam fuiſſe veneficam, multi boni ſcriptores memoriæ prodiderunt. Theocritus Pharmac. eam inter veneficas numerat, Circeſen videlicet, & Agamedam: quarum illa pharmacis homines ex hominibus exuebat, atque in feras vertebat: hanc tot venena cognouiſſe ait Homerus, quot alit terra, his verbis, ἢ ποτα φάρμακα οἶδεν, ὅσα τερεφῆ εὐρεῖα χθόν. Scholiaſtes Theocriti ſcribit, in mote quodam, quem Selenæum appellat, quaſi Lunæ mote, Circeſ & Medea mortaria, ſeu tuſilla oſtendi, in quibus ſua pharmaca tundeant. Theocriti verſus ſunt hi. Φάρμακα ταῶν ἑρδῖσσι χερεῖονα μῆτε τι Κίρκης, Μῆτε τι Μηδείας, μῆτε ἑαυτῆς Περιμῆδης. accedat ad Theocr. Tibullus eleg. 4. lib. 2. quicquid habet Circe, quicquid Medea veneni, &c.

A T Q V I N E C H E R B A] Germanus Valens exiſtimabat ſignificari aconium: quæ ἀπό τῆς ἀλόνης, id eſt, à cote, dictam volunt, quod ex ea naſcatur. Theophr. φέεται δὲ πανταχθί, χηί δὲκ ἐν ταῖς ἀλόκωις μόνον, ἀφῶν ἔχει τῆν αὐτοσηγορίαν, &c. Ouid. lib. 7. metamorph. Quæ quia naſcuntur dura vinacia cante, Agreſtes aconi-

ta vocant. **M** E F E F E L L I T] me latuit, me ſugit. Verbu fallo coniunxit cû participio latens. ita in libro de arte poetica. Numquam teſullant animi ſub vulpe latentes.

I N D O R M I T V N C T. O M N. C V B I L. &c.] ordo eſt. indormit cubilibus omniû mearum pellicum, vnctis obliuione mei, neque mea mihi quicquam proſunt pharmaca: vel indormit cubilib. vnctis obliuione omnium pellicû, vt intelligamus, hoc dicere, & queri Canidiam, Varû non ſolum ſui amore ſolutum, ſuique oblitum in vtramque aurem dormire: ſed etiam omniû ſuarum pellicum. Porphyr. hunc locum ſic explicat: Indormit cubilibus vnctis obliuione omnium pellicum, & eſt ſenſus: neſcio quare ſint præſentiora veneficia, & que cubile vari vngunt medicaminibus, per que medicamina obliuio ei aſſertur omnium pellicum. Pellices autem Canidia pro ſe vna dixit. hætenus Porphyr. Ego Porphyrius explicationem probare non poſſum, in eo quod omneis pellices Horatium dixiſſe putat pro vna Canidia. Credibilis eſt in omnium pellicum numero etiam Canidiam contineri.

C A R M I N E] ἴπποδῆ, catione. credibile eſt (inquit) Canidia, Varum ſolutum eſſe meis veneficiis opera, & carminibus alicuius potentioris veneficæ. **P** O T I O N I B V S] nonnulli libri habent, cantionibus.

(O M V L T A F L E T V R V M C A P V T)] hæc ſunt includenda interpoſitionis nota. Verſus autem, qui antecedit, cohæret cum iis, quæ deinceps ſequentur. multa porò valet multum, ſeu ſæpe, vt Virg. Georg. 3. Multa gemens, ignominiam, plagasque ſuperbi Victoris. è caput multum ſleturum, id eſt, ò quàm grauiâ tibi impendent mala. ſic Græci loquuntur οἰμώζειν, flebis, id eſt, miſer eris. & cui malum minantur, aut precantur, cum iubent οἰμώζω, id eſt, plorare, quod loquendi genus multis locis expreſſit Hor. vt ſaty. 10. lib. 1. Demetri, teque Tigelli, Diſcipularû inter iubeo plorare cathedras. ſaty. 1. lib. 2. Qui me commorit, (melius nil tangere clamo) Flebit, & inſignis tota cantabitur vrbe. & ſaty. 5. lib. 2. inuenietque Nil ſibi legatum, præter plorare, ſuiſque. ſic (vt dixi) ſæpe loquuntur Græci. Xenop. ἐλλω. ἔ de Theramene.

H λέγεται δὲ ἐν ῥήματι χηί τετῶν αὐτῶν, ὅτι, ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος, ὅτι οἰμώζειν ἐμὴ σωπίσειεν. ἐπιπρετο, ἀθ δὲ σωπῶ, ὅθεν ἀρα οἰμώζομαι; id eſt, celebratur & hoc eius dictum, cum dixiſſet Satorum eum ploraturû, niſi taceret: at ſi taceam (inquit) nõ igitur plorabo? Athenæus lib. 4. ex Hegeſandro de quodam aſoro, Ελευθίνι τε μωτηρίων ὄντων ἔθνηεν Αρισταγόρῃ. τῇ ερωδιῶν θρόνον ὠρετο τὸ Ανάλορον, οἰμώζομαι φήσας τῶσ κωλύσοντασ id eſt, Eleuſine autem myſteriorum die Ariſtagora amica ſedem poſuit ad adem Caſtoris & Pollucis, ploraturus dicens qui prohiberent. vitur & M. Tull. epiſt. vltima lib. 3. ad Q. Fratt. ἀλλῶ οἰμώζω. nos modò valeamus. Euripid. in Cyclope, τῶ Κὺκλωπος ἀμαθίαν

A Κλεινὴν κελύων, ἢ τὸν ὀφθαλμὸν μέσον. Apud Aristophanem aurem locis innumerabilibus hæc verba iterantur κλεινὴν, & ὀμώζων. & totidem apud Lucianum.

MARSVS VOCIBVS] Marfis carminibus. Virg. Æn. 7. neque cum iuvene in vulnere cantus somniferi, & Marfis quæstæ in montibus herbæ. Pompon. Pistorib. Mirum ni hæc Marfa est. in colubras callet cantuicolum. al. canticulum. ex Nonio. sententia autē hæc est, nec mens tua semel meis venenis alienata, carminibus Marfis reuocata ad fanitatem reuertetur.

PASTIDIEN[T] subintellige me: vt recte notat Porphy. id est, me aspernanti. epist. 3. lib. 1. Fastidire lacus, & riuos alvum apertos.

B PRIVSQVE CÆLVM SIDET INF.] hyperbole. Prius inquit, cælum mari subsidebit, seu subsidet & subiacet, terra super cælum & mare proiecta, atq; exenta, quàm nō amore, &c. THLLVRE PORR. SVP.] terra superiecta. sic enim locutus est sup. Od. 2. lib. 1. Et superiecto panidæ natarunt Æquore dume.

BITVMENATRISIGNIB.] Virg. lib. 3. nigrumque bitumen. SVB HÆC] paullo pōst quàm hæclocuta est Canidia. de præpositione sub, vide annot. ad Oden 9. lib. 1.

LENIRE] lenibat. vt faty. 9. lib. 1. meum iecur urere bilis. vide annot. ad fat. 8. lib. 1. at ille currere in orbem.

C VNDE RVMP. SIL.] vnde exordium loquendi sumeret. sic loquitur Lucret. lib. 4. Quorū noctuago strepitu, ludique iocanti Affirmant vulgò taciturna silentia rumpi. Virg. lib. 10. Æneid. quid me alitū silentia cogis rumpere, & obdultū verbis vulgare dolorem? idem videtur valere rumpere vocem. Virg. Æneid. 2. Compōitò rumpit vocem, & me destinat. are. & lib. 3. rupitque hanc pectore vocem. Sed hoc ita dictum, vt illud ab eodem lib. 4. Tantos illa suo rumpet. at pectore questus. & ita Græci, ῥήζου φωνῆ. Aristoph. νεφέλ. Οὐρανομήκη ῥήζατε κ' αἰμοὶ φωνῆ. ὡ παμβασιλείαι. Herod. lib. 1. ὁ δὲ πάλαι ἄστος ὁ ἀφωγος, ὡς εἶδε ὄπτιόντα. ἢ πέρσι. ἢ ἀπὸ δέξτε. ἢ κακῶ ἔρρηξε φωνῆ, &c. id est, hic autem puer, qui mutus erat, vt vidit irruentem Persam, præ metu, & malo, rupit vocē.

D Demosth. Philipp. 2. ὡς ἔσθ' ἄλλοι ἐτόλμισεν ἰδέειν, Quare non antè quisquā ausus est tali malo coortu vocem rumpere. & ῥήζου σιωπῆ. Oripian. lib. 1. κλυηγῆ. Ἰππος εἰ ἰσμήνη ῥήξεν πῶλε δεσμῶ σιωπῆς. id est, Quondam equus in pugna, interque arma, silentia rupit.

THYESTÆAS PRECES] diras precatōnes, & execrationes, quales Thyestæ fuerunt in fratre Atreum, quia illi Atreus filios eius trucidatos, & in frustra sectos, & coctos apposuerat. epist. de arte poet. Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus. qua de re sic M. Tull. lib. 1. Tuscul. quæst. Execratur luculentis sanè versibus a-

pu'd Ennium Thyestes primū, vt naufragio pereat E Atreus. durum hoc sanè. talis enim interitus nō est sine gravi sensu. illa inania. summis saxis fixis asperis Euisceratus lātere pendens saxa spargens tabo, sanie, & sanguine atro: Neque sepulcrum, quo recipiatur, habeat, sportum corporis, vbi remissa humana vita corpus requiescat à malis. Idem in L. Pisonē, Thyestæ ista execratiō est, poetæ vulgè animos, nō sapientum motiōis, vt Tu naufragio expulsius vspiam saxis fixis asperis, &c. preces etiā Cæsar vlturpat pro execrationibus diris lib. 6. de bello Gall. Catiulculus rex dimidia partis Eburonum omnibus precibus destitutus Ambiorigem, qui eius consilij auctor fuisse, saxo se exanimavit. sic Horat. infr. faty. 6. lib. 2. improbus urget Iratis precibus. & supra Od. 28. lib. 1. precibus nō linquar inultis. Græci ἀράται πῶσιν ἀνοσιώπιας. F

VENENA MAGN. FAS, NEFASQVE.] hūc locum alij aliter, ego sic explicō. Venena magnum fas, nefasque quidem conuertere possunt, atque aded conuertunt, ac petuertunt: sed humanam vicem conuertere, aut immutare non possunt. Venena confundunt quidem fas, & nefas, cum venefici fas violent: sed venenis non potest fors humanæ vitæ immutari. Itaque licet venenis iura omnia humana, ac diuina perfringatis: effugere tamen non poteritis, quin vestrorum maleficiorum pœnas detis, mortēque miserabili percatis. Virgil. Georg. 1. Quippe vbi fas versum, atque nefas. Quod si quis dicat, hoc loquendi genus esse impeditum, & perplexum: ita locutus est & M. Tull. lib. 10. epist. ad Att. epist. 1. Istum, qui filium Brundisium de pace misit, me legatum iri nō arbitror. & Plautus Amphitr. Tua quidnis nūtiare, hanc nostram adire non sinam. Nam sic Plauti versus explicādus est: Tux quidnis nuntiare sinam, hanc nostram adire non sinam. Sic & Demosth. ἀλλὰ τῶν ἐν χέρσιν. Ἄν δὲ τοῦτον λέγει τις ὃν κρατήσαντας τοὺς ὀπλοὺς, ἄλλως δ' ἢ ἐστὶ κολλάσαι. ὅτι ἔχετε, οἴμην, τί ποιήσετε. Nam sic Demosth. explicandus. ὃν κρατήσαντας τοὺς ὀπλοὺς, ἔστι κολλάσαι, ἄλλως δ' ἢ ἐστὶ κολλάσαι. id est, quem vobis armis victum licet castigare, aliter autem castigare non licet. Cū hæc scripsissem, atq; edidissem, Turnebus collega meus, vir alioqui doctiss. à me dissentiens, sic hunc locū explicauit Aduersar. lib. 14. In veneficiis quid magna vis est: sed tantum profectò non possunt illa pro hominibus efficere, vt natura equi & iugui, vt fas & nefas, vt vis & iniuria mutantur. Hæcenus ille, Humanam vicem scilicet interpretatur, humana vice, seu pro hominibus. in quo valde fallitur, & vehementer errat: & miror, hoc ei in mentem venire potuisse: neque cum adiuvat M. Tullius, quē profert. adde quod sententia ex hac explicatione nascitur inepta, ac frigida, atque aded falsa. nam venena, seu venefici ac veneficæ suis veneficiis vertunt fas & nefas: quemadmodum scelerati & facinorosi, & intemperantes homines suis factis ac flagitiis fas & nefas miscent ac peruertunt.

G VNDE RVMP. SIL.] vnde exordium loquendi sumeret. sic loquitur Lucret. lib. 4. Quorū noctuago strepitu, ludique iocanti Affirmant vulgò taciturna silentia rumpi. Virg. lib. 10. Æneid. quid me alitū silentia cogis rumpere, & obdultū verbis vulgare dolorem? idem videtur valere rumpere vocem. Virg. Æneid. 2. Compōitò rumpit vocem, & me destinat. are. & lib. 3. rupitque hanc pectore vocem. Sed hoc ita dictum, vt illud ab eodem lib. 4. Tantos illa suo rumpet. at pectore questus. & ita Græci, ῥήζου φωνῆ. Aristoph. νεφέλ. Οὐρανομήκη ῥήζατε κ' αἰμοὶ φωνῆ. ὡ παμβασιλείαι. Herod. lib. 1. ὁ δὲ πάλαι ἄστος ὁ ἀφωγος, ὡς εἶδε ὄπτιόντα. ἢ πέρσι. ἢ ἀπὸ δέξτε. ἢ κακῶ ἔρρηξε φωνῆ, &c. id est, hic autem puer, qui mutus erat, vt vidit irruentem Persam, præ metu, & malo, rupit vocē.

D Demosth. Philipp. 2. ὡς ἔσθ' ἄλλοι ἐτόλμισεν ἰδέειν, Quare non antè quisquā ausus est tali malo coortu vocem rumpere. & ῥήζου σιωπῆ. Oripian. lib. 1. κλυηγῆ. Ἰππος εἰ ἰσμήνη ῥήξεν πῶλε δεσμῶ σιωπῆς. id est, Quondam equus in pugna, interque arma, silentia rupit.

THYESTÆAS PRECES] diras precatōnes, & execrationes, quales Thyestæ fuerunt in fratre Atreum, quia illi Atreus filios eius trucidatos, & in frustra sectos, & coctos apposuerat. epist. de arte poet. Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus. qua de re sic M. Tull. lib. 1. Tuscul. quæst. Execratur luculentis sanè versibus a-

A uertunt. quod & Virgilius ipse confirmat illo, quem protuli, loco.

DIRIS AGAM VOS] diris precibus vos persequar: diras vobis precabor. Tibull. eleg. 7. lib. 2. Tunc tibi, Iena, precor diras: satis anxia vima, mouerit è votis pars quotacumque Deos.

NOCTVRN. OCCVRR. FVROR.] sic minatur Dido lib. 4. se mortuam, Æneam persecuturam. sequar atris ignibus absens: Et, cum frigida mors animam seduxerit artus, Omnibus umbralocis adero: dabis improbe pœnas. sic Furius ille Heraclidæ apud M. Tull. de superciis, cū morientum iam sibi esse videt, dicebat, non testium modo ceteruas, cum res Ferris ageretur, sed tum à Diis manibus innocentium pœnas, sceleratorumque Furias in eius iudicium esse venturas. tales in impios Furias immitti fingit poetæ. sic enim loquitur Orestes apud Eurip. in Oreste. ὦ μάτερ, ἵκετω σε μή τίσιέ μοι τὰς ἀμματοπῶδες, ἢ δρακόντοδεις κόρας. Αὐταὶ γὰρ αὐτῶν πλῆσιον θρόνοι σὶ μὲ. O mater, obsecro te, ne mihi incaute virgines istas facie cruetæ, & draconibus implicatas. istæ enim, istæ in me irruunt. M. Tullius autem in oratione pro Rofc. Amerino, & in L. Pisonem, ait hæc esse à poetis conficta, reuera autem à sua quomque fraude, & suo terrore maxime vesari, à suis malis cogitationibus, conscientiaque animi terreri. Hæc esse impiis æstiuas, domesticasque Furias, quæ dies, noctis que partentum pœnas ab impiis filiis repetunt.

C POSTINSEP. MEMB. DIFFERENT] differēt. i. discernent, dilacerabunt, diuersa ferent, diffipabunt, vt infrā Od. 10. Fractosque remos differat. Διεφορήσουσι. Aristoph. ecquitib. Διαφορήσου σ', ἐπὶ γούεσι. i. differam te, si quid muties. Nihil autem fuit veteribus illis horribilius, quàm infepultum corpus canibus, atq; auiibus dilaniandum relinqui. Hoc minatur Hector, vt grauissimā pœnam, Troianis ignauis il. 6. Ὅγ' ἢ ἂν ἐγὼν ἀπάνευθε νεῶν ἐπέρωθι νοήσω, Αὐτῶ οἱ θάνατον μητίσσομαι, & δὲ τυτῶγε Γνωπῶ τε, γνωπῶ τε πυρὸς λελάχσοι θανάτου, Ἄλλ' κωυῆς ἐρύσσι πρὸς ἄστος ἡμετέροιο. Quem autē ego longe à nauibus alibi videro, ibidem ei necem afferam, neque eum propinquū, neque propinquæ mortuum comburent, sed canes ante vrbem nostram dilacerabunt. Et idem Hector moriens il. 7. petit ab Achille in maximi beneficii loco, ne se canibus apud naueis dilaceradū præbeat: sed Troiam pretio accepto remittat, vt à viris, matronisque Troianis sepeliatur. Et Priamus il. 6. id vnum extimefcens, ac detestans, audet per media Græcorum castra ad inimicissimum hominem Achillem supplicare, ac eoque petere, vt filij corpus quamplurimis muneribus acceptis sibi reddat, sepeliédq; potestatem faciat: & Elpenor ὀδυρ. λ. vnus è focis Vlyssis, qui, cūm potus in tabulato obdormisset, subitōque experrectus non per scalas descēdit: sed è recto de lapso sibi ceruicis fregisset, orat Vlyssē apud inferos, ne se infepultum, fluctūque, ac lacrymis

D

amicorum carentem, iacere patiatur, his verbis, Μη μ' ἀνλαύσον, ἀβασίον ἰὼν ἔπιθεν κρηταλείπης Νοσφιδεῖς, μη τοῖσι θεῶν μέλωμα γένομαι. Et Ajax apud Sophoclem iamiam sibi latus gladio perfollurus, Iouem orat, vt simul atque occubuerit, mittat ad e aliquem, qui suæ mortis nūtiū ad Teucrum perferat, vt ab illo sepeliatur, neque à quopiam inimico prius cōspectus, obijciatur canibus, atque auiibus diripendus. Aiæis verba sunt hæc. καὶ μὴ πρὸς ἐχθρῶν τῶ κατηπλευγῆς παρὸς διφθῶ καὶ πρὸς βλητος, οἰωνοὺς ἢ ἔλαρ. & Ariadna à Theseo relicta sic queritur apud Catull. carm. de Pelei & Ther. nupt. Pro quo dilaceranda feris dabor, alitribusq; Præda, nec iniectatū labor mortua arena. Sic igitur hæc puer prædicat fore, vt lupi, & aues rapaces harum veneficarum membra infepulta dilacerent, ac differant. hæc eadem de re diximus nonnulla ad Od. 28. lib. 1.

B

ESQVILINÆ ALITES] ita reperi scriptum in omnibus libris manuscriptis: neque asfentioris, qui hoc loco legi volunt Esquiline. nam ab Esquilis colle vrbis Romæ, dicuntur aues Esquilinæ, quæ in illo colle volitare solent. diphthongum autem sequente vocali non elidi non est nouum, vt dicemus ad Od. 11. huius lib. Iam verò quod ad primam syllabam attinet, ea constat ex e. vocali, non diphthongo æ. & ex s. consonante, non x. Atque hanc scripturam comprobant cū antiqua marmora, cū manuscripti codices, vt omittam, quod apud Dionys. Halic. lib. 2. Ρωμ. ἀρχ. ita scriptum est hoc nomen ἐσκιλινος λόφος, & item aliis locis.

NEQVE HOC PARENTEIS (HEV) M. T. SVP.] acerbum quidem, & luctuosum est parentibus, ipsos superflites esse liberis: sed magnum tamen illis affert solatiū, videre eos, quorum opera hi morte immatura interierint, quàm acerbissimas pœnas persolucere. hoc igitur dicit puer. crunt quidem mihi parentes (quo nihil eis grauius accidere potest) superstitēs: sed hoc solatio tamen suum luctum, maiorēmq; lenient, ac leuabunt, quod vos infepultas, ac proiectas, à canibus, lupis, & auiibus dilacerari videbunt. Sic M. Tullius lib. 5. Aduersation. de Dextione quodā, cuius filium Verres necandum curarat. Non ex libris æstimatis tuis pecuniam domum, sed ex tua calamitate cineri atque asibus filij sui solatium vult aliquod reportare. Hic iam grandis natu Eubulida hoc tantum exalta ætate laboris, itinērisque suscepit, non vt aliquid ex suis bonis recuperaret, sed, vt quibus oculis cruentas ceruicēs filij sui viderat, isdem te cōdemnatum videret. Admonēdus autem lector est, vocem parentis hoc loco non esse vocandi casus, quod putauit Porphy. sed accusandi. Nam si vocandi casus esset, subintelligendum esset extrinsecus, vos, vt esset, vos effugeret: quod esset Horatio indignum. Nunc autem hoc posito, quod ita est, parentis superstitēs, esse accusandi casus, nihil est difficultatis, nihilque subintelligendum. Quod

H

B

A autem addit interiectionem dolentis, *heu*, id eò pertinet, vt ostendat, casum parentibus esse abominandum, filiis esse superstitis. Nam còtrà affiduis precibus, & omnibus deos obsecrant, vt filij sibi sint superstitis. M. Tull. lib. 2. de natura deorum. *Nam qui totos dies precabantur, & immolabant, vt sui liberi sibi superstitis essent, superstitiosi sunt appellati.* dictus autem superstitis à verbo supersum, quòd superstit. & refertur ad alterum existentiũ, & corruptũ. Hor. lib. 2. Oda 2. *Illum aget penna metuente solui Fama superstitis.* lib. 3. Od. 9. *Pro qua non metuã mori, si parcent anima fata superstiti:* ibid. *Pro quo bis patiar mori, si parcent puero fata superstiti.* & Oda 17. lib. 2. *Nec carus aqũe, nec superstitis integer.* & Carm. sæcul. post epod. *Castus*

B *Æneã patria superstitis.*

IN MALEDICVM.

Ode 6.

QUID immerentis hospites vexas canis, Ignauus aduersum lupos? Quin huc inaneis, si potes, vertis minas: Et me remorsurum petis?

C Nam, qualis aut Molossus, aut fuluus Lacon, Amica vis pastoribus, Agam per altas aure sublata iniueis, Quacumque præcedet fera. Tu, cum timenda voce complesti nemus: Proiectum odoraris cibum.

Caue: caue, namque in malos asperrimus Parata tollo cornua: Qualis Lycambæ spretus infido gener, Aut acer hostis Bupalus.

D An, si quis atro dente me petiuerit, Inultus vt flebo, puer?

IMMERENTIS] immeritos, nihil commeritos. Aiunt quidã, Horatium inuehi in quẽdam Cassium Seuerum, poẽtam maledicum & petulantem.

CANIS] latrator, maledice. Marcus Tull. in oratione pro Roscio Amerino, accusatores cũ anseribus, & canibus comparat: *alios enim esse, qui clamare possunt tantum, non etiam nocere: alios, qui latrare, & mordere possunt.* illos anseribus: hos canibus esse similes, eadem ratione maledicos homines, canes appellare licet. Itaq; Menæchmus ille apud Plautum, Hecubam eò canem ait cõceptam esse appellari, quòd, quemcumque aspexerat, in

eum omnia mala ingererat. Præterea canes dicuntur, qui sunt impudentes. Hom. ïλ. A. *Εξ αυτων εφυγες θανατον κλον.* id est, nũc quidẽ mortem effugisti canis. Ex quo κλωσπις, qui oculis est caninis, id est, impudẽtibus, vox eidem vitatiss. Obseruatione autem dignum est, Horatium, hunc maledicum suum Cassium, siue quem alium, cum cane ignauo, imbelli, & nullius animi: se, cũ cane strenuo, valido, & generoso comparare.

L V P O S] eos, qui remordere possunt. **M O L O S S V S.]** canis magnus, & procerus, quales nascuntur in Epiro. infra sat. 6. lib. 2. *simul domus alta Molossis personnit canibus.* Lucret. lib. 5. *Irritata canum cum primum magna Molossum Mollia ritã tremunt duros nudantia dentes.* Virg. Georg. 3. **F** *Veloces sparta catulos, acerrimque Molossus Pasce ferro pingui.*

L A C O N] canis Laconicus, seu Lacedæmonius. Virg. Amyclæum nominat Georg. 3. *Armæque, Amyclæumque canem, Cressumque pharetram.*

A M I C A V I S P A S T O R I B V S] φίλν, amans pastorum, vel cara pastoribus. Theocrit. *ειδ. ε. κ. υ. β. α. φιλοπολιωνιον* dicit, id est, canem amicum gregi.

A G A M] persequar, vrgebo, *επειζω, ελδω, διαζω.* vt Virg. *Æn.* 7. de canibus. *Præceruum ardentes agerent.* Oda sequi. *Acerba fata Romanos agunt.* epist. ad August. *Nauem agere.*

Q V A E C V N Q V E P R A E C. F E R A] quisquis erit petulans, contumeliosus, & maledicus. **G** Præclare ille, quisquis fuit, qui in cicuribus & domesticis animalibus, assentatorem: in feris, maledicum & obtrectatorem, pessimum esse dixit.

T V, C Û M T I M E N D A V O C E, & c.] tu posteaquam diu, multumque latrasti, cibo tibi oblato narcis admoues, & tum latrare desinis, allegoria est. significat enim, hunc lingua promptum esse, vocẽque admodum valere: sed re & factis ignauum: quippe qui maledicat, vt prædium accipiat: quo ei oblato, taceat.

Q V A L I S L Y C A M B A E S P R.] id est, qualis Archilochus: qui Lycamben socerũ propterea, quòd ille filiam suam sibi iam desponsam mutata voluntate se daturum negarat, tam maledicis, & contumeliosis versibus infestatus est, vt illum ægritudine animi remedium suspensio quærere coëgerit, atque ad idem mortis genus sponfam quoq; suam adegerit. infra, epist. ad Mæcen. 3. lib. 1. *Nec socerum quarit, quem versibus oblinat atris, Nec sponsa laqueum famoso carmine nectit.* & in epist. de arte poët. *Archilochum proprio rabies armauit iambo.*

A V T A C E R H O S T. B V P A L O] Hipponax poëta iamborum item scriptor, Archilochus ætate posterior: qui, vt tradit Dionys. Halicarn. trimetrum Archilochium de industria in scazontem inflexit, vt vehementius feriret. M. Tull. lib. 7. epist. de Tigellio. *etiamque addidit iam tum puto Calui Licinij Hipponactis praconio.* idem lib. 3. de nat. deor. *Neque enim quem Hipponactis iambus*

A iambus laferat, aut qui erat Archilochi versu vulneratus, à deo immissum dolorem, non conceptum à se ipso, continebat, & c. Hipponacti (inquit Plinius lib. 36. cap. 5.) notabilis feditus vulnus erat. quãnobrem imaginem eius lascinia iocorum Bupalus, & Anthermus sculptores fratres proposuerunt videntiu oculis. Quod Hipponax indignatus amaritudinem carminum destrinxit in tantum, vt credantur aliquibus ad laqueum eos compulisse: quod falsum est. complura enim in finitimis in subis simulacra postea fecere, sicut in Delo, quibus subiecerunt carmen, non vitibus tantum censeri Chium, sed & operibus Anthermi filiorum. Bupalus autem legendum esse, non Bupalus, & libri ferẽ omnes veteres fidem faciũt, & illa declarat, quæ exstant libro 3. epigr. Græc. in Hippon. *Ω Ζεινε, Φειγες τον χαλαζοτην τερον, Τον φρικτον Ισπωνακιοσ, ετε χα τερα Ιαμβιαζει Βυπαλειον ες στροσ, & c.* id est, ò hospes, fuge Hipponactis sepulcrum horrendum, verborum grandine refertum: cuius etiã cinis iambos intorquet in odium Bupalii.

B **I N V L T V S V T, F L E B O P V E R ?]** frequens est his generibus loquendi Homerus, non me terrebis, vt puerum, non te extimescam, vt puer. vno contenti erimus exemplo. Hector Achilli *ιλαδ. β. Πηλεδην, μη δη με επεισσει γε νηπιον ωσ, Ελπειο δευδξεδω,* id est, Pelide, ne spera te mihi, vt puer, terrorem incussurum, sic igitur Horatius hoc loco. an, si quis mihi maledixerit, confugiam ad fletum, & lacrymas inultus, vt puer, qui dolorem suum nulla alia ratione vlscisci potest: minimẽ verò.

IN BELLVM CIVILE

gestum hinc Bruto & Cassio, illinc Octauiano, M. Antonio, M. Lepido ducibus.

Ode 7.

Quid, quòd scelesti ruitis? aut cur dexteris

Aptantur enses conditi? Parumne campis, atque Neptuno super Fusum est Latini sanguinis, Non, vt superbas inuidæ Karthaginis Romanus arceis vreret:

Intactus aut Britannus vt descenderet Sacra catenatus via:

Sed vt secundum vota Parthorum, sua Vrbs hæc periret dextera?

Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus Vmquam, nisi in dispar genus.

Furorẽ cæcus, an rapit vis acrior? An culpa: responsum date.

Tacent: & ora pallor albus inficit: Mentèsque percussa stupent.

Sic est acerba fata Romanos agunt, Scelusque fraternæ necis,

Vt immerentis fluxit in terram Remi Sacer nepotibus cruor.

S C H E L S T I] irapji, qui bellum ciuile meditemini: in quo ciuem à ciue interficere necesse est.

A V T C V R D E X T E R I S, & c.] cur enses vagina teã nudauer, vt destringuntur in ciuicis?

N O N, V T S V P E R B A S, & c.] non vt Romanus miles Karthaginem, quæ de imperio cum populo Rom. bello accipiti diu decertauit, seu (vt ait Paterculius priore libro) quæ imperij Rodiu amula fuit, euerteret, atque incendret, neque vt Britanni nondum bello lacesciti, aut nondum domiti, vindicti per triumphum ducerentur: sed vt Roma sua manu labefactata concideret.

D E S C E N D E R E T] erat enim via Sacra decliuis à Carinis ad forum: deinde accliuus ad Capitolium. M. Tull. lib. 4. epist. ad Art. *Itaque a. d. tertium Id. Nouemb. cum sacra via descenderem, insectus est me.*

S A C R A V I A] supra Oda 4. *sacram metiente te viam.* & Sat. 9. lib. 1. *Ibam forte via sacra, sicut meus est mos, & c.*

V O T A] optata, vt Sat. 6. lib. 2. *Hoc erat in votis.* epist. de arte poët. *voti sententia compos.* & in responf. Canid. Od. 17. infra. *Si tardiora fata te votis manent?*

N I S I I N D I S P A R G E N V S] sic habet libri complures manuscripti. alij, *feris*: quod si cui placebit magis, coharebit cum voce *leonibus*, reperi & in vno codice impresso quidem illo, sed in quo inerat optima notæ ascriptæ ab Ioanne Morello, viro nobili, & in primis docto, quas dicebat se ex Gulielmi Pelisierij, eruditissimi viri, episc. Mompeff. codice manu scripto descriptis: in illo igitur codice ascriptũ reperi, *ni in disparerferas*, quæ scriptura si est antiqua, nulla, meo quidem iudicio, est anteponenda.

F V R O R N E C A E C V S] in faniãne vos agit præcipiteis, an vis aliqua maior, nempe θεσ βια, seu θεοβλαβεια, seu θεοπεμπτος συμφορα, an culpa?

E T O R A P A L L O R A L B V S, & c.] Virgilius *Æneid.* 4. *Hæc effata flet, pallor simul occupat ora.*

M E N T E S Q V E P E R C. S T V P.] conscientia sceleris obstupuerunt. Hom. òδ. ω. *Τεινον εμιν, θυμος μοι εν σθησσι τεθηπεν.* percellere autem est ita commouere, vt proruas ac prosterinas: peruertere, euertere. infra Od. 11. *Amore percussum graui.*

A AD C. CILNIUM MÆ-
cenatam. Ode 9.

Præsentit voluptatem, quam percipiet, cum
Augustus de Antonio, & Cleopatra
triumphumaget.

Q Vando repostum Cæcubum ad festas
dapes,

Victore lætus Casare,
Tecum sub alta (sic Ioui gratum) domo,
Beate Mæcenas, bibam,

B Sonante mistum tibiis carmen lyra,
Hac Dorium illis Barbarum?

Vt nuper, actus cum freto Neptunius,
Dux fugit vstis nauibus,
Minatus vrbi vincla, quæ detraxerat
Seruis amicus perfidis.

Romanus (ebeu, posteri negabitis),
Emancipatus feminae,

Fert vallum, & arma miles: & spadonibus
Seruire rugosis potest:

C Interque signa turpe militaria
Sol aspicit conopeum.

Ad hunc fermenteis verterunt bis mille
equos

Galli canentes Casarem:
Hostiliūmque nauium in portu latent
Puppes sinistrorsum citæ.

Io triumphæ, tu moraris aureos
Currus, & intactas boues.

D Io triumphæ, nec Iugurthino parem
Bello reportasti ducem,

Neque Africano: cui super Karthaginem
Virtus sepulcrum condidit.

Terra, marique victus hostis, Punico
Lugubre mutauit sagum.

Aut ille centum nobilem Cretam vrribus
Ventis iturus non suis,

Exercitatus aut petit Syrteis Nota:
Aut fertur incerto mari.

Capacores affer huc, puer, scyphos,
Et Chia vina, aut Lesbica:

Vel, quod fluentem nauisam coërceat,

Metire nobis Cæcubum. E
Curam, metūmque Casaris rerum iuuat
Dulci Lyæo soluere.

REPOSTVM] repostum, reconditum, vt
Od. 28. lib. 3. *promē recōditum Lyde strenua Cæcubū.*

VICTORE LÆTVS CÆSARE] in
pœlio nauali aduersus Anton. & Cleop.

SVB ALTA DOMO] δῶματ' ἐν ὑπο-
ψῳ. in alta domo: vel sub tecto altæ domus.

SONANTE MISTVM TIBIIS] sic Od.
1. lib. 4. *lyrag, & Berycynthia Delectabere tibia Mi-
stis carminibus, non sine fistula.* & Od. 19. lib. 3. *cur Be-
recynthia cessant flamina tibia?* cod. Faëtn. & vnus F
Vatic. habent, *sonante mixtis tibiis carm. &c.* quæ
scriptura mihi non displicet.

HAC DORIVM, ILLIS BARBA-
RVM] lyra sonante carmen Dorium, tibiis barba-
rum. Per barbarum autem vel Phrygium mo-
dus, vel Lydius significatur, licet aliter dicat Gla-
reanus. Nam Athenus lib. 14. tradit ex Heracli-
da Pontico lib. 3. de musica, quemadmodum tria
totius Græciæ genera sunt, nempe Dores, Æoles,
Iones: ita treis harmonias esse dumtaxat, Doriam
seu Doricam, Æoliam, Ioniam: Phrygiam autē,
& Lydiam à barbaris, qui Pelopem in Pelopon-
nesum venientē secuti sunt, manauisse. Ac Doria
quidem grauior, virilior, seuerior, & pæne dicā,
tristior fuit: cui non admodum dissimilis erat Io-
nia antiqua, quæ degenerauit postea, à barbaris
mutata & corrupta. Æolia verò remissior, hila-
rior, laxior, mollior denique, & ad res amatorias
aptior habebatur. Sed præstat hac de re ipsa
Heraclida verba ascribere: *Ἀρμονίας γὰρ εἶναι
τρεῖς, τρία γὰρ καὶ γενέσθαι Ἑλλήνων γένη, Δω-
ρικός, Ἰολικός, Ἴωνος. Οὐ μικρὰς οὐδ' ἕως δια-
φορὰς ἐν τοῖς τῶτων ἦθεσι, Λακκεδαιμόνιοι μὲν
λίγιστοι τῶν ἄλλων Δωρικούς τὰ πάτρια ἀσφου-
λάττουσι.* id est, Harmonias enim esse treis. Tria
enim etiam fuisse Græcorum genera, Dores, Æo-
les, Iones. Cùm igitur non parua in esset in horū
moribus differentia, Lacedæmonij maximè alio-
rum Dorum patriam morem conseruant. Lu-
cianus quoque in Harmonide his consentanea
scribit, *καὶ εἰς τρεῖς ἀρμονίας ἀσφουλάττειν τὸ
ἴδιον, τῆς Φρυγίας τὸ εἶθεον, τῆς Λυδίας τὸ βακ-
χυκόν, τῆς Δωρὸς τὸ σεμνόν, τῆς Ἰωνικῆς τὸ γλα-
φυρόν.* id est, & quod cuiusque harmonia pro-
prium est, seruari: Phrygia, concitationem, & fu-
roris diuini similitudinem quandam: Lydia, agi-
tationem Bacchicam: Doria, grauitatem seueri-
tatis plenam: Ionica, hilaritatē lepidam, & con-
cinnam. & Aristoteles lib. 8. de rep. eo loco, vbi
de harmoniarum dissimilitudine disputat, ostendens
ex dissimilibus cantibus aliter atque aliter
affici auditores, Doriam harmoniam solam ex om-
nibus ait moderatos, sedatos, temperatos affe-
ctus in animis auditorum ingenerare. Verba Ari-
stot. sunt hæc, *Εὐθὺς γὰρ ἡ τῶν ἀρμονιῶν διάφε-
ρε*

E

F

G

H

A νε φύσι, ὅση ἀκρότητα, ἀλλὰ εἰς διαθήσασθαι, &c.
In eodem libro Phrygiam harmoniam ait nō re-
tē à Socrate esse relictiā ac reentam cum Do-
ria, præsertim cūm ex organis tibia reiecerit. ha-
bet (inquit Aristotel.) eandem vim in vocibus
Phrygia harmonia, quam tibia in organis. Nam
vtraque ad animos concitandos & permouen-
dos valet. Sed plura de his lege apud Platonem
lib. 3. de rep. & apud Aristot. lib. 8. Barbarum au-
tem interdum idem valere, quod Phrygium, de-
clarant exempla ex bonis scriptoribus: Horat. e-
pist. 2. lib. 1. *Græcia barbarica lento collisa duello. Bar-
barica*, id est, Phrygia: & Virg. lib. 1. Æneid. *Bar-
barico postes auro, spoliisq; superbi: Barbarico*, id est,
Phrygio.

B ACTVS] fugatus, διαχωθεῖς, agere enim inter-
dum valet insequi, διώκειν, vt sup. Od. 6. *Agam-
per altus auro sublata mureis.* quemadmodum (in-
quit) nuper fecimus cūm victus est Sext. Pom-
peius in freto Siciliensi, nempe ante pugnam A-
ctiacam.

NEPTVNIVS DVX] Sext. Pompeius Ma-
gni filius, qui se Neptuni filium prædicabat.

MINATVS VRBI VINCLA] minatus
ciuibus Rom. seruitutem, quam feruis & fugiti-
uiis demerat. sup. Od. 4. *Contra latrones, atque ser-
uilem manum.*

ROMANVS] nunc redit ad victoriā Actiac.
spe præceptam, & ad Anton.

C EBEV, POSTERI NEGABITIS] ne-
gabitis vniquam factū esse, vt incredibile quid-
dam, & à cuius Romani ingenio, atque indole
alienum.

EMANCIPTATVS] Antonius traditus fa-
mina Cleopatæ. Emancipatus, id est, potestati
permisus, & pæne dicam, in manū datus. Eman-
cipare enim non est id propriè, quod quidam &
litterarum, & iuris ciuiliis imperiti exiffimāt, pa-
tria potestate liberare. Nam quamuis hoc quoq;
significet, non est tamen hæc propria huius verbi
significatio: sed tralata, & ex simulata illa, seu (vt
loquuntur) imaginaria venditione, quæ in eman-
cipationibus intercedebat, nata. mācipare enim
dicebatur emtor, id est, quasi manu capere: emā-
cipare venditor, id est, è manu dimittere, & alie-
ri tradere. Sic Plautus in Bacchid. *nunc mulier ti-
bi me emancipo: tuus sum, tibi operam do.* M. Tull.
in Catone maiore. *ita senectus honesta est, si se ipsa
defendit, si ius suum retinet, si nemini emancipata est.*
sic enim legit Nonius Marcellus, non vt vulgò,
mancipata. & lib. 1. de finibus, *quid L. Torquatus, is
qui consul cum Cn. Octauio fuit: cum illam seueritatē
in eo filio adhibuit, quam in adoptionē D. Silano eman-
cipauerat, &c.* & Philipp. 2. *tum iste venditum, atq;
emancipatum tribunatum consilii vestris opposuit.*

RECTE igitur Festus, *Emancipati duobus modis intel-
liguntur, aut ij, qui ex patris iure exierunt, aut ij, qui
aliorum sunt domini: quorum vtrumque fit emanci-
patione, id est (vt ego interpretor) traditione.*

FERT VALLVM] miles Romanus, vt in-

telligamus quantum intersit inter disciplinam
militarem hodiernam, & veterem illam Roma-
nam, ferebat plus dimidiati mensis cibaria, fere-
bat si quid ad vsum vellet, ferebat vallum, vt scri-
bit M. Tull. Tuscul. 2. *nam scutum, gladium, galeā,
in onere nostri militis nō plus numerant* (inquit idē)
*quam humeros, lacertos, manus. arma enim, membra
militis esse dicūt.* sed hæc sub imperio fæminæ per-
ferre turpe est.

SPADONIBVS SERUIRE RVGO-
SIS] qui erant in comitatu Cleopatæ. sup. Od.
37. lib. 1. *Contaminato cum grege turpium Morbo vi-
rorum.* Propert. lib. 3. *Et famulos inter fæmina tri-
ta suos.*

CONOPEVM] κωνοπέϊον nominant Græci
velum ad culices excludendos, atque arcendos
comparatum: quos illi κώνωπαε dicunt. Quòd
autem syllaba huius nominis ea, quæ est vltimæ
proxima, corripitur ab Horatio, & item à Pro-
perio lib. quem modò commemorauī, *Æadæque
Tarpeio conopea tendere saxo,* id minus est vsitatum.
Nam diphthongus Græca es, fere semper à Lati-
nis vertitur in i aut e longa, vt cichoræa, choræa,
Alexandræa, siue Alexandrîa. Sed cur turpe co-
nopeum: quia molle, & delicatum, & thalamis
aptum, non castris, aut militia: neque Romanæ
grauitati, ac disciplinæ decòrum.

AD HVNC] Antonium. Iam hoc totum, *ad
hunc verterūt, idem valet, quod, huic aduersi fue-
runt, seu constiterūt: huic aduersi sunt: ab An-
tonio desciscentes ad Cæsarem transfugerunt: &
ita, cum Cæsare stantes, equos in Antonium ver-
terunt.* Nam nomen *aduersus* ex præposit. ad, &
vertendo factum est. vnde *uenti aduersi, fortuna
aduersa, prælium aduersum: & aduersi hostes,* qui ter-
ga non vertunt, & *aduersæ naues,* quæ proram ha-
bēt obuersam, seu aduersam. Cæsar lib. 3. de bel-
lo Gall. *circiter cccx. naues eorum paratissimas,
atque omni genere armorum ornatis. è portu profecta,
nostros aduersa constiterunt.* Contra *aduersi,* qui terga
vertunt. Idem lib. 1. de bell. Gall. *cum ab hora se-
ptima ad vesperum pugnatum sit, auersum hostem ne-
mo videre potuit.*

FREMENTEIS] vsitarum equorum epithe-
tum, sic suprà Od. 14. lib. 4. *Frementem Mittere
equum medios per ignes.* Virg. Georg. 1. *tūque, ô, cui
prima frementem Fudit equum magno Tellus percussa
tridenti, Neptune, &c.*

GALLI] proinde ac si diceret: Galli Antonii
reliquerunt, atque ad Cæsarem transfugerunt:
Romani autem spadonibus Ægyptiis feruire ma-
luerūt. Fortasse significat Gallos equites Amyn-
tæ, aut Deiotari, qui ambo ab Antonio ad Cæsa-
rem transfugerunt: quod cōfirmare possum Plu-
tarchi, & Dionis, & aliorū testimonio. Iam quòd
equites commemorat, cūm agatur de pugna na-
uali, notum est ex Plutarcho, aliisque, Cæsari &
Antonio eodē tēpore, quo classes erāt ad pug-
nā nauale paratæ, fuisse etiam in terra, & in littore
exercitus aduersarios, pedestres & equestres.

A **H O S T I L I V M Q V E N A V I V M**] & hostilium nauium puppes, id est, naues hostiles: vel propriè posteriores nauium partes, fugâ & Alexandriam spectantes, in portu delitescunt. *citæ* habent omnes libri manu scripti: quod nomen alij interpretantur, ad fugam paratæ, & expeditæ: ad fugiendum, quàm ad pugnandum aut vincendum paratiores. quam sententiã confirmat Plutarch. in Antonio, his verbis, de Cleopatra loquens. ἡδὴ πρὸς Φυγὴν ὄρασα, καὶ πηδῶν τὸ καθ' ἑαυτὴν ἔχει, ὅπως πρὸς τὸ νικᾶν ἔταυ λησίμα, ἀλλ' ὅθεν ἀποεὶσι ράστα τῶν παραγμάτων ἄπολλυδῶν, id est, iam fugam spectans, & res suas ita instruens & adornans, non vt ad vincendum essent accommodatæ, & viles, sed quo modo rebus perditis facillimè se reciperet. alij simpliciter, celeres, vt Homer. & ceteri Græci ἄλλ' ἦρας dicunt, sed nonnulli *sira* legunt, & ita habet quidam lib. typis excusi, vt intelligamus Cleopatram nauis .L X. post sinistrum cornu collocatas: cui præerat Cælius.

B **I O T R I V M P H E T V M O R .**] id est, tu nimis tardus es: currus ipsi triumphales parati sunt, tu eis in mora es. Erat autè *Io triumphæ* vox militum Imperatore triumphante profectum. quod declarat T. Lilius lib. 45. his verbis, *Militum quidem propria est causa: qui & ipsi laureati, & quisque donis, quibus donati sunt, insignes, triumphum nomine cient.* & Varro lib. 5. de lingua Lat. *Triumphæ appellatum, quod cum imperatore redeunt milites clamitant per urbem in Capitolium eunte, Io triumphæ.*

C **A V R E O S C V R R V S**] aureos fuisse triumphantium imperatorum Ro. currus docet Philostratus in vita Dionis, his verbis: Τραυλὸς ἡρώων ἀυτοκράτορ ἀγαθὸς αὐτῶν ἐπὶ τῆς Ρώμης ἐς τὴν ἑρυσὴν ἀμαζών, ἐφ' ἣ οἱ βασιλεῖς τοῖς ἐκ τῶν πολέμων πομπὰς πομπέουσιν, ἔλεγε θαμὰ ἐπιτρεφόμενος πρὸς τὸν δῖονα, τί τὴ λέγεις ὄσα ὀδῶτα, φίλω δὲ σε ὡς ἑμαυτὸν, id est, Traianus igitur imperator, cum eū Romæ in curru aureo, in quo imperatores triumphat, posuisset, dicebat, sæpe se ad Dionē cōuertens, equidē quid dicas nescio, te autē amo, vt meipsum.

E T I N T A C T A S B O V E S] ἀδμήτους, ἀζεύκλους: nondum sub iugum missas, vt apud Virg. lib. 4. Georg. *Et intactu totidem cervicæ inuenias.* vel nondum à tauro initas. intellige autem boues ad sacrificium pro victoria faciendum paratas.

D V C E M] Marium, cuius legato Syllæ Iugurtha vincus traditus est, & ab eo ad Mariū deductus, auctores Sallust. & Plutarch.

N E Q V E A F R I C A N O] neque Africano bello parem Augusto ducem reportasti, nempe P. Cornelium Scipionem Africanum minorem.

C V I S V P E R K A R T H A G I N E M V I R T V S , & c .] id est, qui sua virtute Karthaginem, urbem olim potentissimam ac florentissimam deleuit, atque euertit, sepulcrumque sibi

super eius ruinas positum, atque extructum amplissimum, atque ad sempiternam hominū memoriã clarissimum comparauit. Nam videtur mihi hoc significare Horatius, gloria, & immortalitatem P. Cornelij Scipionis Africani minoris mortui in euerfione & excelsione Karthaginis positam esse, quia illius vrbis bustum ac funus, ipsi Africano sit instar magnificentissimæ sepulturæ, quæ non sinat, illum iacere insepultum. M. Tull. in orat. contra Rull. *Quam* (de Karthagine loquitur) *P. Africanus nudatam tectis, ac manibus, siue ad notandam Karthaginis calamitatem, siue ad restitucandam nostram victoriam, siue ad oblatam aliquam religionem, ad æternam hominum memoriã consecrauit.* Idem Offic. 1. *At Karthaginem & Numantiam funditus sustulerunt.* ex quibus duobus M. Tull. locis, & ex historia cum inter omnes constet, Karthaginē funditus à Scip. fuisse euerfam, hanc huius loci sententiã esse arbitror. Karthaginem euerfam & deletam P. Corn. Scipioni Africano, L. Paulli filio, sepulcri loco esse. Quæadmodum enim dum manent sepulcrorum monumenta, manet & eorum, qui in eis conditi sunt, memoria: sic dum extabunt Karthaginis ruinae, seu potius dum extabit diruta Karthaginis memoria, Scipionis virtus ac victoriã celebrabitur. atque hac explicationē huius loci confirmat Paterculius his verbis, *Eam urbem* (nempe Karthaginem) *magis inuidia imperij quam vllius eius temporis noxia inuisam Romano nomini P. Scipio funditus sustulit, fecitque sua virtutis monumentum, quod fuerat aui sui clementia.* Ad. Turnebus autē sic hunc locum explicat, cuius sepulcro Karthaginis euerfa titulus subscriptus, aut incisus est. Ego puto, aliam sententiã acutiorem, & argutiorem his verbis contineri ac significari. Omnino videtur mihi Horatius, si eam, quam vult ille, sententiã exprimitre voluisset, aliis verbis fuisse vsurus. verum tamē vratur suo quisque iudicio.

P V N I C O L V G . M V T . S A C .] hoc dicit, Punico, id est, purpureo sago posito, lugubre sumsit, vide annot. ad Od. 16. lib. 1. Vtebantur autem imperatores in prælio etiam tēporibus Heroicis, vt licet ex Homero intelligere, chlamidibus, aut sagis purpureis. Homer. ἰλ. θ. de Agamemnon. βῆ δ' ἰένοι κατὰ τε κλισίας καὶ νηῆας Ἀχαιῶν Πορφύρεον μέγα φάρος ἔχον ἐν χειρὶ παχεῖν: id est, Iuit autem per Græcorum tabernacula, & nauis magnum pallium purpureum manu tenens. Iam de Romanis ducibus, constat, eos hoc colore vestitus vsos esse in bellis & præliis. Plutarch. Bruto, Τὸν δὲ βροῦτον ὁ Ἀντώνιος ἀλευρῶν τε γνηῶτα, τὸ μὲν σῶμα τῆ πολυτελεστάτη τ' ἑαυτῷ φοινικίδων περιβάλλειν ἐκέλευσεν. ὕστερον δὲ τὴν φοινικίδα κεκλεμμένην ἀποδόμῆτος, ἀπέκλεινε τὸν ὑφελόμῆτον: id est, Cum autem Brutum Antonius mortuum reperisset, corpus quidem sumtuosissimo ac suis sago tegi iussit. Postea autem cum id furtim sublatum esse cognouisset, eum, qui substraxerat, interfecit. Eiusdem

E dem coloris vestitu utebatur Cæsar, vt conijcere licet ex illis verbis, quæ extant lib. 1. comm. de bello Gallico, *Accelerat Cæsar, vt prælio interfir. Eius aduentu ex colore vestitus cognito, (quo insigni in præliis vti consueuerat) turmisque equitum & cohortibus visis, quas se sequi iusserat, &c.* Pollux lib. 4. ἐφαπτις σπασσεμμάτων τι φοινικιδῶ ἢ πορφύρεῶν, ὃ ἀπὸ τῶν χρίστων εἶχον οἱ πολεμικῶν τ' ἐπισηροῖ. id est, ephaptis erat chlamys quedam Punicea, aut purpurea, quæ circum manum habebat pugnantes imperatores, aut venantes.

A V T I L L E C E N T V M N O B I L E M , & c .] sic sup. Od. 27. lib. 3. *centum tetigit potentem Oppidis Creten.*

B **N O N S V I S**] id est, aduersis, inimicis.

E X E R C I T A T A S N O T O] vitiatus erat exercitus, id est, vexatas à Noto, vt Od. 14. lib. 4. *Indomitas propè qualis undas Exerces Auster Pleiadum choro.* & M. Tull. pro Milone. *Quid enim nobis duobus iudices, laboriosus? quid magis silicium, magis exercitum dici, aut fingi potest?* T. Lilius lib. 49. de Catone, *simulatas multa plures & exercuerunt eum, & ipse exercuit eas.* Virg. Æneid. 3. *nate Iliacis exercite fati.* de Syrtibus diximus supra ad Od. 22. lib. 1.

A V T F E R T V R I N C E R T O M A R I] errat, nesciens quo in sinu, quæve in regione maris nauiget.

C A P A C I O R E S A F F E R H V C , & c .] offer maiores calices, vt bibamus liberalius, sic sary. 7. lib. 2. *Et calices poscunt maiores:* quod Græci dicunt, αἰτῶν μείζους, subaud. κύλικας, Athenæus lib. 2. αἰτῶντος δὲ τῷ τραμματιῶν Λεωνίδου μείζον ποτήριον, &c. M. Tull. autē lib. acc. 1. *fit sermo inter eos, & inuitatio, vt Græco more biberent, hospes hortatur. poscunt maioribus poculis.* ad quæ locum annotat Alcon. Pædianus, *poscunt*, id est, *prouocant.* sed mihi videtur hoc quoque loquendi genus à Græcis expressum. sic enim loquitur. αἰτῶν πῖνν μεγάλη κύλικα id est, poscere bibere, seu potum maiore poculo. Athen. lib. 15. ὅτι τῷ τοῖς ὀβελπιανὸς ἢ τῷ πῖνν μεγάλη κύλικα. post hæc Vlpian' poscebat vt biberet maiore poculo. & ita Plaut. in Rudete. *Neptunus magis poculis hac nocte eum inuitauit.*

V E L Q V O D F L V . N A V S . C O E R C .] quamobrem vinum Cæcubum dicatur hîc vim habere nauis coercendæ, ex iis, quæ supra ad Od. 20. lib. 1. de hoc vino annotauimus, intelligere licet, nempe esse πικρὸν καὶ, id est, sensum pungere, ac ferire. nam, quæ pungunt, mordentque ac feriunt sensum, ea nauis sedant.

C V R A M , M E T V M Q V E , & c .] sup. Od. 7. lib. 1. *nunc vino pellite curas.* Iam de hoc genere loquendi *soluere metum, & soluere curam*, diximus ad Od. 12. lib. 1.

L Y X O S O L V E R E] alludit ad Græcū nomen Lyxi, id est, Bacchi: quod ductum est à verbo λύω, id est, soluere: interpretatiōque nominis est. sic M. Tull. pro Roscio Amerino alludēs

ad Chryfogoni Syllæ liberti nomen, *Venio nunc ad illud nomen aureum Chryfogoni.* Idem Philipp. 11. *Lyfidicū ipsum Græco verbo, qui omnia iura dissoluit.*

I N M Æ V I V M .

Ode 10.

Naufragium ei precatur.

M A L A soluta nauis exit alite, Ferens olgentem Mæuium. **F**
Vt horridis vtrumque verberes latus, Auster memento fluctibus.
Niger rudentes Euris inuerso mari, Fractisque remos differat.
Insurgat Aquilo, quantus altis montibus Frangit trementeis ilices.
Nec sidus atra nocte amicum appareat: Qua tristis Orion cadit.
Quietiore nec feratur aequore, Quam Graia victorum manus: Cùm Pallas vsto vertit iram ab Ilio In impium Aiæcis ratem. **G**
O, quantus instat nauitis sudor tuis, Tibique pallor luteus, Et illa non virilis eiulatio, Preces & auersum ad Iouem: Ionius vdo cùm remugiens sinus, Noto carinam ruperit! Opima quod si præda curuo littore Porrecta mergos inueris: Libidinosus immolabitur caper, Et agna tempestatibus. **H**

M A L A A L I T E] malo auspicio, sup. Od. 15. lib. 1. *mala ducis aui domi, quem multo repeter Graecia milite.* ἀπασιῶν ὄρνιθι. Mæuius poëtae inepto, & odiofo nauigationem aduersam exoptat. Seruius & Porphirio eundem esse putant, quæ Virgilius oderat, vt apparet ex Palæm. *Qui Banium non odit, amet tua carmina Mæui:* ad quem versum etiam hunc locum affert Seruius.

O L E N T E M] terrī odoris hominem: qui odor ex alis existit, sed non in omnibus æquè grauis: in rufis, in edacibus, in immūdis, atq; illotis plerumque intolerabilis. *nasorum pestem* appellat Catullus, vt alibi dicemus.

V T H O R R I D I S V T R V M Q V E V E R -

ABRRES: LA TVS, &c.] optat ei navigationē incommo- dam, atque aduersam, vt dicebamus, denique naufragium.

NIGER RYDENTEIS EVRVS] Nigrum Eurum dixit fortasse, quia tempestates, & fluctus excitat. lege annot. ad illum locum, nigris aquora ventis, Oda 5. lib. 1.

RVDENTEIS] Virg. lib. 3. An. stridorque rudentum. rudentes, funes sunt nautici, seu nauales. INVERSO] concitato, agitato. sed in voce inuerso maior vis inest. significat enim mare ita esse concitatum, vt inuersum videatur.

DIFPERAT] diuersos ferat, dissipet. supra Od. 5. huius libri. insepulta membra differat lupi.

Terent. Adelph. miseram me differor doloribus. Idē in Andria. Orationem sperat inuenisse se, quae differat te. Lucret. lib. 2. sicut illasque agere, ac late differre nullam. Plaut. in milite glor. nempē vt asimulē me amore ipsius differri. Itaque quemadmodum hic Horat. remos differat, sic Virgil. Aeneid. 1. Franguntur remi, dixit.

SIDVS AMICVM] φ[λον, gratum, optatū, salutare: nempē Castor, & Pollux, vt supra Od. 12. libri 1.

NEC SIDVS ATRA, &c.] Virgil. lib. 1. Aeneid. celo nox incubat atra. sic describit aduersam tempestatem, & naufragium Apollon. lib. 2. ὄρα δὲ κύμα κεκλιγώς πνοιήσι: κελαινὴ δ' ἔραρον ἀχλὺς Ἀμπερχει, ἔδπη ἀστρα δαυγέα φαίμετ' ἰδέσθαι. Ex νεφέων, οιστοῦσι δὲ πέρι ζόφου ἤρηρετο. id est, fluctum autem excitauit ventos euocans: atra autem nubes caelum occupauit, neque vsquam lucida sidera apparebant, vt per nubes cerni possent, aēr autem caliginosus increbruerat. Sed omnium, mea quidem sentētia, optimē Virg. lib. 1. Aeneid. Vna Eurūque Notūsq; ruunt, creberrūque procellis Africus, &c.

TRISTIS ORION] Virgil. lib. 1. Aeneid. nimbus Orion.

TREMENTEIS ILICES] sup. paullo audacius dixit trementis Verberē ripas, Oda 27. lib. 3.

QVIETIORE] placatiore, tranquilliore, sedatiore.

QUAM GRATA VICTORVM MANVS] quam Grati victores, qui vel omnes ferē

D naufragio petierunt, vel magnis tempestatibus iactati, longisque erroribus circumacti, vix tandem nudi, & egentes in patriam redierūt. Agamemnon autem tot periculis terra, marique defunctus, ab Aegisto & Clytemnestra vxore interfectus est.

IN IMPIAM AIACIS RATEM] Aiacis Oileii. Aiax Oileii filius Locrus plerisque Graecis conuocatoribus suis Troia excissa calamitati, & exitio fuit, propterea quod Cassandram Minervae supplicē in eius templo stuprauerat: quo facinore Dea offensa dicitur etiam oculos auertisse. Itaque reuertentibus Graecis, iamq; Eubaeae vicinis, tantos fluctus, tantāsque tempestates ex-

citauit, vt complures naufragio perierint. Neptunus autem, cum ille ad vadā Gyraea saluus delatus esset, dixissetque se diis inuitis seruatū esse, periculūmq; effugisse, eam vocem tam impiam indignē ferens, saxum Gyraum, cui ille insidebat, dirupit, ac discidit: quo facto praecipitem illum in medios fluctus exturbauit. auctor Hom. ὄδου δ. Καὶ γύκεν ἐκφυγὴ κίρα, καὶ ἐχθρόδου περ Ἀγλίω. Εἰ μὴ ὑπερφιάλων ἔπος ἐμβαλε, ἢ μὲν ἀάδῃ. Ἢ ῥ' ἀέκητι θεῶν φυγεῖν μέγα λάϊμα θαλάσσης. Τοῦ δὲ Ποσειδάων μεγάλ' ἐκλυε ἀδίσταντος. Ἀὐτῆ' ἔπειτα τρία μὲν ἑλὼν χερσὶν σίβαρον σιν. Ἠλάσε γυροῖσιν πέτρην, ἄσο δ' ἐρχισεν αὐτῆν, καὶ τὸ μὲν αὐτῆν μένει, τὸ δὲ πέδφος ἔμπροσ πόντω, τῶ ῥ' Αἴας τῶ ἄνωτον ἐφεζόμηνος μὲν ἀάδῃ, τὸν δ' ἐφόρει χυπὸντον ἀπέρονα κυμαῖοντα.

Q, VANTVS INSTAT NAVITIS, &c.] ἄπο τροφῆ ad Mxiuum. quantum (inquit) sudabunt nauae tui in ea, quae tibi impendet, tēpestate quantum tu pallebis?

PALLOR LVTEVS] pallor luridus, fuluus, crocci, vel auri coloris, vt Catull. ad Iuuet. Hospes inaurata pallidior statua?

EIVLATIO] stetus muliebris. M. Tull. de legib. 2. Caelius lessum quasi lugubrem euulationē esse dicit se suspicari. Idem Tuscul. 2. euulatus ne mulieri quidem concessus: hic nimirū stetus est, quem XII. Tabula in funeribus vetant adhiberi. Horat. Od. 16. hoc libro infra, vos quibus est virtus, muliebre tollite luctum.

AVERSYM] minus audientem preces. vt sup. Od. 2. lib. 1. minus audientem Carmina vestam? VDO NOTO] humido Austro. sic Virg. lib. 1. Georg. quid cogitet humidus Auster.

REMYGIENS] iterum, atque iterum murmurans. tralatio est à bobus. vt Od. 10. lib. 3. Andis quo strepitu ianua, quo nemus Inter pulchra situm tetha remugiat Ventis?

OP. QVOD SI PR. CVRVO LITT. &c.] Quod si tu naufragio perieris, & corpus tuum in litus eiectum, praeda mergis fuerit, libidinosus, &c. inuenis autem non inuenit esse legendum periuincunt libi manu scripti: duo Vatican. Iannoct. Faern. Nicotiani, Russardini duo, Nonnulli tamen habent, vt vulgati, inuenit.

LIB. IMMOLCAP. ET AGN. TEMP.] caper Baccho potius solebat immolari, vt annot. supra ad Od. 8. lib. 3. album Libero caprum. interdū etiam tempestatibus: & item agna, caque nigra. Virgil. Aeneid. 5. Treis Eryci vitulos, & tempestatibus agnam, Cadere deinde iubet. Idem lib. 3. Nigram hiemi pecudem, & ephyris felicibus albam. Aristoph. βαρσαχ. Ἀπ' ἀργα μέλαρον πᾶσι δὲς ἐξενέγκαι, τὴ φῶς γὰρ ἐκβαλεῖν παρασκευάζεται: id est, Agnam, agnam nigram pueri efferre: Nam typhon existere incipit.

A D

A AD PETTIVM.

Ode II.

Se amore captum, non posse ad versus faciendos operam, studiūque conferre.

P Etti, nihil me sicut antea, iuuat Scribere versiculos, Amore percussum graui:

Amore, qui me, praeter omnes, expetit

Mollibus in pueris,

Aut in puellis vrere.

Hic tertius december, ex quo destitit

Inachia furere,

Siluis honorem decutit.

Heu me, per urbem (nam pudet tanti mali)

Fabula quanta fui?

Conuiuorum & pœnitet:

In queis amantey languor, & silentium

Arguit, & latere

Petitus imo spiritus.

C Contraque lucrum nil valere candidum

Pauperis ingenium

Querebar applorans tibi,

Simul calentis inuerecundus deus

Feruidiore mero

Arcana promorat loco.

Quod si meis inestuet praecordiis

Libera bilis, vt haec

Ingrata ventis diuidat

Formenta, vulnus nil malum leuantia:

Desinet imparibus

D Certare summotus pudor.

Vbi haec se ueris te palam laudaueram:

Iussus abire domum,

Ferebar incerto pede

Ad non amicos, heu, mihi posteis, & heu,

Limina dura, quibus

Lumbos, & infregi latus.

Nunc gloriantis quamlibet mulierculam

Vincere mollitia,

Amor Lycisci me tenet:

Vnde expedire non amicorum queant

Libera consilia,
Nec contumelia graues:
Sed alius ardor aut puella candida,
Aut teretis pueri,
Longam renodantis comam.

Hanc oden, quae in omnibus libris erat dicōlos, distrophos, feci vt esset tricōlos, tristrophos, partim Georg. Bucanani sententia approbata, partim codices quosdam antiquis. securus.

AMORE PERCVLSVM] tralatio est. sic Virgil. Georg. 2. Quarum sacra fero ingenti percussus amore. percellere proprie significat ita impellere, vt perueritas, quemadmodum supra diximus ad Od. 7. huius lib. Mentēsq; perculse stupent: quod quidem exempla ex bonis scriptorib. declarabunt. Lucret. lib. 1. Aeria primum volucres te, diua, tuūmq; significant initum perculse corda tua vi. Idem lib. 6. Nimirum quia cum vehementi percussit itū, Confluere ex ipso possunt elementa vaporis. Idem lib. 5. regēsque superbi Corripuit Diuūm percussus membra timore. Catull. ad Manlium. Tempore, quo certa stymphalia monstra sagitta Perculit. Virgil. Aen. 5. Victorem Buceam, immani corpore qui se Berycia veniens Amyci de gente ferebat, Perculit, & fulua moribundum extendit arena. Plaut. Epid. perij. plautrum perculi. vbi tamē docti quidam legunt, haurium perculi. Terent. Eunuchō. Quō trudis? perculleris iam tu me. M. Cato lib. Originum. Ventus Cercius, cum loquere, buccam implet: armatum hominem, plautrum oneratum percullit. libet autem mihi ēv πα πέργω, vt studiois bonarum litterarum adolescentibus consulam, & gratificer, Plautum, & M. Tulliu, quibus in locis hoc verbo vsi, à librariis corrupti sunt, suae integritati restituere. Plautus in Trinummō. si animum hominem percullit, alitū est: si animo seruiuit, non sibi. si ipse animum percullit: dum viuit, victor victorum cluet. Tu si animum vicisti potius, quam animum te, est quod gaudeas. quo loco omnia, quae quidem viderim exempla, habent, percullit. Idē Epidico. planē hic est, qui mihi in Epidauro primus pudicitiam percullit. vbi corruptē percullit. M. Tull. in orat. pro M. Caelio. Quid tumultuaris soror? quid insanas quid à clamore exorsa, verbis, paruam rem, magnam facis? vicinum adolescentulum asperxisti: candor huius te, & proceritas, vultus, oculique perculerunt, id est, de recto mentis statu derubarunt, ἔσφηναν. vbi vulgō legitur perpulserunt, mendose. Idem lib. 1. de orat. ad Q. Fratrem. Equidem, & ser. Galbam memoria teneo, diuinum hominem in dicendo, & M. Emiliū Porcinam, & Cn. ipsum Carbonem, quem tu adolescentulum percullisti, ignarum legum, hesitantem in maiorum institutis, rudem in iure civili: vbi vulgati codices habēt percullisti, vitiose: cum significet, Cn. Carbonē, quem M. Crassus accusauerat, sententiis iudicum damnatum, & fortunis suis ouersum esse. & epist. ad

A Nigfd. Figul. lib. 4. *Nulla enim meisum priuatim perculit insignis iniuria: vbi mendose vulgo pepulit.* Sed quod quidam simij hic cōtendūt legēdū esse percussū & repugnantis libris omnibus, & reclamāte ratione, nā illi valde pingues sunt.

MOLLIB. IN PV. AVT IN PVEL.] sic Lucret. de amore lib. 4. *Sic igitur, Penevis qui telis accipit ictum, sine puer membris muliebribus hūc iaculatur, seu mulier toto iactans ē corpore amore.* Pn- de feritur, eō tendit, gestitque coire, Et idcere humorem in corpus de corpore ductum.

HIC TERTIVS DECEMBER] tertius annus, seu potius tertia hiems, & ita, tertius annus. HONOREM] sic deis, quia sunt arboribus ornamento. Virgil. lib. 2. Georg. *Frigidus & silvis Aquilo decussit honorem.*

FABVLA QVANTA PVI?] quā mul- tus de me sermo habitus est dedecoris, & ignomi- nia plenus? sic loquitur Tibull. de Apolline lib. 2. eleg. 3. *Fabula nunc ille est, sed, cui sua carā puel- la: Fabula sit, maault, quā sine amore, Dem.* Idem lib. 1. eleg. 4. *Parce puer, quae so, ne turpis fabula fiam.* vbi quidā malē volunt legi, turbis. sic Hor. in frā epist. ad Vinn. A fellam. *Assinaq, paternū Cognomen vertas in risum, & fabula fias.* Nō dissimile est il- lud Propertij lib. 1. *Quod si parua tua dederis vesti- gia culpa: Quam cito de tanto nomine rumor eris?* Idē propē valet venire in ora: de quo genere lege an- not. ad epist. ad Iul. Flor. lib. 1. *Quid Titius, Roma- na, &c.* CONVIVIVORVM ET POENITET] id est, & poenitet me interfuisse in eis cōiuiis, in quibus, &c. vel & vellem me non interfuisse in eis cōiuiis, &c. vel sic, & displicent mihi ea cōiuiia, &c. Sic vsurpat interdum hoc verbū Latini. M. Tull. lib. 6. de rep. *Iam verō ipsa terra ita mihi parua visa est, ut me imperij nostri, quo qua- si punctum eius attingimus, poenitet.* Idem in Cae- liana, *Quod obiectum est, Caelio de pudicitia, id num- quam tam acerbe feret Caelius, ut eum poeniteat non deformem esse natum.* Quidam libri veteres habēt, & cōiuiorum poenitet, &c. quae fortasse vera est scriptura, vt copula & pertineat ad finem ver- sus antecedentis, & versus deinceps sequens inii- tium capiat ad Cōiuiorum.

IN QVEIS AMANT. ET LANG. ET D SILENT. &c.] hac sunt amoris argumenta: de quibus supra ad Od. 13. lib. 1.

ET LATERE PET. IMO SPIR.] Plau- tus. in Cistell. *Hoc sis, vide: vt suspirium petiuit alie.* Notaueram olim in nomine latere syllabam vlti- mam re produci: nisi quis diceret esse legēdum, & latere ex petitus imo spiritus, id est, è latere peti- tus, sed verbis ita in suum ordinem & nume- rum restitutis, ac descriptis, non est ei obserua- tioni locus. Interdum vocalis longa ante vocalē sequentem non eliditur quidem, sed tamen pro- ducitur, vt Od. 28. lib. 1. *Osibus, & capiti inhumato.* sic Catull. in Lesbiam. *Quo signo? eadem totidem mos deprecor illi.* *Apidue.* Lucret. lib. 6. *Sed natura loci opus efficit ipsa sua vi.* ibid. *Denique res auro ar-*

gentum copulat vna, & aequae. quamquam hic ver E- sus in nonnullis libris manuscriptis ita legitur: *Denique res auro argētum concopulat vna.* Propert. lib. 2. *Regnave prima remi, animos Karthaginis alt.* Virgil. Geor. 2. *Orchites, & radij, & amara Pausia bāca.* Aen. 5. *sed amena piorum Concilia, Elysiūque colo: huc casta Sibylla Nigrarum, &c.* idem in Phar- mac. *duris in cotibus illum Ipnarus, aut Rhodope, aut extremi Garamantes, &c.* idem in Palamone: *Et succus pecori, & lac subducitur agnis.* Idem Aen. 4. *Quid struit, aut qua spe inimica in gente moratur?* Idem Aen. 1. *Posthabita coluisse amo: hic illius arma.* Idem lib. 10. *Maenia generose domo, vbi pinguis cul- ta, &c.* Interdum non solum non eliditur, verum etiam corripitur, etiam si sit vocalis natura lon- ga, aut etiam diphthongus, vt supra Od. 5. *Et Es- quilina alites.* & Sary. 9. lib. 1. *Si me amas (inquit) paulum hic ades.* Catull. in Mamur. & Cael. *Pmo in ludulo erudituli ambo.* Idem ad Camerium, *Te quae suimus in minore campo, Te in Circo, te in omni- bus tabernis.* Virg. Aenid. 6. *Nomen, & arma locū seruant, te amice nequini Conspicere, &c.* idem lib. 3. *Insula Ionio in magno idem Phari. an, qui amant, ipsi sibi somnia fingunt?* Lucret. lib. 4. *Nam si abest, quod ames, praesto simulacra tamen sunt Illius, & no- men dulce obuersatur ad aureis.* Idem lib. 5. *Pectora, terrarum qui in orbi sancta tuetur Fana.* Idem lib. 2. *Vinam progeniem, qui in oras luminis edant.*

CONTRA QVE LVCR. NIL VALE- RE] Etiam Anacr. queritur, in amore nihil vale- re genus, sapientiam, mores: solāq; pecuniam spectari: praeterea ostendit, pecuniam cum rebus G omnibus humanis pestem afferre, atque interitū, tum maximē miseris amātibus esse calamitosam, & capitalem, his verbis: *Απόλοισο φρωτος αυτος Ο τον εβρυρον φιλησσαι. Δια τειτον οικ α- δελφους Δια τουτον ου τοκηες Πόλεμοι, φροι δι αυτων. Το δε χειρον, ολλυμεσα Δια τειτον οι φιλουυτες.* id est, *Periret malē ipse pri- mus, Argenti amore captus, Hoc propter & duo- rum Amica corda fratrum soluuntur, vt alteri al- ter Necem afferat cruentam. Hoc propter & paren- tes A filijs necantur: Hoc fonte bella, pugna, Cae- des, necesa, manant. Sed, quod grauius videri, Capita- liusque debet, Hoc propter interimus Miserabiles a- mantes.* Cum his congruit Plautinum illud Cur- gul. *adepol qui amat, si eget, misera Afficitur erum- na.* hac eadem de re lege eleg. nonā Tibull. lib. 1.

SIMVL] simul vt, vt saepe alibi.

INVERECVNDVS DEVS] Bacchus. contra sup. Od. 27. lib. 1. *verecundūque Bacchum sanguineū prohibete rixis.* inuerecundum hoc lo- co Bacchum dicit, quia, qui immoderatē vinum biberunt, nihil verentur.

FERVID. MERO ARCANA PROM. L O C O] quae tacenda erant, me, vt proloquerer, coegerat: ē pectore in lucem protulerat. sic lib. 1. Sary. 4. *Condita cum verax aperit praecordia Liber.* Ouid. lib. 1. de arte. *Tunc aperit mentis ano variis- ma nostro simplicitas, arteis excutiente Deo.* sic Al- caeus,

A caeus, Oivos απρωτοις διοτρα, id est, vinum ho- minibus est instar dioptrae, qua cognoscatur eor- um mores.

QVOD SI MEIS INEST. &c.] horū, qui deinceps sequuntur, quattuor versuum, hac mihi videtur esse sententia. Quod si hae iniuriae, quae mihi ab Inachia inferuntur, iustum, ac libe- rum mihi dolorem commouerint, meque ita iri- tarent, vt has inaneis querelas, & agritudines animi, quibus non modō non confanescit amo- ris vulnus, verum etiā recrudescit, ex animo de- ponere, ac delere, & te contemnere atque asper- nari possim: definam impudentem cum potentio- ribus contendere: vel pudebit me non cedere su- perioribus: vel definā summoto & deposito pu- dore certare cum aduersariis meis, qui plus apud te pretio & pecunia possunt. Est enim impuden- tis cū potentioribus pugnare. potest & alio mo- do explicari, vt statim dicemus. Sed Turnebo neutro modo placet, vt eadem opera, eodem loco referemus.

VT HEC INGR. VENTIS DIV.] id est, vt hac amoris pabula eijciam ex animo. ven- tis diuidat, id est, dissipet, discutiat: ex animo meo delect. vide annot. ad Od. 26. lib. 1. ibi *Tradam proteruis in mare Creticum, &c.*

FOMENTA] amoris formenta sunt, nisi fallor, ex omnes cogitationes, quae dolorem, & curam ex amore proficiscentem, alunt, fouent, amplificat: curae, querelae, cogitationes anxiae, suspiria, lacrymae. Lucr. appellat *amorū pabula*, lib. 4. *Sed fugitare decet simulacra, & pabula amo- ris Abstergere [al. absterrere] sibi.* Prop. alimenta lib. 3. *Crete enim assidue spectando cura puella: Ipse alimenta sibi maxima praebet amor.* Hor. epist. ad Iul. Florum lib. 1. *fomenta curarum* appellat cura- rum segetem, ac materiam, quod si *Frigida cura- rum fomenta relinquere posses, quod te calestis sapientia duceret, iras.* Cum hunc locum, vt & alios innum- erabileis, planissime declarassem, miror, homi- nes quosdam καλοθεεις etiam hīc, vbi suis per- turbatissimis & dissolutissimis notarū scopis fa- cile carere poteramus, blaterare ausos esse.

DESINET IMP. CERTARE SVMM.] locus est, meo quidem iudicio, perobscurus, quē & paullo antē explanaui, & nunc iterum expla- no: *summotus pudor:* id est, impudentia desinet certare cum aemulis me superioribus: proinde ac si ita dicat, definam vsque ad esse impudens, vt certem cum superioribus. Nam & lib. 1. epist. ad Claud. Neronem per depositum pudorem, im- pudentiam significat. *quod si Deposuim laudas ob amici inissa pudorem:* vel hoc modo: definam de- posito pudore contendere cum potentioribus, id est, non pudebit me iam finem cum potentio- ribus pugnandi facere: summoto pudore definā iam cum superioribus certare: id est, nō iam me pudebit à superioribus vinci. Adr. Turnebus a- liam huius obscurissimi loci sententiam esse ar- bitrabatur, nempe hanc. *Me paullo inuerecundius*

geram, nec ita pudenter me amica summittam, vt so- leo: sed eam aspernabor, definamque sceleri imparem, neque redamantem. Impares enim in amore appellan- tur, cum mutuo non amant amantes, & cum alteri amanti alter vicem non reddit: contra cum mutuo & pariter inter se amant, pares dicuntur. Hae sunt ver- ba viri & mihi amicissimi, & doctissimi. sed pri- mum carior est mihi amicitia, veritas: deinde quantumuis doctus sit, errare tamen potest, vt homo. Proferit ille ad confirmandam sententiam suam locum ex Oda 15. hoc eodem lib. & quare iratus parem: & alterum ex Oda 33. lib. 1. cui pla- cet impares Formas, atq, animos sub iugā abenea seuo mittere cum ioco. Sed hac exempla nihil eum ad- iquant, non enim negamus, animos impares si- gnificare animos discordes, & in amore nō re- spondentes: Sed hoc dicimus imparibus, hoc lo- co aliud significare. Nam primum imparibus per se ponitur sine substantiuo, vt loquuntur gram- matici: deinde si hoc sensisset Horat. quod ille putabat, dixisset, *Desinet impari certare, &c.* non vt hīc desinet imparibus: quemadmodum Oda 11. lib. 4. *Disparem vires.* fed quid multis opus est? luce clarius est, horum verborum eam, quam ille vult, sententiam esse non posse, cum praefertim verbum certare satis declararet per imparem signi- ficari aemulos, & aduersarios, quibuscum ei cer- tandum erat, non puellam, quam amabat. Iam vt dicimus certamen impar, iniquum, & inaequale: ita & aduersarium imparem, & inaequalem, siue G intelligamus superiorem, siue inferiorem.

VBI HEC SEVERVS TE PALAM] posteaquam te adicente hac iactaueram ac proba- baram: abs te dimissus, redibam tamen ad illam amore coactus.

IVSVS ABIRE DOMVM] iussus parti- cipiū ad verbo iubeor, quod negat esse vsitatuū Seruius ad illum locum Aen. 10. *agure iusso*, cum tamen dixerit M. Tullius in oratione pro Quin- ctio, *ita iubebare. recusabat Alpbennus.* Ac de hoc verbo quidem, esto vt lubet: sed de participio non est dubium, quin sit vsitatum. Virgil. Georg. 4. *huc tu iussos asperge saporis.* & 3. Aenid. *Iunoni Argiua iussos adolemus honores.* Horatius praeter hunc locum, etiam in Oda 6. lib. 3. *sed iussa coram me sine conscio surgit marito, &c.* & Sat. 2. lib. 1. *neque cunctetur cum est iussa venire.* carm. saeculari post epod. *Iussa pars mutare laevis, & urbem.* Idem epist. 12. ad Iccium: *Stella sponte sua, iussa ne vagen- tur & errent.* Ex quo iniussus a. um. idem Od. 16. infra *Illic iniussa veniunt ad mulctra capellae.* & Sa- rtyra 3. lib. 1. *Pr numquam inducant animum cantare, rogati: Inuisi numquam desistant.*

FEREB. INCERTO P. AD NONAM.] tamen si constitueram animū obsfirmare, ne Ina- chiam expectarem, neve amarem: ego tamen ad eas aedeis, quae mihi tam iniquae, atque inimicae fuerant, recurrebam: ad ea vestibula, super quae iacuerā nocteis totas, reuertebat. sic Tibul. lib. 2. eleg. 7. *Iuravi quoties rediturum ad limina numquā?*

A Cum bene iuravi: pes tamen ipse redit. & Lucr. lib. 4. At lacrymans exclusus amator limina sepe Floribus, & fertis operit, posteisque superbos Pinguis amaracino, & foribus miser oscula figit. Est autem misericrima amantis condicio, cum ab ea puella, de qua se bene meritum esse existimat, & quam ex animo amabat, iniuste latus, amandi tamen sine facere non potest, tum enim cum odio pugnat amor: quo grauius malum amanti accidere nullum potest. id declarat Catullus, hoc elegatissimo epigram. ad Lesbiam, Dicebas quondam, solum te nasse Catullum, Lesbiam, nec prae me velle tenere Iouem. Dilexi tum te, non tantum ut vulgus amicae: sed, pater ut natos diligit, & generos. Nunc te cognoui, quare & si impensus uror, Multo mi tamē es vilior, & leuior. Qui potis est?

B inquis, quod amantem iniuria talis cogat amare magis, sed bene velle minus. amare magis autem (vt hoc dicam ὁ δὲ πάρεργον) valet magis vri, & μάλλον ἐρεῖν, non μάλλον φιλεῖν. eiusdem argumenti est etiam hoc in eandem, Odi amo, quare id faciam, fortasse requiris. Nescio, sed fieri sentio, & excrucior. eodem pertinet illud Graecorum epigr. quo negat amator verum esse, quod vulgo dici solet, contumelia amorē dissolui, quippe qui experiarur, puellae suae contumelia amoris sui infaniam magis irritari, atque excitari, sic habet epigr. Ὑβρις ἔρωτος ἔλυσε. μάτην ὁ δὲ μῦθος ἀλάττω. Ὑβρις ἐμὴν εἰς εἴην μάλλον ἐρωαίνεω.

C POSTEIS] foreis, seu posteis, ex quibus constant fores, seu quae sunt in atrio domus. supra Oda. 1. lib. 3. Cur inuidendis postibus, & nouo sublimē ritu moliar atrium? & Virg. lib. 2. Ipse inter primos correpta dura bipenni Limina perrumpit, posteisquē à cardine vellit. & Lucret. lib. 4. posteisque superbos Pinguis amaracino.

LIMINA DURA, QUIBUS LVMB.] ab hoc loco non abhorret ille Od. 10. lib. 3. Non hoc semper erit liminis, aut aqua Calestis patēs latus.

NYNC GLORIAN. QVAMLIB. MYLIERC.] nunc vix dum Inachiae amore solutus, Lycifcum puerum quauis muliere molliore perditē amo.

D VNDE EXPEDIRE] quo me amore explicare, ac soluere non possint amici neque liberē monendo, ac reprehendendo: neque grauitate, & contumeliosē obiurgando.

LIBERA CONSILIA] inf. Sat. 4. lib. 1. tria proponit, quibus sua quisque vitia corrigere possit, his verbis, fortassis & istinc Largiter abstulerit longa aetas, liber amicis, Consilium proprium.

NEC CONTVMELIAE GRAVES:] quorum vtrum etiam amicorum, qui mihi libera consilia dederunt, an inimicorum, qui de nobis sepe melius merentur contumeliosē nos insectando, quam blandi amici?

SED ALIVS ARDOR, &c.] alius amor. Lucret. lib. 4. non minimum hoc esse ostendit de remediis amoris, aliō conuertere mentem: Et iacere humorem collectum in corpora quaeq, Nec retinere semel conceptum vnus amore, Et sermare sibi curam, cer-

tumque dolorem. Plucus enim vinefcit, & inueterascit alendo, Inque dies gliscit furor, atque arina grauescit, se non prima nouis conturbes volnera plagis, Poluina-gaque vagus Venere ante recentia cures. M. Tull. lib. 4. quæst. Tuscul. Etiam nouo quodam amore veterem amorem, tanquam clausum clauo esciendum putant. Pausan. in Ach. (vt supra diximus) tradit, aqua Selemni flu. mederi animis amore fauciis.

PVELLÆ CANDIDÆ] Sat. 2. lib. 1. Candida, restaque sit.

TERETIS] proceri: vel membris teretibus, solidis, & politis. Od. 4. lib. 2. teretisque suras.

LONGAM RENOD. COM.] religantis: in nodum colligentis. alebant enim com formosi, & impudici pueri, vt annot. sup. ad Odam 10. lib. 4.

Ode 12.

In anum foedam, ac foetidam, quae se ab eo subigi cupiebat.

QUID tibi vis mulier nigris dignissima barris?

Munera cur mihi, quidve tabellas

Mittis nec firmo iuueni, neque naris obesa?

Namque sagacius vnus odoror,

Polypus, an grauis hirsutis cubet hircus in alis:

Quam canis acer, vbi lateat sus,

Quis sudor vietis, & quam malus vndique membris

Crescit odor, cum pene soluto

Indomitam properat rabiem sedare: nec illi

Iam manet humida creta, colorque

Secrecore fucatus crocodili: iamque subando

Tenta, cubilia, tectaque rumpit,

Vel mea cum sauis agit fastidia verbis!

Inachia langues minus, ac me.

Inachiam ter nocte potes, mihi semper ad vnum

Mollis opus, pereat male, quae te

Lesbia quaerenti taurū, monstrauit mertem,

Cum mihi Couis adesset Amyntas:

Cuius in indomito constantior inguine nervus,

Quam noua collibus arbor inhaeret:

Muricibus Tyrus iterata vellera lana,

Cui properabantur: tibi nempe:

Nescio

A Ne foret aequalis inter cōiua, magis quem Diligeret mulier sua, quam te.

O ego nō felix, quam tu fugis, vt pauet acreis Agna lupos, capre eq, leones.

QUID TIBI VIS] etiam hanc odam in Gratidiam scriptam esse volunt veteres.

NIGRIS DIGNISSIMA BARRIS] valentissimis ac mentulatissimis amatoribus dignissima: vel proprie & litteratē, elephantis, immanibus belluis digna, non viris. nonnulli existimant significari nefarium concubitum, id est, auersum. in cod. Faer. neque vsquam alibi, si bene memini, scriptum est longis dign. barr. Turnebus putat etiam dici posse, per Barros hinc non elephantos, sed Barrum illum, qui deformis, & niger erat, significari: de quo Horat. fat. 4. lib. 1. Nōne vides, Albi vt male vinas filius, vtiq, Barro inops? &c. & 6. eiusd. lib. vt si qui egrotet quo morbo Barrus, &c. & 7. eiusd. si senas, Barros vt equis praercurreret albis.

MVNERA CVR MIHI, QVIDVE.] malim sic potius legi: Munera cur mihi, curue tabellas Mittis, &c. vt Canterus, Munera quid mihi, quidue tab. &c.

TABELLA S] litteras, epistolas.

NECFIRM O] non admodum strenuo in certamine Venereis.

C NEQVE NARIS OBESAE] sic habent omnes fere vet. cod. non nec naris, significat, hanc mulierem esse immundam ac foetidam: quod cum ita sit, sibi illius immunditiam, ac foetorem virtulentum placere non posse, vt pote qui sit sagacissimus, ac naris acutissimae, atque emunctissime. Nam naris acutae homines, sunt sagaciores, citiusque ac melius odorantur, quam qui narum habent obesam atque obtusam. ex quo naris acutae homo pro eo, qui acuto ingenuo est: naris obtusa, pro pingui, & stupido vsurpatur. Sat. 3. lib. 1. minus aptus acutis Naribus horum hominum.

NAMQVE SAGACIVS] Cic. ad Att. lib. 6. Illud praeterea μωρῶτερον ad te scribam: tu sagacius odorabere.

D POLYPVS] polypus nariū morbus. caruncula est (inquit Corn. Celsus lib. 6. cap. 8.) modo alba, modo subrubra, quae narium osi inhaeret, & modo ad labra pendens narum implet, modo retro per id foramen, quo spiritus à naribus ad faucis descendit, adeo inhaeret, vti post vnam conspicit possit: strangulatque hominem, maxime Austro, aut Euro flante: ferēq, molli est, raro dura.

AN GRAVIS HIRS. CVB. HIRC. IN] an infir factor ille tater in alis. Catull. ad Virronem, si cui, Firro, homini sacer alarum obstetit hircus. idem in Rufum, caprū appellat. Ladit te quaedam mala sabula, qua tibi fertur Valle sub alarū trux habitare caper. Hunc mecum omnes: neque mirum. nam mala valde est Bestia, &c. ibidem nasorum pestem dicit. Horat. ad Torquat. lib. 1. epist. capram.

sed nimis arcta premunt olida conuina caprae. vbi tamen quidam per capras, meretrices significari putant. Ad huiusmodi autem alarū, & torcos corporis odorem tollendum, mirum in modum valet cinaræ radix siue decocta cum vino, bibatur: siue ex ea factum emplastrum, partibus corporis huic odori opportunis, admoveatur.

QVISVDOR, &c.] loquitur iam secum de hac anu cum quadam exclamatione, in tertia persona.

VIENTIS] marcidis, languidis, tempore corruptis, & imminutis. Vietum dictum à viendo, quod est vincire, vt docet Varro lib. 4. de lingua Lat. M. Tull. de diuinat. lib. 2. contractū aliquo morbo, bonis exile, & exiguiū, & vietum cor fuisse. Idem in Catone maiore, sed tamen necesse fuit esse aliquod extremum, & tanquam in arborum bacis, terraeq, frugibus, maturitate tempestina quasi vietum, & caducum. Tam cum tertia huius nominis syllaba longa sit, vt apud Lucret. lib. 3. Nec supra caput eiusdem cecidisse vietam Vestem, dicendum est duarum vocaliū i & e fieri συνσπρεσιν, vt apud eundem Lucret. eodem lib. seorsum est dissyllabū. At neq, seorsum oculi, neque nares, nec manus ipsae. Esse potest anima, &c. qua de re plura alia.

ET QVAM MALVS VNDIQVE M. CR. O.] Ad hunc locum illustrandum valde mihi cōferre videntur illa Plautina, Mostell. quia acastor, mulier recte olet, vbi nihil olet. Nam istas veteres, quae se vnguentis vnticant, interpolet. Vetula, edē. tula, qua vitia corporis fuso occultant: vbi sese fūtor cū vnguentis confociauit, illico tridem olent, quasi cū vnā multa iura confundit coquos: Quid oleant, nescias: nisi id vnum, male olere intelligas.

PENE SOLVTO] pene meo à me depropto, nudato, & expedito: & ita accipiendū est verbum λῦσεν in Graeco illo oraculo, quod Aegeo ab Apolline editum refert Plutarchus. Απειχ τὸν ἐπὶ χροῖα πόδα μέγα φέρτα τε λαῶν Μὴ λύσης ἐπὶ δὴ μὲν Αβλευαίων ἀφικέσθαι, nec illud Virgilij multum dissimile est lib. 3. Georg. solve nares, mitte in Venere. alij pene meo languente. alij pene soluto interpretantur re tranfacta. quod non placet. penem antiqui caudam vocabant, inquit Festus.

INDOMITAM RABIEM] libidinē effrenatam, & rabiofam.

PROPERAT] haec anus. alij legunt properas: quos ego neque sequor, neque refello. scripturā, quam in omnibus codicibus reperi, ueor, ac retineo. Iam, hoc totum, Indomitam properat rabiē sedare vno verbo, aut certē duobus expressit Lucret. lib. 4. subat, ardet: quem locū mox profereamus. ILLI] anui. quidam volunt legi illis, vt subaudiatur membris. sed reclamant omnes codices. volunt autem iudem legi haec omnia in secūda persona properas, rumpis, agitas, quae scriptura mihi placet, si eā vetus aliquis codex cōmprobaret.

CRETA] ad candefaciēdum, qualem vim ha-

A bet & cerussa. Mart. lib. 6. Pflorbro nitet, aut acida latet oblitia creta.

STERC. FVC. CROCOD.] Paulus Aegina scribit, crocodili terrestris simum, porriginem, & fures abstergere, his verbis, η δε των χειρσων κροκοδειλων κωσσει αλφεισ σπορυπαι. Sola autē Lybia terrestris crocodilos alit, ut scribit Pausan. Corinth. duorum ferē magnitudine cubitorum. Iam verō ē crocodili stercore, seu simo, fucum fieri declarat & Clemens Alexand. his verbis, in mulieres suę atatis inuehēs, Κροκοδειλων σποπατοις χρωιδου, και σκηπεδων αφροις εγγχειδου, και τοις οφρυσι τω ασβολη αιματι οιδου, και ψυμμιθω τοδ παρειδσ ειπε εδου, id est, Crocodilorum stercorebus utentes, & spumis rerum putrium sese vngentes, & supercilia fuligine denigrantes, & cerussa malas candefacientes.

SVBANDO] cluneis agitando, libidineque ardendo. Festus: quidam autem suillum genus iccirco Veneri iniusum esse prodiderunt, quia immundissimi sunt fues ex omni mansucto pecore, & ardentissima libidine, ita ut opprobrium mulieribus inde tractū sit, cum subare, & subire dicuntur. Lucret. lib. 4. Nec ratione alia volucres, armenta, ferae, Et pecudes, & equa maribus subsidere possent, si non, ipsa quod illorū subat, ardet abundans Natura, & Venerem salientem lata retrahat. Καωσωδου dicunt Graeci: quod tamen verbum propriē locum habet in apris, & suis. dicunt & ταυρωδ: quod tractum est a vaccis taurum appetentibus.

TENTA] penem. Catull. ad Gell. Nescio quid ceritē est. an vere fama susurrat, Grandia te medij tēta vorare viri? Itaque nomē tenta, distinctionis nota separo à voce sequente.

VEL MEA CVM] disunctio vel pertinet ad alterum cum, quod antecedit supra, cum pane soluto Indomitam proferat, &c. id est, vel cum hac anus verbis iracundis atque asperis fastidia mea exagitat.

INACH. LANG. MIN. AC ME] verba vetula ad Horatium. minus languens Inachiaē cōplexu, quā mco : minus remissus, aut ignauus es cum Inachia, quā m mecum.

INACH. TER NOCTE POTES] honestē & pudenter verbum turpe tacuit. quale est illud Terentianum Eunuch, Ego illum eunuchum, si sit opus, vel sobrius. & Virg. Palēm. Nouimus & qui te, etransuersa tuentibus hircis: Et quo, sed faciles nympha risere, sacello.

MOLLIS] languidus, eneruatus. OPVS] Venereum.

PEREAT MALÈ, QVATE LESB.] ordo est, pereat malè Lesbia, Iena, quā mihi robustum aliquem, bonisq; lateribus iuuenē quarenti, te mihi commonstrauit ignaum, inualidum, atque ad Venerem ineptum.

QVARENTI TAVRYM] validum, firmumque iuuenem. Od. 5. lib. 2. nec tauri ruentis in Venerem, tolerare pondus. taurus significat etiā

membrum viri obscanum, ex quo verbum graecum ταυρωδ, quod dicitur de muliere libidine ardente & mare concupiscente, ut modō dixi: & ἀταυρωτος puella, id est, intacta & incorrupta.

MVRICIBVS TYRIIS ITERATA] bis tinctæ, διβαφεισ. vide sup. Od. 7. lib. 1. Optima autē habebatur purpura Tyria. Virg. Georg. 3. Tyrio conspectus in ostro. Idem 4. An Tyrioque ardebat murice lana Demissa ex humeris. Horat. sat. 4. lib. 2. Et Tyrius dare circū illosa toralia vestes. epist. 10. lib. 1. Non qui Sidonio contendere callidus ostro Nescit Aquinatem, &c. Nequis autem incautior fallatur, iterata lana, numeri singularis est, patrij casus. CUI PROPERABANTVR? cui magna cum celeritate terebantur, vel sarciebantur: vide annot. ad Od. 7. lib. 2.

NEFOR. A QV. INTER] ut omnium aequalium tuorum dici posses fortunatissimus, & puellæ, seu amicæ tuæ carissimus.

MVLIER SVA] amica sua.

EGO NON FELIX] sic habet nostri libri veteres. alij tamen se in suis reperisse dicunt, O ego infelix.

VT PAV. ACR. A GNA LVP.] sic Theoc. in Cyclope, φεύγεισ δ' άσπερ' οίσ πολλών λύκων άηρησασα. id est, fugis autem, vt ouis, quæ lupum canum vidit. Ouid. lib. 1. de arte, Vtq; fugit visos agna novella lupos. vide supra ad Od. 4. huius lib. in princip.

CAPR. QVÆ LEON.] Hom. il. λ. Οίτε σι πεφρίχασι, λέονθ' άσ μιμ' άδασ αι γασ: id est, qui te horrent, vt leonem capræ.

AD AMICOS.

Ode 13.

Hic mem hilariter & iucundē esse traducendam.

HORRIDA tempestas cæli contraxit: & imbres,

Nivæque deducunt Iouem.

Nunc mare, nunc silia

Threicio Aquilone sonant. rapiamus amici

Occasionem de die:

Dumque virent genua,

Et decet obducta solvatur fronte senectus.

Tu vna Torquato moue.

Consule pressa meo.

Cetera mitte loqui, deus hæc fortasse benigna

Reducet in sedem vice:

Nunc & Achæmenia

Perfundi narco inuat: & fide Cyllenea

Lenare

Leuare diris pectora Sollicitudinibus:

Nobilis vt grādī cecinit Centaurus alumno,

Iniuncte mortalis dea

Nate puer Theide,

Te manet Assaraci tellus: quam frigida parui

Emulant Scamandri flumina,

Lubricus & Simois.

Vnde tibi reditum certo subtemine Parcae

Rupere: nec mater domum

Cæcula te reuehet.

Illic omne malum vno, cantūque leuato,

Deformis ægrinomie

Dulcibus alloquius.

HORRIDA TEMPESTAS CÆLVM] descriptio turbulenta & spurca tēpestatis, qualis est illa apud Homer. οδ. ε. Ως είπων σθαγει νεφέλασ, εταραξε δε πόντον Χερσι τριωναι ελόν, πάσα δ' όρθιωνε αέλλαε Παντοίον ανέμων, σιμ' δε νεφέλασ χελευε Γάσαν όμει, & πόντον' όρρει δ' έρανοθεν νύξ. id est, Sic locutus nubeis contraxit, & conduxit vnum in locum, mare autem conturbauit, tridente in manus sumto, omneis porrō variorum ventorum procellas excitauit, totāque terram simul & mare nubibus cooperuit. nox denique è caelo terre incubuit. Sed propius ad Horatianam accedit illa Anacreōtis, Μεισ μδύ δη Ποσειδηών έστιασ: Νεφέλασ δ' ήδαιπι βαρυώντωσ. Α' ρησι δ' χαμώνας παταγέσσι. id est, mensis autem nouember instat. nubes aqua grauidæ sunt: feræ tempestates personant & percrepant. adde & illam Archilochi, Γλαυ' υε όρα. βαθ' υε γαρ ήδη κύμασι παρσσίωσ ποίποσ' άμφο δ' άκρα γυρεδ' όροφα ίσταται νεφος. id est, Glauce vide. Profundum enim iam fluctibus turbatur mare: circum summa autem tecta, in orbem acta stat nubes.

ET IMBRES, NIVÆS QVÆ DEDVCVNT IOVEM] ita cælum est nubilum, niuibūque, atque imbribus obscurum, & turbulentum, vt videatur Iupiter in terram, seu in nubibus potius descendere. cælum enim (inquit Euripides) imbribus refertum in terram decidere cupit. sic Eurip. έρεσ δ' ό στυμδ' έρανοσ πληρ' έμδουσ όμβεσ Πισείν εις γαίαν Αφροδίτησ ύπο. Fuit autem veterum opinio, quā secuti sunt poetæ, Iouem in nubeis descendere, cum pluere, tonare, fulgurare cogitat. Lucret. lib. 6. An simul ac nubes succedere, ipse in eas tum Descendit, prope vt hinc teli determinet ictum? Vitgil. lib. 2. Georg. I pfe pater media nimborum in nocte, corusca Fulmina molitur dextra. idem ibidem, Tum pater omnipotēs fa-

cundū imbribus ether Coniugis in gremiū late descendit. Idem in Melib. Iupiter & Iato descendet plurimus imbrī. Hom. il. λ. τότε δη βα πατήρ άσδρωσ τε θεων τε Ιδης ει κορυφήσ χεθέξετο πιδήνοσθε Ούρανοθεν καταβάσ. έχε δε φεροπην μετα χερσίν. Irin δ' άτρωσε χευστόπτερον άγγελέσων: id est, Tunc autem patet hominum & deorum in Ida montis fontibus circumfluentis verticibus sedebat cum è caelo descendisset. habebat autem fulgur in manibus. Irin porrō aureis alis præditam properare iussit nuntiaturam, &c.

SILIA] diarefis, vt Od. 23. lib. 1. non sine vana Aurarum, & silia metu.

THREICIO] Thracio, vt sup. Od. 24. lib. 1. Threicio blandius Orpheo. quod Aquilonem Thracium appellat, de eo lege annot. ad Od. 25. lib. 1.

RAPIAMVS AMICI OCCASIONEM DE DIE] arripiamus (inquit) ex hoc die occasionem hilariter viuēdi. est autem vsus verbo ad rem aptissimo, quæ admodum Ennius, vino Rlysses, dum licet, Oculis postremum lumen radiatum rape. Non dixit cape, non pete (inquit M. Tull. de oratore 3.) haberet enim moram sperantis diutius esse sese viturum: sed rape, hoc verbum est ad id aptatum, quod ante dixerat, Dum licet. sic supra Od. 8. lib. 3. Dona presentis rape latus hora.

DVM QVÆ VIRENT GENVA] hac de re sup. diximus ad Od. 9. lib. 1. & 13. lib. 4. sed mihi videtur Horatium hoc loco Theognidem expri mere voluisse: qui post illa, quæ dixit de homine iam mortuo, ac sepulto, nulla eū amplius re delectari, nulla postea voluptate potiri, addit, Τάωτ' έσπραν κραδίη ει πέλοσμου, όρα τ' έλαφρα Γύνατα, και κεφαλήν ατρομείην ποεφείρω. id est, Hæc cernens vnam inuandē, dum mihi membra sana virent, & dum stat caput intrepidum. veteres autem per genuum viriditatem, vircis corporis integras significauit, vt apud Homerū, Agamemnon optat Nestori, vt quali est animo, talibus sit & genibus. sic Hom. il. δ. Ω γέρον, έψ' άσ θυμ'ός ενι σήθεασ φίλοισι, Ως τοι γύναθ' έποισο, βίη δ' έπι έμπεδ'ός ειη. id est, ό senex, vnam, qualis tibi animus est, talia essent & genua, vircisque firma & stabiles. & Theocr. Κωίσουεσ έραπι. versu vltimo, ποιεί τι δει οίσ γόνυ χλωρόν. id est, faciēdum aliquid eis est, quibus viride est genu. Iterū Hom. il. 1. έσσο' άυτμη έν σήθεασ μένη, και μοι φίλα γύνατ' όράρη. id est, donec spiritus in præcordiis maneat, & mihi cara genua sursum moueantur, & surgant. idem il. γ. Αρρηκίόν τ', άλυτόν τε, το πολλών γούνατ' έλυσον. id est, belli vinculum irruptum & insolubile, quod multorum genua soluit: id est, quod multis exitio fuit, seu interitum attulit. eodē pertinent illa apud eundē sæpe repetita. Αλλ' ήτοι μδύ τάωτα θεων ει γύνασ κείτωσ. id est, At vero hæc in deorum genibus sita sunt.

ET DECET] dum fert aras. Horat. inf. epist. ad Iul. Florum lib. 2. epistol. versu vltimo, lascina decentius atas. Tibull. eleg. 1. lib. 1. Iam subrepet in-

A *ers atas, nec amare decebit, &c.*

OB D. SOLV. FR. SENECT.] senectus hoc loco fortasse non atatem, sed atatis vitium, tristitiamque ac feucritatem senilem significat, vt & senium. M. Tull. pro Milone, tota civitas confecta senio est. Statius in Sinephœbis, tibi ego Antipho has sero, inquit, senium est cum audio. hoc igitur dicit, expliciter, seu exporrigatur frons: obducta, id est, contracta, & corrugata.

TV VIN A TOR QV. MOVE. &c.] Suprà Od. 21. lib. 3. moueri digna bono die. moue igitur, loco scilicet: profer ex cælla, seu apotheca.

TOR QVATO MEO] Horatius natus est L. Manlio Torquato, & M. Aurelio Cotta Consulibus, vt supra ea Ode, quam modò diximus.

B notabatur autem cadī Cosl. nominibus. ita enim tēpus significabatur. ex quo more illa nata sunt, optima nota, de meliore nota, & interiore nota. Od. 3. lib. 2. Interiore nota Falerni.

PRESSA] Calcata, vt supra Od. 12. lib. 4. sed pressum Calibus ducere Liberum si gestis. aliter Od. 29. lib. 3. Pressa tuis balanus capillis.

MITTE] omittit, vt epist. ad Torquatium. Mittere leuē spes, & certamina diuiciarum.

REDVCE] restituet. Prisc. legit redducer.

VICE] vicissitudine. Od. 4. lib. 1. Soluitur arvis hiems grata vice veris, & Fauon. aliter sup. Od. 14. lib. 4. plus vice simplici.

A CHÆMEN. PERF. NARDO] Persico, vel Assyrio vngucto nardino, vt sup. Od. 11. lib. 2. Assyriāgnardo Potamus vnti? & Od. 7. ciuisd. lib. niteois Malobathro syrio capillos. sic Anacr. Εμοι μέλει μύφοισι Κατασφειν υπιλύω. nardus Achæmenia ab Achæmene Persarum, & Assyriorum Rege. Od. 1. lib. 3. Achæmeniumque costum. & Od. 12. lib. 2. que tenuit diues Achæmenes.

FIDE CYLLENE] lyra Mercuriali, à Mercurio inuenta, vel conformata.

LEVARE DIRIS PECT. SOLLICITVD.] curis animos leuare. supra Od. 11. lib. 4. minuentur atra Carmine cura. & Od. 32. lib. 1. ad barbytum. ô laborum Dulce lenimen. & hac Od. inf. illic omne malum vino, cantique leuato.

D NOBILIS VT GRANDI CEC.] Chironem significat: cuius pater Saturnus, mater Philyra, vxor Chariclo, de quo sic Apollon. lib. 2. Argon. Ευθ' ίνα δὴ Χείρωνα πελώριον ἄλλα μὲν ἴππων, ἄλλα θεῶ ἀτάλαντων ἀμύβειν τέκεν εὐνή. id est, Vbi Chironem ingentem partim equo, partim Deo similem lecto alterno peperit. fuit autem hic Chiron præstantissimus doctor ac magister, siquidem ei Deus vnus Æsculapius, & duo clarissimi Herodēs, Iafon, & Achilles traditi sunt educandi, & instituendi. Atque Æsculapiū quidem medicinam docuit, vt testatur Pindarus εἰδ. γ. πύθ. καὶ ῥά μιν (Æsculapium) Μάστιγι φέρων πύρεν Κετοαύρω δὲ δάξαι πολυτήμονας ἀνθρώποισιν ἰάσθαι νόσους. Iafon autē ait apud eundem Pindarū εἰδ. δ. πύθ. se à parentibus suis Chironi traditum esse educandum, his verbis,

Κρονίδα δὲ τρεῖσιν Χείρωνι δῶκεν. quod item E confirmat Hesiodus in Theogonia, Αἴσων, ὃς τέκεθ' ὑπὸν Ἰάσωνα ποιμήνα λαῶν, Ὀν Χείρων θρέψεν ἐνὶ Πηλῶν ἕλθεσι. Achilles præterea (quemadmodum hic declarat Horatius) erudit, eique præcepit in primis, vt pietatem in Deos, & in parentis coleret: quod prodidit Pindarus εἰδ. εἰτω. Πύθ. ταύτῳ εὐφημόσων ποτὲ εἰδ' ὄρεσι φωνῆ μεγαλοδρενεί Φιλύρας ὑπὸν ὄφρασιζο. μὲν Πηληϊδῆ παρῆνεν, μάστιγι μὲν κρονίδαν βαρυόπαυ στροπῶν, κεραυνῶν τε σφύτανιν θεῶν σέβασθαι τούτους δὲ μήποτε τιμῆς ἀμείρειν γυνέων βίον περὶ αὐτῶν. id est, hanc præceptionem, seu monitionem quondā aiunt in montibus Philyra filium magnis vitibus prædito Achilli parentibus orbatō dedidisse, maximè quiddē deorum Saturnium grauiusōnum fulgurū, & fulminum moderatorem colere & venerari, hoc vero honore numquam parentum vitam fatatā priuare. idem Pind. de Achill. εἰδ. γ. Νεμ. ζαν θὸς δ' Ἀχιλλεύς τὰ μὲν μύθων φίλῶρας εἰ δόμοις πᾶσις ἐὼν ἄθουε, μεγάλα ἔργα χερσὶ θαμνῶν βραχυσίδαρον ἀκοντα πάλλων, μάστιγι λῆοντεσιν ἀρεστέροις ἔσρασεν φόνον, κέρπυς τ' ἐνούρειν, &c. id est, flauus autem Achilles in domo Philyra, & Chironis habitans, puer cūm esset, ludos serios ludebat, crebrè manibus telum mucrone ferreo celerrimum iaciens, leonibus immanibus cædem pugna inferebat, aprōsque interfecibat, &c.

G GRANDI] non atate, sed genere, animo, indole, & spe rerum gerendarum.

A LV M N O] Achilli, quem aluit, atque erudit. alumnus semper eum significat, qui alitur, quamuis amicus quidā meus aliter sentiat. epist. 4. lib. 1. Quid vneat dulci nutricula meus alumno, &c. innumerabilia sunt alia ex bonis scriptoribus exempla.

MORTALIS, DE A] inest antichesis in his duobus nominibus.

NATE PVER THETIDE] Vbiq̄ue Homerus Achillem Thetidis filium facit: & item Pindarus. alij autem, (vt tradit interpret Apollonij lib. 1. Argon.) à Philomila quadam natū esse volunt. Catullus in pulcherrimo illo, & elegantissimo carmine de Pelei, & Thetidis nuptiis, ab Homero, & Pindaro dissentiens, scribit Thetidē sibi turpe esse non duxisse Peleo mortali nubere. Nam apud Homerum ἰλ. 13. Thetis in maxima suarum miseriarū parte numerat, quod ipsa immortalis, mortalis lectum & complexum subire coacta sit, his enim verbis de Ioue queritur, Ηφαῖστ' ἦ ἄρα δὴ πῶς ὄσση θεῶν εἶσ' ἐν Ὀλύμπῳ, τόσσα δ' ἐνὶ φρεσὶν ἦσιν ἀνέχετο κίεδα λυγρὰ, ὅσ' ἐμοὶ ἐν πάσιων κρονίδης Ζεὺς ἄλλ' ἔδωκεν, &c. deinde paulo post, καὶ ἔτλην ἀνέρος ἐυκλῆ Πολλὰ μάλ' ὅσα ἐθέλωσα. Pindarus autem in Noni. carm. 4. perspicuè significat, Thetidem, cūm eam Iupiter in matrimoniū Peleo collocare vellet, sese in ignem, leonem, atque

A que alias formas, Protei in morem, vertisse: Peleū verò his omnibus repressis ac superatis, eius nuptias expugnasse. Verba Pindari sunt hæc de Peleo, Πύρ δὲ παύρατες, θρασύμυχον τε λῶντων ὄνυχας, ἐξυτάτῆς, ἀμάν τε δεινοτάτων χράσας ὀδόντων, ἔρα μὲν ὑψιφρόνον μίαν Νηρείδων, id est, Peleus autem, cūm ignem omnia superantem, & auidaciam leonum acutissimos vnguis, aciemque horribilium dentium cohibuisset, vnam ex Nereidibus vxorem duxit. Idem Ithm. εἰδ. η. narrat, Iouem, & Neprunum Thetidis amore mirum in modum flagrasse, deque eius nuptiis diu inter se cōtendisse: sed Themis, ne has nuptias ita cupidè expeterent, dissuasisse, quia à Parcis cōstitutū, & prædictum esset, eum, qui ex Theride nasceretur, patre meliorē ac præfagiorē futurum, telūmque Iouis fulmine potentius, misurum, si Iupiter eam duceret vxorē: aut Neptuni tridente, si Neptuno Thetis nuberet. Verba Pindari sunt hæc, Εἶπε δ' εἰς ἔχλος ἐν μέσοισι θέμης ἀνεκεν περὶ αὐτῶν ἰὼ φέρτερον γένον ἀναλία πατρὸς τεκεν πόντιαν θεῶν, ὃς κεραυνὸς τε κέρσον ἄλλο θέλος διάξῃ χήρι, τριδόντος τ' ἀγκυμακίτης Διὶ μισρομύθῳ ἢ Διὸς πα' ἀδελφοῖσιν. cum Pindaro congruit & Apollonius lib. 4. Argon. Εμπης δ' ἔ μεθίσκεν ὀππῆσαν ἀκέρσων. Εἰσὶτε οἱ τρέσειρα γέμμε κατέλεξεν ἄπαντα, ὡς δὴ τοι πέρωτα ἀμείνονα πατρὸς εἰοί Πύδα τεκεν. id est, verumtamen non intermitterebat eam inuitam obseruare, donec veneranda Themis ei omnia exposuisset, nempe fatale esse, filium, qui ex ea nasceretur, patre suo meliorem futurum. Homeri interpretes tradunt ἰλ. α. Iouem Thetidem vsque ad Caucasum montem esse persecutū, stuprūmq; ei per vim inferre conatū, verūm à Prometheo, ne id faceret, esse deterritum.

B C TE MANET] tibi debetur, tibi parata est. vide supra annot. ad Oden 28. lib. 1. ASSARACI TELLV] sic Virg. Æneid. 1. Assaraci domum eos, qui à Troianis orti sunt, appellat. veniet Iustis labentibus ætas, cūm domus Assaraci Phibiam, clarisq̄ue Myccenas seruitio premet. Assaraci autem, & duorum eius fratrum Ili D & Ganymedis pater fuit Troas, Trois Erichthonius, Erichthonij Dardanus, Dardani Iupiter: Assaraci fili' Capys Anchisa pater. Ili filius Laomedon, Laomedontis Priamus. vide Hom. ἰλ. υ. & Dionysii Halicarnass. ῥωμ. ἀρχαιολ. α. Assaraci tellurem, Troiam intellige.

SCAMANDRI FLVMINA] sic supra Od. 6. lib. 2. Galei flumen. Scamandrus & Simois Troia fluij. Homer. ἰλ. μ. princip. δῖός τε Σχεμέωνδρος. Καὶ Σιμοίος, ὅτι πολλὰ βοάργεια, καὶ τυφάλεμα Κάσπεσον εἰ κονήσιν, &c. id est, diuinitaq; Scamander, & Simois, in quos fluuius multa scuta, multa cassides deciderunt.

VNDE TIBI REDITVM] Achilli fuisse fatale ad Troiam moti declarat Homer. ἰλ. α. sub persona Thetidis, Αἴθ' ὄφραλες ὠξὺ νῆυσιν ἀ-

δαικρυτός, καὶ ἀπῆμῶν Η. Σαυ, ἐπεὶ νῆοι ὄσαι E μινυῶαπερ, ἐπὶ μάλα δῖω. Νῆυ δ' ἔμα τ' ἀκὺμῶρός τε, καὶ οἰζυρός περὶ πάντων Ε. πλεο. id est, Debebas apud naucis sine lacrymis & sine incommodis & malis federe: quoniam tibi fatale est non diu viuere. Nunc autem simul & vitæ breuis, & calamitosus supra mortalis omneis natus es.

S V B T E M I N E] subtemine legendum, vt est scriptum in omnibus codic. manuscriptis, Vaticanis, & Faër. Iann. Rain. Vrf. Torn. Clericano, Nicotianis, Ruffard. ceteris. non subtegmine. & itē apud Catull. carmine de nupt. Pelei, & Thetidis. Currite ducentes subtemina, currite fusi. est autē subtemen filium, quod flaminis subtegitur: vel, vt F Varro, quod subit flaminis. ex quo loco quidam dicendum putant substamen. sed errant. Terent. in Heautont. anus subtemen nebat. vbi vulgò legitur subtegmē. Tale autē est illud Virg. de Lauro. lib. 10. Æn. Extremâque Lauis Parca fila legunt.

MATER CÆRVLA] Pindarus ποτίαν θεῶν, id est, marinā Deam appellat. idem Horat. sup. Od. 17. lib. 1. Circeon vitream, id est, marinā, & in aqua habitantem. Nam marinis diis, glaucus, & cartuleus color tribuitur, vt supra diximus.

ILLIC OMNE MALVM, &c.] apud Hom. ἰλ. ι. qui ad Achillem, vt illum placarent, missi sunt, offendunt eum in nau, cithara cantu ægritudinem animi lenientem. sic Hom. Τὸν δ' εὖρον φρένα τερπύδων φόρμυσι λιγυέην, Καλή, δαυδάλῃ, &c. Hesiodus autem in Theogon. maximum dicit hominibus esse ægritudinem, & marorum solatium, ac leuamentum, si quis cantor Musarum famulus ac minister, eorum, qui olim vixerint, Deorumque immortalium laudes cantibus & carminibus suis concelebrēt. versus Hesiodi posuimus ad Od. 26. lib. 1. Εἰ γάρ τις καὶ πένθος ἔχων νεοκῆ δει θυμῷ Ἀχίτῳ κρᾶδῖλω ἀσχημῶδος, αὐτὰρ αἰοίδης Μυσῶων θεράπων, &c. & Pind. εἰδ. θ. Νεμ. sub extr. ἐπ' αἰοιδῶς δὲ ἀνὴρ νόδωνον κρήτις κέματον θῆκεν. id est, cantibus autem etiam nonnulli laborem suum leuiore reddiderunt. Quin fenex ille Simulus apud Virg. in moreto. labore suum cantu leuat. Alternatq; vices, modò rustica carmina cantat, &c. Itaque meritò hoc loco Horat. vinū & cantum ægritudinis alloquia, id est, solatia, καὶ ὠδῶμύθια appellat.

EGRIMONIE] ægritudinis. vtitur infra Od. 17. eodem nomine. Fastidiosa tristis ægrimonia. Cic. ad Att. lib. 12. ferrem grauius, si noua ægrimonia locus esset.

DEFORM. ÆGR. DVLCIB. ALLOQ.] Sic reperi scriptum in omnib. cod. manuscr. tum Vaticanis, tum aliis sine copulatione & ante vocem alloquiis neque est quod quisquam de scriptura veritate dubitet, corruperat autē hunc locum ij homines, qui cūm in litt. cecutiant, videri tamē volunt perspicaces, atque oculati. hæc igitur verba dulcibus alloquiis coniungenda sunt cum illis, C iij

A quæ antecedunt, vino, cantuque, ut vinum & cantum intelligamus dici ab Horatio egritudinis alloquia, id est, ut Latini loquuntur, solatia. Græci enim solatiū παρηγορίαν, & ὀδυμύδιον nominant, id est, verbum de verbo, alloquium. Atque hunc locum ita esse intelligendum vir quidam doctissimus profellus amicū, & meo me quasi onere levare, meāsque parteis agere gestiens, nō ita pridem docuit.

AD C. MÆCENATEM. Ode 14.

B Phrynes amorem causam esse, quam obrem promissos Iambos non absoluat.

MOLLIS inertia cur tantam diffuderit imis Oblivionem sensibus, Pocula leihæos ut si ducentia somnos Arente fauce traxerim, Candide Mæcenas occidis sæpe rogando. Deus, deus nam me vetat, Inceptos olim promissum carmen, iambos Ad umbilicum adducere.

C Non aliter Samio dicunt arfisse Bathyllo Anacreonta Teivm: Qui persæpe causa testudine fleuit amorem Non elaboratum ad pedem. Vveris ipse miser, quod si non pulchrior ignis Accendit obsessam Ilion, Gaude sorte tua, me libertina, neque vno Contenta, Phryne macerat.

MOLLIS INERTIA] mollities, μαλακότης, laboris impatiens ignavia.

DYCENTIA SOMNOS] adducentia, seu differentia somnos, ὑπνωτικὰ, ὑπνωτοῖς: quæ somnos gignunt, & (ut Virg. loquitur) sporifera. aliter dixit idem Virg. lib. 4. potes hoc sub casu dicere dormis?

TRAXERIM] hauserim, biberim. Virgil. Æneid. 6. Lethæi ad fluminis undam securos latices, & longa obliuia potant. sic Horat. sat. 6. lib. 2. Ducere sollicita iucunda obliuia vite.

OCCIDIS SÆPE ROGANDO] toties me rogas, ut eneces: per sæpe me rogas.

DEVS, DEVS] Cupido deus potentissimus, & impetiosissimus. magna autē vis inest in huiusmodi repetitionibus Ilion, Ilion Od. 3. lib. 3. Postume, Postume Od. 13. lib. 2. Ibinus, Ibinus Od. 17. eiusdem.

AD VMBILICVM ADDUCERE] abfoluere, finire. solebant enim veteres illi librorū suorum tegumenta umbilicis ornare. Catull. ad Varum, Novi umbilici, lora rubra, membrana Dessesta, plumbo & pumice omnia aequata. Mart. lib. 4. Ohe, iam satis est, ohe libelle, iam pervenimus usque ad umbilicos. Fiebant autem umbilici ex ligno, aut ebore, aut aliquo alio offe.

NON ALITER SAMIO] Bathyllum Anacreontis delicias fuisse, ex eius carminibus intelligere licet.

ANACREONTA TEIVM] sup. Od. 17. lib. 1. fide Teia Dices laborateis in vno, &c. Traditum est, Anacreontem interrogatum, cur carmina non scriberet in Deos, sed in pueros, respondisse hos nobis deos esse. Pindarus quidem, qui Anacreote posterior fuit, scribit ἰοδυμύδιον. veteres poetas lyricos formosorum puerorum amores canere solitos esse: non enim illo tempore Musam mercenariam, neque lucri studio dedita fuisse. verba Pindari sunt hæc, οἱ μὲν πάλαι, ὦ θρασύβυλλε, φῶτες, ὅσοι χευσταμπύκιον ἐς διφρον μοισάν ἐβρανον, κλυτὰ φόρμιγγι σιωπῶντων ῥίμφο παιδείης ἐτόξεον μελιάρνας ὕμνης, ὅτις ἐάν καλὸς, εἴχεν Ἀφροδίτας ἐψόνει μνάσειραν ἀδίσαν ὀπώραν, ἃ μοισὰ γῆρ, & φιλοκερδῆς ποτὸ τε λῶ, & δ' ἐραπίε, &c. id est, Veteres quidem illi, ὁ Thrasibule, quicumque in Musarum aureis redimiculis ornatarum currum ascenderant cum insigni cithara rationem habebentes, continuo puerileis iaculabantur dulces cantus, si quis forma præstans ætatis maturæ florem dulcissimum Veneris memorem præ se ferret. Musa enim nondum erat lucri cupida, neque mercenaria.

NON ELAB. AD PEDEM] ex Anacreontis paucorum, qui ad nos pervenerunt, versuum lectione, cuius intelligere licet, incredibilem in eo esse carminis facilitatē, ac simplicitatem: sed, quam tamen nullus labor, nulla cura, nulla cogitatio consequi posse videatur.

VVERIS IPSE] Tu quoque Mæcenas amore flagras, miser.

QVOD SI NON PVLCHR. IGN.] id est, quod si Helena, quæ Paridem amore incendit: vel quæ Troiani incendij causa fuit, non fuit tua puella formosior: tuo te bono oblecta, eoque fruire: vel eo contentus esto. ambiguum inest in voce ignis. Nam Helena & incendiij Troiani causam attulit, & Paridem amore inflāmauit: quod utrumque ignis appellatione declaratur. Virgil. Palæm. meus ignis Amyntas. Idem Æneid. 3. Phrygię penates, Quos mecum à Troia, mediisq; ex ignibus urbis Extuleram.

OBSESSAM ILION] Troiam obsessam. Quidam libri vet. habent, oppressam Ilion.

NEC VNO CONTENTA] Terent. Eunucho, quia Neque tu vno eras contenta, neque solus dedit.

PHRYNE] commemoratur ab Athenæo lib. 14.

A lib. 14. meretrix huius nominis Phryne Thespis, vique adeo venusta, & eximia forma, ut, cum in iudicium capitis adducta esset, plurimisque & grauissimis criminibus premeretur, nulla ei res alia ad absolutionē fuerit suffragata, quàm formæ præstantia. Nam Hyperides orator, qui eam defendebat, cum esset hæc opinio, iudices eam condemnaturos, constituit eam in eorum conspectu, tunicasq; à pectore abscidit, ut nudas eius papillas, & nudū pectus aspicerent: tantamq; & oratione, & hoc facto iudicum misericordiam commouit, cum eam tanquam Veneris sacerdotem oleo perfudisset, ut iudices, religione quadam animis eorum occupatis, ac deterritis, non sint ausi Veneris sacerdotem & antistitem condemnare: quæ absoluta Euthias accusator iratus, quod è iudicio victus in re tam aperta discessisset, nullam postea causam dixit. Hæc illam Phrynen esse puto, quæ cum Venerem auream Delphis dedicasset, & appendisset: inscripsit ei Veneris statua Diogenes Cynicus, τῆς ἀπὸ τῆ ἐλληνικῆς ἀρετῆς: id est, Græcorum incontinentiæ momentum. Cùm superiora illa ex Athenæo de Phryne scripsissem, quadriennio post, iuuenis quidam, eruditus quidem ille, sed plus nimio φιλοπαιρητικῆς, reprehendit me quod apud Athenæum ita legissem, ut habet omnes editiones, quas vidi, τὴν Ἐσποφίην καὶ Ἐκκορον ἀφροδίτης ἐλάω χειρῶν: itaq; vertissem, cum eam tanquæ

C Veneris sacerdotem, & antistitam oleo perfudisset, &c. quoniam, inquit, perspicuum est, legendum esse ἐλέω χειρῶν, quod valet, si verbum verbo reddas, misericordia usus: id est, misericordia, ut ille interpretatur, comota. Cui ego hoc respōdeo, primū lectionē receptam ἐλάω χειρῶν, vitam mihi esse tolerabilem, & probabilem. Nam veteres, deorum aras ac statuas, diuinōsque homines oleo perfundere solebant. Verbi gratia, Plato libro 3. de rep. facit Homerum a mandari in aliam ciuitatem ē sua, oleo perfusum & lana coronatum. sic enim Plato, ἀποπέμπω ἰδὺ τε ἂν ἐς ἄλλην πόλιν μῦρον καὶ τὸ κεφαλῆς καταχέαντες καὶ ἐρίω τεύαντες: quem locū his verbis expressit Maximus Tyrius λόφω. η. σεφανώσας τὸν ποιντὴν καὶ χεῖρας μύρω, id est, cum poetam coronasset, vnguentōque perunxisset. Et Alexander Magnus, cū in Sigæum pervenisset, columellam in tumulto Achillis defixam vnguento perunxisset dicitur. deinde ἐλέω χειρῶν pro misericordiam commouere non magis vfitatum esse, quàm ἐλάω χεῖρων pro oleo vnguento, Postremo me non esse tam acutum, aut sagacem, ut, quæ apud scriptores antiquos reperiuntur, probabiliter, & commodè dicta, ea immutare sine auctoritate codicum manu scriptorum possim. De hac eadē Phryne sic Arnobius libro 6. aduersus gentes, Phryne illa Thespiacæ (sicut illi referunt, qui negotia Thespiacæ scriptarunt) cum in acumine ipso esset pulchritudinis, venustatis & floris, exemplar fuisse perhibetur cuncta-

rum, quæ in opinione sunt, Venerum, siue per urbes Græciæ, siue quod iste fluxit amor calidū, cupiditasque signorum. Itaque artifices omnes, ipsi isdem qui temporibus existerunt, quibus primas dabat exprimendarū similitudinum veritas, omni cura studioque certabat silum capitis profuturi Cithææ in simulacra traducere: ardebant artificum Cithææ, alterque alterum vincere contentiosa amulatione quarebant, nō Venus ut augustinus feret, sed ut Phryne pro Venerē staret. hanc eandem commemorat Lucill. in Sat. Phryne nobilis illa ubi amatorem improbus quem, &c.

AD NEÆRAM. Ode 15.

Non seruatam ab ea fidem conqueritur.

NOX erat, & celo fulgebat luna sereno Inter mīnora sidera, Cū tu magnorum numen laesura deorum In verba iurabas mea, Arctius, atq; edera procerā astringitur ilex Lentis adherens brachiis: Dum pecori lupus, & nautis infestus Orion Turbaret hibernum mare: Intonsosque agitaret Apollinis aura capillos, Fore hunc amorem mutuum. O dolitura mea multum virtute Neæra: Nam, si quid in Flacco viri est, Non feret assiduas potiori te dare nocteis: Et quæret iratus parem. Nec semel offensa cedit constantia formæ, Si certus intravit dolor. At tu, quicumque es felicior, atq; meo nunc Superbus incedis malo: Sis pecore, & multa diues tellure licebit: Tibique Pæctolus fluat: Nec te Pythagoræ fallant arcana renati: Formæque vicas Nireæ: Eheu, translato aliū marebis amores: Ast ego vicissim risero.

NOX ERAT] sic Virgil. Æneid. 3. Nox erat, & terris animalia somnus habebat. & 4. Nox erat, & placidum carpebat fessū soporem Corpora, &c. Apollon. lib. 3. Argon. Νύξ μ' ἔπειτ' ὅτι γαῖαν ἄγειν κλέφας, οἱ δ' ἐνὶ πόντῳ Νεάταις εἰς ἐλίχλω τε, καὶ ἀσπῆρας ὀρίωνος Ἐδρακὼν ἐκ πόντος, &c. id est, Nox erat, seu nox in terram tenebras ad-

A duxerat:nautæ autem ad Helicam, & Orionem è nauibus aspectum defigebant.Et Varro, *Deferrant latrare canes, orbisque fletant: Omnia noctis e-rant placida composita quiete.*

ET CÆLO FVLG. LVNA SER. INT. MINORA.] suprà Od.12.lib.1. *velut inter ignem Luna minores.* & carmine sæcul.infrà. *siderum regina bicornis.*

CVM TV MAGN. NYMEN LÆS. DEOR.] id est,cùm tu peicatura. Dij magni autè sunt Iupiter,Minerua, Apollo, & ij, quos Ænéas præter Deos penates,id est,deos familiares, qui domi colebátur, secum in Italiam attulerat. Nam Dij magni publice, Penates priuatim colebantur. Ennius, *Dono,ducite,doque volentibus cum magnis Diis.* Virgil.lib.3. *Æneid.princip. Cum facis,natoque penatibus, & magnis Diis.*

B magnis Diis. Virgil.lib.3. *Æneid.princip. Cum facis,natoque penatibus, & magnis Diis.*

IN VERBA IVRABAS MEA] iurare in verba,sermo militaris. Cæsar lib.1. de bello ciuili. *Princeps Petreius in hac verba iurat ipse: ad idem iusurandum adigit Afranium: subsequuntur tribuni militum.* T. Liu. lib.3. *Nobis verò* (inquit Quintus) *nihil delectu opus est, cum, quo tempore P. Valerius ad recipiendum Capitolium arma plebi dedit, omnes in verba iurauerint, conuenturos se iussu consulis.* Idem lib.45. *omnes, qui in consulis verba iurauerint.* Horat. Od. prox. *sed iurem in hac, simul imis saxa renarint Fadis leuata, ne redire sit nefas.* & epist.1. lib.1. *Nullus addictus iurare in verba magistris.* est autem in verba iurare, verbis ab altero conceptis, iurare se ita fecisse, vel non: facturum, vel non. verumtamen non dissimulabo, me scriptum reperisse in lib. Don. *In vota iurabas.*

ARCT. ATQVE EDERA, &c.] me arctius amplectés, quàm ab edera astringitur ilex. sic Catull. *carm. in nuptias Iuliæ. Mentem amore reniciens, vt tenax edera hæc, & hæc Arborem implicat errans.* ibidem. *Lenta quim velut asitis Vitis implicat arbores, Implicabitur in tuum Complexum.* Horat. sup. Od. 36. lib. 1. *nec Damalis nouo Diuilectur adultero Lasciuus ederis ambitiosor.*

LENTIS ADHÆRENS BRACHIIS] Lentis, id est, flexibilibus, inhaerentibus, sequacibus, tenacibus, ambitiosis, ad amplectendum accommodatis. tralatio est. sic Virg. lib. 4. Georg. *Ac veluti lentis Cyclopes fulmina mæsis* Cùm properat. per lentas enim significat ductiles, εὐλαδῆτους, aliter fat. 9. lib. 1. *Et pressare manu lentissima brachia.* ibi enim lentissima dicere videtur, ad sentiendum quid vellet Horat. tarda. & aliter Oda 19. lib. 3. *Me lætus Glycera torret amor meæ: cui simile est illud Od. 13. lib. 1. Quàm lentis penitus macerer ignibus.*

DVM PECORI LVPYS, &c.] id est, semper. Tale illud Virg. Daphnide. *Dum iuga montis aper fluios dum piscis amabit, Dúmque thymo pascentur apes, dum rore cicada: Semper honos, &c.* & illud Æn. 3. *In freta dum fluij currunt: dum montibus umbra Lustrabunt conuexa: polus dum sidera passet: Semper honos, &c.* Neque verò ab hoc gene-

re alienum est illud, quod est apud Herodotum, E Vrania: in extr. quo loco Athenienses Alexandro, quem ad eos miserat Mardonius; vt eos ad condiciones in rege Perfarum latas adduceret, respondendè hoc modo, *ὁμολογήσαι δὲ τῶ βαρβαρῶ μήτε σὺ ὑμέας πειρώ ἀναπέμψαι: οὐτε ἡμέας πεισόμεθα: νῦν τε ἀπαγγέλλω τῶ Μαρδονίῳ, ὡς Ἀθλιῶσι λέγουσιν, ἔσ' αὖ ὁ ἥλιος τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἴη, τὴν περὶ νῦν ἔρχεται, μήποτε ὁμολογήσειν ἡμέας Ἑβραῖν, ἀλλὰ θεοῖσι τε συμμάχοισι πιστοῖοι μὴ ἐπέμψω ἀμυνόμενοι, καὶ τοῖσι ἥρωσι.* id est, Vt autem cum Barbaro consentiamus, & conspiremus, neque tu nobis persuadere conare, neque nos adducemur: & nunc Mardonio renuntia, Atheniensis dicere, quamdiu sol eandem viam ibit, quam nunc init, nunquam nos cum Xerxe vllas pacis pactiones facturos, sed & diis adiutoribus ac focis fretos, & heroibus, bellum Græciæ inferetum repulsuros. O R I O N.] de Orione diximus suprà ad Od. 28. lib. 1. I N T O N S O S Q V E] sup. Od. 21. lib. 1. *Intonsum pueri dicite Cinthium.* ἀκερσεύμεν dicunt Græci. O D O L I T V R A M E A, &c.] minatur Neæræ se amorem suum ab ea in aliam transfaturum. N A M, S I Q. I N F L. V I R I E S T.] id est, si quid virtutis appellata enim est à viro virtus, inquit M. Tull. Tuscul. 2. P A R E M] puellam. Oda II. hoc lib. *Semper vt te digna sequare, & ultra, quam licet sperare, nefas putando, Disparem vites.* G P O T I O R I.] riuali meo, qui tibi potior est: quem tu mihi anteponis: qui priores parteis habet apud te, vt loquitur Terent. Eun. N O C T E I S] assiduas potiori dare nocteis, id est assidue cum eo, quem pluris facis, quàm me, pernoctate, & cubare. epist. 1. lib. 1. *Vt nox longa quibus mentitur amica, &c.* Plautus. Trucul. *si raras nocteis ducit, ab animo perit.* Idem Pænul. *Chius ego vel nebula cyathos septem nocteis non emam.* Idem Æliat. *Noctem tuam, & vini cadum velim, si optata fiant.* N E C S E M E L O F F E N S A, &c.] locus est H obsecurus, quem sic declaro. Nec, si certo, & vero dolore affectus fuero, cōstantia mea, quæ me diu tuos mores, tuàmque iniuriam perferre coëgit, cederet tuæ formæ semel offensa, id est, quæ semel offenderit, quæ semel peccatit: quæ mihi semel offensa, atque iniuisa, dum alios amas, fuerit. vel sic, & in eo cōstans ero, quòd nunquam cedam posthac tuæ formæ semel lapsæ, & ita mihi iniuisæ. Ea autem est interdum no minis offensus, significatio, apud bonos scriptores. sic M. Tullius, existimationem ordinis senatorij, offensam dixit, propterea quòd senatores malè administrabant iudicia. Verr. de iure ducundo. *si me animus, atque amor in Remp. existimatioque offensa nostri ordinis, ac iudiciorum non hoc facere coëgisset, &c.* Idem in frumenta-

mentaria. *ò miserum, atque inuidiosum, offensumque paucorum culpa, atque indignitate ordinem senatorij.* Idem Catilin. 1. *Et, si me meis ciuibus iniuria susceptum tam grauiiter, atque offensum viderem: carere me affectu ciuium, quam insectis oculis omnium conspicim malle.* Idem pro Sextio. *aliusne est aliquis improbis peculiaris populus, cui nos offensi, inuisi, fuerimus?* Idem pro Cluentio. *etiam si in inuidiosus, aut multis offensus esse videatur: etiam si eum oderitis, &c.* Idem ad Attic. lib. 2. *scito nihil vquam fuisse tam infame, tam turpe, tam per eque omnibus generibus, ordinibus, et atibus offensum, quam huc statum, qui nunc est: talia iure tacitus, iuratus, quæ tameris à verbis taceo, iuro manent, vocemque habeant patendi,*

B significant actionem tamen. Porphyrio autem *offensa formæ* interpretatur periuurio polluta. quod sicut placeat magis, nō reclamabo. offensus etiā nonnumquam idem valet, quod infensus, & iratus, propterea, quòd, qui offensus, & læsi fuerunt, irasci solent. Plancus Ciceroni lib. 10. epist. *si hominem offensum mihi, coniunctum cum Rep. non subuenissem.* Propert. lib. 3. *offensa illa mihi, non tibi amica dedit.* quæ significatio ad hunc locum quadrare non potest, quamuis in vno cod. manuscr. repererim. *Nac semel irata.*

S I C E R T. I N T R. D O L.] si certum animo dolore conceperit Flaccus: si certus in animo Flacci se infuuarit dolore, subaudiendum enim in verbo intrarit, in mentem, aut in animū Flacci: & ita loquitur M. Tull. de orat. 2. *definitio in sensum, & in mentem iudicis intrare non potest.* Corn. Tacitus lib. 1. *annalium. pauidos, & conscientia vecordis intrat metus.*

A T I V, Q V I C V M Q V E E S.] ποτ ποφῆ ad amulum, seu riualem suum.

F E L I C I O R] qui nunc Neæræ frueris, me extrufo, atque expulso. M E O M A L O] meo incommodo exultas, quòd spernor à Neæræ.

L I C E B I T] licebit per me sis opulentissimus, sapientiss. pulcherrimus, sic loquitur fat. 2. lib. 2. *licebit ille reposita, natalis, aliisve dierum Festos abatus celebret.*

T I B I Q V E P A C T O L Y S F L V A T.] Pactolus Lydia fluius, qui ad Sardianos auri ramenta ex monte Tmolò deferens, per medium forum vrbs fluit: auctor Herodot. Terpsichore. Plinius lib. 33. cap. 4. *quinque totius orbis terrarum fluius auriferos enumerat, Tagum in Hispania, Padum in Italia, Hebrum in Thracia, Pactolum in Asia, Gangem in India.*

N E C T E P Y T H A G O R A F A L L A N T] & quamuis philosophiam Pythagoricam perdideris, animòque comprehendere, de Pythagora diximus sup. ad Od. 28. lib. 1. F O R M A Q V E V I N C A S N I R E A] quo nemo, Achille excepto, ad bellum Troianū pulchrior profectus est Hom. auctore il. β. vt ann. sup. ad Od. 20. lib. 3. *Qualis aut Nireus fuit, &c.* sed quòd hoc loco formam in amore haud multum

valere significat Horatius, Pausanias in eandem sententiam tradit Achaicis, ædificium quoddam fuisse in Ægria, & in eo, Fortunæ signum, quod Amalthææ cornu in manu teneret: tùm huic signo proximum additisse Cupidinem pennigerū: Atque huius operis hanc fuisse significationem, fortunā magis, quàm formā, in amore dominari.

E H E V, T R A N S L A T O S A L I O] tale est illud Od. 6. lib. 1. *Heu, quoties fidem, Mutatosq. deos flebit, & aspera Nigris æquora vècis!* sic Tibull. lib. 1. eleg. 5. *At tu, qui potior nunc es, mea furta cauet. Versatur celeri fors leuis orbe rota.* Iam quemadmodum hîc mærebis amores, sic epist. ad Mæcen. 2. lib. 1. *dixit mærebre fugam. atque Inter vinū fugam Cynaræ mærebre proterua.* F

Q U E R I T V R, B E L L O R V M ciuiliū nullum esse finem, & remp. Romanam desperat, aliàsque terras & ipse petere cogitat, & aliis, vt idem faciant, suadet.

Ode 16.

A Ltera in teritur bellis ciuilibus ætas, Suis & ipsa Roma viribus ruit: Quæ neque finitimi valuerunt perdere Marsi, Minacis aut Etrusca Porſenæ manus, Emula nec virtus Capuæ, nec Spartacus acer,

Nonis que rebus infidelis Allobrox: Nec fera carulea domuit Germania pube, P. rentibusque abominatus Annibal: Impia perdemus deuoti sanguinis ætas: Feris que rursus occupabitur solum.

Barbarus, heu, cineres insidet victor: & vrberem

Eques sonante verberabit vngula: Quæq. carent vètis, & solibus ossa Quirini, Nefas videre, dissipabit insolens.

Fortè, quid expediat, communiter, aut melior pars

Malis carere queritis laboribus. Nulla sit hac potior sententia: Phocæorum Velut profugit exsecrata ciuitas:

Agros, atque Lareis patrios, habitandaque fana

A & ossa Romuli, quæ sunt penitus in terram defossa, & in urna condita, atque ita neque ventis commouentur, neque à solis radiis attinguntur, victor insolens dissipabit. Iam quod ad verbum carendi attinet, non semper in eo inest velle. dicimus enim *carere febri, carere culpa, carere malo, & similib.*

NEFAS VIDERE] videre Romuli cineres dispersos. cod. vnus Vatic. & Torn. habent, *Nefas videri*. quam scripturam non improbo.

INSOLENS] suprà Od. 16. lib. 1. *exercitus insolens.*

FORTÈ, QUID EXPEDIAT] fortè dictum pro fortasse. quod exemplum, vt rarù, notandum est.

EXPEDIAT] vtile sit, vt sup. Od. 8. lib. 2. *Expedit matris cineres opteros Pallere.* Catull. in Priapeis, *Maanumque seorsum habebis, hoc tibi expedit.*

COMMVNITER, AVT MELIOR PARS] aut vos omnes communi consilio, aut melior pars vestrum. melior autem propriè positum, non pro maiore.

MALIS CARERE QVÆRITIS, &c.] ordo est hic, Fortasse quid expediat, vos omnes queritis, aut melior pars vestrum: carere, id est, vt careatis malis laboribus. Græci subintelligunt in huiusmodi loquendi generibus, particulam *ἄρα*, quæ valet, vt. interdum etiam, & quidè sapius, nō subintelligitur, sed adhibetur. quod item imitatus est Horat. Od. 11. lib. 1. *vt melius, quicquid erit, pati,* quomodo interpretantur Linacer, & Erasmus. vel repetendum est verbum *queritis* hoc modo, *queritis quid expediat, & queritis carere,* vt loquitur Od. 16. lib. 1. *mitibus Mutare quero tristia.* & epist. 1. ad Mæcenatem, *queris me includere ludo.* adde cetera exempla, quæ ascripti ad Od. 10. lib. 1.

MALIS LABORIBVS] *malis* epithetum est distinguendi causa adhibitum. sunt enim aliqui boni, & laudabiles labores. sunt & secūdi, vt Od. 4. lib. 4. *Post hoc secundis vsque laboribus Romana pubes creuit. malos labores* igitur intellige, qui perferuntur in bellis civilibus.

NULLA SIT HAC POTIOR] hanc sententiam potissimum sequamur, vt eamus quocumque nos pedes ferent, veluti Phocæi, &c.

PHOCÆORVM] à quibus Massiliam esse conditam traditum est. Athenæus lib. 13. *Αριστοτέλης ἐν τῇ Μασσαλιωτῶν πολιτείᾳ λέγει, ὅτι οἱ Φωκαῖες οἱ ἐν Ἰωνίᾳ, ἐμπαροῖα λέγοντες ἐκτίσαν Μασσαλίαν.* id est, Aristoteles in libro de Massiliensium rep. ita scribit. Phocæi ij, qui sunt in Ionia, mercaturæ studio dediti, Massiliam condiderunt. T. Liuius lib. 34. *Iam tum Emporia duo oppida erant muro diuisa: vnum Græci habebant, à Phocæis, vnde & Massilienses oriundi: alterum Hispani.* Idem Herodotus memoriæ prodidit lib. 1. seu Clione. vbi hanc Phocæorū exsecrationē, quam hic commemorat Horatius, his verbis exponit, *Μετὰ δὲ αὐτῶ τῶτο σφί ἐξέγραστο, ἐπιήσαντο ἰ-*

χυρὰς κατὰρας τῶ ἑσπολίῳ μύθῳ ἐαυτῶν τῆ σφί. πρὸς δὲ ταύτησι καὶ μύθον σιδήρεον κατέποντοσαν: καὶ ὠμοσαν μὴ ἔσθιν ἐς φωναίῳ ἤξεν ἄσθιν ἢ τὸν μύθον τῶτον ἀναφῆναι: id est, Posteaquam autem hoc ab iis confectum est, magis & validis exsecrationib⁹ classis suæ reliquias deuinxerunt: præterea verò etiam massam ferream in mare demerserunt, & iuratum nō prius se in Phocæā reuersuros, quàm hæc massa è fundo maris emergeret, atq; in summam aquam exstaret.

EXSECRA TA] exsecrationib⁹ vsq; quas Græci *ἀράς & κατὰρας* appellant: vnde *ἀράσθου, & κατὰράσθου* exsecrari. Cicer. Off. 3. *erranti viâ non monstrare: quod Athenis exsecrationibus publicis sancitum est.* sic loquitur Liuius lib. 39. de Annibale, *Exsecratus deinde in caput, regnumque Prusis, & hospitales Deos violata ab eo fidei esteis innocans, poculum exhausit.* huiusmodi exsecrationis exemplum præter hoc de Phocæis, existat & apud Æschinem in oratione *Ἐπὶ Κτησιφῶντος*, satis erit mihi locum indicasse: *λέγεσθαι γὰρ ἔπος ἐν τῇ ἀρᾷ: ἔστι τὰδ, φησὶ, ὡς ἐλάμοι τὴ πόλιν, ἢ ἰδιώτης, ἢ ἔθνος, εὐαγγίς ἔστω τῷ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς ἀρτεμιδος, &c.* id est, si quis hæc migrauerit, siue ciuitas, siue quis priuatus, siue natio, Apollini, Dianæ, Latonæ, Mineræ prouide sacer esto. sequitur, *καὶ ἐπεὶ ἔχεται αὐτοῖς μήτε γλυὺ κέρως φέρων, μήτε γυνάμιας τῶνα πύλεων γυνέσιν ἰσοῖότα, ἀλλὰ τέρτατα.* id est, & hoc eis precatur vt neque eis tercia fructus offerat, neq; vxores eorum liberos parentibus simileis, sed monstra & portenta pariant. & apud T. Liuii lib. 28. *Annal. His adhortationibus exsecratio dira adiecta est, siquem à proposito spes, mollitiâque animi flexisset.*

ATQVE LAREIS PATRIOS] cum duo cod. Vatic. & item Don. Faër. Torn. Cleric. Nicotiani, Russard. & item meus haberent *patrios*, ego reiecta vulgata lectione *proprios*, hanc probaui. **PEDES QVOCVMQVE FERVNT**] quocumq; via patuerit, nullo nobis ab initio loco, quò eamus, proposito. sic & suprà Od. 11. lib. 3. *pedes quò te rapiunt, & auræ.* sic loquuntur & Græci, ἢ *πόδες ἀγασσι*, id est, quò pedes ducunt. Theoc. in Hyla. ὁ δ', *ἔ πόδες ἀγασσὲ χάρις Μαγνύμβρος.* Apollon. lib. 1. Argon. *ἐς δὲ κέλευθον τὴν θέεν, ἢ πόδες αὐτῶν ὑπέκφερον ἀίσοντα.* idem lib. 4. *Ὡς ἀρ ἐφῆ. τῶ δ' ἀΐνα πόδες φέρων ἐγκονέσαν.* Plautus mercat. *Nec podagricus, nec articularius est, quem rus pedes ducunt.* Virgil. Mæc. *Quò τε mari pedes? habet lib. vct. ferent.*

PROTERVVS AFRICVS] tralatio est. sic suprà vêtos proteruos appellauit Od. 26. lib. 1. *Tradam proteruis in mare Creticum portare vêtis.*

SECUNDA ALITE] *ἀίστω ὄρνιθι*, auispicatio, bonis auibus. vide annot. ad Od. 15. lib. 1.

SED IVREMVS IN HAC] quid sit in verba iurare, dixi suprà ad Oden superiorem.

SIMVL IMIS SAXA RENAR, &c.] verba sunt ita cõcepta, posteaquàm saxa ex imis aquarum vadis in summam aquam emerferint, & exstite-

A & exstiterint: tum nobis fas esse putemus in patriam, quam relinquitur, redire. prius autem redire, quàm saxa enatarint è profundo, sit nefas. ne prius in patriam redeamus, quàm saxa, quæ sunt in profundo, in summam aquam euaserint: proinde ac si dicat, numquam redeamus, sed satis apparet, Horatium historiam, & rem gestam, quam paulo antè ex Herodoto retulimus, spectauisse, quamuis non dicat, simul massam ferream, (quam Herodotus *μύθρον σιδήρεον* nominauit) è maris fundo enatarit, sed simul imis saxa renarint, id est, simul atque saxa ex imis vadis emerferint, atque exstiterint, vel in summam aquam resilierint.

NEV CONVERSA DOMVM, &c.] neve tum pigeat nauibus domum reuchi, cum Padus, citerioris Galliæ fluius, ad montis Matini, qui est in Calabria, verticem peruenierit. antequam id fiat verò, pigeat nos in patriâ reuerti. atqui numquam illud futurum est. tale est illud Virgil. in Tityro. *Sut Ararim Partibus bibet, aut Germania Tigrin.*

IN MARE SEV CELSVS] seu quando Apenninus, &c. ne pigeat, &c.

NOVAQVE LIBIDINE] noua & inuitata, & inaudita libidine. esset enim noua & inaudita, & monstri similis libido, si tigres & minax libidine incense à ceruis se subigi parerentur: & si miluij cum columbis commiserentur, & cum vaccis leones: quemadmodum pictor ille ridiculus esset, qui placidus copularet immitia, *Serpentis auibus geminaret, tigribus agnos*, vt ait epist. ad Pison. princip.

SVBSIDERE] succumbere, subiacere. sic Lucr. lib. 4. *Nec ratione alia volucres, armenta, feraq; Et pecudes, & equa maribus subsidere possent, si non, &c.* **CREDVLA NEC FVLVOS**] id est, & quando non timuerint armenta leones, &c. alij libri habent *flauos*.

CREDVLA] id est, quando vsque adeò fuerint credula, vt sibi non timeant à leonibus. *non timeant credula*, genus est loquendi, quod suprà notauimus: in quo nomè appositū vim verbi adiuuat. quale è illud Od. 24. lib. 1. *Priuignis mulier temperat innocēs.* de quibus vide annot. ad Od. 8. lib. 3. Nam hoc totū, *nec timeant leones credula*, perinde valet ac si dixisset, & in non timendis leonibus credula sint. **FVLVOS**] nonnulli lib. veteres habent *flauos*: quidam alij *senos*.

LÆVIS HIRCVS] factus læuis, qui est horridus, & hirsutus natura.

ABSCNDERE] præcidere, intercludere, abrumperè.

EAMVS OMNIS EXSEC. CIV.] tota ciuitas, (inquit) aut melior pars, *exsecrata*, id est, exsecratione tali vsq; eamus. *omnis*, est recti casus, nequis errans putat esse accusandi cas. numeri multitudinis.

INDOCILI MELIOR GREGE] melior multitudine indocta, atq; imperita, cui per-

suaderi non potest, vt patria relicta, alias terrarū oras petat. indocilis est, qui ad discendum ineptus est, qui doceri non potest, vt sup. Od. 1. lib. 1. *indocilis pauperiem pati.* & Od. 3. lib. 3. *tigres indocili iugum Collo trahentes.*

MOELLIS ET EXSPES] pars autem mollis, & laboris impatiens: & ab omni spe derelicta, &c. tale illud est Virg. *Æn. 5. Transcribunt urbi matres, populūmq; volentem Deponunt, animos nil magna laudis egentis.*

INOMINATA PERPRIMAT CVBILIA] sedes malè ominatas, & infelicis, *δυστονωστῶς κοιτάς*, perpetuò incolat. *inominata* sic dictum puto, vt, inauspicata.

PERPRIMAT] perpetuò premat: quod valet, perpetuò in eis insidiat, & hæreat.

MVLIEBREM TOLLITE LVCTVM] sic habent omnes libri vulgati: quibuscum consentiūt aliquot manu scripti. Sed mihi magis placet ea, quæ in aliis manu scrip. reperitur, scriptura: *muliebrem pellite luctum.* nam vulgata lectiō, quamuis eam confirmat nonnulli veteres, non mihi videtur æquè Horatiana, quia Horatius verbum *tollendi* rarius solet vsurpare, pro auferre: sæpius pro excipere, & sumere: quale illud, *partem vel tolleret omnis*, epist. 7. lib. 1. *Quin dixisset potius muliebrem ponite luctum:* vt Virgil. lib. 11. *Æn. Pone animos.* & Horat. epist. 16. lib. 1. *Pone, meū est: pono, tristitia, recedo.* & epist. 10. *si quid mirabere, ponas Inuitus.* Verum tamen tolle querelas dixit epist. 12. princip. pro aufer querelas. Ex quo, licèbit, si quis voler, vulgatam lectionem retinere ac tueri. Iam quòd ad muliebrem naturam attinet, ad lugendum propensam, tale est illud suprà Od. 10. cod. lib. *Et illa non virilis euulatio.*

PRÆTER ET VOLATE] & præteruolante, præteruchimini, præterite.

NOS MANET] nobis est præter nauigandus, vel nobis debetur: idque dicit præter insulas fortunatas, quæ sunt in Oceano, de verbo mandendi sup. Od. 28. lib. 1.

CIRCVMVAGVS] à quo vniuersa terra circumfunditur. M. Tull. lib. 6. de rep. *omnis enim terra, quæ colitur à vobis, angusta verticibus, lateribus latior, parua quedam insula est, circumfusa illo mari, quod Atlanticum, quod magnum, quod Oceanum appellatis in terris.* Catull. de nupt. Pel. & Thet. *Oceanusque pater, totum qui amplectitur orbem.* Horatius autem videtur Homericum epithetum expressisse, *ἀφόρροον*, id est, *ἐς ἐαυτῶν ὀρέοντα, ἠρώων ἐπανόντα, καὶ ἐς κύκλον ἔχημα πᾶσα γῆ ἰδνῶν.* qui in seipsum reuertitur, dum circuli instar circumducitur. Sic Orpheus, *Κύκλον δ' ἀκαμάτης, καλῆρὸς ὠκεανοῖο; Ὅς γαίαν δίνῃσι πᾶρις ἔχει ἀμφιελίξας,* id est, *Circuitum Oceani, què motio nulla fatigat: Et qui vorticibus terrarum amplectitur orbem.*

ARVA, BEATA PETAMVS ARVA] concinna & peruenusta *ἐπαλάγησις.* *Petamus* (inquit) *arua, arua, inquam, beata.* Quidā hoc or-

A dine & sensu legunt, Nos manet Oceanus circumma gne arua: beata Petanus arua, &c.

DIVITEIS ET INSVLAS] quas fortunatas appellat Latini: & Græci ἀλβίς, νήσος. sic supra Od. 8. lib. 4. diuitibus consecrat insulis. in quibus est campus Elysius. Homer. ὁδ. δ. Ἀλλ' αἰεὶ ἐς ἡλύσιον πεδῖον, καὶ πείρατα γούνης. Ἀθάνατοι πέμψουσιν, ὅθι ξανθὸς ῥαδάμιανθος: Τῆσπερ ῥήσῃ Χροτὴ πέλει ἀνθρώποισιν, Οὐ νιφετός, ἔτ' ἀρχιμῆδων πολὺς, ἔτε ποτ' ὄμβρος. Ἀλλ' αἰεὶ ζεφύροιο λιγυρῶν νεοταῖς ἀήτας Ωκεανὸς ἀνήσιν ἀναψύχειν ἀνθρώπους. 1. sed te in campum Elysi- sum, & orbis terrarum finis Diu immortales deducunt, vbi est flauus Rhadamanthus: Qua in regione viuendi ratio facillima, & minimum laboriosa est hominibus: non sunt in ea niues, non hiems multa, non imbres: sed semper Oceanus Fauonios suauiter spiranteis mittit, ad homines refrigerandos.

TELLVS INARATA] ἀνήροτος. Home- rus de Cyclopiibus ὁδ. 1. Οὐτέ φυτεύσει χερσὶ φυτῶν, ἔτ' ἀρώσιν, Ἀλλὰ πᾶν γ' ἀσάρατα, καὶ ἀνήροτα πάντα φύονται, id est, neque manibus stirpeis plantant, neque arant: sed omnia eis nascuntur non facta, & inarata. sic Hesiod. ἐργ. χ. ἡμ. κα. ῥαπὸν δ' ἐφ' ἔργου ἐξείδωρος ἀρῆρα. Ἀυτομάτη πολλὰ δὲ τε καὶ ἀφ' ἄρονον. 1. fructum autem efferebat terra rerū vitalium largitrix, sua sponte, multum, & copiosum. Sic Ouid. lib. 1. Metam. Ἰψὲ quoque immunis, rastroque intacta, nec vllis auctia vo meribus, per se dabat omnia tellus, &c. sequitur pau- cis pōst versib. Mox etiam fruges tellus inarata ferebat. & Virg. lib. 1. Georg. ἰψάσque tellus Omnia libe- rius nullo poscente ferebat.

IMPVTATA] non putata, nō culta. Festus, Putum antiqui dicebant pro puro. vnde putata viues & arbores, quōd a decisis impediticis remaneret pura.

NVMQVAM FALLENTIS] numquam fallentis spem domini. supra Od. 1. lib. 3. fundum mendacem dixit, qui spem agricolæ fallit. tale est il- lud epist. ad Mæcen. 2. lib. 1. spem mentita seges. eam- dem ratione agrum fidelcm appellamus, qui mul- to plus reddit domino, quàm accepit. sic supra Od. 16. lib. 3. & segetis certa fides mea.

TERMES] ramus ex arbore dereptus, nec foliis repletus, nec nimis glaber, Festus. alij prop- tiè ramum oliuæ esse volunt.

SVAMQVE] id est, non insitam, sed natura- lem, & propriam. contrā Virgil. de insitis lib. 2. Georg. Miraturq, nouas frondeis, & non sua roma.

PVLLA] nigra. non viridis, nec acerba: sed matura.

LEVIS CREPANTE LYMPHA] illu- stris & ποτύπτος aquæ cum murmur è loco declui defluentis, per translationem à rebus ani- matis. Sic Lucret. lib. 5. Qua via facta semel liquido pede detulit vnda. & Virgil. lib. 9. Æneid. cum ta- tur & amnis rauca sonans, reuocatque pedem Tiberi- nus ab alto. Idem in Culice, Castaliaq, sonans liqui- do pede labitur vnda. codices Faër. & Iannoct. ha-

bent crepitante: quæ scriptura mihi nō displicet. E- malim tamen trepidante, si quid mutandum sit. INIVSSÆ] sua sponte, αὐτόματοι, αὐτο- κέλευτοι.

VENIVNT AD MVLCTRA] mulctru, & mulctra æquè sunt visitata. Virg. in Palæmone, Bis venit ad mulctram.

TENTA] distenta, vt sup. Od. 2. Distenta succet vbera. vitur & Saty. 5. lib. 2. eodem simplici: seu pingui tentus omaso Furius, &c.

GREG AMIGVS] φίλος, carus, vt supra multis locis.

NEC VESPERTINVS, &c.] id est, nec vrsus vesperi gemit circum ouile. sic loquitur Virgil. Georg. 3. Nec gregibus nocturnus obambulat, id est, noctu. idē ibid. de Leandro, Noctō natat caca serus freta, id est, serd. & Æneid. 8. Nec nimis Æneas se matutinus agebat. Horat. Saty. 3. lib. 1. Et qui no- cturnus Diuūm sacra legerit. Idem epist. ad Numi- cium lib. 1. Natus manē forum. & vespertinus pete- tectum. Idem Saty. 4. lib. 2. si vespertinus subitō te oppresserit hospes. & Saty. 6. lib. 1. Fallacem circum, vespertinusque pererro sape forum. & Saty. 6. lib. 2. urbis auentes Mænia nocturni subrepere. & Saty. 7. e- iusdem lib. iussit ad se Mæcenās serum sub lumina prima venire. & Od. 15. lib. 1. tamen, heu, serus adul- teros Crimeis puluere collines. fluxit autem hoc lo- quendi genus à Græcis. Hom. ἰλ. β. Ως κε πανη- μέριον τυγαρῶ κρινώ μεθ' Ἀρηί. id est, vt toti no- cturni tristi decertemus Marte. & ἰλ. η. Παννύ- χιος δ' ἀπ' ἐπειτα κρηνομῶντος Ἀρχυοί Δαί- νυτο. id est, toti nocturni Græci epulabantur. Iterum ἰλ. β. Οὐ γὰρ πανύχιον εὐδῶν βεβληφό- ρον ἀνδρα. id est, non oportet totum, nocturnum dormire virum consiliarium. Idem ἰλ. α. Χθίζος ἔβη μετὰ δαίτα. id est, hesternus abiit ad epu- las. Hesiod. ἐργ. καὶ ἡμέρ. Εὐτε λοεσσαμένη τέ- ρενα γέβα. καὶ λίπ' ἐλασῶ Χρισσαμένη νυχίη κα- ταλέξεταυ ἐπ' ὀδοί οἴου. Cum loto tenero cor- pore, & pingui oleo vna nocturna cubabit do- mi. idem ibid. Πρώτων παμφάγων ὄπιπ' ἐλλείαυ ἀκροκνήθαμος. id est, Primum totus collucens o- ritur primo diluculo. idem in Aspide, Παννύ- χιος δ' ἀπ' ἐλεκτο παρ' αἰδοῖν ὀδυσκοίτη. id est, totus nocturnus cubuit iuxta verecundam vxo- rem. Theocr. θαλυσοῖς, ὁδ' ὄσθριος ἄλλον ἀλέ- κτωρ Κοκκύσων νάρχυσιν ἀνήρησι διδδῖν. id est, Gallus autem matutinus cucuriens in torpo- res molestos conijciat. Eurip. Hecuba, μεσονύ- χιος ἄλλ' ὄμειν. i. medionocturnus perii.

CIRCVMGEMIT VRSVS OVILE] circum ouile gemit. talia, sunt illa, quæ supra col- legimus ad Od. 7. lib. 2. inter errem Nuda leones, purgatam crebrò qui personet aurem. &c.

VT NEQVE LARGIS] mirabimur quo modo neque Eurus nimis imbribus terras abstergeat, dederat, minuar: neque sol nimis calori- bus exurat. sic loquitur Saty. 6. lib. 2. sine Aquilo radit terras.

PINGVIA NEC SICCS VRANTVR] pinguis, & sicca, vt supra multis locis.

SEMI] significat, ab illis locis etiam abesse siccita- tem: quam ἀχμῶν appellant Græci. Virgil. Melibæo, Aret ager. Idem lib. 1. Georgic. Et cum exustus ager morientibus æstuat herbis: Ecce supercilio, &c. sequitur mox, scatebrisque arentia temperat arua.

VTRVMQVE REGE TEMPERAN- TE] moderante, modificante. de verbo tempe- randi supra Od. 8. lib. 1.

NON HVC ARG.] tale propemodum est illud Virg. de Italia lib. 2. Georg. Hæc loca nō tauri spirantes naribus ignem Inuertere, &c.

ARGOOREMIGE.] Argoois remigibus, vt supra multo milite, multa cane. dixi ad Od. 2. hu- ius lib. Argoos remiges appellat heroas illos, & Græciæ principes, qui Argo nauī vecti sunt, vel- lus aureum petentes: quæ sola, vt aiunt Homer. Pindarus, Theocritus, Apollonius, Cyaneas illas, seu Symplegadas, beneficio Palladis, incolumis prætergressa est. sic Homer. ὁδ. μ. Οἷη δὴ κένη- γα παρ' ἑπ' ἄω ποτόπορος νῆος Ἀργῶ πᾶσι με- λίσσα. Pind. πύθ. εἰδ. δ. Ες δὲ κινδύων βασιλῶ ἰέμενοι δεσπότην λίσσονται νῶων σωθρόμων κη- νημόν ἀμυμάλκτοι ἐαφυγῆν πετῆαν. Theocr. in Hila. Ἀπὸς κινάων ἐχ' ἡφατο σωθρομάδων νῶος Ἀλλὰ διεξάξει, βαδῶ δ' εἰσέδραμε φα- σίν, Αἰετός ὄς μέγα λαίτμα. Apollon. Ἀργῶ νῆαυτ' ἔ. Καὶ ποτ' Ἀθλιωτῆν θιβάρης αἰτέωσσε πέτρης Σκαυῆ. δεξιτέρῃ δὲ δεξιμπερές ὡσε φέ- ρεσθαι. Ἡδ' ἰκέλην πειροῖντι μετῆρος ἔασυτ' οἴσ' ὄ.

COLCHIS] Medæa. Propert. lib. 2. seu mihi Circeo pereundum est gramine, sine Colchis Colchiacis vret abena focis.

SIDONII] Cadmo duce. Hic Phœnicum classe vectus, iudibus ad huc Græcorum populis, & ciuilioris cultus, & litterarum pingendarum auctor fuisse dicitur. quod cum multi scriptores memoria prodiderint, tū Cornel. Tacit. Annal. lib. 2. scriptum reliquit.

CORNVA] cornua antennarum. Virg. Æn. 3. Cornua velatarum obuertimus antennarum.

LABORIOSA NEC COH. VLYS- SEI] Oda 6. Nec cursus duplicis per mare Ulyssæi. & infra Oda proxima. Laborios remiges Ulyssæi. laboriosus appellatur is, qui multum labore per- fert, vt M. Tull. pro Cælio, vos laboriosus existimet. & res laboriosa, laboris plena, & magno labore perfecta. Catull. Dolis Iupiter, & laboriosus. Tam Ulyssæi quattuor esse syllabarum ab antiquo re- cto Ulyssæus, notum est.

NULLA NOCENT PECORI] Virg. in Tityro, Nec mala vicini pecoris contagia cadent. vti- tatus est nomen contagionis: & eo semper vti- tur M. Tullius.

VT INQVINAVIT] Posteaquàm ætas arca successit aureæ. notissima ex Hesiodo hæc ætatum dissimilitudo est. & diximus hæc de re sup. ad Od. 2. lib. 4. nonnulla.

QVORVM] quorum, nempe sæculorum fer-

reorum, datur fuga piis, id est, quæ tempora fer- rea licet iis, qui non sunt ciuili sanguine cruenti, me vate, effugere. fuga, id est, vt Homerus loqui- tur, ἀλωρή: vt alij, ὑπεκφυγή, seu ἐκκλισις.

AD CANIDIAM. Ode 17.

Petit vt sibi ignoscat. eam autem dum vult vi- deri placare, grauissimè & acerbissimè vellicat, atque aded lacerat.

I AM iam efficaci do manus scientia: Supplex & oro regna per Proserpina, Per & Diana non mouenda numina, Per atque libros carminum valentium Reflexa celo deuocare sidera, Canidia parce vocibus tandem sacris: Citumque retrò volue, volue turbinem. Mouit nepotem Telephus Nereium: In quem superbus ordinarat agmina. Mysorum: & in quem tela acuta torserat. Vixere matres Ilia addiditum feris

Alitibus, atq, cambus homicidam Hæctorè, Postquam relictis mænibus rex præcidit, Heu, pernicacis ad pedes Achillei. Setosa duris exuere pellibus Laboriosi remiges Ulyssæi, Volente Circe, membra: tunc mens, & sonus Relatus, atque notus in vultus honor. Dedi satis, superque pœnarum tibi, Amata nautis multum, & institoribus. Fugit luuentas, & verecundus color Reliquit ossa pelle amicta lurida: Tuis capillus albus est odoribus: Nullum à labore me reclinat otium: Vrget diem nox, & dies noctem: neque est Lenare tenta spiritu præcordia. Ergo negatum, vincor vt credam miser, Sabella pectus increpare carmina: Caputque Marsa dissilire nœnia. Quid amplius vis? d' mare, & terra, ardeo, Quantum neque atro delibutus Hercules Nesci cruore: nec Sicana feruida

Alitibus, atq, cambus homicidam Hæctorè, Postquam relictis mænibus rex præcidit, Heu, pernicacis ad pedes Achillei. Setosa duris exuere pellibus Laboriosi remiges Ulyssæi, Volente Circe, membra: tunc mens, & sonus Relatus, atque notus in vultus honor. Dedi satis, superque pœnarum tibi, Amata nautis multum, & institoribus. Fugit luuentas, & verecundus color Reliquit ossa pelle amicta lurida: Tuis capillus albus est odoribus: Nullum à labore me reclinat otium: Vrget diem nox, & dies noctem: neque est Lenare tenta spiritu præcordia. Ergo negatum, vincor vt credam miser, Sabella pectus increpare carmina: Caputque Marsa dissilire nœnia. Quid amplius vis? d' mare, & terra, ardeo, Quantum neque atro delibutus Hercules Nesci cruore: nec Sicana feruida

Alitibus, atq, cambus homicidam Hæctorè, Postquam relictis mænibus rex præcidit, Heu, pernicacis ad pedes Achillei. Setosa duris exuere pellibus Laboriosi remiges Ulyssæi, Volente Circe, membra: tunc mens, & sonus Relatus, atque notus in vultus honor. Dedi satis, superque pœnarum tibi, Amata nautis multum, & institoribus. Fugit luuentas, & verecundus color Reliquit ossa pelle amicta lurida: Tuis capillus albus est odoribus: Nullum à labore me reclinat otium: Vrget diem nox, & dies noctem: neque est Lenare tenta spiritu præcordia. Ergo negatum, vincor vt credam miser, Sabella pectus increpare carmina: Caputque Marsa dissilire nœnia. Quid amplius vis? d' mare, & terra, ardeo, Quantum neque atro delibutus Hercules Nesci cruore: nec Sicana feruida

A *Virens in Aetna flamma tu, donec cinis
Iniuriosis aridus ventis ferar,
Cales venenis officina Colchicis.
Quae finis: aut quod me manet stipendium?
Effare: iussas cum fide poenas luam:
Paratus expiare, seu poposceris
Centum iuuenicos: sine mendaci lyra
Voles sonari: tu pudica, tu proba:
Perambulabis astra sidus aureum.
Infamis Helenae Castor offensus vice,
Fratrèrque magni Castoris, victi prece*

B *Ademta vati reddidere lumina.
Et tu (potes nam) solve me dementia:
O nec paternis obsoleta sordidus,
Nec in sepulcris pauperum prudens anus
Nonendialeis dissipare pulveres.
Tibi hospitale pectus, & pura manus:
Tuusque venter partumeius: & tuo
Cruore rubros obstetrix pannos lauit,
Vt cumque fortis exsilis puerpera.*

C *Canidia respondet, ostendens, se nullis precibus
exorari, nulla ratione placari posse.
Quid obseratis auribus fundis preces?
Non saxa nudis surdiora navitis
Neptunus alto tundit hibernus salo.
Inultus vt tu riseris Cotyttia
Vulgata, sacrum liberi Cupidinis?
Et Esquilini pontifex veneficI
Impune vt urbem nomine impleris meo?*

D *Quid proderit ditasse Pelignas anus,
Velociusve miscuisse toxicum,
Si tardiora fata te votis manent?
Ingrata misero vita ducenda est in hoc,
Novis vt vsque suppetas doloribus.
Optat quietem Pelopis infidus pater,
Egens benignae Tantalus semper dapis:
Optat Prometheus obligatus aliti:
Optat supremo collocare Sisyphus
In monte saxum: sed vetant leges Ionis.
Voles modò altis desilire turribus:
Modò ense pectus Norico recludere:
Frustraque vincla gutturi nectes tuo,*

*Fastidiosa tristis agrimonia.
Vectabor humeris tunc ego inimicis eques:
Meaeq; terra cedit insolentia.
An, quae mouere cereas imagines,
(Vt ipse nosti curiosus) & polo
Deripere Lunam vocibus possim meis:
Possim crematos excitare mortuos,
DesiderI que temperare poculum:
Plorem artis, in te nullum habentis exitum?*

E **EFFICACI]** *ἔνεργος. Od. 3. huius libri. Nec
munus humeris efficacis Hercules, &c.*

D **DOMANVS]** *dare manus est cedere, & fate-
ri se inferiori esse. M. Tull. ad Att. lib. 2. aiebat
illum primò sanè diu multa contrà: ad extremum au-
tem manus dedisse. Lucret. lib. 2. & si tibi vera vi-
detur, Dede manus: aut, si falsa est, accingere contrà.
Idem ibid. Nam certè fluere, atque recedere corpora
rebus multa, manus dandum est: sed plura accedere de-
bent: Donec olefcendi summum tetigere cacumen. Iterù
M. Tull. in Lælio, qui aduersando saepe assentatur, &
litigare se simulans, blandiatur, atq; ad extremum det
manus. Cæsar lib. 5. de bello Gallico, sandè dat Cot-
ta manus permotus superiore sententia s. abini. Virg.
lib. 11. neque ipse manus feritate dedisset.*

R **REGNA PER PROSERP.]** *mos erat a
pud veteres obsecrare per res ei, quem obsecra-
bant, aut carissimas, aut religiosissimas, & ma-
ximè venerandas, sanctissimas, atque augustissi-
mas: interdum etiam per res suas maxime imbe-
cillas, & humileis, & afflictas, & misericordia di-
gnissimas. Plautus, Rudente. Per ego hæc genua te
obtestor, senex. M. Tull. pro Quintio, vt te, atque
eos, qui tibi in consilio assunt, obsecret, obtesteturque P.
Quinctius per senectutem ac solitudinem suam, nihil
aliud nisi vt vestra natura, bonitatisque obsequamini.
ibid. obsecrauit [Quinctius Næuium] per fratris sui
mortui cinerem, per nomen propinquitatis, per ipsius
coniugem & liberos, &c. vide annot. ad Odam 5.
ciusd. lib.*

H **NON MOVENDA]** *ἀκίνητα, vel non irri-
tanda. Diana enim irata graueis ab iis, qui offen-
derunt, sumit poenas. itaque horribilis dea est.
epist. ad Pison. Aut fanaticus error, & iracunda
Diana. Talis & eius frater Apollo: vt suprà no-
tauimus.*

R **REFIXA]** *Virg. lib. 5. Æn. Cælo cœu saepe refixa
Transcurreunt crimènemque volantia sidera ducunt.*

D **DE VOCARE]** *deducere, vt sup. Od. 5.*

V **VOCIBVS TANDEM SACRIS]** *car-
minibus, cantionibus, ἑπιγράμματα, vt epist. 1. lib. 1.
sunt verba, & voces.*

V **VOLVE, VOLVE]** *omnes quidem libri &
vulgati, & manuscr. habent solve: sed omnino le-
gendum volue, volue: itaque Io. Auratus collega
meus, & Carolus Vtenhouius Gandauenfis, vir
doctus,*

A *doctus, existimabant legendum. volue autem re-
tro, id est, conuertere in contrariam partè, vt, quem
cruciatum, & ardorem mihi attulit prior turbi-
nis còuersio, eo me liberet contraria: vel vt, qui à
me discessit, is ad me reuertatur. Theocr. εἰδύλλ.
β. X' ὡς δινεῖ δὲ ῥόμβος ὁ χάλκεος ἐξ ἀφο-
δίτας, ὡς κείνος δινεῖτο ποδ' ἀμετέρῃσι θύρα-
σιν: id est, Vt voluitur hic turbo æreus ex Vene-
re, seu vi Veneris: ita voluitur ille ad foreis no-
stras. Omnino retro voluere, valde vicitatè & Lati-
nè, & conuenienter, aptèque dictum: retro solve-
re, non item.*

T **VRBINEM]** *rhombum magicum signifi-
cat, quem Martialis appellat Thesalicum lib. 9.
B* *Quae nunc Thesalico lunam deducere rhombo, Quae
sciet hos, illos vendere lena toros? de quo & Theocr.
in Pharmac. X' ὡς δινεῖ δὲ ῥόμβος ὁ χάλκεος
ἐξ ἀφοδίτας, ὡς κείνος δινεῖτο ποδ' ἀμετέρῃσι
θύρασι. & Propert. lib. 3. ad Lygdamum. stami-
nea rhombi ducitur ille rota. & Lucian. διαλ. ἑταρ.
in eo, cuius principiù est Εἰ τῷ οἴδῃ, &c. ἔτα
ἐν τῷ κόλπῳ ἀπογομώσασα ῥόμβον, ὅπως ῥέφει
ἐπὶ δὴν πῆλα λέγῃσθα ὅπῃ τὸ ῥῶ τῇ γλώσσῃ
βαρβαρῶν χεῖρ' ἀφροσύνην ὀνόμαται. id est, Dein-
de cum ex sinu turbinem depromississet, voluit
carmen quoddam dicens lingua volubili, & bar-
bara quædam atque horribilia vocabula pro-
nuntians.*

M **OVIT NER. TELEPH.]** *Exemplo
C* *Achillis, qui inimicis suis tandem placabilem se
præbuit, conatur Canidiam ad misericordiã fle-
tere. Telephus Mysorum rex ab Achille, quem
armis, & manu facta prohibere conatus erat, ne
ad Troiam oppugnandam veniret, vulneratus,
cum consulto oraculo responsum tulisset, vulnus
ab Achille illatum alio medicamento sanari nõ
posse, quàm ferrugine ensis Achillis, (responderat
enim Apollo ὁ τὸ ὄσσεος ἰάσεται) illum orauit
vt eius rei sibi copia fieret, & impetrauit. Pro-
pert. lib. 2. ad Mæcen. Mysus & Amonia iuuenis,
qua cuspide vulnus senserat, hac ipsa cuspide sensit
opem. hic, qui rex antea fuerat, exsulauit & men-
dicauit. vide in epist. de arte poet. Telephus &
Pelens, cum pauper & exsul uterque, &c. Achillem
D* *autem, nepotem Nereium dicit, quia Thetis,
Achillis mater, Nerei est filia.*

O **R** **DINARAT AGMINA]** *instruxerat &
duxerat exercitum. suprà Od. 1. lib. 3. ordinare ar-
busta, pro ordine ferere. Est vt viro vir latinus or-
dinet Arbusta salcis.*

V **NXERE MATRES]** *Cùm & manu scri-
pti, & typis excusi codices hoc loco inter se dif-
ferent, aliiq; vnxxere, alij luxere haberent, (quã-
quam, ne quid dissimulcm, ex iis, quos ego vidi,
plures habent vnxxere) ego olim eam scripturam
secutus eram, quæ mihi probabilior visa erat, suũ
cuique iudicium liberum relinquẽs, vt hanc, vel
illam amplecteretur, quemadmodum ego vnãm
altera meliorem iudicaram. cuius mei iudicij, fa-
ctiq; rationè reddideram lectori hoc modò. Ne-*

*gabam igitur, apud Hom. ἰλ. ω. corpus Hectoris
à mulieribus Troianis vnctum esse, sed ploratum
primùm, lacrymisque decoratum, & combustũ:
deinde ossa pãnis mollissima inuoluta, & in vr-
nam coniecta: postremò extructum ei de grandis-
bus saxis monumentum: iam verò, quòd vnctio-
nis mentio fit interdum apud scriptores, id non
magis ad honorem sepulturae pertinet, quàm la-
uatio, & pleraque alia, quæ nonnumquam in ex-
sequiis, & funeribus mortuorum solebant adhi-
beri: quale est hoc exemplum ex Ennio, Tarqui-
nij corpus bona femina lauit, & vnxit: & item hoc
ex Virg. lib. 7. Æn. de Miseno. Principio pinguem
tedis, & robore secto Ingentem struxere pyram, cui
frondibus atris Intexunt latera, & seralies ante cu-
F* *pressos Constituant, decorantque super fulgentibus ar-
mis: Pars calidos latices, & abena vndantia flammis
Expediunt, corpusque lauant frigentis, & vngunt.
apud eundem lib. 9. mater Euryali queritur se fi-
lio oculos non pressisse, neque vulnera lauisse,
his verbis. Hæc terra ignota canibus data prada La-
timis, Alitibusque iaces, nec te tua funera mater Pro-
duxit, pressitve oculos, aut vulnera lauit. eodem per-
tinet illud Euripid. Phœniiss. ἐγὼ δ' ἦν ὡς μετα-
τέλλων Ἀδελφῶν Ἰοικετῆρῃ, ὅπως Ἀδελφῶν, ὡς
θητῶν τ' ἐκέτ' ὄντα πᾶσιν ἐμῶν. Quis autem
vmquam vel poëta, vel alius scriptor in miseris
mortui numerauit, quòd lotus non fuerit, aut
quòd ei morienti oculi pressi, vel clausi non fue-
rint: nemo, quod sciam. At omnes poëta harum
G* *commiserationum pleni sunt, dum vel eorũ, qui
naufragio perierunt, vel eorum, qui in acie ceci-
derunt, vel similitum calamitosorum conditionẽ
miserantur, ac deplorant: iacet insepultus, & in-
desertus, aut non luctus. Optabant enim omnes se
sepeliri, humari, fletu, ac lugeri post mortè: & hæc
crebrò à scriptoribus commemorantur: lauari
corpus autem, vngi, oculos claudere, & similia, vel nõ
ita expetebãt, vel dicere licet illa esse horum ac-
cessiones, & ad suplicem honorem, id est, lu-
ctum, & sepulturam, tanquam ad finem, referri.
Iam verò quòd scribunt quidam vnxxere cadaue-
ra solitos esse veteres, vt diutius integra conser-
uarentur: id verum esse non puto. Nam vnctio-
nem, vel mundiciã, & nitoris, vel luxus causa ad-
hibebant, & sciebant ad corporum integritatem
conseruandam nihil adiuuare: corpora autem
cum diu manere incorrupta, & integra volebãt,
ea vel cõdiebant, vel cera circumlinebant: quod
ostendit M. Tullius lib. 1. Tuscul. his verbis. Con-
diunt Ægyptij mortuos, & eos domi seruant: Perfa-
etiam cera circumlitos condunt, vt quàm maxime per-
maneant diuturna. id quod ab Herodoto traditũ
est libro secundo. ad eundem vsum cedrum, &
cupressum adhibebãt. Sed cuius hominis est di-
cere hoc loco, vngi solita apud antiquos cadaue-
ra, vt diutius integra seruantur, cum constet &
Troianos, & Romanos, maxime Horatij ætate,
corpora mortuorum in rogam imponere, & cõ-
burere, non integra seruare consueuisse? Pnxere*

A igitur mihi propter has causas non admodum probabatur: *luxere* autem, maxime: propterea quod ubique apud scriptores lugeri, & luctu, seu fletu honorari mortuos legimus. Itaque Homerus non semel *κλαίων θανάτου*, id est, flere mortuos, dicit esse *γέρας θανάτου*, id est, decus, primumque mortuorum, vt annot. est sup. ad Od. 6. lib. 2. Tum crebra sunt hec apud Tragicos *κλαυσος*, *άταφος*, id est, non ploratus, non sepultus. Eurip. Phoen. *εγώ δ' κλαυσων, άταφον οίωγοισι βροδν*, id est, relinquere non ploratum, in sepulchro, volucris escam, quæ Virg. expressit lib. 2. *Nos anima viles, infleta, inhumataque turba*. Iterum apud Eurip. in Medea Iason Medeam orat, vt finat se filios suos sepelire, & lugere, his verbis, *Θάψαι νέκρες μοι τῆσδε, καὶ κλαύσαι πάρες*, apud eund. in Hecuba, sic vmbra Polydori loquitur: *πάλλοις διαύλοις κυμάτων φορέμενος κλαυσος, άταφος*. apud eundem in Androm. ij, qui nuntiant Peleo interfectum esse Neoptolemum, aiunt se corpus eius afferre, vt nepotem defleat, & sepeliat. *Κοιμίζομην νιν σοί κατοικωζαί ηρώς, Κλαύσαι τε σπείρου, γῆς τε κοσμησάτωφω*. Alceus lib. 3. epig. Græc. *Ακλαυσοι, καὶ άθαπτοι οδοιπότε τῶ δ' έπι τιμωφ Ημαζῆς τρισσά κείμεθα μυριάδες*, &c. Itaque Solon mortem suam lacrymis carere non vult. *linguam amicitis* (inquit) *Morem, vt celebrant funera cũ gemitu*. At Ennius contra. *Nemo me lacrymis decoret, nec funera fletu Faxit: cur volito vivis per ora virum*. Quod si quis mihi dicat, licere mortuos lugere, & deflere, etiam si corpus ablit: ergo hoc loco legendum *uxere*, quia ad luctum, & ploratum, & similia, non erat accessit corpus Hectoris redimi, & Troiam referri: respondeo ploratus illos, & fletus non nisi posito non omnium lugentium oculos caduere, esse solitos vsurpari. quod ex Homero, Virgilio, & ceteris, cuius perspicuum esse potest. M. Tullius autem hac genera lugendi enumerat lib. 3. quæst. Tuscul. *padores, muliebres lacerationes genarum, pectoris, feminum, capitis percussiones*: & Euripides in Alcest. non admodum dissimilia. *Πυλῶν παροίδη δ' έχ όρώ Πηγαδά, ώς νομίζεταί Γε, χέρνιβ' έπι φητῶν πύλας: Κάιτα τ' έπις έπι σπείρου τομῆς, έ δὴ νεκῶν πένθησι πίνει*. Ου δ' έπει νεαλαῖα γυμναζών. id est, ante portas autem non video, vt mos & instituta postulant, fontanas aquas, quæ solent adhiberi in mortuorum portis: coma autem nulla est in vestibulo è capite abscessa: quæ in mortuorum luctibus fieri solent. postremo mulierum conuentus non tollit clamorem, neque strepitum excitat. sic igitur hunc locum explicabam. Matres Troianæ corpus Hectoris, quod Achilles canibus, & aubus destinauerat, luxerunt, honoréque sepultura affecerunt, posteaquam Achilles Priami supplicis oratione, & precibus flexus est. Iam Achilles apud Homer. *il. ω. à Mercurio præmonitus, & de Iouis voluntate certior factus, Priamo corpus Hectoris Troiam de-*

portandum, ac sepeliendū tradit. sic Hom. *Υἱός έμῷ δὴ τοι λέλυται γέρον, ώς εκέλευες*. *Κέεται δ' έι λεχέας' άμα δ' ηοί φαινομύθηφι Ο΄νεαυ άντῶς άζων*. Virg. *En. 2. At non ille, satum quo te mentiris, Achilles Talis in hoste fuit Priamo: sed iura, fidemque supplicis erubuit, corpusque ex sanguine sepulchro reddidit Hectorum*. Cùm his rationibus, & argumentis adductus in priore editione *luxere* excudendum curassem: & aliquot annis post Lutetia non pauca Horatij exemplaria manu scripta nactus, in eis omnibus *uxere* scriptum reperissem, nisi quod in vno, hoc verbum erat in litura: hac secunda editione plurium librorum auctoritatem sequi malui: in sententia tamen priore manens, vt putem, *luxere* potius legendū esse, quàm *uxere*: aut certe vtramque lectionem esse probabilem: quod & Antonio Mureto videtur.

ADDICTVM FERIS] Addixerat Hectorem canibus, & aubus Achilles iam ab eo tempore, quo Hector mortifero illo inter numeros, & ceruices, *ίνα τε ψυχῆς άκισος όλεθρος*, id est, vbi celerimus est interitus, vulnere accepto, iacensq; , & pæne exanimis, Achillem orabat, vt corpus suum patri Priamo comburendum, ac sepeliendum redderet, neque canibus dilacerandū apud naueis relinqueret, sic enim responderat Achilles *il. χ. Μημε κῶν γέγονο γηνάξσο, μηδὲ ποκῆον. Αί γέρ πῶς αὐτῶν με μένος, καὶ θυμὸς άνείη Ωμ' άπτα μὲνίδων κρέα έδρῆδων, οία με έοργας. Ως σὸκ έσθ' όσις ηο κῶας κεφαλῆς άπαλάλλοι*, id est, Ne mihi homo impudentissime per genua mea supplica, neque per paræteis. Nam me animus & ira incitant, vt te crudum in frustra sectum comedam: italia in me commissisti: Quare non est quisquam, qui canes à capite tuo prohibere possit. & *il. ψ. in sepultura Patrocli cùm duodecim illos Troianos iuuenes, quos viuos ceperat, manu sua interfectos in rogam coniecisset, ait se Hectorem non flammis exstutum, sed canibus dilaniandum protecturum. Εξόρρα δ' έπι Δάσω Πριαμίδην πυρι δαπνίμην, αλλά κῶνεοσι*.

HOMICIDAM] *άδροφόνος*, neq; verò deterior multo est nomen Latinum Græco. nam *άδροφόνος*, id est, viricida, apud Homerum idè ferè valet, quod *άθροποκλόνος*, id est, homicida. & item apud Eurip. in Hecuba, vbi Polymnestor mulieres Troianas, à quibus eius liberi parui pueri fuerant interfecti, *άδροφόνος* appellat. Denique Eustath. ad illum locum Hom. *il. ψ. ήγαγεν ήμέτερόν δ' άδροκλίστης έσσο λυγρης Ημασι τῶ ότε πῶδα κατέκτανον Αμφιδίμαντος, &c.* notat *άδροφόνος* γάρ ό άπλάς άνθρωπον ανωράν έίτε πῶς έπὶ ό πῶσαν, έίτε ακμῆς, έίτε καὶ γυνῆ: id est, *άδροφόνος*, seu, si dicere liceat, viricida, is est simpliciter, qui hominem occidit, siue puer sit is, qui cecidit, siue vir ætate corroborata, siue mulier.

POSTQVAM RELICTIS MOENIB, REX] Priamus *il. ω. à Mercurio per media Græcorum*

A Græcorum castra noctu deductus, vt supra diximus ad Od. 10. lib. 1. neque à quoquam visus, ad Achillem peruénit: & cùm eius genua manibus tetigisset, manusque exofculatus esset: sese ad pedes abiecit orans, vt corpus Hectoris, pretio accepto, sibi redderet, sepeliendique potestatem faceret. Homeri verba sunt hæc, *άγχι δ' άρα σῶς Χερσιν Αχιλλῶος λάβε γέγονα, καὶ κῶς χείρας Διγῆς, άδροφόνος, καὶ πόλεας κλόνον υἱας*, sequitur aliquot post versibus, *Κλαί' άδινά σφοπαροίτε ποδῶν Αχιλλῶος έλευθεῖς*. id est, Plorabat miserabiliter, seu indefinèter ante pedes Achillis volutatus.

PERVICACIS] in sententia sua obfirmati, pertinacis, & vt alibi, cedere nec sij, quamquam interest inter pernicitatem & pertinaciam.

B SETOSA DVRISEXVERE] id est, porcorum, & ceterarum bestiarum, in quas à Circe fuerant versi, figuras exuerūt, & humanas recuperarunt, Circe volente, ac libente. hac de re Homerus *όδ. κ. Κίρκη δὲ δὲ εκ μεγάρου βεβήκει Πάξδων έχχσ' έι χειρῖ, θύρας δ' άνέωξε σφεις*, &c. id est, Circe autem per domum, & è domo egressa est, virgam manu tenens: foreis autem haræ aperuit, sequitur, *Τῶν δ' εκ μῶν μελέων τριχας έρρειον, ές σφιν έφουσε Φαρμακον έλιδμῶν, τῶ σφιν πόρε πότνια Κίρκη*. Άνδρες δ' άψ' έγῆνοντο νεώτεροι, ή πάρος ήσαν. id est, ex eorum autem membris pili destuebant, quos prius nasci fecerat pharmacū perniciosum, quod eis dederat veneranda Circe. Viri autem citò facti sunt iuniores, quàm antea erant.

C REMIGIS VLYSSEI] socij Vlyssis. epist. 2. lib. 1. *remigium vitiosum Itabacensis Vlyssis*.

RELATIVS] sic habent duo cod. Vatic. & Iann. Rainut. Vir. Tornef. & ita legendum, non *relapsus*. relatus autē, id est, redditus & restitutus.

ATQVE NOTVS IN VLTIVS HONOR] id est, & facies pristina honesta, omnibus nota, nempe humana.

AMATA NAVTIS MVLTVM] ô tu, quam naua, & infitores multum amant. Cùm videri velit eam honorificè appellare, eique blandiri, reuera tamen contumeliosè insectatur. qui sint infitores dixi sup. ad Od. 6. lib. 3.

D IVENTAS] id est, iuuenta, nam quamuis Dea nomen sit, eodem tamen etiam atas hæc significatur.

VERECVNDVS COLOR] purpureus, & rubicundus: qualis inest in pueris, & adolescentibus, qui verecundi sunt natura: vel per verecundum colorem, ideo rubicundus significatur: quia, quos pudet, ij erubescunt. significat, sibi cantiones, & veneficia Canidiz pallorem, maciem, canitiemque atulisse.

RELIQVIT OSSA, &c.] nihil mihi reliquit præter ossa pelle lurida amicta: vel præter ossa & pellem luridam. proverbium de summa macie. Plaut. Capt. *Macisco, consensesco, & tabesco miser: ossa atque pellis sum misera macritudine*. Theo-

critus *είδ. δ. Τήνας μῶν δήτοι τῶσ πόρτος αὐτῶ λελειπῶν Τ' όστρα*. id est, Illius quidem iuuenta sola ossa relicta sunt. Apollon. *Αρρον. σ. πῖνω τε οί αἰστέλεος γῆδς Ηοκλήκει: ρίνοι δὲ σῶ όστρα μῶων έεργον*. id est, sordibus ei corpus erat aridum & squallidum: pellis autem & ossa sola continebant. Virg. *Palæm. vix οσibus hærent*.

PALLE AMICTA LVRIIDA] pallida, subuiridi, vel croci coloris: qualis vmbRARUM, arquatorum, luræ, Orci. vt sup. Od. 4. lib. 3. *luridi Missis ad Orcum*. amicta autē, id est, vestita, epist. 15. lib. 1. *Pomine & pratis, an amicta viribus vltmo*.

TVIS CAPILLVS ALBVS EST] tui odores, tuæque vnguenta, id est, veneficia, mihi canitiem atulerunt. Oda 14. lib. 3. *Lenit abbescens animos capillus*.

NULLVM A LABORE ME] nulla mihi à labore, siue animi, siue animi & corporis datur intermissio, nulla conquiescenti potestas.

VRGET DIEM NOX, ETD.] id est, sine vlla temporis intermissione laboro, cōtinuis animi laboribus exerceor. diurno labori succedit nocturnus, & nocturno diurnus.

NEQVE EST LEVARE] *έδ' έσι*, vel *έξέσι*. non licet, non datur respirare. distenta mihi sunt spiritu præcordia, neque ea respirando leuare possum. iccirco enim data est respiratio, vt & attrahatur aër frigidus, qui calorē interstinum, ac naturalem refrigeret: & vicissim pectus spiritu, & aère concalesfacto distentum, arque inflatum subleuetur.

ERGO NEGATIVM VINCOR, VT CREDAM] horum verborum hæc sententia est. ergo ego nūc tandem infelix meis malis vincor, vt credam, & fatear id, quod initio negaueram: quidnam? Sabella carmina, id est, Canidiz Sabelle cantiones vim habere ad permouendos, & perturbandos hominum animos.

CAPVTVQVE MARS A.] & vt credam, caput Maris cantionibus, seu carminibus, quodammodo dirumpi, amentiaque affici. supra Oda. 5. eodem lib. *nec vocata meis tua Marsis redibit vocibus*.

DISSILIRE.] in diuersas partes ferri, dissipari, differri. epist. 18. lib. 1. *Gratia sic fratrum geminorum Amphionis, atque Zethi dissiluit*.

QANTVM NEQVE ATRO DELIBVTVS] Hercules Eunomo Architelis filio, à se non spēte interfecto, volūtario se exsultio multauit, atque in oppidum Thrachinem proficisci constituit. Cùm ad Euenum fluium, cuius portitor erat Nessus centaureus, peruenisset, ipse fluium pedibus superauit: Deianiram autem mercede pacta Nessō trajiciendam reliquit. Hic, dum eam trajicit, vim ei inferre conatur. Hercules Deianiræ vim propulantis clamore exaudito, egressus in Nessō mortiferum vulnus infixit. Nessus moribundus, Deianiræ ad se euocatæ dixit, se philtrum ei dare velle, quo Herculis erga se amorem perpetuum, ac sempiternum retineret.

A (constabat autē id phyltrum ex ipsius Nesi cruore, & eo veneno, quo suorum telorum cuspidēs Hercules inficere solebat.) Quo cupidē accepto, & studiosē feruato, cūm Deianira parum gratū de Iola Euryti filia nuntium accepisset, vereturque ne Iolam sibi anteponeeret Hercules, tunicam ad eum misit cruore illo imbutam, cūm existimaret phyltrum esse: quam cūm ille induisset, venenūmque illud corporis contactu concalēfactam, vsque ad viscera permanisset, voces illas miserabilis edidit, quæ leguntur apud Sophoclem in Trachin. vide Od. 3. huius lib.

NEC SICANA FERVIDA VIRENS] Sic ego hunc locum veterum codicum auctoritatem securus emendauī. sic enim scriptū reperi in cod. Don. Iann. & duobus Vatic. duobus Petri Danielis, & totidē Nicotianis, & vno Nicot. Cleric. & duobus Rufardanis, *Virens in Aetna.* quod sine dubio rectum est, vt per virentē flammam significari intelligamus eam, quæ valida & perpetua sit, & numquam lāqueat, aut moriatur: quemadmodum apud Homerum *ἰλ. 1. φλόξ ἑμαράθη*, id est, flamma exaruit: seu marcida facta est, pro extincta est. & *ἰλ. 1. πῆμος κερκαδὴν ἑμαράνετο*, id est, nunc incensū marcescebat. *Virens* autem, quod in ceteris omnibus manusc. reperitur, longē est ineptissimum. Ego igitur priore sententiā desisto: quæ fuit huiusmodi, *Virens* esse mendosum, & legendum *Vibrans*. Sic autem hanc sententiā confirmabam in priore editione. Ex hoc *virens*, quod mihi deprauatum videbatur, coniectura ductū, tamquam manu quadam, ad veram, ac germanam (vt tum putabam) lectionem, *vibrans flamma*, reponebam: atque ita disputabam. *Vibrans flamma* (opinor) ab Horatio appellatur, quæ stridit ferri, aut luminis in morem splendet, quæ micat: vel quæ se attollit, atque eiacular in auras: qualem describit Lucretius lib. 6. *Aetnae flammam*, & Virg. lib. 3. *En. sic Lucr. Nunc tamen illa modis quibus irritata repēte Flamma foras vastis Aetnae fornacibus efflet, Expediam primum totius subcaua montis Est natura, ferre silicem suffulta canernis, &c.* sequitur mox, *Ventus enim fit, vbi est agitando percitus aer. Hic vbi percussit, calefecitque omniū circum saxa furens quā cōtingit, terrāque: & ab ollis excussit calidū flammis velocibus ignem: Tollit se, ac relictis ita faucibus eicit alte, Funditque ardorem longē, longēque fucillam Dissert, & crassa voluit caligine fumum, Extruditq; simul mirando pondere saxa.* Et Virgil. *sed horrificis iuxta tonat Aetna ruinis: Interdūque atram prorumpit ad aethera nubem Turbine fumantem piceo, & candente fauilla. Attollitque globos flammarum, & sidera lambit: Interdum scopulos, auiūque viscera montis Erigit eructans, liquefactaque fixa sub auras Cum gemitu glomerat, fundoque exastuat imo.* quos Virgilij versus ex Pindari Oda 1. expressios, aut certē imitatos ostendit Macrobius lib. 5. Saturnal. cap. 17. *κλον δ' οὐρανία σωλέχει, νιφόσος' Αἴτνα πάντες χλόνας ὀξείας πρήναι, τὰς εὐρύονται μ*

ἀπλάτου πυρός ἀνοτάται ἐκ μυχῶν πάγαι: E ποταμοὶ δ' ἀμέρασι μὲν ἀεζῶντι ῥόον καπνοῦ ἀθῶν: ἀλλ' ἐν ὄρφοισι πέτραι φοινισαὶ κυλινδομένη φλόξ ἐς βαλεῖαν φέρε πότε πλάγῃ σὺδ πατάγῃ: κείνο δ' ἀφαιροῖ κρουνοῦς ἐρπετὸν δεινοτάτης ἀασπέμπει: id est, Columna autem caelestis continet, niuosa Aetna, per totum annum niuis acutæ nutriti: cuius ex recessibus eructantur ignis, ad quem nemo accedere audeat, purissimi fontes. Fluij autē ignei interdiu profundunt fluentium fūmi candens, seu nigrum: noctis autē tenebris pænicea flamma voluitur, & saxa portat in maris æquor profundum cum ingenti sonitu. Illud autem Vulcani reptile scaturigines horribilissimas sursum mitit. Iam verbum vibrare, sæpius esse absolutum, quā in *ἐνεργῆ* F *γῆπικόν*, id ex Lucret. Virgil. M. Tull. intelligere licet. Lucretius libro tertio, *Quin etiam tibi si lingua vibrante minacem serpentem, & cauda pro-cero corpore vtrinq; sit libium in multas partes dis-scindere ferro, &c.* Virgilius *Aeneid. 2. Sibila lam-bebant linguas vibrantibus ora.* idem libr. nono, *Vibranti gladio canisus ab aggere dexter Occupat.* & lib. 10. *Vibranti cuspis medium transfurberat ictu.* M. Tull. orat. perf. de Demost. *Cuius non tam vibrarent fulmina illa, nisi numeris contorta ferrentur.* Idem in Lucullo. *Non sismetipsis modō caruleum mare videbatur, nunc rauum: nunc, quia à sole collucet, albescit, & vibrat.* Idem in Bruto extremo. *erat oratio cum incitata, & vibrans, ium etiam accurata & polita.* Quintil. lib. 10. de Archilocho. *cum valedit, tum breues, vibrantesque sententiæ.* hanc igitur scripturam verā esse puto, *Vibrans in Aetna flamma.* Nam quod quidam emendauerunt, *Furens in Aetna flamma*, non equidē inuidco: & scio Virg. lib. 4. *En. in extr. dixisse: flammāq; furens Culmina perq; hominum voluantur, spēque Deorum:* Verūm hęc lectio, quam sequor, & propius abest à veterē scriptura *Virens*, & significatius (meo quidem iudicio) exprimit flammæ ē fornacibus illis erumpentis, & in altum sese eijcientis, & conglobantis naturam. *Virens* autem factum esse puto ex *Virens: & Virens ex Vibrans* errore, & negligentia librariorū. Hęc igitur olim scripseram. Nunc autē sententiā mutatā, *Virens flamma* retineo, & virē-H *tem flammam* interpretor, validam, acrem, perpetuam, non languēcentem. Cur sententiā mutem autē vna hęc causa est, quod tutius esse arbitror veteres codices sequi, præsertim vbi defendi possunt, vbiq; probabilē scripturam continent, quā aliam excogitare. Si quis tamen *vibrans flamma*, quæ lectio coniectura sola nititur, huic anteponeat, non improbo.

COLCHICIS] Medea venenorum simillimis,

A mis. supra Od. 5. *Flammis aduri Colchicis.* & Od. 13 lib. 2. *ille venena Colchica, Et quicquid vsquam concipitur nefas, Trahaunt, &c.*

QVA FINIS? finis generis famin. vt supra Od. 18. lib. 2. *sine destinata.* & Lucr. lib. 1. *Denique iam quoniam generatim reddita finis Crescendi rebus constat.* & Virg. lib. 5. *Qua finis standi?*

QVOD ME MANET STIPEND.] quod tibi à me vis stipendium persolui? id est, quam mihi pœnam interrogabis aut impones? quam me pœnam vis surferre, ac sustinere?

EFFARE] quidam legi volunt Ecfare, quomodo scriptum reperi etiam ego in vno, & altero codice antiquo.

BISSAS] participium à verbo *inbeor*: de quo alibi iussas autem, id est, à te in me constitutas: vel quas ego subire & luere abs te iussus fuero.

CVM FIDE] tralatio à pecunia: quæ cum fide solui dicitur, si tota, & ad diem soluatur.

EXPIARE] pœna subeunda luere, ac delere. vt Od. 1. lib. 2. *arma nondum expiatis vincta cruoribus.* & huius lib. Od. 5. *dira detestatio Nulla expiatur victima.* Cicero de harusp. resp. nomen populi Rom. tanto scelere contaminauit, vt id nulla re possit, nisi ipsius supplicio, expiari.

MEND. LYRA VOLES SONARI.] id est, falsū, seu falsis carminibus, & mendacibus hymnis laudari. significat, eam veris laudibus ornari non posse.

CTVPDICA, TVPROBA.] significat, eam esse impudicam, & improbam. sic Catull. in quendam. *Pudica & proba, redde codicillos.*

PERAMBVLABIS ASTRA SIDVS] tanquam Erigone referētis in siderum numerū: vel tu sidus aureum inter astra versaberis. hoc dicitur in teresse inter astrum & sidus, quod sidus, vna stella sit: astrum, multa: vt Virgiliæ, Orion, Vrsa maior, & Vrsa minor, &c. sidus aureum autem dicit *ἑπιθεπκῶς*, vt non semel Virg. *En. 2. ferit aurea sidera clamor.* & lib. 11. *Tum verò immensus surgens ferit aurea clamor sidera.*

INFAMIS HEL: CAST. OFFENS.] Quæ sunt perulgata, omnibusque notissima de Stesichoro poëta, iccirco eum oculis esse multatum, quia Helenam versus maledicis, & contumeliosis lacerarat, prætermitto. Pausanias autē in Laconicis, noua quædam hac de re, atque inaudita profert, Leonynum quendam Crotoniatam in insulam *Λευκῶν* profectum, Achillem in ea, duos Aiaces, aliōsque Heroas, & vnā cū illis Helenam vidisse: cum ea etiam esse locutum, si bique ab illa esse mandatum, vt, cū primum Himeram (qua in vrbe natus est Stesichorus) nauigasset, Stesichoro nuntiaret, & iratam ob carmen in se scriptū, oculos ei ademisse: Quo nuntio accepto Stesichorum stilum vertisse, Helenamq; quam antea vituperarat, laudauisse. Eius autem palinodia principij ponit Plato in Phædro his verbis, *ἐστὶ δὲ τοῖς ἀμασίανσι πᾶσι μὴ θολογία καθαρίως ἀρχαῖος, ὃν Ὀμῆρος μὲν ὄσκι*

ἤθετο, Σπῆσιχορος δὲ, πῶν γὰρ ὀμῆων περι- E *θεῖς ἀπὸ τῆν Ἑλῆνης κακηγορίαν, ὄσκι ἠγγόσεν, ὡσπερ ὄμῆρος, ἀλλ' ἄτε μισθῶς ὄν, ἐγὼ τῶν ἀπῶν, καὶ ποιῆ εὐδὲς, Οὐκ ἔστ' ἔτυμος ὁ λόγος ἔπος, ἔδ' ἔβας. Εἰ νῦν εὐσελμοῖς, ἔδ' ἰκεο πῆραγμα τροῖης, ποιῆσαι δὴ πᾶσαν τῶν καλεῖσθαι παλινοδῶν ὡς γὰρ γῆμα ἀνέβλεψεν, id est, iis, qui in fabulando peccarūt, vetus est expiatio, quæ Homerū quidem fugit, sed non Stesichorum. Nam cū oculis orbatus esset propterea, quod Helenæ maledixerat, non ignorauit, quemadmodum Homerus, sed, vt pote qui musicus esset, causam eius rei intellexit, & continuo hoc carmen fecit. Non verus ille est sermo: numquā puppibus *ῥετῆες, velinolis ὀπυλέτα ad pergama Troia.* F Absoluta igitur tota illa, quæ appellatur, palinodia, oculorū sensum continū recuperauit. vsurpat M. Tullius huius carminis principium lib. 9. epist. ad Attic. *ὄσκι ἔστ' ἔτυμος λόγος* (vt opinor) *ille de ratibus*, id est, non est verus ille rumor de Pompeij nauibus. Extat & alius Stesichori versus apud Lycophronis interpr. ad eandē rem pertinens, *Τρωῆς τοῖ ποτ' ἴσαν Ἑλῆνης εἰδωλον ἔχοντες.**

INFAMIS HELENÆ] quam infamarat Stesichorus: dedecore & infamia notatæ à Stesichoro. nō dissimulabo me reperisse in vno Vaticano libro, Infamis. de qua scriptura equidem nihil pronūtio, tantūm admonitum lectorem velim, vt consideret, idē me sit sciendum de nomine infamis, quod de infacetus censuit Hermolaus Barbarus: nempe scribendum esse, inficetus.

VATIC] Stesichoro. de quo supra ad Odan 9. libri 4. vide de eod. multa apud Quintil. lib. 10. Et TV] tu quoque eorum exemplō.

ONEC PATERNIS] hac palinodia Irri-fionis contumeliosæ plenissima est: immō verō mera contumelia est, cum vrbānitatem tamen Horatiana coniuncta. Vult enim Horatius intelligi, quæ laudanda Canidiæ causa dicit, esse planē falsa. NEC IN SEPVLCRIS, &c.] id est, nec docta, seu quæ nescis pauperum mortuorum cineres nono post eorum mortem die dispergere, ac dissipare. innuit hoc eam factitare solere.

NOUENDIALEIS] nouendiales pulueres, nouendiale sacrum, nouendiales ludī, nouē- H diales feriæ à numero dierum sunt dictæ. Nam cadaver domi dies septē seruabatur: octauo die comburebatur: nono sepeliabatur, seu humabatur: deinde iustus persolutus, & imposita in scriptione humatus dicebatur mortuus. ante hoc tempus, & antequam hęc facta essent, dicebatur esse supra terram. Ad hunc locum pertinet illud Virg. 5. *Aeneid. Præterea si nona diem mortalibus al-mum Aurora extulerit, radiisque retexerit orbē, &c.* ad quem locum lege Seruiū, qui ibi profert hūc Horatianum versum.

PVRAMANVS] *καθαρίως χεῖρες*: non maculatæ sanguina: quod est falsum, vt cetera omnia.

A T V V S Q V E V E N T E R P A R T V M E I V S]
veter partum eius est, qui partum edere & soler,
& potest: venter facundus: qualis profectò non
est Canidia: id est, Gratià. est autè nomen con-
flarum à parru, & verbo meio, in codice Io. Mo-
rellii viri nobilis, & in primis erudit, annotatū
erat ad hanc vocem *partum eius, partui aptus.*

T V O C R V O R E R V B R O S] tuo cruore,
& tabo commaculatus in puerperio tuo.

V T C V M Q V E, &c.] quòdies, vel quando-
cumque tu partu edito è lecto surgis fortis puer-
pera. quod numquam tibi contigit. numquam
enim nec paris, nec peperisti. videtur enim si-
gnificare, Canidiam obstetricis opera, & mini-
sterio uti, quæ pannos eius cruore ex partu in-
quinos, abluat, cum longè aliud & sentiat, & velit
intelligi. Nam nec vquam puerpera fuit, neq;
obstetrice vsa est, neque pannos habet cruentos,
vtpote quæ suppositos partus ostendet, non ve-
ros, vt sup. Od. 5. *si vocata partibus Lucina veris
affuit. Exsilis* autem secundæ personæ est, à ver-
bo exsilio.

C A N I D I A.

O B S E R A T I S] obturatis, clausis, surdis. ob-
ferare à sera factum. vitur & Catull. ad Ipsithill.
seu, vt alij volunt, hospitellam, *Ne quis liminis ob-
feret tabellam.*

C N O N S A X A N V D I S S V R D.] huius
versus, & proximi sententia est. Non sunt nautis
surdiora saxa, quæ fluctibus hibernis verberantur,
subintell. quàm ego tibi sum, vel hoc modo. non
magis audiunt nautas miseros, nudos, & eictos
saxa, quæ à fluctibus hibernis verberantur, quàm
ego te. *nudis* autem, id est, spoliatis, naufragis. sic
suprà Od. 7. lib. 3. *nam scopulis surdior Icarj Voces
audit adhuc integer.*

T V N D I T] verberat. Virgil. Æneid. 5. *Est pro-
cul in pelago saxum, spumantia contra Littora: quod
tumidis summersum tunditur olim Fluctibus, hiberni
condunt ubi sidera Cori.* Idem in Daphn. *Nec per-
cussu iuuant fluctu tam littora, &c.*

N E P T V N V S H I B E R N V S] id est, mare
tempestatibus hibernis commotum, atque ven-
tis concitatum.

S A L O] fluctu: maris agitatione, & iactatione.
Græcum nomen est, ex quo *σαλεύειν* agitare,
concutere.

I N V L T V S V T T V R I S E R I S, &c.] ego
ne committā, vt tu impunè riseris Corythia, quæ
sacra tu tuis versibus vulgasti? de hoc loquēdi
genere vide quæ sunt annotata ad illum locum,
Visme tegam spurco Dama Latuo? Satyr. 5. lib. 2.

C O T Y T T I A] sic scribendum dicitur Poli-
tianus, non *Cocytia*. Corythia autem dicta sunt sa-
cra quædam nocturna, flagitiosa, obscæna, & ne-
faria, à Cotytone impudentiæ, & Veneris ob-
scænae dea, cuius sacerdotes erant Bapta: de qua
Iuuenalis Sat. 2. *alia secreta coluerit Orgia tædæ Ce-*

cropiam soliti Bapta lassare Cotytid.

L I B E R I C V P I D.] liberi, id est, nulla lege,
nullòque pudore à libidine reuocati: liberè &
solutè per omne libidinis, quantumvis obscæna,
& flagitiosa genus vagantis.

E T E S Q V I I. P O N T I F. V E N E F I C I]
confcius, & particeps à me factus eorum sacro-
rum & veneficiorum, quæ in Esquilis tracto: vel
dic pontificem eum appellari veneficij Esquili-
ni, quia veluti pontifex quidam hæc sacra repre-
hendat, & de his existimare, & iudicare audeat.
erat enim pontificum religiones, & cæremonias
tueri. Festus, *Pontifex maximus, iudex, atque arbiter
habetur rerum diuinarum, humanarumque.* Plautus
Rudente, *Lubet iurare. tunc pontifex periuurio est?*

I M P V N E V T V R B E M, &c.] egone te
patiar inultum esse, qui me populi fabulam feceris?

Q U I D P R O D E R I T D I T A S S E, &c.]
id est, quid proderit tibi te Pelignas anus impen-
sò pretio conduxisse, vt te dolore, & cruciatu cor-
poris liberarent: præsentibusque venenis vsum
esse, vt statim exanimatus miseriarū tuarū portū
occupares, si tardius, quàm optas, moriturus es?

D V C E N D A] producenda, extrahenda. sic di-
cimus *ducere bellum.*

I N H O C] ad hoc, propter hoc, *ὅτι τῆτο.*
S V P P E T A S] vt sufficias, ac suppedites ma-
teriam, & locum nouis doloribus: vel vt sis sem-
per recens & integer nouis doloribus. *ἵνα ἐπε-
κῆς κενός ἀλγῆδοσι.*

D O L O R I B V S] sic habet aliquot libri scri-
pti, & excusū: quidam scripti *laboribus*: quidam
cruciatibus.

I N F I D V S] qui Deorum consilia recondita
vulgauit, vt dicemus ad Satyr. 1. lib. 1. sed mihi ta-
cendum non videtur, me in octo lib. manu scrip-
tis legisse, *Pelopis infidi pater.*

B E N I G N E] copiosa, affluens, abundantis,
largæ. videntur quidem hæc pugnare, copiosum
esse, & egere: sed ea est Tantali, & Tantali simi-
lium pœna, vt in media rerum copia egeant. de
hac autem Tantali pœna vide annot. ad Satyr. 1.
libri primi.

O P T A T P R O M E T H E V S] de Prome-
theo suprà diximus nonnulla ad Od. 3. lib. 1. ad
quæ hæc addamus: Prometheum iocirco Cauca-
so esse affixum fingi, quòd is in monte illo affi-
duè hærens, inde astra studiosè contempleretur,
& rerum celestiu cognitioni operâ daret. quòd
testatur & Cicero lib. 5. Tuscul. quæst. non longè
à princip. Est autem hic mons circa Assyrios, al-
tissimus, & pœne dicam, sideribus vicinus. ex
quo fit, vt astra maiora, quàm aliunde videntur,
demonstret, & planissimè eorum ortus obitusq;
declaret. Dicitur idem totam fulminum rationè
accuratè perquisiuisse, eamq; per spectam & cog-
nitam hominibus indicasse. Ex quo ignem cæ-
lestè furatus esse traditur est. Quòd autè Aquila
cor eius exest, significat ea fabula curam, &
solicitu-

A sollicitudinem actem animi, qua siderum motus
peruestigauit.

O B L I G A T V S] id est, *alligatus*: vel dic *obliga-
tus*, quasi circumligatus, id est, firmissimè & re-
naciissimè ligatus. sic enim dicunt Latini, *nexu se
obligare, & verborum obligationes, & obligare vul-
nus, & obligatum beneficij.* Sed cur non dixit, *obliga-
tus Caucaaso*, potius quàm *aliti*? An hoc significat,
Prometheo aquilam esse affidue affixam per hy-
pallagen? an Prometheum Caucaaso esse obliga-
tum & affixum, vt aliti, id est, aquilæ pabulum af-
fidue præbeat, quasi *aliti* positum sit pro, *alitis
causa*?

O P T A T S V P R E M O, &c.] de Sisypho,
& eius saxo, cum fabula sit notissima, tum colle-
gimus quædam ad Od. 14. lib. 2. ibi, *damnatuque
longi Sisyphus Eolides laboris.*

V O L E S M O D O A L T I S D E S I L.
T V R R.] modò voles te ex altis turribus præci-
piem agere.

E N S E P E C T V S N O R I C O R E C L V -
D E R E] tibi pectus ferro trāsfigere. sic Virg. lo-
quitur lib. 10. Æn. *Tum latebras animæ pectus mu-
rone claudit.* Noricus ensis autem à gente Nori-
ca dictus, Rhæctis, & Lepontiis finitima. Nā in-
ter Noricos, & Rhæctos Rhenus fluuius inter-
fluit. suprà Od. 16. lib. 1. *quas neque Noricus Deter-
ret ensis.*

I N N E C T E S] sic reperi scriptum in duobus
codicib. Vrsin. Rañnutij, Faërn. Nicot. Russ. Cle-
ric. in tribus Vatic. Faërn. Torn. nestes.

V E C T A B O R H Y M E R I S] tuis humeris
insidebo mihi inuisis.

A N, Q V E M O V E R E C E R E A S] ane-
go, quæ cereas imagines motu præditas efficere,
& animare possum, &c. adhibebantur autem ce-
reæ, & lanæ imagines in rebus magicis: vt sat. 8.
lib. 1. *Lanæ & effigies erat, altera cerea.*

V T I P S E N O S T I C V R I O S V S, E T
P O L O] in libro Iannoct. scriptum est, *Vt ipse cu-
riofus nosti, & polo.* quam scripturam non rejice-
rem, nisi magis mihi placeret vulgata.

E T P O L O D E R I P E R E L V N A M] su-
prà Od. 5. *Lunamque celo deripit.* Deripere autem
non *diripere*, scriptum est in omnibus libris cala-
mo exaratis.

E X C I T A R E] excitare mortuos ab inferis.
D E S I D E R I Q V E T E M P E R A R E P O -
C V L V M] & conficere, ac miscere poculum a-
matorium. sup. Od. 5. *Amoris esset poculum.* tem-
perare, *κερῆσαι.*

P L O R. A R T. I N T E N V L L. H A B E N -
T I S E X I T.] Cum dissentiret hoc loco in-
ter se libri veteres, alique haberent, *Plorem artis
in te nil habentis exitus*: alij, *Plorem artis in te nil ha-
bentis exitum*: alij, *nil agentis exitum*: ego olim eā
scripturam, quæ mihi probabiliss. visa erat, quæq;
reperitur in duobus cod. Vatic. Iannoct. Tornes.
(quamquam in vno ex his, nō sine litura.) *Plorem
artis in te nil agentis exitum*, secutus eram. quam

sic explicabam: ego, quæ Lunam è celo possum
deducere, & mortuos excitare ab inferis, & ama-
toria pocula præsentissima conficere, vsq; adeo-
ne infelix ero, vt ars mea in te sit inanis, nullam-
que vim aut potestatem habeat: hæc mihi quidè
videbatur esse verborum sententia: sed hærebat
scrupulus, quòd genus hoc loquēdi, *ars nil agit
in aliquo*, seu *in aliquem*, pro eo, quod est, inanis
est, & nullam vim habet, & nil valet, videba-
tur mihi, vt & nunc videtur, partum Latinum,
& Horatio, eleganti scriptori, indecorum: nam
nil agere quidem, inane operam sumere est:
quo sæpe vtuntur Latini. vitur & Hor. sat. 9. lib.
1. *sed nil agit: vsque tenebo.* & saty. 3. lib. 2. qui lo-
cus videtur præcipuè huius lectionis sententiam
adiuuare. *Nil agit exemplum, litem quod lite resolu-
it.* significat enim inutile, atq; inane esse exem-
plum, quod rem dubiam & controuersam, alia re
dubia soluit. hoc igitur tunc afferebam, quo hanc
scripturam defenderè, nam illam alteram, *ars in
te nil habentis exitum*, planè reiciebam. quæ ta-
men reperitur ferè in omnibus libris excusis, Ve-
netis, Lugdunensibus, Parisiensibus, Germanicis,
& maiore parte manuscriptorum. ego autè eam
annos ab hinc duodecim ita in meo libro immu-
taram, *Plorem artis in te nil valentis exitum*. quod
idem nuper venit in mætem Paullo Manutio, vi-
ro doctissimo, seu potius Mureto: qui ita curauit
excudendum, cum Aldini antiquiores habeant,
nil habentis. neque verò hæc mihi scriptura displic-
ceret, si eius exstaret in libris veteribus vel te-
nuissimum vestigium. Nunc cum id non sit: hæc,
quam explanauit, & quæ reperitur in libris scri-
ptis, *Plorem artis in te nil agentis exitum*? tenebam,
quia non habebam meliorem. Nam, ne mentiar,
ne eam quidem magnopere probabam. Videba-
tur enim mihi inelegans & insolens, ac, pœne di-
cam, barbarum loquēdi genus: vt & nunc vide-
tur. *ars nil agit in te*, vt suprà dixi. Nūc igitur (vt,
quod sentio, liberè dicam) hanc ipsam scripturam,
quam religione quadam deterritus immutare,
aut rejicere tum non sum ausus, corruptam esse,
neque vllum mendum inesse in verbo *habentis*,
sed in voce *nil*, aut in voce *exitum*: & ne longum
faciam, totum hunc locum sic esse legendum pu-
to. *Plorem artis in te nullum habentis exitum?* seu, si
quis malit, quòd in quibusdam libr. reperitur,
Plorem artis in te nil habentis exitum? Natum autem
fortasse mendum est ex hac scriptura, *null' habentis*,
& ex ignoratione cōsuetudinis loquēdi Ho-
ratianæ. Nam cum indocti quidam siue librarij,
siue lectores, quid sibi vellent illud *null'*, non intel-
ligerent, neque quòd referri possent hi patrij ca-
sus *artis habentis*, viderent, ex ea voce *null'*, fece-
rūt *nil*. Ita nobis locus corruptus per manus tra-
ditus est, quem postea nonnulli ita corrigere co-
nati sunt, vt *agentis* reponerent in locum verbi,
habentis. in libro quidem Don. perspicuè vox *agē-
tis* alia & recetioire manu scripta est. in solo autè
codice Tornes. & duob. Vatic. integram reperi:

A quibus cum postea consentire animauerti Luteria Clericanum, Nicoctianum, vnum Ruffard, ceteros. hanc igitur germanam, & integram scripturam esse arbitror. verborum autem hic ordo est, Plorem artis nullum exitum in te habentis? vel, si quis forte alteram lectionem huic anteponat, *Plorem artis*, id est, plorem gratia artis, *nil exitum*, id est, nullum exitum, *in te habentis*? Iam hoc *Plorem artis*, Græcorum more dictum est, pro eo, quod est, plorem artis ergo, seu causa artis, vel ob arem. solent enim illi in huiusmodi loquedi generibus subintelligere *χαριν*, vel *ἔνεκα*. Plaro in Eurhyd. *μακαρίζω ἀρ' υμῶς ἔγωγε τῆ κίη-ματος, πολὺ κάλλον, ἢ μέγαν βασιλέα τ' ἀρχῆς*, i. beatos equidē vō duco possessionis istibus magis nomine, quā magnum regē, seu Persarum regem, imperij. Aristot. *ῥητορ. α. πολλοὶ γὰρ ὑμῶν σιν, ὡσπερ ἱρόδικος λέγεται, εἰς ἔ-δεις ἀν εὐδαιμονισεῖ τ' ὑμῶν*, id est, ad verbū, quos nemo beatos duxerit valetudinis. quod valet, ob valetudinē, vel causa valetudinis. Dionys. Halicarnassens, *ἀρχαῖοι βίβλ. τ. αὐτῆς β' τοί-γε τ' ἡνώμης ἐπανοῦσας ὑμῶς*, id est, huius sententiæ vos laudantes. quod valet, ob hanc mentem, vel ob hanc sententiam. Eurip. in Androm. *ἔγ' ἰδὼ οὐδ' ἔνεα δαίτας τολμῶς, ἀν' ἔρεζα, ὡ κατάρατος ἔγω, κατάρατος ἀθρόασι*, id est, gemo igitur facinoris hostilis, quod perpetraui. Idem Iphigenia in Aulide, *Ελλάδος μάλιτ' ἔγωγε τ' πελαγοπῶρα ἔνεα*, id est, maximē equidem Græcia calamitosa gemo ac ploro. Idem Phœniss. *φεῦ, φεῦ. χακῶν σῶν Οἰδύπιδος σὸς ἀν' ἔνεα*. malorum tuorum Oedipe ploro. quæ tria postrema exempla proximē accedunt ad hanc locutionem Horatianam. Integrum est illud genus apud Æschyl. in Prometh. *Αἰ εἰ παρθεῦ, σῶν ὑπερ ἔνεα πῶων*. imiratus est etiam Virgil. II. Æneid. *Vir Troiane, quibus calo te laudibus æquem? Iustitiæ ne prius mirer, belline laborum?* id est, tene mirer ob iustitiam prius, an ob belli labores? sic enim hunc versum explico, quamuis paullo aliter Seruius. Iam hæc loquendi genera, *habere exitum*, nullum *habere exitum*, Latinis scriptoribus valde sunt vsitata: quorum hoc proximū significat, quippiam non consequi finem, cuius gratia ceptum est, atque ita inane & inutile, seu nullius efficaciam esse: illud alterum, contrarium, nempe ad exitum optabilem peruenire & efficax esse, seu (vt ita dicā) effectum aliquem gignere. M. Tull. lib. 7. epistol. ad Att. *Rursus autem ex dolore municipali, sermonibusque eorum, quos cōuenio, videtur hoc consilium exitum habiturum*. Idem Philipp. 2. *Fugam quærebamus omnes, quæ ipsa exitum nō habebat*. idem de diuinat. lib. 2. *Quid ego Haruspicum responsa commemorē? (possum equidem innumerabilia) quæ aut nullos habuerunt exitum, aut contrarios*. Idem Acad. 2. *Ipsa autem philosophia: quæ rationibus progredi debet, cūc habebit exitum?* Idem scdē valet reperire exitum. Idem Cicero lib. I. de finib. *Quod si ne ipsarum quidem virtutum laus reperire potest exitum, nisi dirigan-*

tur ad voluptatem, &c. Licet etiam ita legere seruata eadem loquendi cōsuetudine & elegantiā, *Plorem artis in te nil habentis exitum?* vt sic ordo verborum, *Plorem gratia artis, nil exitum*, id est, nullum exitum in te habentis? vt iam diximus. Videtur mihi tamen hæc lectio diuor aliquanto altera: contrā illa superior, suauior, & concinnior. Verūm tamen, vt sunt hominum dissimilia palata, amplectatur quisque quam volet: aliam respuat, ac rejiciat. manum non verterim. Quod si cui mea coniectura non probabitur, omniū scripturarum tolerabilissima mihi videtur ea, quam dixi reperiri in codice Iann. & Tornes. & duobus Vaticanis.

Q. HORATII FLACCI
Carmen Sæculare.

P. HOEBE, siluarumque potens Diana,
Lucidum cæli decus, d' colendi
Semper, & culti, date, quæ precamur
Tempore sacro:

Quo Sibyllini monuere versus,
Virgines lectas, puerosque castos
Dius, quibus septem placuere colles,
Dicere carmen.

Alme Sol, curru nitido diem qui
Promis, & celas: aliusque, & idem
Nāsceris: postis nihil vrbe Roma
Visere māius.

Rite maturos aperire partus
Lenis Ilithyia, tuere matres:
Sine tu Lucina probas vocari,
Seu genitales.

Diua, producas subolem, patrūmque
Prosperes decreta super iugandis
Famini, prolisque nouæ feraci
Lege marita:

Certus vndenos decies per annos
Orbis vt cantus, referatque ludos,
Ter die claro, totiesque grata
Nocte frequentis.

Vosque veraces cecimisse Parca,
Quod semel dictum est, stabilisque rerum
Terminus seruet, bona iam peractis
Iungite fata.

Fertilis frugum, pecorisque tellus

spicea

A Spicea donet Cererem corona:
Nutriant fetus & aqua salubres,
Et Iouis aure.

Condito mitis, placidusque telo
Supplices audi pueros Apollo:
Siderum regina bicornis audi
Luna puellas.

Roma si vestrum est opus: Iliaeq;
Litius Etruscum tenere turmae,
Iussa pars mutare Lareis, & urbem
Sospire cursu:

Cui per ardentem sine fraude Troiam
Castus Aeneas patriæ superstes
Liberum munuit iter, daturus
Plura relictis:

Dij probos mores docili iuuenta,
Dij senectuti placidæ quietem:
Romula genti date remque, prolem-
Que, & decus omne.

Quique vos bubus veneratur albis
Clarus Anchisæ, Venerisque sanguis,
C Imperet bellante prior, iacentem
Lenis in hostem.

Iam mari, terraq; manus potenteis
Medus, Albanisque timet securis:
Iam Scythæ responsa petunt, superbi
Nuper, & Indi:

Iam fides, & pax, & honos, pudorque
Priscus, & neglecta redire virtus
Audet: apparetque beata pleno
Copia cornu.

D Augur, & fulgente decorus arcu
Phæbus, acceptusque nouem camænis,
Qui salutari leuat arte fessos
Corporis artus:

Si Palatinas videt æquis arceis,
Remque Romanam, Latiumque felix:
Alterum in lustrum, meliusque semper
Proroget æuum.

Quæq; Auentinum tenet, Algidumque,
Quindecim Diana preces virorum
Curet: & votis pueroꝝ amicas
Applicet aureis.

Hæc Iouem sentire, deosque cunctos,
Spem bonam, certamque domum reposito
Doctus, & Phæbi chorus, & Dianæ
Dicere laudes.

Carmen sæculare dictum, quod ludis sæcularibus caneretur. Ludos autem sæculares primos à Valerio Poplicola institutos esse anno c c x i v. post urbem conditam quidam tradiderunt: alij multis annis post reges exactos, & Poplicola iam mortuo, quam sententiam cōfirmant xv. virūm, qui ludis sæcularibus procurandis & faciendis præerant, commentarij. De tempore magna etiā f. dissentio est inter scriptores. alij enim centesimo quoque anno fieri solitos esse, vt sæculum centū annorum spatium continere intelligamus: alij centesimo decimo quoque anno, vt sæculum sit ambitus annorum centum & decem, atque huic sententiæ consentanei sunt versus illi Horatiani, *Certus vndenos decies, &c.* superiorem autē confirmat Pompeius Festus his verbis: *sæculares ludi apud Rom. post centum annos fiebant, quia sæculum in centum annos extendi existimatur.* sed de sæculo & ludis sæcularibus si quis plura scire volet, legat libellum Onufrij Panuini, qui accuratissime de his scripsit. Carmen autem sæculare ad Apollinem maximē & Dianam canitur, quia dij sunt *ἀλιεῦμακοι*, & *δοποπροπῶοι*, id est, malorū depulsores: & iccirco placandi. adde quod irati, & offensi, horribiles sunt: itaque eo magis precibus leniendi. Postremò, Troianis amici, & ita, Romanis. Quocirca tanto diligentius venerandi & placandi, ne neglecti, fiant inimici, & alieni.

SILVARVM QVE POTENS] siluarum domina. sic locutus est sup. Od. 3. lib. 1. sic te diua potēs Cypri. & Od. 25. lib. 3. ad Bacchū, d' *Naiadum potens, &c.* Diana autem gratæ sunt siluæ, supra Oda 21. lib. 1. *Vos letam fluuio, & nemorum coma, &c.* Callimach. *καὶ χορὸς ἀμφιλαφῆς καὶ ἐὺ οὐρεσιν ἐφιδάσθαι.*

d' COLENDI SEMP. ET CVLTI.] sic epist. 1. lib. 1. *Prima dicte mihi, summa dicende camæna, &c.*

TEMPORE SACRO] die festo, seu diebus festis. Oda 12. lib. 2. *Eudentem nitidis virginitibus sacro Diana celebris die.*

SIBYLL. MON. VERS.] tanta erat apud veteres illos Romanos librorum Sibyllinorum auctoritas, vt in rebus aduersis, ac difficilibus reip. temporibus non minore spe ad eos, quā ad Etruscorum disciplinam confugerent: quod testatur M. Tull. lib. 4. accus. Verr. his verbis: *Itaque apud maiores nostros atroci, ac difficili reip. tempore, cum Tib. Graccho occiso magnorum periculorū metus ex ostentis portenderetur P. Matio, L. Calpurnio Coss. adiutum est ad libros Sibyllinos, in quibus inuentum est, Cererem antiquissimam placari oportere.*

DIIS, QUIBUS SEPTEM] Diis vrbs Romæ præfidibus, & custodibus, *πολιτῶν χοῖς*, E ij

A SEPTEM COLLES] septem colles vrbis Romæ primò mœnibus inclusi, hi sunt, Quirinalis, Viminalis, Esquilinus, Cœlius, Palatinus, Tarpeius, seu Capitolinus, Auentinus, quibus additi sunt postea, Cœliolus, Ianiculus, Vaticanus, aut certè eius pars, Collis hortulorum. Ex his montibus aliquot commemorat Horatius: Quirinalem epistol. ad Iul. Flor. lib. 2. *cabat hic in colle Quirini.* Esquilinum non semel. sat. 8. lib. 1. *nunc licet Esquilium habitare salubribus.* sat. 6. lib. 2. *at simul auras Ventum est Esquilium, &c.* Palatinum infra hac Oda, *si Palatinus videt æquus arceis.* & epist. 3. lib. 1. *scripta, Palatinus quacumque recepit Apollo.* Capitolinum, Od. 3. lib. 3. *dum Capitolium scandet cum tacita virgine pontifex.* & item alibi. Aueticum epist. 2. lib. 2. *Hic extremo in Auentino.* Vaticanum Oda 20. lib. 1. *redderet laudes tibi Vaticani Montis imago.*

A L M E S O L] qui omnia alis & foves. **C** V R R V N I T I D O D I E M Q V I, & C.] id est, qui diem curru nitido aperis, & idem claudis. de curru solis supra Od. 6. lib. 3.

P R O M I S E T C E L A S] promissis oriens, celas & condidit occidens, & supra Od. 5. lib. 4. dixit *condere diem collibus in suis.*

A L I V S Q V E, E T I D E M N A S C E R I S] alius, quia alio quotidie loco oritur: vel quia alius est dies hodiernus ab hesterno: vel quia alio colore est propter caliditatem temporisque dissimilitudines. idem autem, quia semper vnus est. sup. Od. 16.

C L I B. I. Q U I D T E R R A S A L I O C A L E N T E I S S O L E M U T A M U S? **P** O S S I S] optantis, seu precantis oratio est. **A** P E R I R E L E N I S] quæ lenem te præbes in apertendis partibus. de Ilithya diximus supra ad Od. 22. lib. 3.

S I V E T V L V C I N A] profert Seruius ad illum locum Virgilij, Pollione, *Cassa fave Lucina.*

S E V G E N I T A L I S] γενεθλια θεα. dea nascens fatuus adiuuaris: seu partus maturas, seu ad gignendum valens, seu fatuus utero inclusos in lucem proferens. Taleis autem deos, γενεθλις Græci vocant. quia voce vsum esse Platonem lib. 5. de rep. non ita pridem mihi indicauit Iosephus Scaliger, cum Lutetia, vt coniectanea sua in Varroem de lingua Latina excudenda curaret, venisset. Platonis autem verba sunt hæc, *ἔστι γενεαὶ δὲ καὶ ὁμογενίαν θεῶν κοινονίαν ἀπασαν ταυτὲ φύσιν ἀμματος ἐχουσαι πικρὰν τις, καὶ σεβόμενος, εὐνοὺς αὖ γενεθλίους θεοὺς ἐς παίδων ἀντὶ ἀσπαρὰν ἔχει καὶ λόγον.* vbi vulgò legitur *εὐνοὺς ἀν καὶ γενεαὶ καὶ θεοὺς*, id est, cognationem autem & societatem gentilitiorum deorum omnem vnus sanguinis natura præditam honorans quis, & colens, deos genitales, propitios erga liberorum suorum rationem meritorum & probabiliter habuerit. Iam quod vnus deæ plura nomina ponuntur, referendum est hoc ad morem & ritum precantium: qui ne fortè in nomine errarent, copula eorum, quos orabant, deorum nomina congerere solebant, vt

Luna, Deum quæ sola videt periuria vulgi, seu Cretæa magis, seu in Di-

Etyma vocaris, Huc descende. Horatius Sat. 6. lib. 2. *Maturine pater, seu Iane libertinus audis.*

P A T R V M Q V E P R O S P. D E C R.] facito, vt senatusconsulta, & leges de contrahendis matrimoniis, & de maritandis ordinibus, sanctè feruentur, secundòsque habeant exitus.

L E G E M A R I T A] id est, & super lege Pappia, Poppæa de maritandis ordinibus, à M. Papio Mutilo, Qu. Poppæo Secundo c o s s. Augusto imperium obtinente, lata: per quam sanciebatur, ne quinquaginta annis minor sexagenario nuberet: aut ne vir sexaginta annis minor quinquagenariam uxorem duceret: & vt omnibus ingenuis, præterquam senatoribus, eorumque liberis libertinas uxores habere liceret. De hac lege Cornel. Tacitus lib. 3. Annalium, his verbis, *Relatum deinde de moderanda Pappia, Poppæa, quam senior Augustus post Iulias rogationes incitatis calibum pœnis, & augendo arario sanxerat.* & Suetonius in Augusto.

C E R T V S V N D E N O S D E C I E S] dissentiunt etiam hic cōdices manu scripti. in aliis enim scriptum est, *Certus vt denos decies per ann.* Orbis & cantus, &c. in aliis, & quidem multo pluribus, trib. Vatic. Iann. Faër. Tornes. Nicot. Russ. *Certus vndenos dec. per ann. Orb. vt cant. &c.* quam scripturam secuti sumus, vt veram & rectam, & ab omnibus viris doctis comprobata: & ita intelligemus, ludos sæcularis centesimo decimo quoque anno fieri solitos esse.

O R B I S] sæculum: quod vel centum & decem, vel centum dumtaxat annorum spatium continet.

E T C A N T V S, R E F E R A T Q V E I V D O S] cantus referat, & ludos sæculares. sed hi ludi non semper centesimo, vel centesimo decimo quoque anno fiebant. Nam & Suetonius scribit, ab Augusto anticipatos esse, & Cornel. Tacitus lib. 2. Annal. tradit, quarto & sexagesimo anno postquam Augustus ediderat, imperatore Claudio spectatos esse. Iterum Suetonius in Domitiano narrat, cum fecisset ludos sæculares habita ratione temporis, & anni, non quo Claudius proximè, sed quo olim Augustus ediderat.

T E R D I E C L A R O, T O T I E S Q V E.] tribus diebus, totidemque noctibus.

V O S Q V E V E R A C. C E C I N. P A R C A E] ordo verborum, & sententia hæc mihi videtur esse. Vosq; ò Parcæ veraces cecinistis: id est, quæ vera cecinistis, vel quæ veraces estis in iis, quæ cecinistis, iugite bona fata fatis iam peractis, id est, præteritis, ac tranfactis: quod quidem semel iam à vobis dictum est, & stabilis, id est, ratus, & fixus, atque immutabilis rerum terminus id seruat, neque id vllò pacto potest immutari. quidnam semel dictum est: vos iuncturas bona præteritis fata. Quod si legamus *seruet*, vt habet aliquot libri veteres: erit oratio benè precantis, & optantis, hoc modo, & Dij faciant, vt stabilis, fixus, & alè hærrens terminus id seruet, quale illud apud Virgil. *Aeneid.*

A Eneid. 12. *Vt potius reor, & potius Dij numine firmant.* atque ita legisse videtur Porphyrius, atque ad eam ita legit Seruius ad illum Virgilij versum, Pollione: *Concordes stabili fatorum numine Parca:* qui hunc locum profert. ego tamen non improbo, seruat, vt intelligamus esse *εὐφρημοσύνη*, id est, orationem boni ominis. Neque verò est, quod quifquam mihi dicat, prouocabulum, quod, referri solere ad ea, quæ antecederent potius, quàm ad ea, quæ subsequuntur. Nam quamuis negare non possum ita esse: constat tamen interdum etiam ad ea referri, quæ sequuntur. M. Tull. ad Att. lib. 2. *Pompeius, nostri amores, quod mihi summo dolori est, ipse se afflicxit.* quorum verborum hic ordo est. Pópeius nostri amores, ipse se afflicxit, quod mihi summo dolori est. Pópeius ad Domit. lib. 8. epist. ad Attic. *In quibus (litteris) scribis, Casarem apud Corfinium castra posuisse, quod putauis, & pramonui, sit, vt nec in presentia committere tecum prælium velis, & omnibus copiis conductis te implicet, ne ad me iter expeditum tibi sit, &c.* verba illa, quod putauis, referenda sunt ad ea, quæ sequuntur, non ad superiora. T. Lilius lib. 22. quod numquam antea factum erat, prædictatorem populus creauit. Idem lib. 27. *Id quod nullo ante bello acciderat, diu consules sine memorando prælio interfecti velut orbam rempubl. reliquerant.* Iterum M. Tull. Acad. lib. 1. *Dabitur enim profectò, vt in rebus iniustis, quod Græci ipsi faciunt, à quibus hæc iam diu tractantur, utamur verbis interdum in dē esse, quod Græci ipsi faciunt, videntur media esse interiecta, hoc modo, dabitur enim, vt in rebus iniustis vtamur verbis interdum inauditis, quod Græci ipsi faciunt, &c.* Porphyrio autem longè aliter hunc Horatij locum explicat: eam explanationem ego hic proponam, vt de ea iudicet lector intelligens, & eruditus. eius verba sunt hæc aliquanto obscuriora: *Syllepsis est, ex verbo enim singularis numeri, seruet, pluralis nascitur, seruent.* hæc Porphyrio: nihil præterea. ex quibus apparet, eum sic intelligere hunc locum. Vosque, ò Quirites, Parcæ, veraces cecinistis id, quod semel dictum est, seruent, & stabilis rerum terminus vos seruet, &c. & ita Parcæ veraces erunt recti casus, non vocandi. quam explanationem nullo modo probo, putòque vel Porphyriorem, vt hominem hinc planè lapsum esse: vel non esse germani Porphyriionis verba, sed alieuius inepti scholiasta.

B NOSTRI AMORES, IPSE SE AFFLIXIT, QUOD MIHI SUMMO DOLORI EST. PÓPEIUS AD DOMIT. LIB. 8. EPIST. AD ATTIC. *In quibus (litteris) scribis, Casarem apud Corfinium castra posuisse, quod putauis, & pramonui, sit, vt nec in presentia committere tecum prælium velis, & omnibus copiis conductis te implicet, ne ad me iter expeditum tibi sit, &c.* verba illa, quod putauis, referenda sunt ad ea, quæ sequuntur, non ad superiora. T. Lilius lib. 22. quod numquam antea factum erat, prædictatorem populus creauit. Idem lib. 27. *Id quod nullo ante bello acciderat, diu consules sine memorando prælio interfecti velut orbam rempubl. reliquerant.* Iterum M. Tull. Acad. lib. 1. *Dabitur enim profectò, vt in rebus iniustis, quod Græci ipsi faciunt, à quibus hæc iam diu tractantur, utamur verbis interdum in dē esse, quod Græci ipsi faciunt, videntur media esse interiecta, hoc modo, dabitur enim, vt in rebus iniustis vtamur verbis interdum inauditis, quod Græci ipsi faciunt, &c.* Porphyrio autem longè aliter hunc Horatij locum explicat: eam explanationem ego hic proponam, vt de ea iudicet lector intelligens, & eruditus. eius verba sunt hæc aliquanto obscuriora: *Syllepsis est, ex verbo enim singularis numeri, seruet, pluralis nascitur, seruent.* hæc Porphyrio: nihil præterea. ex quibus apparet, eum sic intelligere hunc locum. Vosque, ò Quirites, Parcæ, veraces cecinistis id, quod semel dictum est, seruent, & stabilis rerum terminus vos seruet, &c. & ita Parcæ veraces erunt recti casus, non vocandi. quam explanationem nullo modo probo, putòque vel Porphyriorem, vt hominem hinc planè lapsum esse: vel non esse germani Porphyriionis verba, sed alieuius inepti scholiasta.

S T A B I L I S Q V E R E R V M T E R M.] Lucret. lib. 1. *atque alitè terminus hærrens.* Norum illud, Terminum deum, Romæ in loco Ioui consecrando reperitum, remansisse ac restituisse, neque Ioui ipsi cedere voluisse. Ouid. Fast. 2. *quid noua cum ferent Capitolia, nempe Deorum Cuncta Ioui cessit verba, locumque dedit: Terminus, vt veteres memorant, in ade Restrict, & magno cum Ioue tempore tenet.* huc pertinet lepidissimè illud ænigma, quod extat apud A. Gell. lib. 12. cap. 6. *semel, minusne, an bis minus sit, non fat scio: An utrumque eorum: vt quondam auidum dicit, Ioui ipsi regi noluit concedere.* Festus. *Numa Pompilius statuit, eum, qui terminum exarasset, ipsum & boues sacros esse.* de Termino plura sup. ad Odam 2. epod.

F E R T I L I S F R V G V M] frugibus abundans, & pecore. Lucret. lib. 2. *quamobrem terra, magna Deum mater habita & dicta sit, multis veribus, iisq; elegantissimis declarat, quos satis erit mihi indicasse. Quare magna Deum mater, materque ferarum, Et nostri genitrix hæc dicta est corporis una, &c.*

S P I C E A D O N E T C E R. C O R.] Helioidus Cererem *εὐσπερίων* appellat, id est, pulchrè coronatâ. corona donabatur scilicet ab agricolis propter frugum vberitatem. sic Tibull. eleg. 1. lib. 1. *Flaua Ceres, tibi nostro de rure corona spica, quæ templi pendeat ante foreis.* Sic autem legendum, non, vt vulgò, tibi sit.

E T I O V I S A V R A] auræ salubres: cælum salubre.

C O N D I T O M I T I S, P L A C I D V S Q V E] numquam enim nisi iratus, iaculatur Apollo, vt alibi notauimus. Itaque Pax dictus est, *ἡ δὲ τὸ πᾶσι*, quod valet ferire. Tum eius sagittæ pestem ac perniciem mortalibus afferunt. Homer. *ἰλ. α. supra Od. 10. lib. 2. neque semper arcum Tendit Apollo.* Virg. lib. 8. extr. *Ætius hæc cernens arcum intendebat Apollo Desuper.* Notat Seruius apud Virgil. Daphnide ad illum locum, *ἀόγ, αλκάρια Phæbo, triplicem esse Apollinis potestatem, & eundem esse solem apud superiores: Liberum patrem in terris: Apollinem apud inferos. Vnde etiâ (inquit) tria insignia circa simulacrum eius videmus: lyram, quæ nobis celestis harmonia imaginè demonstrat: Grinæum, quod terrenum numen ostendit: sagittas, quibus deus infernus, & noxius declaratur. Vnde & Apollo dictus est, *ἡ δὲ τὸ Ἰσπιδέιν*: id est, propterea quod perdat, seu interimat. Hinc est quod Homerus tam pestilentia, quàm salutis auctorem esse dicit. Et Horatius ait *Condito lenis, &c.**

Idem ad illum locum *Aeneid. 3. Corrupto cali tractu,* notat, Apolline offenso pestilentiam gigni: quod & Homerus indicat (inquit ille) cum eum inducit sagittis & arcu armatum, quo tempore pestilentiam Græcis importare parat, lib. 2. *ἰλ. δ. δ.* Contrâ si citharam teneat, lenis, mitis, & placidus est: vnde Horat. *Condito mitis, placidusq; celo, supplices audi, &c.*

S I D E R V M R E G I N A B I C O R N I S] lib. 1. Od. 12. *micat inter omnes Iulii sidus velut inter igneis Luna minores.* bicornis autem, id est, *μνοειδής*.

R O M A S I V E S T R V M E S T O P V S.] subintell. vt est. sed quamobrem Roma opus Apollinis esse dicitur? fortasse quia Æneas cū suis Apollinis responso secutus solum mutauit, aliasque terras petiuit, nempe Italiam, ibique nouas sedes collocavit. Virgil. lib. 4. *Aeneid. sed nunc Italiam magnam Grynaeus Apollo, Italiâ Lycia insere capessere sortes.*

I L I A Q V E] Troiana.

A IVSSA PARS] quæ Aeneas secuta est, ab Apolline iussa, vt paullo antè diximus. iussa autè particip. à verbo iubeor.

SOSPITE CURSUS] id est, secundo cursu: vel saluo cursu potius. nam salui quidem in Italiam perueniunt Troiani cum Aenea: sed non semper secundis ventis, nec secundo cursu vsi sunt. per cursum autem nauigationem intelligi, ad librum primum notauius.

CVI PER ARD. S. F.] id est, cui per medium incendium Troianum, seu medias flammam, quibus Troia conflagrauit, liberè, impune, & sine vitæ noxa, seu pernicie effugiendi facultatem dedit, &c. Sic Virg. lib. 2. Aen. Descendo, ac ducente deo flammam inter & igneis Expedior. Sed Seruius aliter, vt mox dicemus.

SINE FRAUDE] sine damno, aut pernicie Aeneas, vt suprà. Od. 19. lib. 2. Noto coërces viperino Bistonidum sine fraude creineis. Seruius ad illum Virgilij locum Aeneid. 1. Antenor potuit mediis, &c. profert huc Horatij, & sine fraude interpretatur, sine proditiōe. quod non probō.

PATRIÆ SVPERSTES] qui patria incensa, ac deleta, saluus, & incolumis euasit.

DIIPROBOMORES] Nam, vt ait Oda 24. lib. 3. Quid leges sine moribus Vanæ proficiunt?

IUVENTÆ] iuuentatē nomen pro iuuenibus vsurpauit. quod est vsitatus in voce iuuentutis, vt Od. 6. lib. 3. Non his iuuentus orta parentibus Infecit aquor sanguine Punico. & ita ferè semper à M. Tull. vsurpatur.

DIISENECTVTI] in aliquot libris manu scriptis, hic versus superiorè antecedit. Quod autem ad sententiam attinet, huc pertinet illud ex Sat. 1. lib. 2. seu me tranquilla senectus Expectat.

ROMVLÆ] id est, Romanæ. sic Od. 5. lib. 4. optime Romula Custos gentis.

BOBVS] duo Vatic. & Torn. habent bubus.

ALBIS] Albæ victimæ Apollini & Dianæ immolantur, quia lucidi sunt: omnis autem lux alba: vt nox & tenebræ nigrae. Itaque apud Homerum ἰλ. x. pecudes promittuntur speculatori seu exploratori nocturno Diomedei, nigrae. Præterea immolabantur Ioui à consule, aut imperatore tauri, seu iuuenti albi. Virg. Aeneid. lib. 9. Et statuat ante aras aurata fronte iuuenicum Candentē, &c. & Georg. 2. Hinc albi Clitumne greges, & maxima taurus Victimæ, &c.

VENERATVR] precatur, vt dicemus ad Sat. 6. lib. 2.

CLARVS ANCH. VEN. QVĒ SANGVIS] Augustus à Iulio Cæsare: Iulius Cæsar autem ab Iulo. sic suprà Od. 15. lib. 4. & alma progeniem Veneris canemus. Venus oraculo edito & vulgato, Troianorum imperium, genere Priami funditus deletō, ad Anchisæ posteros peruenturum, Anchisæ concubitu vltro expetiuit, cum esset illè ætate iam affecta & ingrauescente. Ex quo concubitu Aenea nato causas ac femina belli quærens, quo bello opes Priami conciderent,

imperiumque frangeretur, Alexandrum ad amorem Helenæ impulit. Quo factō, Helenæque rapta, Venus opinionè quidem hominum, & dicis causa, Troianis opitulabatur ac fauebat, sed reuera cladem eis imminentem subleuabat, ne salute prorsus desperata Helenam redderet, & ita positis armis & pace confirmata, discordiasq; compositis ac sedatis, Priami imperium in multos annos incolume maneret: quod si factum esset: neque Aeneas à quo Romani profecti sunt, Troia profugisset, neque imperio Rom. initium dedisset.

IMPERET BELL. PR. IAC.] sic Virgil. Aeneid. 6. Parcere subiectis, & debellare superbos.

PRIOR] id est, superior, maior, præstantior. Saty. 5. lib. 2. fama ciuē, causâque priorem sperne. D. mi si natus erit, secunda uerè conuice. Virgil. Aeneid. 11. Hic pietate prior. propriè posuit epist. 2. lib. 2. in extr. Extremi primorum, extremis vsque priores.

MANVS POTENTES] potentiam Romanum imperij Rom. χείρας ἀάπτους.

ALBANAS QVĒ] vel Romanas: populus enim Albanus Romanus translatus est: Vel dic Albanas propriè, id est, Latinas à mote Albano, in quo carnem accipere erant soliti aliquot Italiae populi: & ubi fiebat sacrificium Ioui Latiali à pontifice Romano, sed illud prius magis placet: & confirmatur illo Virgiliano lib. 1. Aeneid. Albanique patres, atque albae mania Roma.

ET NEGL. RED. VIRT. AVD.] & virtus antea ab hominibus neglecta, nunc audet redire: id est, nunc homines virtutem & superiora illa fidem, iustitiam, pacem, &c. que antea neglectæ erant, & è terris expulerunt, colere & amplecti incipiunt. tale est illud Virgil. Pollione, Iam redit & Virgo: redeunt saturnia regna.

PLENO COPIA CORNV] vt suprà. Od. 17. lib. 1. hinc tibi copia Manabit ad plenum benigno Ruris honorum opulenta cornu.

AVGVRS] sic suprà. Od. 2. lib. 1. Augur Apollo. AVVS] placatus, placidus, propitius. vt suprà Od. 18. lib. 3. abedusq; paruis Equus alumnis.

ARCEIS] quidam libri veteres habet, aras.

ALTERVM IN LVSTRVM] non dixit, alterum in sæculum, quod erat nimis longū: sed alterum in lustrum: quod breuius est.

MELI VSVQVE SEMPER, &c.] & semper proferat, ac producat in ætate meliorem, imperium Romanum, & Italiam. repetenda enim est præpositio in.

QVINDEC. QVĒ PRECES VIROR.] ad Quindecimuirum, qui sacerdotēs erāt Sibyllini, collegium, ludorum secularium procurator pertinebat, vt docet Cornel. Tacit. lib. 2. Annalium, his verbis, Nam Domitianus quoque edidit ludos secularis, itaque intentius affui sacerdotio Quindecimuirali præditus, ac tum Prætor. quod non iactantia refero, sed quia collegio Quindecimuirum antiquitus ea cura mandabatur, & magistratus potissimum ex sequebantur officia caeremoniarum. Quindecimuiri

A uiri autem Sibyllini, à Sylla dictatore fuerunt instituti, cum ante Sylla dictaturam decem dumtaxat fuissent.

DOCTVS ET PHOEB.] Jordo est, ego chorus, doctus Phœbi & Dianæ laudes dicere, spem bonam & certam domum reporto, hæc Iouem, & omnes Deos sentire: hæc approbare: his assentiri. chorus enim vnus personā gerit, vnusq; parteis agit, vt epist. de arte poet. Actoris parteis chorus, officiumque virile Defendat: sic enim verum illum potius explicandum & legèdum esse puto, vt dicam suo loco.

FINIS.

B OMISSA, SVIS QVĒ- que locis reponenda, & addenda.

Prior numerus paginam: posterior versus, seu lineam indicat, cuius lineæ numerandæ initium à littera, quæ designabitur, erit capièdum.

pag. 7. D. Lin. 3. post tenuis, &c. adde Profert autem hunc locum Seruius ad illū Virg. Aeneid. 3. modò Iupiter adsit. & sub Ioue, interpretatur Ἰεωδ δὴ, seu sub diuo. profert & ad illū. Aen. 6. primisque in faucibus Orci: ubi dicit, Deum esse positum pro loco, vt cum Iouem dicimus, & atherem significamus.

C pag. ead. E. l. ii. post irasci, adde, oporteat. pag. 10. B. l. 13. post appellantur, adde ET SVPERIECTO PAVIDÆ N. A. Q. V. D.] profert hunc locum Seruius ad illū Virg. Georg. 3. in extr. rimidi damae, cervique fugaces. pag. 11. F. l. 14. adde

Od. 19. eiusd. lib. Et versis animosum equis Parthum dicere, &c.

pag. 13. C. l. ii. post di baro, adde Profert hunc locum Seruius ad illum Virgilij modò à me commemoratum. Sed mendosè, opinor. Legitur enim apud eum obfusis, pro quo legendum putauerim potius obstrusis.

pag. ead. D. l. 12. post reddere, adde Seruius ad illum Virgilij versus Aen. 6. Redditus his primū terris, &c. hunc locum profert: ubi tamè neque hæc Horatiana, neque Virgiliana rectè explicat.

ead. p. E. l. 4. post, vocant Græci, adde & καρτερόχρονα, & χαλκροχρόδιον: id est, dura mente, & ferreo corde præditum.

pag. 15. A. l. 10. post πόλεμον, adde Seruius tamen ad illum Virgilij versus notat hæc, que sequuntur, figuratè, faciam vitula dixit, vt faciam ture, faciam agna. Horat. 1. carminum, seu postat agna, siue malit hædo. vnde videatur nihil hîc esse mutandum à lectione recepta, si Seruio credamus.

p. 21. H. l. 10. post à Vario, adde atque ita explicat Seruius, hunc locum profert ad illum Virgilij versus, Georg. 3. Cui non

dictus Hylas puer? profert eundem Aen. 1. ibi, neq; Ecernitur vlli, atque vtrobique esse genus loquedi Græcum, vt scribèris Vario (inquit) id est, scribet te Vario.

p. 26. D. l. 13. post significet, adde Albus autem, id est, ἀσπρηγνέτης: quod est, serenitatis effectōr, clarus. Itaque hîc opposuit album obscuro Horatius, non nomen, sed rem spectans: atque ita interpretatur Seruius claro in versus illo Virgil. Georg. 1. Et claro cernes siluas Aquilone moueri. Claro (inquit) id est, serenifico, quia est & nubilus, sicut omnes ferè venri: Dein de producit testem hunc Horatij versus, his verbis, vt Horatius, Albus vt obscuro desterg. nub. calo, &c.

p. 27. A. l. 13. post constituit, adde CVM FVGERET] Plus est quàm si dixisset, cum relinqueret: id quod notat Seruius ad illud Virgil. Tityro, Nos patriam fugimus.

p. 31. H. l. 11. post pernicacem, adde Profert hunc locum Seruius ad illud Virgil. Palæm. & se cupit antè videri.

pag. 32. D. l. 7. post & imis, adde MERCVRIFACVNDÆ] meritò facunde. Est enim orationis deus, et Hermes dicitur à Græcis, θεὸς τῆς ἐρμηνείας, id est, ab elocutione, qua animi sensu eloquimur, interpretamur, exprimitur. Profert autem hunc locum Seruius ad illum Virg. Aeneid. 4. Omnia Mercurio similia, vocemque, &c.

pag. 34. B. l. 5. post existimauit, adde Hanc fabulam sic depingit Philostratus εἰκόλιον lib. 1. Eπ' αὐτῶν εἰπόμενον τῶν ἀλλήλοισι, ὁ Ἑρμῆς ἴσται καταπίν τῶ ἀπὸλλωνος: καὶ κέφαλος ὄπιπιδήσας τοῖς μεταφρένοισι, ἀφορητὶ λυεῖ τὰ τόξα, καὶ σὺλαδν ἰδί διαλαθεῖ: ἔμνη ἠγγρόση σεσληκῶς. Εὐγὰυτῶ ἡ σφία τοῦ ζωρεάφου. Δὲσ, χεῖ γὰρ τὸν ἀπὸλλωνα, καὶ ποίει χεῖροῖλα. μεμπετήσαι δὲ ὁ γάλας, οἷος ἐφίλ' ἀνεῖν τῶ ζωρεάφου θυμον ἐκνικῶσης ἠδὸν ἠδῆς. id est, Cùm adhuc inter se verbis concertarent Maia & Apollo, qui apud eam questuserat, Mercuriū boues eas, quibus maximè delectabatur, sibi per dolum amouisse, atque abegisse, & in speluncam quandam deiecisit: Mercurius stans à fergo Apollo, cùm admodum leuiter in eius humeros insiliisset, siue villo strepitu arcum & pharetram solutam ei ita ademit, vt ille non animaduerteret, neq; sentiret: neque tamè postea dubitauit Apollo, quia ille arcum sibi & pharetram sustulisset. Atq; hîc elucet pictoris artificium. Risu enim diffundit Apollinem, eumque efficit gaudentem. moderatus autem risus est, & eiusmodi duntaxat, vt eius vestigia in vultu insideant, iracundiam voluptate superante.

pag. 36. C. l. 6. post facultate, adde Seruius ad illum Virg. locum Georg. 1. Auritosque sequi lepores, profert hunc locum hæc annotans, auritos, id est, maiores aureis habentibus. aliter Horat. Doctum & auritas fidibus canoris Ducere quercum.

A pag. 40. F l.r. post imperare, adde Incomitis autem laudis causa posuit, quemadmodum contra turpe habebatur calamistratam comam habere, vt Seruius notat ad illud Virgil. En. 12. crineis fibratis calido ferro: ibique hunc locum profert.

p. 42. B l. 5. post in atriu adde Seruius ad illud Virg. Alex. Addam cerea pruna: notat hac, aut cerei coloris, aut mollia. Horat. cerea Telephi Laudas brachia, &c.

pag. 43. G l. 10. post 7. lib. 2. adde Videtur autem Horatius magnam huius oda partem ex illis Alcaicis expressisse (vt indicauit Ericus Steph.) quae existant apud Heraclidem Ponticum, το μόνον ἔσθαι κύμα κυλιώδεται, Τὸ δ' ἐπιμεταμύει δ' ἂν τὸ μέσον νεῖ Φορήμεθα σὺν μελάνα * * * Χερσὶνι μορβιῶτες μέσσω. καλὰν Πάρ μόνον ἄλλος ἰσπίδων ἔχει. Λαίφος δὲ πᾶν ἀδύλον ἦδη, καὶ λακίδες μεγάλαι κατ' αὐτὸ χαλαῖσι δ' ἀγκυραί. * id est, Alius enim fluctus, alius illic voluitur: nos autem in medio iactamur cum atra naue, Tempestate consistati magna. Nam aqua marina ipsam mali partem infimam possidet: vela autem iam tota lacerata, & absumta sunt, multaque in eo peniculamenta trita & laccra sunt: anchorae autem laxantur.

pag. 44. G l. 4. post non recte, adde Illi, vt sit, non recte illi quidem.

p. 48. E l. 6. post instruetus, adde & bonus ὁ βέλτερος, seu παραβέλτερος, id est, auriga focus ad pugnam dum expeditus.

p. 55. A l. 3. post conuiuium, adde Profert hunc locum Seruius ad illud Virgil. Georg. 2. ille furentis Centauros, &c.

pag. ead. E l. 3. scribe Ad Quinctilium Varum.

pag. 57. C l. 10. post fieri videt, adde Licet etiam hac ad sacrorum Bacchi consuetudinem referre, quam exponit Seruius ad illud Virg. locum, Aeneid. 4. qualis commotis excita sacris Thyas, &c. his verbis, Commotus sacris ideo dixit, quia in sacrorum renouatione commouebantur simulacra: vnde Horatius, non ego te, candidae Bassareu, Inuitum quatiar. Bassareum autem Bacchum dictum voluit a Bassaris: de quibus magna quaestio est. Alij enim eas Bacchi nutrices fuisse dicunt, dictas παρὰ τὴν βᾶσιν χεῖ ἀράν, propter infaniam scilicet, eademque Lydas, Macetas, & Mimallonas esse nominatas: alij bassaras, calceos fuisse volunt, alij vestimenti genus, vt dicemus & ad Oda 25. lib. 3.

pag. ead. E l. 7. post diuulgandas, adde ET TOLLENS VACVVM] profert hic locum Seruius ad illud Virg. Aeneid. 7. Perque caput Reguli venit, &c. vbi tamen legitur, Atollens, mendose opinor.

p. 58. l. 5. post Africum, adde Seruius ad illud Virg. locum, Alex. tristis Amarrillidis iras, hunc locum profert: & videtur pro-

teruitatem interpretari iram non veram: quae E aliquid gratia (inquit) habere consuevit. p. ead. G l. 10. post fugientes, adde ex equis, vt ita legatur, fugientes ex equis pugnat. trad.

p. 59. H l. 9. post Patereculum lib. 1. adde Vuam pro vino posuit, vt docet Seruius ad illud versum Virgilij Georg. 2. Et turpes auibus praedam fert vna racemos.

p. 60. H l. 4. post est nominatus, adde Profert hunc locum Seruius ad illud Virgil. An. 4. Tum virgam capir: hac, &c.

p. 61. E l. 8. post maturus Aethes, scribe & libro 12. 0 prestans animi, &c.

p. ead. H l. 7. post cum alia multa, adde ad hunc locum accedunt multa. F p. 62. H l. 4. post Mauritania, adde seu potius Numidia.

p. 64. B l. 7. scribe. DEFLET QVINCTILII VARI MORTEM. p. 75. G l. 10. post enuiat, adde I M M E R I T I S] quia poena non debet alium quemquam attingere, quam eum, qui culpam commisit. Verum tamen saepe aliter fit: vt Georg. 1. Laomedontea lumenis perituria Troia: ad quem Virgilij locum, hunc Horatij profert Seruius. Tale & illud Oda 6. lib. 3. Delicta maiorum immeritus lues Romane. & illud epist. 2. lib. 1. Quicquid delirant reges, plebsuntur Achini.

p. 80. G l. 6. post vocanti, adde P O S C I M V S] non est dissimulandum, in omnibus fere libris manuscr. reperiri P o s c i m u r. G p. ead. à littera eadem l. 8. post χαλάζοντες, adde

L V S I M V S] id est, cecinimus, vel (vt Seruius) ad illum Virgilij versum, Tityro, Ludere quae vellem calamo permisit agresti, scriptumus: quod mihi minus placet.

p. 82. F l. 5. post & alibi, adde Idem ἰλ. ν. ἀλλὰ πῶ οὐ πῶ Μᾶλλε δὴ φίλον εἶνευ ὑπερδύσει Κρονίονι. Et Plautus Amphitr. It. 0 diu est placitum, voluptati vt maror comes confequatur.

p. 84. D l. 10. post atque obtusum, adde Seruius tamen brutam videtur interpretari imobilem. Ille enim ad illum Virgilij locum 10. Aeneid. Et tremefacta solo Tellus, &c. notat hac, quae sequitur, loquente Ioue stupor elementorū ostenditur per naturae mutationem. Nam quicquid in aeterno motu est, quiescit: & contra terra mota est, quae semper immobilis est. Vnde Horat. Quo bruta tellus, &c.

p. 94. D l. 3. ad illos dolores, adde sedandos

p. 96. l. 10. post non viderunt, adde Seruius hunc locum profert ad illud Virg. lib. 6. Aeneid. civili tempora quiescunt.

p. ead. F l. 6. post triumphum egisse, adde Vicerat autem Salonas Dalmatiae ciuitatem, vt notat Seruius ad illud Virg. locum, Palam. quo te quoque gaudet, vbi hos versus Horatij profert.

p. ead.

P. ead. C. 12. post grauius laturos, adde, Licet hoc etiam referre ad historiarum descriptionem, ex sententia Seruij. Hæc enim annotat ille ad illum Virg. versum Palam. Pollio enim amat nostram, &c. Blanditur iam Pollioni parrono: quæ tragædiarum & historiarum scriptorem fuisse testatur Horatius. Nam in secundo carminum dicit de historiis, periculose plenum opus alea Tractas, &c. l. 1. de paulo post de tragæd. Paulum secura musa tragædiæ, &c.

P. 103. C. 9. post scriptum sit, adde, Seruius tamen videtur legisse sub diuo, qui profert hunc locum ad illum Virg. Aeneid. 12. Diua deum: & sub diuo, interpretatur, sub aëre.

P. 108. C. 10. post contendere noli, adde, VER V B I L O N G V M] ver assiduum dixit Virgil. Georg. 2. ὑπερβολικῶς. Sic ver assiduum, atque alienis mensibus astas: ad quem versum profert hunc locum Horatij Seruius.

P. 110. A. 3. post producit, adde, DEPONE SVB LAVRY MEA] Seruius notat ad illud Virg. Alex. Et vos d' lauri carpat, hæc pauca, licet Horatius dixerit, sub lauro mea.

P. 111. D. 3. post sortitò capiet, adde, Profert hunc locum Seruius ad illud Virg. Georg. 3. Quæ legere ducem, & pecori dixere maritum. vbi dixerè interpretatur designauerunt, vt hic dicit, designabit, quamquam videtur legisse dicit: quod fortasse rectum & verum est.

P. 118. G. 6. post & versibus, adde, Fuisse autem Maccenatem eruditum cum ex multis aliorum testimonij cognoscere licet, tum accedit non leuis testis Seruius: qui ad illum Virgilij versum Georgic. 2. Non ego cuncta meis amplecti versibus opto. hunc locum profert, & testatur eum res gestas Augusti scripsisse. Accedat & Horatius & hic, & Oda 8. lib. 3. Doctæ sermones vtriusque linguae, & item alibi.

P. ead. ab ead. littera l. 7. post quos secutus sum, adde, Et verò ita legit Seruius ad eum, quem dixi, locum.

P. 119. B. 6. post ἐκρωος, adde, AVT PINGVIS PHRYGIAE MYGD. OP.] Sic omnes quidem habent libri & vulg. & manu scr. Sed Seruius ad illum Virg. versum Aeneid. 2. Troianas vt opes, &c. hunc locum proferens, sic videtur legisse, Aut pinguis Phrygia, aut Mygdonias op. Ego tamen nihil mutandum censeo. Scribit enim Stephanus, Mygdonia μοῖρα Μακεδονίας, καὶ ἔτρα Φρυγίας τῆς μεγάλης ὑπὸ Μύγδονος: id est, Mygdonia, pars Macedoniae, & altera Phrygia eius, quæ magna est, à Mygdone, seu Mygdonio Thrace. infra Oda 17. lib. 3. Quam si Mygdonias regnum Haliaticci Campis continuem.

P. 121. B. 5. post, atque ob eam causam, scribe, cius vsus erat maximus?

P. 130. D. 5. post conueniunt, adde, senectus enim est natura loquacior, vt scribit M. Tullius in Catione maiore: & sola vox ferè in senibus remanet: quod notat Seruius hunc versum profertens ad illum Virg. En. 4. Tithoni croceum linquens aur. cub.

P. 132. H. versu ultimo post ac praparanem, adde, Immo Capricornum, iccirco Hesperiae, id est, Italiae, tyrannu dicit, quia Saturnus in Capricorno grauissimas pluuias excitat, vt annotat Seruius ad illud Virg. Georg. 1. Frigida Saturni sese quod stellas receperit: & maxime (inquit ille) in Italia: vnde & Horat. ait, seu tyrannus Hesperiae Capricornus ora.

P. 133. B. 4. post contraria, adde, Denique Mars & Saturnus, dii sunt aouperitioi, id est, vim de medio tollendi habentes, & qui solent intercidere vitæ rationem, si aspectu suo, aut radiis suis ortu geniture atigerint, vt notat Seruius ad illud Virg. locum Aeneid. 4. & dij morientis Elissa: vbi hunc locum profert.

P. ead. à littera eadè, lin. 9. post volucrisq, &c. adde, Rectè autem tardauit: quia necessitas fati impediri illa quidem potest, & retardari: sed non profus elidi, aut praevidi, quemadmodum notat idem Seruius.

pag. 136. A. l. 3. post vocem puer, adde, Sed nò ce labo lectorè, meminisse me, in duobus codicib. Vatic. & in Faern. scriptum videre, Regimq, natis. quomodo & postea scriptum reperi in vno Nicotiano, Clericano, Russardino, meo.

pag. ead. B. l. 1. post consultando, adde, Fertur Prometheus, vir prudentissimus, & còsultissimus fuisse. Quapropter etiam dictus est ἄπο τῆ ἀεγμυθείας, id est, à prouidentia, vel ἄπο τῆ ἀεγμυθείας, à prædiscendo, seu præintelligendo, vt notauimus ad Odam 16. lib. 1. Idè primus astrologiam Assyriis indicauit: quæ residens in monte altissimo, Caucafo, magno studio, magnaque cura, & sollicitudine deprehendit. deprehendit & fulminum rationem, hominibusq; aperuit, vnde ignem caelestem furatus esse dicitur. de eodem plura ad Odam 3. lib. 1.

P. 138. H. l. 2. post descendenti, adde, profert hunc locum Seruius ad illum Virgil. Aeneid. 4. Et nunc magna mei sub terras ibit imago.

pag. 139. C. 5. scribe, vt uxorem Ariadnen reduceret.

pag. 156. B. 9. post seu Thessalia, adde, his autè verbis versa acies retro, expressit Græcū nomen παλῶς, quaquā παλῶς, significat propriè persecutionem, & conuersionem, quæ fit ab iis, qui antea fugiebant, qualis describitur ἰλ. 2.

pag. 157. C. l. 3. post I N E R T E M] adde, id est, immobilem.

P. 158. C. 2. post religatos, adde, sic Oda 7. lib. 2. solum Crinibus, ambiguos, vuln.

P. 159. A. 4. post iecur todens, &c. adde, ad quos versus profert hunc locum Seruius.

P. ead. D. l. 4. post si non, &c. adde, sic & Plautus Aulul. Quem quondam Ioni Iuno custodem addidit: vbi vulgò legitur, quem quondam Ioui. Idem Capt. Quoi me custodem addiderat berus maior.

P. 161. vbi tamen medosè est 155. E. l. 4. post datam fallere, adde, Idem lib. 3. Itaque quid fecit? in senatum venit: mandata exposuit: sententiam ne diceret, recusat: quandiu iureiurando hostium teneretur, non

esse se consulem, no esse senatorem, atque illud etiam; (o stultum hominem, dixerit quispiam, & repugnantem utilitati sua) reddi captivum negavit esse utile. illos enim adolefcentis esse, & bonos duces: se iam confectum senectute, &c.

Pag. eadem, post versum superiorem, adde, DISSIDENTIENS COND. F. ET EX. TR.] id est, dissentientis a conditionibus pcedis, & ab exemplo trahente pernicious, &c. participium dissentientis. iunxit cum dandi casu, quem admodum verba pugnandi, & certadi, more suo, trahenti autem legendum esse sententia ipsa declarat: (quam tamen quidam συκοφαντες) idq; aliquanto post editionem primam, iudicaram. Sed antea erit homo candidus. moribus Gul. Carterus, & prior admonuit libris omnibus inuitis sic esse scribendum, non (vt vulgo legitur,) trahentis.

P. 164. vbi tamen est mendose 18. E. I. II. post existimat. adde, tale est illud Oda 38. lib. 1. immeritis nocituram, &c.

Pag. 165. A. lin. II. post ἀχρεῖα. adde, Quidam libri ver. habent, Inauspicatos contudit, &c.

Pag. 166. H. lin. 4. post intorsit, &c. adde. Sic & Virg. Aeneid. 12. Fix illud lecti bis sex cervicē subiret, Quibus nunc hominum producit corpora tellus.

P. 167. A. 7. post meritum. adde. MOX DATVROS PROGENIEM VITIOS.] mox, id est, paullo post. profert hunc locum Servius ad illum Virg. Gallo. Tēq; addo, quoniam mox qua sint habitura deorum Concilia, &c. Obscrva autem hic bellam & venustam gradationem, vt appellant rhetorici magistri, a praterito tempore in futurum progrediētē, hoc modo: parentes nostri suis auis sunt peiores, nos parentibus sumus nequiores, progenies nostra nobis deterior futura est.

P. 169. F. 15. post appellant. adde. Profert hunc locum Servius ad illum Virg. verum Georg. 3. Et cantu querula rumpent arbusta cicada: vbi querula interpretatur canora.

P. 173. E. 2. post patercris. adde. Foreis autem asperas dixit, puella aspera & inexorabilis foreis. tale est illud, pauimentum superbum Od. 14. lib. 2.

P. 174. G. 14. post pallidus color. adde, Servius ad illum Virg. locum, Alexide, Pallentē violas, annotat, pallentis, id est, amantium colore tinctas. Horat. Nec tinctus viola pallor amantium, &c.

P. 176. E. 7. post Aureis, &c. adde. Cum hoc loco congruit illud ex Oda 19. eiusd. lib. Te vidit insans Cerberus aureo Cornu decorum.

Pag. 185. A. 16. post no proboc. scribe, Sed no dissimulabo, in vno codice Vaticano, & in Faern. meminisse me scriptum videre Romae, vetula: & item hic in Gallia reperi in vno Ruffard. & vno Nicotiano: vt scilicet cohæreat cum voce facere: atque ita intelligamus hoc sentire Horatium, non decere hac anum vini veteris amphoras vsque ad facem exhaurire. Omnino vocem vetulam retineo, vt multo plurius librorum manu scriptorū auctoritate confirmatam: neque tamen, vetula,

damno, si cui probabitur magis. quod fortasse verum & rectum est.

P. 189. A. 5. post Clericano, Russ. adde, Nam vulgati habent, non piger.

P. ead. B. 5. post regentes, scribe siue metu summae minuenda sumtum facere non audeant, siue augendi, & plus habendi cupiditate inflammati, perpetuo plura, quam habeant, querant.

P. eadem G. 10. post importunum. scribe, & Ver-rinis.

P. 193. C. 1. scribe, Quemadmodum amantes, seu amatores, amicarum suorum.

P. ead. G. 3. post attonitus petas rates. adde, Sed videtur Antonius Horatij sententiam non satis esse assecutus. Nam (quod Simeo Bosius Lemo-uix, homo doctiss. qui pollicetur se propediem post alios omnes Varronem de lingua Latina emendatissimum editurum, existimat) tria hic tempora describit Horatius, tempus vespertinum, nempe per nouam lunam, vt diximus: noctem mediam, ibi, Da noctis media: tempus matutinum, ibi, da puer auguris Murena: tempus matutinum autem per augurem Murena significat, quia augures auguria captabant, auiumque volatus & garritus obseruabant sub ortum solis. Ita ostēdit Horatius, se & sodales suos totam noctem com-potaturos, com-potationēque ad lucem produ-cturos: quemadmodum Od. 8. eiusd. lib. & vi-gilicū lucernas Perfer in lucem.

Pag. 195. B. 6. post superior sit, adde futurus, & paullo post scribe, vter Nearcho sit positurus.

Pag. 211. H. 13. post errantes. adde, Et Antisthe-nes, vt refert Diogenes Laert. in Antisthene, ad quendam, qui laudabat delicias & luxū, ἐχθρῶν πάλιδες, ἔφη, τρυφήσεται: id est, hostium, seu ini-micorum filij delecentur; & luxurient.

P. 256. A. 6. post breue lilium. adde, Huc pertinet il-lud Arnobij lib. 5. aduersus gentes, Obluioni etiā Corybantia sacra donentur: in quibus sanctū illud my-sterium traditur frater trucidatur a fratribus: intercen-ti ex sanguine apium natum, prohibitum mensis olus il-lud apponi, ne a manibus mortui inexpiabilis contra-beretur offensio.

Pag. 304. B. 8. post, o ego infelix. adde, Et verò ita profert hunc versum Carifus lib. 2. institutio-num grammatic. his verbis, quia nemo dicit, o ego, nisi exclamatio sit, vt apud Horatium, O ego infelix, quem tu fugis, &c.

P. 321. G. 12. post redibit vocibus. adde, Licet & ita interpretari, dissilire, id est, dirumpi. & verò v-trumque cōiunxit Arnobius lib. 2. aduersus gen-teis, vt infidelium dissiliat, & dirumpatur auditus.

Alia omissa in annotationibus in lib. 1.

P. 16. inter lineam B. 8. & 9. post nomina im-pofuisse. adde, NIL MORTALIBVS AR-DVVM EST.] aliquot libri veteres habent, Nil mortalibus arduū est.

Pag. 22. C. 1. post vocem Homericō. adde, Ego q̄ Gaaterum lib. nouarum voc. s. cap. 28. pro τῶν ἀπὸ τοῦ ἑσπερίου, quod feci ex corrupto τῶν ἀπὸ τοῦ ἑσπερίου, con-stanter aliterare (eius enim sunt verba) scriben-dum τῶν ἀπὸ τοῦ ἑσπερίου, seu ἑσπερίου, numero legendum arbitrabar, id est, stu-por, seu τοῖ πορ, vel τῶν τῆς ἑσπερίου, id est, si que factio seu tabes. Quod si neutrum horum placeat, ma-riar. scribi ἑσπερίου, seu ἑσπερίου, numero multitudinis. Verum tamen iudicent eruditi. Nam quod ad me attinet, Ceteri coniecturam, vt pro-babilem, & ingeniosam, valde laudo.

P. 84. G. lin. 6. post χαλέπτε, adde, id est, faci-lē humilem attollit, seu potentem efficit: sublatū autem & potentem extenuat, ac deprimit. Huc pertinet illud Elippi responsum, qui in interroga-tus, quid litpiter faceret, τὰ μὲν ὑψηλὰ ταπει-νοί, (inquit) τὰ δὲ ταπεινὰ ὑψηλοί: id est, alta qui-dem humilia reddidit: humilia autem attollit.

Pag. 90. D. 1. 12. post ἀμυσιν ἐλάσας. adde, id est, accepit, haustit poculum illud Thracium, & ebibit. & Callimachus apud Macrobi. lib. 3. c. 21. ἡσπέρ οὐδ' ἴφρην ἄπαινατο χαρδὸν ἀμυσιν ζωροποτέν δ' ὀλίγω ἦδε το μισυβίον. id est, Il-le enim Thracium poculum patente ore ebibe-re recusauit, paruo autem poculo delectabatur.

Errata operarum sic corrigito: prior numerus paginam, po-sterior versum, seu lineam paginæ à littera ascripta numerandam, indicat.

- 2. F. 6. λ'θου δ'
- 3. A. 20. ἵππους δ' ἐξέλασα-σθαι
- 6. B. 10. Dein consurgunt Mass.
- 7. E. II. cui irasfi oporteat, cui nō: ead. F. 12. ὅτι μελῆδες.
- 8. D. 18. ἐσάπνεξε χεῖρῆ: quod ead. F. 9. collum, eis com.
- 12. E. 10. Οὐ πτο σοι πέλ.
- 14. C. 10. θαύματα πόντου,
- 17. E. 7. navigatione supersedeat: ead. C. 1. νῶν, ἰδ' ἐλλ.
- ead. E. 15. Vulcanum, quia n. ead. G. 14. treis facit Cr.
- 19. G. 5. & inania regna
- 25. D. 7. oleagineum terminem; & ead. A. 4. τὸ βωμῶν
- ead. C. 8. ororumque regionem
- 27. G. 7. κέρον, οὐ
- 30. E. 10. χίονα δὲ εἶεν
- 32. F. 8. Μαῖα Cyllene
- 34. H. 3. τὴν ἑσπερίαν ἔποντο.
- 35. C. II. & ita, nefas erit ead. F. V. Babylonica, & sequi. versu, conuincere tendit.
- 37. H. 6. τηλεθώσασα
- 39. B. II. τ' ἕραβω εἰλετ'
- 44. G. 4. non recte illi quidem
- 46. F. II. Ὀ' φησι αἰσίοφ.
- 48. A. II. occumbes, cades, ead. C. 13. πειρῶσσοδου κόμων.
- 53. B. 12. confirmare possum,
- 56. F. 12. ferentes, atque vlcisci vo-lentes,
- 58. G. 10. fugiētes ex equis pug-n.
- 62. C. 6. mediterranea arenosa,
- 64. G. 1. ex Quintilij Vari morte
- 45. E. 4. Quod si Threicio
- 68. H. 6. non nascuntur. Sic Luci-lius, Iudicis Hortensi est ad eā
- 1. n. p. profert porphir. Hoc igitur dicit. Ad cōpotationem, &c.
- 70. E. 16. τὸν τῶν δὲ χόρον.
- ead. H. 2. vno tempore & beatus & vers. seq. potest?
- 71. F. 13. Et fide Teia
- 72. H. 6. ad mortem effugiendam,
- 77. E. 4. Eois timédum Partib.
- 79. C. 3. donec, & precor,
- 82. F. 10. Echoona coquebat:
- 86. D. 13. Campestris melius

- ead. G. 8. seu Parcam, &
- 87. B. 7. M. Tull. Philipp. 1.
- ead. C. 8. seruato secundū, &c.
- ead. p. ead. litt. 10. frontes vincta
- ead. D. 1. μδλυβδδς,
- 88. C. 2. ἦν δὲ τι δεινὸν
- 89. B. 1. resabibitari
- 91. G. 8. Eunian, qui sunt ead. ab ead. litt. 13. dementes, sese flexere via?
- 93. E. 14. In Italiā nauigare
- 94. D. 3. dolores sedandos val.
- 95. H. 9. de descriptione historia:
- 102. F. 8. gnificandum aqua tē-pide,
- ead. H. 6. τὰ ἀνθρώπινα
- 103. B. 6. insistentur epist.
- 106. H. 7. seneses.
- 107. H. 4. Magna, minörve
- 108. C. 2. Altercatē libidinib.
- 109. F. 6. Γάμων δ' ὀδραξ
- 116. A. 9. Quod autem quidam
- ead. D. 5. Maturet in contum
- 117. C. II. sopit: hilaritates
- 119. F. 9. vidimus Æacum,
- 120. E. 12. Ἀπὸ το δουκὲν

121. B. 6. *usus in sacris erat max.*
ead. H. 2. *Prometheus nomine.*
123. A. 13. *Orco, & palude omniū*
comm.
ead. G. 4. *θήρευσε κραταιόν*
125. H. 6. *Euincet vltimos.*
129. F. 3. *τὸν καὶ ἡμέραν*
135. G. 4. *parata est lege*
136. D. 3. *ut eius numinis*
ead. E. 10. *Difecta non leni r.*
136. C. 5. *ut uxorem Ariadnen r.*
144. B. 11. *πεφραδα χαλαραυ*
145. F. 17. *ἔδ' ὑπαλύξαι*
147. G. 6. *ἔμει χαί λοιμὸν*
157. A. 2. *inest scrupuli nam*
ead. C. 3. **INBERTEM**] *id est,*
immobilem. sic sup.
ead. F. 15. *vocem fuisse, multaque*
158. E. 8. *βριόοντα κατέοβ*
165. C. **D A C V S E T A**
T H I O P S] *pone hac ante M E
L I O R] *κρείττ.*
ead. D. 7. *χαλαραυ καλῶνται.*
ead. ab ead. lit. 10. *nominantur.*
168. D. 10. *cum litteris in eius per-*
nicem
171. C. 15. *Ei, qui bibere velit,*
173. H. 3. *locutionis ornatus*
ead. ab ead. lit. 8. *ex annotatione*
natum:
174. E. 7. *Pone, meum est.*
178. G. 5. *male verum examinet*
omnis, &c.
180. A. 6. *partim arcto,*
ead. H. 7. *ὡς ἀσπ*
183. E. 1. *μαθῆρια Α Α ι χ α.*
ead. F. 9. *radicem excidisse.*
185. F. 5. *Campis cotinuem. seq.*
vers. Defunt multa.
187. D. 10. *γα σποδ' εἰς αὐθαι.*
189. B. 5. *egereis. siue metu sum-*
ma minuendae sumtum f. n.
aud. siue augendi cupidi in-
flam.
191. A. 13. *Merito igitur etiam Ge*
nio
ead. E. 8. *Tet pede terram.**

192. E. 1. *Tempestiua p.*
193. H. 12. *iuriscorsultum doctiss.*
195. B. 6. *superior sit futurus, &*
prax. vers. vter Nearchos sit poti-
urms.
197. A. 8. *θεωρεῖν, χαί δ' ἡ*
ead. D. 12. *αὐτῶ γένηται,*
199. D. 10. *sed omni loco*
204; B. 8. *amatori, ut sup.*
205. G. 13. *Iunoni Samia*
210. G. 2. *ostenta, omnia ducant:*
212. H. 13. *ebore natum es.*
213. E. 6. *vilem Europa p.*
214. H. 9. *in stillare memento:*
217. B. 4. *dele Virg. Aeneid. 4. In-*
dulgent vino, &c.
218. F. 15. *ὀδυσσ' ἐπίσειε*
ead. G. 12. *dele, & in li. & versis*
seq. scribe Plin. & Colum.
219. G. 2. *Non, possidentem m.*
221. H. 3. *purpureis ales oloti-*
bus.
223. C. 5. *trabesque tremetia p.*
224. G. 5. *studio detinctus adh.*
228. G. 3. *canidus, cetero*
230. B. 11. *verbi gratia, tibia,*
234. E. 9. *Hasdrubal: per tene-*
bras f.
236. C. 1. *Comperit, inuidiam f.*
237. D. 4. *dux bone, patriæ*
239. C. 8. *γατρίμαρτηρ μαχέ-*
ρων
241. A. 4. *tempestas læta*
242. D. 8. *ἡλαρθία τείχη.*
245. F. 8. *imminet, atque (ut ita*
dicam) imbiat.
247. H. 4. *ὄνομονα Εσπ*
253. F. 8. *confules appellantor.*
256. C. 14. *quia ex loco sancto*
ead. E. 7. *idus enim mēsem in duas*
parteis diuidunt.
257. A. 7. *Phaethontis fabulam:*
& ita semper scribe.
ead. E. 11. *Tempestiui in domo*
259. A. 10. *uxoris tue.*
260. D. 4. *colleis dixit. Virg.*
261. A. 12. *incerta casuum,*

265. H. 12. *peleiadæ, quod valet*
περ.
266. D. 10. *τὴν γυν, ὡς βόες.*
270. B. 7. *epodos excogitauit,*
271. A. 1. *Vel Occidentis*
ead. C. 1. *terra premam.*
273. F. 1. *deceperis pira:*
277. G. 6. *ἐξαλαπάξεν, popu-*
lari, &
278. B. 4. *comesse. nunc autem*
283. C. 10. *(O multa fleturū ca-*
pur), &
284. C. 5. *primignis, inquit Eurip.*
in Alcest.
290. A. 3. *minandum, ipsos filios*
esse sup.
291. B. 11. *δ' ἡ μ' ἐπέεσσι γα*
292. E. 4. *metūque?*
294. H. 1. *patrium morem cōseru.*
295. D. 14. *aliorum fiunt domi-*
nij:
296. H. 14. *ex suis sago purpureo*
regi
297. A. 7. *ἡ πορφυροῦ, ὃ πᾶσι*
298. H. 10. *καθεκασαζεται*
300. C. 8. *obiectum est Cælio*
de p.
301. F. 12. *per impares signif.*
303. C. 6. *atque emunctissima.*
304. B. 11. *Venerem salicentum*
ead. E. 6. *διθααζα. vide sup.*
314. H. 6. *lib. vor. habent ferent.*
316. H. 4. *cucuriens aliu in torpo-*
319. B. 9. *ἄπλορω τῆ γλώσσῃ*
321. E. 9. *subuiridis, vel croc.*
322. E. 4. *πῶτου πλα-*
323. H. 4. *nono sepeliebatur,*
325. B. 15. *in duobus codicib. Vatic.*
Vrsin. Rain.
326. E. 3. *ut sit ordo ver-*
331. G. 6. *ε μιν ἡγοιῶν*
332. G. 4. *(ut seruus ad ill. Virg.*
vers. Tityro, Ludere q. v. c. p.
agresti)
ead. H. 4. *Salonem, Dalmatia ci-*
uit.

INDEX RERVM, ET VERBORVM OB-
seruatione digniorum, quæ his commentariis continentur:
cuius numerus paginam, littera seu litteræ colum-
nam, & versum indicat, à littera, ad oram libri ad-
scripta numerandum. sed numeros aliquot
paginarum prius, quàm quicquã quæ-
ras, corrigito..

A
Abdere oppidis fessas cohorteis. al.
reddere. 156. H
absorbuit hunc ætus. 109. H
abstergere metum. 178. E
abstinere irarum. 214. C
Acastus criminibus in Pelcum con-
fictis ab Hippolyta, siuæ habet. 168. F
accumbentes cenabat veteres. 69. H
accumbere, recumbere, discurrere.
70. A. & B
accusationum multitudo. 228. A
ἀκροπολις. 43. D ἀδιδυκλος. 6. A
Achamenes rex Persarū. Π9. A. B.
& 306. C
Achamenium costum. 144. B
Achamenium unguentum. 306. C
Achelus fluvius tauriformis. 266.
B. C
Αχελυοῖς, populus, λεῶκμ. 27. B
Acherontia in monte sita. 155. G
Acherusia palus. 16. B
Achillem erudit Chiron. 306. E
Achillem circa mors abstulit. 130. B
Achilles apud Lycomedem in Scyro
49. H.
ἐδουτο quid. 50. A
Æacida. 192. G
Æacus. 120. A
ades num. singul. 78. D
adilitas maior: & multa de adili-
tate. 4. D
Ægeum mare. 127. G
Ægis. 157. H
Ælia gentis familia multa. 190. E
aëneus, abeneus. 82. G
Æolus ventos in vtre inclusos ha-
bet. 13. A
aquitas animi. 101. H
æquus. a. um. 101. G
Æsculapium medicinã docuit Chi-
ron. 306. D
as triplex circa pectus. 13. D
æstus marini. 109. H
Æsula. 217. C
ætas annorum triginta. 88. E
ætas aurea, ærea, &c. 166. H
ætas aurea, argentea, &c. 227. B
ætas curia. 106. F
ætas fuit, et labitur fluminis instar.
105. G
ætas hominis, anni triginta. 113. H
ætas parentum, peior auis. 166. G
ætates dissimiles aur. ær. ferr. 317. D
ætates due bellis civilibus vexate.
312. F.
213. H
æternare. 264. G
Ætna flamma. 322. C
Ætna opprimuntur gigantes. 158. G
Æstra avis. 277. E
Æfricus, quem Græci λυβῶα. 13. E
Ægamedæ. 287. C. D
Ægæmmonis facta fortia. 252. C
ἀγαμος, ἀνὸ μφευτος. 176. C
agere, δῶκεν. 290. F. & 294. B
ἀργαῖ χεῖρες. 61. G
ἀργός Φόβος. 61. G
Agrippa. 22. B
Agriæus Apollo. 242. E
abeneum. 172. H
Aïax apud Sophoclem. 289. E
Aïax Oileius, impius. 298. D
Aïax Telamonius Oileio præfator.
104. E
ἀϊτέων μείζους. 297. C.
ἀϊθηγενέτης βορεας. 167. E. 331. E
ἀϊθηροιοιτέων. 7. C
ἀλαπάξεν. 277. G
alba hostia diis superis immolantur.
inferis nigra. 170. F
alba victima Apollini & Diana
immolabantur. 330. C
Albana secures. 330. F.
alba nota. 89. H
album corpus. 99. A
Albunea. 26. C
albus Tapyx. 211. G
Alcaï versus ab Horatio Latine
expressi. 30. C
Alcaeus vir militaris, de iuuenum
amore scripsit. 80. H. 81. A. 251. D
Alexander Magnus cum in Sigæum
peruenisset, columellam in tumu-
lo Achillis defixam unguento
perunxisse dicitur. 309. D
Alexandrum magnū Stygia æque
potu interisse. 84. F
ἀλαξινεχοῖ dij, Apollo & Dia-
na. 327. G.

ἀλαξία 293.F amoris vinum. 193.C
 alga. 190.H amor sui. 57.E
 Algidum. 200.G amor varium quiddam & multi-
 Algidum, montis & oppidi nomen. plex. 70.H
 236.A Amphiarai fabula. 186.F
 Algidum vrbs & mons. 60.F Amphiarus terra biatu absum-
 allaborare. 94.G tus. 187.B
 ἀλλόθεν 51.H ἀμφιλαφής πλάτωνος. 126.D
 alij vis & natura. 279.D.G Amphion & Orpheus, magi. 38.B
 Allobroges. 313.B amphora. 170.H
 alloquia, solatia. 308.A amphora, ἀμφορέως. 30.G
 alter, id est, dissimilis. 254.H ἀμφορέως. 109.H
 alto vultu. 253.F Amynta equites Galli. 295.H
 alitrix. 155.F ἀμυτιζέω. 90.D
 alumnus. 306.G Amystis. 90.D
 Αμαλθείας κέρας. 54.C Anacreon de puera. 308.F
 amans beatus, ac miser. 71.A Anacreon Teius. 54.D. 251.E
 amanteis qua res maxime vrat. Anacreontis versus adumbrati. 176.B
 42.A
 amantes, amicorum suarum nomi-
 na toties commemorabant, quoties
 bibebant. 193.C
 amantes, animorum & voluntatum
 dissensio in amantiibus, seu animi
 discordes, neque in amore respon-
 dentes. 82.C
 amantes feruiunt. 222.D
 amantiis miserrima condicio. 302.A
 amantiium quam misera sit condicio.
 82.B
 amantiium seruitus dulcis. 83.B
 amanti pro solent, Φιλῆσι. 102.E
 ἀμαξία. 68.B
 amara curarum. 261.A
 amat. 186.E. & 293.D
 amatorum arma. 208.A
 Amazones. 232.H
 ambiguus vultus. 107.B
 ambitiosa puella. 90.H
 amcidere, seu anciderere. 160.F
 amici infideles. 88.B
 amicum diu. 131.E. 243.B
 amicum tempus. 166.C
 amicus Baccho, carus. 108.D
 amicus Horatii Maccenas. 271.H
 amara aqua. 155.C
 amor cum odio pugnant. 302.A
 amore veterem nouo pellere, tamq̃
 clauum clauo. 302.E
 amor formam in amore multum va-
 lere. 311.D.E
 amor. in amore maxime pecuniam
 spectari. 300.G
 amoris fomenta. 301.B
 amoris flamma. 43.B
 amoris inaequalitas. 82.F
 amoris indicia. 42.D
 amoris pabula. 301.C
 amoris remedium non minimū, aliō
 conuertere amorem. 302.D

ἀποσταθίζω. 125.D
 57.E arcum tendere,
 pestilentia gignitur, idem cum ci-
 tharam tenet, propitius, & placu-
 tus intelligitur. 329.G.H
 Apollinis epitheta. 58.G
 Apollinis oraculum Teucro editū.
 27.G
 Apollinis triplicem esse potestatem.
 329.G
 Apollini templum, & bibliothecam
 dedicauit Caesar. 79.C
 Apollo apud Homerum semper sa-
 uet Troianis. 60.D
 Apollo, angur. 112.D
 Apollo cernus. 27.G
 Apollo χυσιόωρ. 60.H
 Apollo cur Paan dicitur. 329.F
 Apollo Delphicus. 24.H
 Apollo ex τριβελέτης. 158.B
 Apollet Diana dii horribiles, iccir-
 co placandi, & religiose colendi.
 60.C
 Apollo & Diana sunt dii ἀλεξί-
 χακοί ἀποτροπαιοί. 327.G
 Apollo & Musa dii epulantibus
 canunt. 81.E
 Apollo idem Phaebus & sol. 60.C
 Apollo iratus pestē immitit. 61.A
 Apollo Laomedontis boues custodit.
 150.H
 Apollo mentem sacerdotum conci-
 tat. 49.H
 Apollo non nisi iratus iacula mit-
 tit. 329.F
 ἀποφράς ἡμέρα. 119.H
 ἀποτροπαιοί dii Apollo & Dia-
 na. 327.G
 ἀποτροπαιώων carmen. 60.C
 appositus custos. 159.C
 apricus campus. 28.F
 apri dentes acuerē solent. 195.C
 Aprilis vnde dicitur. 256.F
 aqua celestis. 175.B
 aqua color. 225.H
 aqua sacra. 6.D
 aquila Iouis auis. 232.C.D
 aquila quare auium rex. 232.D
 aquila quo tempore nata. 232.C
 Aquilones venti Thracij. 173.E
 Aquilo, ventus Thracicus. 66.F
 Arabia edd αἰμων. 77.E
 Arabum thesauri, gazae, ditia.
 202.H
 ara ex capsitibus. 296.C
 ἀρα κατὰσαι. 314.E
 aratrum impressum vrbi.
 51.F
 arbiter Adria. 14.A
 arbiter bibendi. 14.A
 arbores ad voluptatem & vmbra
 compa-

comparata. 125.A
 arbores felices, & infelices. 279.H
 arbores vidua. 239.B
 Arcadia sive nenti ferax. 260.D
 arcessere a capite. 6.D
 Archilochus. 290.G
 Archytas Tarentinus. 72.G. & H
 arctum, seu artum fructuetū. 180.A
 Arcturus. 143.C
 arcu remisso. 214.B
 ardere puella & puellam. 172.E
 arena arentes, al. vrentes. 156.D
 ἀργασίης νότος. 26.D
 Argoi remiges. 317.B
 Argos aptum equis, ἰππεῖων ἰσ-
 πιδωτον. 25.F
 Argos nauis prima. 13.E. 317.B
 Argos, vrbs Iunoni cara. 25.G
 argus. 43.B
 Ariadna, Bacchi coniux. 137.F
 arida canties. 116.F
 arma amittere sine vulnere, turpe.
 161.G
 armati homines ex draconis detibus
 seminati nati. 236.C. & D
 arsi virgine. 104.E
 ἄρτεμης ἰοχέασρα. 38.H
 Artes, quibus ad calum peruenitur.
 149.D
 Asdrubal ad M. Liviū Salinatore,
 & Claudio Nerone victus, & ca-
 sus. 234.D
 aspectus. 132.F
 Asparacus. 307.D
 asportator, cicur animal pessimū.
 290.G
 ἀστρολογία. 143.F
 astrologi. 132.F
 astrum & sidus quid inter se diffe-
 rant. 323.C
 atavus. 21.A
 ἀταξία ωτος puella. 304.E
 ater Adria sinus. 211.F
 ater Cocytus cur dicitur ab Horatio.
 124.C
 Athena, vrbs Palladis. 25.A
 Atlas calum sustinere dicitur. 32.E.
 & F
 Atlas Mercurij auis maternus. 32.
 E
 Atlas primus Arcadia rex. 32.F
 Atræ cura. 143.H. 183.A. 257.H
 atra nubes. 127.H
 atra, seu nigra. 121.D
 Atrei, Thyestæ, Pelopidarum tra-
 gœdia. 22.G
 Atreus. 288.D.E
 atrox Catonis animus. 96.H
 Attagen Ionicus. 277.E
 Attalica condicioes. 5.C

Attali regis Pergami hereditatem
 occupauit populus Ro. 134.D
 Attalus rex Pergami, & totius
 Asia. 5.D
 auarus non sanatur pecunia accef-
 sione. 98.H
 Auctumnus. 106.F. 200.F
 Auctumnus pomifer. 244.C
 audacia cum timore iuncta. 212.D
 audis minus, Metuo longas, & c.
 66.B
 auis non canere doloris, aut gemi-
 tus causa. 259.D
 auis non queri, neq̃ genere. 275.C
 auernales aquae. 285.B
 Ausidus. 221.B
 augures calum in 4. parteis diuide-
 bant. 211.B
 augur, vnde dicitur. 11.A
 Augusto vino & videnti diuini
 honores tribuuntur. 150.B. & C
 aui mala. 46.F
 auitus fundus. 41.A
 aula immanis inferorum. 176.D
 aura. 112.H
 aurea mediocritas. 115.D
 aurea puella. 21.C
 aurem vellere. 268.D
 auri, & argenti, seu pecunia vis.
 186.D
 auriferi flumij quinque. 311.D
 auri mala hominib' importata. 152.
 B. & C
 auspicia neglecta. 165.A
 aurite quercus. 38.C
 aurum, inutile. 205.H
 aurum olim rarum. 152.C
 aurum olim spectrum & cōtētrum.
 152.D
 auspiciari, & auspicia consulere erat
 magistratum. 27.F
 auspiciatō nihil Romae gerebatur. 27.
 F
 auspiciorum cōtētrum Claudius Pul-
 cher. 164.H
 Auster plumbeus. 124.B
 αυχμός. 317.A

B

Bacchi sacra. 57.B
 Baccho & Hercule adiutoribus Diij
 Gigantes vicerunt. 138.F
 Baccho caper immolatur. 298.H
 Bacchus ad inferos descendit. 139.C
 Bacchus candidus. 57.B
 Bacchus, cornutus cur pingatur, &
 fingatur. 138.H
 Bacchus dithyrambus dicitur. 226.E
 Bacchus mentem sacerdotū concitat.
 49.H
 Bacchus metuendus. 137.C
 Bacchus pacis & belli medius. 138.G
 Bacchus Semele natus. 58.B
 Bacchus serpentibus coronatus. 138.B
 Bacchus specie leonis cum gigantibus
 pugnavit. 138.F.
 Bacchus tauro, & pardalo similis
 pingitur. 138.H
 Bacchus verecundus, idem inuerecun-
 dus. 69.B
 Baetra. 217.G
 Baie liquida. 156.E
 balanus. 176.D
 βάλλειν τὴν κεφαλὴν τοῦ τέλους
 & c. 9.D
 Balneum calferi. 193.B
 barbarum, pro Phrygio. 295.A
 barbarus modus. 294.F
 barri. 303.A
 βαρῦμορμη τὴν πέναν. 257.F
 Bassareus Bacchus dicitur. 332.D. in
 Omiff.
 Bathyllus. 308.E
 beare se nota interiore Falerni. 102.B
 beatum esse non posse, cui semper ali-
 quis terror impendat. 142.G
 βέβαιτοι ἀμύητοι. 141.H
 βέλπερ υδύος. 138.D. 239.F
 Beryce, vna ex Danaï fil. 177.C
 bella ciuilia. 44.B. 88.F
 bella matribus detestata. 7.B
 Bellerophon. 72.A. 257.D
 Bellerophonis fabula, seu historia.
 168.C.
 belli ciuilis inter Pomp. & Cas. can-
 sa. 96.B
 belli portea. 268.G
 belli sentia. 153.E. & F
 bellum lacrymosum. 60.H
 bellum Mariscum. 183.B
 bellum seruile. 183.D. 282.D
 βέλος περιπλάμων. 9.C
 bene ominari. 142.B
 benignus, benignitas, benignè. 53.H
 Berecintia, Bona dea. 49.H
 Berecintia tibia. 224.D
 bibendi modum non esse superadum.
 56.D.
 bibit aure. 111.C

licornis luna. 329.H
bidentes. 200.H
bilis mentem tumidam reddit apud Rom.oiddya. 42.C
Bios à βίωτος, & simil. 83.G
Bisalta & Geloni. 156.E
Blandifia. 180.C
Bona dea sacra, occulta, & viri incognita. 49.H
bona nostra tum intelligimus, cum ea amimus. 204.H
bona verba loqui. 82.H
Boni Dij sine Divi. 227.H. 237.G
Bosphorus Thracicus. 120.E
Βουλυτόν. 166.B
Brenni, seu Brenci, seu Breuni. 265.
Brennorum immanitas. 265.B
Briareus centimanus. 132.C
Brita tellus, immobilis. 332. H. in Omiff.
Bruti & Cassij fufus exercitus in Thessalia. 156.B
brutum. 84.D
bull. 284.D
Bupalus praestans templorum edificandorum, & animalium fingendorum artifex. 85.H. 291.A
C
κακὴ νόσος. 15.A
cadavera mortuorum quot dies servantur, antequam comburentur. 323.H
Cadmus. 317.C
Cadmus rex Thebarum. 58.B
cados & similia vasa vimaria habebant Romani in locis editoribus locare, ut fumum biberent. 196.F
cados & testas vini condabant in horreis antiqui. 215.E.F
cadus. 183.C
cadus vini Chy. 193.A
caeci Haedi orientis tumultus. 212.B
caelo sereno non tonare, neque fulgurare. 84.B
caelum ex lapidibus constare. 149.C
caelum imbribus & nubibus nigrescit. 21.A
caelum purum & serenum, liberno tempore frigidum est, quam nebulosum. 173.G
camenta. 143.G
caeruleus color diis marinis, & fluminis tribuitur. 54.F
Casaris locus emendatus. 50.A
calamistrata coma. 332. A. in Omiff.
Camillus Gallos Roma expulsi. 40.
G
Campus Martius. 142.D
candida stella. 184.G
candidi Faunij. 167.E
candidum niue Soracte. 30.D
canidus. 57.B
canicula. 180.G
Canidia, eadem qua Cratidia. 279.F. & 283.F
canis. 290.D
Cantaber. 116.D
Cantabri. 171.F
Catabri ab Agrippa demisti. 107.E
canum fidelitas, & studium venandi. 7.D
caper cur Baccho immoletur. 170.F
caper fector sub alis. 303.D
capilli unguento delibuti. 109.C
capitis diminutio. 163.F
Capitolinus cliuus. 227.G
Capra, & Hadorum occasus. 167.H
Capra ortus. 167.H
Capricornus. 132.H
Capricornus cur Italia tyrannus ab Hor. dicatur. 333. Omiff.
captare. 276.A
Capua. 313.H
caput fluminis. 61.E
caput fontis. 6.D
caput esse sacrum existimabant veteres. 112.A
καρπυρόδοντα. 195.D
carere. 314.A
carmen seculari. 60.C. 327.E. & G
carmina & cantus agritudinum solatia & leuamenta. 307.G
carmina, rerum fortiter gestarum specula. 252.H
carmina signis & operibus manu factis praestant ad memoriam prodendam. 226.H
carpere. 253.A
carpere diem, fructus, flores, &c. 36.
pro quo mendose scriptum est καρπών. 48.H
καρπυρόφρων. 331.D. in Omiff.
καρπυρόφρων. 64.E
Capitium mare. 112.D
Castalius fons. 158.B
Castor & Pollux semela filij, multa hic de Cast. & Poll. 39. A. & B
Castoris & Pollucis sidus salutare nautis. 39.D. & E
Castor Tyndari fil. 250.A
καταλλάτσειδου. 52.C
καταπος ἀδύνας. 61.G
Catiline urbem relinquens. 100.E
Catillus, & Catilus. 56.A
Cato ad tres aetates hominum peruenit, ut Nestor. 113.H
**Catonem maiorem, vino interdum se largius imitare solitum. 196.G
Catonis mors nobilis. 40. A. 96.G
Catonis virtus. 196.F
catuus. 33.B
catuus iaculari. 179.G
catuus, acutus. 179.G
Caucasus, mons Assyria. 324.H
causa quattuor rerum. 86.F
causa ultima. 51.E
Cecrops. 259.E
κελαδέων, & κελαρζέων. 182.
A
Celae, seu Galli terra motus, & mortem non metunt. 267.F. G
cene apparatus & sumptuosiores nocti fieri solita. 171.C
cenarum differentia apud veteres. 261.E
cenas suas totam noctem producere solitos Gracos & Romanos. 197.H
Censores & Censura. 4.A
censores notatio. 4.A
cenfus. 126.G
Centauri & Lapithae, de Centauris & Lap. 56.F
Cepheus Andromeda pater. 217.F
ceramium. 183.C
Ceraunij montes. 14.D
Cerberus multa hic de Cerbero. 121.E
Cerberus bellua centiceps. 121.D
Cerberus Orci canis. 15.H
cerea brachia. 42.B
Cereris sacrum. 147.D
Ceres ευτέφρωος. 329.F
certamen Olympicum quando fuerit institutum. 22.D
certamina ludicra. 265.D
certa sagitta. 38.H
ceruus, animal timidum. 49.A
cetera filius, &c. 228.H
χαλαζοροπία. 143.C
χαλαζόφρων. 331.D. in Omiff.
χαλαζοός υψωνος. 64.H
χαλαζοβατεις δώ. 172.H
χαλαροχίτων. 23.B
Χαρίσειδου φίλη ψυχῆ. 245.G.
H
Χάρης à χαρις, & sim. 83.G
Charystis. 71.G
χαυλιόδοντα. 195.C
Chimera πύρ πνέουσα. 132.A
Chimera triformis. 71.H
χίαν δέξια. 30.E
Chiron Centaurus. 306.D
χλωρόν θεός. 19.B
chorus unius personam gerit. 331.A
χρυσόβαπτis. 34.G
ciboria. 110.D
*Cicero adversus munera & corruptelas***

ptelas integer, & imictus. 99.H
Cicero emendatus. 299.H
Ciceronis locus emendatus. 51.E
Ciceronis locus emendatus in oratione in Dionem. 56.G
cimerus mortuorum. 112.D
cichoreum. 80.C
Circe. 287.C
Circe socios Physis, quos in bellum verterat, in pristinam figuram restituit. 321.B.
χιρκεος caduceum. 34.H
cithara cithara imbellis. 47.H
titrus. 224.C
κίθαριν θαλοντα. 320.A
claro.as. 229.F
Claudius Pulcher auspicia neglexit. 164.H
clavi trabales. 86.H. & 67.A
clavi trabales, adamantini. 202.H
Cleopatra Meleagri uxor. 153.A
Cleopatra vinum capere cupiit Augustus. 92.H
Cleopatra qua morte perierit. 93.A.
C
clienta. 134.G
Clisthenes Atheniensis, vir egregius, rebus timens suis, Ioni Sannaefiliarum dotei credidit. 205.G
chyperum abicere. 109.D
Clytemnestra ab Oreste filio interfecit. 22.G
Coa vestes. 263.B
Cocytus. 124.C
Cocytus, aqua inuicundissima. 16.B
Codrus. 192.F
κοιμίζεν πορνιδας, λυπα. 117.
C
κοινός έρμης. 34.H
Colchica flamma. 322. H. & 323.A
Colchica venena. 120.C
colere rectum. 233.H
collecta. 261.F
colles septem urbis Romae colligere. 2.D
collinere crineis pulvere. 48.A
colonus. 124.A
color glaucus tribuitur diis marinis, & fluminis. 54.F
color caeruleus, seu glaucus diis marinis, & fluminis tribuitur. 54.F
color viridis & caeruleus tribuitur diis & deabus marinis. 215.G
chorus unius personae. 155.D
come arborum. 243.G
come detonsa. 254.E
comae alebant pueri molles. 107.B
combibere. 93.C

comburare diem. 239.A
comissari. 223.D
commidi qui dicantur. 247.F
commune, το κοινόν. 116.H
componere diem. 239.A
composita arma. 267.H
composita hora. 31.G
Concani Cantabriae populi. 156.D
concha. 110.E
conchylium. 277.B
concilium. 237.H
concentrationem mentis Sibylla à quadam vi & potestate terrae effici solitam scribit M. Tullius. 50.A
condere diem. 239.A
condidit lunam nubes. 127.H
confundere praelia cum Marte Bacchus quando dicatur. 54. H. & 55.A
coniuratio Gracorum. 46.G
Conopeum. 295.F
consiliari. 150.E
consilium praestantia omnis in consilio est, non in viribus corporis. 158.D
consolandi maris & Iulius ratio, quam secutus est Antimachus. 73.
A
consolandi ratio artificiosa. 64.G
consolatio, quid maxime ad alterum consolandum valeat. 73.B
consul, iudex. 253.E.F
consultus sapientia. 83.F
consulum nominibus notabantur teste, amphora, cadi. 196.D
consul unius anni, & contra. 253.D
contenta rei dominus quomodo quis esse possit. 188.C
contentus. 188.G
καθην κύμα, βέλος. 169.D
Corinthum, Pelignorum metropolis. 193.B
Corinthus, multa hic de Corintho. 24.F
cornix anno sa. 263.G
cornix, imbrum diuina. 210.H
corona Ariadne. 137.H
corona. 94.C
corona ex philyra. 256.A
corona quibus è floribus conficeretur. 255.G
coronis utebantur in conuiuiis veteres. 55.D. 255.F
cornu benigno. 53.H
corripere gradum. 15.D
corripere esse iracundia. 42.D
coruus à dextra canens. 211.B
Corybantes Rheae sacerdotes. 50.C
κορυβαντιών. 50.F
cos orientis. 112.G
Cotison, Getarum rex. 171.F

cottabus. 125.E
Cottarum duo nomina. 196.B
Cotyria. 324.D
Crageus, mons. 60.F
crastina non esse curanda. 31.A
cratera, & crater. 191.H
κρέτος. 230.C
credere se alicui. 162.G
credendum, res credita. 13.C
crepare. 56.B
Cressa nota. 89.H
creta. 303.H
Creta centum urbibus habitata. 212.E
crimina. 168.F
crimes Bacchantium. 138.E
crocodili terrestres sterius. 304.A
cruenta manus. 96.C
culpam poena premit comes. 238.H
culpam sequitur poena. 14.F
cululli. 79.H
cumque. 81.E
cumque, quem f. d. cumque. 31.A
cuncta terrarum, & simil. 261.A
cunei. 87.B
Cupidines cur sagittarij ficti sint. 71.
A
Cupidines Nympharum liberi. 58.A
Cupidines unius Venenis non esse plures. 58.A
Cupidinis arcus, & sagitta. 71.A
Cupidinis imperia, mollia. 222.E
Cupidinis sagitta, & arcus. 112.F
Cupido cur Veneni semper adhaereat. 81.B
cupido etiam pro cupiditate, mascul. generis. 189.H
Cupido penniger. 179.A
cupido sordidus, & simil. 128.G
cupressi fumebres. 125.A
cupressus. 284.F
cura alia bone & laudabiles: alia male & vituperabiles. 276.A. B
cura mordaces. 56.B
cura in naveis ascendit. 129.C
Curetes iidem qui Corybantes. 50.E
curia Romana vnde dista. 170.E
Curius aurum habentibus imperare praclarum esse dixit, non aurum habere. 40.F
currere pro navigare. 77.A
curriculum. 22.C
curvus solis. 166.C
curvus pro navigatione. 77.A
Cybele mentem sacerdotum concitat. 49.H
Cyclades cur appellentur, & cur spurse dicantur à Virgil. 45.G
Cyclades, insulae in mari Aegeo. 45.
F
Cyclops officina. 18.D
Cyceni.

cygni, mortis tempore maxime, ca- canori. 230.F. cygni Veneris curvū trahunt. 215.H cygnus. 140.B. κυνία καφόρι. 169.C Cynosura. 68.B. C. Cynthus mons. 215.G Cyprus. 58.E. Cyprus abundat materia ad naueis adificandas apta & utili. 5.D κύστη χοληδόχος. 42.C

D

Dadalus. 6.A.15.D. & E δαίδαλα. 15.E Δαίδαλα ἀγάλματα. 15.F δαίμων. 281.B.C δαίμων, fortuna. 31.B damnantur votis ij, quibus quod o- ptarunt, contigit. 228.D.E Damocles Dionysi assentator. 142.F Danaë fabula, & quid ea significet. 185.G.186.A Danaidum fabula. 176.F.G Danaï filia quinquaginta fuerunt. 177.C Danubius. 267.E dare ludum amori. 178.E dare manus. 318.F Daunia militaris. 62.G Dece Troianis maxime insensē. 151.B debes ludibrium ventis, & similia loquendi genera. 45.D decedere. 108.A δέχεσθαι. 179.H decipitur laborum, & laborē. 121.H. 122.B decursio Tiberina. 169.F decus, ornamentum. 2.B defendere astatem, vim, iniuriam, sō- lis ardores, &c. 52.G defunctus. 208.C defundere vinum de pateris. 239.D Deianira. 280.D Deianira venenū Herculi mittit pro philtro, imprudens. 322.A Deiphobus. 252.C δεισιδαιμονία. 88.B Dei vnus plura nomina ponebant precantes. 328.D Delus Apollinis natalis. 60.G demittere aureis, seu auriculas. 121.D Demosthenes sisurro aquam feren- vis muliercula, hic est ille Demosth. delectabatur. 231.B Demosthenes tener ac facilis ad cor- rumpendum. 99.H demouere de possessione, de sententia, &c. 5.D

densentur, pro densantur. 74.H Deorum aliquot epitheta. 58.G Deorum aras ac statuas, & viros vir- tute praestantes oleo seu unguen- to perfundere solebant. 309.C Deorum ē numero sublata mens, si- des, spes, &c. 85.F Deorum providētiam probare videri Horatium. 30.H Deorum templa rescicienda. 127.B depellere lacte. 232.G deponat oculos, &c. 90.F depositus pudor. 301.D deproperare, pro properare de, & si- milia. 110.G dereptum pignus ē lacertis, aut ē di- gito. 31.H deripere. 31.H descriptio stiracis oempestatis. 305.B Desine mollium querelarum. 114.D δεσμός ἀρρηκτός: vinculum irru- ptum. 43.F destinare. 110.A destringere ferrum. 88.G detergere. 26.F deterrere laudes alicuius culpa inge- niij. 23.A detestata passivē. 7.B deus capella. 52.H. ibidem olentis uxores mariti. deusium seortum. 117.D deuota arbor. 156.B denoti. 200.G Deus interdum piū vnā cum im- pio punitur. 147.F. & G Deus modō hunc attollit, illum depri- mit, modo contrā. 84.G Diagondas Thebanus. 286.D διασπείσις. 63.F Diana irata, metuenda. 318.H Diana adhibetur ad partus. 198.D Diana cur partibus praesse dicatur. 199.A Diana cur celeris. 215.G Diana eadem luna. 60.C Diana gratia silua. 327.G Diana Orthia ara. 26.A Diana, Ilithyia, Lucina, Genitalia. 198.C Diana triformis, triūda, &c. 199.D Diana venatrix, ιοχέαιρα. 38.H διαπέσμετα. 20.H διαβαφής lana, seu purpura bis tin- cta. 130.G. 304.E dicere pro designare, 333.B. in Omiff. dictatura. 4.A diem crastinum nobis esse incertum atque obscurum. 245.C.D dies ad meridiē vsque crescit, a meri- die minuitur & decrescit. 215.E dies fractus. 6.D dies in pomeridianum tempus incli- natus. 215.D dies nefastus. 119.H dies non esse alios fastos, alios infas- tos. 120.A dies solidus. 6.B. Diphiter. 84.A. differre. 289.C differre pro dilacerare. 298.B diffingere. 88.G. 89.A. 219.C Diij alij Troianis; alij. Gracis faue- runt. 151.E Diij benigni. 228.D Diij magni. 310.A. Dis marinis glaucus vel caruleus color tribuitur. 307.F Diij sanctuosas hostias non spectant. 201.C.D Diogenes Cynicus. 188.E Diomedes melior patre. 48.F Diomedij Pallas opitulatur. 23.C Diomedis fortia facta. 23.D Dione. 97.D Diota, amphora duarum anfarum, seu aurium. 30.G διατρέξις. 22.D dirca. 259.A dirca necessitas. 203.B Dirce, fons Thebanus. 227.D dirus Annibal. 166.A dirus a. um. 234.G discinctus. 273.A.B.C. discipula priorum sedes. 120.H discumbere. 70.B discursus. 29.D. & E disidentis plebi. 99.D distenta vbera. 276.G dithyrambus. 226.C.D diuidere ventis. 301.B diuitia olim in bobus, et ouibus. 130.D dolosi ferre iugum amici infideles. 88.B dolosus cinis. 96.D dolosus taurus, dolosus cinis. 212.C δώματα ἀγγλῆντα. 151.G domina. 118.H dos mulieris maxima. 204.C draconem Aretiani fontis custodē interfecit Cadmus. 236.D draco velleris aurei custos. 236.C dubia tempora, dubia res, &c. 253.C ducere. 260.E ducere bellum. 151.E ducere muros. 152.H ducere naribus. 224.D ducere succos nectaris. 151.G ducere vinum. 54.G Dui.

Duilus consul primus Παιονί, & λε- sem deuicit, &c. 188.E dulce nidetem. 63.C dum licet per atatem, hilariter esse viuendum. 31.C duplex. 22.D durare, & ἄρτερεν. 45.A Dyndimene, Cybele, Rhea. 49.H θυσιώπαιτες. 70.H δυσστυμος. 182.G

E

ebria dulci fortuna Cleopatra. 92.C ebur Indicum. 79.F Echidna. 121.E echinus. 285.B Echion Cadmi gener. 236.D Echo quid. 37.F edera, corona ex edera. 255.G edera unde dicta. 67.C edim, is, it. 279.C Edoni, Thracia populi. 111.D educatio & exercitatio. 206.A educere in astra. 227.C egit visere, Graecum loquendi genus. 10.A egregius animi, & simil. 61.F eidus. 256.E εἰδωλον Herculis. 65.E εἰλαπῖναι. 261.E einlatio. 298.F εἰλαπῖναι τείχος. 152.H Elea palma. 226.G.H εἰλαπῖ. 68.B eloquentia primos homines a sero vi- re cultu ad mansuetiorem esse tra- ductos. 32.G Elpenor apud inferos. 289.D emancipatus, & emancipare. 295.C εἰμὲ θεωνότος ἢ γῆ μυχθῆτω πυ- ρί. 219.B emouere. 269.B emouere. 170.H Ennius Calaber, Rudius. 249.B Eraminondas. 109.D ἐπαναδῖπλωσις. 86.E ἐπαναδῖπλωσις. 315.H ἐπαναφορῶ. 222.A ερεπς, equi Troiani opifex. 241.F ἐπιτάλησις. 19.A Epicurea sapientia. 85.F Epimerheus. 51.A. & B ἐπιτελεσις Φωνῆς. 224.F.G epitheta Deorum apud Homerū vn- de dicta sint. 58.F

epitheta rebus accommodata. 102.F epithetum perpetuum. 15.A Epodi. 269.H. & 270.A.B.C equitare. 11.F equitare, de Zephyro. 234.G equus Troianus. 241.E.F.G ἐρεπς & φιλέιν differunt. 130.L.B ἐραοι. 261.E Erasistratus medicus. 42.F erat. 91.F. & G ἐργάνη Pallas. 179.E ἐργολάβοι. 143.G ἐπιβόλος, opima. 26.B Erigona, Virgo. 181.C Erigone. 323.C Eriphyla. 186.H Ερμῆς, Mercurius ἑστὸ τῆς ἐρ- μινείας, 331.F in Omiffis. Erycina videns. 11.B ἐστία, vestia. 10.C ἐστὶν ὄπως. 142.D Est vt. 142.D Eteoclea dea, Gratia. 18.B Eteocles primus omnium mortalium. 17.H & 18.A. Eubuli versus de Cupidine pennige- ro. 179.B Euius appellat? Bacchus a voce Bac- chantium. 58.A Euius curas dissipat. 117.C Euius scribendum i. latino. 117.D Eumenides. 121.F eunuchi. 91.H Euios, vox Bacchantium. 137.B Europa Phoenicia filia. 212.C Eurys niger. 21.A Eurys pluuia excitat. 21.A Euthia Phrynen accusauit. 309.B examen. 88.C examinare. 131.D examinari. 178.F excipere. 179.H exemplum Catiline. 100.D & F exemplum Orphei. 100.D exercitus a. ii. 297.B exigere. 269.C expedire animi curas, & animum curis. 62.E expedit, imperson. 112.C expeditis curis. 62.D expiari. 10.F. 323.B explicare frontem. 217.D exsecratio. 314.E.F.G exscicare. 79.H exsomnis. 207.A exsulata medulla. 285.D exsulare, Φεύγειν. 111.A. 129.A exsul patria. 129.A exsul unde dictus. 129.B εὐ εἰδωλὸς χόρμυς. 48.D εὐζωνος. 273.B εὐφρημείν. 142.A εὐφρημείν, εὐφρημια Φωνείν. 182.G εὐρυπελαῖον. 190.G εὐσβεβια. 88.F

F

Fabricius, de quo multa. 40.D fabulam esse. 300.B faces nuptiales quinq. 177.E faciam vitula, turre, &c. 331.D in Omiff. facies venusta. 263.F face tenuis bibere. 185.A factum, infectū reddere ne deus qui- dem potest. 219.B.C femina etiam sacerdotes in sacris ta- cent. 221.A femina quoto atatis anno viro tem- pestina. 64.A feminis matronis nefas vinum gi- stare. 185.A Falernum, austerum, forte. 70.G fallo, lateo, λαθῶν. 34.E fame mori, miserrimum. 61.A fame nihil miserius. 61.A famosus. 151.D fas. 233.B fas, δυνατόν. 35.D fascinationibus & inuidia remedio sunt ridicula & turpicula. 293.F fascinum cur pro mentula ponatur. 293.F Fasti. 263.D. 264.G fastidiosa copia. 217.C.D fata manent culpas etiam sub Orco. 177.B fatigare precibus. 10.E fatum quo modo à Stoicis definitur. 178.F Fauentia. 142.A fanere linguas. 142.A. 182.G fanete linguas. 286.C Fauonij etiam à Thracia spirant. 258.E Fauonij veris ἀεθρομοι 167.F Fauno quo tempore sacrificarent Ro- mani. 191.F Faunum esse deum terrenum. 191.F Faunus rex Aboriginum. 18.H felices arbores. 274.H feriat, male feriat. 242.B ferox. 47.D. 233.G.H ferre iugum, aut subire iugū. 105.H. & 106.D ferre pro auferre, & consequi. 247.H. & 248.A ferre secundam fortunam non est en-

iuslibet homini. 214.D
fide gignendi casus. 167.F. & G
fides albo velata panno. 87.A
fides, unde appellata. 65.B
figere modum. 184.E
filij parentibus similes, aut dissimiles. 238.F
filij pauci parentibus meliores, plures deteriores. 48.G
fingere. 165.E. 129.G
fingere carmina. 227.F
fistula inuentor, Pan. 53.E
fistula a quo inuenta. 224.D
flagitium quid. 162.C
flauus Tiberis. 100.B
febiles modi. 113.E
febilis. 127.A.B
flectere equum. 169.E
fere mortuos. 108.E
flexus in certaminibus curulib. 3.B
fluctifragum lituus. 36. [ubi est mendose. 39.]
fluuij auriferi quinque. 311.D
fluuij tauri formos. 266.C.D
fluuij taurini cornibus fingebantur. 266.D
focus uesta sacer. 276.E
fomenta amoris. 301.B
fomenta curarum. 301.C
fons vini, lactis, mellis, &c. 137.E
fontes floribus & frondibus spargebant veteres. 180.A
fontes integri. 68.D
fontibus sacrificabant veteres, ut diis. 180.D
formam in amore non multum valere. 311.E
Formia a Lacedaemoniis condita. 189.F
fors idem quod fortuna. 311.B
forte, pro fortasse. 314.A
fortuna abiens, fortuna manens. 87.H
fortuna manens. 219.E
fortunam magis quam formam in amore dominari. 311.E
Fortuna, multa hic de fortuna. 85.G. & H
fragrantia oscula. 119.B
frangere ceruices. 120.B
frangere diem. 6.B. & C
frangere diem mero. 109.C
fraus mala. 15.A
frementes equi. 266.A
fremens equus. 295.G
fretum Gaditanum. 151.H
frigus amabile. 181.D
frondes felices. 155.H
fons exarata. 292.G
fuga, exsilium. 121.A
fuga temporum. 220.E

fugit atas. 36.C. ubi mendose scriptum est. 39. & 106.F
fulmina non iaci calo serena. 84.B
fumosa amphora. 171.B
fumus, & fumum bibere. 171.A
fundus mendax. 143.D
fureratus. 170.G
Furia. 289.B
Furia, a furis bella constari. 74.C
Furia, cur dicta Eumenides. 151.F
Furiarum crines. 121.G
Furiarum crinibus angues implicati. 284.F
fuit te reperire. 48.E
furuum, nigrum. 120.G
futura, nobis incognita. 217.H
Galeus Calabriae Fl. 107.G
Gallicani equi. 28.G
gallina Africana, seu Numidica. 277.E
Galli terra motus & mortem non metuunt. 267.F.G
Gallus omneis rebus nouis studere. 267.F.G
Ganymedes. 195.F
Garganus. 113.E
Gaza. 77.E
Gaza. 127.H
Geloni. 140.F
Geloni pharetrati. 156.G
Genauni, seu Geranni, seu Geranni. 265.A
γενεθλοιο θεοι. 328.C
Genitalis dea. 328.C
Genitalis, Diana, &c. 198.C.D.E
Genium curare, piare, placare. 191.A
genua virent. 305.F. & G
genuum viriditas. 305.G
genus loquendi Graecum patiens vocari, &c. 11.D
genus spectandum in uxore quaerenda. 204.B
γενεις θανόντων. 108.E. & F
Germani, carulei cur dicantur ab Hero. 313.F
Geryo teramplus. 123.D
gestire. 106.F. 260.E
Geter rigididi. 203.C.D
Getula laena. 195.A
γη ἀπιτος. 143.D
Gigantes. 157.E
gignendi casus antiquus fide. 167.G
gignendi casus more Graecorum postius, ab ερεχε, aut χαριε relictus. 326.A.B.C

glaciare. 173.F
Glauca Creontis filia. 286.A
Glauco comadus. 274.D
γλυκερος υπος. &c. 116.G
γλυκυπυριον. 70.H
Graeci victores, naufragi. 298.D
Graecum loquendi genus. 214.C
Gragus, mons in Bycia. 60.F
gramen tenax, tenerum, remotum. 277.B
Gratia cur conexas colligat, pingantur, & fingatur. 197.G. & H
Gratia & earum imagines & statuae, & cur fingantur & pingantur nuda. 243.H
Gratia nuda. 18.B. 78.F.G
Gratia quo modo pingi solita sint a veterib. 78.F
Gratia tres & earum nomina. 17.F
Gratia Veneri sacrata. 17.F
Gratia Venus comites. 17.E
Gratia nudis sororibus iuncta. 194.C
Gratiarum triu. vna aucta pingitur, dua nos aspicientes. 78.G
Gratiarum vna Vulcani amica. 18.E
Gratiarum zona cur soluta. 78.E
grauatus equitem. 257.E
grauida. 210.H
grus advena. 275.H
Gyas centimanus, al. gigas. 132.B. 158.F
γυροδοποι μελεδωναι. θυμοδα. κεις, θυμοβοποι, &c. 56.B

H

habere exitum, non habere exitum. 326.D.E
Hadi. 143.C
hadus ereptus lupo. 278.A
Hamaus Thracia mons. 37.G
Hebrus. 207.A
Hecate seu luna. 286.B
Hector ademptus Troiam reddidit ad expugnandum faciliorem. 104.G
Hector canibus & feris ab Achille addictus. 320.F
Hector lapide percussus. 252.B
Hecuba somnium. 46.C
Helena a Sesciforo infamata. 323.D
Helena incendij Troiani causam attulit. 308.H
Helena in insula Leuce visa a quodam Crotoniata. 323.D
Helicon mons Boeotia. 37.F
Herculeus homines beneficiarum ab eo acceptorum memores in numerum deorum retulerunt. 149.F. & 150.A

Hercules

Hercules cum Acheloo. 147.B
Hercules. 266.B
Hercules cur tunicam Centauri sanguine tincta Deianira induisset, quas voces ediderit. 280.E
Hercules denicito Cerbero populū arborem ex Acherunte secum detulit. 277.B
Hercules longe, lateque peregrinatus est. 149.H. & 150.A
Herculi decimus tertius labor impostus. 15.H
Herculis idolum, seu imago apud inferos. 249.G
Herculis uxor Hebe. 249.G
heredes bona sibi ab auaritia relicta effusa largiuntur, & dissipant. 125.B.C
heredis causa sollicitum esse. 103.B
Heros sedebant in cena, non accumberant. 70.C
Hesiodus ab Heraclito reprehensus. 120.A
Hesperia. 89.E. 97.A
hemicus nomen. 35.H
hiems & frigus astringit & contrahit. 279.G
hilariter esse vizendum, dum licet per aetatem. 31.C
Hippocrene. 158.B
Hippolyta Pelei amore capta. 168.F
Hippolytus. 246.E.F
Hipponax. 290.G
hirundo, ορρονον. 259.C
hirundo veris nuntia. 258.F
hispida facies. 254.G
homicida. 320.H
hominem esse puluerē & umbram. 244.H. & 245.A.B
hominem mortuum numquam reuiuiscere. 244.E.F
homines ex diis facti. 149.D. & E
hominum varia esse studia. 142.D
honores a populo dati, incerti, breues & fluxi. 146.F
honorum gradus. 3.F
Horatij iunioris Meenas. 271.H
Horatius primus poeta Lyricus Latinus. 250.H
Horatius quibus coss. natus sit. 306.B
Horatius suis versibus immortalitatem consecutus. 139.F
horna fruge. 200.E
horrea, condebant cados vini in horreis antiqui. 215.E.F
hostia qui adducerent, quaerebantur bonis nominibus. 182.H
hostibus precari. 211.H
humati qui. 76.D
humum sternere, vitare, & simil.

immeritus. 147.A
immeritata ingratia. 203.E.F
immerire. 17.D
immortalia non esse speranda, neque optanda. 244.A
immunis. 26.D
immunis, manus immunis. 201.A
impedire caput myrto. 18.G
imperatores in praebis utebantur oblatibus purpureis. 296.G.H
impiorum est facia diruere. 254.H
importuna pauperes. 189.G
importunus. 189.H
impotens. 92.B. 220.D
improbitum cuique esse & diem, & genus mortis. 126.D
Inachus. 192.F
Inachus rex Arguorum. 103.C
inaraia tellus. 316.B
incertū esse quamdiu virtuti simus. 245.C.D
incoltus. 279.E
incomitis capillis, laudis causa. 332.A. in Omisio.
indignatio. 281.E
indocilis. 315.E
indocilis pati. 6.A
indoles. 233.D
inempta dapes. 276.H
iners terra, id est, immobilis. 333. in Omisio.
infelices arbores. 274.H
inferie. 97.A
inferi, fabulae de inferis. 19.E
infideles qui. 313.C
infimus, & infectus. 323.G
inhostis alius Caucasus. 62.D
inhumati familia funesta, nisi eius in sepulchri iniectione gleba sit. 76.D
inhumatos, seu insepultos iacere, veteribus horribile. 76.F
iniecio pulueris. 76.E
injicere frenas, seu frenos. 268.H
injicere manus. 55.B
inimicare. 269.E
innocens vinum Lesbium cur dicatur. 54.G
inominata cubilia. 315.E
inops inter opes. 189.A
insania poetica. 155.B
insaniens Bosphorus. 156.D
insepultos iacere veteribus horribile. 76.F
insepultum cadaver relictum. 76.E
insepultum corpus relinquere nefas erat: & porca praacidanea piandū. 76.C
insepulchrum iacere. 289.C
insignes. 142.E
insolens. 21.B. 51.G

I N D E X.

insistor.	165.H	Iupiter triumpho giganteo clarus.	178.E
insula fortunata in Oceano.	315.G.	142.C	103.A
316.A		irare in verba.	310.B
insultare.	151.H. 313.H	iustus a. um.	301.G
integer dies.	239.E	iusti & constantis viri descriptio.	
integer vitæ & simil.	61.E	149.B. & C	
integra fames.	6.C	iuuat.	276.H
interlunium.	66.H	iuuena pro filio.	238.B
intermensurium.	66.H	iuuena pro iuuenibus.	330.B
interminari.	285.E	iuuentas, iuuenta dea.	78.G
interminatus cibus.	285.F	iuuenum & puellarum raro est cruenta pugna.	23.E
intonsus Apollo, ἀλεσεχόμην.	21.D	176.E	
60.E			
inuidemus praestantioribus.	108.D.		
6.E			
inuidere.	92.F		
inuidere pro adimere.	227.C.D		
inuidia remedia sunt ridicula.	293.F		
inuidia maior.	229.H		
inuidia parit mortuis, aut longe antecellentibus, ut regibus.	139.H.		
140.A			
inuidi est praestanteis odisse.	204.G		
inuidiosa opes.	115.D		
Iolcos.	284.H		
Ionici motus.	165.D		
Io triumpho.	228.D. 296.B		
Ionem descendere in nubem, pluuie aut tonare cogitantem.	305.D		
ἰππημολοί.	203.D		
ἰππιμαχίαι.	67.A		
ἰππιμαχίαι mulieres.	67.A		
iracundi sunt maxime pueri, senes, mulieres.	184.B		
ira principium insaniam.	50.H		
irati nihil extimescunt.	50.H		
irretoro oculo spectare.	99.F. & G		
irritus as.	218.G.H		
irrupta copula.	43.D		
Ister.	267.E		
Isthmum certamen.	229.E		
iterare equor.	28.B		
Iuba Numidia rex.	62.H		
iudiciorum frequentia.	228.A		
iugum abeneum.	172.G. & H		
Iulius Caesar in deorum numerum ascriptus.	41.D		
Iuno & Minerva Troiano insensa.	151.B		
Iuno Lucina.	199.B		
Iuno matrona.	158.A		
Iuno preteritis offensiones Troianis remittit.	150.D. & E		
Iupiter calum, aut athena significat.	173.G		
Iupiter pro celo.	7.C		
Iupiter prosper & salutaris.	133.A		
Iupiter Thebidi stuprum inferre conatus, a Prometheus deterritus.	307.C		
lauere mala vino.	178.E		
lauo, is.	103.A		
lauri non numerantur in arboribus			
umbri feris.	126.E		
Laurus Apollini sacra.	155.H.		
229.F			
Laurus, Apollinis frons.	155.E		
Laurus, sponso felix.	182.E		
laxo arcu.	171.F		
leges sine moribus reip. non profunt.	205.A		
Lenaeus, Bacchus unde dictus.	207.D		
ληναία.	207.D		
lenis recludere fata.	65.F		
lenta brachia.	310.A.B		
leo, Getulus.	63.H		
leones, iracundi.	51.D		
leones maxime iracundi	145.B		
leporis pauidi.	275.F		
lesum.	298.F		
leues malua.	80.C		
lex non potest hominum peccata pœnis tollere: sed opus est disciplina.	205.B		
lex Papia Poppæa.	328.E		
Λευκή insula.	323.D		
libido noua.	315.B		
libido omnium rerum discrimen ac delectum tollit.	57.A		
Libitina.	220.F		
Liburni, & Liburnæ naues.	271.C		
licebit.	311.C		
lictor consularis non summouet curas.	128.A		
lictos consulares.	146.F. & G		
lictos unde dicti.	128.B		
λιπταροί.	109.C		
liquare uina. 36. ubi mendosus scriptum est.	69.B		
Liris Campanie fluu.	79.F		
Liris Fluv.	190.F		
litteræ, sine litteris, recte factis nulla est merces.	249.C. & 251.G		
litterarum studium.	157.B		
litui, cornua, tuba in praeliis.	96.F		
lituus.	96.G		
lituus, insigne auguratus.	7.A		
lituus profectiuus.	7.A		
locare secunda marmora.	135.B		
locus Ennii restitutus apud Ciceronem.	163.G		
locus Lucilij restitutus.	158.6.		
locus Plutarchi restitutus.	103.A		
locus Theophrasti restitutus.	103.G		
λόγιος dictus Mercurius.	33.A		
λόγιος Apollo.	27.G		
loquendi genus à Græcis sumtum.	264.H		
lubricus, vulnus lubricus affici.	58.D		
184.H			
Luceria.			
Lucerna			

I N D E X.

Lucerna cum vino coniuncta.	69.C	Μακρινός.	11.E	Mauri.	11.D.
Luciani epotus.	38.A	Μακρινὸν fuisse eruditum.	333.B.	Mauri angues.	175.B
lucro apponere.	31.B	in Omis.		Mauri optimi iaculatores.	61.H
luctari cum dadi casu iunctum.		magister nauis.	165.H	Mauritania angues.	175.B
verba pugnandi.	5.F. 108.B	magnus, piscis.	230.E	Mauritania rex Iuba; immo Numidia.	62.H
ludere.	262.F. G	Maius, Atlantidis filia.	32.D	Medæ, Creusam Creontis filiam incendit.	287.B.C
ludi saculares.	327.E	maior Neronum.	265.D	Medæa quid suaferit, Iasoni taurum ugenti.	279.G
ludi saculares centesimo decimo quoque anno fiebant: interdum anticipabantur.	328.F.	mala alite, seu aui.	297.H	Medea, venesica.	287.C
ludus fortuna.	96.B	μαλακός οἶνος.	26.G	Medi & Persæ Cyro paruerunt.	69.D
lugendi genera varia.	320.C	290.G		Medi, iudem, qui Persæ apud Flor.	
lugere & plorare mortuos.	320.E.	male, interdum parum significat malignus.	75.D	II.E	
321.A.B		malis laboribus.	314.C	Medorum imperium ad Persas translatum.	69.D
lugere mortuum.	108.E	malis auiibus.	152.G	Medum flumen, & simil.	114.G
Luna celeris uoluerit mœseis.	243.A	mammæ pendularum vitium quo modo corrigatur.	292.H	Medus proprium fluij nomen.	114.F
Luna vultus varij.	228.E.F	maneo. es. cum dandi, & accusandi casu iunctum.	75.H	meditari.	199.G
Luna imploratur ab amantibus.	286.B	manes fabula.	19.D	mel Hymettium.	107.H
lunam celo deducere, seu deuocare.	285.G.H	manni.	210.F. 282.B.	melior, fortior, valentior.	48.G
Luna semiplena, ad pariendi facilitatem adiumento est.	199.A	manubie Iouis tres.	9.D	mensa Syracusana.	142.G
Luna silens.	66.H	manus à tergo retorta.	101.H	mens est unusquisque.	80.E
Luna silentio preest.	286.D	M. Aquilius.	146.C	mente nihil melius in homine.	80.E
lupati freni, lupi.	28.G	M. Atilius Regulus.	161.G	Mercuriales viri.	133.D
luporum & agnorij discordia.	281.A	M. Claudius Marcellus.	41.B. & C	Mercurij ingenium.	33.H
lupus, carnes à lupo morfa, teneriores.	278.A	mare Icarium.	6.A	Mercurij seniores, sine manibus & pedibus, membris virilibus arretit.	32.H
luridum quid.	158.F. G. 263.A	mare Myrtoum unde dictum.	5.E	Mercurius à γούριος dictus.	33.D
luridus color.	321.E	mare sua sponte aquale est.	113.D	Mercurius apud Homer. adolescens persona suscepta ad nauem Achillis Priamum ducit.	34.C
luridus Orcus.	158.F	mare turgidum.	14.C	Mercurius λευσοδρόπις dicitur à virga aurea, quæ agit animas, & euocat.	
luscina.	259.D	Mareoticum vinum.	92.F	Mercurius curfacundus dicitur in Omis.	331.F
lutens pallor.	298.F	Maria à quo tempore claudantur.	16.H	Mercurius de Mercurio, qui post bonos Apollinis abactus, cum ab eo accusaretur huius furti nomine, pharetram & arcum ei furatus est.	331.G. in Omis.
Lyæus.	297.D	Marsica Nymphæ Fauni uxor.	190.F	Mercurius deorum interpres primos homines, seros atque agrestes, ad ciuilem & mansuetum vitæ cultum traduxit.	32.H
Lybia, seu Africa, frumentosa.	5.C	Mary legatus Sylla.	296.D	Mercurius dictus deorum mentius, διὰ λόγος à Græcis & διὰ λόγος & κήρυξ.	33.D
Lycabes.	390.G	maris accessus, & recessus.	109.H	Mercurius λόγιος dictus.	33.A
Lycurgi Thracis exitium.	138.C. & D	marite & viduae arbores.	274.E	Mercurius πομπάιος, & ψυχόπομπός à Græcis dictus, quia animas ad inferos deducit.	34.G
Lycurgi.	303.G	Marsia carmina.	288.A	Mercurius inclinata.	215.D
lyra à quo inuenta.	224.D	Mars & Saturnus dij ἀνταρτικοί.	333. in Omis.	Merione virtus.	168.F
lymphæ.	92.E	Marsi Apulie populi.	7.E	Meriones I domeni comes.	48.E
lymphati. νυμφόληπτοι.	92.D	Marsicum bellum.	183.B	metata decempedis porticus.	126.H
lynces.	122.D	Marsus stella, malefica.	132.H	meta, multa de metis.	2.E
lynxes cum tigribus currum Bacchi trahere finguntur.	150.C. & D	Masfici montes.	6.B. 110.C		
		Masficum vinum.	110.C		
		Masilienses à Phocæis oriundi.	314.D		
		Matinus mons in Calabria.	227.E		
		Matinum litus.	72.G		
		matrimoniorum corruptela.	165.C		
		matrona & materfamilias quid inuenter se differant.	145.A		
		matrona Iuno.	158.A		
		matronam, seu matrefamilias quid maxime urat.	174.H		
		Matænas origine Etruscus.	59.G		
		Matænas quomodo scribendum.	1.E		
		Matænas fuerunt ordinis equestrus.	1.E		

I N D E X.

Metaurus. 234.D
 μετεμύχια. 73.G
 μεθυσεν ἐρωτι, &c. 92.C
 metretes. 183.C
 metuere apud Horatium. 98.D
 metuuit culpam fides. 238.E
 metus deorum. 88.F
 miles bono nomine, 182.H
 militabitur bellum. 272.G
 militans amantes. 208.A
 militaris. 28.G
 militaris Daunia. 62.G
 milites Romani ferebant plus dimidiati mensis cibaria. 295.E
 Mimas. 157.G
 Minerva cum artibus omnibus praesit, tum maxime lanificio. 179.C
 Minerva tibias reiecit. 269.G
 minor, aris, iunctum cum accusandi casu. 75.E
 Mimos. 73.F
 Minos index apud inferos. 246.B
 μινυράδιος. 130.B
 mirum quantum. 69.E
 mirum solum, mites vna. 55.H
 mittere, pro omittere. 140.H
 Mitylene, seu Mitylaea. 24.E
 mobilis de rebus in animis, & de ipso animo dicitur. 3.E
 modi, cantus. 97.E
 modum bibendi non esse transcendendum. 56.D
 moechi, corruptores. 66.D
 μοίρα. 288.B.C
 μοῖρα ὀλοῦ θανάτου 15.C
 moles regia. 126.B
 molle vinum. 26.G
 Molossus. 290.E
 Monaces. 164.G
 monogrammi dij. 54.E
 monumentum. 220.C
 morari. 109.A
 morari Orcum. 213.B
 mordaces cura. 56.B
 mordere labra. 43.C
 mordere terram ore. 109.E
 mores perdit, & corrupti in reperiuntur. 205.B.C
 moriendum esse omnibus. 71.C
 moriendum esse, quo modo, aut quibus verbis esset, qui rei tristitiam lenire velit. 244.G.H
 moriendum pro patriis. 145.B.C
 mors est immortalis. 246.A
 mors immortalis. 172.G
 morsuncularum nota & vestigia. 43.C
 mors libera. 265.E
 mors muneribus non capitur. 123.A
 mors omnia rerum extremum. 336.C

mortem ne dii quidem a suis prohibere possunt. 246.D
 mortem non potest quisquam effugere, ne ignavissimus quidem. 145.D.E.F.G
 mortis laquei. 203.B
 mortuus quando diceretur humatus. 323.H
 mortuos lugere, eorumque corpora lavare & ungere, &c. 320.E.F.G
 mos veterum de expiatione. 96.C
 mos veterum in conviviis appaeratu. 102.G
 motus civilis. 95.G
 mouet nutu suo caeli Iupiter. 142.C
 mugire de ventis. 173.F
 multum, & multura. 316.E
 muliebris amor, vento mobilior. 21.D
 muliebris natura ad lugendum & lacrymandum propensa. 315.H
 mulieres debent curare domestica, viri externa. 276.F
 mulieris forma, & stas atatis viros etiam fortissimos domat, ac superat. 184.G
 mulier nupta, aut meretrix amans qua re maxime amorem suum in alium virum transferat. 169.C
 mulier recte olet, ubi nihil olet. 303.G
 multos modios salis simul edendos esse, ut amicitia munus expletum sit. 128.E
 munda cena. 217.D
 mundi partes. 152.F
 muri Troiani a quibus diis conditi. 150.G.H
 Musa habent suam in caelo sedem. 154.H
 Musa optimum, & valentissimum ad amorem medicamentum. 67.G.H
 Musam suam interdum reprimi Horatius, & item Pindarus. 97.B
 Musa Pimplea. 68.D
 Musis amicus ab animi morbis liber & solutus. 67.G
 mutandi verbo vsi sunt veteres pro eo quod est emere. 52.A
 mutare. 51.H
 Mycena dices. 25.G
 Mygdonij campi. 190.A
 Mygones. 190.A
 Μυγδοῦν. 333.in Omissis.
 Myrreus crinitus. 184.A
 Myrtia, seu Murtia Venus. 67.D
 myrtus. 94.G
 Myrtus pulla. 67.C
 myrtus sacra Veneri. 67.D
 Myrtus, Veneris sponsa. 155.E

N
 Nania. 97.D. 216.B
 naphi ba. 280.B
 nari obesa. 303.C
 ναρθηκοφόροι. 137.D
 natura, & educatio. 233.E
 nauigare. 274.D
 nauigare in mari Aegeo scapha bi-remi. 219.H
 nauigatum impietas. 14.E
 nauis prima. 13.F
 necessitas. 86.G.H. 142.E
 necessitas leti. 15.C
 necessitate nihil esse potentius. 87.A
 necessitati clavi adamantini tribuntur. 203.A
 necessitatis stabilitas, firmitas, vis et potentia. 86.G
 nefas a dione. 35.C. 65.F
 neglecti dii. 164.G
 νεμεσις, & νεμεσος. 281.E
 ne, ut non, seu ut ne. 259.B
 nepos. 273.C
 Neptunus muros Troianos exstruxit. 150.H
 nequitia. 159.C
 Nereus Ponti filius, a mendacio alienus & verax. 46.E
 Neroni maior Claudius Tib. Nero. 265.C
 Nessus Centaurus. 280.D
 Nestus, seu Nessus centaurus. 321.H
 Nestor tertiam aetatem hominum vixit. 113.C
 nidus, nidulus. 155.G
 nigra omnia, tristitia, & horribilia. 257.H
 nigra, seu atra. 121.D
 nigra terra frumentis optima. 260.D
 nigrescit caelum imbribus. 21.A
 nigri venti. 298.A
 nigri venti cur dicantur. 21.A
 nigri oculi. 81.C
 nihil agere. 325.E.F
 nihil agit in te. 325.E & G.
 nihil esse ab omni parte beatum. 129.G
 Nili fontes, seu origines. 267.D
 Nilus Aegyptum irrigat. 152.A
 nimium quantum. 69.G
 Niobe. 240.C.D
 Nireus Achille excepto omnium Graecorum pulcherrimus. 311.D
 Nireus omnium Graecorum, Achille excepto, pulcherrimus. 195.F
 nitentes capilli malobathro Syro nitere. 179.E
 nitidus. 194.E. 204.B
 nitor corporis. 179.E
 nites

I N D E X.

nives capitis. 263.A
 nives videri. 228.G
 noctem, & noctem dare, mere. 310.G
 noctes. 208.B
 nocte silenti. 112.D
 Noctiluca. 242.H
 noctis descriptio. 309.H
 noctis figura. 65.A
 Nocturna sacra. 286.D
 Nocturna cena. 171.C
 nodus incoctus. 117.F
 nomen adiectum ad personam relatum, pro aduerbo. 316.F.G
 nomen adiectiuum regens infinitiuum. 248.C.D
 nomen appositum vim verbi adiunans. 315.C
 nomen cum verbo iunctum, verbi significationem adiunans. 171.G
 nomina neutra adiecti, cum gignendi casu. 261.A
 Noricus ensis. 325.B
 nota publica. 249.A
 nota Falerni interior. 102.B
 Notus albus. 262.D
 noua luna crescent, & complentur: deinde decrescunt. 135.B
 noua luna cyathus. 193.D
 noua nupta non sine lacrymis primos Veneris fructus decerpunt. 213.A
 Nouendiale sacrum, Nouendiales feriae. 323.H
 nouerca liberis viri, seu priuignis inimica. 284.C
 nouum saxum. 127.A
 nox longa. 252.E
 nox pro morte. 19.D. 74.F
 nox taciturna est. 286.D
 nube amictus, id est, ἀόρατος. 11.A
 nube rectus. 109.G
 nudum remigio latus nauis. 44.H
 Numantiam deleuit Scipio Africanus. 118.D
 numen Iouis. 173.G
 Numide. 178.A
 Numidia rex Iuba. 62.H
 numquam per circumlocutionem. 314.E. & 315.A. & B
 nuntius, qui nuntiat, & res, quae nuntiat. 33.D. E. F. G
 nuptia inuupte, & similis. 83.G
 nuptia, seu nuptiale conuiuium. 262.A
 νυκτιλαμπίης. 242.H
 Nymphe. 92.E
 Nymphe, multa de Nymphe. 7.F
 Nymphe terrorem inuiciunt interdum agricolis. 8.B
 νυμφόβληται. 8.B. 92.D

O
 obducere. 34.H
 obligare. 325.E
 obliuiscum vinum. 110.B
 obsecrare per res et, quem obsecrabit, carissimas, &c. mos veterum. 318.G
 obsecrare. 324.B
 obtestandi genus religiosissimum. 284.A
 Oceanus belluosus. 267.F
 Oceanus circumuagus. 315.H
 oculi cur splendore offendantur. 100.B. & C
 oculo irretorto spectare. 99.F. & G
 ὀδύνη ἐλόν ἀσπετον ἔδαις. 109.F
 odorari sagacius. 303.D
 odoratus a. um. 117.A
 odoratus participium sine origine verbi. 195.E
 odores liquidi. 20.G. & H
 offensus. 310.H. & 311.A. B
 οἰμωὸν. 287.G
 oleo & unguento perfundebant deorum statuas & diuinis homines. 309.C
 oleo ungebantur luctatores. 29.B
 olere, mulier recte olet, ubi nihil olet. 303.G
 oleum balanicum. 217.B
 olina Penasiane. 108.B
 olina Palladis propria. 25.C
 ὀλυμπίαδες. 154.H
 Olympicum certamen quando fuerit institutum. 2.D
 omen. 209.H
 Omnia. 142.B
 O nyx. 260.F
 operari. 182.E
 operosa diuitia. 144.C
 Οφλισταίαν γέλωτα, ὀφλισταίαν δειν, & similia. 45.D
 opima Larissa, ἐπιβαλος. 26.B
 opima spolia. 79.E
 Opimum. 79.E
 opimus triumphus. 235.G. H
 ὄρατα. 106.F
 Oppiani versus. 179.C
 operabant veteres per res et, quem operabant carissimas. 284.A
 ore duae inhabitales. 62.H
 Orcus nihil miserans. 103.C
 Orcus rapax. 135.H
 ordinare. 319.D
 Oricum portus Epiri. 167.H
 Orion de Orione multa. 75.A
 Orion Diana tentator. 158.F
 Orion venator. 122.C
 Orionis canis. 181.B
 Orphei exemplum. 100.D

Orpheus, de Orpheo multa. 37.G
 ὄρη
 Orpheus Eurydicen suam reperens. 176.D
 Orpheus Thracicus. 65.D
 oscines aues. 210.H
 osculum eripere. 119.C
 ossa & pelia. 321.D. E
 otium. 127.F
 P
 Patorus. 164.H
 Pachelus. 311.D
 Padus. 315.B
 P. Amilius Terentij Parronis collega. 40.C
 palaestra λιπαρά, id est, pingues. 29.B
 palanga. 17.A
 παλιψηφεσία. 73.G
 παλιψηφεσία. 83.H
 palinodia Stesichori. 323.D
 Palinurus. 156.C
 Palladis in Graecos studium. 151.C
 Palladis statua, galea, & egide armata. 47.E
 Palladis urbs Athenae. 25.A
 Pallas dea militaris, & bellicosa. 47.B
 Pallas ἐργάτη. 179.E
 pallentes viola, id est, colore amantium tincta. 174.G. vide in Omissis.
 pallida mors. 19.B
 pallor amanti viola tinctus. 174.G
 palumbes fabulosa. 155.D
 Pandora. 15.B. 87.D
 Pan fistula inuentor. 53.E
 Pan pastorum deus. 53.E
 Pan Penelope & procori filius, multa hic de Pane. 259.G
 Πανμύθιον. 308.A
 parare pro emere. 80.A
 Parca noctis filiae. 102.H
 Parca vis. 203.B
 parco dare, & similis. 75.D
 παρήχων. 181.G
 parentes nostri nobis meliores, & parentibus aui. 166.G
 parentes uota, ut sint sibi filij superstitibus. 290.A
 Paridi non profuisse formam, & Veneris munera. 47.G
 Paridis cultus. 255.H
 Paris duce Venere Lacedaemone profectus, &c. 46.D
 Paris, pastor. 46.C
 παρηγορία. 308.A
 parochi. 181.G
 parua. 209.G. & H
 G ij

Parthasius. 248.B
 Parthi Augusto imperium obtinente signa a Crasso & Antonio amissa Romam remisissent. 238.F
 Parthi equites. 144.H
 Parthi signa militaria a Crasso & Antonio amissa ad Augustum ultro remisissent. 41.E. 268.E
 Parthos fugientes ex equis pugnare traditum est. 58.G
 participia sine origine verbi. 117.B
 participia verborum deponentium in us interdicti passiva sunt. 285.F
 participia vocis passiva significatio- nis actiua. 311.A
 participium sine origine verbi. 195.E
 particulae quibus videtur Latini cum redeunt ad sermonem institutum, aliquic interpositis, interruptum. 233.C
 partumeius venter. 324.A
 parturit imbreis Notus. 26.G
 παρταροι θεοι φοινικας. 45.B
 Patareus Apollo. 158.C
 pater a patendo dictus. 247.E
 patria. mori pro patria. 145.B
 patria lingua. patrus. 178.F
 paupertas nauca. 5.F
 paupertas dura. 253.H
 paupertas habetur probrosa. 205.D
 paupertas non est cuiquam maledicti loco obijcienda. 205.D
 paupertas seuca. 40.G
 paupertas unum e malis humanis no- minimum. 144.G
 paupertatis epibeta. 40.G
 pectore ferreo. 13.D
 pecuniam crescentem duo molestissi- ma mala sequuntur. 188.A
 pecuniam spernere. 152.D
 pecus etiam de piscibus. 10.A
 πεσος λοπος. 118.G
 Pegasus. 71.H. 257.D
 Pegasus. equus alatus. 168.C
 puerantibus in rebus amatoris, aut aliqui ad res Veneris pertinenti- bus, ignoscit dii immortales. III.H
 peius timer. 253.H
 Peleus apud Aeschy ab Hippolyta falso accusatus. 168.F
 Peligni. 193.B
 pellere curas vino. 117.C
 pellere terram. 192.A
 pellex. 174.H. & 175.A
 Pelopis genitor, Tantalus. 73.A
 pendere. 160.B
 Penelope. ex Penelope Telemachus, & Telegonus. 54.E
 Penelope in procos difficilis ac se- na. 174.E

penis, cauda. 303.H
 Pentheus. 137.H
 Pentheus rex Thebarum. 24.G
 & H
 percello. 299.F
 περιφρασις nominu propriorum. 161.A
 pernix, a permitendo. 276.E
 per purum. 84.D
 Persarum apparatus sumtuosus. 94.A
 Persarum victus. 94.C
 pers equos frangere, & simil. 63.H
 Persens Danaus fil. 185.G
 personare. 53.G
 pertinax. 137.D
 pes de fluuio aut fonte. 316.D
 pernicax. 137.D
 pernicax Achilles. 321.B
 Phaedra, Hippolyti amore incensa. 246.F
 Phaeon. 256.H. & 257.A
 Phalanthus Lacon. 107.G. & H
 Phaortes. 99.B
 Philaetia. 57.E
 Φιλη, κειραλη. 64.E
 Philippi, urbs Thessalia. 156.B
 Philippus, Alexandri magni pater auro, non ferro Graciam subegit. 187.C
 Φιλομυδης, Venus, cur dicta sit. 11.B
 Φιλον, & θεοις Φιλον. 131.E
 philyra. 94.F
 Φλοδ, εμεραδνη. 322.B
 Phocae. 314.D
 Phocaeorum exsecratio. 314.D
 Phoroneus Inachi fil. 192.E
 Phraates. 99.B
 Phrygius lapis. 144.A
 Phryne. 308.H. & 309.A. & D
 Phrynia, Achillis patria. 240.H
 Φριζα, φοβου ετραρα. 67.D
 picca naues. 45.C
 picus Martius. 211.F
 pij interdum cum impij puniuntur. 147.F. & G
 pij luci. 155.C
 Pindarus. ex Pindaro expressum, quem viram, &c. 37.D
 Pindarus. locus ex Pindaro. 41.A
 Pindus, mons Arcadiae. 37.G
 Pirithous. 56.F. 159.D
 piscis omneis esse multos, prater pau- cos. 230.D
 πικρα εωειν. 163.A
 platanus ad umbram praebendam nata. 126.C
 platanus & pinus arbores ad um- bram praebendam natae. 117.A

plausus. plausu excipi solitus esse cla- ros & caros reip. viros. 59.F
 Plautus emendatus. 299.G
 Pleiades. 265.F
 plorare, seu flere iubere aliquem. 287.G
 plorem artis. 326.A
 plus nimio. 82.A
 Plutarcho locus emendatus. 408.H
 Plutonis domus, cur exilis dicta. 19.F
 pocula quaedam necessitatibus, quaedam Veneris, &c. 196.C
 poena culpa proxima. 147.H
 poena inferorum. 19.D
 poenam raro effugit sceleratus. 147.H
 poena no debet alium quemquam at- tingere, quam eum, qui culpam com- mist. 332.F. in Omiff.
 poena non debet prodire extra suos auctores. 164.F
 poenas dant immeritas posteri ob cul- pam maiorum. 164.F
 poena sequitur culpam. 238.H
 poenitet. 300.C
 poeta, amantes, ebrij multa sibi vi- dentur videre, quae non vident. 136.G
 poetae amant solitudines. 206.H
 poeta cum cynis, & apibus compa- rantur. 227.D
 poetae sacri. 252.F
 poetica infamia. 155.B
 πολις & γος. 86.A
 πολλα κενα τε πολλεμου. 92.G
 Pollio tragediarum, seu praetextarum, & historiarum scriptor. 95.G.
 & H. 333.A. in Omiff.
 Pollux Iouis fil. 250.A
 πολυδακρυς πολεμος. 60.H
 Polyhymnia. 8.C
 polyphus. 303.D
 ponere. 315.F
 ponere modum. 49.G. 184.E
 ponere pro facere. 248.F. G
 ponere sub pede. 195.D
 pontifex. 324.E
 pontificia cena. 125.G
 poplites ignaorum. 146.B
 popularis aura. 146.G. & H.
 populata aura. 162.A
 populea corona, & populus arbor. 27.A
 populea fronde Bacchi sacerdotes vsus esse. 27.E
 populi cur alta ab Horatio dicta. 274.F
 populi manita. 274.E
 populus arbor Herculi sacra. 27.B
 Populus Ro. reges regni dantis spo- liam non solum belli iure, verum etiam

etiam simulatione iuris. 134.D
 porca femina Telluri immolabatur. 191.B
 porcus immolabatur Lari & Genio. 191.A
 ποροσειν. 181.E
 Porphyron. 157.G
 porrectus. 173.E
 Porfena. 312.H
 porta non clausa. 182.A
 Porus Metidis filius. 81.B
 poscere maiores, seu maioribus. 297.C
 Post paulum. 195.A
 postea. 144.B. 302.C
 potens amicus. 89.F. 135.A
 potens Cypri. 12.E
 potens byra imbellis musa. 23.A
 potens sui. 219.A
 potior. 172.D
 potus, seu poculum primum, secundum, tertium, &c. 194.A. & B
 praebere. 181.E
 praebere domum, aquam, salem, &c. 193.B
 praecpta. 64.F
 praecisio. 292.D
 praecipio. 64.E
 praecordia. 279.D
 praecipere. 106.E
 praegnant, seu praegnans, quid. 210.D
 praesens diuus Augustus. 160.C
 praesens pro potente. 86.B
 praesens tollere. 86.A
 praesentia tantum in nostra potestate sunt. 218.B
 praesidium. 2.B
 praeteriens aqua. 243.H
 praetexta. 284.B. & E.
 Praetores absentibus consilibus consi- lare munus obtinebant. 4.E
 Praetoris, tria verba dicere. 119.H
 praetor quaestori parentis erat loco. 4.B
 praetura secundum locum in honoribus obtinebat. 4.E
 praecabatur heroes deos caelestium manibus ad caelum sublatis: marinos, ad mare porrectis: inferos terra percussa. 200.B
 praecantium ritus, plura vnus dei no- mina ponere. 328.D
 praeces concipiebantur cum concio- ne. 191.G
 praeces exsecrationes. 76.B
 praeces rite conceptas, & iustas diis esse gratiores, quam victimas. 201.D.E
 pretium. 186.C. 204.D
 Priamus it supplex ad Achillem. 289.D

Priamus noctu a Mercurio ad Achillem per medias Graecoru naues deducitur. 321.A
 primi homines digni habitis, qui deo- rum mensis accumberent. 149.D
 primi homines neque arabant, neque ferebant. 274.C
 primi homines quo modo nati sint. 51.C
 princeps primus. 51.B. 221.F
 prior. 330.A
 Procne & Philomela. 259.E. & F
 producere. 120.B
 pulsare fores. 293.F
 profesti dies. 269.F
 profani, & non initiati a sacris ar- cebantur. 141.H
 promere & depromere vinu. 90.E
 Promethei furtum. 14.H. 15.B
 Prometheus callidus. 136.A
 Prometheus cur Caucaaso affixus. 14.H
 Prometheus de quo multa. 14.G
 & H
 Prometheus Iapeti & Clymene fil. 51.B. ibidem de Prometheo multa.
 Prometheus, astrorum & rerum cae- lestium coeplationi dedit. 322.H
 Prometheus vir prudentiss. & astro- logus, unde dictus. 333. in Omiff.
 Propedius. 312.H
 properare, actiuum. 110.E
 properare cum accusandi casu iun- ctum. 206.D
 prouere. 86.E. 236.E
 Proserpina mortis & vita arbitra. 74.H
 Proserpina, vita & mortis arbitra. 120.G
 proteruitas. 332.E. in omiff.
 Proterius Africus. 314.H
 Proteus phocaeum Neptuni custos. 10.A
 prouerbium, κοινος ερ μιν, 34.H
 prouerbium Graecorum, & ει χιτες & ει φιλια. 88.A
 prouerbiu η πεντε πινειν, η τε ια, η μη τε φαρα. 193.G
 prouerbium, τλω ιε σαωτων ελα. 257.G
 prouerb. vn a hirundo ver no efficit. 258.F
 protocabulum quod interdum per- tinet ad ea, quae sequuntur. 329.A. B
 praximum. 38.G
 ψαλα. 277.B
 pudicus. 246.D
 puella virginitatem amissam deslere solent. 212.H

puella vira inepta descriptio. 105.H
 puer ex aula. 77.F
 pueri concubini alebant comam. 254.E
 pueri περδ ες filij, & pueri. 38.H
 puer mento tenui in terram desussus. 283.G
 puer. ut puero, minari aliovi. 291.C
 pugnandi verba cum dandi casu. 51.C
 108.B. & C
 pugna bella, & simil. 107.G
 pugna pugna. 192.H
 pulcher dies. 234.D. E
 pulsare fores. 19.C
 puluinaria deorum. 91.D
 puluis Olympicus. 2.C
 puppis. in puppi veteres habebant deos nauis custodes. 45.B
 pure manus. 61.F
 purpurei cur dicantur cyeni. 222.F
 putum. 316.C
 Pyrrha Epimethei, & Padora filia, Deucalionis vxor. 9.F
 Pyrrhus rex Epirotarum. 166.A
 Pythagoram aris deorum sanguine non asperisse. 201.H
 Pythagoras Euphorbus, Panthos filius. 73.G
 Pythagoras, multa de Pythagora. 73.H.
 Pythia. 50.B

Q

quadrantal. 30.G. 170.H
 quero scire, quero doceri. 35.E
 quaestores dabantur praetoribus, & consilibus, tanquam adiutores. 4.B
 quaestori praetor parentis loco erat: & multa de quaestore. 4.B
 quaestura, primus migistratus urba- nus, & multa alia de quaestura. 4.B
 qualus. 179.A
 quandoque. 81.E. & F
 quater humum, seu terram pede. 18.C. 224.D
 quatimus. 204.F
 quoror cu quarto casu iunctum. 9.F
 284.D
 querula tibia. 169.F
 Quindecimviri. 330.H. & 331.A
 Quiritis cur mobiles dicantur. 3.C
 quo pedes ferunt. 314.G

R

I N D E X.

reclino. 209.H
 recludere. 147.A
 recludere pectus ense. 325.B
 recti dij. 235.A
 rectum corpus, rectus animus. 253.B
 rectum. i. 233.H
 rectum translata. 235.E
 rector Bacchus. 235.D
 recumbere. 70.A. & B
 reddere. 257.H
 reddere alicui animum. 52.C
 reddere ianuum amoribus finitis. 58.C
 redemptores. 143.G
 redanare. 109.A. 151.F
 reduta vallis. 54.C
 reflexo clypeo. 73.C
 Reges, deorum sanguis. 226.G
 regnata Cyro Baetra. 107.G. 217.G
 regna trisida. 157.D
 regna vni. 20.A
 regnavit populorum. 221.E
 regnum latissimum. 98.G
 Regulus. 40.B
 Regulus, quo cruciatus a Karthaginiensibus sit affectus. 163.G
 pel. ev. 182.E
 relabi stultos sursum. 77.G
 religare nauim. 81.A
 religio neglecta, aut contra. 164.G
 remugiens sinus Ionius. 298.G
 renidere. 134.A. 165.A. B
 renidet. 106.H
 Remus a Romulo fratre iniuria interfectus. 292.A
 reparare, & redimere, pro emere. 80.A
 repetitio unius verbi. 308.D
 repetitio, seu reduplicatio. 246.D
 resignare. 219.F
 respirationis usus. 321.F
 resurgere. 132.B
 rei, venerea turpitudine verbis tecta. 105.H
 res secundas ferre difficilior est, quam aduersas. 215.E
 retrahere. 97.D
 renuoco. 233.D
 rex. 89.F
 rex coniunx, arbiter bibendi. 20.A
 rex, pectus amicus. 135.A
 Rhodope. 207.B
 Rhodus, cur clara dicta. 24.C
 Rhodus, dicta νῆος τετραπύλις, id est, trium urbium insula. 24.D
 Rhocus. 157.H
 Rheti. 232.G
 rhombus. 277.B
 ridere. 134.A. 176.E. 224.B. 234.A

ridet, renidet. 107.H
 ridicula, & subterpua fascinationibus & inuidia remedio sunt. 293.F
 ῥῖνος φωνηδόν. 288.C
 ῥοιῦ δαυιδας. 109.D
 Romanorum mos republ. bene gesta. 91.D
 Roma opus Apollinis. 329.H
 Roma princeps urbium. 229.H
 Romuli scelus. 292.A
 Roscius Orbo. 282.C
 ros marinus. 200.H
 rotunditas vniuersiones comendat. 293.C
 rubeta. 284.G
 rubens dextera. 9.C. 149.C
 rudentes. 298.A
 ruga quo modo delectantur, & sions rugosa expoliatur. 292.G
 rumpere silentium. 288.C
 rumpere vocem. 288.C
 sacra Cybeles. 57.D
 sacra in sacris adhibebatur & vnum. 180.D
 sacramentum militare. 131.H
 sacra nocturna. 386.D
 sacrorum Bacchi ritus. 332.C. in Omiff.
 sacrum Cerevis. 147.D
 sacrum Ilium. 192.H
 seculare carmen. 327.E
 seculum. 327.F
 seculus. 83.A
 seuire. 151.G
 seuis a um seuitia. 40.G
 seuis, χαλεπός. 82.H
 sagu. 71.G
 sagitta. 210.F
 sagmina. 59.A
 Salamin a Teucro condita. 26.H
 sal condimentum ciborum, & obsonium tenuiorum. 128.D
 saluarem in modum. 91.D
 salij. 90.B. 91.D
 salinorum appositum, mensus sacras faciebant veteres. 128.D
 Salomam Dalmatia ciuitatem viciniam Polio. 332.H. in Omiff.
 salum. 324.D
 sanguine contaminatos congressu, & aditu prohibebant veteres. 10.F
 sanguine Centauri tintam tunicam cum induisset Hercules quas voces ediderit. 280.E
 sanguis deorum. 214.A
 sanus mentis & simil. 61.F
 sapientia insipiens, & simil. 83.F
 sapientia esse epulari potare, & voluptatibus opera dare. 36. ubi men-

I N D E X

sexe aquator. 286.F
 senium. 306.A
 septem colles urbis Roma. 328.A
 septem nervi lyrae. 176.A
 sepulcrum, sedes, seu finis Orci. 135.H
 sepultura. 320.G
 sepultura genus, iniectione pulueris. 76.E
 sepultura inanis. 76.E
 sepultura insepulta. 83.G
 series. 220.E
 serpens iter insitutum, & consilium captum rumpit. 210.E
 serus, sero. 48.A
 Sex Pompeius Magni fil. Neptuni filium exciebat. 295.B
 sibilis excipi solitos odiosos homines. 59.F
 sibylla mente a vi & potestate terree concitari solitam. 50.A
 sibyllinorum librorum auctoritas. 327.H
 sicambri, alias Sygambri. 227.H
 sicambri gaudentes cade. 267.G. H
 sicci. 56.A. 239.E
 sic. in precibus, & rogationibus seu petitionibus. 12.D
 sic diis visum. 82.E. & F.
 sicula dapes. 142.G
 σιδ ἠρόφων. 13.E
 sidonij. 317.C
 sidus & astrum quid inter se differant. 323.C
 silent luna. 112.E
 silentij laus. 147.C. & D
 silentio noctis. 112.E
 silentium. 286.C
 silentium coniunx carum. 69.C
 silentium cur sacrum. 121.A
 silentium lune. 66.H
 simile ab aui pullis implumbus asidente. 272.C
 simile ab ouibus & capris lupis mentibus & fugientibus. 304.G
 simile a flumis torrentibus. 266.G
 simile a lana aliquo colore tinta. 102.E
 simile a matre filium absentem desiderante. 238.B. D
 simile a torrente. 218.C. D
 similia ducta ab arboribus securi excisis cadentibus. 241.B
 similia varia a luna figuris variis ducta. 228.E. F
 similitudo ab ilice bipennibus & scuribus tonsa. 235.H
 similitudo a rota retro currente. 174.F
 Simonides Cens. 97.C. 251.C

senex

simul, pro simulatque. 19.G
 sine fraude. 138.D. 339.B
 sinus. 241.G
 signa. 183.F
 Sinius. 180.H
 Sisyphi labor & poena, & huius laboris causa. 124.D
 Σιούφου μιν χαροχ. 124.H
 Sisyphus callidus, & sapiens. 124.H
 Sithonij. 124.H
 Sithonij Thracas. 208.E
 Sthonij Thracas. 57.A
 stus corporum in conuiuiis veterum qualis. 69.H
 stue. 14.B
 Socratica domus. 78.A
 sodalis hiemis Hebrus. 67.D
 sodalis Venere cratera, sodalis hiemis Hebrus. 191.G
 solari estum famem. 106.E
 sol idem, & alius. 328.B. C
 solis equi & currus. 166.C
 sollemnis dies. 256.G
 solters ponere, & familia. 248.D
 solters unde dictus. 248.C
 sol maculosus, pallidus, ceruleus, &c. 238.A
 solue mares. 303.G
 solui hiemem veris aduentu. 16.G
 solui voto. 228.E
 solui crimes. 158.C
 solutis curis. 62.E
 σόμα τῶν πῦ δῦο, ψυχῆ δὲ μίχα. 131.G
 somnare solemus, que interdum cogitamus, & agimus. 224.G
 somniorum porte due. 212.G
 somniorum genera varia. 196.D
 somnus & mors, noctis filij. 65.A
 somnus facilis. 116.F
 somnus feruens. 64.H
 somnus longus. 64.H. 177.G
 somnus mortis frater. 64.H
 Soracte mons. 30.D
 sortibus plerique decernebant veteres. 103.D
 sortibus utebantur antiqui plurimis & maximis in rebus. 281.B
 sortiri. 142.E. 281.B
 sortitio. 281.B
 Spartacus. 183.D
 spartum. 281.C
 spes sola in dolio Pandora remansit. 87.D
 σφαλαρισμός. 143.F
 spirabat amores. 263.E
 splendidior vitro fons. 180.D
 sponda. 280.F
 stagna. 210.G
 stagnum. 126.B

stare animo. 235.F
 stella comata. 141.D
 στεφαι. 255.F
 sterilitatis agrorum causa. 143.D
 stesichorus. 251.D
 stesichorus poeta palinodiam de Helena scripsit. 323.D
 sthenelus. 252.B
 στεφαι. 9.D
 stomachum facere, & stomachari. 51.D
 strepitus testudinis, tibicina, &c. 239.A. B
 stridor acutus. 85.B
 strux. 284.H
 styx. 84.D
 subare. 303.H. & 304.B
 sub dio, siue sub diuo. 103.C
 sublimis anhelitus. 49.B
 sublustis nox. 212.D
 sub noctem, & simil. 31.E
 suboles. 180.F. 29.H
 subsidere. 315.C
 subtemen. 307.E. F
 subura. 286.F. G
 sueni. 203.G
 summa. 245.E. F
 summotus pudor. 301.D
 superstes unde dictus. 290.A
 superstites esse parentis liberis, horribile, & luculentum ipsis parentibus. 289.G
 superstitiosus. 290.A
 supremum iter. 132.A
 supremum, vltimum. 43.F. & G
 surda nauis saxa. 324.C
 surdi scopuli. 169.D
 surdus fructus. 169.C
 sustinere onus, proprie dictum. 30.E
 susurri amantium. 31.G
 συμβολή. 261.E
 συν ἰδῶν. 155.H
 Syracuse a M. Claudio Marcello capta. 41.C
 Syrtis. 61.H

T

tabula votina. 21.D
 Tamaris. 84.F. & G
 Tanaïs. 156.G
 Tanaïs cur ab Horatio discors dicitur. 217.H
 tangere. 152.E
 tangere, seu tenere aram. 201.B
 τανυλαγής θάλαττος. 177.H
 Tantalus, & Tantalus similitudine poëna. 324.G
 Tantalus. 136.B
 tauri ignem spirantes. 236.C

INDEX.

taurus. 106.D. & E. 304.D
 ταυρούς. 304.B. & E
 Tecmessā. 104.D
 tela dici. 126.G
 Telamon & Peleus fratres. 26.H
 Telegonus. 217.C
 Telephus. 319.C
 temerè. 38.B. 117.A
 Tempe. 24.H
 temperare. 28.G. 38.F. 157.C
 203.G. & H.
 tempestatibus agna nigra immola-
 tur. 298.H
 tempestatibus & hiemi nigra pecus
 immolatur. 21.A
 tempestatis aduersa descriptio. 298.
 B.C
 tempestatis turbulenta descriptio.
 305.B
 templa pecuniā in fanis & templis
 deponere solebant veteres, cum re-
 bus timebant suis. 205.G
 tempore omnia minuuntur, & fen-
 scunt. 166.F
 tempus res, qua in eo sunt, afficit.
 166.E. & F
 temere. 208.E
 tenta. 304.C
 τεραπειαι. 230.C
 Tereus Thraciae rex. 259.F
 ter. 133.C
 ter felices. 43.E
 ter pro multum, & saepe. 5.A
 tergemini honores quid significent.
 3.F
 tergeminus quid. 3.F
 terminus rerum stabilis. 329.D
 tergum ignaui vulneratur à tergo.
 146.C.
 termes. 316.D
 Terminalia. 277.G
 Termino utrum aliquid animatum
 immolant Romani. 277.H
 terminus. 277.G
 Terminus deus. 329.D
 ternarius numerus. 5.A
 terra bruta. 84.D
 terra muneribus, seu fructibus vesci.
 123.H
 terra iners, bruta, id est, immobilis.
 157.C
 Terra magna deum mater. 329.E
 testa Graeca. 59.E
 Teucer & Ajax fratres ex eodem
 patre. 26.H
 θανάτος ἀθανάτος. 172.G
 θανάτος πέρας ἀπασι ἀνθρώ-
 ποις τοῦ βίου. 136.C
 θανάτος θανάτου γένεσις. 177.G. 252.E
 θαυμαστὸν ὄσπον. 69.E
 Thebe Echionia. 236.D
 Thebarum expugnatione & direptio.
 153.B
 θεοβλάδεια. 291.H
 θεοὶ βία. 291.H
 Theffali. 71.G
 Theffalica venena. 284.H
 Thetidis amore arsisse Ionē & Ne-
 ptunum, eiusque nuptias expetisse
 307.A. B
 Thetis volensne, an inuita Peleo nu-
 pserit. 306.H
 Thetis, marina. 29.F
 Thrace. 127.H
 Thraces. 284.E
 Thrace, Thracā. 207.B
 Thracia terrarum pars frigidissima.
 67.E
 Thracia ventorum officina, aut do-
 micilium. 66.F
 Thracy venti, qui. 258.D
 Thracius ventus, Aquilo. 66.F
 Thracum & Scytharum ebrietas.
 69.A
 θρακυ δειλοί. 212.D
 Threicius. 65.D
 thubus semper adhibetur in sacrificiis.
 89.E
 thyades. 184.H
 Thyestea preces. 288.D. E
 Thyestes. 51.D
 Thyone dicta, Semele. 55.A
 Thyoneus, Bacchus. 55.A
 thyrsus. 137.D
 Tiberina decursio. 29.A
 Tiberius Romae de Panis ortu, & ge-
 nere quari iubet. 260.A
 tibia, à quo inuenta. 224.D
 tibiae Lydae, seu Phrygiae. 269.G
 tibiarum vsus ubi primum repertus.
 194.D
 Tiburnus. 26.D
 Tibur supinum, vdum, vacuum.
 156.A
 tigres Bacchi currum cur trahere di-
 cantur. 150.C
 Tigris Arm. Fl. 267.F
 timidi & ignaui homines cum cer-
 uis comparantur ab Homero.
 49.A
 tingere, seu tinguere. 262.B
 Titanes impij. 157.B
 Titobonus immortalis quidem, sed nō
 senectutis expers. 130.C
 Tityus incontinens. 158.H
 τὸ κοινόν. 126.H
 toga laxitas & amplitudo. 281.D
 tollere. 315.F
 tollere himnitum, cacinnum, clamo-
 rem, & c. 130.F
 tollere honoribus. 5.B
 tonitrua alia naturalia, alia prodi-
 giosa. 84.B
 tonitruum, à verbo tonō. 277.D
 torrere. 194.F
 torret me amor, & simil. 172.F
 toruo vultu. 163.F
 trabes Hymettiae. 134.C. & D
 tracta oratio, tractus verborum. 134.
 F. & G
 tradere ventis. 67.H
 Tragici poetae. 96.E
 trahere, & tractu oratio. 134.F
 trepidare. 105.D
 trepidare, de aqua trepidè sumentē.
 102.F
 trepidis in rebus vitā agere. 144.H
 tres vini cyathi. 193.F
 treuiri. 282.A
 tria horribilia mala. 60.H
 tria, quibus sua quisque vitia corri-
 gere possit. 302.D
 tria verba, qua die nefasto siletur.
 119.H
 Tribunatus, magistratus sacrosan-
 ctus, & multa alia de tribunatu.
 4.F
 trigla cur Diana immoletur. 199.E
 tripodes. 247.H
 τρις, & ter pro multum, & saepe.
 5.A
 τρις μάχαρες. 43.E
 triumphare vnde dictum. 228.D
 triumphati Medii. 151.H
 triumphantes per viam sacram, &
 forum Ro. in Capitolium uehebantur. 227.G
 triumphantium curru auri. 296.C
 triumphari septales. 281.H. 282.A
 triumphari, seu treuiri monetales.
 282.A
 trochi ludus. 206.B
 Troiani nimium pij. 152.F
 Troia ter obfessa & capta. 252.B
 Troilus Priami filius. 114.D
 tuba belli civilis. 7.A
 tuba, cornua, liri. 96.F
 tuba sonitus cum lituo coniunctus.
 7.A
 tubis & lituis militum animos ad
 pugnam acuebant Romani. 7.A
 tumultus. 143.B
 tunica adamantina testus. 23.B
 turbo, rhombus magicus. 319.B
 turdorum tria genera. 275.F
 turgere. 14.D
 turpis. 160.D
 tuniculum. 217.C
 Tusculum in colle situm,
 turra auri. 71.C
 tutela.

242.G
 267.G
 Tydeus Diomedis pater, fortiss. &
 acerrimus. 48.F
 Typhoeus, seu Typhon. 157.E. & F
 Tyria purpura. 304.E
 Tyrius. 145.C. & D
 V
 vacuum aer. 15.H
 Vesta aeterna. 14.F
 valere, omnium bonorum humanorū
 optimum. 80.D
 vapor. 280.C
 Varius poeta. 12.A
 Varum nusquam commemorat Vir-
 gilius. 22.A
 vasa vinaria solebat in locis editio-
 ribus locare veteres Ro. ut fumum
 biberent. 196.E
 vecticularia vita. 208.C
 Venasium. 108.B. 163.H
 Venatio, Romanis sollempnis. 206.B
 Venatores pernoscant in niue. 7.D
 venditione & emtione non uteban-
 tur veteres. 52.B
 Venena Medea. 120.C
 Venerem in Cypro non esse natam.
 58.E
 Veneri ingrata superbia. 174.A
 Veneris curru trahunt cyeni, passe-
 res, columbae. 216.A
 Veneris iactus regem vini efficiebat.
 20.B
 Veneris munera. 254.D
 Veneris stella. 113.G
 venti cur nigri dicantur. 21.A
 ventis aut succibus tradere. 67.H
 ventosum mare, ventosus homo, ven-
 tosus gloria currus. 157.C
 ventus Africus. 6.A
 ventus popularis. 146.H
 Venus Aprilis mense venit. 17.E
 Venus Cnidi colitur. 78.D
 Venus cur Anchise concubitus ex-
 petiuerit. 330.D
 Venus cur Cypriis dicatur. 58.E
 Venus dea imbellis. 47.B
 Venus ex mari nata. 12.F
 Venus, marina cur dicta. 12.F.
 208.D
 Venus, stellarum iactus. 111.B
 verba erudita diutius viuunt, quam
 facta. 252.G
 verba male nominata. 182.G
 verba pugnandi cui dandi casu iun-
 eta. 5.F. 275.A
 verbera. 256.C
 verberarū vsus fuit in sacris. 59.A
 verecundus color. 321.D
 veris descriptio. 16.G
 veritas, nuda cur ab Hor. dicatur.
 65.C
 versus integro nomine non clausus.
 66.F
 vertere cadum: versus cadus. 217.A
 vertere fas & nefas. 288.F
 vertere in puluerem. 150.F
 vespertini temporis circumlocutio.
 166.B
 Vesta aeterna. 160.G
 Vesta, à Graecis ἐστία, Rhee fil. 10.C
 Vestales. 10.F
 Via sacra. 281.D
 Via sacra declinans à Carinis ad forte,
 accliuus ad Capitolium. 291.G
 vibrans flamma. 322.C
 vibrare. 322.F
 victima alba Apollini & Diana:
 tenebris nigra immolabantur. 330.
 D.
 viduare. 34.C
 viduus. 34.B
 vietum. 303.E
 vile Sabinum, vilis annonae. 59.D
 vilia rerum. 261.A
 vilis Europa pater. 213.E
 vim afferre munita sapientia. 215.B
 Vincire caput corona. 27.D
 vindelicus. 232.G. H. 264.H
 vindex. 253.D
 vini effecta. 197.A. B. C. D
 vini intemperanter poti comites.
 57.E
 vino pellere curas, & simil. 27.H
 vinorum omnium fere commune est,
 ut sint ad curas eluendas efficacia.
 261.C
 vinum accommodatur & vertitur
 ad eorum naturam, à quibus bibitur.
 196.C.
 Vinum à fumo exsiccatum. 170.H
 Vinum Albanum. 255.E
 vini arcana loco promouet. 300.H.
 Vinum Cacubum. 59.G
 Vinum Cacubum nauisam coerecet.
 297.D
 Vinum Calenum. 59.H. 79.G
 Vinum Chium. 193.A
 Vinum commendat vetustas. 30.F
 Vinum immodici potum. 56.D
 Vinum in terram fundere, seu vino
 solum respergere. 125.D
 Vinum in testibus condebant veteres.
 59.E
 Vinum λευκὸν, &c. 261.C
 Vinum malorum obliuionem afferens.
 261.C
 Vinum Masicum. 6.B. 196.D

16.G
 65.C
 217.A
 288.F
 150.F
 126.D
 22.B
 322.B. & H
 157.B
 265.F
 212.F
 322.C
 322.F
 330.
 34.C
 34.B
 303.E
 59.D
 261.A
 213.E
 215.B
 27.D
 232.G. H. 264.H
 253.D
 197.A. B. C. D
 57.E
 27.H
 274.C
 239.B
 54.E
 54.G
 54.F. & G
 225.H
 57.F
 90.E
 129.D. E. 172.A.
 219.B
 59.A. B
 273.E
 129.F
 317.D
 22.D
 22.G
 22.E
 308.E
 87.B
 320.
 E. G
 vinum molle. 16.G
 vinum non bibebant matrone Rom.
 multo minus puella virgines.
 262.G
 Vinum nullum est, quod vel querelas,
 vel iocos, & c. pariat. 196.C
 Vinum, tormentum minime sumtu-
 sum, minimeque periculosum. 197.
 A
 violaria. 126.D
 Vipsianus Agrippae nomen. 22.B
 vires flamma. 322.B. & H
 vires & potentia sine sapientia pa-
 rum valent. 157.B
 Virgilia. 265.F
 virgines peccantes grauius punien-
 dae. 212.F
 virgines vestales sacri publicis in-
 tererant. 322.F
 viri & uxoris societas, aristocrati-
 ca. 204.A
 virtus amissa recuperari non potest.
 162.A
 virtus ardua, & ad eam via. 205.
 E. F
 virtus non laudata, nullisque litteris
 illustrata, parum differt ab ignaui-
 & otiosa vita. 252.G
 virtus repulsa neficia. 146.D
 virtutem ex oculis sublatam queri-
 mus. 204.H
 virtutis honores, puri & inconta-
 minati. 146.E
 vis consilij expers molo ruit sua.
 158.C
 vis maior 291.H
 vita primorum hominum. 274.C
 vitis natura caduca. 239.B
 vitrea Circe. 54.E
 vitrea toga. 54.G
 vitrea fama. 54.F. & G
 vitreum mare. 225.H
 vitri natura pellucida. 57.F
 vitax apium. 90.E
 viuere in diem. 129.D. E. 172.A.
 219.B
 viuis casset interdum apud veteres
 aere vicem obtinebat. 59.A. B
 vlnus maritus. 273.E
 ultra quod ultra est: id est, futurum.
 129.F
 Vlysses gignendi casus, à recto Vlyf-
 seus, 317.D
 Vlysses duplex. 22.D
 Vlyssis curfus duplices. 22.G
 Vlyssis epitheta apud Hom. 22.E
 umbilici librorum. 308.E
 vncus. 87.B
 ungere mortuorum corpora. 320.
 E. G

I N D E X.

unguenta & corone in conuiuiis.	183. A	uri amore.	168. B	vultu inuito ridere.	176. F
uisiones rotundi.	293. C	urna omnium versatur.	103. D	Vultur mons Apuliae.	155. F
vocalis longa ante vocalem nō elisā,		ut se diu.	68. B	uxorem aequalem ducendam.	257. G
& correpta.	300. E	ubicumque, pro ubicumque.	53. C.	uxore pudica nihil viro secundam	
vocalis longa ante vocalem seq. non		& D		naturam viuere cupiētī optabilis.	
elisā, & producta.	300. D.	ut, pro quam.	207. C		276. C
Palcatius Tullus.	171. B	ut pro ubi, & qua parte.	52. C	uxorius, quis dicatur.	10. D
volūt. int nautā per mare.	238. E	utrum difficilius sit secundam fer-		ὑδροφοβοί.	92. E
voluere turbinem. 218. H. & 319. A		tunam, an aduersam ferre. 214. D		ὑπερχωρεῖν.	108. A
urbes omnes, & quicquid custodit, si		& E. & F. G. H		ὑπερέχων φίλος.	135. A
era sunt.	193. A	uua pro vino.	332. E. in Omis-	ὑπνος γλυκερός, ἐγέρσιμος, χαλ-	
urbis captā descriptio, seu imago.		uuidi.	239. F	κεός, & c.	116. G
133. A		Vulcania insula.	18. D	ἄσπρηχα.	64. F
urbis Romae, colles septem.	328. A	Vulcani officina.	18. C. & D		
virgo.	135. C. & D	Vulcani uxor Venus.	18. E	repono suo loco	
virgere.	113. F	vulnera in bello ciuili accepta, tur-		Diouem, δία κεραύνιον appellant.	
		pidā.	88. E	84. A	

F I N I S.